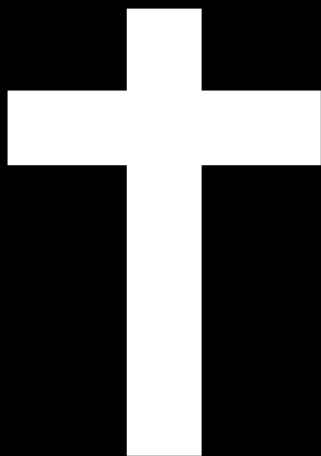

Se-nānā Diosē nanā
sā' me rá catūū
nimán ní a

New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui, Copala)

Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní' a New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui, Copala)

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871

Contents

San Mateo	1
San Marcos	58
San Lucas	93
San Juan	151
Hechos	193
Romanos	244
I Corintios	268
II Corintios	291
Gálatas	305
Efesios	314
Filipenses	322
Colosenses	327
1 Tesalonicenses	332
2 Tesalonicenses	337
1 Timoteo	340
2 Timoteo	347
Tito	352
Filemón	355
Hebreos	357
Santiago	374
1 Pedro	379
2 Pedro	385
1 Juan	389
2 Juan	395
3 Juan	396
Judas	397
Apocalipsis	399

Nihánj me se-nana Jesucristó nana sa' cachrón síi cu'naj Mateo rihaan yanj a

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij xii Jesucristó nij síi man gaa naá a

¹ Yanj nihánj me taj xna'anj che'é nij xii Jesucristó a. Veé xii Jesucristó me síi cu'naj David síi cane gaa naá, ne xii David me síi cu'naj Abraham síi cane gaa naá adonj.

² Dan me se síi cu'naj Abraham me rej síi cu'naj Isaac, ne Isaac me rej síi cu'naj Jacob, ne Jacob me rej nij tinuj síi cu'naj Judá,

³ ne Judá me rej síi cu'naj Fares ga síi cu'naj Zara, ne chana cu'naj Tamar me nii roj so' a. Ne Fares me rej síi cu'naj Esrom, ne Esrom me rej síi cu'naj Aram,

⁴ ne Aram me rej síi cu'naj Aminadab, ne Aminadab me rej síi cu'naj Naasón, ne Naasón me rej síi cu'naj Salmón,

⁵ ne Salmón me rej síi cu'naj Booz, ne nii Booz me chana cu'naj Rahab a. Ne Booz me rej síi cu'naj Obed, ne nii Obed me chana cu'naj Rut a. Ne Obed me rej síi cu'naj Isai,

⁶ ne Isai me rej síi cu'naj Aram, ne síi cu'naj David ro', me síi nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá gaa cane so' adonj.

Ne David me rej síi cu'naj Salomón, ne nii Salomón me nicá síi cu'naj Uriás a.

⁷ Ne Salomón me rej síi cu'naj Roboam, ne Roboam me rej síi cu'naj Abías, ne Abías me rej síi cu'naj Asa a.

⁸ Ne Asa me rej síi cu'naj Josafat, ne Josafat me rej síi cu'naj Joram, ne Joram me rej síi cu'naj Uzías a.

⁹ Ne Uzías me rej síi cu'naj Jotam, ne Jotam me rej síi cu'naj Acaz, ne Acaz me rej síi cu'naj Ezequías a.

¹⁰ Ne Ezequías me rej síi cu'naj Manasés, ne Manasés me rej síi cu'naj Amón, ne Amón me rej síi cu'naj Josías a.

¹¹ Ne Josías me rej nij tinuj síi cu'naj Jecónías, ne cayáan nij so' yo' qui'yaj canaán nij síi man Babilonia rihaan nij yuvij israelitá, ne ca'anj nicaj nij so' man nij yuvij israelitá chiháan nij so' guun nij yuvij israelitá mozó rihaan nij so' adonj.

¹² Guun naá doj, ne guun Jecónías rej síi cu'naj Salatiel, ne Salatiel me rej síi cu'naj Zorobabel,

¹³ ne Zorobabel me rej síi cu'naj Abiud, ne Abiud me rej síi cu'naj Eliaquim, ne Eliaquim me rej síi cu'naj Azor,

¹⁴ ne Azor me rej síi cu'naj Sadoc, ne Sadoc me rej síi cu'naj Aquim, ne Aquim me rej síi cu'naj Eliud,

¹⁵ ne Eliud me rej síi cu'naj Eleazar, ne Eleazar me rej síi cu'naj Matán, ne Matán me rej síi cu'naj Jacob,

¹⁶ ne Jacob me rej síi cu'naj José, ne José me síi xcaj man chana cu'naj Mariá, ne no' me nii síi cu'naj Jesús, ne síi ca'née Diose tinanii man yuvij man rihaan chumij nihánj rihaan sayuun me Jesús adonj.

¹⁷ Dan me se asij síi cu'naj Abraham ndaa síi cu'naj David sij xca'anj xii síi cu'naj Jesucristó a. Ne asij síi cu'naj David ndaa ca'anj nicaj nij síi man Babilonia man nij yuvij israelitá chiháan nij so' sij yo'ó xca'anj xii síi cu'naj Jesucristó a. Ne asij ca'anj nicaj nij síi man Babilonia man nij yuvij israelitá chiháan nij so' ndaa ca'ngaa síi cu'naj Jesucristó, ne sij yo'ó xca'anj nij xii Jesucristó uún adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'ngaa Jesucristó rihaan chumij nihánj a

¹⁸ Ne nihánj me se vaa guun asij rque gaa ataa ca'ngaa Jesucristó a. Dan me se nii Jesucristó me chana cu'naj Mariá a. Gaa asino yaan guun ya rá no' ga síi cu'naj José se vaa xcaj tuvi' roj so' a. Tzaj ne ataa cunyu rcua'aaan roj so' a. Tzaj ne xcaj no' cuentá se vaa aj nari' no' ne'ej qui'yaj Nimán Diose a.

¹⁹ Dan me se síi cu'naj José me síi xcaj man chana cu'naj Mariá, ne xcaj so' cuentá se vaa aj nuú rque no' ne'ej a. Che'é dan nuchruj raa so', ne guun rá so' se vaa tanáj yuve so' man no' adonj. Dan me se sij vaa nicá nimán me so', ne guun rá so' cataj xna'anj so' rihaan nij síi nicaj suun, tzaj ne guun vj rá so', ne ne ca'vej rá so' cuta' so' cacun' xráa chana cu'naj Mariá rihaan nij síi nicaj suun a.

²⁰ Dan me se nuchruj raa so' daj qui'yaj so', gaa ne rej nij ca'mii nej rihaan so' a. Dan me se cotoj so', ne naqui'yaa rihaan so' se vaa ca'na' yo'ó se-mozó síi 'nij ra'a man ní', ne cataj se-mozó síi 'nij ra'a man ní' rihaan so' a:

—Cunó so' ca'mij 'unj, José. 'O se ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá mé so' adonj. Se cuchu'ví' so' xcaj so' man chana cu'naj Mariá ma'. Ne tumé no' cacun' ma'. Maan se nayón ne'ej rque no' qui'yaj Nimán Diose adonj.

²¹ Dan me se cuchruj no' ne'ej snó'o cunii, ne asa' cuchruj no' ne'ej, ne Jesús tucu'náj so' man ne'ej yo' á. Danj tucu'náj soj man so', che'é se guun so' síi tinanii man nij tuvi' so' rihaan chrej chí'ij uun chij nimán nij so' adonj. —Danj ca'mii se-mozó síi 'nij ra'a man ní' rihaan síi cu'naj José a.

²² Nu' nihánj me se vaa qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' a. Qui'yaj guce so' nu' nana cataj xna'anj so' gaa naá rihaan 'o síi nata' se-nana Diose rihaan yuvij, ne nihánj me

nana ca'mii so' rihaan síi nata' se-nana Diose yo' a:

²³ “Quene'en soj se vaa quinari' 'o chana yaan ne'ej, ne cuchruj no' ne'ej sno'o cunii, ne Emanuel cu'naj ne'ej adonj”. Danj ca'mii síi 'nij ra'a man ni' gaa naa rihaan síi nata' se-nana Diose, ne nana “Emanuel” taj se vaa cana ma'an Diose ga ni' adonj.

²⁴ Veé dan, ne quinanuú rá síi cu'naj José, ne qui'yaj so' nu' ndaa vaa cataj xna'anj se-mozó síi 'nij ra'a man ni' rihaan so', ne xcaj so' man chana cu'naj Mariá a.

²⁵ Tzaj ne ne cotoj so' ga no' ndaa se quisij cuchruj no' ne'ej sno'o cunii a. Ne tucu'náj José Jesús man ne'ej adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati' a

¹ Dan me se ca'ngaa Jesucristó chuman' Belén chuman' naj estadó Judea, ne síi cu'naj Herodes me síi nicaj suun rey uun chij rihaan chuman' rej ca'ngaa Jesucristó a. Quisij ca'ngaa Jesucristó, gaa ne ca'na' nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati' chuman' cu'naj Jerusalén, ne nij síi cavii rej síj güii me nij so' a.

² Ne xna'anj nij so' man nij síi man Jerusalén, cataj nij so':

—Ne'ej guun síi nicaj suun rey guun chij rihaan nij yuvi israelitá ro', me rej ca'ngaa so' ga. Quene'en núj yati' taj xna'anj yo' se vaa ca'ngaa so' nanj á. Cavii yati' yo' xta' rej síj güii, ne che'é dan ca'na' núj quina'vij núj rihaan so' adonj —taj nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati' a.

³ Gaa ne cuchi' nana rihaan síi nicaj suun rey cu'naj Herodes se vaa xna'anj ndo'o nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati' me rej ca'ngaa ne'ej yo', gaa ne cucu'vi' ndo'o so' se vaa cachij ne'ej yo', ne ca'ne ne'ej yo' se-suun so' ra'a so' vaa güii, rá so' a. Ne cucu'vi' ndo'o nij síi man chuman' Jerusalén se vaa caxrij yuvaá Herodes man ma'an nij so' a.

⁴ Veé dan, ne cunuu chre' taran' nij xrej ata' suun nocoo doj cunuu chre' nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan nij yuvi cunuu chre' rihaan so', qui'yaj so', ne xna'anj Herodes man nij so' me rej ca'ngaa síi ca'nej Diose tinanii man yuvi man rihaan chumi rihaan sayuun a.

⁵ Gaa ne cataj nij so' rihaan Herodes a:

—Ca'ngaa so' chuman' Belén chuman' naj estadó Judea a —taj nij so' rihaan síi nicaj suun rey cu'naj Herodes a.

Danj ca'mii nij so' che'é nana nihánj nana cachrón síi nata' se-nana Diose rihaan yanj a:

⁶ “Ne ma'an so', chuman' Belén chuman' naj estadó Judea ro', chuman' sa' ndo'o 'nij ra'a man tuvi' chuman' naj estadó Judea mé

so' á. Dan me se vaa síi guun chihanj man so', ne guun chij uxrá so', ne uxrá cutumé so' man nij yuvi israelitá yuvi cuné' 'unj canocó' manj a”. Nihánj me nana cachrón síi nata' se-nana Diose rihaan yanj gaa naa a.

⁷ Cuno síi nicaj suun Herodes nana ca'mii nij so', gaa ne ca'neé yuve so' nana rihaan nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati' se vaa ca'na' nij so' rihaan Herodes a. Gaa ne xna'anj Herodes man nij so' me yavi curuvi' naca yati' taj xna'anj che'é ne'ej yo', taj Herodes a. Gaa ne cataj xna'anj nij so' rihaan Herodes a.

⁸ Gaa ne ca'neé Herodes man nij so' ca'anj nij so' chuman' Belén, ne ca'ne' Herodes suun rihaan nij so', ne cataj Herodes:

—Nano' uxrá soj man ne'ej yo', ne asa' nari' soj man ne'ej, ne cataj xna'anj soj rihaan me rej ne ne'ej yo', gaa ne ca'anj ma'anj quina'vij ma'anj rihaan ne'ej yo' adonj —taj Herodes rihaan nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati', ca'mii ne so' rihaan nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati' a.

⁹ Quisij cuno nij so' nana cataj xna'anj síi nicaj suun rey rihaan nij so', gaa ne curihanj nij so', ca'anj nij so', gaa ne quene'en uun nij so' man yati' yo' a. Yati' aj quene'en nij so' rej síj güii me yati' yo', ne dan me se vaj yati' yo', ne yo'oc canocó' nij so' man yati' yo', ndaa se canicun' yati' yo' rej xta' rej yanj ne'ej yo' a.

¹⁰ Gaa quene'en nij so' man yati' yo', gaa ne uxrá guun nihá' rá nij so',

¹¹ gaa ne catúj nij so' rá ve' rej canicun' yati' xta', gaa ne nari' nij so' man ne'ej ga nii ne'ej chana cu'naj Mariá, gaa ne canicun' ruj nij so', ne quina'vij nij so' rihaan ne'ej yo' a. Veé dan, gaa ne nuxra' nij so' se-chrunj nij so', gaa ne rqué ndo'o nij so' rasuun sa' rihaan ne'ej yo' a. Dan me se aga' oró mí do', squí cu'naj incienso do', squí cu'naj mirra do', rqué yun nij so' rihaan ne'ej yo' a.

¹² Ne rej nij ca'mii nej rihaan nij so', ne cataj xna'anj Diose rihaan nij so' se vaa se canicaj uun nij so' ca'anj nij so' rihaan síi nicaj suun rey cu'naj Herodes, taj nej rihaan nij so' a. Che'é dan yo'ó chrej canicaj nij so' quinan' nij so' chiháan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj nicaj José ga Mariá man Jesucristó rej cu'naj Egipto a

¹³ Quisij quinán' nij síi tucu'yón ndo'o che'é yati', gaa ne rej nij ca'mii nej rihaan síi cu'naj José a. Dan me se naqui'ya yo' se-mozó síi 'nij ra'a man ni' rihaan so', ne cataj se-mozó síi 'nij ra'a man ni' rihaan so' a:

—Naxagaa so', ne nicaj so' man roj nij ne'ej, ne cunanj so' ca'anj so' rej cu'naj

Egipto, ne cayáan so' Egipto ndaa güii ca'mii uún 'unj rihaan so' á. 'Q se nana' ndo'o sí nicaj suun rey cu'naj Herodes man ne'ej, ne ticavi' so' man ne'ej yo' vaa taj so' adonj —taj se-mozó sí 'nij ra'a man ní' rihaan sí cu'naj José a.

¹⁴ Gaa ne naxagaa sí cu'naj José, ne nicaj so' man roj nii ne'ej, ne rej nii cavii nij so' ca'anj nij rej so' Egipto,

¹⁵ ne cane nij so' Egipto yo' ndaa se cavi' sí nicaj suun rey cu'naj Herodes a.

Dan me se quisij ya nu' nana ndaa vaa cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ní' rihaan 'o sí nata' se-nana Diose gaa naá, se vaa cataj so': "Canacúun 'unj man ta'nij se vaa cavii so' Egipto ca'na' so' adonj". Danj taj Diose gaa naá che'é ta'nii so' Jesucristó adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavi' ndo'o ne'ej man chuman' Belén, qui'yaj sí nicaj suun cu'naj Herodes a

¹⁶ Quisij ca'anj nij rej Jesucristó rej cu'naj Egipto, gaa ne xcax sí nicaj suun rey cu'naj Herodes cuentá se vaa aj tiha' yu'unj nij sí tucu'yón che'é yati' man so', gaa ne ca'maan ndo'o rá so', ne che'é dan ca'ne' so' suun rihaan tanuu se vaa ticavi' tanuu man nu' ne'ej sno'o cunii yanj nu' anicaj chuman' Belén a. Ne'ej vaj vij yo' rej rque ro', cavi', taj so' a. Danj qui'yaj so', gaa ne cavi' ne'ej ca'mii yati' che'é taj nij sí tucu'yón che'é yati' rihaan so', rá so' a.

¹⁷ Danj qui'yaj so', ne quisij ya nu' nana cataj xna'anj sí nata' se-nana Diose gaa naá sí cu'naj Jeremías, se vaa cataj so':

¹⁸ "Cuno nii ta'vee ndo'o chana man chuman' cu'naj Ramá a. Ase vaa chana cu'naj Raquel chana cane gaa naá gaa nij chana, ta'vee ndo'o nij no' che'é ta'nii nij no' a. Ne se ca'vej uxrá rá nij chana naqui'yaj niha' no' nimán no', che'é se navij ta'nii nij no' cavi' nanj adonj". Danj ca'mii sí cu'naj Jeremías gaa naá a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa curihanj uún nij rej Jesucristó rej cu'naj Egipto, ca'anj nij so' chuman' Nazaret a

¹⁹ Gaa quisij cavi' sí nicaj suun rey cu'naj Herodes, gaa ne naqui'yaa uún yo'o se-mozó sí 'nij ra'a man ní' rihaan sí cu'naj José gaa yáan so' Egipto gaa otoj so' rej nij a.

²⁰ Ne cataj xna'anj se-mozó sí 'nij ra'a man ní' rihaan José a:

—Naxagaa so', ne nicaj so' roj nii ne'ej, ne ca'anj so' rej cu'naj Israel á. 'Q se yaj me se cavi' nij sí me rá ticavi' man ne'ej yaj nanj adonj —taj se-mozó sí 'nij ra'a man ní' rihaan sí cu'naj José a.

²¹ Gaa ne naxagaa sí cu'naj José, ne nicaj uún so' roj nii ne'ej ca'anj so' rej cu'naj Israel a.

²² Ne cuchi' nana rihaan so' se vaa sí cu'naj Arquelaos guun sí nicaj suun rey uun

chij rihaan estadó Judea a. Dan me se nayón sí cu'naj Arquelaos rihaan rej so' sí cu'naj Herodes a. Che'é dan cuchu'vi' ndo'o sí cu'naj José ca'anj so' estadó Judea, gaa ne ca'mii nej rihaan uún so' se vaa se ca'anj so' estadó Judea ma'. Che'é dan ca'anj so' estadó Galilea,

²³ ne cuchi' so' chuman' Nazaret, ne cayáan so' chuman' yo' a. Dan me se cayáan nij so' chuman' Nazaret, ne quisij ya nu' nana cataj nij sí nata' se-nana Diose gaa naá, se vaa sí cavii Nazaret me sí ca'nej Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun adonj. Inanj danj ca'mii nij sí nata' se-nana Diose gaa naá yo' a.

3

Nana nihánj taj xna'anj daj vaa ca'mii natáj sí cu'naj Juan sí cuta' ne yuvij a

¹ Dan me se yo'o yáan Jesucristó chuman' Nazaret, ne cavii sí cu'naj Juan tacaan estadó Judea, ne ca'mii natáj ndo'o so',

² cataj so':

—Nuchran' nimán soj, ne tanáj soj chrej chí'ii ei. 'Q se nichrun' guun chij Diose rihaan chumij nihánj nanj adonj —taj so', a'mii natáj so' a.

³ Sí nata' se-nana Diose rihaan yuvij gaa naá sí cu'naj Isaias ro', cataj xna'anj che'é sí cu'naj Juan, cataj so': "Nucua' ndo'o ca'mii natáj 'o so' rej tacaan, ne cataj so' se vaa nuchran'nimán yuvij, ne ve'é ca'mii nij yuvij ga sí 'nij ra'a man ní' asa' ca'na' so' a", taj sí cu'naj Isaias gaa naá a.

⁴ Dan me se sí cu'naj Juan me se nuu so' yatzij nuj xcuu camelló ne 'nij catuun so' merque nuj, ne chá so' inanj rquí, ne catzi' xtaan man quij co'o so' adonj.

⁵ Ne curihanj ndo'o yuvij man chuman' Jerusalén do', yuvij man nu' estadó Judea do', yuvij man nij chuman' naj tu'va chráa cu'naj Jordán do', ca'na' rihaan sí cu'naj Juan,

⁶ gaa ne cata' ne nij yuvij rá chráa cu'naj Jordán, qui'yaj Juan a. Dan me se nata' ya nij yuvij che'é nu' cacun' tumé nij yuvij, gaa ne cata' ne nij yuvij adonj.

⁷ Gaa ne quene'en sí cu'naj Juan se vaa ca'na' ndo'o nij sí fariseo do', nij sí saduceo do', me rá nij so' cuta' ne Juan man nij so' a. Gaa ne ca'mii natáj so' rihaan nij so', cataj so':

—Ase vaa xcuáa yuvaá vaa soj á. Me sí cataj xna'anj rihaan soj cunanj soj, ne quinanii soj rihaan sayuun qui'yaj Diose ga. Asa' ca'vee quinanii soj rihaan sayuun, qui'yaj inanj na cata' ne soj ga.

⁸ Sese ya cunuu sa' nimán soj, ne ca'anj soj qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj yuvij cunuu sa' nimán á.

⁹ Ne tadó soj sese quisij rá soj cataj soj se vaa ta'núí ta'nij si'no sítí cu'naj Abraham sítí cane gaa naá me soj, ne ne tumé soj cacun', cataj soj á. Se ca'mii soj daj chihaa míj danj ma'. Maan se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nuveé se ya'anj tiha' ta'núí ta'nij si'no sítí cu'naj Abraham me soj a ma'. Maan se sese Diose rá, ne ca'vee nicaj Diose náá guun yahij naj rihaan yo'óo nihánj, ne qui'yaj Diose man 'o ta'núí ta'nij si'no sítí cu'naj Abraham adonj. Che'é dan canoco' ya soj man Diose á.

¹⁰ "O se nichrun' qui'yaj Diose sayuun man nij sítí na'vej rá cunó rihaan so' nanj á. Ase vaa sítí oro' aga' a'ne' chruun, ne oro' so' aga' ca'ne' so' chruun ro', danj vaa Diose cuano ei. Che'é dan ase vaa 'yaj nii man chruun ro', ta'nga' danj qui'yaj Diose man nij sítí ne uno rihaan so' a. Dan me se a'ne' nii chruun nuvi' chruj sa' raá, ne araa nii man chruun yo' rihaan ya'an a. Ta'nga' danj qui'yaj Diose man nij sítí na'vej rá canoco' chrej sa' adonj.

¹¹ "Unj nihánj me sítí cuta' ne un man soj sij nuchran' nimán canoco' chrej sa' a. Tzaj ne vaa yo'ó sítí ca'na', ne sij sca' doj guun so' rihanj a. Che'é dan me aj ne nó xcúnj nachej nuj correá 'nij tacanj so' ma'. Ne ca'na' so', ne ca'na' Nimán Diose ga so', ne caxrii ya'an so' man soj sij na'vej rá cunó rihaan Diose, ne cacaa soj adonj.

¹² Dan me se ase vaa sítí oro' chruun palá vaa so' cuano adonj. Dan me se sítí nicaj chruun palá ro', rii nu' 'núú trigó naj rihaan yo'óo, ne naqui'yaj chre' so' man 'núú trigó sa', ne araa so' man 'núú trigó sa' rá ve', ne anicaj so' araa so' squi' ni'ya xráá trigó rihaan ya'an a. Ne ase vaa sítí nicaj palá man cuano ro', danj qui'yaj sítí ca'na', ne naqui'yaj chre' so' man cunudanj nij sítí cunuu sa' nimán, ne caraa so' man nij sítí chi'ii rihaan ya'an, ne cacaa nij so' nu' cavii nu' ca'anj, ne daj chihaa míj se quina'áj ya'an yo' a man adonj. —Danj ca'mii sítí cu'naj Juan rihaan nij yuvi' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cata' ne Jesucristó a

¹³ Gaa ne curihanj Jesucristó estadó Galilea ca'anj so' chráá cu'naj Jordán rihaan sítí cu'naj Juan, ne cuta' ne Juan man Jesucristó, rá so' a. Dan me se cuchí' Jesucristó rihaan sítí cu'naj Juan,

¹⁴ tzaj ne veé dan me se ne ca'vej rá sítí cu'naj Juan cuta' ne so' man Jesucristó ma'. Maan se cataj sítí cu'naj Juan rihaan Jesucristó a:

—Me che'é 'ná' so' cuta' ne 'unj mán so' ga. Tananj ma'án so' me sítí vaa che'é cuta' ne man ma'anj nanj á. Tzaj ne xa' 'unj me se ne nó xcúún 'unj cuta' nej mán so' ma' —taj sítí cu'naj Juan rihaan Jesucristó a.

¹⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'vej so' cuta' ne so' manj ei. Danj qui'yaj ní', che'é se nó xcúún ní' qui'yaj ní' nu' se vaa me rá Diose qui'yaj ní' adonj —taj Jesucristó rihaan sítí cu'naj Juan, gaa ne ca'vej rá so', gaa ne cuta' ne so' man Jesucristó a.

¹⁶ Quisij cata' ne Jesucristó, gaa ne curihanj so' rá na, gaa ne taj ni'yón naxra' rej xtá', ne quene'en so' se vaa nanij Nimán Diose rej xtá', ne ase vaa cha'aan ro', vaa Nimán Diose, curuvi' yo' rej xtá' nanij yo' raá Jesucristó a.

¹⁷ Gaa ne rej xtá' ca'mii Diose rihaan Jesucristó, ne cunó nij sítí nicun' ga Jesucristó nana ca'mii Diose, ne dan me se cataj Diose a:

—Ta'núí 'unj sítí 'ee ndo'o raj man mé so', ne niha' ndo'o raj ni'yaj 'unj mán so' adonj —taj nana cavii rej xtá' ca'mii Diose rihaan Jesucristó a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun ndo'o rá sítí chree tiha' yu'unj sítí chree man Jesucristó a

¹ Gaa ne ca'anj Jesucristó rej tacaan, qui'yaj Nimán Diose, che'é rej ca'vee guun rá sítí chree tiha' yu'unj sítí chree man Jesucristó a.

² Ne vj chihaa ya güii quisij Jesucristó toco' Jesucristó x'naa man ma'an so' che'é se aráj guee so' rihaan Diose, gaa ne quina'aan ndo'o rque Jesucristó a.

³ Dan me se cuchí' sítí chree rihaan Jesucristó, gaa ne guun rá so' tiha' yu'unj so' man Jesucristó, che'é se guun rá so' canoco' Jesucristó man so' adonj. Che'é dan cataj so' rihaan Jesucristó, ne:

—Sese ya ya ta'nij Diose mé so', ne cataj so' rihaan yahij nihánj se vaa guun yo' rachrúún cha so' á —taj sítí chree rihaan Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan sítí chree a:

—Tzaj ne danj Diose taj: “Nuveé inanj se chá me se achiin rihaan yuvi, ne ca'vee cayáán sa' yuvi ma'. Tananj achiin cunudanj se-nana Diose cunó yuvi, ne ve'é cayáán yuvi ei”. Inanj danj taj danj Diose —taj Jesucristó rihaan sítí chree yo' a.

⁵ Gaa ne ca'anj nicaj sítí chree man Jesucristó chuman' guee chuman' Jerusalén, ne tacavii so' man Jesucristó raá nuvíi nocoo,

⁶ ne cataj so' rihaan so':

—Sese ya ta'nij Diose mé so', ne güej so', ne nanij guee so' rihaan yo'óo á. 'O se danj Diose taj: “Yo'q a'ne' Diose suun rihaan nij se-mozó so' se vaa cutumé nij so' mán so', ne caráán ra'a nij so' mán so', se gaa nanj

caco' che'é so' yahij a". Inañ danj a'mii danj Diose —taj síi chree rihaan Jesucristó adonj.

⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Tzaj ne ne nó xcúinj qui'yáj danj ma'. 'O se taj uún danj Diose: “Se guun qui'ri'yunj so' man Diose síi 'nij ra'a man ní' ne tihá' so' man so' ma'”. Inañ danj a'mii danj Diose rihaan ní' adonj —taj Jesucristó rihaan síi chree a.

⁸ Gaa ne nicaj síi chree man Jesucristó ca'anj so' raq 'o quij xcaan ndo'o uún a. Ne tihaan so' man nu' chuman' man rihaan cunuj' chumi' rihaan Jesucristó, ne tihaan so' rihaan Jesucristó se vaa ve'é ndo'o vaa nu' chuman' yo' adonj.

⁹ Dan me se cataj uún síi chree rihaan Jesucristó a:

—Guun chij so' rihaan cunudanj chuman' naj rihaan chumi', qui'yáa 'unj, sese canicun' ruj so' quina'v'ij so' rihaan 'unj á —taj síi chree yo' rihaan Jesucristó a.

¹⁰ Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan síi chree a:

—Naxuun yanij so' mán so', Satanás. 'O se danj Diose taj: “Rihaan orún' Diose síi 'nij ra'a man ní' canicun' ruj so', ne a 'ó rihaan tuvi' so' se ca'vee na'v'ij so' ma'”. Danj taj danj Diose adonj —taj Jesucristó rihaan síi chree yo' a.

¹¹ Gaa ne tanáj síi chree man so', ca'anj síi chree yo', gaa ne cuchi' nij se-mozó Diose rihaan Jesucristó, rque nij so' me ma'an se cachiin rihaan Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Jesucristó estadó cu'naj Galilea a

¹² Cuchi' nana rihaan Jesucristó se vaa quita'aa nij tanuu man síi cu'naj Juan, caxr'ij tanuu taga' man so', ne che'é dan ca'anj Jesucristó estadó Galilea,

¹³ tzaj ne ne cayáan so' chuman' Nazaret ma'. Cavi' so' chuman' Nazaret yo', ne ca'anj so' cayáan so' chuman' Capernaum chuman' naj tu'va na lacuaná a. Chuman' yo' naj rihaan to'óo nij ta'nú' ta'nij si'no síi cu'naj Zabalón do', síi cu'naj Neftalí do', síi man gaa naá yo' a.

¹⁴ Dan me se danj qui'yaj Jesucristó ca'anj so' rej yo', gaa ne guun ya nu' ndaa vaa cataj síi cu'naj Isaías síi nata' se-nana Diose gaa naá se vaa cataj so':

¹⁵ “To'óo nij ta'nú' ta'nij si'no Zabalón do', to'óo nij ta'nú' ta'nij si'no Neftalí do', me yo'óo naj tu'va na lacuaná rej rnej tu'va chráa cu'naj Jordán, ne estadó Galilea estadó yanj nij síi yanj me uún yo' a.

¹⁶ Ne nij síi man rej yo' ro', guun que'ee yo' ne quene'en uxrá nij so' rasuun che'é Diose ma'. Maan se ase vaa yuvij ne rej rmij ro', danj vaa nij so' ne nij so' nanj adonj. 'O se vaa güii, ne cavi' uun nij so', ne danj uun ma'an, rá nij so' adonj. Tzaj ne ca'na' 'o

ya'an, ne cuchuguun rej yanj nij so', qui'yaj ya'an yo', ne ve'é ndo'o xcaj nij so' cuentá adonj”. Yo' me se vaa cataj síi cu'naj Isaías gaa naá a.

¹⁷ Gaa ne guun che'é Jesucristó ca'mii natáj so' rihaan yuvij, ne cataj so':

—Nuchran' nimán soj ei. 'O se nichrun' quisij güii ca'na' Diose guun chij Diose rihaan chumi' nihánj nanj adonj. —Inañ danj ca'mii natáj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan ca'anj síi rii xcuaj se vaa canoco' nij so' man Jesucristó a

¹⁸ 'O güii cachén Jesucristó tu'va na lacuaná cu'naj na Galilea, ne quene'en so' man roj tinuj roj so' a. Yo'o so' me síi cu'naj Simón, ne Pedró cu'naj yo'ó se-chuvij síi cu'naj Simón yo' a. Ne tinúu so' me síi cu'naj Andrés a. Dan me se gaa quene'en Jesucristó man roj so', ne nicun' roj so' tu'va na lacuaná, ne tigu'ij roj so' nanj rque na, ne dan me se síi rii xcuaj me roj so' a.

¹⁹ Ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Canoco' roj soj manj á. 'O se síi naqui'yaj chre' xcuaj me roj soj, tzaj ne rej rihaan ní' me se guun roj soj síi naqui'yaj chre' yuvij, qui'yáj, ne canoco' nij yuvij manj a —taj Jesucristó rihaan roj tinuj roj so' a.

²⁰ Ne nu' canicaj roj so' tanáj roj so' xnánj roj so', ne canoco' roj so' man Jesucristó ca'anj roj so' nanj adonj.

²¹ Veé dan, ne cachéé nij so' doj, ne quene'en Jesucristó man yavij roj tinuj roj so' a. Yo'o so' me síi cu'naj Jacobo, ne tinúu so' me síi cu'naj Juan, ne ta'nú' síi cu'naj Zebedeo me roj tinuj roj so' a. Dan me se nuu roj so' rque rihoo chéé rihaan na ga rej roj so' síi cu'naj Zebedeo, ne naqui'yaj sa' nij so' nanj rii xcuaj, ne canacúun Jesucristó man roj tinuj roj so' canoco' roj so' man Jesucristó a.

²² Veé dan, ne canicaj roj so' tanáj roj so' rihoo do', rej roj so' do', ne canoco' roj so' man Jesucristó ca'anj roj so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun ndo'o yuvij, qui'yaj Jesucristó a

²³ Veé dan, ne cachéé Jesucristó nu' estadó Galilea, ne tucu'yón so' se-nana Diose man nij yuvij nuu chre' rá ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se-tucaanj Moisés, ne ca'mii natáj so' nana sa' rihaan nij yuvij che'é yan guun chij Diose rihaan chumi' nihánj me nana sa' ca'mii natáj so' a. Ne nahuun cunudanj nij yuvij ran' do', cunudanj nij yuvij ninaj do', qui'yaj so' a.

²⁴ Ne cuchi' nana che'é so' nu' estadó Siria, gaa ne nicaj ndo'o nij yuvij tuvi' nij yuvij síi ran' ndo'o, ca'anj nij yuvij rej vaj Jesucristó a. Dan me se nij yuvij ran' ndo'o qui'yaj

chi'i dɔ', nij yuvij a'ngaj ndo'o cúu man do', nij yuvij nuu nana chree nimán do', nij yuvij snúu qui'yaj yavij do', nij yuvij na'vee cachee do', cuchí' rihaan Jesucristó, qui'yaj tuvi' nij yuvij, ne nahuun cunudanj nij so', qui'yaj Jesucristó nanj adonj.

²⁵ Veé dan, ne canoco' que'ee ndo'o yuvij man so', ne dan me se yuvij man estadó Galilea do', yuvij man rej cu'naj Chí' Chuman' do', yuvij man chuman' Jerusalén do', yuvij man estadó Judea do', yuvij man ndaa rej tu'va chráa cu'naj Jordán do', canoco' man so' nanj adonj.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavii Jesucristó raq quij ga nij yuvij, ne nago' so' chrej man nij yuvij a

¹ Quene'en Jesucristó man ndo'o yuvij nu' anicaj x'núu so', ne che'é dan cavii so' ca'anj so' raq 'o qui, ne ndaa dan ca'anj cayáán so', gaa ne cuchí' nij síi tucu'yón se-nana so' rihaan so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me yuvij cavii sa' doja

² Gaa ne guun che'e Jesucristó tucu'yón Jesucristó rihaan nij so', cataj so':

³ —Cavii sa' taran' nij síi vaa nica' nimán adonj. 'O se nij so' me síi cayáán ga Diose güi guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj.

⁴ "Cavii sa' taran' nij síi nanó ndo'o rá adonj. 'O se guun niha' nimán ma'an nij so', qui'yaj Diose vaa güi adonj.

⁵ "Cavii sa' taran' nij síi ni'yanj a'mii adonj. 'O se guun to'óo ma'an nij so' man nu' chumij vaa güi adonj.

⁶ "Cavii sa' taran' nij síi me ndo'o rá cunu sa' nimán adonj. 'O se cunu sa' ma'an nij so' vaa güi, qui'yaj Diose adonj.

⁷ "Cavii sa' taran' nij síi 'ee rá man tuvi' adonj. 'O se cunu 'ee rá Diose man ma'an nij so', ne taj sayuun quiran' nij so', qui'yaj Diose a man adonj.

⁸ "Cavii sa' taran' nij síi vaa sa' nimán adonj. 'O se quene'en ma'an nij so' man Diose vaa güi adonj.

⁹ "Cavii sa' taran' nij síi nacaj man síi me rá cunu' adonj. 'O se ase vaa Diose ro', danj gaa ma'an nij so' vaa güi adonj.

¹⁰ "Cavii sa' taran' nij síi ran' sayuun 'yaj tuvi' che'é se ve'é 'yaj sa' nij so' adonj. 'O se cayáán ma'an nij so' ga Diose güi guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj.

¹¹ "Ne cavii sa' ndo'o soj sese ca'mij yuvij nana nij rihaan soj do', sese qui'yaj yuvij sayuun man soj do', sese ca'mij ne yuvij cataj yuvij se vaa tumé ndo'o soj cacun' do', che'é se me soj síi noco' mán 'unj adonj. Ne quene'en soj se vaa ya cavii sa' soj adonj.

¹² Gaa ne no xcuún soj guun niha' uxrá rá soj, che'é se uxrá naru'vee Diose rihaan soj asa' nucui' soj rej xta' adonj. 'O se ase vaa 'yaj nii sayuun man soj ro', ta'nga' danj qui'yaj nii sayuun man nij síi nata' se-nana Diose rihaan yuvij gaa naá uún adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa yaan do', ase vaa ya'an chuguun do', danj vaa ni' a

¹³ "Ase vaa yaan ga chraa ro', danj vaa soj ga chumij nihánj ei. Dan me se sese ne 'ne' chá yaan yo', gaa ne taj se qui'yá' cunu sa' yaan gaa a ma'. Taj se gún' man yaan yo' gaa ma'. Maan se qui'ij'ij nii man yaan yo' xe', ne cachee un yuvij xráa yaan yo' nanj ei. Ne danj vaa uún soj ei. Sese taj se gún' man soj rihaan chumij nihánj, ne daj chíhaa mij se cavii sa' soj a man adonj.

¹⁴ "Ne ase vaa ya'an vaa soj chuguun soj rihaan chumij nihánj a. Ne'en soj se vaa sese naj 'o chuman' raq tacaan, ne quene'en cunudanj yuvij naj chuman' yo' raq tacaan ei.

¹⁵ Ne gaa rmi', ne a 'ó yuvij uta' ya'an raq aga' ya'an ne axrij yuve nij so' rque 'o chrúun ma'. Sese rmi', ne achrón nii ya'an raq aga' ya'an ne uta' nii aga' yo' rej xta', ne daj a nij yuvij atúj rá ve' ro', chuguun ni'yaj nij so' adonj.

¹⁶ Ne veé danj vaa gué soj, ne ase vaa aga' ya'an ro', vaa soj rihaan chumij nihánj, ne sese sa' qui'yaj soj, ne sa' doj xcaj yuvij cuentá, qui'yaj soj ei. Che'é dan se guun na'aj soj quene'en yuvij daj vaa 'yaj soj ma'. Tananj guun niha' rá soj quene'en yuvij se vaa ve'é 'yaj soj, ne che'é dan danj nanj ve'é ca'mij nij yuvij che'é Rej ni' Diose, qui'yaj soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún ndo'o ní' cunó ní' se-nana Jesucristó a

¹⁷ "Se guun rá soj se vaa ca'ná' 'unj tiri' 'unj se-tucuñj Moisés tucuáán cuchruj so' gaa naá ma'. Se guun rá soj se vaa ca'ná' 'unj tiri' 'unj nana ca'mii natáj nij síi nata' se-nana Diose gaa naá ma'. Nuveé che'e yo' ca'naj ma'. Tananj ca'naj che'é rej quinavij quisij nu' tucuáán yo', gaa ne nari' nu' soj daj me rá Diose qui'yaj soj adonj.

¹⁸ Ya uxrá cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa gaa ataa navij chumij nihánj do', gaa ataa navij xta' nihánj do', ne qui'yaj Diose nu' se vaa me rá Diose qui'yaj Diose rihaan chumij nihánj, ne che'é dan se tanáj xco ní' a 'ó nana rqué Diose rihaan ní' canoco' ní' ma'.

¹⁹ Dan me se me ma'an 'o síi tiri' 'o nana le'ej a'mij nihánj ne inq vaa nana tahaan so' man nij tuvi' so', ne asa' guun chij Diose, ne guun so' síi le'ej uxrá rihaan Diose nanj adonj. Tzaj ne sese me ma'an 'o síi 'yaj ya ndaa vaa taj 'unj nihánj ne tahaan ya so'

man tuvi' so' ndaa vaa taj 'unj nihánj, ne síf nihánj ro', me síf guun síf chij rej guun chij Diose vaa güii adonj.

²⁰ "O se cataj xna'anj 'unj rihaan soj, ne sese nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvií ga nij síf fariseo me se 'yaj sa' nij so' rihaan yuvií, rá nij so', tzaj ne sese se qui'yaj sa' soj doj rihaan nij yuvií ndaa vaa 'yaj nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés ga nij síf fariseo, gaa ne daj chihaa mij se cayáan soj ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese axríj yuvaaqá ni' man tuvi' ni', ne tumé ni' cacun' a

²¹ "Aj ne'en soj nana nihánj nana ca'na' rihaan nij síf man gaa naá ei: "Se ticavi' soj man yuvií ma'. Dan me se qui'yaj Diose sayuun man cunudanj yuvií ticavi' tuvi' adonj", me nana ca'na' rihaan nij so' a.

²² Tzaj ne 'unj nihánj me se cataj xna'anj 'unj, ne a me ma'an 'o síf ca'maan rá ni'yaj man tinúu, ne aj tumé so' cacun' rihaan Diose, ne veé danj qui'yaj Diose sayuun man so' uún adonj. Ne a me ma'an síf cataj rihaan tuvi': "Síf snúu rma'an mé so' ei", cataj so' rihaan tinúu so', ne aj tumé ndo'o so' cacun' rihaan Diose nanj adonj. Ne a me ma'an 'o síf cataj rihaan tuvi' se vaa mayán tuvi' so' me se vaa che'é ca'anj ma'an so' rihaan ya'an cacaa so' nanj adonj.

²³ "Che'é dan me sese ca'anj nicaj so' rasuun rihaan chraan altar, rque so' rasuun guee rihaan Diose, rá so', ne sese ninuj rá so' se vaa qui'yáa so' cacun' man tinúu so',

²⁴ ne se guun go' so' rasuun yo' rihaan Diose ma'. Maan se cuchruj so' rasuun yo' rihaan yo'óo, ne ca'anj so' rej yanj tinúu so', gaa ne na'mií sa' so' ga so', gaa ne canicaj so' rej naj si'yáa so', gaa ne rque so' si'yáa so' rihaan Diose adonj.

²⁵ "Ne so' me se sese vaa síf taj se vaa nij qui'yáa so' rihaan so', ne gaa tihaj vaj so' chrej ga so', ne ve'é ca'mií so' ga so', cataj so' rihaan so' se vaa: "Ca'ne' rá so', ne se cutá' so' cacun' xráj ma'", cataj so', ne ve'é ca'mií so' ga so' á. Ne sese se qui'yáa so' danj ve'é ca'mií so' ga so' gaa tihaj vaj roj soj chrej rihaan chumij nihánj, ne nicaj so' man so' ca'anj so' rihaan cuese, ne cuese yo' ro', taquachén man so' ra'a síf tumé taga', ne so' me síf caxrii taga' man so',

²⁶ ne yo' me se guun raan ndo'o so', ne ndaa navij naru'vee so' nu' cacun' qui'yáa so', gaa ne curihanj so' taga' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tumé ni' man ni' se qui'yaj ni' cacun' ga yo'ó chana a

²⁷ "Aj ne'en soj nana nihánj a: "Qrún' nicá soj cotoj ga soj á", me nana ca'na' rihaan soj gaa naá a.

²⁸ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa naj guun síf ni'yaj ni'yaj man yo'ó chana, ne

che'é rej guun ndo'o rá so' cotoj so' ga no' ro', ase vaa nimán síf otoj ga yo'ó chana ro', ta'nga' danj vaa nimán síf ni'yaj ndo'o man yo'ó chana yo' nanj adonj. Ne tumé ya so' cacun' adonj.

²⁹ Danj nanj uún, ne sese 'o rlij rihaan so' rej nuva' so' me rá qui'yaj cacun', ne táá a se qui'rij so' man yo', ne taj se 'yaj ma'. Ca'vee a doj qui'ri' qrún' yo' ne se cacaa nu' nee man so' ma'.

³⁰ Danj nanj uún, ne sese 'o ra'a so' rej nuva' so' me rá qui'yaj cacun', ne táá a se ca'ne' so' man yo', ne taj se 'yaj ma'. Ca'vee a doj ca'anj ni'ya qrún' yo' ne se ca'anj ni'ya cunudanj nee man ma'an so' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj che'é síf me rá qui'rij nicá a

³¹ "Ne gaa naá me se ca'na' nana nihánj a: "Sese me rá yo'o so' qui'rij so' nicá so', ne naxcaj so' 'o yanj cataj xna'anj se vaa ya qui'rij so' nicá so' á". Danj vaa nana ca'na' rihaan nij yuvií ei.

³² Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sese qui'rij yo'o so' man nicá so', ne sese nuvi' cacun' tumé no' se vaa cotoj no' ga yo'ó chí, ne ma'an síf ri'ij man no' qui'yaj tumé no' cacun' gaa ei. Ne che'é se qui'rij nicá chana man no', che'é dan xcaj no' yo'ó snó'o, ne ase vaa chana otoj ga naj guun snó'o ro', danj gaa ma'an no', qui'yaj síf qui'rij man no' adonj. Ne síf xcaj man chana qui'rij nicá me se ase vaa síf otoj ga nicá yo'ó snó'o ro', vaa uún so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'mií ya ni' a

³³ "Ne aj ne'en soj nana nihánj nana ca'na' rihaan nij síf man gaa naá adonj: "Sese cata' tu'vá so' rihaan síf 'nij ra'a man ni' se vaa qui'yáa so', ne se ca'ne' rá so' qui'yáa so' danj ma'. Maan se ya qui'yáa so' nu' se vaa cataj xna'anj so' rihaan so', gaa ne ca'vee nanj adonj".

³⁴ Ne cuano nihánj ro', cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa asa' ca'mií soj 'o nana guun ya ya rá soj, ne daj chihaa mij se cuta' soj raa xta' ma'. 'O se xta' ro', nicun' ma'an Diose ya ya nanj adonj.

³⁵ Ne raá chumii se cuta' soj ma'. 'O se chumii nihánj me rej taj tacóo Diose nanj adonj. Ne raá chuman' Jerusalén se cuta' soj ma'. Ése chuman' yo' ne ma'an Diose síf nicaj yu'unj man ni' nanj adonj.

³⁶ Ne raá ma'an soj se cuta' soj ma'. 'O se se guun nucuaj soj naqui'yaj catzji soj yo'o yuvé raá soj, ne se guun nucuaj soj naqui'yaj maruu soj yo'o yuvé raá soj ma'.

³⁷ Veé dan, ne sese ya a'mií soj, rá soj, ne cataj soj: "Ya ei". Ne sese ne ya vaa 'o nana, rá soj, ne cataj soj: "Ne ya ma'", cataj soj á. Inanj danj ca'mií soj ei. Sese nano' soj yo'ó nana, ne chí'ij vaa nimán soj nanj adonj.

6

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní rihaan yuvií 'yaj chí'í rihaan ní a

³⁸ "Aj ne'en soj nana nihánj nana ca'na' gaa naá a: "Sese curihañj rliñ rihaan so' qui'yaj tuví so', ne ca'vee qui'ríñ so' rliñ rihaan tuví so' á. Ne sese curihañj cúú yán' so', qui'yaj tuví so' á. Ne ca'vee qui'ríñ so' cúú yan' tuví so' á". Danj vaa nana ca'na' rihaan yuvií nanj adonj.

³⁹ Tzaj ne cuano nihánj ro', cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa se qui'yaj soj sayuun man síí 'yaj sayuun man soj ma'. Tananj sese vaa síí coxro nichrej xruú so', gaa ne ca'ne' rá so' coxro so' nichrej xruú so' uún ei.

⁴⁰ Ne sese me rá yo'q so' cutá' so' cacun' xráá so' rihaan cuesé ca'neé so' cotoó nuu so', ne go' uuñ so' cotoó yo' dq', ndaa se-roto so' dq', go' so' man so' ei.

⁴¹ Ne sese ca'ne' yo'q so' suun rihaan so' ca'anj tanáj so' si'yaj so' yo'q kilómetro, ne ca'vej so' ca'anj tanáj so' si'yaj so' ndaa víj kilómetro ei.

⁴² Sese achíin yo'q so' rasuun mán so', ne go' so' se achíin man so' ei. Ne sese me rá yo'q so' raçuíj so' sa'anj man so', ne se cataj so' se vaa taj vaj sa'anj ma'. Raçuíj so' man so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' gaa 'ee rá ní' man nij síí taj ri'yunj man ní' a

⁴³ "Aj ne'en soj nana nihánj nana ca'na' gaa naá a: "Gaa 'ee rá so' man tuví so', tzaj ne se guun gaa 'ee rá so' man nij síí taj ri'yunj mán so' ma"". Danj vaa nana ca'na' gaa naá nanj adonj.

⁴⁴ Tzaj ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa no' xcúún soj cunuú 'ee rá soj ni'yaj soj man nij síí taj ri'yunj man soj, ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose che'é nij síí 'yaj sayuun man so' á.

⁴⁵ Gaa ne guun soj ta'núí Rej soj Diose síí nicun' xta' ei. 'Q se Diose 'yaj síj güü, ne o' naán rihaan to'óo nij síí chí'í do', rihaan to'óo nij síí sa' dq', 'yaj Diose, ne aman' rihaan to'óo nij síí 'yaj sa' dq', rihaan to'óo nij síí 'yaj chí'í do', 'yaj uún Diose adonj.

⁴⁶ 'Q se sese 'ee rá soj man inanj nij síí 'ee rá man soj, gaa ne me che'é naru'vee Diose rihaan soj, rá soj ga. 'Q se ne'en soj se vaa ndaa nij síí tiha' yu'unj man soj che'é puextó ro', 'ee rá nij so' man tuví' ma'an nij so' adonj.

⁴⁷ Che'é dan, sese ve'é a'mii soj ga inanj tinúú soj, ne sa' doj vaa soj rihaan yo'óo nij yuvií, rá soj na'. Taj ma'. Ne ndaa nij síí ne ne'en daj vaa Diose ro', ne'en soj se vaa 'ee rá nij so' man tuví' ma'an nij so' nanj á.

⁴⁸ Che'é dan sese nuveé síj tiha' yu'unj do', síj yaníj do', me soj, ne no' xcúún soj guun soj síí vaa sa' inanj nimán adonj. Ne ase vaa síí sa' inanj me Diose ro', danj gaa ma'an soj, síí sa' inanj guun soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' gaa rque ní' sa'anj man nij síí nique a

¹ "Ne cutumé soj man soj gaa 'yaj soj se sa' dq', se luj do' á. Se guun rá soj quene'en yuvií man soj ne cataj nij yuvií che'é soj se vaa síí sa' inanj me soj ma'. Sese danj qui'yaj soj, ne daj chihaa mij se rque Rej soj síí nicun' xta' a doj rasuun sa' man soj a man adonj.

² Che'é dan sese me rá so' rque so' sa'anj man nij síí nique, ne se guun rá so' ca'yanj nii chruun a'yanj qui'yáá so', ne ni'yaj yuvií go' so' sa'anj man síí nique, ne cataj nij yuvií se vaa ve'é qui'yáá so' ma'. 'Q se inanj danj 'yaj nij síí nucui' rá gaa vaj nij so' rá ve' tucu'yón ní' se-tucuanj Moisés dq', rihaan nij callé do', ne uno cunudanj yuvií, 'yaj nij so' adonj. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa aj ve'é ca'mii yuvií che'é nij so', tzaj ne a 'ó rasuun se quiri' uún nij so' a ma'. A 'ó xco' se naru'vee Diose rihaan nij so' man adonj.

³ Tzaj ne so' ro', sese me rá so' rque so' sa'anj man nij síí nique, ne se natá' so' rihaan yuvií daj 'yáá so' ma'. Dan me se daj chihaa mij se cataj xna'anj so' rihaan ra'á so' rej nichruún so' se vaa rque ra'á so' rej nuva' so' ma'.

⁴ Asa' quisíj rque yuve so' sa'anj yo', gaa ne orún' Réé so' Diose me síí quene'en daj qui'yaj yuve so', gaa ne so' me síí naru'vee rihaan so' quene'en cunudanj yuvií nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' gaa achíin ni'yaj ní' rihaan Diose a

⁵ "Ne gaa achíin ni'yaj soj rihaan Diose, ne se qui'yaj soj se vaa 'yaj nij síí nucui' rá ma'. 'Q se niha' rá nij so' canicun' nij so' rá ve' tucu'yón yuvií se-tucuanj Moisés, ne niha' rá nij so' canicun' nij so' rej nuná tuví' chrej ca'gan nocqo, ne achíin ni'yaj nij so' rihaan Diose, tzaj ne inanj me rá nij so' quene'en yuvií man nij so', ne ve'é ca'mii yuvií che'é nij so', rá nij so' adonj. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa aj ve'é ca'mii yuvií che'é nij so', ne aj navij quiri' nij so' tu'vee nij so' vaa, ne a 'ó xco' se naru'vee uún Diose rihaan nij so' a ma'.

⁶ Tzaj ne so' ro', gaa me rá so' cachinj ni'yáá so' rihaan Diose, ne asino catuú so' rá ve', gaa ne caráán so' ta'yaan, gaa ne cachinj ni'yaj yuve so' rihaan Rej ní' Diose á. Ne Rej ní' Diose me síí ne'en se vaa achíin ni'yaj niganj so' rihaan so', ne naru'vee so' rihaan so' adonj.

⁷ Ne gaa achíin ni'yaj soj rihaan Diose, ne se qui'yaj soj se vaa 'yaj nij síí ne ne'en daj vaa Diose ma'. Dan me se a'mii rma'an ndo'o nij so' nana, tzaj ne ne ne'en nij so' me taj nana yo' ma'. Maan che'é se a'mii

a'mii nij so', che'é dan guun niha' rá Diose ne cunq̄ Diose nu' nana' a'mii nij so', rá nij so' nanj adonj.

⁸ Che'é dan se qui'yaj soj danj ma'. 'O se asij ataa cachinj ni'yaj soj rihaan Rej soj Diose, ne aj ne'en so' nu' se vaa achiin man soj nanj adonj.

⁹ "Che'é dan asa' achíin ni'yaj soj, ne nihánj cataj soj á: "Ataj Chij sí nicun' xta', me rá núj xcaj yuvij cuentá se vaa inanj sa' 'yáá so' a.

¹⁰ Ne me rá núj quisij güii guun chij so' rihaan chumij nihánj, ne me rá núj qui'yaj yuvij nu' se vaa me rá so' qui'yaj yuvij a. Dan me se ase vaa 'yaj nij sí man xta' nu' se vaa me rá so' qui'yaj nij so' ro', danj gaa qui'yaj núj sijn man rihaan chumij nihánj nu' se vaa me rá so' qui'yaj núj, rá núj a.

¹¹ Ne rque so' nu' rasuun achiin rihaan núj cha núj cuan' á.

¹² Ne caraá x'naa so' che'é xcuún taj xráá núj rihaan so' á. Dan me se ase vaa qui'yaj núj caráj x'naa núj che'é cacun' qui'yaj tuvi' núj rihaan núj ro', ta'nga' danj qui'yáá so' che'é ma'an núj caraá x'naa so' rihaan núj á.

¹³ Dan me se caráan ra'á so' xráá núj rihaan chrej chí'ij á. Ne tinanii so' man núj se guun qui'yaj núj cacun' a". Inanjanj danj ca'mii soj cachinj ni'yaj soj rihaan Diose adonj.

¹⁴ 'O se sese caraá x'naa soj che'é cacun' qui'yaj tuvi' soj rihaan soj, ne danj qui'yaj uún Rej soj sí nicun' xta', ne caraá x'naa so' rihaan soj uún adonj.

¹⁵ Tzaj ne sese se ca'vej rá soj caraá x'naa soj che'é cacun' qui'yaj tuvi' soj rihaan soj, ne daj chihaa mún se tinavij Rej soj Diose cacun' tumé ma'an soj a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ni' gaa caraá guéé ni' rihaan Diose a

¹⁶ "Ne gaa toco' soj x'naa man soj che'é se aráj guéé soj rihaan Diose, ne se qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij sí nucui' rá ma'. Dan me se gaa aráj guéé nij so', ne ase vaa rihaan sí nanó ndo'o rá ro', vaa rihaan nij so', 'yaj nij so', ne anó ndo'o nacaj rihaan nij so', 'yaj uún nij so', ne me inanjanj rá nij so' quene'en yuvij man nij so' daj 'yaj nij so' gaa ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa aráj guéé nij so' rihaan Diose, rá nij so' nanj adonj. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa aj quirí' nij so' tu'vee nij so' vaa, ése aj ve'é ca'mii yuvij che'é nij so' nanj adonj. Ne a 'o rasuun se quirí' nij so' rihaan Diose a ma'.

¹⁷ Tzaj ne soj ro', inq̄ qui'yaj soj á. Gaa toco' soj x'naa man ma'an soj che'é se aráj guéé soj rihaan Diose, ne canaan soj rihaan soj ne caxrij soj casté raá soj á.

¹⁸ Dan me se se guun rá soj quene'en yuvij se vaa aráj guéé soj a ma'. Ne ca'vee se taj vaj yuvij quene'en man soj aráj guéé soj, tzaj ne

quene'en Rej soj Diose daj 'yaj soj, ne so' me sí naru'vee rihaan soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun ni' che'é yan cumán si'yaj ni' rej xta' a

¹⁹ "Se qui'yaj suun soj cumán ndo'o si'yaj soj rihaan chumij nihánj ma'. 'O se rihaan chumij nihánj man ndo'o xcuu xluú xij rasuun do', tacunj yoo do', chá si'yaj yuvij nihánj a. Ne vaa sí ituu atúj rá ve' ne 'yaj ituu si'yaj tuvi' uún a.

²⁰ 'O se taj che'é naqui'yaj ru'vee soj man soj nihánj ma'. Tananj qui'yaj suun ndo'o soj che'é yan cumán si'yaj soj rej xta' á. Dan me se xta' ro', taj se cha si'yaj soj ma'. Ne taj sí qui'yaj ituu si'yaj soj man adonj.

²¹ Ne sese inanjanj che'é rasuun man rihaan chumij nihánj qui'yaj suun soj, gaa ne veé maan rihaan chumij nihánj quinaj nimán soj gaa nanj adonj. Ne sese inanjanj che'é rasuun man xta' ro', qui'yaj suun soj, gaa ne veé rej xta' ro', ca'anjanj nimán soj nanj adonj. Me rej ma'an araa sa' soj rasuun, ne veé rej danj vaj nimán soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún ni' xcax ni' cuentá daj qui'yaj ni' a

²² "Rlij rihaan ni' me ya'an nicaj yu'unj man ni' ei. Dan me se sese rlij rihaan ni' ro', ni'yaj yo' ne nuu sa' rá yo', gaa ne nu' ne man ni' ro', sa' vaa, ne adí' se chuguun aga' ya'an ro', danj chuguun man ni' gaa sa' rihaan ni' adonj.

²³ Tzaj ne sese rlij rihaan ni' ro', ni'yaj yo' ne inanjanj uun chí'ij rá yo', gaa ne nu' ne man ni' ro', uun chí'ij rá, gaa ne adí' sí nicun' yan rmj' ne cunudanjan man so' ro', rmj', ne danj vaa sí uun chí'ij rá, ne rmj' uxrá nu' man so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se guun nucuaq ni' ca'nej nucuaq ni' nimán ni' qui'yaj suun ni' se-suun Diose, sese me rá ni' qui'yaj suun ni' che'é sa'anj a

²⁴ "Taj vaj sí guun nucuaq qui'yaj suun sa' rihaan vj ru'vee ma'. Sese qui'yaj suun 'o so' rihaan vj ru'vee, ne nachri' so' ni'yaj so' man 'o ru'vee yo', ne caran' rá so' ni'yaj so' man yo'o ru'vee yo' a. Se guun nucuaq so' caran' rá so' ni'yaj so' man vj ru'vee ma'. Ne xa' soj, tzaj ne se ca'vee qui'yaj suun soj che'é Diose ne qui'yaj suun soj che'é nij rasuun man rihaan chumij nihánj a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcuún ni' nanao ndo'o rá ni' che'é se cha ni' do', che'é yatjíj cunuú ni' do' a

²⁵ "Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa taj che'é nanq̄ ndo'o rá soj che'é soj ma'. Ne che'é dan se nanó rá soj che'é se cha soj do', che'é yan quirí' soj se caráan xráá soj do', se nanó rá soj ma'. Dan me se aj ne'en soj vaa i'na' soj, qui'yaj Diose, ne se guun nucuaq Diose rque Diose se cha soj, rá soj

gaa a na'. Daj chihaa mǐj se guun ðanj rá soj ma'. Ne Diose me sí ca'vee rque se cha soj ei. Ne Diose me sí qui'yaj nee man soj, ne se guun nucaj Diose rque Diose yatzǐj caráan xráa soj, rá soj gaa a na'. Daj chihaa mǐj se guun ðanj rá soj ma'. Ne Diose me sí ca'vee rque se caráan xráa soj ei.

²⁶ "Xcaj soj cuentá ðaj 'yaj nij xtá' vaj xta', ne ne unó nij xo' 'núu, ne ne rii nij xo' naa, ne ne meta nij xo' tan' rá cuchruu, tzaj ne Rej soj sí nicun' xta' ro', a'vee rque se chá nij xo' ei. Ne táá a soj, ne sa' ðoj vaa soj rihaan xtá' ne'en Diose a ðonj. Ya sa' ðoj vaa soj chuganj.

²⁷ Ne ndá' se nanó ndo'o rá soj che'é yan chre' vaa soj, tzaj ne a 'o xco' se guun nucaj soj cachij xcaan soj ðoj qui'yaj ma'an soj ma'. Maan Diose ro', me sí ne'en ðaj gaa cachij soj, ne che'é dan taj che'é nanó rá soj a ma'.

²⁸ "Ne me che'é nanó rá soj che'é yatzǐj caráan xráa soj ga. 'Q se xcaj soj cuentá ni'yaj soj nij yá' man tacaan se vaa ve'é ndo'o vaa nij yá' man tacaan ei. Ne 'yaj suun nij yá', tzaj ne ma'an Diose ro', me sí sa' ndo'o vaa qui'yaj man nij yá' ðonj. Ne ne rii nij yá' yu'vej ma'.

²⁹ Tzaj ne adi' se vaa sí ru'vee ne sa' uxrá vaa sagan' so' ro', vaa nij yatzǐj nuu nij yá' ðonj. Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sí cu'naj Salomón sí cane gaa naa, ne ve'é uxrá vaa yatzǐj nuu so', qui'yaj cunudanj sa'anj vaa rihaan so', tzaj ne nij ðoj vaa yatzǐj nuu so' rihaan nij yá' man tacaan yo', qui'yaj Diose ðonj.

³⁰ Dan me se ðanj nanj nij yá' man tacaan yo', tzaj ne sa' uxrá vaa nij yatzǐj nuu nij yá' yo', 'yaj Diose, ne cuan' ro', mán nij yá' tacaan, tzaj ne a'yuj ne ca'ne' nii man nu' coj ðo', yá' ðo', man tacaan, ne caraa nii man yo' rihaan ya'an, ne cacaa nu' nij yá' yo' nanj ðonj. Ne a ðoj yu'vee taj nó yá' yo' a ma'. Táá a soj yuvij, ne se nanó rá soj ma'. Diose me sí rque sagan' soj ðonj. Tzaj ne ne guun ya sa' rá soj se vaa Diose me sí racuj ya man soj man ðonj.

³¹ "Dan me se se nanó ndo'o rá soj cataj soj: "Me se cha ní' ga. Me se co'q ní' ga. Me se caráan xráa ní' ga". Se guun rá soj ðanj ma'.

³² 'Q se nij sí ne ne'en ðaj vaa Diose ro', inanj 'yaj suun ndo'o nij so' che'é rasuun man rihaan chumij nihánj ðonj. Tzaj ne nu' rasuun achiin man soj ro', aj ne'en Rej soj sí nicun' xta' se vaa achiin nu' rasuun yo' man soj ðonj.

³³ Che'é dan nano' soj rej ðaj qui'yaj soj ne guun chij Diose nimán soj ne cunu sa' nimán soj, gaa ne rque Diose nu' rasuun yo' man soj ei.

³⁴ Che'é dan se nanó rá soj che'é se vaa cachij rihaan soj a'yuj ma'. 'Q se vaa

sayuun 'na' ðaj a 'o 'o güii ðonj. Che'é dan xcaj soj cuentá ðaj qui'yaj soj güii cuan', ne se nanó rá soj che'é se vaa qui'yaj soj güii a'yuj ma'.

7

Nana nihánj taj xna'anj ðaj qui'yaj ní' gaa ca'mii ní' ga tinúu ní' che'é cacun' tumé tinúu ní' a

¹ "Se guun niha' rá soj cutá' soj cacun' xráa tinúu soj, gaa ne taj cacun' cutá' Diose xráa ma'an soj man ðonj.

² Dan me se sese guun niha' rá soj cutá' soj cacun' xráa tinúu soj, ne cutá' Diose cacun' yo' xráa ma'an soj ei. Ne sese se cuta' soj cacun' xráa tinúu soj, ne cunu 'ee rá Diose man ma'an soj uun nanj ðonj.

³ Me che'é guun chree rá so' ni'yaj so' ni'ya nuu rihaan tinúu so' ga. Ne ne ni'yaj so' chruun manj nuu rihaan ma'an so' a.

⁴ Asa' ca'vee cataj so' rihaan tinúu so', "rque so' rihaan so' quirij 'unj ni'ya á". Se guun a ðoj cataj so' ðanj tihá' so' man tinúu so' ma'. 'Q se ni'yaj so', ne chruun manj vaa guue nuu rihaan so' ei.

⁵ Sí nucui' rá mé so' ei. Asino quirij so' chruun manj nuu rihaan so', gaa ne ca'vee quirij so' ni'ya nuu rihaan tinúu so' ðonj. Dan me se ase vaa aráan ni'ya rihaan yuvij ro', ðanj vaa aráan rihaan yuvij 'yaj cacun' ata yuvij ðonj.

⁶ "Tzaj ne ne'en soj se vaa ne nó xcuún soj go' soj rasuun guue man chuvee ma'. Ne se caraa soj chruj perlá tu'vee ndo'o rihaan xcáa ma'. 'Q se chuvee yo' ro', canicaj ne cha man soj, ne xcáa yo' ro', tuguaj che'é xcáa man se sa' yo', ne quinavij nu' yo' xtun', qui'yaj xcáa nanj ðonj. Ne se sa' yo' me chrej noco' ní' ðonj. Che'é dan sese na'vej uxrá rá yuvij cunó yuvij chrej nago' soj rihaan nij yuvij, ne ase vaa xcáa ðo', ase vaa chuvee ðo', ðanj vaa nij yuvij ei. Ne se nago' soj ðoj chrej sa' man nij yuvij 'yaj ðanj a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún ní' cachinj ni'yaj ní' rihaan Diose che'é rasuun achiin man ní' ei

⁷ "Cachij soj se vaa achiin man soj rihaan Diose, ne so' me sí rque man soj, ne nanó soj rasuun achiin man soj, ne narj' soj rasuun yo', ne ase vaa 'yaj sí tica'mii ta'yaa tucua' tuvi' ro', ðanj qui'yaj soj ga Diose, ne ca'nuu Diose ta'yaa yo', ne rque Diose rasuun achiin man soj ðonj.

⁸ 'Q se sí achiin rasuun rihaan Diose ro', quirj' so' rasuun achiin man so', ne sí nano' rasuun achiin man ro', quirj' so' rasuun yo', ne sí tica'mii ta'yaa rej yanj Diose ro', ca'nuu Diose ta'yaa, ne quirj' sí tica'mii ta'yaa rasuun achiin man so' ðonj.

⁹ Xcaj soj cuentá se vaa ma'an soj, nanj yuvij me soj, tzaj ne sese achín ta'níi yo'o soj chraa chá yo' man soj, ne se ca'vee nano' soj yahij ne caxrii soj ston yo' ma'.

¹⁰ Ne sese achín ta'níi soj nee xcuaj chá yo' man soj, ne se ca'vee nano' soj xcuáa ne caxrii soj ston so' ma'.

¹¹ Dan me se danj nanj soj, ne síi chi'ii nimán me soj, tzaj ne ne'en soj rque soj se sa' chá ta'níi soj ei. Che'é dan táa a Rej soj síi nicun' xta', ne sij sa' inanj me so', ne so' me síi rque ya rasuun sa' man nij síi achín rasuun man so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní rihaan tuvi' ní a

¹² "Dan me se daj se uun rá soj qui'yaj sa' yuvij rihaan soj ro', ta'nga' danj qui'yaj sa' soj rihaan tuvi' soj á. Sese danj qui'yaj soj rihaan tuvi' soj, ne síi uno nu' se-tucuanj Moisés me soj, ne síi uno nu' se-nana nij síi nata' se-nana Diose gaa naa me uún soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é vij chrej a

¹³ "Ase vaa vij chrej vaa rej vaa rihaan soj, ne dan me se chrej ca'aan me yo'o chrej yo', ne caxra' ndo'o vaa rej nayón yuvij, ne rihaan ya'an ro', vaj chrej yo' nanj adonj. Ne man uxra' yuvij vaj chrej yo' ei. Se ca'anj soj chrej yo' ma'. Nanj vaa chrej ca'anj soj ei. Chrej catuun me chrej ca'anj soj,

¹⁴ ne chruj vaa rej nayón yuvij a. Sayuun ndo'o vaa vaj yuvij chrej yo', tzaj ne vaj chrej yo' rej gaa i'na' yuvij cayáan yuvij ga Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj. Tzaj ne doj nij yuvij nari' chrej catuun nanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj gaa qui'yaj ní quene'en ní daj vaa nimán yuvij a

¹⁵ "Vaa yuvij taj se vaa me nij so' síi nata' se-nana Diose, tzaj ne ne ya a'mii nij so' ma'. Cutumé soj man soj, se gaa nanj qui'yaj nij so' sayuun man soj á. Dan me se vaa güii cuchí' nij so' rihaan soj, ne ase vaa matzinj ro', danj gaa nij so' cuchí' nij so' rihaan soj, ne ni'yanj ndo'o ca'mii nij so' rihaan soj, tzaj ne nimán nij so' ro', ase vaa nimán xca'yanj ca'nu' ro', gaa nimán nij so', guun rá nij so' qui'yaj nij so' sayuun man so' nanj adonj.

¹⁶ Che'é dan xcaj soj cuentá ni'yaj soj man nij so' daj qui'yaj nij so', gaa ne quene'en nij soj daj vaa nimán nij so' ei. Uta nii chruj chá raq chruun tanj, rá soj na'. Taj ma'. Ne uta nii chruj chá raq coj yá ya'aa, rá soj na'. Taj ma'.

¹⁷ Dan me se chruun sa' ro', man chruj chá raq a. Ne chruun tanj ro', man chruj xnaj raq uún a. Sese cuchuuj chruun, ne se cumán chruj sa' raq chruun yo' a ma'.

¹⁸ Chruun sa' ro', se guun cumán chruj nij raq ma'. Ne chruun nij ro', se guun cumán chruj sa' raq ma'. Ase vaa chruun yo' ro',

danj vaa nimán yuvij, ne ase vaa chruj yo' ro', danj vaa rasuun 'yaj yuvij adonj.

¹⁹ Ne sese nuvi' chruj sa' raq 'o chruun, ne a'ne' nii man chruun yo', ne axrj ya'an nii man chruun yo' nanj adonj. Ne ase vaa ran' chruun yo' ro', ta'nga' danj quiran' uún nij yuvij 'yaj se chi'ii nanj adonj.

²⁰ Dan me se sese xcaj soj cuentá ni'yaj soj man yuvij, gaa ne quene'en soj daj vaa nimán nij yuvij, gaa ne quene'en soj daj yuvij me nij so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj me síi cayáan ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumii nihánj a

²¹ "Ne'en soj se vaa man ndo'o yuvij taj rihaan se vaa uno nij so' rihaan, tzaj ne tu'va rma'an ta'aj nij so' nanj á. Nuveé cunudanj nij síi taj ne'en manj ca'anj cayáan ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumii nihánj ma'. Tanaanj orún' me se inanj nij síi uno rihaan Réé 'unj síi nicun' xta' me síi cayáan ga so' nanj adonj.

²² Ne güii ca'ne' 'unj cacun' che'é yuvij me se cumán ndo'o yuvij cataj rihaan 'unj: "Síi uno rihaan so' me núj, Señor. Aj nata' núj nana rque núj man núj rihaan yuvij á. Ne cata' tu'va núj se-chuvií so', ne quirii núj nana chree nimán yuvij á. Ne qui'yaj suun ndo'o núj suun sa' che'é so' adonj". Danj ca'mii nij yuvij yo' rihaan 'unj vaa güii nanj adonj.

²³ Gaa ne cataj ya 'unj rihaan nij yuvij a: "A' ó güii ne ne'en 'unj man soj ma'. Maan síi 'yaj inanj cacun' me soj nanj adonj. Naxuun soj man soj rihaan á". Danj cataj 'unj rihaan nij síi 'yaj cacun' vaa güii nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' nij síi uno rihaan Jesucristó do', nij síi ne uno rihaan Jesucristó do' a

²⁴ "Dan me se a me ma'an síi uno sa' nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj ne 'yaj so' ndaa vaa taj 'unj, ne ase vaa 'o síi cune' ve' tucua rihaan yuvej vaa so' ei. Síi cune' ve' yo' me se síi acay ndo'o cuentá me so', ne cune' so' ve' yo' rihaan 'o yuvej adonj.

²⁵ Gaa ne ca'na' maan, ne go' ndo'o maan raq ve', ne cavii ni'yoj chráa, ne ca'na' go' tacóo ve', ne ca'na' uxra' nana yuvaa, ne go' rihaan ve' yo' a. Tzaj ne ne canee ve' yo' a ma'. 'O se raan inanj ne ve' yo' rihaan yuvej nanj adonj.

²⁶ Tzaj ne síi na'vej rá cunó nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj me se ase vaa síi cune' ve' rihaan yo'óo vaa so' adonj. Ne síi ni'yon rmií me so', ne cune' so' ve' rihaan yo'óo chruu,

²⁷ ne veé dan, gaa ca'na' uxra' maan yuvaa go' yo' xráa ve', ne cavii ni'yoj chráa, ne ca'na' na xee go' na xee tacóo ve', ne ca'na' uxra' nana yuvaa ne go' xráa ve' yo' a. Veé dan, ne canee nu' ve' tucua síi ni'yon yo'

nanj adonj. Che'é dan xcaj soj cuentá, ne ve'é cunq soj nana nihánj, ne se quiran' soj sayuun ma'. —Inañj nana nihánj ca'mii Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nanã so' a.

²⁸ Veé dan, ne quisij tucu'yón Jesucristó nu' nana nihánj rihaan nij yuvij, gaa ne caráya'anj ndo'o nij yuvij nocó' man so' che'é nana nihánj, nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁹ 'O se xcaj nij yuvij cuentá se vaa ase vaa a'mii 'o sí nicaj suun avii tu'va ro', vaa a'mii Jesucristó, rá nij so' a. Ne çu doj vaa se-nanã so' gaa se-nanã nij sí naquiy'aj çu se-tucañj Moisés, rá nij so' a.

8

Nanã nihánj taj xna'anj daj vaa nahuun so' 'o sí ran' luj ri'yuj, qui'yaj Jesucristó a

¹ Gaa ne nanij Jesucristó quij yo', ne cachéé ndo'o yuvij ga so' a.

² Dan me se cuchí' yo'ó sí ran' luj ri'yuj rihaan Jesucristó, ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Sese me rá so', ne ca'vee ca'neç so' chí'ij xráj, Señor —taj so' rihaan Jesucristó a.

³ Gaa ne cuta' Jesucristó ra'a Jesucristó raã sí ran', ne cataj Jesucristó:

—Me raj qui'yáj ðanj ei. Nahuún so', qui'yáj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

Nu' ðanj cataj Jesucristó, ne nu' quinavij luj xraá sí ran' a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Çutumé so' mán so' se cataj xna'anj so' rihaan yuvij che'é se qui'yáá 'unj che'é so' ma'. Maan se cuchí' so' rihaan xrej, ne tijaán so' mán so' rihaan xrej se vaa nahuún so', ne rque so' rihaan Diose se vaa cataj sí cu'naj Moisés gaa naá ndaa vaa nõ xcúún so' rque so' rihaan Diose á. Gaa ne xcaj nij xrej cuentá se vaa nahuún so' qui'yáj adonj —taj Jesucristó rihaan sí nahuun yo' a.

Nanã nihánj taj xna'anj se vaa nahuun se-mozó yo'ó tanuu capitán, qui'yaj Jesucristó a

⁵ Dan me se cuchí' Jesucristó chuman' Capernaum, ne catáj so' chuman' yo', ne cuchí' yo'ó tanuu capitán rihaan so' a. Ne so' ro', me sí rii ta'nga' rihaan 'o cientó tanuu adonj. Dan me se cachíin ni'yaj so' rihaan Jesucristó,

⁶ cataj so':

—Canó chí'ij man se-mozó 'unj, Señor. Ne ne nasqui' so' ma'. 'O se yo'ó naj so' rá ve', ne ran' uxrá so' sayuun, 'yaj chí'ij nanj á —taj tanuu capitán yo' rihaan Jesucristó a.

⁷ Ne cataj Jesucristó rihaan so':

—Ca'anj ní', gaa ne nahuun so', qui'yáj á —taj Jesucristó a.

⁸ Gaa ne cataj uún tanuu capitán yo':

—'O se nuveé sji sa' mé 'unj ma'. Ne nõ xcúún 'unj catúu so' rá ve' tucuaq qui'yáj a ma'. Maan se ca'ne' uun so' suun se vaa nahuun se-mozó 'unj, gaa ne nahuun ma'an so' adonj.

⁹ 'O se vaa sí rii ta'nga' rihaan 'unj, ne rii ta'ngá' 'unj rihaan tanuu, ne taj xna'anj 'unj rihaan tanuu se vaa ca'anj nij so', ne 'anj nij so', ne taj xna'anj 'unj rihaan nij so' se vaa ca'na' nij so', ne 'na' nij so' rihaan 'unj, ne taj xna'anj 'unj daj qui'yaj nij so', ne veé ðanj 'yaj tanuu adonj. Ne ne'én 'unj se vaa ase vaa rii ta'ngá' 'unj rihaan nij tanuu nocó' manj ro', ðanj rii ta'nga' gueç so' rihaan chí'ij anó man yuvij nanj á —taj tanuu capitán yo' rihaan Jesucristó a.

¹⁰ Dan me se, gaa cuno Jesucristó nana ca'mii tanuu capitán yo', ne ca'anj rá Jesucristó, ne cataj so' rihaan nij sí nocó' rej xco so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa taj vaj a 'ó rej ne naríj man yo'ó sí israelitá sí cuchumán ndo'o rá nanã a'mii 'unj ndaa vaa amán rá tanuu capitán nihánj a ma'.

¹¹ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa güii guun chíj Diose rihaan chumij nihánj ro', ca'na' ndo'o yuvij man cunu' chumij, ne cayáan nij so' rihaan se-mesa Diose, ne çã nij so' chraa ga sí cu'naj Abraham do', ga sí cu'naj Isaac do', ga sí cu'naj Jacob do', adonj.

¹² Ne nij sí israelitá ro', nõ xcúún nij so' cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' manj, ne sese cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' manj, ne ca'vee canç nij so' uún ga Diose nanj á. Tzaj ne na'vej rá nij so' a man adonj. Che'é se na'vej rá nij so' qui'yaj nij so' ðanj, che'é dan quirí'ij gan' ndo'o nii man nij so' rej rmí', ne ta'vee uxrá nij so', ne ndaa çã ruj ma'an nij so' cúu yan' nij so' nanj adonj. ðanj quiran' nij so' che'é se na'vej rá nij so' cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' manj nanj á —taj Jesucristó rihaan nij yuvij canoco' man so' a.

¹³ Canicaj uún Jesucristó cataj Jesucristó rihaan tanuu capitán:

—Ca'vee ca'anj so' yaj a. Ya cuchumán rá so' se vaa nahuun se-mozó so' qui'yáj a. Ne nahuun so' ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

Ne veé maan orá yo' ro', nahuun se-mozó tanuu capitán yo', qui'yaj Jesucristó adonj.

Nanã nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó, nahuun ni chej Pedró do', que'ee uxrá yo'ó yuvij do', qui'yaj Jesucristó a

¹⁴ Gaa ne ca'anj Jesucristó tucua sí cu'naj Pedró, ne quene'en so' se vaa naj nii chej Pedró ran' no', ne caxríj uxrá cachi' man no' a.

¹⁵ Ne quita'aa Jesucristó ra'a no', gaa ne veé mañ orá dan nahuun no', qui'yaj Jesucristó, ne naxagaa no', ne qui'yaj chuyi no' chá nij so' nanj adonj.

¹⁶ Rej ca'anj güii cuchí' yuvi rihaan Jesucristó a. Dan me se nicaj nij yuvi man que'ee uxrá sí nuu nana chree nimán, cuchí' nij yuvi rihaan Jesucristó, ne cataj xna'anj uun Jesucristó rihaan nij nana chree se vaa naxuun nij so' man nij so', gaa ne, veé dan, ne curihanj nij nana chree nimán nij yuvi, gaa ne cunu sa' nimán nij yuvi yo' cuaj nanj adonj. Ne quinahuun sa' cunudanj nij sí ran', qui'yaj uún Jesucristó a.

¹⁷ Dan me se quisij ya nu' nana nihánj nana ca'mii sí cu'naj Isaías sí nata' se-nana Diosé gaa naá, se vaa cataj so': "Ninaj ní, ne canó chí'ij man ní, tzaj ne nahuun ní, qui'yaj sí ca'na' vaa güii nanj adonj", taj sí cu'naj Isaías gaa nata' so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó rihaan vij sí tihaj guun rá canoco' man so' a

¹⁸ Quene'en Jesucristó se vaa mañ ndo'o yuvi anicaj rej nicun' so' ni'yaj man so' a. Che'é dan ca'ne' so' suun rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa ca'anj nij so' ga so' ndaa rnej na lacuaná cu'naj Galilea a.

¹⁹ Gaa ne cuchí' yo'o so' rihaan Jesucristó a. So' ro', me sí naqui'yaj cyu se-tucañ Moisés rihaan yuvi adonj. Ne cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Canocó' 'unj mán so' daj rej ma'an vaj so', maestro —cataj so' rihaan Jesucristó a.

²⁰ Gaa ne cataj ya Jesucristó se vaa ran' so' chéé so' a:

—'O se nij chunee ro', otoj sa' nij xo' rá yu'uj taj rque yo'óo, ne nij xtáj chéé xta' ro', vaa saca' nij xo' a. Ne xa' 'unj sij ca'née Diosé njcaj yu'unj man yuvi, tzaj ne taj a 'o rej quináá 'unj cotoj 'unj a ma' —taj Jesucristó rihaan so' a.

²¹ Ne vaa yo'ó sí tucu'yón se-nana Jesucristó cuchí' rihaan so', ne cataj so':

—Ca'vej so' nanj tucua, ne ndaa cavi' réj, gaa ne cachin' 'unj man réj, gaa ne canocó' 'unj mán so', Señor —taj yo'ó so' a.

²² Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'ne' rá so' cachin' ma'an nij sí cavi' nimán man tuvi' so' xngangá á. Tzaj ne cuano nihánj ro', ne xcúun so' yo'o canocó' so' manj adonj —taj Jesucristó rihaan yo'ó so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ne' Jesucristó suun rihaan na do', rihaan nana do', se vaa canicun' yo' a

²³ Gaa ne catúj Jesucristó rque rihoo chéé rihaan na, gaa ne catúj nij sí tucu'yón se-nana so' rque rihoo ga so' a.

²⁴ Veé dan, ne nasqui' nucuaj ndo'o rihaan na lacuaná, ne me ndo'o rá na yo' guun nucuaj yo' caráán yo' xráá rihoo a. Ne veé dan vaj Jesucristó, ne cotoj so' adonj.

²⁵ Gaa ne ca'anj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó rej naj so' cotoj so', ne narii nij so' nej rihaan so', ne cataj nij so':

—Tinaní so' man ní se cavi' nu' ní, man Señor —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

²⁶ Dan me se ma'an Jesucristó cataj, ne:

—Me che'é chu'vi' ndo'o nimán soj ga. Yo' me rej ataa cuchuman sa' rá soj ni'yaj soj manj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Gaa ne canicun' caya so', ne caxri yuva so' man na do', man nana do' a. Gaa ne canicun' dínj uxrá rihaan na lacuaná yo', qui'yaj Jesucristó nanj adonj.

²⁷ Ne cuhu'vi' nij snó'o yo' ni'yaj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Daj sij me sí nihánj ga. 'O se ndaa nana ndaa na uno a'mii so' ason —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man nij nana chree nimán vij snó'o a

²⁸ Gaa ne cuchí' Jesucristó ndaa rnej na lacuaná yo' rej ne nij sí mañ chuman' cu'naj Gadara a. Ne vaa yu'uj yuvej, rej cachin' nij yuvi xngangá a. Dan me se cavi' vij snó'o yu'uj yuvej yo', ne cuchí' roj so' rihaan Jesucristó a. Roj so' me sí nuu nana chree nimán, ne yuva ndo'o roj so' adonj. Che'é roj so' na'vee cachin yuvi rej yo' a ma'.

²⁹ Dan me se caguáj roj so' rihaan Jesucristó, cataj roj so':

—Veé ne'en núj se vaa ta'nij Diosé mé so' á. Me che'é ca'ná' so' rej ne núj ga. Ca'ná' so' qui'yáá so' sayuun man núj na'. 'O se ataa doj quisij güii qui'yáá so' sayuun man núj adonj —taj roj so' rihaan Jesucristó a.

³⁰ Dan me se rej xco roj so' ro', vaj que'ee xcáá chá coj mañ tacaan a.

³¹ Ne nij nana chree nuu nimán roj snó'o yo' ro', cachin' ni'yaj nij so' rihaan Jesucristó, cataj nij so':

—Sese quirij so' man núj nimán roj snó'o nihánj, ne qui'yáá so' se ndo'o ca'nej so' man núj, catúj núj nimán xcáá yo' ruguanj —taj nij nana chree yo' rihaan Jesucristó a.

³² —Ca'anj soj cuaj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Gaa ne ca'anj nij so' catúj nij so' nimán xcáá yo', ne dan me se ruvaá uxrá tacaan nicun' tu'va na lacuaná rej vaj nij xcáá yo', ne gaa catúj nij nana chree nimán nij xcáá yo' me se cunánj ndo'o nij xo' ca'anj xo', ne veé danj vaj nij xo', ne quini cunudanj nij xo' rque na, ne canó xráá nij xo', qui'yaj na nanj adonj.

³³ Ne nij sí tumé xcáá yo' ro', cunánj nij so' ca'anj nij so' ndaa chuman', ne catúj nij so'

chuman', ne cataj xna'anj nij so' rihaan nij síi man chuman' yo' nu' se vaa quiran' roj snó'o dɔ', nij xcáá dɔ' a.

³⁴ Gaa ne curihanj cunudanj nij síi man chuman' yo', guun rá nij so' nari' nij so' man Jesucristó a. Dan me se quene'en nij so' man so', ne cachín ni'yaj nij so' rihaan so' se vaa curihanj so' rej yanj nij so' ca'anj so' rej yanj a.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o síi na'veen cachee, qui'yaj Jesucristó a

¹ Gaa ne cavii Jesucristó rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj so' chuman' cayáan so', ne catúj so' chuman' yo' a.

² Ne veé nicaj nii man 'o síi na'veen cachee táá rihaan yuvéé, ne ca'na' nii rihaan Jesucristó a. Ne quene'en Jesucristó se vaa cuchumán uxrá rá nij yuvij se vaa nahuun sa' síi na'veen cachee yo' qui'yaj so' a. Che'é dan cataj so' rihaan síi ran' yo' a:

—No xcúun so' guun niha' rá so' che'é se navij cacun' xráá so', nanj tinuj —taj Jesucristó rihaan síi na'veen cachee yo' a.

³ Dan me se cane doj síi naqui'yaj cuu se-tucañj Moisés rihaan yuvij rá ve' ga Jesucristó, ne cataj nij so' rihaan tuvi' nij so' a:

—Nij vaa nana ca'mii síi nihánj rihaan Diose á. 'O se orún' Diose no xcúun cataj se vaa navij cacun' xráá yuvij á —taj nij síi tucu'yón se-tucañj Moisés ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

⁴ Ne quene'en Jesucristó me nana guun rá nij so' ca'mii nij so', ne che'é dan cataj so':

—Me che'é avii ndo'o nana chi'ij raá soj ga.

⁵ Tu'va ruma'án 'unj se vaa navij cacun' xráá síi nihánj, rá soj a na'. Ca'vee cataj un ni' navij cacun' xráá síi nihánj na'. Ase ca'vee doj cataj ni' naxagaa so', ne cachee so' cuaj, cataj ni' xa'.

⁶ Dan me se me rá 'unj xcaj soj cuentá se vaa síi ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvij mej ne no xcúun 'unj tinavii 'unj cacun' xráá nij yuvij man rihaan chumii nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Dan me se cataj Jesucristó rihaan síi na'veen cachee a:

—Nacue so' tuvée so', ne nan' so' tucua so' á —taj Jesucristó rihaan síi naj rihaan yuvéé yo' a.

⁷ Gaa ne naxagaa so', ne cavii so', ne quinan' so' tucua so' adonj.

⁸ Ne quene'en nij yuvij se vaa nahuun sa' so', qui'yaj Jesucristó, ne che'é dan cuhu'vi' nimán nij so', quene'en nij so' Jesucristó, ne ve'é ndo'o ca'mii nij so' che'é Diose, se vaa guun nucuaj Jesucristó racuuj ndo'o Jesucristó man yuvij, qui'yaj Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan síi cu'naj Mateo se vaa canoco' so' man Jesucristó a

⁹ Gaa ne cavii Jesucristó rej yo', ne quene'en so' man yo'o síi yanj 'o ve' a'nej nii puextó man yuvij a. Mateo cu'naj síi ne rej yo' a.

Dan me se cataj Jesucristó rihaan so', ne:

—Canocó' so' manj, ca'anj ni' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Gaa ne naxumaan so', ne canoco' so' man Jesucristó, ca'anj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Jesucristó racuuj so' man nij síi tumé cacun' a

¹⁰ Dan me se 'o güii cayáan Jesucristó rá ve', ne ca'na' ndo'o tuvi' so' síi a'nej puextó dɔ', yo'ó nij síi tumé ndo'o cacun' dɔ', ne catúj nij so' rá ve', ne ca'anj cayáan nij so' ga Jesucristó, ne dan me se man rcua'agan nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó dɔ', ne chá cunudanj nij so' chraa a.

¹¹ Ne quene'en nij síi fariseo se vaa chá Jesucristó chraa ga nij síi a'nej puextó dɔ', ga yo'ó nij síi tumé ndo'o cacun' dɔ', ne xná'anj nij so' man nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó, cataj nij so':

—Síi tucu'yón nana rihaan soj ro', me che'é chá so' chraa ga nij síi a'nej puextó dɔ', ga yo'ó nij síi tumé ndo'o cacun' dɔ', rá núj a —taj nij síi fariseo rihaan nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó a.

¹² Ne cuno Jesucristó nana ca'mii nij so', ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Síi vaa nucuaj ro', ne nano' nij so' man doctor ma'. Maan síi ran' ro', me síi nano' man doctor adonj. Gaa ne ase vaa síi ran' ro', danj vaa nij síi nihánj adonj.

¹³ O se vaa che'é ca'anj soj tucu'yón soj daj taj nana nihánj nana no rihaan danj Diose á: “Ne uun niha' rá 'unj ni'yaj 'unj yuvij nago' xcuu rihaan 'unj ma'. Tananj uun niha' rá 'unj ni'yaj 'unj yuvij 'ee rá man tuvi' adonj”. Inanj danj me se-nana Diose nana tucu'yón soj á. Dan me se xcaj soj cuentá se vaa ne ca'na' 'unj canacun' 'unj man síi sa' ma'. Che'é nij síi tumé cacun' ca'naj se vaa canoco' nij so' se-nana adonj. Tzaj ne sese síi sa' me soj, rá soj, ne nuveé sij canacunj 'unj man me soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ne toco' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó x'naa man ma'an nij so' a

¹⁴ Gaa ne nij síi tucu'yón se-nana síi cu'naj Juan cuhi' rihaan Jesucristó, ne xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Me che'é, ne toco' núj x'naa man ma'an núj che'é se aráj guce núj rihaan Diose, ne toco' nij síi fariseo x'naa man ma'an nij so' uun, tzaj ne nij síi tucu'yón se-nana so' me

se ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ase vaa síi cuchruj sa'anj vaa 'unj, ne asa' ca'vee toco' nij síi man gaj x'naa man ma'an nij so', rá soj ga. Ase vaa síi cataj xcaj man chana ne man tuvi' so' do', danj vaa nij síi man nihánj cuano, ne anuú ndo'o cha'anj man nij so', ne se ca'vee toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' ma'. Tzaj ne vaa güii, ne guun yanij 'unj rihaan nij so' qui'yaj yuvii, gaa ne nano rá nij síi nihánj, gaa ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij síi noco' tucuáan nga ro', se guun nucuaj nij so' cuno nij so' se-nana Jesucristó ma'

¹⁶ "Tzaj ne ase vaa yatzij sín' vaa tucuáan nga noco' soj, ne se guun na'nej ní' mantá naca man yatzij nga yo' ma'. 'O se sese qui'yaj ní' danj, ne güii quinanj yuvij yatzij yo', gaa ne nagüej mantá naca yo', ne sese cuxuun yuvij man yatzij yo', ne quisín' yo', gaa ne cunuu xij doj yu'uj aj taj man yatzij nga yo' nanj adonj.

¹⁷ Ne dan me se ase vaa nuj nga nuj araa nii na vinó vaa uún soj a. Ne se ca'vee tucu'yón 'unj se-tucuaj 'unj rihaan soj ma'. 'O se ase vaa na vinó naca vaa nana tucu'yón 'unj, ne se guun caraa yuvij na vinó naca rque nuj nga ma'. Sese danj qui'yaj yuvij, ne cuyanj na vinó cunuu xee na vinó, ne se cacua' nuj nga ma'. Che'é dan canuu yo', ne cayanj na vinó rihaan yo'óo a. Che'é dan araa nii na vinó naca rque nuj naca, ne 'o mán sa' na vinó rque nuj yo' a. Che'é dan inanj rihaan síi naca síi ne noco' tucuáan nga tucu'yón 'unj se-nanaj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana síi cu'naj Juan yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chala cunii do', che'é chana chij do', nahuun sa', qui'yaj Jesucristó a

¹⁸ Asij ca'mii Jesucristó nana yo' rihaan nij síi tucu'yón se-nana síi cu'naj Juan, ne cuci' 'o síi nicaj suun rihaan Jesucristó, ne canicun' ruj so', cachúin ni'yaj so' rihaan Jesucristó, cataj so':

—Cuanó cavi' ta'nij chala cunii a. Tzaj ne qui'yáa so' se ndo'o, ca'anj ní', ne cuta' so' ra'á so' xráa no', ne cunuu i'na' uún no' nanj ruguanj —taj so', cachúin ni'yaj so' rihaan Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne naxumaan Jesucristó, ne canoco' so' do', nij síi tucu'yón se-nana so' do', man síi nicaj suun yo' a.

²⁰ Gaa ne ca'na' 'o chana rej xco Jesucristó, ne quisij 'o chuvij yo' xra' ton man chana yo', ne canó ra'a no' doj tu'va sagan' Jesucristó a.

²¹ 'O se: "Sese canó ra'aj sagan' Jesucristó, ne nahuun sa' 'unj nanj adonj", guun rá no' a.

²² Gaa ne canicaj Jesucristó quene'en Jesucristó man no', ne cataj so':

—No xcúun so' guun niha' rá so', nocoj. 'O se che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj ro', che'é dan nahuun sa' so' á —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

Ne veé maan orá dan nahuun sa' chana yo' adonj.

²³ Gaa ne ca'anj Jesucristó ve' tucua' síi nicaj suun yo', ne catúj so' rá ve', ne quene'en so' se vaa man síi o' chra' man rihuu flauta, ne quene'en so' se vaa man ndo'o yuvij rá ve', ne nanó ndo'o rá nij yuvij che'é se cavi' chala cunii yo' adonj.

²⁴ Gaa ne cataj so':

—Curihanj soj xe' á. 'O se ne cavi' chala cunii nihánj ma'. Maan se otoj uun no' nanj á —taj Jesucristó rihaan nij yuvij man rá ve' yo' a.

Gaa ne ca'nga' nacoj nij yuvij ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

²⁵ Gaa quisij quirii Jesucristó man cunudanj nij yuvij xe', ne catúj Jesucristó rej táa chala cunii yo', ne quita'aa so' ra'a no', ne cunuu i'na' uún chala cunii, ne naxagaa no' adonj.

²⁶ Ne cuci' nana rihaan cunudanj nij yuvij man rej yo' che'é se vaa qui'yaj Jesucristó, se vaa cunuu i'na' chala cunii yo' qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naxra' rihaan vij síi tuchrii, qui'yaj Jesucristó a

²⁷ Dan me se gaa cavii Jesucristó tucua' síi nicaj suun yo', ne canoco' vij síi tuchrii man so' a. Ne caguáj roj so', cataj roj so':

—Ne'en rój se vaa tuvi' síi cu'naj David síi cane gaa naá mé so' á. Che'é dan cunuu 'ee rá so' man rój ruguanj —taj roj so', caguáj roj so' a.

²⁸ Dan me se catúj Jesucristó rá ve', ne cuci' roj síi tuchrii yo' rihaan so' a. Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so':

—Amán rá roj soj se vaa guun nucuá' naxra' rihaan roj soj qui'yaj na' —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man roj so' a.

—Amán rá rój, Señor —taj roj so' rihaan Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cuta' ra'a Jesucristó rihaan roj so', ne cataj Jesucristó:

—Che'é se amán rá roj soj, ne che'é dan naxra' rihaan roj soj adonj —taj Jesucristó a.

³⁰ Veé dan, ne naxra' rihaan roj so' nanj adonj.

Gaa ne caxrij yuvaá Jesucristó rihaan roj so', ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Cütumé uxrá roj soj man roj soj, ne a 'ó yuvij se cuno se vaa qui'yáa 'unj che'é

roj soj á. —Dan me se nucuaj ndo'o ca'mii Jesucristó nana yo' rihaan roj so' a.

³¹ Tzaj ne curihanj roj so' ca'anj roj so', ne uxrá nata' roj so' rihaan cunudanj nij yuvij man rej yo' che'é yan qui'yaj sa' Jesucristó che'é roj so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'vee ca'mii 'o sí ya'mii, qui'yaj Jesucristó a

³² Dan me se tanáj roj so' man Jesucristó, gaa ne ca'anj Jesucristó, gaa ne cuchí' yuvij rihaan so' a. Dan me se nicaj nij yuvij man 'o sí ya'mii cuchí' nij yuvij rihaan Jesucristó a. Sí ya'mii yo' me se nana chree nuú nimán so', ne che'é dan ne ca'mii so', qui'yaj nana chree yo' a.

³³ Dan me se quirii Jesucristó man nana chree yo' nimán so', gaa ne guun che'e sí ya'mii ca'mii so' nanj adonj. Veé dan quene'en nij yuvij, ne cará ya'anj uxrá nij yuvij, ne cataj nij so':

—Xa' ní' síj israelítá, tzaj ne a 'ó sí' 'yaj danj ne quene'en ní' ma' —taj nij yuvij che'é Jesucristó a.

³⁴ Tzaj ne nij sí' fariseo cataj me se:

—Guun nucuaj so' quirii so' man nana chree, che'é se a'mii so' ga ma'an sí' chree uun chij adonj —taj nij sí' fariseo, ca'mii ne nij so' che'é Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa cunuu 'eé ndo'o rá so' man nij yuvij a

³⁵ Gaa ne ca'anj Jesucristó nu' nij chuman' nocoo nu' nij chuman' cunii nu', ne tucu'yón so' rihaan nij yuvij man rá ve' tucu'yón nij yuvij israelítá se-tucuanj Moisés, ne ca'mii natáj so' nana sa' che'é güii guun chij Diose rihaan chumi' nihánj, ne nahuun sa' taran' nij sí' ran' do', nij sí' ninaj do', qui'yaj uún so' adonj.

³⁶ Ne quene'en so' man cunudanj nij yuvij, ne cunuu 'eé rá so' man nij yuvij yo' a. 'O se quene'en so' se vaa ase vaa matzinj vaj ma'an vaa nij yuvij, nuvi' sí' tumé man nij so', ne aj quiran' ndo'o nij so' sayuun, ne ninaj ndo'o nij so' adonj.

³⁷ Gaa ne cataj so' rihaan nij sí' tucu'yón se-nana so' a:

—Ya uxrá, ne vaa ndo'o suun rihaan ní', ne nij sí' 'yaj suun me se doj nij so' nanj adonj.

³⁸ Ne cachinj ni'yaj ní' doj nij sí' qui'yaj suun rihaan Diose sí' uun chij 'nij ra'a suun, gaa ne ca'nej so' doj yuvij qui'yaj suun se-suun so' adonj —taj Jesucristó man nij sí' tucu'yón se-nana so' a.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'neé Jesucristó man chuvij nij sí' tucu'yón se-nana so' ca'anj ca'mii natáj nij so' a

¹ Gaa ne canacúun Jesucristó man chuvij nij sí' tucu'yón se-nana so', ne cuchí' nij so' rihaan so', ne go' so' rej nucuaj man nij so', gaa ne ca'vee qui'yaj canaan nij so' rihaan nij nana chree a. Dan me se guun nucuaj nij so' quirii nij so' man nij nana chree nimán yuvij, ne guun nucuaj nij so' nahuun sa' yuvij ran' do', yuvij ninaj do', qui'yaj uún nij so' a.

² Ne nihánj me se-chuvij chuvij nij apóstol cune' Jesucristó man nata' rihaan yuvij che'é so' a. Yo' o so' me sí' cu'naj Simón, ne Pedró cu'naj yo' o se-chuvij sí' cu'naj Simón a. Ne yo' o so' me tinúu Simón, sí' cu'naj Andrés a. Ne yo' o so' me sí' cu'naj Jacobo, ne ta'ní' sí' cu'naj Zebedeo me so' a. Ne yo' o so' me tinúu Jacobo, sí' cu'naj Juan a.

³ Ne vaa sí' cu'naj Felipé vaa sí' cu'naj Bartolomé vaa sí' cu'naj Tomás vaa a. Ne yo' o so' me sí' cu'naj Mateo sí' ca'nej puextó man yuvij a. Ne yo' o so' me sí' cu'naj Jacobo uún, ne ta'ní' sí' cu'naj Alfeo me so' a. Ne yo' o so' me sí' cu'naj Lebeo, ne Tadeo cu'naj yo' o se-chuvij sí' cu'naj Lebeo a.

⁴ Ne yo' o so' me sí' cu'naj Simón uún, ne so' me tuvi' nij sí' me rá cunu' ga gobiernó man Romá a. Ne yo' o so' me sí' cu'naj Judas Iscariote, ne so' me sí' tucuachén man Jesucristó rihaan nij sí' taj ri'yun man Jesucristó a.

⁵ Dan me se ca'neé Jesucristó man chuvij nij snó'o yo', ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' daj qui'yaj nij so' a:

—Se ca'anj nij soj rej man nij sí' yaníj ma'. Se ca'anj soj chíháan nij yuvij samaritana ma'.

⁶ Rihaan grún' nij yuvij israelítá ca'anj soj á. 'O se ase vaa daan Diose matzinj vaa nij so', tzaj ne ca'anj ni'ya nij so', ne ne nocoo sa' nij so' man Diose ma'.

⁷ Dan me se ca'anj soj, ne ca'mii natáj soj rihaan nij so', cataj soj: “Nichrun' quisij güii guun chij Diose rihaan chumi' nihánj adonj”. Danj cataj soj á.

⁸ Nahuun sa' nij sí' ran', qui'yaj soj, ne cunuu i'na' uún nij sí' cavi', qui'yaj soj, ne nahuun sa' nij sí' ran' luj ri'yuj, qui'yaj uún soj, ne quirii soj man nij nana chree nimán nij yuvij á. Cuaño nihánj me rquej rej nucuaj man soj qui'yaj soj danj a. Che'é dan nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se ca'nej soj sa'anj man nij yuvij ma'.

⁹ “Se nano' soj aga' oró mí' do', aga' platá catzii do', naj guun sa'anj do', caraa soj rque se-caxran' soj a ma'.

¹⁰ Se nicaj soj xnánj soj ma'. Se ca'anj vij cotoó ga soj ma'. Se qui'nij tacóo soj canj ma'. Ne chruun garroté se coro' soj cachee soj ma'. Maan se gaa uun soj ca'anj soj á. 'O se no xcúun yuvij rque yuvij chraa cha soj che'é suun sa' 'yaj suun soj nanj adonj.

¹¹ Asa' catúj soj chuman' nocoo do', chuman' ra'a do', ne xna'anj soj man nij yuvij

me síi ne chuman' yo' me síi sa', gaa ne cuchí' soj tucua síi sa' yo', ne cayáan soj tucua so' ndaa se cavii uún soj ca'anj soj á.

¹² Asa' cuchi' soj tucua síi sa' yo', ne ve'é ca'mii soj nana sa' rihaan nij síi tucua yo', cataj soj se vaa díng gaa cuman nij so' á.

¹³ Ne sese ya síi sa' me nij síi tucua yo', ne ya díng gaa cuman nij so', qui'yáj a. Tzaj ne sese nuveé sij sa' me nij so', ne canicaj uún nana sa' ca'mii soj rihaan ma'an soj, qui'yáj, tzaj ne se cavii sa' nij síi tucua yo' a ma'.

¹⁴ Ne naj guun yuvii se ca'mii sa' ga soj do', naj guun yuvii se ca'vej rá cunó nana a'mii soj do', cavii soj ve' tucua so' cavii soj chiháan so' cavii soj, ne nacunan' soj tacóo soj tucua yuu soj yo'óo tachruu avii chuman' yo' rihaan yo'óo, ne ndaa dan, gaa ne quene'en yuvii se vaa síi man chuman' yo' tumé cacun' se vaa ne uno nij so' rihaan Diose ma'.

¹⁵ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa güii ca'ne' 'unj cacun' che'é nij yuvii, gaa ne quirán' yuvii man chuman' yo' doj sayuun rihaan nij síi chí'ij man chuman' Sodoma do', rihaan yuvii man chuman' Gomorra do' adonj.

Nana nihánj me taj xna'anj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' daj gaa sayuun quirán' nij so' a

¹⁶ "Dan me se ca'nej 'unj man soj rej man síi me rá qui'yaj sayuun man soj a. Ase vaa matzinj vaj rej man xca'yanj ca'nu' ro', danj gaa soj adonj. Che'é dan gaa cuu raá soj á. Ase cacuj raá xtaa ro', danj cacuj gaa raá soj á. Tzaj ne ase vaa taj vaj cacun' tumé cha'aan ro', danj gaa soj, se cutumé soj cacun' ma'.

¹⁷ Cutumé ndo'o soj man soj se qui'yaj yuvii sayuun man soj ma'. Dan me se ca'anj nıcaj nij yuvii man soj rihaan cuese, ne go' ndo'o nij so' vará xráá soj rá ve' tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés a.

¹⁸ Ne ca'anj nıcaj nij yuvii man soj rihaan síi nıcaj suun do', rihaan síi nıcaj suun rey do', che'é se me soj síi noco' manj a. Ne cataj xna'anj soj rihaan nij síi nıcaj suun do', rihaan nij síi yanj do', che'ej a.

¹⁹ Asa' tacuachén nij so' man soj rihaan nij síi nıcaj suun, ne se nanó rá soj daj ca'mii soj rihaan nij so' ma'. Maan Nimán Diose rque nu' nana ca'mii soj maan ora' yo' nanj adonj.

²⁰ 'O se nuveé ma'an soj me nij síi ca'mii rihaan nij so' ma'. 'O se Nimán Rej ní' me síi rque nana ca'mii soj nanj adonj.

²¹ "Dan me se ca'anj nıcaj snó'o man tinúú snó'o rihaan yuvii, ne ticaví' ní' man tinúú snó'o yo', qui'yaj ma'an so' nanj adonj. Ne ca'anj nıcaj snó'o man ta'nii snó'o rihaan yuvii, ne ticaví' ní' man ta'nii snó'o yo', qui'yaj so' ei. Ne cunu' xnii ga rej xnii, ne

ca'anj nıcaj xnii man rej xnii rihaan yuvii, ne ticaví' ní' man rej xnii yo', qui'yaj xnii ei.

²² Ne quitaj ri'yunj cunudanj yuvii man soj che'é se me soj síi noco' manj a. Tzaj ne síi yo'o canoco' manj ndaa se quisij nu' sayuun yo' ro', ve'é cavii sa' so' rihaan Diose adonj.

²³ Ne sese qui'yaj nij síi man yo'o chuman' sayuun man soj, ne cunanj soj ca'anj soj yo'o chuman' á. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa se canó cunudanj nij chuman' man nij yuvii israelitá ca'anj soj, ne ca'na' uún 'unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvii rihaan chumii nihánj adonj.

²⁴ "Dan me se tucu'yón 'unj se-nanaj rihaan soj, ne noco' soj se-nanaj a. Ne ase vaa uno mozó rihaan se-ru'vee mozó ro', danj vaa uno soj rihanj nanj á. Ne ne'en soj se vaa ase vaa 'yaj yuvii man síi tucu'yón nana rihaan tuvi' ro', danj qui'yaj uún nij yuvii man síi noco' nana yo' a. Ne ase vaa 'yaj yuvii man nij ru'vee ro', danj qui'yaj uún nij yuvii man se-mzó so' ru'vee yo' a.

²⁵ Dan me se ne'en síi noco' nana ne'en mozó ne'en daj qui'yaj yuvii man ma'an so', tzaj ne me inanj rá so' guun so' ndaa vaa síi tucu'yón nana man so' do', ndaa vaa se-ru'vee so' do' a. Dan me se tucu'náj nij yuvii Beelzebú manj, cataj nij yuvii se vaa síi chree mej a. Ne ase vaa rej soj vaa 'unj a. Che'é dan danj ca'mii nij yuvii nana vaa danj che'é ma'an soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cuchu'vi' ní' quene'en ní' yuvii ma'

²⁶ "Che'é dan se cuchu'vi' soj nı'yaj soj yuvii me rá qui'yaj sayuun man soj ma'. 'O se nu' nana ca'mii yuve nij yuvii do', nu' se vaa qui'yaj yuve nij yuvii do', nu' yo' ro', nırihanj quene'en cunudanj yuvii vaa güii adonj.

²⁷ Nana a'mii yuve 'unj rihaan soj cuano ro', ca'mii ranga' soj á. Ne nu' se vaa a'mii 'unj xrée soj ro', cavii soj rej quene'en yuvii man soj, ne ca'mii natáj soj nana yo' á.

²⁸ "Ne se cuchu'vi' soj quene'en soj nij síi guun nucuaj ticaví' man inanj nee man soj ma'. 'O se se guun nucuaj nij so' ticaví' nij so' man nimán soj a ma'. Tzaj ne vaa che'é cuchu'vi' soj nı'yaj soj Diose nanj á. 'O se so' me síi guun nucuaj qui'yaj cacaa nimán soj cacaa nee man soj cacaa rihaan ya'an adonj.

²⁹ "Ne'en soj daj vaa nij xtáj chrın' se vaa vij un' yo' nó yo'o sa'anj nii cuartó a. Tzaj ne se guun caví' yo'o xo' quinj xo' rihaan yo'óo, sese na'vej Rej soj síi nıcun' xta' caví' yo'o xo' ma'.

³⁰ Ne Diose me se vaa cuentá yuvé raá soj 'yaj so', ne ne'en so' me daj yuvé raá soj,

³¹ ne che'é dan se cuchu'vi' soj che'é sayuun qui'yaj yuvii man soj ma'. 'O se uxrá

vaa yu'vee doj nó soj rihaan xtáj chrjn' yo', 'yaj Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nō xcúún ní' cataj xna'anj ní' rihaan yuvií che'é Jesucristó a

³² "Che'é se tumé Diose man soj, che'é dan nō xcúún soj nata' yá soj rihaan yuvií se vaa me soj síí noco' manj, ne nu' síí 'yaj danj ro', vaa güii, ne nata' 'unj rihaan Réé 'unj síí nicun' xtá' se vaa sij noco' manj me so' a.

³³ Ne síí taj xna'anj rihaan yuvií se vaa ne noco' so' manj ro', vaa güii, ne cataj xna'anj 'unj rihaan Réé 'unj síí nicun' xtá' se vaa nuveé sij noco' manj me so' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunu' ndo'o yuvií ga tuvi' yuvií che'é Jesucristó a

³⁴ "Se guun rá soj se vaa ca'ná' 'unj rihaan chumií nihánj che'é rej dínj doj cayáán nij yuvií man rihaan chumií nihánj ga tuvi' yuvií ma'. Ne qui'yáj danj ma'. 'Q se che'é se ca'ná' 'unj rihaan chumií nihánj, che'é dan cunu' ndo'o yuvií ga tuvi' yuvií adonj.

³⁵ 'Q se ca'ná' 'unj che'é rej nata' 'unj se-nanaj rihaan yuvií, tzaj ne se cuno cunudanj nij yuvií rihanj ma'. Che'é dan cunu' snó'o ga rej ma'an so', ne xa' chana, tzaj ne cunu' no' ga nii no' do', ga nii chej no' do', che'ej a.

³⁶ Ne nij tuvi' yuvií síí man rá ve' tucuá yuvií cunu' ga yuvií nanj á.

³⁷ Sese guun rá yo'o so' se vaa sa' doj vaa rej so' do', nii so' do', rihanj, ne taj che'é cataj so' se vaa sij noco' manj me so' ma'. Ne sese guun rá yo'o so' se vaa sa' doj vaa ta'níí so' rihanj, ne taj che'é cataj so' se vaa sij noco' manj me so' ma'.

³⁸ Ne síí na'vej rá quirán' sayuun che'é se me so' síí noco' manj ro', taj che'é cataj so' se vaa me so' síí noco' manj ma'.

³⁹ Síí cavii sa' nimán rihaan chumií nihánj ro', cavii nu' so' a. Ne síí cavii che'é se noco' so' manj ro', so' me síí gaá i'na' nimán nu' cavii nu' ca'anj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quirán' nij yuvií racuíj man nij síí yaj suun rihaan Diose a

⁴⁰ "Sese a'mii sa' yo'o so' ga soj, ne sij a'mii sa' gaj me so' adonj. Ne sese a'mii sa' so' gaj, ne sij a'mii sa' ga síí ca'néé manj rihaan chumií nihánj me uún so' adonj.

⁴¹ Sese a'mii sa' yo'o so' ga 'o síí nata' se-nana Diose, che'é se ve'é 'yaj so' nata' so' se-nana Diose, ne rá se vaa ma'an síí nata' se-nana Diose vaa so' uún adonj. Dan me se 'o cuyaán naru'vee Diose rihaan so' ga ma'an síí nata' se-nana Diose ei. Ne sese a'mii sa' yo'o so' ga yo'o síí sa' 'yaj, ne naru'vee Diose rihaan so' uún adonj. 'Q cuyaán naru'vee Diose rihaan so' ga ma'an síí sa' 'yaj ei.

⁴² Dan me se a me ma'an yo'o síí rqué doj na acoj co'o yo'o nij síí noco' uún nihánj che'é se-chuvií 'unj, ne ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa daj chiháa mjí se quinavij se sa' naru'vee Diose rihaan síí rqué doj na yo' ma'.

11

¹ Dan me se quisj nana yo' nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan chuvij nij síí tucu'yón se-nana so', ne curihanj Jesucristó rej yo', ne ca'anj so' chiháán nij yuvií israelitá tucu'yón so' rihaan nij so' ne ca'mii natáj so' rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana ca'mii Jesucristó che'é síí cu'naj Juan síí cuta' ne man yuvií a

² Dan me se 'nij síí cu'naj Juan síí cuta' ne man yuvií taga', ne cuchi' nana rihaan so' che'é nu' se vaa qui'yaj Jesucristó a. Che'é dan ca'néé so' vjij tuvi' nij síí tucu'yón se-nana so' rihaan Jesucristó a.

³ Ne nana nihánj ro', xna'anj roj so' man Jesucristó, qui'yaj síí cu'naj Juan a:

—So' me síí ca'na' tjanii man yuvií rihaan sayuun na'. Ase na'vji ní' ca'na' yo'ó so' xa'. —Dan me nana me rá síí cu'naj Juan xna'anj roj so' man Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Cavii roj soj cuchi' uún roj soj rihaan síí cu'naj Juan, ne cataj xna'anj roj soj rihaan so' nu' nana cuno roj soj do', nu' se vaa quene'en roj soj do' á.

⁵ Dan me se nij síí tuchrii ro', naxra' rihaan, ne nij síí na'vee cachee ro', chéé nij so', ne nij síí ran' luj ri'yuj ro', nahuun sa', ne nij síí so'o ro', nachuguun xréé nij so', ne nij síí cavii ro', cunuu i'na' uún, ne nij síí nique ro', uno nij so' nana sa' a. Nu' nihánj cataj xna'anj roj soj rihaan síí cu'naj Juan yo' á.

⁶ Ne cataj uún roj soj rihaan síí cu'naj Juan se vaa cavii sa' so' qui'yaj Diose, sese se guun na'aj so' ni'yaj so' manj a. Danj ca'mii roj soj rihaan síí cu'naj Juan yo' á —taj Jesucristó rihaan roj síí tucu'yón se-nana Juan yo' a.

⁷ Dan me se ca'anj roj so', gaa ne guun che'e Jesucristó ca'mii so' rihaan cunudanj nij yuvií che'é síí cu'naj Juan síí cuta' ne man yuvií a:

—Asij ca'anj soj rej tacaan quene'en soj man síí cu'naj Juan ro', ne daj gaá so' quene'en soj, rá soj ga. Ase vaa yo'o rcoo naan ndo'o 'yaj nana vaa so', rá soj na'. Guun vjij nimán so' che'é tucuáán noco' so', rá soj na'. Taj ma'.

⁸ Maan se daj gaá so' rá soj, asij ca'anj soj quene'en soj man so' ga. Sij nuu yatzij laruu ndo'o me so', rá soj na'. Taj ma'. 'Q se nij

sí nuu yatzíj larqu ro', yanj rá ve' tucua' sít nicaj suun rey adonj.

⁹Maan se daj gaa sít cu'naj Juan rá soj, asij ca'anj soj quene'en soj man so' ga. Sij nata' se-nana' Diose me so', rá soj na'. Yá uxrá ei. Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sa' doj vaa so' rihaan cunudanj nij sít nata' se-nana' Diose adonj.

¹⁰"Q se nana' nihánj nana' no' rihaan danj Diose ro', taj xna'anj che'é sít cu'naj Juan a: "Vaa sít ca'anj suun che'é 'unj, ne ca'nej 'unj man so' quitaj yaan so' rihaan so', ne nuchran' nimán yuvij ve'é ca'mij nij yuvij ga so', qui'yaj so' a". Danj taj danj Diose che'é sít cu'naj Juan se vaa nuchran' nimán yuvij ve'é ca'mij nij yuvij ga sít ca'na' tinanii man nij yuvij rihaan sayuun, qui'yaj sít cu'naj Juan, taj danj Diose, ne danj qui'yaj so' adonj.

¹¹"Yá ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sij sa' doj rihaan cunudanj nij yuvij man rihaan chumij me sít cu'naj Juan sít cuta' ne man yuvij a. A' 'ó yuvij ne vaa sa' doj rihaan so' ma'. Tzaj ne cuano ro', uun chij Diose nimán yuvij man rihaan chumij nihánj, ne naj guun yuvij uun chij Diose nimán ro', me sít sa' doj rihaan sít cu'naj Juan a.

¹²Dan me se asij tucuyón sít cu'naj Juan rihaan yuvij ndaa cuano me se naqui'yaj ino' ndo'o yuvij se-nana' Diose se vaa guun chij so' rihaan chumij nihánj, ne vaa sít sca' ndo'o sít me inanj rá cataj daj qui'yaj Diose asa' guun chij Diose adonj.

¹³Q se nij sít nata' se-nana' Diose rihaan yuvij gaa naá do', nu' se-tucuanj Moisés do', ndaa ma'an sít cu'naj Juan do', cataj xna'anj ndo'o nij so' che'é güi guun chij Diose nimán yuvij man rihaan chumij nihánj nanj á.

¹⁴Dan me se aj ne'en soj se vaa sít cu'naj Elías sít nata' se-nana' Diose rihaan yuvij gaa naá ro', ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj, taj danj Diose a. Dan me se sese me rá soj guun ya rá soj cunó soj nana' nihánj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sít cu'naj Juan me sít ata' se-suun sít cu'naj Elías sít cane gaa naá yo' á.

¹⁵Sese taj yu'uj xréé soj, ne cunó soj nana' nihánj ei.

¹⁶"Ne daj vaa yuvij man rihaan chumij nihánj cuano, rá soj ga. Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj á. Ase vaa xni ca'anj rihaan yu'vee ne tico ga tuvi' ro', vaa nij yuvij man rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se yaán nij xni yo' rihaan yo'ó,

¹⁷ne aguáj nij xni rihaan tuvi' xni, taj nij xni: "Nicaj núj ta'ánj núj, go' núj chra' choqo', tzaj ne me che'é ne ra'anj soj ga. Ne go' núj chra' xngá, tzaj ne me che'é ne ta'vee soj ga. Me che'é ne 'yaj soj ndaa vaa

me rá núj ga", taj nij xni rihaan tuvi' nij so' a.

¹⁸Q se ca'na' sít cu'naj Juan sít cuta' ne man yuvij, gaa ne ne cha' so' do', ne co'o so' do', ma'. Ne che'é dan taj nij yuvij se vaa nuu nana' chree nimán so', taj nij yuvij a.

¹⁹Ne ca'na' 'unj sij ca'neé Diose nicaj yu'unj man yuvij, gaa ne niha' rá 'unj chá 'unj do', co'o 'unj do', gaa ne che'é dan taj uún nij yuvij se vaa sít cachén chá do', sít cachén co'o do', mé 'unj, taj uún nij yuvij a. Ne taj uún nij so' se vaa tuvi' 'unj me sít a'nej puexto man yuvij do', yo'ó nij sít tumé cacun' do', taj nii a. Danj tu'va nij so', tzaj ne ne ne'en uxrá nij so' ma'. Sese xcaj yuvij cuentá daj vaa 'yaj rój, ne guun ya rá nij yuvij se vaa sij cuu raq me rój ga sít cu'naj Juan yo' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó che'é sayuun quiran' yuvij man va'nuj chuman' yuvij ne ca'vej rá cuno se-nana' Jesucristó a

²⁰Sij, gaa ne guun che'é Jesucristó cuta' Jesucristó cacun' xraá nij yuvij man va'nuj chuman' a. Dan me se cuta' so' cacun' xraá nij so' se vaa guun nichraj nimán nij so' a. Dan me se nda' se doj a vaa suun sa' qui'yaj suun so' chiháán nij so' quene'en nij so' rihaan suun sa' qui'yaj suun so' yo'ó chuman', tzaj ne ne canicaj nimán nij so' a ma', taj Jesucristó a.

²¹Ne nihánj me nana' ca'mi Jesucristó che'é nij yuvij man nij chuman' yo' a:

—Nique soj sij man chuman' Corazín a. Nique soj sij man chuman' Betsaida a. Q se quiran' uxrá soj sayuun nanj á. Dan me se nij sít man chuman' Tiro do', nij sít man chuman' Sidón do', me sít chí'ij nimán nanj á. Tzaj ne sese ca'anj 'unj chiháán nij so' ne sese qui'yaj suun sa' nocoo ni'yaj nij so', gaa ne cuno nij so' se-nanaj, ne guun ya rá nij so' se vaa tumé nij so' cacun', ne canicaj nimán nij so', ne quinanó ndo'o rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', ne ndaa yatzij ya' cunuú nij so', ne ndaa yaj chruun aca ruvaj caraa nij so' raq nij so', che'é se quinanó rá nij so' che'é cacun' tumé nij so' asuun saj adonj. Nihánj, ne ne ca'anj 'unj ma'. Maan inanj chiháán soj 'naj, ne qui'yaj suun sa' nocoo quene'en ma'an soj, tzaj ne ne canicaj nimán nij soj a ma'.

²²Dan me se yaj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa güi ca'ne' 'unj cacun' che'é nij yuvij ro', doj a gaa sayuun quiran' soj rihaan sayuun quiran' nij sít chí'ij man chuman' Tiro do', man chuman' Sidón do' adonj.

²³"Ne vaa soj sij man chuman' Capernaum uún á. Ne sít sa' inanj me ma'an soj, rá soj na'. Nuveé sij sa' me soj ma'. Sít ca'anj rihaan ya'an guun soj á. Dan me se

nij síi man chuman! Sodoma ro', me síi chi'ijí nimán a. Tzaj ne sese ca'anj 'unj chiháán nij so' ne sese qui'yáj suun sa' nocgo ni'yaj nij so', ne cuno nij so' se-nanaj, ne guun ya rá nij so' se vaa tumé nij so' cacun', ne canicaj nimán nij so', ne ne cacaja chiháán nij so' ma'. Ne naj chiháán nij so' ndaa cuano asuun saja. Tzaj ne ne ca'anj 'unj ma'. Maan se inanj chiháán soj 'naj, ne qui'yáj suun sa' nocgo yo' quene'en ma'an soj, tzaj ne ne canicaj nimán nij so' a ma'.

²⁴ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa güii ca'ne' 'unj cacun' che'é nij yuvií ro', doj a gaa sayuun quiran' soj rihaan sayuun quiran' nij síi chi'ijí man chuman! Sodoma yo' adonj —taj Jesucristó che'é nij yuvií ne ca'vej rá cuno se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me síi nari' sa' se-nana Jesucristó a

²⁵ Dan me se güii yo' cachíin ni'yaj Jesucristó rihaan Diose, cataj so':

—Síi 'nij ra'a xta' do', síi 'nij ra'a chumij do', mé so', Ataj Chij. Ne sa' uxrá qui'yáa so' caráán so' rihaan nij síi avii raá do', rihaan nij síi acaj cuentá do', se vaa se cuno nij so' se-nana ma'. Maan nij síi vaa nica' nimán ro', ve'é cuno nij so', qui'yáa so' a.

²⁶ Danj inanj qui'yáa so', che'é yan danj me rá so' qui'yáa so', Ataj —taj Jesucristó rihaan Rej so' Diose a.

²⁷ Canicaj Jesucristó ca'mii so' rihaan nij yuvií, cataj so' a:

—Aj rqué Réé 'unj Diose cunudanj rasuun rihanj á. Ne a 'ó síi ne ne'en daj vaa 'unj; maan orún' Réj ne'en a. 'Q se ta'nú so' mej adonj. Ne a 'ó yuvií ne ne'en daj vaa Réj ma'. Maan orún' 'unj ne'en daj vaa so' adonj. Ne sese me rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan yo'ó nij yuvií daj vaa Réj, ne quene'en yo'ó nij so' uún adonj.

²⁸ Ne sese vaa síi navij ndo'o rá che'é yan nano' uxrá so' tucuaán sa' do', sese vaa síi nanó ndo'o rá che'é yan ne guun nucuaj so' qui'yaj so' nu' tucuaán sa' tucuaán nocgo so' do', ne ca'na' nij síi vaa danj rihanj á. 'Q se naraan rá nij síi vaa danj, qui'yaj nanj á.

²⁹ Dan me se canoco' soj manj, ne qui'yaj soj tucuaán tucu'yón 'unj man soj á. 'Q se síi vaa nica' nimán mej, ne quinarí' soj chrej quinaráan rá soj adonj.

³⁰ 'Q se ne sayuun vaa tucuaán cuchruj 'unj canoco' soj ma'. 'Q se guun nucuaj soj qui'yaj soj cunudanj adonj —taj Jesucristó a.

12

Nana nihánj taj xna'anj che'é güii naránj rá ní' a

¹ Dan me se naca' ca'mii Jesucristó nana yo', ne 'o güii naránj rá nij yuvií israelitá me yo', ne vaj Jesucristó rque 'o naa 'núu trigó a. Vaj nij síi tucu'yón se-nana so' ga so' a.

Veé dan vaj nij so', ne na'aan rque nij so' a. Che'é dan me guun che'é nij so' cuta nij so' doj 'núu trigó chá nij so' a.

² Tzaj ne quene'en nij síi fariseo se vaa cuta nij so' doj 'núu trigó, ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ni'yaj so' ei. Güii naránj rá yuvií me güii cuan' á. Ne nó xcúun nij síi tucu'yón se-nana so' cuta nij so' 'núu trigó cuan' a ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me che'é, ne ne nayaa soj rihaan danj Diose daj qui'yaj síi cu'naj David gaa naá a. Gaa quina'aan rque nij tuvi' nij so',

⁴ gaa ne catúj nij tuvi' nij so' rá nuvií, ne chá nij so' rachruún taj rihaan se-mesa Diose a. Ne ne nó xcúun nij so' chá nij so' rachruún yo'; maan se orún' nij xrej nó xcúun chá rachruún yo' a. Tzaj ne maan che'é se rque nij so' na'aan uxrá, gaa ne chá nij so' rachruún yo' nanj adonj. Tzaj ne ne cataj Diose se vaa tumé síi cu'naj David cacun' ma'.

⁵ "Ne ne nayaa soj me taj se-tucuanj Moisés che'é nij xrej 'yaj suun nuvií na'. 'Q se che'é se-suun nij so', 'yaj nij so' se vaa ne nó xcúun yuvií qui'yaj yuvií güii naránj rá ní' sji israelitá ma'. Tzaj ne ne tumé nij so' cacun' che'é se vaa 'yaj nij so' ma'.

⁶ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa vaa síi nicun' rihaan soj cuano, ne sa' doj vaa so' rihaan nuvií yo' adonj.

⁷ Ne vaa yo'ó nana no rihaan danj Diose taj: "Ne uun niha' rá 'unj ni'yaj 'unj síi rqué xcuu rihaan 'unj ma'. 'Q se uun niha' rá 'unj ni'yaj 'unj yuvií 'ee rá man tuvi' adonj". Yo' me se-nana Diose nana no rihaan yanj yo' a. Sese cuno soj me taj nana yo', ne ne cuta' soj cacun' xráá nij síi nihánj sa' ma'. Ne ne tumé nij síi nihánj cacun' ma'.

⁸ 'Q se síi ca'neé Diose nicaj yu'unj man yuvií mej, ne no xcúnj quiríj ta'ngaj daj qui'yaj yuvií güii naránj rá yuvií adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi fariseo yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o síi nacoq ra'a, qui'yaj Jesucristó a

⁹ Gaa ne curihanj Jesucristó rej naj naa yo', ne catúj so' rá ve' tucu'yón nij síi man chuman' yo' se-tucuanj Moisés a.

¹⁰ Dan me se yáan 'o síi nacoq ra'a rá ve' yo' a. Ne xna'anj nij síi fariseo man Jesucristó sese no xcúun yuvií qui'yaj cono'ó yuvií man tuvi' yuvií güii naránj rá yuvií a. Danj tu'va nij so' rihaan Jesucristó, che'é yan me rá nij so' cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é nana ca'mii Jesucristó adonj.

¹¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Sese vaa daán yo'q soj matzinj, ne sese quinj xo' rá yu'uj güii naránj rá yuvií, ne

cuxqun síi daan man xo' quirijí so' man xo' rque yu'uj yo', raj a.

¹² Ne sa' uxrá doj vaa yuvijí rihaan matzinj yo' adonj. Che'é dan nq xcuún yuvijí raçují yuvijí man tuvi' yuvijí güii naránj rá yuvijí á —taj Jesucristó rihaan nij síi fariseo yo' a.

¹³ Canicaj Jesucristó cataj Jesucristó rihaan síi nacoq ra'a yo':

—Tucuá so' ra'a so' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Gaa ne tucuá so' ra'a so', ne cunuu sa' ra'a so', ne ase vaa guee nichrej ra'a so' rej vaa sa' ro', danj vaa guee nichrej ra'a so' uún a.

¹⁴ Dan me se curihanj nij síi fariseo rá ve' yo', ne ca'anj nij so' rej yanj, ne guun rá taran' nij so' daj gaa qui'yaj nij so' ne caví' Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ne' Jesucristó suun rihaan yuvijí se vaa se nata' nij yuvijí rihaan tuvi' yuvijí che'é so' a

¹⁵ Tzaj ne quene'en Jesucristó daj me rá nij síi fariseo qui'yaj nij so' man Jesucristó a. Che'é dan cavii so' rej yo', ne ca'anj ndo'o yuvijí ga so', ne nahuun cunudanj nij síi ran' vaj ga nij yuvijí, qui'yaj Jesucristó a.

¹⁶ Ne ca'ne' so' suun rihaan nij yuvijí se vaa se nata' nij yuvijí rihaan tuvi' yuvijí che'é yan vaa 'yaj so' a.

¹⁷ Danj ca'mii Jesucristó, gaa ne quisij ya nu' nana nihánj nana cataj xna'anj Diose rihaan yuvijí gaa naá a. Dan me se ca'mii Diose nana nihánj cuno síi cu'naj Isaías síi nata' se-nana Diose gaa naá, ne nata' síi cu'naj Isaías nana nihánj rihaan yuvijí che'é Diose a. Nana ca'mii ma'an Diose, cataj xna'anj Diose che'é Jesucristó me nana nihánj a:

¹⁸ “Xcaxj soj cuentá se vaa síi nihánj me síi 'yaj suun rihanj a. Narii 'unj man so' cunuú so' rihanj, ne 'ee rá 'unj man so', ne aran' raj ni'yaj 'unj man so' a. Ca'nej 'unj Nimanj nimán so', ne nata' so' rihaan nij síi yanj se vaa ve'é ca'ne' 'unj cacun' che'é nij so' a.

¹⁹ Se cunu' so' ga yuvijí ma'. Se caguáj so' rihaan yuvijí ma'. Se canicun' so' chrej ca'aan ca'mii natáj so' rihaan yuvijí ma'.

²⁰ Ne sese nari' so' man yo'q síi quirí' rá síi ne uun nucuaj noco' chrej sa', ne se tiri' nu' so' man síi quirí' rá yo' ma'. 'Q se raçují so' man so' adonj. Dan me se ca'vee se ase vaa roq xtun' do', ca'vee se ase vaa aga' ya'an navij na acaa rque do', vaa síi quirí' rá yo', tzaj ne raçují so' man so', yan cunu sa' so' adonj. Dan me se qui'yaj canaán nana ya ca'mii síi 'yaj suun rihanj gaa ve'é ca'ne' so' cacun' che'é yuvijí nanj adonj.

²¹ Ne gaa nucuaj rá nij síi yanj man so' se vaa raçují so' man nij síi yanj adonj”, taj Diose gaa naá a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuta' nij síi fariseo cacun' rmi' xráá Jesucristó se vaa ca'mii Jesucristó ga síi chree a

²² Guun naá doj, gaa ne ca'na' yuvijí rihaan Jesucristó, ne nicaj nij yuvijí man 'o síi ya'mii aráan rihaan rihaan nu' nana chree nimán a. Xa' síi nuu nana chree nimán, tzaj ne caráan rihaan so', ne ya'mii so' a. Ne nahuun nu' so', qui'yaj Jesucristó, ne naxra' rihaan so', ne ca'mii so' adonj.

²³ Dan me se quene'en nij yuvijí se vaa nahuun sa' so' qui'yaj Jesucristó, ne guun niha' rá nij yuvijí, ne cataj nij yuvijí:

—Síi nihánj me tuvi' síi cu'naj David gaa naá, rá soj na'. Síi tinanii man ní' rihaan sayuun me síi nihánj, rá soj na' —taj nij yuvijí, xná'anj nij yuvijí man tuvi' yuvijí me síi me Jesucristó a.

²⁴ Tzaj ne cuno nij síi fariseo daj ca'mii nij yuvijí che'é Jesucristó, ne cataj nij so':

—Nuvee ma'an síi nihánj rii nana chree ma'. Maan se a'mii so' ga síi chree uun chij síi cu'naj Beelzebú, ne che'é dan rii so' nij nana chree nimán yuvijí adonj —taj nij síi fariseo che'é Jesucristó, ca'mii ne nij so' a.

²⁵ Dan me se quene'en Jesucristó daj vaa nimán nij síi fariseo yo', gaa ne ca'mii so' rihaan nij síi fariseo a:

—Ne'en soj se vaa sese vaa 'o nación, ne sese xra' ta'aj nij síi uun chij rihaan nación yo' ne cunu' nij ma'an nij so' ga tuvi' nij so', ne vaa güii, ne nu' nación yo' quirí' nu' nanj adonj. Ne sese cunu' ta'aj nij yuvijí man ma'an chuman' ga tuvi' yuvijí, ne vaa güii quirí' nu' chiháan nij so', qui'yaj nij so' nanj adonj. Ne sese cunu' ta'aj nij yuvijí man 'o barrió ga ma'an tuvi' yuvijí síi man ma'an barrió yo', ne vaa güii quirí' nu' barrió yo', qui'yaj nij so' nanj adonj.

²⁶ Che'é dan me sese raçují síi chree síi cu'naj Satanás manj rii 'unj tuvi' so' nana chree nimán nij yuvijí, gaa ne asa' ca'vee guun chij ndo'o so' rihaan nij yuvijí man rihaan chumijí nihánj, rá soj ga.

²⁷ Dan me se sese rii 'unj nana chree nimán nij yuvijí, 'yaj síi chree cu'naj Beelzebú, che'é se a'mii 'unj ga so', rá soj a. Tzaj ne nij síi tucu'yón se-nana soj me se veé danj rii uún nij so' nij nana chree nimán yuvijí uún á. Ne asa' a'vee 'yaj nij so' danj, rá soj ga. Ne vaa nij so' vaa, veé danj a'mii nij so' ga síi chree, rá soj gaa na'. Che'é nana ca'mii soj me se ma'an nij síi tucu'yón se-nana soj cuta' cacun' xráá soj se vaa ca'mii ne soj adonj.

²⁸ Tzaj ne 'unj me se ya Nimán Diose me síi raçují manj rii 'unj nana chree nimán yuvijí adonj. Che'é dan xcaxj soj cuentá se vaa aj guun che'e Diose uun chij Diose rihaan chumijí nihánj adonj.

²⁹ “Ne sese me rá yo'q so' catuu so' rá ve' tucuá síi ru'vee qui'yaj ituu so' si'yaj síi

ru'vee yo', ne asino numjij so' man sí ru'vee yo', gaa ne canicaj so' catzij so' tucua sí ru'vee yo' ei. Ne ase vaa 'yaj sí atúj tucua sí ru'vee ro', danj 'yáj man sí chree yo' chuguanj. Dan me se numjij 'unj man so', ne cuano nihánj a'néj 'unj man nu' nij sí 'nij ra'ra so' adonj.

³⁰ "Naj guun sí na'vej rá qui'yaj suun ga 'unj ro', sí taj ri'yunj manj me so' a. Ne naj guun sí ne racuj manj naqui'yaj chre' 'unj man yuvij canocoj man Diose ro', so' me sí ticha'nuu man nij yuvij, ne aráán so' rihaan nij yuvij se canocoj nij yuvij man Diose ei.

³¹ Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nu' cacun' tumé yuvij do', nu' nana chi'ij ca'mij yuvij do', ca'vee tinavij Diose cacun' yo' che'é nij yuvij a. Tzaj ne sese nachri' yo'o so' ni'yaj so' man Nimán Diose, ne daj chihaa mij se quinavij cacun' yo' xraá so' a ma'.

³² Dan me se 'unj sij ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvij ro', ca'vee se ca'mij yo'o so' nana chi'ij che'ej, tzaj ne ca'vee navij cacun' yo' xraá so' qui'yaj Diose ei. Tzaj ne sese ca'mij chi'ij yo'o so' che'é Nimán Diose, ne daj chihaa mij se tinavij Diose cacun' yo' xraá so' a ma'. Dan me se ca'vee se rihaan chumij nihánj do', ca'vee se ndaa cavij so' do', tzaj ne se quinavij cacun' yo' nu' cavij nu' ca'anj xraá so' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa nimán yuvij ro', danj vaa nana a'mii yuvij a

³³ "Sese sa' vaa 'o chruun ne sa' vaa chruj man raá chruun yo' a. Sese chi'ij vaa 'o chruun ne chi'ij vaa chruj man raá chruun yo' a. Dan me se sese ne'en yuvij se vaa vaa sa' chruj man raá chruun, ne ne'en yuvij se vaa chruun sa' me yo' a. Ne sese ne'en yuvij se vaa vaa chi'ij chruj man raá chruun, ne ne'en uún yuvij se vaa chruun chi'ij me yo' adonj.

³⁴ 'O se ase vaa xcuáá yuvaá vaa soj ei. Chi'ij vaa nimán soj, ne chi'ij vaa nana a'mii soj ei. 'O se ase vaa se man nimán yuvij ro', danj vaa nana avii tu'va yuvij adonj.

³⁵ Dan me se sí sa' ro', man ndo'o se sa' nimán so', ne inanj nana sa' a'mii so' adonj. Sí chi'ij ro', man ndo'o se chi'ij nimán so', ne inanj nana chi'ij a'mii so' adonj.

³⁶ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nu' nana a'mii ne nij yuvij ro', cataj xna'anj nij yuvij rihaan Diose me che'é ca'mii nij yuvij nana vaa danj asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é cunudanj nij yuvij man rihaan chumij nihánj adonj.

³⁷ 'O se sese sa' vaa nana ca'mii so', ne cataj Diose se vaa ne tumé so' cacun' ma'. Ne sese chi'ij vaa nana ca'mii so', ne cuta' Diose cacun' xraá so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo yo' a.

Nana nihánj me taj xna'anj Jesucristó me suun sa' nocoo me qui'yaj Jesucristó, gaa ne guun ya rá yuvij se vaa ya vaa nana a'mii so' a

³⁸ Cachén doj, gaa ne ca'na' uún doj sí naqui'yaj çu se-tucuanj Moisés ga doj sí fariseo rihaan Jesucristó, ne cataj nij so'.

—Qui'yáá so' 'o suun sa' nocoo quene'en núj, maestro. Gaa ne guun ya rá núj se vaa ya a'mii so' a —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' soj sij 'na' inanj rej chi'ij do', rej cacun' do', me se me rá gaa soj qui'yaj suun sa' nocoo ni'yaj soj, tzaj ne daj chihaa mij se qui'yaj ndaa vaa me rá soj ma'. Maan se quene'en soj se vaa ase vaa quiran' sí cu'naj Jonás sí nata' se-nana Diose gaa naá ro', danj quirán' 'unj, vaa güii, ni'yaj soj adonj.

⁴⁰ 'O se ase vaa cunuú sí cu'naj Jonás va'núj ya güii rque xcuu xij vaj rque na ya'anj ro', ta'nga' danj gaa va'núj ya güii nuvij nigan' quinaá 'unj rque yo'óo quene'en soj adonj.

⁴¹ Nij sí man chuman' cu'naj Nínive ro', canicun' nij so' ga ma'án soj sij vaa i'na' rihaan chumij nihánj cuano asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij, ne cuta' nij sí man chuman' Nínive yo' cacun' xraá soj adonj. Cuno nij so' nana ca'mii natáj sí cu'naj Jonás, ne nuchran' nimán nij so', ne canocoj nij so' man Diose adonj. Ne xa' 'unj sij nicun' rihaan soj cuano, tzaj ne sa' doj vaa 'unj rihaan sí cu'naj Jonás yo', tzaj ne taj se qui'yá' nuchran' nimán soj ma'.

⁴² Ne güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij ro', cuchij' chana nicaj suun reiná guun chij rihaan chuman' naj gan' ndo'o rej sur, ne canicun' no' rihaan soj, qui'yaj Diose, ne cuta' no' cacun' xraá soj adonj. 'O se gan' ndo'o cachéé no' cuchij' no' rihaan sí cu'naj Salomón, ne cuno no' nana çu tucuyón Salomón man no' adonj. Ne xa' 'unj sij nicun' rihaan soj cuano, tzaj ne sa' doj vaa 'unj rihaan sí cu'naj Salomón yo' a adonj. Tzaj ne na'vej rá soj cunoj soj nana a'mii 'unj rihaan soj a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj 'yaj nana chree gaa anicaj uún nana chree nimán yuvij a

⁴³⁻⁴⁴ "Ne gaa tihaj yuun avii yo'o nana chree nimán snó'o, ne chéé rma'án nana chree yo' nano' so' rej cayáán so', tzaj ne taj se qui'yá' quirij' nana chree yo' rej cayáán so', gaa ne me rá uún nana chree yo' canicaj so' rej cavii so' gaa naá a. Dan me se taj nana chree yo': "Canicaj uún 'unj nan' 'unj rej cavii 'unj a. Ve'é nanj vaa tucua, ne naruvii rá ve' tucua cuano, ne uun yaj yanj rá ve' tucua cuano adonj", taj nana chree yo' a.

⁴⁵ Gaa ne dan me se anicaj uún nana chree yo' nimán snó'o yo', ne nano' nana chree yo'

yo'ó chij tuvi' nana chree yo' síf chi'ij doj, ne 'na' nique uún so' nimán snó'o yo', gaa ne cayáan taran' nij nana chree yo' a. Dan me se gaa naá gaa cayáan orún' nana chree yo', ne maan ta'nga' quij vaa nimán snó'o yo', tzaj gaa namán yo'ó chij nana chree yo', gaa ne doj a tico nana chree man so', ne doj a quij vaa nimán snó'o yo', 'yaj nana chree yo' a adonj.

"Ne ase vaa ran' snó'o yo' ro', ta'nga' danj quiran' soj sij israelitá sij na'vej rá cunq se-nana 'unj ei. 'Q se che'é se natá' 'unj se-nanaj rihaan soj ro', che'é dan doj a gaa sayuun quiran' soj rihaan sayuun quiran' nij síf ataa cunq se-nanaj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síf naqui'yaj cuy se-tucuanj Moisés do', rihaan nij síf fariseo do' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa nii Jesucristó do', ase vaa tinúú Jesucristó do', ase vaa ra'vij Jesucristó do', vaa nij síf uno rihaan Diose a

⁴⁶ Ataa quisij ca'mii Jesucristó rihaan nij yuvij, ne cuchi' nii Jesucristó do', tinúú Jesucristó do', rihaan ve' a. Nanó rá nij so' daj qui'yaj nij so' ca'mii nij so' gaa Jesucristó a.

⁴⁷ Ne cataj yo'q so' rihaan Jesucristó a:
—Xe' ro', nicun' ní so' nicun' tinúú so' nicun', ne me ndo'o rá nij so' ca'mii nij so' gaa so' á —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁴⁸ Ne cataj uún Jesucristó rihaan síf cataj xna'anj rihaan Jesucristó a:

—Me chana me ní 'unj rihaan 'unj, rá so' ga. Me síf me tinúú 'unj rihaan 'unj, rá so' ga —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁹ Ne ticun' so' ra' so' rihaan nij síf tucu'yón se-nana so', ne cataj so':

—Ni'yaj so' ei. Ase vaa ní 'unj do', ase vaa tinúú 'unj do', vaa nij síf nihánj adonj.

⁵⁰ 'Q se yuvij uno rihaan Réé 'unj síf nicun' xtá' ro', ase vaa tinúú 'unj do', ase vaa ra'vij 'unj do', ase vaa ní 'unj do', vaa nij so' rihani adonj —taj Jesucristó a.

13

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é 'núú trigó tix'nuu yo'q so' a

¹ Dan me se guun naá doj, ne curihanj Jesucristó rá ve', ne cane so' tu'va na lacuaná,

² ne ca'na' ndo'o yuvij rihaan so', ne che'é dan cavii so' rque 'o rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj cané so' rque rihoo yo', ne canicun' nij yuvij tu'va na lacuaná yo' a.

³ Ne nanó ndo'o Jesucristó cuentó rihaan nij yuvij, cataj so':

—Dan me se curihanj 'o síf me rá cuchruj naa 'núú trigó, ne tix'nuu so' 'núú trigó yo' rihaan yo'óo,

⁴ ne cayuu doj 'núú trigó yo' rá chrej chéé yuvij, ne ca'na' xtâj chá xtâj man 'núú trigó naj rá chrej yo', ne dan me se navij nu' 'núú trigó yo', qui'yaj nij xtâj nanj adonj.

⁵ Ne yo'ó ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu rihaan yuvej rej taj catun' yo'óo a. Che'é dan cuaj xra' stanj le'ej a.

⁶ Veé dan, ne quisij güii, ne cuchrii naa le'ej, qui'yaj naán, che'é se ne ca'vee ca'anj nij yáa naa le'ej yo' a man adonj.

⁷ Ne yo'ó ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu sca'núj coj tanj, ne dan me se yoo doj cachij coj tanj yo' rihaan naa le'ej, ne quinavij nu' naa le'ej, qui'yaj coj tanj yo' nanj adonj.

⁸ Ne yo'ó ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu rihaan yo'óo sa', ne naa yo' ro', cachij sa' a. Dan me se rihaan ta'aj yo'óo sa' yo' ciento ya 'núú cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii quinij rihaan yo'óo sa' yo', ne rihaan yo'óo ta'aj yo'óo sa' yo' va'núj chihaa ya 'núú cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii quinij rihaan yo'óo sa' yo' icó chí' ya 'núú trigó cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii quinij rihaan yo'óo sa' yo' nanj adonj.

⁹ "Sese taj yu'uj xrée soj, ne cunq soj nana nihánj ei. —Veé dan quisij cuentó yo' cuentó nanó Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é nanó ndo'o Jesucristó cuentó che'é nij rasuun rihaan nij yuvij a

¹⁰ Gaa ne quinichrun' nij síf tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan so', ne xná'anj nij so' man Jesucristó a:

—Me che'é nanó so' cuentó che'é nij rasuun rihaan nij yuvij ga —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

¹¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' soj, tzaj ne tihaan Diose nana rihaan soj daj qui'yaj Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se nana ne ne'en cunudanj yuvij me nana tihaan Diose rihaan soj adonj. Ne ne ra'cuuj Diose man yo'ó ta'aj nij yuvij quene'en nij yuvij daj qui'yaj Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj ma'.

¹² 'Q se síf aj nari' nana ro', doj a nari' uún so', ne uxrá quene'en ndo'o so', qui'yaj Diose nanj adonj. Ne síf na'vej rá nari' sa' nana ro', tananj ca'neé Diose doj nij nana nari' so' man so', ne quinaj uun so' nanj adonj.

¹³ Che'é dan nanoj cuentó che'é nij rasuun rihaan nij yuvij yo', che'é se ni'yaj nij so' do', nanó xrej nij so' do', tzaj ne ne ne'en nij so' do', ne acaj nij so' cuentá do', ma'.

¹⁴ Ne ase vaa nana nihánj nana nata' síf cu'naj Isaías che'é Diose gaa naá ro', veé danj vaa nij yuvij ne veé danj 'yaj nij yuvij cuano ei: "Catuu uxrá nana xrée soj, tzaj ne se xcaj soj cuentá ma'. Ne ni'yaj uxrá soj, tzaj ne se quene'en soj ma'.

¹⁵ 'Q se caráan ma'an nij yuvij nihánj rihaan nij so', che'é rej na'vej rá nij so' quene'en ma'an nij so', ne caráan nij so' xrée nij so', che'é rej na'vej rá nij so' cunq

nij so' uún a. Ne ne atúj nana nimán nij so', 'yaj nij so', che'é yan na'vej rá nij so' xcaj nij so' cuentá ne canicaj nimán nij so' a ma'. 'Q se na'vej uxrá rá nij so' quinahuun sa' nimán nij so' qui'yáa 'unj a man adonj'. Yo' me se-naṅa Dioṣe nana nata' síi cu'naṅ Iśaías che'é ma'an Dioṣe gaa naá a.

¹⁶ "Tzaj ne vaa che'é gaa niḥa' rá soj che'é rihaan soj do', che'é xréé soj do' ei. 'Q se aj quene'en soj se vaa qui'yáj, ne aj cuno soj nana ca'mij á.

¹⁷ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa man ndo'o síi man gaa naá síi nata' se-naṅa Dioṣe do', síi sa' do', guun rá quene'en se vaa quene'en nij soj, tzaj ne ne quene'en nij so' ma'. Ne guun rá nij so' cuno nij so' se vaa uno soj, tzaj ne ne cuno nij so' man adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-naṅa so' a.

Nana niḥánj taj xna'anj me taj cuentó che'é núú trigó yo' a

¹⁸ Gaa ne cataj uún Jesucristó:

—Che'é dan cuno ma'an soj, cataj xna'anj 'unj rihaan soj me taj cuentó che'é núú trigó tix'nuu síi cuchruu naa yo' á.

¹⁹ Cunudanj yuvii uno nana che'é daj qui'yaj Dioṣe asa' guun chij Dioṣe rihaan chumii ro', sese ne acaj sa' nij so' cuentá, ne 'na' síi chree, ne a'néj síi chree nana yo' nimán yuvii yo' a. Dan me se ase vaa 'núú trigó cayuu rá chrej chéé yuvii vaa yuvii yo' a.

²⁰ Ne 'núú trigó cayuu rihaan yo'óo taj rihaan yuvej ro', ase vaa síi uno se-naṅa Dioṣe vaa yo', ne cuaj uun niḥa' rá so' canoco' so' nana yo',

²¹ tzaj ne ataa xcaj sa' so' cuentá, ne gaa uun che'é yuvii 'yaj yuvii sayuun man so' che'é nana nocó' so', ne cuaj nu' uun na'aj so', ne taná so' nana yo' cuaj nanj adonj.

²² Ne 'núú trigó cayuu sca'núj coj tanj ro', ase vaa síi uno se-naṅa Dioṣe vaa yo', tzaj ne nanó ndo'o rá so' che'é rasuun man rihaan chumii niḥánj, ne me ndo'o rá so' qui'yaj canaan so' sa'anj, ne che'é dan tiha' yu'unj so' man ma'an so' che'é sa'anj a. Che'é dan me taj se 'yá' canoco' sa' so' nana nari' so', ne ne nuu sa' nimán so' rihaan Dioṣe ma'.

²³ Ne 'núú trigó cayuu rihaan yo'óo sa' ro', ase vaa síi uno se-naṅa Dioṣe vaa yo', ne xcaj sa' so' cuentá, ne nuu sa' nimán so' rihaan Dioṣe a. Ne sa' uxrá 'yaj ta'aj nij so', ne sa' doj 'yaj yo'óo ta'aj nij so', ne sa' doj tzin' 'yaj yo'óo ta'aj nij so' nanj adonj. —Veé danj quisj nana ca'mii Jesucristó che'é cuentó yo' a.

Niḥánj me cuentó nanó Jesucristó che'é coj cachij sca'núj 'núú trigó a

²⁴ Ne nanó so' yo'óo cuentó nii rihaan nij so', cataj so':

—Ase vaa qui'yaj 'o síi tix'nuu 'núú trigó sa' to'óo so' ro', danj gaa qui'yaj Dioṣe asa' guun chij Dioṣe rihaan chumii niḥánj adonj.

²⁵ Dan me se quisj tix'nuu so' 'núú trigó yo', ne rej nij orá otoj yuvii catúj 'o síi taj ri'yunj man so' to'óo so', ne tix'nuu síi chi'ii yo' caân coj chi'ii rihaan yo'óo naj 'núú trigó yo', ne veé dan me se ca'anj uún so',

²⁶ ne dan me se xra' 'núú trigó xra' coj xra', gaa ne quichihón caa raá 'núú trigó do', raá coj do', ne xcaj nij se-mozó síi to'oj yo' cuentá se vaa nuveé 'nuj trigó me nu' naa a. Maan se man uxrá coj rque naa yo' nanj adonj.

²⁷ Che'é dan cuchi' nij se-mozó síi to'oj yo' rihaan síi to'oj, ne cataj xna'anj nij so' rihaan so', cataj nij so': "Ya inanj 'núú trigó sa' tix'nuu so' na'. Me rej cavii síi chi'ii niḥánj ga, señor", taj nij mozó rihaan síi to'oj yo' a.

²⁸ Gaa ne cataj so' rihaan nij se-mozó so' a: "Síi taj ri'yunj manj me síi tix'nuu caân coj chi'ii rihaan to'ój ei", taj so' rihaan nij se-mozó so' a. "Ne me rá so' quirihaa núj coj ne naqui'yaj chre' núj coj na'", taj nij mozó rihaan ru'vee yo' a.

²⁹ "Taj che'é qui'yaj soj danj ma'. Sese quirihaa soj man coj yo', gaa ne quirihaa uún soj man ta'aj 'núú trigó yo' gaa nanj adonj.

³⁰ Maan se ca'ne' rá soj cachij rcua'aan coj yo' ga 'núú trigó yo', gaa ne yavii quirii ní naa trigó, gaa ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij síi quirii naa se vaa asino naqui'yaj chre' nij so' coj yo', gaa ne numj nij so' coj yo', gaa ne cacaa coj yo' adonj. Gaa ne naqui'yaj chre' nij so' 'núú trigó sa', gaa ne caraa sa' nij so' man yo' rá cuchruu adonj", cataj síi to'oj rihaan se-mozó so' a —cataj Jesucristó rihaan nij yuvii a.

Niḥánj me cuentó nanó Jesucristó che'é caân cuêj mostazá xlá a

³¹ Ne niḥánj me yo'óo cuentó nanó Jesucristó rihaan nij yuvii a:

—Ase vaa achij caân cuêj mostazá xlá ro', danj gaa guun chij Dioṣe rihaan chumii niḥánj adonj. Dan me se nicaj yo' so' man caân cuêj mostazá xlá, ne axrj so' caân yo' rihaan to'óo so' a.

³² Dan me se le'ej doj vaa caân cuêj mostazá xlá rihaan cunudanj nij caân, tzaj ne asa' cachij yo', ne xij doj vaa yo' rihaan nu' coj man tacaan, ne ase vaa chruun vaa yo' a. Dan me se ayuu nij xtâj vaj rej xta' raá cuêj yo', ne 'yaj nij xo' se-sca' nij xo' raá cuêj yo' adonj. —Danj ca'mii Jesucristó rihaan nij so' a.

Niḥánj me cuentó nanó Jesucristó che'é levadura se 'yaj naraa nana rque rachruún a

³³ Ne niḥánj me yo'óo cuentó nanó Jesucristó rihaan nij yuvii a:

—Dan me se naqui'yaj ní' 'o chana caxríj yo'ó levadura rque cunj hariná gaa 'yaj no' rachrúun a. Dan me se ase vaa 'o chana, ne cuxra' ta'aj no' 'o va'núj ya aga' yo'óo hariná, ne caxríj ndo'o no' yo'óo levadura, ne caxríj yuve' no' man yo' ndaa navij naraa ndo'o nana rque yo' a. Ase vaa uun chij yo'óo levadura rihaan cunj hariná ro', danj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. —Danj ca'mii Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa inanj cuentó nanó Jesucristó rihaan nij yuvij a

³⁴ Inanj cuentó che'é nij rasuun nanó Jesucristó rihaan nij yuvij, gaa ne a'vee nata' so' rihaan nij yuvij a.

³⁵ Danj qui'yaj so', che'é yan me rá so' qui'yaj so' nu' se vaa cataj 'o sí nata' se-nana Diose gaa naá, cataj so': "Inanj cuentó che'é nij rasuun nano 'unj rihaan yuvij, ne dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é se vaa qui'yaj Diose asij qui'yaj Diose man nu' chumij nihánj adonj". Danj ca'mii sí nata' se-nana Diose gaa naá a.

Nana nihánj taj xna'anj me taj cuentó che'é coj cachij sca'núj 'núu trigó yo' a

³⁶ Gaa ne na'née Jesucristó chrej man nij yuvij, ne catúj so' rá ve', gaa ne cuchí' nij sí tucu'yón se-nana so' rihaan so' a. Ne xna'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Cataj xna'anj so' rihaan núj me taj cuentó che'é coj cachij sca'núj 'núu trigó yo' á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁷ Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so', cataj so':

—Sí tix'nuu 'núu trigó sa' rihaan yo'óo ro', ase vaa 'unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvij vaa so',

³⁸ ne ase vaa chumij nihánj vaa yo'óo yo', ne 'núu trigó sa' ro', ase vaa nij sí cayáan ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij vaa yo', ne ase vaa coj chí'ij yo' ro', vaa nij sí noco' man sí chree,

³⁹ ne ase vaa sí tix'nuu caán coj chí'ij rihaan yo'óo yo' ro', vaa ma'an sí chree yo', ne ase vaa güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij man rihaan chumij nihánj ro', danj vaa güii quirij nii naa yo', ne ase vaa nij se-mozó Diose vaa nij sí quirij naa yo' á.

⁴⁰ Dan me se ase vaa naqui'yaj chre' nii man coj yo' ne cacaa yo' rihaan ya'an ro', danj gaa quiran' nij sí noco' man sí chree güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij man rihaan chumij nihánj adonj.

⁴¹ Dan me se sí ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvij mej, ne güii dan ca'nej 'unj man nij se-mozó 'unj, ne narij nij so' man nij sí chí'ij 'nj sca'núj nij yuvij guun chij 'unj rihaan a. Dan me se nu' sí tumé cacun' do', nu' sí na'vej rá cunó rihaan Diose do', quirij

nij se-mozó 'unj man nij so' rihaan chumij nihánj,

⁴² ne ca'nej nij so' man nij sí chí'ij rque chrúun acaa ndo'o nanj adonj. Ne yuvij cuman rej yo' me se ta'vee ndo'o nij so', ne ndaa cha ruj ma'an nij so' cúu yan' nij so' nanj adonj.

⁴³ Gaa ne cuchuguun nij sí sa' yo' adonj. Dan me se ase vaa chuguun güii ro', danj gaa cuchuguun nij so', ne guun chij Rej nij so' sí nicun' xtá' rihaan nij so' ei.

"Dan me se sese taj yu'uj xrée soj, ne cunó soj nana nihánj ei.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é chrúun sa'anj nari' yo' o so' a

⁴⁴ Ase vaa 'o chrúun sa'anj 'nij yuve rque yo'óo vaa rej rihaan soj se vaa cayáan soj ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se nari' 'o snó'o man chrúun sa'anj yo', gaa ne naraán uun so' yo'óo xráa yo', ne guun niha' uxrá rá so' che'é chrúun sa'anj nari' so', ne ca'anj so' cutu'vej so' nu' si'yaj so', ne nıcaj so' sa'anj, ca'anj so', quiránj so' nu' yo'óo 'nij chrúun sa'anj yo' nanj adonj.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é chruj perlá tu'vee ndo'o a

⁴⁵ Ne ase vaa sí ne tiendá ne nano' chruj perlá tu'vee ndo'o quiráan ro', danj vaa sí cayáan ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj.

⁴⁶ Dan me se nari' sí ne tiendá yo' 'o chruj perlá sa' uxrá doj rihaan yo'óo perlá, gaa ne ca'anj so' cutu'vej so' cunudanj si'yaj so', ne nıcaj so' sa'anj, quiránj so' man chruj perlá sa' doj yo' nanj adonj.

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é xcuaaj atúj rque nanj tıguj nii rá na a

⁴⁷ Ne ase vaa quiran' xcuaaj catúj rque nanj tıguj nii rá na ro', danj gaa quirán' yuvij asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj ei. Dan me se tıguj yuvij man nanj yo' rque na, ne dan me se me ma'an xcuaaj catúj rque nanj yo' a.

⁴⁸ Ndaa sij gaa caraa nanj yo', gaa ne cuxuun nij yuvij man nanj yo' ndaa tu'va na yo', gaa ne ca'anj cayáan nij so' rihaan yo'óo, gaa ne narij nij so' man xcuaaj sa', ne narij nij so' man xcuaaj nij uun a. Gaa ne xcuaaj sa' yo' me se caraa nij so' man xcuaaj sa' yo' rá scaa a. Tzaj ne xcuaaj nij me se quirí'ij uun nij so' man yo' nanj ei.

⁴⁹ Ne ase vaa quiran' nij xcuaaj yo' ro', danj quirán' yuvij asa' ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij, ne cavij nij se-mozó Diose ne cuxra' ta'aj nij so' man nij sí chí'ij ga nij sí vaa sa',

⁵⁰ ne quirí'ij nij so' man nij sí chí'ij yo' rque chrúun ya'aan ndo'o, gaa ne dan me se ta'vee uxrá nij so', ne ndaa cha ruj ma'an

nij so' cúu yan' nij so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é síi ne'en cunudanj se-nana Diose a

⁵¹ Ne xna'anj Jesucristó man nij síi tucu'yón se-nana so', cataj so':

—Cuno soj nu' cuentó nanó 'unj cuano na' —taj Jesucristó, xna'anj so' man nij síi tucu'yón se-nana so' a.

—Cuno núj nu' cuentó yo' á —taj nij so' a.

⁵² Ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nij síi naquiyaj çuu se-tucañj Moisés me se sese narí' uún nij so' nana che'é güii guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne síi ne'en nu' nana me nij so', ne síi çuu raa guun nij so', quiyaj nu' nana nari' nij so' adonj. Dan me se ase vaa síi ru'vee ne man rasuun nga do', rasuun naca do', rihaan ro', danj gaa nij so', ne cavij sa' uxrá nij so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'vej rá nij síi man chiháán Jesucristó chuman' cu'naj Nazaret cunó nij so' nana ca'mii Jesucristó ma'

⁵³ Dan me se quisij nanó Jesucristó nu' cuentó nihánj rihaan yuvij, ne curihanj so' rej yo', ne ca'anj so' a.

⁵⁴ Gaa ne nucui' so' rej chiháán so', ne ca'anj so' ve' tucu'yón nij síi man chiháán so' se-tucañj Moisés, ne tucu'yón so' man nij síi man rá ve' yo' a. Dan me se caráya'anj nij so', ne cataj nij so':

—Me rej nari' síi nihánj nana çuu avii raa síi nihánj ga. Me rej nari' so' suun sa' 'yaj suun so' ga.

⁵⁵ Nuveé ta'nij síi acóju chruun síi ne chiháán ní' me so' na'. Ne níi so' me chana cu'naj Mariá á. Ne tinúu so' me síi cu'naj Jacobo do', síi cu'naj José do', síi cu'naj Simón do', síi cu'naj Judas do' á.

⁵⁶ Ne nij ra'vij so' me chana ne chiháán ní' á. Tzaj ne ne ne'enj me rej me nari' so' suun nihánj quiyaj suun so' ma' —taj nij síi man chiháán Jesucristó rihaan tuvi' nij so' a.

⁵⁷ Ne guun nacoó rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a. Ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me rej ma'an vaj 'o síi nata' se-nana Diose, ne aráj cochroj nij yuvij rihaan so', tzaj ne nij yuvij man chiháán so' do', nij tuvi' so' síi yanj tucua' so' do', na'vej rá caraa cochroj rihaan so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij síi man chiháán so' chuman' cu'naj Nazaret yo' a.

⁵⁸ Ne doj vaa suun sa' quiyaj suun Jesucristó chiháán so', che'é se ne cuchuman rá nij síi man chiháán so' ni'yaj nij so' man so' a.

14

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavi' Juan síi cuta' ne man yuvij, quiyaj síi nicaj suun cu'naj Herodes a

¹ Dan me se cachén doj güii, gaa ne cuchi' nana rihaan síi nicaj suun cu'naj Herodes che'é nu' se vaa quiyaj Jesucristó a.

² Gaa ne cataj so' rihaan nij se-mozó so' a: —Síi cu'naj Jesucristó ro', ya síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvij me so' á. Dan me se cunuu i'na' ya uún síi cu'naj Juan, raj á. Ése síi cu'naj Juan me síi guun nucujaj quiyaj nij suun sa' nocoó yo' nanj adonj —taj Herodes rihaan nij se-mozó so' a.

³ Danj ca'mii síi cu'naj Herodes, che'é se gaa rque doj, ne so' me síi quiyaj quita'aa nij tanuu man síi cu'naj Juan, ne numij nij tanuu man síi cu'naj Juan, ne caxríj síi cu'naj Herodes taga' man síi cu'naj Juan gaa rque doj a. Danj quiyaj so' che'é chana cu'naj Herodías nica tinúu Herodes síi cu'naj Felipé a.

⁴ Dan me se xcax síi cu'naj Herodes man no', ne cataj xna'anj síi cu'naj Juan rihaan so' se vaa ne nó xcúun so' xcax so' man choco' so' ma'.

⁵ Che'é se cataj síi cu'naj Juan rihaan so', gaa ne guun ndo'o rá síi cu'naj Herodes cavij síi cu'naj Juan yo' a. Tzaj ne cuchu'vi' so' se vaa ca'maan rá nij yuvij a. 'O se síi nata' se-nana Diose me síi cu'naj Juan, rá nij yuvij a.

⁶ Dan me se quisij güii canuú se-cha'anj ma'an síi cu'naj Herodes, gaa ne quira'anj ndo'o ta'nii chana cu'naj Herodías ni'yaj cunudanj nij síi ca'na' a. Ne guun niha' rá síi cu'naj Herodes quene'en so' man chana yaan quira'anj,

⁷ gaa ne che'é dan cata' tu'va so' se vaa ya uxrá rque so' rihaan no' me ma'an rasuun cachinj no' rihaan so' a.

⁸ Dan me se cataj xna'anj chana cu'naj Herodías rihaan ta'nii no' daj ca'mii no' rihaan síi cu'naj Herodes, gaa ne canicun' chana yaan yo' rihaan síi cu'naj Herodes, quiyaj níi no' chana cu'naj Herodías a. Ne cataj chana yaan yo':

—Ca'nej so' cúu yave síi cu'naj Juan rque aga' rco'oo, ne rque so' manj nihánj á —taj chana yaan yo' rihaan síi cu'naj Herodes, quiyaj níi no' chana cu'naj Herodías a.

⁹ Gaa ne quinanó ndo'o rá síi cu'naj Herodes yo' gaa cuno so' nana yo' a. Quinanó rá so' se vaa cuno cunudanj nij síi ca'na' nana ca'mii so' se vaa rque so' me ma'an rasuun rihaan chana yaan yo' a. Tzaj ne cataj xna'anj so' se vaa nicaj ya chana yaan se vaa cachín no' rihaan so' nanj á.

¹⁰ Ne ca'ne' so' suun rihaan tanuu ca'anj tanuu taga' ca'ne' tanuu cúu yave síi cu'naj Juan yo' a. Ne danj quiyaj nij tanuu a.

¹¹ Ne ca'neé nij tanuu cúu yave Juan rque aga' rco'oo, ne ca'anj nicaj nij tanuu cúu yave Juan rihaan chana yaan yo', ne caxrjij nij so' man yo' ston chana yaan yo' a. Ne ca'anj nicaj chana yaan yo' man cúu yave Juan rihaan nii no' a.

¹² Gaa ne cuchi' nij síi tucu'yón se-nana Juan taga', ne ca'anj nacaj nij so' cúu man síi cu'naj Juan, ne cachin' nij so' man so' rque yo'óo a. Gaa ne ca'anj nij so', cataj xna'anj nij so' rihaan Jesucristó se vaa cavi' síi cu'naj Juan yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'vee quirii Jesucristó se chá 'un' mij snó'o a

¹³ Dan me se cuno Jesucristó daj cataj síi cu'naj Herodes che'é so', ne che'é dan curihanj Jesucristó rej yo', ne dan me se cavi' so' rque rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj so' rej quij rej taj vaj yuvij mán a. Ne cuno nij yuvij nana se vaa ca'anj so' rej quij yo' a. Che'é dan curihanj nij yuvij chíháán nij yuvij, ne cachéé tajoj nij yuvij tu'va na lacuaná, ne ca'anj nij yuvij rej ca'anj Jesucristó a.

¹⁴ Ne nanij Jesucristó rá rihoo, ne quene'en so' se vaa aj mán uxrá yuvij, ne cunuu 'eje rá so' man nij yuvij, ne nahuun sa' taran' nij síi ran' ca'na', quiyaj so' nanj adonj.

¹⁵ Dan me se cachén ndo'o orá, ne nanij güii, ne cuchi' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan so', ne cataj nij so':

—Rco' quij uun me nihánj, ne taj se chá chá nij yuvij nihánj, ne cachén ndo'o orá nanj á. Qui'yáá so' se ndo'o, ne na'nej so' chrej man nij yuvij, ca'anj nij yuvij chuman' quiraan nij yuvij se chá nij yuvij á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁶ —Taj che'é ca'anj nij yuvij ma'. Maan se go' ma'an soj se chá chá nij yuvij á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁷ —Tzaj ne taj se chá rihaan núj nihánj ma'. Maan orún' 'un' rachrúún do', vij guee xcuaj do', vaa rihaan núj nanj á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁸ —Rque soj man yo' rihanj nihánj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁹ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij yuvij ca'anj cayáán nij yuvij rihaan coj chrin', gaa ne corq' so' 'un' nij rachrúún ne vij roj xcuaj, ne ni'yaj so' rej xta', ne nago' so' gracia rihaan Dióse, gaa ne cuxra' ta'aj so' man rachrúún yo', ne caxrjij so' ston nij síi tucu'yón se-nana so', ne caxrjij nij so' ston nij yuvij a.

²⁰ Gaa ne chá taran' nij yuvij, ne caraa rque cunudanj nij so', ne ndaa quináj ndo'o se chá, quiyaj nij yuvij a. Gaa ne naquiyaj chre' nii man se quináj tu'va nij yuvij, ne caraa yo'óo chujij ya scaa a.

²¹ Ne nij snó'o rque Jesucristó chraa me se 'un' mij snó'o me nij so', ne ne quiyaj contá nii man chana man xnii man chá se chá yo' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachéé Jesucristó rihaan na a

²² Gaa ne ra'yanj ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' se vaa cavi' nij so' rihoo chéé rihaan na ca'anj nij so' rej xco na lacuaná yo', quitaj yaan nij so' rihaan Jesucristó, ne dan me se ma'an Jesucristó na'nej chrej man nij yuvij, taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

²³ Dan me se ca'anj nij so', ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij se vaa ca'vee ca'anj nij yuvij a. Gaa ne cavi' orún' so' raq quij, ne cachín ni'yaj so' rihaan Dióse a. Ne daj doj cata' güii raq quij, ne so' me se quináj so' raq quij yo' a.

²⁴ Dan me se gan' uxrá vaj rihoo nuu nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan na, ne güéj ndo'o rihoo yo' rihaan na, quiyaj nana, che'é se go' nana rej rihaan rihoo yo' a.

²⁵ Dan me se yan' si'nu' ca'anj Jesucristó rej vaj nij so', chéé tajoj uun so' rihaan na yo', vaj so' nanj adonj.

²⁶ Ne quene'en nij síi tucu'yón se-nana so' man so' se vaa chéé uun so' rihaan na, ne cucu'vi' ndo'o nimán nij so' a.

—Ta'naj me yo' ei —taj nij so' rihaan tuvi' nij so', ne caguáj nij so', che'é se cucu'vi' nij so' a.

²⁷ Veé dan, ne nu' cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Naquiyaj nucuaaj soj nimán soj ei. 'Unj 'na' ei. Se cucu'vi' soj ma' —taj so' rihaan nij so' a.

²⁸ Gaa ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Sese ya ya veé so' 'na', ne qui'yáá so' se ndo'o, ne ca'vee cachéé 'unj rihaan na qui'yáá so', Señor —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

²⁹ —Ca'vee ca'na' so' á —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

Ne nanij Pedró rá rihoo, ne cachéé so' rihaan na, ne ca'anj so' rihaan Jesucristó a.

³⁰ Tzaj ne ni'yaj so' na se vaa cavi' ndo'o nana yo', ne cucu'vi' so', ne guun che'e so' ca'anj nij so' rque na yo' a. Che'é dan caguáj so' rihaan Jesucristó, cataj so':

—Tinanii so' manj rihaan na, Señor —taj so' a.

³¹ Veé dan, ne nu' quita'aa Jesucristó ra'a Pedró, ne quirii Jesucristó man so' rque na, ne cataj Jesucristó:

—Doj amán rá so' ni'yaj so' manj á. Me che'é guun vij nimán so' ga —taj Jesucristó rihaan so' a.

³² Gaa ne catúj roj so' rque rihoo chéé rihaan na, gaa ne canicun' nana yo' a.

³³ Gaa ne canicun' ruj nij síf man rque riho rihaan Jesucristó, ne cataj nij so':
—Ya ta'nij Diose mé so' á —taj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nari' nu-cuaj nij síf ran' man rej cu'naj Genesaret, qui'yaj Jesucristó a

³⁴ Gaa ne cuchí' nij so' tu'va na lacuaná, ne ca'anj nij so' rej cu'naj Genesaret a.

³⁵ Ne nuu yaan nij síf man rej yo' man Jesucristó, ne ca'née nij so' nana rihaan cunudanj nij síf yanj nu' anicaj se vaa ca'na' Jesucristó a. Ne nicaj nii man cunudanj nij síf ran' yanj rej yo' ca'na' nii rihaan Jesucristó a.

³⁶ Ne cachún ni'yaj uxrá nij yuvij rihaan Jesucristó se vaa ca'vej Jesucristó cano ra'a nij so' doj tu'va sagan' so' a. Ne nu' nij síf cano ra'a doj tu'va sagan' so' ro', nahuun sa' cunudanj nij so' cuaj nanj adonj.

15

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ne na'ya' nij síf tucu'yón se-nana Jesucristó gaa chá nij so' chraa a

¹ Gaa ne quinichrun' síf fariseo do', quinichrun' síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', rihaan Jesucristó, ne síf cavii chuman' Jerusalén me nij so' a. Ne xna'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

² —Nij síf tucu'yón se-nana so' ro', me che'é ne uno nij so' nana cataj xna'anj nij síf man gaa naá ga. 'Q se ne na'ya' nij so' gaa chá nij so' chraa ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Danj nanj ma'an soj, ne me che'é ne uno ma'an soj se-nana Diose 'yaj ma'an tucuáan noco' soj ga.

⁴ 'Q se ca'ne' Diose suun se vaa: "Caraa cochróo so' rihaan rée so' do', rihaan níi so' do' á". Ne: "Síf a'mii chree rihaan rej do', rihaan níi do', me se vaj so' ne nu' che'e caví' so' á". Danj vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' á.

⁵ Tzaj ne taj soj se vaa sese cataj yo'q so' rihaan rej so' do', rihaan níi so' do', se vaa aj rque so' nu' si'yaj so' rihaan Diose ne che'é dan se ca'vee racuíj so' man rej so' do', man níi so' do',

⁶ ne daj chihaa mǐj ne nó xcúún so' racuíj so' man rej so' do', man níi so' do', taj soj a. Dan me se danj inanj a'mii soj gaa tucu'yón soj se-nana nij síf man gaa naá, ne axríj yuve soj man se-nana Diose nanj adonj.

⁷ "Dan me se síf tu'va rma'an me soj nanj á. Dan me se ca'mii natáj síf cu'naj Isaías se-nana Diose gaa naá, ne cataj xna'anj so' daj sij me soj a. Cataj so':

⁸ "Yuvij nihánj ro', ase vaa nana a'mii síf aráj cochró rihaan vaa nana a'mii nij so', tzaj ne tu'va rma'an nij so' nanj á. Nimán nij

so' me se ino' ase nanj adonj. 'Q se ne noco' uxrá nimán nij so' manj ma'.

⁹ Na'vǐj rma'an nij so' rihanj nanj á. 'Q se nanj se-nana yuvij me nana tucu'yón nij so' nanj adonj". Dan me se-nana Diose nana a'mii che'é soj á —taj Jesucristó rihaan nij síf fariseo do', rihaan nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do' a.

¹⁰ Gaa ne canacúún Jesucristó man nij yuvij ca'na' nij yuvij rihaan so' a. Gaa ne cataj so' rihaan nij yuvij:

—Cuno soj nana nihánj, ne xcaj soj cuentá nedí'.

¹¹ Nuveé se atúj tu'va yuvij me se 'yaj chí'ij man yuvij ma'. Se avii tu'va yuvij ro', 'yaj chí'ij man yuvij adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

¹² Gaa ne cuchí' nij síf tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó, ne cataj nij so':

—Ne'én so' se vaa ca'maan rá nij síf fariseo che'é nana ca'mii so' rihaan nij so' na' —taj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

¹³ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Xa' nij so', tzaj ne ase vaa coj xra' ma'an vaa nij so' do', vaa nana tucu'yón nij so' do' adonj. Nuveé sij tucu'yón se-nana Diose me nij so' ma'. Che'é dan, ase vaa tiri' nii man coj xra' ma'an ro', danj gaa tiri' Diose man nij so' ga nana tucu'yón ma'an nij so' nanj adonj.

¹⁴ Tanáj nij soj man nij so' á. Me rá nij so' cataj xna'anj nij so' rihaan yuvij daj qui'yaj yuvij á. Tzaj ne ase vaa síf aráan rihaan vaa nij so' adonj. Dan me se ne'en soj se vaa sese guun rá síf tuchrǐj racuíj so' man yo'ó síf tuchrǐj nari' so' chrej ca'anj so', ne quinj roj síf tuchrǐj yo' rá yu'uj nanj ei —taj Jesucristó rihaan nij síf tucu'yón se-nana so' a.

¹⁵ Gaa ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Cataj xna'anj so' rihaan núj me taj nana ca'mii so' che'é se atúj tu'va yuvij á —taj Pedró a.

¹⁶ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Vaa soj vaa, ne ataa xcaj ma'an soj do' cuentá a na'.

¹⁷ Ne ne'en soj se vaa nu' se atúj tu'va yuvij ro', achén yo' rque yuvij, ne urihanj yo' gaa re'é yuvij nanj á.

¹⁸ Tzaj ne se urihanj tu'va yuvij ro', yo' me nana avii nimán yuvij, ne nana yo' me 'yaj chí'ij ndo'o man yuvij adonj.

¹⁹ 'Q se nihánj me se chí'ij avii nimán yuvij a: se chí'ij do', yan ticaví' man tuvi' do', yan cotoj ga nica' tuvi' do', che'é yan qui'yaj ituu si'yaj tuvi' do', che'é yan ca'mii ne che'é tuvi' do', che'é yan nachrǐj ni'yaj man tuvi' do', me nu' se avii nimán yuvij,

²⁰ ne nu' yo' me se vaa 'yaj chí'ij man yuvij nanj adonj. Tzaj ne che'é nu' se chá yuvij me se ca'vee se ne na'ya' yuvij gaa chá yuvij chraa, tzaj ne se qui'yaj chí'ij yo' man yuvij

ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nānā so' a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa cuchumán rá 'o chana cananea se vaa raçuíj Jesucristó man no' a

²¹ Gaa ne curihanj Jesucristó rej yo', ne ca'anj so' rej naj chuman' cu'naj Tiro do', chuman' cu'naj Sidón do' a.

²² Gaa ne curihanj 'o chana cananea chana ne rej yo' a. Ne caguáj ndo'o no' rihaan Jesucristó, cataj no':

—Ne'enj se vaa tuvi' sí cu'naj David sí cane gaa naá mé so', Señor. Che'é dan cunū 'e'e rá so' manj á. 'O se canó uxrá nana chree man ta'nij chalā cunii nanj á —taj chana yo', caguáj no' rihaan Jesucristó a.

²³ Tzaj ne a 'o nana ne ca'mij Jesucristó rihaan no' a. Gaa ne cuchí' nij sí tucu'yón se-nānā Jesucristó rihaan so', ne cachín ni'yaj nij so' rihaan so', cataj nij so':

—Qui'yáa so' se ndo'o, ne cataj xna'anj so' rihaan chana yo' se vaa ca'anj chana yo' nanj ruguñj. 'O se noco' uxrá no' man ní', ne aguáj ndo'o no' nanj asanj —taj nij so' a.

²⁴ Gaa ne cataj so':

—Nanj chana yanj me no', ne inanj rihaan nij yuvij israelitá ca'née Diōse manj nanj á. 'O se ase vaa daán Diōse matzinj ro', vaa nij sí israelitá rihaan Diōse, ne aj ca'anj ni'ya uxrá nij so', ne che'é yan nano' 'unj man sí ca'anj ni'ya 'naj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁵ Gaa ne cuchí' chana yo' rihaan Jesucristó, ne canicun' ruj no' rihaan Jesucristó, ne:

—Raçuíj so' manj, Señor —taj no' a.

²⁶ Gaa ne cataj so':

—Dan me se ne'én so' se vaa se ca'vee cata'aa ní' co'oo man rihaan nij xnii ne go' ní' chá nij chuvee ma'. Che'é dan ne nó xcúnj raçuíj man soj sij yanj á man adonj. Maan se inanj ma'an nij yuvij israelitá me no' xcúun 'unj raçuíj 'unj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

²⁷ Gaa ne cataj no':

—Veé danj vaa guēe, Señor. Ne nij chuvee ro', chá nij xo' tachruu ayuu tu'va se-xqui' nij xo' nanj á. Ne ase vaa chuvee chá tachruu vaa 'unj rihaan so' nanj adonj. Che'é dan me ndo'o raj raçuíj so' doj manj, raj nanj adonj —taj chana yo' rihaan Jesucristó a.

²⁸ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Cuchumán uxrá rá so' ni'yaj so' manj, nocoj. Che'é dan qui'yáj se vaa achín so' rihanj nanj ei —taj Jesucristó rihaan no' a.

Ne veé maan orá dan nahuun sa' ta'níi chana yo' a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' uxrá yuvij, qui'yaj Jesucristó a

²⁹ Gaa ne curihanj Jesucristó rej yo', ne cachén so' na lacuaná cu'naj Galilea, gaa ne cavii so' raá 'o quij, ne ca'anj cayaán so' rihaan yo'óo a.

³⁰ Ne cuchí' uxrá yuvij rihaan so', ne ca'na' nij yuvij nicaj nij yuvij man tuvi' nij yuvij sí ran' rihaan so' a. Dan me se sí chée rengo do', sí tuchrii do', sí ya'mii do', sí anó chí'ij do', cuchí' rihaan Jesucristó, qui'yaj nij yuvij, ne cuchruj nij yuvij man nij sí ran' yo' tacóo Jesucristó, ne nahuun sa' nij so', qui'yaj Jesucristó a.

³¹ Ne caráya'anj ndo'o nij yuvij quene'en nij yuvij se vaa ca'mii nij sí ya'mii yo' do', se vaa cachée sa' nij sí rengo do', se vaa nachuguun rihaan nij sí tuchrii do' a. Ne sa' uxrá ca'mii nij yuvij che'é Diōse se vaa ve'é ndo'o vaa Diōse sí noco' nij yuvij israelitá man a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa go' Jesucristó se chá rihaan ca'anj mij snó'o a

³² Gaa ne canacúun Jesucristó ca'na' nij sí tucu'yón se-nānā so' rihaan so', ne cataj so':

—Cunuu 'e'e raj man nij yuvij nihánj nanj á. 'O se quisj va'nuj güii mán nij so' gaj, ne taj yan vaj se chá nij so' a ma'. Ne na'vej raj ca'nej 'unj man nij so' ca'anj nij so' ma'. 'O se vaj nij so' chrej, ne na'aan rque nij so', ne ninaj nij so' rá chrej, rá 'unj nanj adonj —taj Jesucristó a.

³³ Ne cataj nij sí tucu'yón se-nānā so' rihaan so' a:

—'O se rco' quij un me nihánj, ne me rej quirí' ní' rachruún chá cunudanj nij yuvij nihánj ga —taj nij so' a.

³⁴ —Me daj rachruún vaa rihaan soj ga —taj Jesucristó, xna'anj so' man nij sí tucu'yón se-nānā so' a.

—Daj 'o chij rachruún ne daj doj xcuaj le'ej nii ne, vaa rihaan núj nanj adonj —taj nij so' a.

³⁵ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij yuvij se vaa cayaán nij yuvij rihaan yo'óo a.

³⁶ Gaa ne nicaj so' chij rachruún yo' ne doj xcuaj, ne nago' so' graciá rihaan Diōse, gaa ne cuxra' ta'aj so' man rachruún yo' do', man nee xcuaj yo' do', ne caxri' so' ston nij sí tucu'yón se-nānā so', ne rque nij so' rihaan nij yuvij a.

³⁷ Gaa ne chá cunudanj nij yuvij, ne ndaa caraa rque nij so' a. Gaa ne naqui'yaj chre' nii se vaa quináj tu'va nij yuvij yo', ne quisj 'o cunú' chij ya scaa caraa qui'yaj se quináj tu'va nij yuvij yo' a.

³⁸ Dan me se cunudanj nij so' chá, ne quisj ndaa ca'anj mij nij snó'o chá, ne ino me se chá nij chana do', nij xnii do', nanj adonj.

³⁹ Gaa ne na'née Jesucristó chrej man nij yuvij, ne cavii so' rá rihoo chée rihaan na, ne ca'anj so' rej cu'naj Magadán a.

16

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachúin nij sí fariseo do', nij sí saduceo do', qui'yaj Jesucristó 'o suun sa' nocoo quene'en nij so' a

¹ Gaa ne cuchi' nij sí fariseo cuchi' nij sí saduceo cuchi' rihaan Jesucristó, ne me rá nij so' quene'en nij so' sese ya sí ca'née Diose me Jesucristó a. Che'é dan cachúin ni'yaj nij so' rihaan Jesucristó se vaa racuj Diose man Jesucristó, ne qui'yaj Jesucristó 'o suun sa' nocoo quene'en nij so', gaa ne guun ya rá nij so' se vaa sí ca'née ya Diose me Jesucristó, rá nij so' a.

² Gaa ne ca'mii Jesucristó rihaan nij so', cataj so':

—Dan me se gaa ata' güii, ne ni'yaj soj xta', ne sese marée vaa xta', ne: “Xraj, ne x'nuu a'yuij”, taj soj á.

³ Ne rej na'yaan ni'yaj soj xta', ne sese marée vaa rej xta', ne sese aráan ndo'o ngaa rej xta', ne: “Corá camán' uxrá maan”, taj uún soj á. Dan me se ne'en soj xcaj soj cuentá che'é se vaa ne'en soj rej xta', tzaj ne ne ne'en soj xcaj soj cuentá che'é sayuun quirán' soj sij man rihaan chumij nihánj vaa güii a ma'.

⁴ “Maan che'é se yuvij 'na' rej chi'ij na'vej rá canoco' sa' man Diose me soj sij israelita, ne che'é dan me rá soj qui'yaj suun sa' nocoo á. Tzaj ne se qui'yaj suun sa' nocoo ma'. Maan se quene'en soj se vaa ase vaa quirán' sí cu'naj Jonás sí nata' se-nana Diose gaa naá ro', danj quirán' 'unj, vaa güii nanj á —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo do', rihaan nij sí saduceo do' a. Gaa ne tanáj Jesucristó man nij so', ne ca'anj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'vej rá Jesucristó cuno nij sí tucu'yón se-nana so' man nana tucu'yón nij sí fariseo do', nij sí saduceo do' a

⁵ Gaa ne ca'anj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó rej xco na lacuaná, gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa quini'yón nij so', ne nıcaj nij so' rachrúun chá nij so' a.

⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Cütumé soj man soj se gaa nanj quirán' soj sayuun, qui'yaj se-levadura nij sí fariseo do', nij sí saduceo do' á —taj Jesucristó no nij so' a.

⁷ Ne nuchruj raá ndo'o nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó che'é nana ca'mii so', ne:

—Che'é se taj rachrúun nıcaj ní, ne che'é dan a'mii so' che'é levadura se 'yaj naraa nana rque rachrúun nanj adonj —taj nij so' a.

⁸ Ne aj ne'en Jesucristó daj uun nimán nij so', ne che'é dan cataj so':

—Me che'é nanó ndo'o rá soj se vaa taj rachrúun rihaan soj ga. 'O se doj amán rá soj ne'en soj manj vaa gaa nanj asan.

⁹ Me che'é ataa xcaj soj cuentá ga. Ne nuú rá soj gaa vaa daj 'o 'un' guee rachrúun rihaan ní tzaj ne quisıj chá cunu' 'un' mıj snó'o, qui'yaj a. Ne ndaa que'ee scaa se chá quınáj tu'va yuvij gaa naqui'yaj chre' soj a.

¹⁰ Ne me che'é quini'yón soj che'é chıj rachrúun ga. Ne nuú rá soj gaa vaa daj 'o chıj guee rachrúun rihaan ní tzaj ne quisıj chá cunu' ca'anj mıj snó'o, qui'yaj a. Ne ndaa que'ee scaa se chá quınáj gaa naqui'yaj chre' uún soj a.

¹¹ Daj me che'é ne ne cunó soj ga. Nuveé che'e nanj rachrúun ca'mij rihaan soj ma'. Maan se cütumé soj man soj se gaa nanj quirán' soj sayuun qui'yaj se-levadura nij sí fariseo do', nij sí saduceo do' adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹² Gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa nuveé che'e nanj levadura se 'yaj naraa nana rque rachrúun me cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so' se vaa cütumé nij so' man nij so'; maan ne 'o se che'e se ne ca'vej rá Jesucristó tıha' yu'unj nij sí fariseo do', nij sí saduceo do', man nij so' ga se-nana nij so' ro', che'é dan ca'mii Jesucristó nana vaa danj rihaan nij sí noco' man so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Pedró me sí me Jesucristó a

¹³ Gaa ne ca'anj Jesucristó rej naj chuman' cu'naj Cesarea de Filipino, gaa ne xná'anj so' man nij sí tucu'yón se-nana so', cataj so':

—Daj taj nij yuvij che'é 'unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvij ga. Ne me sí mé 'unj, taj nij yuvij ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij so' a.

¹⁴ —Vaa sí taj se vaa sí cu'naj Juan sí cuta' ne man yuvij mé so' ei. Ne vaa sí taj uún se vaa sí cu'naj Elías sí nata' se-nana Diose gaa naá me uún so' chuguanj. Ne vaa sí taj uún se vaa sí cu'naj Jeremías do', yo'ó sí nata' se-nana Diose gaa naá do', me uún so' xa'. 'O se danj taj 'o 'o nij yuvij che'é so' nanj adonj —cataj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁵ —Ne ma'an soj, gaa ne me sí mé 'unj, rá ma'an soj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij sí tucu'yón se-nana so' a.

¹⁶ Gaa ne cataj sí cu'naj Simón Pedró:

—Sí ca'née Diose tınanij man yuvij rihaan sayuun mé so', ne ta'nıj Diose sí vaa i'na' ya mé so' ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan Pedró a:

—Qui'yaj uxrá Diose se lıj che'é so', Simón ta'nıj sí cu'naj Jonás á. 'O se nuveé nana cataj xna'anj yuvij rihaan so' me nana ca'mii so' cuano ma'. 'O se Réé 'unj sí nıcun' xta' me sí racuj mán so' narı' so' nana yo' nanj adonj.

¹⁸ Ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa ya Pedró cu'naj so', che'é

se ase vaa yuvej ne tacóo ve' ro', vaa so', ne sí nucuaj ndo'o nimán mé so' ei. Che'é dan, ase vaa 'yaj nii une' nii ve' xráa yuvej ro', danj gaa qui'yáj, cune' 'unj man nij sí noco' manj, se vaa guun nucuaj rá nij so' mán so', ne nıcaj yu'unj so' man nij so', qui'yáj nanj adonj. Ne se cavi' nu' soj sij noco' manj a ma'. 'O se gaa i'na' soj nu' cavi' nu' ca'anj nanj adonj.

¹⁹ Ne cune' 'unj mán so' se vaa guún so' sí qui'yaj cayáan yuvij ga Dıose asa' guun chij Dıose rihaan chumij nihánj, ne naj guun rasuun cataj xna'anj so' se vaa ne nó xcúún yuvij qui'yaj yuvij me se veé danj ma'an Dıose na'vej qui'yaj yuvij danj ma'. Ne naj guun rasuun cataj xna'anj so' se vaa ca'vee qui'yaj yuvij me se veé danj ma'an Dıose a'vej qui'yaj yuvij danj adonj. —Inanj danj ca'mii Jesucristó rihaan sí cu'naj Pedró a.

²⁰ Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa se nata' nij so' rihaan a 'ó yuvij se vaa sí ca'néé Dıose tinanii man yuvij rihaan sayuun me so', taj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa cavi' so', ne cunuú i'na' uún so' a

²¹ Dan me se güii yo' guun che'e Jesucristó cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa no xcúún so' cavi' so' chuman' Jerusalén, ne quirán' ndo'o so' sayuun qui'yaj nij sí uun chij do', nij xrej atá suun noco' doj do', nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan nij yuvij do' a. Ne ticavi' nii man so', ne cachén va'nuj güii, gaa ne cunuú i'na' uún so', cataj so' a.

²² Gaa ne quirii yanij sí cu'naj Pedró man Jesucristó, ne guun che'e so' cataj so' se vaa ne nó xcúún Jesucristó ca'mii Jesucristó danj a. Ne cataj Pedró:

—Cunuú 'ee rá Dıose mán so', Señor. Daj chihaa mij se quirán' so' danj ma' —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

²³ Gaa ne canicaj Jesucristó, ne ca'mii so' rihaan Pedró a:

—Naxuun so' mán so' rihanj á. Na'vej raj quene'enj mán so' ma'. 'O se ase tu'va sí chree sí cu'naj Satanás ro', danj tu'vá so', ne aráan so' chrej rihanj cunoj rihaan Dıose ei. Danj tu'vá so', che'é se ne acaj so' cuentá daj me rá Dıose adonj. Maan se inanj acaj so' cuentá daj me rá yuvij nanj adonj —taj Jesucristó rihaan sí cu'naj Pedró yo' a.

²⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Sese me rá yo' so' canoco' so' manj, ne se guun rá so' qui'yaj so' se vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' ma'. Ne ca'vee se quirán' uxrá so' sayuun do', ca'vee se ndaa cachron nii man so' rihaan rcutzé do', tzaj ne yo'o

qui'yaj suun so' che'ej, ne yo'o canoco' raan so' manj adonj.

²⁵ Tzaj ne sese vaa 'o sí me rá tinanii man ma'an rihaan sayuun, ne vaa güii yo'o cavi' nimán so' adonj. Tzaj ne sese cavi' yo'o so' che'é se vaa me so' sí noco' manj, ne vaa güii cunuú i'na' uún so' adonj.

²⁶ Ne a me se quirii 'o so' sese qui'yaj canaan so' nu' rasuun man rihaan chumij nihánj ne ca'anj ni'ya nimán so', rá soj ga. Daj chihaa mij se ca'vee cavi' sa' so', qui'yaj rasuun man rihaan chumij nihánj a ma'. Tzaj ne ca'vee se navij nu' si'yaj yo'o so' rihaan chumij nihánj, tzaj ne sese gaa i'na' nimán so' nu' cavi' nu' ca'anj, ne quinanó rá so', rá soj na'. Daj chihaa mij se quinanó rá so' a ma'. 'O se cavi' sa' uxrá so' nanj adonj.

²⁷ 'O se ya ya ca'na' 'unj sij ca'néé Dıose nıcaj yu'unj man yuvij, ne uxrá ve'é gaa 'unj, qui'yaj Réé 'unj, ne ca'na' nij se-mozó so' ga 'unj nanj adonj. Gaa ne naru'vee 'unj rihaan 'o 'o so' che'é suun qui'yaj suun 'o 'o so' nanj adonj.

²⁸ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa xa' ta'aj soj sij nicun' nihánj cuano me se gaa ataa a cavi' ta'aj soj, ne ya quene'en ta'aj soj asa' ca'ná' 'unj guun chij 'unj rihaan chumij nihánj, ne quene'en ta'aj soj manj nanj adonj. Dan me se sí ca'néé Dıose nıcaj yu'unj man yuvij mej nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

17

Nana nihánj taj xna'anj se vaa chuguun ndo'o man Jesucristó ni'yaj nij sí tucu'yón se-nana so' a

¹ Cachén vatan' güii, gaa ne nıcaj Jesucristó man sí cu'naj Pedró do', sí cu'naj Jacobo do', tinúú Jacobo sí cu'naj Juan do', ca'anj so' raá 'o quij xcaan rej taj vaj a 'ó yuvij ne a.

² Gaa ne yo'o cunuú ino cunudanj man Jesucristó ni'yaj nij sí tucu'yón se-nana so', ne dan me se chuguun ndo'o rihaan so', ne ase vaa chuguun güii ro', danj chuguun rihaan so' nanj á. Ne nuu catzii ndo'o sagan' so', ne ase vaa ya'an chuguun vaa sagan' so' a.

³ Gaa ne naqui'yaa sí cu'naj Moisés sí cane gaa naá ga sí cu'naj Elías sí cane gaa naá rihaan nij so', ne nanó roj so' cuentó ga Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj Pedró rihaan Jesucristó a: —Cunaj uxrá vaa mán núj nihánj ga so', Señor. Sese me rá so', ne qui'yáa 'unj va'nuj ve' yacataj cane soj nanj á. 'O ve' cané so', ne yo'ó ve' cané sí cu'naj Moisés, ne yo'ó ve' cané sí cu'naj Elías ei —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

⁵ Ataa quisij ca'mii Pedró, ne ca'na' 'o ngaa chuguun ndo'o, ne caráan ngaa

chuguun yo' man taran' nij so' a. Gaa ne Diose ro', ca'mii nana cuno nij so' rque ngaa yo', ne cataj Diose:

—Sii nihanj me ta'nij adonj. 'Ee raj man so', niha' raj ni'yaj 'unj man so' adonj. Cuno so' rihaan so' ei —taj Diose cuno nij so' a.

⁶ Dan me se cuno nij siii tucu'yón se-nana Jesucristó nana yo', gaa ne ca'anj quinaj nij so' rihaan yo'óó, ne cuchu'vi' ndo'o nij so' a.

⁷ Gaa ne cuchi' Jesucristó rihaan nij so', ne cuta' ra'a so' xraá nij so', ne cataj so':

—Canicun' caya soj, ne se cuchu'vi' soj ma' —taj so' a.

⁸ Gaa ne naxcaj rihaan nij so' ni'yaj nij so', ne daj orún' Jesucristó nicun', quene'en nij so' nanj adonj.

Nana nihanj taj xna'anj se vaa ase vaa siii cu'naj Elias ro', danj vaa siii cu'naj Juan siii cuta' ne man yuvii a

⁹ Gaa ne gaa nanj nij so' tacóó quij yo' me se ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij so', cataj so':

—Se nata' soj rihaan a' ó yuvii che'é se vaa quene'en soj cuan' ma'. Yo'óó dínj gaa tu'va soj che'é se vaa quene'en soj á. Ndaa quisij cavi' 'unj ne cunuu i'ng' uún 'unj, gaa ne ca'vee nata' soj se vaa quene'en soj daj quirán' 'unj sij ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvii nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁰ Gaa ne xna'anj nij siii tucu'yón se-nana so' man so', cataj nij so':

—Me che'é taj nij siii naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii se vaa asino ca'na' siii cu'naj Elías siii nata' se-nana Diose gaa naá, gaa ne ca'vee ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii ga —taj nij siii tucu'yón se-nana Jesucristó, xna'anj nij so' man Jesucristó a.

¹¹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ya a'mii nij siii naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés, taj nij so' se vaa asino ca'na' siii cu'naj Elías, gaa ne naqui'yaj sa' so' nu' rasuun adonj.

¹² Tzaj ne cuano nihanj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa aj ca'na' siii cu'naj Elías yo', tzaj ne ne cuno nij yuvii rihaan so' ma'. Maan se qui'yaj ya nij yuvii ndaa vaa me rá ma'an nij yuvii man so' nanj adonj. Ne nda' se sij ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvii mej, tzaj ne ase vaa quirán' so' sayuun qui'yaj nij yuvii ro', danj inanj quirán' 'unj sayuun qui'yaj uún nij yuvii nanj adonj —taj Jesucristó a.

¹³ Gaa ne xcaj nij siii tucu'yón se-nana Jesucristó cuenta se vaa ca'mii Jesucristó che'é siii cu'naj Juan siii cuta' ne man yuvii cataj Jesucristó se vaa siii nacaj se-suun siii cu'naj Elías me siii cu'naj Juan yo' a.

Nana nihanj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o xnií nuu nana chree nimán, qui'yaj Jesucristó a

¹⁴ Gaa ne ca'anj nij so' rej vaj ndo'o yuvii, ne cuchi' 'o snó'o rihaan Jesucristó, gaa ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, gaa ne cataj so':

¹⁵ —Cunuu 'ee rá so' man ta'nij, Señor. 'O se quisnúu so', qui'yaj yavii, ne inanj naxru' so' rihaan ya'an, ne ran' ndo'o so' sayuun nanj adonj. Veé dan, ne inanj naxru' so' rque na uún, ne ne ni'yanj uxra' ran' so' ma'.

¹⁶ Ne ca'anj nica' 'unj man so' rihaan nij siii tucu'yón se-nana so', tzaj ne taj se qui'yá' nahuun sa' so', qui'yaj nij so' ma' —taj snó'o yo' a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Dan me se siii ne amán rá me soj sij man rihaan chumii nihanj cuano, ne chi'ii vaa nimán soj, ne a me daj cachej ga soj, ne a me daj gaa naj nimanj ni'yaj 'unj man soj, gaa ne ca'vee qui'yaj canaan soj ga. Nica' soj man xnií ca'na' soj rihanj cuaj á —taj Jesucristó a.

¹⁸ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nana chree nuu nimán xnií se vaa tanáj so' man xnií yo' a. Gaa ne curihanj so' nimán xnií, ca'anj so', ne veé maan orá dan nahuun sa' xnií yo' a.

¹⁹ Gaa ne cuchi' inanj nij ma'an nij siii tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó, ne xna'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Me che'é ne guun nucuaj núj ca'vee quirii núj man nana chree yo' nimán xnií ga —cataj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

²⁰ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Che'é se doj amán rá soj, che'é dan ne ca'vee guun nucuaj soj ei. Tzaj ne ne'en soj se vaa caán man raá cuéj mostazá xlá, ne nda' se tzin' vaa yo', tzaj ne asa' achij yo', ne ase vaa caán chruun chi' ndo'o ro', vaa yo' ei. Ne ase vaa caán cuéj mostazá xlá yo' ro', danj gaa ma'an soj á. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sese ya amán rá soj ne sese cataj soj rihaan 'o quij se vaa curihanj quij yo' rej nicun' yo' ne natuna quij yo' rej nicun' quij yo', ne sese ya ya cuchuman rá soj se vaa ca'anj quij yo', ne cavií quij yo' rej nicun' yo', ne ca'anj yo' nichrej ei. Ne guun nucuaj soj qui'yaj soj cunudanj nanj adonj.

²¹ Ne nana chree vaa danj ro', se ca'vee qui'yaj ní' curihanj nij so' nimán yuvii sese ne achún ni'yaj ndo'o ní' rihaan Diose ne sese ne toco' ní' x'naa man ma'an ní' che'é se aráj guéj ní' rihaan Diose a —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihanj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj uún Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunuu i'ng' uún so' a

²² Dan me se cunuu chre' uún taran' nij so' estadó Galilea, gaa ne cataj Jesucristó rihaan níj siii tucu'yón se-nana so' a:

—O se sí ca'neé Diosé nıcaj yu'unj man yuvıj mej, ne vaa güii nago' nii manj rihaan yuvıj adonj.

²³ Dan me se ticavi' nij yuvıj manj, gaa ne cachen va'naj güii, gaa ne cunuı i'na' uın 'ıunj nanj adonj —taj Jesucristó a.

Gaa ne quinano' ndo'o rá nij sí tucu'yón se-nana' so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ne nó xcúún Jesucristó go' so' puextó che'é nuví a

²⁴ Catúj nij so' chuman' Capernaum, gaa ne cuchi' nij sí ca'néj puextó che'é nuví rihaan sí cu'naj Pedró, ne xná'anj nij so' man Pedró, cataj nij so':

—Sí tucu'yón nana' rihaan soj ro', o' so' puextó che'é nuví na' —taj nij so' a.

²⁵ —O' so' ei —taj Pedró rihaan nij so' a.

Gaa ne catúj Pedró rá ve', tzaj ne aj ne'en Jesucristó se vaa me rá Pedró xna'anj Pedró sese ya' o' Jesucristó puextó che'é nuví a. Che'é dan asino Jesucristó xná'anj man Pedró, cataj so':

—Daj uun rá so', ga Simón'. Nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan yuvıj man rihaan chumi' nihánj me se me sí a'néj nij so' puextó rihaan ga. Rihaan ma'an ta'nıı nij so' na'. Ase rihaan yo'ó yuvıj xa' —taj Jesucristó, xná'anj so' man Pedró a.

²⁶ —Rihaan yo'ó yuvıj adonj —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó:

—Che'é dan taj che'é go' ta'nıı sí nicaj suun puextó ma'. Ne ase vaa sí nicaj suun vaa Réé 'ıunj Diosé, ne rii ta'nga' so' rihaan nuví, ne che'é dan ne nó xcúnj goj puextó che'é nuví ma'.

²⁷ Tzaj ne se guun ca'maan rá nij sí a'néj puextó che'é nuví, qui'yaj ni' ma'. Che'é dan ca'anj so' tu'va na lacuaná, ne tagüéj so' 'o aga' ata'aa xcua'j rque na, ne quita'aa so' xcua'j cano' aga' asino yaan á. Gaa ne nuxra' so' tu'va xcua'j yo', ne quirı' so' sa'anj aga' estatero tu'va xcua'j yo', ne go' so' sa'anj yo' che'é ni' rihaan nij sí a'néj puextó á —taj Jesucristó a.

18

Nana nihánj taj xna'anj me sí me sí guun chij doj asa' guun chij Diosé rihaan chumi' nihánj a

¹ Veé maan orá dan cuchi' nij sí tucu'yón se-nana' Jesucristó rihaan so', ne xná'anj nij so' man so' a:

—Ne me sí me sí guun chij doj asa' guun chij Diosé rihaan chumi' nihánj ga —taj nij so' a.

² Gaa ne canacúún Jesucristó ca'na' 'o ne'ej rihaan so', ne cachrón so' man ne'ej yo' tanuı nij sí tucu'yón se-nana' so',

³ ne cataj so':

—Ya ya cataj xna'anj 'ıunj rihaan soj cuano se vaa nó xcúún soj nuchran' nimán soj, ne ase vaa ne'ej nihánj ro', danj gaa soj á. Sese na'vej rá soj qui'yaj soj danj, ne daj chihaa mıj se cayáan soj ga Diosé asa' guun chij Diosé rihaan chumi' nihánj a' ma'.

⁴ Dan me se sese naqui'yaj nıca' yo' o' so' nimán so', ne sese ase vaa nimán ne'ej nihánj danj gaa nimán so', ne so' me sí guun chij doj asa' guun chij Diosé rihaan chumi' nihánj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quirán' sí qui'yaj chí'ıı nimán 'o sí nıca' nimán sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

⁵ Ne me ma'an 'o sí aráj cochroj ne a'mıı sa' ga 'o ne'ej nihánj che'ej, ne adi' ma'anj me aráj cochroj ne a'mıı sa' so' ga vaa nanj adonj.

⁶ Dan me se me ma'an 'o sí qui'yaj chí'ıı nimán 'o sí le'ej amán rá ni'yaj manj, ne ca'vee a doj cavıı sa' sí qui'yaj danj sese toco' nii 'o yuvej xıj váj 'núú trigó gaán chihá so' ne tagüéj nii man so' rque na ya'anj nanj adonj. Dan me se doj a sayuun quirán' so', sese qui'yaj chí'ıı so' nimán 'o sí le'ej amán rá ni'yaj manj adonj.

⁷ Nıque ndo'o nij sí man rihaan chumi' nihánj, che'é se vaa ya'núj uxrá rihaan nij so' canoco' nij so' chrej chí'ıı ei. Ne inan danj vaa chumi' nihánj, man ndo'o chrej chí'ıı canoco' yuvıj ei. Tzaj ne nıque sí 'yaj anoco' yuvıj chrej chí'ıı yo' nanj adonj. 'O se daj chihaa mıj se cavıı sa' so' ma'.

⁸ Dan me se sese ra'á so' do', tacóo so' do', me rá qui'yaj cacun', ne táa a se ca'ne' so' man yo', gaa ne se gaa nanj ca'anj so' rihaan ya'an qui'yaj yo' ei. Taj se 'yaj sese taj vaj tacóo so' do', ra'á so' do', tzaj ne ca'vee cayáan so' ga Diosé gaa ei. Tzaj ne sese quitaj ra'á so' do', tacóo so' do', ne qui'yaj nij yo' cacun', ne ca'anj so' rihaan ya'an, qui'yaj nij yo', ne dan me se yo' me se cunuú so' nu' cavıı nu' ca'anj ei.

⁹ Veé danj uın sese me rá rlıj rihaan so' qui'yaj yo' cacun', ne táa a se quirıı so' man yo', ne sí rihaan canuı gaa so', tzaj ne ca'vee cayáan so' ga Diosé gaa ei. Tzaj ne sese cunuú rlıj rihaan so' ne qui'yaj yo' cacun', ne ca'anj so' rihaan ya'an, qui'yaj yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é ndo'ó tumé Diosé man nij sí vaa nıca' nimán sí noco' man so' a

¹⁰ Cıtumé soj man soj se cataj soj se vaa taj yu'vee nó yo' o' tuvi' soj sí nıca' nimán ei. 'O se cataj xna'anj 'ıunj rihaan soj cuano se vaa vaa se-mozó Réé 'ıunj sí nicun' xtá' tumé man 'o 'o nij so' nanj adonj. Ne nıganj nicun' nij so' rihaan Réj, ne uno Réj nu' nana nata' nij so' rihaan Réj ei.

11 'O se xa' 'unj sij ca'néé Diose nıcaj yu'unj man yuviı, tzaj ne ca'ná' 'unj che'é rej tinanıı 'unj man nij síı ca'anj ni'ya rihaan sayuun a.

12 "Tumé Diose man nij síı nıca' nımán síı noco' man so', rá soj na'. Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj á. Ne'en soj se vaa sese vaa 'o cientó daán yo' o so' matzinj, ne sese ca'anj ni'ya orún' matzinj yo', ne tanáj síı daan matzinj yo' man ca'anj chihaa xnu' ca'anj matzinj yo' raq kajı, ne ca'anj so' nango' so' matzinj ca'anj ni'ya yo' ei.

13 Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sese nari' so' daán so' matzinj, ne guun niha' uxrá rá so' nanj adonj. Doj tzin' gaa niha' rá so' che'é ca'anj chihaa xnu' ca'anj nij matzinj ne ca'anj ni'ya a. Tzaj ne che'é matzinj nari' uún so' doj a gaa niha' rá so' nanj adonj.

14 Dan me se ase vaa na'vej rá so' ca'anj ni'ya orún' daán so' matzinj ro', danj vaa na'vej rá Rej ni' síı nicun' xta' ca'anj ni'ya a 'ó síı nıca' vaa nımán síı noco' man so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa suun rihaan ni' ca'mıı ni' rihaan tinúú ni' che'é cacun' tumé tinúú ni' a

15 "Ne sese qui'yaj tinúú so' cacun' rihaan so', ne ca'anj orún' so' rihaan so', ne cataj xna'anj so' rihaan so' che'é cacun' tumé so' á. Ne sese cunq so' rihaan so', ne dan me se aj qui'yaj canaán so', ne yo' o canoco' tinúú so' man Diose ga so' vaa gaa nanj adonj.

16 Tzaj ne sese ne cunq so' rihaan so' ne nıcaj so' yo' ó do', yavıj do', tinúú so' ca'anj so' rihaan tinúú so' síı tumé cacun' yo', ne ndaa sıj, gaa ne canıcun' vıj va'nıj soj sıj cunq nana ca'mıı so', gaa ne guun ya rá soj a. Sese 'o cuyaán gaa nana ca'mıı vıj va'nıj síı quene'en, ne ya vaa nana ca'mıı nij so' a.

17 Ne sese ne cunq síı tumé cacun' rihaan vıj va'nıj nij tinıj nij soj, gaa ne ca'anj soj nata' soj rihaan taran' nij síı noco' man Diose yanj chiháán soj á. Ne sese ne cunq so' rihaan taran' nij síı noco' man Diose, gaa ne guun yanıj soj rihaan so' á. Dan me se ase vaa 'o síı yanıj do', ase vaa 'o síı tıha' yu'unj che'é puextó do', danj gaa so' rihaan soj ei.

18 "Cuaño nihánj me cataj yá 'unj rihaan soj se vaa a me ma'an rasuun se ca'vee qui'yaj yuviı rá soj, ne veé danj na'vej rá Diose qui'yaj yuviı uún a. Ne naj guun rasuun cataj soj se vaa ca'vee qui'yaj yuviı, ne veé danj gaa qui'yaj yuviı, rá ma'an Diose uún a.

19 Dan me se cataj uún 'unj rihaan soj, ne sese vaa vıj soj me rá cachınj ni'yaj rihaan Rej síı nicun' xta', ne cachınj ni'yaj soj se vaa achiın rihaan soj, ne rque so' man soj se vaa achiın man soj a.

20 Ése me rej ma'an nuu chre' 'o vıj síı noco' manj cachınj ni'yaj nij so', ne veé danj nicun' ma'anj ga nij so' a —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún ndo'o ni' caraq x'naa ni' che'é tinúú ni' a

21 Gaa ne cuchi' síı cu'naj Pedró rihaan Jesucristó, ne xna'anj so' man so', cataj so':

—Me daj nó xcúnj caraq x'naj che'é tinúj síı qui'yaj chi'ıı manj ga. Chıj ya caraq x'naj na' —taj Pedró, xna'anj so' a.

22 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ne ne'en uxrá so' á. 'O se naj guun cacun' qui'yaj tinúú so', ne yo' o caraq x'naa nıganj so' che'é tinúú so' nu' cavıı nu' ca'anj nanj adonj.

23 Dan me se ase vaa 'o síı nıcaj suun rey ro', danj gaa Diose asa' guun chıj Diose rihaan chumiı nihánj adonj. Dan me se síı nıcaj suun rey yo' me se 'o güıı, ne guun rá so' nachın' so' sa'anj man nij se-mozó so' a.

24 Dan me se guun che'é so' ca'nee so' sa'anj vaa xcuún, ne asino yaan nıcaj nıı man 'o síı 'yaj xcuún que'ee millón pesó ca'na' nıı rihaan síı nıcaj suun rey yo' a.

25 Ne taj yan vaj a doj sa'anj nıcaj síı 'yaj xcuún yo' narque so' rihaan rey a ma'. Che'é dan cataj xna'anj síı nıcaj suun rey yo' se vaa cané' mozó cane' nıca' mozó cane' ta'nıı mozó cane' nu' si'yaj mozó cane', gaa ne nari' rey se-sa'anj rey, taj rey a.

26 Gaa ne canıcun' ruj mozó yo' rihaan síı nıcaj suun rey yo', ne cachıın ni'yaj uxrá so', cataj so': "Caraq x'naa uxrá so' doj, ne vaa güıı narquej cunudanj sa'anj mán so', síı chıj", taj se-mozó so' rihaan so' a.

27 Gaa ne cunuu 'ee rá síı nıcaj suun rey ni'yaj so' man se-mozó so', ne ca'néj so' xcuún xráá mozó yo', ne ca'ne' rá so', ca'anj uun mozó yo', qui'yaj so' a.

28 "Veé dan, gaa ne curıhanj mozó yo', ca'anj so', gaa ne nari' tuvi' so' ga yo' ó mozó 'yaj suun rcua'aa ga so', gaa ne yo' ó mozó yo' me síı qui'yaj xcuún doj pesó rihaan mozó caráj x'naa rey a. Gaa ne quita'aa so' man tuvi' so' mozó yo', ne cataj so': "Narque so' nu' se vaa 'yaj xcuún so' rıhanj cuaj vıj", taj so' rihaan tuvi' so' a.

29 Gaa ne canıcun' ruj yo' ó mozó yo' rihaan tuvi' so' síı nachın' xcuún yo', gaa ne cataj so': "Caraq x'naa so', ne vaa güıı, ne narquej sa'anj mán so' ei", taj mozó yo' rihaan tuvi' so' a.

30 Tzaj ne ne ca'vej rá so' caraq x'naa so' rihaan tuvi' so' mozó yo' a ma'. Maan se ca'anj so', ne caxrıj so' taga' man tuvi' so', ne ndaa se narque ya tuvi' so' nu' se vaa 'yaj xcuún yo' rihaan so', gaa ne ca'ne' rá so' a.

31 "Veé dan, gaa ne quene'en yo' ó nij se-mozó síı nıcaj suun rey daj qui'yaj síı caxrıj taga' man tuvi', ne nanó ndo'o rá nij so' che'é síı 'nıj taga' yo' a. Che'é dan cuchi'

nij so' rihaan sí nicaj suun rey yo', ne nata' nij so' cunudanj rihaan rey a.

³² Gaa ne ca'neé sí nicaj suun rey yo' nana rihaan mozó caxrij taga' man tuvi' se vaa ca'na' so' rihaan so' a. Dan me se ca'na' so' rihaan rey, gaa ne ca'mii rey rihaan so' a: “Mozó chí'ii nimán mé so' ei. 'Unj me se ca'néj yun 'unj xcuún xráá so', che'é se cachíin n'iyáá so' rihanj a.

³³ Ne ase vaa cunuú 'ee raj mán so' ro', danj vaa no' xcuún so' cunuú 'ee rá so' man tuvi' so' mozó 'yaj suun ga so' adonj”, taj so' rihaan se-mozó so' a.

³⁴ Gaa ne ca'maan ndo'ó rá sí nicaj suun, ne tacuachén sí nicaj suun man mozó yo' rihaan sí 'nij ra'la taga', ne naquiyaj naca sí nicaj suun yo' xcuún xráá mozó, ne cataj xna'anj so' se vaa se curihanj mozó yo' taga' ndaa naru'vee ya so' nu' se vaa quiyaj xcuún so', gaa ne curihanj so' a.

³⁵ “Ne ase vaa quiyaj sí nicaj suun yo' ro', ta'nga' danj quiyaj uún Réj sí nicún xta' che'é soj, sese na'vej rá soj caraá x'naa soj rihaan tinúú soj nanj adonj —taj Jesucristó a.

19

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcuún yuvij quiri'ij yuvij man nica yuvij a

¹ Gaa ne quisij ca'mii Jesucristó nana yo', gaa ne curihanj so' estadó Galilea, ne ca'anj so' ndaa rnej tu'va chraá cu'naj Jordán, ndaa estadó Judea a.

² Ne canoco' uxrá yuvij man so', ne nahuun sa' nij sí ran', quiyaj so' a.

³ Gaa ne cuchi' doj sí fariseo rihaan Jesucristó, ne me rá nij so' cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é nana ca'mii Jesucristó a. Che'é dan xna'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Sese ne chihan' 'yaj chana nica yo'ó snó'o, rá snó'o yo', ne no' xcuún so' quiri'ij man no' na' —taj nij so' a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Aj nayaá soj nana no' rihaan danj Diose nana taj se vaa asij quiyaj Diose chumij, ne quiyaj Diose snó'o, ne quiyaj Diose chana, ne vj roj so' me yuvij, quiyaj Diose a.

⁵ Ne vaa yo'ó nana taj: “Che'é dan tanáj snó'o man rej so' do', man nii so' do', ne ve'é naca snó'o man chana nica so', ne ase vaa orún' yuvij ro', danj gaa roj so' adonj”. Danj taj danj Diose a.

⁶ Dan me se nuveé vj ran' yuvij me roj so' asij xcaj tuvi' roj so' a ma'. 'O se ase vaa orún' yuvij ro', vaa roj so' nanj adonj. Dan me se ma'an Diose quiyaj xcaj tuvi' roj so', ne che'é dan ne nó xcuún a 'ó yuvij ca'ne' tanuú yuvij man roj so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo yo' a.

⁷ Gaa ne cataj nij sí fariseo:

—Che'é dan, me che'é cataj xna'anj Moisés se vaa naxcaj snó'o 'o' yanj cataj xna'anj se vaa quiri'ij so' chana nica so', ne ca'vee quiri'ij so' man no' ga —taj nij so' a.

⁸ Ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Che'é se nichraj ndo'ó nimán soj ro', che'é dan cataj xna'anj Moisés rihaan soj se vaa naxcaj soj yanj yo', ne quiri'ij soj nica soj a. Tzaj ne asij guun che'é Diose quiyaj Diose man yuvij, ne ne vaa danj ma'.

⁹ Cuanó nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sese ne cotoj chana nica yo'ó so' ga yo'ó chíi, ne sese ri'ij rma'an so' man chana yo' ne xcaj so' man yo'ó chana, ne sí tumé ndo'ó cacun' me ma'an so' nanj adonj. Veé ase vaa sí cotoj ga naj guun chana ro', vaa so' rihaan Diose nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁰ Gaa ne cataj nij sí tucuyón se-nana Jesucristó rihaan so':

—Sese ne nó xcuún snó'o quiri'ij so' man chana nica so', ne taj che'é xcaj snó'o man chana ma'. Maan se sa' doj cavij sí ne yun adonj —taj nij so' a.

¹¹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Nuveé tucuanj canoco' cunudanj yuvij me nana ca'mii soj ma'. Maan se doj vaa nij yuvij canoco' tucuaán yo', quiyaj Diose nanj ei.

¹² Dan me se vaa sí asij ca'ngaa so', danj na'vej rá so' xcaj so' man chana, tzaj ne vaa yo'ó so' uún, ne gaa me so' xnií, ne ta'aj nij sí xcoj ruvaa rá ne ma'an nij so' naquiyaj capuú man ta'aj xnií, ne gaa achij xnií, gaa ne na'vej rá so' xcaj so' man chana gaa a man adonj. Dan me se vaa yo'ó so' uún, ne ca'vee nanj xcaj so' chana, tzaj ne maan se noco' ndo'ó so' man Diose, ne me ndo'ó rá so' guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne 'yaj suun ndo'ó so', ne ne vaa ya'núj rihaan so' xcaj so' chana, rá so', gaa ne che'é dan na'vej inanj rá ma'an so' xcaj so' chana a man adonj. Sese guun nucuaj yo'ó so' canoco' so' tucuaán yo', ne ve'é canoco' so' tucuaán yo' nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é caran' rá Jesucristó n'iyaj so' man ne'ej a

¹³ Gaa ne nicaj nij yuvij man nij ne'ej ca'na' nij yuvij rihaan Jesucristó a. Me rá nij yuvij cuta' Jesucristó ra'a so' raá nij ne'ej, ne cachinj ni'yaj so' rihaan Diose che'é nij ne'ej yo' a. Tzaj ne cataj xna'anj nij sí tucuyón se-nana Jesucristó rihaan nij yuvij se vaa ne nó xcuún nij ne'ej ca'na' nij ne'ej rihaan Jesucristó, taj nij so' a.

¹⁴ Tzaj ne cataj Jesucristó:

—Ca'ne' rá soj ca'na' nij ne'ej rihanj á. Se caráan soj chrej rihaan nij ne'ej mei. 'O se tucua' nij sí vaa danj ro', me rej yanj Diose uun chij Diose nanj adonj —taj Jesucristó a.

¹⁵ Gaa ne cuta' so' ra'a so' raq nij ne'ej, gaa ne curihanj so' rej yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é yo'q sí me rá cayáan ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a

¹⁶ Dan me se cuchí' yo'q sí tachruu yo' rihaan Jesucristó, ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Me suun sa' qui'yaj sunj, ne ca'vee cayánj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ga maestro' —taj so' a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Me che'é xná'anj so' manj che'é se sa' ga. 'Q se orún' Diose vaa sa' á. Tzaj ne sese me rá so' cayáan so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne cunó so' nij nana nocoo ya ya nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' á —taj Jesucristó a.

¹⁸ —Me nana ga —taj sí tachruu yo', xná'anj so' man Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó:

—Nana nihánj a: “Se ticaví' so' yuvij ma'. Se cotoj so' ga chana nica yo'ó yuvij ma'. Se qui'yaj itúy so' si'yaj yo'ó yuvij ma'. Se nanó so' cuentó ne che'é yuvij ma'.

¹⁹ Caraa cochróo so' rihaan rée so' dq', rihaan ní' so' dq' á. Ase vaa 'ee rá so' man ma'án so' ro', danj gaa 'ee rá so' man tuví' so' á.” Yo' me nana cunó so' ei —taj Jesucristó rihaan sí tachruu yo' a.

²⁰ —Nu' nana yo' unoj adonj. Vaa yo'ó se vaa achiin qui'yaj na' —taj sí tachruu yo' rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Sese me rá so' cunuu sa' inanj nimán so', ne cavii so' ca'anj so', ne cutu'vee so' nu' si'yáa so', ne sa'anj quirí' so' ro', caxrii so' ston nij sí nique, ne cumañ ndo'o si'yáa so' rej xta', qui'yaj Diose nanj ei. Ne dan me se ca'ná' so', ne canocó' so' manj, ca'anj ní' á —taj Jesucristó a.

²² Dan me se cuno sí tachruu yo' nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan so', ne ca'anj unun so', ne nanó ndo'o rá so' a. 'Q se sí ru'vee me so', ne vaa ndo'o si'yaj so' a.

²³ Gaa ne ca'mii Jesucristó rihaan nij sí tucuyón se-nana so', cataj so':

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sayuun uxrá vaa quisij sí ru'vee cayáan sí ru'vee ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj nanj adonj.

²⁴ Dan me se ne'en soj se vaa sayuun ndo'o vaa cachén xcuu camelló rihaan yu'uj taj tacúun cúu nuvá, tzaj ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ca'vee a doj cachén xcuu yo' yu'uj taj tacúun cúu nuvá, ndaa rá se vaa sí ru'vee, ne se guun cachén so' cayáan so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a ma' —taj Jesucristó a.

²⁵ Dan me se cuno nij sí tucuyón se-nana Jesucristó nana ca'mii so', ne caráya'anj uxrá nij so', cataj nij so':

—Che'é dan me se me sí guun nucuaj quinani rihaan sayuun ga —taj nij so' a.

²⁶ Ni'yaj Jesucristó man nij so', ne cataj so':

—Se guun nucuaj yuvij quinani ma'an nij yuvij rihaan sayuun ma'. Sayuun uxrá vaa rihaan nij so' nanj adonj. Tzaj ne xa' Diose me se ne sayuun a doj vaa rihaan so' a ma'. Canó rasuun ca'vee qui'yaj so' nanj adonj —taj so' a.

²⁷ Gaa ne cataj Pedró rihaan Jesucristó a:

—Ne núj ga. Aj tanáj nú nu' si'yaj núj, ne canoco' núj mán so' á. Daj quirán' núj ga —taj Pedró, xná'anj so' a.

²⁸ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Veé sí nocó' manj me soj, ne sí ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvij mej adonj. Ne ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa asa' cunuu naca chumij nihánj, ne asa' guun che'ej cayánj gunj sí rii ta'nga' rihaan chumij nihánj, ne cayáan chuvij nij soj ca'ne' soj cacun' che'é chuvij nij x'ne' nij yuvij israelitá adonj.

²⁹ Ne sí tanáj ve' tucua tanáj tinú tanáj ra'vij tanáj rej tanáj nii tanáj ta'níi tanáj yo'óo tanáj canoco' so' manj ro', uxrá doj rasuun quirí' uún so', ne cayáan so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj.

³⁰ Tzaj ne que'ee nij sí guun chij ndo'o rihaan chumij nihánj ro', guun nij so' sí nocó' ei. Ne que'ee nij sí ne guun chij rihaan chumij nihánj me se guun chij nij so', qui'yaj Diose nanj adonj.

20

Cuentó nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Diose naru'vee Diose rihaan taran' ní' sij yaj suun che'é so' a

¹ “Ase vaa qui'yaj 'o sí to'oj rej man ndo'o coj chruj uvá ro', danj qui'yaj Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se sí to'oj yo' ro', rej taxrej curihanj so' nana' so' sí qui'yaj suun rihaan to'óo so' rej man coj chruj uvá yo' a.

² Gaa ne yo'q ca'mii so' ga nij sí qui'yaj suun rihaan to'óo so', se vaa 'o sa'anj denario go' so' che'é suun qui'yaj suun 'o 'q nij so' 'q güii, ne ca'née so' man nij so', qui'yaj suun nij so' rihaan to'óo so' a.

³ “Gaa ne aga' unun curihanj uún sí to'oj yo', ca'anj so' rihaan yu'vee, gaa ne quene'en so' doj snó'o nicun' ma'an unun rihaan yu'vee, ne taj vaj suun rihaan nij so' a.

⁴ Gaa ne cataj so' rihaan nij so': “Ca'anj soj qui'yaj suun soj rihaan to'ój ei. Naru'vee 'unj rihaan soj che'é nu' suun qui'yaj suun soj ei”, taj so' rihaan nij mozó a.

⁵ Dan me se ca'anj nij snó'o yo' qui'yaj suun nij so' uún to'óó síí to'oj yo' a.

"Gaa ne caxuj do', aga' va'nuj do', curihanj uún síí to'oj yo', ne nari' so' doj síí qui'yaj suun rihaan to'óó so', ne ca'née so' man nij so' qui'yaj suun nij so' rihaan to'óó so' uún a.

⁶ "Gaa ne aga' 'un' curihanj uún síí to'oj yo', ne nari' so' doj síí nicun' ma'an rihaan yu'vee a. "Me che'é nicun' ma'an soj nu' güii nihánj ga. Taj vaj suun qui'yaj suun soj á", taj so', xná'anj so' man nij so' a.

⁷ "Maan se taj síí rqué suun man núj qui'yaj suun núj ma'", taj nij so' a. "Ca'anj soj qui'yaj suun soj rihaan to'ój ei", taj so' rihaan nij so' a.

⁸ "Veé dan, gaa ne nichrun' cata' güii tu'va quij, gaa ne ca'ne' síí to'oj yo' suun rihaan se-mozó so' síí tumé sa'anj se vaa naru'vee so' sa'anj rihaan nij síí qui'yaj suun rihaan to'óó so' yo' a. "Canacunj so' ca'na' nij síí qui'yaj suun yo', ne naru'vee so' rihaan nij so' á. Asino yaan naru'vee so' rihaan nij síí catúj suun aga' 'un', gaa ne naru'vee so' rihaan nij síí catúj suun rej na'yaan á", taj so' rihaan síí tumé sa'anj yo' a.

⁹ "Dan me se asino yaan ca'na' nij síí catúj naa aga' 'un' rihaan síí tumé sa'anj, ne 'o sa'anj denario quiri' 'o 'o nij so' a.

¹⁰ Gaa ne ca'na' nij síí catúj suun rej na'yaan rihaan síí tumé sa'anj yo' a. Nocoj doj sa'anj quiri' nij so', rá nij so', tzaj ne veé danj 'o sa'anj denario quiri' 'o 'o nij so' uún a.

¹¹ Nicaj nij so' sa'anj, gaa ne guun che'e nij so' ca'maan rá nij so' ni'yaj nij so' síí to'oj yo',

¹² gaa ne cataj nij so': "Síí nihánj me se orún' orá guee qui'yaj suun nij so', tzaj ne 'o cyaan naru'vee so' rihaan nij so' ga núj, ne qui'yaj suun núj nu' güii, ne go' uxrá naán xráá núj á", taj nij so' rihaan síí to'oj yo' a.

¹³ Gaa ne síí to'oj yo' cataj rihaan yo' o tuvi' nij mozó: "Ne ta'yunj man so', man tinuj. Maan se aj ca'mii níí che'é se vaa qui'yaj suun so' che'é 'o sa'anj denario che'é 'o güii a.

¹⁴ Nacaj so' sa'anj qui'yaj canaán so', ca'anj so' á. Maan se inanj me raj cyaan naru'vej rihaan soj nanj adonj.

¹⁵ Ne nó xcúnj qui'yaj se vaa rii nimanj, rá so' na'. Xcoj ruvaa rá so', che'é se qui'yaj se luj rihaan tuvi' so' na'", taj síí to'oj yo' rihaan síí qui'yaj suun rihaan to'óó so' a.

¹⁶ "Dan me se ase vaa qui'yaj síí to'oj yo' ro', danj qui'yaj uún Diose che'é nij síí 'yaj suun che'é Diose nanj adonj. Che'é dan nij síí ne guun chij rihaan chumiij nihánj me se xta' ro', guun chij nij so' a. Ne nij síí guun chij ndo'o rihaan chumiij nihánj me se xta' ro', guun nij so' síí noco', qui'yaj Diose nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síj va'nuj cataj xna'anj Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunu i'na' uún so' a

¹⁷ Gaa ne cavii Jesucristó ca'anj so' chuman' Jerusalén, ne ca'anj chuvij nij síí tucu'yón se-nana so' ga so', qui'yaj so' a. Veé asij vaj orún' cha'nuj nij so' ga Jesucristó chrej, ne ca'mii Jesucristó rihaan nij so', cataj so':

¹⁸ —Nihánj me ca'anj níí chuman' Jerusalén, ne quita'aa nii manj sij ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvij, ne nago' nii manj rihaan nij xrej atá suun nocoj doj do', rihaan nij síí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do' a. Ne cutá' nij so' cacun' xráj, ne cataj nij so' se vaa cavi' 'unj a.

¹⁹ Gaa ne nago' nij so' manj rihaan nij síí yanij, ne ca'nga' nacoj nij síí yanij quene'en nij so' manj, ne go' nij so' cuartá xráj, ne cachron nij so' manj rihaan rcutze a. Gaa ne cachén va'nuj güii, gaa ne cunu i'na' uún 'unj, qui'yaj Diose ei —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachún ni'yaj nii síí cu'naj Jacobo do', síí cu'naj Juan do', se vaa cataj roj so' suun sa' doj qui'yaj Jesucristó a

²⁰ Gaa ne cuchi' nii síí cu'naj Jacobo do', síí cu'naj Juan do', rihaan Jesucristó, ne ta'nú síí cu'naj Zebedeo me uún roj so' a. Dan me se cuchi' nij ta'nij no' rihaan Jesucristó, gaa ne canicun' ruj no' rihaan Jesucristó, ne cataj no' se vaa vaa se cachinj ni'yaj no' rihaan so', rá no' a.

²¹ —Me se achiin man so' ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man no' a.

Ne cataj no':

—Cataj xna'anj so' se vaa asa' guun chij so' rihaan chumiij nihánj, ne quita' roj ta'nij x'núú so', ne cataj roj so' suun sa' doj qui'yáa so' á. Dan me se yo' o so' cayáán rej nuva' so', ne yo' o so' cayáán rej nichruún so', ne quirij ta'nga' roj so' ga so', cataj so', raj a —taj chana' yo' a.

²² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj tinuj roj so' a:

—Ne ne'en roj soj me rasuun cachún ni'yaj roj soj rihanj nihánj a ma'. 'O se guun nucuaj roj soj quiran' roj soj sayuun ndaa vaa quiran' 'unj na' —taj Jesucristó, xná'anj so' a.

—Guun nucuaj roj nanj adonj —taj roj so' a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ya vaj quiran' soj sayuun gaj nanj á. Tzaj ne ne nó xcúnj cataj xna'anj 'unj me síí cayáán x'núú 'unj rej nuva' 'unj do', rej nichrunj do', ma'. Orún' Réj síí nicun' xta' cataj xna'anj me síí quirij ta'nga' gaj nanj adonj —taj Jesucristó a.

²⁴ Gaa ne cuno yo'ó chí' nij síi tucu'yón se-nānā Jesucristó se vaa ca'mii roj tinuj roj so' rihaan Jesucristó, ne ca'maan rá nij so' ni'yaj nij so' man roj so' a.

²⁵ Gaa ne canacúún Jesucristó man cunudanj nij so' se vaa ca'na' nij so' rihaan so', ne cataj so':

—Ne'en soj se vaa nij síi atā suun man rihaan chumiñ nihánj me se rii ta'nga' uxrá nij so' rihaan tuvi' nij so' nanj adonj.

²⁶ Tzaj ne se gaa danj sca'núj nij soj a ma'. 'O se sese me rá nij soj guun chij nij soj rihaan tuvi' nij soj, ne guun nij soj síi qui'yaj suun rihaan taran' tuvi' nij soj,

²⁷ ne ase vaa mozó ro', danj gaa xa' nij soj rihaan taran' tuvi' nij soj nanj adonj.

²⁸ Dan me se ca'née Diosé manj nıcaj yu'unj 'unj manj yuviı, tzaj ne ne ca'na' 'unj ne guun nij yuviı mozó rihanj ma'. 'O se ca'ná' 'unj qui'yaj suun ma'anj rihaan nij yuviı nanj adonj. Ne ca'ná' 'unj nayon ma'anj rihaan yuviı ne cavi' 'unj che'é cacun' atā nij so', gaa ne caviı sa' uxrá nij so', qui'yaj nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naxra' rihaan vij síi tuchriı, qui'yaj Jesucristó a

²⁹ Gaa ne caviı nij so' chuman' Jericó, ne cachéé ndo'o yuviı xó Jesucristó a.

³⁰ Ne vaa vij síi tuchriı ne tu'va chrej, ne cuno roj so' cuentó se vaa cachēn Jesucristó rej ne roj so' a. Che'é dan caguáj roj so', cataj roj so':

—Ya ya ta'núı ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá mé so', Señor. Cunuu 'ee rá so' man rój ei —taj roj so' a.

³¹ Tzaj ne:

—Dınj tu'va roj soj á —taj nij yuviı rihaan roj so' a.

Tzaj ne doj a nucuaj caguáj roj so', cataj roj so':

—Ta'núı ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá mé so', Señor. Cunuu 'ee rá so' man rój ei —taj uún roj so' a.

³² Gaa ne canıcun' Jesucristó, ne canacúún Jesucristó man roj so' se vaa ca'na' roj so' rihaan so', ne cataj so':

—Daj qui'yaj man roj soj, rá roj soj ga —taj Jesucristó, xna'anj so' man roj so' a.

³³ —Cunuu sa' rihaan rój, rá rój, Señor —cataj roj so' a.

³⁴ Gaa ne cunuu 'ee rá Jesucristó man roj so', ne cuta' Jesucristó ra'a Jesucristó rihaan roj so', gaa ne veé maan orá dan cunuu sa' rihaan roj so' nanj adonj. Gaa ne ca'anj roj so' ga Jesucristó a.

21

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa catúj Jesucristó chuman' Jerusalén a

¹ Gaa ne cuchi' Jesucristó cuchi' nij síi tucu'yón se-nānā so' cuchi' tu'va chuman' cu'naj Betfagé a. Naj chuman' yo' tacóó quij cu'naj Quij man Chruun Olivó, ne nichrun' naj chuman' Jerusalén ga chuman' cu'naj Betfagé yo' a. Gaa ne ca'née Jesucristó man vij tuvi' nij síi tucu'yón se-nānā so' ca'anj roj so' rque chuman' yo',

² ne cataj so' rihaan roj so' a:

—Catuu roj soj chuman' nihánj, chuman' naj rihaan ní, ne nari' nu' roj soj yo'ó burró chana numıı, ne vaa ta'núı xo' burró le'ej ya'anj nicun' ga xo' adonj. Nache roj soj man burró chana yo', ne nıcaj roj soj man roj xo' ca'na' roj soj rihaan 'unj á.

³ Ne sese xna'anj nii man roj soj me che'é nache roj soj burró, ne cataj roj soj: “Síi 'nij ra'a man ní' achiın xcuu nihánj rihaan chuguanj”, cataj roj soj, gaa ne nu' ca'nej nij so' man roj xcuu ca'na' roj xcuu ga roj soj ei —taj Jesucristó rihaan roj so' a.

⁴ Dan me se nu' yo' qui'yaj Jesucristó, qui'yaj guęę so' ndaa vaa taj síi nata' se-nānā Diosé gaa naá a. Ne síi nata' yo' ro', cataj so':

⁵ “Dan me se cataj xna'anj soj rihaan nij síi man chuman' Jerusalén se vaa xcıj nij so' cuentá se vaa ca'na' síi guun chij rihaan nij so' adonj. Dan me se síi nıca' nımán me so', quitaj so' xráá burró a. Dan me se quitaj so' xráá ta'núı xcuu 'yaj suun nanj adonj”, taj síi nata' yo' a.

⁶ Dan me se ca'anj roj síi tucu'yón se-nānā Jesucristó, ne qui'yaj roj so' nu' ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan roj so' a.

⁷ Dan me se nıcaj roj so' man roj ta'nij roj burró chana yo' ca'anj roj so' rihaan Jesucristó, ne cuta' roj so' yatzıj xráá roj xcuu, ne caviı Jesucristó a.

⁸ Ne que'ee nij yuviı cuchruij yatzıj sagan' nij yuviı rá chrej, ne ta'aj nij tuvi' nij so' ro', ca'ne' ra'a chruun, ne caraa nij so' rá chrej, cachęę roj burró yo' rihaan yatzıj do', rihaan ra'a chruun do' a.

⁹ Ne man uxrá yuviı quitáá yaan rihaan Jesucristó, ne man uxrá yuviı noco' rej xco Jesucristó a. Ne caguáj nij yuviı, cataj nij yuviı:

—Caraa guęę ní' rihaan ta'núı ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá nanj á. Cunaj ndo'o vaa ca'na' síi ca'née síi 'nij ra'a man ní' adonj. Se lıj ndo'o me 'yaj Diosé che'é ní' á. Caraa guęę ní' rihaan Diosé síi nicun' xtá' ei —taj nij yuviı, caguáj nij yuviı a.

¹⁰ Dan me se catúj Jesucristó chuman' Jerusalén, ne caráya'anj taran' nij yuviı man chuman' yo', ne cataj nij so':

—Me síi atúj chuman' ga —cataj nij síi man chuman' Jerusalén, xna'anj nij so' man nij yuviı atúj chuman' Jerusalén a.

11 —Sii nihánj me Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret chuman' naj estadó Galilea, ne síi nata' se-nana Diose me so' adonj —taj nij yuvij catúj chuman' Jerusalén, ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man nij yuvij tu'vej rasuun man rá nuvíi nocoo a

12 Gaa ne catúj Jesucristó rá nuvíi nocoo, gaa ne quirii so' man taran' nij síi tu'vej rasuun do', man taran' nij síi quiránj rasuun man rá nuvíi do' a. Ne tiguíj ra'a so' nij chruun mesá natuná nii sa'anj rihaan, ne tiguíj ra'a so' chruun xlá taj nij síi tu'vej cha'aan a.

13 Gaa ne ca'mii so' rihaan nij so', cataj so': —Danj Diose taj se vaa tucua' Diose rej na'vúj yuvij rihaan adonj me nihánj á. Tzaj ne guun tucua' síi ituú man tucua' Diose nihánj, qui'yaj soj nanj á —taj Jesucristó a.

14 Gaa ne catúj síi tuchrii catúj síi rengo catúj rá nuvíi, ne nahuun sa' nij so', qui'yaj Jesucristó a.

15 Ne man xnii catúj rá nuvíi, ne caguáj nij xnii cataj nij xnii:

—Caraa guéj ní' rihaan síi nihánj ta'níi ta'nij síi'no síi cu'naj David síi cane gaa naá ei —taj nij xnii a.

Ne vaa xrej atá suun nocoo doj vaa síi naqui'yaj çu se-tucuanj Moisés vaa, ne quene'en nij so' nu' suun sa' qui'yaj Jesucristó rá nuvíi, ne cuno nij so' nana caguáj nij xnii a. Gaa ne ca'maan rá nij so',

16 ne cataj nij so':

—Unó so' nana aguáj xnii nihánj na'. Me che'é a'vej so' caguáj xnii danj ga —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

Ne cataj Jesucristó:

—Unó 'unj ei. Me che'é na'vej rá nij soj ca'mii xnii danj ga. Ne ni'yaj soj, ne Diose ca'née nana vaa danj nimán xnii ca'mii xnii danj a. Me che'é ne nayaa nij soj nana no rihaan danj Diose ga. Esé gaa naá, ne ca'mii yo'o so' rihaan Diose, cataj so' se vaa ve'é ca'mii xnii do', ve'é ca'mii ne'ej utzii too do', rihaan Diose, qui'yaj ma'an Diose, taj nana no rihaan danj Diose a —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

17 Gaa ne tanáj Jesucristó man nij so', ne curihanj so' chuman' Jerusalén, ne ca'anj so' chuman' Betania, ne caran' so' 'o yan' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canacoo 'o chruun man chruj higó, qui'yaj Jesucristó a

18 Rej ranga' cavii uún Jesucristó ca'anj so' chuman' Jerusalén, ne na'aan rque so' a.

19 Gaa ne quene'en so' 'o chruun man chruj higó nicun' tu'va chrej, ne ca'anj so' tacóo chruun yo', tzaj ne taj vaj a 'o chruj higó ne quirí' so' a ma'. Maan nanj coj uun táá raá chruun yo' a. Gaa ne ca'mii so' rihaan chruun yo', cataj so':

—Daj chihaa múj se cumán chruj raá so' ma' —taj Jesucristó a.

Ne nu' ca'mii so' ga chruun, ne maan orá dan canacoo chruun man chruj higó yo' a.

20 Gaa ne caraya'anj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó, quene'en nij so' se vaa quiran' chruun yo' a. Ne cataj nij so':

—Aa' ca'vee nu' nacoó chruun nihánj cuano ga —taj nij so', caraya'anj nij so' a.

21 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sese se guun víj rá soj ne yo'o cuchuman rá soj, ne doj a qui'yaj soj vaa güi, se vaa qui'yaá 'unj man chruun nihánj a adonj. Dan me se cataj xna'anj nij soj rihaan quij xcaan yo' se vaa curihanj quij rej nicun' quij ne ca'anj nij quij rque na ya'anj, ne ya ca'anj nij yo' rque na ya'anj, qui'yaj soj adonj.

22 Ne nu' se vaa cachinj ni'yaj soj rihaan Diose ro', rque Diose rihaan soj, sese ya ya cuchuman rá soj nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xná'anj nii man Jesucristó me síi ca'ne' suun rihaan so' qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj so' a

23 Gaa ne catúj Jesucristó rá nuvíi, ne tucu'yón so' nana man nij síi man rá nuvíi yo' a. Gaa ne cuchí' nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síi uun chij rihaan nij yuvij do', rihaan so', ne xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Me síi ca'ne' suun rihaan so' qui'yaá so' ndaa vaa 'yaá so' ga —taj nij so' a.

24 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne vaa yo'o nana xná'anj 'unj man nij soj, ne sese ya cataj xna'anj nij soj nana yo' rihanj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj me síi ca'ne' suun rihanj a.

25 Dan me se me síi ca'ne' suun rihaan síi cu'naj Juan cutá' ne so' man yuvij, rá soj ga. Ma'an Juan cavii raá na'. Ase Diose cataj xna'anj rihaan so' xa'. Cataj xna'anj nij soj rihanj á —taj Jesucristó a.

Gaa ne nuchruj raá ndo'o nij so' ga tuvi' nij so', cataj nij so':

—Sese cataj ní' se vaa Diose ca'ne' suun rihaan síi cu'naj Juan cutá' ne so' man yuvij, ne cataj Jesucristó rihaan ní' me che'é ne cuchuman rá ní' nana ca'mii Juan, cataj so' a.

26 Tzaj ne sese cataj ní' se vaa nuvéé sij ca'ne' Diose suun rihaan me síi cu'naj Juan, ne ca'maan rá nij yuvij, ne quiran' ní' sayuun, qui'yaj nij yuvij nanj á. 'O se nij yuvij me se síi ca'née Diose nata' se-nana Diose me síi cu'naj Juan, rá cunudanj nij yuvij nanj á —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

27 Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó:

—Ne ne'en núj me síi ca'ne' suun rihaan síi cu'naj Juan cutá' ne so' man yuvií ma' —taj nij so' a.

—Che'é dan se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj me síi ca'ne' suun rihanj qui'yáj ndaa vaa 'yaj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é roj ta'níi 'o so' a

²⁸ Gaa ne nanó Jesucristó cuentó nihánj cuno nij so' a:

—Ne daj vaa nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, rá soj ga. Vaa víj ta'níi 'o so' a. Ne cuchi' so' rihaan yo'q ta'níi so', cataj so': “Cuan' cavíi so' qui'yaj suun so' rque naa chruj uvá, rej”, taj so' rihaan ta'níi so' a.

²⁹ “Se ca'anj 'unj ma'”, taj xnii yo' rihaan rej so' a. Tzaj ne orá nii doj naqui'yaj nica' so' nimán so', ne ca'anj qui'yaj suun so' a.

³⁰ Gaa ne cuchi' rej xnii rihaan yo'ó ta'níi so', ne cataj xna'anj so' se vaa ca'anj xnii yo', qui'yaj suun yo' a. “Ca'anj 'unj, ataj”, taj so' rihaan rej so' a. Tzaj ne ne ca'anj so' qui'yaj suun so', ne tiha' so' man rej so' a.

³¹ Ne me ta'níi snó'o yo' cuno sa' rihaan so', rá soj ga —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man nij so' a.

—Xnii ca'anj qui'yaj suun ro', cuno ya so' rihaan rej so' ei —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj cuano se vaa nij síi tiha' yu'unj man yuvií che'é puextó dq', nij chana' niha' rá ga chíi dq', quitaj yaan rihaan soj catuu nij so' rihaan Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne quinaj xco nij soj adonj.

³² ‘Q se cuchi' síi cu'naj Juan rihaan nij soj, ne tucu'yón so' rihaan nij soj daj qui'yaj soj cuno sa' soj rihaan Diose, tzaj ne ne cuchuman rá nij soj nana ca'mii so' ma'. Tzaj ne nij síi tiha' yu'unj man yuvií che'é puextó dq', nij chana' niha' rá ga chíi dq', cuchumán rá nana ca'mii Juan nanj adonj. Ne quene'en soj se vaa cuchumán rá nij so', tzaj ne ne nuchran' nimán soj, ne ne cuchuman rá ma'an soj ma'.

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é yuvií chí'i 'yaj suun rihaan yo'ó a

³³ “Ne cuno uún nij soj yo'ó cuentó nihánj á. Dan me se vaa yo'q síi to'qj, ne cuchruj so' yo'q naa chruj uvá, ne qui'yaj so' chingá nu' anicaj tu'va naa yo', gaa ne gáan so' yu'uj rej xtun' chruj uvá ne cavíi na, ne cune' so' 'o ve' nata' cayáán nij síi cutumé naa yo' a. Gaa ne tanáj so' man naa yo' rihaan síi qui'yaj suun naa yo', ne curihanj so' ca'anj so' gan' a.

³⁴ Cachén dqj yavii, ne quisij yavii cutá nii chruj uvá, ne ca'neé síi xnaa yo' man yo'ó ta'aj nij se-mozó so' rihaan nij síi nuu tumé

xnaa so' a. Me rá so' ca'na' nıcaj yo'ó nij se-mozó so' doj chruj uvá rihaan ma'an so' a.

³⁵ Gaa ne quita'aa nij síi nuu tumé naa man yo'ó nij mozó cuchi' uún a. Dan me se go' uxrá nij so' chruun xráa yo'q mozó yo', ne ticavi' nij so' man yo'ó mozó yo', ne go' uxrá nij so' yahij man yo'ó mozó yo' ne yuun che'e cavi' so' nanj adonj.

³⁶ Gaa ne ca'neé uún síi xnaa yo' man yo'ó danj mozó ca'anj uún rej naj xnaa so' a. Tzaj ne nij síi nuu tumé naa ro', yo'ó danj qui'yaj uún nij so' man uún nij síi cuchi' uún a.

³⁷ Veé dan, gaa ne ca'neé síi xnaa yo' ta'níi so' rej man nij síi nuu tumé xnaa so' a. “Caraa cochroj nij síi tumé naa rihaan ta'nij sese ca'anj ta'nij saj xee”, taj síi xnaa yo' a.

³⁸ Tzaj ne quene'en nij síi tumé naa man ta'níi síi xnaa, ne cataj nij so': “Síi nihánj me síi guun síi xnaa naa nihánj vaa güii ei. Che'é dan ticavi' ní' man so', ne vaa güii, ne guun xnaa ma'an ní' man naa nihánj chuguanj”, taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

³⁹ Gaa ne quita'aa nij so' man ta'níi síi xnaa yo', ne quirii nij so' xe', ne ticavi' nij so' man ta'níi síi xnaa adonj.

⁴⁰ Ne vaa güii, ne ca'na' uún síi xnaa yo', ne daj qui'yaj so' man nij síi nuu tumé xnaa so', rá nij soj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij xrej dq', man nij síi uun chij dq' a.

⁴¹ —Qui'yaj ndo'o síi xnaa yo' sayuun man nij síi chí'i 'yaj suun xnaa so', ticavi' so' man nij so' nanj á. Ne taçuachén so' xnaa so' rihaan yo'ó síi tumé xnaa so', ne yavii cutá nii chruj uvá ro', ve'é rque nij so' chruj yo' rihaan síi xnaa yo' nanj adonj —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁴² Gaa ne cataj Jesucristó:

—Me che'é ne nayaq nij soj nana nihánj nana no rihaan danj Diose ga: “Yuvej quirii'ij nij síi cune' ve' ro', guun yuvej sa' doj rihaan cunudanj nij yuvej man tacóo ve' yo' nanj adonj. Ma'an síi 'nij ra'a man ní' qui'yaj yo', ne cunaj uxrá vaa yo', rá ní' á”, taj danj Diose a.

⁴³ Che'é dan cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa ca'neé Diose se-suun soj suun guun chij ga Diose rihaan chumij nihánj, gaa ne cune' Diose man yo'ó yuvií se vaa guun chij yo'ó nij yuvií rihaan chumij nihánj ga so', ne ve'é qui'yaj yo'ó nij yuvií yo' nu' se vaa me rá Diose qui'yaj nij so' nanj á.

⁴⁴ Ne yuvej yo' me se ase vaa yuvej yo' vaa 'unj, ne ase vaa yuvií tíxé yuvej yo' vaa yuvií na'vej rá cuno rihaan 'unj, ne uxrá quiran' nij so' sayuun nanj adonj. Ne ase vaa yuvií quiniy yuvej yo' xráa vaa nij yuvií qui'yáa 'unj sayuun man, ne yuun che'e quinaavij nij so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj Jesucristó a.

⁴⁵ Dan me se cuno nij xrej atã suun nocqo doj cuno nij sí fariseo cuno cuentó nanó Jesucristó, ne quene'en nij so' se vaa che'e ma'an nij so' me cuentó nanó Jesucristó a. Ase vaa nij sí nuu tumé naã vaa ma'an nij so' ni'yaj Jesucristó, ne quene'en nij so' se vaa che'e dan nanó Jesucristó cuentó yo' a.

⁴⁶ Gaa ne nanó rá nij so' daj gaa quita'aa nij so' man Jesucristó, tzaj ne cuchu'vi' nij so' ni'yaj nij so' man nij yuvij a. 'O se sí'nata' se-nana Diose me Jesucristó, rá nij yuvij a.

22

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é nij sí catuú rihaan Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a

¹ Gaa ne ca'mii uún Jesucristó, nanó so' doj cuentó rihaan nij so', cataj so':

² —Ase vaa qui'yaj yo'q sí nicaj suun rey ro', danj qui'yaj uún Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj ei. Dan me se sí nicaj suun rey yo' me se qui'yaj so' cha'anj che'é ta'nú so' sí nara'aa,

³ ne vaa yuvij navij rá cha'anj ga so', ne ca'née so' se-mozó so' ca'anj nij so' rihaan nij yuvij, cataj xna'anj se-mozó so' rihaan nij yuvij se vaa ca'ná' nij so' tucúá so' navij rá nij so' cha'anj nara'aa yo', tzaj ne ne ca'vej nij yuvij yo' ca'ná' nij so' tucúá sí nicaj suun rey a.

⁴ Gaa ne ca'née uún so' man doj se-mozó so' rihaan nij sí navij rá cha'anj ga so', ne ca'née so' nana rihaan nij yuvij yo' se vaa aj qui'yaj chuvij so' chá ni'yánj nij so' do', se vaa aj ticavi' so' scúj aj ticavi' so' scúj le'ej ramij ndo'o aj ticavi' so' do', se vaa aj vaa chuvij nu' rasuun qui'yaj so' a. Che'é dan ca'ná' nij so', ne navij rá nij so' cha'anj ga so', ne che'é dan ca'née so' nana rihaan nij sí navij rá cha'anj ga so' a.

⁵ "Tzaj ne ne ca'ná' a 'ó nij so' a ma'. Maan se ta'aj nij so' ca'anj qui'yaj suun xnaã nij so', ne yo'ó ta'aj nij so' ca'anj cutu'vee rasuun rihaan yuvij uún a.

⁶ Ne yo'ó nij so' quita'aa man nij se-mozó sí nicaj suun rey, ne qui'yaj chi'ij nij so' man mozó yo', ne ticavi' nij so' man mozó nacúun man nij so' a.

⁷ Gaa ne ca'maan ndo'o rá sí nicaj suun rey yo', ne ca'née so' man nij se-tanu so' ca'anj ticavi' nij so' man sí ticavi' man se-mozó so' a. Cuchi' nij tanuu rihaan nij sí ticavi' man mozó yo', ne ticavi' nij tanuu man nij so', ne caxrij ya'an nij tanuu man se-chuman' nij so', ne cacaa nu' chuman' yo' a.

⁸ "Gaa ne ca'mii sí nicaj suun rey rihaan nij se-mozó so', cataj so': "Sij qui'yaj chuvij ní' navij rá ní' cha'anj, tzaj ne nij sí me rá 'unj navij rá cha'anj gaj me se nuveé sij sa'

me nij so' a ma'. Ne nó xcúun nij so' ca'ná' nij so' ma'.

⁹ Che'é dan ca'anj soj rej nuná tuvi' chrej, ne naj guun yuvij nari' soj ro', cataj xna'anj soj rihaan yuvij yo' se vaa ca'ná' nij so' navij rá nij so' cha'anj ga ní' á". Daj ca'mii so' rihaan se-mozó so',

¹⁰ gaa ne curihanj nij mozó, ne naqui'yaj chre' nij so' man cunudanj nij yuvij nari' nij so' rá chrej, ne dan me se ta'aj nij yuvij yo' me sí chi'ij, ne ta'aj nij yuvij yo' me sí sa' a. Dan me se quisj caraa nu' ve' canuú cha'anj, gaa ne ca'anj cayáan taran' nij yuvij rihaan mesá chá ni'yánj nij so' a.

¹¹ "Gaa ne catúj sí nicaj suun rey yo' rá ve' chá ni'yánj nij so', ne quene'en so' man yo'q so', se vaa nuvi' yatzij nuu nij sí navij rá cha'anj nara'aa nuú so' a.

¹² Gaa ne ca'mii sí nicaj suun rey rihaan so', cataj so': "Me che'é catúj so' rá ve' nihánj ve' anuú cha'anj, ne nuvi' yatzij nara'aa nuú so', ga tinu'", taj so' a. Ne guun na'aj so', ne ne ca'mii so' a.

¹³ Gaa ne ca'ne' sí nicaj suun rey yo' suun rihaan nij se-mozó so', cataj so': "Numij soj tacó sí nihánj numij soj ra'a sí nihánj numij soj, ne quirij soj man so' xe' ca'anj so' rej rmi' á", taj sí nicaj suun rey yo' a. Rej rmi' yo' me se yo' me rej ta'vee ndo'o yuvij ne ndaa chá ruj yuvij cúu yan' yuvij adonj.

¹⁴ 'O se nacúun Diose man uxrá yuvij ca'ná' nij yuvij cayáan nij yuvij ga so', tzaj ne doj vaa nij yuvij nari' Diose cané ga so' nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é puextó go' ní' rihaan gobiernó ne che'é se rque ní' rihaan Diose do' a

¹⁵ Gaa ne curihanj nij sí fariseo, ne nuchruj raã nij so' ga tuvi' nij so' daj qui'yaj nij so' cutá' nij so' cacun' xraá Jesucristó che'é nana ca'mij Jesucristó a.

¹⁶ Gaa ne ca'née nij so' man nij sí tucu'yón se-nana ma'an nij so' do', man nij sí nocó' man sí cu'naj Herodes do', cuchí' nij so' rihaan Jesucristó a. Ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ne'en núj se vaa nana ya inanj a'mii so', ne ya tucu'yón so' rihaan yuvij daj qui'yaj yuvij canocó' yuvij man Diose, maestro. Ne ne chu'vi' so' ni'yaj so' man nij yuvij daj cataj yuvij ma'. Ne 'o cuyaã vaa nu' yuvij rihaan so' chuguanj.

¹⁷ Che'é dan cataj xna'anj so' rihaan núj daj qui'yaj yuvij, rá so' á. No xcúun yuvij go' yuvij puextó rihaan sí nicaj suun cu'naj César na'. Ase se go' yuvij xa' —taj nij so', xná'anj nij so' nana tiha' yu'unj man Jesucristó a.

¹⁸ Tzaj ne quene'en Jesucristó se vaa me rá nij so' qui'yaj chi'ij nij so' man so' a. Che'é dan cataj so':

—Me che'é me rá soj tiha' yu'unj soj manj ne cuta' soj cacun' xráj ga. 'O se sí tiha' yu'unj man yuvij me soj, ne quij vaa nimán soj adonj.

¹⁹ Tíhaan soj rihanj daj vaa sa'anj o' nii che'é puextó á —taj Jesucristó rihaan nij sí me rá tiha' yu'unj yo' a.

Gaa ne nano' nij so' sa'anj aga' o' yuvij che'é puextó, ne tihaan nij so' sa'anj aga' yo' rihaan Jesucristó a.

²⁰ —Me sí nó rihaan sa'anj aga' nihánj ga. Ne me sí se-chuvij nó rihaan sa'anj aga' nihánj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij sí me rá tiha' yu'unj yo' a.

²¹ —Sí nicaj suun cu'naj César me nó rihaan sa'anj aga' yo', ne nó se-chuvij so' rihaan sa'anj ei —taj nij so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó:

—Che'é dan go' soj si'yaj sí nicaj suun cu'naj César rihaan ma'an so', ne rque soj si'yaj Diose rihaan Diose á —taj Jesucristó a.

²² Dan me se cuno nij so' nana ca'mii Jesucristó, ne ca'anj rá nij so', ne tanáj nij so' man Jesucristó, ca'anj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ya cunuñ i'na' uún nij sí cavi' a

²³ Ne corá cuchi' doj nij sí saduceo rihaan Jesucristó a. Nij sí saduceo ro', a'mii nana nihánj se vaa daj chihaa mij se cunuñ i'na' uún yuvij asa' cavi' yuvij, taj nij so' a. Dan me se xná'anj nij so' man Jesucristó,

²⁴ ne cataj nij so' nana nihánj a:

—Cataj xna'anj sí cu'naj Moisés nana nihánj cunó ní a: “Sese cavi' yo' o' so', ne sese taj vaj ta'níi so', ne no xcuún tinúu so' xcaj tinúu so' man choco' so' chana quináj, ne cotoj tinúu sí cavi' ga choco' so', ne cuchruj no' ne'ej, ne guun ta'nij sí cavi' man ne'ej yo', ne cunuñ ne'ej yo' rihaan to'óo sí cavi' yo' a”, taj sí cu'naj Moisés gaa naá, maestro.

²⁵ Dan me se vaa chíj nij tinuj 'o' nij so' ne ga núj a. Sí chava' ro', xcaj man chana, tzaj ne cavi' so', ne taj vaj ne'ej cuchruj chana nica' so', qui'yaj so', ne che'é dan quináj un chana yo', ne che'é dan xcaj scue'ee sí cavi' yo' man choco' so' a.

²⁶ Tzaj ne cavi' so' uún, ne quináj un chana xcaj scue'ee so' uún, ne veé dan me se xcaj chíj nij tinuj nij so' man chana yo', tzaj ne cavi' taran' nij so' nanj á.

²⁷ Síj, gaa ne cavi' ma'an chana yo' uún,

²⁸ ne dan me se asa' cunuñ i'na' uún nij sí cavi', gaa ne me nij tinuj nij so' nica' man chana yo', rá so' ga. 'O se gaa vaa i'na' nij so', ne nica' taran' nij tinuj nij so' guun grún' no' a —taj nij sí saduceo, xná'anj nij so' man Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne ne'en uxrá soj ma'. 'O se ne ne'en soj me taj danj Diose, ne ne ne'en soj sese nucuaj ndo'o Diose a.

³⁰ 'O se asa' cunuñ i'na' uún nij sí cavi', ne se xcaj tuvi' nij so' a ma'. 'O se ase vaa yáán nij se-mozó Diose rej xta' ro', danj gaa cayáán nij so' nanj adonj.

³¹ Gaa ne cataj xna'anj unj rihaan soj daj gaa quene'en soj se vaa ya ya cunuñ i'na' uún yuvij asa' cavi' yuvij ei. Ataa nayaá soj nana nihánj nana ca'mii ma'an Diose na'. Dan me se se-nana Diose taj:

³² “Diose sí noco' nij sí man gaa naá sí cu'naj Abraham do', sí cu'naj Isaac do', sí cu'naj Jacob do', mej a.” Danj ca'mii Diose che'é nij sí man gaa naá yo' a. Dan me se nuveé se-Diose nij xngang me Diose ma'. Inanj nij sí vaa i'na' a'vee noco' man Diose nanj adonj. Che'é dan, nda' se sí cane gaa naá me va'nuj nij so', tzaj ne vaa i'na' nij so' rihaan Diose nanj ei —taj Jesucristó a.

³³ Dan me se cuno nij yuvij nana ca'mii Jesucristó, gaa ne guun niha' uxrá rá nij so' se vaa ve'é uxrá tucu'yón so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me nana me nana nocoo doj cunó ní a

³⁴ Dan me se cuchi' nana rihaan nij sí fariseo se vaa sa' uxrá ca'mii Jesucristó rihaan nij sí saduceo ne taj vaj nana nari' nij sí saduceo ca'mii uún nij so' rihaan Jesucristó ma'. Gaa ne cunuñ chre' nij sí fariseo nuchruj raá nij so' daj qui'yaj ma'an nij so' a.

³⁵ Gaa ne xná'anj yo' o' tuvi' nij so' yo' o' nana man Jesucristó, quene'en so' sese guun nucuaj Jesucristó cataj xna'anj Jesucristó nana yo' a. Dan me se cataj so':

³⁶ —Me nana cataj xna'anj Moisés me nana nocoo ndo'o nana cunó uxrá ní' ga —taj so', xná'anj so' a.

³⁷ Gaa ne cataj Jesucristó:

—“Ndaa nimán yá so' guun rá so' ni'yaj so' man Diose sí 'nij ra'a man ní, ne yo' o' ndaa cúu yave mán so' cuchuman rá ni'yaj man Diose nanj adonj”.

³⁸ Ne nihánj me ya nana uun chíj ya nanj ei.

³⁹ Ne ase vaa nana yo', danj vaa yo' o' nana nihánj nana me rá Diose cunó uún ní' a: “Adj' se 'ee rá so' man ma'an so' ro', danj gaa 'ee rá so' man tuvi' so' á”.

⁴⁰ 'O cuyaán a'mii roj nana nihánj ga nu' tucuáán cuchruj sí cu'naj Moisés gaa naá do', ga nu' nana nata' nij sí nata' se-nana Diose gaa naá do' nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sí ca'nej Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun ro', nuveé nanj yuvij me so' ma'

⁴¹ Dan me se nuu chre' nij sí fariseo rihaan Jesucristó, gaa ne xná'anj Jesucristó man nij so', cataj so':

⁴² —Daj síj me sí ca'nej Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun, rá nij soj ga. Me

sí tuví me so', rá soj gá —taj Jesucristó, xna'anj so' man nij sí fariseo a.

—Ta'ní ta'nij si'no sí cu'naj David sí cane gaa naá me sí ca'na' tñanij man yuvi rihaan sayuun nanj á —taj nij sí fariseo a.

⁴³ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Tzaj ne gaa cunuú Nimán Diose nimán sí cu'naj David, ne cataj David se vaa sí 'nij ra'a man ma'an so' me sí ca'nej Diose tñanij man yuvi rihaan sayuun nanj á. Dan me se cataj so':

⁴⁴ “Ca'mii Diose sí 'nij ra'a man ni' rihaan sí 'nij ra'a manj, cataj so' se vaa cayáan sí 'nij ra'a manj x'núú Diose rej nuva' Diose ndaa se quisij qui'yaj canaan Diose rihaan taran' nij sí taj ri'yunj man sí 'nij ra'a manj ne quirí ta'nga' sí 'nij ra'a manj rihaan nij so' nanj adonj”, taj sí cu'naj David yo' a.

⁴⁵ Dan me se sí 'nij ra'a man sí cu'naj David me sí ca'nej Diose tñanij man yuvi rihaan sayuun, taj sí cu'naj David yo' a. Sese 'nij ra'a so' man David, ne me che'é taj soj se vaa nanj ta'ní ta'nij si'no David me so' ga. Taj che'é cataj soj se vaa nanj yuvi me so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo yo' a.

⁴⁶ Ne a 'ó nij so' ne guun nucuaj cataj xna'anj 'o nana rihaan Jesucristó, ne a 'ó nij so' ne quisij rá xna'anj doj nana man Jesucristó a ma'.

23

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' tumé nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', che'é cacun' tumé nij sí fariseo do' a

¹ Gaa ne ca'mii Jesucristó rihaan nij yuvi do', rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' do',

² cataj so':

—Nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', nij sí fariseo do', atá nij so' se-suun sí cu'naj Moisés sí cane gaa naá a.

³ Che'é dan, naj guun nana cataj nij so' rihaan soj ro', cunó soj nu' nana yo', ne danj qui'yaj gué soj á. Tzaj ne se qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij so' a ma'. 'Q se taj xna'anj nij so' daj qui'yaj yuvi, tzaj ne ne 'yaj ma'an nij so' se vaa taj nij so' ma'.

⁴ Ne a'ne' uxrá nij so' suun rihaan yuvi daj qui'yaj yuvi canoco' yuvi man Diose, ne dan me se ase vaa yuvi araa ndo'o rasuun 'ee xráa tuvi' vaa nij so', tzaj ne a doj ne racuíj nij so' man yuvi cata yuvi rasuun 'ee yo' a ma'. A 'ó raá ra'a nij so' ne racuíj nij so' man yuvi nanj man adonj.

⁵ Naj guun suun sa' 'yaj nij so' ro', tzaj ne maan che'é rej me rá nij so' quene'en yuvi, ne che'é dan 'yaj nij so' danj nanj adonj. 'Q se caxra' ndo'o vaa nij caxran' nuu se-nana Diose noco' rihaan nij so', 'yaj nij so', ne xcaan ndo'o vaa yiquitzij noco' tu'va sagan' nij so', 'yaj uún nij so',

⁶ ne niha' rá nij so' nana' nij so' rej sa' doj quitaj nij so' gaa 'anj nij so' cha'anj, ne niha' rá nij so' nana' nij so' chruun xlá sa' doj quitaj nij so' rá ve' tucu'yón yuvi se-tucuanj Moisés,

⁷ ne niha' rá nij so' gaa ve'é a'mii yuvi ga nij so' gaa chéé nij so' yu'vee, ne niha' rá nij so' cataj yuvi “Síf guun chij” rihaan nij so',

⁸ tzaj ne ma'an soj ro', se guun cataj yuvi “Síf guun chij” rihaan ma'an soj, qui'yaj soj a ma'. 'Q se vaa orún' sí uun chij rihaan soj, ne tinuj taran' soj nanj á.

⁹ Ne se guun cataj soj “Ataj chij” rihaan yuvi man rihaan chumij nihánj a ma'. 'Q se vaa orún' Rej soj sí nicun' xta' á.

¹⁰ Ne se guun cataj yuvi se vaa noco' nij yuvi man soj, qui'yaj soj a ma'. 'Q se orún' sí ca'neé Diose tñanij man yuvi rihaan sayuun me sí canoco' soj man nanj adonj.

¹¹ Ne me ma'an tuvi' soj sí 'yaj suun che'é soj ro', yo' me sí sa' doj rihaan taran' soj,

¹² ne xa' sí me rá ticavii sa' man ma'an, tzaj ne quirí so', ne guun na'aj so', ne xa' sí 'yaj nica' nimán, tzaj ne cavii sa' so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvi a.

¹³ Gaa ne canicaj Jesucristó ca'mii Jesucristó rihaan nij sí fariseo do', rihaan nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvi do', cataj so':

—Nique soj sij fariseo do', sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvi do' a. Quiran' uxrá soj sayuun adonj. Dan me se a'néj nij soj ve' tucua' chana' cavi' nica, ne yuun che'é guun tucua' nij soj man ve' yo', 'yaj ma'an nij soj, ne raan ndo'o achíin ni'yaj nij soj rihaan Diose, che'é rej sa' doj guun nucuaj nij soj tihá yu'unj soj man yuvi a. Che'é dan doj a gaa sayuun quiran' soj qui'yaj Diose, asa' ca'ne' Diose cacun' che'é yuvi adonj.

¹⁴ “Nique soj sij fariseo do', sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvi do' a. Quiran' uxrá nij soj sayuun nanj adonj. Síf nucui' rá me nij soj adonj. Dan me se aráan soj chrej catuu yuvi rihaan Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj á. 'Q se ne uun chij Diose nimán soj, 'yaj soj ma'. Ne ndaa nij sí me rá guun chij Diose nimán ro', aráan soj chrej cunó nij so' rihaan Diose adonj.

¹⁵ “Nique soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvi do', sij fariseo do' ei. Quiran' uxrá nij soj sayuun nanj adonj. Síf nucui' rá me nij soj á. Dan me se chéé soj ndaa rej xco' tu'va na ya'anj do', ndaa rej xco' quij do', nana' soj yo' sí canoco' man soj, gaa ne quisij canoco' yo' so' man soj 'yaj soj, gaa ne nuu chí'ij doj nimán so' rihaan nimán soj, 'yaj soj, ne quitaj yaan so' rihaan soj ca'anj taran' nij soj rihaan ya'an adonj.

¹⁶ “Nique soj che'é sayuun quiran' soj nanj á. Ase vaa síf tuchrij vaa soj, tzaj ne me

rá soj t̄ihaan soj rihaan yuvii daj gaa qui'yaj yuvii a. Ca'vee se cuta' yo'q so' raá nuvií nocço se vaa ya vaa nana ca'mii so', tzaj ne taj se 'yaj sese ca'mii ne so' ma', taj soj a. Tzaj ne sese cuta' yo'q so' raá aga' oró míi nuu rá nuvií, gaa ne che'é dan ya vaa nana ca'mii so', ne nq xcuún so' qui'yaj so' nu' ndaa vaa cataj so', taj soj a.

¹⁷ Ase vaa síi ni'yon do', ase vaa síi tuchrii do', vaa soj adonj. Me che'é ne ne'en soj se vaa nuvií nocço me se sa' doj vaa yo' rihaan aga' oró míi nuu rque nuvií yo' ga. 'Q se ne'en soj se vaa che'é ma'an nuvií nocço yo' ro', nuu guee aga' oró míi yo' rihaan Diose á.

¹⁸ Ne taj uún soj se vaa sese cuta' yo'q so' raá chraan altar acaa xcuu rque yuvii rihaan Diose se vaa ya vaa nana ca'mii so', ne taj se 'yaj sese ca'mii ne so' ma', taj uún soj a. Tzaj ne sese cuta' so' raá xcuu naj rihaan chraan altar yo', ne nq xcuún so' qui'yaj so' nu' ndaa vaa cataj so', taj uún soj a.

¹⁹ Dan me se ase vaa síi tuchrii vaa soj adonj. Me che'é ne ne'en soj se vaa sa' doj vaa chraan altar yo' rihaan xcuu naj rihaan yo' ga. 'Q se che'é ma'an chraan altar ro', che'é dan nuu guee xcuu yo' rihaan Diose nanj á.

²⁰ Che'é dan sese cuta' yo'q so' raá chraan altar yo', ne nuveé raá chraan altar yo' me se cuta' so' raá ma'. 'Q se cuta' so' raá chraan altar do', raá nu' se taj rihaan chraan altar yo' do' adonj.

²¹ Ne sese cuta' yo'q so' raá nuvií nocço, ne nuveé inanj raá nuvií nocço me se cuta' so' raá ma'. 'Q se cuta' so' raá nuvií nocço do', raá ma'an Diose síi yanj nuu nocço do' adonj.

²² Ne sese cuta' yo'q so' raá rej xtá', ne nuveé inanj rej xtá' me se cuta' so' raá ma'. 'Q se cuta' so' raá rej xtá' do', raá chruun xlá chruun taj ma'an Diose gaa rii ta'nga' Diose do', raá ma'an Diose síi taj rihaan chruun xlá yo' do', cuta' so' nanj adonj.

²³ "Nique soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii do', sij fariseo do' ei. Quiran' uxrá soj sayuun adonj. Síi nucui' rá me nij soj nanj á. Dan me se sese vaa nuu xlá do', coj eneldo do', coj cominó do', rihaan soj, ne rque soj 'o nánj coj rihaan Diose rihaan daj a chí' nánj coj yo' a. Tzaj ne nana nocço doj ne 'yaj soj ma'. Ne a'ne' nica soj cacun' che'é tuvi' soj ma'. Ne 'eé rá soj tuvi' soj ma'. Ne uun nucuaj rá tuvi' soj man soj ma'. Tzaj ne Diose ro', me rá qui'yaj soj nu' nana nocço nihánj, ne na'vej rá Diose tanáj xco soj a yo'ó nana le'ej doj ma'.

²⁴ Dan me se ase vaa síi tuchrii vaa soj, tzaj ne me rá soj t̄ihaan soj rihaan yuvii daj qui'yaj yuvii adonj. Ase vaa síi rii ndaa 'o yacco le'ej rque na co'q ro', vaa soj, tzaj ne

chumánj uún soj cunu' xcuu camelló vaa guee nanj adonj.

²⁵ "Nique soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii do', sij fariseo do' a. Quiran' uxrá nij soj sayuun adonj. Síi nucui' rá me nij soj nanj á. Dan me se ase vaa rasuun, ne sa' uxrá na'nu' nii xráá yo', tzaj ne rque yo' ro', me se vaa naca' guee yo', ta'nga' danj vaa guee soj, ne xráá soj me se ve'é naruvii, tzaj ne nimán soj me se quij vaa, ne niha' uxrá rá soj ca'neé soj si'yaj tuvi' soj, ne taj se 'yá' ca'ne' rá soj a ma'.

²⁶ Ase vaa síi tuchrii vaa soj sij fariseo ei. Ase vaa 'yaj yuvii na'nu' rque rasuun ro', danj qui'yaj uún soj, naqui'yaj sa' soj nimán soj á. Ndaa sij, gaa ne sa' inanj qui'yaj soj quene'en yuvii ei.

²⁷ "Nique soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii do', sij fariseo do' a. Quiran' uxrá nij soj sayuun adonj. Síi nucui' rá me nij soj nanj á. Dan me se ase vaa chraan naj xngá rihaan santó ro', vaa soj, ne xráá soj ro', vaa catzii, ne ve'é ndo'o ruvi' man soj, tzaj ne nimán soj me se adj' se vaa cúu ri'yur ro', vaa nimán soj, ne chí'ii vaa nu' nimán soj adonj.

²⁸ Dan me se ase vaa síi nica nimán vaa soj chéé soj ni'yaj yuvii, tzaj ne 'yaj yuve ndo'o soj se chí'ii, ne ne uno uxrá soj rihaan Diose a ma'. Inanj danj vaa nimán soj nanj adonj.

²⁹ "Nique soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii do', sij fariseo do' a. Quiran' uxrá soj sayuun adonj. Síi nucui' rá me nij soj nanj á. Dan me se ve'é une' soj chraan yan naj cúu man nij síi nata' se-nana Diose gaa naá do', man nij síi vaa sa' cane gaa naá do', ne ve'é tumé soj man chraan yo' a.

³⁰ Ne taj soj se vaa sese cayáan soj ga xii soj nij síi man gaa naá ro', ne ne ticavi' soj man nij síi nata' se-nana Diose ndaa vaa qui'yaj ma'an xii soj a ma'. Danj a'mii soj,

³¹ taj xna'anj ma'an soj se vaa ya tuvi' nij síi ticavi' man nij síi nata' se-nana Diose gaa naá me ma'an soj nanj á.

³² Ne ataa quisij cacun' qui'yaj nij tuvi' soj nij síi man gaa naá yo' a. Tzaj ne t̄isj soj cacun' yo' adonj.

³³ "Ase vaa xcuáá yuvaa vaa soj, ne taj se qui'yá' quinanii soj rihaan sayuun qui'yaj Diose man soj ma'. Cacaá soj rihaan ya'an adonj.

³⁴ Che'é dan xa' soj, tzaj ne ca'nej 'unj síi nata' se-nana Diose ca'nej 'unj síi ca'mii nana cuu ca'nej 'unj síi tucu'yón se-nana Diose ca'nej 'unj rihaan soj, gaa ne ticavi' soj man ta'aj nij so', ne cachron soj man ta'aj nij so' rihaan crutze, ne go' soj cuartá xráá ta'aj nij so', ne cunanj nij so' rihaan soj, curihanj nij so' 'o chuman', ne canoco' uxrá soj man nij so' ndaa 'o chuman' uún, qui'yaj soj vaa guii nanj adonj.

³⁵ Ndaa síj, gaa ne nu' ton cayanj man nij síj sa' rihaan Diose rihaan chumií nihánj ro', nu' cacun' yo' ro', nata' xráá nij soj a. Dan me se asj ton cayanj man síj sa' cu'naj Abel ne ndaa ton cayanj man síj cu'naj Zacarías ta'níj síj cu'naj Berequías gaa cavi' so' rihaan nuvíi yan nicun' chraan altar ro', nu' cacun' yo' ro', nata' xráá nij soj a.

³⁶ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa quirán' ma'an nij tuvíi nij soj sayuun che'é nu' cacun' yo' adonj —taj Jesucristó rihaan nij síj fariseo do', rihaan nij síj naquiyaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvíi do' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj quirán' nij síj man chuman' Jerusalén a

³⁷ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Nanó uxrá raj che'é soj sij man chuman' Jerusalén nihánj nanj á. Dan me se ticavi' soj man nij síj nata' se-nana Diose, ne go' soj yahij man nij síj ca'néé Diose cuchí' rihaan soj á. Guun que'ee ndo'o guun rá 'unj naquiyaj chre' 'unj man soj cutumé 'unj man soj, tzaj ne taj se qui'yá' ca'vee ma'. Dan me se ase vaa 'yaj chuchee naquiyaj chre' chuchee man ta'níj xo' caráán xo' xcóo xo' xráá ta'níj xo' ro', danj guun raj qui'yaj man soj, tzaj ne ne ca'vej rá soj qui'yaj danj a ma'.

³⁸ Yaj me se cutumé ma'an soj man soj nanj adonj.

³⁹ 'Q se cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa rej rihaan ni' ro', se quene'en uún soj manj ma'. Tzaj ne ndaa güi ca'na' uún 'unj rihaan chumií nihánj quene'en soj manj, ne cataj soj: "Ve'é uxrá 'na' síj a'néé síj 'nij ra'a man ni' á", cataj soj a —taj Jesucristó ni'yaj so' man nij síj man Jerusalén yo' a.

24

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canee nu' nuvíi nocoo ne chuman' Jerusalén a

¹ Gaa ne curihanj Jesucristó nuvíi nocoo, ca'anj so', ne cuchí' nij síj tucuyón se-nana so' rihaan so' a. Guun rá nij so' quene'en Jesucristó daj vaa nij ve' man nuvíi nocoo yo' a.

² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Dan me se ne'en soj nu' ve' man nuvíi nocoo nihánj na'. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa vaa güi, ne canee nu' nuvíi nocoo nihánj, ne a 'ó yuvej se quitáá xráá tuvíi yuvej nihánj a ma' —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun guun rihaan chumií nihánj vaa güi a

³ Dan me se ca'anj cayáán Jesucristó raa quij cu'naj Quij man Chruun Olivó, ne cuchí' orún' nij síj tucuyón se-nana so' rihaan so', ne cataj nij so':

—Cataj xna'anj so' rihaan núj aman canee nu' nuvíi nocoo yo' do', a me rasuun ca'na' qui'yáa so' asa' quisíj ca'na' so' quene'en núj ne quinavij nu' chumií nihánj, maestro —taj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Cutumé ndo'o soj man soj se gaa nanj tiha' yu'unj yuvij man soj á.

⁵ 'Q se ca'na' uxrá yuvij cataj: "Unj me síj ca'néé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun", cataj nij so', ne dan me se tiha' yu'unj uxrá nij so' man tuvíi nij so' nanj á.

⁶ Dan me se vaa güi, ne quene'en soj se vaa cunu' uxrá chuman' ga' tuvíi chuman' a. Ne cunó uxrá soj nana se vaa unu' chuman' man gan' ga' tuvíi chuman' yo' a. Cutumé soj man soj se cuchu'vi' nimán soj ma'. Maan se vaa che'é guun sayuun yo' rihaan chumií nihánj adonj. Tzaj ne asa' quisíj guun danj, gaa ne se ca'anj ni'ya chumií nihánj nu' orá ma'. 'Q se quinaj chumií nihánj doj adonj.

⁷ Dan me se cunu' uxrá yuvij man chuman' nocoo ga' yo'ó chuman' nocoo, ne cunu' gobiernó ga' tuvíi gobiernó a. Ne cachén x'naa cachén yuún nocoo cachén que'ee chuman' a.

⁸ Nu' sayuun nihánj ro', ase vaa guun che'é 'o' chana' ve'ee rque no' cuchruj no' ne'ej ro', danj gaa nu' sayuun nihánj nanj ei. Dan me se nu' ne'en chana' ve'ee rque yo', ne ne'en no' doj a quirán' no' sayuun rej rihaan, ne ase uun rá chana' yo', danj guun rá soj gaa ca'na' sayuun yo', guun rá soj se vaa daj doj guun uxrá sayuun rihaan chumií nihánj nanj adonj.

⁹ Gaa ne ca'anj nicaj yuvij man ta'aj soj rihaan nij síj nicaj suun, ne quirán' ta'aj soj sayuun ne cavi' ta'aj soj nanj á. Ne nachri' cunudanj nij síj yanj ni'yaj nij so' man soj, che'é se me soj síj nocoo' manj adonj.

¹⁰ Gaa ne tanáj que'ee tinúú soj chrej sa', ne tacauchén tinúú soj síj tanáj chrej sa' man yo'ó tinúú soj rihaan síj nicaj suun, ne nachri' uún tinúú soj síj tanáj chrej sa' man ta'aj soj sij nocoo' manj nanj á.

¹¹ Gaa ne ca'na' uxrá síj nata' rihaan yuvij se vaa sij nata' se-nana Diose me nij so', cataj nij so', tzaj ne ca'mii ne uun nij so', ne tiha' yu'unj uxrá nij so' man yuvij adonj.

¹² Gaa ne xna'anj ndo'o se chíi' qui'yaj yuvij, ne ca'ne' rá nij yuvij ga' suun nocoo' se-nana Diose, ne che'é dan tanáj uxrá nij síj nocoo' manj chrej sa' chrej 'ee rá man tuvíi a.

¹³ Tzaj ne síj nocoo' raan man ndaa se ca'anj ni'ya chumií nihánj ro', so' me síj quinani' rihaan sayuun adonj.

¹⁴ Ne ca'mii natáj yuvij nana sa' nihánj nana che'é güi guun chíj Diose rihaan chumií nihánj cunó yuvij man cunudanj chuman' man rihaan chumií, ne xcaj nij yuvij cuentá che'ej, gaa ne guun che'é chumií nihánj quinavij chumií nihánj nanj

adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nanā so' a.

¹⁵ Ne soj sij nayaā nanā nihánj nanā cachronj rihaan yanj nihánj ro', xcaj uxrá soj cuentá me taj nanā nihánj nanā ca'mii Jesucristó che'é se chí'ijí á.

Dan me se cataj uún Jesucristó:

—Aj ne'en soj se vaa cataj xna'anj sí cu'naj Daniel sí nata' se-nanā Diose gaa naá che'é yo' o se chí'ijí qui'yaj ndo'o sayuun man yuvií, ne dan me se güii quene'en soj se chí'ijí yo' rej guee,

¹⁶ ne yo' o cunanj nij sí man estadó Judea ca'anj nij so' raá quijí á.

¹⁷ Ne sí taj xráá ve' tucúá ro', se catúj so' rá ve' tucúá so' quiríj so' si'yaj so' ma'.

¹⁸ Ne sí 'yaj suun tacaan ro', se canicaj so' nanó' so' sagan' so' tanáj so' rihaan yo'óo ma'. Se guun raan nij so' ma'. Maan se yo' o cunanj nij so' á.

¹⁹ Nique chana nuu rque do', chana vaa ta'núí ne'ej utzií do', güii ca'na' sayuun yo' a. 'Q se se guun nucuaj chana yo' cunanj chana yo' ma'.

²⁰ Cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa se ca'na' sayuun yo' güii gaa maan do', güii no xcuún yuvií naraan rá yuvií do' ma'.

²¹ 'Q se güii ca'na' sayuun ro', quij ndo'o guun nanj á. Quij doj gaa sayuun yo' rihaan nu' nij sayuun quiran' yuvií gaa nu' ca'na', ne daj chí'haa míj se quiran' uún yuvií sayuun vaa danj ma'.

²² Sese que'ee uxrá güii guun sayuun, ne se quinanii yuvií rihaan sayuun yo' ma'. Tzaj ne vaa güii quisij sayuun, qui'yaj Diose, che'é rej quinanii nij sí narii so' canoco' man so' adonj.

²³ "Ne güii yo' me se sese cataj yuvií rihaan soj: "Ni'yaj so' ei. Nihánj 'na' sí tñanii man ní' rihaan sayuun á", ne se cuchumán rá soj ma'.

²⁴ 'Q se ca'na' uxrá sí ne sí cataj se vaa sí tñanii man yuvií rihaan sayuun me nij so', ne ca'na' uxrá sí ne sí cataj se vaa nata' nij so' se-nanā Diose, ne qui'yaj nij so' suun sa' nocoo, ne tiha' yu'unj nij so' man cunudanj nij yuvií man rihaan chumií nanj adonj. Ndaa nij sí narii Diose man ro', sese taj vaj Diose tumé man nij so', ne cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man nij sí tiha' yu'unj yo' nanj adonj.

²⁵ Nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj guun rihaan chumií nihánj nanj á.

²⁶ Che'é dan me sese cataj yuvií rihaan soj se vaa vaj 'unj rej quij, ne se ca'anj soj rej quij nanó' soj manj ma'. Ne sese cataj yuvií rihaan soj se vaa yáan 'unj rá 'o ve', ne se cuchumán rá soj ma'.

²⁷ Dan me se ndaa rá se uun gaa raan rej síj güii ne 'o chuguun nu' xta' ndaa rej ata' güii ro', ne ne'en cunudanj yuvií se vaa raan rihaan chumií a. Ne ase uun rá soj ne'en soj

gaa raan ro', danj guun rá soj asa' ca'na' 'unj síj ca'neé Diose nicaí yu'unj man yuvií, ne yo' o quene'en nu' yuvií man rihaan chumií nihánj se vaa ca'na' 'unj adonj.

²⁸ Aj ne'en soj daj 'yaj yachruú vaj rej xta', ne ne'en ma'an xo' me rej naj nee chá xo' a. Taj sí nata' rihaan xo' me rej naj nee yo' ma'. Ne ase uun rá yachruú ro', danj guun rá ma'an soj asa' ca'na' uún 'unj rihaan chumií nihánj adonj. Quene'en ma'an soj sij man rihaan chumií nihánj me rej ca'na' 'unj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj gaa ca'na' uún Jesucristó rihaan chumií nihánj a

²⁹ "Síj quiran' yuvií sayuun yo', gaa ne guun rmi' güii guun rmi' yavií guun rmi', ne cayuu nij yati' xta' ne quinaan taran' nij rasuun nucuaj man rej xta' do' a.

³⁰ Gaa ne vaa se curuvij' rej xta' quene'en soj, ne quene'en soj se vaa daj doj ca'na' uún 'unj síj ca'neé Diose nicaí yu'unj man yuvií a. Gaa ne cunudanj nij sí man rihaan chumií nihánj ro', quinano ndo'o rá ma'an nij so', gaa ne quene'en nij so' man 'unj síj ca'neé Diose nicaí yu'unj man yuvií á. Dan me se xráá ngaa quitaj 'unj ca'na' 'unj, ne guun nucuaj ndo'oj quiríj ta'ngaj, ne ve'é uxrá curuvij ca'naj á.

³¹ Gaa ne ca'yanj nii chruun a'yánj, qui'yáj, ne ca'nej 'unj man nij se-mozó 'unj ca'na' nij so' rihaan chumií nihánj, ne naqui'yaj chre' nij se-mozó 'unj man nij sí narii Diose man canoco' manj a. Dan me se cachee nij se-mozó 'unj rihaan nu' chumií nihánj, nano' nij so' taran' nij sí cunuu chre' ga 'unj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ya quene'en ní' se vaa nichrun' ca'na' uún Jesucristó a

³² "Tucu'yón soj nanā nihánj nanā che'é chruun man chruj hígó raá á. Gaa quisíj guun laruu ra'a chruun, ne naca coj ya'lij raá chruun, ne ne'en soj se vaa nichrun' 'na' dió naman maan a.

³³ Dan me se xcaj uún soj cuentá se vaa asa' quene'en soj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano, ne nichrun' ca'na' uún 'unj nanj adonj. Dan me se ase vaa sí nicun' ta'yaa ro', gaa 'unj ei.

³⁴ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano quisij nu' rasuun nihánj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano ei. Ne ya quene'en soj nu' nihánj gaa ataa cavi' soj ei.

³⁵ Vaa güii ca'anj ni'ya yo'óo do', xta' do', tzaj ne se-nanaj me se daj chí'haa míj se quinavij yo' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ne'en ní' me güii ca'na' uún Jesucristó ma'

³⁶ "Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa a 'ó sí ne ne'en me güii ca'na' uún 'unj

rihaan chumiġ nihánj ma'. Ca'vee se ndaa se-mozó Diose 'yaj suun rej xta', ca'vee se ndaa ma'anġ ta'nij Diose, tzaj ne ne ne'en núj me güii me yo' ma'. Qrún' Réj me síi ne'en nanġ adonġ.

³⁷ Ase vaa qui'yaj yuvij gaa cayáán síi cu'naj Noé rihaan chumiġ ro', danġ gaa qui'yaj uún yuvij asa' ca'na' uún 'unġ sij ca'neé Diose nġcaj yu'unġ man yuvij rihaan chumiġ nihánj adonġ.

³⁸ Dan me se gaa cayáán síi cu'naj Noé, ne daj doġ caráán na ya'anġ rihaan chumiġ, tzaj ne chá yuvij do', co'o yuvij do', ne xcaj tuvi' nij yuvij do'; inánġ danġ qui'yaj nij yuvij ndaa quisiġ güii catúġ nij tuvi' síi cu'naj Noé rque rihoo xġ cheé rihaan na a.

³⁹ Ne ne xcaj nij yuvij cuentá sese caráán na ya'anġ xráá nij so' ma'. Maan se ndaa quisiġ caráán na ya'anġ xráá cunudanġ nij so', ne danġ gaa xcaj nij so' cuentá nanġ á. Ne ase vaa ne xcaj nij yuvij man gaa naá cuentá se vaa quiran' nij so' sayuun ro', danġ gaa uún yuvij asa' quisiġ ca'na' uún 'unġ sij ca'neé Diose nġcaj yu'unġ man yuvij rihaan chumiġ nihánj adonġ. 'O se ndaa síj güii quene'en nij so' manġ, gaa ne xcaj nij so' cuentá nanġ á.

⁴⁰ "Ne asa' quisiġ güii yo', ne cunuú vġj roġ snó'o qui'yaj suun roġ so' yo'óo, ne nacaj se-mozó Diose man yo'o so', ne quinaj yo'ó so' a.

⁴¹ Ne cunuú vġj roġ chanaġ gaj roġ no' 'núú trigó, ne nacaj se-mozó Diose man yo'o no', ne quinaj yo'ó no' nanġ adonġ.

⁴² Che'é dan cutumé uxrá soġ man soġ á. 'O se ne ne'en soġ me güii ca'na' síi 'nij ra'a man soġ a ma'.

⁴³ Dan me se sese 'o síi tucua ve' ro', aj ne'en so' me orá ca'na' síi ittuú ne qui'yaj ittuú síi ittuú rasuun man tucua so', ne uxrá cutumé so' tucua so', ne se qui'yaj ittuú síi ittuú tucua so' tzaj ma'. Maan se ne ne'en soġ me orá ca'na' síi ittuú man adonġ.

⁴⁴ Dan me se ta'nga' danġ vaa guęę 'unġ sij ca'neé Diose nġcaj yu'unġ man yuvij, ne ne ne'en soġ me orá ca'na' uún 'unġ man adonġ. Che'é dan yo'o ni'yaj soġ á.

Nana nihánj taj xna'anġ daj quiran' síi ve'é 'yaj suun rihaan Diose do', daj quiran' síi ne 'yaj suun sa' rihaan Diose do' a

⁴⁵ "Che'é dan me sese cune' síi tucua yo'o ve' man yo'o se-mozó so' se vaa cutumé mozó yo' man tuvi' mozó rque so' se chá rihaan nij so' orá chá nij so' chraa, ne daj qui'yaj mozó yo', rá soġ ga. Sese ya ya sij ve'é 'yaj suun me so' do', sese ya ya sij avii raġ me so' do', ne daj qui'yaj so', rá soġ ga.

⁴⁶ Gaa ne güii naman se-ru'vee mozó ro', sese quene'en se-ru'vee mozó se vaa ve'é 'yaj suun mozó se-suun ru'vee, ne caviġ sa'

uxrá mozó yo', qui'yaj se-ru'vee mozó yo' adonġ.

⁴⁷ Ya ya cataġ xna'anġ 'unġ rihaan soġ cuano se vaa cuné' ru'vee yo' man mozó yo' guun so' síi tumé man cunudanġ si'yaj ru'vee yo' a.

⁴⁸ Tzaj ne sese vaa chi'ġi nimán mozó yo', ne guun rá so' se vaa guun raan ndo'o se-ru'vee so',

⁴⁹ gaa ne guun che'e so' go' so' man tuvi' so' mozó, ne cha so' co'o so', ne guun xno so' a.

⁵⁰ Dan me se ne ne'en so' aman naman se-ru'vee so' a. Ne na'vġj so' ca'na' ru'vee a. Tzaj ne síj güii síj orá síj, ne ca'na' ma'an se-ru'vee mozó yo',

⁵¹ gaa ne ca'ne' nu' so' man mozó yo' ne cataġ so' se vaa ca'anġ mozó yo' rihaan ya'an ga yo'o nij síi nucu'í rá a. Ne yuvij man rihaan ya'an yo' ro', ta'vee uxrá, ne ndaa chá ruj ma'an nij yuvij cúu yan' yuvij ei.

25

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é chi' chanaġ yaan me rá catuġ rej anuú cha'anġ nara'aa a

¹ "Ne asa' ca'na' uún 'unġ rihaan chumiġ nihánj, ne ase vaa chi' chanaġ yaan ro', danġ gaa nij yuvij me rá catuġ rihaan Diose asa' guun chġ Diose á. Dan me se nicaj nij chanaġ yaan yo' saga' nij no' aga' ya'an, ne ca'anġ na'vġj nij no' man síi nara'aa a.

² Dan me se 'un' nij chanaġ yaan yo' ro', me chanaġ ni'yon, ne yu'un' nij chanaġ yaan yo' ro', me chanaġ nicaj cuentá a.

³ 'O se nij chanaġ ni'yon yo' ro', nicaj nij no' saga' nij no' aga' ya'an, tzaj ne taj vaj casté acaa nicaj nij no' a ma'.

⁴ Ne nij chanaġ nicaj cuentá ro', nij no' me se nicaj nij no' saga' nij no' aga' ya'an do', aga' nuġ casté acaa do' a.

⁵ Dan me se guun raan síi nara'aa, ne ca'na' nej rihaan taran' nij chanaġ yaan yo', ne cotoġ taran' nij no' a.

⁶ Guun yan', ne caguáj yuvij cataġ yuvij: "Na' síi nara'aa ga chanaġ yaan ei. Cuvá' soġ narí' tuvi' soġ ga so' ei", cataġ yuvij rihaan chi' nij chanaġ yaan yo' a.

⁷ Gaa ne cuno nij chanaġ yaan, ne ra'yanġ naxagaġ taran' nij no', ne naquiyaj sa' nij no' saga' nij no' aga' ya'an a.

⁸ Ne cataġ nij chanaġ ni'yon rihaan nij chanaġ nicaj cuentá, ne: "Qui'yaj soġ doġ se ndo'o, rque soġ doġ casté acaa rihaan núj ruguanġ. Quina'áj saga' núj aga' ya'an nanġ achuguanġ", taj nij chanaġ ni'yon yo' rihaan tuvi' no' a.

⁹ Gaa ne tuvi' no' chanaġ nicaj cuentá me se cataġ: "Maan se se quisiġ casté acaa cacġa rihaan taran' ní' ma'. Ca'anġ soġ rej ané' casté acaa, ne quiraan soġ man yo' á", taj

nij chana nicaj cuentá yo' rihaan nij chana ni'yon a.

¹⁰ Veé dan, ne ca'anj nij chana ni'yon yo' quiraan nij no' casté acaa, ne ca'na' sí nara'aa, ne nij chana nicaj cuentá me se ne cachijn casté acaa rihaan nij no' ma'. Che'é dan catúj nij no' rá ve' canuú cha'anj ga sí nara'aa, ne caráán nii ta'yaa yo' a.

¹¹ Cachén doj orá, gaa ne ca'na' nij chana ni'yon uún, ne cataj nij no': "Ca'nuu so' ta'yaa catuu núj, socoj", cataj nij no' rihaan sí nara'aa a.

¹² Ne cataj sí nara'aa yo': "Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ne ne'én 'unj man soj ma'", taj so' rihaan nij chana ni'yon yo' a.

¹³ "Che'é dan cutumé uxrá nij soj man soj á. 'Q se ne ne'en soj me güii ca'na' 'unj ne ne'en soj me orá ca'na' 'unj ne ne'en soj ma'.

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é sí racuj sa'anj rihaan se-mozó so' a

¹⁴ "Q se güii ca'na' 'unj me se ase vaa qui'yaj yo' ru'vee ga se-mozó ru'vee ro', danj gaa qui'yáj ga soj sij noco' manj adonj. Dan me se guun rá ru'vee yo' ca'anj so' yo'ó chuman', ne canacúun so' man nij se-mozó so', ne racuj so' se-sa'anj so' rihaan nij mozó yo' a.

¹⁵ Dan me se rihaan yo'ó so' racuj so' 'un' sa'anj nocoq uxrá cu'naj talento a. Rihaan yo'ó so' racuj so' vj sa'anj talento a. Ne rihaan yo'ó so' racuj so' yo'ó sa'anj talento a. Danj qui'yaj so', racuj so' sa'anj rihaan 'o 'o nij se-mozó so', ne rihaan 'o 'o mozó yo' racuj so' ndaa vaa guun nucuj mozó tinaca mozó yo' a. Dan me se me rá so' qui'yaj suun 'o 'o mozó tinaca 'o 'o mozó sa'anj rque so' rihaan mozó yo', ne che'é dan qui'yaj so' danj a. Ne cavii so', ca'anj so' a.

¹⁶ "Sj ca'anj so', ne cavii sí nicaj 'un' sa'anj talento ca'anj so', ne qui'yaj suun so', ne quisj, gaa ne qui'yaj canaan so' yu'un' sa'anj talento ga sa'anj uún a.

¹⁷ Ne ase vaa qui'yaj so' ro', danj vaa qui'yaj sí nicaj vj sa'anj talento uún, ne qui'yaj canaan so' yavj sa'anj talento uún a.

¹⁸ Tzaj ne sí quirí 'o sa'anj talento yo' me se cavii so' ca'anj so', ne gáán so' 'o yu'uj, ne caxrij yuve so' man sa'anj racuj ru'vee rihaan so' a.

¹⁹ "Veé dan, ne guun raan uxrá, ne namán se-ru'vee va'huj nij mozó, ne xná'anj ru'vee man 'o 'o nij so' daj qui'yaj nij so' a.

²⁰ Ne cuchí sí nicaj 'un' sa'anj talento rihaan ru'vee, ne rque so' chí' sa'anj talento man se-ru'vee so', cataj so': "Un' sa'anj talento racuj so' manj, señor. Ne yaj ro', nuu yo' chí' sa'anj talento, qui'yáj nanj á", taj so' a.

²¹ Ne cataj ru'vee yo' rihaan se-mozó so': "Cunaj uxrá vaa qui'yáa so' ei. Mozó sa' mé so', ne gaa nucuj raj mán so' adonj. Ve'é cutumé so' man doj si'yáj á. Che'é dan, ne yaj cané so' tumé so' nocoq doj si'yáj á. Cuva' so' cayáán so' ga 'unj, ne ve'é cayáán ní nanj ei", taj so' rihaan se-mozó so' a.

²² "Gaa ne cuchí sí nicaj vj sa'anj talento uún, ne cataj so': "Racuj so' vj sa'anj talento rihaanj, señor. Ne yaj, ne nuu yo' ca'anj sa'anj talento, qui'yáj nanj á", taj so' a.

²³ Ne cataj ru'vee yo' rihaan so': "Cunaj uxrá vaa qui'yáa so' ei. Mozó sa' mé so' uún, ne gaa nucuj raj mán so' uún adonj. Ve'é cutumé so' man doj si'yáj, ne che'é dan yaj cané so' tumé so' nocoq doj si'yáj ya ei. Cuva' so', cayáán so' ga 'unj, ne ve'é cayáán ní ya ei", taj ru'vee yo' rihaan yo'ó se-mozó so' a.

²⁴ "Veé dan, ne cuchí sí nicaj yo' sa'anj talento uún rihaan se-ru'vee so', ne cataj so': "Ne'én 'unj se vaa sij sca' ndo'o nimán mé so', señor. Ne'én 'unj se vaa yo'ó yuvij unó 'núú, ne ma'an so' me sí rii un na nanj adonj. Ne yo'ó yuvij narij squj man 'núú trigó, 'yáa so', ne ma'an so' naran' un man 'núú trigó sa' yo' nanj adonj.

²⁵ Che'é dan cuchu'vi' 'unj, ne ca'anj 'unj, ne caxrij yuve 'unj se-sa'anj so' rque yo'ó nanj adonj. Dan me se nacaj guee uún so' se-sa'anj so' nanj ei", taj mozó yo' rihaan ru'vee a.

²⁶ Ne cataj ru'vee yo' rihaan mozó: "Mozó chí'ij nimán dq', mozó rmij dq', mé so' ei. Se danj ne'én so' se vaa yo'ó yuvij unó 'núú, ne ma'anj rii naa, ne ne'én so' se vaa yo'ó yuvij narij squj man 'núú trigó, ne 'unj naran' 'núú trigó sa' yo',

²⁷ ne me che'é ne taquachén so' se-sa'anj 'unj rihaan nij sí nuta' raq sa'anj ga. Gaa ne asa' ná' 'unj, ne nicaj 'unj se-sa'anj 'unj ga sa'anj nata' raq yo' ga", taj ru'vee yo' rihaan yo'ó mozó yo' a.

²⁸ "Ne ca'mii uún ru'vee yo' rihaan yo'ó nij se-mozó so', cataj so': "Ca'nee soj sa'anj nicaj mozó chí'ij nihánj, ne taquachén soj rihaan sí nicaj chí' sa'anj talento á.

²⁹ Q se sí ne'en sa' qui'yaj suun rihaanj me se vaa güii, ne doj a guun nucuj so' qui'yaj suun so' rihaanj adonj. Ne sí ne ne'en qui'yaj suun rihaanj me se ca'nee 'unj suun le'ej nii atá so', ne quinaj un so', qui'yáj adonj.

³⁰ Ne mozó chí'ij yo' me se taj se uun so' rihaanj ma'. Quirí'ij soj man so' xe' rej rmí' á. Ne yuvij man rej rmí' yo' me se ta'vee uxrá ne ndaa chá ruj ma'an nij yuvij cúu yan' nij so' nanj adonj", taj ru'vee rihaan yo'ó nij se-mozó so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é güii ca'ne' Jesucristó cacun' che'é yuvij man rihaan chu-mij a

31 "Dan me se síi ca'neé Diose ñicaj yu'unj man yuvij mé 'unj, ne ca'na' uún 'unj rihaan chumij nihánj, ne ve'é uxrá gaa ca'na' 'unj, ne ca'na' cunudañj nij se-mozó 'unj, ne asa' ca'na' 'unj, ne quitaj 'unj rihaan xrúún 'unj chruun xlá sa', ne ca'ne' 'unj cacun' che'é yuvij adonj.

32 Dan me se naqui'yaj chre' nij se-mozó 'unj man cunudañj nij yuvij man rihaan chumij, ne canicun' nij yuvij rihaan 'unj, ne cuxra' ta'aj 'unj man nij yuvij, ne dan me se ase vaa 'yaj síi tumé matzinj uxra' ta'aj so' man nij matzinj ga nij tana ro', danj gaa qui'yáá 'unj, cuxra' ta'aj 'unj man nij yuvij yo' nanj adonj.

33 Dan me se nij síi sa' ro', ase vaa matzinj gaa nij so' rihanj, ne cachén nij so' canicun' nij so' rej nuva' 'unj, ne nij síi chí'ii ro', ase vaa tana gaa nij so' rihanj, ne cachén nij so' canicun' nij so' rej nichruún 'unj a.

34 "Ne guún 'unj síi nicaj suun rey, quirij ta'ngá' 'unj rihaan nij so', ne dan me se ca'mii 'unj rihaan nij síi nicun' rej nuva' 'unj, cataj 'unj: "Cuvá' soj ei. Niha' uxrá rá Réé 'unj ni'yaj so' man soj á. Dan me se asj qui'yaj Réé 'unj man chumij nihánj, ne cachrón so' güii guun chij ma'an soj rihaan chumij nihánj a. Che'é dan ca'na' soj, ne nacaj soj nu' se sa' qui'yaj Réj á.

35 "O se gaa naá, ne quina'aan rquej, ne rqué soj se chaj á. Ne nacoó 'unj na, ne rqué soj na co'oj á. Ne ase vaa síi 'na' yo'ó chuman' vaa 'unj rihaan soj, tzaj ne ve'é ca'mii soj gaj a.

36 Tachrinj uun vaa sagan' 'unj, tzaj ne rqué soj yatzij manj á. Ne canó chí'ii manj, ne cuchí' soj rej náj, ne taj ya'an soj manj á. Qui'nij 'unj taga', ne cuchí' soj taga', ne ca'mii soj gaj adonj", cataj 'unj rihaan nij síi nicun' rej nuva' 'unj a.

37 "Gaa ne ca'mii nij síi sa' yo' rihanj, cataj nij so': "Aman quene'en núj se vaa na'aan rqué so', ne rqué núj se chá so', Señor. Aman quene'en núj se vaa nacoó so' na, ne rqué núj na co'o so' ga.

38 Aman ase vaa síi 'na' yo'ó chuman' vaa so' rihaan núj, ne ca'mii núj ga so' ga. Aman quene'en núj se vaa tachrinj uun vaa sagan' so', ne rqué núj yatzij cunuú so' ga.

39 Aman quene'en núj se vaa canó chí'ii mán so' do', se vaa catúj so' taga' do', ne cuchí' núj racuj núj mán so' ga", cataj nij síi sa', xna'anj nij so' manj a.

40 "Gaa ne cataj 'unj rihaan nij so': "Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa racuj ndo'o soj man nij tinúú 'unj gaa quiran' nij so' sayuun vaa danj á. Nda' se síi nica' ndo'o me ta'aj nij so', tzaj ne racuj ndo'o soj man nij so', ne che'é se racuj ndo'o soj man tinúú 'unj, ne che'é dan nuchruj 'unj cuentá se vaa me soj síi racuj man ma'anj adonj", cataj 'unj rihaan nij so' a.

41 "Gaa ne cataj 'unj rihaan nij síi nicun' rej nichruún 'unj a: "Naxuun soj man soj rihanj ei. Maan se cataj ya Diose se vaa inanj sayuun quiran' soj, ca'anj soj rihaan ya'an, cacaa soj nu' cavii nu' ca'anj nanj á. Dan me se qui'yaj Diose ya'an yo' cacaa síi chree cacaa nij nana chree cacaa, ne cacaa nij soj cacaa ga so' adonj.

42 "O se quina'aan rquej gaa naá, tzaj ne ne rque soj a doj se chá chaj ma'. Nacoó 'unj na, tzaj ne ne rque soj a doj na co'oj ma'.

43 Ase vaa síi 'na' yo'ó chuman' vaa 'unj rihaan soj, tzaj ne ne ca'mii soj gaj ma'. Tachrinj uun nuú 'unj, tzaj ne ne rque soj a doj yatzij ma'. Canó chí'ii manj do', qui'nij 'unj taga' do', tzaj ne a 'ó güii ne cuchí' soj rihanj ma'", cataj 'unj rihaan nij so' a.

44 "Gaa ne cataj ma'an nij síi chí'ii yo': "Aman quene'en núj mán so' se vaa na'aan rqué so' do', se vaa nacoó so' na do', se vaa ase vaa síi ca'na' yo'ó chuman' vaa so' do', se vaa achiiñ yatzij cunuú so' do', se vaa canó chí'ii mán so' do', se vaa qui'nij so' taga' do', ne ne racuj núj mán so', Señor", cataj nij so', xna'anj nij so' manj a.

45 "Gaa ne cataj 'unj rihaan nij so': "Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa a 'ó xco' ne racuj soj man nij tinúú 'unj gaa quiran' nij so' sayuun vaa danj ma'. Ne nda' se síi nica' ndo'o me ta'aj nij so', tzaj ne no xcuún nij soj racuj soj man nij so' adonj. Ne che'é se ne racuj soj man nij so' ro', che'é dan nuchruj 'unj cuentá se vaa nuveé sij racuj manj me soj ma'", cataj 'unj rihaan nij so' a.

46 "Gaa ne cavij nij so' ca'anj nij so', ne quiran' ndo'o nij so' sayuun nu' cavii nu' ca'anj, tzaj ne nij síi sa' ro', ve'é cayáañ nij so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

26

Nana nihánj taj xna'anj se vaa 'o guun rá nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síi uun chij do', se vaa caví' Jesucristó a

1 Síj cataj xna'anj Jesucristó nu' nana yo', gaa ne ca'mii uún so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so', cataj so':

2 —Ne'en soj se vaa cachén vij güii, gaa ne canuú cha'anj pascuá, ne taçuachén nii manj rihaan nij síi cachrón manj rihaan rutze nanj adonj. Danj qui'yaj nij so', che'é se síi ca'neé Diose ñicaj yu'unj man yuvij mej a —taj Jesucristó a.

3 Gaa ne cunuú chre' nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síi uun chij do', rihaan ve' xij tucua xrej atá suun nocoo doj síi cu'naj Caifás a.

4 Ne 'o guun rá cunudañj nij so' se vaa tihá' yu'unj nij so' man Jesucristó, ne quita'aa

yuve nij so' man Jesucristó, ne cavi' Jesucristó, qui'yaj nij so', rá nij so' a.

⁵ Tzaj ne cataj nij so':

—Se quita'aa ní' man so' gaa aman anuú cha'anj ma'. Maan se sese danj qui'yaj ní', ne ca'maan rá nij yuvií, ne guun sayuun, qui'yaj nij yuvií nanj adonj —taj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa caxríj 'o chana casté raq Jesucristó a

⁶ Dan me se yáan Jesucristó chuman' cu'naj Betania, ne ne so' rá 'o ve' tucuaá síi cu'naj Simón síi canó lu'ri'yuj man,

⁷ ne yáan Jesucristó rihaan mesá, ne cuchí' yo'o chana rihaan so', ne nicaj chana yo'o aga' catzii nuu casté gun' daj, ne casté tu'vee ndo'o me yo' a. Gaa ne caxríj chana casté raq Jesucristó a.

⁸ Ne ca'maan rá nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó, ne cataj nij so':

—Me che'é tiri' rma'an chana nihánj casté sa' ga.

⁹ Me che'é ne cutu'vee no' casté, ne quirí' uxrá no' sa'anj, ne go' no' sa'anj yo' man síi níque ga —cataj nij so', ni'yaj nij so' man chana yo' a.

¹⁰ Ne quene'en Jesucristó daj vaa ca'mii nij so', ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Me che'é a'mii soj danj ni'yaj soj man chana ga. 'O se ve'é uxrá vaa qui'yaj no' manj á.

¹¹ 'O se síi níque me se daj a güii mán nij síi níque ga soj, ne ca'vee qui'yaj soj danj ga síi níque ei. Tzaj ne 'unj me se vaa güii ca'anj 'unj, ne quinaj unj soj, ne se ca'vee qui'yaj soj se lu'j che'ej ma'.

¹² Dan me se caxríj chana nihánj casté raj, ne che'é dan ne'en soj se vaa cachín' nii manj adonj.

¹³ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa me rej ma'an ca'mii natáj yuvií se-nanaj nana sa' rihaan nij yuvií man rihaan nu' chumií nihánj ro', ne cataj xna'anj uún nij yuvií rihaan tuvi' yuvií che'é se vaa qui'yaj chana nihánj manj, ne se quini'yón yuvií man chana nihánj ma' —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cutu'vej síi cu'naj Judas man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó a

¹⁴ Gaa ne cavií síi cu'naj Judas Iscariote, ca'anj so' rihaan nij xrej atá suun nocgo doj a. Dan me se yo'o tuvi' chujij nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó me síi cu'naj Judas yo' a.

¹⁵ Dan me se cataj so' rihaan nij xrej a:

—A me se rque soj manj, ne racuj 'unj man soj tacuachén 'unj man Jesucristó rihaan soj ga —taj so', xná'anj so' man nij xrej a.

Ne go' nij so' icó chí' sa'anj platá catzii man síi cu'naj Judas yo' a.

¹⁶ Gaa ne guun che'e síi cu'naj Judas nuchruj raq so' aman guun nucaj so' racuj so' man nij xrej atá suun nocgo doj, tacuachén so' man Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ma'an Jesucristó taj xna'anj se vaa tacuachén yo'o tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' man so' rihaan nij síi taj ri'yunj man so' a

¹⁷ Ne güii canuú cha'anj pascua' ro', cuchí' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó, ne xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Me rej qui'yaj chujij núj cha xti'no ní' cha'anj pascua', rá so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁸ Ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so' se vaa catuu nij so' chuman' Jerusalén, ne cuchí' nij so' rihaan yo'o so', ne ca'mii nij so' nana nihánj rihaan so' a: “Taj xna'anj maestró rihaan so' se vaa daj doj quisij se-orá so' a. Ne cha xti'no so' do', nij síi tucu'yón se-nana so' do', cha'anj pascua' tucua' so' á”, cataj nij so' rihaan síi ne chuman' yo', taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁹ Dan me se qui'yaj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so', ne qui'yaj chujij nij so' cha xti'no nij so' cha'anj pascua' a.

²⁰ Ne rej ti'nuu, ne cayáan Jesucristó ga chujij nij síi tucu'yón se-nana so' rihaan mesá a.

²¹ Ne gaa chá nij so' chraa, ne cataj Jesucristó:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa tacuachén yo'o tuvi' soj manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj ei —taj Jesucristó a.

²² Gaa ne quinano ndo'o rá nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó, ne guun che'e nij so' ndaa 'o 'o nij so' xná'anj man Jesucristó, cataj 'o 'o nij so':

—'Unj me síi qui'yaj danj ni', Señor! —taj 'o 'o nij so' a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Síi tiguíj rachruún ga 'unj rá co'oo ro', so' me síi tacuachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj adonj.

²⁴ 'O se taj danj Diose se vaa ca'anj 'unj cavi' 'unj sij ca'neé Diose nıcaj yu'unj man yuvií ne ya danj quirán' 'unj adonj. Tzaj ne níque ndo'o síi tacuachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj nanj á. Quiran' uxrá so' sayuun nanj á. Snó'o yo' me se sese ne ca'ngaa so', ne cavií sa' so' doj tzaj adonj —taj Jesucristó a.

²⁵ Ne síi cu'naj Judas síi me rá tacuachén man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó me se xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Uñj me síi qui'yaj ðanj ni', maestro' —taj ma'an so', xna'anj ma'an so' man Jesucristó uún a.

—Ya uxrá cataj so', veé so' qui'yaj ðanj ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é rachrúún rqué Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' cha nij so' do', che'é na vinó rqué so' co'q nij so' do' a

²⁶ Ne gaa chá nij so' chraa ne quita'aa Jesucristó yo'q rachrúún, ne nago' so' graciá rihaan Diose, ne cuxra' ta'aj so' rachrúún, ne rqué so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so', ne cataj so':

—Quita'aa soj rachrúún nihánj, cha soj man yo' á. Neé manj me rachrúún nihánj ei —taj so' a.

²⁷ Gaa ne quita'aa Jesucristó aga' tazá nuu na vinó, ne nago' so' graciá rihaan Diose, ne tacuachén so' aga' nuu na vinó rihaan nij so', ne cataj so':

—Co'q taran' soj na vinó nihánj á.

²⁸ 'Q se ton manj me na nihánj, ne che'é ton manj ro', rqué Diose 'q nana rihaan soj ðaj qui'yaj Diose ga soj a. Dan me se che'é se cayanj ton manj ro', che'é dan me caraa x'naa Diose ni'yaj Diose cacun' tumé que'ee yuvij adonj.

²⁹ Ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa veé ðoj nihánj me co'oj, ne se co'oj yaj a ma'. Tzaj ne asa' quisij güii guun chij Réé 'unj rihaan chumiij nihánj, ne cunuu naca chumiij nihánj, ne co'q ní' na vinó naca ei —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

³⁰ Gaa ne cachráa taran' nij so' chra' rihaan Diose, ne cavii nij so', ca'anj nij so' quij cu'naj Quij man Chruun Olivó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa guun na'aj síi cu'naj Pedró ne cataj so' se vaa nuveé sij noco' man Jesucristó me so' a

³¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Danj Diose taj se vaa go' Diose man síi tumé matzinj, ne cunanj nij matzinj cha'nuu nij xo' a. Ne ya ase vaa daán 'unj matzinj vaa soj, ne ni' corá guun na'aj taran' soj, ne se canoco' soj manj á ma'.

³² Tzaj ne asa' quisij cunuu i'na' uún 'unj, ne quitaj yaan 'unj rihaan soj ca'anj 'unj estadó Galilea, ne nari' tuvi' ní' estadó Galilea nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

³³ Gaa ne cataj síi cu'naj Pedró rihaan so' a:

—Ca'vee se tanáj taran' nij so' mán so', tzaj ne ðaj chihaa míj se tanáj 'unj mán so' ma' —taj Pedró a.

³⁴ Ne cataj Jesucristó:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan so' cuano se vaa aj ne'én 'unj se vaa ni' corá gaa ataa

caguaj to'loo, ne va'núj ya cataj so' rihaan yuvij se vaa nuveé sij noco' manj mé so' a —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

³⁵ Ne cataj Pedró:

—Taj ma'. Ca'vee se ticavi' yuvij man ní', tzaj ne ðaj chihaa míj se cataj 'unj se vaa nuveé sij noco' mán so' mej ma' —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

Ne ase vaa cataj Pedró ro', ðanj cataj taran' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj ðaj qui'yaj Jesucristó gaa cachúin ni'yaj Jesucristó rihaan Diose a

³⁶ Gaa ne ca'anj Jesucristó ga nij so' ndaa yo'ó rej cu'naj Getsemani, ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so':

—Cane soj nihánj, na'vij soj mán 'unj, ne ca'anj 'unj gan' ðoj tzin', ne cachinj ni'yaj rihaan Réj a —taj Jesucristó a.

³⁷ Ne nicaj Jesucristó man Pedró do', man roj ta'níi síi cu'naj Zebedeo do', ca'anj so', ne guun che'q so' quinanó ndo'o rá so' a.

³⁸ Gaa ne cataj so' rihaan va'núj nij síi ca'anj ga so' a:

—Naná uxrá raj adonj. Maan che'é rej nanó ndo'o raj, qui'yaj cavi' 'unj, raj a. Qui'yaj soj se ndo'o quinaj soj nihánj, ne se cotoj soj ma' —taj Jesucristó rihaan va'núj nij so' a.

³⁹ Gaa ne cavii so' yanij ðoj tzin', ne ca'anj cayáan rno' so' rihaan yo'óo, ne cachúin ni'yaj so' rihaan Diose, ne cataj so' rihaan Diose a:

—Sese ca'vee, ne caráan ra'á so' xráj, se gaa nanj quiran' uxrá 'unj sayuun, tzaj ne sese ma'an so' me rá quirán' 'unj sayuun, ne qui'yáa so' ndaa vaa me rá ma'an so', ne se qui'yáa so' ndaa vaa me rá ma'anj, man Ataj —taj Jesucristó, cachúin ni'yaj so' rihaan Diose a.

⁴⁰ Gaa ne canicaj uún so' ca'na' so' rihaan va'núj nij síi tucu'yón se-nana so', ne quene'en so' se vaa cotoj cunudanj nij so' a. Gaa ne cataj so' rihaan Pedró a:

—Dan me se xa' soj me se a 'ó orá ne guun nucuaj soj ni'yaj soj gaj a ma'. Ya na'.

⁴¹ Maan se ni'yaj soj, ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa caráan Diose rihaan síi chree se caxrj síi chree chrej chi'ij rque soj á. 'Q se niha' rá soj qui'yaj soj se sa', tzaj ne ne guun nucuaj soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁴² Gaa ne cavii uún so', ne cachúin ni'yaj uún so' rihaan Diose, cataj so':

—Sese se ca'vee quinanij 'unj rihaan sayuun ase vaa, ne qui'yáa so' ndaa vaa me rá so', Ataj —taj Jesucristó, cachúin ni'yaj so' a.

⁴³ Gaa ne canicaj uún so' ca'na' so', ne quene'en so' se vaa cotoj uún va'núj nij síi

tucu'yón se-nānā so' a. 'Q se ca'na' ndo'o nej rihaan nij so' a.

⁴⁴ Gaa ne tanāj so' man nij so', ne cavii uún so', ne cachíin ni'yaj uún so' rihaan Diose, ne ase vaa cachíin ni'yaj so' gaa rque ro', danj vaa cachíin ni'yaj uún so' rihaan Diose a.

⁴⁵ Gaa ne canicaj uún so' ca'na' so' rihaan va'nuj nij síi tucu'yón se-nānā so', ne cataj so':

—Ca'vee cotoj soj ca'vee naraan rá soj ca'vee sese vaa ya'núj rihaan soj á. Dan me se daj doj quisij orá tucuachén yo' o so' manj rihaan síi tumé ndo'o cacun', che'é se mé 'unj sít ca'neé Diose nicaj yu'unj man yuvii adonj.

⁴⁶ Naxagaa soj, ca'anj ní' nanj ei. Ni'yaj soj nedj'. 'Na' síi tucuachén manj rihaan síi taj ri'yunj manj nanj chuguanj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa quita'aa nii man Jesucristó a

⁴⁷ Dan me se nicun' Jesucristó ca'mii so', ne nu' ca'na' síi cu'naj Judas yo' o tuvi' chuvij nij síi tucu'yón se-nānā Jesucristó, ne ca'na' uxrá yuvii gā so', ne nicaj nij yuvii neé espadá do', chruun do' a. Dan me se nij yuvii ca'neé nij xrej atā suun nocōo doj do', nij yuvii ca'neé nij síi uun chij rihaan nij yuvii israelitá do', me nij yuvii ca'na' a.

⁴⁸ Ne síi cu'naj Judas cataj xna'anj rihaan nij yuvii se vaa daj gaa qui'yaj so' ga Jesucristó, gaa ne cunūu yaan nij yuvii man Jesucristó, ne cataj so':

—Síi cachron tu'vaj ro', so' me síi quita'aa soj cuaj á —taj síi cu'naj Judas a.

⁴⁹ Gaa ne nu' cuchí' so' cuaj rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Ca'na' uxraj, nanj maestro —taj so' rihaan Jesucristó a.

Gaa ne nu' cachron tu'vā so' xruu Jesucristó a.

⁵⁰ Gaa ne xná'anj Jesucristó man Judas, cataj so':

—Me che'é ca'ná' so', gā tinu' —taj so' rihaan Judas a.

Gaa ne cuchí' nij yuvii rihaan Jesucristó, ne quita'aa nij yuvii man Jesucristó a.

⁵¹ Ne yo' o síi nicun' ga Jesucristó me se quirii so' taneé so' neé espadá, ne go' so' neé espadá yo' raā yo' o se-mozó xrej atā suun nocōo doj, ne veé dan güéj nu' xréé mozó yo', qui'yaj so' a.

⁵² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan síi nicaj neé espadá yo' a:

—Na'nej so' taneé so' á. 'Q se nu' yuvii nicaj neé espadá ro', veé neé espadá qui'yaj caví' nij yuvii nanj adonj.

⁵³ Ne ne ne'én so' se vaa guun nucuáj cachinj ni'yáj rihaan Réj, ne ca'na' que'ee ndo'o se-mozó Réj rihanj cuano, ne ca'vee qui'yaj cananj a.

⁵⁴ Tzaj ne sese danj qui'yáj, gaa ne asa' ca'vee qui'yaj ní' nu' nana no rihaan danj Diose nana taj xna'anj daj gaa quirán' 'unj ga —taj Jesucristó rihaan síi nicaj neé espadá yo' a.

⁵⁵ Ne canicaj Jesucristó, cataj Jesucristó rihaan nij yuvii a:

—Me che'é nicaj soj neé espadá nicaj soj chruun nicaj soj, ca'na' soj ga. Síi ituu mé 'unj, rá soj na'. Ne 'o se guun que'ee güii cayáan 'unj rá nuvíi nocōo, tucu'yón 'unj se-nānā rihaan nij yuvii, tzaj ne ne quita'aa soj manj a.

⁵⁶ Tzaj ne nihánj me se quirán' 'unj nu' se vaa taj nana cachron nij síi nata' se-nānā Diose gaa naá rihaan yanj a —taj Jesucristó a.

Gaa ne tanāj cunudanj nij síi tucu'yón se-nānā Jesucristó man so', ne cunanj nij so', ca'anj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa cuta'aa nii cacun' xráá Jesucristó a

⁵⁷ Dan me se nij síi quita'aa man Jesucristó me se nicaj nij so' man Jesucristó ca'anj nij so' rihaan síi cu'naj Caifás xrej atā suun nocōo doj a. Ne aj mán chre' nij síi naqui'yaj cūu se-tucuanj Moisés do', nij síi uun chij do', rihaan síi cu'naj Caifás yo' a.

⁵⁸ Ne gan' gan' canoco' síi cu'naj Pedro xcó Jesucristó, ne cuchí' so' rihaan chingá rej yanj síi cu'naj Caifás yo', ne catúj so' rá chingá ne ca'anj cayáan so' ga nij se-mozó xrej man rá chingá, quene'en so' daj quirán' Jesucristó a.

⁵⁹ Dan me se nano' nij xrej atā suun nocōo doj nano' nij cuese nano' man yuvii cataj xna'anj che'é cacun' tumé Jesucristó a. Me rá nij so' narj' nij so' cacun' rmj' cutá' nij so' xráá Jesucristó ne caví' Jesucristó, rá nij so' a. Tzaj ne taj vaj a 'o cacun' tumé Jesucristó a ma'.

⁶⁰ Che'é dan nda' se cuchí' uxrá síi ne rihaan nij cuese ca'mii ne nij so', tzaj ne taj vaj cacun' quirí' nij so' cutá' nij so' xráá Jesucristó a ma'. Veé dan, ne cuchí' vj' roj so',

⁶¹ ne cataj roj so':

—Síi nihánj cataj se vaa guun nucuaj so' tucuanee so' nuvíi nocōo nuvíi na'v'j ní' rihaan Diose, ne rque va'nuj güii cune' uún so' nuvíi yo', taj so' ei —taj roj so' a.

⁶² Gaa ne canicun' xrej atā suun nocōo doj, ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Me che'é ne a'mii so' ga. Daj vaa nana nihánj nana a'mii roj síi nihánj che'é so' ga —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

⁶³ Tzaj ne dínj táá Jesucristó a. Gaa ne cataj uún xrej atā suun nocōo doj rihaan Jesucristó a:

—Ase vaa nana taj xna'anj ma'an Diose rihaan so' ro', danj gaa nana nihánj nana

cataj xna'anj 'unj rihaan so' á. 'Unj me síf ya ya ca'ne' suun rihaan so' cataj xna'anj so' sese ya ya mé so' ta'níí Diose síf t̄inanií man yuvií rihaan sayuun á —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁶⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya vaa nana ca'mii ma'an so' ei. Ne vaj a doj cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa ndaa yaj quene'en soj se vaa síf ca'neé Diose n̄icaj yu'unj man yuvií mej, ne quene'en soj se vaa cayáán 'unj rej nuva' Diose síf nucauj ndo'o ei. Ne quene'en uún soj se vaa ca'na' uún 'unj rihaan chumií nihánj, ne quitaj 'unj xráá ngaa xta' ca'naj adonj —taj Jesucristó rihaan xrej at̄a suun noc̄o doj yo' a.

⁶⁵ Gaa ne ca'maan rá xrej yo', ne cutzin' xrej yo' sagan' ma'an xrej, ne cataj xrej rihaan tuvi' xrej a:

—N̄i'yaj soj v̄ij. Quij uxrá tu'va síf nihánj rihaan Diose nanj ei. Se cachiin doj síf ca'na' cataj xna'anj rihaan ní' che'é cacun' tumé síf nihánj a ma'. Maan se cuano nihánj me se cuno ma'an soj nana quij ca'mii so' se vaa cayáán ma'an so' rej x'nuj Diose, taj so' ei.

⁶⁶ Daj qui'yaj ní' man so', rá soj ga —taj xrej, xna'anj xrej man nij tuvi' xrej a.

—Cavi' so' ei —taj nij so' a.

⁶⁷ Gaa ne quirii talúj nij so' rihaan Jesucristó, ne go' nij so' man Jesucristó a. Ne coxro ta'aj nij so' xruu Jesucristó,

⁶⁸ ne cataj nij so' a:

—Sese ya ya ca'neé Diose mán so' t̄inanií so' man yuvií rihaan sayuun, ne racuíf Diose mán so' cataj xna'anj so' rihaan n̄uj me síf go' mán so' v̄ij —taj nij so', ca'mii nac̄o nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj síf cu'naj Pedró gaa cataj so' se vaa nuveé sij noc̄o' man Jesucristó me so' a

⁶⁹ Veé dan, ne ne Jesucristó ga yo'ó nij so' rá ve', ne ne síf cu'naj Pedró xe' rá chingá a.

Ne cuchi' yo'ó mozó chana rihaan so', ne cataj no':

—Ne so' me yo'ó síf cachéé ga Jesucristó síf cavii estadó Galilea á —taj mozó chana yo' rihaan Pedró a.

⁷⁰ —Taj ma'. Ne unó 'unj me taj so' ma' —taj Pedró cuno taran' nij yuvií cayáán ga so' a.

⁷¹ Gaa ne curihanj Pedró, ne canicun' so' rej at̄uj yuvií chingá a.

Gaa ne quene'en yo'ó mozó chana man so', ne ca'mii no' rihaan nij yuvií nicun' rihaan ve' ga Pedró, cataj no':

—Síf nihánj cachéé ga Jesucristó síf cavii chuman' Nazaret asuun asanj —taj chana yo' a.

⁷² Gaa ne nucauj ndo'o ca'mii uún Pedró, cataj so':

—Taj ma'. A doj ne ne'enj man snó'o yo' ma' —taj Pedró yo' a.

⁷³ Ne corá nii cuchi' nij síf nicun' ga Pedró rihaan Pedró, ne cataj nij so':

—Ya ya yo'ó síf cachéé ga Jesucristó mé so' ei. 'Q se ase vaa nana a'mii nij síf cachéé ga Jesucristó ro', vaa nana a'mii so' chuguanj —taj nij so' rihaan Pedró a.

⁷⁴ Gaa ne guun che'e Pedró nucauj doj ca'mii Pedró, cataj Pedró se vaa ca'vee qui'yaj Diose sayuun man so' sese nuveé nana ya me nana a'mii so', ne cataj so':

—Ne ne'enj man snó'o yo' ma' —taj uún Pedró, gaa ne nu' caguáj to'loo a.

⁷⁵ Gaa ne ninuj rá Pedró ndaa vaa cataj Jesucristó rihaan so' quii se vaa gaa ataa caguaj to'loo, ne va'nuj cataj Pedró se vaa nuveé sij noc̄o' man Jesucristó me ma'an Pedró ma'. Gaa ne curihanj Pedró xe', ne uxrá ta'vee Pedró a.

27

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nicaj nii man Jesucristó, ca'anj nii rihaan síf cu'naj Pilato a

¹ Rej ranga' nuchruj raá taran' nij xrej at̄a suun noc̄o doj do', nij síf uun chij do', daj qui'yaj nij so', ne cavi' Jesucristó a.

² Gaa ne numij nij so' man so', ne nicaj nij so' man so' ca'anj nij so' rihaan síf nicaj suun gobernador cu'naj Pilato, ne tacuachén nij so' man Jesucristó rihaan so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' síf cu'naj Judas gaa cavi' so' a

³ Dan me se síf cu'naj Judas me síf tacuachén man Jesucristó rihaan nij síf taj ri'yunj man Jesucristó gaa asino yaan, ne xcaj so' cuentá se vaa ya ya ticavi' nii man Jesucristó ne ma'an so' me síf tumé cacun' se vaa cavi' Jesucristó a. Che'é dan nanó ndo'o rá so', ne me rá so' narque uún so' ic̄o ch̄i' sa'anj platá catz̄ij yo' rihaan nij xrej at̄a suun noc̄o doj do', rihaan nij síf uun chij do' a. Dan me se cuchi' so' rihaan nij so',

⁴ ne cataj so':

—Tumé 'unj cacun' se vaa tacuachén 'unj man yo'ó síf sa' inanj rihaan soj á —taj síf cu'naj Judas yo' a.

—Nuvee se-cacun' n̄uj me cacun' tumé so' ma'. Xcaj ma'an so' cuentá daj gaa qui'yaá so' ei —taj nij so' rihaan síf cu'naj Judas a.

⁵ Gaa ne nicaj so' sa'anj aga' yo', ri'ij unun so' rá nuvíí noc̄o, ne cavii so' ca'anj so', ne toco' vaj ma'an so' man so', ne cavi' so' a.

⁶ Gaa ne naran' nij xrej at̄a suun noc̄o doj man sa'anj aga' yo', ne cataj nij so':

—Ne nó xcúún ní' caraa ní' sa'anj nihánj rá chrúún sa'anj taj rihaan Diose ma'. 'Q se sa'anj go' ní' che'é rej cavi' yo'ó yuvií me sa'anj nihánj á —taj nij so' a.

⁷ Dan me se nuchruj raá nij so' daj qui'yaj nij so', ne nicaj nij so' sa'anj yo', ne quiranj

nij so' to'óó síi rii xruj a. Ne guun yo'óó yo' santó cachin' nii man náá guun yuvii 'na' yo'óó chuman' yuvii cavi' chuman' Jerusalén a.

⁸ Che'é dan cu'naj yo'óó yo' Yo'óó Ton cuano ei.

⁹ Dan me se quisij qui'yaj nij so' nu' se vaa cataj síi cu'naj Jeremías síi nata' se-nana Diose gaa naá gaa cataj so': "Gaa ne nicaj nij so' ico chí' sa'anj aga' a. Sa'anj yo' me sa'anj no yo' o so', cataj nij yuvii israelitá a.

¹⁰ Ne nicaj nij so' sa'anj yo' quiránj nij so' to'óó síi rii xruj, ndaa vaa cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihanj nanj adonj", taj síi cu'naj Jeremías a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii síi cu'naj Pilato ga Jesucristó a

¹¹ Dan me se canicun' Jesucristó rihaan síi nicaj suun gobernador yo', ne xná'anj síi nicaj suun yo' man Jesucristó, cataj so':

—So' me síi nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvii israelitá na' —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

—Vej ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

¹² Ne xná'anj síi nicaj suun gobernador yo' man Jesucristó che'é cacun' cuta' nij xrej atá suun nocgo doj do', nij síi uun chij do', xráá Jesucristó a. Tzaj ne ne ca'mii Jesucristó a 'ó nana rihaan so' ma'.

¹³ Gaa ne xná'anj uún síi nicaj suun yo' man Jesucristó, cataj so':

—Aj cunó so' cataj nij so' se vaa tumé so' cacun' na'. Me che'é ne a'mii so' ga —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

¹⁴ Tzaj ne yuun che'e ne ca'mii Jesucristó a 'ó nana rihaan so' che'é cacun' cuta' nii xráá so' a. Veé dan, ne caráya'anj uxrá síi nicaj suun gobernador yo' che'é yan qui'yaj so' danj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj síi cu'naj Pilato se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze a

¹⁵ Ne vaa yo' o tucuaán nocgo' síi nicaj suun gobernador se vaa rii so' man yo' o síi 'nij taga' 'o 'o cha'anj pascuá, ne tinavij uun so' cacun' tumé síi urihanj taga' yo' a. Me ma'an 'o síi 'nij taga' a'mii nij yuvii che'é se vaa quirii so', ne ca'vee qui'yaj so' ndaa vaa taj nij yuvii a.

¹⁶ Ne veé yo' yo' ro', 'nij yo' o síi cu'naj Barrabás taga', ne quene'en cunudanj nij yuvii se vaa tumé ndo' o so' cacun' a.

¹⁷ Dan me se nuu chre' nij yuvii rihaan síi nicaj suun gobernador cu'naj Pilato, ne xná'anj so' man nij yuvii, cataj so':

—Me síi quirii 'unj, rá soj ga. Síi cu'naj Barrabás na'. Ase síi cu'naj Jesucristó xa' —taj so', xná'anj so' man nij yuvii a.

¹⁸ Danj ca'mii so', ne'en so' se vaa maan che'é se guun xcoj ruvaá rá nij xrej atá

suun nocgo doj me tacuachén nij xrej man Jesucristó rihaan ma'an so' a.

¹⁹ Ne asij yáán síi cu'naj Pilato yo' rihaan xruún so' chruun xlá, ne ca'neé nica so' nana cuchi' rihaan so', taj no':

—Se guun ca'ne' so' cacun' che'é síi sa' yo' ma'. 'Q se asij cua'aa me se nanó ndo' o raj che'é yan tucua'nu' snó' o yo' manj adonj —taj nica síi cu'naj Pilato rihaan so' a.

²⁰ Tzaj ne cataj xna'anj nij xrej atá suun nocgo doj do', nij síi uun chij do', rihaan nij yuvii se vaa ca'mii nij yuvii che'é síi cu'naj Barrabás rihaan síi cu'naj Pilato, ne cataj nij yuvii se vaa cavi' Jesucristó a. Ne cuchumán rá nij yuvii a.

²¹ Gaa ne xná'anj síi nicaj suun gobernador cu'naj Pilato man nij yuvii, cataj so':

—Me ya ya síi quirii, rá soj ga —taj so', xná'anj so' man nij yuvii a.

—Quirii so' man síi cu'naj Barrabás ei —taj nij yuvii rihaan so' a.

²² —Ne me qui'yáá 'unj ga síi cu'naj Jesucristó, rá soj ga —taj uún síi cu'naj Pilato, xná'anj so' man nij yuvii a.

—Cavi' so' rihaan rcutze, rá núj ei —taj taran' nij yuvii a.

²³ —Tzaj ne me cacun' tumé so' ga —taj síi cu'naj Pilato, xná'anj so' man nij yuvii a.

Tzaj ne doj a caguáj nij yuvii, cataj nij yuvii:

—Cavi' so' rihaan rcutze ei. —Danj inanj caguáj nij yuvii a.

²⁴ Dan me se quene'en síi cu'naj Pilato se vaa taj se 'yá' quina'maan rá nij yuvii, ne maan se doj a ca'maan rá nij yuvii, ne doj a qui'yaj nij yuvii sayuun a. Che'é dan nicaj so' na, ne na'ya' so' ni'yaj nij yuvii a. Ne cataj so':

—Se tumé 'unj cacun' sese cavi' síi nihánj a ma'. 'Q se ma'an soj me síi qui'yaj cavi' so' adonj —taj síi cu'naj Pilato a.

²⁵ Gaa ne cataj nij yuvii rihaan so' a:

—Veé ma'an núj, ma'an ta'núj núj do', me síi tumé cacun' se vaa cavi' so' ei —taj nij yuvii yo' a.

²⁶ Gaa ne quirii síi cu'naj Pilato man síi cu'naj Barrabás taga' che'é nij yuvii, ne go' nij tanuu cuartá xráá Jesucristó, qui'yaj síi cu'naj Pilato, ne tacuachén síi cu'naj Pilato man so' rihaan nij tanuu se vaa cachron nij tanuu man so' rihaan rcutze a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'nga' nacgo nij tanuu ni'yaj nij tanuu man Jesucristó a

²⁷ Gaa ne ca'anj nicaj nij tanuu 'yaj suun rihaan síi nicaj suun gobernador man Jesucristó rá ve' tucua' síi nicaj suun gobernador yo' a. Ne naqui'yaj chre' nij tanuu man taran' nij tuvi' tanuu nij so' a.

28 Gaa ne quirii nij so' sagan' Jesucristó man Jesucristó, ne na'néé nij so' sagan' rey yatzíj marée man Jesucristó,

29 ne qui'yaj nij so' cachriin tanj, ne cuta' nij so' cachriin tanj raá Jesucristó, ne caxríj nij so' yo'ó vará tico uun ston Jesucristó a. Gaa ne canicun' ruj nij tanuu rihaan Jesucristó, ne ca'nga' nacoqo nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so':

—Ya ya sij nicaj suun rey rii ta'nga' rihaan nij yuvij israelitá mé so' ei —taj nij so' tiha' nij so' man Jesucristó a.

30 Gaa ne quirii talúj nij so' man Jesucristó, ne nacaj nij so' vará noco' ra'a Jesucristó, ne go' nij so' vará raá Jesucristó a.

31 Sij ca'nga' nacoqo nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, gaa ne quirii uún nij so' sagan' rey yatzíj marée nuu Jesucristó, ne na'néé uún nij so' sagan' uún Jesucristó man uún so', gaa ne nicaj nij so' man Jesucristó cavii nij so' ca'anj nij so' yan cachron nij so' man Jesucristó rihaan rcutzé a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij yuvij gaa cachrón nij yuvij man Jesucristó rihaan rcutzé a

32 Dan me se cavii nij so', ne nari' nij so' man yo'ó síi ne chuman' Cirene, ne so' me síi cu'naj Simón a. Veé dan, ne qui'yaj uxrá nij tanuu fuerzá man síi cu'naj Simón yo' cáta so' rcutzé cano Jesucristó rihaan a.

33 Gaa ne cuchi' nij so' tacaan cu'naj Gógota, ne Gógota ro', me rej cu'naj Tacaan Cúu Yave Xnangá a.

34 Gaa ne rqué nij tanuu doj na vinó nachej ga na e' man Jesucristó co'ó so' a. Ne doj tzin' tiguíj daa Jesucristó, ne ne ca'vej rá so' co'ó so' ma'.

35 Veé dan, ne cachrón nij tanuu man Jesucristó rihaan rcutzé, ne tico tixaj nij so' che'é sagan' Jesucristó,

36 gaa ne ca'anj cané nij so' rihaan yo'óó, ne tumé nij so' man Jesucristó a.

37 Ne cachrón nij tanuu yo'ó rcuchra' raá rcutzé, ne no letrá rihaan rcuchra' yo', ne taj xna'anj letrá yo' me che'é cavi' Jesucristó, ne: “Síi nihánj me síi cu'naj Jesucristó, ne síi nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá me so' a”, taj letrá yo' a.

38 Gaa ne cachrón nij tanuu man yavij snó'o rihaan yavij rcutzé yo', ne yavij roj so' me síi itúu a. Dan me se nicun' yo'ó so' rej nuva' Jesucristó, ne nicun' yo'ó so' rej nichruun Jesucristó a.

39 Gaa ne cachén yuvij rej nicun' Jesucristó, ne ca'mii chí'ij ndo'o nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a. Dan me se tucunó nij yuvij raá nij yuvij,

40 cataj nij yuvij:

—Tacuaneé so' man nuvíi nocoqo, ne rque va'nuj güii cuné' so' yo'ó nuvíi nocoqo, rá so' na'. Dan me se sese ya ya ta'nij Diose mé so',

ne tñanii so' mán so' rihaan rcutzé, ne nanij so' rihaan yo'óó yaj vjíj —taj nij yuvij rihaan Jesucristó a.

41 Ne ase vaa qui'yaj nij yuvij yo' ro', danj qui'yaj uún nij xrej ata suun nocoqo doj do', nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', nij síi uun chij do', ca'mii chí'ij nij so', cataj nij so':

42 —Tñanii síi nihánj man yo'ó yuvij rihaan sayuun, rá so', tzaj ne ne guun nucuaj so' tñanii so' man ma'an so' rihaan rcutzé danj. Sese ya ya sij nicaj suun rey uun chij rihaan ní' sij israelitá me so', ne nanij so' cuano rihaan yo'óó, ne cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man so' ei.

43 Dan me se nucuaj rá so' man Diose se vaa cavij sa' so', qui'yaj Diose, rá so' a. Ca'vee tñanii Diose man so' cuano, sese sij 'eé rá Diose man me so' á. 'O se ma'an so' taj se vaa ta'nij Diose me ma'an so' adonj —taj nij so', chí'ij ndo'o ca'mii nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

44 Ne ase vaa ca'mii nij so' ro', danj ca'mii uún roj síi itúu noco' rihaan rcutzé rej x'nuj Jesucristó, ca'mii roj so' nana nij rihaan Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa cavi' Jesucristó a

45 Veé dan, ne caxuj, ne yuun che'é guun rmi' rihaan chumij, ne yo'ó guun rmi' chumij ndaa quisij aga' va'nuj rej anoco' güii a.

46 Veé dan, ne quisij aga' va'nuj, gaa ne nucuaj ndo'o caguáj Jesucristó, cataj so':

—Elí, Elí, lama sabactani —taj so', caguáj so' xna'anj a'mii ma'an so', ne nana caguáj so' taj: “Diose noco' 'unj mé so' á. Me che'é tanáj yuun so' mán 'unj ga”, taj nana caguáj Jesucristó a.

47 Ne cuno ta'aj nij síi nicun' rej x'nuj Jesucristó nana caguáj so', tzaj ne ne cunó nij so' me taj Jesucristó ma'. Maan se:

—Nacúun síi nihánj man síi cu'naj Elías tadonj —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

48 Gaa ne nu' ra'yanj cunánj yo'ó síi nicun' rej x'nuj Jesucristó, ne nicaj so' yataa esponja, ne caraa so' na vinó yuu rque yataa, ne cuta' so' raá yo'ó vará, ne ru'maan so' yataa tu'va Jesucristó, ne co'o Jesucristó na yuu yo', qui'yaj so' a.

49 Tzaj ne ca'mii yo'ó nij yuvij, cataj nij so':

—Dínj qui'yáá so' á. Quene'en ní' sese ca'na' síi cu'naj Elías tñanii síi cu'naj Elías man so' rihaan rcutzé ei —taj nij yuvij yo' a.

50 Gaa ne sca' caguáj uún Jesucristó, ne cavi' so' a.

51 Veé dan, ne quisin' yatzíj mantá cortiná noco' rá nuvíi nocoqo ndaa rej raá, ne 'o quini' ca'anj ndaa tacóo yo' a. Dan me se cachén yuún, ne quixra' ta'aj nij yuvej,

⁵² ne x'núj rej cachin' nii man nij síi cavi', ne cunuu i'na' uún que'eēe nij síi sa' cavi' asij rque a.

⁵³ Ne gaa quisij orá cunuu i'na' uún ma'an Jesucristó, ne curihanj nij síi cunuu i'na' uún yo', ne catúj nij so' chuman' gueēe chuman' Jerusalén, ne quene'en uxrá yuvij man nij so' a.

⁵⁴ Veé dan, ne nicun' tanuu capitán nicun' yo'ó nij tanuu nicun' cutumé man Jesucristó a. Ne quene'en nij so' cachén yuún, ne quene'en nij so' nu' se vaa guun, ne cucu'vi' ndo'o nij so', ne ndaa dan asuun gaa xcaj nij so' cuentá se vaa ya uxrá ta'nij Diose me Jesucristó, ne dan me se cataj nij so':

—Ya ta'nij Diose me síi nihánj tadonj —taj nij so' a.

⁵⁵ Ne gan' doj nicun' que'eēe chana, ni'yaj uun nij chana man Jesucristó a. Chana cuno se-nana Jesucristó asij cavij Jesucristó estadó Galilea me nij chana yo', ne qui'yaj suun nij chana yo' che'é Jesucristó a.

⁵⁶ Yo'ó no' me chana cu'naj Mariá Magdalena, ne yo'ó no' me chana cu'naj Mariá nii síi cu'naj Jacobo ga síi cu'naj José a. Ne yo'ó no' me nii roj ta'níi síi cu'naj Zebedeo a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachin' nii man Jesucristó rque yu'uj yuvej a

⁵⁷ Ne rej ata' güii ca'na' yo'ó síi ru'vee síi ne chuman' Arimatea a. José cu'naj so', ne so' me síi tucu'yón se-nana Jesucristó a.

⁵⁸ Dan me se ca'anj so' rihaan síi cu'naj Pilato, ne cachín ni'yaj so' rihaan síi cu'naj Pilato se vaa ca'vej síi cu'naj Pilato cachin' so' man Jesucristó a. Ne síi cu'naj Pilato ro', cataj se vaa ca'vee qui'yaj so' danj a.

⁵⁹ Ne nicaj síi cu'naj José man Jesucristó, ne nacutáj so' yatzj mantá naruvii xráá Jesucristó,

⁶⁰ ne vaa yu'uj yuvej rihaan so', rej achin' nii man nij síi cavi', tzaj ne yu'uj naca me yo' a. Ma'an so' me síi qui'yaj gáan nii yu'uj yo', ne taj vaj xnangá naj rque yu'uj ma'. Ne xarjij so' man Jesucristó rque yu'uj yo', ne caráan so' yuvej xij tu'va yu'uj yo' a.

⁶¹ Ne cayáan chana cu'naj Mariá Magdalena cayáan yo'ó chana cu'naj Mariá cayáan tu'va yu'uj yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tumé uxrá nii man yu'uj nuu Jesucristó a

⁶² Veé dan, ne taxrej, ne ndaa quisij qui'yaj chuvij nij yuvij israelitá che'é güii naraan rá nij so', ne cunuu chre' nij xrej ata suun nocoo doj do', nij síi fariseo do', ne ca'anj nij so' rihaan síi cu'naj Pilato,

⁶³ ne cataj nij so':

—Nuú rá núj daj cataj síi tiha' yu'unj yo' gaa gaa i'na' so', señor. Dan me se cataj so'

se vaa cachén va'nuj güii, gaa ne cunuu i'na' uún so', cataj so' adonj.

⁶⁴ Che'é dan ca'ne' so' suun rihaan tanuu se vaa tumé tanuu man yu'uj naj so' ndaa se quisij va'nuj güii yo' ruguñj. Sese se qui'yaj ní' danj, ne ca'na' nij síi tucu'yón se-nana so', ne quirij nij so' man so', ne cataj nij so' rihaan nij yuvij se vaa cunuu i'na' uún so' nanj adonj. Asa' quisij, gaa ne doj a tiha' yu'unj uún nij so' man nij yuvij nanj adonj —taj nij so' rihaan síi cu'naj Pilato a.

⁶⁵ Ne cataj síi cu'naj Pilato rihaan nij so' a: —Vaa tanuu rihaan soj ei. Nícaj soj man tanuu ca'anj soj cutumé soj man yu'uj yo' á. Ne'en ma'an soj daj qui'yaj soj á —taj Pilato rihaan nij so' a.

⁶⁶ Gaa ne cavii nij so' ca'anj nij so' tumé nij so' man yu'uj yuvej yo' a. Dan me se ca'ne' nij so' suun rihaan tanuu cutumé tanuu yu'uj, ne cachrón nij so' yánj nichraj tu'va yuvej caráan tu'va yu'uj yo' a.

28

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó a

¹ Dan me se ca'anj güii cuetan' güii naránj rá nij yuvij israelitá, ne na'yaan cotungó me yo', ne daj doj quisij güii a. Ne ca'na' chana cu'naj Mariá Magdalena do', yo'ó chana cu'naj Mariá do', quene'en roj chana yu'uj catúj Jesucristó a.

² Veé dan, ne cachén uxrá yuún, ne cavii yo'ó se-mozó síi 'nij ra'a man ní' rej xta', ca'na' so', nanij so' tu'va yu'uj yo', gaa ne quirii yanij so' yuvej aráan tu'va yu'uj yo', ne ca'anj cané so' xráá yuvej yo' a.

³ Daj se uun rá roj no' ne'en roj no' gaa raan ro', danj guun rá roj no' gaa curuvi' so' a. Ne daj se uun rá roj no' ne'en roj no' yu've' catzij ndo'o ro', danj guun rá roj no' ne'en roj no' sagan' so' a.

⁴ Gaa ne cucu'vi' ndo'o nij tanuu man tumé tu'va yu'uj yo', ne quiri'ij ndo'o man nij so' a. Dan me se ase vaa mán síi cavi' vaa mán nij so' rihaan yo'ó a.

⁵ Veé dan, ne cuchí' roj chana yo' rihaan se-mozó Diose, ne cataj se-mozó Diose rihaan roj no' a:

—Se cucu'vi' roj soj ma'. 'Q se aj ne'én 'unj se vaa nano' roj soj man Jesucristó síi cavi' rihaan rcutze adonj.

⁶ Taj vaj so' naj nihánj a ma'. 'Q se cunuu i'na' uún so', ndaa vaa cataj xna'anj so' rihaan soj á. Catuu roj soj ni'yaj roj soj rej quinaj so' á.

⁷ Gaa ne ra'yanj ca'anj roj soj, cataj xna'anj roj soj rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' se vaa cunuu i'na' uún so' á. Veé dan me se quitaj yaan so' rihaan soj ca'anj so' estadó Galilea, ne ca'anj soj ndaa yo', ne quene'en soj man so' á. Danj gaa cataj

xna'anj soj rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' á. Veé dan me quisij nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a —taj se-mozó Diose rihaan roj chana yo' a.

⁸Veé dan, ne curihañj roj chana ca'anj roj no' a. Veé roj no' cuchu'vi', ne veé roj no' guun niha' rá uún a. Veé dan me se cunanj ndo'o roj no', cataj xna'anj roj no' rihaan nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó nu' se vaa quene'en roj no' do', nu' nana cataj xna'anj se-mozó Diose rihaan roj no' do' a.

⁹Ne mañan orá dan nari' tuvi' ma'an Jesucristó ga roj chana yo', ne cataj so':

—Gaa niha' nimán roj soj á —taj Jesucristó rihaan roj no' a.

Gaa ne cuchí roj chana yo' rihaan Jesucristó, ne ca'anj canicun' ruj roj no' rihaan so', ne quita'aa roj no' tacóo Jesucristó, ne na'vúj roj no' rihaan Jesucristó a.

¹⁰Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj chana a:

—Se cuchu'vi' roj soj ma'. Mañan se ca'anj roj soj cataj xna'anj roj soj rihaan nij tinúu 'unj se vaa cavij nij so' ca'anj nij so' estadó Galilea, ne ndaa yo' quene'en nij so' manj á —taj Jesucristó rihaan roj chana yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana cataj xna'anj nij tanuu rihaan nij xrej atá suun nocoo doj a

¹¹Ne gaa quisij ca'anj roj chana yo', ne dan me se cavii ta'aj nij tanuu man tu'va yu'uj yo' rque chuman', ne cataj xna'anj nij tanuu rihaan nij xrej atá suun nocoo doj nu' se vaa guun a.

¹²Ne cunuu chre' nij xrej atá suun nocoo doj ga nij sí uun chij, ne nuchruij rañ nij so' daj qui'yaj nij so' a. Gaa ne go' uxrá nij so' sa'anj rihaan nij tanuu yo',

¹³ne cataj nij so':

—Cataj soj se vaa rej nii cotoj soj, ne nij sí tucu'yón se-nana so' ro', ca'na' quirii man so' a. Dajñ cataj soj á.

¹⁴Ne sese cuchí nana yo' rihaan sí nicaj suun gobernador, ne sese me rá so' qui'yaj so' sayuun man soj, ne ma'an núj caráán ra'a sayuun xráá soj á —taj nij so' rihaan nij tanuu a.

¹⁵Dan me se guun ya rá nij tanuu, ne quita'aa nij so' sa'anj yo', ne qui'yaj nij so' nu' se vaa cataj xna'anj nij xrej atá suun nocoo doj do', nij sí uun chij do', rihaan nij so' a. Ne ase vaa nana ca'mii nij tanuu rihaan yuvij ro', ta'nga' dajñ vaa nana ticha'nuu nij yuvij israelitá rihaan yuvij ndaa yo' yaj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun ca'ne' Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a

¹⁶Gaa ne ca'anj xaan nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó estadó Galilea, ne cavii nij so' rañ 'o' quij a. Dajñ qui'yaj nij so', ése

cuno nij so' nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so' gaa rque a.

¹⁷Gaa ne quene'en nij so' man Jesucristó, ne na'vúj nij so' rihaan so', tzaj ne ne guun ya rá ta'aj nij so' se vaa ya ya Jesucristó me so' a.

¹⁸Gaa ne cuchí Jesucristó rihaan nij so', ne cataj so' rihaan nij so':

—Yaj me se 'unj me sí uun chij xtá' do', nu' rihaan yo'óo do', qui'yaj Diose ei.

¹⁹Che'é dan ca'anj soj tucu'yón soj se-nanañ rihaan nij yuvij man 'o' chuman' naj rihaan chumii, ne canoco' nij yuvij manj, qui'yaj soj, ne cuta' ne soj man nij so', ne cata' tu'va soj se-chuvii Réé 'unj Diose do', se-chuvii 'unj ta'nij Diose do', se-chuvii Nimán Diose do' á.

²⁰Ne tucu'yón soj rihaan nij yuvij se vaa cunoo nij yuvij nu' nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj á. Veé dan yuun che'e cachee 'unj ga soj nu' güii cachee soj rihaan chumii nihánj, ndaa se quinavij nu' chumii nihánj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nihánj me se-nana Jesucristó nana sa' cachrón síi cu'naj Marcos rihaan yanj a

*Nana nihánj taj xna'anj che'é síi cu'naj
Juan síi cuta' ne man yuvij a*

¹ Nanj vaa guun che'e se-nana Jesucristó nana sa' a.

² Dan me se síi cu'naj Isaías síi nata' se-nana Diose gaa naá ro', cachrón so' nana nihánj rihaan yanj, ne: "Vaa síi ca'anj suun che'é 'unj, ne ca'nej 'unj man so' quitaj yaan so' rihaan so', ne nuchran' nimán yuvij ve'é ca'mii nij yuvij ga so', qui'yaj so' a", me se-nana Diose nana cachrón síi cu'naj Isaías rihaan yanj a.

³ Ne yo'ó nana cachrón uún so' me nana nihánj, ne: "Nucuj ndo'o ca'mii natáj 'o so' rej tacaan, ne cataj so' se vaa nuchran' nimán yuvij, ne ve'é ca'mii nij yuvij ga síi 'nj ra'a man ní' asá' ca'na' so' adonj", taj síi cu'naj Isaías gaa naá, ne ase vaa cataj so' ro', ta'nga' danj guun adonj.

⁴ Dan me se cavii síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvij, ne vaj so' rej tacaan, ne ca'mii natáj so' rihaan nij yuvij, cataj so' se vaa nuchran' nimán nij yuvij, ne tanáj nij yuvij chrej chi'ij, ne ca'vee tinavij Diose cacun' tumé nij yuvij, taj Juan adonj.

⁵ Ne dan me se curihanj ndo'o nij yuvij man estadó Judea do', man ma'añ human' Jerusalén do', ca'na' nij yuvij rihaan síi cu'naj Juan, ne cata' ne nij yuvij rá chráa cu'naj Jordán, qui'yaj Juan a. Dan me se nata' ya' nij yuvij che'é cacun' tumé nij yuvij, gaa ne cata' ne nij yuvij adonj.

⁶ Dan me se síi cu'naj Juan me se cachij taj xráa xcuu camelló guun yatzi' nuy so', ne 'nj catuun so' 'o nuj, ne chá so' rqui' chá so' catzi' xtaan man quij chá so' a.

⁷ Ne ca'mii natáj so', ne cataj so':

—Vaa 'o síi sca' doj rihanj, ne so' me síi ca'na' rej rihaan ní', ne 'unj nihánj me se ne nó xcunj nachej nuj correá 'nj tacanj so' ma'.

⁸ Ne síi uta' ne na uun man soj mej, tzaj ne ca'na' so', ne ca'na' Nimán Diose rihaan soj, qui'yaj so' adonj —taj síi cu'naj Juan rihaan nij yuvij a.

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuta' ne
Juan man Jesucristó a*

⁹ Ne güii yo' ta' asuun me se cavii Jesucristó chuman' Nazaret chuman' naj estadó Galilea, ne cata' ne so' rá chráa cu'naj Jordán, qui'yaj síi cu'naj Juan a.

¹⁰ Nu' curihanj uún Jesucristó rque na, ne nu' quene'en so' se vaa naxra' rej xta', ne

quene'en so' se vaa nanj Nimán Diose raa ma'añ so', ne ase vaa cha'aan ro', vaa Nimán Diose, curuvi' yo' a.

¹¹ Gaa ne rej xta' ca'mii Diose rihaan Jesucristó, ne cuno nij síi nicun' ga Jesucristó nana ca'mii Diose, ne dan me se cataj Diose a:

—Ta'nii 'unj síi 'ee ndo'o raj man mé so', ne niha' ndo'o raj ni'yaj 'unj man so' adonj —taj nana cavii rej xta' ca'mii Diose rihaan Jesucristó a.

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun
ndo'o rá síi chree tiha' yu'unj síi chree man
Jesucristó a*

¹² Ne dan me se ca'anj ndo'o Jesucristó rej tacaan, qui'yaj Nimán Diose a.

¹³ Ne vj chihaa güii vaj so' rej tacaan, ne guun rá síi chree tiha' yu'unj so' man Jesucristó, ne vaj Jesucristó rej man xcuu yuvaa, ne rque nij se-mozó Diose me ma'añ se cachiin rihaan Jesucristó a.

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Je-
sucristó estadó cu'naj Galilea a*

¹⁴ Dan me se gaa quisij quita'aa nij tanuu man síi cu'naj Juan, ne ca'anj Jesucristó estadó cu'naj Galilea,

¹⁵ ne ca'mii natáj so' se-nana Diose nana sa', ne cataj so' se vaa nichrun' quisij güii ca'na' Diose guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne:

—Che'é dan nuchran' nimán soj, ne cuchuman rá soj cunó soj se-nanaj nana sa' á —taj so' rihaan nij yuvij a.

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj
xna'anj Jesucristó rihaan ca'anj síi rii xcuaj
se vaa canoco' nij so' man Jesucristó a*

¹⁶ 'O güii cachén Jesucristó tu'va na lacuaná cu'naj na Galilea, ne quene'en so' síi cu'naj Simón ga tinúu Simón síi cu'naj Andrés, ne dan me se nicun' roj so' tu'va na lacuaná, ne tiguí roj so' nanj rque na, ne dan me se síi rii xcuaj me roj so' a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Canoco' roj soj manj á. 'O se síi naqui'yaj chre' xcuaj me roj soj, tzaj ne rej rihaan ní' me se guun roj soj síi naqui'yaj chre' yuvij, qui'yaj, ne canoco' nij yuvij manj a —taj Jesucristó rihaan roj tinuj roj so' a.

¹⁸ Ne nu' canicaj roj so' tanáj roj so' xnánj roj so', ne canoco' roj so' man Jesucristó, ca'anj roj so' nanj adonj.

¹⁹ Veé dan, ne cachéé nij so' doj, gaa ne quene'en Jesucristó man síi cu'naj Jacobo ta'nii síi cu'naj Zebedeo do', man tinúu Jacobo síi cu'naj Juan do' a. Dan me se nuu roj so' rque rihoo chéé rihaan na, ne naqui'yaj sa' roj so' nanj rii xcuaj, ne canacúun Jesucristó man roj tinuj roj so' canoco' roj so' man Jesucristó a.

²⁰ Veé dan, ne canicaj roj so', tanáj roj so' man rej roj so' sí cu'naj Zebedeo rá rihoo ga nij se-mozó so', gaa ne cavii roj so' canoco' roj so' man Jesucristó, ca'anj roj so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man yo' o nana chree nimán 'o snó' o a

²¹ Dan me se catúj nij so' chuman' Capernaum, ne daj a güii naránj rá nij yuvii israelitá ca'anj Jesucristó ve' tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés, ne tucu'yón so' se-nana Diose man nij yuvii a.

²² Ne caráya'anj nij yuvii se-nana so', che'é se çu doj vaa se-nana so' ga se-nana nij sí naqui'yaj çu se-tucuanj Moisés a. 'O se ase vaa a'mii 'o sí suun chij ndo'o ro', danj ca'mii so' rihaan nij yuvii a.

²³ Ne dan me se 'o güii naránj rá nij yuvii israelitá, ne yáan 'o sí nuu nana chree nimán rá ve' yo', ne caguáj so',

²⁴ ne cataj so' se vaa:

—Me che'é ra'yunj so' man núj, ga Jesús Nazareno'. 'Ná' so' tarí' so' man núj na'. Ne'enj mán so' se vaa sí guce cavii rihaan Diose mé so' adonj —taj sí nuu nana chree nimán rihaan Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne canicaj Jesucristó, caxríj yuvaa Jesucristó man nana chree nuu nimán snó'o yo', ne cataj so':

—Dínj tu'vá so', çurihanj so' cuaj nimán sí nihánj á —taj Jesucristó rihaan nana chree yo' a.

²⁶ Ndaa quisnúu ma'an snó'o yo', qui'yaj nana chree, ne nucuañ ndo'o caguáj nana chree, ne curihanj nana chree nimán snó'o yo', ne nahuun sa' so' a.

²⁷ Gaa ne ca'anj uxrá rá nij yuvii, ne xná'anj nij yuvii man tuvi' nij yuvii, cataj nij yuvii:

—Asa' ca'vee qui'yaj so' danj ga. Tucuáán naca me nihánj chuguanj. 'O se guun chij ndo'o sí nihánj, ne ndaa rihaan nij nana chree taj xna'anj sí nihánj daj qui'yaj nij so', ne uno nij nana chree yo' rihaan so' ga —taj nij yuvii rihaan tuvi' nij yuvii a.

²⁸ Gaa ne cuchí' nana che'é Jesucristó rihaan cunudanj nij yuvii man nichrun' estadó Galilea yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' nii chej Simón Pedró, qui'yaj Jesucristó a

²⁹ Dan me se curihanj nij tuvi' Jesucristó rá ve' tucu'yón nii se-tucuanj Moisés, gaa ne catúj taran' nij so' rá ve' tucua' Simón ga Andrés, ne 'na' Juan ga Jacobo ga nij so' a.

³⁰ Dan me se nii chej Simón ro', ran' no' chí'ij naca yuvaa, ne naj no', ne cataj xna'anj yo' o nij so' rihaan Jesucristó se vaa ran' uxrá no' a.

³¹ Gaa ne cuchí' Jesucristó rej naj no', ne canó so' ra'a no', ne naxcaj so' man no', ne naxagaa no', ne nu' x'néj chí'ij xráá no',

qui'yaj Jesucristó a. Ne veé maan orá dan qui'yaj çuvii no' çá nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun que'ee sí ran', qui'yaj Jesucristó a

³² Dan me se cata' güii, ne ti'nuu, ne nicaj nij yuvii cunudanj tuvi' nij yuvii sí ran' do', sí nuu nana chree nimán do', vaj nij yuvii rej ne Jesucristó a.

³³ Ne dan me se que'ee nij yuvii man chuman' Capernaum yo' nuu chre' rihaan ta'yaa ve' ne Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne nahuun que'ee nij sí ran' daj a chí'ij, qui'yaj Jesucristó, ne quirii ndo'o so' nana chree nimán nij yuvii, ne ca'ne' so' suun rihaan nij nana chree se vaa se ca'mii nij nana chree a doj nana a. Dan me se ne ca'vej rá Jesucristó cataj nij nana chree se vaa cunuu yaan nij nana chree man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Jesucristó nu' nij ve' tucu'yón nij yuvii israelitá se-tucuanj Moisés, ca'mii natáj so' a

³⁵ Gaa ne rej taxrej naxagaa Jesucristó, ne cavii so' chuman' Capernaum, ne ca'anj so' rej tacaan cachin' ni'yaj so' rihaan Diose a.

³⁶ Gaa ne canoco' nij tuvi' Simón man so',

³⁷ gaa ne nari' nij so' man so', ne cataj nij so' rihaan so' se vaa:

—Cunudanj nij yuvii nano' mán so' á —taj nij tuvi' Simón rihaan Jesucristó a.

³⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Cavii ní' rej nihánj, ca'anj ní' yo'ó nij chuman' naj nichrun', ne ca'mii natáj 'unj rihaan nij yuvii man yo'ó nij chuman' uún á. 'O se che'é dan ca'ná' 'unj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁹ Gaa ne ca'anj so' nu' nij chuman' naj estadó Galilea, ne ca'mii natáj so' rá ve' tucu'yón nij sí man nij chuman' yo' se-tucuanj Moisés, ne quirii so' man nij nana chree nuu nimán yuvii a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o sí ran' luj ri'yuj, qui'yaj Jesucristó a

⁴⁰ Gaa ne ca'na' 'o sí ran' luj ri'yuj, ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, ne cachíin ni'yaj so' rihaan Jesucristó, ne cataj so' se vaa:

—Sese me rá so', ne ca'vee ca'neç so' chí'ij xráj á —taj sí ran' luj ri'yuj yo' rihaan Jesucristó a.

⁴¹ Gaa ne cunuu 'ee rá Jesucristó man so', ne cuta' Jesucristó ra'a Jesucristó raá so', ne cataj Jesucristó:

—Me raj qui'yáj danj ei. Nahuun so' qui'yáj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴² Nu' danj cataj Jesucristó, ne nu' quinavij luj xráá sí ran', ne nahuun sa' so' cuaj a.

⁴³ Gaa ne ca'mii yuvaa Jesucristó ga so', ne quirii Jesucristó man so' rá ve',

44 *ne cataj Jesucristó rihaan so':*

—Se guun cataj xna'anj so' a doj nana rihaan a 'o yuvi' ma'. Maan se ca'anj so' rihaan xrej, ne tijaán so' mán so' rihaan xrej se vaa nahuún so', qui'yaj Diose, ne rque so' rihaan Diose ndaa vaa cataj sí cu'naj Moisés gaa naá ndaa vaa no xcúun so' rque so' rihaan Diose che'é yan nahuún so' adonj. Gaa ne xcaj nij xrej cuentá se vaa nahuún so' qui'yaj adonj —taj Jesucristó rihaan sí nahuun yo' a.

45 Tzaj ne curihañj sí nahuun yo', ne guun che'e so' ca'mii natáj ndo'o so', ndaa síj, gaa ne cha'nuu' ndo'o nana se vaa nahuun so' qui'yaj Jesucristó a. Ne dan me se ne ca'vee a doj catu' ranga' Jesucristó rá nij chuman', qui'yaj nij nana yo', ne inañj rej tacaan vaj so', ne canó nij yuvi' cuchi' rej vaj so' a.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun so' 'o sí na'vee cachee, qui'yaj Jesucristó a

1 Dan me se cachén doj güii, gaa ne catúj uún Jesucristó chuman' Capernaum, gaa ne cuchi' nana rihaan nij yuvi' se vaa yanj so' rá ve' a.

2 Gaa ne cunuu chre' que'ee ndo'o nij yuvi' rihaan ve' yo', ne ndaa raan ma'an mán nij yuvi', ne ndaa rihaan ta'yaa ve' yo' taj rej quisij doj cuman' nij yuvi' a. Ne nata' Jesucristó se-nana so' rihaan nij yuvi' a.

3 Ne dan me se ca'na' doj yuvi' uún, ne nij so' me se nicaj nij so' yo'q tuvi' nij so' sí na'vee cachee, ne táá chiha ca'anj nij so' man sí na'vee cachee yo', ne dan me se guun rá nij so' cuchi' sí na'vee cachee yo' rihaan Jesucristó a.

4 Tzaj ne ne ca'vee cuchi' sí na'vee cachee yo' rihaan Jesucristó, qui'yaj nij so' a ma'. 'Q se man uxrá yuvi', ne ne ca'vee cachén nij so' a. Che'é dan cavi' nij so' xráá ve', ne caya' nij so' yu'uj xráá ve' rej nicun' Jesucristó rá ve', ne tanani' nij so' yuvéé táá sí na'vee cachee yo' rihaan Jesucristó a.

5 Dan me se gaa quene'en Jesucristó se vaa cuchumán uxrá rá nij tuvi' sí na'vee cachee yo' se vaa ca'vee nahuun so' qui'yaj Jesucristó, gaa ne cataj so' rihaan sí na'vee cachee yo'.

—Navij cacun' xráá so', nanj tinuj —taj Jesucristó rihaan so' a.

6 Ne ne doj sí naqui'yaj cuu se-tucuañj Moisés rá ve' yo' ga Jesucristó, ne nuchruj raa nij so', ne guun rá nij so'.

7 "Me che'é a'mii sí nihánj danj ga. 'Q se a'mii so' nana vaa nij rihaan Diose asan. Qrún' Diose guun nucuaj tinavij cacun' xráá yuvi' nanj á", guun rá nij sí naqui'yaj cuu se-tucuañj Moisés yo' a.

8 Dan me se quene'en ma'an Jesucristó se vaa guun rá nij so' danj, ne che'é dan cataj so'.

—Me che'é nuchruj raa soj nana nanj ga.

9 Tu'va rma'an 'unj se vaa navij cacun' xráá sí nihánj, rá soj a na'. Ca'vee cataj uun ní' navij cacun' xráá sí nihánj na'. Ase ca'vee doj cataj ní' naxagaa so', ne nacue so' tuvée so', ne cachee so' cuaj, cataj ní' xa'.

10 Dan me se me rá 'unj xcaj soj cuentá se vaa sí ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvi' mej ne no xcúun 'unj tinaví' unj cacun' xráá nij yuvi' man rihaan chumí' nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Dan me se cataj Jesucristó rihaan sí na'vee cachee a:

11 —Rihaan so' sij na'vee cachee taj 'unj, ne nacue so' tuvée so', ne nan' so' tucua so' á —taj Jesucristó rihaan sí naj rihaan yuvéé yo' a.

12 Gaa ne naxagaa sí na'vee cachee yo', ne nacué so' tuvée so', gaa ne curihañj so' rá ve', ni'yaj taran' nij yuvi' man rá ve' a. Ndaa síj, gaa ne ca'anj rá nij yuvi', ne cataj nij yuvi' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose, ne:

—Daj chiha' mój ne quene'en ní' suun danj a man adonj —taj nij yuvi' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nacúun Jesucristó man Levi, ne canoco' Levi man so' a

13 Gaa ne curihañj uún Jesucristó, ca'anj so' tu'va na lacuaná, gaa ne ca'na' cunudanj nij yuvi' rej vaj so', gaa ne tucu'yón so' man nij yuvi' a.

14 Veé danj vaj so', ne quene'en so' man sí cu'naj Levi ta'ní sí cu'naj Alfeo, ne dan me se ne so' 'o ve' a'néj ní puextó, ne a'néj so' puextó man yuvi' a. Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so', ne:

—Canocó' so' manj, ca'anj ní' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Gaa ne naxumaan so', ne canoco' so' man Jesucristó, ca'anj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Jesucristó racuj so' man ní' sí tumé cacun' a

15 Dan me se 'o güii yáan Jesucristó rá ve' tucua sí cu'naj Levi yo', ne ca'na' ndo'o tuvi' so' sí a'néj puextó do', yo'ó nij sí tumé ndo'o cacun' do', ne catúj nij so' rá ve', ne ca'anj cayáan nij so' ga Jesucristó, ne dan me se man rcua'gan nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó do', ne chá cunudanj nij so' chraa a. 'Q se que'ee ndo'o nij sí tumé cacun' yo' me canoco' se-nana Jesucristó a.

16 Gaa ne nij sí fariseo naqui'yaj cuu se-tucuañj Moisés rihaan yuvi' ro', quene'en nij so' se vaa chá Jesucristó chraa do', co'o Jesucristó do', ga nij sí a'néj puextó do', ga yo'ó nij sí tumé ndo'o cacun' do', gaa ne cataj nij so' rihaan nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó, ne:

—Me che'é chá sít nihánj chraa ne co'lo so' na ga nij sít a'néj puextó do', ga yo'ó nij sít tumé cacun' do', ga —taj nij so', xná'anj nij so' man nij sít tucu'yón se-nanā Jesucristó a.

¹⁷ Ne cuno Jesucristó nanā ca'mii nij so', gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Sít vaa nucuaj ro', ne nano' nij so' man doctor ma'. Maan sít ran' ro', me sít nano' man doctor adonj. Gaa ne ase vaa sít ran' ro', danj vaa nij sít nihánj adonj. Ne ca'na' 'unj canacunj 'unj man sít sa' ma'. Che'é nij sít tumé cacun' ca'naj se vaa canoco' nij so' se-nanā adonj. Tzaj ne sese sít sa' me soj, rá soj, ne nuveé sij canacunj 'unj man me soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nanā nihánj taj xna'anj me che'é ne toco' nij sít tucu'yón se-nanā Jesucristó x'naa man ma'an nij so' a

¹⁸ Ne dan me se toco' nij sít tucu'yón se-nanā Juan do', nij sít fariseo do', x'naa man ma'an nij so', ne ca'na' nij so' rihaan Jesucristó, ne xná'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Me che'é, ne toco' núj sij tucu'yón se-nanā Juan do', sij tucu'yón se-nanā nij sít fariseo do', x'naa man ma'an núj che'é se aráj guéj núj rihaan Diose, tzaj ne nij sít tucu'yón se-nanā so' me se ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' ga —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ase vaa sít cuchruj sa'anj vaa 'unj, ne asa' ca'vee toco' nij sít man gaj x'naa man ma'an nij so', rá soj ga. Ase vaa sít cataj xcaj man chana ne man tuvi' so' do', danj vaa nij sít man nihánj cuano, ne anuú ndo'lo cha'anj man nij so', ne se ca'vee toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' cuano ma'.

²⁰ Tzaj ne vaa güii, ne guun yanij 'unj rihaan nij so', qui'yaj yuvií, gaa ne nano' rá nij sít nihánj, gaa ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' adonj.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa nij sít noco' tucuáan nga ro', se guun nucuaj nij so' cuno nij so' se-nanā Jesucristó ma'

²¹ "Tzaj ne ase vaa yatzíj sin' vaa tucuáan nga noco' soj, ne se guun na'hej ní' mantá naca man yatzíj nga yo' ma'. 'O se sese qui'yaj ní' danj, ne güii quinañj yuvií yatzíj yo', gaa ne nagüej mantá naca yo', ne sese cuxuun yuvií man yatzíj yo', ne quisín' yo', gaa ne cunuñ xij doj yu'uj taj man yatzíj nga yo' nanj adonj.

²² Ne dan me se ase vaa nuj nga nuj araa nii na vinó vaa uún soj ei. Ne se ca'vee tucu'yón 'unj se-tucuanj 'unj rihaan soj ma'. 'O se ase vaa na vinó naca vaa nana tucu'yón 'unj, ne se guun caraa yuvií na vinó naca rque nuj nga ma'. Sese danj qui'yaj yuvií, ne cuyanj na vinó cunuñ xee na vinó, ne se cacua nuj nga ma'. Che'é dan canuñ yo', ne

cayanj na vinó rihaan yo'ó a. Che'é dan araa nii na vinó naca rque nuj naca, ne 'o mán sa' na vinó rque nuj yo' a. Che'é dan inanj rihaan sít naca sít ne noco' tucuáan nga tucu'yón 'unj se-nanā nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sít tucu'yón se-nanā sít cu'naj Juan do', rihaan nij sít tucu'yón se-nanā nij sít fariseo do' a.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é güii naránj rá ní' a

²³ 'O güii naránj rá nij yuvií israelitá cachén Jesucristó ga nij sít tucu'yón se-nanā so' rque 'o naa 'nuú trigó, ne guun che'é nij sít tucu'yón se-nanā so' vaj nij so' ne cuta nij so' doj caa trigó a.

²⁴ Gaa ne cataj nij sít fariseo rihaan Jesucristó a:

—Ní'yaj so' ei. Me che'é 'yaj nij sít tucu'yón se-nanā so' danj ga. Ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' danj güii naránj rá ma' —taj nij sít fariseo rihaan Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me che'é, ne ne nayaá soj rihaan danj Diose daj qui'yaj sít cu'naj David gaa naá a. Gaa quina'aa rque nij tuví' nij so',

²⁶ gaa ne catúj so' rá nuvíi gaa cayáan sít cu'naj Abiatar xrej atá suun nocoj doj, ne chá so' rachruún taj rihaan se-mesa Diose a. Ne ne nó xcúún so' chá so' rachruún yo', maan orún' nij xrej nó xcúún chá rachruún yo' a. Ne go' uún sít cu'naj David yo' chá nij tuvi' so' uún a. Tzaj ne ne cataj Diose se vaa tumé sít cu'naj David cacun' ma' —taj Jesucristó rihaan nij sít fariseo,

²⁷ gaa ne cataj uún so' rihaan nij sít fariseo a—Maan che'é rej ca'vee cavií sa' nij yuvií me cuchruj Diose güii naránj rá nanj á. Nuveé che'é rej cataj nij yuvií suun navij rá güii naránj rá me qui'yaj Diose man nij yuvií a ma'.

²⁸ Che'é dan me, 'unj sij ca'néé Diose nicañ yu'unj man yuvií ro', nō xcúnj quiriñ ta'ngaj daj qui'yaj yuvií güii naránj rá nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sít fariseo a.

3

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o sít nacoq ra'a, qui'yaj Jesucristó a

¹ Gaa ne natúj Jesucristó rá ve' tucu'yón nij sít israelitá se-tucuanj Moisés, ne dan me se yáan 'o snó'o nacoq ra'a rá ve' yo' a.

² Ne nij sít fariseo me se yáan nij so' rá ve' yo', ne tumé uxrá nij so' man Jesucristó sese nahuun yuvií qui'yaj so' gaa güii naránj rá nij yuvií israelitá a. Danj qui'yaj nij so' che'é rej guun rá nij so' cuta' nij so' cacun' xraá Jesucristó a.

³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan sít nacoq ra'a a:

—Naxumañ so' canicun' cayá so' sca'núj núj á —taj Jesucristó rihaan so' a.

4 Gaa ne xná'anj Jesucristó man nij síí fariseo yo', cataj so', ne:

—No xcuún ní' račuíj ní' man tuvi' ní' güii naránj rá ní' na', ase no xcuún ní' qui'yaj chí'ii ní' man tuvi' ní' xa'. Daj qui'yaj ní' rá soj gaa güii naránj rá ní' ga. Ne nó xcuún ní' tjanii ní' man tuvi' ní' rihaan sayuun gaa güii naránj rá gaa a na'. Ní'yaj uun ní' cavi' so' gaa güii naránj rá gaa a na'. —Danj taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Tzaj ne dínj tu'va nij so' a.

5 Gaa ne ca'maan rá Jesucristó, ne ní'yaj so' man nij síí fariseo yo' a. 'Q se nanó ndo'o rá so' che'é nij so' se vaa síí nichraj ndo'o nimán me nij so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan síí nacoo ra'a yo' a:

—Tucuá so' ra'á so' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Ne tucuá so' ra'a so', ne cunuu sa' ra'a so' nanj adonj.

6 Gaa ne curihañj nij síí fariseo yo', ne cunuu chre' nij so' ga nij síí noco' man síí cu'naj Herodes, ne ca'anj nij so' rej yaníj, ne guun rá taran' nij so' daj gaa qui'yaj nij so' ne cavi' Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xcaj ndo'o nij yuvií cuentá se vaa síí 'yaj nahuun sa' yuvií me Jesucristó a.

7 Gaa ne cavii Jesucristó ga nij síí tucu'yón se-nana so' rej yo', ne ca'anj so' tu'va na lacuaan a. Ne canoco' uxrá yuvií man so' a. Dan me se síí man estadó Galilea do',

8 síí man estadó Judea do', síí man chuman' Jerusalén do', síí man estadó Idumea do', síí man rej rnej chucá cu'naj Jordán do', síí man chuman' Tiro do', síí man chuman' Sidón do', cuno nij so' nana daj qui'yaj Jesucristó che'é nij síí ran', ne che'é dan ca'na' ndo'o nij so' rihaan Jesucristó a.

9 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij síí tucu'yón se-nana so' se vaa qui'yaj chuvíj nij so' o' rihoo chéé rihaan na catuú so', gaa ne se gaa nanj curu'maan nij yuvií man so', taj so' a.

10 'Q se nahuun sa' uxrá yuvií, qui'yaj Jesucristó, ndaa síj, gaa ne taran' nij síí ran' ro', canoco' uxrá nij so' man Jesucristó che'é rej ca'vee cano ra'a nij so' man so' gaa ne nahuun sa' nij so', rá nij so' a.

11 Ne nij síí nuu nana chree nimán ro', gaa quene'en nij so' man Jesucristó, ne ca'anj quinañj nij so' rihaan yo'óo tacóo Jesucristó, ne cataj nij nana chree se vaa:

—So' me ta'níí Diosé ya adonj —taj nij nana chree rihaan Jesucristó a.

12 Gaa ne ca'ne' ndo'o Jesucristó suun rihaan nij nana chree se vaa se guun nata' nij so' rihaan nij yuvií che'é so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quinarií Jesucristó chuvij síí ca'anj nata' se-nana so' a

13 Gaa ne cavii Jesucristó xráá quií, ne canacuún so' man nij síí me rá so' ca'na' rihaan so', gaa ne cavii nij so', ne cuchi' nij so' rihaan Jesucristó a.

14 Gaa ne quinarií Jesucristó man chuvij nij so' se vaa guun nij so' apóstol nata' rihaan yuvií che'é so' a. 'Q se guun rá so' se vaa cachee chuvij nij so' ga so', ne guun rá so' ca'nej so' man chuvij nij so' ca'mii natáj nij so' rihaan nij yuvií a.

15 Ne guun rá so' nago' so' suun uun chij ra'a nij so' che'é rej ca'vee nahuun sa' nij síí ran' ne quiríj nij so' man nij nana chree nimán nij yuvií a.

16 Dan me se cune' Jesucristó man síí cu'naj Simón, ne tucu'náj so' Pedró man Simón a.

17 Ne cune' so' man síí cu'naj Jacobo ta'níí síí cu'naj Zebedeo, ne cune' so' man tinúú Jacobo síí cu'naj Juan, ne tucu'náj so' Boanerges man roj so', ne nana "Boanerges" ro', taj se vaa ase vaa ta'níí ya'anj tu'víi vaa roj so' a.

18 Ne cune' so' man síí cu'naj Andrés do', man síí cu'naj Felipé do', man síí cu'naj Bartolomé do', man síí cu'naj Mateo do', man síí cu'naj Tomás do', man síí cu'naj Jacobo ta'níí síí cu'naj Alfeo do', man síí cu'naj Tadeo do' a. Ne cune' so' man yo'ó síí cu'naj Simón, ne tuvi' nij síí me rá cunu' ga gobiernó man Romá me so' a.

19 Ne cune' Jesucristó man síí cu'naj Judas Iscariote, ne so' me síí tacuachén man Jesucristó rihaan nij síí taj ri'yunj man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuta' nij síí fariseo cacun' rmi' xráá Jesucristó se vaa ca'mii Jesucristó ga síí chree a

Gaa ne catúj Jesucristó rá ve' a.

20 Gaa ne cunuu chre' ndo'o uún nij yuvií rihaan so', ne dan me se guun chruj ndo'o rihaan Jesucristó ga nij síí tucu'yón se-nana so', qui'yaj nij yuvií, ne ndaa ne gaa ya'núj rihaan Jesucristó ga nij síí tucu'yón se-nana so' cha nij so' chraa, qui'yaj nij yuvií a.

21 Gaa ne cuchi' nana rihaan nij tuvi' Jesucristó daj ran' so' 'yaj nij yuvií, ne che'é dan ca'anj nij tuvi' Jesucristó quita'aa nij so' man Jesucristó a. 'Q se guun rá nij tuvi' Jesucristó se vaa guun snuj Jesucristó a.

22 Gaa ne nij síí naqui'yaj cuu se-tucuañj Moisés síí cavii chuman' Jerusalén ro', cataj nij so' se vaa síí chree uun chij síí cu'naj Beelzebú nuú nimán Jesucristó, ne che'é dan guun nucuaj Jesucristó quiríj Jesucristó nana chree nimán yuvií qui'yaj síí chree uun chij yo', taj nij síí naqui'yaj cuu se-tucuañj Moisés yo' a.

23 Gaa ne canacuún Jesucristó man nij síí naqui'yaj cuu se-tucuañj Moisés, ne nanó

so' doj cuentó rihaan nij so', ne dan me se cataj so', ne:

—Asa' ca'vee quirijí síf chree síf cu'naj Satanás man ma'an tuvi' so' nana chree nimán nij yuvij, rá nij soj ga. Daj chihaa mij se ca'vee qui'yaj so' danj a man adonj.

²⁴ Ne'en soj se vaa sese vaa 'o nación, ne sese xra' ta'aj nij síf uun chij rihaan nación yo' ne cunu' ma'an nij so' ga tuvi' nij so', ne vaa güii, ne nu' nación yo' quirijí nu' nanj adonj.

²⁵ Ne sese unu' ta'aj nij yuvij man 'o barrio ga tuvi' yuvij síf man ma'an barrio yo', ne vaa güii, ne quirijí nu' barrio yo', qui'yaj nij so' nanj adonj.

²⁶ Che'é dan me sese unu' síf chree síf cu'naj Satanás ga tuvi' ma'an so', ne sese racuj síf chree mán 'unj quirijí 'unj nana chree nimán nij yuvij, ne se ca'vee guun chij síf chree yo' sese navij tuvi' so' ma'. Maan se quirijí nu' so' nanj adonj.

²⁷ "Ne sese me rá yo'q so' catu' so' rá ve' tucua' síf ru'vee qui'yaj itu' so' si'yaj síf ru'vee yo', ne asino numij so' man síf ru'vee yo', ga ne canicaj so' catzj so' tucua' síf ru'vee yo' ei. Ne ase vaa 'yaj síf atúj tucua' síf ru'vee ro', danj 'yaj man síf chree yo' chuguanj. Dan me se numij 'unj man so', ne cuano nihánj a'néj 'unj man nu' nij síf 'nij ra'a so' adonj.

²⁸ "Cataj xna'anj yá yá 'unj rihaan soj cuano se vaa nu' cacun' tumé yuvij do', me ma'an nana chi'ij ca'mij yuvij do', ca'vee tinavij Diosé cacun' yo' che'é nij yuvij a.

²⁹ Tzaj ne sese nachrijí yo'q so' ni'yaj so' man Nimán Diosé, ne daj chihaa mij se quinavij cacun' yo' xraá so' a ma'. Tananj quitaj cacun' yo' xraá so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

³⁰ —Danj cataj Jesucristó rihaan nij síf naquiyaj cuu se-tucuanj Moisés, che'é se aj cataj nij so' se vaa nana chree nuú nimán so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa nii Jesucristó do', ase vaa tinúú Jesucristó do', ase vaa ra'vij Jesucristó do', vaa nij síf uno rihaan Diosé a

³¹ Ga ne ca'na' nii Jesucristó do', tinúú Jesucristó do', ne nicun' nij so' xe' rihaan ve' nuú Jesucristó, ne ca'néé nij so' nana rihaan Jesucristó se vaa curihanj so' ca'na' so' rej nicun' nij so' a.

³² Ne yáan ndo'o yuvij nu' anicaj rej ne Jesucristó, ne cataj nii rihaan Jesucristó a:

—Nicun' níf so' nicun' tinúú so' nicun' xe', ne me rá nij so' quene'en nij so' mán so', Jesús —taj nii rihaan Jesucristó a.

³³ Ga ne cataj Jesucristó rihaan nij síf nata' rihaan so' se vaa:

—Me chana me níf 'unj, rá soj ga. Me síf me tinúú 'unj, rá soj ga —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁴ Ga ne ni'yaj Jesucristó man nij síf yanj nu' anicaj rej ne so', ne cataj so' a:

—Ni'yaj so' ei. Ase vaa níf 'unj do', ase vaa tinúú 'unj do', vaa nij síf nihánj adonj.

³⁵ Yuvij uno rihaan Diosé ro', ase vaa tinúú 'unj do', ase vaa ra'vij 'unj do', ase vaa níf 'unj do', vaa nij so' adonj —taj Jesucristó a.

4

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é 'núú trigó tix'nuu yo'q so' a

¹ Ga ne ca'anj Jesucristó tu'va na lacuaná, ne guun che'e so' tucu'yón so' se-nana so' rihaan yuvij tu'va na lacuaná a. Ne dan me se ca'na' ndo'o yuvij rihaan so', ne che'é dan cavii so' rque 'o rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj cane so' rque rihoo yo', ne canicun' nij yuvij rihaan yo'óo tu'va na lacuaná yo' a.

² Ga ne tucu'yón so' man nij yuvij, nanó ndo'o so' cuentó rihaan nij yuvij, ne dan me se cataj so' rihaan nij yuvij a:

³ —Cuno soj ca'mij á. Dan me se curihanj 'o síf me rá cuchruj naa 'núú trigó, ne tix'nuu so' 'núú trigó yo' rihaan yo'óo,

⁴ ne cayuu doj 'núú trigó yo' rá chrej chéé yuvij, ne ca'na' xtáj chá xtáj man 'núú trigó naj rá chrej yo', ne dan me se navij nu' 'núú trigó yo', qui'yaj nij xtáj nanj adonj.

⁵ Ne yo'q ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu rihaan yuvej rej taj catun' yo'óo a. Che'é dan cuaj xra' stanj le'ej a.

⁶ Veé dan, ne quisij güii, ne cuchrii naa le'ej, qui'yaj naan, che'é se ne ca'vee ca'anj nij yá naa le'ej yo' a man adonj.

⁷ Ne yo'q ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu sca'núj coj tanj, ne dan me se yo'q doj cachij coj tanj yo' rihaan naa le'ej, ne quinavij nu' naa le'ej, qui'yaj coj tanj yo', ne ne cavij sa' naa yo' a man adonj.

⁸ Ne yo'q ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu rihaan yo'óo sa', ne naa yo' ro', cachij sa' a. Dan me se rihaan ta'aj yo'óo sa' yo' icó chí' yá 'núú cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii quinij rihaan yo'óo sa' yo', ne rihaan yo'óo ta'aj yo'óo sa' yo' va'nuj chihaa yá 'núú cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii quinij rihaan yo'óo sa' yo', ne rihaan yo'óo ta'aj yo'óo sa' yo' cientó yá 'núú trigó cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii cayuu rihaan yo'óo sa' yo' uún nanj adonj —taj Jesucristó,

⁹ ga ne cataj uún so' — Sese taj yu'uj xréé soj, ne cuno soj nana nihánj ei. —Veé danj quisij cuentó yo' cuentó nanó Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é nanó ndo'o Jesucristó cuentó che'é nij rasuun rihaan nij yuvij a

¹⁰ Gaa ne gaa guun yanij so' rihaan nij yuvij, ne nij síi cheé ga so' do', chuvij nij apóstol cune' so' man nata' rihaan yuvij che'é so' do', xná'anj nij so' man so' che'é nij cuentó nanó so' rihaan nij yuvij a.

¹¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Xa' soj, tzaj ne tihaan Diose nana rihaan soj daj qui'yaj Diose gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se nana ne ne'en cunudanj yuvij me nana yo' nana tihaan Diose rihaan soj adonj. Ne rihaan yo'ó nij yuvij man rihaan chumij me se inanj cuentó che'é nij rasuun nanoj rihaan nij yuvij.

¹² gaa ne ni'yaj nij so' do', nana xrej nij so' do', tzaj ne se quene'en nij so' do', se xcaj nij so' cuentá do', a ma'. 'Q se na'vej uxrá rá nij so' canicaj nimán nij so' ne güej cacun' xráa nij so' a man adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me taj cuentó che'é núú trigó yo' a

¹³ Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne ne ne'en soj me taj cuentó nihánj cuentó che'é 'núú trigó tix'nuu yo'ó so' na'. Ne asa' ca'vee xcaj soj cuentá che'é yo'ó nij cuentó, rá soj ga.

¹⁴ "Dan me se síi tix'nuu 'núú trigó ro', so' me síi nata' se-nana Diose rihaan yuvij adonj.

¹⁵ Ne ase vaa 'núú cayuu rá chrej qui'yaj síi tix'nuu 'núú ro', danj vaa ta'aj nij síi uno se-nana Diose, ne dan me se uno nij so' doj tzin', tzaj ne nu' cuno nij so', ne nu' 'na' síi chree síi cu'naj Satanás, ne a'néj síi chree se-nana Diose nana cayuu rque nimán nij so' a.

¹⁶ "Ne vaa ta'aj 'núú trigó cayuu rihaan yuvej uún, ne 'núú trigó yo' ro', ase vaa nij síi uno se-nana Diose vaa yo', ne cuaj uun niha' rá nij so' canoco' nij so' nana yo' a.

¹⁷ Tzaj ne ataa xcaj sa' nij so' cuentá, ne gaa uun che'e yuvij 'yaj yuvij sayuun man nij so' che'é nana noco' nij so', ne cuaj nu' uun na'aj nij so', ne tanáj nij so' nana yo' cuaj nanj adonj.

¹⁸ "Ne ase vaa nij 'núú trigó cayuu sca'núj coj tanj ro', danj vaa yo'ó ta'aj nij yuvij uún, ne dan me se uno nij so' se-nana Diose,

¹⁹ tzaj ne nanó ndo'o rá nij so' che'é se man rihaan chumij nihánj, ne me ndo'o rá nij so' qui'yaj canaán nij so' sa'anj, don tiha' yu'unj nij so' man ma'an nij so' che'é sa'anj, ne me ma'an yo'ó nij rasuun nano' ndo'o nij so', ne che'é dan tanáj xco nij so' se-nana Diose, ne ne 'yaj nij so' se sa' a ma'.

²⁰ "Ne 'núú trigó cayuu rihaan yo'óo sa' ro', ase vaa síi uno se-nana Diose vaa yo', ne uun niha' rá so' uno so' nana yo', ne nuu sa' nimán so' rihaan Diose a. Ne sa' doj tzin'

'yaj ta'aj nij so', ne sa' doj 'yaj yo'ó ta'aj nij so', ne sa' uxrá doj 'yaj yo'ó ta'aj nij so' uún nanj adonj. —Veé danj quisij nana ca'mii Jesucristó che'é cuentó yo' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é aga'ya'an a

²¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Ne gaa rmí' me se achrón nii ya'an raa aga' ya'an, ne axríj yuve nii aga' ya'an yo' rque 'o chrúun do', rque yuvéé do', rá soj na'. Taj ma'. Sese rmí', ne uta' nii aga' yo' rej xta', gaa ne cuchuguun sa' ndo'o adonj.

²² Dan me se a 'ó rasuun caxríj yuve yuvij se qui'nij yuve ma'. Ya nurihanj yo' vaa güii, ne cunudanj yuvij quene'en, vaa güii adonj. Ne cunudanj rasuun 'yaj yuve yuvij quene'en daj a yuvij vaa güii ei.

²³ Sese taj yu'uj xréé soj, ne cunó soj nana nihánj ei —taj Jesucristó rihaan nij so',

²⁴ gaa ne cataj uún so' se vaa— Nuchruj raa soj nana ca'mij nihánj ei. Sese qui'yaj suun uxrá soj nari' soj nana nihánj, ne rque ndo'o Diose doj nana nari' uún soj nanj adonj.

²⁵ 'Q se síi nari' nana ro', doj a nari' uún so', qui'yaj Diose nanj adonj. Ne síi na'vej rá nari' sa' nana ro', tananj ca'neé Diose doj nij nana nari' so' man so', ne quinaj uun so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é naa a

²⁶ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Dan me se ase vaa achij naa cuchruj 'o snó'o ro', danj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne snó'o yo' ro', cunó so' 'núú rihaan yo'óo,

²⁷ ne síj cunó so', ne otoj so' rej nii, ne naxagaa so', ne danj 'yaj so' daj a güii, ne dan me se xra' naa le'ej, ne achij naa le'ej, ne ne ne'en uxrá snó'o me che'é me xra' naa ne achij naa a ma'.

²⁸ Achij ma'an naa rihaan yo'óo, ne dan me se asino yaan xra' naa, gaa ne anó tihaj, gaa ne uun xij yumíi naa a.

²⁹ Gaa ne gaa quisij tan' xráa naa, ne a'néé snó'o man nij síi quirij naa nanj á. 'Q se quisij tió quirij nii naa nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é caán cuéj mostazá xlá a

³⁰ Gaa ne cataj uún Jesucristó:

—Daj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj, rá soj ga.

³¹ Dan me se ase vaa achij caán cuéj mostazá xlá ro', danj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se axríj nii caán yo' rihaan yo'óo, ne caán yo' me se caán le'ej nii doj vaa caán yo' rihaan cunudanj nij caán man rihaan chumij nihánj,

³² tzaj ne dan me se gaa axrîj nii caân yo' rihaan yo'ó, ne achij caân yo', ne xîj doj uun yo' rihaan cunudanj nij coj man tacaan, ne xcaan ndo'o vaa ra'a cuêj yo', ne a'vee 'yaj nij xtâj vaj rej xta' saca' nij xo' raq cuêj yo', ne aráan cachun' xráa nij xo', 'yaj cuêj mostazá xlá yo' nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa inanj cuentó nanó Jesucristó rihaan nij yuvií a

³³ Dan me se que'ee cuentó vaa danj cuentó che'é nij rasuun nanó Jesucristó rihaan nij yuvií, nata' so' se-nana Diosé rihaan nij yuvií, ndaa vaa guun nucaj nij yuvií cunq nij yuvií a.

³⁴ Taj vaj yo'ó nana nanó Jesucristó rihaan nij yuvií a ma'. Maan inanj cuentó che'é nij rasuun nanó Jesucristó rihaan nij so', tzaj ne rihaan ma'an nij sí tucu'yón se-nana so' me se ataj xna'anj so' che'é nij cuentó yo' rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ne' Jesucristó suun rihaan na do', rihaan nana do', se vaa canicun' yo' a

³⁵ Gaa ne rej ti'nuu güii yo' me se cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so', ne:

—Ca'anj ní' ndaa yo'ó níchrej tu'va na lacuaná á —taj so' rihaan nij so' a.

³⁶ Gaa ne nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó me se ca'anj rihoo nuu nij so' ga Jesucristó, qui'yaj nij so', ne quináj nij yuvií tu'va na lacuaná, ne vaa doj nij rihoo canoco' xcó nij so' a.

³⁷ Gaa ne cavii uxrá nana yuvaa rihaan na lacuaná, ne quinaan ndo'o rihaan na, ne catúj uxrá na rque rihoo yo', ne daj doj caraa nu' rque rihoo, qui'yaj na a.

³⁸ Ne Jesucristó me se naj so' rej sihuu rihoo, ne 'nij raq so' camá, otoj so' a. Gaa ne narií nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó nej rihaan Jesucristó, ne cataj nij so':

—Nihánj me se daj doj cavi' ní', maestro, ne me che'é ne rihuun rá so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁹ Gaa ne canicun' caya Jesucristó, ne caxrîj yuvaa so' man nana, ne cataj so' rihaan na lacuaná:

—Gaa dínj rihaan so', ne se quinaán so' ma' —taj so', gaa ne nu' canicun' nana, ne canicun' dínj rihaan na lacuaná yo', qui'yaj Jesucristó nanj adonj.

⁴⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Me che'é chu'vi' ndo'o nimán soj ga. Ataa cuchuman sa' rá soj ni'yaj soj manj na' —taj so' rihaan nij so' a.

⁴¹ Gaa neuchu'vi' ndo'o nij so', ne xna'anj nij so' man tuvi' nij so', cataj nij so':

—Daj sij me sí nihánj ga. Ndaa nana do', ndaa na do', uno a'mii so' ason —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man nij nana chree nimán 'o snó'o a

¹ Gaa ne ca'anj nij so' ndaa níchrej tu'va na lacuaná yo', ndaa rej ne nij sí man chuman' Gadara a.

² Ne rej yo' me se taj yu'uj yuvej rej achin' nii xngangá a. Dan me se nanij Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' rque rihoo, ne nu' curihanj 'o snó'o nuu nana chree nimán rque yu'uj yuvej yo', ne cuchi' so' rihaan Jesucristó a.

³ Ne sí nuu nana chree nimán me se cu'yón so' cayáan so' rque yu'uj yuvej yo', ne ne ca'vee numíj nij yuvií man rej yo' aga' ne' man so' a.

⁴ O se aj uun que'ee ndo'o numíj nij yuvií ne' do', aga' ne' do', man so', tzaj ne cuxra' so' aga' ne', ne ca'ne' so' ne' do', ne a 'o yuvií taj quisij naqui'yaj camanj man so' a.

⁵ Ne niganj me se nuvíj nigan' cayáan so' rque nij yu'uj yuvej do', vaj so' xráa quij do', ne caguáj ndo'o so', ne nicaj so' yahij sihaa ca'ne' ndo'o so' nee man ma'an so' uun a.

⁶ Dan me se gaa quene'en so' man Jesucristó se vaa gan' uxrá vaj Jesucristó, ne cunanj so' ndaa rej vaj Jesucristó, ne na'víj so' rihaan Jesucristó,

⁷ ne nucaj ndo'o caguáj so' rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Aj ne'en 'unj se vaa ta'nij Diosé sí sa' ndo'o mé so', Jesús. Me che'é 'ná' so' rej né 'unj ga. Cataj xna'anj sa' 'unj rihaan so' ni'yaj Diosé se vaa se qui'yáa so' sayuun manj ma' —taj sí nuu nana chree nimán rihaan Jesucristó a.

⁸ Danj ca'mii so' rihaan Jesucristó che'é se aj cataj Jesucristó rihaan so' se vaa: “Rihaan so' nana chree nuu nimán sí nihánj cataj xna'anj 'unj se vaa curihanj so' nimán sí nihánj á”, taj Jesucristó, tzaj ne ne guun rá nana chree curihanj so' ma'.

⁹ Gaa ne xna'anj Jesucristó man nana chree, ne cataj so':

—Daj cu'naj so' ga —taj Jesucristó rihaan so' a.

Ne:

—X'ne' nocqo ndo'o me núj, ne que'ee ndo'o núj á —taj nana chree rihaan Jesucristó,

¹⁰ ne cachún ni'yaj nij nana chree yo' rihaan Jesucristó se vaa se ca'neé Jesucristó man nij nana chree ndaa yo'ó rej yaníj ma'.

¹¹ Dan me se rej tacaan rej nicun' nij so' me se cheé 'o x'ne' nocqo xcáa, chá nij xo' coj,

¹² gaa ne cachíin ni'yaj nij nana chree rihaan Jesucristó, cataj nij so':

—Ca'nej so' man núj catúu núj nimán nij xcáá á —taj nij nana chree rihaan Jesucristó a.

¹³ Gaa ne ca'vej rá Jesucristó qui'yaj nij so' danj, gaa ne curihanj nij so' nimán snó'o yo', gaa ne catúj nij so' nimán nij xcáá, ne dan me se ruvaá uxrá tacaan nicun' tu'va na lacuaná rej vaj nij xcáá yo', ne gaa catúj nij nana chree yo' nimán nij xcáá yo', gaa ne cunánj ndo'o nij xo', ca'anj nij xo', ne veé danj vaj nij xo', ne quini'j nij xo' rque na, ne canó xráá nij xo' nanj adonj. Ne dan me se vij m'j xcáá me nij xcáá canó xráá rque na a.

¹⁴ "Ne nij síi tumé nij xcáá ro', cunánj nij so' ca'anj cataj xna'anj nij so' rihaan nij yuvi'j man chuman' do', rihaan nij yuvi'j man tacaan do' a. Gaa ne dan me se ca'na' ni'yaj nij yuvi'j se vaa guun, gaa ne ca'na' nij so' rihaan Jesucristó,

¹⁵ gaa ne quene'en nij so' man síi curihanj nana chree nimán a. Aj nanuú so' sagan' so', ne dínj ne so' rihaan Jesucristó a. Ne aj ti'inj se snúú so', ne nuu sa' so' a. Gaa ne cucu'vi' ndo'o nij yuvi'j se vaa qui'yaj Jesucristó,

¹⁶ gaa ne cataj xna'anj nij síi quene'en yo' rihaan nij yuvi'j daj qui'yaj Jesucristó che'é síi nuu nana chree nimán do', ga nij xcáá do',

¹⁷ gaa ne guun che'e'j nij yuvi'j cachíin ni'yaj nij yuvi'j rihaan Jesucristó se vaa curihanj so' rej yanj nij so' ca'anj so' rej yanj a.

¹⁸ "Che'é dan cavii Jesucristó rque rihoo chéé rihaan na, gaa ne dan me se cachíin ni'yaj síi curihanj nana chree nimán rihaan Jesucristó se vaa ca'vej rá Jesucristó ca'anj so' ga Jesucristó a.

¹⁹ Tzaj ne ne ca'vej rá Jesucristó ca'anj so' ga Jesucristó a. Tananj cataj Jesucristó rihaan so' se vaa:

—Cavii so' nán' so' ve' tucua' so' rej yanj nij tuvi' so', ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' nu' se vaa qui'yaj síi 'nij ra'a man ní che'é so', ne cataj so' se vaa cunuú 'e'e rá so' ni'yaj so' mán so' á —taj Jesucristó rihaan síi curihanj nana chree nimán a.

²⁰ Gaa ne ca'anj síi curihanj nana chree nimán, ne guun che'e' so' ca'mii natáj so' rihaan nij yuvi'j man rej cu'naj Ch'i' Chuman', ne cataj xna'anj so' nu' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é so' a. Ne ca'anj ndo'o rá cunudanj nij yuvi'j cuno se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chala cunii do', che'é chana' hij do', nahuun sa', qui'yaj Jesucristó a

²¹ Dan me se nuu Jesucristó rque rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj uún so' ndaa nichrej tu'va na lacuaná, gaa ne cunuú chre'

ndo'o yuvi'j rihaan so', ne vaj so' tu'va na lacuaná a.

²² Gaa ne dan me se ca'na' yo'o nij síi 'nij ra'a ve' tucuyón nij yuvi'j israelitá se-tucuanj Moisés, ne Jairo cu'naj so' a. Dan me se quene'en síi cu'naj Jairo man Jesucristó, gaa ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó,

²³ gaa ne cachíin ni'yaj uxrá so' rihaan Jesucristó, ne dan me se cataj so' se vaa:

—Ta'nij chala cunii ro', ran' ndo'o no', ne daj doj cavi' no', ne me rá 'un'j cuch'i' so' ve' tucua'j, ne cuta' so' ra'á so' raá no', ne nahuun sa' no', ne se cavi' no', qui'yáá so' ma' —taj síi cu'naj Jairo rihaan Jesucristó a.

²⁴ Gaa ne ca'anj Jesucristó ga so', ne canoco' uxrá yuvi'j xcó roj so', ne ndaa raan ma'an chrej vaj yuvi'j ga nij so' a.

²⁵ Dan me se sca'núj nij so' vaj 'o' chana' ran' ndo'o, ne quisij chujvij ya yo' xra' ton man no' a.

²⁶ Ne aj quiran' ndo'o no' sayuun, qui'yaj que'e'e'j nij doctor, ne aj cutun' no' cunudanj sa'anj vaa rihaan no', tzaj ne taj se qui'yá' a doj nahuun sa' no' qui'yaj nij doctor yo' a ma'. Tananj doj a ran' no' nanj adonj.

²⁷ Gaa ne aj cuch'i' nana rihaan no' che'é nu' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é nij yuvi'j, ne che'é dan ca'na' no' sca'núj nij yuvi'j rej xco Jesucristó, gaa ne canó ra'a no' doj tu'va sagan' so' a.

²⁸ Q se guun rá no' se vaa: "Sese canó ra'aj sagan' Jesucristó, ne nahuun sa' 'un'j nanj adonj", guun rá no' a.

²⁹ Dan me se síj canó ra'a no' sagan' Jesucristó, gaa ne nu' canicun' ton man no' cuaj a. Ne quene'en no' se vaa nahuun sa' no', qui'yaj Jesucristó a.

³⁰ Dan me se nu' canó ra'a no' sagan' Jesucristó, ne nu' xcaj Jesucristó cuentá se vaa nahuun yuvi'j qui'yaj so' a. Che'é dan canicaj so', ne xna'anj so', cataj so':

—Me síi canó ra'a sagan' 'un'j ga —taj so' a.

³¹ Gaa ne cataj nij síi tucuyón se-nana Jesucristó se vaa:

—Ne'én so' se vaa raan ndo'o vaj nij yuvi'j ga so', ne me che'é xna'anj so' me síi canó ra'a sagan' so' ga —taj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

³² Gaa ne canicaj Jesucristó, ne quene'en so' man chana' canó ra'a tu'va sagan' so' a.

³³ Ne dan me se cucu'vi' ndo'o no' ne ndaa ri'ij man no', ne aj ne'en no' se vaa nahuun sa' no' a. Gaa ne ca'anj no', ne canicun' ruj no' rihaan Jesucristó, ne cataj ya no' rihaan Jesucristó nu' se vaa qui'yaj no' a.

³⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Nahuún so' che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj, nocoj. Ve'é ca'anj so', ne dínj gaa nimán so' ca'anj so' á. Gaa nucuáá so', ne

aj x'néj nu' chi'ij yo' xráá so' nanj ei —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

³⁵ Ataa navij ca'mii Jesucristó, ne ca'na' 'o sí cavii tucua sí cu'naj Jairo, ne cataj so' rihaan Jairo a:

—Aj cavi' ta'núí so', ne taj che'é caraꝥ chruú so' rihaan maestró a ma' —taj sí 'na' cataj xna'anj rihaan Jairo a.

³⁶ Dan me se cuno Jesucristó nana ca'mii sí ca'na', gaa ne cataj so' rihaan sí cu'naj Jairo a:

—Se cuchu'ví' so' ma'. Maan se cuchuman ya rá so' ni'yaj so' manj á —taj Jesucristó rihaan so' a.

³⁷ Dan me se ne ca'vej rá Jesucristó canoco' a doj nij yuvij man so', ne maan Pedró do', Jacobo do', Juan tinúú Jacobo do', ca'vej so' canoco' man so' a.

³⁸ Gaa ne cuchi' so' rihaan ve' tucua Jairo, ne quene'en Jesucristó se vaa ta'vee uxrá nij yuvij man rá ve' a.

³⁹ Gaa ne catúj Jesucristó rá ve', ne cataj so' rihaan nij yuvij a:

—Me che'é ta'vee ndo'o nij soj ga. Ne cavi' chalá cunii nihánj ma'. Maan se otoj yun no' nanj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁴⁰ Gaa ne ca'nga' nacoꝥ nij yuvij ni'yaj nij yuvij man Jesucristó a. Tzaj ne quirii Jesucristó man cunudanij nij yuvij xe', gaa ne nicaj so' man rej chalá cunii do', man nii chalá cunii do', man va'núj nij sí ca'na' ga so' do', ne catúj so' rá cuarto naj chalá cunii yo' a.

⁴¹ Gaa ne quita'aa Jesucristó ra'a chalá cunii, ne cataj so' rihaan chalá cunii yo' a:

—Talita, cumi —taj so' rihaan no' xna'ánj a'mii ma'an so' a. Ne se-nana so' taj: "Naxagaa so', chalá cunii", taj nana ca'mii Jesucristó rihaan chalá cunii yo' a.

⁴² Nu' ca'mii Jesucristó nana dan, ne nu' naxagaa chalá cunii yo', chéé no' cuaj a. Nahuun i'na' no' a.

Ne chalá cunii vaj chuvij yo' me no' a.

Ne nij sí quene'en, tzaj ne ca'anj ndo'o rá nij so' a.

⁴³ Gaa ne ca'ne' uxrá Jesucristó suun rihaan nij so' a:

—A 'ó yuvij se cataj xna'anj nij soj rihaan daj qui'yáj che'é chalá cunii ma' —taj Jesucristó rihaan nij so', ne cataj so' se vaa rque nii doj se chá chá no' a.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'vej rá nij sí man chiháán Jesucristó chuman' cu'naj Nazaret cunꝥ nij so' nana ca'mii Jesucristó a

¹ Gaa ne curihanj Jesucristó ve' yo', gaa ne namán so' rej chiháán so', ne canoco' nij sí tucuyón se-nana so' man so' a.

² Ne güii naránj rá nij yuvij israelitá me se ca'anj so' ve' tucuyón nij sí man chiháán so' se-tucuanj Moisés, ne guun che'e so' tucuyón so' man nij sí man rá ve' yo' a. Ne ca'anj ndo'o rá nij yuvij gaa cuno nij yuvij se-nana Jesucristó, gaa ne cataj nij yuvij:

—Me rej nari' sí nihánj nana cu avii raꝥ sí nihánj ga. Me rej nari' so' suun sa' 'yaj so' ga.

³ Nuveé sij acóꝥ chruun sí ne chiháán ní' me so' na'. Ne ta'núí chana cu'naj Mariá me so' á. Ne tinúú sí cu'naj Jacobo do', sí cu'naj José do', sí cu'naj Judas do', sí cu'naj Simón do', me so' á. Ne nij ra'vij so' me chana ne chiháán ní' á —taj nij sí man chiháán Jesucristó rihaan tuvi' nij so', ne guun nacoꝥ rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me rej ma'an vaj 'o sí nata' se-nana Diose, ne aráj cochroj nij yuvij rihaan so', tzaj ne nij yuvij man chiháán so' do', nij tuvi' so' do', nij sí yanj tucua so' do', na'vej rá caraꝥ cochroj rihaan so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí man chiháán so' chuman' cu'naj Nazaret yo' a.

⁵ Ne ne guun nucuaj Jesucristó qui'yaj so' a doj suun sa' nocoꝥ chiháán so', maan se doj sí ran' me se cuta' so' ra'a so' raꝥ ne nahuun sa' nij so', qui'yaj so' a.

⁶ Ne caráya'anj ndo'o so' se vaa ne cuchuman rá nij sí man chiháán so' ni'yaj nij so' man so' a. Ne cavii so' ca'anj so' nij chuman' naj nichrun', tucuyón so' se-nana so' man nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'neé Jesucristó man chuvij nij sí tucuyón se-nana so' ca'anj ca'mii natáj nij so' a

⁷ Gaa ne canacuún Jesucristó man chuvij nij sí tucuyón se-nana so', ne cuchi' nij so' rihaan so', gaa ne guun che'e so' ca'neé so' man vij vij nij so', ne go' so' se nucuaj man nij so', gaa ne ca'vee qui'yaj canaán nij so' rihaan nij nana chree a.

⁸ Ne ca'ne' so' suun rihaan nij so' se vaa a doj rasuun se nicaj nij so' gaa vaj nij so' chrej; maan orún' chruun garroté me se ca'vee nicaj nij so', tzaj ne rachruún do', nanj do', se nicaj nij so', ne se ca'vee cunuú sa'anj rque se-caxran' nij so',

⁹ tzaj ne qui'nij tacóo nij so' canj, ne orún' yatzij quitaj xráá nij so', taj Jesucristó rihaan nij so',

¹⁰ ne:

—Me ma'an ve' caran' soj, ne yo'o cayáán soj ve' yo' ndaa se curihanj soj chuman' yo' á.

¹¹ Ne me rej ma'an se ca'mii sa' nij yuvij ga soj do', se ca'vej rá nij yuvij cunꝥ nij yuvij nana a'mii soj do', ne asa' cavii soj rej yo', ne nacunan' soj tacóo soj tucuyuu soj

yo'óo tachruu canó tacóo soj, ne ndaa dan, gaa ne xcaj nij síi man rej yo' cuentá se vaa tumé ndo'o nij so' cacun' se vaa ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' se-nana soj adonj. Cataj xna'anj yá yá 'unj rihaan soj cuano se vaa doj a quiran' nij so' cacun' rihaan nij yuvij man chuman' Sodoma ga chuman' Gomorra nanj adonj —taj Jesucristó rihaan chuvij nij so' a.

¹² Gaa ne ca'anj nij so', gaa ne ca'mii natáj nij so' rihaan nij yuvij se vaa canicaj rá nij yuvij canoco' nij yuvij chrej sa',

¹³ ne quirii ndo'o nij so' man nij nana chree nimán nij yuvij, ne cutáj ndo'o nij so' casté raa nij síi ran', ne nahuun sa' nij síi ran', qui'yaj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavi' Juan síi cuta' ne man yuvij, qui'yaj síi nicaj suun cu'naj Herodes a

¹⁴ Dan me se cuchi' nana rihaan síi nicaj suun rey cu'naj Herodes che'é nu' se vaa qui'yaj nij síi tucuyón se-nana Jesucristó, ne nu' cachra' cha'nuu ndo'o se-nana Jesucristó a. Gaa ne cataj síi cu'naj Herodes se vaa:

—Cunuu i'na' yá uún síi cu'naj Juan, raj á. Ése síi cu'naj Juan me síi guun nucuj qui'yaj nij suun sa' nooco yo' nanj adonj —taj síi cu'naj Herodes a.

¹⁵ Ne yo'ó ta'aj nij yuvij me se cataj se vaa síi cu'naj Elías síi nata' se-nana Dioso gaa naá me Jesucristó, ne yo'ó ta'aj nij yuvij uún cataj se vaa yo'ó nij síi nata' se-nana Dioso gaa naá me Jesucristó a.

¹⁶ Dan me se cuno síi cu'naj Herodes daj guun rá nij yuvij, gaa ne cataj so':

—Síi cu'naj Juan síi ca'ne' nij tanuu cúu yave qui'yá ro', aj cunuu i'na' yá so' chuguanj —taj Herodes a.

¹⁷ 'O se ma'an síi cu'naj Herodes me síi ca'née man nij tanuu quita'aa nij tanuu man síi cu'naj Juan asij rque doj, ne numij nij tanuu man síi cu'naj Juan, ne caxrj' síi cu'naj Herodes taga' man síi cu'naj Juan, che'é chana cu'naj Herodías nica tinúu Herodes síi cu'naj Felipe a. 'O se xcaj síi cu'naj Herodes man chana Herodías yo',

¹⁸ gaa ne cataj síi cu'naj Juan rihaan síi cu'naj Herodes se vaa:

—Ne nó xcúun so' xcaj so' man choco' so' ma' —taj Juan rihaan Herodes a.

¹⁹ Che'é dan nachri' chana cu'naj Herodías ni'yaj no' man Juan, ne guun ndo'o rá no' cavi' Juan, tzaj ne ne ca'vee ma'.

²⁰ 'O se cucu'vi' síi cu'naj Herodes ni'yaj so' man Juan, che'é se quene'en Herodes se vaa síi nica rá síi sa' inanj nimán rihaan Dioso me Juan, ne che'é dan caráan Herodes rihaan chi'ij che'é Juan a. Dan me se gaa cuno Herodes se-nana Juan, ne quinanó

ndo'o rá so', tzaj ne guun niha' rá so' ca'mii Juan rihaan so' a.

²¹ Dan me se quisij 'o güii ca'vee qui'yaj canaán chana cu'naj Herodías yo', ne dan me se se-cha'anj síi cu'naj Herodes me yo', ne ca'ne' so' suun se vaa canuu se-cha'anj so', ne canacúun so' ca'na' nij síi 'yaj suun ga ma'an so' do', nij tanuu uun chij doj do', nij síi uun chij rihaan estadó Galilea do', ca'na' cha ni'yánj nij so' ga so' a.

²² Gaa ne catúj ta'nii chana cu'naj Herodías rej anuu cha'anj, ne ra'anj no', ne guun niha' uxrá rá Herodes ga nij síi ca'na' cha'anj yo' ni'yaj taran' nij so' man ta'nii Herodías a. Gaa ne cataj Herodes rihaan chana yaan yo':

—Cuanó nihánj me se a me ma'an rasuun me rá so' cachinj so' rihanj, ne rque 'unj mán so' ei —taj so',

²³ gaa ne cataj uún so'— Cutá' yá 'unj raa Dioso se vaa a me ma'an rasuun cachinj so' rihanj, ne rque 'unj mán so' á. Ndaa yanéj yo'óo uun chij 'unj rihaan ro', rque 'unj mán so' nanj adonj —taj Herodes rihaan chana yaan yo' a.

²⁴ Gaa ne curihanj chana yaan, ne xná'anj no' man nii no' chana cu'naj Herodías, ne cataj no':

—Me se cachinj 'unj, ga nahiin —taj no' rihaan nii no' a.

Gaa ne chana cu'naj Herodías cataj:

—Cachinj so' cúu yave síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvij á —taj no' rihaan ta'nii no' chana yaan yo' a.

²⁵ Gaa ne nu' catúj ra'yanj chana yaan yo' rej man síi nicaj suun rey cu'naj Herodes, ne cachin' ni'yaj no' rihaan so', cataj no':

—Me rá 'unj se vaa maan orá cuano ro', ca'nej so' cúu yave síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvij rque aga' rco'oo, ne rque so' rihanj cuaj á —taj no' rihaan Herodes a.

²⁶ Gaa ne nanó ndo'o rá síi nicaj suun rey cu'naj Herodes yo' che'é se aj cuta' so' raa Dioso ne aj cuno taran' nij síi yanj rihaan mesá ga so', ne che'é dan ne ca'vej rá so' tarj' so' se-nana so' se vaa se qui'yaj so' ndaa vaa taj chana yaan yo' rihaan so' a.

²⁷ Gaa ne nu' ca'née so' man síi ticavi' man síi cu'naj Juan, ne ca'ne' so' suun se vaa nicaj so' cúu yave Juan ca'na' so' a.

²⁸ Gaa ne ca'anj síi ticavi' man Juan taga', ne ca'ne' so' cúu yave Juan, ne ca'née so' cúu yave Juan rque aga' rco'oo, nicaj so', ca'na' so', ne rque so' man chana yaan, ne nago' chana yaan yo' man nii no' a.

²⁹ Gaa ne gaa cuchi' nana rihaan nij síi tucuyón se-nana Juan se vaa cavi' Juan, ne ca'na' nij so', ne nicaj nij so' cúu man Juan, cachin' nij so' rque yu'uj yuvej a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'vee quirii Jesucristó se chá 'un' mij snó'o a

³⁰ Dan me se nij sí ca'neé Jesucristó ca'anj nata' rihaan yuvij che'é so' ro', cunuu chre' nij so' ga Jesucristó, ne nata' nij so' rihaan Jesucristó che'é cunudanj nij suun sa' nocoo qui'yaj nij so' do', che'é cunudanj nij nana tucu'yón nij so' man nij yuvij do' a.

³¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Ca'anj ní' doj rej tacaan rej taj vaj yuvij ne, gaa ne ca'vee naraan rá nij soj doj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹Q se ca'na' ndo'o yuvij do', ca'anj ndo'o yuvij do', ne ne vaa ya'nú rihaan nij so' cha nij so' a doj chraa a.

³² Gaa ne cavii nij so' rque rihoo chée rihaan na, ne ca'anj orún' nij so' rej tacaan a.

³³ Tzaj ne quene'en ndo'o nij yuvij se vaa ca'anj nij so', ne xcax yuvij cuentá se vaa ca'anj nij so', qui'yaj nij sí quene'en, gaa ne chée tacoj nij yuvij man cunudanj nij chuman' naj rej yo', ne cunánj nij yuvij, cunuu chre' nij yuvij rej ca'anj nij tuví' Jesucristó, ne asino nij yuvij cuchí', ne na'víj nij yuvij ca'na' Jesucristó a.

³⁴ Ne nanij Jesucristó rá rihoo, ne quene'en so' se vaa aj mán uxrá yuvij, ne cunuu 'eé rá so' man nij yuvij a. 'Q se ase vaa matzinj nuvi' sí tumé man vaa nij yuvij, ni'yaj Jesucristó, gaa ne guun che'e so' tucu'yón ndo'o so' se-nana so' man nij yuvij a.

³⁵ Dan me se cachén ndo'o orá, gaa ne ca'na' nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó, gaa ne cataj nij so' se vaa:

—Rco' quij uun me nihánj, ne taj se chá cha nij yuvij nihánj, ne cachén ndo'o orá nanj á.

³⁶ Qui'yáa so' se ndo'o, ne na'nej so' chrej man nij yuvij, ca'anj nij yuvij chuman' naj nichrun' do', nij rancho naj nichrun' do', quiraan nij yuvij se chá cha nij yuvij nanj á —taj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó a.

³⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Go' ma'an soj se chá cha nij yuvij á —taj so' a.

Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ca'anj núj go' núj sa'anj vaa tu'vee yuvij 'yaj suun tunj yavii ne quiraan núj rachruún, ne rque núj cha nij yuvij, rá so' na' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me daj rachruún vaa rihaan soj ga. Cavii soj, ne xcax soj cuentá á —taj so' a.

Gaa ne ca'anj nij so' qui'yaj contá nij so' rachruún vaa rihaan nij so', gaa ne canicaj nij so', ne cataj nij so':

—Vaa 'un' guge rachruún ne vij guge xcua j rihaan núj nanj á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁹ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij yuvij se vaa ca'anj cayáan cunudanj nij yuvij rihaan coj chrin', ne ca'anj cuman x'ne' nij yuvij rihaan coj chrin', taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

⁴⁰ Gaa ne naqui'yaj x'ne' nij yuvij man nij yuvij, ne cayáan nij yuvij rihaan coj chrin', ne dan me se cientó yuvij do', vij chíhaa chí' yuvij do', me 'o' o' x'ne' nij yuvij a.

⁴¹ Gaa ne quita'aa Jesucristó 'un' nij rachruún ne vij roj xcua j, gaa ne ni'yaj so' rej xtá', ne nago' so' gracia rihaan Diose, gaa ne cuxra' ta'aj so' man rachruún yo', ne caxrj so' ston nij sí tucu'yón se-nana so', che'é rej caxrj nij so' ston nij yuvij a. Gaa ne cuxra' ta'aj so' nee xcua j cha cunudanj nij yuvij a.

⁴² Gaa ne chá taran' nij yuvij, ne caraa rque cunudanj nij so',

⁴³ ne ndaa quináj ndo'o se chá, qui'yaj nij yuvij a. Gaa ne naqui'yaj chre' nii se vaa quináj tu'va yuvij, ne caraa yo'ó chujvij ya scaa, ne ta'aj rachruún do', ta'aj nee xcua j do', me se chá naqui'yaj chre' nii a.

⁴⁴ Ne nij snó'o rque Jesucristó chraa me se 'un' mój snó'o me nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachée Jesucristó rihaan na a

⁴⁵ Gaa ne ra'yanj ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa cavii nij so' rihoo chée rihaan na ca'anj nij so' rej xco na lacuaná yo' ndaa chuman' cu'naj Betsaida, quitaj yaan nij so' rihaan Jesucristó, ne dan me se ma'an Jesucristó na'nej chrej man nij yuvij, taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

⁴⁶ Dan me se ca'anj nij so', ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij se vaa ca'vee ca'anj nij yuvij a. Gaa ne cavii so' raa quij, ne cachuín ni'yaj so' rihaan Diose a.

⁴⁷ Dan me se daj doj cata' güii raq quij, ne vaj rihoo tanu j rihaan na lacuaná, ne grún' Jesucristó me sí nicun' rihaan yo'ó a.

⁴⁸ Ne quene'en so' man nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa güéj ndo'o rihoo yo' rihaan na qui'yaj nana, che'é se go' nana rej rihaan rihoo yo' a. Dan me se yan' si'nu' ca'anj Jesucristó rej vaj nij so', chée tacoj uun so' rihaan na yo', vaj so' nanj adonj. Ne guun rá so' cachén so' rej x'nuj nij so' a.

⁴⁹ Ne quene'en nij sí tucu'yón se-nana so' man so' se vaa chée uun so' rihaan na, ne guun rá nij so' se vaa ta'naj me so', ne che'é dan caguáj ndo'o nij so' a.

⁵⁰ 'Q se quene'en cunudanj nij so' man so', ne cucu'vi' ndo'o nimán nij so' a. Veé dan, ne nu' cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Naqui'yaj nucuaj soj nimán soj ei. 'Unj 'na' ei. Se cucu'vi' soj ma' —taj so' rihaan nij so' a.

⁵¹ Gaa ne catuj so' rque rihoo rej nuu nij sítu tucuyón se-nana so', gaa ne canicun' nana yo', ne ca'anj ndo'o rá nij so' a.

⁵² 'Q se ne xcaj sa' nij so' cuentá che'é se nucuaaj nicaj Jesucristó gaa cuxra' ta'aj Jesucristó rachruún chá nij yuvij a. Maan se nichraj ndo'o nimán nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nari' nucuaaj nij sítu ran' man rej cu'naj Genesaret, qui'yaj Jesucristó a

⁵³ Gaa ne cuchí' nij so' tu'va na lacuaná rej cu'naj Genesaret, ne numij nij so' rihoo tu'va na lacuaná a.

⁵⁴ Gaa ne nanij nij so' rá rihoo, ne nu' cunuu yaan nij sítu man rej yo' man Jesucristó,

⁵⁵ ne yoo ca'anj cunudanj nij sítu yanj nu' anicaj, ne guun che'e nij so' cuchruj nij so' tuvi' nij so' sítu ran' rihaan yuvéé, ne quitáá chíhá nij so' nij sítu ran' yo', vaj nij so' me rej ma'an vaj Jesucristó a.

⁵⁶ Ne me ma'an chuman' ra'a do', chuman' nocojo do', rancho do', catuj Jesucristó me se cuchruj nij yuvij man nij sítu ran' rihaan yu'vee, ne cachín ni'yaj uxrá nij yuvij rihaan Jesucristó se vaa ca'vej rá Jesucristó cano ra'a nij so' doj tu'va sagan' so' a. Ne nu' nij sítu cano ra'a doj man so' ro', nahuun sa' cunudanj nij so' cuaj nanj adonj.

7

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ne na'ya' nij sítu tucuyón se-nana Jesucristó gaa chá nij so' chraa a

¹ Gaa ne quinichrun' sítu fariseo do', quinichrun' sítu naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', rihaan Jesucristó, ne sítu cavii chuman' Jerusalén me nij so' a.

² Ne quene'en nij so' se vaa gaa chá nij sítu tucuyón se-nana Jesucristó chraa, ne ne na'ya' nij so', ne che'é dan ne naruvij ra'a nij sítu tucuyón se-nana Jesucristó ni'yaj Diose, rá nij sítu fariseo do', nij sítu naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do' a.

³ 'Q se xa' nij sítu fariseo ga cunudanj yo'ó nij sítu israelitá, tzaj ne a doj ne chá nij so' chraa sese ataa na'ya' nij so' ma'. Danj 'yaj nij so', che'é se noco' nij so' tucuaán cuchruj nij sítu chij cayáán gaa naá a.

⁴ Ne gaa 'na' nij so' yu'vee, ne ane nij so', ne sese ataa cané nij so', ne ne chá nij so' chraa a ma'. Ne vaa uxrá doj tucuaán nicaj nij so', ne ndaa vaa tucuaán che'é tazá do', che'é xruj do', che'é aga' do', daj qui'yaj nij so' gaa na'nu' nij so' man nij rasuun vaa nacaj do' a.

⁵ Gaa ne xná'anj nij sítu fariseo ga nij sítu naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés man Jesucristó, ne cataj nij so', ne:

—Nij sítu tucuyón se-nana so' me se me che'é ne noco' nij so' tucuaán cuchruj nij sítu

chij cayáán gaa naá, ne nihánj me se chá nij so' chraa, ne ne naruvij ra'a nij so' ni'yaj Diose a ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cunaj uxrá vaa nana nata' sítu cu'naj Isaías gaa naá gaa ca'mii so' che'é nij soj sij nucui' rá, ne dan me se ca'mii so' se-nana Diose, ne cataj so' se vaa: “Yuvij nihánj me se gan' uxrá nicun' nimán nij so' ga 'unj nanj adonj.

⁷ Na'vij rma'an nij so' rihanj, ne dan me se nanj se-nana nij sítu man rihaan chumij tucuyón nij so' rihaan tuvi' nij so', ne taj nij so' se vaa se-nana me se-nana nij yuvij yo' a”, taj se-nana Diose nata' sítu cu'naj Isaías gaa naá a.

⁸ 'Q se aj tanáj xco soj nana cataj xna'anj Diose rihaan ní', ne nanj tucuaán cuchruj yuvij un noco' soj nanj ei —taj Jesucristó,

⁹ ne cataj uún so' se vaa— Cunaj uxrá vaa 'yaj soj, ne uta' yanij soj nana cataj xna'anj Diose rihaan ní', che'é rej ca'vee canoco' soj se-tucuanj ma'an soj asan.

¹⁰ 'Q se ca'ne' Moisés suun se vaa: “Caraa cchroó so' rihaan rée so' do', rihaan ní' so' do' á”. Tzaj ne: “Sítu a'mii chree rihaan rej do', rihaan ní' do', me se vaj so' ne nu' che'e caví' so' á”. Danj vaa cataj xna'anj Moisés rihaan ní' a.

¹¹ Tzaj ne taj soj se vaa sese cataj yo'ó so' rihaan rej so' do', rihaan ní' so' do', se vaa aj rque so' nu' si'yaj so' rihaan Diose ne che'é dan se ca'vee racuj so' man rej so' do', man ní' so' do', taj soj a.

¹² Ne ne ca'vej soj racuj so' man rej so' do', man ní' so' do' a.

¹³ Dan me se danj inanj a'mii soj gaa tucuyón soj se-nana nij sítu man gaa naá, ne axrij yuve soj man se-nana Diose nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sítu fariseo do', rihaan nij sítu naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do' a.

¹⁴ Gaa ne canacúun uún Jesucristó man nij yuvij ca'na' nij yuvij rihaan so', gaa ne cataj so' rihaan nij yuvij a:

—Cunó taran' soj nana nihánj, ne xcaj soj cuentá nedí'.

¹⁵ A doj rasuun atuj tu'va yuvij se ca'vee qui'yaj chí'ij man yuvij ma'. Se avii tu'va yuvij ro', 'yaj chí'ij man yuvij adonj.

¹⁶ Sese taj yu'uj xrée soj, ne cunó soj nana nihánj ei —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

¹⁷ Dan me se corá ca'anj yanij Jesucristó ga nij sítu tucuyón se-nana so' rihaan nij yuvij, ne catuj nij so' rá ve', gaa ne xná'anj nij sítu tucuyón se-nana Jesucristó man so' me taj nana ca'mii so' che'é se atuj tu'va yuvij gaa.

¹⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Vaa soj vaa, ne ne xcaj ma'an soj do' cuentá a na'. Ne ne'en soj se vaa nu' se

atúj tu'va yuvij ro', se ca'vee qui'yaj chi'ij yo' man yuvij a.

¹⁹ 'Q se ne atúj yo' ndaa nimán yuvij ma'. Tananj achén yo' rque yuvij, ne urihanj yo' gaa re'é yuvij nanj á —taj Jesucristó, ne nana yo' taj se vaa ca'vee chá yuvij me ma'an rasuun ne nuveé cacun' me yo' rihaan Dióse a.

²⁰ Ne cataj uún so' a— Tzaj ne se urihanj tu'va yuvij ro', yo' me nana avii nimán yuvij, ne nana yo' me 'yaj chi'ij ndo'o man yuvij adonj.

²¹ 'Q se nihánj me se chi'ij avii nimán yuvij a. Se chi'ij do', che'é yan qui'yaj itúu si'yaj tuvi' do', yan cotoj ga nicá tuvi' do', yan ticaví' man tuvi' do'.

²² yan guun rá nicaj si'yaj tuvi' do', yan tihá' yu'unj man tuvi' do', yan ni'yaj ndo'o man yo'ó chana do', yan guun xcoj ruvaa rá ni'yaj tuvi' do', che'é yan nachri' ni'yaj man tuvi' do', yan ca'mii xta' do', yan qui'yaj rma'an náa guun se nij do', me nu' se avii nimán yuvij.

²³ ne nu' yo' me se avii nimán yuvij ne 'yaj chi'ij man yuvij nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchumán rá 'o chana sirofenicia se vaa racuj Jesucristó man no' a

²⁴ Gaa ne canicun' Jesucristó, ne curihanj so' rej yo', ne ca'anj so' rej naj chuman' cu'naj Tiro a. Ne catúj so' rá 'o ve', ne ca'vej rá so' quene'en nij yuvij me rej vaj so' a. Tzaj ne ne ca'vee qui'nij yuve so' ma'.

²⁵ Tananj ra'yanj cuchi' nana rihaan 'o chana se vaa yanj so', ne ta'nii chana ro', me níi nuu nana chree nimán, ne ca'na' chana, ne canicun' ruj chana yo' rihaan Jesucristó a.

²⁶ Dan me se chana sirofenicia a'mii xna'ánj griego me chana yo', ne cachín ni'yaj no' rihaan Jesucristó se vaa quirij Jesucristó nana chree nimán ta'nii no' a.

²⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Dan me se canicun' so' doj, ne chá asino nij xnii tucua, ne ne'én so' se vaa se ca'vee cata'aa ni' co'oo man rihaan nij xnii ne go' ni' chá nij chuvee ma'. Dan me se ndaa sj chá nij xnii tucua, gaa ne sese náe se chá tu'va nij xnii yo', gaa ne ca'vee go' chá chuvee nanj adonj. Che'é dan ase vaa ne nó xcúun yuvij ca'neé yuvij rachruún tu'va ta'nii yuvij go' yuvij rachruún yo' chá chuvee ro', danj vaa ne nó xcúnj racuj man soj sj yanj a man adonj. Maan inanj ma'an nij yuvij israelitá me nó xcúun 'unj racuj 'unj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

Gaa ne cataj no':

²⁸ —Veé dan vaa guee, Señor. Tzaj ne nij chuvee nicun' rque chruun mesá ro', chá nij

xo' tachruu ayuu tu'va nij xnii nanj á. Ne ase vaa chuvee chá tachruu vaa 'unj rihaan so' nanj adonj. Che'é dan me ndo'o raj racuj so' doj manj, raj nanj adonj —taj chana yo' rihaan Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Che'é nana ca'mii so' nihánj ro', ca'vee cavij so' ca'anj so', ne aj curihanj nana chree nimán ta'nii so' nanj ei —taj so' rihaan no' a.

³⁰ Gaa ne ca'anj chana, catúj chana rá ve' tucua chana, ne quene'en chana se vaa dínj naj ta'nii chana rihaan yuvéé, ne aj curihanj nana chree nimán ta'nii chana adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é síi naxra' tu'va do', nachuguun xréé do', qui'yaj Jesucristó a

³¹ Gaa ne curihanj uún Jesucristó rej naj chuman' Tiro, ne cachén so' sca'núj chuman' cu'naj Sidón, ca'anj uún so' tu'va na lacuaná cu'naj Galilea, ne cachén so' sca'núj rej cu'naj Chí' Chuman' a.

³² Ne nicaj nij yuvij man 'o síi so' o ya'mii ca'na' nij yuvij rihaan Jesucristó, ne cachín ni'yaj uxrá nij yuvij rihaan Jesucristó se vaa cuta' rá'a Jesucristó xráé síi so' o ya'mii yo' a.

³³ Gaa ne nicaj Jesucristó man síi so' o ya'mii ca'anj yanj so' rihaan yo'ó nij yuvij, gaa ne tucua'anj Jesucristó ra'a Jesucristó yu'lj xréé síi so' o ya'mii, gaa ne quirii talúj Jesucristó ra'a Jesucristó, ne canó ra'a Jesucristó daa síi so' o ya'mii yo' a.

³⁴ Gaa ne ni'yaj Jesucristó rej xta', gaa ne caráchej Jesucristó, ne cataj Jesucristó:

—Efata —taj Jesucristó, ne nana “Efata” taj: “Nachuguun xréé so' á”, me nana ca'mii Jesucristó rihaan síi so' o ya'mii yo' a.

³⁵ Gaa ne nachuguun xréé so', ne nahuun sa' daa so', gaa ne ca'mii sa' so' a.

³⁶ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij síi quene'en daj qui'yaj Jesucristó che'é síi so' o ya'mii se vaa se guun cataj xna'anj nij so' rihaan a 'o yuvij a. Dan me se doj a na'vej rá Jesucristó cataj xna'anj nij so' rihaan tuvi' nij so', tzaj ne doj a nata' nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

³⁷ Gaa ne ca'anj uxrá rá nij yuvij xcax cuentá daj qui'yaj Jesucristó, ne cataj nij yuvij se vaa sa' uxrá vaa nu' se vaa qui'yaj Jesucristó, ne ndaa nachuguun xréé nij síi so' o do', ndaa a'mii sa' nij síi ya'mii do', 'yaj Jesucristó, taj nij yuvij yo' a.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa go' Jesucristó se chá rihaan ca'anj mún snó'o a

¹ Ne güii dan me se vaj uún que'eé yuvij ga Jesucristó, ne nuvi' uún se chá rihaan nij yuvij, gaa ne canacúun Jesucristó man nij síi tucu'yón se-nana so' se vaa ca'na' nij so' rihaan so', gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

² —Ee rá 'unj man nij yuvij nihánj, ne nihánj me se síj va'nuj ya guú 'o vaj nij yuvij ga 'unj, ne taj vaj se chá rihaan nij yuvij cuano a ma'.

³ Ne sese na'nej 'unj chrej man nij yuvij cuano quinan' nij so' gaa na'aan rque nij so', ne ninaj nij so' rá chrej, ne dan me se ta'aj nij so' me síj yanj rej gan' ndo'o nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síj tucu'yón se-nana so' a.

⁴ Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:
—Tzaj ne rej tacaan uun me nihánj, ne nuvi' rachrúun nihánj go' ní' chá nij yuvij a ma' —taj nij síj tucu'yón se-nana Jesucristó a.

⁵ Gaa ne xná'anj Jesucristó man nij so', cataj so':

—Me daj rachrúun vaa rihaan soj ga —taj so', xná'anj so' man nij síj tucu'yón se-nana so' a.

—Chij rachrúun vaa rihaan núj nanj á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁶ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij yuvij se vaa ca'anj cayáan nij yuvij rihaan yo'óo a. Gaa ne nicaj so' chij nij rachrúun, ne nago' so' graciá rihaan Diose, gaa ne cuxra' ta'aj so' rachrúun yo', ne caxrij so' ston nij síj tucu'yón se-nana so', ne tucuachén nij so' rihaan nij yuvij, ne dan me se rqué nij so' rachrúun yo' rihaan nij yuvij a.

⁷ Ne nicaj Jesucristó doj xcuaj le'ej uún, ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é nij xcuaj le'ej, ne cataj so' rihaan nij síj tucu'yón se-nana so' se vaa tucuachén nij so' nee xcuaj le'ej uún rihaan nij yuvij uún a.

⁸ Gaa ne chá cunudanj nij yuvij, ne ndaa caraa rque nij so' a. Gaa ne naquiyaj chre' nii se vaa quínaj tu'va nij yuvij, ne quisij 'o cunuj' chij ya scaa caraa quiyaj se quínaj tu'va nij yuvij yo' a.

⁹ Dan me se cunudanj nij so' chá, ne quisij ndaa ca'anj mij yuvij chá nanj adonj.

Gaa ne na'née Jesucristó chrej man nij yuvij,

¹⁰ gaa ne nu' cavii Jesucristó ga nij síj tucu'yón se-nana so' rá rihoo cheé rihaan na, ne ca'anj nij so' rej cu'naj Dalmanuta a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachúin nij síj fariseo se vaa quiyaj Jesucristó 'o suun sa' nocoo quene'en nij so' a

¹¹ Dan me se curihanj doj nij síj fariseo, gaa ne guun che'é nij so' canó tuvi' nij so' ga Jesucristó, ne dan me se cachúin ni'yaj nij so' rihaan Jesucristó se vaa raquij Diose man Jesucristó, ne quiyaj Jesucristó 'o suun sa' nocoo quene'en nij so', gaa ne guun ya rá nij so' se vaa síj ca'née ya Diose me Jesucristó, rá nij so' a.

¹² Gaa ne nucuj ndo'o caráchej Jesucristó, ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Ne me che'é me rá soj sij israelitá quiyaj suun sa' nocoo quene'en soj ga. Dan me se daj chihaa mij se quiyaj suun sa' nocoo che'é soj a ma' —taj Jesucristó rihaan nij síj fariseo yo' a.

¹³ Gaa ne tanáj Jesucristó man nij so', gaa ne cavii uún so' rque rihoo cheé rihaan na, ne ca'anj so' rej xco na lacuaná a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'vej rá Jesucristó cunuj nij síj tucu'yón se-nana so' man nana tucu'yón nij síj fariseo do', síj cu'naj Herodes do' a

¹⁴ Dan me se quini'yón nij síj tucu'yón se-nana Jesucristó nicaj nij so' rachrúun chá nij so', ne vaa orún' rachrúun rá rihoo vaj ga nij so' a.

¹⁵ Gaa ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij so', cataj Jesucristó:

—Cütumé soj man soj se gaa nanj quiran' soj sayuun, quiyaj se-levadura nij síj fariseo do', síj cu'naj Herodes do' á —taj Jesucristó no nij so' a.

¹⁶ Ne nuchruj raa ndo'o nij síj tucu'yón se-nana Jesucristó che'é nana ca'mii so', ne:

—Che'é se taj rachrúun nicaj ní', ne che'é dan a'mii so' che'é levadura se 'yaj naraa nana rque rachrúun nanj adonj —taj nij so' a.

¹⁷ Ne aj ne'en Jesucristó daj uun nimán nij so', ne che'é dan cataj so':

—Me che'é nanó ndo'o rá soj se vaa taj rachrúun rihaan soj ga. Me che'é ataa xcaj soj cuentá ga. 'O se vaa nichraj ndo'o nimán soj nanj adonj.

¹⁸ 'O se vaa rlij rihaan soj, tzaj ne ne ni'yaj soj a ma'. Vaa xréé soj, tzaj ne ne uno soj a ma'.

¹⁹ Ne ne nuú rá soj gaa vaa daj 'o 'un' guce rachrúun cuxra' ta'aj 'unj tzaj ne quisij chá cunuj' 'un' mij snó'o, quiyaj a. Ne me daj scaa se chá quínaj tu'va yuvij naquiyaj chre' soj, rá soj ga —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man nij so' a.

Gaa ne:

—Chuvij a —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

²⁰ Gaa ne cataj uún Jesucristó:

—Ne ne nuú rá soj gaa vaa daj 'ó chij guce rachrúun cuxra' ta'aj 'unj tzaj ne quisij chá cunuj' ca'anj mij yuvij, quiyaj a. Ne me daj scaa se chá quínaj tu'va yuvij naquiyaj chre' soj, rá soj ga —xná'anj uún Jesucristó man nij so' a.

Gaa ne:

—Chij a —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne me che'é me ataa xcaj soj cuentá se vaa ca'vee rque 'unj nu' se vaa achiin man soj ne nuveé inanj che'é rej nana rá soj che'é rachrúun me ca'mij rihaan soj che'é se-levadura nij síj fariseo do', síj cu'naj

Herodes do' ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naxra' rihaan 'o sí tuchrii, qui'yaj Jesucristó a

²² Gaa ne catúj Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' rá chuman' cu'naj Betsaida a. Gaa ne nicaj yuvi 'o sí tuchrii ca'na' nij yuvi rihaan Jesucristó, ne cachín ni'yaj nij yuvi rihaan Jesucristó se vaa cuta' Jesucristó ra'a Jesucristó raá sí tuchrii che'é rej naxra' rihaan sí tuchrii yo' a.

²³ Gaa ne quita'aa Jesucristó ra'a sí tuchrii yo', ne curihañj so' rej tu'va chuman' ga sí tuchrii, ne quirii talúj Jesucristó rihaan sí tuchrii yo', ne cuta' ra'a Jesucristó xráa so', gaa ne xná'anj Jesucristó man so' a:

—Ruvi' rihaan so' na' —taj Jesucristó, xná'anj so' man sí tuchrii yo' a.

²⁴ Gaa ne ni'yaj sí tuchrii yo' doj, gaa ne cataj so':

—Ne'én 'unj nij snó'o, ne ase vaa chruun vaa nij so', tzaj ne cheé nij so' ni'yaj 'unj nanj asanj —taj so' rihaan Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne cuta' ra'a uún Jesucristó rihaan sí tuchrii yo', gaa ne ni'yaj ni'yaj sí tuchrii, ne dan me se nahuun sa' nu' rli rihaan so', ne curuvi' sa' cunudanj rasuun ni'yaj so' nanj adonj.

²⁶ Gaa ne ca'née Jesucristó man so' quinañ' so', tzaj ne cataj Jesucristó rihaan so' se vaa:

—A doj se catúj so' rá chuman', ne se cataj so' rihaan a 'o nij yuvi, gaa ne se gaa nanj xcaj nij yuvi cuentá daj qui'yaj che'é so' a —taj Jesucristó rihaan so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Pedró me sí me Jesucristó a

²⁷ Gaa ne curihañj Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' chuman' Betsaida yo', ne ca'anj nij so' nij chuman' ra'a noco' man chuman' cu'naj Cesarea de Filipino do' a.

Dan me se vaj nij so', ne xná'anj Jesucristó man nij sí tucu'yón se-nana so', ne cataj so':

—Daj taj nij yuvi che'é 'unj ga. Ne me sí mé 'unj, taj nij yuvi ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij so' a.

²⁸ —Vaa sí taj se vaa sí cu'naj Juan sí cuta' ne man yuvi mé so' ei. Ne vaa sí taj uún se vaa sí cu'naj Elias sí nata' se-nana Diose gaa naá me uún so' chuguanj. Ne vaa sí taj uún se vaa yo'ó sí nata' se-nana Diose gaa naá me uún so' chihá'. 'O se danj taj 'o 'o nij yuvi che'é so' nanj adonj —cataj nij so' rihaan Jesucristó a.

²⁹ —Ne ma'an soj, gaa ne me sí mé 'unj, rá ma'an soj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Gaa ne cataj sí cu'naj Pedró:

—Sí ca'née Diose tñanii man yuvi rihaan sayuun mé so' ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

³⁰ Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa se nata' nij so' rihaan a 'o yuvi me sí me so', taj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunuu i'na' uún so' a

³¹ Gaa ne guun che'e Jesucristó tucu'yón so' man nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa che'é se sí ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvi me so' ro', che'é dan no xcúun so' quirañ' ndo'o so' sayuun, qui'yaj nij sí uun chij do', nij xrej atá suun noco doj do', nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan nij yuvi do', ne nachri' nij so' ni'yaj nij so' man so', ne ticavi' nii man so', ne cachén va'núj güii, gaa ne cunuu i'na' uún so', cataj so' a.

³² Ne nucuaj ndo'o nata' so' nana yo' rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a. Gaa ne quirii yanj sí cu'naj Pedró man Jesucristó, ne guun che'e so' cataj so' se vaa ne nó xcúun Jesucristó ca'mii Jesucristó nana vaa danj a.

³³ Gaa ne canicaj Jesucristó, ne ni'yaj so' man nij sí tucu'yón se-nana so', ne cataj so' rihaan Pedró se vaa ne nó xcúun uxra ma'an Pedró ca'mii Pedró danj, ne cataj so':

—Naxuun so' mán so' rihanj á. Na'vej raj quene'enj mán so' a ma'. 'O se ase tu'va sí chree sí cu'naj Satanás ro', danj tu'vá so' ei. Danj tu'vá so', che'é se ne acaj so' cuentá daj me rá Diose adonj. Maan se inanj acaj so' cuentá daj me rá yuvi nanj adonj —taj Jesucristó rihaan sí cu'naj Pedró a.

³⁴ Gaa ne canacúun Jesucristó man nij yuvi ca'na' nij yuvi rej nicun' so' ga nij sí tucu'yón se-nana so', gaa ne cataj so' rihaan taran' nij so' a:

—Sese me rá yo'o so' canoco' so' manj, ne se guun rá so' qui'yaj so' se vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' ma'. Ne ca'vee se quirañ' uxra so' sayuun do', ca'vee se ndaa cachron nii man so' rihaan rcutze do', tzaj ne yo'o qui'yaj suun so' che'ej, ne yo'o canoco' raan so' manj adonj.

³⁵ Tzaj ne sese vaa 'o sí me rá tñanii man ma'an rihaan sayuun, ne vaa güii, ne yo'o cavi' nimán so' adonj. Tzaj ne sese cavi' yo'o so' che'é se vaa me so' sí noco' manj do', che'é se nata' so' se-nanj nana sa' do', ne vaa güii, ne cunuu i'na' uún so' adonj.

³⁶ Ne a me se quirí' 'o so' sese qui'yaj canaán so' nu' rasuun man rihaan chumii nihánj ne ca'anj ni'ya nimán so', rá soj ga. Daj chihaa mój se ca'vee cavi' sa' so', qui'yaj rasuun man rihaan chumii nihánj a ma'.

³⁷ Tzaj ne ca'vee se navij nu' si'yaj yo'o so' rihaan chumii nihánj, tzaj ne sese gaa i'na'

nimán so' nu' cavii nu' ca'anj, ne quinanó rá so', rá soj na'. Daj chíhaa mij se quinanó rá so' a ma'. 'Q se cavii sa' uxrá so' nanj adonj.

³⁸ "Dan me se xa' sí uun na'aj ni'yaj manj ne uun na'aj ni'yaj se-nanaj ro', ase vaa nij sí chí'ii tumé ndo'o cacun' man rihaan chumi' nihánj cuano vaa so' adonj. Ne vaa güii guun na'aj 'unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvi' ni'yaj 'unj man so' asa' ca'na' uun 'unj rihaan chumi' nihánj, ne dan me se uxrá ve'é gaa 'unj, qui'yaj Réé 'unj, ne ca'na' nij se-mozó so' ga' 'unj asa' ca'ná' 'unj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so'a.

9

¹ Gaa ne cataj uún so' se vaa:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa xa' ta'aj soj sij nicun' nihánj cuano, me se gaa ataa a cavi' ta'aj soj, ne ya quene'en ta'aj soj asa' guun che'e Diose nucaj ndo'o guun chíj Diose rihaan chumi' nihánj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan taran' nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa chuguun ndo'o man Jesucristó ni'yaj nij sí tucuyón se-nana so' a

² Cachén vatan' güii, gaa ne nicaj Jesucristó man sí cu'naj Pedró do', sí cu'naj Jacobo do', sí cu'naj Juan do', ca'anj so' raa 'o quij xcaan rej taj vaj a 'ó yuvi' ne a. Gaa ne yo'q cunuu ino cunudanj man Jesucristó ni'yaj nij sí tucuyón se-nana so' yo' a.

³ Ne dan me se cunuu catzi' ndo'o sagan' so', ne ndaa raan lá ma'an sagan' so' ni'yaj nij so' a. Ne taj vaj a yo'ó sí man rihaan chumi' nihánj ca'vee qui'yaj catzi' yatzíj ndaa rá se vaa sagan' Jesucristó a.

⁴ Ne ni'yaj va'nuj nij so', ne dan me se naqui'yaa sí cu'naj Elías sí cane gaa naá ga sí cu'naj Moisés rihaan nij so', ne nanó roj so' cuentó ga Jesucristó ni'yaj nij so' a.

⁵ Gaa ne cataj Pedró rihaan Jesucristó a:

—Cunaj uxrá vaa mán núj nihánj ga so', maestro. Ne qui'yaj núj va'nuj ve' yacataj cane soj nanj á. 'Q ve' cané so', ne yo'ó ve' cané sí cu'naj Moisés, ne yo'ó ve' cané sí cu'naj Elías ei —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

⁶ 'Q se ne quene'en uxrá Pedró daj me che'é ca'mii so' rihaan Jesucristó danj a ma'. 'Q se cuhu'vi' ndo'o va'nuj nij so' che'é se vaa quene'en nij so' nanj adonj.

⁷ Gaa ne ca'na' 'o ngaa, ne caráan ngaa man taran' nij so' a. Gaa ne Diose ro', ca'mii nana cuno nij so' rque ngaa yo', ne cataj Diose a:

—Sí nihánj me ta'nıj adonj. 'Ee raj man so' adonj. Cuno soj rihaan so' ei —taj Diose cuno nij so' a.

⁸ Gaa ne nu' ni'yaj nij so', ne daj orún' Jesucristó nicun' ga nij so', quene'en nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa sí cu'naj Elías ro', danj vaa sí cu'naj Juan sí cuta' ne man yuvi' a

⁹ Gaa ne gaa nanij nij so' tacóo quij yo' me se ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij so' se vaa se nata' nij so' rihaan a doj yuvi' che'é se vaa quene'en nij so' a. Yo'ó dınj gaa tu'va nij so' che'é rasuun quene'en nij so' a. Ndaa quisıj cavi' so' ne cunuu i'na' uun so', gaa ne ca'vee nata' nij so' se vaa quene'en nij so' daj quiran' so' sí ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvi', taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁰ Ne yo'q nuú rá nij so' nana yo', ne xna'anj ndo'o nij so' man tuvi' ma'an nij so' me che'é me cataj Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunuu i'na' uun so' a.

¹¹ Gaa ne xna'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Me che'é taj nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvi' se vaa asino ca'na' sí cu'naj Elías sí nata' se-nana Diose gaa naá, gaa ne ca'vee ca'ne' Diose cacun' che'é yuvi' ga —taj nij sí tucuyón se-nana Jesucristó, xna'anj nij so' man Jesucristó a.

¹² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya a'mii nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés, taj nij so' se vaa asino ca'na' sí cu'naj Elías, gaa ne naqui'yaj sa' so' nu' rasuun adonj. Ne me che'é taj danj Diose se vaa sí ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvi' me se quiran' ndo'o so' sayuun ne nachri' nij yuvi' ni'yaj nij yuvi' man so', rá soj ga.

¹³ Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa aj ca'na' ya sí cu'naj Elías, tzaj ne qui'yaj ya yuvi' ndaa vaa me rá ma'an nij yuvi' man so' ndaa vaa taj danj Diose che'é so' nanj adonj. Che'é dan ca'vee xcaj soj cuentá daj quiran' 'unj qui'yaj uun nij yuvi' adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucuyón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o xni' nuu nana chree nimán, qui'yaj Jesucristó a

¹⁴ Dan me se cuhi' nij so' rej nicun' yo'ó nij sí tucuyón se-nana Jesucristó, ne quene'en nij so' se vaa mán que'ee yuvi' anıcaj rej nicun' nij so', ne nicun' doj nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés, ne ca'mii cunu' uxrá nij so' ga nij sí tucuyón se-nana Jesucristó yo' a.

¹⁵ Ne nu' quene'en nij yuvi' man Jesucristó, ne nu' ca'anj ndo'o rá nij yuvi', ne cunanj nij yuvi' ndaa rej vaj Jesucristó ca'mii nij so' ga so' a.

¹⁶ Gaa ne xna'anj Jesucristó man nij yuvi' a:

—Me che'é me ca'mii cunu' nij soj ga nij sí tucu'yón se-nanaj ga —taj so' rihaan nij yuvij a.

¹⁷ Gaa ne yo'q nij yuvij cataj rihaan Jesucristó a:

—'Unj me se nicaj 'unj ta'nij ca'ná' 'unj nana' 'unj mán so', maestro. Ne ta'nij me se ya'mij so' che'é se nuu nana chree nimán so',

¹⁸ ne me rej ma'an me rá nana chree quita'aa nana chree man so', ne cagan' nana chree man so' rihaan yo'óo, ne avii yatan' tu'va so', ne chá ruj so' cúu yan' so', ne nuu chrúnj nu' so' nanj adonj. Ne cataj 'unj rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa quirij nij so' man nana chree nimán ta'nij, tzaj ne ne ca'vee qui'yaj canaán nij so' ma' —taj snó'o yo' rihaan Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—Dan me se sí ne amán rá me soj sij man rihaan chumij nihánj cuano, ne a me daj cachej ga soj, ne a me daj gaa naj nimanj ni'yaj 'unj man soj, gaa ne ca'vee qui'yaj canaán soj ga. Nicaj soj man xnií ca'na' soj rihanj cuaj á —taj Jesucristó a.

²⁰ Gaa ne nicaj nij yuvij man xnií ca'na' nij yuvij rihaan Jesucristó a. Ne dan me se gaa quene'en nana chree man Jesucristó, ne nu' snúu xnií, ne naxru' xnií, ne cavii yatan' tu'va xnií a.

²¹ Gaa ne xná'anj Jesucristó man rej xnií, cataj Jesucristó:

—Me daj güii ran' ta'nij so' danj ga —taj Jesucristó rihaan rej xnií a.

²² Gaa ne cataj rej xnií:

—Danj ran' so' asij ne'ej me so', ne que'ee ndo'o cagan' nana chree man so' rihaan ya'an do', rihaan na do', qui'yaj nana chree, che'é rej me rá nana chree cavi' so', tzaj ne sese ca'vee, ne cunu' 'ee rá so' manj ne ra'cuj so' man núj ruguanj —taj rej xnií yo' rihaan Jesucristó a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Taj che'é cataj so' nana "sese ca'vee" ma'. 'O se sí amán rá ni'yaj man Diöse ro', ca'vee qui'yaj so' cunudanj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

²⁴ Nu' ca'mii Jesucristó danj, ne nu' caguáj rej xnií, cataj so':

—Amán rá 'unj ni'yaj 'unj Diöse á. Ra'cuj so' manj cuchuman raj doj, Señor —taj so' rihaan Jesucristó a.

²⁵ Dan me se quene'en Jesucristó se vaa cunanj ndo'o yuvij ca'na' nij yuvij rej nicun' so', ne che'é dan ca'ne' Jesucristó suun rihaan nana chree yo', ne cataj Jesucristó:

—Rihaan so' nana chree qui'yaj ya'mij ne qui'yaj so'q man xnií nihánj a'mij, ne cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa curihanj so' cuaj nimán so' cuano, ne daj chihaj mij se

catúj uún so' nimán so' mei —taj Jesucristó rihaan nana chree yo' a.

²⁶ Gaa ne caguáj nana chree, ne guun snuj ndo'o xnií naxru' xnií, qui'yaj nana chree, ne dan me se curihanj nana chree nimán xnií yo' a. Gaa ne ase vaa sí cavi' ro', danj vaa xnií, naj xnií rihaan yo'óo, ne cataj nij yuvij se vaa ya ya cavi' so' a.

²⁷ Tzaj ne quita'aa Jesucristó ra'a xnií, ne naxcay Jesucristó man xnií, ne naxagaa so' a.

²⁸ Dan me se corá catúj Jesucristó rá ve', ne inanj nij ma'an nij sí tucu'yón se-nana so' ro', man rá ve' ga so', ne xná'anj nij so' man so', ne cataj nij so':

—Me che'é ne guun nucuaaj núj quirij núj man nana chree yo' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' se vaa:

—Xa' nana chree vaa danj ro', se ca'vee qui'yaj ni' curihanj nij so' nimán yuvij sese ne achún ni'yaj ndo'o ni' rihaan Diöse ma'. Dan me se cachinj ni'yaj uxrá, ne caraa guge ndo'o, gaa ne ca'vee adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj uún Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunu' i'na' uún so' a

³⁰ Gaa ne cavii Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' rej yo', ne ca'anj nij so' estadó Galilea, ne ne ca'vej rá Jesucristó xcay nij yuvij cuentá me rej vaj so' a.

³¹ 'O se tucu'yón so' man nij sí tucu'yón se-nana so', ne dan me se cataj so' rihaan nij so' se vaa:

—'O se sí ca'neé Diöse nicaj yu'unj man yuvij mej, ne vaa güii, ne nago' nii manj rihaan yuvij adonj. Dan me se ticavi' nij yuvij manj, gaa ne cachén va'nuj güii, gaa ne cunu' i'na' uún 'unj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

³² Tzaj ne ne cunó nij so' nana ca'mii Jesucristó, ne chu'vi' nij so' xná'anj nij so' man Jesucristó me taj nana yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj me sí me sí guun chij doj asa' guun chij Diöse rihaan chumij nihánj a

³³ Gaa ne catúj Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' chuman' cu'naj Capernaum a.

Dan me se gaa mán nij so' rá ve', ne xná'anj Jesucristó man nij sí tucu'yón se-nana so', ne cataj so':

—Me che'é me canó tuvi' nij soj gaa vaj ni' chrej asij cua'ga ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij so' a.

³⁴ Gaa ne cunu' dínj tu'va nij so' a. 'O se gaa vaj nij so' chrej, ne canó tuvi' nij so' ga

ma'an tuvi' nij so' se vaa cataj nij so' me nij so' me sí guun chij doj a.

³⁵ Gaa ne ca'anj quitaj Jesucristó chruun xlá, ne canacúun so' man chujij nij so' se vaa ca'na' nij so' rihaan so', gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Me ma'an 'o sí me rá guun chij doj, ne so' me sí guun sí noco', ne ndaa guun so' mozó rihaan daj a tuvi' so' adonj —taj Jesucristó rihaan chujij nij so' a.

³⁶ Gaa ne nicaj Jesucristó man 'o ne'ej, ne cachrón so' man ne'ej yo' tanuu nij sí tucu'yón se-nana so', ne na'yaan so' man ne'ej, ne cataj so' rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

³⁷ —Me ma'an 'o sí aráj cochroj ne a'mii sa' so' ga 'o ne'ej nihánj che'ej, ne adj' ma'anj me aráj cochroj ne a'mii sa' so' ga vaa nanj adonj. Dan me se sí a'mii sa' ga 'unj me se nuveé orún' 'unj me a'mii sa' so' ga ma'. Maan Diose ya sí ca'neé man 'unj rihaan chumij nihánj me aráj cochroj ya so' ne a'mii sa' ya so' ga vaa nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa me ma'an sí ne unu' ga so' me tuvi' so' a

³⁸ Cataj sí cu'naj Juan rihaan Jesucristó a: —Quene'en núj man 'o sí ata' tu'va se-chuvii so', ne urihanj nana chree nimán nij yuvij, 'yaj so', nanj maestro. Tzaj ne caráan núj chrej ca'mij so' ne se quiyaj so' danj, che'é se nuveé sij chéé ga ní me so', taj núj, nanj maestro —taj Juan rihaan Jesucristó a.

³⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan chujij nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Ca'ne' sa' guee rá soj quiyaj ma'an so' danj ei. 'O se taj a 'o sí ata' tu'va se-chuvii 'unj ne quiyaj so' suun sa' noco' che'é se-chuvii 'unj, ne síj, gaa ne canicaj so' ne ca'mij chree so' che'é 'unj ma'.

⁴⁰ 'O se xa' sí ne unu' ga ní, tzaj ne tuvi' ní me so' adonj.

⁴¹ 'O se a me ma'an yo' o sí rqué doj na co' o nij soj che'é se-chuvii 'unj, ne ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa daj chihaa mij se quina'vij se sa' naru'vee Diose rihaan sí rqué doj na yo' co' o soj ma'.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' sí quiyaj chii'ij nimán 'o sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

⁴² "Dan me se me ma'an 'o sí quiyaj chii'ij nimán 'o sí le'ej amán rá ni'yaj manj, ne ca'vee a doj cavij sa' sí quiyaj danj sese toco' nii 'o yuvej xij vaj 'núu trigó gaán chihá so' ne taguéj nii man so' rque na ya'anj nanj adonj. Dan me se doj a sayuun quiran' so', sese quiyaj chii'ij so' nimán 'o sí le'ej amán rá ni'yaj manj adonj.

⁴³ "Dan me se sese ra'á so' me rá quiyaj cacun', ne táa a se ca'ne' so' man yo', gaa ne se gaa nanj ca'anj so' rihaan ya'an quiyaj yo' ei. Taj se 'yaj se nuj se taj yan vaj ra'á so', tzaj ne ca'vee cayáan so' ga Diose gaa ei. Tzaj ne sese quitaj ra'á so' ne quiyaj yo' cacun', ne ca'anj so' rihaan ya'an, quiyaj yo', ne dan me se ya'an yo' me se daj chihaa mij se quina'áj ya'an yo' nuvii nigan' a mei.

⁴⁴ Ne nij sí man rihaan ya'an yo' me se se ca'vee cavi' xluú chá man nij so', ne daj chihaa mij se quina'áj ya'an rej cunuú nij so' cacaa nij so' a man adonj.

⁴⁵ "Ne sese tacó so' me rá quiyaj cacun', ne táa a se ca'ne' so' man yo', gaa ne se gaa nanj ca'anj so' rihaan ya'an quiyaj yo' nanj ei. Taj se 'yaj se nuj se taj yan vaj tacó so', tzaj ne ca'vee cayáan so' ga Diose ei. Tzaj ne sese quitaj tacó so' ne quiyaj yo' cacun', ne ca'anj so' rihaan ya'an, quiyaj yo' ei.

⁴⁶ Ne nij sí man rihaan ya'an yo' me se se ca'vee cavi' xluú chá man nij so', ne daj chihaa mij se quina'áj ya'an rej cunuú nij so' cacaa nij so' a man adonj.

⁴⁷ "Veé danj uún sese me rá rlij rihaan so' quiyaj yo' cacun', ne táa a se quirii so' man yo', ne sí rihaan canuu gaa so', tzaj ne ca'vee catuu so' rej guun chij Diose ei. Tzaj ne sese cunuú rlij rihaan so' ne quiyaj yo' cacun', ne ca'anj so' rihaan ya'an, quiyaj yo' ei.

⁴⁸ Ne nij sí man rihaan ya'an yo' me se se ca'vee cavi' xluú chá man nij so', ne daj chihaa mij se quina'áj ya'an rej cumán nij so' cacaa nij so' a man adonj.

⁴⁹ "Q se vaa sayuun quiran' cunudanj nij rasuun man rihaan chumij nihánj, quiyaj Diose, ne dan me se ase vaa nuu sa' nee 'yaj yaan ro', danj gaa cunuú sa' nij sí man rihaan chumij nihánj, quiyaj ya'an ei.

⁵⁰ "Ne ase vaa yaan ga chraa ro', danj vaa nij soj sij tucu'yón se-nanaj ga chumij nihánj, ne vaa se uun ndo'o yaan ei. Dan me se sese ne 'ne' chá yaan yo', gaa ne taj se quiyá' cunuú sa' yaan gaa a ma'. Che'é dan, ase vaa yaan 'ne' sa' ro', danj gaa soj, ne díj cayáan soj ga tuvi' soj, ne ca'vee cunuú sa' chumij nihánj quiyaj soj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúun yuvij quiri'ij yuvij man nicq yuvij a

¹ Gaa ne curihanj Jesucristó rej yo', ne ca'anj so' ndaa rnej tu'va chraá cu'naj Jordán, ndaa estado Judea a. Gaa ne cunuú chre' uún que'ee yuvij rihaan so', ne tucu'yón uún so' se-nana so' rihaan nij yuvij, ndaa vaa u'yón so' 'yaj so' a.

² Gaa ne ca'na' doj sí fariseo rihaan so', ne xná'anj nij so' man Jesucristó sese no

xcúun snó'o quiri'lj snó'o man nica so' a. Danj cataj nij síi fariseo, che'é se guun rá nij so' cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é nana ca'miij Jesucristó a.

³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Ne daj cataj síi cu'naj Moisés qui'yaj soj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij síi fariseo a.

⁴ Gaa ne cataj nij so' se vaa:
—Ca'ne' síi cu'naj Moisés suun se vaa naxcaj yuvij yanj rihaan nij síi nicaj suun, ne ca'vee quiri'lj yuvij man nica yuvij á —taj nij síi fariseo a.

⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Maan che'é se síi nichraj ndo'o rá me nij soj ro', che'é dan cahrón Moisés nana yo' rihaan yanj cunō soj a.

⁶ Tzaj ne asij qui'yaj Diose chumiij, ne qui'yaj Diose snó'o, ne qui'yaj Diose chana, ne vij roj so' me yuvij, qui'yaj Diose a.

⁷ Che'é dan tñáj snó'o man rej so', man nii so' do',

⁸ ne ase vaa orún' yuvij ro', danj gaa snó'o ga nica snó'o, taj danj Diose a. Dan me se nuvé vij ran' yuvij me roj so' asij xcaj tuvi' roj so' a ma'. 'Q se ase vaa orún' yuvij ro', vaa roj so' nanj adonj.

⁹ Dan me se Diose me síi qui'yaj xcaj tuvi' roj so', ne che'é dan ne nó xcúun a 'ó yuvij ca'ne' tanuū yuvij man roj so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij síi fariseo yo' a.

¹⁰ Dan me se gaa man nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rá 'q ve' ga so', gaa ne xná'anj nij so' man so' che'é nana ca'miij so' rihaan nij síi fariseo a.

¹¹ Ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:
—Me ma'an 'o síi ri'lj man nica ne xcaj so' man yo'ó chana, ne tumé ndo'o so' cacun', ne nij qui'yaj so' rihaan nica so' ei.

¹² Tzaj ne sese cunanj chana rihaan nica no', ne xcaj no' man yo'ó chii, ne tumé ndo'o no' cacun' uún adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é caran' rá Jesucristó ni'yaj so' man ne'ej a

¹³ Gaa ne nicaj nij yuvij man nij ne'ej ca'na' nij yuvij rihaan Jesucristó, che'é rej cuta' Jesucristó ra'a so' raaj nij ne'ej a. Tzaj ne nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó me se cataj xna'anj nij so' rihaan nij yuvij se vaa ne nó xcúun nij ne'ej ca'na' nij ne'ej rihaan Jesucristó, taj nij so' a.

¹⁴ Tzaj ne xcaj Jesucristó cuenta daj qui'yaj nij síi tucu'yón se-nana so', gaa ne ca'maan rá Jesucristó, ne cataj so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a:

—Ca'ne' rá soj ca'na' nij ne'ej rihanj á. Se caráan soj chrej rihaan nij ne'ej mei. 'Q se tucua' nij síi vaa danj ro', me rej yanj Diose uun chij Diose nanj adonj.

¹⁵ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa me ma'an 'o síi na'vej rá guun chij Diose nimán, ndaa vaa uun chij Diose nimán ne'ej, ne daj chihaa mij se ca'vee cayáan so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiij nihánj ni' —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

¹⁶ Gaa ne na'yaan Jesucristó man nij ne'ej, ne uta' so' ra'a so' raaj nij ne'ej, ne achúin ni'yaj so' rihaan Diose che'é nij ne'ej a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é yo'ó síi me rá cayáan ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a

¹⁷ Dan me se gaa nayón Jesucristó chrej, ne dan me se cunánj 'o síi tachruū yo' ca'na' so' rihaan Jesucristó, ne canicun' ruj síi tachruū yo' rihaan Jesucristó, ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so', ne:

—Maestro. Síi sa' uxrá mé so' adonj. Daj qui'yaj ne ca'vee cayánj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ga —taj síi tachruū yo', xná'anj so' man Jesucristó a.

¹⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:
—Me che'é cataj so' se vaa síi sa' uxrá mej ga. 'Q se orún' Diose me síi sa' ei.

¹⁹ Ne aj ne'én so' nij nana nocōo ya ya nana cataj xna'anj Diose se vaa canocó' ní' á. Dan me se taj nana yo': "Se ticavi' so' yuvij ma'. Se cotoj so' ga chana nica yo'ó yuvij ma'. Se qui'yaj ituū so' si'yaj yo'ó yuvij ma'. Se nanó so' cuentó ne che'é yuvij ma'. Se tiha' yu'unj so' man yuvij che'é sa'anj ma'. Caraa cōchróo so' rihaan rée so' do', rihaan níi so' do' á" —taj Jesucristó rihaan síi tachruū yo' a.

²⁰ —Asij gaa mej xnii me ve'é unō 'unj nu' nij nana yo', nanj maestro —taj so' rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne ni'yaj uxrá Jesucristó man so', ne cunuu 'ee rá Jesucristó man so', ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Daj orún' rasuūn achiin ya mán so' nanj ei. Cavii so' ca'anj so', ne cutu'vee so' nu' si'yáa so', ne sa'anj quiri' so' ro', caxrii so' ston nij síi nique, ne cumán ndo'o si'yáa so' rej xta', qui'yaj Diose nanj ei. Ne dan me se ca'na' so', ne canocó' so' manj, ca'anj ní' á —taj Jesucristó a.

²² Gaa ne quiri' ndo'o rá síi tachruū, qui'yaj se-nana Jesucristó, ne ca'anj uun so', ne nanó ndo'o rá so' a. 'Q se síi ru'vee me so', ne vaa ndo'o si'yaj so' a.

²³ Gaa ne ni'yaj Jesucristó, ne cataj so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a:

—Sayuun uxrá vaa quisij nij síi vaa ndo'o sa'anj rihaan cayáan ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiij nihánj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

²⁴ Gaa ne ca'anj ndo'o rá nij so' gaa cuno nij so' nana yo' nana ca'miij Jesucristó a. Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij so' a:

—Sayuun uxrá vaa quisij yuvij cayáán nij yuvij ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj nanj chuguanj.

²⁵ Dan me se ne'en soj se vaa sayuun ndo'o vaa cachén xcuu camelló rihaan yu'uj taj tacúún cúu nuvá, tzaj ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ca'vee a doj cachén xcuu yo' yu'uj taj tacúún cúu nuvá, ndaa rá se vaa sí ru'vee, ne se guun cachén so' cayáán so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁶ Gaa ne ca'anj ndo'o rá nij so', ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Che'é dan me se me sí guun nucuaj quinanj rihaan sayuun ga —taj nij so', xná'anj nij so' man so' a.

²⁷ Ni'yaj Jesucristó man nij so', ne cataj so':

—Se guun nucuaj yuvij quinanj ma'an nij yuvij rihaan sayuun ma'. Sayuun uxrá vaa rihaan nij so' nanj adonj. Tzaj ne xa' rihaan Diose me se ne sayuun a doj vaa rihaan so' a ma'. Canó rasuun ca'vee qui'yaj so' nanj adonj —taj Jesucristó a.

²⁸ Gaa ne guun che'e Pedró cataj Pedró:

—Aj tanáj núj nu' si'yaj núj, ne canoco' núj mán so' á —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa sí tanáj ve' tucua tanáj tinúú tanáj ra'vij tanáj nii tanáj rej tanáj ta'níi tanáj to'óo tanáj che'é se me rá so' canoco' so' manj ne nata' so' se-nanaj nana sa' rihaan yuvij,

³⁰ ne cientó doj a rasuun quirij' uún so' gaa vaa i'na' so' rihaan chumij nihánj cuano adonj. Dan me se cumán que'ee ve' tucua so' do', tinúú so' do', ra'vij so' do', nii so' do', ta'níi so' do', to'óo so' do', rihaan so' gaa vaa i'na' so' rihaan chumij nihánj, tzaj ne vaa sayuun quirán' so' che'é 'unj adonj. Ne asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj me se yo'ó cayáán so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

³¹ Tzaj ne que'ee nij sí guun chij ndo'o rihaan chumij nihánj ro', guun nij so' sí noco' ei. Ne que'ee nij sí ne guun chij rihaan chumij nihánj me se guun chij nij so', qui'yaj Diose nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síj va'nij cataj xna'anj Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunuú i'na' uún so' a

³² Dan me se vaj nij so' chrej avii nij so' chuman' Jerusalén, ne táa yaan Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so', ne ma'anj ndo'o rá nij so', ne nij sí noco' xcó nij so' me se cuchu'vi' ndo'o nij so' a. Dan me se narii Jesucristó man chujij nij sí tucu'yón se-nana so', ne guun che'e so' cataj xna'anj so' rihaan nij so' daj quirán' so' a.

³³ Dan me se cataj Jesucristó rihaan nij so', ne:

—Nihánj me ca'anj ní' chuman' Jerusalén, ne quita'aa nii manj sij ca'neé Diose nica' yu'unj man yuvij, ne nago' nii manj rihaan nij xrej ata suun noco' doj do', rihaan nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do' a. Ne cuta' nij so' cacun' xráj, ne cataj nij so' se vaa cavi' 'unj a. Gaa ne nago' nij so' manj rihaan nij sí yanij,

³⁴ ne ca'nga' naco' nij sí yanij quene'en nij so' manj, ne quirij talúj nij so' rihanj, ne go' nij so' cuartá xráj, ne ticavi' nij so' manj a. Gaa ne cachén va'núj güii, gaa ne cunuú i'na' uún 'unj, qui'yaj Diose ei —taj Jesucristó rihaan chujij nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achúin ni'yaj sí cu'naj Jacobo do', sí cu'naj Juan do', se vaa cata' roj so' suun sa' doj qui'yaj Jesucristó a

³⁵ Gaa ne cuchi' sí cu'naj Jacobo do', sí cu'naj Juan do', rihaan Jesucristó, ne ta'níi sí cu'naj Zebedeo me roj so' a. Gaa ne cataj roj so' rihaan Jesucristó a:

—Me rá rój se vaa qui'yáa so' ndaa vaa cachinj ni'yaj rój rihaan so' che'é rój, maestro —taj roj so' rihaan Jesucristó a.

³⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Daj qui'yáa che'é roj soj, rá roj soj ga —taj so', xná'anj so' man roj so' a.

³⁷ Gaa ne cataj roj so' rihaan Jesucristó a:

—Cataj xna'anj so' se vaa asa' guun chij so' rihaan chumij nihánj, ne quitaj rój x'núú so', ne cata' rój suun sa' doj, qui'yáa so' á. Dan me se yo'ó rój cayáán rej nuva' so', ne yo'ó rój cayáán rej nichruún so', ne quirij ta'nga' rój ga so', cataj so', rá rój a —taj roj sí cu'naj Jacobo ga Juan rihaan Jesucristó a.

³⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj tinuj roj so' a:

—Ne ne'en roj soj me rasuun cachúin ni'yaj roj soj rihanj nihánj a ma'. 'Q se guun nucuaj roj soj quirán' roj soj sayuun ndaa vaa quirán' 'unj na' —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man roj so' a.

³⁹ —Guun nucuaj rój ei —taj roj so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Ya ya quirán' roj soj sayuun gaj nanj á.

⁴⁰ Tzaj ne ne nó xcúnj cataj xna'anj 'unj me sí cayáán x'núú 'unj rej nuva' 'unj do', rej nichrunj do', ma'. Qrún' Diose me sí cataj xna'anj me sí quirij ta'nga' gaj nanj adonj —taj Jesucristó a.

⁴¹ Gaa ne cuno yo'ó chi' nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó se vaa ca'mii roj sí cu'naj Jacobo ga Juan rihaan Jesucristó, gaa ne guun che'e nij so' ca'maan rá nij so' ni'yaj nij so' man roj so' a.

⁴² Gaa ne canacúun Jesucristó man cunudanj nij so' se vaa ca'na' nij so' rihaan so' a. Ne cataj so':

—Ne'en soj se vaa nij síi atá suun man rihaan chumij nihánj me se rii ta'nga' uxrá nij so' rihaan tuvi' nij so' nanj adonj.

⁴³ Tzaj ne se gaa danj se a nuj ní' qui'yaj ní' ma'. 'O se sese me rá ní' guun chij ní' rihaan tuvi' ní', ne guun ní' síi qui'yaj suun rihaan taran' tuvi' ní',

⁴⁴ ne ase vaa mozó ro', danj gaa xa' ní' rihaan tuvi' ní' nanj adonj.

⁴⁵ Dan me se ca'née Dióse manj nıcaj yu'unj 'unj man yuviı, tzaj ne ne ca'na' 'unj ne guun nij yuviı mozó rihanj ma'. 'O se ca'ná' 'unj qui'yaj suun ma'anj rihaan nij yuviı nanj adonj. Ne ca'ná' 'unj nayon ma'anj rihaan yuviı ne caviı 'unj che'é cacun' atá nij so', gaa ne caviı sa' uxrá nij so', qui'yaj nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naxra' rihaan síi cu'naj Bartimeo, qui'yaj Jesucristó a

⁴⁶ Gaa ne catúj nij so' chuman' Jericó a. Gaa ne curihanj Jesucristó do', nij síi tucu'yón se-nana so' do', che'ee yuviı do', chuman' Jericó, ne dan me se yáan 'o síi tuchriı cu'naj Bartimeo tu'va chrej, ne ta'núı síi cu'naj Timeo me so', ne síi achıın caridad me so' a.

⁴⁷ Gaa ne xcax so' cuentá se vaa Jesucristó síi caviı chuman' Nazaret me síi cachén rej ne so', ne che'é dan guun che'ę so' caguáj so', ne cataj so':

—Ya ya ta'núı ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá mé so', Jesús. Cunuu 'ee rá so' manj ei —taj so' a.

⁴⁸ Tzaj ne:

—Dınj tu'vá so' á —taj que'ee nij yuviı rihaan so' a.

Tzaj ne doj a nucuaj caguáj so', cataj so':

—Ta'núı ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá ei. Cunuu 'ee rá so' manj ei —taj uún so' a.

⁴⁹ Gaa ne canicun' Jesucristó, ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij síi nicun' ga so' se vaa ca'anj nacaj nij so' man síi tuchriı yo' ne ca'na' so' rihaan Jesucristó a. Gaa ne ca'anj canacunj nij so' man síi tuchriı, ne cataj nij so':

—Yo'ó ca'nej nucuaj nimán so' ei. Nacúún so' mán so', ne naxumağan so', ca'anj ní' á —taj nij so' rihaan síi tuchriı cu'naj Bartimeo a.

⁵⁰ Gaa ne tanáj so' yatzıj taj xráá so', ne güéj so', ne ca'na' so' rihaan Jesucristó a.

⁵¹ Gaa ne xná'anj Jesucristó man so', cataj Jesucristó:

—Daj qui'yáj mán so', rá so' ga —taj Jesucristó a.

Ne:

—Cunuu sa' rihanj, raj, maestro —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁵² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'vee ca'anj so' á. Maan che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj ro', che'é dan cunuu sa' rihaan so' ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

Nu' ca'mii Jesucristó danj, ne nu' curuvi' rihaan síi tuchriı yo', ne ca'anj so' ga Jesucristó chrej vaj Jesucristó a.

11

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa catúj Jesucristó chuman' Jerusalén a

¹ Gaa ne quinichrun' Jesucristó ga nij síi tucu'yón se-nana so' roj chuman' cu'naj Betfagé ga Betania, ne roj chuman' yo' ro', naj nichrun' tu'va chuman' Jerusalén, ne tacóo quij cu'naj Quij man Chruun Olivó naj roj chuman' yo' a. Gaa ne ca'née Jesucristó man vij tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' ca'anj rque chuman' Betfagé yo',

² ne cataj so' rihaan roj so' a:

—Caviı roj soj ca'anj soj, ne catuu roj soj chuman' nihánj chuman' naj rihaan ní', ne nu' catúj roj soj, ne nu' nariı roj soj man yo'ó burró le'ej ya'anj numıı a. Dan me se nache roj soj man xo', ne nıcaj roj soj ca'na' roj soj rihanj nihánj á.

³ Ne sese xná'anj nii man roj soj me che'é 'yaj roj soj danj ga burró, ne cataj roj soj: "Síi 'nij ra'a man ní' achıın xcuu nihánj rihaan chuguanj. Ne nu' navij suun rihaan burró nihánj, ne nu' ca'nej uún so' man núj ca'na' tanáj uún núj man burró nihánj ei", cataj roj soj á —taj Jesucristó rihaan roj síi tucu'yón se-nana so' a.

⁴ Dan me se ca'anj roj so', ne catúj roj so' chuman', ne nariı roj so' man burró le'ej, ne nicun' xo' rá 'o callé rihaan ta'yaa, ne numıı xo' a. Dan me se nache roj so' man xo' a.

⁵ Ne nicun' doj nij yuviı rej yo', ne xná'anj nij so' man roj so', ne cataj nij so':

—Me che'é nache roj soj burró ga —taj nij síi nicun' rej yo' a.

⁶ Ne ca'mii roj síi tucu'yón se-nana Jesucristó ndaa vaa ca'ne' Jesucristó suun rihaan roj so', gaa ne ca'vej rá nij síi nicun' rej yo' nıcaj roj so' burró ca'na' roj so' a.

⁷ Dan me se nıcaj roj so' burró ca'na' uún roj so' rej nicun' Jesucristó, ne cuta' roj so' sagan' roj so' xráá burró, ne caviı Jesucristó xráá burró yo' a.

⁸ Dan me se uchruj ndo'o nij yuviı yatzıj sagan' nij so' rá chrej, ne achén Jesucristó ga burró yo' rihaan yatzıj a. Ne yo'ó ta'aj nij yuviı ro', a'ne' nij so' rcoj ra'a chruun do', coj man tacaan do', uchruj nij so' rá chrej, ne achén Jesucristó ga burró le'ej a.

⁹ Ne vaj yuviij taj yaan rihaan Jesucristó, ne 'na' yuviij noco' rej xco Jesucristó, ne caguáj nij yuviij, cataj nij yuviij:

—Caraa guęę ni' rihaan Dioso ei. 'Na' síi ca'neé síi 'nij ra'a man ni' ei. Se luj ndo'o me 'yaj Dioso che'é ni' ei.

¹⁰ Cunağ uxrá vaa 'na' síi guun chij ndaa vaa guun chij xii ni' síi cu'naj David gaa naá ei. Caraa guęę ni' rihaan Dioso síi nicun' xta' ei —taj nij yuviij yo', caguáj nij so' a.

¹¹ Gaa ne catúj taran' nij so' rihaan nuvií nocoğ ne chuman' Jerusalén, ne ni'yaj Jesucristó man cunudañ nij rasuun man anicaj rihaan nuvií nocoğ, ne maan che'é se nichrun' guun rmi', ne che'é dan curihañ uun Jesucristó ga chuvij nij síi tucu'yón se-nana so', ne nanicaj so' ca'anj so' chuman' Betania a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó rihaan chruun nuvi' chruj raq a

¹² Ne yo'ó güii me se curihañ uun nij so' chuman' Betania, ne na'aan rque Jesucristó a.

¹³ Gaa ne gan' nicun' 'o' chruun man chruj higó quene'en Jesucristó, ne taj coj raq chruun yo' a. Ne cuchi' so' tacóğ chruun, ne ni'yaj so', ne taj vaj a doj chruj man raq chruun a. Maan nanj coj uun táa raq chruun yo' a. 'O se nuveé tiğ man chruj higó me yo' a.

¹⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan chruun a:

—Daj chihaa mij se cumán chruj raá so' cha yuviij a ma' —taj so' rihaan chruun man chruj higó yo' a.

Ne cuno nij síi tucu'yón se-nana so' se vaa ca'mii so' danj rihaan chruun yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man nij yuviij tu'vej rasuun man rá nuvií nocoğ a

¹⁵ Gaa ne catúj Jesucristó ga nij síi tucu'yón se-nana so' chuman' Jerusalén, gaa ne catúj Jesucristó rá nuvií nocoğ, gaa ne guun che'e so' quirii so' man nu' nij síi tu'vej rasuun do', man nij síi quiránj rasuun man rá nuvií nocoğ do' a. Ne tiguúj ra'a so' nij chruun mesá natuná nii sa'anj rihaan, ne tiguúj ra'a so' chruun xlá taj nij síi tu'vej cha'aan a.

¹⁶ Ne caráan so' chrej se cataj nij yuviij rasuun 'ęę cachén nij so' rque nuvií a.

¹⁷ Gaa ne tucu'yón so' man nij síi man rihaan nuvií, ne cataj so':

—Ya uxrá danj Dioso taj se vaa tucua Dioso rej na'vį ndaa nij yuviij yanj rihaan Dioso me nihánj á. Tzaj ne guun tucua síi ituu man tucua Dioso nihánj, qui'yaj soj nanj á —taj Jesucristó a.

¹⁸ Ne cuno nij xrej do', nij síi naqui'yaj çu se-tucañj Moisés rihaan yuviij do', se-nana Jesucristó, gaa ne nano' uxrá nij so' daj

qui'yaj nij so' ne ca'vee cavi' Jesucristó a. 'O se chu'vi' nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, che'é se ca'anj ndo'o rá cunudañ nij yuviij cuno nij yuviij nana tucu'yón Jesucristó a.

¹⁹ Tzaj ne ca'anj güii, ne nichrun' guun rmi', ne curihañ uun Jesucristó ga nij síi tucu'yón se-nana so' chuman' Jerusalén ca'anj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' chruun man chruj higó raq a

²⁰ Gaa ne rej na'yaan yo'ó güii me se vaj Jesucristó ga nij síi tucu'yón se-nana so' chrej, ne cachén nij so' rej nicun' chruun higó ca'mii Jesucristó rihaan gaa güii quii, ne dan me se yo'ó nacoğ ndaa yáa nu' chruun yo' a.

²¹ Dan me se nanuj rá síi cu'naj Pedró daj ca'mii Jesucristó rihaan chruun yo', ne che'é dan cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Ni'yaj so', maestro. Nacoğ nu' chruun ca'mii chreé so' rihaan gaa quii nanj á —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

²² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan taran' nij so' a:

²³ —Cuchuman rá soj ni'yaj soj Dioso ei. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa me ma'an 'o' síi cataj rihaan ndaa quij xcaan yo' se vaa curihañ quij rej nicun' quij ne ca'anj nij quij rque na ya'anj, ne sese se guun vįj rá so' ne cuchuman ya rá so' se vaa guun nu' ndaa vaa cataj so', ne ya guun ndaa vaa cataj so' adonj.

²⁴ Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nu' se vaa cachin' ni'yaj soj rihaan Dioso ro', sese cuchuman rá soj se vaa aj qui'yaj Dioso danj che'é soj, ne ya ya guun ndaa vaa cachin' ni'yaj soj adonj.

²⁵ Ne gaa nicun' soj achin' ni'yaj soj rihaan Dioso, ne sese vaa cacun' qui'yaj yo'ó so' rihaan soj, ne caraa x'naa soj che'é cacun' tumé tuvi' soj, gaa ne ca'vee caraa x'naa Rej soj síi nicun' xta' ni'yaj so' cacun' tumé ma'an soj adonj.

²⁶ Tzaj ne sese se ca'vej rá soj caraa x'naa soj che'é cacun' qui'yaj tuvi' soj rihaan soj, ne daj chihaa mij se tinavij Rej soj síi nicun' xta' cacun' tumé ma'an soj a ma' —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xna'anj nii man Jesucristó me síi ca'ne' suun rihaan so' qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj so' a

²⁷ Gaa ne catúj uun Jesucristó ga nij síi tucu'yón se-nana so' rque chuman' Jerusalén, gaa ne cheé Jesucristó rá nuvií nocoğ, ne cuchi' nij xrej ata suun nocoğ doj do', nij síi naqui'yaj çu se-tucañj Moisés rihaan yuviij do', nij síi uun chij rihaan nij yuviij do', rihaan so',

²⁸ gaa ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Me síi ca'ne' suun rihaan so' qui'yáa so' ndaa vaa 'yáa so' ga —taj nij so' a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne vaa yo'lo nana xna'anj 'unj man nij soj, ne sese ya cataj xna'anj nij soj nana yá rihanj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj me sí ca'ne' suun rihanj a.

³⁰ Dan me se me sí ca'ne' suun rihaan sí cu'naj Juan cuta' ne so' man yuvij, rá soj ga. Ma'an Juan cavii raá na'. Ase Diose cataj xna'anj rihaan so' xa'. Cataj xna'anj nij soj rihanj á —taj Jesucristó a.

³¹ Gaa ne nuchruj raá ndo'lo nij so' ga tuvi' nij so', ne cataj nij so':

—Sese cataj ní se vaa Diose ca'ne' suun rihaan sí cu'naj Juan cuta' ne so' man yuvij, ne cataj Jesucristó rihaan ní me che'é ne cuchuman rá ní nana ca'mii Juan, cataj so' a.

³² Tzaj ne daj chihaa mij se ca'vee cataj ní se vaa ma'an Juan cavii raá qui'yaj danj ma' —taj nij so' rihaan tuvi' nij so', che'é se cuchu'vi' nij so' ni'yaj nij so' man nij yuvij a.

¹Q se nij yuvij me se sí ca'neé Diose nata' se-nana Diose rihaan yuvij me ya sí cu'naj Juan, rá cunudanj nij yuvij a.

³³ Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ne ne'en núj me sí ca'ne' suun rihaan sí cu'naj Juan cuta' ne so' man yuvij ma' —taj nij so' a.

—Che'é dan se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj me sí ca'ne' suun rihanj qui'yaj ndaa vaa 'yá ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

12

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é yuvij chi'ii 'yaj suun rihaan yo'ó a

¹ Gaa ne guun che'é Jesucristó nanó so' cuentó rihaan nij so' a:

—Dan me se churuj yo'lo so' naa chruj uvá, ne qui'yaj so' chingá nu' anicaj tu'va naa yo', gaa ne gaán so' yu'uj rej xtun' chruj uvá ne cavij na, ne cune' so' 'o ve' nata' cayáan nij sí cutumé naa yo' a. Gaa ne tanáj so' naa yo' rihaan sí qui'yaj suun naa yo', ne curihanj so' ca'anj so' gan' a.

² Cachén doj yavii, ne quisij yavii cuta' nii chruj uvá, ne ca'neé sí xnaa yo' man yo'lo se-mozó so' rihaan nij sí nuu tumé xnaa so' a. Me rá so' ca'na' njaj se-mozó so' doj chruj uvá rihaan ma'an so' a.

³ Gaa ne quita'aa nij sí nuu tumé naa man se-mozó sí xnaa, ne go' uxrá nij so' chruun xráa so', ne ca'neé nij so' man so' rihaan sí xnaa a. Tzaj ne á doj chruj uvá ne njicaj so' ca'anj so', qui'yaj nij so' a ma'.

⁴ Gaa ne ca'neé sí xnaa man yo'lo mozó rihaan nij sí nuu tumé xnaa so' uún a. Tzaj ne go' nij so' raá so', ne qui'yaj chi'ii nij so' man so' a.

⁵ Gaa ne ca'neé sí xnaa yo'lo mozó uún, ne ticavi' nij sí nuu tumé naa man so', ne que'ee doj mozó ca'neé uún sí xnaa, ne ta'aj

nij so' go' nij sí nuu tumé naa xráa, ne yo'lo ta'aj nij so' ticavi' nij sí nuu tumé naa,

⁶ ne daj orún' so' quináj, ne sí quináj me ta'nii sí xnaa, ne 'ee ndo'lo rá sí xnaa man ta'nii so' a. Tzaj ne ca'neé sí xnaa yo' man ta'nii so' rihaan nij sí tumé xnaa so' a. “Caraa cochroj nij sí tumé naa rihaan ta'nij sese ca'anj ta'nij saj xee”, taj sí xnaa yo' a.

⁷ Tzaj ne cataj nij sí tumé naa rihaan tuvi' nij so': “Sí nihánj me sí guun xnaa naa nihánj vaa güii ei. Che'é dan ticavi' ní man so', ne vaa güii, ne guun xnaa ma'an ní man naa nihánj chuguanj”, taj nij so' ni'yaj nij so' man ta'nii sí xnaa a.

⁸ Gaa ne quita'aa nij so' man ta'nii sí xnaa yo', ne ticavi' nij so' man so', ne quiri'ij nij so' man so' xe' a.

⁹ Ne daj qui'yaj sí xnaa man nij sí tumé xnaa so', rá soj ga. Dan me se ca'na' so', ne ticavi' so' man nij so', ne tucuchén so' xnaa so' rihaan yo'lo sí tumé xnaa so' a.

¹⁰ Ne me che'é ne nayaa nij soj nana nihánj nana no rihaan danj Diose ga: “Yuvej quiri'ij nij sí cune' ve' ro', guun yuvej sa' doj rihaan cunudanj nij yuvej man tacóo ve' yo' nanj adonj.

¹¹ Ma'an sí 'nij ra'a man ní qui'yaj yo', ne cunaj uxrá vaa yo', rá ní á”, taj danj Diose a —taj Jesucristó rihaan nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a.

¹² Gaa ne nanó rá nij so' daj gaa quita'aa nij so' man Jesucristó, tzaj ne cuchu'vi' nij so' ni'yaj nij so' man nij yuvij a. Ése che'é ma'an nij so' me cuentó nanó Jesucristó a. Ase vaa nij sí nuu tumé naa vaa ma'an nij so' ni'yaj Jesucristó, ne quene'en nij so' se vaa che'é dan nanó Jesucristó cuentó yo' a. Gaa ne tanáj nij so' man Jesucristó, ne ca'anj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é puextó go' ní rihaan gobiernó ne che'é se rque ní rihaan Diose do' a

¹³ Gaa ne ca'neé nij sí uun chij yo' doj sí fariseo do', doj sí noco' man sí cu'naj Herodes do', rihaan Jesucristó, che'é rej cuta' nij so' cacun' xráa Jesucristó che'é nana ca'mii Jesucristó a.

¹⁴ Dan me se cuchí' nij sí tiha' yu'unj yo' rihaan Jesucristó, ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Ne'en núj se vaa nana ya inanj a'mii so', maestro. Ne ne chu'ví so' ni'yaj so' man nij yuvij daj cataj nij yuvij ma'. Ne 'o cuyaan vaa nu' yuvij rihaan so' chuguanj. Maan se ya tucu'yón so' rihaan yuvij daj qui'yaj yuvij canoco' yuvij man Diose adonj. Ne no xcúun yuvij go' yuvij puextó rihaan sí nicaj suun gobiernó na'. Ase se go' yuvij xa'. Dan me se go' núj na'. Se go' núj xa' —taj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

¹⁵ Dan me se aj ne'en Jesucristó se vaa síi nucui' rá me nij síi xná'anj nana yo' man so', ne che'é dan cataj so' rihaan nij so' a:

—Me che'é me rá soj tiha' yu'unj soj manj ne cuta' soj cacun' xráj ga. Tihaan soj 'o sa'anj aga' rihanj ni'yaj á —taj Jesucristó rihaan nij síi me rá tiha' yu'unj man so' a.

¹⁶ Ne tihaan nij so' 'o sa'anj aga' rihaan so', ne xná'anj so' man nij so', cataj so':

—Me síi nó rihaan sa'anj aga' nihánj ga. Ne me síi se-chuvii nó rihaan sa'anj aga' nihánj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij síi me rá tiha' yu'unj yo' a.

—Síi nicaj suun gobiernó me nó rihaan sa'anj aga' yo', ne nó se-chuvii so' rihaan sa'anj ei —taj nij so' a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Gó' soj si'yaj síi nicaj suun rihaan ma'an so', ne rque soj si'yaj Diöse rihaan Diöse á —taj Jesucristó a.

Gaa ne ca'anj ndo'o rá nij síi me rá tiha' yu'unj yo' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ya cunuú i'na' uún nij síi cavi' a

¹⁸ Gaa ne cuchi' doj síi saduceo rihaan Jesucristó a. Nij síi saduceo ro', a'mii nana nihánj se vaa daj chihaa mij se cunuú i'na' uún yuvii asa' cavi' yuvii, taj nij so' a. Dan me se xná'anj nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so' nana nihánj a:

¹⁹ —Cachrón síi cu'naj Moisés nana nihánj rihaan yanj cunó ní' a: “Sese cavi' yo'q so', ne sese quináj yun nicá so', ne sese taj vaj ta'níi so', ne nó xcúún tinúú so' xcaj tinúú so' man choço' so' chana quináj, ne cotoj tinúú síi cavi' ga choço' so', ne cuchruj no' ne'ej, ne guun ta'nij síi cavi' man ne'ej yo' ne cunuú ne'ej yo' rihaan to'óo síi cavi' yo' a”, me nana cachrón síi cu'naj Moisés rihaan yanj gaa naá, maestro.

²⁰ Dan me se vaa hjij nij tinuj 'o nij so', ne síi chava' me se xcaj so' chana, gaa ne cavi' so', ne taj vaj ne'ej cuchruj chana nicá so', qui'yaj so' a.

²¹ Gaa ne xcaj scue'ee síi cavi' man choço' so' chana cavi' nicá, gaa ne cavi' so' uún, ne taj vaj ne'ej cuchruj chana yo', qui'yaj so', ne veé danj xcaj scue'ee so' uún man chana, ne so' cavi' uún, ne veé danj qui'yaj cunudanj hjij nij tinuj nij so', ne xcaj cunudanj nij so' man orún' chana yo', tzaj ne cavi' cunudanj nij so', ne taj vaj á 'o ne'ej cuchruj chana yo' á man adonj.

²² Ndaa síj, gaa ne cavi' ma'an chana uún,

²³ ne dan me se asa' cunuú i'na' uún nij síi cavi', gaa ne me tuvi' nij so' nicaj man chana yo', rá so' ga. 'O se gaa vaa i'na' nij so', ne nicá taran' nij tinuj nij so' guun orún' no' a —taj nij síi saduceo, xná'anj nij so' man Jesucristó a.

²⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne ne'en uxrá soj ma'. 'O se ne ne'en soj me taj danj Diöse, ne ne ne'en soj sese nucuaj ndo'o Diöse a.

²⁵ 'O se asa' cunuú i'na' uún nij síi cavi', ne se xcaj tuvi' nij so' á ma'. 'O se ase vaa yáán nij se-mozó Diöse rej xta' ro', danj gaa cayáán nij so' nanj adonj.

²⁶ Gaa ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj gaa quene'en soj se vaa ya ya cunuú i'na' uún yuvii asa' cavi' yuvii ei. Ataa nayaa soj nana nihánj nana nó rihaan danj Moisés nana che'é coj acó' ya'an raá na'. Ne dan me se gaa quene'en Moisés coj yo', ne cataj Diöse rihaan Moisés: “Diöse síi noco' nij síi man gaa naá síi cu'naj Abraham do', síi cu'naj Isaac do', síi cu'naj Jacobo do', mej a”. Danj cataj Diöse che'é nij síi man gaa naá yo' a.

²⁷ Dan me se nuveé se-Diose nij xngangá me Diöse ma'. Inanj nij síi vaa i'na' a'vee noco' man Diöse nanj adonj. Che'é dan, nda' se síi cane gaa naá me va'nuj nij so', tzaj ne vaa i'na' nij so' rihaan Diöse nanj ei. Ne ne'en uxrá soj á ma' —taj Jesucristó rihaan nij síi saduceo yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj me nana me nana nocoj doj cunó ní' a

²⁸ Gaa ne yo'q nij síi naqui'yaj cuu se-tucuaj Moisés cuchi' rihaan Jesucristó, ne so' ro', me síi cunó daj ca'mii Jesucristó ga nij síi saduceo yo', ne quene'en so' se vaa sa' uxrá ca'mii Jesucristó, ne che'é dan xná'anj so' man Jesucristó, ne cataj so':

—Me nana me nana nocoj doj rihaan cunudanj nij nana cataj xna'anj Diöse rihaan ní' cunó ní' ga —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Nana nocoj doj rihaan cunudanj nij nana cunó ní' me nana nihánj, ne: “Cunó soj síj israelitá, ne Diöse síi 'nj ra'a man ní' me se oruun so',

³⁰ ne ndaa nimán yá so' guun rá so' ni'yaj so' man Diöse síi 'nj ra'a man ní', ne yo'q ndaa cúu yave yá so' cuchuman ya rá ni'yaj man Diöse, ne ndaa nu' se nucuaj yá so' caraaj cochroj rihaan Diöse nanj adonj”. Ne nihánj me ya nana uun chij ya nanj ei.

³¹ Ne vaa yo'ó nana nihánj nana me rá Diöse cunó uún ní' a: “Adi' se 'ee rá so' man ma'an so' ro', danj gaa 'ee rá so' man tuvi' so' á”. Taj vaj yo'ó nana nocoj doj rihaan roj nana nihánj nana cataj xna'anj Diöse rihaan ní' á man adonj —taj Jesucristó rihaan síi naqui'yaj cuu se-tucuaj Moisés yo' a.

³² Gaa ne cataj síi naqui'yaj cuu se-tucuaj Moisés yo' rihaan Jesucristó a:

—Cunaj uxrá ca'mii so', maestro, ne ya uxrá vaa nana ca'mii so', se vaa oruun Diöse, ne taj vaj tuvi' Diöse, maan se oruun so' nicun',

³³ ne ya uxrá vaa naná se vaa sese ndaa nimán ya ní' guun rá ní' nǎ'yaj ní' man Diose do', sese yo'q cuchuman rá ndaa cúu yave ya ní' nǎ'yaj ní' man Diose do', sese ndaa nu' se nucuaj man ní' caraá cochroj rihaan Diose do', sese gaa 'ee rá ní' man tuvi' ní' ndaa se 'ee rá ní' man ma'an ní' do', ne sa' doj vaa tucuáán nihánj rihaan nu' tucuáán nago' que'ee scúj cacaa rihaan Diose nanj chuguanj —taj síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés yo' rihaan Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne quene'en Jesucristó se vaa ya cavii raá síi ca'mii danj rihaan so', ne che'é dan cataj Jesucristó rihaan so':

—So' me se nichrun' ya guun chij Diose nimán so' nanj ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

Ne taj vaj síi quisij rá xna'anj yo'ó nana man Jesucristó a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síi ca'née Diose tinanii man yuvii rihaan sayuun ro', nuveé nanj yuvii me so' ma'

³⁵ Dan me se gaa tucuyón Jesucristó se-nana so' man nij yuvii rá nuvíi nocqo, ne cataj so':

—Nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii ro', me che'é taj nij so' se vaa nanj ta'nii ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá me síi ca'na' tinanii man yuvii rihaan sayuun, táj soj ga.

³⁶ 'O se nuú Nimán Diose nimán síi cu'naj David, ne cataj síi cu'naj David: “Ca'mii Diose síi 'nij ra'a man ní' rihaan síi 'nij ra'a manj, cataj so' se vaa cayaán síi 'nij ra'a manj x'núú Diose rej nuvǎ' Diose ndaa se quisij qui'yaj canaán Diose rihaan taran' nij síi taj ri'yunj man síi 'nij ra'a manj ne quirii ta'nga' síi 'nij ra'a manj rihaan nij so' nanj adonj”, taj síi cu'naj David yo' a.

³⁷ Dan me se síi 'nij ra'a man síi cu'naj David me síi ca'nej Diose tinanii man yuvii rihaan sayuun, taj síi cu'naj David yo' a. Sese 'nij ra'a so' man David, ne me che'é taj nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés se vaa nanj ta'nii ta'nij si'no David me so' ga. Taj che'é cataj nij so' se vaa nanj yuvii me so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij yuvii man rá nuvíi nocqo a.

Que'ee nij yuvii cuno se-nana Jesucristó, ne guun niha' rá nij so' cunqo nij so' se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' tumé nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii a

³⁸ Dan me se gaa tucuyón Jesucristó se-nana so' man nij yuvii, ne cataj so':

—Xcaj nij soj cuentá daj 'yaj nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvii, ne tumé soj man soj se gaa nanj qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij so' á. Dan me se niha' rá nij so' cunuú nij so' yatzi' sa' xcaan

cachee nij so' rej quene'en yuvii man nij so', ne me rá nij so' ca'mii sa' yuvii ga nij so' gaa che'é nij so' rihaan yu'vee a.

³⁹ Ne uun rá nij so' quitaj nij so' chruun xlá sa' doj gaa 'anj nij so' ve' nuu chre' ní' tucuyón ní' se-tucuanj Moisés do', gaa 'anj nij so' cha'anj do' a.

⁴⁰ Ne a'néj nij so' ve' tucua' chana' cavi' nica, ne yuun che'e guun tucua' nij so' man ve' yo', ne 'yaj xcaan ndo'o nij so' cuentó achii'n ni'yaj nij so' rihaan Diose, che'é rej sa' doj guun nucuaj nij so' tiha' yu'unj nij so' man yuvii a. Xa' nij so', tzaj ne che'é se vaa 'yaj nij so' ro', che'é dan doj a gaa sayuun quiran' nij so' qui'yaj Diose, asa' ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvii a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chana' nique' cavi' nica qui'yaj sa' doj rihaan nij ru'vee, ni'yaj Diose a

⁴¹ Dan me se taj Jesucristó rej taj chruún sa'anj taj rihaan nuvíi nocqo, ne ne'en so' daj qui'yaj nij yuvii gaa araa nij yuvii sa'anj aga' rque chruún sa'anj yo' che'é Diose, ne dan me se man ndo'o síi ru'vee araa uxrá sa'anj rque chruún yo' a.

⁴² Ne dan me se ca'na' 'o chana' cavi' nica chana' nique, ne caraa no' vij guee sa'anj aga' le'ej rque chruún yo' a.

⁴³ Gaa ne canacúun Jesucristó man nij síi tucuyón se-nana so' ca'na' nij so' rihaan so', gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Cataj xna'anj yá yá 'unj rihaan nij soj cuano se vaa xa' chana' cavi' nica chana' nique nihánj, tzaj ne doj a caraa no' sa'anj rque chruún yo' rihaan sa'anj caraa cunudanj yo'ó nij yuvii nanj adonj.

⁴⁴ 'O se nij so', daj doj sa'anj quináj raá se-sa'anj nij so' ro', caraa nij so' rque chruún, ne xa' no', tzaj ne ndá' se achii'n ndo'o sa'anj rihaan no', tzaj ne rque no' rihaan Diose cunudanj sa'anj nica' no' sa'anj quiraa' no' se cha' no' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucuyón se-nana so' a.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canee nu' nuvíi nocqo ne chuman' Jerusalén a

¹ Gaa ne curihanj Jesucristó rá nuvíi nocqo, gaa ne yo'q tuvi' nij síi tucuyón se-nana so' cataj rihaan so' a:

—Ni'yaj so', ne yuvej sa' inanj me yuvej guun nuvíi nocqo, ne ve'é ndo'o vaa nu' nij ve' man nuvíi nocqo, maestro —taj yo'q tuvi' nij síi tucuyón se-nana Jesucristó a.

² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ne'én so' nu' nij ve' nocqo man nuvíi nihánj na'. Vaa güii, ne canee nu' nuvíi nocqo nihánj, ne a 'o yuvej se quitáá xraá tuvi' yuvej nihánj a ma' —taj Jesucristó rihaan síi tucuyón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun guun rihaan chumií nihánj vaa güii a

³ Dan me se ca'anj cayáan Jesucristó raa quij cu'ñaj Quij man Chruun Olivó, ne ni'yaj so' nuvíi nocóo, ne cuchí' orún' ca'anj nij síf cu'ñaj Pedró dó', Jacobo dó', Juan dó', Andrés dó', rihaan so', ne xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

⁴ —Cataj xna'anj so' rihaan núj aman canéj nu' nuvíi nocóo yo' dó', a me rasuun ca'na' quí'yáa so' asa' quisíj ca'na' nu' nij sayuun ndaa vaa cataj xna'anj so' rihaan núj, maestro —taj ca'anj tuvi' nij síf tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó a.

⁵ Gaa ne guun che'e Jesucristó cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so', ne:

—Cütumé ndo'o soj man soj se gaa nanj tiha' yu'unj yuvií man soj á.

⁶ 'Q se ca'na' uxrá yuvií cataj: "Uñj me síf na'víj soj, ne Cristó mej á", cataj nij so', ne dan me se tiha' yu'unj uxrá nij so' man tuvi' nij so' nanj á.

⁷ "Dan me se asa' quene'en soj se vaa unu' uxrá chuman' ga' tuvi' chuman', ne asa' cuno uxrá soj nana se vaa unu' chuman' man gan' ga' tuvi' chuman' yo', ne cütumé soj man soj se cuchu'vi' nimán soj ma'. Maan se vaa che'é guun sayuun yo' rihaan chumií nihánj adonj. Tzaj ne asa' quisíj guun danj, gaa ne se ca'anj ni'ya chumií nihánj nu' orá ma'. 'Q se quinaj chumií nihánj doj adonj.

⁸ Dan me se cunu' uxrá yuvií man chuman' nocóo ga' yo'ó chuman' nocóo, ne cunu' gobiernó ga' tuvi' gobiernó a. Ne cachén yuún nocóo que'ee chuman', ne cachén ndo'o x'naa uún a. Nu' sayuun nihánj ro', ase vaa guun che'e 'u' chana que'ee rque no' cuchruj no' ne'ej ro', danj gaa nu' sayuun nihánj nanj ei. Dan me se nu' ne'en chana ve'ee rque no', ne ne'en no' doj a quirán' no' sayuun rej rihaan no', ne ase uun rá chana yo', danj guun rá soj gaa ca'na' sayuun yo', guun rá soj se vaa daj doj guun uxrá sayuun rihaan chumií nihánj nanj adonj.

⁹ "Ne tadó soj che'é sayuun quirán' ma'an soj ei. 'Q se taçuachén nii man soj rihaan nij síf uun chij rihaan ní' sijn israelítá, ne taçuachén nii man soj rihaan nij síf man rá ve' tucu'yón ní' se-tucuanj Moisés, ne maan yo' go' nii cuartá xráa soj a. Ne taçuachén nii man soj canicun' soj rihaan síf nicaj suun dó', rihaan síf nicaj suun rey dó', che'é se me soj síf nocó' manj a. Ne cataj xna'anj soj rihaan nij síf nicaj suun che'e j a.

¹⁰ Ne asino ca'müí natáj soj se-nanaj nana sa' rihaan cunudanj nij síf yaníj, gaa ne ca'vee quinavíj chumií nihánj adonj.

¹¹ "Dan me se asa' ca'anj nicaj nii man soj rihaan nij síf nicaj suun, ne se nanó rá soj daj ca'müí soj rihaan nij so' ma'. Maan

Nimán Diose rque nu' nana ca'müí soj man orá yo' nanj adonj. 'Q se nuvee ma'an soj me nij síf ca'müí rihaan nij so' ma'. 'Q se Nimán Diose me síf ca'müí rihaan nij so' nanj adonj.

¹² Dan me se ca'anj nicaj snó'o man tinúú snó'o rihaan yuvií, ne ticavi' nii man tinúú snó'o yo', qui'yaj ma'an so' nanj adonj. Ne ca'anj nicaj snó'o man ta'níí snó'o rihaan yuvií, ne ticavi' nii man ta'níí snó'o yo', qui'yaj so' ei. Ne cunu' xnii ga' rej xnii, ne ca'anj nicaj xnii man rej xnii rihaan yuvií, ne ticavi' nii man rej xnii yo', qui'yaj so' ei.

¹³ Ne nachri' cunudanj nij yuvií man rihaan chumií ni'yaj nij so' man soj, che'é se me soj síf nocó' manj adonj. Tzaj ne síf nocó' raan manj ndaa se ca'anj ni'ya chumií nihánj ro', so' me síf quinaníj rihaan sayuun adonj —taj Jesucristó rihaan ca'anj tuvi' nij síf tucu'yón se-nana so' a.

¹⁴ Ne soj sijn nayaá nana nihánj ro', xcaj uxrá soj cuentá me taj nana nihánj nana ca'müí Jesucristó che'é se chí'íí á.

Dan me se cataj uún Jesucristó:

—Aj ne'en soj se vaa vaa 'o se chí'íí qui'yaj ndo'o sayuun man yuvií, ne dan me se güii quene'en soj man se chí'íí yo' rej ne nó xcúún yo' nicun' yo', ne yo'ó cunanj nij síf man estadó Judea ca'anj nij so' raa quij á.

¹⁵ Ne síf taj xráa ve' tucua' ro', se catúj so' rá ve' tucua' so' quiríí so' si'yaj so' ma'.

¹⁶ Ne síf 'yaj suun tacaan ro', se canicaj so' nanó' so' sagan' so' se vaa tanáj so' rihaan yo'óo ma'. Se guun raan nij so' ma'. Maan se yo'ó cunanj nij so' á.

¹⁷ Nique' nij chana nuu rque dó', chana vaa ta'níí ne'ej utzií dó', güii ca'na' sayuun yo' a. 'Q se se guun nucua'j chana yo' cunanj chana yo' ma'.

¹⁸ Cachínj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa se ca'na' sayuun yo' güii gaa maan ma'.

¹⁹ "Q se güii yo' me se ca'na' uxrá sayuun, ne quij doj gaa sayuun yo' rihaan nu' nij sayuun quirán' yuvií asij qui'yaj Diose chumií, ne daj chihaa míj se quirán' uún yuvií sayuun vaa danj ma'.

²⁰ Sese que'ee uxrá güii guun sayuun, ne se quinaníj yuvií rihaan sayuun yo' ma'. Tzaj ne vaa güii quisíj sayuun, qui'yaj síf 'nij ra'a man ní', che'é rej quinaníj nij síf narii so' canocó' man so' adonj.

²¹ "Ne güii yo' me se sese cataj yuvií rihaan soj: "Ni'yaj soj ei. Nihánj 'na' síf tinaníj man ní' rihaan sayuun á", ne se cuchumán rá soj ma'.

²² 'Q se ca'na' uxrá síf ne síf cataj se vaa síf tinaníj man yuvií rihaan sayuun me nij so', ne ca'na' uxrá síf ne síf cataj se vaa nata' nij so' se-nana Diose, ne qui'yaj nij so' suun sa' nocóo, ne tiha' yu'unj nij so' man cunudanj nij yuvií man rihaan chumií nanj adonj. Ndaa nij síf narii Diose man ro', sese taj vaj Diose tumé man nij so', ne cuchumanj

rá nij so' nì'yaj nij so' man síi tiha' yu'unj yo' nanj adonj.

²³ Tadó uxrá soj á. Nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj guun rihaan chumij nihánj nanj á.

²⁴ "Tzaj ne güii yo' me se asa' navij quisij sayuun yo', gaa ne guun rmi' güii guun rmi' yavii guun rmi'.

²⁵ ne cayuu nij yati' xta', ne quinaan taran' nij rasuun nucuaj man rej xta' a.

²⁶ Gaa ne quene'en ni man 'unj sij ca'née Diosé nicaj yu'unj man yuvij á. Dan me se xraá ngaa quitaj 'unj ca'na' 'unj, ne guun nucuaj ndo'oj quirij ta'ngaj, ne ve'é uxrá curuvij ca'naj a.

²⁷ Gaa ne ca'nej 'unj man nij se-mozó 'unj cuchí' nij so' rihaan chumij nihánj, ne dan me se naqui'yaj chre' 'unj man nij síi narii Diosé man canoco' manj a. Dan me se cachee nij se-mozó 'unj rihaan nu' chumij nihánj, nanq' nij so' taran' nij síi cunuu chre' ga 'unj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ya quene'en ní se vaa nichrun' ca'na' uún Jesucristó a

²⁸ "Tucu'yón soj nana nihánj nana che'é chruun man chruj higó raá á. Gaa quisij guun laruu ra'a chruun, ne naca coj ya'lij ra'a chruun, ne ne'en soj se vaa nichrun' 'na' tió namān maān a.

²⁹ Dan me se xcāj uún soj cuentá se vaa asa' quene'en soj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano, ne nichrun' ca'na' uún 'unj nanj adonj. Dan me se ase vaa síi nicun' ta'yaa ro', gaa 'unj ei.

³⁰ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa quene'en ta'aj soj sij vaa i'na' rihaan chumij nihánj cuano se vaa quisij ya 'unj nu' rasuun nihánj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano ei. Ne ya quene'en soj nu' nihánj gaa ataa cavi' soj ei.

³¹ Vaa güii ca'anj ni'yá yo'óo do', xta' do', tzaj ne se-nanaj me se daj chihāā mij se quinavij yo' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ne'en ní me güii ca'na' uún Jesucristó ma'

³² "Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa a'ó síi ne ne'en me güii ca'na' uún 'unj rihaan chumij nihánj ma'. Ca'vee se ndaa se-mozó Diosé 'yaj suun rej xta', ca'vee se ndaa ma'anj ta'nyj Diosé, tzaj ne ne ne'en nuj me güii me yo' ma'. Qrún' Réj me síi ne'en nanj adonj.

³³ Yo'q nì'yaj soj, ne se guun cotoj soj ma'. 'O se ne ne'en uxrá soj me güii me ca'naj ma'.

³⁴ Dan me se ase vaa síi ca'anj yo'óo chuman' naj gan' vaa 'unj, ne aj tanáj 'unj ve' tucuaj, ne ca'né' 'unj suun rihaan 'o' 'o nij mozó nuu rihanj se vaa ve'é cutumé nij so' nu' si'yáj, ne ase vaa síi tumé ta'yaa vaa nij

soj, ne aj cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa nì'yaj soj a.

³⁵ Che'é dan tumé uxrá soj man soj, ne nì'yaj soj á. 'O se ne ne'en soj aman ca'na' 'unj sij tucua ve' ma'. Ca'vee ca'naj rej ti'nuu, ca'vee rej yan', ca'vee orá aguáj to'loo ca'vee rej na'yaan ca'vee,

³⁶ ne tadó soj se guun taj ni'yón ca'naj ne nari' 'unj man soj ne xcāj 'unj cuentá se vaa otoj rma'an soj ei.

³⁷ Ne nana nihánj nana taj xna'anj 'unj rihaan nij soj ro', ve'e nana nihánj taj xna'anj 'unj rihaan cunudanj nij yuvij, se vaa tumé soj man soj se gaa nanj cotoj rma'an soj a —taj Jesucristó rihaan ca'anj tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' a.

14

Nana nihánj taj xna'anj se vaa 'o guun rá nij xrej atā suun nocoo doj do', nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do', se vaa cavi' Jesucristó a

¹ Dan me se rque vij güii canuu cha'anj pascua cha'anj chá nij yuvij israelitá chraa yo'óo trigó, ne dan me se 'o guun rá nij xrej atā suun nocoo doj ga nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij se vaa tiha' yu'unj nij so' man Jesucristó, ne quita'aa yuve nij so' man Jesucristó, ne cavi' Jesucristó, qui'yaj nij so', rá nij so' a.

² Ne cataj nij so':

—Se quita'aa ní' man so' gaa aman anuu cha'anj ma'. Sese danj qui'yaj ní', ne ca'maan rá nij yuvij, ne guun sayuun, qui'yaj nij yuvij nanj adonj —taj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa caxrj 'o chana casté raq Jesucristó a

³ Dan me se yáan Jesucristó chuman' cu'naj Betania, ne ne so' rá 'o ve' tucua síi cu'naj Simón síi canó luj ri'yuj man, ne yáan Jesucristó rihaan mesá, ne cuchí' yo'q chana rihaan so', ne nicaj chana yo'q aga' catzj nuu casté gun' daj rii nii man coj cu'naj nardo, ne casté tu'vee ndo'o me yo' a. Naxra' chana yo' aga', ne caxrj chana casté raq Jesucristó a.

⁴ Ne ca'maan rá ta'aj nij síi quene'en, ne cataj nij so' rihaan tuvi' nij so':

—Me che'é tiri' rma'an chana nihánj casté sa' ga.

⁵ Me che'é ne cutu'vee no' casté, ne quirij no' sa'anj ase vaa 'yaj canaan yuvij rque 'o yo', ne go' no' sa'anj yo' man nij síi niqee ga —taj nij so' rihaan tuvi' nij so', gaa ne guun che'é nij so' caxrj yuvaā nij so' man chana yo' a.

⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me che'é a'mii soj danj nì'yaj soj man chana ga. Ca'ne' guere rá nij soj doj nanj á. 'O se ve'é uxrá qui'yaj no' manj ei.

7 'O se síi nique me se daj a güii mán nij síi nique ga soj, ne me ma'an güii guun rá soj, ne ca'vee qui'yaj soj se luj ga nij síi nique ei. Tzaj ne 'unj me se vaa güii ca'anj 'unj, ne quinaj unj soj, ne se ca'vee qui'yaj soj se luj che'ej ma'.

8 Ne chana nihánj me se qui'yaj ma'an no' nu' ndaa vaa ca'vee qui'yaj no', ne dan me se gaa ataa cavi' 'unj ne aj caxrij no' casté gun' daj manj che'é rej xcaj soj cuentá se vaa cachin' nii manj adonj.

9 Ne cataj yá yá 'unj rihaan nij soj cuano se vaa me rej ma'an ca'mij natáj yuvij se-nanaj nana sa' rihaan nij yuvij man rihaan nu' chumij nihánj ro', ne cataj xna'anj uún yuvij rihaan tuvi' yuvij che'é se vaa qui'yaj chana nihánj manj, ne se quini'yón yuvij man chana nihánj ma' —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cutu'vej síi cu'naj Judas man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó a

10 Gaa ne síi cu'naj Judas Iscariote yo'q tuvi' chuvij nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó me se cavi' so' ca'anj so' rihaan nij xrej atá suun nocoo doj, che'é rej racuj so' man nij so' quita'aa nij so' man Jesucristó a.

11 Ne gaa cuno nij xrej atá suun nocoo doj, ne guun niha' uxrá rá nij so', ne cata' tu'va nij so' se vaa nago' nij so' sa'anj man síi cu'naj Judas a. Gaa ne guun che'e síi cu'naj Judas nuchruj raá so' aman ca'vee racuj so' man nij xrej atá suun nocoo doj quita'aa nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ma'an Jesucristó taj xna'anj se vaa tacuachén yo'q tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' man so' rihaan nij síi taj ri'yunj man so' a

12 Dan me se quisj güii yaan canuú cha'anj chá nij yuvij israelitá chraa yo'óo trigó, ne güii ticavi' nij so' matzinj le'ej che'é Diose me yo', ne dan me se nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó me se xna'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Me rej ca'anj núj qui'yaj chuvij núj cha xti'nó ni' cha'anj pascuá, rá so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

13 Gaa ne ca'née Jesucristó man vij tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so', ne cataj so' rihaan roj so' a:

—Cavij roj soj, ne catuu roj soj chuman' Jerusalén nihánj, ne nari' tuvi' roj soj ga 'o síi atá 'o cacuaj na,

14 ne canocó' roj soj man so', ne rihaan síi tucua ve' catuu so' me se cataj soj: “Xná'anj maestró mán so' se vaa me rej ne ve' cha xti'nó maestró chraa ga nij síi tucu'yón se-nana so' che'é cha'anj pascuá, taj so' a”, cataj roj soj rihaan síi tucua ve' yo' a.

15 Gaa ne tjaan so' 'o ve' nata' xij rihaan roj soj, ne aj vaa chuvij rá ve' yo', ne man chruun mesá man chruun xlá man rá ve' yo'

a. Yo' me rej qui'yaj chuvij roj soj á —taj Jesucristó rihaan roj so' a.

16 Gaa ne curihanj roj síi tucu'yón se-nana Jesucristó, ne catúj roj so' chuman' Jerusalén, ne nari' roj so' nu' ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan roj so', gaa ne qui'yaj chuvij roj so' cha xti'nó nij so' chraa che'é cha'anj pascuá a.

17 Ne rej ti'nuu, ne ca'na' Jesucristó ga yo'óo chí' nij síi tucu'yón se-nana so' a.

18 Dan me se yáan nij so' rihaan mesá, chá nij so' chraa, ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa yo'q tuvi' nij soj me síi tacuachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj, ne síi chá chraa ga 'unj cuano me síi qui'yaj danj ei —taj Jesucristó a.

19 Gaa ne guun che'e nij síi tucu'yón se-nana so' quinanó ndo'o rá nij so', ne guun che'e nij so' ndaa 'o 'o nij so' xna'anj man Jesucristó, cataj 'o 'o nij so':

—'Unj me síi qui'yaj danj na' —taj 'o 'o nij so' a.

20 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Yo'q tuvi' chuvij nij soj sij tucu'yón se-nanaj me síi tacuachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj, ne síi tiguúj rachruún ga 'unj rá co'oo me so' adonj.

21 'O se taj danj Diose se vaa ca'anj 'unj cavi' 'unj sij ca'née Diose njcaj yu'unj man yuvij, ne ya danj quirán' 'unj adonj. Tzaj ne nique ndo'o síi tacuachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj nanj á. Quiran' uxrá so' sayuun nanj á. Snó'o yo' me se sese ne ca'ngaa so', ne cavi' sa' so' doj tzaj adonj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é rachruún rqué Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' cha nij so' do', che'é na vinó rqué so' co'q nij so' do' a

22 Ne gaa chá nij so' chraa, ne quita'aa Jesucristó yo'q rachruún, ne nago' so' graciá rihaan Diose, ne cuxra' ta'aj so' rachruún, ne rqué so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so', ne cataj so':

—Quita'aa soj rachruún nihánj á. Ne manj me rachruún nihánj ei —taj so' a.

23 Gaa ne quita'aa Jesucristó aga' tazá nuu na vinó, ne nago' so' graciá rihaan Diose, ne tacuachén so' aga' nuu na vinó rihaan nij so', ne co'o cunudanj nij so' na vinó yo' a.

24 Gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Ton manj me na nihánj, ne che'é ton manj ro', rqué Diose 'o nana rihaan soj daj qui'yaj Diose ga soj a. Dan me se cayanj ton manj che'é que'ee yuvij adonj.

25 Ne cataj yá yá 'unj rihaan soj cuano se vaa ve'e doj nihánj me co'oj, ne se co'oj yaj a ma'. Tzaj ne asa' quisj güii guun chij Diose

rihaan chumij nihánj, ne cunuu nacá chumij nihánj, gaa ne co'oj na vinó nacá ei —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

²⁶ Gaa ne cachráá taran' nij so' chra' rihaan Diose, ne cavii nij so', ca'anj nij so' quij cu'naj Quij man Chruun Olivó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa guun na'aj síi cu'naj Pedró, ne cataj so' se vaa nuveé sij nocó' man Jesucristó me so' a

²⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Danj Diose taj se vaa go' Diose man síi tumé matzinj, ne cunanj nij matzinj cha'nuu nij xo' a. Ne ya ase vaa daán 'unj matzinj vaa soj, ne guun na'aj taran' soj, ne se canoco' soj manj a ma'.

²⁸ Tzaj ne asa' quisij cunuú i'na' uún 'unj, ne quitaj yaan 'unj rihaan soj ca'anj 'unj estadó Galilea, ne nari' tuvi' ní' estadó Galilea nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

²⁹ Gaa ne cataj síi cu'naj Pedró rihaan so' a:

—Ca'vee se tanáj taran' nij so' mán so', tzaj ne daj chihaa mij se tanáj 'unj mán so' ma' —taj Pedró a.

³⁰ Ne cataj Jesucristó:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan so' cuano se vaa aj ne'én 'unj se vaa nij cuan' gaa ataa quisij vij caguáj to'loo, ne va'nuj ya cataj so' rihaan yuvij se vaa nuveé sij nocó' manj mé so' a —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

³¹ Gaa ne nucuaj uxrá cataj Pedró rihaan Jesucristó, ne:

—Taj ma'. Ca'vee se ticaví' yuvij man ní', tzaj ne daj chihaa mij se cataj 'unj se vaa nuveé sij nocó' mán so' mej ma' —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

Ne ase vaa cataj Pedró ro', danj cataj taran' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa cachín ni'yaj Jesucristó rihaan Diose a

³² Gaa ne ca'anj Jesucristó ga nij so' ndaa yo'ó rej cu'naj Getsemani, ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cane soj nihánj, na'vij soj mán 'unj, ne ca'anj 'unj, cachinj ni'yaj rihaan Réj a —taj Jesucristó a.

³³ Ne nicaj Jesucristó man Pedró do', man Jacobo do', man Juan do', ca'anj so', ne guun che'e so' quinanó ndo'o rá so' a.

³⁴ Gaa ne cataj so' rihaan va'nuj nij síi ca'anj ga so' a:

—Naná uxrá raj adonj. Maan che'é rej nanó ndo'o raj, qui'yaj caví' 'unj, raj a. Qui'yaj soj se ndo'o quinaj soj nihánj, ne se cotoj soj ma' —taj Jesucristó rihaan va'nuj nij so' a.

³⁵ Gaa ne cavii so' yanj doj tzin', ne ca'anj cayáan rno' so' rihaan yo'óo, ne cachín ni'yaj so' rihaan Diose se vaa sese ca'vee, ne caráan ra'a Diose xráá so', se gaa nanj quiran' so' sayuun a.

³⁶ Dan me se cataj so':

—Ca'vee qui'yáa so' cunudanj, Ataj. Caráan ra'á so' xráj, se gaa nanj quiran' uxrá 'unj sayuun, tzaj ne sese ma'an so' me rá quiran' 'unj sayuun, ne qui'yáa so' ndaa vaa me rá ma'an so', ne se qui'yáa so' ndaa vaa me rá ma'anj ma' —taj Jesucristó, cachín ni'yaj so' rihaan Diose a.

³⁷ Gaa ne canicaj uún so' ca'na' so' rihaan va'nuj nij síi tucu'yón se-nana so', ne quene'en so' se vaa cotoj cunudanj nij so' a. Gaa ne cataj so' rihaan Pedró a:

—Otoj so', nanj Pedro. A 'ó orá ne guun nucuáa so' ni'yaj so' a ma'. Ya na'.

³⁸ Maan se ni'yaj soj, ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa caráan Diose rihaan síi chree se caxríj síi chree chrej chi'ij rque soj á. 'Q se niha' rá soj qui'yaj soj se sa', tzaj ne ne uun nucuaj soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁹ Gaa ne cavii uún Jesucristó, ca'anj so', ne cachín ni'yaj uún so' rihaan Diose, ne cuyaan vaa nana ca'mii so' rihaan Diose ga nana ca'mii so' asij cua'ga doj a.

⁴⁰ Gaa ne canicaj uún so' ca'na' so', ne quene'en so' se vaa cotoj uún va'nuj nij síi tucu'yón se-nana so' a. 'Q se ca'na' ndo'o nej rihaan nij so' a. Ne ne narí' nij so' nana ca'mii nij so' rihaan so' a.

⁴¹ Gaa ne corá me se ca'na' uún so' rej man va'nuj nij síi tucu'yón se-nana so', ne cataj so':

—Ca'vee cotoj soj ca'vee naraan rá soj ca'vee sese vaa va'núj rihaan soj á. Ni'yaj soj, ne nihánj me se quisij orá tacuachén yo'q so' manj rihaan síi tumé ndo'o cacun', che'é se mé 'unj síi ca'neé Diose nicaj yu'unj man yuvij adonj.

⁴² Naxagaa soj, ca'anj ní' nanj ei. Ni'yaj soj nedj'. 'Na' síi tacuachén manj rihaan síi taj ri'yunj manj nanj chuguanj —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa quita'aa nii man Jesucristó a

⁴³ Dan me se nicun' Jesucristó ca'mii so', ne nu' ca'na' síi cu'naj Judas yo'q tuvi' chuvij nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó, ne ca'na' uxrá yuvij ga so', ne nicaj nij yuvij neé espadá do', chruun do' a. Dan me se nij yuvij ca'neé nij xrej ata suun nocoo doj do', nij yuvij ca'neé nij síi naqui'yaj cju se-tucuanj Moisés do', nij yuvij ca'neé nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá do', me nij yuvij ca'na' a.

⁴⁴ Ne síi cu'naj Judas cataj xna'anj rihaan nij yuvij se vaa daj qui'yaj so' ga Jesucristó,

gaa ne cunuū yaan nij yuvij man Jesucristó, ne cataj so':

—Síi rütu'vaj ro', so' me síi quita'aa soj cuaj á. Raan cano soj man so', ca'anj soj á —taj síi cu'naj Judas a.

⁴⁵ Gaa ne nu' cuchí' so' cuaj rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Maestro —taj so', ne nu' cachrón tu'va so' xruu Jesucristó a.

⁴⁶ Gaa ne cuchí' nij yuvij rihaan Jesucristó, ne quita'aa nij yuvij man Jesucristó a.

⁴⁷ Ne yo'ó síi nicun' ga Jesucristó me se quirii so' taneé so' neé espadá, ne go' so' neé espadá yo' raá yo'ó se-mozó xrej atá suun nocoo doj, ne veé dan güéj nu' xreé mozó yo', qui'yaj so' a.

⁴⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—Me che'é nicaj soj neé espadá nicaj soj chruun nicaj soj, ca'na' soj ga. Síi ituu mé 'unj, rá soj na'.

⁴⁹ Ne 'o se guun que'ee güii cayáan 'unj rá nuvíi nocoo, tucu'yón 'unj se-nanaj rihaan soj, tzaj ne ne quita'aa soj manj ma'. Tzaj ne nihánj me se quirán' 'unj nu' se vaa taj nana no rihaan danj Diose a —taj Jesucristó a.

⁵⁰ Gaa ne tanáj cunudanj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó man so', ne cunánj nij so', ca'anj nij so' a.

⁵¹ Ne vaa 'o síi tachruū nocoo' xcó Jesucristó, ne orún' yatzij mantá niquee so', ne quita'aa nij yuvij man so',

⁵² gaa ne tanáj so' yatzij mantá ra'a nij yuvij, cunánj so', ne cánj uun vaa so', cunánj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa cuta' nii cacun' xráa Jesucristó a

⁵³ Dan me se nij síi quita'aa man Jesucristó me se nicaj nij so' man Jesucristó ca'anj nij so' rihaan síi yanj xrej atá suun nocoo doj, gaa ne cunuū chre' yo'ó nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síi naquiyaj cuu se-tucañj Moisés rihaan nij yuvij do', nij síi uun chíj do', rej mán nij so' a.

⁵⁴ Ne gan' gan' canoco' síi cu'naj Pedró xcó Jesucristó, ne cuchí' so' rihaan ve' yanj xrej atá suun nocoo doj yo', ne catúj so' rá ve', ne ca'anj cayáan so' ga nij se-mozó xrej man rá ve', tñaguun so' ra'a so' rihaan ya'an a.

⁵⁵ Dan me se nano' nij xrej atá suun nocoo doj nano' nij cuese nano' man yuvij cataj xna'anj che'é cacun' tumé Jesucristó a. Me rá nij so' narí' nij so' cacun' cuta' nij so' xráa Jesucristó, ne cavi' Jesucristó, rá nij so' a. Tzaj ne nuví' cacun' tumé Jesucristó nari' nij so' ma'.

⁵⁶ 'Q se cuchí' uxrá síi ne rihaan nij cuese ca'mii ne nij so', tzaj ne ino vaa nana ca'mii 'o'o nij so' a.

⁵⁷ Gaa ne canicun' yo'ó doj síi ne uún, ne guun rá nij so' cuta' nij so' cacun' xráa Jesucristó, ne dan me se cataj nij so':

⁵⁸ —Cuno núj se vaa cataj Jesucristó se vaa: “'Unj me síi taçane ne nuvíi nocoo nihánj nuvíi cune' yuvij, ne rque va'núj güii cune' 'unj yo'oj uún, tzaj ne nuveé nuvíi cune' ma'an yuvij me nuvíi cune' 'unj a man adonj”, taj Jesucristó cuno núj ei —taj síi ne ni'yaj nij so' man Jesucristó,

⁵⁹ tzaj ne ndaa se-nana nij so' me se ne 'o cuyaan vaa nana ca'mii 'o' o'o nij so' a ma'.

⁶⁰ Gaa ne canicun' xrej atá suun nocoo doj tanuu yo'ó nij síi man rá ve' yo', ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Me che'é ne a'mii so' ga. Daj vaa nana nihánj nana a'mii roj síi nihánj che'é so' ga —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

⁶¹ Tzaj ne dñj táá Jesucristó, ne ca'mii so' a doj nana a. Gaa ne xná'anj uún xrej atá suun nocoo doj man Jesucristó, ne:

—So' me ta'níi Diose síi tñanaii man yuvij rihaan sayuun na' —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

⁶² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Veé danj vaa ya ei. Ne quene'en soj se vaa quitaj 'unj rej nuva' Diose síi nucuaj ndo'o á. Ne quene'en uún soj se vaa ca'na' uún 'unj rihaan chumij nihánj, ne quitaj 'unj xráa ngaa xta' ca'naj adonj —taj Jesucristó rihaan xrej atá suun nocoo doj yo' a.

⁶³ Gaa ne ca'maan rá xrej yo', ne cutzin' xrej yo' sagan' ma'an xrej, ne cataj xrej rihaan tuvi' xrej a:

—Ni'yaj soj vij. Se cachiin doj síi ca'na' cataj xna'anj rihaan ní' che'é cacun' tumé síi nihánj a ma'.

⁶⁴ Ne cuno soj nana quij ca'mii so' se vaa quitaj ma'an so' rej x'núj Diose na'. Aj cuno soj chuguñj. Ne daj qui'yaj ní' man so', rá soj ga —taj xrej, xná'anj xrej man nij tuvi' xrej a.

Gaa ne cunudanj nij so' cuta' cacun' xráa Jesucristó se vaa no xcúún Jesucristó cavi' Jesucristó a.

⁶⁵ Gaa ne guun che'e ta'aj nij so' quirii talúj nij so' man Jesucristó, ne caráan nij so' yatzij rihaan Jesucristó, ne go' nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so':

—Raçuíj Diose mán so' cataj xna'anj so' rihaan núj me síi go' mán so' vij —taj nij so', tiha' yu'unj nij so' man Jesucristó a.

Ne nicaj nij tanuu man so', ne go' nij tanuu chruun xráa so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj síi cu'naj Pedró gaa cataj so' se vaa nuveé sij nocoo' man Jesucristó me so' a

⁶⁶ Veé dan, ne yanj Jesucristó ga yo'ó nij so' rá ve', ne yanj síi cu'naj Pedró rej rque doj rej rihaan ve' yo' a. Gaa ne ca'na' yo'ó

mozó chana nuu rihaan xrej atá suun nocoo doj,

⁶⁷ ne quene'en no' man Pedró gaa tinaguun Pedró ra'a Pedró rihaan ya'an a. Gaa ne ni'yaj uxrá mozó chana yo' man Pedró, gaa ne cataj no':

—Ne ma'an so' me yo'o sí cachéé ga Jesucristó sí cavii chuman' Nazaret á —taj mozó chana yo' rihaan Pedró a.

⁶⁸ —Taj ma'. Ne unó 'unj me taj so' ma' —taj Pedró rihaan mozó chana, gaa ne curihanj so', ne canicun' so' rihaan chingá a.

⁶⁹ Gaa ne quene'en mozó chana se vaa nicun' Pedró rihaan chingá, ne guun che'e no' ca'mii no' rihaan nij yuvij nicun' rihaan chingá ga Pedró, cataj no':

—Sí nihánj me yo'o nij sí cachéé ga Jesucristó asuun asán —taj mozó chana yo' a.

⁷⁰ Gaa ne cataj uún Pedró se vaa ne ne'en so' man Jesucristó a.

Dan me se corá nii me se cataj nij sí nicun' ga Pedró rihaan Pedró a:

—Ya ya yo'o sí cachéé ga Jesucristó mé so' ei. 'O se sij cavii estadó Galilea mé so' chuguanj —taj nij so' rihaan Pedró a.

⁷¹ Gaa ne guun che'e Pedró nucaj doj ca'mii Pedró, cataj Pedró se vaa ca'vee qui'yaj Diosé sayuun man so' sese nuveé nana ya me nana a'mii so', ne cataj so':

—Ne ne'enj man snó'o nihánj sí a'mii soj che'é a ma' —taj uún Pedró,

⁷² gaa ne nu' quisij vij caguáj to'loo a.

Gaa ne nanuj rá Pedró ndaa vaa cataj Jesucristó rihaan so' quii se vaa gaa ataa quisij vij caguáj to'loo, ne va'nuj cataj Pedró se vaa nuveé sij nocoo' man Jesucristó me ma'an Pedró a. Gaa ne guun che'e Pedró ta'vee ndo'o Pedró a.

15

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii sí cu'naj Pilato ga Jesucristó a

¹ Gaa ne rej ranga' cunuun chre' nij xrej atá suun nocoo doj do', nij sí uun chij do', nij sí naquiyaj cuu se-tucuanj Moisés do', cunudanj nij cuesé do', qui'yaj nij so' junta, gaa ne numij nij so' man Jesucristó, ne nicaj nij so' man Jesucristó ca'anj nij so' rihaan sí cu'naj Pilato, ne tacuachén nij so' man Jesucristó rihaan so' a.

² Gaa ne xná'anj sí cu'naj Pilato man Jesucristó, cataj so':

—So' me sí nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá na' —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

—Vej ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

³ Ne cuta' ndo'o nij xrej atá suun nocoo doj cacun' xráá Jesucristó a.

⁴ Gaa ne xná'anj uún sí cu'naj Pilato man Jesucristó, cataj so':

—Me che'é ne a'mii so' ga. Nihánj me se uta' uxrá nii cacun' xráá so' ei —taj sí cu'naj Pilato rihaan Jesucristó a.

⁵ Tzaj ne yuun che'e ne ca'mii Jesucristó a doj nana rihaan so', ne caráya'anj uxrá sí cu'naj Pilato che'é yan qui'yaj so' danj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj sí cu'naj Pilato se vaa cavii Jesucristó rihaan rcutze a

⁶ Ne vaa yo'o tucuaán nocoo' sí cu'naj Pilato se vaa rii so' man yo'o yo'o sí 'nij taga' 'o 'o cha'anj pascua', ne tinavij uun so' cacun' tumé sí urihanj taga' yo' a. Me ma'an 'o sí 'nij taga' achíin nij yuvij se vaa quirij so', ne ca'vee qui'yaj so' ndaa vaa taj nij yuvij a.

⁷ Dan me se vaa 'o sí cu'naj Barrabás 'nij taga' ga yo'o nij sí guun rá cunu' ga gobiernó, ne nij so' me se gaa cunu' nij so' ga gobiernó ne ticavi' ndo'o nij so' yuvij a.

⁸ Dan me se cavii nij yuvij israelitá, ne guun che'e nij so' cachíin nij so' man sí cu'naj Pilato se vaa quirij so' man 'o sí 'nij taga' ndaa vaa u'yón so' 'yaj so' che'é nij so' a.

⁹ Gaa ne xná'anj sí cu'naj Pilato man nij yuvij, cataj so':

—Ne me rá soj quirij 'unj man sí nicaj suun rey uun chij rihaan soj sij israelitá na' —taj so', xná'anj so' man nij yuvij a.

¹⁰ Danj ca'mii so', ne'en so' se vaa maan che'é se guun xcoj ruvaa rá nij xrej atá suun nocoo doj me tacuachén nij xrej man Jesucristó rihaan so' a.

¹¹ Tzaj ne nij xrej atá suun nocoo doj me se cataj xna'anj nij so' rihaan nij yuvij se vaa quirij sí cu'naj Pilato man sí cu'naj Barrabás taga' qui'yaj nij yuvij a.

¹² Gaa ne xná'anj uún sí cu'naj Pilato man nij yuvij, cataj so':

—Che'é se me rá soj quirij 'unj man sí cu'naj Barrabás rihaan soj, ne che'é dan daj qui'yaj man sí tucuná'anj soj sí nicaj suun rey uun chij rihaan soj ga —taj so', xná'anj so' man nij yuvij a.

¹³ Gaa ne caguáj uún nij yuvij, cataj nij yuvij:

—Cavi' so' rihaan rcutze, qui'yáá so' ei —taj nij yuvij a.

¹⁴ —Tzaj ne me cacun' tumé so' ga —taj sí cu'naj Pilato, xná'anj so' man nij yuvij a.

Tzaj ne doj a caguáj nij yuvij, cataj nij yuvij:

—Cavi' so' rihaan rcutze, qui'yáá so' cuaj ei. —Danj inanj caguáj nij yuvij a.

¹⁵ Ne sí cu'naj Pilato me se guun rá so' qui'yaj so' ndaa vaa no xcuún so' qui'yaj so' che'é nij yuvij, ne che'é dan quirij so' man sí cu'naj Barrabás taga' che'é nij yuvij, ne go' nij tanuu cuartá xráá Jesucristó, qui'yaj so', ne tacuachén so' man Jesucristó rihaan

nij tanuu che'é rej cachron nij tanuu man Jesucristó rihaan rcutze a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'nga' nacooj nij tanuu ni'yaj nij tanuu man Jesucristó a

¹⁶ Gaa ne ca'anj nicaj nij tanuu man Jesucristó rá ve' tucua' síi nicaj suun gobernador, gaa ne canacúun nij tanuu man taran' nij tuvi' tanuu nij so' cunqu chre' taran' nij so' a.

¹⁷ Gaa ne nanuú Jesucristó sagan' rey yatzij tintá, qui'yaj nij tanuu, ne qui'yaj nij so' cachriin tanj, cuta' nij so' raá Jesucristó a.

¹⁸ Gaa ne guun che'e nij tanuu caguáj nij tanuu rihaan Jesucristó, cataj nij tanuu:

—Ya ya sij nicaj suun rey rii ta'nga' rihaan nij yuvij israelitá mé so' ei —taj nij so', tiha' nij so' man Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne go' nij so' vará raa Jesucristó, ne quirii taluj nij so' man Jesucristó, ne canicun' ruj nij so' rihaan Jesucristó, ne qui'yaj nij so' ndaa vaa 'yaj yuvij na'v'ij rihaan ya'anj a.

²⁰ Sij ca'nga' nacooj nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, gaa ne quirii uún nij so' sagan' rey yatzij tintá nuu Jesucristó, ne na'neé uún nij so' sagan' uún Jesucristó man uún so', gaa ne nicaj nij so' man Jesucristó cavii nij so' ca'anj nij so' yan cachron nij so' man Jesucristó rihaan rcutze a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij yuvij gaa cachron nij tanuu man Jesucristó rihaan rcutze a

²¹ Dan me se gaa vaj nij tanuu ga Jesucristó, ne 'na' nique yo'q síi cu'naj Simón síi cavii chuman' Cirene rej tacaan, ne so' me se rej roj síi cu'naj Alejandro ga Rufo me so', ne dan me se quita'aa nij tanuu man so', ne qui'yaj uxrá nij tanuu fuerzá man síi cu'naj Simón yo' ca'á so' rcutze cano Jesucristó rihaan a.

²² Dan me se nicaj nij tanuu man Jesucristó ca'anj nij tanuu tacaan cu'naj Gólgota, ne nana "Gólgota" ro', taj Tacaan Cúu Yave Xngá a.

²³ Gaa ne rque nij tanuu doj na vinó nachej ga na e' cu'naj mirra man Jesucristó co'q so' a. Tzaj ne ne co'q so' ma'.

²⁴ Veé dan, ne cachron nij tanuu man Jesucristó rihaan rcutze, ne tico tixaj nij so' che'é sagan' Jesucristó me síi qui'yaj canaan 'o' ta'aj sagan' so' a.

²⁵ Dan me se aga' uun rej xta' güii me cachron nij tanuu man Jesucristó rihaan rcutze a.

²⁶ Ne cachron nij tanuu letrá rihaan 'o' rcuchra', ne taj xna'anj letrá yo' me che'é cavi' Jesucristó, ne: "Síi nihánj me síi nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá a", taj letrá yo' a.

²⁷ Gaa ne cachron nij tanuu man yavj snó'o rihaan yavj rcutze yo', ne yavj roj so' me síi ituu a. Dan me se nicun' yo'q so' rej nuva' Jesucristó, ne nicun' yo'ó so' rej nichruun Jesucristó a.

²⁸ Ne veé danj quisij ya nu' nana no rihaan danj Diose nana taj: "Guun rá nii se vaa yo'q tuvi' nij síi tumé cacun' me so', rá nii a", taj se-nana Diose yo' a.

²⁹ Gaa ne cachén yuvij rej nicun' Jesucristó, ne ca'mii chí'ij ndo'o nij yuvij ni'yaj nij yuvij man Jesucristó a. Dan me se tucunó nij yuvij raá nij yuvij, cataj nij yuvij:

—Nihánj táa so' sij guun rá tacuaneé man nuvi' nocoo ne cune' yo'ó nuvi' nocoo rque va'nuj güii na'.

³⁰ Tinanii so' mán so' rihaan rcutze, ne nanij so' rihaan yo'óo yaj vij —taj nij yuvij rihaan Jesucristó a.

³¹ Ne ase vaa qui'yaj nij yuvij ro', danj qui'yaj uún nij xrej ata suun nocoo doj do', nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', ca'mii chí'ij nij so' rihaan tuvi' nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so':

—Tinanii síi nihánj man yo'ó yuvij rihaan sayuun, rá so', tzaj ne ne guun nucuaj so' tinanii so' man ma'an so' rihaan rcutze danj.

³² Sese ya ya sij ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun me so' do', sese ya ya sij nicaj suun rey uun chij rihaan ni' sij israelitá me so' do', ne nanij so' cuano rihaan yo'óo, ne quene'en ni', ne cuchuman rá ni' ni'yaj ni' man so' adonj —taj nij so', chí'ij ndo'o ca'mii nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

Ne roj síi ituu nicun' rihaan rcutze rej x'nuj Jesucristó me se ca'mii roj so' nana nij rihaan Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa cavi' Jesucristó a

³³ Veé dan, ne caxuj, ne yuun che'e guun rmi' rihaan chumij, ne yo'q guun rmi' chumij ndaa quisij aga' va'nuj rej anoco' güii a.

³⁴ Veé dan, ne quisij aga' va'nuj, gaa ne nucuaj ndo'o caguáj Jesucristó, cataj so':

—Eloi, Eloi, lama sabactani —taj so', caguáj so' xna'anj a'mii ma'an so' a. Ne nana caguáj so' taj: "Diose síi nocoo 'unj mé so' á. Me che'é tanáj uun so' mán 'unj ga", taj nana caguáj Jesucristó a.

³⁵ Ne cuno ta'aj nij síi nicun' rej x'nuj Jesucristó nana caguáj so', tzaj ne ne cuno nij so' me taj Jesucristó a ma'. Maan se:

—Ni'yaj so' ei. Nacúun síi nihánj man síi cu'naj Elías tadonj —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

³⁶ Gaa ne cunánj yo'q so', ne caraa so' na vinó yuu rque 'o' yataa esponja, ne cuta' so' raá yo'q vará, ne ru'maan so' yataa

16

tu'va Jesucristó, ne co'lo Jesucristó na yuú yo', qui'yaj so', ne cataj sí qui'yaj danj:

—Dínj qui'yaj soj á. Quene'en ní' sese ca'na' sí cu'naj Elías tananij sí cu'naj Elías man so' rihaan yo'óo éi —taj so' rihaan tuvi' so' a.

³⁷ Gaa ne sca' caguáj Jesucristó, ne cavi' so' a.

³⁸ Gaa ne quisin' yatzíj mantá cortiná nocoq' rá nuví nocoqo yo' ndaa rej raá, ne 'o quiniij ca'anj ndaa tacóo yo' a.

³⁹ Veé dan, ne nicun' tanuu capitán rihaan Jesucristó, ne quene'en so' nu' se vaa guun gaa cavi' Jesucristó, ne ndaa dan asuun gaa xcaxj so' cuentá se vaa ya uxrá ta'nij Diosé me Jesucristó, ne dan me se cataj so':

—Ya ta'nij Diosé me snó'o nihánj tadonj —taj tanuu capitán yo' a.

⁴⁰ Ne gan' doj nicun' que'ee chana, ni'yaj uun nij chana man Jesucristó a. Yo'lo no' me chana cu'naj Mariá Magdalena, ne yo'ó no' me chana cu'naj Mariá nii sí cu'naj Jacobo Cunij gá sí cu'naj José a. Ne yo'ó no' me chana cu'naj Salomé a.

⁴¹ Dan me se gaa vaj Jesucristó estadó Galilea, ne qui'yaj suun nij chana che'é Jesucristó a. Ne vaa que'ee doj chana uún ní ca'anj chuman' Jerusalén gá Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachin' nii man Jesucristó rque yu'uj yuvej a

⁴² Dan me se rej ata' güii me yo', ne güii no xcúun nij yuviij israelitá qui'yaj chuvíj nij so' che'é güii a'yuj güii naránj rá nij so' me yo',

⁴³ ne che'é dan ca'na' yo'ó sí cu'naj José sí ne chuman' Arimatea, ne yo'ó sí sa' uun chij rihaan nij yuviij israelitá me so', ne sí me ndo'o rá guun chij Diosé rihaan chumiij nihánj me uún so' a. Dan me se quisij rá so', ne catúj so' rihaan sí cu'naj Pilato, ne cachíin ni'yaj so' rihaan sí cu'naj Pilato se vaa ca'vej sí cu'naj Pilato cachin' so' man Jesucristó a.

⁴⁴ Dan me se caráya'anj ndo'o sí cu'naj Pilato nana se vaa aj cavi' Jesucristó, gaa ne canacúun so' ca'na' tanuu capitán rihaan so', ne xná'anj so' man tanuu capitán sese ya ya cavi' Jesucristó a.

⁴⁵ Gaa ne cataj tanuu capitán se vaa ya ya cavi' Jesucristó, ne che'é dan ca'vej rá sí cu'naj Pilato ncaj sí cu'naj José man Jesucristó ca'anj cachin' so' a.

⁴⁶ Gaa ne xcaxj sí cu'naj José yatzíj mantá, gaa ne tananij so' man Jesucristó, ne nacutáj so' yatzíj mantá xráá Jesucristó, ne caxríj so' man Jesucristó rque yu'uj gáán nii rque yuvej, ne caráan so' yuvej xij tu'va yu'uj yo' a.

⁴⁷ Ne quene'en chana cu'naj Mariá Magdalena do', chana cu'naj Mariá nii sí cu'naj José do', rej cachin' so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó a

¹ Ne ti'nuu güii naránj rá nij yuviij israelitá me se quiránj chana cu'naj Mariá Magdalena do', chana cu'naj Mariá nii Jacobo do', chana cu'naj Salomé do', yo'óo gun' daj, che'é rej ca'anj caxríj nij no' yo'óo gun' daj man Jesucristó a.

² Gaa ne taxrej cotungó me se ca'anj va'núj nij chana rej cachin' nii man Jesucristó, ne dan me se aj quisij güii,

³ ne cataj nij chana rihaan tuvi' chana, ne: —Me sí quiríj yanij yuvej aráan tu'va yu'uj gaa ne catúu ní' gá —taj nij no', xná'anj nij no' man tuvi' nij no' a.

⁴ Gaa ne ni'yaj nij chana, ne quene'en nij chana se vaa aj nanj yanij yuvej, ne dan me se yuvej xij ndo'o me yo' a.

⁵ Gaa ne catúj nij chana rque yu'uj, gaa ne quene'en nij chana se vaa yanj 'o sí sijn rej nuva' nij chana, ne nuú so' yatzíj xcaan catzíj, ne ca'anj ndo'o rá nij chana a.

⁶ Gaa ne cataj sí yaan rihaan nij chana a:

—Taj che'é ca'anj rá nij soj ma'. Nihánj me nano' nij soj man Jesucristó sí caviij chuman' Nazaret sí cachrón nii rihaan rcutze, ne so' me se aj cunuu i'na' uún so' ei. Ne ni'yaj soj rej cuchruj nii man so', ne xcaxj soj cuentá se vaa nuvi' so' naj nihánj a man adonj.

⁷ Tananj cavíj soj cataj soj rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' do', ndaa rihaan Pedró do', cataj soj: “Táa yaan Jesucristó rihaan soj 'anj so' estadó Galilea, ne yo' me rej quene'en nij soj man so' ndaa vaa cataj ma'an so' rihaan soj á”, cataj nij soj rihaan Pedró gá yo'óo nij sí tucu'yón se-nana so' á —taj sí yaan rihaan va'núj nij chana a.

⁸ Gaa ne curihanj nij chana rque yu'uj, ne cunanj nij chana, ca'anj nij no' a. 'O se ca'anj ndo'o rá nij chana, ne ndaa ri'ij man nij chana a. Ne ne ca'vee ca'mii nij no' a doj nana rihaan á'ó yuviij, che'é se cucu'vi' ndo'o nij no' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quene'en chana cu'naj Mariá Magdalena man Jesucristó a

⁹ Dan me se cunuu i'na' uún Jesucristó taxrej cotungó, gaa ne curuvi' so' asino yaan rihaan chana cu'naj Mariá Magdalena, ne no' me chana quirii so' chij nana chree nimán asij rque doj a.

¹⁰⁻¹¹ Dan me se ca'anj no' rej man nij sí chéé ga Jesucristó, ne dan me se nanó ndo'o rá nij so', ne ta'vee nij so', ne dan me se cataj xna'anj no' rihaan nij so' se vaa vaa i'na' Jesucristó ne quene'en no' man Jesucristó, taj no', tzaj ne ne cuchuman rá nij so' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa curuvi' Jesucristó rihaan vij tuvi' nij sí tucuyón se-nana so' gaa vaj roj so' rej tacaan a

¹² Cachén doj, gaa ne dan me se cheé vij tuvi' nij sí tucuyón se-nana Jesucristó rej tacaan, ne curuvi' Jesucristó rihaan roj so', tzaj ne ino doj vaa so', ruvi' so', ni'yaj roj so' a.

¹³ Gaa ne cavii roj so' uún, nata' roj so' rihaan yo'ó nij sí tucuyón se-nana Jesucristó, tzaj ne nij so' me se ne cuchuman rá nij so' se-nana roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa curuvi' Jesucristó rihaan xaan nij sí tucuyón se-nana so' a

¹⁴ Corá me se gaa yáan xaan nij sí tucuyón se-nana Jesucristó rihaan mesá, ne curuvi' ma'an Jesucristó rihaan nij so', ne cuta' so' cacun' xráá nij so' se vaa guun nichraj rá nij so' ne ne cuchuman rá nij so' se-nana nij sí quene'en man so' gaa cunuu i'na' uún so' a.

¹⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Ca'anj nij soj rihaan nu' cachra' chumij, ne ca'mij natáj soj se-nana nana sa' rihaan cunudanj nij yuvij a.

¹⁶ Ne me ma'an 'o sí cuchuman rá se-nana soj ne cata' ne, ne so' me sí quinani' rihaan sayuun, tzaj ne sí na'vej rá cuchuman rá se-nana soj me se qui'yaj Diosé sayuun man so' che'é cacun' tumé so' adonj.

¹⁷ Ne nihánj me suun sa' nocco qui'yaj nij sí cuchuman ya' rá ni'yaj manj, ne dan me se quitaj tu'va nij so' se-chuvi' 'unj, quirij nij so' nana chree nimán yuvij, ne ca'mij nij so' xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en ma'an nij so'.

¹⁸ ne ma'an ra'a nij so' quita'aa nij so' xcuáá yuvaa, ne ca'vee se co'oj nij so' se xnaj, tzaj ne a doj se quiran' nij so' chi'ij ma'. Ne cuta' ra'a nij so' xráá sí ran', ne nahun sa' nij sí ran' yo' a —taj Jesucristó rihaan xaan nij sí tucuyón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavii Jesucristó xtá' a

¹⁹ Dan me se quisij ca'mij Jesucristó nana dan rihaan nij sí tucuyón se-nana so', gaa ne cavii so' xtá', gaa ne cayáan so' rej nuva' Diosé a.

²⁰ Gaa ne nij sí tucuyón se-nana so' me se ca'anj ca'mij natáj nij so' se-nana so' nu' nij chuman', ne racuj sí 'nij ra'a man ní' man nij so', ne dan me se che'é suun sa' nocco qui'yaj nij so' me se raan doj canoco' nij yuvij se-nana Jesucristó a. Veé danj gaa ya ei.

Nihánj me se-nana Jesucristó nana sa' cachrón síi cu'naj Lucas rihaan yanj a

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj síi cu'naj Lucas yanj nihánj ca'nej so' rihaan síi cu'naj Teófilo a

¹ Dan me se que'ee uxrá yuvij guun rá cachrón nicá nana rihaan yanj che'é nu' se vaa qui'yaj Jesucristó sca'núj ní' asij rque doj a.

² Dan me se cachrón nij so' nana cataj xna'anj nij síi quene'en cunudanj se vaa qui'yaj Jesucristó asij guun che'e so' cayáán so' rihaan chumij nihánj, ne nij síi quene'en ro', me síi atá suun nata' nana yo' rihaan nu' yuvij a.

³ Ne 'unj nihánj me síi tucu'yón uxrá, don ca'vee narij cunudanj rasuun yo', ne che'é dan vaa che'é cachrón nicá 'unj cunudanj se vaa qui'yaj Jesucristó rihaan yanj nihánj nayaaj so' sij cu'naj Teófilo sij sa' ndo'o, raj adonj.

⁴ Nanj qui'yáj, gaa ne ca'vee guun ya rá so' se vaa ya vaa nu' nana cataj xna'anj nii rihaan so' che'é Jesucristó adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj se-mozó Diose se vaa ca'ngaa Juan síi cuta' ne man yuvij a

⁵ Gaa cayáán síi cu'naj Herodes síi nicaj suun rey uun chij rihaan estadó Judea, gaa ne 'o xrej canicun' rihaan yuvij israelitá me 'o síi cu'naj Zacarías, ne cachéé so' ga 'o tá'aj nij xrej, ne ta'núí ta'nij si'no Abías me nij so' a. Ne nicá Zacarías me chana cu'naj Elisabet, ne ta'nij 'o xrej me no',

⁶ ne síi yanj sa' rihaan Diose me roj nicá roj so', ne sa' uxrá cuno roj so' nu' nij nana me rá Diose cuno ní', ne nuvi' cacun' tumé roj so' a doj a ma'.

⁷ Tzaj ne taj vaj ta'núí roj so', che'é se chana ituun me Elisabet adonj. Ne aj cachén ndo'o yo' ne roj nicá roj so' nanj á.

⁸ Dan me se gaa natúj nij ta'núí ta'nij si'no Abías qui'yaj suun nij so' se-suun Diose,

⁹ ne 'o güii quiri' ni'yaj Zacarías catúu so' nuvi' nocóo caraa so' squíí xlá rihaan ya'an a. 'O se tucuaán nocó' nij xrej me se daj a güii tico tixaj nij so' se-chuvij nij so', se vaa quene'en nij so' a me síi quiri' ni'yaj caraa squíí rihaan ya'an a.

¹⁰ Dan me se catúj Zacarías rque nuvi' nocóo, ne xe' nicun' 'o x'ne' yuvij, cachín ni'yaj nij so' rihaan Diose gaa caraa Zacarías squíí rihaan ya'an a.

¹¹ Dan me se naqui'yaa 'o se-mozó Diose rihaan Zacarías, ne nicun' so' rej nuva' mesá altar acaa squíí a.

¹² Dan me se gaa quene'en Zacarías man se-mozó Diose, gaa ne cuchu'vi' ndo'o so' a.

¹³ Tzaj ne cataj se-mozó Diose rihaan so', ne:

—Se cuchu'vi' so', man Zacarías. 'O se aj cuno Diose nana cachín ni'yáá so' rihaan so', ne che'é dan cuchruj nicá so' Elisabet ta'nij sno'o so' adonj.

¹⁴ Juan tucu'náj so' man so' á. Guun niha' ndo'o rá so', ne guun niha' rá que'ee yuvij asa' ca'ngaa so' adonj.

¹⁵ 'O se ta'núí so' me síi guun síi sa' ndo'o rihaan Diose nanj adonj. Se co'o so' tzi' se co'o so' rinté se co'o so' ma'. Asij güii ataa ca'ngaa so', ne guun che'e Nimán Diose yo' o cayáán Nimán Diose ga so' nanj á.

¹⁶ Ne que'ee síi israelitá canicaj nimán canoco' uun man Diose síi 'nij ra'a man nij so', qui'yaj ta'núí so' adonj.

¹⁷ Dan me se guun so' síi ca'anj suun rihaan Diose adonj. Asino ta'núí so' guun che'e ca'mii natáj rihaan yuvij, gaa ne ca'mii síi ca'nej Diose man a. Daj se qui'yaj Nimán Diose, racuj Nimán Diose man síi cu'naj Elías gaa naá ro', danj qui'yaj guce Nimán Diose, racuj ndo'o so' man ta'núí so' a. Ca'mii luj yuvij ga ta'núí yuvij, qui'yaj so', natuna nimán nij síi chí'ii cuno nij so' rihaan Diose, qui'yaj so' nanj á. Juan me síi qui'yaj, ne caraya'anj nu' yuvij che'é se ca'na' síi qui'nij ra'a man ní' adonj. —Nu' nana nihánj cataj xna'anj se-mozó Diose rihaan Zacarías a.

¹⁸ Gaa ne cataj Zacarías rihaan se-mozó Diose a:

—Asa' ca'vee cuchuman raj se vaa ya ca'mii so' ga. Chii nga mé 'unj nihánj, ne chana chij me nicá 'unj nihánj nanj á —taj Zacarías rihaan se-mozó Diose yo' a.

¹⁹ Gaa ne cataj se-mozó Diose rihaan Zacarías a:

—Gabriel síi nicun' rihaan Diose mé 'unj adonj. Ma'an Diose me síi ca'neé manj ca'naj ca'mij ga so' adonj. Ca'ne' so' suun rihanj se vaa cataj xna'anj 'unj nana sa' nihánj rihaan so',

²⁰ tzaj ne ne cuchuman rá so' nana nihánj, ne che'é dan me guun ya'mii so' adonj. A 'o nana se ca'vee ca'mii so' ndaa quisij güii quisij ya nu' nana nihánj ndaa vaa cataj xna'anj 'unj rihaan so' adonj. Ne ya quisij nana nihánj güii aj cachrón Diose adonj. —Danj cataj se-mozó Diose rihaan Zacarías a.

²¹ Dan me se xe' mán nij yuvij, na'vij nij yuvij a me orá curihanj Zacarías rque nuvi', ne caraya'anj nij so' se vaa guun raan so' rque nuvi' a.

²² Dan me se gaa curihanj so' rque nuvií, gaa ne ne ca'vee ca'mií so' ga nij so' a ma'. Che'é dan xcaj nij so' cuentá se vaa naqui'yaa 'o rasuun rihaan Zacarías, qui'yaj Diose, gaa nuu so' rque nuvií a. Daj doj ra'a so' tucunó so' che'é se yo' o guun ya'mií so' a.

²³ Gaa cachén Zacarías se-suun Diose, gaa ne quinán so' tucua' so' a.

²⁴ Cachén doj güii, gaa ne nari' nicá so' Elisabet 'o ne'ej a. 'Un' yavii cayáán no' tucua' no',

²⁵ ne nuchruj raá no' nana nihánj a: "Ga naá guun na'aj uxraj rihaan yuvii che'é se chana ituun mej, tzaj ne ndaa yaj racuíj Diose manj á". Daj guun rá no' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj se-mozó Diose se vaa ca'ngaa Jesu-cristó a

²⁶ Gaa quisíj vatán' yavii cunuú rque Elisabet, gaa ne ca'neé Diose man se-mozó so' síi cu'naj Gabriel ca'anj so' ndaa 'o chuman' naj rihaan estadó Galilea chuman' cu'naj Nazaret a.

²⁷ Ne ca'anj cataj xna'anj so' 'o nana rihaan 'o chana yaan cu'naj Mariá a. Aj guun ya xcaj 'o síi cu'naj José man no', ne 'o ta'níi ta'nij si'no' síi guun chij ndo'o gaa naá síi cu'naj David me so' a.

²⁸ Gaa ne dan me se cuchi' se-mozó Diose rihaan Mariá, ne cataj so':

—Racuíj Diose mán so' á. 'O se qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é so', ne yo' o yáán Diose ga so' á. Sa' doj cavii uruún so' rihaan cunudanj nij chana, qui'yaj Diose a. —Daj cataj se-mozó Diose rihaan Mariá a.

²⁹ Tzaj ne caráya'anj Mariá nana ca'mii se-mozó Diose, ne ne quene'en no' me che'é ca'mii so' nana vaa danj ma'.

³⁰ Gaa ne cataj uún se-mozó Diose rihaan no' a:

—Se cuchu'ví' so', man Mariá. Aran' rá Diose qui'yaj Diose se luj che'é so' á.

³¹ Nari' so' 'o ne'ej, ne cuchruj so' 'o ne'ej snó'o adonj. Jesús tucu'náj so' man so' á.

³²⁻³³ Síi sa' ndo'o guun so', ne ta'níi Diose síi sa' ndo'o me so' adonj. Guun so' síi guun chij rihaan ní', qui'yaj Diose síi 'nij ra'a man ní' a. Ase vaa guun chij xii so' síi cu'naj David rihaan soj sij israelitá gaa naá ro', danj qui'yaj ma'an so' guun chij so' rihaan soj nu' cavii nu' ca'anj adonj. —Daj cataj Gabriel rihaan Mariá a.

³⁴ Ne cataj Mariá rihaan se-mozó Diose, ne:

—Chana yaan mej á. Asa' ca'vee cuchruj 'unj ne'ej, rá so' ga —taj Mariá, xná'anj no' man se-mozó Diose a.

³⁵ Gaa ne cataj se-mozó Diose rihaan Mariá a:

—Cayáán Nimán Diose ga so', ne racuíj Diose síi nucuaj ndo'o mán so', ne che'é dan

cuchruj so' ne'ej sa' rihaan Diose, ne ta'níi Diose me ne'ej cuchruj so' a.

³⁶ Ne xcaj so' cuentá che'é tuvi' chana so' Elisabet se vaa nda' se chana ituun me no', taj nii, ne nda' se chana chij me no', tzaj ne aj quisíj vatán' yavii nuú rque no' cuano nanj á.

³⁷ Diose me síi a'vee 'yaj cunudanj a —taj se-mozó Diose rihaan Mariá a.

³⁸ Ne cataj Mariá rihaan se-mozó Diose a: —Dan me se nanj chana 'yaj suun che'é síi 'nij ra'a man ní' mej, ne ca'vee qui'yaj so' ndaa vaa cataj so' rihanj á —taj Mariá rihaan se-mozó Diose yo' a.

Gaa ne naxuun se-mozó Diose man so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Mariá ca'mií no' ga Elisabet a

³⁹ Cachén doj güii, gaa ne qui'yaj chujii Mariá si'yaj no', ne yoo ndo'o ca'anj no' 'o chuman' naj estadó Judea, 'o chuman' naj rej xraj a.

⁴⁰ Ne ca'anj no' tucua' Zacarías, ne catúj no' rá ve', ne cataj no': "Vaa nucuáá so' na'", taj no' rihaan Elisabet a.

⁴¹ Nu' cuno Elisabet nana ca'mii Mariá, ne nu' güéj ne'ej rque no' a. Dan me se catúj Nimán Diose nimán Elisabet,

⁴² ne nucuaj ca'mii no' ga Mariá, cataj no': —Rqué Diose xna'anj ni'yaj uruún so' rihaan cunu' danj chana a. Ne uxrá rque Diose xna'anj ni'yaj ne'ej cuchruj so' a.

⁴³ Ve'é ndo'o quirán' 'unj se vaa ca'na' roj nií síi qui'nij ra'a man ní' tucua' a.

⁴⁴ Nu' cunoj nana cataj so' rihanj, ne nu' guun niha' rá ne'ej, ne nu' güéj ne'ej rquej a.

⁴⁵ Cavii sa' so' che'é se amán rá so' se-nana Diose, se vaa quisij ya nu' nana ca'mii Diose rihaan so' adonj —taj Elisabet rihaan Mariá a.

⁴⁶⁻⁴⁸ Gaa ne cataj Mariá nana nihánj a:

—Nda' se chana yanj rma'an mé 'unj, tzaj ne cunuu 'ee rá Diose ni'yaj so' manj a. Che'é dan me daj cataj ma'an Diose, ne ca'vee qui'yaj a. Nanuj rá Diose manj, ne che'é dan sa' vaa Diose, rá nimanj, ne guun niha' ndo'o rá nimanj ni'yaj nimanj man Diose síi tinanij manj rihaan sayuun nanj adonj. Ne yaj cataj cunudanj yuvii se vaa chana quirí' ndo'o xna'anj ni'yaj mej a.

⁴⁹ Daj cataj nij so' che'é se sa' qui'yaj Diose síi nucuaj ndo'o che'ej a. Ne síi vaa sa' inanj me so' adonj.

⁵⁰ Q'ee rá so' man taran' nij síi uno rihaan so' a.

⁵¹ Qui'yaj Diose suun nocoo uxrá a. Nu' nij síi xta' nimán ro', qui'yaj canaán Diose rihaan nij so', ne quinavij se-nana nij so' nanj adonj.

⁵² Nu' nij síi rii ta'nga' ro', ca'neé Diose suun ra'a nij so', ne guun nij so' síi nocoo

nanj adonj. Ne nu' nij sí noco' ro', guun nij so' sí quirij ta'nga' naca, qui'yaj Diose nanj á.

⁵³ Nu' nij sí na'aaan rque ro', rque Diose chraa chá nij so', ne nu' nij ru'vee ro', cunpu nique nij so', qui'yaj Diose a.

⁵⁴ Quisij ya nu' nana ca'mii Diose rihaan xij ní' nij sí man gaa naá a. Racuj so' man ní' sij israelitá, che'é se sij noco' man so' me ní' adonj.

⁵⁵ Nanuj rá so' ndaa vaa cataj so' rihaan xij ní' sí cu'naj Abraham, ne che'é dan 'ee rá so' man ní' sij israelitá, che'é se ta'níi ta'nij sí'no Abraham me ní' a. —Nu' nana nihánj me nana cataj María a.

⁵⁶ Gaa ne va'nuj yavii cayáan Mariá tucua Elisabet, gaa ne quinán' no' tucua no' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ngaa Juan sí cuta' ne man yuvii a

⁵⁷ Gaa quisij güii ca'ngaa ta'níi Elisabet, gaa ne dan me se cuchruj no' 'o ne'ej sno'o cunii a.

⁵⁸ Cuno nij tuvi' no' se vaa ve'é uxrá qui'yaj Diose ga no', ne guun niha' uxrá rá ní' so' che'é no' a.

⁵⁹ Gaa quisij ne'ej tunj güii, gaa ne dan me se cuchi' nij sí cuta' ta'nga' nee man ne'ej ve' a. Ne nij so' me rá tu'cu'naj Zacarías man ne'ej che'é se Zacarías cu'naj rej ne'ej,

⁶⁰ tzaj ne ne ca'vej rá nii ne'ej cu'naj ne'ej danj ma'. 'Q se cataj no':

—Juan cu'naj se-chuvii ta'nij á —taj no' rihaan nij so' a.

⁶¹ Tzaj ne cataj nij sí ca'na' rihaan no' a: —Tzaj ne a 'ó tuvi' soj ne cu'naj Juan ma' —taj nij so' rihaan no' a.

⁶² Che'é dan xná'anj nij so' man rej ne'ej, daj doj ra'a nij so' tucunó nij so' a. Guun rá nij so' quene'en nij so' daj quinaj se-chuvii ne'ej, qui'yaj rej ne'ej, rá nij so' a.

⁶³ Cachún Zacarías yanj ga ra'a so', ne cachrón so' letrá rihaan yanj yo', ne: "Juan cu'naj se-chuvii ne'ej", taj letrá cachrón so' rihaan yanj, ne che'é dan caráya'anj ndo'o nij sí ca'na' a.

⁶⁴ Nu' cachrón Zacarías letrá, ne nu' ca'vee ca'mii uún so' nanj adonj. Gaa ne guun che'e so' cataj so' se vaa ve'é uxrá qui'yaj Diose a.

⁶⁵ Ne caráya'anj nij sí yanj nichrun' se vaa quirán' Zacarías se vaa guun ya'mji so', ne ndaa taran' nij sí yanj quij nicun' estadó Judea ro', cuno ndaa vaa quirán' so' a.

⁶⁶ Taran' nij sí cuno ro', nuchruj raa, ne xná'anj nij so' man tuvi' nij so' me suun ca'a Juan asa' cachij so' a. Danj tu'va nij so' che'é se quene'en nij so' se vaa rque ndo'o Diose xna'anj ni'yaj Juan a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Zacarías se vaa racuj ndo'o Diose man nij yuvii israelitá a

⁶⁷ Racuj Nimán Diose man rej Juan sí cu'naj Zacarías, ne cataj so':

⁶⁸ —Ca'mii sa' ní' che'é Diose sí noco' ní' sij israelitá a. Ee racuj so' man ní' sij noco' man so', ne tinanii so' man ní' rihaan sayuun a.

⁶⁹ Ca'na' 'o sí nucuaj guun so' sí tinanii sa' man ní' rihaan sayuun, qui'yaj Diose a. 'Q ta'níi ta'nij si'no sí guun chij gaa naá sí cu'naj David guun so',

⁷⁰ ndaa vaa cataj nij sí nata' se-nana Diose, qui'yaj Diose gaa naá,

⁷¹ ne dan me se ca'na' sí nucuaj tinanii so' man ní' rihaan nij sí taj ri'yunj man ní', taj nij so', ne se guun nucuaj nij sí taj ri'yunj man ní' qui'yaj chí'ij nij so' man ní' ma', taj nij so' a.

⁷² Dan me se cunu' 'ee rá so' man ní' ndaa vaa cata' tu'va so' rihaan xij ní', ne yo'o nuú rá so' nu' se vaa cataj xna'anj so' se vaa qui'yaj so' che'é ní' do' a.

⁷³⁻⁷⁴ "Dan me se cataj so' rihaan xij ní' sí cu'naj Abraham se vaa ya ya tinanii so' man ní' rihaan nij sí taj ri'yunj man ní', gaa ne se cu'cu'vi' ní' qui'yaj suun ní' che'é so' a.

⁷⁵ Ne gaa nicá nimán ní' rihaan Diose nu' güii gaa i'na' ní' adonj —taj Zacarías, gaa ne ca'mii uún Zacarías rihaan ma'an ta'níi so'—

⁷⁶ Ne xa' ma'an so', tzaj ne guún so' sí nata' se-nana Diose, ne Diose me sí sa' ndo'o, rej. Asino so' guun che'e ca'mii natáj, gaa ne ca'na' sí qui'nij ra'a man ní' ei. Dan me se cunu' nicá nimán yuvii, qui'yáa so', ne caráya'anj yuvii man sí ca'na' qui'nij ra'a man ní', qui'yáa so',

⁷⁷ ne so' qui'yaj xcaj nij sí canoco' man Diose cuentá se vaa ca'vee quinavij cacun' tumé nij so' qui'yaj sí ca'na', ne ca'vee quinanii nij so' rihaan sayuun a.

⁷⁸ Danj qui'yaj Diose che'é nij so' che'é se 'ee uxrá rá Diose man nij so', ne che'é dan ca'nej so' man sí qui'nij ra'a man nij so' asa' quisij güii ca'vee cavii sa' ní' qui'yaj Diose adonj.

⁷⁹ Gaa ne xa' tuvi' ní' sí ne acaj cuentá do', xa' tuvi' ní' sí chu'vi' ndo'o se vaa caví' nij so' do', tzaj ne cuchuguun rihaan nimán nij so', gaa ne xcaj nij so' cuentá, gaa ne narí' taran' ní' daj qui'yaj ní', ne cunu' xej nimán ní' adonj —taj Zacarías rihaan ta'níi so' a.

⁸⁰ Dan me se cachij xnii cu'naj Juan, ne guun so' sí nucuaj nimán, ne inanj rej tacaan yáan so' ndaa se quisij güii guun che'e so' nata' so' se-nana Diose rihaan nij sí israelitá a.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ngaa Jesucristó a

¹ Maan yo' ca'ngaa Juan ro', cayáan sí cu'naj Augusto sí nicaj suun emperador, ne ca'neé so' nana rihaan nij sí man taran'

nij chuman' rii ta'nga' so' rihaan se vaa me rá so' naxcaj so' 'o yanj documento no se-chuvji 'o 'o nij yuvij a.

² Ne cayáan síi cu'naj Cirenio síi nicaj suun gobernador un chij rihaan estadó Siria gaa naxagaa yanj yo' a.

³ Dan me se ca'anj cunudanj nij yuvij chuman' chiháan xii nij so', gaa ne naxagaa yanj no se-chuvji nij yuvij yo' a.

⁴ Cavii síi cu'naj José chuman' Nazaret chuman' naj estadó Galilea, ne ca'anj so' chuman' Belén chuman' naj estadó Judea a. Chuman' ca'ngaa xii so' síi guun chij gaa naá síi cu'naj David me Belén, ne che'é dan ca'anj José ndaa Belén, che'é se 'o ta'níi ta'nij si'no David me so' a.

⁵ Nicaj so' chana cu'naj Mariá chana aj guun ya xcaj so' man, ca'anj so' cano se-chuvji roj so' rihaan yanj a. Nuü rque Mariá,

⁶ ne gaa caran' roj so' Belén, ne quisij güii ca'ngaa ne'ej a.

⁷ Taj yan vaa ya'núj caran' roj so' ca'ngaa ne'ej a ma'. Dan me se daj doj rej man scúj vaa ya'núj caran' roj so' a. Ne cuchruj no' 'o ne'ej sn'o cunii ta'níi no' síi chava' a. Qui'yaj yanü' no' man ne'ej, ne ca'néé no' man ne'ej rá rihoo yan nuü co'yoo chá scúj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa curuvi' se-mozó Diose rihaan nij síi tumé matzinj a

⁸ Dan me se mán síi tumé matzinj rej tacaan nichrun' yáj tu'va chuman' Belén, ne nicun' ta'aj nij so' xe' tumé nij so' daán nij so' rej nij a.

⁹ Gaa ne dan me se naqui'yaa 'o se-mozó Diose rihaan nij so', ne cuchuguun uxrá rihaan nij so', qui'yaj Diose, gaa ne cuchu'vi' ndo'o nij so' a.

¹⁰ Gaa ne cataj se-mozó Diose rihaan nij so' a:

—Se cuchu'vi' soj ma'. 'O se ca'ná' 'unj nata' 'unj 'o nana sa' rihaan soj che'é rasuun qui'yaj guun niha' rá taran' nij yuvij ei.

¹¹ 'O se cuan' me se ca'ngaa 'o ne'ej chuman' chiháan David, ne ne'ej yo' ro', me síi ca'néé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun, ne síi qui'nij ra'a man ni' me so' ei.

¹² Nanj vaa quene'en soj se vaa ya ca'mij rihaan soj a. Ca'anj nij soj chuman' Belén, ne narj' soj 'o ne'ej guun yanü', ne nuü so' rá rihoo chá xcuu co'yoo, ne so' me síi qui'nij ra'a man ni' a. —Danj cataj se-mozó Diose rihaan nij síi tumé matzinj a.

¹³ Dan me se nu' navij ca'mii se-mozó Diose ga nij so', gaa ne veé maan orá dan curuvi' que'ee doj nij se-mozó Diose uún, ne ve'é uxrá ca'mii nij so' che'é Diose, cataj nij so':

¹⁴ —Sa' uxrá vaa Diose, síi nicun' xtá', ne gaa xej nimán nij yuvij sij sa' nimán a

—taj nij se-mozó Diose rihaan nij síi tumé matzinj a.

¹⁵ Dan me se quinan' nij se-mozó Diose xta', gaa ne cataj nij síi tumé matzinj rihaan tuvi' nij so' a:

—Ca'anj ní' Belén quene'en ní' daj guun se vaa cataj xna'anj Diose rihaan ní' ei —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

¹⁶ Yoo ca'anj nij so', ne dan me se nu' cuchí' nij so', ne nu' quinari' nij so' man Mariá ga José, ne dan me se quinari' nij so' man ne'ej, nuü ne'ej rá rihoo a.

¹⁷ Dan me se gaa quene'en nij síi tumé matzinj man ne'ej, gaa ne cataj xna'anj nij so' nana ca'néé Diose rihaan nij so' che'é ne'ej rihaan Mariá ga José do', rihaan nij síi man nichrun' do' a.

¹⁸ Gaa ne caráya'anj cunudanj yuvij cuno nana ca'mii nij síi tumé matzinj yo' a.

¹⁹ Ne Mariá me se ca'néé no' cunudanj nana yo' cúu yave no', ne nuchruj raá no' che'é nana yo' a.

²⁰ Dan me se quinan' nij síi tumé matzinj, gaa ne guun niha' uxrá rá nij so' che'é nu' nana cuno nij so' do', che'é nu' se vaa quene'en nij so' do', ne: "Sa' uxrá qui'yaj Diose á", taj nij so' a. 'O se ase vaa cataj xna'anj se-mozó Diose rihaan nij so' ro', veé danj vaa guun a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa caxrj' roj nica José ne'ej ston Diose a

²¹ Cachén 'o tunj güii gaa ne cuta' nii ta'nga' nee man ne'ej, ne Jesús cu'naj ne'ej, qui'yaj nii, ndaa vaa cataj xna'anj se-mozó Diose gaa ataa nayon so' rque Mariá a.

²² Cachén vij chihaa güii, gaa ne quisij güii cunu sa' Mariá rihaan Diose a. Che'é dan nicaj roj so' man ne'ej ca'anj roj so' nuvií nocoo yanj chuman' Jerusalén, ne caxrj' roj so' ne'ej ston Diose a.

²³ 'O se danj Diose taj se vaa daj a ta'níi nij yuvij israelitá síi chava' guun si'yaj Diose, ne che'é dan qui'yaj roj so' danj a.

²⁴ Dan me se ca'anj roj so' ca'anj go' roj so' xcuu rihaan Diose ndaa vaa taj danj Diose a. Ca'vee go' yuvij vij cha'aan ca'vee go' yuvij vij culuj ca'vee, taj danj Diose a.

²⁵ Dan me se cayáan 'o chii nga cu'naj Simeón chuman' Jerusalén a. Sij vaa nica nimán me so', ne sij nocoo' uxrá man Diose me uún so', ne quisij que'ee yo' na'vij uxrá so' se vaa tinanii Diose man nij yuvij israelitá rihaan sayuun a. Cayáan Nimán Diose ga so',

²⁶ ne aj cataj xna'anj Nimán Diose rihaan so' se vaa se cavi' so' ndaa se aj quene'en ya so' man síi ca'nej Diose a.

²⁷ Dan me se güii cuchí' roj nica José chuman' Jerusalén me se cataj xna'anj Nimán Diose rihaan Simeón se vaa ca'anj so' nuvií nocoo, ne che'é dan ca'anj so' catúj so' rque

nuvíi a. Gaa ne catúj roj nıca José rque nuvíi ga ne'ej che'é se guun rá roj so' qui'yaj roj so' ndaa vaa taj danj Diose a.

²⁸ Gaa ne tára'a síi cu'naj Simeón ne'ej, ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é ne'ej a. Ne nihánj me nana ca'mii so' a:

²⁹ —Quisíj ya nu' ndaa vaa cataj so' rihanj, ne che'é dan ca'vee cavij yaj, ne gaa xej nimanj, Ataj Chij.

³⁰ Quene'en rihanj man síi ca'neé so' man tınaniı man nıj rihaan sayuun,

³¹ ne quene'en cunudanj yuvii se vaa ca'na' so' qui'yaá so' nanj a.

³² Ase vaa ya'an chuguun gaa so' tıhaan so' se-tucuanj so' rihaan nij yuvii yanij, ne ca'mii sa' nii che'é nıj sij israelitá, qui'yaj uún so', ese síi nocq' mán so' me nıj nanj adonj —taj Simeón rihaan Diose a.

³³ Caráya'anj roj nıca José se-nana síi cu'naj Simeón se vaa ca'mii so' che'é ne'ej,

³⁴ ne cachıın ni'yaj Simeón rihaan Diose se vaa rque Diose xna'anj ni'yaj roj nıca José a. Gaa ne cataj so' rihaan Mariá a:

—Cune' Diose man ne'ej nihánj qui'yaj suun so' rihaan Diose, ne dan me se cavii sa' uxrá que'ee tuvi' ni' sij israelitá, qui'yaj so', tzaj ne que'ee tuvi' ni' tuna, qui'yaj uún so' adonj. Dan me se ca'neé Diose man so' che'é rej xcax yuvii cuentá che'é Diose, tzaj ne ca'mii chí'ii nii ni'yaj nii man so' adonj.

³⁵ Ne xa' so', tzaj ne quinano ndo'o rá ma'an so' che'é so' vaa güii nanj á. Dan me se ca'vee xcax ni' cuentá daj vaa nimán que'ee yuvii, qui'yaj so' adonj —taj Simeón rihaan Mariá a.

³⁶ Ne yaán 'o chana chij cu'naj Ana, ne níi nata' se-nana Diose me no', ne ta'nii síi cu'naj Fanuel me no', ne ta'nii ta'nij si'no síi cu'naj Aser me roj rej roj no' a. Xcax chii man no' gaa naá, ne nicaj tuvi' roj so' chij yo', gaa ne cavi' nicá no',

³⁷ ne quináj no' ne ma'an no', ne quisíj no' ndaa ca'anj chihaa ca'anj yo' gaa ca'ngaa ne'ej cu'naj Jesús a. Chana nocq' uxrá man Diose me no', ne che'é dan yo' cayáan no' nuvíi nocqo, ne niganj yaj a'yuj caráj guee no', ne cachıın ni'yaj no' rihaan Diose a.

³⁸ Maan orá ca'mii Simeón che'é ne'ej ro', veé maan orá dan vaj chana chij cu'naj Ana, ne catúj no' rque nuvíi, gaa ne nago' no' graciá rihaan Diose che'é ne'ej, ne cataj xna'anj no' che'é ne'ej rihanj nij yuvii man na'vıj güii tınaniı Diose man nij síi man Jerusalén rihaan sayuun a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canicaj roj nıca José quinán roj so' tucú roj so' a

³⁹ Dan me se gaa quisíj qui'yaj roj nıca José se vaa taj se-tucuanj Moisés, gaa ne quinán roj so' estadó Galilea a. Quinán roj so' chíháan roj so' chuman' Nazaret a.

⁴⁰ Cachij ne'ej guun so' síi nucuaı a. Xnii vaa chij rá me so', ne rque uxrá Diose xna'anj ni'yaj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'mii Jesucristó rihaan nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés gaa me Jesucristó xnii a

⁴¹ Daj a yo' ca'anj roj nıca José chuman' Jerusalén gaa canuú cha'anj pascuá,

⁴² ese danj vaa tucúáan nocq' nij síi israelitá a. Dan me se gaa quisíj Jesucristó chuvij yo', gaa ne ca'anj roj nii so' cha'anj ga rej so' a.

⁴³ Cachén cha'anj, gaa ne quinán roj nıca roj so', tzaj ne xnii ro', quináj Jerusalén, ne ne quene'en roj nıca roj so' se vaa quináj xnii a ma'.

⁴⁴ Quinán xnii ga tuvi' roj so', rá roj so', ne che'é dan ca'anj roj so' a. Gaa ne rej ti'nuu guun che'e roj so' nano' roj so' man xnii rihaan tuvi' roj so',

⁴⁵ tzaj ne nuvi' yan vaj xnii a ma'. Che'é dan nanicaj uún roj so' ca'anj uún roj so' Jerusalén, ne nano' uxrá roj so' man xnii a.

⁴⁶ Quisíj va'nıj güii nano' roj so' man xnii, gaa ne ca'anj roj so' rque nuvíi nocqo man nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés, ne maan dan ne xnii nanó xrej xnii nana a'mii nij so', ne achıın na'anj xnii nana cuu man nij so',

⁴⁷ ne caráya'anj daj a nij síi cuno nana ca'mii xnii, ese sij nicaj uxrá cuentá me xnii, ne sa' uxrá ca'mii xnii, rá nij so' a.

⁴⁸ Ne caráya'anj roj nıca roj so' gaa quene'en roj so' se vaa ne xnii sca'nıj nij sij a. Gaa ne cataj nii so' rihaan so' a:

—Ne chihan' qui'yaá dı' man nıj, man rej. Nanó ndo'o rá rée dı' do', nanó ndo'o rá 'unıj do', qui'yaá dı', che'é se nuviı nano' nıj mán dı', rej —taj nii so' rihaan so' a.

⁴⁹ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Taj che'é nano' roj soı manj ma'. Me che'é ne ne'en roj soı se vaa no xcúın 'unıj qui'yaj suun 'unıj se-tucuanj Réj ga —taj xnii rihaan roj nıca roj so' a.

⁵⁰ Tzaj ne ne cunó roj so' se-nana xnii se vaa no xcúın so' qui'yaj suun so' se-chrej Reı so' Diose a.

⁵¹ Dan me se quinán' Jesucristó chuman' Nazaret ga roj so', ne yo'q yanı uno sa' so' rihaan roj so' a. Ne yo'q nuú rá Mariá nu' ndaa vaa guun che'é so' gaa ca'ngaa so' do', nu' nana cuu sa' a'mii so' do' a.

⁵² Dan me se cachij Jesucristó guun so' síi cuu raa, ne caran' rá Diose ni'yaj Diose man so', ne caran' rá yuvii uún ni'yaj yuvii man so' nanj adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Juan síi cuta' ne man yuvii tacaan, ca'mii natáj so' a

1-2 Yo' xnu' cayáan síi cu'naj Tiberio síi nicaj suun emperador ro', mañan yo' dan me rque Diose se-nana Diose rihaan síi cu'naj Juan ta'nú Zacarías gaa cachéé so' tacaan a. Veé mañan yo' ca'mii Diose rihaan Juan, dan me cayáan síi cu'naj Poncio Pilato síi nicaj suun gobernador uun chij rihaan estadó cu'naj Judea a. Ne veé mañan yo' dan cayáan síi cu'naj Herodes síi nicaj suun tetrarca uun chij rihaan estadó cu'naj Galilea, ne cayáan tinúú so' síi cu'naj Felipé síi nicaj suun tetrarca uun chij rihaan roj estadó cu'naj Iturea ga Traconite a. Ne veé mañan yo' dan cayáan síi cu'naj Lisaniás síi nicaj suun tetrarca uun chij rihaan estadó cu'naj Abilinia, ne cayáan roj síi cu'naj Anás ga Caifás xrej ata suun nocoo doj rihaan nij yuvij israelitá a. Taran' nij so' me síi uun chij gaa cuchi' se-nana Diose rihaan Juan gaa cachéé so' tacaan a.

3 Dan me se cachéé Juan nu' rej naj nichrun' tu'va chraá cu'naj Jordán, ne guun che'e so' ca'mii natáj so' rihaan yuvij se vaa nuchran' nimán nij yuvij, ne tanáj nij yuvij chrej chi'ij, ne ca'vee tinavij Diose cacun' tumé nij yuvij, taj Juan adonj.

4 Dan me se qui'yaj Juan nu' ndaa vaa taj nana cachrón síi cu'naj Isaias síi nata' se-nana Diose gaa naá rihaan yanj, ne nihánj me nana cachrón so' a: "Nucuañ ndo'o ca'mii natáj 'o so' rej tacaan, ne cataj so' se vaa nuchran' nimán yuvij, ne ve'é ca'mii nij yuvij ga síi 'nij ra'a man ní' asa' ca'na' so' adonj.

5 Dan me se se ca'vee quinañ a doj se chi'ij nimán ní' caráan chrej rihaan síi 'nij ra'a man ní' ca'na' so' ma'. Mañan se quirij ní' nu' se chi'ij, ne caraa ní' nu' se sa' cachiin man nimán ní', ne ve'é inañj cunuu nica nimán ní', qui'yaj ní' ei.

6 Gaa ne quene'en nu' nij síi man daj a chuman' se vaa ca'vee tinanii Diose man yuvij rihaan sayuun nanj á". Dan me nana cachrón síi cu'naj Isaias rihaan yanj gaa naá nana taj xna'anj che'é síi cu'naj Juan a.

7 Dan me se cuchi' que'ee ndo'o yuvij rihaan Juan che'é se guun rá nij so' cuta' ne Juan man nij so' a. Gaa ne caxrij yuvañ Juan man nij so', cataj so':

—Ase vaa xcuáa yuvañ vaa soj á. Me síi cataj xna'anj rihaan soj cunanj soj, ne quinanij soj rihaan sayuun qui'yaj Diose ga. Asa' ca'vee quinanij soj rihaan sayuun, daj yaj nanj na cata' ne soj, rá soj ga.

8 Sese ya cunuu sa' nimán soj, ne ca'anj soj qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj yuvij cunuu sa' nimán ei. Ne tadó soj sese guun che'e soj cataj soj se vaa ta'nú ta'nij si'no síi cu'naj Abraham síi cane gaa naá me soj, ne ne tumé soj cacun', cataj soj á. Se ca'mii soj daj chihaa mój danj ma'. Mañan se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nuveé se ya'anj tiha'

ta'nú ta'nij si'no síi cu'naj Abraham me soj a ma'. Mañan se sese Diose rá, ne ca'vee nicaj Diose naá guun yahij naj rihaan yo'óo nihánj, ne qui'yaj Diose man 'o ta'nú ta'nij si'no síi cu'naj Abraham adonj. Che'é dan canoco' ya soj man Diose ei.

9 O se nichrun' qui'yaj Diose sayuun man nij síi na'vej rá cunó rihaan so' nanj á. Ase vaa síi oro' aga' a ne' chruun, ne oro' so' aga' ca'ne' so' chruun ro', danj vaa Diose cuano ei. Che'é dan ase vaa 'yaj nii man chruun ro', ta'nga' danj qui'yaj Diose man nij síi ne uno rihaan so' a. Dan me se a ne' nii chruun nuvi' chruj sa' raa, ne araa nii man chruun yo' rihaan ya'an a. Ta'nga' danj qui'yaj Diose man nij síi na'vej rá canoco' chrej sa' adonj. —Danj cataj Juan rihaan nij yuvij a.

10 Gaa ne xna'anj nij yuvij man Juan, cataj nij yuvij:

—Daj qui'yaj núj, rá so' ga —taj nij so' rihaan Juan a.

11 Gaa ne cataj Juan rihaan nij so' a:

—Síi vaa vij se-cotoó ro', caxrij un so' 'o cotoó ston síi nuvi' se-cotoó á. Ne síi vaa se chá rihaan ro', go' so' doj se chá man nij síi nuvi' se chá rihaan á. —Danj cataj Juan rihaan nij so' a.

12 Doj tuvi' nij síi a'néj puextó ro', ca'na' rihaan Juan che'é se guun rá nij so' cuta' ne Juan man nij so' a. Ne xna'anj nij so' man Juan, cataj nij so':

—Daj qui'yaj núj, rá so', ga maestro' —taj nij so' rihaan Juan a.

13 Ne cataj Juan rihaan nij so' a:

—Inañ sa'anj no xcuún soj ca'nee soj man yuvij ro', ca'vee ca'nee soj á. Se ca'néj soj doj sa'anj man yuvij ma' —taj Juan rihaan nij so' a.

14 Gaa ne xna'anj doj tanuu man Juan a:

—Daj qui'yaj núj, rá so' ga —taj nij so' rihaan Juan a.

Ne cataj Juan rihaan nij so' a:

—Se qui'yaj soj fuerzá rque yuvij sa'anj rihaan soj a ma'. Se ca'mii ne soj che'é yuvij ne ca'nee soj sa'anj man nij yuvij a ma'. Veé doj sa'anj vaa tu'vee soj ro', guun niha' rá soj nicaj soj nanj á. —Danj cataj Juan rihaan nij tanuu a.

15 Dan me se nuchruj nij yuvij cuentá sese sij ca'née Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun me Juan, ne che'é dan na'vij ndo'o nij yuvij cataj xna'anj ma'an síi cu'naj Juan daj sij me ma'an so' a.

16 Ne che'é dan cataj Juan rihaan nij so' a:

—Síi uta' ne na un man soj mej, tzaj ne ca'na' yo'ó síi guun sca' doj rihanj a. Che'é dan me aj ne nó xcúnj nachej nuj correá 'nij tacanj so' ma'. Ne ca'na' so', ne ca'na' Nimán Diose ga so', ne caxrij ya'an so' man soj sij na'vej rá cunó rihaan Diose, ne cacaa soj adonj.

¹⁷ Dan me se ase vaa síi oro' chruun palá vaa so' cuano adonj. Dan me se síi nicaj chruun palá ro', rii nu' 'núú trigó naj rihaan yo'óo, ne naqui'yaj chre' so' man 'núú trigó sa', ne araa so' man 'núú trigó sa' rá ve', ne anicaj so' araa so' squij ni'ya xráa trigó rihaan ya'an a. Ne ase vaa síi nicaj palá man cuano ro', danj qui'yaj síi ca'na', ne naqui'yaj chre' so' man cunudanj nij síi cunuu sa' nimán, ne caraa so' man nij síi chí'ij rihaan ya'an, ne cacaa nij so' nu' cavii nu' ca'anj, ne daj chihaa mij se quina'áj ya'an yo' a man adonj. —Danj ca'mii síi cu'naj Juan rihaan nij yuvij yo' a.

¹⁸ Ne vaa uxrá doj chrej sa' nago' so' man nij yuvij, ne ve'é nata' so' se-nana Diose nana sa' rihaan nij so' a.

¹⁹ Dan me se cataj Juan se vaa ne chihan' qui'yaj síi nicaj suun rey síi cu'naj Herodes che'é se ca'néj so' nica tinúú so' chana cu'naj Herodías ne xcaj so' man no' do', che'é que'ee ndo'o doj se chí'ij qui'yaj Herodes do' a.

²⁰ Che'é se nij ndo'o qui'yaj Herodes ca'néj so' nica tinúú so' cataj Juan, ne ca'maan ndo'o rá Herodes ni'yaj so' man Juan, ne caxrj so' taga' man Juan nanj á. Maan ta'nga' doj vaa cacun' tumé so' gaa ataa caxrij so' taga' man Juan, tzaj ne yaj caxrij so' taga' man Juan, ne doj a tumé so' cacun' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuta' ne Juan man Jesucristó a

²¹ Dan me se gaa ataa catuu Juan taga', ne cata' ne taran' nij yuvij, qui'yaj Juan, gaa ne cata' ne Jesucristó, ne nu' nago' Jesucristó gracia rihaan Diose, gaa ne naxra' rej xtá' a.

²² Gaa ne nanij Nimán Diose raá Jesucristó, ne ase vaa ruvi' 'o cha'aan ro', danj vaa curuvi' Nimán Diose a. Gaa ne ca'mii Diose síi nicun' xtá', cataj Diose:

—Ta'núí 'unj síi 'ee ndo'o raj man mé so', ne niha' ndo'o raj ni'yaj 'unj mán so' adonj —taj Diose síi nicun' xtá' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é taran' nij xii Jesucristó a

²³ Ndaa quisj Jesucristó ico chí' yo' ta' asuun, gaa ne guun che'é so' qui'yaj suun so' se-suun so' a. Dan me se guun rej Jesucristó man síi cu'naj José, ne ta'nij José me Jesucristó, rá nij yuvij a. Ne ta'núí Elí me José a.

²⁴ Ta'núí Matat me Elí, ne ta'núí Leví me Matat, ne ta'núí Melqui me Leví, ne ta'núí Jana me Melqui, ne ta'núí José me Jana a.

²⁵ Ta'núí Matatías me José, ne ta'núí Amós me Matatías, ne ta'núí Nahum me Amós, ne ta'núí Esli me Nahum, ne ta'núí Nagai me Esli a.

²⁶ Ta'núí Maat me Nagai, ne ta'núí Matatías me Maat, ne ta'núí Semei me Matatías, ne

ta'núí José me Semei, ne ta'núí Judá me José a.

²⁷ Ta'núí Joana me Judá, ne ta'núí Resa me Joana, ne ta'núí Zorobabel me Resa, ne ta'núí Salatiel me Zorobabel, ne ta'núí Neri me Salatiel a.

²⁸ Ta'núí Melqui me Neri, ne ta'núí Adi me Melqui, ne ta'núí Cosam me Adi, ne ta'núí Elmodam me Cosam, ne ta'núí Er me Elmodam a.

²⁹ Ta'núí Josué me Er, ne ta'núí Eliezer me Josué, ne ta'núí Jorim me Eliezer, ne ta'núí Matat me Jorim a.

³⁰ Ta'núí Leví me Matat, ne ta'núí Simeón me Leví, ne ta'núí Judá me Simeón, ne ta'núí José me Judá, ne ta'núí Jonán me José, ne ta'núí Eliaquim me Jonán a.

³¹ Ta'núí Melea me Eliaquim, ne ta'núí Mainán me Melea, ne ta'núí Matata me Mainán, ne ta'núí Natán me Matata a.

³² Ta'núí David me Natán, ne ta'núí Isaí me David, ne ta'núí Obed me Isaí, ne ta'núí Booz me Obed, ne ta'núí Salmón me Booz, ne ta'núí Naasón me Salmón a.

³³ Ta'núí Aminadab me Naasón, ne ta'núí Aram me Aminadab, ne ta'núí Esrom me Aram, ne ta'núí Fares me Esrom, ne ta'núí Judá me Fares a.

³⁴ Ta'núí Jacob me Judá, ne ta'núí Isaac me Jacob, ne ta'núí Abraham me Isaac, ne ta'núí Taré me Abraham, ne ta'núí Nacor me Taré a.

³⁵ Ta'núí Serug me Nacor, ne ta'núí Ragau me Serug, ne ta'núí Peleg me Ragau, ne ta'núí Heber me Peleg, ne ta'núí Sala me Heber a.

³⁶ Ta'núí Cainán me Sala, ne ta'núí Arfaxad me Cainán, ne ta'núí Sem me Arfaxad, ne ta'núí Noé me Sem, ne ta'núí Lamec me Noé a.

³⁷ Ta'núí Matusalén me Lamec, ne ta'núí Enoc me Matusalén, ne ta'núí Jared me Enoc, ne ta'núí Mahalaleel me Jared, ne ta'núí Cainán me Mahalaleel a.

³⁸ Ta'núí Enós me Cainán, ne ta'núí Set me Enós, ne ta'núí Adán me Set a. Ne Adán ro', me síi qui'yaj ma'an Diose man a. Nu' nij so' me xii Jesucristó cumán gaa naá a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun ndo'o rá síi chrej tihá' yu'unj so' man Jesucristó a

¹ Dan me se naraa Nimán Diose nu' nimán Jesucristó, gaa ne cavii Jesucristó tu'va chráa cu'naj Jordán, ne ca'anj so', vaj so' rej tacaan, qui'yaj Nimán Diose a.

² Ne vij chíhaa ya güii guun rá síi chrej tihá' yu'unj síi chrej man Jesucristó, che'é rej guun rá so' canoco' Jesucristó man so' a. Ne a 'ó xco' chraa ne chá Jesucristó cunu' vij chíhaa güii ma'. Gaa quisj nu' vij chíhaa

güii, gaa ne quina'aan ndo'o rque Jesucristó a.

³ Gaa ne dan me se cataj sí chree rihaan Jesucristó, ne:

—Sese ya ya ta'nij Diöse mé so', ne cataj so' rihaan yahij nihánj se vaa guun yo' rachrúun chá so' á —taj sí chree rihaan Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so', ne:

—Danj Diöse taj: “Nuveé inanj se chá me se achiin rihaan yuvi, ne ca'vee cayáán sa' yuvi ma”. Inanj danj taj danj Diöse —taj Jesucristó rihaan sí chree yo' a.

⁵ Gaa ne dan me se nicaj sí chree man Jesucristó cavii so' 'o rej xta' ndo'o, gaa ne tihaan so' man cunudanj nij chuman' naj rihaan chumij rihaan Jesucristó rque orún' ora ní a.

⁶ Gaa ne cataj so' rihaan Jesucristó, ne:

—Rque 'unj nu' chuman' nihánj do', nu' se sa' man nij chuman' nihánj do', man so' a. 'O se aj ca'vej Diöse guun chij 'unj rihaan nij chuman' yo', ne che'é dan ca'vee qui'yáj guun chij náá guun yuvi rihaan chuman' yo' adonj.

⁷ Che'é dan sese canicun' ruj so' rihanj, ne guun si'yáá so' man nu' nihánj, qui'yáj adonj. —Danj cataj sí chree rihaan Jesucristó a.

⁸ Ne canicaj Jesucristó cataj Jesucristó rihaan sí chree:

—Daj chihaa mij se canicun' ruj 'unj rihaan so' a ma'. 'O se danj Diöse taj nana nihánj, se vaa: “Rihaan orún' Diöse sí 'nij ra'a man ní canicun' ruj so', ne a 'ó rihaan tuvi' so' se ca'vee na'vuj so' ma”. Danj taj danj Diöse adonj —taj Jesucristó rihaan sí chree yo' a.

⁹ Gaa ne nicaj sí chree man Jesucristó ca'anj so' chuman' Jerusalén, ne tacavii so' man Jesucristó raá nuví noco,

¹⁰ ne cataj so' rihaan so', ne:

—Sese ya ta'nij Diöse mé so', ne güej so', ne nanj güej so' rihaan yo'óó á. 'O se danj Diöse taj: “Ca'ne' Diöse suun rihaan nij se-mozó so' se vaa cutumé nij so' man so' a”, taj danj Diöse, ne taj uún yo'.

¹¹ “Caráán ra'a nij so' man so', se gaa nanj cano che'é so' yahij ma”. Danj a'mii danj Diöse —taj sí chree rihaan Jesucristó adonj.

¹² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan sí chree a:

—Tzaj ne ne nó xcúnj qui'yáj danj ma'. 'O se taj uún danj Diöse a: “Se guun quiri'yunj so' man Diöse sí 'nij ra'a man ní, ne tihá' so' man so' ma”. Inanj danj a'mii danj Diöse rihaan ní adonj —taj Jesucristó rihaan sí chree a.

¹³ Danj qui'yaj sí chree, tzaj ne a doj ne cuchuman rá Jesucristó a man adonj. Gaa ne ca'ne' rá sí chree doj güii ga Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun che'é Jesucristó tucuyón so' se-nana Diöse man nij yuvi man estadó Galilea a

¹⁴ Dan me se nan' Jesucristó estadó Galilea, ne yo'o racuj ndo'o Nimán Diöse man so', ne cuchi' nana che'é so' rihaan nij yuvi man nu' nij chuman' naj estadó Galilea a.

¹⁵ Ca'anj Jesucristó daj a nij ve' tucuyón nij yuvi israelitá se-tucuanj Moisés, ne tucuyón so' se-nana Diöse man nij yuvi, ne ve'é uxrá ca'mii taran' nij yuvi che'é so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nucui' Jesucristó chiháán so', ne ca'mii natáj so' a

¹⁶ Gaa ne dan me se nucui' uún Jesucristó chiháán so' chuman' Nazaret rej cachij so' a. Gaa quisij güii naránj rá nij yuvi israelitá, ne catuj so' rá ve' tucuyón nij so' se-tucuanj Moisés, ese danj inanj ca'yón so' qui'yaj so' a. Gaa ne canicun' caya so' nayaa so' danj Diöse rihaan nij yuvi a.

¹⁷ Sí tumé yanj quirii yanj no nana cachrón sí cu'naj Isaías sí nata' se-nana Diöse gaa naá, ne caxrj so' ston Jesucristó a. Nacuchra' Jesucristó yanj, ne nari' so' rej no nana nihánj a:

¹⁸ “Yanj Nimán Diöse ga 'unj, ne che'é dan narii Diöse manj ca'anj ca'mii natáj 'unj nana sa' rihaan nij sí niqee a. Ca'neé Diöse manj ca'mii natáj 'unj rihaan nij sí 'nij taga' cataj 'unj se vaa curihanj nij so' cachee yuun nij so' a. Ne ca'neé Diöse manj racuj 'unj man nij sí tuchrij naxra' rihaan nij so', ne ca'neé Diöse manj racuj 'unj man nij sí ran' sayuun uún nanj á.

¹⁹ Ca'neé Diöse manj cataj xna'anj 'unj se vaa yaj ro', me rá Diöse cavij sa' nij sí noco' man so' qui'yaj so' adonj.”

²⁰ Nu' nihánj me nana nayaa Jesucristó, gaa ne nacué uún so' yanj ne nago' uún so' man sí tumé yanj, gaa ne ca'anj quitaj so' chruun xlá a. Tzaj ne ni'yaj uxrá cunudanj nij yuvi man rque ve' yo' man so',

²¹ ne che'é dan ca'mii uún so', cataj so':

—Veé cuano nihánj me se aj quisij ya nu' nana nihánj, ne 'unj sij nayaa nana nihánj cuno soj me sí qui'yaj nu' se vaa taj nana nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²² Sa' uxrá ca'mii Jesucristó, cataj nij yuvi, ne caráya'anj nij so' cuno nij so' se vaa ve'é uxrá vaa nana ca'mii Jesucristó a. Gaa ne dan me se xná'anj nij so' man tuvi' nij so' sese nuveé ta'nij José sí ne chiháán ní' me so', xná'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

²³ Che'é dan me ca'mii Jesucristó nana nihánj rihaan nij so' a:

—Ne'én 'unj se vaa cataj soj nana nihánj rihanj a: “Sese ya sij 'yaj cono'ó mé so', ne qui'yaj cono'ó so' man ma'an so' á”, cataj soj rihanj che'é se cuno soj se vaa que'ee suun sa' noco qui'yáj chuman' Capernaum a. Ne

cataj soj rihanj se vaa qui'yáj suun sa' nocoo tuvi' yo' chuman' chiháán ní' nihánj uún a.

²⁴ Tzaj ne vaa nana nihánj nana cataj ma'anj rihaan soj uún a: "Xa' síi nata' se-nana Diose, tzaj ne ne amán rá tuvi' so' ni'yaj nij so' man so' ma'", me nana taj 'unj no soj a.

²⁵ "Dan me se cunq soj ca'mij á. Ne'en soj se vaa gaa cayáán síi cu'naj Elías síi nata' se-nana Diose gaa naá, ne cachén va'nuj yo' táa yanéé, ne ne caman', ne che'é dan guun uxrá x'naa nu' chiháán nij síi israelitá, ne yo' dan me se cayáán que'ee chana cavi' nica chiháán nij síi israelitá a.

²⁶ Tzaj ne a 'ó chana nique cayáán chiháán nij síi israelitá ro', ne ca'nej Diose man Elías rihaan no', racuíj so' man no' ma'. Maan se rihaan orún' chana nique ne chuman' Sarepta chuman' nocó' man chuman' Sidón ca'neé Diose man Elías, ne nda' se nuveé chana israelitá me no', tzaj ne racuíj Elías man no' adonj.

²⁷ "Ne ne'en soj se vaa que'ee yuvij quiran' ndo'o luj ri'yuj cayáán chiháán nij síi israelitá gaa cayáán síi cu'naj Eliseo síi nata' se-nana Diose gaa naá a. Tzaj ne a 'ó nij so' ne nahuun ma'. Maan se orún' síi cu'naj Naamán síi cavii rej yanij cu'naj Siria nahuun, qui'yaj Eliseo adonj. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij síi man rá ve' tucu'yón nii se-tucuanj Moisés ve' ne chiháán nij so' a.

²⁸ Cuno nij yuvij ndaa vaa cavii sa' nij síi man chuman' yanij, ne guun xcoj ruvaa rá nij so', gaa ne ca'maan rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

²⁹ Naxumaan nij so' nicaj nij so' man Jesucristó ca'anj nij so' tu'va chuman' a. Ne dan me se chuman' yo' ro', naj xraá 'o tacaan ruvaa ndo'o a. Ne nicaj nij so' man Jesucristó ca'anj nij so' rej ruvaa, ne guun rá nij so' tanij nij so' man Jesucristó rej ruvaa a.

³⁰ Tzaj ne cachén Jesucristó sca'núj nij yuvij, ne ca'anj so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirií Jesucristó man yo' o nana chree nimán 'o snó'o a

³¹ Gaa ne ca'anj Jesucristó chuman' Capernaum chuman' naj estadó Galilea, ne güii naránj rá nij yuvij israelitá ca'anj Jesucristó ve' tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés, ne tucu'yón so' se-nana Diose man nij yuvij a.

³² Ne caráya'anj nij yuvij se-nana so', che'é rej ase vaa a'mii 'o síi uun chij ndo'o ro', danj ca'mii so' rihaan nij yuvij a.

³³ Ne dan me se yáán 'o síi nuu nana chree nimán rá ve' yo', ne nucuanj ndo'o caguáj so', ne cataj so' se vaa:

³⁴ —Me che'é ra'yunj so' man núj, ga Jesús Nazareno'. 'Ná' so' tarí' so' man núj na'. Ne'enj mán so' se vaa síi guce cavii rihaan

Diose mé so' adonj —taj síi nuu nana chree nimán rihaan Jesucristó a.

³⁵ Gaa ne canicaj Jesucristó caxrj yuvaa so' man nana chree nuu nimán snó'o yo', ne cataj so':

—Dinj tu'vá so' curihanj so' cuaj nimán síi nihánj á —taj Jesucristó rihaan nana chree yo' a.

Ndaa naxru' ma'an snó'o rej tanuu nij yuvij, qui'yaj nana chree, gaa ne curihanj nana chree nimán snó'o yo', ne nahuun sa' so', taj a doj chi'ij ran' so' a ma'.

³⁶ Gaa ne ca'anj uxrá rá nij yuvij, ne xná'anj nij so' man tuvi' nij so', cataj nij so':

—Daj sij me síi a'mii nana nihánj, ne uun chij so' rihaan nana chree, ne urihanj nij nana chree nimán yuvij 'yaj síi nihánj ga —taj nij yuvij ni'yaj nij yuvij man Jesucristó a.

³⁷ Gaa ne cuchi' nana che'é Jesucristó rihaan cunudanj nij yuvij man nichrun' chuman' Capernaum yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun nii chej Simón Pedró, qui'yaj Jesucristó a

³⁸ Dan me se curihanj Jesucristó rá ve' tucu'yón nii se-tucuanj Moisés, ne ca'anj so' tucua' síi cu'naj Simón a. Ne ran' nii chej Simón chi'ij naca yuvaa, ne che'é dan cachiin ni'yaj nii rihaan Jesucristó che'ne' no' a.

³⁹ Gaa ne ca'anj Jesucristó canicun' so' rej tu'va yuvéé naj no', ne ca'ne' so' suun rihaan chi'ij se vaa quix'neé chi'ij xraá no' a. Gaa ne nu' quix'néj chi'ij xraá no', qui'yaj Jesucristó a. Ne veé maan orá dan naxagaa no', ne qui'yaj chuvij no' cha' nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun que'ee síi ran', qui'yaj Jesucristó a

⁴⁰ Cata' güii, ne nicaj nij yuvij cunudanj tuvi' nij so' síi ran', vaj nij so' rej ne Jesucristó a. Que'ee ndo'o chi'ij ran' nij so' a. Ne ca'anj Jesucristó, cuta' so' ra'a so' raá ndaa 'o 'o nij síi ran', gaa ne nahuun taran' nij so', qui'yaj Jesucristó a.

⁴¹ Ne que'ee nij síi ran' ro', curihanj nana chree nimán uún, ne caguáj nij nana chree yo', ne cataj nij so' se vaa ta'nií Diose me Jesucristó a. Tzaj ne caxrj yuvaa Jesucristó man nij nana chree, ne ne ca'vej rá Jesucristó ca'mij nij so' nana vaa danj a. 'O se quene'en nij so' se vaa sij ca'neé Diose tinanij man yuvij rihaan sayuun me Jesucristó, ne ne ca'vej rá Jesucristó guun cuentó che'é so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Jesucristó nu' nij ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se-tucuanj Moisés, ca'mii natáj so' a

⁴² Rej taxrej cavii Jesucristó chuman' Capernaum ca'anj so' rej tacaan a. Gaa ne

nano' nij síi man Capernaum man so', ne gaa nari' nij so' man Jesucristó, gaa ne caráan nij so' chrej rihaan Jesucristó, ne:

—Se ca'vee ca'anj so' rej yanj ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁴³ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Vaa ndo'o suun rihaan 'unj ca'anj 'unj yo'ó nij chuman' uún, ne nata' 'unj nana sa' nihánj rihaan nij síi ne yo'ó chuman' se vaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. 'O se che'é nana sa' nihánj me ca'née Diose manj ca'naj rihaan chumij nihánj ca'mij nataj 'unj rihaan cunudanj nij yuvij adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi man Capernaum a.

⁴⁴ Gaa ne ca'ne' rá nij so', ne ca'anj Jesucristó nu' nij ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se-tucuanj Moisés ve' yanj estadó Judea, ne ca'mii nataj so' nana sa' a.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quiri' uxrá nij tuvij Simón Pedró xcuaj, qui'yaj Jesucristó a

¹ Dan me se 'o güii canicun' Jesucristó tu'va na lacuaná cu'naj Genesaret, ne cuchi' uxrá yuvij rej nicun' so', ne cunuu chre' ndo'o nij so' che'é se guun rá nij so' cunó nij so' se-nana Diose a. Dan me se ndaa raan ma'an mán nij so' x'núu Jesucristó a.

² Dan me se quene'en Jesucristó vij rihoo naj tu'va na lacuaná, ne síi uta xcuaj me nij síi si'yaj rihoo yo', ne tanáj nij so' se-rihoo nij so' 'o orá nii, ne ca'anj na'nu' nij so' xnánj nij so' a.

³ Dan me se catúj Jesucristó rá 'o rihoo, ne se-rihoo síi cu'naj Simón me yo', ne cachúin ni'yaj Jesucristó rihaan Simón se vaa qui'yaj so' se ndo'o cuxuun so' rihoo ca'anj rihoo yo' doj rihaan na a. Gaa ne cayáan Jesucristó rque rihoo, ne tucu'yón so' se-nana Diose man nij yuvij man tu'va na a.

⁴ Quisj tucu'yón Jesucristó man nij yuvij, gaa ne cataj so' rihaan Simón, ne:

—Nijcaj so' rihoo ca'anj so' rej cunuú doj na, gaa ne tiguúj soj nanj rá na á —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁵ Tzaj ne cataj Simón rihaan Jesucristó, ne:

—Nigan' qui'yaj suun uxrá núj, tiguúj ndo'o núj nanj rá na, tzaj ne a 'ó xcuaj ne quiri' núj, man maestro. Tzaj ne maan che'é se ma'an so' cataj, ne ca'anj tiguúj uún núj nanj rá na nanj á —taj Simón rihaan Jesucristó a.

⁶ Dan me se ca'anj tiguúj uún nij tuvij Simón nanj rá na, ne quiri' uxrá nij so' xcuaj ndaa quisin' ma'an xnánj nij so', qui'yaj xcuaj a.

⁷ Che'é dan canacúun nij so' man tuvij nij so' síi nuu rque yo'ó rihoo, che'é rej guun rá

nij so' raquíj tuvij nij so' man nij so' a. Dan me se ca'na' nij tuvij nij so' yan nicun' nij so', ne caraa uxrá nij so' xcuaj rque roj rihoo a. Ne uxrá caraa roj rihoo, ne daj doj se ca'anj nij roj rihoo rque na nanj á.

⁸ Dan me se quene'en Simón Pedró se vaa qui'yaj Jesucristó, gaa ne ca'anj canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, cataj so':

—Nuveé sij canicun' nichrun' rihaan so' mej a ma'. Sij ata ndo'o cacun' mej nanj á —taj Simón rihaan Jesucristó a.

⁹ Dan me se ca'anj ndo'o rá nij tuvij Simón se vaa quiri' uxrá nij so' xcuaj a.

¹⁰ Ne ca'anj rá síi cu'naj Jacobo do', síi cu'naj Juan do', che'é xcuaj a. Ne tuvij Simón me roj so', ne ta'núí síi cu'naj Zebedeo me roj so' a. Ne dan me se cataj Jesucristó rihaan Simón, ne:

—Se cuchu'ví' so' ma'. 'O se rej rihaan ní' me se guún so' síi naqui'yaj chre' yuvij canoco' yuvij manj á —taj Jesucristó rihaan Simón a.

¹¹ Gaa ne nicaj nij so' se-rihoo nij so' ca'anj nij so' ndaa tu'va na a. Gaa ne tanáj nij so' cunudanj nij rasuun yo', ne canoco' nij so' man Jesucristó, ne ca'anj nij so' ga so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o síi ran' luj ri'yuj, qui'yaj Jesucristó a

¹² Dan me se 'o güii caran' Jesucristó 'o chuman', ne cuchi' 'o síi ran' ndo'o luj ri'yuj rihaan so' a. Gaa quene'en síi ran' yo' man Jesucristó, gaa ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, ne cachúin ni'yaj so' rihaan Jesucristó, cataj so':

—Sese me rá so', ne ca'vee ca'nee so' chi'ij xraj, Señor —taj so' rihaan Jesucristó a.

¹³ Gaa ne cuta' Jesucristó ra'a Jesucristó raa síi ran', ne cataj Jesucristó:

—Me raj qui'yaj danj ei. Nahuún so', qui'yaj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

Nu' danj cataj Jesucristó, ne nu' quinavij luj xraá síi ran' a.

¹⁴ Dan me se ca'ne' Jesucristó suun rihaan síi nahuun yo', ne se cataj xna'anj so' rihaan a 'ó yuvij che'é se vaa quiran' so' ma'. Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'anj so' rihaan xrej, ne tijaán so' mán so' rihaan xrej se vaa nahuún so', ne rque so' rihaan Diose se vaa cataj síi cu'naj Moisés gaa naá ndaa vaa no xcúun so' rque so' rihaan Diose che'é yan nahuún so' adonj. Gaa ne xcaj nij xrej cuentá se vaa nahuún so' qui'yaj adonj —taj Jesucristó rihaan síi nahuun yo' a.

¹⁵ Tzaj ne cha'nuu ndo'o nana che'é se vaa quiran' síi nahuun yo', ne che'é dan cunuu chre' ndo'o nij yuvij rej vaj Jesucristó a. Guun rá nij so' cunó nij so' se-nana Jesucristó, ne guun rá nij síi ran' x'nee chi'ij xraá nij so' uún a.

¹⁶ Tzaj ne naxuun Jesucristó man so' rihaan nij yuvi, ne ca'anj so' rej tacaan, ne cachiín ni'yaj ndo'o so' rihaan Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o síi na'vee cachee, qui'yaj Jesucristó a

¹⁷ 'Q güii me se ne Jesucristó rá 'o ve', ne tucu'yón so' se-nana Diose man yuvi, ne ne doj síi fariseo ga síi naqui'yaj çu se-tucuaj Moisés rá ve' yo', ne mán síi cavii chuman' Jerusalén do', yo'ó nij chuman' naj estadó Judea do', nij chuman' naj estadó Galilea do', mán ga nij so' rá ve' yo' a. Ne Diose síi 'nij ra'a man ní' ro', racuñ ndo'o man Jesucristó, ne nahuun ndo'o nij síi ran', qui'yaj Jesucristó a.

¹⁸ Dan me se táá 'o síi na'vee cachee rihaan yuvéé, ne táá chiha nii man so' ca'na' nii rihaan Jesucristó a. Tzaj ne man ndo'o yuvi rá ve' ne Jesucristó, ne nano' nij so' rej catuñ nij so' rá ve' cuhruj nij so' man síi ran' rihaan Jesucristó a.

¹⁹ Tzaj ne taj se qui'yá' ca'vee cachén nij so' sca'núj nij yuvi a. Che'é dan cavii nij so' xráá ve', ne caya' nij so' yu'uj xráá ve', che'é rej ca'vee tinanij nij so' man síi ran' rihaan Jesucristó a.

²⁰ Gaa quene'en Jesucristó se vaa cuchumán uxrá rá nij tuvi' síi ran' yo' se vaa ca'vee nahuun so' qui'yaj Jesucristó, gaa ne cataj Jesucristó rihaan síi ran' yo', ne:

—Navij cacun' xráá so', nanj tinuj —taj Jesucristó rihaan so' a.

²¹ Ne cuno nij síi fariseo cuno nij síi naqui'yaj çu se-tucuaj Moisés cuno nana ca'mii Jesucristó, gaa ne nuchruj rañ nij so' nana nihánj ga tuvi' nij so' a:

—Daj sij me síi nihánj, ne a'mii so' nana vaa nij rihaan Diose ga. Qrún' Diose uun nucuaj tinavij cacun' xráá yuvi nanj á —taj nij so' ga tuvi' nij so' a.

²² Quene'en Jesucristó daj nuchruj rañ nij so', ne che'é dan cataj so' rihaan nij so' a:

—Me che'é nuchruj rañ soj nana nanj ga.

²³ Tu'va rma'án 'unj se vaa navij cacun' xráá síi nihánj, rá soj a na'. Ca'vee cataj uun ní' navij cacun' xráá síi nihánj na'. Ase ca'vee doj cataj ní' naxagaa so', ne cachee so' cuaj, cataj ní' xa'.

²⁴ Dan me se me rá 'unj xcaj soj cuentá se vaa síi ca'neé Diose nica'j yu'unj man yuvi mej ne nò xcúún 'unj tinaví 'unj cacun' xráá nij yuvi man rihaan chumi' nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Dan me se cataj Jesucristó rihaan síi na'vee cachee a:

—Rihaan so' sij na'vee cachee taj 'unj, ne nacué so' tuvée so', ne nán' so' tucua' so' á —taj Jesucristó rihaan síi naj rihaan yuvéé yo' a.

²⁵ Nu' danj tu'va Jesucristó, gaa ne nu' naxagaa síi ran' yo' ni'yaj taran' nij yuvi a.

Gaa ne nacué so' tuvée so', gaa ne nan' so' tucua' so', ne ve'é uxrá ca'mii so' che'é Diose a.

²⁶ Dan me se ca'anj rá taran' nij yuvi man rá ve' yo', ne cataj nij yuvi se vaa ve'é uxrá qui'yaj Diose a. Ne cuhu'vi' ndo'o nij yuvi, ne cataj nij yuvi se vaa:

—Niha' uxrá vaa suun sa' noco'o quene'en ní' cuan' adonj —taj nij yuvi yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nacúún Jesucristó man Levi, ne canoco' Levi man so' a

²⁷ Quisíj nahuun síi ran' yo', gaa ne curihanj Jesucristó xe', ne quene'en so' man 'o síi a'néj puextó cu'naj Levi a. Ne ne síi cu'naj Levi 'o ve' a'néj nii puextó man yuvi a. Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so', ne:

—Canoco' so' manj, ca'anj ní' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

²⁸ Gaa ne tanaj Levi man cunudanj rasuun nicaj so', ne naxumaan so', canoco' so' man Jesucristó, ca'anj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Jesucristó racuñ so' man nij síi tumé cacun' a

²⁹ Gaa ne canuú ndo'o cha'anj noco'o tucua' Levi che'é Jesucristó, qui'yaj Nocí a. Ne man que'ee ndo'o tuvi' so' síi a'néj puextó do', que'ee yo'ó yuvi do', mán tucua' Levi, ne ne nij so' ga nij tuvi' Jesucristó a.

³⁰ Dan me se man nij síi fariseo do', síi naqui'yaj çu se-tucuaj Moisés noco' man nij síi fariseo do', gaa ne ca'mii chi'ii nij so' che'é Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó a. Dan me se cataj nij síi fariseo ga nij síi naqui'yaj çu se-tucuaj Moisés:

—Me che'é chá soj chraa ne 'o soj na ga nij síi a'néj puextó do', ga yo'ó nij síi tumé cacun' do', ga —taj nij so', xná'anj nij so' man nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó a.

³¹ Gaa ne dan me se cataj ma'an Jesucristó rihaan nij so' a:

—Síi vaa nucuaj ro', ne nano' nij so' man doctor ma'. Maan se síi ran' ro', me síi nano' man doctor adonj. Gaa ne ase vaa síi ran' ro', danj vaa nij síi nihánj adonj.

³² 'Q se ne ca'na' 'unj canacunj 'unj man síi sa' ma'. Che'e nij síi tumé cacun' ca'naj se vaa canicaj nimán nij so' ne canoco' nij so' se-nanaj adonj. Tzaj ne sese síi sa' me soj, rá soj, ne nuveé sij canacunj 'unj man me soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ne toco' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó x'naa man ma'an nij so' a

³³ Gaa ne nij síi fariseo ga nij síi naqui'yaj çu se-tucuaj Moisés me se cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Me che'é, ne nij síi tucu'yón se-nana Juan síi uta' ne man yuvi me se toco' nij so'

x'naa man ma'an nij so' do', na'v'ij nij so' do', ne veé danj 'yaj nij sí tucu'yón se-nana núj síj fariseo do', tzaj ne nij sí tucu'yón se-nana so' me se ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' do', ne na'v'ij nij so' do', rihaan Diose ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁴ Ne cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Ase vaa sí cuchruj sa'anj vaa 'unj, ne asa' ca'vee toco' nij sí man gaj x'naa man ma'an nij so', rá soj ga. Ase vaa sí cataj xcaj man chana ne man tuvi' so' do', danj vaa nij sí man nihánj cuano, ne anuu' ndo'o cha'anj man nij so', ne se ca'vee toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' cuano ma'.

³⁵ Tzaj ne vaa güii, ne guun yanj 'unj rihaan nij so', qui'yaj yuvij, gaa ne nano rá nij sí nihánj, gaa ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo ga nij sí naqui'yaj cu se-tucuanj Moisés yo' a.

³⁶ Gaa ne ca'mii Jesucristó yo'ó nana rihaan nij so', cataj so':

—Ase vaa yatzj sin' vaa tucuaán nga noco' soj, ne se guun cusin' ní' yatzj naca ne na'nej ní' man yatzj nga ma'. Sese danj qui'yaj ní', gaa ne quir'í nu' yatzj naca yo', qui'yaj yatzj nga nanj adonj. Gaa ne ino uxrá gaa yatzj naca, qui'yaj yatzj nga yo' nanj adonj.

³⁷ Ne dan me se ase vaa nuj nga nuj araa nii na vinó vaa uún soj a. Ne se ca'vee tucu'yón 'unj se-tucuanj 'unj man soj ma'. 'O se ase vaa na vinó naca vaa nana tucu'yón 'unj, ne se guun caraá yuvij na vinó naca rque nuj nga ma'. Sese danj qui'yaj yuvij, ne cuyanj na vinó cunuu xee na vinó, ne se cacayá nuj nga ma'. Che'é dan canuu yo', ne canuanj na vinó rihaan yo'ó a.

³⁸ Che'é dan araa nii na vinó naca rque nuj naca, ne 'o mán sa' na vinó rque nuj yo' a. Che'é dan inanj rihaan sí naca sí ne noco' tucuaán nga tucu'yón 'unj se-nanaj nanj adonj.

³⁹ Ne taj sí guun rá co' o' na vinó naca, sese aj co' o' so' na vinó nga ma'. 'O se sa' doj vaa na nga, cataj so' nanj á. Ne danj vaa gué soj, inanj tucuaán nga noco' soj, ne che'é dan na'vej soj canoco' soj tucuaán naca nanj adonj. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij sí fariseo do', rihaan nij sí naqui'yaj cu se-tucuanj Moisés do' a.

6

Nana nihánj taj xna'anj che'é güii naránj rá ní' a

¹ O güii naránj rá nij yuvij israelitá cachén Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' rque 'o naá 'núú trigó a. Ne cuta nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó doj caa trigó, ne tuguáj ra'a nij so' caa, gaa ne chá nij so' doj trigó a.

² Gaa ne xna'anj ta'aj sí fariseo man nij so', cataj nij so':

—Me che'é 'yaj soj danj ga. Ne nó xcúún ní' cutá ní' trigó güii naránj rá ma' —taj nij sí fariseo rihaan nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó a.

³ Tzaj ne cataj ma'an Jesucristó rihaan nij sí fariseo a:

—Me che'é, ne ne nayaá soj rihaan danj Diose daj qui'yaj sí cu'naj David gaa naá a. Gaa quina'aan rque nij tuvi' nij so',

⁴ gaa ne catúj so' rá nuvíi, ne chá so' rachruún taj rihaan se-mesa Diose a. Ne go' uún so' chá nij tuvi' so' uún a. Ne ne nó xcúún nij so' chá nij so' rachruún yo', maan se orún' nij xrej nó xcúún chá rachruún yo' a. Tzaj ne maan che'é se rque nij so' na'aan uxrá, gaa ne chá nij so' rachruún yo' nanj adonj. Tzaj ne ne cataj Diose se vaa tumé sí cu'naj David cacun' ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo a.

⁵ Gaa ne canicaj so', cataj uún so' a:

—Sí ca'née Diose ncaj yu'unj man yuvij mej, ne no xcún qui'rii ta'ngaj daj qui'yaj yuvij güii naránj rá yuvij adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o sí nacoó ra'a, qui'yaj Jesucristó a

⁶ Dan me se yo'ó güii naránj rá nij yuvij israelitá ro', catúj Jesucristó rque 'o ve' tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés, ne tucu'yón so' se-nana Diose man nij yuvij a. Ne dan me se yáán 'o snó'o rá ve' yo', ne nacoó ra'a so' rej nuva' so' a.

⁷ Ne nij sí naqui'yaj cu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do', nij sí fariseo do', yáán nij so' rá ve', ne tumé uxrá nij so' man Jesucristó sese nahuun yuvij qui'yaj so' gaa güii naránj rá nij so' a. Danj qui'yaj nij so' che'é rej guun rá nij so' cutá' nij so' cacun' xráá Jesucristó a.

⁸ Tzaj ne quene'en Jesucristó se vaa guun rá nij so', gaa ne cataj so' rihaan sí nacoó ra'a a:

—Naxumaan so' canicun' caya so' sca'núj á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Gaa ne naxumaan so', ne canicun' caya so' sca'núj nij yuvij a.

⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij sí nanó chí'ij rá a:

—Cuaño nihánj me se xna'anj 'unj man soj che'é güii naránj rá xa'. No xcúún ní' racuj ní' tuvi' ní' na'. Ase no xcúún ní' qui'yaj chí'ij ní' man tuvi' ní' xa'. Daj qui'yaj ní' rá soj gaa güii naránj rá ní' ga. Ne nó xcúún ní' tñanii ní' man tuvi' ní' rihaan sayuun gaa güii naránj rá gaa a na'. Nij'yaj un ní' cavi' so' gaa güii naránj rá gaa a na'. —Danj taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁰ Gaa ne ni'yaj Jesucristó man cunudanj nij yuvij man rque ve' yo', gaa ne cataj so' rihaan síi nacoq ra'a a:

—Tucuá so' ra'a so' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Ne tucuá so' ra'a so', ne cunuu sa' ra'a so' adonj.

¹¹ Tzaj ne ca'maan ndo'o rá nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés ga nij síi fariseo, ne guun rá nij so' ga tuvi' nij so' daj gaa qui'yaj chi'ij nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa narii Jesucristó chuvij apóstol ca'anj nata' se-nana so' a

¹² Dan me se cachén doj güii, gaa ne ca'anj Jesucristó rej quij, ca'anj cachñj ni'yaj so' rihaan Diose a. Nigan' quináj so' quij cachññ ni'yaj so' rihaan Diose a.

¹³ Ranga', gaa ne canacúun Jesucristó man cunudanj nij síi tucu'yón se-nana so' ca'na' nij so' rihaan so', gaa ne narii Jesucristó man chuvij nij so' guun nij so' apóstol nata' rihaan yuvij che'é so' a.

¹⁴ 'Q so' me síi cu'naj Simón, ne tucu'náj Jesucristó Pedró man so' a. Yo'ó so' me tinúu Pedró síi cu'naj Andrés a. Yo'ó nij so' me Jacobo do', Juan do', Felipe do', Bartolomé do',

¹⁵ Mateo do', Tomás do', Jacobo ta'núí Alfeo do' a. Yo'ó so' uún me Simón, ne tuvi' nij síi me rá cunú' ga gobiernó ne Romá me so' a.

¹⁶ Yo'ó so' me Judas tinúu Jacobo, ne yo'ó so' uún me Judas Iscariote síi tacuachén man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' Jesucristó chrej man 'o x'ne' nocqo yuvij a

¹⁷ Dan me se nanij Jesucristó ga chuvij nij apóstol yo' taa rque doj, ne cuchí' nij so' 'o rej vaa taa, ne nocqo doj síi tucu'yón se-nana so' mán ga so' a. Ne ca'na' ndo'o yuvij cavii chuman' Jerusalén do', yuvij cavii yo'ó nij chuman' naj estadó Judea do', yuvij cavii rej tu'va na ya'anj rej naj chuman' Tiro ga chuman' Sidón do' a.

¹⁸ Ne guun rá nij yuvij cunó nij so' se-nana Jesucristó, ne guun rá nij síi ran' nahuun nij so' a. Ne vaa nij yuvij nuu nana chree nimán, ne sayuun ndo'o quiran' nij yuvij, qui'yaj nana chree, tzaj ne quirii Jesucristó nana chree nuu nimán nij so', ne cunuu sa' nij so', qui'yaj Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne guun rá cunudanj nij yuvij cano ra'a nij so' xráá Jesucristó che'é se cavii ndo'o se nucaj man Jesucristó, ne nahuun sa' cunudanj nij yuvij, qui'yaj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj me yuvij cavij sa' doj ne me yuvij quiran' sayuun a

²⁰ Gaa ne naxcaj Jesucristó rihaan so' ni'yaj so' man nij síi tucu'yón se-nana so', gaa ne cataj so':

—Cavii sa' taran' soj sji nique, ne soj me síi cayaán ga Diose gaa güii guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj.

²¹ "Cavii sa' taran' soj sji na'aaan rque cuano adonj. Vaa güii quirij soj se cha soj adonj.

"Cavii sa' taran' soj sji ta'vee cuano adonj. Vaa güii ca'nga' ndo'o soj adonj.

²² "Ne cavii sa' ndo'o soj sese quitaj ri'yunj yuvij man soj do', sese quirij yuvij nana nij rihaan soj do', sese nachri' yuvij ni'yaj yuvij man soj se vaa sji chi'ij me soj do', che'é se me soj síi nocqo manj sji ca'neé Diose nicaj yu'unj man yuvij adonj. Ne quene'en soj se vaa ya cavii sa' soj adonj.

²³ Gaa ne güii quiran' soj danj me se no xcúun soj guun niha' uxrá rá soj ne güej ndo'o soj, che'é se uxrá naru'vee Diose rihaan soj asa' cuchí' soj rej xta' adonj. 'Q se ase vaa 'yaj nij yuvij man soj ro', ta'nga' danj qui'yaj xii nij yuvij man nij síi nata' se-nana Diose gaa naá uún adonj.

²⁴ "Tzaj ne nique ndo'o soj sji ru'vee nanj á. Soj sji ru'vee me se aj quiri' soj nu' se sa' nicaj soj, ne taj vaj doj se sa' rque Diose man soj a ma'.

²⁵ "Nique soj sji vaa raan rque cuano nanj á. Vaa güii quina'aaan rque soj adonj.

"Nique soj sji a'nga' cuano nanj á. Vaa güii quinanó ndo'o rá soj do', ta'vee soj do', adonj.

²⁶ "Ne nique soj sji ve'é inanj a'mii cunudanj yuvij che'é nanj á. 'Q se ase vaa ve'é inanj a'mii nij yuvij che'é soj ro', ta'nga' danj ca'mii xii nij yuvij che'é nij síi tiha' yu'unj se vaa sji nata' se-nana Diose me nij so' gaa naá a —taj Jesucristó rihaan cunudanj nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa gaa 'ee rá ni' man nij síi taj ri'yunj man ni' a

²⁷ Canicaj Jesucristó, cataj so' a:

—Tzaj ne rihaan soj sji man nanó xrej ro', cataj xna'anj 'unj se vaa gaa 'ee rá soj man nij síi taj ri'yunj ni'yaj man soj, ne qui'yaj soj se luj che'é nij síi nachri' ni'yaj man soj ei.

²⁸ Ve'é ca'mii soj rihaan nij síi a'mii quij rihaan soj, ne cachññ ni'yaj soj rihaan Diose che'é nij síi 'yaj se nij man soj a.

²⁹ Sese vaa síi coxro nichrej xruú so', ne ca'ne' rá so' coxro so' nichrej xruú so' uún a. Sese vaa síi ca'ne' se-roto so', ne ca'ne' rá so' ca'ne' so' se-cocto so' uún a.

³⁰ Ne me ma'an yuvij achíin ni'yaj rasuun rihaan soj, ne go' soj rasuun yo' man nij so' ei. Sese vaa yuvij ca'ne' si'yaj soj, ne se nachin' soj si'yaj soj ma'.

³¹ Dan me se daj se uun rá soj qui'yaj sa' yuvij rihaan soj ro', ta'nga' danj qui'yaj sa' soj rihaan yuvij á.

³² "Dan me se gaa 'ee rá soj man cunudanj yuvij ei. Sese 'ee rá soj man inanj nij sí 'ee rá man soj, gaa ne me che'é naru'vee Diose rihaan soj, rá soj ga. 'O se ndaa nij sí chi'ij ro', 'ee rá nij so' man nij sí 'ee rá man nij so' nanj á.

³³ Ne qui'yaj soj se luj rihaan cunudanj yuvij ei. 'O se sese qui'yaj soj se luj rihaan inanj sí 'yaj se luj rihaan soj, gaa ne me che'é naru'vee Diose rihaan soj, rá soj ga. 'O se ndaa nij sí chi'ij ro', 'yaj nij so' se luj rihaan tuvi' nij so' sij 'yaj se luj rihaan nij so' nanj adonj.

³⁴ Me ma'an yuvij račuj soj sa'anj, ne se guun rá soj nacaj uun soj se-sa'anj soj ma'. Sese račuj soj sa'anj man inanj sí naru'vee rihaan soj, gaa ne me che'é naru'vee Diose rihaan soj, rá soj ga. 'O se ndaa ma'an nij sí chi'ij ro', račuj nij so' sa'anj man nij tuvi' so' sij naru'vee rihaan so' adonj.

³⁵ "Dan me se gaa 'ee rá soj man nij sí taj ri'yunj ni'yaj man soj, ne qui'yaj soj se luj rihaan nij sí nachri' man soj, ne račuj soj sa'anj man yuvij, ne se guun rá soj nacaj uun soj se-sa'anj soj ma'. Ne vaa güii, ne narque uxrá Diose se sa' man soj, ne ta'ní Diose sí sa' ndo'o me soj gaa adonj. 'O se Diose me sí 'yaj se luj rihaan ndaa sí ne ne'en me se uun se luj do', rihaan ndaa sí chi'ij do', adonj.

³⁶ Ase vaa 'ee rá Rej ní' Diose man daj a nij yuvij ro', danj gaa 'ee rá soj man daj a nij yuvij uun adonj. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ni' gaa ca'mii ni' ga tinúu ni' che'é cacun' tumé tinúu ni' a

³⁷ Ne canicaj Jesucristó cataj so' a:

—Se guun niha' rá soj cuta' soj cacun' xráá tinúu soj, gaa ne taj cacun' cuta' Diose xráá ma'an soj man adonj. Maan se caraá x'naa soj rihaan tinúu soj, ne caraá x'naa Diose rihaan ma'an soj uun adonj.

³⁸ Go' soj rasuun man tuvi' soj, ne Diose me sí narque rasuun rihaan soj uun adonj. So' me sí sa' ndo'o rá, ne adi' se 'yaj sí sa' rá tu'vej 'núu ne araa navii so' rihaan tanej ro', danj qui'yaj guee Diose ga soj, ne doj a narque Diose rasuun sa' man soj adonj. Ase vaa 'yaj guee soj ga tuvi' soj ro', danj qui'yaj guee Diose ga soj uun adonj. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

³⁹ Gaa ne nanó Jesucristó se-cuento roj sí tuchrij rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Ne ca'vee tijaan 'o sí tuchrij chrej rihaan tuvi' tuchrij so', rá soj na'. Taj ma'. Sese danj qui'yaj so', gaa ne quinij roj so' rá yu'uj nanj adonj.

⁴⁰ Danj nanj uún, ne 'o xnií tucu'yón se guun nucuaj so' quene'en so' doj rihaan se-maestro so' ma'. Ne ca'vee se uxrá tucu'yón so', tzaj ne veé ase vaa ne'en se-maestro so' ro', veé danj quene'en ma'an so' nanj adonj.

⁴¹ Me che'é guun chree rá so' ni'yaj so' ni'ya nuu rihaan tinúu so' ga. Ne ne ni'yaj so' chruun manj nuu rihaan ma'an so' a.

⁴² Aša' ca'vee cataj so' rihaan tinúu so': "Rque so' rihaan so' quirij 'unj ni'ya á". Se guun a doj cataj so' danj tihá' so' man tinúu so' ma'. Asino quirij so' chruun manj nuu rihaan so', gaa ne aj ruvi' sa' rihaan so', gaa ne ca'vee quirij so' ni'ya nuu rihaan tinúu so' adonj. Dan me se ase vaa aráan ni'ya rihaan yuvij ro', danj vaa aráan rihaan yuvij 'yaj cacun' ata yuvij ne na'vee xcax sa' nij yuvij cuentá man adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa nimán yuvij ro', danj vaa a'mii yuvij a

⁴³ Gaa ne canicaj Jesucristó, cataj so':

—Chruun sa' ro', se guun cumanj chruj nij raá ma'. Ne chruun nij ro', se guun cumanj chruj sa' raá ma'. Ase vaa chruun yo' ro', danj vaa nimán yuvij, ne ase vaa chruj yo' ro', danj vaa se vaa 'yaj nij yuvij adonj.

⁴⁴ Maan chruj man raá chruun ro', 'yaj ne'en ní' daj chruun me yo' adonj. Taj rutzí' mán raá chruun tanj yangij ma'. Ne taj rcoo mán raá chruun tanj xcuá ma'.

⁴⁵ Dan me se sí sa' ro', man ndo'o se sa' nimán so', ne a'mii so' inanj nana sa' adonj. Sí chi'ij ro', man ndo'o se quij nimán so', ne a'mii so' inanj nana chi'ij adonj. 'O se ase vaa se man nimán yuvij ro', danj vaa nana a'mii yuvij nanj á —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa sí 'yaj ve' sa' ro', danj vaa sí uno sa' rihaan Jesucristó a

⁴⁶ Canicaj Jesucristó, cataj so' nana nihánj a:

—Me che'é taj soj se vaa sí 'njij ra'a man soj mej, tzaj ne ne uno soj rihanj ga. Ne chihan' 'yaj soj ma'.

⁴⁷ Cuanó nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj sij me sí 'na' nanó xrej nana a'mij, ne 'yaj so' ndaa vaa taj se-nanaj a.

⁴⁸ Ase vaa 'o sí cune' ve' tucua' rihaan 'o yuvej vaa so' a. Cunúu ndo'o váan so' rej cuchruj so' tacóo ve', ne raan ndo'o yáan ve', 'yaj so' a. Ca'vee se maan nana yuvaa curihanj go' xráá ve', ne ca'vee se cavij chráá, ne ca'na' na xee go' na xee tacóo ve', tzaj ne se naxru' ve', qui'yaj na xee ma'. Danj vaa sí uno se-nanaj a.

⁴⁹ Tzaj ne inq vaa sí nanó xrej nana a'mij tzaj ne ne 'yaj ndaa vaa taj se-nanaj ma'. Ase vaa 'o sí 'yaj ve' nij vaa so' a. Ne váan cunúu

so' rej cuchruj so' tacóo ve' rihaan yo'óo ma'. Che'é dan yáan cuan' uun tucua' so' a. Sese curihanj maan nana yuvaa, ne go' yo' xraá ve', ne sese cavij chraá, ne ca'na' na xee go' na xee tacóo ve', gaa ne canee guee ve' nanj á. Nu' canee ve' yo', ne daj chihaa mij se cunuu sa' yo' a ma'. Dajj vaa síi ne uno se-nanaj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucuyón se-nana so' a.

7

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun se-mozó tanuu capitán, qui'yaj Jesucristó a

¹ Quisij ca'mii Jesucristó nu' nana yo' cunoo nij yuvij, gaa ne ca'anj so' chuman' Capernaum a.

² Dan me se yáan 'o tanuu capitán chuman' yo', ne síi rii ta'nga' rihaan 'o cientó tanuu me so' a. Ne vaa 'o se-mozó so' síi 'ee uxrá rá so' man, ne ran' uxrá mozó yo', ne daj doj cavij so' a.

³ Dan me se cunoo tanuu capitán se vaa ca'na' Jesucristó chuman' yo', ne ca'née so' doj síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá cuchi' nij so' rihaan Jesucristó, ne cachin' ni'yaj nij so' rihaan Jesucristó se vaa ca'na' so' tinahuun so' se-mozó tanuu capitán yo' a.

⁴ Dan me se cuchi' nij síi uun chij yo' rihaan Jesucristó, gaa ne cachín ni'yaj uxrá nij so' rihaan Jesucristó, cataj nij so':

—Síi sa' me tanuu capitán yo', ne che'é dan vaa che'é racuj so' man so' adonj.

⁵ 'Ee rá so' man ní' sji israelitá, ne ma'an so' qui'yaj ve' nuu chre' núj tucuyón núj se-tucuanj Moisés adonj —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁶ Ne ca'anj Jesucristó ga nij so', ne daj doj cuchi' nij so' ve', gaa ne ca'née tanuu capitán man tuvi' so' ca'anj caran' man Jesucristó, ne cataj nij so':

—Se caráya'áan so', man maestro. 'O se nuveé sji sa' me so', taj so' ma'. Ne nó xcúún so' catuú so' rá ve' tucua' so', taj so' ma'.

⁷ Che'é dan ne quisij rá ma'an so' ca'na' so' rihaan so', taj so' ma'. Maan se ca'ne' uun so' suun se vaa nahuun se-mozó so', gaa ne nahuun ma'an se-mozó so', taj so' nanj á.

⁸ Ne cataj so' se vaa vaa síi rii ta'nga' rihaan so', ne rii ta'nga' so' rihaan tanuu, ne taj xna'anj so' rihaan tanuu se vaa ca'anj nij so', ne rianj nij so', ne taj xna'anj so' rihaan nij tanuu se vaa ca'na' nij so', ne 'na' nij so' rihaan so', ne taj xna'anj so' daj qui'yaj nij tanuu, ne veé dajj 'yaj nij tanuu adonj. Ne ne'en so' se vaa ase vaa rii ta'nga' so' rihaan nij tanuu nocó' man so' ro', dajj rii ta'nga' guee so' rihaan chí'ij anó man yuvij, taj so' nanj á —taj nij tuvi' tanuu capitán rihaan Jesucristó a.

⁹ Dan me se gaa cunoo Jesucristó nana ca'mii tuvi' tanuu capitán yo', ne ca'anj rá Jesucristó, ne canicaj so' cataj so' rihaan nij síi nocó' rej xcó so' a:

—Cuanó nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa taj vaj a 'o rej ne narj man yo' 'o síi israelitá síi cuchumán ndo'o rá nana a'mii 'unj ndaa vaa amán rá tanuu capitán nihánj a ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁰ Dan me se canicaj uún nij tuvi' tanuu capitán ca'anj nij so' tucua' so', ne gaa cuchi' nij so', ne aj nahuun se-mozó tanuu capitán yo', qui'yaj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' uún ta'nú' 'o chana' cavi' nica, qui'yaj Jesucristó a

¹¹ Dan me se cachén doj güii, gaa ne ca'anj Jesucristó chuman' cu'naj Naín ga nij síi tucuyón se-nana so' ga 'o x'ne' nocoo yuvij a.

¹² Quinichrun' nij so' tu'va chuman', gaa ne dan me se nari' tuvi' Jesucristó ga nij síi ca'anj cachin' 'o xngá a. Ne síi cavi' me se orún' so' me ta'nú' chana' cavi' nica, ne vaj 'o x'ne' nocoo yuvij man chuman' yo' ga nii so' rihaan santó a.

¹³ Dan me se quene'en Jesucristó man chana' yo', gaa ne cunuu 'ee rá so' man no', gaa ne cataj so':

—Se ta'veé so' ma' —taj so' a.

¹⁴ Gaa ne dan me se ca'anj Jesucristó canó ra'a so' man chrúún taj xngá, gaa ne canicun' nij síi taj chihá xngá a. Gaa ne cataj Jesucristó rihaan síi cavi' a:

—Cunó so' a'mij, ne naxagaa so', xnii —taj Jesucristó rihaan síi cavi' yo' a.

¹⁵ Gaa ne cunuu i'na' ya uún xnii, ne naxagaa so', gaa ne guun che'e xnii ca'mii so' a. Gaa ne:

—Nihánj 'na' ta'nú' so' á —taj Jesucristó rihaan níi xnii a.

¹⁶ Gaa ne dan me se ca'anj rá taran' nij yuvij se vaa qui'yaj Jesucristó, gaa ne guun niha' rá nij so' se vaa ve'é qui'yaj Diose, gaa ne canicaj nij so' cataj nij so' se vaa ca'née Diose 'o síi nata' se-nana so' rihaan nij so' a. Ne cataj uún nij so' se vaa ca'na' Diose racuj so' man nij so' sji nocó' man Diose a.

¹⁷ Gaa ne cuchi' nana rihaan nij yuvij man estadó Judea do', rihaan nu' nij yuvij man anicaj estadó Judea che'é se vaa qui'yaj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana ca'mii Jesucristó che'é síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvij a

¹⁸ Dan me se cunoo nij síi tucuyón se-nana Juan nu' se vaa qui'yaj Jesucristó, gaa ne cataj xna'anj nij so' rihaan Juan a. Gaa ne canacúún Juan man vij síi tucuyón se-nana so' ca'na' roj so' rihaan so', gaa ne dan me se

ca'néé so' man roj so' cuchí' roj so' rihaan síí 'nij ra'a man ní' a.

¹⁹ Ne naná nihánj ro', xna'anj roj so' man Jesucristó, taj síí cu'naj Juan rihaan roj so' a: "So' me síí ca'na' tñanii man yuvií rihaan sayuun na'. Ase na'vij ní' ca'na' yo'ó so' xa'". Dan me naná me rá síí cu'naj Juan xna'anj roj so' man Jesucristó a.

²⁰ Dan me se cuchí' roj so' rihaan Jesucristó, ne cataj roj so':

—Vij ran' rój me síí ca'néé Juan síí uta' ne man yuvií ca'na' rihaan so' a. Me rá Juan quene'en so' sese ma'an so' me síí ca'na' tñanii man yuvií rihaan sayuun ní', ase na'vij ní' ca'na' yo'ó so' a —taj roj so' rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne veé maan orá ca'na' roj síí ca'néé Juan man ro', nahuun que'ee ndo'o síí ran' do', curihanj naná chree nimán que'ee yuvií do', nachuguun rihaan que'ee síí tuchrií do', qui'yaj Jesucristó a.

²² Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Cavii roj soj cuchí' uún roj soj rihaan síí cu'naj Juan, ne cataj xna'anj roj soj rihaan so' nu' naná cuno roj soj do', nu' se vaa quene'en roj soj do' á. Dan me se nij síí tuchrií ro', naxra' rihaan, ne nij síí na'veen cachee ro', cheé nij so', ne nij síí ran' luj ri'yuj ro', nahuun sa', ne nij síí so'o ro', nachuguun xrée nij so', ne nij síí cavi' ro', cunuu i'na' uún, ne nij síí nique' ro', uno nij so' naná sa' a. Nu' nihánj cataj xna'anj roj soj rihaan síí cu'naj Juan yo' á.

²³ Ne cataj uún roj soj rihaan síí cu'naj Juan se vaa cavii sa' so' qui'yaj Diose, sese se guun na'aj so' ni'yaj so' manj a. Danj ca'mii roj soj rihaan síí cu'naj Juan yo' ei —taj Jesucristó rihaan roj síí tucu'yón se-nana Juan yo' a.

²⁴ Dan me se gaa ca'anj roj síí ca'anj suun che'é Juan, gaa ne guun che'e Jesucristó ca'mii so' rihaan cunudanj nij yuvií che'é síí cu'naj Juan síí cuta' ne man yuvií a:

—Asij ca'anj soj rej tacaan quene'en soj man síí cu'naj Juan, ne daj gaa so' quene'en soj, rá soj ga. Ase vaa yo'o rcoo naan ndo'o 'yaj naná vaa so', rá soj na'. Guun vij nimán so' che'é tucuáan noco' so', rá soj na'. Taj ma'.

²⁵ Maan se daj gaa so' rá soj, asij ca'anj soj quene'en soj man so' ga. Sij nuu yatzij laruu ndo'o me so', rá soj na'. Taj ma'. 'Q se nij síí nuu yatzij sa' ndo'o do', nij síí utun' ndo'o sa'anj do', yanj rá ve' tucua' síí nicaj suun rey adonj.

²⁶ Maan se daj gaa síí cu'naj Juan rá soj, asij ca'anj soj quene'en soj man so' ga. Sij nata' se-nana Diose me so', rá soj na'. Ya uxrá ei. Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sa' doj vaa so' rihaan cunudanj nij síí nata' se-nana Diose adonj.

²⁷ 'Q se naná nihánj naná no' rihaan danj Diose ro', taj xna'anj che'é síí cu'naj Juan a: "Vaa síí ca'anj suun che'é 'unj, ne ca'nej 'unj man so' quitaj yaan so' rihaan so', ne nuchran' nimán yuvií ve'é ca'mii nij yuvií ga so', qui'yaj so' a". Danj taj danj Diose che'é síí cu'naj Juan se vaa nuchran' nimán yuvií ve'é ca'mii nij yuvií ga síí ca'na' tñanii man nij yuvií rihaan sayuun, qui'yaj so' a. Ne danj qui'yaj so' adonj.

²⁸ "Cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sij sa' doj rihaan cunudanj nij yuvií man rihaan chumii me síí cu'naj Juan a. A 'ó yuvií ne vaa sa' doj rihaan so' ma'. Tzaj ne cuano ro', uun chij Diose nimán yuvií man rihaan chumii nihánj, ne naj guun yuvií guun chij Diose nimán ro', me síí sa' doj rihaan síí cu'naj Juan a. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij yuvií yo' a.

²⁹ Dan me se nu' nij yuvií mán ne ndaa nij síí a'néj puextó ro', gaa cuno nij so' se-nana Jesucristó, ne cataj nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose a. 'Q se sij cata' ne qui'yaj Juan me nij so' a.

³⁰ Ne nij síí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', nij síí fariseo do', ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' daj me rá Diose qui'yaj Diose che'é nij so' ma'. 'Q se nuveé sij cata' ne qui'yaj Juan me nij síí na'vej rá ma'.

³¹ Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij yuvií a:

—Ne daj vaa nij soj sij man rihaan chumii nihánj cuano, rá soj ga. Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj ei.

³² Ase vaa xnií ca'anj rihaan yu'vee ne tico ga tuvi' ro', vaa soj sij man rihaan chumii nihánj adonj. Dan me se yáan nij xnií yo' rihaan yo'óo, ne aguáj nij xnií rihaan tuvi' xnií, taj nij xnií: "Nicaj nú' rihuu núj, go' nú' chra' choco', tzaj ne me che'é ne ra'anj soj ga. Ne go' nú' chra' xnganá, tzaj ne me che'é ne ta'vee soj ga. Me che'é ne tico soj ga núj ga", taj nij xnií rihaan tuvi' nij so' a.

³³ 'Q se ca'na' Juan síí cuta' ne man yuvií, gaa ne ne cha' so' chraa do', ne co'o so' na vinó ga tuvi' so' do', gaa ne che'é dan taj soj se vaa nuu naná chree nimán so', taj soj a.

³⁴ Ne ca'ná' 'unj sij ca'néé Diose nicaj yu'unj man yuvií, gaa ne niha' rá 'unj chá 'unj do', co'o 'unj do', gaa ne che'é dan taj uún soj se vaa síí cachén chá do', síí cachén co'o do', mé 'unj, taj uún soj a. Ne taj uún soj se vaa tuvi' 'unj me síí tiha' yu'unj man yuvií che'é puextó do', yo'ó nij síí tumé cacun' do', taj soj a. Danj tu'va soj, tzaj ne ne ne'en uxrá soj ma'.

³⁵ Sese xcacaj soj cuentá daj vaa 'yaj rój, ne guun ya rá soj se vaa sij cuu raq me rój ga síí cu'naj Juan yo' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvií a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa na'nu' 'o chana tacóo Jesucristó a

³⁶ Dan me se canacúun 'o síi fariseo man Jesucristó chá Jesucristó chraa tucúa so', gaa ne ca'anj cayáan Jesucristó tucúa so' chá so' chraa a.

³⁷ Ne dan me se yáan 'o chana niha' rá ga chíi chuman' yo', gaa ne cuno no' nana se vaa cuchi' Jesucristó chá so' chraa tucúa síi fariseo yo', gaa ne che'é dan nicaj no' 'o aga' catzij ve'é ndo'o vaa nuu casté gun' daj, ca'anj no' tucúa síi fariseo yo' a.

³⁸ Gaa ne ca'anj cané ruij no' nichrun' tacóo Jesucristó, ne ta'vee uxrá no', ne na'nu' no' na rihaan no' tacóo Jesucristó a. Gaa ne maan yuvé raá no' na've no' tacóo Jesucristó a. Cachrón tu'vá no' tacóo Jesucristó, gaa ne caxrij no' casté gun' daj tacóo so' uun a.

³⁹ Dan me se gaa quene'en síi tucua se vaa qui'yaj chana man Jesucristó, gaa ne guun rá so' nana nihánj ni'yaj so' man Jesucristó a: "Sese ya sij nata' se-nana Diose me síi nihánj, ne aj ne'en so' daj chana me chana nihánj, se vaa chana atá cacun' me no', ne ne ca'vej rá so' qui'yaj no' danj ga so' tzaj man adonj", guun rá síi tucua yo' a.

⁴⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Vaa nana me raj cataj 'unj rihaan so', Simón —taj Jesucristó rihaan so' a.

—Ca'mij so', maestro —taj síi tucua yo' a.

⁴¹ Gaa ne nanó Jesucristó se-cuento vj síi 'yaj xcúun a:

—Vj síi 'yaj xcúun sa'anj rihaan 'o ru'vee me roj so' a. 'O so' ro', 'yaj xcúun 'un' ciento sa'anj denario, ne yo'ó so' ro', 'yaj xcúun vj chihaa chí' sa'anj denario a.

⁴² Tzaj ne taj sa'anj rihaan roj so' naru'vee roj so' rihaan ru'vee, gaa ne che'é dan cunuu 'eé rá ru'vee man roj so', ne quinavij uun xcúun xráá roj so', qui'yaj ru'vee a. Me tuvi' roj so' caran' doj rá ni'yaj man ru'vee, rá so' ga —taj Jesucristó, xna'anj so' man síi cu'naj Simón yo' a.

⁴³ —Caran' doj rá síi navij nocgo doj xcúun xráá ni'yaj so' man ru'vee, che'é rej nocgo doj se luj qui'yaj ru'vee che'é so', raj a —taj síi cu'naj Simón yo' a.

—Veé danj vaa ya —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁴ Gaa ne canicaj Jesucristó ni'yaj Jesucristó man chana, gaa ne cataj so' rihaan síi cu'naj Simón yo' a:

—Xcaj so' cuentá se vaa qui'yaj chana nihánj ei. Ca'ná' 'unj tucúa so', tzaj ne taj na rqué so' na'nuj tacóo ma'. Tzaj ne chana nihánj me níi na'nu' na rihaan no' tacóo, ne maan yuvé raá no' na've no' tacóo nanj á.

⁴⁵ Ca'naj tucúa so', tzaj ne ne cachron tu'vá so' ra'aj ma'. Tzaj ne chana nihánj ro', nu' catúj 'unj rá ve', ne nu' cachrón tu'vá no' tacóo, ne veé 'o achrón tu'vá no' tacóo nanj á.

⁴⁶ Taj vaj casté caxrij so' raj ma'. Tzaj ne chana nihánj me níi caxrij casté gun' daj tacóo adonj.

⁴⁷ Cunó so' ca'mij á. Ase vaa síi navij uun xcúun 'un' ciento sa'anj denario xráá ro', danj vaa no' a. 'O se nda' se níi tumé uxrá cacun' me no', tzaj ne che'é se caráya'anj ndo'o no' ni'yaj no' manj ro', che'é dan ne'en ní' se vaa x'néj nu' cacun' xráá no' nanj adonj. Ne xa' síi x'néj doj cacun' xráá, tzaj ne doj aráya'anj so' ni'yaj so' manj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan síi cu'naj Simón yo' a.

⁴⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan chana yo' a:

—Navij cacun' tumé so' ei —taj Jesucristó rihaan no' a.

⁴⁹ Gaa ne guun che'e nij síi chá chraa tucúa Simón ca'mii nij so' ga tuvi' nij so', cataj nij so' a:

—Daj sij me síi nihánj, ne sij rá so' cataj so' se vaa navij cacun' xráá yuvií, rá soj ga —taj nij so', xna'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

⁵⁰ Tzaj ne canicaj uun Jesucristó, cataj so' rihaan chana a:

—Quinanií so' rihaan sayuun, che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj adonj. Ve'é ca'anj so', ne dínj gaa nimán so' á —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

8

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij chana racuíj man Jesucristó a

¹ Dan me se cachén doj güii, gaa ne ca'anj Jesucristó que'ee chuman', ca'mii natáj so' rihaan yuvií che'é güii guun chíi Diose rihaan chumií nihánj, ne ca'anj chuvij nij síi tucuyón se-nana so' ga so' a.

² Ne ca'anj chana nahuun sa' qui'yaj Jesucristó ga nij so' a. Dan me se ta'aj no' me níi nahuun qui'yaj Jesucristó, ne yo'ó ta'aj no' me níi curihañ nana chree nimán qui'yaj Jesucristó a. Chana cu'naj Mariá Magdalena me 'o no', ne no' me níi curihañ chíj nana chree nimán qui'yaj Jesucristó a.

³ Ne yo'ó no' ro', me níi cu'naj Juana, ne nica' no' ro', me síi cu'naj Chuza síi nicun' rihaan síi nicaj suun rey cu'naj Herodes a. Ne yo'ó chana ca'anj ga Jesucristó ro', me níi cu'naj Susana a. Ne vaa que'ee doj nij chana ca'anj ga nij so' a. Nu' nij chana nihánj ro', me níi racuíj man nij tuvi' Jesucristó se vaa rqué níi no' si'yaj nij no' rasuun cachiin man nij tuvi' Jesucristó a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é 'núu trigó tix'nuu yo'o so' a

⁴ Dan me se cavii que'ee ndo'o nij yuvií daj a chuman', ca'anj ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne dan me se quisij cunuu chre' nij yuvií, gaa ne guun che'e Jesucristó nanó so' se-cuento 'núu trigó rihaan nij so' a.

⁵ Cataj Jesucristó nana nihánj a:

—Dan me se curihanj 'o sí me rá cuchruj naa 'núú trigó, ne tix'nuu so' 'núú trigó rihaan yo'óó, ne cayuu doj 'núú trigó yo' rá chrej cheé yuvij, ne curu'maan che'é yuvij man yo', ne ca'na' xtáj, chá xtáj man 'núú trigó naj rá chrej yo', ne dan me se navij nu' 'núú trigó yo', qui'yaj nij xtáj nanj adonj.

⁶ Ne yo'ó ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu rihaan yuvej rej taj catun' yo'óó a. Xra' 'núú, tzaj ne cuchrii naa le'ej che'é se taj nocoo 'yoo táá xráá yuvej yo' nanj adonj.

⁷ Ne yo'ó ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu sca'núj coj tanj, ne dan me se yoo doj cachij coj tanj yo' rihaan naa le'ej, ne quinaavij nu' naa le'ej, qui'yaj coj tanj nanj adonj.

⁸ Ne yo'ó ta'aj 'núú trigó yo' ro', cayuu rihaan yo'óó sa', ne naa yo' ro', cachij sa', ne ciantó ya' 'núú cavii, qui'yaj 'o 'o 'núú le'ej nii quiniij rihaan yo'óó sa' yo' nanj adonj. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij so' a.

Gaa ne guun che'e so' ca'mii nucuaj so', cataj so':

—Sese taj yu'uj xréé soj, ne cunó soj nana nihánj ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é nanó ndo'o Jesucristó cuentó che'é nij rasuun rihaan nij yuvij a

⁹ Gaa ne xna'anj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó man so' me che'é nanó so' cuentó che'é 'núú trigó yo' a.

¹⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' soj, tzaj ne tihaan Diose nana rihaan soj daj qui'yaj Diose gaa guun chij Diose rihaan chumiij nihánj adonj. Tzaj ne rihaan yo'óó nij yuvij me se inanj cuentó che'é nij rasuun nanó 'unj rihaan nij so', gaa ne ni'yaj nij so' do', nana xrej nij so' do', tzaj ne se quene'en nij so' do', se xcax nij so' cuentá do', a man adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me taj se-cuento 'núú trigó yo' a

¹¹ Canicaj Jesucristó, cataj so':

—Nihánj me cataj xna'anj 'unj che'é se-cuento 'núú trigó, ne ase vaa 'núú trigó yo' ro', danj vaa se-nana Diose adonj.

¹² Ne ase vaa 'núú cayuu rá chrej ro', danj vaa ta'aj nij sí uno se-nana Diose, ne dan me se uno nij so' doj tzin', tzaj ne 'na' sí chree, ne a'néj sí chree se-nana Diose nimán nij so' che'é se na'vej rá sí chree cuchuman rá nij so' ne quinaavij nij so' rihaan sayuun qui'yaj Diose adonj.

¹³ Ne ase vaa ta'aj 'núú trigó cayuu rihaan yuvej ro', danj vaa yo'ó ta'aj nij sí uno se-nana Diose, ne uun niha' rá nij so', ne doj orá nii gaa chumán xa' rá nij so', tzaj ne nu' 'na' sayuun rihaan nij so', ne nu' tanáj nij so' se-nana Diose, ne ne noco' raan nij so' se-nana Diose ma'.

¹⁴ Ne ase vaa ta'aj 'núú cayuu sca'núj tanj ro', danj vaa yo'ó ta'aj nij sí uno se-nana Diose uun, ne dan me se achén güii, gaa ne anicaj nij so' niganj nanó rá nij so' che'é rasuun achiin man nij so' do', che'é sa'anj do', che'é se niha' ndo'o vaa rasuun man rihaan chumiij nihánj rá nij so' do', ne che'é dan me tanáj xcq nij so' se-nana Diose, ne ne 'yaj nij so' se sa' a ma'.

¹⁵ Ne yo'ó ta'aj nij sí uno se-nana Diose me se ase vaa 'núú cayuu rihaan yo'óó sa' ne sa' uxrá cachij yo' ro', danj vaa sí sa' uno se-nana Diose, ne sa' uxrá vaa nij so', ne ve'é nanó xrej nij so' se-nana Diose, ne noco' raan nij so' se-nana Diose, ne inanj se sa' 'yaj nij so', ne ne a'ne' rá nij so' ga se-nana Diose ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é aga'ya'an a

¹⁶ Dan me se guun che'e Jesucristó cataj so':

—Nuvi' a 'ó sí achrón ya'an raá aga' ya'an, ne axrij yuve so' aga' rque xruj do', rque yuvéé do' ma'. Tananj toco' nii aga' ya'an rej xtá', gaa ne chuguun yo' rihaan cunudanj nij sí atúj rá ve' adonj.

¹⁷ Dan me se a 'ó rasuun caxrij yuve yuvij se qui'nij yuve ma'. Ya nurihanj yo', vaa güii, ne cunudanj yuvij quene'en, vaa güii adonj.

¹⁸ Che'é dan nuchruj raá soj nana ca'mij nihánj ei. 'O se sí nari' nana ro', doj a nari' so', qui'yaj Diose, ne sí na'vej rá nari' sa' nana ro', tananj doj a ca'neé Diose nana nari' so' man so', ne quinaj un so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa nii Jesucristó do', ase vaa tinúú Jesucristó do', vaa nij sí uno se-nana Diose a

¹⁹ Dan me se cuchii nii Jesucristó cuchii' nij tinúú Jesucristó cuchii' ndaa rej vaj Jesucristó, tzaj ne ne ca'vee quiniichrun' nij so' rihaan Jesucristó, che'é se man ndo'o yuvij a.

²⁰ Ne cataj 'o so' rihaan Jesucristó a:

—Nicun' ní so' nicun' tinúú so' nicun' xe', ne me rá nij so' quene'en nij so' mán so', Jesús —taj so', cataj xna'anj so' rihaan Jesucristó a.

²¹ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—Ase vaa ní 'unj do', ase vaa tinúú 'unj do', vaa nij sí nihánj adonj. 'O se nanó xrej nij so' se-nana Diose, ne 'yaj nij so' ndaa vaa taj nana yo' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ne' Jesucristó suun rihaan na do', rihaan nana do', se vaa canicun' yo' a

²² Dan me se 'o güii catúj Jesucristó rque 'o rihoo gá cunudañj nij sí tucu'yón se-nana so', ne cataj Jesucristó rihaan nij so' se vaa ca'anj cunudañj nij so' ndaa yo'ó nichrej tu'va na lacuaná a. Gaa ne guun che'e rihoo che'e rihoo rihaan na, qui'yaj nij so' a.

²³ Doj ca'anj rihoo, ne cotoj Jesucristó a. Cachén 'o orá nii, gaa ne guun che'e nana yuvaa cavii uxrá yo' go' ndo'o yo' rihaan na, ne dan me se catúj ndo'o na rque rihoo, ne daj doj ca'anj nij rihoo rque na a.

²⁴ Gaa ne guun che'e nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó narii nij so' nej rihaan so', ne:

—Daj doj caví' ni', nanj maestro —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

Gaa ne canicun' caya so', ne caxríj yuvaa so' man nana dō', man na dō'. Gaa ne canicun' nana canicun' na dō', ne canicun' dínj rihaan na lacuaná yo', qui'yaj Jesucristó nanj adonj.

²⁵ Gaa ne xná'anj Jesucristó man nij sí tucu'yón se-nana so', cataj so':

—Me che'é ne amán rá soj ni'yaj soj man Diosé ga —taj so' rihaan nij so' a.

Tzaj ne ca'anj rá nij so', ne cucu'vi' nij so', ne cataj nij so' rihaan tuvi' nij so':

—Daj sij me sí nihánj ga. Ndaa rihaan nana dō', ndaa rihaan na dō', a'ne' so' suun, ne uno roj yo' a'mii so' ason —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man nij nana chree nimán 'o snó'o a

²⁶ Dan me se guun gan' rihoo nuu Jesucristó ga estadó Galilea, ne cachén yo' ca'anj yo' ndaa nichrej tu'va na lacuaná yo', ndaa rej ne nij sí man chuman' Gadara a.

²⁷ Cuchi' nij so' yo'óo yo', ne nanij Jesucristó rihoo, gaa ne nari' tuvi' so' ga 'o sí chíhanj chuman' yo', ne so' me sí nuu nana chree nimán, ne taj yatzij nuu so' dō', na'vej rá so' cayáán so' ve' tucua' so' dō', inanj rihaan santó ne so' dō' a.

²⁸⁻²⁹ Dan me se ca'ne' Jesucristó suun rihaan nana chree se vaa curihanj nana chree nimán so' a. 'O se quisíj que'ee canó nana chree man so' a. Dan me se ndaa aga' ne' numíj nii ra'a so' dō', tacóo so' dō', tzaj ne xuun so', ne x'ne' yo', qui'yaj so', gaa ne nicaj nana chree man so' ca'anj nij so' quij nanj adonj. Dan me se gaa quene'en so' man Jesucristó, ne caguáj so', ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, ne nucuj ca'mii so', cataj so':

—Veé ne'en 'unj se vaa ta'nij Diosé sí sa' ndo'o mé so', Jesús. Me che'é 'ná so' rej né 'unj ga. Cataj xna'anj sa' 'unj rihaan so' se vaa se qui'yáa so' sayuun manj ma' —taj so' rihaan Jesucristó a.

³⁰ Gaa ne xná'anj Jesucristó man nana chree yo', cataj so':

—Daj cu'naj so' ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nana chree a.

Ne dan me se cataj nana chree yo':

—X'ne' nocgo me núj á —taj nij so' che'é rej aj catúj que'ee ndo'o nij so' nimán snó'o yo' a.

³¹ Gaa ne cachín ni'yaj nij nana chree rihaan Jesucristó se gaa nanj ca'nej so' man nij so' rej cunuú rej nuu ya'an, ne:

—Achín ni'yaj ndo'o núj rihaan so' se ca'neé so' man núj rej nuu ya'an, man Jesús —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³² Ne dan me se che'é 'o x'ne' nocgo xcáá rej tacaan rej yo', chá nij xo' coj, ne dan me se cachín ni'yaj nij nana chree rihaan Jesucristó se vaa ca'vej rá Jesucristó catúj nij so' nimán xcáá, ne cayáán nij so' nimán xcáá a. Ne ca'vej rá Jesucristó catúj nij so' nimán xcáá a.

³³ Che'é dan me curihanj nij nana chree nimán snó'o, ne catúj nij so' nimán xcáá, ne dan me se ruvaa uxrá tacaan nicun' tu'va na lacuaná rej vaj nij xcáá yo', ne gaa catúj nij nana chree nimán xcáá yo', gaa ne cunánj ndo'o nij xo' ca'anj nij xo', ne veé danj vaj nij xo', ne quiniñ nij xo' rque na, ne canj xráá nij xo' nanj adonj.

³⁴ Dan me se quene'en nij sí tumé xcáá se vaa guun, gaa ne cunánj nij so' ca'anj cataj xna'anj so' rihaan nij yuvij man chuman' dō', rihaan nij yuvij man tacaan dō' a.

³⁵ Gaa ne dan me se ca'na' ni'yaj nij yuvij se vaa guun, gaa ne ca'na' nij so' rej nicun' Jesucristó, gaa ne quene'en nij so' man sí curihanj nana chree nimán a. Aj nanuú so' sagan' so', ne dínj ne so' rihaan Jesucristó a. Ne aj ti'inj se snúu so', ne nuu sa' so' a. Gaa ne cucu'vi' ndo'o nij yuvij se vaa qui'yaj Jesucristó a.

³⁶ Gaa ne cataj xna'anj nij sí quene'en rihaan nij yuvij daj qui'yaj Jesucristó ne nahuun sa' sí nuu nana chree nimán a.

³⁷ Che'é dan cucu'vi' ndo'o nij sí man chuman' Gadara, ne che'é dan cachín ni'yaj taran' nij so' rihaan Jesucristó se vaa ca'anj yaníj Jesucristó rihaan nij so' a. Gaa ne dan me se catúj Jesucristó rque rihoo, ne canicaj so' ca'anj so' a.

³⁸ Gaa ne dan me se cachín ni'yaj sí nahuun sa' rihaan Jesucristó se vaa ca'vej rá Jesucristó ca'anj so' ga Jesucristó, tzaj ne ne ca'vej rá Jesucristó ma'.

³⁹ —Canicaj so' nán so' tucua' so', ne cataj xna'anj so' rihaan tuvi' so' che'é se sa' ndo'o qui'yaj Diosé che'é so' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Gaa ne canicaj sí nahuun sa' yo' quinan' so', ne ca'mii natáj so' rihaan taran' nij yuvij yanj chuman' yo' che'é se sa' qui'yaj Jesucristó rihaan so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chala cunii do', che'é chana chij do', nahuun sa', qui'yaj Jesucristó a

⁴⁰ Nana'aj Jesucristó, namán uún so' tu'va na lacuaná a. Gaa ne man ndo'o yuvij na'vij man so', ne guun niha' rá nij yuvij se vaa namán uún so' a.

⁴¹ Gaa ne dan me se ca'na' 'o so' rihaan Jesucristó, ne Jairo cu'naj so', ne so' me sí' 'nij ra'a 'o ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se-tucañj Moisés, ne dan me se canicun' ruj so' rihaan Jesucristó, ne cachín ni'yaj so' rihaan Jesucristó se vaa ca'anj Jesucristó tucúá so' a.

⁴² Ne grún' raaj ta'nij chana so' chala cunii vaj chuvij yo', tzaj ne ran' ndo'o yo', ne daj doj cavi' yo', ne che'é dan guun rá so' ca'anj Jesucristó tucúá so' a.

Veé dan me ca'anj Jesucristó ga so', ne ca'anj ndo'o yuvij ga so', ne ndaa raan ma'an chrej vaj yuvij ga so' a.

⁴³ Dan me se sca'núj nij so' vaj 'o chana ran' ndo'o, ne quisij chuvij ya yo' xra' ton man no', ne cutun' no' cunudanj sa'anj vaa rihaan no', tzaj ne taj vaj a 'ó sí' guun nucuaj qui'yaj nahuun sa' no' ma'.

⁴⁴ Dan me se quinichrun' no' rej xco Jesucristó, ne canó ra'a no' doj tu'va sagan' so' a. Dan me se nu' canó ra'a no' tu'va sagan' so', ne nu' canicun' se xra' ton man no' nanj adonj.

⁴⁵ Gaa ne xna'anj Jesucristó se vaa me sí' canó ra'a sagan' so', tzaj ne a 'ó nij yuvij ne canó ra'a sagan' so' ma', taj nu' nij yuvij a. Gaa ne cataj Pedró rihaan Jesucristó:

—Maan che'é se raan vaj nij yuvij, ne canó rma'an ra'a 'o so' sagan' so', maestro —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

⁴⁶ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Vaa 'o yuvij canó ra'a sagan' 'unj adonj. Ne'enj se vaa nahuun yuvij qui'yaj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁷ Gaa ne xcaj chana cuentá se vaa quene'en Jesucristó se vaa qui'yaj no', gaa ne ri'lj man no', ne ca'na' no', ne canicun' ruj no' rihaan so', gaa ne cataj xna'anj no' rihaan nu' nij yuvij se vaa maan se canó ra'a no' sagan' Jesucristó, ne nu' maan ora dan nahuun sa' no' ne canicun' se xra' ton man no', taj no' rihaan cunudanj nij yuvij a.

⁴⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no', ne:

—Nahuún so' che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj, nocoj. Ve'é ca'anj so', ne dínj gaa nimán so' ca'anj so' á —taj Jesucristó rihaan no' a.

⁴⁹ Ataa navij ca'mii Jesucristó, ne ca'na' 'o sí' cavii tucúá Jairo, ne cataj so' rihaan Jairo a:

—Aj cavi' ta'ní' so', ne taj che'é caraaj chrúu so' rihaan maestró a ma' —taj sí' 'na' cataj xna'anj rihaan Jairo a.

⁵⁰ Dan me se cuno Jesucristó nana ca'mii sí' ca'na', gaa ne cataj so' rihaan sí' cu'naj Jairo a:

—Se cuchu'ví' so' ma'. Maan se cuchuman ya rá so' ni'yaj so' manj, ne quinahyun ta'ní' so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁵¹ Dan me se cuchi' Jesucristó tucúá Jairo, ne ne ca'vej Jesucristó catuu nij yuvij rá ve' ga so', ne maan Pedró do', Juan do', Jacobo do', roj nica Jairo do', ca'vej so' catuu rá ve' ga so' a.

⁵² Dan me se ta'vee ndo'o nij sí' cunuu chre' rá ve' che'é chala cunii cavi', ne nanó uxrá rá nij so', ne go' nij so' cuxru' rucuaa nij so' a. Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Se ta'vee soj ma'. 'O se ne cavi' no' ma'. Maan se otoj uun no' nanj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁵³ Gaa ne ca'nga' nacoo nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó che'é se aj quene'en nij so' se vaa aj cavi' ya no' a.

⁵⁴ Tzaj ne catúj Jesucristó rá cuarto naj no', ne quita'aa so' ra'a no', ne nacúun so' man no', cataj so':

—Naxagaa so', chala cunii —taj so' rihaan no' a.

⁵⁵ Ne cunuu i'na' uún no', gaa ne nu' naxagaa no', ne nu' ca'ne' Jesucristó suun rihaan roj nica Jairo se vaa go' roj so' doj se chá cha chala cunii, taj Jesucristó rihaan roj nica Jairo a.

⁵⁶ Dan me se ca'anj rá roj so' se vaa qui'yaj Jesucristó, gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—A 'ó yuvij se cataj xna'anj roj soj rihaan daj qui'yaj che'é chala cunii ma' —taj Jesucristó rihaan roj nica roj so' a.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'née Jesucristó man chuvij nij sí' tucu'yón se-nana so' ca'anj ca'mii natáj nij so' a

¹ Dan me se canacúun Jesucristó man chuvij nij sí' tucu'yón se-nana so', ne cunuu chre' nij so', ne go' so' se nucuaj man nij so', gaa ne ca'vee qui'yaj canaan nij so' rihaan me ma'an nana chree do', ca'vee ca'neej nij so' chí'ij xráá sí' ran' do' a.

² Gaa ne ca'née so' man nij so' ca'anj ca'mii natáj nij so' che'é güii guun chij Dióse rihaan chumij nihánj, ne ca'neej nij so' chí'ij xráá nij sí' ran' do' a.

³ Ne cataj so' rihaan nij so' a:

—A 'ó rasuun se nicaj soj ca'anj soj ma'. Chruun garroté do', nanj do', se chá do', sa'anj do', se nicaj soj ma'. Orún' niqueej yatzi' nuu soj ca'anj ga so' a.

⁴ Ne me ma'an ve' cuchi' soj ne ca'vej 'o so' cané soj ro', ne veé ve' yo' yo'o cané soj ne

veé ve' yo' cavijj soj ca'anj soj ca'mii natáj soj se-nana Diose á.

⁵ Ne me ma'an 'o chuman' se ca'vej rá nij síi chihanj cunō nij so' se-nana soj, tanáj soj chuman' yo', ne cavijj soj tu'va chuman' yo', ne nacunan' soj tacóo soj cayuu yo'óo tachruu man chuman' yo' tacóo soj á. Ndaa dan, gaa ne xcax nij síi chihanj yo' cuentá se vaa tumé nij so' cacun' se vaa ne ca'vej rá nij so' cunō nij so' se-nana soj man adonj —taj Jesucristó rihaan chuvijj nij so' a.

⁶ Gaa ne dan me se ca'anj nij so' nij chuman', ne ca'mii natáj nij so' se-nana Diose nana sa', ne me rej ma'an vaj nij so' ca'ne'j nij so' chii'ij xráá nij síi ran' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xcax jíi nicaj suun cu'naj Herodes cuentá che'é Jesucristó a

⁷ Dan me se cuno síi nicaj suun cu'naj Herodes nu' se vaa qui'yaj Jesucristó, gaa ne guun rá Herodes quene'en so' me síi me Jesucristó a. 'O se ta'aj yuvijj cataj se vaa cunuu i'na' uún Juan síi cuta' ne man yuvijj,

⁸ ne yu'óo ta'aj yuvijj cataj se vaa curuvi' uún síi cu'naj Elías síi cayáan gaa naá, ne yo'óo ta'aj uún yuvijj cataj se vaa cunuu i'na' uún 'o síi nata' se-nana Diose gaa naá a.

⁹ Tzaj ne ma'an síi cu'naj Herodes cataj, ne:

—Aj cavi' Juan, ne x'ne' chihá Juan, qui'yá a. Tzaj ne ne ne'enj me yuvijj me síi nihánj, ne tu'va nii danj che'é so' rihanj ma' —taj Herodes a.

Gaa ne guun uxrá rá Herodes quene'en so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'vee quirii Jesucristó se chá 'un' mii snó'o a

¹⁰ Dan me se namán chuvijj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan Jesucristó, ne nata' nij so' rihaan Jesucristó che'é nu' nij suun sa' nocoo qui'yaj suun nij so' rej ca'anj nij so' a. Gaa ne nicaj Jesucristó man taran' nij so', ca'anj nij so' ndaa tu'va chuman' cu'naj Betsaida rej yanij a.

¹¹ Tzaj ne quene'en 'o x'ne' nocoo yuvijj rej ca'anj Jesucristó, gaa ne canoco' nij so' man Jesucristó, ca'anj nij so' a. Gaa ne ve'é ca'mii Jesucristó ga x'ne' nocoo yuvijj canoco' man so', ne ca'mii natáj so' che'é güii guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne quinahuun nij síi ran', qui'yaj so' dq' a.

¹² Dan me se nichrun' cata' güii, ne dan me se quinchrun' chuvijj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan so', ne cataj nij so':

—Qui'yáa so' se ndo'o, ne na'nej so' chrej man nij yuvijj, ca'anj nij so' rej chuman' nocoo chuman' ra'a dq', gaa ne man ve' caran' nij so' dq', man se chá quirí' nij so' chá nij so' dq' a. Tzaj ne rej man ní' nihánj me se rco' quij me nihánj, ne taj rej caran'

nij so', taj se chá chá nij so' dq', nihánj ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹³ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Go' ma'an soj se chá chá nij yuvijj ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

—Tzaj ne taj se chá rihaan núj ma'. Maan se grún' 'un' rachruún ne vij guge xcuaj ne, vaa rihaan núj nanj á. Tzaj ne ca'vee ca'anj núj, ne quiraan núj se chá chá cunudanj nij yuvijj nihánj nanj á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁴ Dan me se 'un' mii snó'o man rej yo' ta' asuun, ne ino me chana ga xnii adonj. Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a:

—Cayáan nij yuvijj rihaan yo'óo, qui'yaj soj, ne dan me se cunuu chre' 'o vij chihaa chí' vij chihaa chí' yuvijj cane' 'o 'o rej, qui'yaj soj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁵ Ne veé danj qui'yaj nij so', ne ca'anj cane' cunudanj nij yuvijj a.

¹⁶ Gaa ne dan me se quita'aa Jesucristó 'un' nij rachruún ga roj xcuaj yo', gaa ne ni'yaj so' rej xta', ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é se chá yo', gaa ne cuxra' ta'aj so' rachruún dq', nee xcuaj dq', ne caxrij so' ston nij síi tucu'yón se-nana so', che'é rej caxrij níi so' ston nij yuvijj a.

¹⁷ Gaa ne chá taran' nij yuvijj, ne caraa rque nij so' ne ndaa quináj ndo'o se chá a. Gaa ne naqui'yaj chre' nij so' nu' se quináj tu'va yuvijj, ne caraa nij so' yo'óo cunuj chuvijj scaa a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Pedró me síi me Jesucristó a

¹⁸ Dan me se 'o güii ca'anj Jesucristó 'o rej yanij cachíin ni'yaj so' rihaan Diose, ne nij síi tucu'yón se-nana so' ro', man rej yo' ga so', ne xná'anj so' man nij so', cataj so', ne:

—Me sij mé 'unj, taj nij yuvijj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij so' a.

¹⁹ —Vaa síi taj se vaa síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvijj mé so' ei. Ne vaa síi taj uún se vaa síi cu'naj Elías síi nata' se-nana Diose gaa naá me uún so' chuguanj. Ne vaa síi taj uún se vaa yo'óo síi nata' se-nana Diose gaa naá me uún so' xa'. Danj taj 'o 'o ta'aj nij yuvijj nanj á —taj nij so' a.

²⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Ne ma'an soj, gaa ne me sij mé 'unj, rá soj uún ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Gaa ne cataj Pedró:

—Síi ca'neé Diose tinanii man yuvijj rihaan sayuun mé so' ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne cataj xna'anj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Se cataj nij soj nana vaa danj rihaan a 'óo nij yuvijj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunuú i'na' uún so' a

²² Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Xa' 'unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuviı, tzaj ne no xcuún 'unj quiran' ndo'o 'unj sayuun qui'yaj nij sí uun chij do', qui'yaj nij xrej ata suun nocoo doj do', qui'yaj nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuviı do', ne nachrı' ndo'o nij so' ni'yaj nij so' mán 'unj, ne ticavi' nii mán 'unj, ne cachen va'nuj güii, gaa ne cunuú i'na' uún 'unj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²³ Gaa ne dan me se cataj so' rihaan cunudanj nij yuviı a:

—Sese me rá yo'q so' canoc' so' manj, ne se guun rá so' qui'yaj so' se vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' ma'. Ne ca'vee se quiran' uxrá so' sayuun do', ca'vee se ndaa cachron nii man so' rihaan rcutze do', tzaj ne daj a 'o 'o güii me se yo'q qui'yaj suun so' che'ej, ne yo'q canoc' raan so' manj adonj.

²⁴ Tzaj ne sese vaa 'o sí me rá ünani man ma'an rihaan sayuun, ne vaa güii yo'q cavi' nimán so' adonj. Tzaj ne sese cavi' yo'q so' che'é se me so' sí nocoo manj, ne vaa güii cunuú i'na' uún so' adonj.

²⁵ Ne a me se quirı' 'o so' sese qui'yaj canaan so' nu' rasuun man rihaan chumiı nihánj, ne ca'anj ni'ya nimán ma'an so', rá soj ga. Daj chihaa mıj se ca'vee caviı sa' so', qui'yaj rasuun man rihaan chumiı nihánj a ma'.

²⁶ Dan me se xa' sí uun na'aj ni'yaj manj ne uun na'aj ni'yaj se-nanaj, tzaj ne vaa güii guun na'aj 'unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuviı ni'yaj 'unj man so' asa' ca'na' uún 'unj rihaan chumiı nihánj adonj. Ne güii yo' me se ve'é ndo'o guun chij 'unj, qui'yaj Réj Diose, ne caviı sa' 'unj, qui'yaj se-mozó Diose nij sí guee adonj.

²⁷ Nihánj me se cataj ya' 'unj rihaan soj se vaa xa' ta'aj soj sij nicun' nihánj cuano me se gaa ataa a cavi' ta'aj soj, ne ya quene'en ta'aj soj asa' guun che'e Diose guun chij Diose rihaan chumiı nihánj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan cunudanj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa chuguun ndo'o man Jesucristó ni'yaj nij sí tucu'yón se-nana so' a

²⁸ Quisj ca'mii Jesucristó nana vaa danj, gaa ne cachén 'o tunj güii ta' asuun, gaa ne nicaj Jesucristó man Pedró ga Juan ga Jacobo, ne caviı so' raq 'o quij xcaan, ca'anj chahın ni'yaj so' rihaan Diose a.

²⁹ Gaa cachúın ni'yaj so' rihaan Diose, ne yo'q cunuú ino rihaan so', ne yuun che'e cunuú catzii sagan' so', ne ndaa raan lá ma'an sagan' so' a.

³⁰ Gaa ne dan me se naqui'yaa vij snó'o rihaan nij so', ne nanó roj so' cuentó ga Jesucristó, ne Moisés do', Elías sí nata' se-nana Diose gaa naá do', me roj so' a.

³¹ Dan me se ve'é ndo'o curuvi' roj so', ne ca'mii roj so' ga Jesucristó che'e se vaa quiran' Jesucristó chuman' Jerusalén, ne caviı so' chumiı nihánj, ndaa vaa guun rá Diose qui'yaj so' a.

³² Dan me se ca'na' ndo'o nej rihaan nij tuvi' Pedró, tzaj ne ne cotoj nij so' ma'. Quene'en nij so' ndaa vaa chuguun sagan' Jesucristó do', ndaa vaa chuguun sagan' roj sí nicun' ga so' do' a.

³³ Gaa ne dan me se guun che'e roj sí nicun' ga Jesucristó ca'anj yanj roj so' ga Jesucristó, gaa ne cataj Pedró rihaan Jesucristó:

—Cunaj uxrá vaa mán núj nihánj ga so', maestro. Ne qui'yaj núj va'nuj ve' yacataj cané soj nanj á. 'O ve' cané so', ne yo'ó ve' cané sí cu'naj Moisés, ne yo'ó ve' cané sí cu'naj Elías ei —taj Pedró rihaan Jesucristó, tzaj ne ne quene'en uxrá so' daj me che'é ca'mii so' rihaan Jesucristó danj a ma'.

³⁴ Quisj ca'mii so' nana vaa danj, gaa ne ca'na' 'o ngaa rej xta', ne caráán ngaa xráá nij so' ne naxıj nij so' rque ngaa, ne cucu'vi' va'nuj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó yo' a.

³⁵ Gaa ne Diose ro', ca'mii nana cuno nij so' rque ngaa yo' a. Ne cataj Diose:

—Sí nihánj me ta'nıj sí 'ee raj adonj. Cuno soj rihaan so' ei —taj Diose cuno nij so' a.

³⁶ Quisj ca'mii Diose, gaa ne taj orún' Jesucristó nicun', quene'en nij so' a. Tzaj ne yo'q caráán tu'va nij so' se vaa quene'en nij so', ne güii guun danj me se a 'o yuviı ne cataj xna'anj nij so' rihaan a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o xniı nuu nana chree nimán, qui'yaj Jesucristó a

³⁷ Dan me se cachén 'o yan', ne quisj güii, gaa ne ca'anj Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' rej rque a. Gaa ne nari' tuvi' nij so' ga 'o x'ne' nocoo yuviı a.

³⁸ Gaa ne dan me se nucuj ndo'o ca'mii yo'q sí 'na' sca'núj nij yuviı rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Achúın ni'yaj rihaan so' se vaa cunuú 'ee rá so' ni'yaj so' ta'nıj che'é se orún' raq so' me ta'nıj, maestro —taj so' rihaan Jesucristó, ne—

³⁹ Dan me se naruvi' nana chree nimán ta'nıj, ne taj ni'yón snúú so', ne aguá so', ne avii yatan' tu'va so', 'yaj nana chree yo', ne 'yaj chí'ıı ndo'o nana chree yo' man ta'nıj, ne sayuun uxrá curihaıj nana chree yo' nimán ta'nıj adonj.

⁴⁰ Ne dan me se cachíin nì'yáj rihaan nij síi tucu'yón se-nānā so' se vaa quiríi nij so' nānā chree nimán ta'níj, tzaj ne ne ca'vee quiríi nij so' nānā chree nimán ta'níj ma'. —Danj cataj snó'o yo' rihaan Jesucristó a.

⁴¹ Gaa ne cataj Jesucristó a:

—Dan me se síi ne amán rá me soj sij man rihaan chumíj nihánj cuano, ne chí'ij vaa nimán soj, ne a me daj cachej ga soj, ne a me daj gaa naj nimanj nì'yaj 'unj man soj, gaa ne ca'vee qui'yaj canaán soj ga. Nìcāj so' man xnii ca'nā' so' rihanj cuaj á —taj Jesucristó a.

⁴² Dan me se gaa 'na' xnii, ne nū' snúu xnii, ne naxru' xnii, qui'yaj nana chree yo', tzaj ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nana chree se vaa curihanj so' nimán xnii, ne dan me se curihanj nana chree yo' nimán xnii, ne nahuun sa' xnii, qui'yaj Jesucristó, ne nago' Jesucristó man xnii rihaan rej xnii a.

⁴³ Gaa ne quene'en nij yuvij se vaa nucuaj ndo'o Diose síi qui'yaj suun sa' nocoo yo', ne caráya'anj nū' nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj uún Jesucristó se vaa vaa güii caví' so' a

Dan me se caráya'anj cunudanj yuvij se vaa qui'yaj Jesucristó a. Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nānā so' a:

⁴⁴ —A 'ó xco' se quini'yón soj nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano ma'. Dan me se 'unj sij ca'néé Diose nìcāj yu'unj man yuvij me se vaa güii nago' nū' mán 'unj rihaan yuvij adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nānā so' a.

⁴⁵ Tzaj ne ne cunō nij so' nana ca'mii Jesucristó, ne ne ca'vej rá Diose xcāj nij so' cuentá ma'. Ne cuchu'vi' nij so' xna'anj nij so' man Jesucristó che'é nana yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj me síi me síi guun chij doj a

⁴⁶ Dan me se guun che'e nij síi tucu'yón se-nānā Jesucristó ca'mii cunu' nij so' me nij so' guun chij doj a.

⁴⁷ Tzaj ne xcāj Jesucristó cuentá daj vaa nimán nij so', ne che'é dan quita'aa so' ra'a 'o ne'ej, ne nìcāj so' cachrón so' x'núu so',

⁴⁸ gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me ma'an 'o síi arāj cochroj ne a'mii sa' so' ga 'o ne'ej nihánj che'ej, ne adi' ma'anj me arāj cochroj ne a'mii sa' so' ga vaa nanj adonj. Dan me se síi a'mii sa' ga 'unj me se nuveé orún' 'unj me a'mii sa' so' ga ma'. Maan Diose ya síi ca'néé mán 'unj me arāj cochroj ya so' ne a'mii sa' ya so' ga vaa nanj adonj. 'O se síi nìcā' doj rihaan taran' soj ro', me síi sa' doj rihaan taran' soj a —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nānā so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó se vaa me ma'an síi ne unu' ga so' me tuvi' so' a

⁴⁹ Gaa ne cataj síi cu'naj Juan rihaan Jesucristó a:

—Quene'en nūj man 'o síi ata' tu'va se-chuvii so', ne urihanj nana chree nimán yuvii, 'yaj so', nanj maestro. Tzaj ne caráan nūj chrej ca'mii so' ne se qui'yaj so' danj, che'é se nuveé sij chéé ga nì' me so', taj nūj, nanj maestro —taj Juan rihaan Jesucristó a.

⁵⁰ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'ne' sa' guēē rá soj qui'yaj ma'an so' danj ei. 'O se xa' síi ne unu' ga soj, tzaj ne tuvi' soj me so' adonj —taj Jesucristó rihaan Juan do', rihaan yo'ó nij síi tucu'yón se-nānā so' do' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan síi cu'naj Jacobo do', rihaan síi cu'naj Juan do', se vaa nij ca'mii roj so' a

⁵¹ Dan me se gaa nichrun' güii quinan' Jesucristó xta', gaa ne yo'q ca'néé nucuaj nimán so' ca'anj so' chuman' Jerusalén a.

⁵² Dan me se ca'ne' so' suun rihaan doj síi chéé ga so' quitaj yaan nij so' nana' nij so' ve' caran' nij tuvi' nij so', gaa ne ca'anj nij síi ca'anj suun, ne cuchu' nij so' 'o chuman' yanj nij síi samaritano a.

⁵³ Tzaj ne quira'aan nij síi samaritano ve' tucuaj nij so' rihaan Jesucristó, che'é se guun rá so' ca'anj so' chuman' Jerusalén a.

⁵⁴ Dan me se gaa quene'en roj síi tucu'yón se-nānā Jesucristó roj síi cu'naj Jacobo ga Juan, se vaa quira'aan nij síi samaritano ve', gaa ne xná'anj roj so' man Jesucristó, cataj roj so':

—Me rá so' cachinj nì'yaj nūj rihaan Diose, ne ca'nej Diose ya'an, ne cacāā nij síi samaritano na' —taj roj so', xná'anj roj so' man Jesucristó a.

⁵⁵ Tzaj ne nì'yaj Jesucristó man roj so', ne caxrij yuvāā Jesucristó man roj so', ne cataj Jesucristó a:

—Ne ne'en soj daj sij me soj ne guun danj rá soj a. Xa' 'unj, tzaj ne ne ca'na' 'unj ticaví' 'unj man yuvii ma'. Che'é yan tinanii 'unj man yuvii rihaan sayuun ca'ná' 'unj adonj —taj Jesucristó rihaan roj so' a.

⁵⁶ Gaa ne ca'anj nij tuvi' Jesucristó yo'ó chuman' caran' nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó rihaan va'nūj síi tihaj guun rá canoco' man so' a

⁵⁷ Gaa vaj nij so' chrej, gaa ne ca'na' 'o so', ca'mii so' ga Jesucristó a:

—Canocó' 'unj mán so' daj rej ma'an vaj so' ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁵⁸ Gaa ne cataj ya Jesucristó se vaa ran' so' chéé so' a:

—'Q se nij chunee ro', otoj sa' nij xo' rá yu'uj taj rque yo'óo, ne nij xtâj chéé xta' ro', vaa saca' nij xo' a. Ne xa' 'unĵ sij ca'néé Diose nĵaj yu'unĵ man yuvii, tzaj ne taj a doĵ rej quĵnáa 'unĵ cotĵ 'unĵ a ma' —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁵⁹ Ne dan me se cataĵ Jesucristó rihaan yo'ó so' a:

—Ca'nocó' so' manĵ ca'anĵ ní' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

—Ca'veĵ so' nanĵ tucuaĵ, ne ndaa cavi' réj, gaa ne cachĵn' 'unĵ man réj, gaa ne ca'nocó' 'unĵ mán so' ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁶⁰ Tzaj ne cataĵ Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'ne' rá so' cachĵn' ma'anĵ nij sí' cavi' nimán man tuvi' so' x'ngang á. Ne ca'anĵ so', ca'mĵi' natáj so' che'é güii guun chĵj Diose rihaan chumĵi' nihánĵ ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁶¹ Ne dan me se cataĵ yo'ó so' uún rihaan Jesucristó a:

—Me raj ca'nocĵ mán so', Señor. Tzaj ne asino ca'veĵ so' ca'anĵ cataĵ xna'anĵ 'unĵ rihaan nij tuvĵj, gaa ne ca'naj, ne ca'anĵ ní' ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁶² Tzaj ne cataĵ Jesucristó rihaan so' a:

—Sí' oro' nee ni'yaj rej xco' ro', daj chihaa mĵj se cavii nicá' tucuaán qui'yaj so' ma'. Ne sí' me rá canoco' manĵ me se se guun ca'nicaj uún so' rej xco' so' ma'. Ne sese danĵ qui'yaj so', ne daj chihaa mĵj se ca'vee guun chĵj Diose nimán so' ma'. Ne ase vaa sí' oro' nee riĵ tucuaán ro', vaa sí' me rá canoco' manĵ adĵnj —taj Jesucristó rihaan so' a.

10

Nana nihánĵ taj xna'anĵ se vaa ca'néé Jesucristó man va'nuj chihaa chi' sí' tucuyón se-nana so' ca'anĵ ca'mĵi' natáj nij so' a

¹ Cachén doĵ, gaa ne narii Jesucristó man ya'núĵ chihaa chi' snó'o, ne ca'néé so' man vĵj vĵj nij so' quitaj yaanĵ nij so' rihaan Jesucristó ca'anĵ nij so' daj a chuman' cachĵn Jesucristó,

² ne cataĵ Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya' uxrá, ne vaa ndo'o suun rihaan ní', ne nij sí' 'yaj suun me se doĵ nij so' nanĵ adĵnj. Ne cachĵnĵ ni'yaj ní' doĵ nij sí' qui'yaj suun rihaan Diose sí' uun chĵj 'nij ra'a suun, gaa ne ca'nej so' doĵ yuvĵi' qui'yaj suun se-suun so' adĵnj.

³ Dan me se ca'anĵ ca'mĵi' natáj soĵ rihaan nij yuvĵi, tzaj ne xcaĵ soĵ cuentá se vaa ca'na' sayuun rihaan soĵ ei. 'Q se ase vaa matzĵnj vaj rej maĵ xca'yanĵ ca'nu' ro', danĵ gaa soĵ chuguanj.

⁴ Se nicaj soĵ vitó nuu sa'anĵ se nicaj soĵ nanĵ se nicaj soĵ yo'ó tacĵj canĵ se nicaj soĵ ca'anĵ soĵ ma'. 'Q rej ca'anĵ soĵ, ne 'q rej ca'nicaj soĵ, ne se canicun' soĵ nano soĵ cuentó gaa yuvĵi ma'.

⁵ "Asa' catúĵ soĵ rá 'o ve', ne asino cataĵ soĵ rihaan nij sí' yanĵ rá ve' yo' se vaa dĵnj gaa cumán nij so', qui'yaj Diose a.

⁶ Ne sese yanĵ 'o sí' cayáán sa' gaa Diose rá ve' yo', gaa ne ya ve'é cayáán so', qui'yaj Diose a. Tzaj ne sese nuvi' sí' cayáán sa' gaa Diose yáán rá ve' yo', ne ca'nicaj uún nana sa' ca'mĵi' soĵ rihaan ma'an soĵ, qui'yaj Diose, tzaj ne se cavii sa' nij sí' tucua yo' a ma'.

⁷ Caran' soĵ ve' yanĵ sí' sa' yo', ne me ma'an se rque sí' yanĵ yo', ne cha soĵ co'q soĵ doĵ, ne nq xcúun yuvĵi rque yuvĵi chraa cha soĵ che'é suun sa' 'yaj suun soĵ a. Se ca'anĵ soĵ caran' soĵ yo'ó yo'ó ve' ma'.

⁸ Asa' cuchi' soĵ 'o chuman', ne sese ve'é ca'mĵi' nij sí' maĵ chuman' yo' gaa soĵ, gaa ne cha soĵ me ma'an se chá rque nij so' manĵ soĵ a.

⁹ Ca'neĵ soĵ chi'ĵi' xráá nij sí' ran' maĵ chuman' yo', ne ca'mĵi' natáj soĵ rihaan yuvĵi se vaa nichrun' guun chĵj Diose chiháán nij so' a.

¹⁰ "Tzaj ne asa' cuchi' soĵ 'o chuman', ne sese ne ca'veĵ rá nij yuvĵi cunĵ nij yuvĵi se-nana soĵ, gaa ne canicun' soĵ tanuu rá callé chuman', gaa ne cataĵ soĵ rihaan nij yuvĵi maĵ chuman' yo' a:

¹¹ "Asa' curihanĵ núĵ chuman' nihánĵ, ne nacunan' núĵ tacóo núĵ, ne tucua'yu núĵ yo'óo tachruu avĵi chiháán soĵ tacóo núĵ cayuu yo' rihaan ma'an soĵ a. Gaa ne xcaĵ soĵ cuentá se vaa guun rá Diose guun chĵj Diose chiháán soĵ, tzaj ne ne ca'veĵ rá soĵ a". Danĵ cataĵ soĵ rihaan nij sí' na'veĵ rá cunĵ nana ca'mĵi' soĵ a.

¹² Ne cataĵ xna'anĵ 'unĵ rihaan soĵ cuano se vaa vaa güii ca'ne' 'unĵ cacun' che'é nij yuvĵi, gaa ne quiran' nij yuvĵi maĵ chuman' yo' doĵ sayuun rihaan nij sí' chi'ĵi' maĵ chuman' Sodoma adĵnj —taj Jesucristó rihaan nij sí' ca'néé so' a.

Nana nihánĵ taj xna'anĵ se vaa cataĵ xna'anĵ Jesucristó che'é sayuun quiran' yuvĵi maĵ va'nuj chuman' yuvĵi ne ca'veĵ rá cunĵ se-nana so' a

¹³ Gaa ne dan me se cataĵ uún Jesucristó a:

—Nique soĵ sij maĵ chuman' Corazín a. Nique soĵ sij maĵ chuman' Betsaida a. 'Q se quiran' uxrá soĵ sayuun nanĵ á. Dan me se nij sí' maĵ chuman' Tiro doĵ, nij sí' maĵ chuman' Sidón doĵ, me sí' chi'ĵi' nimán nanĵ á. Tzaj ne sese ca'anĵ 'unĵ chiháán nij so', ne sese qui'yaj suun sa' noco ni'yaj ní' so', ne cunĵo nij so' se-nanaĵ ne guun ya' rá nij so' se vaa tumé nij so' cacun', ne ca'nicaj nimán nij so', ne quinanó ndo'o rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', ne ndaa yatziĵ ya' cunuú nij so', ne ndaa yaj chruun acaa ruvaj caraa nij so' raĵ nij so', che'é yan quinanó rá nij so' che'é cacun' tumé nij so' asuun saĵ adĵnj. Nihánĵ, ne ne ca'anĵ 'unĵ ma'. Maĵ se inanj chiháán

soj 'naj, ne qui'yá suun sa' nocqo quene'en ma'an soj, tzaj ne ne canicaj nimán nij soj a ma'.

¹⁴ Dan me se güii ca'ne' 'unj cacun' che'é nij yuvij ro', doj a gaa sayuun quirán' soj rihaan sayuun quirán' nij sí chi'ij man chuman' Tiro do', man chuman' Sidón do' adonj.

¹⁵ Ne vaa soj sij man chuman' Capernaum uún a. Ne sí sa' inanj me ma'an soj, rá soj na'. Nuveé sij sa' me soj ma'. Sí ca'anj rihaan ya'an guun soj adonj —taj Jesucristó a.

¹⁶ Ne cataj uún Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nanā so' a:

—Sí nanó xrej se-nanā soj ro', so' me sí nanó xrej se-nanā ma'anj a. Tzaj ne sí uun nacqo rá ni'yaj man soj ro', so' me sí uun nacqo rá ni'yaj man ndaa ma'anj a. Ne sí uun nacqo rá ni'yaj man ma'anj ro', so' me sí uun nacqo rá ni'yaj man Diose sí ca'née manj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nanā so' a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa namán va'nuj chíhaq chí' nij sí ca'née Jesucristó a

¹⁷ Quisj qui'yaj va'nuj chíhaq chí' nij so' ndaa vaa cataj Jesucristó, gaa ne namán uún nij so' a. Niha' rá nij so', ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ndaa nij nanā chree uno rihaan núj, Señor. Che'é se se-chuvii so' táa tu'va núj, ne urihanj nij so' nimán yuvij nanj á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁸ Ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne'en yaj cayuu se nucuj nicaj Satanás, ne ase uun raan ro', me cayuu se nucuj nicaj Satanás adonj.

¹⁹ Cuno soj ca'muj á. 'Unj ro', me sí qui'yaj guun nucuj soj qui'yaj canaán soj rihaan daj a se chí'ij a. Ca'vee se ru'maan che'é soj 'o xcuáá do', 'o xcuun do', tzaj ne taj se qui'yaj xo' man soj ma'. Qui'yaj canaán soj rihaan nu' se nucuj nicaj Satanás sí taj ri'yunj ni'yaj man ní, ne a 'ó xco' se qui'yaj chí'ij a 'ó rasuun man soj ma'.

²⁰ Tzaj ne taj che'é guun niha' rá soj che'é se uno nij nanā chree rihaan soj ma'. Guun niha' rá soj, tzaj ne che'é se aj cachrón Diose se-chuvij soj rej xtá' ro', che'é dan guun niha' rá soj á —taj Jesucristó rihaan va'nuj chíhaq chí' nij so' a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa guun niha' rá Jesucristó, qui'yaj Nimán Diose a

²¹ Maan güii yo' ro', guun niha' rá Jesucristó, qui'yaj Nimán Diose, ne cataj Jesucristó rihaan Diose a:

—Sí 'nj ra'a chumij do', sí 'nj ra'a xtá' do', mé so', Ataj Chij. Ne sa' uxrá qui'yáá so' caráán so' rihaan nij sí avii raq do', rihaan nij sí acaj cuentá do', se vaa se cuno nij so' se-nanaj ma'. Maan nij sí vaa nicá' nimán

ro', ve'é cuno nij so', qui'yáá so' a. Danj inanj qui'yáá so', che'é yan danj me rá so' qui'yáá so', Ataj —taj Jesucristó rihaan Rej so' Diose a.

²² Canicaj Jesucristó, ca'mii so' rihaan nij yuvij, cataj so' a:

—Aj rqué Réé 'unj Diose cunudanj rasuun rihanj á. Ne a 'ó sí ne ne'en daj vaa 'unj, maan se orún' Réj ne'en a. 'O se ta'nii so' mej adonj. Ne a 'ó sí ne ne'en daj vaa Réj ma'. Maan se orún' 'unj ne'en daj vaa so' adonj. Ne sese me rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan yo'ó nij yuvij daj vaa Réj, ne quene'en yo'ó nij so' uún adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

²³ Gaa ne ni'yaj Jesucristó man nij sí tucu'yón se-nanā so', ne cataj so' rihaan inanj ma'an nij so' a:

—Vaa che'é gaa niha' rá soj che'é rihaan soj á. 'O se aj quene'en soj se vaa qui'yáj nanj á.

²⁴ 'O se cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa man ndo'o sí man gaa naá sí nata' se-nanā Diose do', sí nicaj suun rey do', guun rá quene'en se vaa quene'en nij soj, tzaj ne ne quene'en nij so' ma'. Ne guun rá nij so' cuno nij so' se vaa cuno nij soj, tzaj ne ne cuno nij so' a man adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nanā so' a.

Nanā nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é sí samaritano racu'j man sí ran' chí'ij a

²⁵ Gaa ne dan me se canicun' caya 'o sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij, ne xná'anj so' 'o nanā man Jesucristó, che'é rej guun rá so' qui'ij so' rej carā so' cacun' xráá Jesucristó a.

—Daj qui'yáj, gaa ne ca'vee cayánj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ga maestro' —taj so' rihaan Jesucristó a.

²⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ne'én so' me nanā no rihaan yanj no se-tucuanj Moisés na'. Daj taj yanj yo' nayaa so' ga —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man so' a.

²⁷ Gaa ne cataj so' rihaan Jesucristó a:

—“Ndaa nimán yá so' guun rá so' ni'yaj so' man Diose sí 'nj ra'a man ní, ne ndaa nu' se nucuj yá so' carā cochroj rihaan Diose, ne yo'q ndaa cúu yave mán so' cuchuman rá ni'yaj man Diose nanj adonj.” Ne, “Adi' se 'ee rá so' man ma'an so' ro', danj gaa 'ee rá so' man tuvi' so' á”, taj se-tucuanj Moisés adonj —taj sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés yo' a.

²⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya uxrá a'mii so' á. Danj qui'yáá so', gaa ne cayáán so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj á —taj Jesucristó rihaan so' a.

²⁹ Tzaj ne síi sa' inanj me síi tucu'yón se-tucuñj Moisés, rá ma'an so' a. Che'é dan xná'anj so' nana nihánj man Jesucristó a:

—Me síi me tuvi' 'unj ga —taj so' a.

³⁰ Gaa ne canicaj Jesucristó, nanó so' se-cuento síi samaritano a:

—Dan me se cavií 'o síi israelitá chuman' Jerusalén, ca'anj so' chuman' Jericó a. Vaj so' chrej, gaa ne caráán síi ituu man so' chrej, ne go' uxrá nij síi ituu man so', ne quirii ne ní síi ituu sagan' so', ne daj doj se cavi' so', gaa ne tanáj nij síi ituu man so' a.

³¹ Gaa ne dan me se vaj 'o xrej nicun' rihaan ní' síj israelitá chrej yo' a. Quene'en so' man síi quiran' chi'íi yo', vaj ne cachén yaníj so' ca'anj so' a.

³² Gaa ne dan me se vaj 'o ta'níi ta'nij si'no Leví síi racuíj man xrej uún a. Quene'en so' man síi quiran' chi'íi yo', vaj ne cachén yaníj so' ca'anj so' uún a.

³³ "Gaa ne dan me se ca'na' 'o síi samaritano uún a. Nuveé síj israelitá me so' ma'. Síj yaníj avii rej Samaría me so' a. Quene'en so' man síi quiran' chi'íi yo', gaa ne cunuu 'eé rá so' man síi quiran' chi'íi yo' a.

³⁴ Ca'anj so' qui'yaj cono'ó so' man síi quiran' chi'íi yo', ne cuta' so' rmedió rej quiran' chi'íi, ne nacutáj so' mantá rej quiran' chi'íi yo' a. Gaa ne cuta' síi samaritano yo' man síi quiran' chi'íi yo' xráá daán so' xcuu vaj ga so', ne ca'anj roj so' ve' aran' yuvi' chéé chrej, ne taj ya'anj síi samaritano yo' man síi quiran' chi'íi yo' a.

³⁵ Cachén 'o yan', ne yo'ó güii me se guun rá síi samaritano ca'anj so', ne quirii so' vj sa'anj denario, ne caxrij so' ston síi tucua ve' se vaa taj ya'anj so' man síi ran', gaa ne cataj so' rihaan síi tucua: "Asa' ca'na' uún 'unj, ne ñaru'vee 'unj me daj ma'an sa'anj me gaa tu'vee so', rá so'", taj síi samaritano rihaan síi tucua a. —Veé ñanj síj cuentó nanó Jesucristó rihaan síi naqui'yaj cuu se-tucuñj Moisés yo' a.

³⁶ Gaa ne xná'anj Jesucristó nana nihánj man síi naqui'yaj cuu se-tucuñj Moisés yo' a:

—Va'núj nij síi vaj rá chrej yo', gaa ne me so' me tuvi' síi quiran' chi'íi yo', rá so' ga —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man so' a.

³⁷ —Síi cunuu 'eé rá man so' ro', me tuvi' so', raj a —taj síi naqui'yaj cuu se-tucuñj Moisés rihaan Jesucristó a.

Ne cataj uún Jesucristó rihaan so' a:

—Ase vaa qui'yaj síi cunuu 'eé rá man síi quiran' chi'íi yo' ro', veé ñanj qui'yaj gueé so', ca'anj so' ei —taj Jesucristó rihaan síi naqui'yaj cuu se-tucuñj Moisés yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Jesucristó tucua' roj chu'vij Marta a

³⁸ Dan me se vaj Jesucristó chrej ga nij síi tucu'yón se-nana so', ne cuchi' so' 'o chuman', ne dan me se ca'vej rá 'o chana cu'naj Marta yanj chuman' yo' caran' Jesucristó tucua no',

³⁹ ne yáán chu'vij no' chana cu'naj Mariá ga no', ne dan me se ca'anj cayáán chu'vij no' Mariá tacóó Jesucristó, ne nanó xrej no' se-nana so' a.

⁴⁰ Tzaj ne Marta ro', daj a suun caráya'anj no' a. Dan me se quinichrun' Marta rihaan Jesucristó, ne cataj no' rihaan so' a:

—Me che'é ne rihuun rá so' se vaa dínj ne chu'vij 'unj, ne orún' ma'anj 'yaj chují, ga Señor'. Cataj so' rihaan no' se vaa racuíj no' manj á —taj Marta rihaan Jesucristó a.

⁴¹ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Xa' che'é suun man rihaan chumii nihánj, vaj ne taj che'é caráya'áán so' ndaa vaa 'yáá so', man Marta. Snúú rá so', 'yaj suun vaa rihaan so' á. 'O se taj che'é caráya'anj ní' rasuun man rihaan chumii nihánj ma'.

⁴² 'O se doj a vaa suun achiin qui'yaj ní', ne vaa orún' suun sa' ya ya achiin rihaan ní' nanj á. Ne Mariá nihánj, vaj ne cunaj 'yaj no' se vaa me rá no' cunó no' se-nanaj, ne taj che'é cataj ní' se vaa nij 'yaj no' uno no' se-nanaj ma' —taj Jesucristó rihaan Marta a.

11

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii ní' gaa achiin ni'yaj ní' rihaan Diose a

¹ Gaa ne dan me se cachíin ni'yaj Jesucristó rihaan Diose 'o güii, ne gaa quisíj cachíin ni'yaj so' rihaan Diose, gaa ne cataj 'o síi tucu'yón se-nana so' rihaan so' a:

—Tucu'yón so' man núj daj ca'mii núj gaa cachíin ni'yaj núj rihaan Diose, Señor. 'O se xa' síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvi', vaj ne tucu'yón so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' daj ca'mii nij so' gaa cachíin ni'yaj nij so' rihaan Diose, ne ñanj inanj qui'yáá so' che'é núj, rá núj a —taj so' rihaan Jesucristó a.

² Gaa ne dan me se ca'mii Jesucristó nana nihánj rihaan nij so' a:

—Ñanj cataj soj gaa cachíin ni'yaj soj rihaan Diose á: "Ataj Chij, me rá núj xcaj yuvi' cuentá se vaa inanj sa' 'yáá so' a. Ne me rá núj quisíj güii guun chíj so' rihaan chumii nihánj a.

³ Ne 'o 'o güii me se rque so' nu' rasuun achiin man núj chá núj á.

⁴ Ne caraá x'naa so' che'é cacun' taj xráá núj á. 'O se ma'an núj me síi aráj x'naa che'é cacun' 'yaj tuvi' núj rihaan núj ñanj adonj. Dan me se caráán ra'á so' xráá núj rihaan chrej chi'íi á". Ñanj cataj soj gaa cachíin ni'yaj soj rihaan Diose ei —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nõ xcúún ní' cachínj ní'yaj ní' rihaan Diose che'é rasuún achiin man ní' a

⁵ Gaa ne canicaj Jesucristó, nanó so' 'o se-cuento sí cachín rasuún rihaan tuvi' rej nij a:

—Dan me se cataj ní', ne cuchí' 'o so' tucua tuvi' so' yan', ne cataj so' rihaan tuvi' so': "Quí'yáá so' se ndo'o, ne racuj so' va'nuj chraa manj, tinuj.

⁶ Ca'na' 'o tuvij sí achén chrej, ne caran' so' tucua, tzaj ne taj vaj chraa rihanj goj cha so' ma'", cataj so' rihaan tuvi' so' a.

⁷ Ne daj cataj tuvi' so' rihaan so', rá soj ga. Cataj tuvi' so': "Se narij so' nej rihanj, man tinuj. Aj naqui'yaj raan 'unj ta'yaa, ne aj otoj nij ta'nij núj, ne rmij naxagaj rquej chraa mán so' ei", cataj tuvi' so' rihaan so', rá soj na'. Daj chíhaa mij se ca'mii so' danj ma'.

⁸ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sí otoj yo' ro', nda' se na'vej rá so' naxagaa so' go' so' chraa man tuvi' so', tzaj ne che'é se ne uun na'aj tuvi' so' achín achín so' chraa, ne che'é dan guun rmij xréé sí naj otoj, gaa ne naxagaa so', ne go' so' me ma'an rasuún achiin man sí nicun' ta'yaa yo' adonj.

⁹ "Ne 'unj nihánj me sí cataj xna'anj rihaan soj se vaa cachínj soj se vaa achiin man soj rihaan Diose, ne so' me sí rque man soj, ne nano' soj rasuún achiin man soj, ne nari' soj rasuún yo', ne ase vaa 'yaj sí tica'mii ta'yaa tucua tuvi' ro', danj qui'yaj soj ga Diose, ne ca'nuu Diose ta'yaa yo', ne rque Diose rasuún achiin man soj adonj.

¹⁰ O se sí achín rasuún rihaan Diose ro', quirí' so' rasuún achiin man so', ne sí nano' rasuún achiin man ro', quirí' so' rasuún yo', ne sí tica'mii ta'yaa rej yanj Diose ro', ca'nuu Diose ta'yaa, ne quirí' sí tica'mii ta'yaa rasuún achiin man so' adonj.

¹¹ Xcaj soj cuentá se vaa ma'an soj, nanj yuvij me soj, tzaj ne sese achín ta'níi yo' o tuvi' soj chraa cha yo' man soj, ne se ca'vee nano' soj yahij ne caxrij soj ston yo' ma'. Ne sese achín ta'níi soj nee xcuaj cha yo' man soj, ne se ca'vee nano' soj xcuáa ne caxrij soj ston yo' ma'.

¹² Ne sese achín ta'níi soj xruú chuchee cha yo' man soj, ne se ca'vee nano' soj xcuun ne caxrij soj ston yo' ma'.

¹³ Dan me se danj nanj soj, ne sí chí'ij nimán me soj, tzaj ne ne'en soj rque soj se sa' cha ta'níi soj ei. Che'é dan táa a Rej soj sí nicun' xta', ne sij sa' inanj me so', ne so' me sí rque ya Nimán man nij sí achín Nimán Diose rihaan so' nanj adonj. —Danj cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuta' nij sí fariseo cacun' rmi' xráá Jesucristó se vaa

ca'mii Jesucristó ga sí chree a

¹⁴ Dan me se 'o güii quiríi Jesucristó yo' o nana chree nimán 'o sí ya'mii, ne dan me se ya'mii so', qui'yaj nana chree yo', tzaj ne curihanj nana chree nimán so', ne guun che'é so' ca'mii so' adonj. Ne caráya'anj uxrá nij yuvij quene'en nij so' se vaa qui'yaj Jesucristó,

¹⁵ ne ta'aj nij yuvij cataj se vaa a'mii Jesucristó ga sí chree cu'naj Beelzebú sí uun chij rihaan nij nana chree, ne che'é dan rii so' man nij nana chree nimán yuvij, taj ta'aj nij yuvij, ni'yaj nij yuvij man Jesucristó a.

¹⁶ Ne yo' o ta'aj nij yuvij guun rá cuta' cacun' xráá Jesucristó, ne che'é dan cachín ni'yaj nij so' rihaan Jesucristó se vaa qui'yaj so' 'o suun sa' nocoo 'na' rej xta' ni'yaj nij so', taj nij so' a.

¹⁷ Dan me se quene'en ma'an Jesucristó daj vaa nimán nij yuvij, ne che'é dan cataj so':

—Ne'en soj se vaa sese vaa 'o nación, ne sese xra' ta'aj nij sí uun chij rihaan nación yo' ne cunu' ma'an nij so' ga tuvi' nij so', ne vaa güii, ne nu' nación yo' quirí' nu' nanj adonj. Ne sese cunu' ta'aj nij yuvij man 'o barrío ga tuvi' yuvij sí man ma'an barrío yo' ro', ne vaa güii, ne quirí' nu' barrío yo', qui'yaj nij so' nanj adonj.

¹⁸ Che'é dan me sese racuj sí chree sí cu'naj Satanás manj rii 'unj man tuvi' so' nana chree nimán nij yuvij, gaa ne asa' ca'vee guun chij ndo'o so' rihaan nij yuvij man rihaan chumij nihánj, rá soj ga. Nana nihánj xna'anj 'unj man soj che'é se me rá soj cataj soj se vaa sí chree cu'naj Beelzebú ro', me sí racuj manj rij man nana chree nimán nij yuvij, rá soj vaa nanj a.

¹⁹ Dan me se rii 'unj man nij nana chree nimán nij yuvij, 'yaj sí chree cu'naj Beelzebú, che'é se a'mii 'unj ga so', rá soj a. Tzaj ne nij sí tucu'yón se-nana soj me se veé danj rii uun nij so' man nij nana chree nimán nij yuvij uun ei. Ne asa' a'vee 'yaj nij so' danj, rá soj ga. Ne vaa nij so' vaa, veé danj a'mii nij so' ga sí chree, rá soj gaa na'. Che'é nana ca'mii soj me se ma'an nij sí tucu'yón se-nana soj cuta' cacun' xráá soj se vaa ca'mii ne soj adonj.

²⁰ Tzaj ne 'unj me se ya ma'an ra'a Diose racuj manj rii 'unj man nij nana chree nimán nij yuvij adonj. Che'é dan xcaj soj cuentá se vaa aj guun che'é Diose guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj.

²¹ "Dan me se sese 'o sí ru'vee yanj rá ve' me se vaa aga' sihaa do', vaa mixté do', rihaan so', ne tumé so' si'yaj so' yáán so', ne taj sí ca'nee si'yaj so' ma'.

²² Tzaj ne sese ca'na' yo' o sí vaa doj fuerzá rihaan, gaa ne qui'yaj canaán so' rihaan sí yanj raan, gaa ne ca'nee so' nu' saga' so' do', nu' si'yaj so' do', ne cuxra' ta'aj

so' ga tuvi' so' nanj adonj. Ta'nga' danj 'yáá 'unj ga síi chree, ne 'yaj canaan 'unj man so' adonj.

²³ "Naj guun síi na'vej rá qui'yaj suun ga 'unj ro', síi taj ri'yunj manj me so' a. Ne naj guun síi ne racuj manj naqui'yaj chre' 'unj man yuvij canoco' man Diose ro', so' me síi ticha'nuu man nij yuvij, ne aráán so' rihaan nij yuvij se canoco' nij yuvij man Diose ei —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj daj 'yaj nana chree gaa anicaj uún nana chree nimán yuvij a

²⁴⁻²⁵ Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—Ne gaa tihaj avii yuun yo' o nana chree nimán snó'o, ne chéé rma'an nana chree yo' nano' so' rej cayáán so', tzaj ne taj se qui'yá' quirj' nana chree yo' rej cayáán so', gaa ne me rá uún nana chree yo' canicaj so' rej cavii so' gaa naá a. Dan me se taj nana chree yo': "Canicaj uún 'unj nán' 'unj rej cavii 'unj a. Ve'é nanj vaa tucuj, ne naruvii rá ve' tucuj cuano, ne uun yá yanj rá ve' tucuj cuano adonj", taj nana chree yo' a.

²⁶ Gaa ne dan me se anicaj uún nana chree yo' nimán snó'o yo', ne nano' nana chree yo' yo' o' hij tuvi' nana chree yo' síi chi'ijij doj, ne 'na' niqúe uún so' nimán snó'o yo', gaa ne cayáán taran' nij nana chree yo' a. Dan me se gaa naá gaa cayáán orún' nana chree yo', gaa ne maan ta'nga' quij vaa nimán snó'o yo', tzaj gaa namán yo' o' hij nana chree yo', gaa ne doj a tico nana chree man so', ne doj a quij vaa nimán snó'o yo', 'yaj nana chree yo' a adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj me síi me nij síi cavij sa' ga Diose a

²⁷ Dan me se gaa ca'mii Jesucristó nana vaa danj, gaa ne nucuj ca'mii 'o' chana' nicun' sca'núj nij yuvij, cataj no':

—Cavij sa' níi so', che'é se cuchruj no' mán so', ne tucuzii no' mán so' á —taj chana' yo', caguáj no' rihaan Jesucristó a.

²⁸ Tzaj ne cataj Jesucristó a:

—Síi cavij sa' ya ro', me síi uno se-nana Diose ne 'yaj ndaa vaa taj nu' nana yo' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj me suun sa' nocoo me qui'yaj Jesucristó, yan guun ya rá nij yuvij se vaa ya vaa nana ca'mii so' a

²⁹ Dan me se cunu chre' doj yuvij rihaan Jesucristó, ne che'é dan guun che'e so' ca'mii so' nana nihánj a:

—Inanj che'é se yuvij vaa chi'ijij nimán me soj ro', che'é dan me rá soj qui'yá' suun sa' nocoo á. Tzaj ne se qui'yá' suun sa' nocoo che'é soj ma'. Maan se quene'en soj se vaa

ase vaa quiran' síi cu'naj Jonás gaa naá ro', danj quirán' 'unj, vaa güii nanj á.

³⁰ Dan me se qui'yaj Diose suun sa' nocoo ga síi cu'naj Jonás quene'en nij síi man chuman' Nínive gaa naá, ne danj inanj qui'yaj uún Diose ga 'unj sij ca'née so' nicaj yu'unj man yuvij, quene'en soj adonj.

³¹ "Ne güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij ro', cuchj' chana' nicaj suun reiná guun hij rihaan chuman' naj gan' ndo'o rej sur, ne canicun' no' rihaan soj, qui'yaj Diose, ne cuta' no' cacun' xráá soj adonj. 'O se gan' ndo'o cachéé no' cuchj' no' rihaan síi cu'naj Salomón, ne cuno no' nana' cuu tucu'yón Salomón man no' adonj. Ne xa' 'unj sij nicun' rihaan soj cuano, tzaj ne sa' doj vaa 'unj rihaan síi cu'naj Salomón yo' adonj. Tzaj ne na'vej rá soj cunó soj nana' a'mii 'unj rihaan soj a man adonj.

³² Ne nij síi man chuman' Nínive ro', canicun' nij so' ga ma'an soj sij vaa i'na' rihaan chumij nihánj cuano asa' quisj güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij, ne cuta' nij síi man chuman' Nínive yo' cacun' xráá soj adonj. Cuno nij so' nana' ca'mii natáj síi cu'naj Jonás, ne nuchran' nimán nij so', ne canoco' nij so' man Diose adonj. Ne xa' 'unj sij nicun' rihaan soj cuano, tzaj ne sa' doj vaa 'unj rihaan síi cu'naj Jonás yo', tzaj ne taj se qui'yá' naqui'yaj sa' soj nimán soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij yuvij yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no' xciúun ní' xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' a

³³ Ne cataj uún Jesucristó rihaan nij so' a: —Gaa rmj', ne a 'o' yuvij ne uta' ya'an raá aga' ya'an ne axrj yuve nij so' rque 'o' chrúun ma'. Sese rmj', ne achrón nii ya'an raá aga' ya'an ne uta' nii aga' yo' rej xta', ne daj a nij yuvij atúj rá ve' ro', chuguun ni'yaj nij so' adonj.

³⁴ "Rlij rihaan ní' me ya'an nicaj yu'unj man ní' ei. Dan me se sese rlij rihaan ní' ro', ni'yaj yo' ne uun sa' rá yo', gaa ne nu' nee man ní' ro', sa' vaa, ne adi' se chuguun aga' ya'an ro', danj chuguun man ní' gaa sa' rihaan ní' adonj. Tzaj ne sese rlij rihaan ní' ro', ni'yaj yo' ne inanj uun chi'ijij rá yo', gaa ne nu' nee man ní' ro', uun chi'ijij rá, gaa ne adi' síi nicun' yan rmj' ne cunudanj man so' ro', rmj', ne danj vaa síi uun chi'ijij rá adonj.

³⁵ Xcaj ndo'o soj cuentá se gaa nanj quina'aj ya'an nicaj yu'unj man soj ne guun soj 'o' se rmj' a.

³⁶ Dan me se sese cunudanj man ní' nuú ya'an, gaa ne taj a doj se rmj' nuu man ní', gaa ne cunudanj man ní' ro', chuguun, ne adi' gaa o' cachun' ya'an xráá nii ne chuguun nu' man nii ro', danj vaa ní' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' tumé nij síi fariseo a

³⁷ Dan me se gaa ca'mii Jesucristó rihaan nij yuvij, ne canacúun 'o síi fariseo man so' chá so' chraa tucúa síi fariseo yo', gaa ne dan me se ca'anj cayáan roj so' rihaan mesá a.

³⁸ Dan me se xcaj síi fariseo yo' cuentá se vaa ne noco' Jesucristó se-tucuanj nij síi fariseo se vaa ne na'ya' so' gaa chá so' chraa, gaa ne caráya'anj ndo'o síi fariseo yo' a.

³⁹ Che'é dan cataj síi 'nij ra'a man ní' rihaan so':

—Xa' soj sij fariseo, tzaj ne ase vaa rasuun, ne sa' uxrá na'nu' nii xráá yo', tzaj ne rque yo' ro', me se vaa nacaj gué yo', ta'nga' danj vaa gué soj, ne xráá soj me se ve'é naruvij, tzaj ne nimán soj me quij vaa, ne niha' uxrá rá soj ca'nee soj si'yaj tuvi' soj, ne noco' ndo'o soj chrej chí'ij adonj.

⁴⁰ Nuveé sij acaj cuentá me soj a ma'. Ne'en soj se vaa Diose ro', me síi qui'yaj ra'a soj, ne na'ya' ndo'o soj, ne veé so' me síi qui'yaj nimán soj uún a.

⁴¹ Dan me se go' soj ta'aj se chá do', ta'aj sa'anj do', man nij síi niqúe, gaa ne xcaj soj cuentá se vaa síi sa' nimán me soj adonj.

⁴² "Tzaj ne niqúe soj sij fariseo nanj á. 'O se quiran' uxrá soj sayuun nanj adonj. 'O se sese vaa nuu xlá do', coj ruda do', me ma'an cuéj do', rihaan soj, ne rque soj 'o nánj rasuun yo' rihaan Diose che'é 'o 'o chí' nánj rasuun vaa rihaan soj nanj á. Tzaj ne ne a'ne' nicá soj cacun' che'é tuvi' soj ma'. Ne aráj cochroj soj rihaan Diose ma'. Tzaj ne me rá Diose qui'yaj soj nu' nana nocoq nihánj, ne na'vej rá Diose tanáj xco soj yo'ó nana le'ej doj yo' a ma'.

⁴³ "Niqúe soj sij fariseo nanj á. Quiran' uxrá nij soj sayuun adonj. 'O se niha' rá soj quitaj soj chruun xlá sa' doj nicun' rá ve' tucuyón ní' se-tucuanj Moisés, ne niha' rá soj caraya'anj yuvij man soj gaa chéé soj yu'vee a.

⁴⁴ "Niqúe soj che'é sayuun quiran' soj á. Ne ase vaa chraan naj xngará rihaan santó ro', vaa soj, ne xráá soj ro', vaa catzi, tzaj ne nimán soj me se adi' se vaa cúu ri'yuj ro', vaa nimán soj adonj. Ne vaa chraan naj xngará rihaan santó, ne xráá yo' me se sa' uxrá vaa yo', ne rque yo' me se cúu ri'yuj inanj man rque yo', ne nij yuvij me se chéé nij yuvij yo' xráá chraan, ne taj nij so' se vaa sa' ndo'o vaa chraan yo', taj nij so', tzaj ne ne ne'en nij so' se vaa inanj cúu ri'yuj man rque yo' a man adonj. Ta'nga' danj vaa gué soj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi fariseo yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' tumé nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij a

⁴⁵ Gaa ne ca'mii 'o síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij, ne cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Tzaj ne nachrí' so' ni'yaj so' man ma'an nuj gaa a'mii so' nana vaa danj á —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁴⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ne niqúe ma'an soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij a. Ma'an soj uún quiran' uxrá sayuun nanj adonj. 'O se a'ne' uxrá soj suun rihaan yuvij daj qui'yaj nij yuvij canoco' nij yuvij man Diose, tzaj ne dan me se ase vaa yuvij araa ndo'o rasuun 'ee xráá tuvi' vaa nij soj, ne a doj ne racuj soj man yuvij cataj yuvij rasuun 'ee yo' a ma'. A 'o raá ra'a nij soj ne racuj soj man yuvij a man adonj.

⁴⁷ "Niqúe soj che'é sayuun quiran' soj a. Ve'é une' soj chraan yan naj cúu man nij síi nata' se-nana Diose gaa naá, tzaj ne ma'an xij soj ro', me síi ticavi' man nij so' adonj.

⁴⁸ Dan me se che'é se ne'en ní' se vaa 'yaj ma'an soj, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa 'o vaa rá soj ga xij soj síi man gaa naá, ne cuyaan 'yaj soj ga xij soj adonj. Dan me se nij so' ro', ticavi' man nij síi nata' se-nana Diose, ne soj ro', une' chraan yan naj cúu man nij so' adonj.

⁴⁹ "Che'é dan cavii 'o nana cuu raá Diose, cataj Diose: "Xa' yuvij nihánj, tzaj ne ca'nej 'unj síi nata' se-nanaj rihaan nij so' a. Dan me se ticavi' nij so' man ta'aj nij síi ca'nej 'unj, ne yo'ó ta'aj nij so' me se me rej ma'an vaj nij so', ne quitaj ri'yunj uxrá nij so' man nij síi ca'nej a.

⁵⁰ Ndaq sij, gaa ne nu' ton cayanj man nij síi nata' se-nana Diose asij gaa guun che'e chumij ro', nu' cacun' yo' ro', nata' xráá nij so' a.

⁵¹ Dan me se asij ton cayanj man síi cu'naj Abel ne ndaq ton cayanj man síi cu'naj Zacarías gaa cavi' so' rihaan nuvij yan nicun' mesá altar xij ro', nu' cacun' yo' ro', nata' xráá nij so' a", taj Diose a. Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuanq se vaa quiran' ma'an nij tuvi' nij soj sayuun che'é nu' cacun' yo' adonj.

⁵² "Niqúe soj sij naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij a. Quiran' uxrá soj sayuun adonj. Taj se qui'yá' xcaj yuvij cuentá, 'yaj soj ma'. Dan me se ma'an soj ro', na'vej rá catuu se-tucuanj Diose, ne nij síi me rá catuu me se aráan soj chrej rihaan nij so', ne na'vej rá soj catuu nij so' a man adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij a.

⁵³ Dan me se curihanj Jesucristó ve' yo', ne guun che'e nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', nij síi fariseo do', táa ri'yunj uxrá nij so' man Jesucristó, ne guun che'e nij so' xná'anj nij so' man so' che'é que'ee rasuun a.

⁵⁴ Dan me se nanó xrej uxrá nij so' nana ca'mii Jesucristó che'é rej guun ndo'o rá nij

so' cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é nana tu'va so' a.

12

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'vejrá Jesucristó qui'yaj nij sí tucu'yón se-nana so' ndaa vaa qui'yaj nij sí fariseo a

¹ Dan me se cunuu chre' uxrá yuvij rej vaj Jesucristó, ne uxrá chrij nij so', ne ndaa tigu'j tuvi' ma'an nij so' a.

Gaa ne guun che'e Jesucristó ca'mii so' asino yaan ga nij sí tucu'yón se-nana so', cataj so':

—Cütumé soj man soj se gaa nanj quirān' soj sayuun, qui'yaj se-levadura nij sí fariseo á. Dan me se taj nij so', ne inanj nana sa' a'mii nij so', taj nij so', tzej ne taj ma'. Tu'va rma'an nij so' nanj adonj. Nuveé nana sa' a'mii nij so' ma'. Inanj nana nucui' rá a'mii nij so' nanj adonj.

² Tzej ne dan me se nu' nana ca'mii yuve nij so' do', nu' rasuun 'yaj yuve nij so' do', nu' yo' ro', nurihanj quene'en cunudanj yuvi' vaa güii adonj.

³ Che'é dan nu' nana ca'mii soj rej rmi' ro', vaa güii nurihanj yo' rej chuguun, ne nu' nana ca'mii soj xréé tuvi' soj rej rá ve', ne nurihanj yo' vaa güii ndaa patio rihaan ve' adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cuchu'vi' ní' quene'en ní' yuvij ma'

⁴ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Dan me se tuvi' 'unj me soj, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa se cuchu'vi' soj quene'en soj nij sí ticavi' man ne man soj ma'. 'Q se asa' qui'yaj nij so' danj, gaa ne taj vaj doj se chi'ij qui'yaj nij so' man soj a ma'.

⁵ Tzej ne nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj me síi cuchu'vi' soj ni'yaj soj man a. Dan me se vaa che'é cuchu'vi' soj ni'yaj soj Diosé adonj. Asa' quisij ticavi' nii man soj, gaa ne so' me síi ca'nej man soj rihaan ya'an cacaa soj sese tumé soj cacun' adonj. Che'é dan taj 'unj rihaan soj se vaa vaa che'é cuchu'vi' soj ni'yaj soj man so' adonj.

⁶ "Ne'en soj daj vaa nij xtáj chrin' se vaa 'un' ya xo' nó chi' guee cha'aa a. Tzej ne taj ya'anj uxrá Diosé man 'o' o' nij xo' a.

⁷ Ne Diosé me se vaa cuentá yuvé raq soj 'yaj so', ne ne'en so' me daj yuvé raq soj, ne che'é dan se cuchu'vi' soj che'é sayuun qui'yaj yuvij man soj ma'. 'Q se uxrá vaa yu'vee doj nó soj rihaan xtáj chrin' yo', 'yaj Diosé adonj.

⁸ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa no' xcúun soj nata' ya soj rihaan yuvij se vaa me soj síi noco' manj, ne nu' síi 'yaj danj ro', vaa güii, ne 'unj sij ca'née Diosé njaj yu'unj man yuvij ro', nataj rihaan nij

se-mozó Diosé se vaa sij noco' manj me so' a.

⁹ Ne síi taj xna'anj rihaan yuvij se vaa nuveé sij noco' manj me so' ro', vaa güii, ne cataj xna'anj ya 'unj rihaan nij se-mozó Réé 'unj se vaa nuveé sij noco' manj me so' a ma'.

¹⁰ "Dan me se 'unj sij ca'née Diosé njaj yu'unj man yuvij ro', ca'vee se ca'mii yo' so' nana chi'ij che'ej, ne ca'vee navij cacun' xráá so' qui'yaj Diosé, tzej ne sese ca'mii chi'ij yo' so' che'é Nimán Diosé, ne daj chihaa mij se tinavij Diosé cacun' yo' xráá so' a ma'.

¹¹ "Dan me se asa' tucuatúj nii man soj rá ve' tucu'yón ní' sij israelitá se-tucuanj Moisés ne canicun' soj rihaan nij síi uun chij, ne se nanó rá soj daj ca'mii soj che'é soj rihaan nij so' ma'.

¹² 'Q se orá yo' ro', ma'an Nimán Diosé ro', tucu'yón man soj daj ca'mii soj rihaan nij so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é 'o' síi ru'vee caraa sa' que'ee rasuun rihaan chumij nihánj a

¹³ Dan me se cataj yo' o' tuvi' nij yuvij yo' rihaan Jesucristó a:

—Cataj so' rihaan tinúú 'unj, ne cuxra' ta'aj so' yo'óo do', rasuun do', gaj, maestro —taj so' rihaan Jesucristó a.

¹⁴ Gaa ne:

—Me che'é guun rá so' se vaa guún 'unj síi a'ne' cacun' che'é soj ga. Me che'é ca'mii 'unj che'é rasuun vaa rihaan roj tinuj soj, rá so', ga tinu' —taj Jesucristó rihaan so' a.

¹⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—Tumé uxrá soj man soj rihaan nij rasuun xcoj ruvaa rá a. Nuveé rasuun man rihaan ní' qui'yaj cavij sa' nimán ní' ma' —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

¹⁶ Gaa ne dan me se nanó Jesucristó 'o' se-cuentó 'o' síi ru'vee rihaan nij yuvij a:

—'Q síi ru'vee me 'o' so', ne cavii ndo'o xnaa so', ne maan ndo'o rasuun rihaan so',

¹⁷ ne dan me se taj so': "A me se qui'yaj ga rasuun man rihanj ne taj rej caraj man rasuun yo' ga", taj so' a.

¹⁸ Gaa ne: "Aan a. Aj ne'enj me se qui'yaj á. Tucuanee 'unj man nij cuchruu nii, ne qui'yaj doj ve' xij, ne yo' o' caraa chre' 'unj man nij rasuun, ne tinavii 'unj man nij yo' rá nij ve',

¹⁹ gaa ne cataj 'unj rihaan nimanj se vaa man ndo'o rasuun rihaan ní' cha ní', ne se nanó rá ní', maan se ve'é cha ní' do', ve'é co' o' ní' do', ve'é cayáan ní' do', ve'é cotoj ní' do' a. Danj cataj rihaan nimanj che'é nij rasuun cuman rihanj", taj so' a.

²⁰ Tzej ne Diosé ca'mii rihaan so', cataj Diosé: "Síi ní'yon mé so' á. 'Q se nij corá me

se cavi' so', ne xa' rasuun caraa sa' so', tzaj ne me se guun yo' rihaan so', rá so' ga", taj Diose rihaan ru'vee yo' a.

²¹ Danj quiran' síi araa sa' rasuun che'é ma'an danj, ne taj vaj a doj rasuun sa' nicaj so', ni'yaj Diose a ma' —taj Jesucristó rihaan nij yuviñ a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xciúin ní' nano ndo'o rá ní' che'é se cha ní' do', che'é yatzíj cunuú ní' do' a

²² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a:

—Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa taj che'é nano ndo'o rá soj che'é soj ma'. Ne che'é se cha soj do', ne che'é yan quirí' soj se caráan xráa soj se nanó rá soj ma'.

²³ Aj ne'en soj se vaa aj vaa i'na' soj, qui'yaj Diose, ne se guun nucuaj Diose rque Diose cha soj, rá soj gaa a na'. Daj chihaa mij se guun danj rá soj ma'. Ne Diose me síi ca'vee rque se cha soj ei. Ne Diose me síi qui'yaj nee man soj, ne se guun nucuaj Diose rque Diose yatzíj caráan xráa soj, rá soj gaa a na'. Daj chihaa mij se guun danj rá soj ma'. Ne Diose me síi ca'vee rque se caráan xráa soj ei.

²⁴ "Xcaj soj cuentá daj 'yaj nij xcaa, ne ne unó nij xo' 'núú, ne ne rii nij xo' naa, ne taj se-cuchruu nij xo', tzaj ne Diose ro', rque se chá nij xo' adonj. Ne sa' doj vaa soj rihaan xcaa ni'yaj Diose adonj. Ya sa' doj vaa soj chuguanj.

²⁵ Ne nda' se nanó ndo'o rá soj che'é yan chre' vaa soj, tzaj ne a' ío xco' se guun nucuaj soj cachij xcaan soj, doj qui'yaj ma'an soj ma'. Maan se Diose ro', me síi ne'en daj gaa cachij soj, ne che'é dan taj che'é nano rá soj a ma'.

²⁶ Dan me se sese se ca'vee qui'yaj soj rasuun le'ej doj, ne asa' ca'vee qui'yaj soj rasuun nocgo doj, rá soj ga. Che'é dan taj che'é nano ndo'o rá soj che'é nij rasuun nocgo doj a ma'.

²⁷ "Q se xcaj soj cuentá ni'yaj soj nij yaj se vaa ve'é ndo'o vaa nij yâ a. Ne 'yaj suun nij yâ, tzaj ne ma'an Diose ro', me síi sa' ndo'o vaa qui'yaj man nij yâ adonj. Ne ne rii nij yâ yu'vej ma'. Tzaj ne adjí se vaa síi rii yu'vej ne sa' uxrâ vaa sagan' so' ro', vaa nij yatzíj nuu nij yâ adonj. Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa síi cu'naj Salomón síi cane gaa naa, ne ve'é uxrâ vaa yatzíj nuu so', qui'yaj cunudanj sa'anj vaa rihaan so', tzaj ne nij doj vaa yatzíj nuu so' rihaan nij yâ man tacaan yo', qui'yaj Diose adonj.

²⁸ Dan me se danj nanj nij yâ man tacaan yo', tzaj ne sa' uxrâ vaa nij yatzíj nuu nij yâ yo', 'yaj Diose, tzaj ne a'yuj ca'ne' nii man nu' coj do', yâ do', ne caraa nii man yo'

rihaan ya'an, ne cacaa nu' nij yâ yo' nanj adonj. Ne a doj yu'vee taj nó yâ yo' a ma'. Táa a soj yuviñ, ne se nanó rá soj ma'. Diose me síi rque sagan' soj adonj. Tzaj ne ne guun ya sa' rá soj se vaa Diose me síi raquíj ya man soj man adonj.

²⁹ "Ne xa' soj, tzaj ne se nano ndo'o soj se cha soj do', se co' o soj do' ma'. Ne se nanó ndo'o rá soj che'é nij yo' ma'.

³⁰ Q se nij síi man rihaan chumiñ nihánj síi ne ne'en daj vaa Diose ro', inanj 'yaj suun ndo'o nij so' che'é rasuun man rihaan chumiñ nihánj adonj. Tzaj ne nu' rasuun achiin man soj ro', aj ne'en Rej soj Diose se vaa achiin rasuun yo' man soj adonj.

³¹ Tzaj ne nano' soj rej daj qui'yaj soj, ne guun chij Diose nimán soj, gaa ne rque Diose rasuun yo' rihaan soj adonj.

³² "Se cuchu'vi' soj ma'. Ase vaa daán Diose matzinj vaa soj, ne Diose tumé man soj, ne aj guun rá Rej soj Diose se vaa guun chij soj rihaan chumiñ nihánj ga so' vaa güii a.

³³ "Cutu'vee soj si'yaj soj, ne go' soj sa'anj man nij síi niqúe á. Gaa ne vaa güii quirí' soj 'o nanj caraa nu' sa'anj rque, ne xa' nanj yo', tzaj ne daj chihaa mij se xtuu nanj yo', ne xa' sa'anj yo', tzaj ne daj chihaa mij se navij sa'anj yo' a. Yo' me se quirí' soj rej xta', ne rej xta' ro', taj vaj síi ituu ma'. Ne taj vaj xluú chá rasuun ma'.

³⁴ Ne sese inanj che'é rasuun man rihaan chumiñ nihánj qui'yaj suun soj, gaa ne veé maan rihaan chumiñ nihánj quinañ nimán soj gaa nanj adonj. Ne sese inanj che'é rasuun man xta' ro', qui'yaj suun soj, gaa ne veé rej xta' ro', ca'anj nimán soj nanj adonj. Me rej ma'an araa soj rasuun, ne veé rej danj vaj nimán soj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é mozó na'vij namán ru'vee a

³⁵ Ne cataj uñ Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ase vaa síi 'nj raan nuj catuun ro', danj gaa soj ei. Ase vaa síi nicaj aga' chuguun aco' ya'an ro', danj gaa soj ei.

³⁶ Dan me se qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj mozó na'vij so' namán se-ru'vee so' gaa ca'anj se-ru'vee so' cha'anj nara'ga ei. Dan me se asa' namán ru'vee ne nu' tara'ga so' ta'yaa, ne nu' ca'nuu mozó yo' ta'yaa, gaa ne guun niha' rá se-ru'vee mozó yo' adonj.

³⁷ Ne caviñ sa' uxrâ nij mozó 'yaj danj, che'é se ne cotoj nij so' gaa namán se-ru'vee nij so' a. Dan me se quene'en ya so' se vaa ne cotoj nij so' ma'. Cataj yá 'unj rihaan soj cuano se vaa ma'an ru'vee yo' ro', naqui'yaj sa' so' man so', cayáan se-mozó so' rihaan mesá, qui'yaj so', ne qui'yaj chuviñ ma'an so' cha nij se-mozó so' adonj.

³⁸ Dan me se ca'vee se rej yan' naman so' ni', ca'vee se rej taxrej naman so' ni', tzaj ne aj ne'en so' se vaa ve'é inanj na'vij nij mozó yo' man so', ne cavii sa' uxrá nij mozó yo' adonj. Che'é dan qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij mozó yo' ei.

³⁹ Dan me se sese 'o síi tucua ve' ro', aj ne'en so' me orá ca'na' síi ituu ne qui'yaj ituu síi ituu rasuun man tucua so', ne uxrá cutumé so' tucua so', ne se qui'yaj ituu síi ituu tucua so' tzaj ma'. Maan se ne ne'en so' me orá ca'na' síi ituu man adonj.

⁴⁰ Dan me se ta'nga' danj vaa guée 'unj sij nicaj yu'unj man yuvii, ne ne ne'en soj me orá ca'na' uún 'unj man adonj. Che'é dan yo'q ni'yaj soj á —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj quirán' síi ve'é yaj suun rihaan Diose do', daj quirán' síi ne yaj suun sa' rihaan Diose do' a

⁴¹ Gaa ne xná'anj síi cu'naj Pedró man Jesucristó, cataj so' a:

—Señor. Che'é ma'an núj me nanó so' cuentó yo' na'. Ase che'é cunudanj yuvii xa' —taj Pedró, xná'anj so' man Jesucristó a.

⁴² Gaa ne cataj síi 'nij ra'a man ní' a:

—Che'é dan me sese cune' síi tucua yo'q ve' man yo'q se-mozó so' se vaa cutumé mozó yo' man tuvi' mozó rque so' se chá rihaan nij so' orá chá nij so' chraa, ne daj qui'yaj mozó yo', rá soj ga. Sese ya ya sij ve'é 'yaj suun me so' do', sese ya ya sij avii raá me so' do', ne daj qui'yaj so', rá soj ga.

⁴³ Gaa ne güii naman se-ru'vee mozó ro', sese quene'en se-ru'vee mozó se vaa ve'é 'yaj suun mozó se-suun ru'vee, ne cavii sa' uxrá mozó yo', qui'yaj se-ru'vee mozó yo' adonj.

⁴⁴ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa cune' ru'vee yo' man mozó yo' guun so' síi tumé man cunudanj si'yaj ru'vee yo' a.

⁴⁵ Tzaj ne sese guun rá mozó yo' se vaa guun raan ndo'o se-ru'vee so', gaa ne guun che'e so' go' so' man yo'ó nij mozó do', man nij mozó chana do', ne cha so' co'q so' ne guun xno so' a.

⁴⁶ Dan me se ne ne'en so' aman naman se-ru'vee so' a. Ne na'vij so' ca'na' ru'vee a. Tzaj ne síj güii síj orá síj, ne ca'na' ma'an se-ru'vee mozó yo', gaa ne ca'ne' nu' so' man mozó yo', ne cataj so' se vaa ca'anj mozó yo' rihaan ya'an ga yo'ó nij síi ne amán rá ni'yaj man Diose a.

⁴⁷ "Dan me se xa' mozó ne'en daj me rá se-ru'vee so' qui'yaj so', tzaj ne sese se qui'yaj so' danj, ne qui'yaj so' inanj se vaa rii nimán ma'an so' qui'yaj so', ne cayuun uxrá so' vaa güii adonj.

⁴⁸ Ne xa' síi ne ne'en daj me rá se-ru'vee so' qui'yaj so', ne qui'yaj so' rasuun na'vej rá

se-ru'vee so' qui'yaj so', tzaj ne maan che'é se ne ne'en so' ne qui'yaj so' rasuun chi'ii ro', maan che'é dan doj cayuun so' adonj.

"Ne síi ata' suun nocoo doj 'yaj Diose ro', doj a guun rá Diose qui'yaj suun so' a. Ne síi tumé doj rasuun che'é Diose ro', doj a gaa rasuun nachin' Diose rihaan so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunu' ndo'o yuvii ga tuvi' yuvii che'é Jesucristó a

⁴⁹ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Ca'ná' 'unj rihaan chumii nihánj che'é rej guun rá 'unj taquacoj ya'an nimán yuvi, ne guun niha' rá nij yuvi canoco' nij yuvi man Diose adonj. Ne me ndo'o raj se vaa ra'yanj caco' ya'an yo' nimán nij yuvi adonj.

⁵⁰ Tzaj ne rej rihaan ní' me se vaa uxrá sayuun quirán' 'unj, se vaa nata' nu' sayuun yo' xráj nanj á.

⁵¹ Dan me se ca'ná' 'unj che'é rej dínj doj cayáan nij yuvi man rihaan chumii nihánj ga tuvi' yuvi, rá soj na'. Taj ma'. Cuano nihánj me cataj 'unj rihaan soj se vaa ca'ná' 'unj che'é rej nata' 'unj se-nanaj rihaan yuvi, tzaj ne se cuno cunudanj nij yuvi rihanj ma'. Che'é dan cunu' yuvi ga tuvi' yuvi adonj.

⁵² Dan me se rej rihaan ní' me se, sese cayáan 'un' yuvi rá 'o ve', ne cunu' va'núj nij so' ga yavii nij so', ne cunu' vij nij so' ga ya'núj nij so' adonj.

⁵³ Dan me se cunu' snó'o ga ta'nij sno' so', ne cunu' ta'nij sno' so' ga ma'an so', ne cunu' chana ga ta'nij chana no', ne cunu' ta'nij chana no' ga ma'an no' adonj. Ne cunu' chana ga choco' no', ne cunu' choco' no' ga ma'an no', che'é se-nanaj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne quene'en nij yuvi xcax nij yuvi cuentá che'é sayuun quirán' nij yuvi ma'

⁵⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvi a:

—Dan me se soj me se sa' uxrá ne'en soj xcax soj cuentá adonj. Nu' ne'en soj se vaa gaa avii ngaa rej ata' güii, ne nu' taj soj se vaa caman' uxrá maan, taj soj, ne veé danj 'yaj guée xa' maan, ne aman' ndo'o yo' nanj adonj.

⁵⁵ Ne nu' ne'en uún soj se vaa avii nana yuvaá rej rque rej sur, ne nu' taj soj se vaa daj doj ca'na' ndo'o cachi' taj soj, ne veé danj 'yaj xa' cachi', ne maan ndo'o nanj adonj.

⁵⁶ Dan me se xa' soj sij nucui' rá me se síi sa' me soj taj soj, tzaj ne tu'va rma'an soj nanj adonj. 'Q se ne'en soj xcax soj cuentá che'é se vaa rihaan chumii do', che'é se vaa rej xta' do', tzaj ne ne ne'en soj xcax

soj cuentá che'le sayuun quiran' soj sijn man rihaan chumij nihánj vaa güii ma'.

⁵⁷ "Ne me che'le na'vee xcaj ma'an soj cuentá che'le se vaa no xcuún soj qui'yaj ma'an soj ga.

⁵⁸ Ne so' me se sese vaa síi me rá cutá' cacun' xráá so' rihaan nij síi nicaj suun, ne gaa tihaj vaj so' chrej ga so', ne ve'le ca'mij so' ga so', cataj so' rihaan so' se vaa: "Ca'ne' rá so', ne se cutá' so' cacun' xráj ma'", cataj so', ne ve'le ca'mij so' ga so' ei. Ne sese se qui'yáá so' danj ca'mij sa' so' ga so' gaa tihaj vaj roj soj chrej rihaan chumij nihánj, ne nicaj so' man so' ca'anj so' rihaan cuese, ne cuese yo' ro', tacuachén man so' ra'a síi tumé taga', ne so' me síi caxrij taga' man so'.

⁵⁹ ne yo' me se guun raan ndo'o so', ne ndaa navij naru'vee so' nu' cacun' qui'yáá so', gaa ne curihañj so' taga' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirí' nu' ní' sese se ca'vej rá ní' canicaj nimán ní' tanáj ní' chrej chí'ii a

¹ Güii dan me se man ta'aj nij yuvij, ne nata' nij so' rihaan Jesucristó che'le daj quiran' ta'aj nij síi man estadó Galilea gaa man nij so' ticavi' nij so' xcuu rihaan Diose gaa ne curihañj nij tanuu 'yaj suun rihaan síi cu'naj Pilato, ne ticavi' nij tanuu man nij síi man estadó Galilea yo' a.

² Gaa ne canicaj Jesucristó cataj so' rihaan nij yuvij nata' nana yo' a:

—Che'le yan quiran' nij so' danj, ne che'le dan sijn tumé doj cacun' rihaan cunudanj yo'ó nij síi ne estadó Galilea me nij so', rá soj na'.

³ Taj ma'. Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sese se canicaj nimán soj tanáj soj chrej chí'ii, ne vaa güii quirí' nu' soj ne quiran' soj ndaa vaa quiran' nij so' adonj.

⁴ "Ne xa' xnu' va'nuj nij síi cavi' gaa canee ve' nata' xcaan cu'naj Siloé xráá nij so', gaa ne sijn tumé doj cacun' rihaan cunudanj nij síi man chuman' Jerusalén me nij so', rá soj gaa na'.

⁵ Taj ma'. Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sese se canicaj nimán soj tanáj soj chrej chí'ii, ne vaa güii quirí' nu' soj ne quiran' soj ndaa vaa quiran' nij so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó se vaa sese se guun rá ní' qui'yaj ní' ndaa vaa me rá Diose, ne quirí' ní' a

⁶ Gaa ne nanó Jesucristó cuentó nihánj a: —Dan me se 'o snó'o me se naj 'o xnaa so' naa chruj uvá, ne nicun' 'o chruun higó rque naa uvá yo', tzaj ne 'na' so' nano' so' chruj raaj yo' cha so', tzaj ne 'o chruj ne

quirí' so' cha so' raaj chruun yo', ne che'le dan quirí' rá so' ni'yaj so' chruun yo' a.

⁷ Che'le dan cataj so' rihaan síi 'yaj suun rque xnaa so': "Ní'yaj so' ei. Sij va'nuj ya yo' ná' 'unj nanó' 'unj chruj higó raaj chruun nihánj, tzaj ne 'o chruj nuvi' raaj chruun nihánj cha' ma'. Ca'ne' so' man yo', ne taj che'le canicun' rma'an yo' rihaan to'ój a ma'", taj so' rihaan síi 'yaj suun rque naa uvá yo' a.

⁸ Tzaj ne síi 'yaj suun rque naa uvá yo' ro', cataj rihaan so' a: "Qui'yáá so' se ndo'o, ne daj orún' guee yo' cuano tanáj ní' man chruun nihánj, ne canaa 'unj nu' anicaj tacóo chruun yo', ne caraá 'unj ya'luj tacóo chruun yo', seño.

⁹ Xraj, ne sese yo' natuu ro', ne cumán chruj raaj chruun yo', ne quinaj chruun yo', qui'yaj ní' a. Se taj, ne ca'ne' cachrij ní' man chruun yo' ei", taj síi 'yaj suun naa uvá yo' rihaan síi si'yaj chruun yo' a. —Dan me cuentó nanó Jesucristó rihaan nij yuvij yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o chana guun lacuu xráá, qui'yaj Jesucristó güii naránj rá nij yuvij israelitá a

¹⁰ Dan me se 'o güii naránj rá nij yuvij israelitá me se tucuyón Jesucristó rihaan nij yuvij cunuu chre' rá ve' tucuyón nii se-tucuañj Moisés,

¹¹ ne dan me se rá ve' yo' ro', nicun' 'o chana guun lacuu xráá, ne nana chree yanj nimán no' ro', me qui'yaj guun lacuu xráá no' a. Ne aj quisij xnu' va'nuj yo' quiran' no' danj a. Dan me se ne ca'vee canicun' caya no' a ma'.

¹² Dan me se quene'en Jesucristó man no', ne canacuún so' man no', cataj so':

—Cuaño nihánj me x'nee chí'ii xráá so', nocoj —taj Jesucristó,

¹³ ne cata' so' ra'a so' xráá no' a.

Nu' xcaj chana cuentá se vaa nahuun sa' no', ne nu' guun che'le no' cataj no' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose a.

¹⁴ Tzaj ne ca'maan rá síi 'nij ra'a ve' tucuyón nii se-tucuañj Moisés, che'le se güii naránj rá nij yuvij israelitá me güii qui'yaj cono'ó Jesucristó man chana yo' a. Che'le dan cataj síi 'nij ra'a ve' yo' rihaan nij yuvij a:

—Vatan' güii me güii no xcuún ní' qui'yaj suun ní' 'o 'o smaná a. Ca'na' soj güii yo', ne nahuun sa' soj ei. Se ca'na' soj nahuun sa' soj güii naránj rá ní' ma' —taj so' rihaan nij yuvij a.

¹⁵ Gaa ne cataj síi 'nij ra'a man ní' rihaan nij tuvij síi 'nij ra'a ve' a:

—Quij ndo'o vaa nimán soj, ne síi nucui' ndo'o rá me soj adonj. 'O se taran' soj me se ne nache soj daán soj scúj do', daán soj burró

do', rej numij xo', ne nicaj soj man xo' 'anj soj rej co'q xo' na güii naránj rá ní' gaa na'.

¹⁶ Ne nihánj me nicun' chana nihánj, ne ta'níi ta'nij si'no xii ní' síi cu'naj Abraham me no', ne nihánj me quisij xnu' va'nuj yo' numij síi cu'naj Satanás man no', ne ca'vee se güii naránj rá ní' me güii cuan', tzaj ne vaa che'é ndo'o nache ní' man no' ra'a síi cu'naj Satanás adonj —taj Jesucristó rihaan síi 'nij ra'a ve' yo' a.

¹⁷ Ne gaa quisij ca'mii so' danj, gaa ne guun na'aj cunudanj nij síi guun rá cunu' ga so', gaa ne guun niha' rá cunudanj nij yuvij che'é cunudanj nij suun sa' nocoo qui'yaj so' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é caán cuêj mostazá xlá a

¹⁸ Che'é dan cataj Jesucristó a:

—Daj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj, rá soj ga.

¹⁹ Dan me se ase vaa achij caán cuêj mostazá xlá ro', danj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se nicaj yo'o so' man caán cuêj mostazá xlá ne caxrij so' caán yo' rque to'óo so', ne dan me se xra' caán yo', ne cachij yo', ne asa' cachij yo', ne ase vaa 'o chruun ro', danj vaa yo' a. Gaa ne cayuu nij xtâj vaj rej xta' raá cuêj yo', ne qui'yaj nij xo' saca' nij xo' raá cuêj yo' adonj. —Danj ca'mii Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é levadura se 'yaj naraa nana rque rachruún a

²⁰ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Daj gaa 'o rasuun naqui'yaj ní' rihaan soj, gaa ne quene'en soj daj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj, rá soj ga.

²¹ Dan me se naqui'yaj ní' 'o chana caxrij yo'óo levadura rque cunj hariná gaa 'yaj no' rachruún a. Dan me se ase vaa 'o chana, ne cuxra' ta'aj no' 'o va'nuj ya aga' yo'óo hariná, ne caxrij ndo'o no' yo'óo levadura, ne caxrij yuve no' man yo' ndaa navij naraa ndo'o nana rque yo' a. Ase vaa uun chij yo'óo levadura yo' rihaan cunj hariná ro', danj gaa guun chij Diose rihaan chumij nihánj adonj. —Danj ca'mii Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj me síi ca'anj cayáan ga Diose ne me síi ca'anj rihaan ya'an a

²² Gaa ne vaj Jesucristó cachén so' nij chuman' nocoo do', nij chuman' ra'a do', ne tucu'yón so' se-nana so' rihaan nij yuvij a. Ne danj nanj nichrun' so' nichrun' so' chuman' Jerusalén a.

²³ Ne xná'anj yo'o so' man Jesucristó, cataj so':

—Ne doj nij síi ca'vee quinanij rihaan sayuun, qui'yaj Diose a na' —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

²⁴ —Ase vaa ta'yaa chruj ndo'o vaa rej cachén yuvij catuu yuvij rihaan Diose adonj. Qui'yaj nucuaq soj nimán soj che'é rej catuu soj rej yo' ei. Cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa guun ndo'o rá nij yuvij catuu nij so' rej yo', tzaj ne se guun nucuaq nij so' catuu nij so' ma'.

²⁵ Ne asa' quisij canicun' caya síi tucua ve' yo' ne caraán so' ta'yaa, gaa ne soj ro', canicun' xe', ne guun che'é soj tica'mii soj ta'yaa, ne cataj soj: “Na'nuu so' ta'yaa catuu núj, Señor”, cataj soj, gaa ne cataj 'unj rihaan soj: “Ne ne'en uxraj me rej cavii soj a ma'”, cataj 'unj rihaan soj gaa nanj adonj.

²⁶ Gaa ne guun che'é soj cataj soj: “Chá núj chraa do', co'o núj na ga so' do', ne tucu'yón so' se-nana so' chíháán núj nanj á”, cataj soj rihanj á.

²⁷ Gaa ne cataj uún 'unj rihaan soj: “Ne ne'en uxraj me rej cavii cunudanj soj sij 'yaj inanj cacun' a ma'. Naxuun soj man soj rihanj á”, cataj 'unj rihaan soj a.

²⁸ “Ne rej ca'anj soj me se rej ta'vee ndo'o yuvij me yo', ne ndaa cha ruj ma'an yuvij cúu yan' yuvij, ne quene'en soj man síi cu'naj Abraham do', man síi cu'naj Isaac do', man síi cu'naj Jacob do', man cunudanj nij síi nata' se-nana Diose gaa naá do', se vaa cayáán nij so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne xa' soj, tzaj ne quene'en soj se vaa aj quiri'ij níi man soj xe' nanj adonj.

²⁹ Ne güii guun chij Diose rihaan chumij nihánj ro', ca'na' ndo'o yuvij man cunu' chumij, ne cayáán nij so' rihaan se-mesa Diose, ne cha nij so' chraa adonj.

³⁰ Ne nij síi ne guun chij rihaan chumij nihánj me se xta' ro', guun chij nij so' a. Ne nij síi guun chij ndo'o rihaan chumij nihánj me se rej xta' ro', guun nij so' síi nocoo, qui'yaj Diose nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne cuchu'vi' Jesucristó ni'yaj so' man síi cu'naj Herodes ma'

³¹ Ne güii dan me se cuchu' doj nij síi fariseo rihaan Jesucristó, ne cataj nij so' a:

—Curihanj so' estadó nihánj ca'anj so', ne síi nicaj suun rey cu'naj Herodes me se me ndo'o rá so' ticavi' so' mán so' á —taj nij síi fariseo rihaan Jesucristó a.

³² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ase vaa chunee avii ndo'o raá qui'yaj sayuun vaa síi cu'naj Herodes yo', ne ca'anj soj, ne cataj soj rihaan so' se vaa 'unj me se rii 'unj nana chree nimán nij yuvij, ne naqui'yaj sa' 'unj man nij síi ran', ne 'o güii

cuan' ne 'o güii a'yuj ne rque va'nuj guëe güii qui'yaj suun 'unj se-sunj, ne veé danj quisj se-sunj, qui'yaj nanj adonj.

³³Tzaj ne vaa che'é qui'yaj suun 'unj cuan' ne a'yuj ne yataj, ne rque va'nuj güii qui'yaj suun 'unj che'é xrej 'unj, gaa ne curihanj 'unj estadó nihánj ei. 'O se taj che'é cavi' 'o síí nata' se-naṇa Diose rej yanj yo'ó chuman', ne veé chuman' Jerusalén cavi' so' gaa ca'vee adonj —taj Jesucristó rihaan nij síí fariseo yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' nij síí ne chuman' Jerusalén a

³⁴Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Nanó uxrá raj che'é soj sij man chuman' Jerusalén nihánj nanj á. Dan me se ticavi' soj man nij síí nata' se-naṇa Diose, ne go' soj yahij man nij síí ca'néé Diose cuchí' rihaan soj a. Guun que'ee ndo'o guun rá 'unj naqui'yaj chre' 'unj man soj cutumé 'unj man soj, tzaj ne taj se qui'yá' ca'vee ma'. Dan me se ase vaa 'yaj chuchee naqui'yaj chre' chuchee man ta'núí xo' caráán xo' xcóó xo' xráá ta'núí xo' ro', danj guun raj qui'yaj man soj, tzaj ne ne ca'vej rá soj qui'yaj danj a ma'.

³⁵Yaj me se cutumé ma'an soj man soj nanj adonj. 'O se cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa rej rihaan ní' ro', se quene'en uún soj manj ma'. Tzaj ne ndaa güii ca'na' uún 'unj rihaan chumij nihánj quene'en soj manj, ne cataj soj: “Ve'é uxrá 'na' síí a'néé síí 'nij ra'a man ní' ei”, cataj soj a —taj Jesucristó ni'yaj so' man nij síí man Jerusalén yo' a.

14

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun snó'o quixj cu'maan man, qui'yaj Jesucristó güii naránj rá nij yuvij israelitá a

¹Dan me se 'o güii naránj rá nij yuvij israelitá me se catuj Jesucristó rá ve' tucuaá 'o síí uun chij rihaan nij síí fariseo chá so' chraa, ne nij síí fariseo ro', tumé uxrá man so' daj qui'yaj so' a.

²Ne veé danj nicun' 'o síí quixj cu'maan man rihaan Jesucristó a.

³Gaa ne xná'anj Jesucristó man nij síí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do', man nij síí fariseo do', cataj so':

—No xcúún ní' ca'neṇ ní' chi'ij xráá síí ran' güii naránj rá ní', rá soj na'. Ase ne nó xcúún ní' xa' —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man nij so' a.

Tzaj ne guun dínj tu'va nij so' a.

⁴Gaa ne quita'aa Jesucristó man síí ran' yo', ne nahuun sa' so', qui'yaj Jesucristó, gaa ne na'néé Jesucristó chrej man so' a.

⁵Gaa ne ni'yaj Jesucristó rihaan nij síí fariseo yo', cataj so' a:

—Ne sese quinj taj tá'ni' 'o tuvi' soj do', 'o daán soj scúj do', rá cuxruj na güii naránj rá ní', ne ra'yanj quirij soj man ta'núí soj do', man daán soj do', rá 'unj ei —taj Jesucristó rihaan nij síí fariseo a.

⁶Veé dan me se a 'o nana ne quirij nij so' ca'mij nij so' rihaan Jesucristó ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se nano' ní' rej sa' doj quitaj ní' a

⁷Dan me se quene'en Jesucristó se vaa nij síí 'na' tucuaá síí fariseo yo' ro', nano' ndo'o nij so' rej sa' doj quitaj nij so', gaa ne che'é dan tucu'yón Jesucristó nana nihánj man nij so', cataj so' a:

⁸—Asa' canacúún ta'aj nii mán so' ca'anj so' cha'anj nara'aa, ne se ca'anj quitaj so' chruun xlá sa' doj ma'. 'O se ne ne'én so' sese canacunj nii man yo'ó síí sa' doj rihaan so' ne quitaj so' chruun xlá taj so' man adonj.

⁹Ne síí 'yaj cha'anj ro', cataj so' rihaan so': “Rque so' chruun yo' quitaj síí nihánj á”, cataj so' rihaan so', gaa ne guun na'aj so', ne chruun xlá nij doj ca'anj quitaj so', qui'yaj so' a.

¹⁰Dan me se asa' canacúún nii mán so', ne asa' cuchí' so' rej canuu cha'anj, ne rej nij doj ro', quitaj so' ei. Gaa ne asa' ca'na' síí canacúún mán so', gaa ne cataj so' rihaan so': “Cavij so' quitaj so' rej sa' doj nihánj, tinuj”, cataj so' rihaan so', gaa ne caraya'anj uxrá cunudanj nij síí 'na' cha'anj yo' ni'yaj nij so' mán so' nanj adonj.

¹¹'O se xa' síí me rá ticavij sa' man ma'an, tzaj ne quirij so', ne guun na'aj so' adonj. Ne xa' síí 'yaj nica' nimán, tzaj ne cavij sa' so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij síí fariseo do', rihaan nij síí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do' a.

Nana nihánj taj xna'anj me síí canacunj ní' chá chraa ga ní' a

¹²Gaa ne cataj Jesucristó rihaan síí canacúún man so' chá so' chraa a:

—Asa' guun rá so' ca'na' yuvij chá yuvij chraa ve' tucuaá so', ne se canacúún so' man tuví' so' do', man tinúú so' do', man nij síí ru'vee man chiháán so' do' ma'. Dan me se sese canacunj so' man inanj ma'an nij so', gaa ne vaa güii canacunj nij so' mán so' chá so' chraa ga nij so', gaa ne dan me se aj naru'vee nij so' nu' se chá rihaan so' danj rá se vaa gaa nanj adonj.

¹³Tzaj ne asa' canuu cha'anj qui'yáá so', ne canacunj so' man nij síí niqé do', man nij síí rengó do', man nij síí tuchrij do', chá nij so' chraa ei.

¹⁴Danj qui'yáá so', gaa ne nij so' me se taj rasuun rihaan nij so' naru'vee nij so' rihaan so' ma'. Gaa ne asa' cunuu i'na' uún nij síí sa' rihaan Diose, ne ma'an Diose naru'vee rihaan so', gaa ne cavij sa' uxrá so' adonj

—taj Jesucristó rihaan síi canacúun man so' chá so' chraa a.

Cuentó nihánj taj xna'anj me síi chá chraa ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiñ nihánj a

¹⁵ Dan me se cuno yo'q síi chá chraa ga Jesucristó nana ca'mii Jesucristó, gaa ne che'é dan cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Cavii sa' cunudanj nij síi chá chraa ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiñ nihánj nanj ei —taj so' rihaan Jesucristó a.

¹⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Síi navij rá cha'anj nocqo ndo'o me so', ne nacúun so' ca'na' que'ee yuvij a.

¹⁷ Gaa ne dan me se maan ora' chá nij so' chraa me ca'neé síi navij rá cha'anj man se-mozó so' ca'anj cataj mozó yo' rihaan nij síi ca'na' se vaa ca'na' nij so' cha'anj chá nij so' chraa a. “Aj quisij guun chuyi, ne ca'anj ní chá nij soj chraa ei”, taj mozó yo' rihaan nij síi ca'na' cha'anj yo' a.

¹⁸ Gaa ne guun che'e nij so' cataj 'o 'o nij so' rihaan mozó yo' se vaa se ca'vee cuchí' nij so' chá nij so' chraa a. Dan me se yo'q so' cataj: “Tzaj ne 'unj me se tihaj quiránj 'unj 'o yo'óo, ne vaa che'é ndo'o ca'anj 'unj quene'én 'unj yo'óo yo' a. Ne qui'yáa so' se ndo'o, cataj so' se vaa se ca'vee cuchí' 'unj ma'”, taj so' rihaan mozó yo' a.

¹⁹ Gaa ne yo'ó so' cataj: “Maan se 'unj me se 'un' yuntá scúj quiránj 'unj, ne cuano nihánj me se ca'anj 'unj quene'én 'unj daj vaa scúj quiránj sese scúj sa' me xo' a. Ne che'é dan qui'yáa so' se ndo'o cataj so' se vaa se ca'vee cuchí' 'unj ma'”, taj so' rihaan mozó yo' a.

²⁰ Ne yo'ó so' ro', cataj uún rihaan mozó yo' a: “'Unj me se tihaj xcaj 'unj chana, ne che'é dan se ca'vee cuchí' 'unj ma'”, taj so' rihaan se-mozó síi navij rá cha'anj yo' a. Ne veé danj ca'mii cunudanj nij síi aj quiri' ni'yaj ca'anj cha'anj yo' a.

²¹ “Dan me se namán mozó, ne nata' mozó nu' se vaa ca'mii 'o 'o nij so' rihaan se-ru'vee mozó a. Gaa ne ca'maan ndo'o rá síi navij rá cha'anj yo' gaa cuno so' se-nana se-mozó so', ne cataj so' rihaan se-mozó so': “Ra'yanj cavii so' ca'anj so' daj a nij callé, ne njcaj so' man nij síi nique' do', man nij síi chéé rengó do', man nij síi tuchrji do', ca'na' so' nihánj, ne chá nij so' chraa ga ní ei”, taj so' rihaan se-mozó so' a.

²² Veé danj qui'yaj se-mozó so', ne cuchí' uún mozó yo' rihaan se-ru'vee so', ne cataj so': “Aj qui'yaj nu' se vaa cataj so' rihanj, señor. Tzaj ne vaa rej quisij catquj doj yuvij uún a”, taj mozó yo' rihaan se-ru'vee so' a.

²³ Gaa ne cataj ru'vee yo' rihaan mozó a: “Cavii so' ca'anj so' nu' nij chrej ca'aan do', nu' nij chrej catquun do', ne qui'yáa so'

fuerzá man nij yuvij se vaa ca'na' nij so' á. Gaa ne caraa nu' ve' tucuaej ei.

²⁴ 'O se cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa xa' nij síi canacúun ní asino yaan, tzaj ne a' lo' nij so' se ca'vee ca'na' chá chraa ga ní a man adqñj”, taj so' rihaan se-mozó so' a. —Veé danj quisij cuentó nanó Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa yuun che'e ca'nej nimán ní canoco' ní man ortín Jesucristó a

²⁵ Dan me se que'ee uxrá yuvij vaj ga Jesucristó, ne canicaj so', cataj so' rihaan nij yuvij a:

²⁶ —Sese me rá 'o so' ca'na' so' rihanj, ne sese guun rá so' se vaa sa' doj vaa rej so' do', nii so' do', nica so' do', ta'nii so' do', tinúu so' do', ra'vij so' do', ndaa nimán ma'an so' do', rihanj, ne se ca'vee guun so' 'o síi tucuyón se-nanaj a ma'.

²⁷ Ne síi na'vej rá quirán' sayuun che'é se me so' síi nocqo' manj ro', se ca'vee guun so' 'o síi tucuyón se-nanaj a ma'.

²⁸ “Dan me se soj, tzaj ne sese guun rá yo'q tuvi' soj cune' yo'q so' ve' nata' xcaan, ne síi qui'yaj ve' yo' me se asino nuchruj raa so' cuentá sese quisij se-sa'anj so' quisij nu' ve' yo', raj a.

²⁹ Ne sese se qui'yaj so' danj nuchruj so' cuentá asino yaan, gaa ne asa' cuchruj so' tacóo ve', gaa ne se guun nucuaj so' qui'yaj so' nu' ve' a ma'. Ne nij síi ne'en se vaa qui'yaj so' ro', ca'nga' nacqo nij so' ni'yaj nij so' man so',

³⁰ ne cataj nij so': “Síi nihánj me se guun che'e so' cune' so' ve', tzaj ne ne guun nucuaj so' quisij nu' ve' qui'yaj so' a ma'”, cataj nij so' ni'yaj nij so' man síi guun che'e ve' yo' a.

³¹ “Ne dan me se sese vaa 'o síi nicaj suun rey vaa chí' mij tanuu rihaan, ne sese ca'na' yo'ó síi nicaj suun rey vaa icq mij tanuu rihaan cunu' ga so', gaa ne asino yaan xcaj so' cuentá sese guun nucuaj so' qui'yaj canaán so' rihaan síi vaa icq mij tanuu rihaan yo', ne sese guun nucuaj so' rá so', ne cavii so' cunu' so' ga nij síi 'na' yo' a.

³² Tzaj ne sese se guun nucuaj so' qui'yaj canaán so' rá so', gaa ne ca'nej so' síi ca'anj suun ca'mii ga síi 'na' yo' ndaa vaa se guun cunu' nij so' a. Danj cataj so' gaa tihaj 'na' síi cunu' ga so' gan' a. Gaa ne cachinj ni'yaj síi ca'anj suun yo' rihaan síi 'na', ndaa vaa ca'ne' rá so' ga suun cunu' a.

³³ “Dan me se ase vaa xcaj síi cune' ve' do', síi cunu' ga tuvi' do', cuentá sese guun nucuaj roj so' qui'yaj roj so' danj ro', veé danj qui'yaj guee soj sij me rá canoco' manj ei. Ne sese se guun rá soj tanáj xco' soj nu' si'yaj soj do', nu' tuvi' soj do', canoco' soj manj, ne se ca'vee guun soj síi tucuyón se-nanaj a ma'.

³⁴ "O se ase vaa yaan gā chraa ro', danj vaa nij sí tucu'yón se-nanaj gā chumij nihánj, ne vaa se uun ndo'o yaan nanj á. Dan me se sese ne 'ne' chá yaan yo', gaa ne taj se qui'yá' cunuü sa' yaan gaa a ma'.

³⁵ Taj se guun yaan yo' rihaan to'óo ní' cunuü sa' to'óo ní' ma'. Taj se guun yaan yo' rihaan ya'luj se vaa cunuü sa' doj ya'luj ma'. A doj rasuun se cavii sa', qui'yaj yaan yo' ma'. Maan se ri'lj uun nii man yaan vaa danj xe' a.

"Dan me se sese taj yu'xj xréé soj, ne cunjo soj naná nihánj ei —taj Jesucristó rihaan nij yuvi' yo' a.

15

Nihánj me cuentó che'é matzinj ca'anj ni'ya a

¹ Dan me se cuchi' que'eé sí a'néj puextó do', que'eé sí tumé cacun' do', rihaan Jesucristó a. 'O se guun rá nij so' cunjo nij so' se-nanaj so' a.

² Ne xá' nij sí fariseo do', nij sí naqui'yaj cuü se-tucañj Moisés rihaan yuvi' do', tzaj ne ca'maan rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne nij ca'mii nij so' che'é so', che'é rej ve'é nicaj tuvi' so' gā nij sí tumé cacun' ne chá so' chraa gā nij so' a.

³ Gaa ne nanó Jesucristó 'o cuentó nihánj rihaan nij so' a:

⁴ —Dan me se sese yo'g tuvi' nij soj nicaj 'o cientó matzinj, ne sese ca'anj ni'ya orún' guee daán so' matzinj, ne tanáj so' yo'ó ca'anj chihāa xnu' ca'anj daán so' matzinj rej tacaan, ne cavii so' ca'anj nano' so' man orún' daán so' matzinj ca'anj ni'ya á. Ne se ca'ne' rá so' ma'. Tananj ya ca'anj so' nano' so' man daán so' matzinj, gaa ne uun daj nari' so' man yo' adonj.

⁵ Ne asa' quisij nari' so' man xo', gaa ne cutá' so' man xo' tacaan xcóo so', ne guun nihá' ndo'o rá so' a.

⁶ Ne asa' namán so' tucua' so', gaa ne nacunj so' man nu' tuvi' so' sí ne chiháán so', ne cataj so' rihaan nij tuvi' so': "Guun niha' rá soj gaj ei. 'O se narij danj matzinj ca'anj ni'ya ei", cataj so' rihaan tuvi' so' a.

⁷ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa xtá' rej ne Diosé ro', guun niha' doj rá nij sí man yo' ni'yaj nij so' man orún' sí tumé cacun' gaa canicaj nimán so' canoco' so' chrej sa' a. Tzaj ne se caráya'anj nij so' man ca'anj chihāa xnu' ca'anj, ése sij sa' me nij so', rá nij so' ma', ne taj che'é canoco' nij so' tucuaán naa narqué Diosé, rá nij so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nihánj me cuentó che'é pesó xoo ca'anj ni'ya a

⁸ Ne cataj uún Jesucristó a:

—Ne sese nıcaj 'o chana' chı' pesó xoo, ne sese ca'anj ni'ya orún' pesó xoo yo', ne

tucuaco' no' ya'an aga' chuguun, ne naca' no' nu' ve' tucua' no', ne uxrá nano' no' pesó xoo yo', ne se ca'ne' rá no' ma'. Tananj uxrá nano' no' man pesó xoo yo', uun daj nari' ya no' man yo', gaa ne ca'ne' rá no' adonj.

⁹ Ne asa' quisij nari' no' pesó xoo yo', gaa ne canacunj no' man nu' tuvi' chana' no' níi ne x'núú ve' tucua' no', ne cataj no' rihaan nij tuvi' chana' no': "Guun niha' rá soj gaj á. 'O se narij se-sa'anj pesó xoo ca'anj ni'ya ei", cataj no' rihaan tuvi' chana' no' a.

¹⁰ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj a. Ndaa rá se vaa guun rá chana' gaa nari' no' se-sa'anj no' ro', danj guun niha' uxrá rá nij se-mozó Diosé ni'yaj nij so' man orún' sí tumé cacun' gaa canicaj nimán so' canoco' so' chrej sa' adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nihánj me cuentó che'é sí tumé cacun' canicaj rihaan rej a

¹¹ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—'O sí vaa vij ta'níi me so' a.

¹² Ne cataj sí cunij rihaan rej so' a: "Me rá 'unj cuxra' ta'aj so' rasuun rque so' manj guun si'yaj, ataj", taj so' rihaan rej so' a. Gaa ne cuxra' ta'aj snó'o yo' nu' si'yaj so', ne rque so' ta'aj si'yaj so' rihaan 'o' ta'níi so' a.

¹³ Dan me se cachén doj güii, gaa ne naqui'yaj chre' sí cunij yo' nu' si'yaj so', ne cavii so' ca'anj so' chuman' naj gan', ne qui'yaj ndo'o so' se nij, ne cutun' rma'an so' nu' se-sa'anj so' a.

¹⁴ Quisij cutun' so' nu' se-sa'anj so', gaa ne cachén ndo'o x'naa chuman' yo', ne guun che'e so' quiran' ndo'o so' sayuun, ne quina'aan ndo'o rque so', ne taj vaj a doj se chá rihaan so' chá so' a.

¹⁵ Dan me se catúj so' rihaan 'o sí chihánj chuman' yo', ne ca'ne' sí chihánj chuman' yo' suun rihaan so' ca'anj so' se-rancho sí chihánj yo' cutumé so' xcáa a.

¹⁶ Tzaj ne na'aan ndo'o rque so', ne ndaa guun rá so' chá so' coj go' nii chá nij xcáa a. Tzaj ne ne rque nii coj yo' chá so' a ma'.

¹⁷ "Dan me se 'o güii ne nahuun sa' raá so', ne guun che'e so' xcaj so' cuentá, ne nanuj rá so' rej so' a. Ne me rá so': "Nij se-mozó réj, tzaj ne man ndo'o se chá rihaan réj, ne man ndo'o se chá rihaan se-mozó réj a. Ne nihánj me cavii 'unj qui'yaj x'naa nanj á.

¹⁸ Na'xumaan 'unj, ne nán' 'unj rej ne réj, cataj 'unj rihaan réj: Tumej cacun' rihaan Diosé, ne tumej cacun' rihaan so', ataj.

¹⁹ Taj che'é cataj so' se vaa ta'níi so' mej cuano a ma'. Maan se qui'yáa so' se ndo'o, ne guún 'unj mozó rihaan so', qui'yáa so', ruguanj, cataj 'unj rihaan réj", guun rá sí cunij yo' a.

²⁰ "Gaa ne cavii so' ca'anj so' rej ne rej so' a. Dan me se gan' ndo'o vaj so' chéé so', ne quene'en rej so' man so', ne cunuu 'eé

ndo'o rá rej so' man so', ne cunánj rej so' ndaa rej vaj so', ne na'yaan rej so' man so', ne cachrón tu'va rej so' man so' a.

²¹ Gaa ne cataj síi cunij yo' rihaan rej so' a: "Tumej cacun' rihaan Diose, ne tumej cacun' rihaan so', ataj. Taj che'é cataj so' se vaa ta'níi so' mej cuano a ma'. Maan se qui'yáa so' se ndo'o, ne guún 'unj mozó rihaan so', qui'yáa so', ruguanj", taj so' rihaan rej so' a.

²² Tzaj ne ca'mii rej so' rihaan nij mozó man rihaan rej so', cataj rej so': "Ra'yanj nıcaj so' yatzıj sa' ndo'o ca'na' so' cunuú ta'nıj, ne ca'na' se'ej sa' cunuú ra'a ta'nıj, ne ca'na' canj naca qui'nij tacóo so' á.

²³ Ne ticavı' soj man scúj le'ej ramii ndo'o, ne qui'yaj chuvıi soj, ne cha nı', ne qui'yaj nı' cha'anj, ne guun niha' uxrá rá nı' ei.

²⁴ 'O se ta'nıj nihánj me se ase vaa síi cavi' gaa so' rihanj, tzaj ne nihánj me se cunuú i'na' uún so' rihanj, ne ase vaa síi ca'anj ni'ya gaa so', tzaj ne nihánj me se narij man so' nanj adonj", taj rej so', ne guun che'e nij so' guun niha' uxrá rá nij so' a.

²⁵ "Tzaj ne vaa síi chava' uún, ne 'yaj suun so' se-ranchó rej so' a. Dan me se 'na' niqıe síi chava' yo', ne gaa quinichrun' so' ve', ne cuno so' se vaa go' ndo'o misca chra' do', se vaa ra'ánj ndo'o yuvıi do' a.

²⁶ Gaa ne canacúun síi chava' yo' man 'o mozó, ne ca'na' yo' mozó rihaan so', ne xná'anj so' man mozó, ne: "Me che'é 'yaj nıi nu' cha'anj ga", taj so' rihaan mozó yo' a.

²⁷ Gaa ne cataj mozó rihaan so' a: "Namán tinúú so', ne cavi' scúj le'ej ramii ndo'o, qui'yaj rée so', che'é se nari' uún so' ta'nıi so' ne vaa nıcuaj ta'nıi so' nari' so' a", taj mozó rihaan síi chava' yo' a.

²⁸ "Dan me se ca'maan rá síi chava', ne na'vej uxrá rá so' catıú so' rá ve' a. Tzaj ne curihanj rej so', gaa ne canacúun rej so' man so' ca'na' so' a.

²⁹ Tzaj ne cataj so' rihaan rej so' a: "'Unj nihánj me se aj quisıj que'ee yo' qui'yaj suun 'unj rihaan so' nihánj, ne cunudanj nij nana cataj xna'anj so' rihanj ve'é cunoj a. Ne a 'ó güii ne rque so' a 'ó tana le'ej rihanj ne qui'yaj chuvıi 'unj ne chaj ga nij tuvıj a ma'.

³⁰ Tzaj ne nihánj me se namán ta'nıi so' síi chá nu' si'yáa so' gaa chée so' ga nij chana niha' rá, ne ticavı' so' scúj le'ej ramii che'é so' a", taj síi chava' yo' rihaan rej so' a.

³¹ "Gaa ne cataj rej so' rihaan so' a: "Maan se so' me se 'o né so' ga 'unj nihánj, rej. Ne nu' rasuun si'yáj me si'yáa so', rej.

³² Tzaj ne vaa che'é guun niha' rá nı' gaa namán tinúú so', rej. 'O se tinúú so' ro', ase vaa 'o síi cavi' gaa so' rihanj, tzaj ne nihánj me cunuú i'na' uún so', ne ase vaa 'o síi ca'anj ni'ya gaa so' rihanj, tzaj ne cuano nihánj me se aj narij man so' nanj adonj", taj rej so' rihaan síi chava' yo' a. —Veé danj

quisıj cuentó nanó Jesucristó rihaan nij so' a.

16

Cuentó nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nı' ga si'yaj nı' rihaan chumiı nihánj, ne ca'vee cayáan nı' ga Diose asa' guun chíi Diose rihaan chumiı nihánj a

¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a:

—Síi ru'vee me yo'q so', ne nuu 'o mayordomo rihaan so' síi tumé nu' si'yaj so' a. Dan me se cuta' nıi cacun' xraá mayordomo yo' rihaan ru'vee se vaa cutun' ndo'o so' si'yaj ru'vee a.

² Gaa ne canacúun ru'vee man mayordomo, ne ca'na' mayordomo rihaan so', ne cataj so' rihaan mayordomo yo' a: "Aj ca'na' nana rihanj se vaa cutun' ndo'o so' si'yáj, ne ne ne'en uxraj me che'é qui'yáa so' danj a ma'. Tzaj ne cataj xna'anj so' rihanj daj qui'yáa so' gaa cutumé so' si'yáj á. 'O se se ca'vee cunuú so' doj rihanj cutumé so' si'yáj a ma'", taj ru'vee rihaan mayordomo yo' a.

³ "Dan me se curihanj mayordomo, ne guun rá so' a: "Nihánj me se daj qui'yáj, ne ca'nee se-ru'vee 'unj suun ra'aj, ne daj qui'yáj cuano, raj a. 'Unj me se se guun nıcuáj qui'yaj suun 'unj suun 'ee, ne na'aj 'unj cachınj 'unj caridad, na'aj 'unj cachee rma'anj nanj á.

⁴ Aan a. Nihánj me qui'yáj nanj á. Gaa ne asa' ca'nej ru'vee suun ra'aj gaa ne nuvi' rej ca'anj 'unj, gaa ne canacunj yo'ó nij so' manj ca'anj 'unj tucua' yo'ó nij so' cayánj a", guun rá so' a.

⁵ "Gaa ne canacúun so' man nij síi qui'yaj xcúun rihaan se-ru'vee so', ne ca'na' 'o 'o nij so' rihaan so' a. Gaa ne rihaan síi taj yaan rihaan yo'ó nij so' cataj so': "Me daj qui'yaj xcúun so' rihaan se-ru'vee 'unj ga", taj so', xná'anj so' man síi taj yaan yo' a.

⁶ Gaa ne so' cataj: "'O cientó tambo casté qui'yaj xcúnj rihaan se-ru'vee so' a", taj so' rihaan mayordomo yo' a. Gaa ne cataj mayordomo yo' rihaan so': "Nıcaj so' dáan so' yanj cuentá nihánj, tıri' so' man yo', ne ra'yanj cayáan so', ne qui'yáa so' yo'ó yanj naca, ne cachrón so' rihaan yanj naca se vaa vıj chíhaa chí' guęę tambo qui'yaj xcúun so' á", taj mayordomo yo' rihaan síi taj yaan yo' a.

⁷ Gaa ne xná'anj so' man yo'ó so', cataj so': "Ne so' ga. Me daj qui'yaj xcúun so' rihaan se-ru'vee 'unj ga", taj so', xná'anj so' man yo'ó so' yo' a. "'O cientó nanj 'núú trigó a", taj yo'ó so' a. "Nıcaj so' dáan so' yanj cuentá nihánj, tıri' so' man yo', ne qui'yáa so' yo'ó yanj naca, ne ca'anj chíhaa guęę nanj cachrón so' rihaan yanj naca yo' á", taj mayordomo rihaan yo'ó so' a.

8 "Dan me se xcaj se-ru'vee mayordomo yo' cuentá se vaa qui'yaj chi'ijí ndo'o mayordomo yo' rihaan so', tzaj ne ca'mii sa' ru'vee che'é mayordomo cataj ru'vee se vaa sij avii ndo'o raá me mayordomo yo' adonj. Danj nanj nij síi man rihaan chumiij nihánj cuano, tzaj ne gaa 'yaj suun nij so' ga tuvi' ma'an nij so', ne doj a avii raá nij so' rihaan nij síi nocq' se-nana Diose nanj á.

9 "Gaa ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nij rasuun man rihaan chumiij nihánj, tzaj ne 'yaj ndo'o nij yuvii cacun' che'é rej qui'yaj canaan nij yuvii rasuun man rihaan chumiij nihánj, ne soj ro', vaa che'é n'icaj soj si'yaj soj rasuun man rihaan chumiij nihánj, ne go' soj man yuvii gaa ne guun tuvi' soj ga nij yuvii, qui'yaj rasuun yo' a. Ne güii navij ne se aj quiri' ndo'o soj tuvi' soj síi cayáan ga soj, gaa ne ve'é ndo'o cayáan soj ga nij tuvi' soj ga Diose rej xta' nu' cavií nu' ca'anj a.

10 'Q se síi ve'é tumé doj tzin' rasuun ro', so' me síi guun nucuaj cutumé nocqo rasuun, ne síi 'yaj chi'ijí ga doj rasuun ro', chi'ijí doj qui'yaj so' ga nocqo rasuun ei.

11 Che'é dan sese ne guun nucuaj soj cutumé sa' soj nij rasuun chi'ijí man rihaan chumiij nihánj, gaa ne síi guun rá rque tucaá so', ne doj a güii uun ndo'o nihaa sa' tucaá so', ne gaa niha' uxrá rá so' rihaan chumiij nihánj a.

12 Ne nuveé si'yaj ma'an ya soj me nij rasuun man rihaan chumiij nihánj a man adonj. Ne sese ne guun nucuaj soj cutumé sa' soj nij rasuun man rihaan chumiij nihánj, ne me síi guun rá rque rihaan soj rasuun guun si'yaj ma'an ya soj rej xta', rá soj ga. Taj síi guun rá qui'yaj danj a ma'.

13 "Taj vaj síi guun nucuaj cutumé sa' si'yaj vij ru'vee ma'. Sese qui'yaj suun ní' rihaan vij ru'vee, ne nachri' ní' ni'yaj ní' man 'o ru'vee yo', ne caran' rá ní' ni'yaj ní' man yo'ó ru'vee yo' a. Se guun nucuaj ní' caran' rá ní' ni'yaj ní' man vij ru'vee ma'. Ne xa' soj, tzaj ne se ca'vee qui'yaj suun soj che'é Diose ne qui'yaj suun soj che'é nij rasuun man rihaan chumiij nihánj a ma' —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tumé nij síi fariseo cacun' rihaan se-tucuanj Moisés a

14 Dan me se nij síi fariseo ro', me síi aran' ndo'o rá ni'yaj sa'anj, ne gaa cuno nij so' cunudanj se-nana Jesucristó nana che'é rasuun man rihaan chumiij nihánj, gaa ne ca'nga' nacqo nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

15 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Xa' soj, tzaj ne nuvi' cacun' tumé soj ni'yaj yuvii, 'yaj soj ma'. Tzaj ne Diose ro', me síi ne'en daj vaa nimán soj adonj. 'Q se sa' uxrá vaa 'yaj yuvii, rá tuvi' yuvii, tzaj

ne chi'ijí ndo'o 'yaj nij yuvii, rá Diose nanj adonj.

16 "Q se gaa ataa ca'na' síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvii me se cuno yuvii rihaan inanj se-tucuanj Moisés do', rihaan nij síi nata' se-nana Diose gaa naá do', tzaj ne yaj me se uno ndo'o yuvii nana sa' nana che'é güii guun chij Diose nimán yuvii man rihaan chumiij nihánj, ne me inanj rá cunudanj nij yuvii cataj ma'an nij yuvii daj qui'yaj Diose asa' guun chij Diose adonj.

17 Tzaj ne ne nó xcúun ní' tanáj ní' a 'ó nana rque Diose rihaan ní' canoco' ní' ma'. 'Q se ca'vee a doj quinavij rej xta' do', ca'vee a doj quinavij chumiij nihánj do', tzaj ne se ca'vee quinavij a doj nana rque Diose rihaan ní' canoco' ní' ma'.

18 Dan me se sese quiri'ij yo' o so' man nica so', ne sese xcaj so' man yo'ó chana, ne cutumé so' cacun', ne sese xcaj yo' o so' man chana quiri'ij chíi man, ne cutumé so' cacun' uun adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi fariseo yo' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é ru'vee ne che'é 'o síi nique cu'naj Lázaro a

19 Gaa ne nanó Jesucristó cuentó nihánj a: —Ru'vee me yo' o so', ne yatzij sa' inanj cunuú so', ne daj a güii uun ndo'o nihaa sa' tucaá so', ne gaa niha' uxrá rá so' rihaan chumiij nihánj a.

20 Ne naj 'o síi nique cu'naj Lázaro rihaan yo'óo ta' yaa ve' tucaá ru'vee yo', ne man ndo'o luj xraá síi nique yo',

21 ne guun rá síi cu'naj Lázaro cha so' se quiniij rihaan yo'óo rej chá ru'vee yo' chraa, tzaj ne daj doj chuvee ca'na' chavé luj xraá so' a.

22 "Dan me se gaa quisij güii cavi' síi nique yo', gaa ne nicaj nij se-mozó Diose man so' ca'anj so' rej sa', ne na'yaan síi cu'naj Abraham man so' a. Ne cavi' ru'vee uun, ne cachin' nii man so' a.

23 Dan me se ca'anj so' rihaan ya'an, ne quiran' uxrá so' sayuun rihaan ya'an yo', gaa ne naxcaj so' rihaan so', ne quene'en so' se vaa gan' ndo'o ne síi cu'naj Abraham, ne na'yaan Abraham man síi cu'naj Lázaro yo' a.

24 Gaa ne canacúun so' man síi cu'naj Abraham, cataj so': "Cunuu 'ee rá so' manj, ataj Abraham. Ne ca'nej so' man síi cu'naj Lázaro se vaa ca'na' so' ne tiguí so' raá ra'a so' rque na, ne tucuachree so' ra'a so' daa 'unj, gaa ne cunuu cuij doj raj qui'yaj so', ataj. 'Q se na'aan ndo'o manj, 'yaj ya'an nihánj nanj á", taj ru'vee yo' rihaan síi cu'naj Abraham a.

25 "Tzaj ne cataj Abraham rihaan so': "Tzaj ne nanuj rá so', ta'nij, se vaa gaa i'na' so' rihaan chumiij ne nicaj so' inanj rasuun sa', ne Lázaro me se inanj rasuun

ch'i'ij nicaj so' nanj á. Ne cuano nihánj me se uun niha' nimán so', ne ma'án so' me se ran' sayuun a.

²⁶ Ne danj inanj uún, ne nuu 'o yu'uj cunuú ndo'o rej ne ni', ne veé danj se ca'vee cuch'i' yovij man nihánj ndaa rej ne nij soj yo', ne síi man yo' se ca'vee ca'na' rej nihánj a ma'", taj Abraham rihaan ru'vee yo' a.

²⁷ "Ne cataj ru'vee yo' rihaan Abraham a: "Che'é dan qui'yáa so' se ndo'o, ataj, ne ca'nej so' man síi cu'naj Lázaro ca'anj so' tucua' réj,

²⁸ ne vaa 'un' tinúj, ne me rá 'unj cataj xna'anj so' rihaan níj so' daj rán' 'unj nihánj, ne se ca'na' nij so' uún rej rán' 'unj sayuun nihánj a ma'", taj ru'vee rihaan Abraham a.

²⁹ Gaa ne cataj Abraham rihaan so' a: "Vaa se-nana' síi cu'naj Moisés dō', se-nana' nij síi nata' se-nana' Diosē gaa naá dō', nicaj nij so' á. Ca'vee cunō nij so' nana' yo' ei", taj Abraham rihaan ru'vee a.

³⁰ "Se cuno nij so', man ataj Abraham. Tzaj ne sese ca'anj 'o síi cavi' rihaan nij so', gaa ne canicaj nimán nij so' canoco' nij so' chrej sa', raj a", taj ru'vee rihaan Abraham a.

³¹ "Tzaj ne cataj Abraham rihaan so' a: "Sese se ca'vej rá nij so' cunō nij so' rihaan síi cu'naj Moisés dō', rihaan nij síi nata' se-nana' Diosē gaa naá dō', ne ca'vee se cunuú i'na' uún 'o síi cavi', tzaj ne se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man so' a ma'", taj Abraham rihaan ru'vee yo' a. —Veé danj quisij cuentō nanō Jesucristō a.

17

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa nō xcúún ni' racuj ni' man tinúú ni' se qui'yaj tinúú ni' cacun' a

¹ Gaa ne cataj Jesucristō rihaan nij síi tucuyón se-nana' so' a:

—Xa' chumij nihánj, tzaj ne man ndo'o chrej chi'ij canoco' yuvij, ne vaa ya'núj uxrá rihaan nij yuvij canoco' nij yuvij chrej chi'ij adonj. Tzaj ne niqē síi 'yaj anoco' yuvij chrej chi'ij yo' adonj.

² Daj chihaa' mij se cavii sa' so' ma'. Ne'en soj se vaa sese toco' vaj nii yuvej xij vāj 'núú trigó man chihá yo'o so', ne sese tagüéj nii man so' rque na ya'anj, ne nij uxrá vaa ran' síi 'anj nij rque na ya'anj yo' nanj adonj. Tzaj ne nij doj quirán' síi qui'yaj chi'ij nimán yo'o tuvi' soj síi nicaj nimán nanj á. 'O se quirán' so' sayuun nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

³ "Tumē uxrá soj man soj daj qui'yaj soj á. Sese qui'yaj tinúú so' cacun', ne cataj so' rihaan so' se vaa nij ndo'o qui'yaj so', ne sese canicaj nimán so' tanáj so' chrej chi'ij, ne caraá x'naa so' che'é cacun' tumē so' ei.

⁴ Dan me se ca'vee se chij ya' qui'yaj so' cacun' rihaan so' rque orún' güii, tzaj ne sese chij cuch'i' so' rihaan so' ne cataj so' se vaa canicaj nimán so' ne nij vaa cacun' qui'yaj so' rá so', ne caraá x'naa so' rihaan so' ei —taj Jesucristō rihaan nij síi tucuyón se-nana' so' a.

Nana' nihánj taj xna'anj che'é rasuun guun nucuj ni' qui'yaj ni' sese cuchuman rá ni' ni'yaj ni' man Diosē a

⁵ Gaa ne nij apóstol cune' Jesucristō man ro', cataj chuvij nij so' rihaan ma'an Jesucristō sji' nij ra'a man ni' a:

—Cataj xna'anj so' rihaan núj daj qui'yaj núj, gaa ne doj a cuchuman rá núj ni'yaj núj Diosē á —taj nij so' rihaan Jesucristō a.

⁶ Gaa ne cataj síi 'nij ra'a man ni' rihaan nij so' a:

—Sese daj se 'o snij cuchuman rá soj ni'yaj soj man Diosē, ne sese ase vaa caán cuéj mostazá xlá gaa cuchuman rá soj, ne cataj soj rihaan chruun se vaa curihanj chruun yo'óo rej nicun' chruun ne ca'anj chruun canicun' chruun rque na ya'anj, ne cunō chruun rihaan soj ei —taj Jesucristō rihaan nij so' a.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa se ca'mii xta' ni' che'é suun qui'yaj suun ni' che'é Diosē ma'

⁷ Gaa ne cataj uún Jesucristō rihaan nij apóstol cune' so' a:

—Sese vaa mozó nuu rihaan 'o tuvi' soj, ne sese 'yaj suun uxrá mozó uxra' mozó yo' yo'óo dō', sese tumē mozó yo' daán soj xcuu dō', ne daj cataj soj rihaan mozó nuu rihaan soj asa' namán mozó yo' ca'anj qui'yaj suun mozó tacaan ga. Ne se cataj soj rihaan mozó yo' se vaa nu' namán mozó ne nu' cayáán mozó cha' mozó chraa ma'. Daj chihaa' mij se tu'va soj danj a ma'.

⁸ Maan se cataj soj: "Qui'yaj chuvii so' cha' 'unj chraa, ne cuta' so' chraa dō', na dō', rihaan mesá rej cha' 'unj chraa, ne rque so' nij rasuun achiin manj, ne asa' quisij chaj chraa gaa ne ca'vee cha' so' chraa ne co'o so' na á". Danj ca'mii soj rihaan se-mozó soj nanj á.

⁹ Ne se caráya'anj soj man mozó sese qui'yaj suun ndo'o mozó yo' suun ca'ne' soj rihaan mozó yo' ma'.

¹⁰ Ne ase vaa mozó nuu rihaan Diosē vaa soj, ne che'é dan asa' quisij qui'yaj suun soj nu' suun ca'ne' Diosē rihaan soj, ne cataj soj se vaa mozó rmi' me soj, ne inanj dō' suun ataj Diosē rihaan soj qui'yaj suun soj nanj adonj —taj Jesucristō rihaan nij so' a.

Nana' nihánj taj xna'anj che'é síi samaritano síi nago' gracia' rihaan Diosē a

¹¹ Dan me se vaj Jesucristó chrej ca'anj chuman' Jerusalén, ne cachéé so' chrej uun ran' estadó Samaria ga estadó Galilea,

¹² ne dan me se daj doj catuú so' 'o chuman', ne nari' tuvi' so' ga chi' sí ran' luj ri'yuj a. Ne gan' canicun' nij so',

¹³ ne nucaj canacuún nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so':

—Cunuú 'eé rá so' man núj, maestró Jesucristó —taj nij so', caguáj nij so' a.

¹⁴ Gaa ne quene'en Jesucristó man nij so', gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cavií soj ca'anj soj, ne t'haan soj man soj rihaan nij xrej á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Dan me se cuno nij so' nana ca'mii Jesucristó, ne cavii nij so', ca'anj nij so', ne gaa vaj nij so' chrej, ne nahuun sa' cunudanj nij so' ta'aj chrej a.

¹⁵ Ne yo'lo tuvi' nij so' ro', xcaj cuentá se vaa nahuun sa' so', gaa ne canicaj so' ca'anj so' rej vaj Jesucristó, ne nucaj ndo'o caguáj so' cataj so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose ga so' a.

¹⁶ Ne gaa cuchi' so' rihaan Jesucristó, gaa ne canicun' ruj so' ne nago' so' graciá rihaan Jesucristó a. Ne sí samaritano sí yanj ga nij yuvij israelitá me so' a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij sí chéé ga so' a:

—Chí' ya yuvij nahuun sa', qui'yáj, raj a. Ne me rej vaj yo'ó uun nij sí nahuun sa', rá soj ga.

¹⁸ Ne a 'ó nij so' ne canicaj cataj se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'é so' a ma'. Qrún' sí yanj nihánj me sí guun rá cataj daj qui'yaj Diose ga so' na' —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij yuvij chéé ga so' a.

¹⁹ Gaa ne canicaj Jesucristó cataj Jesucristó rihaan sí samaritano yo':

—Naxumaan so', ne ca'anj so' á. Che'é se amán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan aj nahuun sa' so' ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

Nana nihánj taj xná'anj che'é güii guun che'e Diose guun chij Diose rihaan chumií nihánj a

²⁰ Dan me se xná'anj nij sí fariseo man Jesucristó me güii guun chij Diose rihaan chumií nihánj a. Gaa ne cataj so' rihaan nij sí fariseo a:

—Taj che'é ni'yaj ndo'o soj ma'. Ca'vee se guun chij Diose rihaan chumií nihánj, tzaj ne se quene'en yuvij ma'.

²¹ Ne se cataj ní: “Ni'yaj so' ei. Nihánj me guun chij Diose á. Yo' me rej guun chij Diose á”. Se ca'mii yuvij danj ma'. 'O se sca'núj ma'an soj vaj 'o sí 'yaj uun chij Diose adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo a.

²² Gaa ne canicaj Jesucristó cataj so' rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Vaa güii guun ndo'o rá soj quene'en soj güii nihánj güii vaj 'unj sij ca'neé Diose nica j yu'unj man yuvij rihaan chumií nihánj, tzaj ne se ca'vee quene'en soj manj ma'.

²³ Gaa ne cataj yuvij rihaan soj: “Ni'yaj so' ei. Yo' me rej vaj Jesucristó ei”. Ne cataj uún yuvij: “Ni'yaj so' ei. Nihánj me rej vaj Jesucristó ei”, cataj yuvij rihaan soj a. Tzaj ne se cavii soj nana' soj manj ma'.

²⁴ Dan me se ndaa rá se uun gaa raan rihaan chumií nihánj, ne 'o chuguun nu' rihaan chumií nihánj ro', ne ne'en cunudanj yuvij se vaa raan rihaan chumií á. Ne ase uun rá soj ne'en soj gaa raan ro', danj guun rá soj asa' ca'ná' 'unj sij nica j yu'unj man yuvij, ne quene'en nu' yuvij man rihaan chumií nihánj se vaa ca'ná' 'unj adonj.

²⁵ Tzaj ne vaa che'é quirán' 'unj que'eé sayuun asino yaan, gaa ne vaa che'é nachri' nij sí man rihaan chumií nihánj ni'yaj nij so' manj a.

²⁶ “Ne ase vaa qui'yaj yuvij gaa cayáán sí cu'naj Noé rihaan chumií ro', danj gaa qui'yaj uún yuvij asa' ca'na' uún 'unj sij ca'neé Diose nica j yu'unj man yuvij rihaan chumií nihánj adonj.

²⁷ Dan me se chá yuvij do', co'o yuvij do', ne xcaj tuvi' nij yuvij do', inan danj qui'yaj nij yuvij ndaa quisj güii catúj nij tuvi' sí cu'naj Noé rque rihoo xj chéé rihaan na a. Gaa ne taj ni'yón caman' ndo'o, ne ca'na' na ya'anj, ne caráán na ya'anj xráá cunudanj nij so' a, ne cavi' nij so' a.

²⁸ Ne ase vaa qui'yaj nij yuvij man chuman' cu'naj Sodoma gaa cayáán sí cu'naj Lot ro', danj qui'yaj uún yuvij asa' ca'na' uún 'unj rihaan chumií nihánj adonj. Dan me se chá nij so' do', co'o nij so' do', quiránj nij so' rasuun cutu'véj nij so' do', cunô nij so' naa do', cune' nij so' ve' do',

²⁹ ne nu' curihanj sí cu'naj Lot chuman' Sodoma, ne nu' cavii ya'an rej xta' ga yo'ó azufre, cayuu yo' rihaan chuman' yo', ne cacaa nu' chuman' yo', ne cavi' cunudanj nij sí man chuman' yo' a.

³⁰ Ne ase vaa ne xcaj nij yuvij man gaa naá cuentá se vaa quirán' nij so' sayuun ro', danj gaa uún yuvij asa' quisj ca'na' uún 'unj sij nica j yu'unj man yuvij rihaan chumií nihánj adonj. 'O se ndaa síj güii quene'en nij so' manj, gaa ne xcaj nij so' cuentá a.

³¹ “Ne güii guun danj me se xa' sí taj xráá ve' tucua me se se ca'vee catuú so' rá ve' tucua so' quirí' so' si'yaj so' ma'. Ne sí nuú tacaan 'yaj suun tacaan ro', se canicaj so' nana' so' si'yaj so' ma'. Maan se yo'lo cunanj nij so' á.

³² Vaa che'é nanuj rá soj daj quirán' nica sí cu'naj Lot gaa canicaj no' ni'yaj no' rej xco no', ne cavi' no' a.

³³ "Síi chu'vi' ndo'o cavi' rihaan chumii nihánj ro', cavi' nu' so', ne síi cavi' ro', so' me síi gaa i'na' nimán nu' cavi' nu' ca'anj adonj.

³⁴ "Cuanq nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj a: Ne güii guun danj me se rej nij ro', quitaj roj nica roj so' cotoj roj so', ne nacaj se-mozó Diose man yo'q so', ne quinaj yo'ó so' a.

³⁵ Ne cunuú vij roj chana gaj roj no' núú trigó, ne nacaj se-mozó Diose man yo'q no', ne quinaj yo'ó no' a.

³⁶ Ne cunuú vij roj snó'o qui'yaj suun roj so' yo'óo, ne nacaj se-mozó Diose man yo'q so', ne quinaj yo'ó so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁷ Gaa ne xna'anj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó man so', ne:

—Ne me rej ca'na' so', ga Señor —taj nij so', xna'anj nij so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Aj ne'en soj daj 'yaj yachruú vaj rej xta', ne ne'en ma'an xo' me rej naj nee cha xo' a. Taj síi nata' rihaan xo' me rej naj nee yo' ma'. Ne ase uun rá yachruú ro', danj guun rá ma'an soj asa' ca'na' uún 'unj rihaan chumii nihánj adonj. Quene'en ma'an soj sij man rihaan chumii nihánj me rej ca'na' 'unj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

18

Nihánj me cuentó che'é chana cavi' nica cachín ni'yaj ndo'o rihaan cuese a

¹ Ne nanó Jesucristó cuentó nihánj rihaan nij síi tucu'yón se-nana so', che'é rej guun rá so' xcaj nij síi tucu'yón se-nana so' cuentá se vaa no xcuún nij so' niganj cachínj ni'yaj nij so' rihaan Diose, ne se guun rmii nij so' ma'.

² Dan me se cataj Jesucristó a:

—'Q cuese cayáan rque 'o chuman' me yo'q so', ne nuveé sij amán rá ni'yaj man Diose do', nuveé sij aráj cochroj rihaan yuvij do', me cuese yo' a.

³ Ne yáan 'o chana cavi' nica chuman' yo', ne guun che'e no' cachín ni'yaj no' rihaan so' se vaa qui'yaj so' sayuun man síi qui'yaj sayuun man no' a.

⁴ Ne a dojn ne ca'vej rá so' raquíj so' man no' a. Tzaj ne 'o güii me se guun rá ma'an cuese yo', ne: "Ca'vee se ne amán raj ni'yaj 'unj Diose do', ca'vee se ne aráj cochrój rihaan yuvij do'.

⁵ Tzaj ne che'é se guun rmii ndo'oj 'yaj chana cavi' nica nihánj, ne che'é dan ca'ne' cachríi 'unj cacun' che'é síi 'yaj sayuun man no', ne ca'vee a. Se taj, ne guun rmii xrée 'unj, qui'yaj no' vaa güii adonj", guun rá cuese yo' a

⁶ —taj síi 'nij ra'a man ní', ne cataj uún so'— Xcaj soj cuentá daj ca'mii cuese vaa quij nimán yo' á.

⁷ Ne dan me se táa a nij síi narii Diose, ne nuvii nigan' aguáj ndo'o nij so', achín ni'yaj nij so' rihaan Diose, ne Diose, tzaj ne se ca'ne' Diose cacun' che'é nij síi 'yaj sayuun man nij so', rá soj na'. Guun raan ndo'o Diose ca'ne' so' cacun', rá soj na'. Se guun danj rá soj ma'.

⁸ 'Q se cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa ra'yanj uxrá ca'ne' Diose cacun' che'é nij síi 'yaj sayuun man nij síi narii so' man adonj. Tzaj ne dan me se asa' ca'na' uún 'unj sij nica yu'unj man yuvii rihaan chumii nihánj, ne me daj yuvij amán rá ni'yaj man Diose narj ga —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é vij síi cachín ni'yaj rihaan Diose a

⁹ Gaa ne nanó Jesucristó cuentó nihánj rihaan ta'aj yuvii guun rá se vaa sij sa' inanj me ma'an nij so' ne nachri' nij so' ni'yaj nij so' man yo'q yuvii a:

¹⁰ —Canicun' vij snó'o rá nuvii nocoo, cachín ni'yaj roj so' rihaan Diose a. Yo'q so' ro', me síi fariseo, ne yo'ó so' ro', me síi tiha' yu'unj man yuvii che'é puextó a.

¹¹ "Dan me se canicun' síi fariseo yo', ne cachín ni'yaj so', ne cataj so' nana nihánj rihaan Diose a. 'Q se ne ca'mii nucuaj so' ma'. Maan se rihaan ma'an so' ca'mii so', cataj so': "Guun ni'yaj uxrá ní', Ataj Diose. Guun ni'yaj uxrá ní' se vaa ne 'yáa 'unj ndaa vaa 'yaj yo'ó nij yuvii ma'. Dan me se xa' nij so', tzaj ne sij tiha' yu'unj do', sij tumé cacun' do', sij otoj ga nica yo'ó yuvij do', me nij so', ne ne 'yáa 'unj danj ma'. Ne guun ni'yaj ní' se vaa ne 'yáa 'unj ndaa vaa 'yaj síi nihánj síi tiha' yu'unj man yuvii che'é puextó a.

¹² Ne vij ya aráj guee 'unj che'é se chá 'o 'o tunj güii, ne rque 'unj 'o peso' rihaan daj a chí' peso' 'yaj canaán 'unj rihaan so' ei', taj síi fariseo yo' rihaan Diose a.

¹³ "Ne gan' doj tzin' nicun' síi a'néj puextó man yuvii yo', ne guun na'aj ndo'o so' ni'yaj so' man so' rihaan Diose, ne ne ca'vej rá so' naxcaj so' rihaan so' ni'yaj so' rej nicun' Diose a. Tzaj ne go' so' se-cuxru' so' rucuaa ma'an so', ne cataj so': "Cunuu 'ee rá so' ni'yaj so' manj, Ataj Diose. 'Q se sij tumé cacun' mej adonj", taj so' rihaan Diose a.

¹⁴ "Ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa gaa quinán' síi tiha' yu'unj man yuvii che'é puextó yo' tucua' so', gaa ne aj cunuu sa' so' rihaan Diose nanj á. Tzaj ne yo'ó so' ro', taj ma'. 'Q se xa' síi me rá tacavii sa' man ma'an, tzaj ne quirí' so', ne guun na'aj so' a. Ne xa' síi naqui'yaj nica' nimán, tzaj ne cavii sa' ndo'o so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvii yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é caran' rá Jesucristó ni'yaj so' man ne'ej a

¹⁵ Gaa ne nicaj nij yuvij man nij ne'ej ca'na' nij yuvij rihaan Jesucristó a. 'O se me rá nij yuvij cuta' Jesucristó ra'a so' raá nij ne'ej che'é rej quirí' ne'ej xna'anj ni'yaj ne'ej a. Tzaj ne quene'en nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó daj qui'yaj nij yuvij, gaa ne cataj xna'anj nij so' rihaan nij yuvij se vaa ne nó xcúun nij ne'ej ca'na' nij ne'ej rihaan Jesucristó a.

¹⁶ Tzaj ne canacúun Jesucristó man sij tucu'yón se-nana so', ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ca'ne' rá soj ca'na' nij ne'ej rihanj á. Se caráan soj chrej rihaan nij ne'ej mei. 'O se tucua' nij sí vaa danj ro', me rej yanj Diose uun chij Diose nanj adonj.

¹⁷ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sí na'vej rá guun chij Diose nimán, ndaa vaa a'vej rá ne'ej guun chij Diose nimán ne'ej ro', daj chihaa mij se cayáan so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj ma' —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é 'o sí me rá cayáan ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a

¹⁸ Dan me se xna'anj 'o sí nicaj suun yo' man Jesucristó, cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Maestro. Sí sa' uxrá mé so' adonj. Daj qui'yaj, ne ca'vee cayánj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ga —taj sí nicaj suun yo', xna'anj so' man Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Me che'é cataj so' se vaa sí sa' uxrá mej ga. 'O se grún' Diose me sí sa' á.

²⁰ Ne aj ne'en so' nij nana nocoo ya ya nana cataj xna'anj Diose se vaa canoco' ní' á. Dan me se taj nana yo': “Se cotoj so' ga chana' nicá yo'ó yuvij ma'. Se ticavi' so' yuvij ma'. Se qui'yaj ituu' so' si'yaj yo'ó yuvij ma'. Se nanó so' cuentó ne che'é yuvij ma'. Caraa' cochróo so' rihaan rée so' do', rihaan ní' so' do' á”. Yo' me nana cunó so' ei —taj Jesucristó rihaan sí nicaj suun yo' a.

²¹ —Asij gaa mej xnii me ve'é unó 'unj nu' nij nana yo' nanj á —taj so' rihaan Jesucristó a.

²² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Daj grún' rasuun achiiin ya mán so' nanj ei. Dan me se cutu'vee so' cunudanj si'yáa so', ne sa'anj quirí' so' ro', caxrii so' ston nij sí níque, ne cumán ndo'o si'yáa so' rej xta', qui'yaj Diose nanj ei. Ne dan me se ca'na' so', ne çanoco' so' manj, ca'anj ní' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

²³ Dan me se cuno sí nicaj suun yo' nana nihánj, gaa ne quinano ndo'o rá so' a. 'O se sí ru'vee ndo'o me so' a.

²⁴ Dan me se ni'yaj Jesucristó man so', ne cataj Jesucristó:

—Sayuun uxrá vaa quisij nij sí vaa ndo'o sa'anj rihaan cayáan nij so' ga Diose asa'

guun chij Diose rihaan chumij nihánj nanj adonj.

²⁵ Dan me se ne'en soj se vaa sayuun ndo'o vaa cachén xcuu camelló yu'uj taj tacúun cúu núvá, tzaj ne ca'vee a doj cachén xcuu yo' yu'uj taj tacúun cúu núvá, ndaa rá se vaa sí ru'vee, ne se guun cachén ma'an sí ru'vee cayáan so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a ma' —taj Jesucristó a.

²⁶ Gaa ne xna'anj nij sí cuno nana nihánj man Jesucristó, cataj nij so':

—Che'é dan me se me sí guun nucua'j quinani' rihaan sayuun ga —taj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

²⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' rasuun na'vee qui'yaj ma'an inanj yuvij, tzaj ne Diose me sí uun nucua'j qui'yaj nu' rasuun yo' adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁸ Gaa ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Ne núj ga. Aj tanáj núj nu' si'yaj núj, ne canoco' núj mán so' á —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cuanó nihánj me se cataj ya 'unj rihaan soj se vaa sí tanáj ve' tucua' tanáj nicá tanáj tinúu' tanáj tuvi' tanáj ta'nii' tanáj, che'é rej guun chij Diose rihaan chumij nihánj ro',

³⁰ uxrá doj a rasuun quirí' uún so' gaa vaa i'na' so' rihaan chumij nihánj, ne asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj me se yo'ó cayáan so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síj va'nuj cataj xna'anj Jesucristó se vaa cavi' so' ne cunuun i'na' uún so' a

³¹ Dan me se nicaj Jesucristó chuvij nij sí tucu'yón se-nana so' ca'anj so', ne cataj so' rihaan nij so':

—Nihánj me ca'anj ní' chuman' Jerusalén, ne asa' cuchi' ní', ne quisij ya nu' nana cataj xna'anj nij sí nata' se-nana Diose gaa naá che'é 'unj sij ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvij,

³² ne dan me se tacuachén nio' manj rihaan nij sí yanj, ne ca'nga' nacoo nij so' quene'en nij so' manj, ne qui'yaj chí'ij nij so' manj, ne quirí' talúj nij so' manj,

³³ ne go' nij so' cuarta' xráj, gaa ne ticavi' nij so' manj a. Gaa ne cachén va'nuj güi, gaa ne cunuun i'na' uún 'unj, qui'yaj Diose ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁴ Ne ne quene'en uxrá nij so' me che'é ca'mii Jesucristó danj ma'. 'O se ne ca'vee xcax' nij so' cuentá che'é nana yo' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naxra' rihaan 'o sí tuchrii, qui'yaj Jesucristó a

³⁵ Dan me se gaa quinichrun' Jesucristó chuman' Jericó, ne yáan 'o sí tuchrii tu'va chrej, ne achiiin so' caridad rihaan yuvij a.

³⁶ Dan me se cuno síi tuchrii yo' se vaa cachén ndo'o yuvií chrej rej ne so', ne che'é dan xná'anj so' man yuvií che'é rej vaj ndo'o yuvií chrej yo' a.

³⁷ Gaa ne cataj xna'anj nii rihaan so' se vaa Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret me síi achén rej ne nij so' a.

³⁸ Gaa ne dan me se caguáj síi tuchrii yo', cataj so':

—Ya ya ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá mé so', Jesús. Cunyu 'ee rá so' manj ei —taj so', caguáj so' a.

³⁹ Gaa ne cataj nij síi racuíj man so' chéé so' se vaa se tu'va so' danj, maan se:

—Dinj gaa tu'va so' á —taj nij so' rihaan síi tuchrii, tzaj ne doj a ncuaj caguáj so', cataj so':

—Ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj David mé so' ei. Cunyu 'ee rá so' manj ei —taj so', caguáj so' rihaan Jesucristó a.

⁴⁰ Canicun' Jesucristó, ne canacúun Jesucristó man síi tuchrii se vaa racuíj nii man so' ca'na' so' rihaan Jesucristó a. Ne gaa quinichrun' síi tuchrii yo' rihaan Jesucristó, ne xná'anj Jesucristó man so', cataj Jesucristó rihaan so' a:

⁴¹ —Daj qui'yáj mán so', rá so' ga —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man so' a.

—Curuvi' rihanj raj, Señor —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁴² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so':

—Ca'vee curuvi' rihaan so' á. Maan che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj ro', che'é dan nahuun sa' so' ei —taj Jesucristó a.

⁴³ Ne nu' curuvi' rihaan so', gaa ne canoco' so' xcó Jesucristó, ne nata' so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Dióse ga so' a. Ne nu' nij yuvií quene'en daj quiran' so' cataj se vaa sa' uxrá qui'yaj Dióse a.

19

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj síi cu'naj Zaqueo gaa guun rá so' quene'en so' man Jesucristó a

¹ Dan me se catúj Jesucristó chuman' Jericó, ne cachén so' chuman' yo',

² ne yáán 'o síi cu'naj Zaqueo chuman' yo', ne so' me síi uun chij rihaan nij síi tiha' yu'unj man yuvií che'é puextó, ne ru'vee ndo'o so' a.

³ Dan me se guun rá so' quene'en so' me síi me Jesucristó, tzaj ne ne ca'vee quene'en so', che'é se man ndo'o yuvií, ne síi chre' nii vaa síi cu'naj Zaqueo a.

⁴ Che'é dan yoo cunánj so' quitáa yaan so' rihaan nij yuvií, gaa ne cavii so' raá 'o chruun man chruj hígó raá, che'é yan me rá so' quene'en so' man Jesucristó a. 'O se cachén Jesucristó tacóo chruun yo' a.

⁵ Dan me se gaa cuchí' Jesucristó tacóo chruun taj Zaqueo, ne ni'yaj Jesucristó raá chruun, ne cataj so' rihaan Zaqueo a:

—Nanij so' cuaj rihaan yo'óo, Zaqueo. 'O se vaa che'é ndo'o carán' 'unj ve' tucúa so' cuan' á —taj Jesucristó rihaan Zaqueo a.

⁶ Gaa ne yoo nanij Zaqueo rihaan yo'óo, ne guun niha' uxrá rá so' se vaa carán' Jesucristó tucúa so' a.

⁷ Dan me se cuno nij yuvií daj cataj Jesucristó, gaa ne nij ca'mii nij yuvií ni'yaj nij so' man Jesucristó a. Ne cataj nij so' che'é Jesucristó a:

—Nihánj me se carán' so' tucúa 'o síi tumé ndo'o cacun' adonj —taj nij yuvií ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

⁸ Tzaj ne canicun' ma'an Zaqueo, cataj so' rihaan síi 'nij ra'a man ní' a:

—Cuanó nihánj me se rque 'unj yanéj si'yáj rihaan nij síi niqúe, ne nij síi tiha' yu'unj 'unj man, tzaj ne naqui'yáj 'ó cunú' ca'anj narque 'unj rihaan nij so' se vaa ca'néj 'unj man nij so', Señor —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Cuan' me se aj cavii sa' nij tucúa síi nihánj, ndaa rá se vaa 'o ta'níi síi cu'naj Abraham gaa naá ro', danj vaa ma'an so' cuano a.

¹⁰ 'O se ca'ná' 'unj sij nicaj yu'unj man yuvií che'é rej ca'vee nano' 'unj man nij síi ca'anj ni'ya, ne cavii sa' nij so' qui'yáj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é síi racuíj sa'anj rihaan se-mozó so' a

¹¹ Dan me se cuno nij síi man chuman' Jericó se-nana Jesucristó, tzaj ne guun rá nij so' se vaa che'é se nichrun' Jesucristó chuman' Jerusalén, che'é dan ra'yanj guun chij Dióse rihaan chumii nihánj adonj, rá nij so', ne che'é dan guun che'e Jesucristó naqui'yaj Jesucristó yo' o cuentó nihánj, gaa ne ca'vee xcay nij yuvií cuentá a.

¹² Dan me se cataj so' a:

—Yo' o síi xna'anj ru'vee guun rá quinaj suun uun chij chiháán, ne guun rá so' ca'anj so' chuman' raá ne naá suun so' suun guun chij chiháán so', gaa ne canicaj so' naman so' chiháán so', rá so' a.

¹³ Gaa ne canacúun so' man chí' nij se-mozó so' ca'na' rihaan so', gaa ne rqué so' 'o sa'anj mina rihaan 'o 'o nij so', ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' se vaa qui'yaj suun nij so' ga sa'anj, ne tanaca' nij so' man sa'anj, ne ndaa quisij güii naman uún so', gaa ne nuchruj nij so' cuentá, taj so' a. Danj ca'mii so', gaa ne cavii so' ca'anj so' a.

¹⁴ Tzaj ne nij síi man chiháán so' ro', quitáa ri'yunj man so', ne che'é dan ca'néé nij so' síi ca'anj suun ca'anj cataj xna'anj rihaan síi nicaj suun rej ca'anj síi xna'anj

ru'vee yo' se vaa ne ca'vej rá nij so' guun chij síi xna'anj ru'vee yo' rihaan nij so' a.

¹⁵ "Dan me se ya qui'yaj canaán síi xna'anj ru'vee yo' guun chij so' chiháan so', gaa ne gaa namán so', ne cataj xna'anj so' se vaa nacuj níi man chí' nij se-mozó so' nij síi rque' so' sa'anj rihaan a. 'Q se guun rá so' xcaj so' cuentá me daj sa'anj qui'yaj canaán nij so' a.

¹⁶ "Dan me se síi ca'na' asino yaan rihaan so' ro', cataj: "Xa' sa'anj mina rque' so' manj, tzaj ne qui'yaj canaán 'unj 'o chí' sa'anj mina uún, qui'yaj sa'anj yo', señor", taj so' rihaan síi xna'anj ru'vee yo' a.

¹⁷ Gaa ne cataj síi xna'anj ru'vee yo' rihaan mozó yo': "Cunaj uxrá qui'yáá so' á. Mozó sa' inanj mé so' ei. Che'é dan guun chij so' rihaan chí' ya chuman' 'unj yá'á a", taj síi xna'anj ru'vee rihaan mozó sa' yo' a.

¹⁸ "Dan me se ca'na' uún yo'ó mozó, cataj so': "Xa' sa'anj mina rque' so' manj, tzaj ne qui'yaj canaán 'unj yu'un' sa'anj mina uún, qui'yaj sa'anj yo', señor", taj so' rihaan síi xna'anj ru'vee yo' a.

¹⁹ Ne cataj síi xna'anj rihaan so': "Gaa ne guun chij so' rihaan 'un' ya chuman' nanj ei", taj so' rihaan yo'ó mozó yo' a.

²⁰ "Dan me se ca'na' yo'ó so' uún, ne cataj so': "Nihánj me nacaj so' se-sa'anj so', señor. 'Q se caraa sa' 'unj man yo' rque 'o vitó,

²¹ ne cuchu'ví' 'unj ni'yaj 'unj mán so', che'é se sji sca' ndo'o nimán mé so', ne naxcaj so' rasuun rej nuvi' rasuun cutá' so', ne yo' me yuvii unô caân, ne so' me se, ne ma'án so', ne rii so' naa adonj", taj mozó yo' rihaan síi xna'anj ru'vee yo' a.

²² "Gaa ne cataj síi xna'anj ru'vee rihaan mozó yo': "Mozó chí'ij nimán mé so' ei. Cutá' 'unj cacun' xráá so' che'é nana tu'va ma'án so' á. 'Q se quene'én so' se vaa sji sca' ndo'o nimán mej, ne quene'én so' se vaa naxcaj 'unj rasuun rej nuvi' rasuun cutaj, ne quene'én so' se vaa yo'ó yuvii unô caân ne 'unj rii naa nanj á.

²³ Che'é dan me che'é ne taçuachén so' se-sa'anj 'unj rihaan nij síi nuta' sa'anj ga. Gaa ne gaa ca'ná' 'unj, ne nacaj 'unj se-sa'anj 'unj ga sa'anj nata' raa yo' ga", taj síi xna'anj ru'vee yo' rihaan mozó rmii yo' a.

²⁴ Gaa ne cataj so' rihaan yo'ó nij síi nicun' ga so' a: "Ca'ne' soj sa'anj nicaj mozó chí'ij nihánj, ne taçuachén soj rihaan síi nicaj chí' sa'anj mina yo' á", taj síi xna'anj ru'vee yo' rihaan yo'ó nij so' a.

²⁵ "Tzaj ne aj nicaj so' 'o chí' vaa guee á", cataj nij so' rihaan síi xna'anj ru'vee yo' a.

²⁶ "Taj se 'yaj ma'. Cuanq nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa síi ne'en sa' qui'yaj suun rihanj ro', ne vaa güii, ne doj a guun nucuaj so' qui'yaj suun so' adonj. Ne síi ne ne'en qui'yaj suun rihanj ro', ca'ne'e

'unj suun le'ej nii atá so', ne quinaj uun so' adonj", taj síi xna'anj ru'vee yo' rihaan nij so' a.

²⁷ Gaa ne cataj uún so': "Tzaj ne xa' nij síi taj ri'yunj manj síi ne ca'vej rá guun chij 'unj rihaan, tzaj ne nicaj soj man nij so' ca'na' soj rihanj, gaa ne ticavi' soj man nij so' rihanj nihánj ei", taj uún so' a.

²⁸ —Veé danj quisij cuentó nanó Jesucristó a.

Gaa ne cavii so' ca'anj so' chuman' Jerusalén, ne táá yaan so' rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa catúj Jesucristó chuman' Jerusalén a

²⁹ Dan me quinichrun' Jesucristó roj chuman' cu'naj Betfagé ga Betania a. Naj roj chuman' yo' tacóo quij cu'naj Quij man Chruun Olivó a. Gaa ne ca'née Jesucristó man vij tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' ca'anj rque chuman' Betfagé,

³⁰ ne cataj so' rihaan roj so' a:

—Cavii roj soj ca'anj soj, ne catuú roj soj chuman' nihánj chuman' naj rihaan ní', ne asa' catúj roj soj, ne nari' roj soj man yo'ó burró le'ej ya'anj numji a. Dan me se nache roj soj man xo', ne nicaj roj soj ca'na' roj soj rihanj nihánj á.

³¹ Ne sese xna'anj nii man roj soj me che'é nache roj soj burró, ne cataj roj soj: "Síi 'nij ra'a man ní' achiin xcuu nihánj rihaan chuguanj", cataj roj soj á —taj Jesucristó rihaan roj síi tucu'yón se-nana so' a.

³² Dan me se ca'anj roj so', ne catúj roj so' chuman' yo', ne nari' roj so' man burró le'ej, ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan roj so' a.

³³ Ne gaa nache roj so' man burró, ne xná'anj nij síi dan burró man roj so' a:

—Me che'é nache soj burró ga —taj nij so', xná'anj nij so' man roj so' a.

³⁴ Gaa ne cataj roj so' rihaan nij síi dan burró a:

—Síi 'nij ra'a man ní' achiin xcuu nihánj rihaan chuguanj —taj roj so' a.

³⁵ Gaa ne nicaj roj so' xcuu ca'na' roj so' rihaan Jesucristó, ne cuta' roj so' sagan' roj so' xráá burró, ne tacavii roj so' man Jesucristó xráá burró yo',

³⁶ ne gaa vaj Jesucristó, ne cuchruj ndo'o nij yuvii yatzij sagan' nij so' rá chrej, ne achén Jesucristó ga burró yo' rihaan yatzij a.

³⁷ Dan me se quinichrun' Jesucristó chuman' Jerusalén, ne vaj so' tacóo Quij man Chruun Olivó rej vaj nij chrej, ne guun che'e que'ee nij síi tucu'yón se-nana so' guun niha' rá nij so', ne aguáj nij so', ca'mii sa' nij so' che'é Diosé che'é nu' nij suun sa' nocqo qui'yaj Jesucristó quene'en nij so' a.

38 Dan me se cataj nij so':

—Cunaj uxrá vaa ca'na' sí ca'née sí 'nij ra'a man ní' ei. Sí nicaj suun rey uun chij rihaan ní' me so' ei. Ve'é cayáán Diose sí nicun' xtá' á. Cunaj uxrá 'yaj so' ei —taj nij yuvií, caguáj nij so' a.

39 Dan me se ta'aj nij sí chéé ga Jesucristó me sí fariseo, ne ta'aj nij so' cataj rihaan Jesucristó a:

—Cataj xna'anj so' rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' se vaa ca'ne' rá nij so' ga nana vaa danj á —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

40 Gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sese dínj gaa tu'va nij sí aguáj nana vaa danj, ne ma'an nij yahij naj rihaan yo'óó nihánj caguáj nana vaa danj asuun nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí fariseo yo' a.

41 Ne gaa quinichrun' Jesucristó chuman' Jerusalén yo', ne ta'vee Jesucristó che'é chuman' yo',

42 ne cataj so':

—Güii cuan' me se me inanj raj quene'en soj sijn man chuman' Jerusalén daj qui'yaj soj ne ca'vee dínj cayáán soj, tzaj ne cuano nihánj me se se ca'vee xcáj soj cuentá ma'.

43 Dan me se quisij ya güii, ne ca'na' nij sí taj ri'yunj man soj, ne cune' nij so' chingá nu' anicaj chiháán soj, ne tucuachrijin nij so' man soj, ne se ca'vee curihanj soj, qui'yaj nij so' ma'.

44 Ne tucuanee nij so' nu' chiháán soj, ne cavi' soj, ne a 'ó yuvej se quitáá xráá tuvi' yuvej, qui'yaj nij so' ma'. Danj quirán' soj, che'é se gaa guun rá Diose racuj Diose man soj, ne ne xcáj soj cuentá ma' —taj Jesucristó ni'yaj so' man nij sí man chuman' Jerusalén yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirii Jesucristó man nij yuvií tu'vej rasuun rá nuvií nocoo a

45 Gaa ne catúj Jesucristó rá nuvií nocoo, gaa ne guun che'e so' quirii so' man nu' nij yuvií tu'vej rasuun man rá nuvií nocoo a.

46 Ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Danj Diose taj se vaa tucúa Diose me rej na'víj yuvií rihaan Diose á. Tzaj ne guun tucúa sí itúj man tucúa Diose nihánj, qui'yaj soj nanj á —taj Jesucristó rihaan nij yuvií quirii so' a.

47 Ne dan me se daj a güii nicun' Jesucristó rá nuvií nocoo, tucu'yón Jesucristó se-nana so' rihaan yuvií, tzaj ne nij xrej ata suun nocoo doj do', nij sí naqui'yaj cuu se-tucuñj Moisés rihaan yuvií do', nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá do', nano' uxrá nij so' daj qui'yaj nij so' gaa ne ca'vee cavi' Jesucristó a.

48 Tzaj ne ne nari' nij so' daj qui'yaj nij so' cavi' Jesucristó ma'. 'O se guun niha' uxrá rá nij yuvií cuno nij so' se-nana Jesucristó a.

20

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xna'anj nii man Jesucristó me sí ca'ne' suun rihaan so' qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj so' a

1 Dan me se 'o güii nicun' Jesucristó rá nuvií nocoo, tucu'yón Jesucristó rihaan yuvií, ne nata' so' se-nana so' nana sa', ne nicun' xrej ata suun nocoo doj nicun' sí naqui'yaj cuu se-tucuñj Moisés nicun' sí uun chij nicun' rej tucu'yón Jesucristó a.

2 Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Me sí ca'ne' suun rihaan so' qui'yáá so' ndaa vaa 'yáá so' ga —taj nij so', xna'anj nij so' man Jesucristó a.

3 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ne vaa yo'ó nana me raj xna'anj 'unj man nij soj, ne cataj soj rihanj á.

4 Dan me se me sí ca'ne' suun rihaan sí cu'naj Juan cuta' ne so' man yuvií, rá soj ga. Ma'an Juan cavii raq na'. Ase Diose cataj xna'anj rihaan so' xá'. Cataj xna'anj nij soj rihanj ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

5 Gaa ne nuchruij raq ndo'o nij so' ga tuvi' nij so' a:

—Ne sese cataj ní' se vaa Diose ca'ne' suun rihaan sí cu'naj Juan cuta' ne so' man yuvií, ne cataj Jesucristó rihaan ní' me che'é ne cuchuman rá ní' nana ca'mii Juan, cataj so' a.

6 Tzaj ne sese cataj ní' se vaa nuveé sijn ca'ne' Diose suun rihaan me sí cu'naj Juan, ne go' cunudanj nij yuvií yahij man ní' a. 'O se cuchuman rá nij yuvií se vaa sí nata' se-nana Diose me sí cu'naj Juan a —cataj nij so' ga tuvi' ma'an nij so' a.

7 Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó se vaa ne ne'en nij so' me sí ca'ne' suun rihaan sí cu'naj Juan cuta' ne so' man yuvií a.

8 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Che'é dan se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj me sí ca'ne' suun rihanj qui'yaj ndaa vaa 'yá ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj me cuentó nanó Jesucristó che'é yuvií chi'ii 'yaj suun rihaan yo'óó a

9 Gaa ne guun che'e Jesucristó nanó so' cuentó nihánj rihaan nij yuvií a.

—Dan me se cuchruj yo'ó so' yo'ó naq chruj uvá a. Gaa ne tanáj so' man naq yo' rihaan sí qui'yaj suun naq yo', ne curihanj so' ca'anj so' gan' que'ee yavii a.

10 Ne 'o güii ca'née so' man yo'ó se-mozó so' ca'anj so' rihaan nij sí nuu tumé xnaa so' a. 'O se me rá so' rque nij sí nuu tumé naq doj chruj uvá rihaan yo'ó mozó yo', tzaj ne a doj chruj ne rque nij sí nuu tumé naq rihaan yo'ó mozó yo' ma'. Maan se go' ndo'o

nij so' xráá so', ne quirii nij so' man so' rque naa yo' a.

¹¹ Che'é dan ca'néé sí to'oj naa yo' man yo'ó mozó uún, tzaj ne nij sí nuu tumé naa ro', go' uún nij so' xráá mozó uún, ne nij uxrá qui'yaj nij so' man so', ne quirii nij so' man so' rque naa, ne a doj chruj ne rque nij so' man mozó yo' a ma'.

¹² Gaa ne ca'néé uún sí xnaa yo' yo'ó mozó uún, tzaj ne quiran' chi'ij ndo'o so', qui'yaj nij sí nuu tumé naa, ne quirii nij so' man so' xe' a.

¹³ "Gaa ne guun rá sí xnaa yo': "Daj qui'yaj yaj ga. 'O se ca'nej 'unj ma'an ta'nij sí 'eé raj man á. Caraa cochroj nij so' rihaan ta'nij sese ca'anj ta'nij saj xee", guun rá sí xnaa, ne ca'néé so' man ta'nii ma'an so' ca'anj a.

¹⁴ Dan me se quene'en nij sí nuu tumé naa se vaa 'na' ta'nii sí xnaa, gaa ne nuchruj raa nij so' ga tuvi' nij so' daj qui'yaj nij so', taj nij so' a: "Sí nihánj me sí guun xnaa man naa nihánj vaa güii ei. Che'é dan ticavi' ní man so', ne vaa güii, ne guun xnaa ma'an ní man naa nihánj chuguanj", taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

¹⁵ Gaa ne quirii nij so' man ta'nii sí xnaa yo' xe', ne ticavi' nij so' man ta'nii sí si'yaj naa nanj adonj. Che'é dan daj qui'yaj sí si'yaj naa yo' man nij sí nuu tumé xnaa so', rá nij soj ga.

¹⁶ 'O se ca'na' so' vaa güii, ne ticavi' so' man nij sí nuu tumé naa yo', ne taçuachén so' xnaa so' rihaan yo'ó sí tumé man xnaa so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Gaa cuno nij yuvij nana nihánj, ne cucha'vi' ndo'o nij so', ne cataj nij so':

—Orún' raa Diose me sí nacaj man núj rihaan sayuun yo' nanj chuguanj —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁷ Gaa ne ni'yaj Jesucristó man nij so', ne xná'anj Jesucristó man nij so' a:

—Che'é dan me se che'é nó nana nihánj rihaan danj Diose, rá nij soj ga: "Yu-vej qui'ij nij sí cune' ve' ro', guun yuvej sa' doj rihaan cunudanj nij yuvej man tacóo ve' yo' nanj adonj", taj danj Diose a.

¹⁸ Ne yuvej yo' me se ase vaa yuvej yo' vaa 'unj, ne ase vaa yuvij tixé yuvej yo' vaa yuvij na'vej rá cuno rihaan 'unj, ne uxrá quiran' nij so' sayuun nanj adonj. Ne ase vaa yuvij quinij yuvej yo' xráá vaa nij yuvij qui'yáa 'unj sayuun man, ne yuun che'e quinavij nij so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne guun rá nij sí naqui'yaj cüu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij guun rá nij xrej ata suun nocgo doj guun rá quita'aa ra'yanj man Jesucristó, tzaj ne chu'vi' nij so' ni'yaj nij so' man nij yuvij a. Quene'en nij so' se vaa che'e ma'an nij so' me cuentó

nanó Jesucristó a. Ase vaa nij sí nuu tumé naa vaa ma'an nij so' rihaan Jesucristó, ne quene'en nij so' se vaa che'é dan nanó Jesucristó cuentó yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é puextó go' ní rihaan gobiernó do', che'é se rque ní rihaan Diose do' a

²⁰ Dan me se cutumé ndo'o nij sí naqui'yaj cüu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij do', nij xrej ata suun nocgo doj do', man Jesucristó daj ca'mii so' a. Ne go' nij so' sa'anj rihaan doj tuvi' nij so' sí tiha' yu'unj cuchí' nij so' rihaan Jesucristó, ne qui'yaj nij so' ndaa vaa 'yaj sí vaa sa' sí me rá xna'anj nana man so' a. 'O se guun rá nij so' cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é nana ca'mii so', gaa ne ca'vee taçuachén nij so' man Jesucristó rihaan sí nicaj suun procurador a.

²¹ Dan me se xná'anj nij sí tiha' yu'unj yo' man Jesucristó a:

—Ne'en núj se vaa nana nicá inanj a'mii so' ne tucu'yón so' do', maestro. Ne 'o cuyaan vaa cunudanj yuvij rihaan so' chuguanj. Ne ya tucu'yón so' rihaan yuvij daj qui'yaj yuvij canoco' yuvij man Diose, maestro.

²² Dan me se nó xcúun ní' go' ní puextó rihaan sí nicaj suun gobiernó na'. Ase se go' ní xa' —taj nij sí tiha' yu'unj, xná'anj nij so' man Jesucristó a.

²³ Tzaj ne caxrij rá Jesucristó se vaa me rá nij so' tiha' yu'unj nij so' man so' a. Che'é dan cataj Jesucristó nana nihánj rihaan nij so' a:

²⁴ —Tihaan soj sa'anj aga' ni'yaj ní' á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Gaa ne gaa tihaan nij so' sa'anj aga' yo' rihaan Jesucristó, gaa ne cataj Jesucristó:

—Me sí nó rihaan sa'anj aga' nihánj ga. Ne me sí se-chuvij nó rihaan sa'anj aga' nihánj ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij sí me rá tiha' yu'unj yo' a.

—Sí nicaj suun gobiernó me nó rihaan sa'anj aga' yo', ne nó se-chuvij so' rihaan sa'anj ei —taj nij so' a.

²⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Che'é dan go' soj si'yaj sí nicaj suun gobiernó rihaan ma'an so', ne rque soj si'yaj Diose rihaan Diose á —taj Jesucristó a.

²⁶ Gaa ne ne guun nucuaj nij sí tiha' yu'unj yo' cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é se-nana so' ma'. 'O se cuno cunudanj nij yuvij daj ca'mii nij so', gaa ne ca'anj ndo'o rá nij yuvij cuno nij so' se-nana Jesucristó, ne ca'ne' rá nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ya cunu i'na' uin nij sí cavi' a

²⁷ Dan me se cuchi' doj nij sí saduceo rihaan Jesucristó a. Nij sí saduceo ro', a'mii

nana nihánj se vaa daj chihaa míj se cunuu i'na' uún yuvií asa' cavi' yuvií, taj nij so' a.

²⁸ Dan me se xná'anj nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so' nana nihánj a:

—Cachrón síf cu'naj Moisés nana nihánj rihaan yanj, che'é rej cunó ní' nana nihánj a: “Sese cavi' yo'q síf vaa nica, ne sese taj vaj ta'núí so', ne nq xcuún tinúú so' xcaj tinúú so' man chocó' so' chana quináj, ne cotoj tinúú síf cavi' ga chocó' so', ne cuchruj no' ne'ej, ne guun ta'nij síf cavi' man ne'ej yo', ne cunuú ne'ej yo' rihaan to'óó síf cavi' yo' a”, taj síf cu'naj Moisés gaa naá, maestro.

²⁹ Dan me se vaa chij nij tinuj 'o' nij so' a. Síf chava' ro', xcaj man chana, tzaj ne cavi' so', ne taj vaj ne'ej cuchruj chana nica so', qui'yaj so',

³⁰ ne che'é dan xcaj scue'ee síf cavi' yo' man chocó' so' chana quináj, tzaj ne cavi' so' uún, ne xcaj scue'ee so' uún man chana, tzaj ne cavi' so' uún,

³¹ ne dan me se quisij xcaj nu' chij nij tinuj nij so' man grún' chana yo', tzaj ne taj vaj a 'ó ne'ej cuchruj chana yo', qui'yaj nij so' ma'. Ne cavi' taran' nij so' nanj adonj.

³² Sij, gaa ne cavi' ma'an chana yo' uún,

³³ ne dan me se asa' cunuu i'na' uún nij síf cavi', gaa ne me nij tinuj nij so' nica' man chana yo', rá so' ga. 'Q se gaa vaa i'na' nij so', ne nica taran' nij tinuj nij so' guun grún' no' a —taj nij síf saduceo, xná'anj nij so' man Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' nij yuvií man rihaan chumij nihánj cuano, tzaj ne uchruj nij so' sa'anj do', xcaj tuvi' nij so' do',

³⁵ tzaj ne ino qui'yaj nij yuvií cunuu i'na' uún cayáán ga Diose asa' cunuu naca uún chumij nihánj nanj á. 'Q se rej yanj Diose me se taj yan vaj síf xcaj tuvi' yo' ma'.

³⁶ 'Q se danj nanj uún, ne taj yan vaj síf cavi' uún rej yo' ma'. 'Q se ase vaa nij se-mozó Diose ro', danj gaa nij so', ne cayaan gaa nij so' ga nij se-mozó Diose, ése ta'nij Diose me nij so', ne sij aj cavi' ne cunuu i'na' uún me nij so' adonj.

³⁷ “Ne ma'an síf cu'naj Moisés me síf cataj xna'anj asino yaan se vaa ca'vee cunuu i'na' uún nij síf cavi' ndaa vaa nari' so' gaa canicun' so' rihaan yan nicun' 'o' coj aco' ya'an raq a. Dan me se cataj so' se vaa síf 'nij ra'a man ní' ro', me Diose síf noco' nij síf man gaa naá síf cu'naj Abraham do', síf cu'naj Isaac do', síf cu'naj Jacobo do' a.

³⁸ Dan me se nuveé se-Diose nij xngamá me Diose ma'. Inanj nij síf vaa i'na' a'vee noco' man Diose nanj adonj. Che'é dan, nda' se síf cane gaa naá me va'nuj nij so', tzaj ne vaa i'na' nij so' rihaan Diose nanj ei. 'Q se vaa i'na' cunudanj yuvií ni'yaj Diose nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁹ Gaa ne ta'aj nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvií ro', cataj rihaan Jesucristó a:

—Cunaj uxrá ca'mii so', maestro —taj nij so' a.

⁴⁰ 'Q se ne quisij rá nij so' xna'anj nij so' doj nana man Jesucristó a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síf ca'nej Diose tinanii man yuvií rihaan sayuun ro', nuveé nanj yuvií me so' ma'

⁴¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me che'é taj nij soj se vaa nanj ta'núí ta'nij si'no síf cu'naj David síf cane gaa naá me síf ca'nej Diose tinanii man yuvií rihaan sayuun ga.

⁴² 'Q se nó se-nana ma'an síf cu'naj David rihaan yanj nq chra' qui'yaj so', se vaa cataj so':

⁴³ “Ca'mii Diose síf 'nij ra'a man ní' rihaan síf 'nij ra'a manj, cataj so' se vaa cayáán síf 'nij ra'a manj x'núú Diose rej nuva' Diose ndaa se quisij qui'yaj canaan Diose rihaan taran' nij síf taj ri'yunj man síf 'nij ra'a manj ne quirij ta'nga' síf 'nij ra'a manj rihaan nij so' adonj”, taj síf cu'naj David yo' a.

⁴⁴ Dan me se síf 'nij ra'a man síf cu'naj David me síf ca'nej Diose tinanii man yuvií rihaan sayuun, taj síf cu'naj David yo' a. Sese 'nij ra'a so' man David, gaa ne me che'é taj soj se vaa nanj ta'núí ta'nij si'no David me so' ga. Taj che'é cataj soj se vaa nanj yuvií me so' ma' —taj Jesucristó rihaan nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' tumé nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvií a

⁴⁵ Gaa ne ca'mii so' nana nihánj rihaan nij síf tucu'yón se-nana so', ne cuno cunudanj nij yuvií daj ca'mii so' a:

⁴⁶ —Xcaj nij soj cuentá daj 'yaj nij síf naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvií, ne tumé soj man soj se gaa nanj qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij so' á. Dan me se niha' rá nij so' cunuú nij so' yatzij sa' xcaan cachee nij so' rej quene'en yuvií man nij so', ne aran' rá nij so' se vaa ca'mii sa' yuvií ga nij so' gaa chéé nij so' rihaan yu'vee a. Ne uun rá nij so' quitaj nij so' chruun xlá sa' doj gaa 'anj nij so' ve' nuu chre' ní' tucu'yón ní' se-tucuanj Moisés do', gaa 'anj nij so' cha'anj do' a.

⁴⁷ Ne a'néj nij so' ve' tucua' chana cavi' nica, ne yuun che'e guun tucua' nij so' man ve' yo', ne 'yaj xcaan ndo'o nij so' cuentó achín ni'yaj nij so' rihaan Diose, che'é rej sa' doj guun nucujaj nij so' tiha' yu'unj nij so' man yuvií a. Xa' nij so', tzaj ne che'é se vaa 'yaj nij so' ro', che'é dan doj a gaa sayuun quiran' nij so' qui'yaj Diose, asa' ca'ne' Diose cacun' che'é yuvií adonj —taj

Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nānā so' a.

21

Nanā nihánj taj xna'anj che'é chana nique cavi' nicā quiyaj sa' doj rihaan nij ru'vee, ni'yaj Diose a

¹ Dan me se ni'yaj Jesucristó, ne quene'en so' se vaa araa ndo'o nij síi ru'vee sa'anj rque chrúun taj rihaan nuvíi nocoo che'é Diose a.

² Ne quene'en so' 'o chana cavi' nica chana nique se vaa caraa no' víj guee sa'anj aga' le'ej rque chrúun yo',

³ ne cataj so':

—Cataj xna'anj yá yá 'unj rihaan nij soj cuano se vaa xa' chana cavi' nica chana nique nihánj, tzaj ne doj a caraa no' sa'anj rque chrúun yo' rihaan sa'anj caraa cunudanj yo'ó nij yuvij nanj adonj.

⁴ 'O se nij so', daj doj sa'anj quináj raq se-sa'anj nij so' ro', caraa nij so' rque chrúun, ne xa' no', tzaj ne ndá' se achúin ndo'o sa'anj rihaan no', tzaj ne rque no' rihaan Diose cunudanj sa'anj nicaj no' sa'anj quiraan no' se cha no' nanj adonj —taj Jesucristó a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa canee nu' nuvíi nocoo ne chuman' Jerusalén a

⁵ Dan me se cataj ta'aj yuvij se vaa xa' nuvíi nocoo, tzaj ne yuvej sa' inanj me yuvej guun nuvíi nocoo, ne me doj uxrá sa'anj go' nij yuvij rihaan Diose che'é rej ca'vee cune' nii nuvíi nocoo yo' a.

⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' nu' nuvíi nocoo ni'yaj soj nihánj, tzaj ne vaa güii canee nu' nuvíi nocoo nihánj, ne a'ó yuvej se quitaá xráa tuvi' yuvej nihánj a ma' —taj Jesucristó a.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é sayuun guun rihaan chumij nihánj vaa güii a

⁷ Dan me se xná'anj nii man Jesucristó, ne cataj nii rihaan so' a:

—Che'é dan cataj xna'anj so' rihaan núj aman canee nu' nuvíi nocoo nihánj do', a me rasuun ca'na' quiyáa so' asa' quisij ca'na' sayuun yo', señor —taj nii, xná'anj nii man so' a.

⁸ Gaa ne cataj so' rihaan nii:

—Tumé ndo'o soj man soj se gaa nanj tihá' yu'unj yuvij man soj á. 'O se ca'na' uxrá yuvij cataj: "Unj me síi na'vij soj, ne Cristo mej á", cataj nij yuvij, ne cataj uún nij yuvij: "Aj quisij güii ca'anj ni'ya chumij nanj á", cataj uún nij yuvij rihaan soj a. Tzaj ne se cuchumán rá soj, ne se canoco' soj man yuvij a'mii danj ma'.

⁹ "Dan me se ca'vee se cunō soj nanā se vaa unu' uxrá chuman' ga tuvi' chuman' do', ca'vee se cunō soj nanā se vaa tucuaá ndo'o yuvij rihaan gobiernó do', tzaj ne se

cuchu'vi' soj ma'. Maan se vaa che'é guun sayuun yo' rihaan chumij nihánj asino yaan adonj. Tzaj ne asa' quisij guun danj, gaa ne se ca'anj ni'ya chumij nihánj nu' orá ma'. 'O se quinaj chumij nihánj doj adonj —taj so' rihaan nij so' a.

¹⁰ Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij so' a:

—Dan me se cunū' uxrá yuvij man chuman' nocoo ga yo'ó chuman' nocoo, ne cunū' gobiernó ga tuvi' gobiernó a.

¹¹ Ne cachén ndo'o yuún nocoo, ne que'ee chuman' me se cachén ndo'o chi'ii cachén ndo'o x'naa cachén ndo'o a. Ne quene'en ndo'o yuvij rasuun nocoo nij ndo'o rej xta', ne cuchu'vi' nij yuvij, quiyaj rasuun yo' a.

¹² "Tzaj ne asa' ataa guun nu' sayuun yo', ne quitaj ri'yunj nii man soj, ne quita'aa nii man soj, ne canoco' nii man soj quiyaj nii sayuun man soj, ne taquachén nii man soj rihaan nij síi man rá ve' nuu chre' ní' tucu'yón ní' se-tucuanj Moisés, ne caxrii nii taga' man soj, ne taquachén nii man soj rihaan nij síi nicaj suun, che'é se sij noco' manj me soj a.

¹³ Sij, gaa ne quirí' soj cataj xna'anj soj rihaan nij so' che'é 'unj a.

¹⁴ Ne asa' nicun' soj rihaan nij so', ne yo'q ca'nej nimán soj se nanó rá soj che'é nanā ca'mii ma'an soj rihaan nij so' ma'.

¹⁵ 'O se ma'anj me síi rque nanā cuu cavij tu'va soj nanj á. Ne taj síi guun nucuj quiyaj canaán rihaan se-nānā soj ma'.

¹⁶ Dan me se ndaa ma'an rej soj do', ndaa ma'an tuvi' soj do', ndaa ma'an tinúu soj do', ndaa ma'an nij síi man chiháan soj do', me nij síi taquachén man soj rihaan nij síi quiyaj sayuun man soj, gaa ne ticavi' nii man ta'aj soj,

¹⁷ ne nachri' cunudanj nij yuvij man rihaan chumij ni'yaj nij so' man soj, che'é se me soj síi nocoo' manj adonj.

¹⁸ Tzaj ne daj chihaa' mij se ca'anj ni'ya a doj yuvé raa soj ma'.

¹⁹ 'O se che'é se nocoo' raan soj manj ro', che'é dan yo'q gaa i'na' soj nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²⁰ "Dan me se asa' quene'en soj se vaa tucuchriin tanuu nu' chuman' Jerusalén, ne xcay soj cuentá se vaa daj doj quirí' nu' chuman' yo', ne quinavij nu' chuman' yo' nanj adonj.

²¹ Ne güii dan me se yo'q cunanj nij síi man estadó Judea ca'anj nij so' raa quij, ne nij síi vaj rque chuman' Jerusalén me se ra'yanj curihanj nij so', ne nij síi vaj rej tacaan me se se catúj nij so' chuman' yo' daj chihaa' mij ma'.

²² 'O se yo' me güii naru'vee Diose sayuun rihaan nij síi ne estadó Judea yo' che'é cacun' tumé nij so', ne ya danj guun, gaa ne

quisij ya nu' nana no rihaan danj Diose che'é nij so' a.

²³ Nique chana nuu rque do', chana vaa ta'nú ne'ej utzii do', güii ca'na' sayuun yo' a. 'Q se se guun nucuaj chana yo' cunanj chana yo' ma'. 'Q se guun ndo'o sayuun rej yo', ne caxrii yuvaa Diose man yuvi yo',

²⁴ ne cavi' que'ee nij so' raa neé espadá, ne quita'aa nü man que'ee nij so' ca'anj nıcaj nü rej ne nij sıı yanıj a. Ne cachee nij sıı yanıj xráá nu' chuman' Jerusalen, ndaa se quisij güii ca'neé Diose suun ra'a nij so' a —taj Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj gaa ca'na' uún Jesucristó rihaan chumi nihánj a

²⁵ Ne cataj uún Jesucristó a:

—Gaa ne quene'en yuvi se vaa cunuun ino güii do', yavi do', nij yati' do', ne rihaan ma'an chumi me se cucu'vi' ndo'o cunudanj nij yuvi cuno nij so' daj gaa cariin ndo'o na ya'anj do', quene'en nij so' daj gaa quinaan rihaan na ya'anj do' a.

²⁶ Ne cucu'vi' ndo'o nij yuvi, che'é yan quinaan rá nij so' daj gaa quiran' nu' chumi nihánj a. Ne quinaan taran' nij rasuun nucuaj man rej xta' a.

²⁷ Gaa ne quene'en nij so' man 'unj sij ca'neé Diose nıcaj yu'unj man yuvi á. Dan me se xráá ngaa quitaj 'unj ca'na' 'unj, ne guun nucuaj ndo'oj quiri' ta'ngaj, ne ve'é uxrá curuvij ca'naj ei.

²⁸ Dan me se asa' guun che'e nu' rasuun nihánj guun yo' danj, ne canicun' soj, ne ni'yaj soj xta', ne daj doj nacaj 'unj man soj rihaan chumi nihánj gaa nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ya quene'en ní se vaa daj doj ca'na' uún Jesucristó a

²⁹ Gaa ne nanó Jesucristó cuentó nihánj a: —Xcaj soj cuentá daj 'yaj chruun man chruj higó raa do', daj 'yaj me ma'an chruun do' á.

³⁰ Gaa naca coj ya'lij ra'a nij chruun, ne ni'yaj soj man nij chruun, ne ne'en soj se vaa daj doj 'na' tió naman maan a.

³¹ Dan me se xcaj uún soj cuentá se vaa asa' quene'en soj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano, ne daj doj guun che'e Diose guun chij Diose rihaan chumi nihánj nanj adonj.

³² Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa quene'en ta'aj soj sij vaa i'na' rihaan chumi nihánj cuano quisij nu' rasuun nihánj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano ei. Ne ya quene'en soj nu' nihánj gaa ataa cavi' soj ei.

³³ Vaa güii ca'anj ni'ya yo'ó do', xta' do', tzaj ne se-nanaj me se daj chihaa mıj se quinavij yo' ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tumé ní man ní daj qui'yaj ní, gaa ne ca'vee canicun' ní rihaan Jesucristó a

³⁴ Ne cataj uún Jesucristó a:

—Dan me se cıtumé soj man soj se gaa nanj yo' guun rá soj rasuun man rihaan chumi nihánj, ne guun rá soj guun xno soj do', guun rá soj ca'mii sca' soj do', guun rá soj guun si'yaj soj nu' rasuun man rihaan chumi nihánj do' a. Se qui'yaj soj danj, tose taj ni'yón ca'naj, ne se quene'en soj ca'naj a.

³⁵ 'Q se ndaa rá se vaa 'o lazo ne' ta'aa man nii ro', danj gaa ca'na' xráá cunudanj chumi nihánj adonj.

³⁶ Che'é dan yo' ni'yaj soj, ne xcaj soj cuentá nu' güii, ne inanj cachınj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa ca'vee quinanıj soj rihaan nu' sayuun nihánj asa' guun danj rihaan chumi nihánj, gaa ne ca'vee canicun' soj rihaan 'unj sij ca'neé Diose nıcaj yu'unj man yuvi ei —taj Jesucristó a.

³⁷ Dan me se rej ranga' ro', ne Jesucristó rá nuvi nocoo, ne tucu'yón so' man nij yuvi, ne rej ti'nuu me se curihanj so', ne rej cu'naj Quij man Chruun Olivó aran' so' a.

³⁸ Ne taxrej uchi' cunudanj nij yuvi cuno nij so' se-nana Jesucristó a.

22

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj sıı cu'naj Judas gaa cutu'vej yuve so' man Jesucristó a

¹ Dan me se daj doj canuu cha'anj pascuá cha'anj chá nij yuvi israelitá chraa yo'óo trigó a.

² Ne nano' nij xrej ata suun nocoo doj do', nij sıı naqui'yaj cu se-tucuanj Moisés rihaan yuvi do', daj qui'yaj nij so' ne cavi' Jesucristó, che'é se man ndo'o yuvi nocoo' man Jesucristó a.

³ Ne catıj sıı chree cu'naj Satanás nimán sıı cu'naj Judas Escariote, ne so' me se yo' tuvi' ma'an chuvij nij sıı tucu'yón se-nana Jesucristó me so' a.

⁴ Dan me se cavi' so' ca'anj so', ne ca'mii so' ga nij xrej ata suun nocoo doj do', ga tanuu uun chij rihaan nij tanuu tumé nuvi do', gaa ne cataj so' daj qui'yaj so' ne tacuachén so' man Jesucristó rihaan nij so' a.

⁵ Gaa ne guun niha' rá nij so' gaa cuno nij so' se-nana Judas, ne guun ya ca'mii nij so' ga Judas se vaa rque nij so' sa'anj man Judas a.

⁶ Dan me se cata' tu'va sıı cu'naj Judas se vaa tacuachén so' man Jesucristó rihaan nij so', gaa ne nuchruj raa Judas aman ca'vee tacuachén so' man Jesucristó rihaan nij so', gaa ne se gaa nanj quene'en nij yuvi a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é rachruún rque Jesucristó rihaan nij sıı tucu'yón

se-nana so' cha nij so' do', che'é na vinó rque so' co'q nij so' do' a

⁷ Dan me se quisij güii canuü cha'anj chá nii chraa yo'óo trigó, ne güii dan me güii ticavi' nij yuviü israelitá matzinj le'ej che'é Diose a.

⁸ Dan me se ca'née Jesucristó man Pedró do', man Juan do', ne cataj so' rihaan roj so':

—Ca'anj roj soj qui'yaj chuvüi roj soj chá ní ne navij rá ní cha'anj pascuá ei —taj so' rihaan roj so' a.

⁹ Gaa ne xná'anj roj so' man Jesucristó a: —Me rej qui'yaj chuvüi núj chá ní ga —taj roj so' a.

¹⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Cuno roj soj nana nihánj, se vaa asa' catúj roj soj chuman' yo', ne nari' tuvi' roj soj ga 'o síi táa chiha 'o cacuaj na, ne canoco' roj soj man so', catuü roj soj rá ve' catuü so',

¹¹ ne cataj roj soj rihaan síi tucua ve' yo': “Xná'anj maestró mán so' se vaa me rej ne ve' chá xti'nó maestró chraa ga nij síi tucu'yón se-nana so' che'é cha'anj pascuá, taj so' a”, cataj roj soj rihaan síi tucua ve' yo' a.

¹² Gaa ne tijaan so' 'o ve' nata' xij rihaan roj soj, ne aj vaa chuvüi rá ve' yo', ne man chruun mesá man chruun xlá man rá ve' yo' a. Yo' me rej qui'yaj chuvüi roj soj á —taj Jesucristó rihaan roj so' a.

¹³ Dan me se cavüi roj so' ca'anj roj so', ne nari' roj so' nu' ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan roj so', gaa ne qui'yaj chuvüi roj so' chá xti'nó nij so' chraa che'é cha'anj pascuá a.

¹⁴ Ne quisij orá chá xti'nó nij so', ne ca'na' Jesucristó ga yo'óo nij apóstol cune' so' man nata' rihaan yuviü che'é so', gaa ne ca'anj cayáan taran' nij so' rihaan mesá a.

¹⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Guun ndo'o raj chá xti'nó 'unj che'é cha'anj pascuá nihánj ga nij soj cuano nihánj gaa ataa quirán' 'unj sayuun a.

¹⁶ 'O se cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa se chá xti'nó uún 'unj ga soj a 'o cha'anj nihánj ndaa se quisij güii canuü cha'anj pascuá naca asa' guun chij Diose rihaan chumiü nihánj a man adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁷ Gaa ne nicaj so' 'o aga' tazá na vinó, ne nago' so' graciá rihaan Diose, gaa ne cataj so':

—Quita'aa soj na nihánj, cuxra' ta'aj soj, ne co'q cunudanj soj á.

¹⁸ 'O se cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa veé doj nihánj me co'oj, ne se co'oj yaj a ma'. Tzaj ne asa' quisij güii guun chij Diose rihaan chumiü nihánj, ne co'oj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁹ Gaa ne nicaj so' rachruún, ne nago' so' graciá rihaan Diose, gaa ne cuxra' so'

rachruún, ne rque so' man nij so', ne cataj so':

—Nee manj me rachruún nihánj nanj á. Ca'vej rá 'unj cavi' nee manj che'é soj, ne chá soj man nihánj, gaa ne yo'q cunuü rá soj manj ei —taj so' rihaan nij apóstol a.

²⁰ Gaa ne ase vaa qui'yaj so' ga rachruún ro', danj qui'yaj uún so' ga aga' nuü na vinó gaa quisij chá xti'nó nij so', ne cataj so':

—Na vinó nihánj ro', me ton manj a. Che'é ton manj ro', rque Diose 'o nana rihaan soj daj qui'yaj Diose ga soj a. Dan me se che'é se cayanj ton manj ro', che'é dan me caraa x'naa Diose ni'yaj Diose cacun' tumé yuviü nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ma'an Jesucristó cataj xna'anj se vaa taquachén yo'q síi tucu'yón se-nana so' man so' rihaan nij síi taj ri'yunj man so' a

²¹ Ne cataj uún Jesucristó a:

—Tzaj ne xcaj soj cuentá se vaa vaa 'o síi taquachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj, ne táa ra'a so' rihaan chruun mesá taj ra'aj nihánj cuano ei.

²² 'O se xa' 'unj sij ca'née Diose nicaj yu'unj man yuviü, tzaj ne ca'anj 'unj cavi' 'unj ndaa vaa cataj xna'anj ma'an Diose a. Tzaj ne niqé ndo'o síi taquachén manj rihaan nij síi taj ri'yunj manj nanj á. Quiran' uxrá so' sayuun adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²³ Gaa ne guun che'e nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó nuchruj raq nij so' ga tuvi' nij so' me tuvi' nij so' me síi qui'yaj danj man Jesucristó, rá nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní sese me rá ní guun ní síi guun chij doj rihaan tuvi' ní a

²⁴ Gaa ne ca'mii cunu' cunudanj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó me tuvi' nij so' me síi guun chij doj a.

²⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Nij síi nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuviü yanj ro', rii ta'nga' uxrá nij so' rihaan tuvi' nij so', ne tucu'náj nii "síi 'nij ra'a man ní" man nij so' nanj á.

²⁶ Tzaj ne se guun soj síi vaa danj ma'. Maan se tuvi' soj síi guun rá se vaa guun chij so' doj rihaan soj ro', vaa che'é guun so' síi noco' doj rihaan soj, ne guun so' ase vaa 'o se-mozó so' a.

²⁷ Dan me se me síi me síi uun chij doj, rá soj ga: síi anicaj co'oo rihaan mesá na', ase síi yanj rihaan mesá xa'. Veé síi yanj rihaan mesá me síi uun chij doj, rá soj a. Tzaj ne nihánj me se vāj ma'an 'unj sca'núj nij soj, ne aj guún 'unj mozó rihaan soj vaa nanj adonj.

²⁸ "Ne xa' soj, tzaj ne nij soj me nij síi cachéé ga 'unj gaa quirán' 'unj sayuun,

²⁹ ne ase vaa cune! Réj Diose manj se vaa guun chij 'unj ro', danj gaa cune! 'unj man soj cuano

³⁰ se vaa cayáan soj rihaan xrúun 'unj chruun mesá asa' guun chij ma'anj, ne cha soj chraa ne co'oj soj na ga 'unj adonj. Ne quitaj soj chruun xlá sa' ndo'o, ne ca'ne' soj cacun' che'é chuvij nij x'ne' yuvij israelitá adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó ga sí cu'naj Simón Pedró a

³¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan sí cu'naj Simón Pedró a:

—Cunó so' nana nihánj ca'mij rihaan so', Simón. 'O se aj cachín ni'yaj sí cu'naj Satanás rihaan Diose se vaa ca'vej rá Diose qui'yaj so' sayuun man nij soj a. Dan me se ase vaa 'yaj nii man 'núú trigó gaa tixrin' nii 'núú trigó rihaan rcuaa ro', danj qui'yaj sí chree man soj, che'é se guun rá so' quirí' soj adonj.

³² Tzaj ne aj cachín ni'yáa 'unj rihaan Diose che'é so', se vaa se ca'ne' rá so' ga suun amán rá ni'yaj manj a ma'. Gaa ne asa' nanicaj nimán so' canoco' uún so' manj ro', ne racuj so' man nij tinúú so' se vaa cunu sca' doj nimán nij so' uún á —taj Jesucristó rihaan sí cu'naj Simón Pedró yo' a.

³³ Gaa ne cataj so' rihaan Jesucristó a:
—Tzaj ne aj ca'née nimanj yo'oj cachee 'unj ga so', Señor. Ca'vee se caxrii nii taga' mán so' ca'vee se ticavi' nii mán so' ca'vee se, tzaj ne se tanáj xco' 'unj mán so' ma' —taj so' rihaan Jesucristó a.

³⁴ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan Pedró a:
—Nihánj me cataj 'unj rihaan so' daj qui'yáa so', Pedró. Ne'én 'unj se vaa asa' ataa caguaj to'loo nij corá, ne va'núj cataj so' se vaa ne ne'én so' manj ma' —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quirán' nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó sayuun a

³⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Gaa ca'née 'unj man soj ca'mii natáj soj se-nanaj rihaan nij yuvij israelitá ne taj nanj taj vitó taj canj taj ca'anj nicaj soj gaa ca'anj soj, tzaj ne taj vaj rasuun cachuun man soj gaa ca'anj soj, rá 'unj a —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

—Taj vaj a doj rasuun ne cachuun man núj ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Yaj me se sese vaa xnánj soj do', se-vitó soj do', ne nıcaj soj ca'anj soj á. Ne sese taj yan vaj neé espadá rihaan soj, ne quiraan soj 'o taneé soj neé espadá á. Ne sese nuvi' sa'anj rihaan yo'oj tuvi' soj, ne vaa che'é cutu'vee so' se-roto so', ne quiraan so' neé espadá ei.

³⁷ 'O se vaa nana no rihaan danj Diose taj: “Cataj nii se vaa sij 'yaj cacun' me so'”, taj danj Diose che'é 'unj, ne vaa che'é quisij ya nu' nana yo' che'ej a. 'O se daj doj quınavij se vaa 'yáa 'unj rihaan chumiı nihánj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁸ Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ni'yaj so' ei. Vaa vij neé espadá rihaan ni' nihánj, Señor —taj nij so' a.

—Veé danj me se danj nanj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó ga cachín ni'yaj Jesucristó rihaan Diose a

³⁹ Gaa ne cavii so' ca'anj so' quij cu'naj Quij man Chruun Olivó, ndaa vaa cu'yón inanj so' qui'yaj so' a. Ne canoco' nij sí tucu'yón se-nana so' rej xco so' a.

⁴⁰ Ne gaa cuchi' nij so' rej yo', ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cachınj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa caráan Diose chrej rihaan sí chree se gaa nanj guun rá soj qui'yaj soj cacun' qui'yaj sí chree á —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

⁴¹ Gaa ne naxuun so' man so' rihaan nij sí tucu'yón se-nana so', ne ca'anj so' rej yanıj doj, ne canicun' ruj so', ne cachín ni'yaj so' rihaan Diose,

⁴² ne cataj so' rihaan Diose a:

—Sese ca'vee, ne caráan ra'á so' xráj, se gaa nanj quirán' uxrá 'unj sayuun, tzaj ne sese ma'án so' me rá quirán' 'unj sayuun, ne qui'yáa so' ndaa vaa me rá ma'án so', ne se qui'yáa so' ndaa vaa me rá ma'anj ma' —taj Jesucristó, cachín ni'yaj so' rihaan Diose a.

⁴³ Gaa ne curuvi' yo'oj se-mozó Diose cavii rej xta' rihaan so', ne nari' nucuaı nimán so', qui'yaj se-mozó Diose yo' a.

⁴⁴ Ne nanó ndo'ó rá so', ne nucuaı ndo'ó cachín ni'yaj so' rihaan Diose, ne cavii ndo'ó nihaa rihaan so', ne ase vaa ton vaa nihaa cavii rihaan so' cayanj rihaan yo'ó so' a.

⁴⁵ Ne canicun' caya so', ne ca'anj so' rej ne nij sí tucu'yón se-nana so', tzaj ne quene'en so' se vaa cotoj nu' nij so', che'é se nanó ndo'ó rá nij so' a.

⁴⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me che'é otoj soj ga. Naxumaan soj cachınj ni'yaj soj rihaan Diose se gaa nanj guun rá soj qui'yaj soj cacun' qui'yaj sí chree á —taj so' rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa quita'aa nii man Jesucristó a

⁴⁷ Dan me se nicun' Jesucristó ca'mii so', ne nu' ca'na' que'ee yuvij, ne sí cu'naj Judas yo'oj tuvi' chuvij nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó me sí táa yaan rihaan nij yuvij,

ne quinichrun' síi cu'naj Judas rihaan Jesucristó, che'é rej guun rá so' cachron tu'va so' xruu Jesucristó a.

⁴⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan Judas a:

—Ne chihan' uxrá 'yáá so', se vaa tacuachén so' manj sji ca'néé Diosé n'icaj yu'unj man yuvií gaa cachron tu'vá so' xruj, man Judas —taj so' rihaan Judas yo' a.

⁴⁹ Dan me se quene'en nij síi nicun' gá Jesucristó daj qui'yaj nij yuvií man Jesucristó, ne che'é dan xná'anj nij so' man Jesucristó a:

—Go' núj neé espadá raá nij so', rá so' na' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁵⁰ Ne yo'q tuvi' nij so' ro', go' taneé so' neé espadá raá se-mozó xrej atá suun nocoo doj, ne güéj nu' xréé yo' rej nuva' yo', qui'yaj so' a.

⁵¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'ne' rá soj gá suun 'yaj danj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Gaa ne cuta' Jesucristó ra'a Jesucristó rej quiran' chi'ijí xréé mozó yo', ne nu' orá nahuun sa' xréé mozó yo', qui'yaj Jesucristó a.

⁵² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij xrej atá suun nocoo doj do', rihaan tanuu uun chij rihaan nij tanuu tumé nuvií do', rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvií israelitá do' a:

—Me che'é 'na' neé espadá 'na' chruun 'na' ga soj gá. Síi ituu mé 'unj, rá soj na'.

⁵³ 'Q se daj á güii yáán 'unj gá nij soj rá nuvií nocoo, tzaj ne ne guun rá soj quita'aa soj mán 'unj ma'. Tzaj ne cuano nihánj me se aj quisíj orá ca'vee qui'yaj soj ndaa vaa me rá soj qui'yaj soj, ne nihánj me se ca'vee guun nucaj soj sij rej rmi' a —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj síi cu'naj Pedró gaa cataj so' se vaa nuveé sij nocoo man Jesucristó me so' a

⁵⁴ Dan me se quita'aa nij so' man Jesucristó, ne ca'anj nicaj nij so' man Jesucristó rá ve' tucua' xrej atá suun nocoo doj, ne gan' gan' canoco' síi cu'naj Pedró rej xco Jesucristó, 'na' so' a.

⁵⁵ Dan me se naran' nii ya'an rá ve', ne yáán tacuachriin taran' nii rihaan ya'an, ne yáán síi cu'naj Pedró sca'núj nij so' a.

⁵⁶ Dan me se yáán so' rej chuguun ya'an rihaan nij tuvi' xrej, ne quene'en yo'q mozó chana man so', ne ni'yaj uxrá chana yo' man so' a. Gaa ne cataj mozó chana yo' rihaan tuvi' no' síi man gá no' a:

⁵⁷ —Síi nihánj ro', me yo'q síi cachéé ga Jesucristó a —taj chana yo', ni'yaj yo' man Pedró a.

Gaa ne cataj Pedró rihaan chana yo' a:

—Ne ne'én 'unj man so', man nocoo —taj so' a.

⁵⁸ Ne yo'ó orá nii me se quene'en yo'ó so' man Pedró uún a:

—Yo'q tuvi' nij síi chéé ga so' mé so' ei —taj so' rihaan Pedró a.

—Taj ma'. Nuveé sij chéé ga so' mé 'unj, man tinuj —taj Pedró yo' a.

⁵⁹ Dan me se cachén yo'ó orá uún, gaa ne nucaj ca'mii yo'ó so' a:

—Ya uxrá sij cachéé ga Jesucristó me síi nihánj nanj ei. 'Q se sij cavii estadó Galilea me roj so' ga Jesucristó chuguanj —taj yo'ó so' a.

⁶⁰ Gaa ne cataj Pedró rihaan síi tu'va danj a:

—Ne uno uxraj me taj so', man tinuj —taj so' rihaan nij so' a.

Ne dan me se nu' ca'mii so' danj, ne nu' caguáj to'loo a.

⁶¹ Gaa ne canicaj síi 'nij ra'a man ní, ne ni'yaj so' man Pedró, gaa ne nanuj rá Pedró se-nana síi 'nij ra'a man ní' gaa cataj síi 'nij ra'a man ní' rihaan so': “Ne'én 'unj se vaa asa' ataa caguaj to'loo nij corá, ne va'nuj cataj so' se vaa ne ne'én so' manj ma'”, cataj síi 'nij ra'a man ní' rihaan so' quii a.

⁶² Dan me se gaa ni'yaj síi 'nij ra'a man ní' man Pedró, gaa ne curihanj Pedró xe', ne ta'vee ndo'o so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa cuta' nii cacun' xraá Jesucristó a

⁶³ Gaa ne nij síi quita'aa man Jesucristó ro', tiha' ndo'o nij so' man so', ne go' nij so' xraá so' a.

⁶⁴ Ne gaa go' nij so' xraá so' me se caráán nij so' rihaan Jesucristó, ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Cataj so' rihaan núj me síi go' mán so' á —taj nij so',

⁶⁵ ne que'ee doj nana nij a'mii uún nij so' rihaan Jesucristó a.

⁶⁶ Ne gaa quisíj güii, ne cunuu chre' nij síi uun chij rihaan nij yuvií israelitá, ne dan me se nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síi naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés do', cunuu chre', ne ca'anj nicaj nij so' man Jesucristó rá ve' a'ne' nij so' cacun' che'é yuvií a. Gaa ne xná'anj nij so' man Jesucristó, ne cataj nij so' a:

⁶⁷ —Sese ya' sij ca'néé Diosé tinanii man yuvií rihaan sayuun mé so', rá so', ne cataj xna'anj so' rihaan núj á —taj nij so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ca'vee se cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tzaj ne se cuchumán rá soj se-nanaj ma'.

⁶⁸ Ne sese xna'anj 'unj 'o nana man soj, tzaj ne se cataj xna'anj soj rihanj ma'.

⁶⁹ Tzaj ne rej rihaan ní' me se xa' 'unj sij ca'néé Diosé n'icaj yu'unj man yuvií, tzaj ne cayáán 'unj rej nuva' Diosé síi nucaj ndo'o a —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁷⁰ Gaa ne xná'anj cunudanj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Che'é dan me ta'nij Diose mé so', rá so' na' —taj nij so' rihaan so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Veé ya ndaa vaa cataj soj ro', veé danj vaa nanj á —taj so' a.

⁷¹ Gaa ne cataj nij so' rihaan tuvi' nij so' a:

—Se cachiin doj sí ca'na' cataj xna'anj rihaan ní che'é cacun' tumé sí nihánj a ma'. 'Q se ma'an ní me sí cuno daj tu'va so' nihánj nanj adonj —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

23

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii sí cu'naj Pilato ga Jesucristó a

¹ Dan me se que'ee nij so', ne naxumaan taran' nij so', ne ca'anj nicaj nij so' man Jesucristó rihaan sí cu'naj Pilato a.

² Gaa ne cuta' nij so' cacun' xráa so' rihaan sí cu'naj Pilato, ne cataj nij so' rihaan sí cu'naj Pilato a:

—Sí nihánj ro', me sí tucu'yón tucuáan ne rihaan tuvi' núj sji israelitá, ne cataj so' se vaa se go' yuvij puextó rihaan sí nicaj suun cu'naj César, ne taj so' se vaa sji ca'née Diose guun sí nicaj suun rey me ma'an so', taj so' adonj —taj nij so' rihaan sí cu'naj Pilato, ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

³ Gaa ne xná'anj sí cu'naj Pilato man Jesucristó a:

—So' me sí nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá na' —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

—Vej á —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴ Gaa ne cataj sí cu'naj Pilato rihaan nij xrej atá suun nocoo doj do', rihaan nij yuvij do' a:

—Nuvi' cacun' tumé sí nihánj narij ma' —taj so' a:

⁵ Tzaj ne nucuaj doj ca'mii nij so', cataj nij so':

—Tzaj ne que'ee yuvij uno se-nana so', ne vaa güii qui'yaj nij so' sayuun nanj á. Ne vaj so' tucu'yón so' se-nana so' nu' estadó Judea nihánj, ne guun che'e so' tucu'yón so' se-nana so' estadó Galilea, ne 'na' so' ndaa nihánj tucu'yón so' nanj adonj —taj nij so' rihaan Pilato a.

⁶ Dan me se cuno Pilato se-nana nij so', gaa ne xná'anj Pilato man nij so' sese sji cavii estadó Galilea me Jesucristó a.

⁷ Gaa ne quene'en so' se vaa ya cavii Jesucristó estadó Galilea rej uun chij sí cu'naj Herodes a. Che'é dan cataj so' se vaa ca'anj nicaj nij so' man Jesucristó rihaan sí cu'naj Herodes yo' a. 'Q se güii dan me se nuú ma'an sí cu'naj Herodes chuman' Jerusalén a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii sí cu'naj Herodes ga Jesucristó a

⁸ Gaa quene'en sí cu'naj Herodes man Jesucristó, gaa ne guun niha' uxrá rá so' a. 'Q se asij rque ndo'o me se guun rá so' quene'en so' man Jesucristó, che'é se aj cuchí nana rihaan so' daj 'yaj Jesucristó a. Ne guun rá so' se vaa qui'yaj Jesucristó 'o suun sa' nocoo ni'yaj so' a.

⁹ Dan me se xná'anj ndo'o so' nana man Jesucristó, tzaj ne a 'ó nana ne ca'mii Jesucristó rihaan so' a ma'.

¹⁰ Tzaj ne nicun' nij xrej atá suun nocoo doj nicun' nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan nij yuvij nicun', ne nucuaj ndo'o cuta' nij so' cacun' xráa Jesucristó a.

¹¹ Gaa ne nachri' Herodes do', nij tanuu nuu rihaan so' do', ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne ca'nga' nacoo nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a. Gaa ne na'née nij so' yatzij sedá man Jesucristó qui'yaj Herodes, ne veé dan na'née uún Herodes man so' rihaan Pilato a.

¹² Ne güii dan me se guun che'e Herodes ga Pilato na'mii sa' roj so' ga tuvi' roj so' a. 'Q se asij rque doj me se sji taj ri'yunj man tuvi' me roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj sí cu'naj Pilato se vaa caví' Jesucristó rihaan rcutze a

¹³ Dan me se canacúun sí cu'naj Pilato man nij xrej atá suun nocoo doj do', man nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá do', man ma'an nij yuvij do', se vaa ca'na' nij so' cunuu chre' nij so' rihaan so' a.

¹⁴ Gaa ne cataj Pilato rihaan nu' nij yuvij a:

—Dan me se nicaj soj man snó'o nihánj ca'na' soj rihanj, ne cataj soj se vaa so' me sí me rá qui'yaj nij yuvij sayuun a. Ne veé xná'anj 'unj man so' cuno taran' soj daj 'yaj so', ne xa' cacun' cuta' soj xráa so', tzaj ne taj vaj cacun' vaa danj tumé sí nihánj narij ma'.

¹⁵ Ne sí cu'naj Herodes ro', ne narij so' cacun' tumé sí nihánj a ma'. Maan se na'née uun sí cu'naj Herodes man sí nihánj rihaan ní nanj á. Ne xcaj soj cuentá se vaa taj cacun' qui'yaj sí nihánj, ne ne nó xcúun so' caví' so' ma'.

¹⁶ Che'é dan qui'yaj doj sayuun man so', ne ca'anj uun so', qui'yaj ní nanj á —taj Pilato rihaan taran' nij yuvij a.

¹⁷ 'Q se maan güii dan me se daj a cha'anj pascuá na'née nij so' man 'o yuvij 'nij taga' a.

¹⁸ Gaa ne caguáj cunudanj nij so', cataj nij so' a:

—Ticaví' soj man sí nihánj ei. Ticaví' soj man sí nihánj ei. Ne quirí' so' man sí cu'naj

Barrabás taga' che'é náj á —taj nij so', caguáj nij so' rihaan Pilato a.

¹⁹ Ne xá' sí' cu'naj Barrabás, tzaj ne sij qui'yaj cunu' nij yuvij man chuman' Jerusalén me so', ne sij ticavi' man yuvij me so', ne che'é dan caxrij nii taga' man so' a.

²⁰ Gaa ne ca'mii uún Pilato rihaan nij yuvij a. 'O se guun rá so' quirij so' man Jesucristó ca'anj Jesucristó a.

²¹ Gaa ne caguáj nu' nij yuvij, cataj nij so': —Canó ya so' rihaan rcutze ei —taj nij yuvij, caguáj nij yuvij a.

²² Gaa ne quisj va'núj cataj so' rihaan nij yuvij:

—Tzaj ne taj vaj se chi'ii qui'yaj so' ma'. Taj vaj cacun' tumé so', ne ne nó xcúun so' cavi' so' ma'. Dan me se qui'yáj doj sayuun man so', ne ca'anj uun so' qui'yáj nanj á —taj uún Pilato rihaan nij yuvij a.

²³ Tzaj ne caguáj ndo'o nij yuvij, ne uxrá ca'ne' nij yuvij suun rihaan Pilato se vaa ya cavi' Jesucristó rihaan rcutze qui'yaj so', ne guun nucuj doj se-nana nij yuvij yo' a.

²⁴ Gaa ne guun ya rá Pilato se vaa qui'yaj so' ndaa vaa cataj nij yuvij rihaan so' a.

²⁵ Dan me se sí' 'nij taga' tumé cacun' se vaa cunu' yuvij qui'yaj do', se vaa ticavi' yuvij do', quirií Pilato man so' ca'anj uun so', ndaa vaa cataj nij yuvij a. Ne Jesucristó ro', ca'vej rá Pilato quirán' so' ndaa vaa guun rá nij yuvij quirán' so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij yuvij gaa cachrón nij yuvij man Jesucristó rihaan rcutze a

²⁶ Dan me se nicaj nii man Jesucristó ca'anj nii, gaa ne quita'aa nii man yo'q sí' cu'naj Simón sí' cavii chuman' Cirene gaa 'na' nique so' rej tacaan, ne cuta' nii rcutze xráá so' atá so' rcutze 'na' so' rej xco Jesucristó a.

²⁷ Ne noco' que'ee yuvij man Jesucristó, ne ta'aj nij yuvij me chana, ne dan me se go' nij chana se-cuxru' nij no' rucuaa nij no', ne ta'vee ndo'o nij chana ni'yaj nij chana man Jesucristó a.

²⁸ Gaa ne canicaj Jesucristó, cataj Jesucristó rihaan nij chana yo':

—Cunoj soj chana ta'nij chuman' Jerusalén ca'mij á. Se ta'vee nij soj ni'yaj soj man 'unj a ma'. Tzaj ne ta'vee soj ni'yaj soj man ma'an soj do', man ma'an ta'nii soj do' á.

²⁹ 'O se vaa güii cataj nii se vaa aj cavii sa' doj nij chana itupun do', nij chana ne nari' ne'ej do', nij chana ne tucutzii ne'ej do' a.

³⁰ 'O se güii dan me se guun che'e yuvij nacunj yuvij nij quij se vaa cangej nij quij caráan nij quij xráá ma'an nij so' a.

³¹ 'O se ase vaa chruun marej vaa i'na' vaa 'unj nihánj, tzaj ne danj nanj ticavi' nii manj a. Táá a nij sí' ne chuman' Jerusalén,

ne ase vaa chruun nacoo cavi' vaa nij sí' tumé cacun' ne chuman' Jerusalén, ne che'é dan chi'ii uxrá doj quirán' nij so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij chana a.

³² Ne nicaj nii man yavij roj sí' tumé cacun', ca'anj nii rej cavi' roj so' ga Jesucristó a.

³³ Ne gaa cuchi' taran' nij so' rej cu'naj Tacaan Cúu Yave Xnangá, ne cachrón nii man Jesucristó ga roj sí' tumé cacun' rihaan va'núj rcutze, ne dan me se yo'q so' ro', cachrón nii rej nuva' Jesucristó, ne yo'ó so' ro', cachrón nii rej nichruun Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne cachín ni'yaj Jesucristó rihaan Diose, cataj so':

—Caráa x'naa so', ne se qui'yáa so' sayuun man nij so', man Ataj Chij, 'O se ne ne'en nij so' daj 'yaj nij so' ma' —taj so', cachín ni'yaj so' rihaan Rej so' Diose a.

Gaa ne tico tixaj nij tanuu che'é sagan' Jesucristó a.

³⁵ Ne canicun' que'ee yuvij ni'yaj daj quirán' Jesucristó a. Dan me se ca'nga' nacoo nij sí' uun chij, cataj nij so':

—Aj tinanii so' man yo'ó yuvij rihaan sayuun, rá so' á. Ca'vee tinanii so' man ma'an so' yaj ei. Sese sij narii Diose me so' do', sese sij ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun me so' do', ne ca'vee tinanii ma'an so' man so' a —taj nij sí' uun chij ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

³⁶ Ne nij tanuu, tzaj ne ca'nga' nacoo uún nij tanuu ni'yaj nij tanuu man Jesucristó, ne ru'maan nij tanuu na vinó yuu tu'va Jesucristó,

³⁷ ne cataj nij so':

—Sese soj me sí' nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá, ne tinanii so' man ma'an so' rihaan sayuun yaj vij —taj nij tanuu rihaan Jesucristó a.

³⁸ Ne vaa rcuchra' nó rihaan rcutze yo', ne nó nana rihaan rcuchra' yo' se vaa: “Sij nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá me sí' nihánj a”, taj nana yo' a.

³⁹ Ne yo'q tuvi' roj sí' tumé cacun' noco' rihaan rcutze rej x'núj Jesucristó ro', nij ca'mii so' rihaan Jesucristó, cataj so':

—Sij ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun mé so', rá so' na'. Me che'é ne tinanii so' man taran' ní' ga —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁴⁰ Tzaj ne yo'ó sí' tumé cacun' ro', cataj so' rihaan tuvi' so':

—Nihánj me se cuyaan vaa sayuun ran' ní' ga sayuun ran' sí' nihánj nanj á. Ne me che'é ne chu'vi' so' a doj ni'yaj so' Diose ga.

⁴¹ Dan me se xá' ní', tzaj ne vaa che'é cavi' ní', ne ran' ní' sayuun che'é cacun' tumé ní', tzaj ne xá' sí' nihánj, tzaj ne taj vaj a doj se chi'ii ne qui'yaj sí' nihánj a ma' —taj yo'ó sí' tumé cacun' yo' rihaan tuvi' so' a.

⁴² Gaa ne cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Se quini'yón so' raçuj so' manj, asa' guun che'e so' guun chij so' a ma' —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁴³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan so' cuango se vaa güii cuan' me se cayáan so' ga 'unj rej sa' ndo'o rej ne nij sí sa' rihaan Diose ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁴ Veé dan, ne caxuj me yo', ne guun rmj' rihaan nu' chumij, ne yo'o guun rmj' rihaan chumij ndaa quisj aga' va'nuj rej anoco' güii a.

⁴⁵ Ne guun rmj' rihaan güii, ne sin' nu' yatzj cortiná noco' rá nuvii nocoo a.

⁴⁶ Gaa ne nucaj ndo'o caguáj Jesucristó, cataj so':

—Nacaj so' nimanj, Ataj Chij —taj so', ne veé dan cavi' so' a.

⁴⁷ Dan me se quene'en tanuu capitán se vaa guun, gaa ne ve'é uxrá ca'mii so' che'é Diose, ne cataj so':

—Xa' sí nihánj, tzaj ne ya ya sí sa' me so' nanj á —taj tanuu yo' ni'yaj so' man Jesucristó a.

⁴⁸ Dan me se quene'en taran' nij yuvij cunuu chre' rej yo' se vaa guun, gaa ne go' nij so' se-cuxru' nij so' rucuaa nij so' che'é se nanó ndo'o rá nij so', gaa ne canicaj nij so' ca'anj nij so' chuman' a.

⁴⁹ Ne canicun' cunudanj nij tuvi' Jesucristó rej gan' doj, ne ta'aj nij so' me chanaa cuno se-nana Jesucristó asj cavii Jesucristó estadó Galilea a. Ne ni'yaj taran' nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachin' nii man Jesucristó rque yu'uj yuvej a

⁵⁰ Ne vaa 'o sí cu'naj José, ne yo'o tuvi' nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá me so' a. Ne sí sa' me so', ne sí nicá nimán me so',

⁵¹ ne ne vaa rá so' daj se vaa rá yo'o nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá ma'. Ne guun rá so' qui'yaj so' ndaa vaa qui'yaj yo'o nij so' ma'. Ne sí cavii chuman' Arimatea yo'o chuman' naj estadó Judea me so' a. Ne so' me sí me ndo'o rá guun chij Diose rihaan chumij nihánj a.

⁵² Dan me se ca'anj so' rihaan sí cu'naj Pilato, ne cachin' ni'yaj so' rihaan sí cu'naj Pilato se vaa ca'vej rá sí cu'naj Pilato cachin' so' man Jesucristó a. Dan me se ca'vej sí cu'naj Pilato,

⁵³ gaa ne ca'anj sí cu'naj José, tinanij so' man Jesucristó, ne nacutáj so' yatzj mantá xráa Jesucristó, ne caxrj so' man Jesucristó rque yu'uj yuvej rej nuvi' a 'o xngang naj a.

⁵⁴ Veé danj qui'yaj nij so' güii 'yaj chuvij nij yuvij israelitá che'é güii naraan rá nij so', ne veé danj quisj güii naránj rá nij so' a.

⁵⁵ Ne canoco' nij chanaa cavii estadó Galilea ga Jesucristó rej xcó sí cu'naj José,

ne quene'en nij chanaa yu'uj rej caxrj sí cu'naj José man Jesucristó,

⁵⁶ gaa ne canicaj nij chanaa chuman' Jerusalén, ne qui'yaj chuvij nij chanaa yo'óo gun' daj do', squí xlá mirra do', caxrij nij chanaa man Jesucristó rá nij chanaa a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó a

Dan me se ma'an güii naránj rá nij yuvij israelitá me se naránj rá nij chanaa a.

24

¹ Ne taxrej güii cotungó, gaa ataa doj quisj güii, me se ca'anj nij chanaa rej taj yu'uj, ne nicaj nij chanaa nij rasuun gun' daj se vaa aj qui'yaj chuvij nij no' a.

² Gaa ne quene'en nij chanaa se vaa naj yanj yuvej aráan tu'va yu'uj naj Jesucristó a.

³ Ne gaa catuj nij chanaa rá yu'uj, ne ne nari' nij chanaa man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a ma'.

⁴ Dan me se caráya'anj ndo'o nij chanaa, ne nicun' vij snó'o rihaan nij chanaa, ne roj snó'o yo' me se yatzj chuguun uxrá nuú roj so' a.

⁵ Dan me se cuchu'vi' uxrá nij chanaa, ne ca'anj cayáan ruj nij chanaa, ne cuchruj nij chanaa rihaan nij chanaa rihaan yo'óo a. Gaa ne cataj roj snó'o rihaan nij no':

—Taj che'é nano' soj man sí vaa i'na' rej naj nij sí cavi' ma'.

⁶ 'Q se nuvi' so' naj nihánj a ma'. 'Q se cunuu i'na' uún so' nanj á. Dan me se nanuj rá soj se vaa cataj so' gaa vaj nij soj estadó Galilea, ne cataj xna'anj so' rihaan soj se vaa

⁷ xa' so' sij ca'néé Diose njcaj yu'unj man yuvij, tzaj ne vaa che'é taçuachén nii man so' rihaan sí tumé cacun', ne cachron nij so' man so' rihaan rcutze, ne cachén va'nuj güii, gaa ne cunuu i'na' uún so', taj so' a —taj roj snó'o yo' rihaan nij chanaa a.

⁸ Dan me se nanuj rá nij chanaa nana ca'mii Jesucristó a.

⁹ Gaa ne curihanj nij chanaa yu'uj yuvej, ne canicaj nij chanaa yo' chuman' Jerusalén, ne cataj xna'anj nij chanaa nu' se vaa quene'en nij no' rihaan xaan nij apóstol cune' Jesucristó man do', rihaan yo'óo nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó uún do' a.

¹⁰ Dan me se va'nuj nij chanaa me ní cu'naj Mariá Magdalena do', ní cu'naj Juana do', ní cu'naj Mariá ní Jacobo do', ne va'nuj nij no' ga yo'o nij chanaa ro', cataj xna'anj rihaan nij apóstol che'é nu' se vaa quene'en nij no' a.

¹¹ Ne gaa cuno nij apóstol cune' Jesucristó man se-nanaa nij chanaa, gaa ne nana snúu rma'an me nana yo', rá nij apóstol cune' Jesucristó man, ne ne cuchuman rá nij so' se-nanaa nij chanaa a.

¹² Tzaj ne naxumaan síi cu'naj Pedro, ne cavii so' cunánj so' ca'anj so' ndaa yu'uj yo', ni'yaj so' a. Dan me se canicun' nituu so', ni'yaj so' rque yu'uj, tzaj ne nuvi' Jesucristó naj rque yu'uj quene'en so' a. Maan yatzij mantá uun naj, ni'yaj so' a. Gaa ne cavii so' quinan' so', ne caráya'anj so' che'é nu' se vaa guun a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'mii Jesucristó ga vij tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' gaa vaj roj so' chrej ndaa chuman' cu'naj Emaús a

¹³ Dan me se vij tuvi' nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó ro', vaj roj so' chrej veé maan güii cotungó yo', ca'anj roj so' ndaa 'o chuman' naj xaan kilómetro ga chuman' Jerusalén, ne Emaús cu'naj chuman' yo' a.

¹⁴ Ne nanó roj so' cuentó che'é nu' se vaa quiran' nij tuvi' Jesucristó a.

¹⁵ Dan me se nanó roj so' cuentó, ne nuchruj raa roj so' daj quiran' Jesucristó, gaa ne ma'an Jesucristó quinichrun' rihaan roj so', ne chéé Jesucristó ga roj so' a.

¹⁶ Tzaj ne ne ca'vee cunu yaa roj so' man Jesucristó ma'.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Chéé roj soj nanó roj soj cuentó, ne me che'é nanó roj soj cuentó ga tuvi' roj soj, ne me che'é nanó ndo'o rá roj soj ga —taj so', xná'anj so' man roj so' a.

Ne dan me se canicun' roj so', ne nanó ndo'o rá roj so' a.

¹⁸ Dan me se yo' o so' me síi cu'naj Cleofas, ne cataj so' rihaan Jesucristó a:

—Cunudanj nij síi aran' chuman' Jerusalén ne'en daj vaa guun chuman' Jerusalén güii cachén nihánj ei. Ne me che'é daj 'o ruún so' me síi ne ne'en daj vaa guun güii cachén nihánj ga —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne:

—Daj guun chuman' Jerusalén ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man roj so' a.

Gaa ne cataj roj so' rihaan Jesucristó a:

—Nu' se vaa quiran' Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret a. Ne so' me síi guun síi nata' se-nana Dioso rihaan nij yuvi, ne síi uun nucuj ndo'o qui'yaj suun me so', ne síi cavii ndo'o nana sa' che'é Dioso tu'va me so' rihaan cunudanj nij yuvi a.

²⁰ Ne dan me se ca'ne' nij xrej atá suun nocgo doj ca'ne' nij síi nicaj suun ca'ne' suun se vaa caví' so', gaa ne cacrón nii man so' rihaan rcutze,

²¹ Ne dan me se guun rá núj se vaa so' me síi tinanii man ní' s'ij israelitá rihaan sayuun, tzaj ne quiran' so' cunudanj, ne nihánj me se s'ij va'núj güii cavi' so' adonj.

²² Tzaj ne caráya'anj ndo'o núj, qui'yaj chana tuvi' núj a. 'Q se taxrej cuan' me se

ca'anj ni'yaj nij chana yu'uj cachin' nii man so',

²³ tzaj ne dan me se ne narí' nij chana man so' a ma'. Che'é dan ca'na' uún nij chana rihaan núj, ne cataj nij chana se vaa ndaa vij se-mozó Dioso naqui'yaa rihaan nij no', ne cataj roj se-mozó Dioso se vaa vaa i'na' Jesucristó, taj nij chana rihaan núj nanj adonj.

²⁴ Dan me se cavii 'o vij tuvi' núj ca'anj ni'yaj roj so' yu'uj yo', tzaj ne quene'en roj so' nu' ndaa vaa cataj xna'anj nij chana rihaan núj, tzaj ne ne narí' roj so' man ma'an Jesucristó a ma' —taj roj so' rihaan Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne ma'an Jesucristó cataj rihaan roj so' a:

—Dan me se síi ne acaj cuentá me soj, ne síi ne niha' rá cuchuman rá nu' se-nana nij síi nata' se-nana Dioso gaa naá me soj nanj á.

²⁶ 'Q se ne ne'en soj se vaa xa' síi ca'neé Dioso tinanii man yuvi rihaan sayuun, tzaj ne vaa che'é ndo'o quiran' so' sayuun ne catuu so' rej guun chij ndo'o so' a —taj Jesucristó rihaan roj so' a.

²⁷ Gaa ne dan me se guun che'e so' ca'mii so' che'é se-nana síi cu'naj Moisés do', che'é se-nana cunudanj nij síi nata' se-nana Dioso do', gaa ne cataj xna'anj so' rihaan roj so' daj taj nu' danj Dioso che'é ma'an so' a.

²⁸ Dan me se quinichrun' nij so' tu'va chuman' rej ca'anj roj so', gaa ne Jesucristó me se ndaa rá se 'yaj síi ca'anj chuman' naj gan' doj ro', qui'yaj so' a.

²⁹ Gaa ne terquee roj so' man Jesucristó a:

—Quinaj cachrú' so' ga rój, ne aj ca'anj güii, ne vaj so' chrej, ne guun rmi' nanj á —taj roj so' rihaan Jesucristó a.

Gaa ne quináj so' ga roj so', ne catúj so' chuman' caran' so' ga roj so' a.

³⁰ Dan me se yáan nij so' cha xti'nq nij so', ne nicaj Jesucristó rachrúún, ne nago' so' graciá rihaan Dioso che'é rachrúún, gaa ne cuxra' ta'aj so' rachrúún, rqué so' cha roj so' a.

³¹ Dan me se caxrój rá roj so', ne cunu yaa roj so' man Jesucristó, ne veé dan nu' ca'anj ni'ya Jesucristó rihaan roj so', ne ne ca'vee quene'en roj so' man so' a ma'.

³² Gaa ne cataj roj so' rihaan tuvi' roj so' a:

—Veé ya ma'an Jesucristó me yo' asan. 'Q se gaa ca'mii so' ga ní' gaa vaj ní' chrej do', gaa cataj xna'anj so' che'é danj Dioso do', gaa ne guun niha' uxrá nimán ní', ne ndaa tiquisii ma'an nimán ní', qui'yaj so' a —taj roj so' rihaan tuvi' roj so' a.

³³ Gaa ne maan orá dan naxumaan roj so', ne canicaj roj so' ca'anj uún roj so' chuman' Jerusalén, gaa ne cuchi' roj so' yo', gaa ne aj cunu chre' xaan nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó ga yo'ó tuvi' nij so',

³⁴ ne nij so' ro', cataj rihaan roj so' se vaa ya aj cunu'u i'na' uún síi 'nij ra'a man ní', ne síi cu'naj Simón me síi quene'en man so', taj nij so' rihaan roj so' a.

³⁵ Gaa ne roj so' ro', cataj xna'anj daj guun gaa quene'en roj so' man Jesucristó gaa vaj roj so' chrej, ne cataj xna'anj roj so' se vaa ndaa cuxra' ta'aj so' rachruún gaa cunu'u yaan roj so' man Jesucristó, taj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa curuvi' Jesucristó rihaan xaan nij síi tucu'yón se-nana so' ga tuvi' nij so' a

³⁶ Dan me se gaa nanó nij so' cuentó che'é nu' rasuun dan, ne nu' curuvi' Jesucristó tanuú sca'núj nij so', ne:

—Dínj gaa nimán soj á —taj so' rihaan nij so' a.

³⁷ Gaa ne cuchu'vi' ndo'o nij so', ne ta'naj me síi nicun' rihaan nij so', rá nij so' a.

³⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Me che'é nanó ndo'o rá soj, ne me che'é uun vij rá soj ga.

³⁹ Ní'yaj soj ra'aj ní'yaj soj tacó j ní'yaj soj, ne xcaj soj cuentá se vaa ma'anj me á. Xa' ta'naj, tzaj ne taj nee man so' do', taj cúu man so' do' ma' —taj Jesucristó rihaan nij so',

⁴⁰ ne tihaan so' ra'a so' do', tacóo so' do', rihaan nij so' a.

⁴¹ Dan me se ne ca'vee cuchuman rá nij so' se vaa ma'an Jesucristó me a. 'Q se guun niha' uxrá rá nij so', ne ca'anj uxrá rá nij so' a. Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Vaa doj se chá rihaan soj na' —taj so', xná'anj so' man nij so' a.

⁴² Gaa ne rqué nij so' 'o xco' nee xcuaj ri'ya do', doj scuu xtaan do', man so',

⁴³ gaa ne nicaj so', ne chá so' ní'yaj nij so' a.

⁴⁴ Gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Nihánj me nana ca'mii 'unj rihaan nij soj gaa vaj 'unj ga soj, se vaa cataj 'unj vaa che'é quisij ya 'unj nu' nana a'mii che'é 'unj nana no rihaan yanj no se-tucuanj Moisés do', yanj no se-nana nij síi nata' se-nana Diose gaa naá do', yanj no nij chra' salmo do' a —taj so' rihaan nij so' a.

⁴⁵ Gaa ne guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá che'é nu' danj Diose, qui'yaj so',

⁴⁶ ne cataj so' rihaan nij so':

—Veé danj taj danj Diose se vaa xa' 'unj sij ca'neé Diose tinanii man yuvi' rihaan sayuun, tzaj ne quiran' ma'anj sayuun, ne cavi' 'unj, ne cachén va'núj güii, gaa ne cunu'u i'na' uún 'unj a.

⁴⁷ Gaa ne ca'mii natáj nii rihaan cunudanj nij yuvi' man rihaan chumii se vaa che'é se vaa ca'ná' 'unj ro', che'é dan sese canicaj nimán nij yuvi' canoco' nij yuvi' chrej sa', gaa ne tinavj Diose cacun' tumé nij so' a. Dan me se asino ca'mii natáj nii nana dan

chuman' Jerusalén, gaa ne ca'mii natáj nii nu' rihaan chumii adonj.

⁴⁸ Ne nij soj ro', me nij síi quene'en nu' rasuun qui'yáj ne testigó guun soj,

⁴⁹ ne nihánj me se rque 'unj Nimán Diose rihaan soj ndaa vaa cata' tu'va ma'an Diose gaa naá a. Dan me se yo'o cayáán soj chuman' Jerusalén nihánj ndaa se nari' nucuaj nimán soj qui'yaj Diose á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavii Jesucristó xtá' a

⁵⁰ Gaa ne nicaj Jesucristó man nij so', ca'anj so' ndaa tu'va chuman' Betania, gaa ne naxcaj so' ra'a so', ne cachúin ní'yaj so' rihaan Diose se vaa ve'é racu'j Diose man nij so', ne cavii sa' nij so' a.

⁵¹ Ne nu' ca'mii so' danj che'é nij so', ne nu' cavii so' xtá' ca'anj so' a.

⁵² Dan me se na'v'j nij so' rihaan so', gaa ne canicaj nij so' ca'anj uún nij so' ndaa chuman' Jerusalén, ne guun niha' uxrá rá nij so',

⁵³ ne yo'o ca'anj nij so' nuvi' nocoo, ne nata' nij so' rihaan nij yuvi' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose a. Veé danj gaa ya ei.

Nihánj me se-nana Jesucristó nana sa' cachrón sí cu'naj Juan rihaan yanj a

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun yuvij man se-nana Diose a

¹ Asij ataa qui'yaj Diose chumij, ne aj vaa se-nana Diose, ne se-nana Diose ro', canicun' so' rihaan ma'an Diose, ne Diose me so' a.

² Dan me se asij ataa qui'yaj Diose chumij, ne canicun' se-nana Diose rihaan Diose,

³ ne ca'ne' Diose suun rihaan so' qui'yaj so' nu' rasuun a. Ne sese taj se-nana Diose, ne taj vaj a doj rasuun man nihánj cuano ne guun ma'.

⁴ So' me sí qui'yaj cunuu i'na' rasuun, ne che'é se cunuu i'na' yuvij qui'yaj so', che'é dan guun nucaj yuvij xcaj yuvij cuentá a. Dan me se ase vaa ya'an chuguun vaa so' rihaan yuvij,

⁵ ne qui'yaj so' chuguun rej rmi' rej man ni' sij man rihaan chumij nihánj sij ataa xcaj cuentá, ne ne qui'yaj canaan rej rmi' yo' rihaan so' a man adonj.

⁶ Ne curihanj yo'ó snó'o, ne dan me se sí ca'née Diose me so', ne Juan cu'naj so',

⁷ ne ca'na' so' cataj xna'anj so' che'é ya'an chuguun yo', ne me rá so' cuchuman rá cunudanj yuvij ni'yaj nij yuvij man ya'an chuguun yo' a.

⁸ Nuveé ma'an so' me ya'an chuguun yo': maan se ca'na' so' cataj xna'anj so' che'é ya'an chuguun yo' a.

⁹ Ne ya'an chuguun ya yo' ro', yo' me sí 'yaj chuguun rihaan cunudanj yuvij, che'é rej guun nucaj nij yuvij xcaj nij yuvij cuentá a. Ne ca'na' so' rihaan chumij nihánj,

¹⁰ ne cayáan so' rihaan chumij nihánj, ne ma'an so' me sí qui'yaj chumij nihánj, qui'yaj Diose, tzaj ne ne xcaj nij sí man rihaan chumij nihánj cuentá me sí me so' a ma'.

¹¹ Ndaa rihaan ma'an nij tuvi' so' cuhi' so', tzaj ne ne ca'mij sa' nij so' ga so' a ma'.

¹² Tzaj ne xa' taran' nij sí ca'mii sa' ga so', tzaj ne sí amán rá ni'yaj man so' me nij so', ne danj nanj rque so' guun nij so' ta'nii ma'an ya Diose a.

¹³ Ne nij sí guun ta'nij Diose man, tzaj ne nuveé che'e se nayón nij so' rque nii nij so' me guun ta'nij Diose man nij so' ma'. Ne nuveé che'e se guun rá ma'an rej nij so' nayón nij so' rque nii nij so' me guun ta'nij Diose man nij so' ma'. Nuveé che'e se guun rá rej nij so' ca'ngaa nij so' me guun ta'nij Diose man nij so' ma'. Maan se ma'an Diose

me sí qui'yaj guun ta'nij Diose man nij so' adonj.

¹⁴ Gaa ne guun se-nana Diose yo' yuvij, ne cayáan so' ga ni', ne quene'en núj se vaa ve'é inanj qui'yaj so', ne dan me se taj vaj yo'ó ta'nii Rej so' Diose ma'. Tananj orún' so' me sí qui'yaj ndaa vaa qui'yaj so', ne se luj ndo'o qui'yaj so' che'é ni', ne inanj nana ya ca'mii so' adonj.

¹⁵ Ne sí cu'naj Juan me sí cataj xna'anj rihaan yuvij che'é Jesucristó, ne nucaj ca'mii so', cataj so':

—Sí nihánj ro', aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é so' ga rque á. Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nda' se sí ca'na' rej rihaan me so', tzaj ne 'o se sij uun chij ndo'o doj me so' rihaan nanj á. 'Q se asij ataa ca'ngaa 'unj, ne aj nicun' so' nanj adonj —taj sí cu'naj Juan yo' a.

¹⁶ Danj ca'mii sí cu'naj Juan che'é se Jesucristó me sí nicaj nu' rasuun sa', ne so' me sí rque se sa' man taran' ni', ne dan me se nuveé orún' se luj 'yaj so' che'é ni' ma'. 'Q se que'ee se luj 'yaj so' che'é ni' adonj.

¹⁷ 'Q se rque Diose se-tucuaj Moisés rihaan xij ni' gaa naá, tzaj ne Jesucristó me sí tucuachén nana luj do', nana ya do', rihaan ni' a.

¹⁸ Ne xa' Diose, tzaj ne taj vaj a doj sí ne'en rihaan man Diose ma'. Tzaj ne xa' Jesucristó, tzaj ne orún' so' me ta'nii Diose, ne nicun' so' rihaan Diose, ne so' me sí tahaan rihaan ni' daj vaa Diose adonj.

Nihánj me se-nana sí cu'naj Juan sí cuta' ne man yuvij a

¹⁹ Ne nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá sí man chuman' Jerusalén me se ca'née nij so' man xrej do', man doj tuvi' sí cu'naj Levi sí cayáan gaa naá do', se vaa ca'anj nij so' xna'anj nij so' man sí cu'naj Juan me sí me Juan a. Dan me se ca'anj nij so' xná'anj nij so' man Juan, gaa ne Juan yo' ro', ca'mii so' nana nihánj rihaan nij so' a.

²⁰ Dan me se yo'ó cataj xna'anj sí cu'naj Juan rihaan nij so' daj sij me so', ne ne ca'mii ne so' ma'. 'Q se ca'mii ya so', cataj so':

—Nuveé sij ca'née Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun mé 'unj ma' —taj sí cu'naj Juan yo' a.

²¹ Gaa ne xná'anj uún nij so' man so', cataj nij so':

—Che'é dan me sí mé so' ga. Sí cu'naj Elías sí nata' se-nana Diose gaa naá mé so' na' —taj uún nij so', xná'anj nij so' man Juan a.

—Taj ma'. Nuveé so' mé 'unj ma' —taj uún sí cu'naj Juan yo' a.

—Ne'en núj se vaa vaa güi ca'na' yo'ó sí nata' se-nana Diose, ne sij nata' yo' mé so' na' —taj uún nij so', xná'anj nij so' man Juan a.

—Taj ma' —taj síi cu'naj Juan yo' a.

22 Che'é dan cataj nij so':

—Tzaj ne cataj ya so' me sij mé so', gaa ne ca'vee cataj xna'anj núj rihaan nij síi ca'neé man núj ca'na' núj daj sij mé so' a. Me sij mé so' ga. Daj vaa yo', rá so' ga —taj uún nij so', xná'anj nij so' man Juan a.

23 Ne cataj síi cu'naj Juan:

—Síi cu'naj Isaias síi nata' se-nana Diose gaa naá ro', cataj xna'anj so' che'é suun 'yaj sunj a. Dan me se 'unj me síi nucuaaj ndo'o a'mii rej tacaan, ne taj 'unj rihaan yuvij se vaa nuchran' nimán yuvij, ne ve'é ca'mii nij yuvij ga síi 'nij ra'a man ní' asa' ca'na' so' a —taj síi cu'naj Juan yo' a.

24 Ne ta'aj nij síi ca'na' rihaan síi cu'naj Juan me síi fariseo,

25 ne cataj nij so' rihaan síi cu'naj Juan a:

—Dan me se nuveé sij ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun mé so' ma'. Nuveé sij cu'naj Elías mé so' ma'. Nuveé sij nata' se-nana Diose yo' mé so' ma'. Che'é dan ne nó xcuún so' cuta' ne so' man yuvij —taj nij síi fariseo yo' rihaan síi cu'naj Juan a.

26 Ne cataj xna'anj síi cu'naj Juan rihaan nij so', cataj so':

—'Unj me síi uta' ne uun man yuvij a. Tzaj ne vaa yo'ó síi nicun' sca'núj soj, ne ne ne'en soj man so' ma'.

27 Ne so' me síi 'na' rej xcoj, ne sij sa' uxrá doj me so' rihanj, ne daj chihaa mij se quisij raj quirij canj 'nij tacó so' ma' —taj síi cu'naj Juan rihaan nij síi fariseo yo' a.

28 Danj guun rej Betania rej rnej tu'va chraá cu'naj Jordán, rej vaj síi cu'naj Juan gaa cuta' ne so' man yuvij a.

29 Dan me se yo'ó güii, ne quene'en síi cu'naj Juan se vaa ca'na' Jesucristó rihaan so', ne cataj so':

—Ní'yaj soj ei. Ase vaa matzinj cavi' rihaan Diose vaa síi nihánj, ne dan me se síi nihánj me síi ca'neé cacun' tumé yuvij man rihaan chumiij nihánj,

30 ne síi nihánj ro', cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é so' gaa rque, ne cataj 'unj se vaa ca'vee se sij 'na' rej xcoj me so', tzaj ne sij uun chij doj rihaan 'unj me so' a. 'Q se asij ataa ca'ngaa 'unj, ne aj nicun' so' nanj adonj.

31 Dan me se gaa rque ro', ne quene'en ma'anj sese sij nihánj me so' ma'. Tzaj ne maan che'é se me rá 'unj quene'en nij yuvij israelita man so' ro', che'é dan ca'ná' 'unj, ne che'é dan cuta' ne 'unj man yuvij nanj á —taj síi cu'naj Juan yo' a.

32 Gaa ne cataj xna'anj ya síi cu'naj Juan che'é se vaa quene'en ma'an so', cataj so':

—Quene'én 'unj se vaa nanij Nimán Diose rej xta', ne ase vaa 'Q cha'aan vaa Nimán Diose yo', ne ca'na' yo', quitáa yo' raá Jesucristó ei.

33 Gaa ne nu' xcaj 'unj cuentá se vaa ma'an so' me síi ca'neé Diose á. 'Q se síi ca'neé man 'unj cuta' ne 'unj man yuvij me se ma'an so' cataj rihaan 'unj se vaa sese quene'én 'unj nanij Nimán Diose raá yo'ó so', ne sese quitaj Nimán Diose yo' raá so', ne so' me síi ca'neé Diose, ne cayáan uxrá Nimán Diose ga yuvij, qui'yaj so' a, taj síi ca'neé manj adonj.

34 Gaa ne quene'en ma'an 'unj man Jesucristó nihánj, se vaa nanij Nimán Diose raá so', ne aj cataj ya 'unj rihaan soj se vaa ta'nij Diose me so' ei —taj síi cu'naj Juan yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun che'é va'nuj nij snó'o canoco' nij so' man Jesucristó a

35 Güii a'yuj me se canicun' uún síi cu'naj Juan ga vj tuvi' nij síi tucu'yón se-nana so' a.

36 Ne ní'yaj uxrá síi cu'naj Juan man Jesucristó gaa chéé Jesucristó, ne cataj síi cu'naj Juan:

—Ní'yaj roj soj ei. Ase vaa matzinj cavi' rihaan Diose vaa síi nihánj á —taj síi cu'naj Juan a.

37 Dan me se cuno roj síi tucu'yón se-nana Juan nana ca'mii so', ne canoco' roj so' man Jesucristó a.

38 Gaa ne canicaj Jesucristó, ne quene'en so' se vaa canoco' roj so' man so', ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Vaa se achiin man roj soj na' —taj Jesucristó, xná'anj Jesucristó man roj so' a.

Gaa ne xná'anj roj so', cataj roj so':

—Me rej né so', rabbí —cataj roj so', xná'anj roj so' man Jesucristó, ne nana “rabbí” yo' taj “maestro” a.

39 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a:

—Ca'anj ní', ne quene'en soj á —taj Jesucristó a.

Che'é dan me ca'anj roj so', ne quene'en roj so' rej ne Jesucristó, ne cunuú roj so' tucua' so' cunuú güii yo' a. Dan me se aga' ca'anj rej anoco' güii me orá ca'mii roj so' ga Jesucristó a.

40 Dan me se yo'ó tuvi' roj síi cuno nana ca'mii síi cu'naj Juan ne canoco' man Jesucristó ro', me síi cu'naj Andrés, ne tinúú síi cu'naj Simón Pedró me uún so' a.

41 Asino yaan nari' síi cu'naj Andrés man tinúú so' síi cu'naj Simón, ne cataj so' rihaan tinúú so':

—Nari' núj man Mesías ei —taj so' rihaan tinúú so' a. Ne nana “Mesías” taj “síi ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun” a.

42 Ne ca'anj nicaj so' man tinúú so' rihaan Jesucristó, gaa ne ní'yaj uxrá Jesucristó man síi cu'naj Simón yo', ne cataj so':

—Síi cu'naj Simón mé so', ne ta'nii síi cu'naj Juan mé so' á. Tzaj ne ndaa yaj, ne Cefas cu'naj so' á —taj Jesucristó rihaan so'

a. Ne nana "Cefas" ro', xna'anj hebreo me yo', ne 'o cuyaan vaa yo' ga nana "Pedró", ne taj yo' se vaa ase vaa 'o yuvej vaa síí cu'naj Pedró, ne sca' niman' so' a.

Nana nihanj taj xna'anj se vaa canacúun Jesucristó man síí cu'naj Felipé do', man síí cu'naj Natanael do', se vaa canocq' roj so' man so' a

⁴³ Dan me se yo'ó güii uún me rá Jesucristó cavii so' ca'anj so' estadó Galilea, ne nari' Jesucristó man síí cu'naj Felipé, ne dan me se cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Canocó' so' manj, ca'anj ní' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁴ Ne Felipé ro', me síí ne chuman' Betsaida, ne Betsaida me chiháán síí cu'naj Andrés do', síí cu'naj Pedró do', uún a.

⁴⁵ Veé dan, ne nari' síí cu'naj Felipé yo' man síí cu'naj Natanael, ne cataj so':

—Aj nari' núj man síí ca'néé Diosé tñaniii man yuvii rihaan sayuun, ne dan me se síí ca'mii Moisés che'é gaa cuchruj so' se-tucuanj so' me so', ne nij síí nata' se-nana Diosé gaa naá ro', nata' uún nij so' che'é so' nanj adonj. Ne dan me se Jesús ta'núí síí cu'naj José, síí ne chuman' Nazaret me so' ei —taj Felipé rihaan Natanael yo' a.

⁴⁶ Ne cataj Natanael yo':

—Taj vaj síí sa' avii chuman' Nazaret ma' —taj Natanael yo' a.

Ne cataj Felipé:

—Ca'anj ní', quene'én so' man so', sese me rá so' á —taj Felipé rihaan so' a.

⁴⁷ Veé dan, ne quene'én Jesucristó se vaa ca'na' Natanael rihaan so', ne ca'mii so' 'o nana che'é Natanael, cataj so':

—Ní'yaj soj ei. Ya sji israelitá me síí 'na' cuano ei. Nicá a'mii so', ne a'mii so' nana tiha' yu'unj ma' —taj Jesucristó ni'yaj so' man Natanael yo' a.

⁴⁸ Gaa ne xna'anj Natanael yo' man Jesucristó, cataj so':

—Asa' a'vee ne'én so' manj ga —taj so', xna'anj so' man Jesucristó a.

Ne cataj Jesucristó:

—Asji ataa ca'mii Felipé rihaan so' do', asji cayáán so' tacóo chruun man chruj higó raq do', ne aj quene'én 'unj mán so' ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁹ Gaa ne cataj Natanael:

—Ta'nij Diosé mé so', maestro. Sji nicaj suun rey uun chij rihaan ní' sji israelitá mé so' á —taj Natanael a.

⁵⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so':

—Che'é se cataj 'unj rihaan so' se vaa quene'én 'unj mán so' gaa cayáán so' tacóo chruun man chruj higó ro', maan che'é dan amán rá so' ni'yaj so' manj na'. Tzaj ne quene'én so' que'ee doj rasuun nocoo doj uún á a.

⁵¹ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj cuano se vaa quene'én soj naxra' rej xta', ne quene'én soj man nij se-mozó Diosé, ne cavii nij so' xta', ne nanij uún nij so' rihaan 'unj sji ca'néé Diosé nica' yu'unj man yuvii adonj —taj Jesucristó rihaan taran' nij so' a.

2

Nana nihanj taj xna'anj se vaa naquiyaj Jesucristó na vinó man na uun gaa canuú cha'anj nara'aa chuman' Caná a

¹ Cachén yavj güii, gaa ne canuú cha'anj nara'aa chuman' Caná chuman' naj estadó Galilea, ne ca'anj nii Jesucristó cha'anj yo' a.

² Dan me se nacúun nii man Jesucristó do', man nij síí tucuyón se-nana so' do', ca'na' nij so' cha'anj yo' a.

³ Veé dan, ne navij na vinó man nij síí navij rá cha'anj yo', ne che'é dan cataj nii Jesucristó rihaan Jesucristó a:

—Taj vaj na vinó rihaan nij síí navij rá cha'anj ma' —taj no' a.

⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nii so' a:

—Taj che'é ca'mii so' danj rihanj ma'. Niyaj so', ne ataa quisji güii quiyaj suun sa' nocoo á —taj so' no nii so' a.

⁵ Gaa ne cataj xna'anj nii Jesucristó rihaan nij mozó a:

—Cuno nij soj nu' se vaa cataj xna'anj ta'nij rihaan soj, ne quiyaj soj nu' se vaa cataj so' á —taj no' rihaan nij mozó a.

⁶ Veé dan, ne ne vatán' xruj yahij xij a. Xruj nicaj ca'anj chihaa litró na me xruj yo', ne xruj araa nij yuvii israelitá na rasuun nij so' na'ya' nij so' ndaa vaa taj se-tucuanj Moisés me xruj yo' a.

⁷ Ne ca'ne' Jesucristó suun rihaan nij mozó, cataj so':

—Caraa soj na rque nij xruj yahij yo' á —taj so' rihaan nij mozó yo' a.

Gaa ne caraa nij mozó na, ne yo'oo caraa ndaa tu'va xruj yo', quiyaj nij so' a.

⁸ Gaa ne cataj xna'anj uún Jesucristó rihaan nij mozó yo', cataj so':

—Yaj ro', quirii soj doj na nuu rque xruj, ne ca'anj nica' soj na yo' rihaan síí uun chij rihaan nij mozó anicaj co'oo rihaan nij yuvii á —taj Jesucristó a.

Ne danj quiyaj nij so' a.

⁹ Veé dan, ne síí uun chij rihaan nij mozó anicaj co'oo rihaan yuvii me se co'oo so' doj tzin' na yo', tzaj ne nuveé na uun me yo' a ma'. Nu' guun na yo' na vinó nanj adonj. Ne ne quene'én so' me rej cavii na vinó yo' a ma'. 'O se maan inanj nij mozó quirii na yo' rque xruj ro', orún' nij so' me síí quene'én me rej cavii na yo' a. Veé dan, ne nacúun síí uun chij yo' man síí nara'aa ca'na' síí nara'aa rihaan so',

¹⁰ ne cataj so':

—Tucuáán 'yaj ní' ro', me se nanj vaa yo' nanj á. Asino yaan go' ní' na vinó sa' doj co' o nij síi tihaj 'na' cha'anj, gaa ne ndaa quisij guun xno yuvii asuun, gaa ne go' ní' na vinó nij doj co' o nij so' a. Tzaj ne so' me se ino qui'yáá so' chuguanj. Dan me se ndaa yaj quirii so' na vinó sa' doj yo' asanj —taj síi uun chij yo' rihaan síi nara'aa yo' a.

¹¹ Nihánj me se guun che'e Jesucristó qui'yaj Jesucristó suun sa' nocoo, ne nu' nihánj me se vaa qui'yaj so' chuman' Caná chuman' naj estadó Galilea a. Che'é dan xcaj nij yuvii cuentá se vaa sij sa' uxrá me so', qui'yaj so', ne cuchumán rá nij síi tucu'yón se-nana so' ni'yaj nij so' man so' a.

¹² Gaa quisij canuú cha'anj nara'aa yo', gaa ne ca'anj Jesucristó do', nii so' do', nij tinúú so' do', nij síi tucu'yón se-nana so' do', chuman' Capernaum, ne doj güii cayáán nij so' chuman' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa quirii so' man síi chí'ii rá nuvíi nocoo a

¹³ Dan me se ataa doj quisij cha'anj pascuá cha'anj navij rá nij yuvii israelitá, gaa ne cavii Jesucristó ca'anj so' chuman' Jerusalén a.

¹⁴ Gaa ne rá nuvíi nocoo ro', naj 'o yu'vee nocoo 'yaj nij yuvii israelitá, ne maan dan man nij so' tu'vej nij so' scúj do', matzinj do', cha'aañ do' a. Ne vaa síi ne rihaan chruun mesá, ne síi natuná sa'anj che'é yuvii atúj rque nuvíi me nij so' a.

¹⁵ Gaa ne nicaj Jesucristó ne', qui'yaj so' cuartá, go' so' man nij síi tu'vej xcuu do', man nij síi natuná sa'anj do', ne quirii so' xe' man taran' nij so' a. Ne rano so' man nij scúj do', man nij matzinj do', quirii so' xe' a. Ne ticha'nuu so' se-sa'anj síi natuná sa'anj rihaan yo'óo, ne tinaxru' so' nij chruun mesá a.

¹⁶ Gaa ne cataj so' rihaan nij síi tu'vej cha'aañ a:

—Quirij soj rasuun nihánj xe' cuaj ei. Se guun qui'yaj soj yu'vee tucuá Réj ma' —taj so' rihaan nij síi tu'vej cha'aañ man rá nuvíi yo' a.

¹⁷ Gaa ne ninuj rá nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó se vaa nó nana nihánj rihaan danj Dioso a: “Che'é se 'eé ndo'o raj ve' tucuá so', che'é dan ca'née nimanj qui'yaj sunj che'é yo' a”. Yo' me nana nó rihaan danj Dioso a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'mii Jesucristó che'é güii cunuú i'na' uún so' a

¹⁸ Quene'en nij síi uun chij rihaan nij yuvii israelitá se vaa qui'yaj Jesucristó rá nuvíi yo', gaa ne che'é dan cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Ne nó xcúún so' quirij so' man síi tu'vej xcuu man rá nuvíi nocoo, rá núj ma'. Maan se qui'yáá so' 'o suun sa' nocoo quene'en

núj, gaa ne guun ya rá núj se vaa no xcúún so' qui'yáá so' danj ei —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹⁹ Ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Tirij' soj man nuvíi nihánj, ne rque va'núj güii, ne cunuú sa' uún nuvíi nihánj, qui'yaj ei —taj Jesucristó a.

²⁰ Che'é dan cataj nij síi uun chij yo' rihaan Jesucristó a:

—Vij chihaa vatan' ya yo' qui'yaj suun nij síi cune' nuvíi nihánj, tzaj ne asa' ca'vee naqui'yaj sa' so' nuvíi nihánj rque va'núj güii, rá so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

²¹ Tzaj ne ne ca'mii Jesucristó che'é maan nuvíi nocoo yo' ma'. Maan se ca'mii so' che'é ma'an yan cunuú i'na' uún so' rque va'núj güii a.

²² Che'é dan, gaa quisij cavi' so' ne cunuú i'na' uún so', gaa ne nanuj rá nij síi tucu'yón se-nana so' nana nihánj nana aj ca'mii so', ne cuchumán rá nij so' nana no rihaan danj Dioso nana taj xna'anj daj quiran' síi ca'nej Dioso tinanii man yuvii rihaan sayuun, ne cuchumán rá nij so' nana ca'mii ma'an Jesucristó uún a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne'en Jesucristó daj vaa nimán yuvii a

²³ Dan me se nu' nihánj qui'yaj Jesucristó chuman' Jerusalén gaa canuú cha'anj pascuá, ne che'é dan que'eé ndo'o nij yuvii cuchumán rá se vaa sij ca'née Dioso me so' a. 'O se se quene'en nij yuvii nij suun sa' nocoo qui'yaj suun so' a.

²⁴ Tzaj ne ma'an Jesucristó, ne gaa nucuaj rá so' man nij yuvii yo' ma'. 'O se so' me síi ne'en cunudanj,

²⁵ ne ne cachuin yo' o síi cataj xna'anj rihaan Jesucristó daj vaa nimán yuvii ma'. 'O se ma'an so' me síi quene'en daj vaa nimán nu' nij yuvii adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó ga síi cu'naj Nicodemo a

¹ Dan me se vaa yo' o síi fariseo cu'naj Nicodemo, ne síi uun chij rihaan nij yuvii israelitá me so' a.

² Dan me se rej nij ca'na' so' rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Ne'en núj se vaa sij ca'née Dioso tucu'yón man yuvii mé so', maestro. 'O se sese nuvi' Dioso racuj man so', ne ne guun nucuáá so' qui'yáá so' ndaa vaa 'yáá so' nihánj cuano asuun ma' —taj so' rihaan Jesucristó a.

³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan so' cuano se vaa síi se ca'ngaa naca uún ro', daj chihaa mij se guun nucuaj so' quene'en so' man

Diose asa' guun chij Diöse rihaan chumiñ nihánj a ma' —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴ Dan me se xná'anj síí cu'naj Nicodemo man Jesucristó, cataj so':

—Asa' ca'vee ca'ngaa uún 'o síí aj cachij ga. Ca'vee xa' catuú uún so' rque nii so' ne ca'ngaa naca uún so' gaa a na' —taj Nicodemo, xná'anj so' man Jesucristó a.

⁵ Gaa ne cataj uún Jesucristó:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa sese se ca'ngaa yo'o so' qui'yaj na ne qui'yaj Nimán Diöse, ne se guun nucuaj so' catuú so' rihaan Diöse asa' guun chij Diöse rihaan chumiñ nihánj ma'.

⁶ 'Q se sese nanj yuviñ qui'yaj ca'ngaa ní, ne nanj yuviñ man rihaan chumiñ nihánj me ní, tzaj ne sese ca'ngaa ní qui'yaj Nimán Diöse, ne ase vaa sa' Nimán Diöse ro', danj gaa sa' nimán ní nanj adonj.

⁷ Se caráya'anj tihá' so' se vaa cataj 'unj rihaan so' ma', 'Q se no' xcúun nij soj ca'ngaa ya uún nij soj adonj.

⁸ Dan me se xcáj so' cuentá ni'yaj so' nana a. Avii nana yo', ne cayuj 'yaj yo', tzaj ne ne ne'én so' me rej avii yo' 'na' yo', ne ne ne'én so' me rej ca'anj yo' ma'. Ne ase vaa nana ro', danj vaa Nimán Diöse, ne dan me se sese cunuú sa' nimán yo'o so' qui'yaj Nimán Diöse, ne taj ne'én' asa' ca'vee cunuú sa' nimán so' qui'yaj Nimán Diöse ma' —taj Jesucristó rihaan síí cu'naj Nicodemo yo' a.

⁹ Veé dan, ne xná'anj síí cu'naj Nicodemo, cataj so':

—Asa' ca'vee qui'yaj yuviñ danj ga —taj so', xná'anj so' a.

¹⁰ Gaa ne xná'anj uún Jesucristó man so', cataj Jesucristó:

—'Q se me che'é sij uun chij sij tucu'yón se-nana Diöse rihaan nij yuviñ israelitá mé so', tzaj ne ne ne'én so' nana nihánj nana cataj 'unj rihaan so' ga.

¹¹ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa xa' núj, tzaj ne che'é inanj se vaa ne'en núj a'mii núj ne che'é se vaa quene'en núj nata' núj adonj. Tzaj ne ne amán rá nij soj nana a'mii núj ma'.

¹² Dan me se nanj che'é rasuun man rihaan chumiñ nihánj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tzaj ne ne cuchuman rá soj ma'. Asa' ca'vee cuchuman rá soj sese cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é rasuun man rej xta' ga.

¹³ 'Q se taj vaj síí cavii rej xta' nanj rihaan yo'óo cataj xna'anj rihaan soj daj vaa nij rasuun man rej xta' ma'. Maan orún' 'unj sij ca'neé Diöse nıcaj yu'unj man yuviñ ro', me síí 'na' rej xta' nanj rihaan yo'óo nihánj, ne che'é dan ma'anj me síí guun nucuaj cataj xna'anj rihaan soj che'é rej xta' adonj.

¹⁴ Dan me se ase vaa tacavii síí cu'naj Moisés xcuáa aga' raá chruun rej tacaan ro', danj qui'yaj nii manj sij ca'neé Diöse nıcaj

yu'unj man yuviñ, ne tacavii nii manj raá 'o chruun,

¹⁵ ne ndaa síj, gaa ne taran' nij síí cuchuman rá ni'yaj manj ro', çayáán nij so' ga Diöse nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan síí cu'naj Nicodemo a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ca'na' Jesucristó rihaan chumiñ nihánj a

¹⁶ Dan me se 'eé uxrá rá Diöse ni'yaj Diöse man ní' sij man rihaan chumiñ nihánj, ne nda' se orún' ta'níí Diöse, tzaj ne rque uun Diöse ta'níí so' yo', ca'na' ta'níí so' rihaan chumiñ nihánj, ne cataj Diöse se vaa nij yuviñ amán rá ni'yaj man ta'níí so' ro', se cavi' nij so' daj chihaa mij ma'. Tananj cane' nij so' ga Diöse nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

¹⁷ 'Q se ne ca'nej Diöse ta'níí so' che'é rej cuta' ta'níí so' cacun' xráa nij yuviñ man rihaan chumiñ nihánj ma'. Tananj ca'neé Diöse man ta'níí so' rihaan chumiñ nihánj che'é rej tinanii ta'níí so' man nij yuviñ rihaan chrej chi'ii uun chij nimán nij so' adonj.

¹⁸ Ní' sij amán rá ni'yaj man ta'níí Diöse me se taj vaj sayuun quirán' ní' ma'. Tzaj ne síí ne amán rá ni'yaj man so' ro', aj cataj Diöse se vaa ya quirán' so' sayuun nanj á. Che'é se ne cuchuman ya rá so' ni'yaj so' orún' ya ta'níí Diöse ro', che'é dan quirán' ya so' sayuun adonj.

¹⁹ Dan me se nihánj me cacun' tumé nij síí quirán' sayuun yo' a. 'Q se aj ca'na' Jesucristó rihaan chumiñ nihánj, ne ase vaa 'o ya'an chuguun vaa so', tzaj ne caran' inanj rá nij síí man rihaan chumiñ nihánj cachee' nij so' rej rmi', ne ne ca'vej rá nij so' quinichruun' nij so' rihaan ya'an chuguun yo' a. 'Q se chi'ii ndo'o vaa se qui'yaj nij so' adonj.

²⁰ Dan me se nu' yuviñ 'yaj se chi'ii ro', taj ri'yunij nij so' ni'yaj nij so' ya'an chuguun yo', ne ne 'na' nij so' rihaan ya'an chuguun yo' ma'. 'Q se na'vej rá nij so' curuvj' se vaa 'yaj nij so' ma'.

²¹ Tzaj ne nij síí me rá canoco' nana ya ro', 'na' nij so' rihaan ya'an chuguun yo', ne dan me se gaa 'yaj nij so' danj, ne ruvi' se vaa 'yaj nij so', ne síí noco' man Diöse me nij so', ne Diöse racuj man nij so' nu' se vaa 'yaj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sij sa' doj rihaan síí cu'naj Juan me Jesucristó, taj ma'an Juan yo' a

²² Dan me se gaa quisj nu' se vaa qui'yaj Jesucristó chuman' Jerusalén, gaa ne curihanj Jesucristó dq', nij síí tucu'yón se-nana so' dq', chuman' Jerusalén, ne ca'anj nij so' ne nij so' chuman' le'ej nii naj estadó Judea, ne veé dan vaj nij so' cuta' ne nij so' man yuviñ dq' a.

²³ Ne síi cu'naj Juan ro', ne chuman' cu'naj Enón, ne uta' ne so' man yuvij uún a. 'O se nichrun' naj chuman' Enón ga chuman' Salim, ne man uxrá na cata' ne yuvij rej yo', ne ca'na' uxrá yuvij, ne ata' ne nij yuvij adonj.

²⁴ 'O se ataa doj caxrij nii taga' man síi cu'naj Juan yo' gaa ei.

²⁵ Veé dan, ne guun che'e nij síi tucu'yón se-nana Juan ca'mii cunu' nij so' ga 'o síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá che'é nana cataj xna'anj síi cu'naj Moisés, se vaa daj qui'yaj yuvij na'ya' yuvij, gaa ne ca'vee guun niha' rá Diose nij'yaj Diose man nij so' a.

²⁶ Veé dan, ne cuchí' nij síi tucu'yón se-nana Juan rihaan ma'an Juan, ne cataj nij so':

—Síi chéé ga so' gaa vaj ní' rej rnej tu'va chráa cu'naj Jordán ro', síi natá' so' che'é ro', uta' ne so' man yuvij cuang, ne 'anj taran' nij yuvij rej vaj so', maestro —taj nij síi tucu'yón se-nana Juan rihaan Juan a.

²⁷ Gaa ne cataj Juan:

—A 'o yuvij na'vee canoco' daj chihaa mij man so', sese nuveé Diose me síi ca'vej rá ma'.

²⁸ 'O se aj cuno ma'an soj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nuveé sij ca'néé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun mej a. Maan se 'unj me síi ca'néé Diose ca'na' asino yaan rihaan síi tinanii man yuvij rihaan sayuun ei.

²⁹ Ase vaa síi xcaj man chana ne nara'aa ro', vaa so', ne ase vaa tuvi' síi nara'aa ro', danj vaa 'unj, ne nicún' 'unj unó 'unj se vaa a'mii so', ne uun niha' uxrá raj, 'yaj nana a'mii síi nara'aa, ne che'é dan me uun niha' uxrá raj adonj.

³⁰ 'O se no xcúun so' guun chij so' doj, ne 'unj me se no xcúnj gunj síi nica' doj rihaan so' adonj —taj síi cu'naj Juan yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúun ní' cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó a

³¹ Síi nanij rihaan chumij nihánj ro', so' me síi uun chij rihaan cunudanj rasuun adonj. Nij síi man rihaan chumij nihánj, tzaj ne che'é inanj rasuun man rihaan chumij nihánj a'mii nij so', ne taj vaj yo' rasuun ne'en nij so' ma'. Tzaj ne síi nanij rej xtá' ro',

³² so' me síi a'mii che'é se vaa quene'en so' rej xtá' dq', che'é nana cuno so' rej xtá' dq', ne taj vaj síi amán rá uno se-nana so' ma'.

³³ Tzaj ne síi amán rá se-nana so' ro', so' me síi taj se vaa nana ya me se-nana Diose adonj.

³⁴ Síi ca'néé Diose man ro', me síi a'mii se-nana Diose á. 'O se rqué ndo'o Diose Nimán Diose rihaan so' adonj.

³⁵ 'Ee rá Rej so' man so', che'é yan ta'nij Rej so' me so', ne rqué Rej so' cunudanj

rasuun man so', che'é rej guun chij so' rihaan cunudanj nij rasuun yo' adonj.

³⁶ Síi amán rá ni'yaj man ta'nii Diose ro', so' me síi ve'é cayáan ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, tzaj ne síi na'vej rá cuno rihaan ta'nii Diose ro', daj chihaa mij se cayáan so' ga Diose ma'. Tananj yo'o ca'maan rá Diose nij'yaj Diose man so', ne yo'o quiran' so' sayuun, qui'yaj Diose adonj.

4

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana ca'mii Jesucristó ga 'o chana samaritana a

¹ Dan me se xcaj Jesucristó cuentá se vaa cuchí' nana rihaan nij síi fariseo se vaa doj a vaa nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana Juan, ne nocoj doj nij yuvij cata' ne qui'yaj Jesucristó rihaan nij yuvij cata' ne qui'yaj Juan a.

² Tzaj ne nuveé ma'an Jesucristó me síi cuta' ne man nij yuvij ma'. Maan nij síi tucu'yón se-nana so' cuta' ne man nij yuvij a.

³ Dan me se xcaj Jesucristó cuentá se vaa cuchí' nana yo' rihaan nij síi fariseo, gaa ne cavii so' estadó Judea ca'anj so' estadó Galilea a.

⁴ 'O se ya cachén so' estadó Samaria yo',

⁵ ne cuchí' so' tu'va yo'o chuman' naj estadó Samaria, ne Sicar cu'naj chuman' yo' a. Dan me se nichrun' naj chuman' yo' tu'va yo'oo rqué síi cu'naj Jacob rihaan ta'nii so' síi cu'naj José gaa naá,

⁶ ne tu'va chuman' yo' nuú yo'o na yu'uj qui'yaj síi cu'naj Jacob gaa naá a. Dan me se xe' man Jesucristó che'é yan cachéé uxrá so' ca'na' so' chuman' yo', ne che'é dan ca'anj cané so' tu'va na yu'uj yo', ne caxuj me yo' a.

⁷ Dan me se ca'na' 'o chana samaritana na yu'uj quiríi no' na, ne cataj Jesucristó rihaan chana yo' a:

—Qui'yáa so' se ndo'o, ne rqué so' doj na co'oj ruguanj —taj Jesucristó no chana yo' a.

⁸ Ne taj vaj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó nicun' ga so' gaa ma'. 'O se ca'anj nij so' chuman' quiraan nij so' se chá a.

⁹ Veé dan, ne cataj chana samaritana yo' rihaan Jesucristó a:

—Me che'é cachíin so' na rihanj, co'o so', ne nij'yaj so', ne sij israelitá mé so', ne chana samaritana mej ga —taj chana yo', xna'anj no' man Jesucristó a.

'O se ne a'mii sa' nij síi israelitá ga nij síi samaritano ma'.

¹⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Sese xcaj so' cuentá che'é se luj qui'yaj Diose che'é so' ne sese quene'en so' me síi achíin na mán so' cuang, ne cachíin so' na 'yaj vaa i'na' yuvij man so' co'o so', ne rqué

so' na yo' co'o so' saj adonj —taj Jesucristó no chana yo' a.

¹¹ Gaa ne cataj chana rihaan Jesucristó a:

—Tzaj ne taj vaj sihuu rihaan so' quirij so' na nihánj ma'. Ne cunuü ndo'o nuú na rá yu'uj nihánj, señor. Me rej quirij so' na 'yaj vaa l'na' yuviü rque so' co'oj ga.

¹² Dan me se xii ní sí cu'naj Jacob ro', so' me sí co'o na nuu na yu'uj nihánj, ne veé dan me co'o ta'ní so' do', daán so' xcuu do', ne rque so' na nihánj co'oj núj a. Ne sij sa' doj rihaan so' mé so', rá so' na' —taj chana yo' rihaan Jesucristó a.

¹³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no':

—Cunudanj nij sí co'oj na nuu rá yu'uj nihánj ro', canacoü uún nij so' na vaa güii, ne ca'na' uún nij so' quirij nij so' doj na a adonj.

¹⁴ Tzaj ne sí co'oj na rque 'unj nihánj me se daj chihaa nij se canacoü uún so' na yo' a ma'. Ase vaa rej ve'é uxrá avii na ro', danj gaa nimán so', ne cunuü uxrá se luj nimán so', ne gaa l'na' so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj na rquej adonj —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

¹⁵ Ne cataj chana rihaan so':

—Rque so' doj na yo' co'oj, señor. Ne se canacoü 'unj na, ne se ca'na' uún 'unj quirij na nihánj a ma' —taj chana rihaan Jesucristó a.

¹⁶ Ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Ca'anj nacunj so' man nice so', ne ca'na' so' nihánj á —taj so' rihaan no' a.

¹⁷ Ne cataj chana rihaan so':

—Taj vaj nicej ma' —taj chana yo' a.

Ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Cunaj uxrá ca'mii so', cataj so' se vaa taj vaj nice so' ei.

¹⁸ 'O se asij rque me se quisij ya 'un' snó'o xcaj so', tzaj ne tanáj so' man nij so', ne yaj nihánj me se nicej so' man 'ó so', tzaj ne nuveé nice so' me so' ma'. Che'é dan ya uxrá ca'mii so' ei —taj Jesucristó no chana yo' a.

¹⁹ Ne cataj chana rihaan so':

—Cuanö nihánj xcaj 'unj cuentá se vaa sij nata' se-nana Diose mé so', señor.

²⁰ Dan me se xii núj ro', quina'víj nij so' xráá quij nihánj, tzaj ne soj sij israelitá taj se vaa orún' chuman' Jerusalén me rej no xcúún ní na'víj ní rihaan Diose, taj soj adonj —taj chana yo' rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan chana a:

—Cuchuman rá so' nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan so', nocoj. Dan me se vaa güii, ne se cavii nij soj raá quij nihánj do', se ca'anj nij soj chuman' Jerusalén do', na'víj soj rihaan Rej ní Diose ma'.

²² Dan me se ne ne'en nij soj man sí na'víj soj rihaan ma'. Tzaj ne xa' núj sij israelitá, tzaj ne ne'en núj man sí na'víj núj rihaan a. 'O se núj sij israelitá me nij sí qui'yaj quinanij yuviü rihaan sayuun a.

²³ Tzaj ne vaa güii, ne nij sí na'víj sa' rihaan Rej ní Diose ro', guun inanj rá nij so' na'víj nij so' rihaan Diose, ne me rej ma'an vaj nij so' na'víj ya nij so' rihaan Diose nanj adonj. Ne cuanö nihánj me aj guun che'e yuviü qui'yaj yuviü danj adonj. 'O se me ndo'o rá Rej ní Diose na'víj ya yuviü rihaan so' ei.

²⁴ Dan me se me ma'an rej vaj ní nicun' Diose, ne che'é dan ní sij na'víj rihaan Diose ro', me ma'an rej mán ní, ne no xcúún ní guun niha' rá ní na'víj ya ní rihaan so' adonj —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

²⁵ Gaa ne cataj chana rihaan Jesucristó a:

—Ne'en 'unj se vaa vaa güii, ne ca'na' sí ca'nej Diose tinanii man ní rihaan sayuun, ne asa' ca'na' so', ne cataj xna'anj ma'an so' che'é cunudanj rasuun rihaan ní nanj á —taj chana rihaan Jesucristó a.

²⁶ Gaa ne canicaj Jesucristó cataj Jesucristó rihaan no', ne:

—'Unj sij a'mii rihaan so' cuanö nihánj ro', me sí ca'née Diose adonj —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

²⁷ Veé dan, ne nu' 'na' nique nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó, ne caráya'anj nij so' se vaa ca'mii Jesucristó ga chana yo' a. Tzaj ne a 'ó nij so' ne xna'anj man so' daj qui'yaj so' do', me che'é ca'mii so' ga chana yo' do' a ma'.

²⁸ Gaa ne tanáj chana se-sihuü chana, ne cavii chana quinan' chana chuman', gaa ne cataj chana rihaan nij yuviü man chuman' a:

²⁹ —Ca'anj ní, ne quene'en soj 'o snó'o sí cataj xna'anj rihanj che'é nu' se vaa qui'yaj gaa rque á. Nuveé sij ca'née Diose tinanii man ní rihaan sayuun me so', rá soj na' —taj chana rihaan nij snó'o man chuman' yo' a.

³⁰ Gaa ne curihanj nij so' chuman', ne ca'na' nij so' rihaan Jesucristó a.

³¹ Dan me se gaa ca'mii chana ga nij sí man chuman' yo', ne guun che'e nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó rquee nij so' chraa man Jesucristó, cataj nij so':

—Chá so' doj chraa, maestro —taj nij so' a.

³² Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Vaa se chá rihanj, tzaj ne ne ne'en soj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³³ Gaa ne xna'anj nij so' man tuvi' nij so', cataj nij so':

—Vaa sí ca'na' rque se chá so', rá soj na' —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

³⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Sese 'yaá 'unj ndaa vaa me rá sí ca'née manj qui'yaj, ne sese navij quisij suun ca'ne' so' rihanj, ne ase vaa se chá vaa yo' rihanj adonj. Dan me se nuu xej nimanj gaa 'yaj sunj suun yo' ei.

³⁵ Se guun cataj soj se vaa cachén yo'ó ca'anj yavii, gaa ne quirij ní naa, cataj soj ma'. Maan se cuanö nihánj cataj xna'anj

'unj rihaan soj se vaa naxcaj soj rihaan soj, ni'yaj soj nij yuvij, se vaa ase vaa naa 'núú trigó vaa nij yuvij, ne catziji ndo'o vaa naa 'núú trigó yo', cachij yo', ne cuano nihánj me se no xcúun ní' quirij ní' núú trigó yo' adonj. Dan me se aj guun che'e

³⁶ Diose naru'vee Diose rihaan nij síi rii naa yo', ne naqui'yaj chre' ndo'o nij so' man nij síi cayáan ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne rej rihaan guun niha' rá síi cunó naa ga síi rii naa adonj.

³⁷ 'O se ya uxrá vaa nana nihánj se vaa ino va s' síi cunó naa ga síi rii naa.

³⁸ Ne aj ca'née 'unj man soj quirij soj naa rej ne qui'yaj suun so' ma'. Yo'ó yuvij me nij síi qui'yaj suun naa yo' gaa rque, ne catuj soj qui'yaj suun soj ga nij so' adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

³⁹ Dan me se che'é se nata' chana yo' rihaan nij yuvij samaritana man chuman' yo' se vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan no' nu' se vaa qui'yaj no' gaa rque ro', che'é dan me cuchumán rá que'e'e nij yuvij man chuman' yo' ni'yaj nij yuvij man Jesucristó a.

⁴⁰ Dan me se cuchi' nij síi man chuman' yo' rihaan Jesucristó, ne cachíin ni'yaj uxrá nij so' rihaan so' se vaa caran' so' doj tucua' nij so', ne che'é dan vij güii quináj so' chuman' yo' a.

⁴¹ Ne guun rijj doj nij síi cuchumán rá cuno se-nana Jesucristó a.

⁴² Ne nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', cataj nij so' rihaan chana yo' a:

—Nuveé che'e doj nana natá' so' rihaan núj me cuchumán rá núj ni'yaj núj man so' ma'. Maan se cuno ma'an núj se-nana so', ne xcaj núj cuentá se vaa ya síi tinanii man yuvij man rihaan chumij nihánj rihaan sayuun me síi nihánj nanj adonj —taj nij so' rihaan chana yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' ta'núú yo'ó síi nicaj suun, qui'yaj Jesucristó a

⁴³ Dan me se quisij vij güii caran' Jesucristó chuman' yo', gaa ne cavii so' ca'anj so' estadó Galilea a.

⁴⁴ Dan me se ma'an Jesucristó me síi cataj xna'anj se vaa nij síi man chiháan 'o síi a'mii natáj se-nana Diose me se ne aráj cochroj nij síi man ma'an dan rihaan so' ma'.

⁴⁵ Gaa ca'na' Jesucristó estadó Galilea, gaa ne ve'é uxrá ca'mii nij síi man estadó yo' che'é suun sa' nocoo qui'yaj so' cha'anj canuú chuman' Jerusalén a. 'O se ma'an nij so' ca'anj cha'anj yo' a.

⁴⁶ Dan me se ca'anj uún so' chuman' Caná chuman' naj estadó Galilea a. Chuman' yo' me chuman' naqui'yaj so' na vinó man na un ga rque a. Ne chuman' Capernaum

ro', ne yo'ó síi nicaj suun rihaan rey a. Ne canó chí'ij man ta'núú so' 'o snó'o cunii a.

⁴⁷ Dan me se cuchi' nana rihaan síi nicaj suun yo' se vaa cavii Jesucristó estadó Judea ca'na' Jesucristó estadó Galilea, gaa ne ca'anj so' cuchi' so' rihaan Jesucristó, ne cachíin ni'yaj uxrá so' rihaan Jesucristó se vaa ca'anj Jesucristó qui'yaj cono'ó Jesucristó man ta'núú so' a. Dan me se daj doj cavi' ta'núú so', taj so' a.

⁴⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Sese se qui'yaj suun sa' nocoo quene'en soj, ne daj chihaa mij se cuchumán rá soj ni'yaj soj man ma' —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁴⁹ Gaa ne cataj síi nicaj suun yo' rihaan Jesucristó a:

—Daj doj cavi' ta'núj, nanj señor. Qui'yáa so' se ndo'o uxrá, ne ca'anj ní' doj ruguanj —taj so', cachíin ni'yaj so' rihaan Jesucristó a.

⁵⁰ Ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'vee ca'anj so' á. 'O se aj nahuun sa' ta'núú so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

Gaa ne cuchumán rá snó'o yo' nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan so', ne cavii so' ca'anj so' a.

⁵¹ Veé dan, ne tihaj nan' so' chrej, ne ca'anj caran' nij se-mozó so' man so', ne cataj xna'anj nij yo' rihaan so' se vaa aj nahuun sa' ta'núú so' nanj adonj.

⁵² Veé dan, ne xna'anj so' man nij mozó yo':

—Me orá me guun che'e ta'núj nahuun sa' yo' ga —cataj so' rihaan nij mozó yo' a.

Gaa ne cataj nij mozo yo' rihaan so':

—Quii aga' 'o me na'maán cachi' man xni nanj á —taj nij mozó yo' rihaan so' a.

⁵³ Che'é dan me xcaj snó'o yo' cuentá se vaa maan orá cataj xna'anj Jesucristó rihaan so' se vaa nahuun sa' ta'núú so' ro', maan orá dan me nahuun sa' ya ta'núú so' a. Gaa ne cuchumán rá nij tucua' so' se vaa sij ca'née Diose me Jesucristó a.

⁵⁴ Dan me se quisij vij suun sa' nocoo qui'yaj Jesucristó gaa quisij cavii so' estadó Judea ca'anj so' estadó Galilea a.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o síi ninaj cunu' icó xnu' va'núj yo', qui'yaj Jesucristó a

¹ Veé dan, ne canuú cha'anj navij rá nij síi israelitá, gaa ne cavii Jesucristó ca'anj so' chuman' Jerusalén a.

² Dan me se chuman' Jerusalén ro', vaa 'o na cu'naj Betesda xna'ánj a'mii nij síi israelitá a. Nichrun' naj na yo' ga ta'yaa atúj matzinj, ne vaa 'un' ve' ne nu' anicaj tu'va na yo' a.

³ Rá ve' yo' mán ndo'o síf ninaj do', síf tuchrij do', síf rengo do', síf nuu chrúnj ra'a do' a.

⁴ Dan me se ndaa vaa orá nanij yo'o se-mozó síf 'nij ra'a man ní' rá na yo', ne tanicaj so' na yo', taj nij yuvij yo' a. Ne gaa anicaj na yo', ne síf nanij asino yaan rque na ro', orún so' güej naj guun chi'ij xraá, taj uún nij yuvij yo' a.

⁵ Ne naj yo'o snó'o tu'va na yo', ne síj ico xnu' va'nuj ya yo' ran' so' a.

⁶ Dan me se quene'en Jesucristó man so' se vaa naj so' rej yo', ne aj quene'en Jesucristó se vaa guun che'ee yo' ran' so', ne xná'anj Jesucristó man so', cataj Jesucristó a:

—Nahuun sa' so', rá so' na' —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁷ Ne cataj síf ran' yo' rihaan Jesucristó a:

—Nahuún 'unj raj, tzaj ne taj vaj tuvi' 'unj síf tinanij mán 'unj rá na gaa anicaj na, man señor. Che'é dan me gaa 'anj 'unj tu'va na yo', ne guun yucuan' yo'ó so', ne asino so' atúj rque na rihanj nanj adonj —taj so' rihaan Jesucristó a.

⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so':

—Naxagaa so', ne naxcax so' tuvée so', cachee so' á —taj Jesucristó rihaan so' a.

⁹ Gaa ne nu' nahuun sa' snó'o yo', ne naxcax so' tuvée so', ne ca'anj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é ne xcúún Jesucristó qui'yaj cono'ó so' man yuvij güii naránj rá nij yuvij israelitá a

Ne güii nahuun sa' snó'o yo' me güii naránj rá nij yuvij israelitá a.

¹⁰ Che'é dan me nij síf uun chij rihaan nij yuvij israelitá me se cataj nij so' rihaan síf nahuun sa' yo':

—Güii naránj rá ní' me nihánj á. Ne nó xcúún so' catá so' tuvée so' cuan' ma' —taj nij so' rihaan so' a.

¹¹ Gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Tzaj ne síf qui'yaj nahuun sa' 'unj ro', so' me síf ca'ne' suun rihanj naxcax 'unj tuvée 'unj ne cachee 'unj adonj —taj so' rihaan nij so' a.

¹² Gaa ne xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Me síf cataj rihaan so' naxcax so' tuvée so' ne cachee so' ga —taj nij so' rihaan so' a.

¹³ Tzaj ne ne quene'en síf nahuun sa' me síf qui'yaj danj ma'. 'Q se gaa quisij nahuun sa' so', ne naxuun Jesucristó man ma'an so' cachén Jesucristó sca'núj nij yuvij man anicaj ni'yaj man síf nahuun sa' yo', ca'anj so' a.

¹⁴ Veé dan, ne nari' Jesucristó man síf nahuun sa' yo' rá nuvíi nocoo, ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya nahuun sa' so' á. Tanáj so' chrej chi'ij á. Sese taj, ne canicaj uún chi'ij mán so', ne

doj a quirán' so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

¹⁵ Dan me se cavii snó'o yo', ne nata' so' rihaan nij síf uun chij rihaan nij yuvij israelitá se vaa Jesucristó me síf qui'yaj nahuun sa' so' a.

¹⁶ Che'é dan guun rá nij síf uun chij yo' qui'yaj nij so' sayuun man Jesucristó, che'é se güii naránj rá nij so' me güii nahuun snó'o yo', qui'yaj Jesucristó a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Réj me se ne anicun' so' ga suun ma'. Che'é dan yo'o 'yaj suun ma'anj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁸ Che'é dan doj a nano' nij so' daj qui'yaj nij so', gaa ne ca'vee cavi' Jesucristó a. 'Q se nuveé che'e inanj tinavij Jesucristó tucuaán nocoo' nij so' che'é güii naránj rá nij so' me guun rá nij so' cavi' Jesucristó ma'. 'Q se che'é se cataj so' se vaa Rej ma'an so' me Diose, che'é dan guun doj rá nij so' cavi' Jesucristó nanj adonj. Dan me se ase vaa Diose vaa ma'an so', taj so' a.

¹⁹ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Dan me se cataj xna'anj yá yá 'unj rihaan soj a. Dan me se ase vaa xnii rihaan rej xnii ro', danj vaa 'unj sji ta'nij Diose nihánj rihaan Réj Diose, ne ne uun nucuaá 'unj 'yáá 'unj se vaa rii nimán ma'anj ma'. 'Q se inanj 'yáá 'unj ndaa vaa 'yaj Réj Diose ne'enj a. Ne ase vaa 'yaj guée so' ro', veé danj vaa guée 'yáá 'unj uún adonj.

²⁰ 'Q se ee ndo'o rá Réj Diose ni'yaj so' manj che'é se ta'nij so' mej, ne tihaan so' manj nu' se vaa 'yaj so' a. Ne suun sa' doj rihaan suun sa' qui'yaj quene'en soj cuano ro', tihaan so' manj a. Yo' me se doj a caraya'anj soj ni'yaj soj suun sa' yo' ei.

²¹ Dan me se ase vaa nuu i'na' uún nij síf cavi' 'yaj Réj ro', danj qui'yáá 'unj uún adonj. Dan me se cunuu i'na' uún naj guun yuvij qui'yáá 'unj, sese guun rá 'unj cunuu i'na' uún nij so' adonj.

²² Dan me se ne a'ne' Réj Diose cacun' che'é a doj yuvij ma'. 'Q se aj ca'ne' so' suun rihanj sji ta'nij so' se vaa ca'ne' ma'anj cacun' che'é cunudanj yuvij,

²³ ne ase vaa aráj cochroj yuvij rihaan so' ro', danj gaa caraá cochroj yuvij rihanj adonj. Dan me se síf na'vej rá caraá cochroj rihanj sji ta'nij Diose me se so' me síf se guun rá caraá cochroj rihaan ndaa Réj Diose síf ca'née manj a.

²⁴ “Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa síf uno se-nanaj ne amán rá ni'yaj man síf ca'née manj ro', se cuta' Diose cacun' xraá so' ma'. Dan me se daj chihga mij se cavi' nu' so' ma'. Tananj gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose adonj.

²⁵ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa vaa güii, ne nij síf man rihaan chumij

nihánj nij síi caví' vaa güii ro', ca'mij sij ta'nij Diose rihaan nij so', ne nu' nij síi cunö nana ca'mij ro', cunuu i'na' ya nimán nij so', ne cuano nihánj me güii a'mij rihaan nij so', sese me rá nij so' cunö nij so' adonj.

²⁶ Q se ase vaa vaa i'na' ma'an Diose, ne vaa i'na' taran' nij rasuun 'yaj Diose ro', danj vaa vaa i'na' ma'anj sij ta'nij Diose uún, 'yaj Diose, ne cunuu i'na' yuvií, qui'yáá 'unj,

²⁷ ne 'unj me síi nicaj suun, ne ca'ne' 'unj cacun' che'é yuvií, che'é yan síi ca'née Diose nijaj yu'unj man yuvií mej adonj.

²⁸ "Se caráya'anj soj nana nihánj ma'. 'Q se vaa güii cunö taran' nij síi caví' naj rihaan santó se-nanaj,

²⁹ ne curihanj nij so' rque yo'óo nanj adonj. Dan me se, nij síi qui'yaj se sa' gaa vaa i'na' ro', curihanj nij so', ne cunuu i'na' uún nij so' cané nij so' ga Diose adonj. Tzaj ne nij síi qui'yaj se chi'í ro', curihanj nij so', tzaj ne 'o quiran' ndo'o nij so' sayuun che'é cacun' tumé nij so' nanj adonj.

³⁰ Dan me se a doj ne uun nucuaj ma'anj qui'yaj sunj a ma'. Maan se ase vaa taj xna'anj Réj Diose rihanj ro', veé danj vaa 'yá gaa a'ne' 'unj cacun' che'é nij yuvií, ne 'o nica a'ne' 'unj cacun' che'é nij yuvií nanj adonj. 'Q se ne 'yá inanj se me raj qui'yá ma'. Tananj inanj se ataj xna'anj síi ca'née manj me se vaa 'yá adonj.

³¹ "Sese orún' 'unj me síi cataj xna'anj rihaan soj daj sij mej, ne taj che'é cataj soj se vaa ya vaa se-nanaj ma'.

³² Tzaj ne vaa yo'ó síi cataj xna'anj daj sij mej, ne ne'én 'unj se vaa so' me síi cataj xna'anj ya che'é 'unj ei.

³³ "Dan me se ca'née soj síi cuchi' rihaan síi cu'naj Juan che'é rej narí' nij so' se-nana síi cu'naj Juan, ne cataj xna'anj so' nana ya rihaan nij soj a.

³⁴ (Dan me se ca'vee se ca'mii ve'é yuvií che'ej ca'vee se se ca'mii ve'é yuvií che'ej, taj se 'yaj ma'. Maan se nanj taj 'unj rihaan soj che'é se me raj quinanií soj rihaan sayuun nanj adonj.)

³⁵ Dan me se síi cu'naj Juan ro', ase vaa aga' ya'an vaa so', ne ase vaa ruvi' sa' rihaan yuvií gaa chuguun aga' ya'an yo' ro', danj vaa ruvi' sa' tucuáan ya rihaan soj qui'yaj so' nanj adonj. Tzaj ne nij soj ro', guun rá soj cunö soj se-nana so' 'o orá níi, che'é se guun rá soj guun niha' rá soj, qui'yaj se-nana so', tzaj ne qui'yaj rma'an soj doj tzin', ne tanáj uún soj se-nana so' a.

³⁶ "Ne xa' 'unj nihánj, tzaj ne sa' doj vaa síi taj xna'anj che'é 'unj rihaan síi cu'naj Juan a. Dan me se vaa suun ca'ne' Réj rihanj se vaa ya quisij suun yo' qui'yá, ne che'é dan me 'yaj suun 'unj nij suun yo' a. Che'é ma'an suun sa' yo' ca'vee xcaj soj cuentá se vaa sij ca'née Réj Diose mej adonj.

³⁷ Ne Réj síi ca'née manj ro', ma'an so' cataj xna'anj daj sij mej, tzaj ne taj se-nana so' cunö soj ma'. Ne ne ne'en soj daj vaa Réj ma'.

³⁸ Ne taj se-nana so' nayón nimán soj a ma'. Danj vaa soj, che'é yan ne cuchuman rá soj ni'yaj soj manj sij ca'née so' rihaan chumií nihánj man adonj.

³⁹ Dan me se nayaa uxrá soj danj Diose, che'é se me rá soj xcaj soj cuentá daj qui'yaj soj ne ca'vee cayáan soj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei. Ne veé ma'an danj Diose ataj xna'anj che'é 'unj a.

⁴⁰ Tzaj ne na'vej rá soj ca'na' soj rihanj, yan ca'vee cané soj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj qui'yá ma'.

⁴¹ "Taj se 'yaj sese na'vej rá yuvií ca'mii yuvií nana sa' che'ej ma'.

⁴² Tzaj ne ne'én 'unj daj vaa rá soj, se vaa ne niha' rá soj ni'yaj soj Diose ma'.

⁴³ Dan me se ca'née Réj manj ca'naj rihaan chumií nihánj ca'mij se-nana Réj Diose rihaan soj, tzaj ne ne aran' rá soj ca'mij rihaan soj ma'. Tzaj ne sese ca'na' me ma'an yo'ó so' ca'mii so' nana avii raá ma'an so', ne ve'é cunö soj se-nana so' ei.

⁴⁴ Daj chiháa mój se guun nucuaj soj cuchuman rá soj ni'yaj soj manj a ma'. 'Q se me rá soj ve'é ca'mii nij tuvi' soj che'é soj, tzaj ne ne nanó rá soj daj qui'yaj soj, ne ve'é ca'mii Diose che'é soj ma'.

⁴⁵ Se guun rá soj se vaa 'unj me síi cuta' cacun' xráa soj rihaan Réj Diose ma'. Maan se vaa síi cu'naj Moisés, ne nucuaj ndo'o rá soj man so' se vaa ca'vee cavii sa' soj rihaan Diose qui'yaj so', tzaj ne ma'an so' me síi cuta' cacun' xráa soj adonj.

⁴⁶ 'Q se sese ya amán rá soj ni'yaj soj man síi cu'naj Moisés, ne cuchuman rá uún soj ni'yaj soj manj, gaa ne ca'vee ei. 'Q se so' me síi cacrón nana rihaan yanj nana taj xna'anj che'é 'unj adonj.

⁴⁷ Tzaj ne sese ne amán rá soj nana cacrón so' rihaan yanj, gaa ne asa' ca'vee cuchuman rá soj cunö soj se-nanaj ga —taj Jesucristó rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvií israelitá a.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa go' Jesucristó se chá rihaan 'un' mój snó'o a

¹ Veé dan, ne cavii Jesucristó ca'anj Jesucristó rej xco na lacuaná cu'naj Galilea a. Tiberias cu'naj yo'ó se-chuvii na lacuaná yo' a.

² Dan me se rij uxrá yuvií canoco' rej xco so', che'é yan aj quene'en nij yuvií nu' nij suun sa' nocöo qui'yaj suun Jesucristó, se vaa nahuun sa' ndo'o síi ran', qui'yaj so' a.

³ Dan me se cavii so' raq quij, ne ca'anj cane so' rihaan yo'óo ga nij sí tucu'yón se-nana so',

⁴ ne dan me se daj doj güii achiin canuú cha'anj pascuá cha'anj navij rá nij yuvij israelitá a.

⁵ Dan me se naxcaj Jesucristó rihaan Jesucristó, ne quene'en so' se vaa ca'na' ndo'o yuvij rihaan so', ne cataj so' rihaan sí cu'naj Felipé a:

—Me rej quiraan ní rachrúun chá taran' nij yuvij nihánj, rá so' ga —taj so', xná'anj so' man sí cu'naj Felipé yo' a.

⁶ Danj ca'mii so' rihaan sí cu'naj Felipé, che'é se me rá so' quene'en so' daj cataj sí cu'naj Felipé a. Tzaj ne aj ne'en so' daj quiyaj ma'an so' nanj adonj.

⁷ Dan me se cataj sí cu'naj Felipé rihaan Jesucristó:

—A' sa'anj vaa tu'vee yuvij 'yaj suun tunj yavii se quisij quirí' nij so' doj rachrúun chá nij so' a ma' —taj so' a.

⁸ Dan me se 'o sí tucu'yón se-nana so' sí cu'naj Andrés tinúú sí cu'naj Simón Pedró me so' a. Cataj so' rihaan Jesucristó a:

⁹ —Nihánj me nicun' 'o xnii, ne nicaj xnii nihánj 'un' guee rachrúun 'núú cebada, ne vij guee xcuaj nicaj so', tzaj ne asa' ca'vee quisij doj tzin' nihánj chá taran' nij yuvij nihánj ga —taj sí cu'naj Andrés yo' a.

¹⁰ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ca'anj cane nij yuvij rihaan coj chrin', quiyaj nij soj ei —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Dan me se man uxrá coj chrin' rej yo', ne ca'anj cane nij yuvij rihaan coj chrin' yo', ne 'un' mjí snó'o me nij so' a.

¹¹ Dan me se quita'aa Jesucristó rachrúun, ne nago' so' graciá rihaan Diose, ne cuxra' ta'aj so' rachrúun caxrj so' ston nij sí tucu'yón se-nana so', ne nij sí tucu'yón se-nana so' ro', rque nij so' chá taran' nij sí ne rihaan coj chrin' yo' a. Ne ase vaa quiyaj so' ga rachrúun ro', danj quiyaj uún so' ga nee xcuaj yo', rque so' nu' se vaa me rá nij yuvij chá nij yuvij yo' a.

¹² Gaa quisij caraa rque nij yuvij, ne cataj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Naqui'yaj chre' nij soj se quináj tu'va nij yuvij, ne se guun quirí' un yo' ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹³ Che'é dan naqui'yaj chre' nij so' nu' se quináj tu'va nij yuvij, ne caraa cunu' chuvij ya scaa, quiyaj nij xco' nii rachrúun quináj tu'va nij yuvij gaa quisij chá nij yuvij yo' 'un' rachrúun yo' nanj adonj.

¹⁴ Dan me se gaa quene'en nij snó'o suun sa' nocoo quiyaj suun Jesucristó, ne cataj nij so':

—Sí nihánj ro', ya uxrá sí nata' se-nana Diose me so', ne sí na'vij ní' ca'na' ya rihaan chumij nihánj me so' ei —taj nij snó'o yo' a.

¹⁵ Tzaj ne aj ne'en Jesucristó se vaa ca'na' nij so', ne quita'aa nij so' man so', ne cune' nij so' man Jesucristó guun so' sí nicaj suun rey guun chij rihaan nij so', ne che'é dan naxuun so' man so', ne cavii uún orún' so' ca'anj so' quij a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachée Jesucristó rihaan na a

¹⁶ Dan me se rej ti'nuu, ne nanij nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó tu'va na lacuaná,

¹⁷ gaa ne catúj nij so' rihoo, gaa ne cavii nij so' ca'anj nij so' chuman' Capernaum a. Dan me se quisij guun rmi' rihaan na lacuaná yo', ne ataa namán Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁸ Ne cavii nana yuvaa, ne uxrá nari' nucuj ndo'o na lacuaná yo',

¹⁹ ne dan me se 'un' kilómetro ca'anj nij so', gaa ne quene'en nij so' se vaa che'é Jesucristó rihaan na 'na' so', ne gaa quinichrun' so' rihaan rihoo yo', ne cucu'vi' nij so' a.

²⁰ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —'Unj me yo' ei. Se chu'vi' soj ma' —taj Jesucristó a.

²¹ Che'é dan guun niha' uxrá rá nij so', ne nu' catúj Jesucristó rá rihoo, ne nu' cuchi' rihoo tu'va na lacuaná rej vaj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj Jesucristó se vaa ase vaa se chá vaa Jesucristó rihaan nimán ní' a

²² Dan me se yo'ó güii me se quene'en nij yuvij quináj rej xco na lacuaná yo' se vaa taj vaj yo'ó rihoo chée rihaan na rej yo', maan se oruun rihoo catúj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó gaa ca'anj nij so' a. Tzaj ne ne catuú Jesucristó rá rihoo yo' ga nij sí tucu'yón se-nana so', ni'yaj nij yuvij a. Che'é dan ne quene'en uxrá nij yuvij me rej ca'anj Jesucristó a.

²³ Tzaj ne ca'na' doj rihoo cavii chuman' Tiberias tu'va na lacuaná nichrun' rej nago' sí 'nj ra'a man ní' graciá rihaan Diose che'é rachrúun ne chá nij yuvij rachrúun yo' a.

²⁴ Che'é dan gaa quene'en nij yuvij se vaa taj vaj Jesucristó ga nij sí tucu'yón se-nana so' chée ga nij so', gaa ne catúj nij yuvij rque nij rihoo yo', ne ca'anj nij yuvij chuman' Capernaum, nano' nij yuvij man Jesucristó a.

²⁵ Dan me se nari' nij so' man Jesucristó chuman' Capernaum, gaa ne xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Me aman ca'ná' so' nihánj, ga maestro' —taj nij yuvij, xná'anj nij so' man Jesucristó a.

²⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa nuveé che'e se quene'en soj nij suun sa' nocgo qui'yáá 'unj me nano' soj manj ma'. Maan che'é se chá soj rachruún yo' ne caraa rque soj ro', che'é dan nano' soj manj ei.

²⁷ “Se guun qui'yaj suun soj che'é inanj se chá soj ma'. 'O se vaa güii, ne quinaavij nu' nij rasuun yo' nanj adonj. Che'é dan qui'yaj suun soj che'é se vaa qui'yaj cavii sa' nimán soj, gaa ne gaa i'na' ya nimán soj nu' cavii nu' ca'anj ei. 'Unj sij ca'née Diose nıcaj yu'unj man yuvij me síi rque se sa' yo' rihaan soj ei. 'O se Réj Diose me síi cataj se vaa ca'vee qui'yáj danj che'é soj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

²⁸ Che'é dan cataj nij yuvij rihaan so' a:
—Me suun qui'yaj suun núj, rá Diose ga —taj nij yuvij a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij:
—Nihánj me suun me rá Diose qui'yaj suun soj, se vaa cuchuman rá soj ni'yaj soj man 'unj sij ca'née so' rihaan soj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

³⁰ Che'é dan cataj nij yuvij rihaan so' a:
—Sese danj vaa, ne me suun sa' nocgo qui'yáá so' quene'en núj, gaa ne cuchuman rá núj ni'yaj núj man so' ga.

³¹ Dan me se qui'yaj Diose suun sa' nocgo gaa naá, ne xii ni' me se chá nij so' se cu'naj maná gaa chée nij so' rej tacaan, qui'yaj Diose gaa naá, ne dan me se danj Diose taj se vaa nanij se chá rihaan nij so', qui'yaj Diose, ne chá nij so' se chá nanij rej xta' adonj —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³² Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano, ne xa' se rqué Moisés chá soj, tzaj ne nuveé se chá 'yaj vaa i'na' yuvij nu' cavii nu' ca'anj me yo' ma'. Xa' se rqué Réj Diose chá soj, tzaj ne se qui'yaj gaa i'na' soj me ya yo' adonj.

³³ 'O se se chá rqué Réj Diose rihaan soj mé 'unj sij cavii rej xta', ne 'unj me síi rqué se vaa ca'vee gaa i'na' ya soj sij man rihaan chumij nihánj nu' cavii nu' ca'anj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

³⁴ Che'é dan cataj nij yuvij rihaan Jesucristó a:

—Rque so' se chá yo' rihaan núj nu' cavii nu' ca'anj, señor —taj nij yuvij a.

³⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—'Unj nihánj me se chá, ne a'vee 'yáj vaa i'na' ya yuvij ei. Sese ca'na' soj rihanj, ne yo' gaa xej nimán soj, sese ya uxrá amán rá soj ni'yaj soj manj á.

³⁶ Tzaj ne aj cataj 'unj rihaan soj se vaa ndá se quene'en soj manj, tzaj ne ne cuchuman rá soj ni'yaj soj manj a ma'.

³⁷ Xa' nij síi rqué Réj Diose manj, tzaj ne ca'na' nij so' rihanj, ne ve'é ca'mii 'unj ga nij so', ne xa' nij síi 'na' rihanj, tzaj ne daj chihaa mij se quir'i'j yanij 'unj man nij so' ma'.

³⁸ Dan me se ca'na' 'unj rihaan chumij nihánj, tzaj ne se guun qui'yáá 'unj ndaa vaa me rá ma'anj qui'yáj ma'. Tananj che'é rej qui'yáá 'unj se vaa me rá Diose síi ca'née man 'unj qui'yáá 'unj ro', che'é dan nanij 'unj rihaan chumij nihánj adonj.

³⁹ Ne nihánj me se vaa me rá Diose qui'yáj ei. Dan me se na'vej uxrá rá Diose ca'anj ni'ya a 'ó nij síi rqué so' manj ma'. Dan me se me rá Diose cunu i'na' uún taran' nij so', qui'yáj, asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumij nihánj adonj.

⁴⁰ 'O se nihánj me se vaa me rá Réj Diose ei. Me rá so' yo' gaa i'na' taran' nij síi amán rá ni'yaj manj nu' cavii nu' ca'anj ga so', ne 'unj me síi qui'yaj cunu i'na' uún nij so' asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumij nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

⁴¹ Dan me se, che'é se cataj Jesucristó se vaa ma'an so' me se chá nanij rej xta' rihaan chumij nihánj, ne che'é dan ca'mii nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá nana nij ni'yaj nij so' man Jesucristó,

⁴² cataj nij so':

—Nuveé sij cu'naj Jesús me síi nihánj na'. Nuveé ta'nij síi cu'naj José me so' na'. Nuveé sij ne'en ni' me rej so' me nii so' do' na'. Me che'é guun rá so' cataj so' cuano se vaa me so' síi nanij rej xta' rihaan chumij nihánj ga —taj nij síi uun chij ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

⁴³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Se ca'mii soj nana nij ga tuvi' soj ma'.

⁴⁴ Dan me se ca'née Réj Diose manj, ne a 'ó yuvij se ca'vee ca'na' rihanj sese nuveé Réj Diose qui'yaj ca'na' so' rihanj a. Ne xa' síi 'na' rihanj, tzaj ne cunu i'na' uún so' qui'yáj asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumij nihánj adonj.

⁴⁵ Dan me se vaa 'o síi nata' se-nana Diose cahrón nana nihánj rihaan yanj gaa naá a: “Ne ma'an Diose tuču'yon man taran' nij so' adonj”, taj síi nata' yo' a. Dan me se taran' nij síi uno rihaan Réj ne nari' se-nana Réj me síi 'na' rihanj ei.

⁴⁶ Taj vaj yo'ó síi quene'en man Réj a ma'. Tzaj ne orún' 'unj me síi quene'en man so', che'é se sij cavii rihaan so' mej adonj.

⁴⁷ “Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa síi amán rá ni'yaj manj me se yo' cayáán so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

⁴⁸ Dan me se ase vaa i'na' nee man soj 'yaj se chá soj ro', danj gaa i'na' nimán soj qui'yáá 'unj adonj.

⁴⁹ Xa' xij soj síi man gaa naá, tzaj ne chá nij so' se cu'naj maná gaa cheé nij so' rej tacaan, gaa ne cavi' nij so',

⁵⁰ tzaj ne vaa 'unj nihánj, ne ase vaa se chá cu'naj maná cavii rej xtá' nanij rihaan xij soj vaa 'unj, ne sese chá soj mán 'unj ne daj chihaa mǐj se cavi' nimán soj ma'.

⁵¹ Dan me se 'unj me se chá vaa i'na' ya nanij rej xtá', ne sese chá yo'o so' man se chá nanij rej xtá' nihánj, ne yo'o gaa i'na' so' ei. Tzaj ne se chá rque 'unj chá yuvij ro', nee manj me yo' ei. Ne yo' me qui'yáj, gaa ne ca'vee gaa i'na' ya cunudanj soj sij man rihaan chumij nihánj ei —taj Jesucristó rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá a.

⁵² Dan me se nuchruj raa ndo'o nij síi uun chij yo' ga tuvi' nij so', ne xná'anj nij so' man tuvi' nij so', ne:

—Asa' ca'vee rque síi nihánj nee man ma'an so' chá yuvij ga —taj nij so', xná'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

⁵³ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuang se vaa sese se chá soj nee manj, ne sese se co'o soj ton manj, ne se ca'vee gaa i'na' nimán soj a ma'.

⁵⁴ Tzaj ne síi chá nee manj ne co'o ton manj me se yo'o gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj, ne asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumij nihánj, ne cunuu i'na' uún so', qui'yáj adonj.

⁵⁵ Xa' nee manj, tzaj ne nee chá ya ya me yo', ne ton manj me se na co'o ya me yo' ei.

⁵⁶ Ne síi chá nee manj ne co'o ton manj me se yo'o cayáan so' ga 'unj, ne yo'o cayáan 'unj ga so' chuguanj.

⁵⁷ Ase vaa vaa i'na' Réé 'unj síi ca'neé mán 'unj rihaan chumij nihánj ro', danj vaa vaa i'na' 'unj, 'yaj Réé 'unj a. Ne xa' síi chá mán 'unj, tzaj ne yo'o gaa i'na' nimán so', qui'yáa 'unj a.

⁵⁸ 'Unj nihánj me se se chá 'na' rej xtá' nanij rihaan yo'óo nihánj mé 'unj ei. Tzaj ne ino uxrá vaa 'unj ga se cu'naj maná chá xij soj gaa naá ei. 'O se cavi' cunudanj nij so' gaa a. Tzaj ne síi chá manj me se yo'o gaa i'na' nimán so' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

⁵⁹ —Nana nihánj me nana tucu'yón Jesucristó rihaan nij yuvij cunuu chre' rá ve' tucu'yón nij síi israelitá se-tucuanj Moisés ve' ne chuman' Capernaum a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii síi tanáj xcō man Jesucristó ne daj ca'mii síi nocō' raan man Jesucristó a

⁶⁰ Que'ee nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó cuno nana nihánj nana ca'mii Jesucristó, gaa ne cataj nij so':

—Sayuun uxrá vaa nana nihánj chuguanj. Daj chihaa mǐj se cuno ní' doj nana tu'va so' a ma' —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

⁶¹ Quene'en ma'an Jesucristó se vaa nana nij yo' ca'mii ta'aj nij síi tucu'yón se-nana so', gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Guun na'aj soj, qui'yaj nana nihánj ei.

⁶² Che'é dan sese quene'en soj mán 'unj sij ca'neé Diose nıcaj yu'unj man yuvij se vaa cavij uún 'unj quınán' 'unj rej cayáan 'unj asij rque, ne daj guun rá soj ga. 'O se doj a guun na'aj soj che'é se ne cunō soj se-nanaj chuguanj.

⁶³ Dan me se Nimán Diose me se vaa 'yaj vaa i'na' nimán yuvij ei. Tzaj ne taj se gún' man nee man yuvij qui'yaj yo' gaa i'na' yuvij a ma'. Xa' nana ca'mij rihaan soj, tzaj ne nana cavii Nimán Diose me nana yo', ne ca'vee gaa i'na' nimán soj, qui'yaj se-nanaj ei.

⁶⁴ Tzaj ne ta'aj soj me síi ne amán rá uno se-nanaj a man adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

'O se asij guun che'e Jesucristó tucu'yón so' se-nana so' man yuvij, ne aj ne'en so' me síi me síi cuchumán rá ni'yaj man so', ne aj ne'en so' me síi me síi taquachén man so' rihaan nij síi taj ri'yunj man so' adonj.

⁶⁵ Gaa ne cataj uún Jesucristó:

—Che'é se ne cuchuman rá soj ro', che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa a 'ó síi se guun nucuaj ca'na' rihaan 'unj, sese nuveé Réj Diose me síi qui'yaj ca'na' so' rihaan 'unj ma' —taj uún Jesucristó a.

⁶⁶ Che'é dan canicaj que'ee nij síi tucu'yón se-nana so', ne ca'ne' rá nij so' ga suun cheé ga Jesucristó a.

⁶⁷ Che'é dan xná'anj Jesucristó man chuvij nij síi tucu'yón se-nana so', cataj so':

—Soj do' me rá tanáj manj na' —taj Jesucristó, xná'anj so' man chuvij nij síi tucu'yón se-nana so' a.

⁶⁸ Gaa ne cataj síi cu'naj Simón Pedró rihaan so' a:

—Taj yo'ó síi cuchí' núj rihaan, man Señor. 'O se so' me síi a'mii nana qui'yaj gaa i'na' núj rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj,

⁶⁹ ne amán rá núj ni'yaj núj mán so', ne aj ne'en núj se vaa mé so' síi guēe síi ca'neé ma'an Diose rihaan chumij nihánj adonj —taj Simón Pedró rihaan Jesucristó a.

⁷⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan chuvij nij so' a:

—Dan me se 'unj me síi narij man chuvij nij soj se vaa canocō' soj manj, tzaj ne ase vaa ma'an síi chree vaa yo'o tuvi' soj adonj —taj Jesucristó rihaan chuvij nij so' a.

⁷¹ Nana yo' ca'mii Jesucristó ni'yaj Jesucristó man síi cu'naj Judas ta'nií síi cu'naj Simón Iscariote a. 'O se síi cu'naj Judas yo', tzaj ne yo'o tuvi' chuvij nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó me so', tzaj ne me so' síi taquachén man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó a.

7

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana ca'mii Jesucristó ga nij tinúú so' a

¹ Quisij ca'mii Jesucristó nu' nana dan, gaa ne cachéé Jesucristó estadó Galilea a. 'Q se ne ca'vej rá so' cachéé so' estadó Judea, che'é se nano' nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá man so', ne ticavi' nij so' man Jesucristó, rá nij so' a.

² Dan me se daj doj quisij cha'anj navij rá nij yuvij israelitá cha'anj une' nij so' ve' yacataj a.

³ Che'é dan cataj nij tinúú Jesucristó rihaan so' a:

—Cavii so' ca'anj so' estadó Judea, gaa ne quene'en nij síi tucu'yón se-nana so' nij suun sa' nocço 'yáá so', tinuj.

⁴ 'Q se sese me rá so' qui'yáá so' suun sa' nocço, ne ca'anj so' rej quene'en nij síi man rihaan chumij nihánj mán so' á —taj nij tinúú ma'an Jesucristó rihaan so' a.

⁵ 'Q se ndaa ma'an nij tinúú Jesucristó ne cuchuman rá ni'yaj man Jesucristó a ma'.

⁶ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Ataa quisij güii no' xcúún 'unj qui'yaj suun 'unj á. Se-sun ma'an soj me se a me ma'an güii ca'vee qui'yaj suun soj se-sun soj ei.

⁷ Taj che'é quitaj ri'yunij nij síi man rihaan chumij nihánj man soj ma'. 'Unj ro', vaa che'é quitaj ri'yunij nij so', ese 'unj me síi taj xna'anj rihaan nij so' se vaa chi'ii ndo'o vaa 'yaj nij so' adonj.

⁸ Ca'anj soj cha'anj xraj ei. Xa' 'unj, tzaj ne se ca'anj 'unj cha'anj ma'. 'Q se ataa quisij güii qui'yaj sunj nanj adonj

⁹ —taj Jesucristó rihaan nij so', gaa ne quináj so' estadó Galilea a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Jesucristó gaa canuú cha'anj une' nii ve' yacataj a

¹⁰ Dan me se gaa quisij cavii nij tinúú Jesucristó ca'anj nij so' cha'anj, gaa ne cavii ma'an Jesucristó ca'anj so' cha'anj uún a. Tzaj ne ca'anj yuve so' a.

¹¹ Che'é dan me nano' nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá man Jesucristó rej canuú cha'anj yo' a. Ne xná'anj nij so' man tuvi' nij so', cataj nij so':

—Me rej vaj so' ga —taj nij so', xná'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

¹² Ne nanó yuve ndo'o nij yuvij cuentó che'é Jesucristó a. Dan me se ta'aj nij yuvij cataj:

—Síi sa' me so' á —taj ta'aj nij yuvij a.

Tzaj ne yo'ó ta'aj nij yuvij cataj:

—Taj ma'. Síi tiha' yu'unj man nij yuvij me so' ei —taj yo'ó ta'aj nij yuvij yo' a.

¹³ Tzaj ne á 'ó nij yuvij ne ca'mii ranga' che'é Jesucristó ma'. 'Q se cuhu'vi' nij yuvij

ni'yaj nij yuvij man nij síi uun chij rihaan nij so' a.

¹⁴ Dan me se gaa anuú cha'anj, ne cavii Jesucristó rá nuvíi nocço, ne tucu'yón so' man nij yuvij a.

¹⁵ Che'é dan caráya'anj nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá, ne cataj nij so':

—Nuveé sjj tucu'yón me síi nihánj ma'. Me rej nari' so' se-nana Diose ga —taj nij síi uun chij yo' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

¹⁶ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Xa' se-nanaj, tzaj ne nuveé nana cavii raá 'unj me nana nihánj ma'. 'Q se se-nana Diose síi ca'neé manj me nana nihánj ei.

¹⁷ Dan me se sese me rá yo'ó so' cunjo so' rihaan Diose, ne quene'en so' se vaa nuveé nana avii raá 'unj me nana tucu'yón 'unj ma'. 'Q se quene'en so' se vaa se-nana Diose me nana yo' a.

¹⁸ Xa' síi a'mii se-nana ma'an, tzaj ne inanj me rá so' ca'mii sa' yuvij che'é ma'an so', ne me rá so' cavii sa' ma'an so' ei. Tzaj ne sese me rá yo'ó so' ca'mii sa' yuvij che'é síi ca'neé man so', ne inanj nana ya che'é síi ca'neé man so' a'mii so', ne ne nano' so' chrej chi'ii ma'.

¹⁹ Ya uxrá rqué síi cu'naj Moisés se-tucuanj so' rihaan soj, tzaj ne á 'ó tuvi' soj na'vej rá qui'yaj tucuáan yo' a ma'. Me che'é nano' soj daj qui'yaj soj, ne cavi' 'unj ga —taj Jesucristó rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá a.

²⁰ Gaa ne cataj nij yuvij rihaan Jesucristó a:

—Nuú nana chree nimán so' á. Me síi me rá ticavi' mán so', rá so' ga —taj nij yuvij rihaan Jesucristó a.

²¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Gaa rqué me se orún' suun sa' nocço qui'yaj, ne caráya'anj taran' nij so' se vaa qui'yáá 'unj suun sa' nocço güii naránj rá ní' a.

²² Dan me se ya uxrá cataj xna'anj Moisés rihaan ní' se vaa ca'ne' ní' ta'nga' man snó'o che'é rej ca'vee cunju sa' ní' rihaan Diose adonj. Tzaj ne nuveé tucuanj cuchurj ma'an Moisés me yo' ma'. 'Q se se-tucuanj xii ní' nij síi man gaa naá me yo' adonj. Ne ndaa güii naránj rá a'ne' soj ta'nga' man snó'o ei.

²³ Dan me se che'é se me rá soj qui'yaj soj nu' se-tucuanj Moisés, che'é dan a'vej rá soj cata' ta'nga' man snó'o güii naránj rá soj, tzaj ne me che'é axrij yuvaa soj manj che'é yan cunju sa' nu' nee man yo'ó snó'o qui'yaj güii naránj rá soj ga.

²⁴ Se guun xcaj soj cuentá che'é se vaa 'yaj yuvij ni'yaj soj che'é inanj tucuáan nocço' soj ma'. 'Q se xcax soj cuentá daj me rá Diose, ne cunju cuu soj doj, qui'yaj soj ei —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

²⁵ Che'é dan cataj ta'aj nij síi ne chuman' Jerusalén:

—Ne sij nihánj, nuveé sij nano' nii ticavi' nii man me so' na'.

²⁶ Ne veé a'mii ranga' so' nihánj, ne a 'ó nana ne a'mii nij so' rihaan so' man asanj. Ya ya síi ca'néé Diose tñanii man yuvi' rihaan sayuun me so', rá nij xrej atá suun sa' doj na'.

²⁷ Tzaj ne ne'en ní' me rej cavii síi nihánj ei. Tzaj ne taj síi ne'en me rej cavii síi ca'nej Diose tñanii man yuvi' rihaan sayuun asa' ca'na' so' man asanj —taj nij síi ne chuman' Jerusalén yo' a.

²⁸ Che'é dan sca' ndo'o ca'mii Jesucristó, cataj so':

—Ne'en soj manj, ne ne'en soj me rej cavii 'unj ei. Tzaj ne ne ca'na' ma'anj ma'. 'Q se ya a'mii síi ca'néé manj, tzaj ne ne ne'en uxrá soj man so' a ma'.

²⁹ 'Unj me síi ne'en man so', che'é se cavii 'unj rihaan so', ne so' me síi ca'néé manj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvi' a.

³⁰ Che'é dan nano' nij so' daj qui'yaj nij so' ne quita'aa nij so' man Jesucristó, tzaj ne a 'ó nij so' ne quisij rá quita'aa man so' a ma'. 'Q se ataa quisij güii ca'vee qui'yaj nij so' danj man so' a.

³¹ Ne que'ee nij yuvi' cuchumán rá ni'yaj man so', ne cataj nij síi cuchumán rá ni'yaj man so':

—Ca'vee se ca'na' yo'ó so' cataj so' se vaa tñanii so' man ní' rihaan sayuun, tzaj ne daj chíhaa mij se quisij so' qui'yaj so' doj suun sa' nocgo rihaan suun sa' nocgo qui'yaj síi nihánj a ma'. Ya ya sij tñanii man ní' rihaan sayuun me síi nihánj adonj —taj nij yuvi' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

³² Dan me se gaa cuno nij síi fariseo se vaa ca'mii yuve nij yuvi' nana dan che'é Jesucristó, gaa ne ca'néé nij xrej atá suun nocgo doj ca'néé nij síi fariseo man tanuu ca'anj nij tanuu quita'aa nij tanuu man Jesucristó a.

³³ Che'é dan cataj Jesucristó:

—Doj güii cayáan 'unj ga nij soj, ne cavii 'unj quínán' 'unj rihaan síi ca'néé manj 'na' 'unj nanj ei.

³⁴ Nana' soj manj, tzaj ne se nari' soj manj a ma'. Ne se guun nucuaj soj cuchí' soj rej cayáan 'unj a ma' —taj Jesucristó a.

³⁵ Che'é dan nij síi unun chij rihaan nij yuvi' israelitá cataj rihaan tuvi' nij so' a:

—Me rej ca'anj síi nihánj, ne se nari' ní' man so' ga. Ca'anj so' rihaan tuvi' ní' síi ne chíhánj nij yuvi' yaníj na'. Tucuyón so' se-nana so' rihaan nij yuvi' yaníj na'.

³⁶ 'Q se cataj so' nana nihánj se vaa: “Nana' soj manj, tzaj ne se nari' soj manj a ma'. Ne se guun nucuaj soj cuchí' soj rej cayáan 'unj a ma'”. Me che'é tu'va so' danj,

rá soj ga —taj nij síi unun chij yo', xná'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

³⁷ Dan me se daj yo'ó güii navij cha'anj nocgo sa' ndo'o yo', ne güii yo' canicun' Jesucristó, ne cataj so':

—Sese ase vaa síi nacgo ndo'o na vaa soj, ne ca'na' soj rihanj, ne rquej na achiin ya man soj á.

³⁸ Xa' síi amán rá ni'yaj manj, tzaj ne quirí' so' se vaa taj danj Diose rihaan ní', ne dan me se ase vaa 'o chráa sa' ndo'o nuu na sa' inanj ro', danj gaa se sa' cunuú nimán síi amán rá ni'yaj manj, ne ca'vee gaa i'na' nimán so' adonj.

³⁹ —Danj taj Jesucristó, ca'mii so' che'é Nimán Diose cunuú nimán nij síi cuchumán rá ni'yaj man so' a. 'Q se ataa ca'na' Nimán Diose rihaan yuvi', ese ataa quisij güii cavii so' rihaan rcutze a.

⁴⁰ Che'é dan ta'aj nij yuvi' cuno nana nihánj cataj:

—Ya ya sij nata' se-nana Diose gaa naá sij ca'na' uún rihaan chumi' nihánj me síi nihánj nanj á —taj ta'aj nij yuvi' a.

⁴¹ Yo'ó ta'aj nij yuvi' cataj:

—Sij ca'néé Diose tñanii man ní' rihaan sayuun me síi nihánj ei —taj yo'ó ta'aj nij so' a.

Tzaj ne yo'ó ta'aj nij yuvi' cataj:

—Xa' síi ca'nej Diose tñanii man ní' rihaan sayuun, tzaj ne nuveé sij cavii estado Galilea me so' ma'.

⁴² 'Q se danj Diose taj se vaa ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj David síi cane gaa naá me síi ca'nej Diose, ne sij cavii chíhánj síi cu'naj David chuman' Belén me uún so' adonj —taj yo'ó ta'aj nij yuvi' uún a.

⁴³ Che'é dan guun vij ca'mii nij yuvi', ni'yaj nij yuvi' man Jesucristó a.

⁴⁴ Ne guun rá ta'aj nij so' quita'aa nij so' man Jesucristó, tzaj ne taj vaj síi quisij rá quita'aa man so' a ma'.

⁴⁵ Che'é dan canicaj nij tanuu ca'anj uún nij tanuu rihaan nij xrej atá suun nocgo doj do', rihaan nij síi fariseo do', gaa ne cataj nij xrej do', nij síi fariseo do', rihaan nij tanuu:

—Me che'é ne ca'na' Jesucristó ga soj, qui'yaj soj ga —taj nij so', xná'anj nij so' man nij tanuu yo' a.

⁴⁶ Gaa ne cataj nij tanuu:

—Tzaj ne cunaj uxrá vaa nana a'mii so', ne taj vaj yo'ó yuvi' ne'en ca'mii nana a'mii so' a ma' —taj nij tanuu yo' a.

⁴⁷ Che'é dan cataj nij síi fariseo rihaan nij tanuu a:

—Tiha' yu'unj so' man soj do' nanj ei.

⁴⁸ 'Q se a 'ó nij síi unun chij do', a 'ó nij síi fariseo do', ne cuchumán rá se vaa sij ca'néé Diose me so' a ma'.

⁴⁹ Ne xa' nij yuvi', tzaj ne ne ne'en nij yuvi' se-tucuaj Moisés, ne inanj sayuun quirán'

nij yuvij yo', qui'yaj Diöse chuguanj —taj nij sí fariseo rihaan nij tanuu yo' a.

⁵⁰ Dan me se nicun' sí cu'naj Nicodemo ga nij so', ne yo'o tuvi' nij so' me so', ne sí ca'anj nanq cuentó ga Jesucristó rej nij gaa rque doj me so', ne cataj so':

⁵¹ —Tzaj ne se-tucuanj Moisés taj se vaa ne nó xcúún ní' ca'ne' ní' cacun' che'é yo'o so', sese ataa cunq ní' nana a'mii so' ne sese ataa xcaj ní' cuentá daj 'yaj so' ma' —taj sí cu'naj Nicodemo rihaan yo'ó nij sí fariseo yo' a.

⁵² Gaa ne cataj nij so' rihaan sí cu'naj Nicodemo a:

—Me che'é me rá so' ca'mii sa' so' che'é Jesucristó ga. 'O se sij cavii estadó Galilea mé so' ga so' na'. Tucu'yón so', ne xcaj so' cuentá se vaa a 'ó sí nata' se-nana Diöse ne avii estadó Galilea, 'yaj Diöse ma' —taj nij sí fariseo rihaan sí cu'naj Nicodemo yo' a.

⁵³ Dan me se cavii nij so', ne quinan' 'o 'o nij so' tucua' nij so' a.

8

¹ Tzaj ne cavii Jesucristó xráá quij cu'naj Quij man Chruun Olivó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó ga nij sí me rá go' yahij man chana tumé cacun' a

² Dan me se rej síj güii me se ca'anj uún Jesucristó rá nuvi' nocqo a. Gaa ne cuchi' cunudanj nij yuvij rihaan so', ne ca'anj quitaj so' chruun xlá, ne tucu'yón so' man nij yuvij yo' a.

³ Veé dan, ne ca'na' nij sí naqui'yaj cuu se-tucuanj Moisés rihaan yuvij ca'na' nij sí fariseo do', ne nicaj nij so' man 'o chana a. Ne chana nicaj nij so' me se aj nari' nii man chana yo' gaa cotoj no' ga snó'o, tzaj ne nuveé njca no' me snó'o cotoj ga no' a. Che'é dan quita'aa nij so' man no', ne nicaj nij so' man no' ca'na' nij so' rihaan Jesucristó, ne cachrón nij so' man chana tanuu ma'an nij so' ga Jesucristó a.

⁴ Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a:

—Chana nihánj me se maan orá cotoj no' ga yo'ó snó'o, ne nari' nii man no', ne quita'aa nii man no', maestro.

⁵ Dan me se se-tucuanj Moisés taj se vaa no xcúún ní' go' ní' yahij man chana vaa danj ndaa se cavi' no', taj tucuaán yo' nanj á. Che'é dan me, daj qui'yaj ní', rá so' ga —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

⁶ 'O se guun rá nij so' ca'mii Jesucristó yo'ó nana vaa nij che'é se-tucuanj Moisés, gaa ne ca'vee cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó che'é nana ca'mii so' a.

Dan me se ca'anj cane ruj Jesucristó, ne cachrón ra'a so' letrá rihaan yo'ó a.

⁷ Tzaj ne yo'o tirquee nij so' xná'anj nij so' man so' a. Che'é dan canicun' caya uún so', ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Sese danj me rá soj, ne ca'vee, tzaj ne a me ma'an 'o soj taj a doj cacun' tumé ro', ca'vee go' yahij man no' asino yaan ei —taj Jesucristó rihaan nij so', tzaj ne aj ne'en Jesucristó se vaa taran' nij so' atá cacun' a.

⁸ Gaa ne ca'anj cane ruj uún Jesucristó, ne cachrón uún so' letrá rihaan yo'ó yo' a.

⁹ Veé dan, gaa ne guun na'aj nij so' gaa cuno nij so' se-nana Jesucristó, ne nayón nij so' chrej, ne ca'anj nij so' a. Dan me se ndaa 'o 'o nij so' nayón chrej, ne asino yaan ca'anj nij sí cachij doj, gaa ne canoco' nij sí tachruu doj xcó nij so', ne ca'anj cunudanj nij so' nanj adonj. Ndaa síj, gaa ne quínaj uun Jesucristó, ne nicun' orún' chana yo' rihaan so' a.

¹⁰ Gaa ne canicun' caya uún Jesucristó, ne cataj so' rihaan chana yo':

—Ca'anj taran' nij so', nanj nocoj. Me rej vaj nij sí cuta' cacun' xráá so' ga. A 'ó nij so' ne quisij rá cavi' so' a na' —taj Jesucristó, xná'anj so' man chana yo' a.

¹¹ Gaa ne cataj chana yo':

—Taj vaj a 'ó sí me rá ca'mii danj, a man Señor —taj chana yo' rihaan Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—A 'unj se cataj se vaa qui'yaj nii sayuun man so' a ma'. Dan me se ca'anj so', ne se qui'yáá so' a doj cacun' rej rihaan so' a ma' —taj Jesucristó rihaan chana yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj Jesucristó se vaa ya vaa se-nana so' a

¹² Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij xrej ata suun nocqo doj do', rihaan nij sí fariseo do' a:

—Ase vaa ya'an chuguun vaa 'unj rihaan soj sij man rihaan chumij nihánj adonj. Dan me se sí nocqo manj ro', se cachéé so' rej rmí' ma'. 'Unj ro', me ya'an chuguun cachee ga so', ne xcaj so' cuentá me rej vaj so', qui'yáj, ne che'é dan gaa i'na' ya nimán so' nu' cavii nu' ca'anj adonj —taj Jesucristó no nij so' a.

¹³ Che'é dan cataj nij sí fariseo rihaan so' a:

—Tzaj ne inanj ma'an so' me sí taj xna'anj che'é ma'an so' á. Nuveé nana ya me nana a'mii so' che'é ma'an so' a ma' —taj nij sí fariseo rihaan Jesucristó a.

¹⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Nda' se ma'anj me sí a'mii che'ej, tzaj ne ya vaa se-nana ei. 'O se 'unj me sí ne'en me rej cavij, ne 'unj me sí ne'en me rej ca'anj 'unj ei. Ne xa' soj, tzaj ne ne'en soj me rej cavij ne ne'en soj me rej ca'anj 'unj a ma'.

¹⁵ Xa' soj, tzaj ne inanj uta' soj cacun' xráá yuvij che'é inanj se vaa ruvi' rihaan soj nanj

ei. Tzaj ne 'unj me se ne utá' 'unj cacun' xráá a 'ó yuvií ma'.

¹⁶ Tzaj ne ca'vee se xcaj 'unj cuentá che'é yuvií daj vaa yuvií, tzaj ne ya xcaj 'unj cuentá che'é yuvií ei. Dan me se nuveé orún' 'unj me sí xcaj cuentá che'é yuvií ma'. 'O se vaa Réj sí ca'néé manj rihaan chumií nihánj, ne so' me sí racují manj adonj.

¹⁷ Ne se-tucuañj Moisés tucuaán noco' soj me se nana yo' taj se vaa sese cuyañ vaa nana a'mii vij roj so', ne ya vaa se-nana roj so', taj nana yo' ei.

¹⁸ Dan me se 'unj me sí taj xna'anj che'é ma'anj, ne taj xna'anj Réj sí ca'néé manj uún adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁹ Che'é dan xná'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Me rej ne rée so' ga —taj nij so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ne ne'en uxrá soj manj do', man Réj do' ma'. 'O se sese ne'en ya soj manj, ne ne'en soj man Réj uún adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁰ Nu' nihánj me nana tucu'yón Jesucristó gaa canicun' so' rá nuvíí noco' rej rqué yuvií sa'anj rihaan Diose a. Ne taj vaj yuvií quita'aa man so' a ma'. 'O se ataa quisj güi ca'vee qui'yaj nií sayuun man Jesucristó nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj Jesucristó se vaa daj chihqa mij se guun nucuaj nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá cuchí' nij so' rihaan so' a ma'

²¹ Che'é dan cataj uún Jesucristó rihaan nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá a:

—'Unj nihánj me se cavii 'unj ca'anj 'unj, gaa ne nano' soj manj, tzaj ne asa' cavi' soj, ne yo'o quitaj nu' cacun' tumé soj xráá soj, ne se guun nucuaj soj cuchí' soj rej ca'anj 'unj ma' —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²² Che'é dan xná'anj nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá man tuvi' nij so', cataj nij so':

—Ticavi' so' man ma'an so', rá soj na'. Che'é dan cataj so' se vaa se guun nucuaj ni' cuchí' ni' rej ca'anj so', rá soj na' —taj nij so', xná'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so':

—Dan me se xa' soj, tzaj ne nanj sij man rihaan chumií nihánj me soj, ne 'unj, tzaj ne sij cavii rej xtá' mej nanj á.

²⁴ Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa asa' cavi' soj, ne yo'o quitaj nu' cacun' tumé soj xráá soj nanj ei. 'O se sese se cuchumán rá soj se vaa Diose mé 'unj, ne asa' cavi' soj, ne yo'o quitaj nu' cacun' tumé soj xráá soj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁵ Che'é dan xná'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Me sí mé so' ga —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj asino yaan me sij mej ei.

²⁶ Vaa ndo'o nana no xcúnj ca'mij che'é soj, ne no xcúun uxraj ya ca'ne' 'unj cacun' che'é soj ei. Dan me se sí ca'néé manj, tzaj ne so' me sí a'mii ya uxrá, ne inanj nana ca'mii so' cunoj me nana taj xna'anj 'unj rihaan soj sij man rihaan chumií nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁷ Tzaj ne ne quene'en nij so' se vaa ca'mii Jesucristó che'é Rej so' Diose sí ca'néé man Jesucristó a ma'.

²⁸ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Asa' quisj cavii 'unj xtá' qui'yaj soj, gaa ne xcaj ya soj cuentá se vaa ya ya sij ca'néé Diose nícaj yu'unj man yuvií mej ei. Ne ne 'yáá 'unj se vaa avii inanj raá ma'anj ma'. 'O se a'mii 'unj ndaa vaa tucu'yón Réj manj adonj.

²⁹ Ne so' me sí ca'néé manj rihaan soj, ne yo'o nicun' so' ga 'unj, ne a doj ne tanáj yaní so' manj a ma'. 'O se 'yáá 'unj se inanj me rá ma'an so' qui'yaj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁰ Gaa quisj ca'mii Jesucristó nana vaa danj, gaa ne cuchumán rá que'ee nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó ga nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá sí cuchumán rá ni'yaj man so' a

³¹ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá sí cuchumán rá ni'yaj man so' a:

—Sese yo'o canoco' soj se-nanaj, ne sij ya ya tucu'yón se-nanaj me soj,

³² ne quene'en soj nu' nana ya, ne quinanií soj rihaan suun uun mozó, qui'yaj nana ya yo' chuguñj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³³ Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó:

—'O se ta'nií ta'nij si'no sí cu'naj Abraham sí cane gaa naá me núj, ne daj chihqa mij ne guun núj mozó a ma'. Me che'é cataj so' se vaa quinanií núj rihaan suun uun mozó ga —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa sí 'yaj cacun' ro', me sí uun mozó rihaan cacun' yo' ei.

³⁵ Ne xa' mozó, tzaj ne se ca'vee guun chij mozó, ne se ca'vee cane so' nu' cavii nu' ca'anj ma'. Ne xa' ta'nií sí tucua ve', tzaj ne so' me sí ca'vee cane rá ve' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

³⁶ Che'é dan me sese t̄inanií ta'núí Diose man soj rihaan suun uun mozó, ne ya ya nuveé s̄ij uun mozó me soj a ma'.

³⁷ "Aj ne'enj se vaa ta'núí ta'nij si'no s̄íí cu'naj Abraham me soj á. Tzaj ne nano' uxrá soj daj qui'yaj soj ne cavi' 'un̄j ei. D̄anj 'yaj soj che'é rej na'vej rá soj nari' soj canoco' soj se-n̄anaj ei.

³⁸ Dan me se a'mií 'un̄j in̄anj se vaa quene'enj qui'yaj Réj a. Tzaj ne nij soj me s̄íí 'yaj ndaa vaa cataj rej soj rihaan soj adon̄j —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³⁹ Gaa ne cataj nij so' rihaan Jesucristó a: —Xií n̄új me s̄íí cu'naj Abraham gaa naá adon̄j —taj nij so' a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Sese ya ya ta'núí ta'nij si'no s̄íí cu'naj Abraham me soj, ne qui'yaj soj ndaa vaa qui'yaj s̄íí cu'naj Abraham yo' asuun tzaj a.

⁴⁰ Tzaj ne cuano nihánj me se nano' soj daj qui'yaj soj ne cavi' 'un̄j, ne 'un̄j me s̄íí cataj xna'an̄j rihaan soj n̄ú' nana ya cataj xna'an̄j Réj Diose rihan̄j adon̄j. Dan me se in̄o uxrá vaa 'yaj soj ga s̄íí cu'naj Abraham adon̄j.

⁴¹ Maan se 'yaj soj in̄anj se vaa 'yaj rej soj nan̄j á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Che'é dan cataj nij so' rihaan Jesucristó a: —Nuveé ta'nij cacun' me n̄új ma'. 'O se oruun Rej n̄új, ne Diose me so' nan̄j á —taj nij so' a.

⁴² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Sese Diose me Rej soj, ne cuunu 'ēe rá soj man̄j se d̄anj ei. 'O se 'un̄j me s̄íí cavii rej nicun' Diose, ne ca'ná' 'un̄j nihánj chuguan̄j. Dan me se ne ca'na' ma'an̄j nihánj ma'. 'O se so me s̄íí ca'néé man̄j ca'naj nihánj adon̄j.

⁴³ "Che'é se na'vej rá soj cuño soj se-n̄anaj, che'é dan sayuun uxrá vaa nana a'mij rihaan soj adon̄j.

⁴⁴ 'O se ta'núí s̄íí chree me soj, ne me rá soj qui'yaj soj in̄anj ndaa vaa me rá rej soj s̄íí chree qui'yaj soj adon̄j. Ne xa' so', tzaj ne s̄íí ticavi' man yuvi me so' as̄ij guun che'e chumij nihánj, ne daj chih̄aa m̄j ne ne'en so' ca'mií nicá so' nana ya ma'. 'O se ne aran' rá so' ca'mií so' nana ya a man adon̄j. D̄anj in̄anj vaa so', a'mií ne so', che'é se s̄íí ne in̄anj me so', ne s̄íí tucul̄yon̄ man yuvi ca'mií ne yuvi me uún so' adon̄j.

⁴⁵ "Ne xa' 'un̄j, tzaj ne che'é se nana ya a'mij rihaan soj, che'é dan ne amán rá soj uun soj se-n̄anaj a ma'.

⁴⁶ A'ó tuvi' soj se ca'vee quirij cacun' cuta' xrá a ma'. In̄anj nana ya a'mij rihaan soj ei. Me che'é ne cuchuman̄ rá soj cuño soj se-n̄anaj ga.

⁴⁷ 'O se s̄íí noco' ya man Diose me s̄íí uno se-n̄ana Diose adon̄j. Tzaj ne nuveé s̄ij noco' man Diose me soj a ma'. Che'é dan ne uno soj a man adon̄j —taj Jesucristó rihaan nij s̄íí uun chij rihaan nij yuvi israhelítá a.

⁴⁸ Gaa ne cataj nij s̄íí uun chij rihaan nij yuvi israhelítá a:

—Ya uxrá vaa nana ca'mií n̄új se vaa nuveé tuvi' n̄új mé so' a ma'. 'O se s̄íí cavii estadó Samaria mé so' chuguan̄j. Nuú nana chree nimán so' ei —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁴⁹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Taj vaj nana chree nuú niman̄j ma'. 'O se aráj cochróo 'un̄j rihaan Réj Diose, tzaj ne ne aráj cochrōj soj rihan̄j a ma'.

⁵⁰ Ne 'yaj suun 'un̄j che'é yan cataj yuvi se vaa s̄ij sa' mej ma'. Tzaj ne vaa Diose, ne so' me s̄íí me rá cataj yuvi se vaa s̄ij sa' mé 'un̄j, ne so' me s̄íí ca'ne' cacun' che'é yuvi adon̄j.

⁵¹ Ya ya cataj xna'an̄j 'un̄j rihaan soj cuano se vaa sese cuño soj se-n̄anaj, ne daj chih̄aa m̄j se cavi' soj a ma' —taj Jesucristó a.

⁵² Che'é dan nij s̄íí uun chij rihaan nij yuvi israhelítá cataj rihaan so' a:

—Cuano nihánj me se ne'en ya n̄új se vaa nuú nana chree nimán so' á. 'O se cavi' s̄íí cu'naj Abraham cavi' nij s̄íí nata' se-n̄ana Diose gaa naá cavi', ne nihánj me taj so' se vaa sese cuño n̄új se-n̄ana so', ne daj chih̄aa m̄j se cavi' n̄új, taj so' man asan̄j.

⁵³ Dan me se gaa naá me se cavi' x̄ií n̄új s̄íí cu'naj Abraham, ne s̄ij sa' doj mé so' rihaan so', rá so' na'. Ne cavi' nij s̄íí nata' se-n̄ana Diose uún a. Daj s̄ij mé so', rá so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁵⁴ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Sese cataj 'un̄j se vaa s̄ij sa' me ma'an̄j, ne taj yu'vee nó se-n̄anaj a ma'. Tzaj ne vaa Réj, ne so' me s̄íí taj se vaa sa' 'yá adon̄j. Dan me se Diose me Réj, ne nij soj me s̄íí taj se vaa noco' soj man so',

⁵⁵ tzaj ne ne ne'en uxrá soj man so' a ma'. Tzaj ne 'un̄j me s̄íí ne'en man so' adon̄j. Dan me se sese cataj 'un̄j se vaa ne ne'enj man so', ne tuvi' soj s̄íí ne mej nan̄j á. Tzaj ne ya ya ne'enj man so', ne noco' 'un̄j se-n̄ana so' chuguan̄j.

⁵⁶ "Dan me se guun niha' uxrá rá x̄ií soj s̄íí cu'naj Abraham che'é se quene'en so' se vaa vaa güii quene'en so' se vaa ca'na' 'un̄j rihaan chumij nihánj a. Dan me se quene'en so' se vaa ca'ná' 'un̄j, gaa ne guun niha' ya uxrá rá so' ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁵⁷ Che'é dan nij s̄íí uun chij rihaan nij yuvi israhelítá cataj rihaan Jesucristó a:

—Ataa quisij so' vij chih̄aa ch̄i' yo' a. Asa' a'vee taj so' se vaa quene'én so' man Abraham ga —taj nij so', xná'an̄j nij so' man Jesucristó a.

⁵⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'an̄j 'un̄j rihaan soj cuano se vaa as̄ij ataa ca'ngāa s̄íí cu'naj Abraham, ne aj nej nan̄j adon̄j —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁵⁹ Che'é dan quita'aa nij so' yahij, ne go' nij so' man Jesucristó, rá nij so' a. Tzaj ne curihanj yuve so' rá nuví nocoo yo', ne ca'anj so' a. Dan me se maan tanuu sca'núj nij so' cachén Jesucristó, ca'anj so' a.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naxra' rihaan 'o síi tuchrii, qui'yaj Jesucristó a

¹ Dan me se cavii Jesucristó ca'anj so', gaa ne quene'en so' 'o síi tuchrii a. Dan me se síi tuchrii yo' me se tuchrii so' asij ca'ngaa so' a.

² Gaa ne xná'anj nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó man Jesucristó, cataj nij so':

—Me che'é tuchrii síi nihánj, ga man maestro'. Ma'an so' qui'yaj cacun' na'. Ase rej so' qui'yaj cacun' xa' —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

³ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Nuveé ma'an so', nuveé rej so' ga nii so' do', me síi tumé cacun' ma'. Maan se Diose me rá quene'en ní' daj qui'yaj Diose che'é so' adonj.

⁴ 'Q se no xcuún ní' qui'yaj suun ní' se-suun síi ca'née manj rihaan chumii nihánj adonj. Ase vaa rej ranga' vaa yo' yaj, ne ca'vee qui'yaj suun ní' yaj ei. Tzaj ne quisij güii ca'ne' rá ní', ne ase vaa rej nij ro', gaa güii yo', ne se ca'vee qui'yaj suun ní' doj a ma'.

⁵ Tzaj ne cuano nihánj me se vaj 'unj rihaan chumii nihánj, ne ase vaa ya'an chuguun ro', danj vaa 'unj rihaan chumii nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi tucu'yón se-nana so' a.

⁶ Quisij ca'mii so' danj, gaa ne quirii talúj so' rihaan yo'óo, gaa ne qui'yaj so' doj sigui' man yo'óo yo', ne caxríj so' sigui' yo' rihaan síi tuchrii yo' a.

⁷ Gaa ne cataj so' rihaan síi tuchrii yo' a:

—Ca'anj so' na'nu' so' rihaan so' rá na Siloé á —taj Jesucristó rihaan so' a.

Dan me se cuyaan vaa nana "Siloé" yo' ga nana "rasuun ca'née nii man" a.

Veé dan me se ca'anj síi tuchrii yo', ne na'nu' so' rihaan so' rá na yo', gaa ne canicaj so' ca'na' uún so', ne curuvi' rihaan so' a.

⁸ Dan me se nij síi yanj nichrun' yan yanj so' do', nij síi aj ne'en man so' gaa tuchrii so' do', cataj nij so':

—Ne síi nihánj me síi cane cachíin caridad gaa rque, rá soj na' —taj nij so' ni'yaj nij so' man síi naxra' rihaan yo' a.

⁹ —Danj asanj. Veé ya so' ei —taj ta'aj nij so' a.

Ne yo'ó ta'aj nij so' cataj:

—Taj ma'. Maan se ase ni'yaj guęę síi cachíin caridad ro', danj ni'yaj guęę síi nihánj, tzaj ne nuveé so' ma' —taj yo'ó ta'aj nij so' a.

Tzaj ne ma'an síi naxra' rihaan yo' cataj: —'Unj me síi cachíin caridad yo' ei —taj so' a.

¹⁰ Che'é dan xná'anj nij yuvii man so', cataj nij yuvii:

—Daj qui'yáa so', ne ca'vee naxra' rihaan so' ga —taj nij yuvii, xná'anj nij so' man síi tuchrii yo' a.

¹¹ Gaa ne cataj so':

—Síi cu'naj Jesucristó ro', qui'yaj sigui', ne caxríj so' sigui' rihanj, gaa ne cataj xna'anj so' rihanj se vaa ca'anj 'unj na'nu' 'unj rihanj rá na Siloé a. Gaa ne gaa quisij ca'anj na'nu' 'unj rihanj rá na yo', ne naruvi' rihanj nanj á —taj síi naxra' rihaan yo' rihaan nij yuvii a.

¹² Gaa ne xná'anj nij yuvii man so', cataj nij yuvii:

—Me rej vaj so' cuano ga —taj nij yuvii, xná'anj nij yuvii man síi tuchrii yo' a.

—Ne ne'anj me rej vaj so' cuano a ma' —taj síi tuchrii yo' rihaan nij yuvii a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'maan rá nij síi fariseo ni'yaj nij so' man síi naxra' rihaan yo' a

¹³ Dan me se ca'anj nicaj nii man síi naxra' rihaan yo' rihaan nij síi fariseo a.

¹⁴ Dan me se güii naránj rá nij yuvii israelitá me güii qui'yaj Jesucristó sigui' ne naxra' rihaan síi tuchrii yo' qui'yaj Jesucristó a.

¹⁵ Che'é dan xná'anj uún nij síi fariseo man síi naxra' rihaan yo' daj qui'yaj so' ne naxra' rihaan so' a.

Gaa ne cataj síi naxra' rihaan yo':

—Qui'yaj so' sigui', ne caxríj so' rihanj, gaa ne na'nuj rihanj, ne cuano nihánj ruvi' rihanj nanj á —taj so' rihaan nij síi fariseo a.

¹⁶ Che'é dan cataj ta'aj nij síi fariseo:

—Nuveé sij ca'née Diose rihaan ní' me síi qui'yaj naxra' rihaan síi nihánj a ma'. 'Q se 'yaj suun so' güii no xcuún ní' naraan rá ní' adonj —taj ta'aj nij síi fariseo yo' a.

Tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' cataj:

—Tzaj ne nuveé sij tumé cacun' me so' a ma'. 'Q se nij síi tumé cacun' me se daj chihaa mij se guun nucauj nij síi tumé cacun' qui'yaj nij so' suun sa' nocoo ndaa vaa qui'yaj síi qui'yaj naxra' rihaan síi nihánj a adonj —taj yo'ó ta'aj nij síi fariseo yo' a.

Dan me se cuxra' ta'aj nij síi fariseo man nij so', ne ino guun rá nij so' ga tuvi' nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

¹⁷ Che'é dan cataj uún nij so' rihaan síi naxra' rihaan yo' a:

—Daj uun rá ma'an so' che'é síi qui'yaj naxra' rihaan so' ga —taj nij síi fariseo, xná'anj nij so' man síi naxra' rihaan yo' a.

Ne cataj so':

—Sij nata' se-nana Diose me so', rá ya 'unj adonj —taj sí naxra' rihaan yo' che'é Jesucristó a.

¹⁸ Tzaj ne ne cuchuman rá nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá se vaa ya ya tuchrii me so' gaa rque ne naxra' rihaan so' a. Che'é dan ca'née nij so' nana se vaa ca'na' rej so' do', nii so' do', ga sí naxra' rihaan yo' rihaan nij so' a.

¹⁹ Veé dan cuhi' roj so', gaa ne xná'anj nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá man roj so', cataj nij so':

—Ya ya ta'nii roj soj me sí nihánj na'. Ya ya tuchrii me so' gaa ca'ngaa so' na'. Asa' ca'vee naxra' rihaan so' cuano, rá roj soj ga —taj nij so', xná'anj nij so' man roj nica so' a.

²⁰ Gaa ne cataj roj so':

—Ta'nij ya rój me sí nihánj, ne tuchrii ya me so' asij ca'ngaa so',

²¹ tzaj ne ne ne'en uxrá rój asa' ca'vee naxra' rihaan so' cuano a ma'. Ne ne ne'en uxrá rój me sí qui'yaj naxra' rihaan so' a ma'. Xna'anj soj man so' á. 'O se sí aj nocgo me so', ca'mij so' che'é ma'an so' nanj á —taj roj so' a.

²² Daj ca'mii roj nica rej sí naxra' rihaan yo' do', nii so' do', che'é se cuhu'vi' roj so' ni'yaj roj so' man nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a. Dan me se aj guun ya ca'mii nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá se vaa sese cataj yo' o so' se vaa sij ca'née Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun me Jesucristó, ne quirij nij so' xe' man sí a'mii danj sca'núj nij yuvij israelitá a.

²³ Che'é dan cataj rej sí naxra' rihaan do', nii so' do', se vaa sí aj nocgo me so', ne xná'anj nij so' man ma'an so' a.

²⁴ Che'é dan nacúun uún nij so' man sí naxra' rihaan yo', ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Ve'é cataj ya so' rihaan Diose daj quirán' so' á. 'O se aj ne'en núj se vaa xa' snó'o ca'mii ga so', tzaj ne sij tumé cacun' me so' ei —taj nij so' rihaan sí naxra' rihaan yo' a.

²⁵ Che'é dan cataj sí naxra' rihaan yo':

—Ne ne'en uxraj sese sij tumé cacun' me so' ma'. Maan se orún' rasuun ne'én 'unj se vaa gaa rque, ne sí tuchrii mej, tzaj ne cuano nihánj me se ruvi' rihanj adonj —taj sí naxra' rihaan yo' a.

²⁶ Che'é dan xná'anj nij so' man so', cataj nij so':

—Ne xa' sí ca'mii ga so', tzaj ne daj qui'yaj so', gaa ne naxra' rihaan so' qui'yaj so' ga —taj nij so', xná'anj nij so' man so' a.

²⁷ Gaa ne cataj sí naxra' rihaan yo' rihaan nij so' a:

—Aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tzaj ne ne cuano soj a ma'. Me che'é me rá soj cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj ga. Guun ma'an

soj sí tucu'yón se-nana so', rá soj na' —taj sí naxra' rihaan yo' rihaan nij so' a.

²⁸ Gaa ne nij ca'mii nij so' ga sí naxra' rihaan yo', ne cataj nij so':

—Ma'an so' me sí tucu'yón se-nana so', ne xa' núj, tzaj ne sij tucu'yón se-nana Moisés me núj ei.

²⁹ Ne'en núj se vaa ca'mii ma'an Diose ga sí cu'naj Moisés, tzaj ne ne ne'en núj me rej cavii sí ca'mii ga so' a ma' —taj nij so' rihaan sí naxra' rihaan yo' a.

³⁰ Gaa ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Niha' uxrá vaa se-nana soj chiha'. Ne ne'en soj me rej cavii so', tzaj ne sí nacuchra' rihanj me so' nanj adonj.

³¹ 'O se ne'en ní se vaa ne uno Diose rihaan nij sí tumé cacun' a ma'. Tzaj ne sese aráj cochroj ní rihaan Diose, ne sese 'yaj ní se vaa me rá Diose, ne qui'yaj Diose se vaa achíin ni'yaj ní rihaan Diose nanj á.

³² Dan me se sí tuchrii mej gaa ca'ngaj, ne nu' ca'na' me se ne ca'na' nana rihaan ní se vaa nacuchra' yo' o so' rihaan sí vaa danj a ma'. Tananj orún' so' me sí qui'yaj danj ei.

³³ Dan me se sese nuveé sij ca'née Diose rihaan ní me so', ne daj chihaq mij se guun nucuaj so' qui'yaj so' danj ma' —taj sí naxra' rihaan yo' rihaan nij so' a.

³⁴ Gaa ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Nanj sí tumé cacun' mé so' asij ca'ngaa so' ei. Ne nó xcúun so' tucu'yón so' a 'o nana rihaan núj a ma' —taj nij so' rihaan so' a.

Gaa ne quirii nij so' man so' xe' a.

³⁵ Dan me se cuhi' nana rihaan Jesucristó se vaa quirii nij so' man sí naxra' rihaan yo' xe' a. Che'é dan nano' Jesucristó man so', gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—So' me sí amán rá ni'yaj man sí ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvij na' —taj Jesucristó rihaan sí naxra' rihaan yo' a.

³⁶ Gaa ne cataj so':

—Ne me sí me sí ca'née Diose nicaj yu'unj man yuvij, señor'. Cataj xna'anj so' noj, gaa ne cuchuman raj ni'yaj man so' ei —taj sí naxra' rihaan yo' rihaan Jesucristó a.

³⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so':

—Aj quene'en so' man so', ne 'unj sij a'mii ga so' cuano me so' adonj —taj Jesucristó rihaan so' a.

³⁸ Gaa ne cataj so':

—Cuanó nihánj me se chumán raj ni'yaj mán so', Señor —taj so' a.

Gaa ne canicun' ruj so' rihaan Jesucristó a.

³⁹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ca'ná' 'unj rihaan chumij nihánj che'é se nq xcúun 'unj ca'ne' 'unj cacun' che'é yuvij adonj. Dan me se xa' nij sí ne ne'en, tzaj ne quene'en nij so', qui'yaj, ne xa' nij sí guun rá se vaa aj quisij xcaj nij so' cuentá, tzaj ne ase vaa sí aráan rihaan ro', danj gaa

nij so' se vaa se ca'vee xcaj nij so' cuentá ma' —taj Jesucristó a.

⁴⁰ Dan me se cachéé ta'aj nij síi fariseo ga Jesucristó, ne cuno nij so' nana ca'mii Jesucristó a. Che'é dan xná'anj nij so' man Jesucristó, cataj nij so':

—Ne ase vaa síi aráán rihaan vaa núj, rá so' na' —taj nij so', xná'anj nij so' man Jesucristó a.

⁴¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Sese sij ne ne'en me soj, ne taj vaj cacun' tumé soj ma'. Tzaj ne cuano nihánj me se cataj soj se vaa aj ne'en soj a. Che'é dan yo'ó tumé soj cacun' adonj —taj Jesucristó rihaan nij síi fariseo yo' a.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa síi tumé matzinj ro', danj vaa Jesucristó, tumé so' man ni' a

¹ Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan nij so' a:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa xa' síi ne atúj ta'yaa rej nuu nij matzinj ne avii raa chingá rej nuu nij xo', tzaj ne síi ituu me so' adonj.

² Tzaj ne síi atúj ta'yaa ro', so' me síi daan matzinj yo' adonj.

³ Dan me se x'núj ta'yaa rihaan so', 'yaj síi tumé ta'yaa, gaa ne uno nij matzinj se-nana so', gaa ne nacúun so' man nij matzinj a'mii so' se-chuvii 'o 'o nij xo', gaa ne 'anj nícaj so' man nij xo' xe' adonj.

⁴ Gaa quisij quirii so' man nij xo' xe', ne nocó' nij matzinj xcó so', che'é se u'yón nij xo' se-nana so' ei.

⁵ Tzaj ne yo'ó yuvii me se se canoco' nij xo' man yo'ó so', maan se cunanj nij xo' rihaan yo'ó so', che'é se ino ca'mii yo'ó so' xrée nij xo', ne se cu'yón uxrá nij xo' se-nana yo'ó so' a ma' —taj Jesucristó a.

⁶ Dan me se ase vaa 'o cuentó vaa nana nihánj nana ca'mii Jesucristó rihaan nij so', tzaj ne ne xcaj nij so' cuentá me taj nana nihánj a ma'.

⁷ Che'é dan cataj uún Jesucristó:

—Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa ase vaa ta'yaa rej atúj nij matzinj ro', danj vaa 'unj a.

⁸ Dan me se xa' taran' nij síi ca'na' gaa rque doj, tzaj ne ase vaa síi ituu vaa nij so' a. Tzaj ne ne cuno nij matzinj rihaan nij so' a ma'.

⁹ Dan me se ase vaa ta'yaa yo' vaa 'unj, ne síi atúj rej nicun' 'unj ro', so' me síi amán rá ni'yaj manj, ne quinani so' rihaan sayuun, ne ve'é catúu so', ne ve'é curihanj so', ne nari' so' coj chrin' cha so' nanj adonj.

¹⁰ “Xa' síi ituu, tzaj ne me inanj rá so' qui'yaj ituu so' matzinj do', ticavi' so' matzinj do', tinavij so' matzinj do' ei. Che'é dan

atúj so' rej nuu nij matzinj a. Tzaj ne 'unj me se ca'ná' 'unj che'é se me rá 'unj yo'ó gaa i'na' nij xo', ne ve'é uxrá cayáán nij xo', qui'yaj chuguanj.

¹¹ “Ne 'unj ro', me síi daan ya ya nij matzinj, ne tumé sa' yá 'unj man nij matzinj, ne ca'nej nimanj cavij che'é nij xo' adonj.

¹² Xa' mozó, tzaj ne nuveé sij daan matzinj me so' ma'. Sij 'yaj canaán sa'anj uun me so', ne che'é dan sese ne'en so' xcuu ca'yánj ca'nu', ne chu'vi' so', ne tanáj so' matzinj yo', ne unánj so' a. Gaa ne tanáj ma'an so' man nij matzinj, gaa ne quita'aa ca'yánj yo' man nij matzinj, ne ticha'nuu ca'yánj yo' man nij xo' nanj adonj.

¹³ Danj 'yaj mozó yo', che'é se mozó uun me so', ne ne rihuun rá so' sese quiran' nij matzinj sayuun ma'.

¹⁴ “Ne xa' 'unj, tzaj ne sij tumé sa' man nij matzinj mej, ne ne'enj man nij matzinj nocó' manj, ne ne'en nij xo' manj ei.

¹⁵ Dan me se ne'en Réj Diose manj, ne ne'enj man Réj, ne ase vaa 'unj ga Réj ro', danj vaa daán 'unj matzinj gaj chuguanj. Ne a'née nimanj cavij che'é nij xo' adonj.

¹⁶ Ne vaa doj daán 'unj matzinj uun, tzaj ne nuvi' nij xo' rej nuu matzinj nihánj ma'. Ne vaa che'é ca'na' yo'ó matzinj yo' uún, qui'yaj, ne cuno nij xo' se-nanaj, gaa ne cunuú chre' nij xo' ga matzinj nihánj, gaa ne cutumé 'unj man cunudanj nij xo' adonj.

¹⁷ “Dan me se ca'neé nimanj cavij, ne cunuú i'na' uún 'unj, ne che'é dan 'ee rá Réj Diose manj adonj.

¹⁸ Taj vaj síi 'yaj fuerzá manj cavij ma'. 'O se ma'anj a'née nimanj cavij nanj á. Dan me se no xcúnj ca'nej nimanj cavij, ne no xcúnj cunuú i'na' uún 'unj adonj. Nihánj me suun ca'ne' Réj Diose rihanj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁹ Gaa ne cuxra' ta'aj uún nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelítá man nij so', gaa cuno nij so' nana yo' a.

²⁰ Dan me se ta'aj nij so' cataj:

—Nuu nana chree nimán so', ne snúú so' nanj á. Taj che'é cuno soj se-nana so' ma' —taj ta'aj nij so' rihaan tuvi' nij so', ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

²¹ Gaa ne yo'ó ta'aj nij so' cataj:

—Nuveé nana chree nuú nimán síi nihánj a ma'. 'O se se guun nucuj síi nuu nana chree nimán nacuchra' so' rihaan síi tuchrii a ma' —taj yo'ó ta'aj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun rá nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelítá go' nij so' yahij man Jesucristó a

²² Guú dan me se canuú cha'anj che'é nuvi' nocóo chuman' Jerusalén, ne yavii ayuu yu've' me yo' a.

²³ Gaa ne chéé Jesucristó rá chingá cu'naj Corredor Salomón rá nuvíi nocóo yo',

²⁴ ne che'é dan cunuu chre' nij síi uun chij rihaan nij yuvii israelitá, ne yo' o tucachriin nij so' nu' anicaj man Jesucristó a. Gaa ne cataj nij so':

—Ndáa aman me quisij güii guun ya ya rá nuj ni'yaj núj mán so' ga. 'Q se cataj xna'anj ya ya so' rihaan núj sese ya sij ca'néé Diose tinanii man yuvii rihaan sayuun me ya so' ei —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tzaj ne na'vej rá soj cuchuman rá soj a ma'. Ne xa' suun sa' nocoo 'yáá 'unj che'é Réj Diose, tzaj ne ma'an nij suun sa' nocoo yo' taj xna'anj daj sij mej adonj.

²⁶ Tzaj ne ne cuchuman rá soj ni'yaj soj manj man asanj. 'Q se nuveé daan 'unj matzinj me soj a ma'.

²⁷ Xa' daán 'unj matzinj, tzaj ne uno nij xo' se-nanaj, ne ne'enj man nij xo', ne noco' nij xo' xcoj a.

²⁸ Gaa ne cunuu i'na' nij xo' cayáán nij xo' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, qui'yáá 'unj, ne daj chihaa mij se cavi' nij xo' a ma'. Ne taj vaj síi ca'neé man nij xo' ra'aj ma'.

²⁹ 'Q se Réj Diose me síi rqué man nij xo' rihanj, ne sij uun chij ya me so' rihaan cunudanj, ne che'é dan taj vaj síi guun nucuj ca'neé man nij xo' ra'a Réj Diose a ma'.

³⁰ 'Q se ase vaa orún' yuvii vaa 'unj ga Réj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

³¹ Gaa ne quita'aa uún nij síi uun chij rihaan nij yuvii israelitá yahij go' nij so' man Jesucristó a.

³² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a: —Quisij qui'yaj uxraj suun sa' nocoo quene'en nij soj, ne guun nucuáj qui'yaj danj, qui'yaj Réj Diose, ne che'é me suun sa' nocoo me rá soj go' soj yahij manj ga —taj Jesucristó, xna'anj so' man nij so' a.

³³ Gaa ne cataj nij síi uun chij rihaan nij yuvii israelitá:

—Se go' núj yahij mán so' che'é suun sa' nocoo qui'yáá so' a ma'. 'Q se go' núj yahij mán so' che'é se ca'mii so' nana nij che'é Diose adonj. Dan me se nanj yuvii uun mé so', ne me che'é cataj so' se vaa Diose mé so' ga —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Maan se vaa nana no rihaan yanj no tucuaán noco' soj, ne nana ca'mii ma'an Diose me nana yo', ne dan me se cataj Diose: "U'nj me síi cataj xna'anj se vaa diose me soj á", taj Diose rihaan nij síi ca'mii se-nana so' gaa naá a.

³⁵ Dan me se sese ma'an Diose cataj se vaa nij síi ca'mii se-nana so' me ma'an uún diose, gaa ne daj chihaa mij se ca'vee tanáj xco ní' se-nana Diose nana no rihaan yanj gaa ma'.

³⁶ Ne veé dan me ca'ne' Diose suun guce' rihanj, ne ca'neé so' manj rihaan chumii

nihánj ne maan che'é se cataj 'unj se vaa ta'nij Diose mej, che'é dan cataj soj se vaa nana nij ca'mij che'é Diose á. Taj che'é ca'mii nij soj danj, raj ma'.

³⁷ 'Q se sese ne 'yaj suun 'unj se-suun Réj Diose, ne ca'vee ca'ne' rá soj ga suun amán rá ni'yaj manj chuguanj.

³⁸ Tzaj ne sese ya 'yaj suun 'unj se-suun Réj Diose, ne ca'vee se ne amán rá soj ni'yaj soj man ma'anj, tzaj ne vaa che'é cuchuman rá soj ni'yaj soj man nij suun sa' nocoo qui'yaj ei. Ndáa síj, gaa ne xcaj soj cuentá, gaa ne yo' o quene'en soj se vaa ne Réj Diose gaj, ne nej ga Réj Diose uún adonj —taj Jesucristó a.

³⁹ Che'é dan guun rá uún nij so' quita'aa nij so' man so' a. Tzaj ne quinanii so' rihaan nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun rá nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

⁴⁰ Gaa ne cavii uún Jesucristó ca'anj so' rej rnej tu'va chraá cu'naj Jordán ndaa rej cuta' ne síi cu'naj Juan man yuvii gaa cheé so' a. Gaa ne guun raan so' rej yo' a.

⁴¹ Gaa ne cuchil' uxrá yuvii rihaan so', ne cataj nij yuvii se vaa síi cu'naj Juan síi cuta' ne man yuvii me se a doj suun sa' nocoo ne qui'yaj so', tzaj ne quisij ya nu' nana cataj xna'anj síi cu'naj Juan che'é Jesucristó a. Danj cataj nij yuvii, ni'yaj nij yuvii nij suun sa' nocoo qui'yaj Jesucristó a.

⁴² Gaa ne cuchumán rá que'eej nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó gaa vaj so' rej yo' a.

11

Nana nihánj taj xna'anj che'é se vaa guun gaa cavi' síi cu'naj Lázaro gaa ne cunuu i'na' uún so', qui'yaj Jesucristó a

¹ Dan me se vaa 'o síi ran', ne síi cu'naj Lázaro me so', ne síi ne chuman' Betania me so' a. Ne chuman' Betania yo' me se chiháán chana cu'naj Mariá ga chu'vij Mariá chana cu'naj Marta me chuman' Betania yo' a.

² Ne chana cu'naj Mariá yo' me se no' me chana caxrij casté gun' daj tacóó síi 'nij ra'a man ní', ne yuvé raá ma'an no' tanacoo no' tacóó so' a. Dan me se ra'vij no' me síi cu'naj Lázaro síi ran' yo' a.

³ Dan me se ca'neé roj ra'vij síi cu'naj Lázaro yo' nana rihaan Jesucristó, cataj roj no': "Xa' síi 'ee rá so' man, tzaj ne ran' so', a Señor", vaa nana ca'neé roj no' rihaan Jesucristó a.

⁴ Dan me se cuchil' nana yo' rihaan Jesucristó, gaa ne cataj so':

—Nuveé che'e rej yo' o cavi' síi cu'naj Lázaro me quiran' so' a ma'. 'Q se quiran' so' che'é rej ve'é doj xcaj yuvii cuentá che'é Diose adonj. Dan me se ve'é doj xcaj yuvii cuentá che'é ma'anj ta'nij Diose, che'é se quiran' síi cu'naj Lázaro yo' nanj adonj

—taj Jesucristó rihaan nij síf nata' nana yo' rihaan so' a.

⁵ Ne Jesucristó me se 'ee ndo'o rá Jesucristó man chana cu'naj Marta do', man chu'vij no' chana cu'naj Mariá do', man síf cu'naj Lázaro do' a.

⁶ Dan me se gaa cuno Jesucristó nana se vaa ran' síf cu'naj Lázaro, ne ne cavij ra'yanj so' ca'anj so' a ma'. 'Q se guun raan so' yavij güii rej vaj so' a.

⁷ Dan me se cachén yavij güii yo', gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij síf tucu'yón se-nana so' a:

—Cavij ní' ca'anj uún ní' estadó Judea ei —taj so' rihaan nij so' a.

⁸ Gaa ne cataj nij síf tucu'yón se-nana so' rihaan so' a:

—Cuaño nihánj me se guun ndo'o rá nij síf uun chij rihaan nij yuvij israelitá go' nij so' yahij mán so' ne cavij so' á. Se guun ca'anj so' yo' ma' —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Ne'en soj se vaa chuvij orá ranga' rihaan chumij nihánj 'o 'o güii, ne dan me se sese cachee yo'q so' rej ranga', ne se naxru' so' ma'. 'Q se curuvi' sa' rihaan so', qui'yaj güii chuguun rihaan chumij nihánj adonj.

¹⁰ Tzaj ne sese cachee yo'q so' rej nij, ne naxru' so', che'é se taj vaj ya'an chuguun nijaj so' adonj —taj Jesucristó a.

¹¹ Dan me se quisij ca'mii so' danj, gaa ne cataj uún so'— Ne xa' tuvi' ní' síf cu'naj Lázaro, tzaj ne otoj so' ei. Tzaj ne ca'anj yaj, che'é rej narij 'unj nej rihaan so' a —taj Jesucristó rihaan nij síf tucu'yón se-nana so' a.

¹² Che'é dan cataj nij síf tucu'yón se-nana so' rihaan so':

—'Q se sese otoj so', ne cunuu sa' ma'anj so', Señor —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

¹³ Dan me se nana dan ca'mii Jesucristó che'é se aj cavi' síf cu'naj Lázaro, tzaj ne nij síf tucu'yón se-nana Jesucristó me se guun rá nij so' se vaa ya ya otoj uun Lázaro, taj Jesucristó, rá nij so' a.

¹⁴ Che'é dan ca'mii nica Jesucristó rihaan nij so', cataj so':

—Aj cavi' síf cu'naj Lázaro,

¹⁵ ne guun niha' rá 'unj se vaa nuvi' 'unj ne ga so' gaa cavi' so' a. 'Q se che'é se cavi' so' ro', che'é dan cuchuman doj rá soj ni'yaj soj manj adonj. Tzaj ne cavij ní' ca'anj ní' rej naj so' ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹⁶ Che'é dan cataj síf cu'naj Tomás Didimo rihaan yo'ó nij síf tucu'yón se-nana Jesucristó:

—Cavij ní' ca'anj ní' ga so', gaa ne cavij ní' ga so' á —taj so' ni'yaj so' man Jesucristó a.

¹⁷ Veé dan me se cuchí' Jesucristó chuman' Betania, gaa ne cataj xna'anj nii rihaan so' se vaa aj quisij ca'anj güii cachin' nii man síf cu'naj Lázaro rque yu'uj yuvej a.

¹⁸ Dan me se nichrun' naj chuman' Betania ga chuman' Jerusalén, ne orún' va'nuj kilómetro naj chuman' Jerusalén yo' a.

¹⁹ Ne aj cavii que'ee nij yuvij israelitá chuman' Jerusalén, ne cuchí' nij so' rihaan chana cu'naj Marta do', rihaan chana cu'naj Mariá do', che'é rej se nanó rá roj no', che'é se aj cavi' ra'vij roj no' a.

²⁰ Dan me se gaa cuno chana cu'naj Marta se vaa ca'na' Jesucristó, ne curihanj no' nari' tuvi' no' ga Jesucristó, tzaj ne chana cu'naj Mariá me se quináj no' rá ve' yo' a.

²¹ Gaa ne cataj chana cu'naj Marta rihaan Jesucristó a:

—Sese cané so' nihánj, ne ne cavij ra'vij asuun saj, man Señor.

²² Tzaj ne cuaño nihánj me se ne'enj se vaa me ma'an rasuun cachin' so' rihaan Diose, ne qui'yaj so' nanj á —taj chana cu'naj Marta rihaan Jesucristó a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Cunuu i'na' uún ra'vij so' —taj so' rihaan no' a.

²⁴ Gaa ne cataj chana cu'naj Marta rihaan so':

—Aj ne'enj se vaa asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumij nihánj, ne cunuu i'na' uún so' ga yo'ó nij yuvij cunuu i'na' uún ei —taj no' rihaan Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Xa' 'unj, tzaj ne sijn 'yaj nuu i'na' uún yuvij mej, ne 'unj me síf qui'yaj gaa i'na' yuvij cayáan yuvij ga Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj. Ne xa' síf amán rá ni'yaj manj, tzaj ne ca'vee se cavi' so', tzaj ne yo'q gaa i'na' nimán so' chuguanj.

²⁶ Che'é se amán rá so' ni'yaj so' manj, ne che'é dan vaa i'na' nimán so', ne daj chihaa mij se cavi' nimán so' a ma'. Amán rá so' nana nihánj na' —taj Jesucristó, xna'anj so' man chana cu'naj Marta yo' a.

²⁷ Gaa ne cataj no':

—Chumán raj, Señor. Dan me se aj cuchumán raj se vaa sijn ca'neé Diose tinanii man núj rihaan sayuun mé so', ne ta'nij Diose mé so', ne ca'na' so' rihaan chumij nihánj a —taj no' rihaan Jesucristó a.

²⁸ Dan me se quisij ca'mii no' danj, gaa ne ca'anj no', ne canacúun yuve no' man chu'vij no' chana cu'naj Mariá, cataj no':

—Aj ca'na' maestró, ne nacúun so' mán so' a —taj no' rihaan chana cu'naj Mariá a.

²⁹ Ne gaa cuno chana cu'naj Mariá nana yo', gaa ne ra'yanj cavii no', ne ca'anj no' rej nicun' Jesucristó a.

³⁰ Dan me se ataa catuq Jesucristó rque chuman' yo', ne nicun' so' rej nari' tuvi' chana cu'naj Marta ga so' a.

³¹ Dan me se nij yuvij israelitá yuvij cane rá ve' nanó cuentó ga chana cu'naj Mariá me se quene'en nij so' se vaa ra'yanj canicun' no' ne curihanj no' xe', ne canoco' nij

so' xcó no', ne curihanj nij so' xe' a. 'Q se guun rá nij so' se vaa ca'anj chana cu'naj Mariá rihaan yu'uj yuvej che'é rej ta'vee no', rá nij so' a.

³² Dan me se gaa cuchi' chana cu'naj Mariá rej nicun' Jesucristó, gaa ne quene'en no' man so', gaa ne canicun' ruj no' rihaan Jesucristó, gaa ne cataj no':

—Sese cané so' nihánj, ne ne cavi' ra'vij asuun saj, man Señor —taj no' rihaan Jesucristó a.

³³ Dan me se quene'en Jesucristó se vaa ta'vee no', se vaa ta'vee nij yuvij israelitá ca'na' ga no' do', gaa ne quinanó ndo'o rá so',

³⁴ gaa ne cataj so':

—Me rej cachin' soj man so' ga —taj so', xná'anj so' man nij so' a.

Gaa ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Ca'anj ní', gaa ne quene'én so' á —taj nij so' rihaan so' a.

³⁵ Gaa ne ta'vee Jesucristó a.

³⁶ Che'é dan cataj nij yuvij israelitá rihaan tuvi' nij so' a:

—Ní'yaj soj ei. 'Q se ta'vee so', che'é se 'ee uxrá rá so' ní'yaj so' man sí cavi' yo' a —taj nij yuvij ní'yaj nij yuvij man Jesucristó a.

³⁷ Gaa ne ta'aj nij yuvij cataj:

—'Q se sij ne'en nacuchra' rihaan sí tuchrú me sí nihánj á. Che'é dan uun nucuaj so' naqui'yaj sa' so' man sí cu'naj Lázaro, ne sese cane so' nihánj, ne ne cavi' sí cu'naj Lázaro asuun saj ma' —taj ta'aj nij yuvij yo' a.

³⁸ Dan me se quinanó uún rá Jesucristó, ne cuchi' so' rej cachin' níi man sí cu'naj Lázaro yo' a. Dan me se yu'uj yuvej me yo', ne caráan yahij rihaan yu'uj yo' a.

³⁹ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Naxuun soj yahij rihaan yu'uj á —taj Jesucristó a.

Gaa ne cataj ra'vij sí cavi' chana cu'naj Marta rihaan so':

—Tzaj ne gun' ri'yuj man so' yaj, Señor. 'Q se quisij ca'anj ya güii naj so' nanj adonj —taj no' rihaan so' a.

⁴⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Aj cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa sese cuchuman' rá so' ní'yaj so' manj, gaa ne quene'én so' se vaa nucuaj uxrá Diosé á —taj Jesucristó rihaan chana cu'naj Marta yo' a.

⁴¹ Che'é dan naxuun nij so' yahij yo' a. Gaa ne naxcay Jesucristó rihaan so', ne cataj so':

—Guun ní'yaj ní' se vaa cunó so' se-nanaj, Ataj Chij.

⁴² Aj ne'enj se vaa niganj unó so' se-nanaj, tzaj ne a'mij nana nihánj che'é rej cunó nij yuvij nicun' nihánj gaj a. 'Q se me raj cuchuman' rá nij yuvij se vaa so' me sí ca'neé manj rihaan chumij nihánj nanj adonj —taj Jesucristó, cachín ní'yaj so' rihaan Diosé a.

⁴³ Quisij cataj so' danj, gaa ne nucuaj ndo'o caguáj so', cataj so':

—Lázaro. Cavii so' ca'na' so' nihánj ei —taj so', caguáj so' rihaan sí cu'naj Lázaro yo' a.

⁴⁴ Gaa ne curihanj sí cavi' yo' rque yu'uj, ne nacutáj yatzíj nu' man so', ne caráan yatzíj rihaan so' uún a. Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij a:

—Nache soj man so', ne cachee so' ca'anj so' á —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun ndo'o rá nij xrej atá suun nocoo doj do', nij sí fariseo do', cavi' Jesucristó a

⁴⁵ Dan me se ca'na' nij yuvij israelitá ga chana cu'naj Mariá yo', ne quene'en nij so' daj qui'yaj Jesucristó a. Che'é dan cuchuman' rá que'ee nij yuvij se vaa sí ca'neé Diosé me Jesucristó a.

⁴⁶ Tzaj ne cavii yo'ó ta'aj nij so' ca'anj nij so' rihaan níi sí fariseo, gaa ne cataj xna'anj nij so' rihaan níi sí fariseo nu' se vaa qui'yaj Jesucristó a.

⁴⁷ Che'é dan cunuu chre' nij xrej atá suun nocoo doj do', nij sí fariseo do', qui'yaj nij so' juntá, gaa ne cataj nij so':

—Daj qui'yaj ní', rá soj ga. 'Q se xa' snó'o nihánj, tzaj ne 'yaj suun uxrá so' suun sa' nocoo adonj.

⁴⁸ Sese yo'ó tanáj ní' man so' qui'yaj so' danj, ne cuchuman' rá cunudanj nij yuvij ní'yaj nij yuvij man so', gaa ne ca'na' nij tanuu 'yaj suun rihaan gobiernó man Romá, gaa ne tirí' níi tanuu man ní' do', man chiháan ní' do', man nu' tuvi' ní' do' á —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

⁴⁹ Gaa ne ca'mii yo'ó tuvi' nij so', sí cu'naj Caifás, ne so' me xrej atá suun nocoo doj do' yo' a. Dan me se cataj so' rihaan nij so' a:

—Ne ne'en uxrá nij soj a ma'.

⁵⁰ 'Q se ataa xcay soj cuentá se vaa xa' soj, tzaj ne cavii sa' doj soj sese cavi' orún' snó'o che'é nij yuvij, gaa ne veé danj me se quiri' nu' ní' sji israelitá ma' —taj sí cu'naj Caifás rihaan yo'ó nij so' a.

⁵¹ Dan me se nuveé inanj nana cavii raá ma'an sí cu'naj Caifás me nana nihánj ma'. 'Q se xrej atá suun nocoo doj me so' yo' yo', ne che'é dan ma'an Diosé me sí rque nana ca'mii so', ne che'é dan me ya vaa se-nana so' gaa cataj so' se vaa cavi' Jesucristó che'é taran' nij yuvij israelitá yo' a.

⁵² Ne nuveé inanj che'é nij yuvij israelitá me cavi' Jesucristó ma'. 'Q se cavi' so' che'é rej naqui'yaj chre' so' man cunudanj nij ta'nii Diosé nij sí man nu' rihaan chumij nihánj, gaa ne cunuu tuvi' cunudanj nij so' adonj.

⁵³ Dan me se maan güii dan me se guun che'e nij sí fariseo do', nij xrej atá suun nocoo doj do', nuchruj raá nij so' daj qui'yaj nij so', gaa ne cavi' Jesucristó a.

⁵⁴ Che'é dan me ne ca'vee cachee ranga' so' estadó Judea ma'. Gaa ne cavii so' ca'anj so' tu'va rej taj vaj yuvij mán, gaa ne catúj so' yo'q chuman' cu'naj Efraín, gaa ne caran' so' chuman' yo' ga nij sí tucu'yón se-nana so' a.

⁵⁵ Dan me se daj dó quisij cha'anj pascuá cha'anj navij rá nij yuvij israelitá, ne che'é dan cavii nij yuvij ne chuman' le'ej, ne ca'anj nij so' chuman' Jerusalén, che'é rej qui'yaj nij so' tucuáán noco' nij so' ne cunuq guee nij so' rihaan Diose a.

⁵⁶ Gaa ne nano' ndo'o nij yuvij man Jesucristó a. Dan me se canicun' nij yuvij rá nuví nocoq, ne xná'anj nij yuvij man tuvi' yuvij, cataj nij yuvij:

—Daj uun rá soj ga. Ca'ná' so' rej canuú cha'anj, rá soj na' —cataj nij yuvij, xná'anj nij yuvij man tuvi' yuvij yo' a.

⁵⁷ Ne xa' nij xrej atá suun nocoq doj do', nij sí fariseo do', tzaj ne cataj xna'anj nij so' se vaa sese quene'en nij yuvij me rej vaj Jesucristó, gaa ne cataj xna'anj nij yuvij rihaan ma'an nij so' a. 'Q se guun rá nij so' qujta'aa nij so' man Jesucristó adonj.

12

Nana nihánj taj xna'anj se vaa caxrij chana cu'naj Mariá casté tacóo Jesucristó a

¹ Dan me se achiin yatan' güii canuú cha'anj pascuá, ne ca'anj Jesucristó chuman' Betania a. Chuman' Betania ro', ne sí cu'naj Lázaro sí cunuu i'ná' uún qui'yaj Jesucristó a.

² Dan me se qui'yaj chuvij nii chá ni'yánj Jesucristó, ne chana cu'naj Marta me chana rque chá ni'yánj nij sí 'na', ne ne sí cu'naj Lázaro rihaan mesá ga Jesucristó gaa chá so' chraa a.

³ Dan me se nicaj chana cu'naj Mariá yo'q aga' xij casté gun' daj tu'vee ndo'o, ne caxrij no' tacóo Jesucristó, gaa ne yuvé raq ma'an no' tanacoq no' tacóo Jesucristó a. Gaa ne nasij toto' nu' rá ve' yo', qui'yaj casté caxrij chana cu'naj Mariá tacóo Jesucristó a.

⁴ Dan me se ne sí cu'naj Judas Iscariote, ne yo'q sí tucu'yón se-nana Jesucristó me so', ne sí tacuachén man Jesucristó rihaan nij sí taj ri'yunj man Jesucristó me so' a. Dan me se cataj so':

⁵ —Me che'é ne cutu'vee nii casté nihánj ne quirj' uxrá nii sa'anj ga. 'Q se ase vaa sa'anj 'yaj canaan yuvij rque 'o yo' no' casté nihánj, ne vaa che'é rque ni' sa'anj yo' rihaan nij sí nique nanj á —taj sí cu'naj Judas yo' a.

⁶ Dan me se danj tu'va ma'an sí cu'naj Judas yo', tzaj ne a doj ne nanó rá Judas yo' che'é nij sí nique a ma'. Maañ se sij tumé se-chrunj nij tuvi' Jesucristó chruún sa'anj me so', tzaj ne sí ituu me so', ne qui'yaj ituu

ndo'o so' sa'anj man rque chruún yo', ne che'é dan ca'mii so' danj nanj ei.

⁷ Dan me se cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ca'ne' rá so' qui'yaj ma'an no' ei. Che'é yan quisij güii cachin' nii manj ro', che'é dan caxrij no' casté tu'vee ndo'o manj nanj á.

⁸ Xa' nij sí nique, tzaj ne nu' güii mán nij sí nique ga soj, ne xa' ma'anj, tzaj ne se canicún' 'unj rihaan soj nu' cavii nu' ca'anj ni'yaj soj ma' —taj Jesucristó rihaan sí cu'naj Judas yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun rá nij xrej atá suun nocoq doj se vaa cavij uún sí cu'naj Lázaro yo' a

⁹ Dan me se xcax ndo'o nij yuvij israelitá cuentá se vaa ne Jesucristó chuman' Betania, ne che'é dan ca'anj uxrá nij so' chuman' yo' a. Dan me se nuveé inanj che'é ma'an Jesucristó me ca'anj nij so' ma'. 'Q se me rá nij so' quene'en nij so' man sí cu'naj Lázaro sí cunuu i'ná' uún qui'yaj Jesucristó a.

¹⁰ Gaa ne guun 'o rá nij xrej atá suun nocoq doj se vaa cavij sí cu'naj Lázaro uún, qui'yaj nij so' a.

¹¹ 'Q se che'é sí cu'naj Lázaro me se cavii ndo'o nij yuvij israelitá canoco' nij so' man Jesucristó, ne cuchumán rá nij yuvij israelitá ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij yuvij gaa canicaj uún Jesucristó ca'anj so' chuman' Jerusalén a

¹² Gaa ne güii a'yuj me se cuchi' nana rihaan taran' nij yuvij israelitá navij rá cha'anj pascuá se vaa catuu Jesucristó chuman' Jerusalén a.

¹³ Che'é dan me cuta nij yuvij ra'a chruun yuun, ne curihanj nij yuvij tu'va chuman' nari' tuvi' nij so' ga Jesucristó a. Gaa ne caguáj nij yuvij, cataj nij yuvij:

—Caráq guée ni' rihaan Diose ei. Cunaj ndo'o vaa ca'na' sí ca'neé sí 'nij ra'a man ni' adonj. Sí uun chij rihaan ni' s'j israelitá me so' chuguanj —taj nij yuvij, caguáj nij yuvij a.

¹⁴ Gaa ne nari' Jesucristó yo'q burró, gaa ne cavii so' xráá burró a. Dan me se cuyaan qui'yaj so' ga nana nihánj nana no rihaan danj Diose a:

¹⁵ “Soj sij man chuman' Jerusalén me se se cucu'vi' soj ma'. 'Q se xcax soj cuentá se vaa 'na' sí guun chij rihaan soj nanj adonj. Dan me se sí nicá' nimán me so', ne táá so' xráá burró le'ej ta'ní xcuu burró chana adonj”, taj nana no rihaan danj Diose yo' a.

¹⁶ Dan me se nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó me se gaa güii catúj Jesucristó chuman' Jerusalén, ne ne xcax nij so' cuentá, ne ne caxrij rá nij so' se vaa qui'yaj so' ndaa vaa cataj nana no rihaan yanj yo' ma'. Tzaj ne ndaa quisij cavij sa' Jesucristó qui'yaj Diose, gaa ne ninuj rá nij so' nana no rihaan danj

Diose, ne ninuj rá nij so' se vaa guun che'é Jesucristó a.

¹⁷ Dan me se nij yuvij cumán ga Jesucristó me se cataj xna'anj nij so' nu' se vaa guun gaa canacúun Jesucristó man sí cu'naj Lázaro se vaa curihanj so' yu'uj yuvej ne cunuu i'na' uún ya sí cu'naj Lázaro qui'yaj Jesucristó a.

¹⁸ Gaa ne che'é se cuno nij yuvij man chuman' Jerusalén se vaa qui'yaj so' suun sa' nocoo yo', gaa ne che'é dan ca'na' nari' nij so' man Jesucristó a.

¹⁹ Che'é dan cataj nij sí fariseo rihaan tuvi' nij so' a:

—Ni'yaj soj ei. 'O se ne qui'yaj canaán uxrá ní', qui'yaj soj a ma'. 'O se veé danj ya canoco' cunudanj nij yuvij man rihaan chumij se nana so' nanj adonj —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'na' doj sí a'mii xna'ánj griego ca'mii nij so' ga Jesucristó a

²⁰ Dan me se mán ta'aj nij sí a'mii xna'ánj griego, ne sij cuchí' chuman' Jerusalén gaa anuú cha'anj pascua me nij so', ne cuchí' nij so' na'v'ij nij so' rihaan Diöse a.

²¹ Dan me se cuchí' nij so' rihaan sí cu'naj Felipé sí cavii chuman' Betsaida chuman' naj estadó Galilea, gaa ne xná'anj nij so' man so', ne cataj nij so':

—Me rá núj ca'mii núj doj ga Jesucristó, señor —taj nij so' rihaan sí cu'naj Felipé yo' a.

²² Gaa ne ca'anj sí cu'naj Felipé cataj xna'anj so' rihaan sí cu'naj Andrés se vaa cataj nij sí a'mii xna'ánj griego yo' rihaan so' a. Gaa ne ca'anj cataj xna'anj roj so' rihaan Jesucristó, ne cataj roj so' rihaan Jesucristó se vaa ca'na' nij sí a'mii xna'ánj griego ne me rá nij so' ca'mii nij so' ga Jesucristó a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan roj so' a: —'Unj sij ca'néé Diöse n'icaj yu'unj man yuvij, tzaj ne cuano nihánj me se quisij güii cavij sa' 'unj, ne guun chij 'unj, qui'yaj Diöse ei.

²⁴ Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa ase vaa 'núú vaa ní', ne sese se quini' 'núú yaan rihaan yo'óo ne cavj' ma'an 'núú yaan yo', ne quina'vij uun 'núú yaan, tzaj ne sese cavj' 'núú yaan yo', ne quisij que'ee doj 'núú qui'yaj yo' nanj adonj.

²⁵ Dan me se xa' sí me rá gaa i'na' rihaan chumij nihánj, tzaj ne yo'c cavj' so', ne xa' sí a'vej rá cavj' rihaan chumij nihánj che'é se me so' sí nocoo manj, tzaj ne yo'c gaa i'na' nimán so' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²⁶ Che'é dan me sese vaa 'o so' nuu rihanj 'yaj suun rihanj, ne canoco' so' manj cuaj ei. Ne me rej ma'an canicun' ma'anj ro', maan

dan canicun' sí nuu rihanj uún nanj ei. Gaa ne cavij sa' uxrá sí 'yaj suun rihanj, qui'yaj Réj adonj.

²⁷ “Cuano nihánj me se nanó ndo'o raj chuguanj. Ne daj qui'yá' a ranj a. Cachinj ni'yá' rihaan Réj se vaa tinanii so' manj rihaan sayuun quíranj cuano, rá soj na'. Taj che'é qui'yá' danj ma'. Che'e yan quíran' 'unj sayuun ca'naj adonj —taj Jesucristó rihaan roj so' a.

²⁸ Gaa ne cachín ni'yaj Jesucristó rihaan Diöse, cataj so':

—Cavij sa' doj ma'an so' rihaan chumij nihánj, qui'yáa so', Ataj —taj Jesucristó, cachín ni'yaj so' a.

Gaa ne cavii 'o nana rej xta' ca'mii Diöse cuno nij so', ne nana cavii rej xta' me:

—Aj cavii sa' 'unj, qui'yá', tzaj ne cavij sa' 'unj doj, qui'yá' adonj —taj nana yo' nana cavii rej xta' ca'mii Diöse cuno nij so' a.

²⁹ Dan me se nicun' uxrá yuvij ga Jesucristó, ne cuno nij so' nana yo', ne cataj nij so' se vaa caguá' tu'vii rej xta' a. Ne yo'ó ta'aj nij so' cataj se vaa ca'mii yo'c se-mozó Diöse nana yo' rihaan Jesucristó a.

³⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij yuvij: —Nuveé che'e orún' 'unj me ca'mii Diöse nana yo' ma'. 'O se ca'mii Diöse nana yo', che'é rej xcaj soj cuentá ei.

³¹ Che'é se vaa quíranj cuano ca'ne' Diöse cacun' che'é nij yuvij man rihaan chumij nihánj, ne quiri' yanij Diöse man sí chree sí uun chij rihaan chumij nihánj chuguanj.

³² Gaa ne asa' quisij naxcaj nii manj rihaan chumij nihánj cachron nii manj rihaan rcutze, gaa ne guun rá cunudanj nij yuvij canoco' nij yuvij manj, qui'yá' adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

³³ Ne ma'an nana nihánj nana ca'mii Jesucristó ro', taj xna'anj daj qui'yaj nii man so' ne cavj' so' a.

³⁴ Gaa ne cataj nij yuvij rihaan Jesucristó a:

—Aj ne'en núj nana no rihaan danj Diöse se vaa sí ca'nej Diöse tinanii man yuvij rihaan sayuun me se sij cayáan nu' cavii nu' ca'anj me so' a. Ne me che'é cataj so' nihánj se vaa naxcaj nii man sí ca'néé Diöse n'icaj yu'unj man yuvij rihaan chumij nihánj ga. Me che'é cavj' so' ga. Daj sij me sí ca'nej Diöse n'icaj yu'unj man yuvij, rá so' ga —taj nij yuvij, xná'anj nij yuvij man Jesucristó a.

³⁵ Che'é dan cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cuano nihánj me se vaj soj rej chuguan sa' ya'an, tzaj ne daj doj quisij orá quina'aj ya'an yo', ne se guun nucuaj soj xcaj soj cuentá ma'. Che'é dan vaa che'é xcaj soj cuentá ndaa vaa 'yaj nij sí vaj rej chuguan ya'an ei. Sese taj, ne guun soj sí chéé rej rmí', ne xa' sí chéé rej rmí', tzaj ne ne ne'en so' me rej vaj so' ma'.

³⁶ Dan me se vaj soj rej chuguun ya'an, ne che'é dan cuchuman rá soj ni'yaj soj ya'an sa' ei. Quisij qui'yaj soj danj, gaa ne guun soj ta'núu ya'an chuguun, ne sij xcaj cuentá guun soj adonj —taj Jesucristó rihaan nij yuvij a.

Quisij ca'mii Jesucristó nana nihánj, gaa ne ca'anj Jesucristó, ne caxrij yuve so' man so', che'é se na'vej rá so' quene'en nij yuvij man so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne cuchuman rá nij sít israelitá ni'yaj nij so' man Jesucristó ma'

³⁷ Nda' se uxrá qui'yaj Jesucristó suun sa' nocqo ni'yaj nij yuvij, qui'yaj Diose, tzaj ne ne cuchuman rá nij yuvij se vaa sij ca'née Diose me so' a ma'.

³⁸ Ne veé danj quisij ya nu' se-nana sít cu'naj Isaias sít nata' se-nana Diose gaa naá a. Dan me se cataj sít cu'naj Isaias:

—Ataj sít chij. Doj yuvij cuchumán rá cuno nana ca'mii núj, ne doj yuvij xcaj cuentá se vaa nucuaj ndo'o so' sít 'nij ra'a man núj ei —taj sít cu'naj Isaias yo' a.

³⁹ Ne vaa doj nana nihánj nana ca'mii Diose ne cachrón sít cu'naj Isaias rihaan yanj, ne dan me se cataj xna'anj Diose me che'é ne guun nucuaj nij yuvij israelitá cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó a:

⁴⁰ —Sít ca'née 'unj me se nata' uxrá so' se-nanaj rihaan yuvij nihánj ndaa se caráán rihaan nij yuvij, ne se ca'vee quene'en nij so' doj ma'. Ne ne ca'vee catuuj doj se-nanaj nimán nij so' ma'. 'O se na'vej uxrá rá nij so' xcaj nij so' cuentá ne canicaj nimán nij so' ne nahuun sa' nij so' qui'yáá 'unj ma' —taj Diose ne cachrón sít cu'naj Isaias rihaan yanj gaa naá a.

⁴¹ Danj ca'mii Isaias che'é se aj quene'en so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Jesucristó, ne che'é dan ca'mii so' danj che'é Jesucristó a.

⁴² Tzaj ne cuchumán rá que'ee nij sít uun chij rihaan nij yuvij israelitá ni'yaj nij so' man Jesucristó a. Tzaj ne ne cataj xna'anj nij so' se vaa cuchumán rá nij so' ma'. 'O se cuhu'vi' nij so' ni'yaj nij so' man nij sít fariseo, se vaa cuta' nij sít fariseo cacun' xráá nij so', gaa ne quirij yanij nij sít fariseo man nij so' rque nij yuvij israelitá yo' a.

⁴³ Dan me se niha' rá nij so' doj cunqo nij so' ca'mii sa' yuvij che'é nij so', ne ne caraya'anj nij so' se vaa ve'é ca'mii Diose che'é nij so' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' tumé sít na'vej rá cunqo se-nana Jesucristó a

⁴⁴ Ne sca' ndo'o ca'mii Jesucristó, cataj so': —Xa' sít amán rá ni'yaj manj, tzaj ne nu-veé inanj ma'anj me sít amán rá so' ni'yaj so' man ma'. 'O se amán rá so' ni'yaj so' man sít ca'née manj rihaan chumij nihánj adonj.

⁴⁵ Ne xa' sít acaj cuentá che'ej, tzaj ne so' me sít acaj cuentá che'é sít ca'née manj rihaan chumij nihánj adonj.

⁴⁶ Xa' ma'anj, tzaj ne chuguun ya'an rihaan chumij nihánj qui'yaj gaa ca'naj rihaan chumij nihánj, che'é rej se quináj nij sít amán rá ni'yaj manj rej rmi' man chuguanj.

⁴⁷ “Ne ca'vee se se ca'vej rá yo'o so' cunqo so' se-nanaj nana catuj xréé so', tzaj ne nuveé 'unj me sít cuta' cacun' xráá so' a ma'. 'O se nuveé che'e se cuta' 'unj cacun' xráá yuvij me ca'ná' 'unj rihaan chumij nihánj ma'. Tananj ca'ná' 'unj rihaan chumij nihánj che'é rej tinani 'unj man nij yuvij man rihaan chumij nihánj rihaan chrej chi'ij uun chij nimán nij so' adonj.

⁴⁸ Dan me se sít tanaj xcq manj ne na'vej rá cunqo se-nanaj me se quitaj cacun' xráá so' ei. 'O se che'é se ne cunqo so' nana ca'mij rihaan so' ro', che'é dan quitaj cacun' xráá so' asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij chuguanj.

⁴⁹ Ne 'unj nihánj me se nuveé inanj nana cavij raj me nana ca'mij ma'. 'O se Réj sít ca'née manj me sít cataj xna'anj rihanj daj ca'mij ei.

⁵⁰ Ne aj ne'enj se vaa sese cunqo ní' se vaa cataj xna'anj so' rihaan ní', ne cayáán ní' ga so' nu' cavij nu' ca'anj a. Che'é dan nana a'mij me se ma'an nana ca'mii Réj rihanj me nij nana a'mij adonj. —Danj cataj Jesucristó a.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa na'nu' Jesucristó tacóo nij sít tucuyón se-nana so' a

¹ Dan me se gaa ataa quisij cha'anj pascuá, ne quene'en Jesucristó se vaa nichrun' quisij orá tanáj so' chumij nihánj ne quinán' so' rihaan Rej so' Diose a. Dan me se 'ee rá so' man nij sít cachéé ga so' rihaan chumij nihánj, ne yo'o 'ee rá so' man nij so' ndaa se cavi' so' a.

² Dan me se quisij orá chá xti'no nij so', ne aj guun rá sít chree se vaa sít cu'naj Judas Iscariote ta'núu Simón me sít taquachén man Jesucristó rihaan nij sít taj ri'yun man Jesucristó a.

³ Ne aj quene'en Jesucristó se vaa quisij guun chij ma'an so' rihaan cunudanj rasuun, qui'yaj Diose, ne aj quene'en so' se vaa sij cavij rej yanj Diose me so' ne quinán' uún so' rihaan Diose a.

⁴ Dan me se gaa quisij chá xti'no nij so', ne quirij Jesucristó cotoo nuu so', ne cata'aa so' 'o yatzij toalla, ne tumij so' catuun so' a.

⁵ Veé dan, gaa ne caraa so' na rque rco'oo, gaa ne guun che'e so' na'nu' so' tacóo nij sít tucuyón se-nana so', ne nachen so' yatzij toalla numij catuun so', ne tinacqo so' tacóo nij sít tucuyón se-nana so' a.

6 Dan me se cuch'i so' rihaan sí cu'naj Simón Pedró, ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Señor. Ma'án so' na'nu' tacó aj na' —taj Pedró, xná'anj so' man Jesucristó a.

7 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ne ne'en so' me che'é 'yá d'anj cuano ma'. Tzaj ne vaa güüi, ne xcáj so' cuentá adonj —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

8 —Daj chihaa míj se guun na'nu' so' tacó a ma' —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Tzaj ne sese se na'nú' 'unj tacó so', ne se ca'vee guún so' tuvi' 'unj ma' —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

9 Gaa ne cataj Simón Pedró rihaan Jesucristó a:

—Se na'nú' so' inanj tacó, man Señor. Ndaa nu' ra'aj d'oj, nu' raj d'oj, na'nu' so' ei —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

10 Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Xa' sí aj cane, tzaj ne taj che'é na'nu' nii man nu' nee man so' ma'. 'O se aj vaa cuj man so' nanj á. Maan se inanj tacó so' na'nu' nii nanj adonj. Ne nda' se aj vaa cuj man ta'aj soj, tzaj ne nuvee taran' soj me sí vaa cuj man ma' —taj Jesucristó a.

11 'O se aj quene'en Jesucristó se vaa tacuachén yo'oj tuvi' nij so' man so' rihaan nij sí taj ri'yunj man so', ne che'é dan cataj so' se vaa nuvee cunudanj nij so' me sí vaa cuj man a.

12 Dan me se gaa quisij na'nu' Jesucristó tacó nij so', ne nanuú so' se-co'oto so', ne ca'anj cané uún so' rej ne nij so', gaa ne xná'anj so' man nij so', cataj so':

—Ne'en soj me che'é qui'yá d'anj man soj na'.

13 Xa' soj, tzaj ne ve'é a'mii soj rihanj, taj soj se vaa sij tucu'yón man soj mej, ne sij uun chij rihaan soj mej, ne cunaj uxrá a'mii soj ei. 'O se ve'é yá 'unj nanj á.

14 Dan me se 'unj me sí tucu'yón man soj ne 'unj me sí uun chij rihaan soj, tzaj ne guún 'unj mozó rihaan soj ne na'nú' 'unj tacó soj ei. Che'é dan xcáj soj cuentá se vaa no xcúun soj cunuj nica' nimán soj ne guun soj mozó rihaan tuvi' soj ne na'nu' soj tacó tuvi' soj nanj adonj.

15 D'anj inanj qui'yá, che'é rej me raj quene'en soj manj, ne xcáj soj cuentá daj qui'yaj ma'an soj uún adonj.

16 Cuano nihánj me cataj xna'anj yá 'unj rihaan soj se vaa nuvee sij uun chij doj me mozó rihaan se-ru'vee mozó ma'. Ne nuvee sij uun chij doj me sí ca'anj suun rihaan sí ca'néé man so' ma'. Ne ase vaa mozó d'oj, ase vaa sí ca'anj suun d'oj, vaa soj rihanj a. Che'é dan daj se qui'yá 'unj ro', d'anj gaa qui'yaj soj, qui'yaj suun soj che'é tuvi' soj ei.

17 Ne aj cuno soj nana nihánj, ne sese qui'yaj soj nu' nana nihánj, ne vaa che'é guun naha' rá soj, ne ya cavii sa' soj adonj.

18 Tzaj ne ne ca'mij nana nihánj che'é taran' nij soj ma'. Dan me se aj ne'enj man soj sij narii 'unj canoco' manj, tzaj ne vaa che'é quisij guee nana nihánj nana no rihaan danj Diose adonj: "Sí chá rachruún gaj ro', me sí guun rá tiguíj che'é manj adonj", me nana no rihaan danj Diose a.

19 "Asij cuano nihánj nu' rej rihaan cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj guun rej rihaan, ne cuano nihánj me se ataa quiranj se vaa quiranj, tzaj ne asa' quisij quiranj yo', gaa ne cuchuman rá soj daj sij mej ei.

20 Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa xa' sí ve'é nicaj tuvi' ga sí ca'nej 'unj rihaan chumij nihánj, tzaj ne so' me sí ve'é nicaj tuvi' ga ma'anj, ne xa' sí ve'é nicaj tuvi' ga ma'anj, tzaj ne so' me sí ve'é nicaj tuvi' ga sí ca'néé manj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj Jesucristó che'é sí tacuachén man so' rihaan nij sí taj ri'yunj man so' a

21 Sij ca'mii Jesucristó nana nihánj, gaa ne quinanó ndo'o rá so', gaa ne guun che'e so' cataj xna'anj so' daj qui'yaj yo'oj so' man so', cataj so':

—Cuano nihánj me se cataj yá 'unj rihaan soj se vaa yo'oj tuvi' nij soj me sí tacuachén manj rihaan nij sí taj ri'yunj manj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

22 Gaa ne ni'yaj taran' nij so' man tuvi' nij so' a. 'O se ne quene'en nij so' me che'é ca'mii Jesucristó nana vaa d'anj a ma'.

23 Dan me se yanj yo'oj so' x'nuú Jesucristó, ne nichrun' uxrá ne so' ga Jesucristó, ne sí 'ee rá Jesucristó man me so' a.

24 Che'é dan ticun' Simón Pedró raá Simón Pedró rihaan so', che'é rej xna'anj so' man Jesucristó me sí che'é a'mii Jesucristó a.

25 Che'é dan xná'anj tuvi' so' man Jesucristó, cataj so':

—Me sí qui'yaj d'anj, ga Señor! —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

26 Gaa ne cataj Jesucristó:

—Tiguíj 'unj doj rachruún candó nuu rque co'oo, ne rquej man sí qui'yaj d'anj manj a —taj Jesucristó a.

Gaa ne tiguíj Jesucristó yo'oj xco' rachruún rque candó nuu rque co'oo, ne go' so' man sí cu'naj Judas ta'nii sí cu'naj Simón Iscariote a.

27 Ne gaa quisij quita'aa sí cu'naj Judas rachruún yo', gaa ne catúj Satanás nimán so' a. Che'é dan cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Cavii so' ca'anj so' cuaj qui'yá so' ndaa vaa me rá so' á —taj Jesucristó rihaan Judas yo' a.

28 Tzaj ne a'ó nij so' ne quene'en me che'é ca'mii Jesucristó nana vaa d'anj rihaan sí cu'naj Judas a ma'.

²⁹ Dan me se che'é se sji tumé chrúún sa'anj me síí cu'naj Judas, che'é dan guun rá ta'aj nij so' se vaa ca'ne! Jesucristó suun rihaan so' quiraan so' se vaa cachijn rihaan nij so' che'é cha'anj do', se vaa go' so' doj sa'anj rihaan nij síí niqé do' a.

³⁰ Dan me se nicaj Judas rachrúún yo', ne nu' quita'aa so' nu' curihanj so' xe', ne rej ni me yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun ca'ne' Jesucristó rihaan ní' a

³¹ Che'é dan gaa quisij curihanj Judas, ne cataj Jesucristó rihaan yo'ó nij so' a:

—Daj doj quene'en yuvij se vaa sji sa' uxrá mej sji ca'neé Diose nicaj yu'unj man yuvij, ne che'é dan quene'en nij yuvij se vaa sji sa' uxrá me ma'an Diose adonj.

³² Ne che'é dan quene'én' se vaa sji sa' me ma'anj, qui'yaj Diose, ne nichrun' qui'yaj so' danj nanj adonj.

³³ Nichrun' quinvavj orá cheé 'unj ga soj, nanj rej. Dan me se aj cataj 'unj rihaan nij síí uun chij rihaan nij yuvij israelitá se vaa cavij 'unj ca'anj 'unj, ne se guun nucuaj nij so' cuchí' nij so' rej ca'anj 'unj ma'. Ne xa' ma'an soj, tzaj ne nano' ma'an soj manj, ne nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa se guun nucuaj ma'an soj cuchí' ma'an soj rej ca'anj 'unj a ma'.

³⁴ Ne nihánj me suun naca a'nej rihaan soj, se vaa yo'g gaa 'ee rá soj man tuvi' soj ei. Dan me se daj se cunuu 'ee raj ni'yaj man soj ro', danj gaa qui'yaj soj, gaa 'ee rá soj man tuvi' soj a.

³⁵ Sese gaa 'ee rá soj man tuvi' soj, ne quene'en nu' yuvij man rihaan chumij se vaa sji tucu'yón se-nanaj me soj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síí tucu'yón se-nanaj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nanaq nij ca'mij Pedró che'é Jesucristó a

³⁶ Gaa ne cataj Simón Pedró rihaan Jesucristó a:

—Me rej ca'anj so', ga Señor' —taj Pedró, xná'anj so' man Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó:

—Xa' rej ca'anj 'unj, tzaj ne se guun nucuáá so' canocó' so' manj cuano ma'. Tzaj ne vaa güii, ne canocó' so' manj adonj —taj so' rihaan Pedró a.

³⁷ Gaa ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Me che'é se guun nucuáaj canocoj man so' cuano, Señor'. 'Q se ca'nej nimanj cavij che'é so' á —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

³⁸ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya ya ca'nej nimán so' cavi' so' che'ej, rá so' na'. Cuano nihánj me se cataj yá 'unj rihaan so' se vaa gaa ataa caguaj to'loo, ne va'nuy ya cataj so' se vaa ne ne'én so' manj chuguanj —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

14

Nanaq nihánj taj xna'anj che'é nu' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é ní' a

¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan taran' nij so' a:

—Ca'ne' rá soj ga suun guun vij rá á. Cuchuman rá soj ni'yaj soj Diose, ne cuchuman rá soj ni'yaj soj manj ei.

² Tucuá Réj me se vaa ndo'o rej cané yuvij ei. Sese ne vaa danj, ne me che'é cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ca'anj 'unj naqui'yaj sa' 'unj rej cané ma'an soj, rá soj ga.

³ Ne che'é se ca'anj 'unj naqui'yaj sa' 'unj rej cané soj, che'é dan ne'en soj se vaa ca'na' uún 'unj rihaan soj, ne nacaj 'unj man soj; ndaa síj, gaa ne cané rcua'aan taran' ní' yo' ei.

⁴ Ne aj ne'en soj chrej uchi' ndaa rej ca'anj 'unj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij síí tucu'yón se-nanaj so' a.

⁵ Gaa ne cataj síí cu'naj Tomás rihaan Jesucristó a:

—Ne ne'en núj rej ca'anj so', man Señor. Asa' ca'vee quene'en núj chrej uchi' ndaa rej ca'anj so' ga —taj síí cu'naj Tomás, xná'anj so' man Jesucristó a.

⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ma'anj me guun chrej rihaan soj, ne ma'anj me nana ya cunq soj, ne ma'anj me síí qui'yaj gaa i'na' nimán soj adonj. Sese se ca'vej rá yo'g so' canocó' so' manj, ne daj chihaa mij se cuchí' so' rihaan Réj Diose a ma'.

⁷ Sese ne'en ya soj manj, ne aj ne'en soj man Réj Diose adonj. Dan me se asij cuano ro', ne'en soj man so' nanj adonj —taj Jesucristó rihaan Tomás a.

⁸ Gaa ne cataj síí cu'naj Felipe:

—Tjhaán so' man Réé so' rihaan núj, ne guun ya rá núj, Señor —taj Felipe rihaan Jesucristó a.

⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan Felipe a:

—Sij que'ee ndo'o güii cachéé 'unj ga nij soj, ne me che'é ne quene'én so' manj, ga Felipe'. Xa' síí ne'en manj, tzaj ne so' me síí ne'en Réj Diose adonj. Asa' ca'vee cataj so' se vaa me rá so' tjhaán 'unj man Réj Diose rihaan so' ga.

¹⁰ Ne cuchuman ya rá so' se vaa cuyaán vaa rá 'unj ga Réj Diose a. 'Q se xa' nana a'mij, tzaj ne nuveé nana avii raq ma'anj me nana yo' ma'. 'Q se nuq Réj Diose nimanj, ne so' me síí 'yaj suun nu' suun 'yaj sunj adonj.

¹¹ Cuchuman rá soj se vaa cuyaán vaa rá 'unj ga Réj ei. Ca'vee se ne amán rá soj ni'yaj soj man ma'anj, tzaj ne cuchuman rá soj se-nanaj che'é suun 'yaj sunj ei.

¹² Ne cuano nihánj me se cataj yá 'unj rihaan soj se vaa síí amán rá ni'yaj manj me se ase vaa suun 'yaj suun ma'anj ro', danj

gaa suun qui'yaj suun ma'an so' uún nanj adonj. Tzaj ne suun sa' doj qui'yaj suun so', che'é se nucu'i 'unj rihaan Réj Diose ei.

¹³ Ne me ma'an rasuun cachinj soj rihanj che'é se me soj sí noco' manj, ne nu' yo' qui'yaj che'é soj adonj. Ndaa sij, gaa ne ve'é ca'mij nii che'é Réj Diose, qui'yaj ei.

¹⁴ Sese cachinj soj yo' rasuun rihanj che'é se me soj sí noco' manj, ne veé danj qui'yaj adonj.

¹⁵ "Sese ya aráj cochroj soj rihanj, ne cuno soj nij nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a.

¹⁶ Gaa ne cachinj ni'yaj ma'anj rihaan Réj Diose, gaa ne ca'nej so' yo'ó sí cuch'i' rihaan soj, ne ra'cu'j ndo'o so' man soj, ne cané so' ga soj nu' cavii nu' ca'anj a.

¹⁷ Dan me se Nimán Diose me sí cuch'i' rihaan soj, ne inanj nana ya rque so' man soj a. Tzaj ne se guun nucuaj nij yuvij man rihaan chumij nihánj nacaj nij so' man Nimán Diose a ma'. 'Q se ne ne'en nij so' man so' ma'. Tzaj ne soj me se ne'en soj man so', che'é se ne so' ga soj, ne yo'ó cané so' nimán soj adonj.

¹⁸ Se quináj ma'an soj ma'. 'Q se ca'na' uún 'unj rihaan soj ei.

¹⁹ Nichrun' ca'anj 'unj, ne se quene'en uún nij sí man rihaan chumij nihánj manj ma'. Tzaj ne quene'en ma'an soj manj, che'é se yo'ó vaa i'na' 'unj ga Diose, ne gaa i'na' nimán soj ga Diose adonj.

²⁰ Asa' quene'en soj manj ne quene'en soj se vaa cuyaán vaa rá 'unj ga Réj, ne cuyaán gaa rá soj ga 'unj nanj adonj.

²¹ Sí nari' se-nanaj ne uno nana yo' ro', sí yo' me sí ya aráj cochroj rihanj chuguanj. Ne cunuu 'ee rá Réj Diose man sí aráj cochroj rihanj, ne gaa 'ee rá ma'anj man so', ne quene'en so' manj, qui'yaj ei —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

²² Dan me se ca'mii sí cu'naj Judas rihaan so' a. Tzaj ne nuveé sij cu'naj Judas Iscariote me so' ma'. Yo'ó sí cu'naj Judas me a. Dan me se xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Me che'é cataj so' cuano nihánj se vaa quene'en nú mán so' qui'yáa so', tzaj ne se quene'en nij sí man rihaan chumij nihánj mán so' ga. Me che'é ca'mii so' danj ga —taj Judas, xná'anj so' man Jesucristó a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Sese aráj cochroj yo'ó so' rihanj, ne sese cuno so' se-nanaj, gaa ne cunuu 'ee rá Réj Diose man so', gaa ne cuch'i' núj rihaan so', ne yo'ó cayáán núj ga so' adonj.

²⁴ Xa' sí ne aráj cochroj rihanj, tzaj ne ne uno so' se-nanaj ma'. Ne nana ca'mij cuno soj me se nuveé inanj se-nanaj me nana yo' ma'. Se-nana Réj sí ca'neé manj rihaan chumij nihánj me nana ca'mij cuno soj nanj adonj.

²⁵ "Dan me se cuano yaj ne ma'anj ga soj, ne ca'mij nu' nana nihánj rihaan soj adonj.

²⁶ Tzaj ne vaa güii ca'nej Réj Diose man Nimán so' cuch'i' Nimán so' rihaan soj, ne ra'cu'j ndo'o Nimán so' man soj, gaa ne tucu'yón Nimán so' nu' nana man soj, ne ninuj rá soj nu' nana ca'mij rihaan soj, qui'yaj Nimán Diose yo' ei.

²⁷ "Dan me se se xej nuu nimán 'unj tanáj 'unj rihaan soj, ne se xej nuu nimán 'unj rquej man soj, ne se tiha' yu'unj 'unj man soj, ndaa vaa 'yaj nij sí man rihaan chumij nihánj ma'. Ya ya gaa xej nimán soj, qui'yaj ya 'unj adonj. Taj che'é quinano rá soj ma'. Se cuchu'vi' nimán soj ma'.

²⁸ Aj cuno soj nana ca'mij, se vaa cavii 'unj quínán' 'unj, tzaj ne ca'na' uún 'unj rihaan soj adonj. Sese sij aráj cochroj rihanj me soj, ne guun niha' rá soj cuno soj nana se vaa cavii 'unj quínán' 'unj yan yanj Réj Diose ei. Uun chij doj Réj rihanj nanj adonj.

²⁹ "Cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj quirán' 'unj rej rihaan ni', ne asa' quisij quirán' 'unj danj, gaa ne me rá 'unj cuchuman rá soj ni'yaj soj manj chuguanj.

³⁰ Se ca'mij que'ee doj nana rihaan soj a ma'. 'Q se daj doj ca'na' sí chree sí guun chij rihaan chumij nihánj, ne a doj se ca'vee guun chij so' rihanj a ma'.

³¹ Tzaj ne me rá 'unj quene'en nij sí man rihaan chumij nihánj se vaa aráj cochroó 'unj rihaan Réj Diose, ne che'é dan qui'yaj ndaa vaa cataj xna'anj so' rihanj adonj. Canicun' caya soj, ne cavii ní' ca'anj ní' ei —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

15

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa yo'ó ya'aa coj chruj uvá ro', danj vaa Jesucristó, ne ase vaa ya'aa ra'a avii xraá ya'aa manj ro', danj vaa ní' a

¹ Gaa ne cataj uún Jesucristó a: —Ase vaa yo'ó ra'a manj chruun uvá ro', danj vaa ya' 'unj, ne Réj Diose me sí tumé chruun uvá yo' chuguanj.

² Ne a me ma'an 'o ra'a chruun yo' ne rii chruj uvá, ne a'nej so' man ra'a yo' nanj adonj. Tzaj ne ra'a chruun man chruj uvá raá me se ve'é a'ne' so' man yo', gaa ne cumán doj chruj uvá raá yo' uún ei.

³ Dan me se ra'a chruun cachij sa' me soj, che'é se aj cuno soj nana ca'mij rihaan soj ei.

⁴ 'Q nuú rá soj manj, ne 'o nuú 'unj nimán soj a. Dan me se xa' ra'a chruun uvá, tzaj ne se ca'vee cumán chruj raá yo' sese ma'an inanj yo' a ma'. Ne ase vaa ra'a chruun chruj uvá ro', danj vaa soj, ne sese se cuno sa' soj rihanj, ne sese ca'anj yanij soj rihanj, ne se

ca'vee qui'yaj soj ndaa vaa me rá Réj Diose qui'yaj soj ma'.

⁵ “Dan me se 'unj nihánj me ma'an ra'a manj coj chruj uvá, ne soj me ra'a catuun avii xráa ra'a manj ei. Ne sese yo'o cunq soj rihanj, ne sese yo'o cunuú 'unj nimán soj, ne qui'yaj uxrá soj se vaa me rá Diose qui'yaj soj chuguanj. 'O se sese se racuj 'unj man soj, ne se guun nucuaj soj qui'yaj suun soj a doj suun sa' ma'.

⁶ Sese se ca'vej rá yo'o so' quinaj so' ga 'unj, ne quiri'ij nii man so', ndaa vaa 'yaj nii man ra'a chruun yo', ne canacqo yo', ne naqui'yaj chre' nii man nij ra'a chruun yo', ne quiri'ij nii man nij yo' rihaan ya'an ei. Dan me se cacaa nu' nij sí vaa danj nanj adonj.

⁷ “Tzaj ne sese yo'o cunq soj rihanj, ne sese yo'o cunuú se-nanaj nimán soj, ne ca'vee se me ma'an rasuun guun rá soj cachinj soj rihanj, ne rquej man soj chuguanj.

⁸ Che'é se uno soj rihanj, che'é dan a'mii sa' yuvií che'é Réj Diose, ne che'é dan guun nucuaj soj qui'yaj suun ndo'o soj suun sa', ne sese cunq sa' soj rihanj, ne sí tucu'yón se-nanaj me soj adonj.

⁹ Dan me se daj se 'ee rá Réj manj ro', danj vaa 'ee raj man soj chuguanj. Ne yo'o gaa 'ee raj ni'yaj 'unj man soj, qui'yaj soj ei.

¹⁰ Sese a'neé sa' soj suun a'nej rihaan soj, ne yo'o gaa 'ee raj man soj a. Veé danj 'yáa 'unj, ne a'neé sa' 'unj suun a'ne' Réj Diose rihanj, ne yo'o 'ee rá so' manj adonj.

¹¹ “Nu' nana nihánj cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é se me raj gaa niha' uxrá raj ni'yaj 'unj man soj, ne me raj gaa niha' uxrá rá ma'an soj uún a.

¹² Nihánj me suun sa' ya a'nej rihaan soj cunq soj ei. Nda' rá se vaa 'ee raj ni'yaj 'unj man soj ro', danj gaa 'ee rá soj ni'yaj soj tuvi' soj ei.

¹³ Dan me se sese ca'vej rá yo'o so' nayon so' rihaan tuvi' so' caví' so' che'é tuvi' so', ne sji 'ee ya rá man tuvi' me so', ne taj vaj a doj sí 'ee doj rá man tuvi' rihaan sí ca'vej caví' che'é tuvi' a ma'.

¹⁴ Ne nij soj me se tuvij me soj sese qui'yaj soj ndaa vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj nanj adonj.

¹⁵ Rej rihaan ní' me se se cataj 'unj se vaa se-mozó 'unj me soj a ma'. 'O se mozó me se ne ne'en so' daj 'yaj sí uun chij rihaan so' ma'. Xa' soj, tzaj ne aj cataj 'unj se vaa tuvij me soj, che'é se aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj nu' se vaa cataj Réj Diose rihanj adonj.

¹⁶ Ne quinaríi soj manj a ma'. Tananj ma'an 'unj nihánj quinaríi man soj ne cuné' 'unj man soj, yan cavíi soj qui'yaj ndo'o soj se vaa me rá Diose qui'yaj soj, ne se quinavij suun sa' 'yaj suun soj daj chihaa míj ma'. Ne che'é se cuné' 'unj man soj, che'é dan me ma'an rasuun cachinj soj rihaan Réj Diose

che'é se me soj sí nocq' manj, ne rque so' rasuun yo' man soj adonj.

¹⁷ Nihánj me se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan soj, se vaa gaa 'ee rá soj man tuvi' soj ei —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj me taj xna'anj Jesucristó se vaa nij ndo'o qui'yaj nij sí man rihaan chumií nihánj man ní' a

¹⁸ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Sese quitaj ri'yunj nij sí man rihaan chumií nihánj ni'yaj nij so' man soj, ne xcaj soj cuentá se vaa asino yaan quitáa ri'yunj nij so' man ma'anj a.

¹⁹ Sese sij man rihaan chumií nihánj un me ma'an soj, ne gaa niha' rá yo'ó nij sí man rihaan chumií nihánj ni'yaj nij so' man soj asuun, tzaj ne narií 'unj man soj se vaa tanáj soj chumií nihánj ne canoco' soj manj, ne che'é dan nuveé sij man rihaan chumií nihánj me soj cuano ma'. Che'é dan táa ri'yunj nij sí man rihaan chumií nihánj ni'yaj nij so' man soj ei.

²⁰ “Yo'o cunuú rá soj nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nuveé sij uun chij doj me mozó rihaan se-ru'vee mozó ma'. Che'é se canoco' nij sí taj ri'yunj manj qui'yaj nij so' sayuun manj ro', che'é dan ne'en soj se vaa ndaa ma'an soj do', canoco' nij so' qui'yaj nij so' sayuun nanj adonj. Ne che'é se ne cunq nij so' se-nanaj, ne che'é dan ne'en soj se vaa se cuno nij so' se-nana soj a man adonj.

²¹ Dan me se qui'yaj nij so' nu' se nij yo' man soj, che'é se me soj sí nocq' manj, che'é se ne ne'en nij so' man sí ca'neé manj chuguanj.

²² Sese ne ca'na' 'unj, ne sese ne ca'mij ga nij so', ne taj vaj cacun' tumé nij so' saj ma'. Tzaj ne cuano nihánj me se natá' 'unj se-nana Diose rihaan nij so', ne se ca'vee cataj nij so' se vaa nuveé sij taj ri'yunj man Diose me nij so' ma'.

²³ 'O se sí taj ri'yunj manj ro', so' me sí taj ri'yunj man Réj Diose ei.

²⁴ Ne suun sa' nocqo qui'yaj sunj quene'en nij so' me se ne qui'yaj a yo'ó yuvií suun sa' nocqo vaa danj ma'. Ne sese ne qui'yaj suun sa' nocqo yo' quene'en nij so', ne ne tumé nij so' cacun' saj ma'. Tzaj ne yaj me se aj quene'en nij so' nij suun sa' nocqo qui'yaj sunj, ne quitáa ri'yunj nij so' mán 'unj, man Réj Diose do', nanj adonj.

²⁵ Tzaj ne nihánj me se quisij ya nu' nana nihánj nana no rihaan se-tucuanj Moisés nana nayaa ma'an nij so' se vaa, “Quitáa ri'yunj rma'an nij so' manj”, taj se-tucuanj Moisés yo', ne veé danj qui'yaj guqe nij so' nanj adonj.

²⁶ “Dan me se ca'nej 'unj Nimán Diose cavíi so' rej ne Diose ca'na' so' rihaan soj, ne

raꝓuꝓj so' man soj, ne inanj nana ya rꝓe so' man soj, ne asa' ca'na' Nimán Diose rihaan soj, gaa ne cataj xna'anj so' rihaan soj che'ej ei.

²⁷ Ne cataj xna'anj ma'an soj che'ej, che'é rej asj guun che'ej cachéé 'unj rihaan chumiꝓ nihánj, cachéé soj gaj ei.

16

¹ “Nihánj me quisj cataj xna'anj 'unj nu' nana nihánj rihaan soj, che'é rej na'vej raj guun na'aj soj che'é se vaa quiran' soj a.

² 'O se se ca'vej rá nij sí israelitá cunu chre' soj ga nij so' rá ve' tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés ma'. Ne quisj güi guun rá nij so' se vaa nuveé sꝓ noco' man Diose me soj, ne guun rá sí ticavi' man soj se vaa ve'é uxrá 'yaj suun so' rihaan Diose gaa ticavi' so' man soj a.

³ Danj quiyaj nii, che'é rej ne ne'en uxrá nii man Réj Diose do', man ma'anj do' a.

⁴ Tzaj ne nihánj me cataj xna'anj 'unj nu' nana nihánj rihaan soj, che'é rej asa' quiran' soj nu' sayuun nihánj, ne ninuj rá soj se vaa aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é nu' nihánj nanj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj me taj xna'anj Jesucristó se vaa ca'anj so' ne ca'na' Nimán Diose rihaan ní' a

Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Ne cataj xna'anj 'unj nu' nana nihánj rihaan soj gaa guun che'e soj cachéé soj gaj, che'é se cachéé ma'anj ga soj, ne che'é dan ne cachijn nana vaa danj rihaan soj ma'.

⁵ Tzaj ne cuano nihánj me se quinan' uún 'unj rihaan sí ca'néé manj rihaan chumiꝓ nihánj, ne me che'é ne xná'anj soj manj me rej ca'anj 'unj ga.

⁶ Tzaj ne che'é se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ca'anj 'unj ro', che'é dan nanó ndo'o rá soj ne nuꝓ xru' rá soj chuguanj.

⁷ Tzaj ne ya vaa nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, se vaa cavij sa' soj doj che'é se ca'anj 'unj adonj. 'O se sese se ca'anj 'unj, ne se ca'na' Nimán Diose rihaan soj ma'. Tzaj ne sese ca'anj 'unj, ne ca'ne'j 'unj man so' rihaan soj adonj.

⁸ Ne asa' quisj ca'na' so', ne cutá' so' cacun' xráá nij sí man rihaan chumiꝓ nihánj se vaa tumé nij so' cacun' do', se vaa ataa cunu sa' nij so' rihaan Diose do', se vaa ca'ne'j ya Diose cacun' che'é nij so' do' a.

⁹ Dan me se che'é se ne cuchuman rá nij yuvij ni'yaj nij so' manj ro', che'é dan cataj Nimán Diose se vaa tumé nij so' cacun' a.

¹⁰ Che'é se cavij 'unj quinan' 'unj rej yanj Réj Diose ne se quene'en soj doj manj ro', che'é dan cataj Nimán Diose se vaa ataa cunu sa' nij yuvij rihaan Diose a.

¹¹ Che'é se aj ca'ne' Diose cacun' che'é sí chree sí uun chij rihaan chumiꝓ nihánj ro', che'é dan cataj Nimán Diose se vaa ca'ne' Diose cacun' che'é ma'an nij yuvij uún adonj.

¹² “Dan me se vaa uxrá doj nana me raj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tzaj ne se guun nucuaj soj cuño soj nana yo' cuano a ma'.

¹³ Tzaj ne asa' quisj ca'na' Nimán Diose yo', ne tucu'yón so' nu' nana ya rihaan soj nanj ei. 'O se sꝓ a'mii inanj nana ya me so' adonj. 'O se se ca'mii so' nana cavij raa so' ma'. Tananj ca'mii so' inanj nana cataj xna'anj Diose cuño so', ne dan me se cataj xna'anj so' che'é se vaa ca'na' rihaan soj rej rihaan soj nanj adonj.

¹⁴ Ca'mii sa' so' che'é 'unj, che'é se nicaꝓ so' se-nanaꝓ, ne nicaꝓ so' nu' si'yáꝓ, ne cataj xna'anj so' nana yo' rihaan soj chuguanj.

¹⁵ Nu' se nicaꝓ Réj Diose me se si'yáꝓ me yo' ei. Che'é dan cataj 'unj se vaa nicaꝓ so' si'yáꝓ, ne tijaan so' rihaan soj a —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj me taj xna'anj Jesucristó che'é güi guun niha' rá nij sí tucu'yón se-nana so' a

¹⁶ Gaa ne cataj uún Jesucristó:

—Cachen doj, gaa ne se quene'en soj manj ma'. Gaa ne cachen doj uún, gaa ne quene'en uún soj manj chuguanj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

¹⁷ Che'é dan xná'anj nij sí tucu'yón se-nana so' man tuvi' nij so', cataj nij so':

—Me che'é ca'mii so' nana vaa danj se vaa, “Cachen doj, gaa ne se quene'en soj manj, ne cachen doj uún, gaa ne quene'en uún soj manj, che'é se cavij 'unj quinan' 'unj rej yanj Réj Diose a”. Me che'é tu'va so' danj, rá soj ga —taj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó, xná'anj nij so' man tuvi' nij so' a.

¹⁸ Che'é dan xná'anj uún nij so', cataj nij so':

—Me che'é ca'mii so' nana “cachen doj” ga. 'O se ne ne'en uxrá núj daj taj so' a ma' —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

¹⁹ Quene'en Jesucristó se vaa me rá nij so' xná'anj nij so' man so', ne che'é dan xná'anj ma'an so' man nij so', cataj so':

—Me che'é xná'anj ndo'o soj man tuvi' soj che'é nana ca'mij, se vaa cachen doj, gaa ne se quene'en uún soj manj, gaa ne cachen doj uún, gaa ne quene'en uún soj manj ga.

²⁰ Cuano nihánj me cataj yá yá 'unj rihaan soj se vaa ta'vee soj ne quinanó ndo'o rá soj, tzaj ne guun niha' rá nij sí man rihaan chumiꝓ nihánj adonj. Nda' se quinanó ndo'o rá soj, tzaj ne cachen doj, gaa ne guun niha' uxrá nimán soj nanj ei.

²¹ Dan me se chana uchruj ne'ej me se nanó ndo'o rá no', che'é se daj doj quisj orá

cuchruj no' ne'ej, tzaj ne gaa quisij ca'ngaa ne'ej, ne ni'yón no' nu' sayuun quiran' no' nanj ei. 'Q se uun niha' ndo'o rá no' che'é se ca'ngaa yuvij rihaan chumiñ nanj adonj.

²² Ne xa' soj, tzaj ne cuano nihánj me se nanó rá soj, tzaj ne vaa güii quene'en uún 'unj man soj, gaa ne guun niha' uxrá rá soj, ne taj vaj a doj sí ca'ne'e se niha' nimán soj a ma'.

²³ Ne güii dan me se se xná'anj soj a doj nana manj a ma'. Ya ya cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa me ma'an rasuun cachinj ni'yaj soj rihaan Réj Diose ne cata' tu'va soj se-chuvij, ne rque so' nu' yo' man soj adonj.

²⁴ Dan me se nda' se sij noco' manj me soj, tzaj ne gaa rque me se ne cachinj ni'yaj soj a doj rasuun rihaan Réj Diose ma'. Cachinj ni'yaj soj, ne quirí' soj ei. Ndaa síj, gaa ne gaa niha' uxrá rá soj adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

Nana nihánj me taj xna'anj Jesucristó se vaa quinán' so' rihaan Réj so' Diose ne ca'na' uún so' rihaan chumiñ a

²⁵ Gaa ne cataj uún Jesucristó a:

—Dan me se aj ca'mii cachrón ndo'oj rihaan soj che'é rasuun nihánj, tzaj ne vaa güii, ne se ca'mii cachronj doj rihaan soj a ma'. Tanañ nana nicá nata' 'unj rihaan soj che'é Réj Diose a.

²⁶ Ne güii dan me se cachinj ni'yaj soj rasuun rihaan Réj Diose, ne cata' tu'va soj se-chuvij, ne taj che'é cataj 'unj rihaan soj se vaa ma'anj cachinj ni'yaj rihaan Réj che'é soj a ma'.

²⁷ 'Q se ma'an Réj Diose 'ee rá man soj, che'é se sij aráj cochroj rihanj me soj, ne amán rá soj se vaa cavii 'unj rihaan Réj Diose nanj á.

²⁸ Dan me se cavii 'unj rihaan Réj Diose, ne ca'ná' 'unj rihaan chumiñ nihánj, gaa ne cavii uún 'unj rihaan chumiñ nihánj, ne nucuí' uún 'unj rihaan Réj Diose adonj —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

²⁹ Gaa ne cataj nij sí tucu'yón se-nana so' a:

—Cuanó nihánj me se nana nicá a'mii so' no núj, ne a doj ne ca'mii cachrón so' ma'.

³⁰ Nihánj me se ne'en núj se vaa ne'én so' cunudanj, ne ndaa ne'én so' me nana uun rá yuvij xna'anj yuvij mán so' a. Che'é dan amán rá núj se vaa cavii so' rihaan Diose nanj á —taj nij sí tucu'yón se-nana Jesucristó a.

³¹ Gaa ne xná'anj Jesucristó man nij so', cataj so':

—Ndaa yaj cuchumán ya rá soj na'.

³² Dan me se quisij güii, ne ve'e aj quisij güii yo', ne cha'nyu soj, ne ino' rej cunanj 'o' 'o soj, ca'anj soj, ne tanáj soj man orún' 'unj nanj á.

Tzaj ne se quináj orún' 'unj ma'. 'Q se nicun' Réj Diose gaj adonj.

³³ Nu' nana nihánj ca'mij rihaan soj, che'é se me raj gaa xej nimán soj che'é rej noco' soj manj, tzaj ne quiran' soj sayuun rihaan chumiñ nihánj, tzaj ne vaa che'é guun niha' rá soj, ne guun ya ya rá soj se vaa 'unj nihánj qui'yaj canaán ya rihaan chumiñ nihánj ei —taj Jesucristó rihaan nij sí tucu'yón se-nana so' a.

17

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó gaa cachin' ni'yaj so' rihaan Réj so' Diose a

¹ Quisij ca'mii Jesucristó nana dan rihaan nij sí tucu'yón se-nana so', gaa ne naxcaj rihaan so', ni'yaj so' rej xta', ne cataj so':

—Aj quisij orá yo', Ataj. Ve'é cavii 'unj sij ta'nij so', qui'yáa so', gaa ne ve'é ca'mii yuvij che'é so', qui'yáj,

² che'é se guun chij 'unj rihaan cunudanj yuvij, qui'yáa so' a. Ne che'é dan nu' nij sí rque so' manj me se gaa i'na' nij so' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yáj a.

³ Ne sí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj me se so' me sí ne'en mán so' do', mán 'unj do' a. Dan me se orún' so' me Diose ya, ne 'unj Jesucristó me sí ca'ne'e so' rihaan chumiñ nihánj adonj.

⁴ Dan me se aj qui'yaj sunj nu' suun ca'ne' so' rihanj, ne che'é dan aj ca'mii sa' nij yuvij man rihaan chumiñ nihánj che'é so' nanj adonj.

⁵ Ne cuano nihánj me se qui'yáa so' cavii sa' 'unj ga ma'an so', Ataj Chij, ndaa vaa cavii sa' 'unj ga so' asij ataa guun chumiñ nihánj a.

⁶ "Ne xa' nij sí rque so' manj sí cavii rihaan chumiñ nihánj, tzaj ne cataj xna'anj 'unj se-nana so' rihaan nij so', ne sij cuno rihaan so' me nij so', ne rque so' man nij so' rihanj, ne aj canoco' nij so' se-nana so' nanj á.

⁷ Nihánj me se ne'en nij so' se vaa nij rasuun nicaj 'unj me se ma'an so' me sí rque nu' rasuun yo' manj nanj adonj.

⁸ 'Q se cataj xna'anj 'unj nu' nana rque so' manj rihaan nij so', ne cuno nij so', ne ne'en ya nij so' se vaa cavii 'unj rihaan so', ne amán rá nij so' se vaa ca'ne'e so' manj rihaan chumiñ nihánj a.

⁹ "Nihánj me se achín n'yáa 'unj rihaan so' che'é nij so' a. Ne xa' che'é nij sí man rihaan chumiñ nihánj, tzaj ne se cachin' ni'yáa 'unj che'é cunudanj nij so' ma'. Maan inanj che'é nij sí rque so' manj me cachin' ni'yáa 'unj rihaan so' adonj. 'Q se sij uno rihaan so' me nij so' nanj á.

¹⁰ Ne nij sí noco' manj me se noco' nij so' mán so', ne nij sí noco' mán so' ro', noco'

manj, ne aj cavii sa' 'unj, qui'yaj nij so' nanj á.

¹¹ Ne nihánj me se nuví' 'unj yaán rihaan chumiñ nihánj a ma'. 'O se nij síi nihánj yaán rihaan chumiñ nihánj adonj. 'Unj me se quínán' 'unj rej yanj so' nanj adonj. Dan me se nij síi rqué so' manj me se qui'yáa so' se ndo'o, ne cutumé so' man nij so', che'é rej yo'q cunqo nij so' rihaan so', Ataj Chij. Ne cuyaán gaa rá nij so' ga ní' ei.

¹² Gaa cayáán 'unj ga nij so' me se tumej man nij so' cunqo nij so' rihaan so' a. Che'é se rqué so' man nij so' rihanj ro', che'é dan ve'é tumej man nij so' a. Ne cunaj cutumej man nij so' adonj. Ne a 'ó nij so' ne ca'anj ni'ya, qui'yáj ma'. Tzaj ne quene'én so' se vaa ca'anj ni'ya yo'q tuvi' nij so', ne grún' so' ca'anj ni'ya, ne dan me se quisij ya nu' nana no rihaan dáán so' adonj.

¹³ "Nihánj me se quínán' 'unj rej yanj so', ne a'mii 'unj nu' nana nihánj gaa vaj 'unj rihaan chumiñ nihánj, che'é se me raj gaa niha' uxrá rá nij so' ndaa se vaa niha' rá ma'anj adonj.

¹⁴ Aj rquej se-nana so' rihaan nij so', ne che'é dan táa ri'yunj nij síi man rihaan chumiñ nihánj ni'yaj nij so' man nij síi rqué so' manj a. 'O se ase vaa 'unj ro', danj vaa nij síi rqué so' manj, ne nuveé sij man rihaan chumiñ nihánj me nij so' a ma'.

¹⁵ "O se se cachín ni'yáa 'unj se vaa ca'neé so' man nij so' rihaan chumiñ nihánj ma'. 'O se me rá 'unj cutumé so' man nij so' se cunuu chi'ii nimán nij so' a man adonj.

¹⁶ Dan me se ase vaa 'unj vaa nij so', ne nuveé sij man rihaan chumiñ nihánj me nij so' ma'.

¹⁷ Inanj nana ya cunqo nij so', qui'yáa so', gaa ne sa' inanj gaa nij so' rihaan so' á. Ne se-nana ma'an so' me nana ya yo' ei.

¹⁸ Dan me se ca'neé 'unj man nij so' rihaan chumiñ nihánj, ndaa vaa ca'neé so' man ma'anj rihaan chumiñ nihánj a.

¹⁹ Ne nihánj me se inanj qui'yaj sunj rihaan so' caví' 'unj che'é nij so', che'é rej cunqu sa' ya nij so' rihaan so' adonj.

²⁰ "Ne nuveé inanj che'é nij síi nihánj me achín ni'yáj rihaan so' a ma'. Tananj achín ni'yáa 'unj che'é nij síi cunqo se-nana so' ne cuchuman rá ni'yaj manj vaa güii, qui'yaj nij síi nihánj síi nata' se-nana so' nanj adonj.

²¹ Dan me se, né so' ga 'unj, Ataj Chij, ne né 'unj ga so' a. Ne 'o rcua'áan ní', ne dan me se achín ni'yáa 'unj che'é taran' nij so' se vaa cuyaán gaa rá taran' nij so' uún, ne yo'q noco' nij so' man ní', ne che'é dan cuchuman rá nij síi man rihaan chumiñ nihánj se vaa ca'neé so' manj rihaan chumiñ nihánj a.

²² Ne ase vaa cavii sa' 'unj qui'yáa so' ro', danj cavii sa' nij so', qui'yáj, che'é se me rá

'unj cuyaán gaa rá nij so' ndaa rá se vaa 'yaj ma'an ní' a.

²³ Dan me se cayáán 'unj ga nij so' ndaa vaa yaán so' ga 'unj, gaa ne quisij nij so' nari' nij so' nu' nana ya, ne ase vaa grún' yuvij ro', danj gaa nij so' a. Ndaa sij, gaa ne quene'en nij síi man rihaan chumiñ nihánj se vaa ca'neé so' manj ne 'ee rá so' man nij síi rqué so' manj ndaa vaa 'ee rá so' manj adonj.

²⁴ "Ne xa' nij síi rqué so' manj, tzaj ne me rá 'unj cayáán nij so' ga 'unj rej cayáán 'unj, Ataj. 'O se me rá 'unj quene'en nij so' se vaa cavii sa' 'unj qui'yáa so' á. 'O se asij ataa qui'yáa so' chumiñ nihánj me se aj 'ee rá so' manj, ne cavii sa' 'unj, qui'yáa so' ei.

²⁵ Ataj Chij, sa' inanj 'yáa so' ei. Tzaj ne ne ne'en nij síi man rihaan chumiñ nihánj man so' ma'. Tzaj ne 'unj me se quene'en man so', ne quene'en nij síi nihánj se vaa ca'neé so' manj rihaan chumiñ nihánj a.

²⁶ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij so' daj sij mé so', ne cataj 'unj doj rihaan nij so', che'é rej gaa 'ee rá so' man nij so' ndaa vaa 'ee rá so' manj, ne cayáán 'unj ga nij so' a —taj Jesucristó, cachín ni'yaj so' rihaan Diosé a.

18

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa quita'aa nij tanuu man Jesucristó a

¹ Gaa quisij ca'mii Jesucristó nu' nana vaa danj, gaa ne cavii so' ga nij síi tucuyón se-nana so', ne ca'anj nij so' rej xcó chráa cu'naj Cedrón, ne cuchí' nij so' 'o naa chruun, ne catúj taran' nij so' a.

² Ne síi cu'naj Judas síi taquachén man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó me se aj quene'en so' rej yo' a. 'O se aj guun que'ee ndo'o cunuu chre' Jesucristó rej yo' ga nij síi tucuyón se-nana so' a.

³ Dan me se nicaj Judas man nij tanuu do', man nij se-mozó nij xrej atá suun nocqo doj do', man nij se-mozó nij síi fariseo do', ca'anj so' rej yo' a. Ne nicaj nij so' aga' ya'an do', ca' acaa do', ne espadá do', nicaj nij so' vaj nij so' rej yanj Jesucristó ga nij síi tucuyón se-nana so' a.

⁴ Dan me se quene'en Jesucristó nu' se vaa quirán' so', tzaj ne curihanj so', ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Me síi nano' soj ga —taj so', xna'anj so' man nij so' a.

⁵ Gaa ne cataj nij so' rihaan so' a:

—Nano' núj man Jesús síi cavii chuman' Nazaret a —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

—'Unj me so' ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Dan me se canicun' síi cu'naj Judas ga nij so' 'na' so' ga nij so' a.

⁶ Dan me se gaa cataj Jesucristó se vaa ma'an so' me síi nano' nij so', gaa ne nu' naxuun nij so' man nij so', ne naxru' nij so' rihaan yo'óo a.

⁷ Gaa ne xná'anj uún Jesucristó man nij so', cataj so':

—Me síi nano' soj ga —taj uún Jesucristó a.

Gaa ne cataj uún nij so':

—Jesús síi cavii chuman' Nazaret a —taj uún nij so' a.

⁸ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa 'unj me so' ei. Sese 'unj me síi nano' soj, ne ca'ne' rá soj ca'anj nij síi nihánj á —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁹ Danj ca'mii so' rihaan nij tanuu che'é rej ca'vee quisij ya nu' nana ca'mii so' rihaan Diose se vaa ne ca'anj ni'ya a 'óo nij síi rque Diose man so' a.

¹⁰ Dan me se nicaj síi cu'naj Simón Pedró neé espadá, ne quirri so' taneé so', ne go' so' raq se-mozó xrej atá suun nocoo doj, ne veé danj güéj nuj xréé so' rej nuva' so', qui'yaj Pedró a. Ne mozó yo' ro', cu'naj Malco a.

¹¹ Dan me se cataj Jesucristó rihaan Pedró a:

—Na'nej sa' so' taneé so' rque nuj á. Dan me se ase vaa 'o tazá nuu na vinó rque Réj Diose manj co'oj ro', danj vaa sayuun nihánj rihanj, ne me che'é na'vej rá so' co'oj man yo' ga —taj Jesucristó, xná'anj so' man Pedró a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj nicaj nii man Jesucristó rihaan síi cu'naj Anás a

¹² Dan me se quita'aa nij tanuu do', síi uun chij rihaan nij tanuu do', nij se-mozó nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá do', man Jesucristó, ne numij nij so' ra'a so',

¹³ ne asino yaan ca'anj nicaj nij so' man so' rihaan síi cu'naj Anás a. Dan me se síi cu'naj Anás yo' me se rej chej síi cu'naj Caifás me so', ne Caifás me síi guun xrej atá suun nocoo doj yo' yo' a.

¹⁴ Ma'an síi cu'naj Caifás me síi narque chrej rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá se vaa vaa che'é cavj' 'o snó'o che'é cunudanj nij yuvij israelitá yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj síi cu'naj Pedró se vaa nuveé sij nocoo man Jesucristó me so' a

¹⁵ Dan me se canoco' Simón Pedró do', yo'óo síi tucu'yón se-nana Jesucristó do', rej xco Jesucristó a. Ne yo'óo so' me se sij ne'en xrej atá suun nocoo doj man me so', ne catúj so' ga Jesucristó ta'yaa tucua xrej atá suun nocoo doj a.

¹⁶ Ne Pedró me se quináj so' xe' rej nichrun' ta'yaa a. Che'é dan curihanj yo'óo síi tucu'yón se-nana Jesucristó yo', ne ca'mii

so' ga chana tumé ta'yaa, ne catúj Pedró uún, qui'yaj so' a.

¹⁷ Dan me se xná'anj chana tumé ta'yaa man Pedró, cataj no':

—Ne nuvé so' me síi tucu'yón se-nana síi nihánj na' —taj no', xná'anj no' man Pedró a.

Ne cataj so':

—Taj ma' —taj Pedró yo' a.

¹⁸ Ne nicun' nij mozó do', nij tanuu do', rej nachráj nii ya'an a. 'O se acoj tiha' rej man nij so', ne cunuu guun nij so' ya'an a. Ne ca'anj Pedró uún cunuu guun ma'an so' ya'an a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó rihaan síi cu'naj Anás a

¹⁹ Dan me se síi cu'naj Anás síi cayáan xrej atá suun nocoo doj asij rque doj ro', xná'anj so' man Jesucristó che'é nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó do', che'é ma'an nana tucu'yón Jesucristó man nij so' do' a.

²⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—'Unj ro', ca'mii ranga' rihaan cunudanj nij yuvij a. Nu' güii tucu'yón 'unj se-nanaj rá ve' tucu'yón ní se-tucuanj Moisés do', rá nuví nocoo do', ne yo' me rej nuu chre' taran' soj sij uun chij rihaan nij yuvij israelitá a. Ne taj vaj nana ne ca'mii yuve 'unj ma'.

²¹ Me che'é xná'anj soj manj ga. Xna'anj soj man nij yuvij cuno nana ca'mij á. Veé nij so' ne'en ya daj ca'mii 'unj nanj ei —taj Jesucristó rihaan síi cu'naj Anás yo' a.

²² Quisij ca'mii Jesucristó danj, gaa ne coxro yo'oc mozó nicun' rej yo' xruu Jesucristó, ne cataj so':

—Me che'é ca'mii so' danj rihaan xrej atá suun nocoo doj —taj so', guun yuvaá so' man Jesucristó a.

²³ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Sese ca'mii chi'ij 'unj, ne cataj so' me nana chi'ij ca'mij á. Tzaj ne sese ca'mii sa' 'unj, ne me che'é coxro so' manj ga —taj Jesucristó rihaan mozó coxro man so' a.

²⁴ Veé yo', gaa ne ca'née síi cu'naj Anás man Jesucristó rihaan síi cu'naj Caifás síi cayáan xrej atá suun nocoo doj, ne veé 'o danj numij so' ca'anj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa yavij cataj Pedró se vaa nuveé sij nocoo man Jesucristó me so' ma'

²⁵ Dan me se nicun' Simón Pedró cunuu guun so' ya'an a. Gaa ne cataj 'o yuvij rihaan so':

—Nuveé yo'oc síi nocoo' man so' mé so' na' —taj yuvij, xná'anj yuvij man so' a.

Ne cataj Pedró:

—Taj ma' —taj so' a.

²⁶ Gaa ne xná'anj yo'oc se-mozó xrej atá suun nocoo doj man so', ne tuvi' síi güéj xréé qui'yaj Pedró me so', ne cataj so':

—Nuveé so' me sí vaj ga Jesucristó rque naa chruun quene'enj na' —taj so', xná'anj so' man Pedró a.

²⁷ Gaa ne cataj uún Pedró se vaa nuveé tuvi' Jesucristó me so' a. Ne nu' ca'mii so' danj, gaa ne nu' caguáj to'loo a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana ca'mii Jesucristó ga sí cu'naj Pilato a

²⁸ Dan me se nicaj nij mozó do', nij tanuu do', man Jesucristó curihanj nij so' rej ne sí cu'naj Caifás, ne ca'anj nij so' tucuaá suun a. Na'yaan uxrá me yo' a. Ne ne catuu nij sí israelitá rá tucuaá suun a ma'. 'Q se me rá nij so' chá nij so' cha'anj pascuaá, ne che'é dan ne ca'vej rá nij so' guun chi'iij nij so' rihaan Diose qui'yaj tucuaá suun yo' a.

²⁹ Che'é dan curihanj ma'an sí cu'naj Pilato rej nicun' nij so' a. Ne xná'anj sí cu'naj Pilato man nij so', cataj so':

—Me cacun' cuta' soj xraá snó'o nihánj, rá soj ga —taj so' rihaan nij yuvi' ca'na' ga Jesucristó a.

³⁰ Gaa ne cataj nij so' rihaan sí cu'naj Pilato a:

—Sese nuveé sij 'yaj chi'iij me sí nihánj, ne ne tacuachén núj man so' ndaa rihaan so' tzaj ma' —taj nij yuvi' rihaan sí cu'naj Pilato a.

³¹ Che'é dan cataj sí cu'naj Pilato rihaan nij so' a:

—Nícaj soj man so', ne ca'ne' soj cacun' che'é so', qui'yaj soj ndaa vaa tucuaán noco' ma'an so' á —taj sí cu'naj Pilato rihaan nij so' a.

—Tzaj ne no xcúun so' cavi' so', rá núj, tzaj ne na'vej rá soj sij cavii chuman' Romá ticavi' núj man a 'o yuvi' a ma' —taj nij so' rihaan Pilato a.

³² Che'é se ca'mii nij so' danj ro', che'é dan quisij ya nu' se-nana Jesucristó nana a'mii che'é daj qui'yaj nii man so' ticavi' nii man so' a. 'Q se orún' nij yuvi' man chuman' Romá cachrón rihaan rcutze man yuvi' tumé cacun' a.

³³ Dan me se catúj uún sí cu'naj Pilato tucuaá suun, ne canacúun so' ca'na' Jesucristó, ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Ma'an so' me sí nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvi' israelitá na' —taj sí cu'naj Pilato rihaan Jesucristó a.

³⁴ Gaa ne xná'anj Jesucristó man so', cataj Jesucristó:

—Ma'an so' cavii raá nana vaa danj ca'mii so' na'. Ase yo'ó yuvi' cataj xna'anj rihaan so' che'ej xa' —taj Jesucristó, xná'anj so' man sí cu'naj Pilato a.

³⁵ Gaa ne xná'anj sí cu'naj Pilato man so', cataj so':

—Sij israelitá mé 'unj, rá so' na'. Ne'én 'unj se-tucuañj soj, rá so' na'. 'Q se nij tuvi' so' do', ma'an nij xrej atá suun noco'o doj do',

tacuachén mán so' rihanj á. Me cacun' tumé so' ga —taj sí cu'naj Pilato, xná'anj so' man Jesucristó a.

³⁶ Gaa ne cataj Jesucristó:

—'Q se nuveé rihaan chumii nihánj me rej uun chij 'unj ma'. Sese rihaan chumii nihánj me rej uun chij 'unj, ne gaa tanuu 'yaj suun rihaan, ne cavii nij tanuu, cunu' nij tanuu, che'é rej se cata'aa nij sí uun chij rihaan nij yuvi' israelitá manj tzaj adonj. Tzaj ne nuveé rihaan chumii nihánj me rej guun chij 'unj ma' —taj Jesucristó a.

³⁷ Gaa ne xná'anj sí cu'naj Pilato man so', cataj so':

—Che'é dan sí nicaj suun rey mé so' na'. Ya na' —taj Pilato, xná'anj so' man Jesucristó a.

Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ya uxrá vaa nana ca'mii ma'an so' se vaa sij nicaj suun rey mej á. Ne nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan so' me che'é ca'ngaa 'unj ne me che'é ca'ná' 'unj rihaan chumii nihánj ei. Dan me se ca'ná' 'unj cataj xna'anj 'unj nana ya rihaan yuvi' a. Ne cunudanj nij sí ya ro', uno nana ya a'mij adonj —taj Jesucristó rihaan Pilato a.

³⁸ Ne cataj Pilato rihaan so':

—A me nana cu'naj nana ya ga —taj Pilato, xná'anj Pilato man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj sí cu'naj Pilato gaa ca'ne' so' cacun' che'é Jesucristó a

Ne gaa quisij ca'mii sí cu'naj Pilato nana vaa danj ga Jesucristó, ne curihanj uún so' rej nicun' nij sí uun chij rihaan nij yuvi' israelitá, ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Taj vaj a doj cacun' tumé so' nari' 'unj a ma'.

³⁹ Tzaj ne vaa yo'ó tucuaán noco' ní se vaa rii 'unj 'o tuvi' soj sí 'nij taga' 'o 'o cha'anj pascuaá a. Ne me rá soj quirii 'unj man ma'an sí nihánj sí nicaj suun rey uun chij rihaan soj sij israelitá na' —taj sí cu'naj Pilato, xná'anj so' man nij yuvi' a.

⁴⁰ Che'é dan caguáj uún nij yuvi', cataj nij so':

—Se quirii so' man sí nihánj a ma'. Tananj sí cu'naj Barrabás quirii so' ei —taj nij yuvi', caguáj nij yuvi' a.

Ne sí cu'naj Barrabás me se sij guun rá cunuj ga gobiernó me so' a.

19

¹ Dan me se nicaj sí cu'naj Pilato man Jesucristó, ne go' nij tanuu cuartá xraá so', qui'yaj Pilato yo' a.

² Ne qui'yaj nij tanuu cachiin tanj, ne cuta' nij so' raá Jesucristó, ne na'néé nij so' yatzíj tintá sa' ndo'o man Jesucristó a.

³ Gaa ne cuchí' ndo'o nij so' rihaan Jesucristó, ne cataj nij so':

—Veé síí nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitá mé so' á —taj nij so', ca'mii tico nij so', ne coxro nij so' xruu Jesucristó a.

⁴ Gaa ne curihanj uún síí cu'naj Pilato xe', ne cataj so' rihaan nij yuvij a:

—Nj'yaj soj ei. Curihanj uún so' rihaan soj, qui'yáj, che'é rej xcáj soj cuentá se vaa taj vaj cacun' tumé so' nari' 'unj a man chuguanj —taj Pilato rihaan nij yuvij a.

⁵ Gaa ne curihanj Jesucristó xe', ne 'nij raa so' cachriin tanj, ne nuu so' yatzíj tintá sa' yo' a. Ne cataj Pilato rihaan nij yuvij a:

—Nj'yaj soj man snó'o nihánj vij —taj Pilato rihaan nij yuvij a.

⁶ Dan me se gaa quene'en nij xrej atá suun nocqo doj do', nij se-mozó nij so' do', man Jesucristó, ne caguáj nij so', cataj nij so':

—Cavi' so' rihaan rcutze, qui'yáá so' ei —taj nij so', caguáj nij so' a.

Gaa ne cataj Pilato rihaan nij so' a:

—Nícaj ma'an soj man so' cachron soj man so' rihaan rcutze, sese me rá soj ei. Xa' 'unj, tzaj ne taj vaj a doj cacun' tumé so' nari' 'unj a ma' —taj Pilato rihaan nij so' a.

⁷ Gaa ne cataj nij síí uun chij rihaan nij yuvij israelitá no síí cu'naj Pilato:

—Vaa tucuaán nocq' núj, ne tucuaán nocq' núj taj se vaa nq xcúún so' cavi' so', che'é rej cataj so' se vaa ta'nij Diose me so' adonj —taj nij so' rihaan Pilato a.

⁸ Dan me se gaa cuno síí cu'naj Pilato nana vaa danj, gaa ne doj a cuhu'vi' so',

⁹ gaa ne catúj uún so' tucua' suun, ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Me rej cavii so' ga —taj so', xná'anj so' man Jesucristó a.

Tzaj ne ne ca'mij Jesucristó a 'ó nana rihaan so' a.

¹⁰ Che'é dan cataj Pilato rihaan so' a:

—Me che'é ne a'mii so' ga. Ne ne'éen so' sese 'unj ro', me síí nq xcúún quirijí mán so' taga', ne rej nó xcúún qui'yaj cachron nij tanuu mán so' rihaan rcutze á. Me che'é ne acáj so' cuentá ga —taj Pilato, xná'anj so' man Jesucristó a.

¹¹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Sese nuveé Digse me síí cune' mán so' catá so' suun nihánj, ne ne guun nucaá so' qui'yáá so' a doj rasuun asuun tzaj ma'. Che'é dan síí tacuachén manj rihaan so' me síí tumé doj cacun' rihaan so' adonj —taj Jesucristó rihaan Pilato yo' a.

¹² Quisíj cuno Pilato nana dan, gaa ne nano' so' daj qui'yaj so', gaa ne ca'vee tinanii so' man Jesucristó a. Tzaj ne doj a caguáj nij síí uun chij rihaan nij yuvij israelitá, cataj nij so':

—Sese ca'anj uún síí nihánj, qui'yáá so', ne nuveé tuví' síí nicaj suun cu'naj César mé so' ma'. 'Q se síí nihánj me se sij me rá guun síí nicaj suun rey me so', ne dan me se ca'nee so' suun man síí cu'naj César, rá so', ne sij

taj ri'yunj man síí cu'naj César me so' adonj —taj nij so', caguáj nij so' a.

¹³ Dan me se gaa cuno Pilato nana vaa danj, gaa ne ca'anj nicaj so' man Jesucristó xe', ne ca'anj cayáán so' rihaan xrúún so' chruun xlá rej ca'ne' so' cacun' che'é yuvij a. Ne rej ne chruun xlá yo' ro', me rej cu'naj Litóstratos xna'ánj griego, ne Gabata cu'naj rej yo' xna'ánj hebreo a.

¹⁴ Dan me se güii 'yaj chujij nii che'é cha'anj pascuá me yo', ne rej cacuj me yo' a. Ne cataj Pilato rihaan nij síí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a:

—Nj'yaj soj ei. Nihánj me síí nicaj suun rey uun chij rihaan soj chuguanj —taj so' rihaan nij yuvij a.

¹⁵ Gaa ne caguáj nij yuvij, cataj nij so':

—Nícaj so' man so', ne ca'anj tanuu cachron nij tanuu man so' rihaan rcutze, qui'yáá so' cuaj ei —taj nij so' rihaan Pilato a.

Ne xná'anj Pilato man nij so', cataj so':

—Ma'an síí nicaj suun rey uun chij rihaan soj cachronj rihaan rcutze, rá soj a na' —taj so', xná'anj so' man nij so' a.

—Taj vaj 'ó rey ma'. Qrún' síí cu'naj César me síí uun chij rihaan núj ei —taj nij xrej atá suun nocqo doj a.

¹⁶ Gaa ne tacuachén Pilato man Jesucristó rihaan nij so' cachron nij so' man so' rihaan rcutze a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa cachronj nij tanuu man Jesucristó rihaan rcutze a

Dan me se ca'anj nicaj nij so' man Jesucristó,

¹⁷ ne ma'an so' catá rcutze, ne cavii so' ca'anj so' rej cu'naj tacaan cúú yave, ne rej yo' ro', cu'naj Gólgota xna'ánj hebreo a.

¹⁸ Ne gaa cuchi' nij so' rej yo', gaa ne cachronj nij tanuu man so' rihaan rcutze, ne yavíj roj so' cachron uún nij tanuu rihaan yavíj rcutze uún, ne yo'q so' ro', nicun' rej nuva' Jesucristó, ne yo'ó so' ro', nicun' rej nichrun Jesucristó, ne tanuu nicun' ma'an Jesucristó a.

¹⁹ Ne ca'ne' síí cu'naj Pilato suun, se vaa cano letrá rihaan 'o rcuchra', ne cano rcuchra' yo' raa rcutze, ne letrá yo' taj xna'anj me che'é cavi' Jesucristó a. Ne nihánj me se taj letrá nq rihaan rcuchra' yo', se vaa "Síí nihánj me Jesucristó síí cavii chuman' Nazaret, ne síí nicaj suun rey me so', uun chij so' rihaan nij yuvij israelitá", taj letrá yo' a.

²⁰ Dan me se nayaa que'ee nij síí israelitá nana yo' a. 'Q se nichrun' naj rej cachron nii man Jesucristó rihaan rcutze ga ma'an chuman' Jerusalén yo' a. Ne cachron nii nana yo' xna'ánj hebreo do', xna'ánj latín do', xna'ánj griego do' a.

²¹ Che'é dan nij xrej atã suun nocoo doj che'é nij yuvij israelitã ro', cataj nij ro' rihaan sí cu'naj Pilato a:

—Se guun canõ letrã se vaa sí nicaj suun rey uun chij rihaan nũj sij israelitã me so' ma'. Maan se cataj letrã se vaa ma'an so' cataj se vaa sí nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvij israelitã me so' á —taj nij so' rihaan sí cu'naj Pilato a.

²² —Aj quisij cachrõn 'unj nana cachronj nanj á —taj Pilato rihaan nij so' a.

²³ Dan me se gaa quisij cachrõn nij tanuu man Jesucristõ rihaan rcutze, ne nicaj nij so' sagan' Jesucristõ, ne cuxra' ta'aj nij so' sagan' Jesucristõ, ne nicaj 'o 'o tanuu ta'aj sagan' Jesucristõ yo' a. Ne vaa se-cotoõ Jesucristõ uun a. Ne xã' se-cotoõ so', tzaj ne taj rej nuva nii se-cotoõ so' ma'. Maan se orún' yatzj me yo' gaa canánj nii man yo' a.

²⁴ Che'é dan cataj nij tanuu rihaan tuvi' nij so' a:

—Se cuxra' ta'aj ní' man cotoõ nihánj ma'. Maan se tico tixaj ní' se-suerté ní' che'é nihánj, ne quene'en ní' me sí nacaj man cotoõ yo' ei —taj nij so' a.

Danj qui'yaj nij so', ne quisij ya nu' nana nihánj nana nõ rihaan danj Dioso a: “Cuxra' ta'aj nii sagan' 'unj, ne tico tixaj nii che'é se-cotoõ 'unj a”, taj danj Dioso a. Dan me se nij tanuu me nij sí qui'yaj danj adonj.

²⁵ Ne nichrun' nicun' nii Jesucristõ do', chu'vij nii so' do', chana cu'naj Mariã nica sí cu'naj Cleofas do', chana cu'naj Mariã Magdalena do', rihaan rcutze nõ Jesucristõ a.

²⁶ Dan me se quene'en Jesucristõ man nii so' do', man sí tucu'yón se-nana so' sí 'ee rá so' man do', se vaa nicun' rcua'aan roj so' rihaan so', ne cataj so' rihaan nii so'.

—Sí nihánj guun ta'nú' so', nahiin —taj Jesucristõ no nii so' a.

²⁷ Gaa ne cataj so' rihaan sí tucu'yón se-nana so' yo' a:

—Chana nihánj guun ní' so' á —taj so' rihaan sí tucu'yón se-nana so' yo' a.

Ne maan orã dan guun nii sí tucu'yón se-nana Jesucristõ yo' man nij Jesucristõ, ne ca'anj nicaj so' man no' ve' tucua ma'an so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa cavi' Jesucristõ a

²⁸ Quisij qui'yaj nij so' danj, gaa ne quene'en Jesucristõ se vaa aj quisij ya nu' se vaa taj danj Dioso che'é so' a. Che'é dan cataj so':

—Nacoó 'unj na nanj á —taj so' a.

²⁹ Yanj 'o xruij nuu na vinõ yuu rihaan yo'óo, ne nicaj nij so' 'o yataan esponja, ne tucua'anj nij so' yataan rque na vinõ yuu yo', ne cuta' nij so' raã 'o coj hisopo, ne cachrõn nij so' yataan yo' tu'va Jesucristõ a.

³⁰ Ne gaa quisij co'o Jesucristõ na vinõ yuu nuu rque yataan yo', ne cataj so':

—Veé danj navij suun, qui'yáj a —taj so', ne ni'naa raã so', ne ca'ne' rá so', ne cavi' so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cho'oj 'o tanuu chruun lanzã x'niú Jesucristõ a

³¹ Dan me se güii 'yaj chuvij nij sí israelitã cha nij so' cha'anj pascua me yo', ne güii guee ndo'o me cuetan' a'yuj, 'yaj nij yuvij israelitã, ne ne ca'vej rá nij yuvij yo' canoco' xngã rihaan rcutze güii guee yo' a. Che'é dan me cachún ni'yaj nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitã rihaan sí cu'naj Pilato se vaa ca'ne' so' suun tucuachran' nii tacóo nij sí noco' rihaan rcutze yo' che'é rej ra'yanj doj cavi' nij so', gaa ne quirii yanij nii man nij sí cavi' yo' a.

³² Qui'yaj Pilato ndaa vaa cachún ni'yaj nij so' rihaan so', ne ca'anj nij tanuu, ne asino tucuachran' nij tanuu tacóo yo' sí noco' rej x'nuy Jesucristõ, gaa ne tucuachran' uun nij tanuu tacóo sí noco' níchrej x'niú Jesucristõ uun a.

³³ Tzaj ne gaa cuchi' nij so' rej noco' ma'an Jesucristõ, gaa ne xcaj nij so' cuentã se vaa aj cavi' so', ne che'é dan ne tucuachran' nij so' tacóo so' ma'.

³⁴ Tzaj ne yo'õ tuvi' nij tanuu nicaj xrúun so' chruun taj aga' sihaã raã, ne cho'oj so' x'niú Jesucristõ, ne nu' qui'yaj so' danj, ne nu' cavii ndo'o ton do', na do', rej catúj aga' sihaã yo' a.

³⁵ Ne sí taj xna'anj nana nihánj me se sij quene'en nu' se vaa guun me so', ne ya vaa se-nana so', ne ne'en so' se vaa ya a'mii so', ne taj xna'anj so' nu' nana nihánj che'é rej cuchuman rá soj sij nayã nana nihánj ni'yaj soj Jesucristõ a.

³⁶ Q se guun nu' nihánj che'é rej quisij ya nu' nana nihánj nana nõ rihaan danj Dioso, se vaa taj yo': “Se chachran' á 'o cúu man so' ma'”, taj nana nõ rihaan danj Dioso a.

³⁷ Ne yo'õ nana ro', taj: “Ni'yaj nij so' man sí cho'oj ma'an nij so' aga' man a”, taj yo'õ nana nõ uun rihaan danj Dioso a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa cachin' nii man Jesucristõ rque yu'uj yuvej a

³⁸ Quisij qui'yaj nij tanuu danj, gaa ne cachún ni'yaj sí cu'naj José sí cavii chuman' Arimatea rihaan sí cu'naj Pilato se vaa ca'vej rá sí cu'naj Pilato quirii yanij so' man Jesucristõ a. Ne xã' sí cu'naj José yo', tzaj ne sij tucu'yón se-nana Jesucristõ me so', tzaj ne maan se noco' yuve so' man Jesucristõ, che'é se cuhu'vi' so' ni'yaj so' man nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitã a. Dan me se ca'vej rá sí cu'naj Pilato, ne che'é dan quirii yanij sí cu'naj José man Jesucristõ a.

³⁹ Ne vaa síi cu'naj Nicodemo uún, ne sij cuchi' rihaan Jesucristó rej nij asij rque doj me so', ne ca'anj so' ga síi cu'naj José yo', ne cata so' icó chí' kiló taj doj squíi cu'naj mirra nachej ga se cu'naj áloe a.

⁴⁰ Dan me se tananij roj so' man Jesucristó, ne nucutáj roj so' man tá sa' man nu' nee man Jesucristó, ne caraa roj so' mirra do', áloe do', rque man tá yo' a. Dan me se tucuaán noco' nij yuvij israelitá gaa achin' nij so' man nij síi cavi' qui'yaj roj so' a.

⁴¹ Dan me se nichrun' rej cachrón nii man Jesucristó rihaan rcutze ro', naj 'o naa chruun, ne rque naa yo' ro', táa yu'uj rque yuvej rej achin' nii xngangá a. Tzaj ne yu'uj naca me yo', ne a 'ó xngangá ne cachin' nii rque yu'uj yo' ma'.

⁴² Dan me se güii 'yaj chuvji nij síi israelitá chá nij so' cha'anj pascuá me yo', ne nichrun' naj rej taj yu'uj yo' ga rej nicun' rcutze yo', ne che'é dan cachin' roj so' man Jesucristó rque yu'uj yo' a.

20

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa quisj cunuu i'na' uún Jesucristó a

¹ Dan me se taxrej cotungó vaa rmi' doj, ne ca'anj chana cu'naj Mariá Magdalena rej taj yu'uj rque yuvej yo', ne quene'en no' se vaa taj yanij yuvej aráán rihaan yu'uj yo' a.

² Che'é dan cunánj no', ne cuchi' no' rihaan síi cu'naj Simón Pedró do', rihaan yo'ó síi tucu'yón se-nana Jesucristó síi 'ee rá Jesucristó man do' a. Ne cataj no' rihaan roj so':

—Quirii nii man síi 'nij ra'a man ní' rque yu'uj nanj á. Ne ne me rej ca'anj nicaj nii man so' a ma' —taj no' rihaan roj so' a.

³ Che'é dan cavii síi cu'naj Pedró ga yo'ó síi tucu'yón se-nana Jesucristó yo', ne ca'anj roj so' rej taj yu'uj yo',

⁴ ne cunánj roj so', ne ra'yanj doj cunánj yo'ó so' rihaan síi cu'naj Pedró, ne so' me síi cuchi' asino yaan doj tu'va yu'uj yo' a.

⁵ Gaa ne ni'yaj so' rque yu'uj yo', ne quene'en so' rej naj nij yatzij, tzaj ne ne catu so' ma'.

⁶ Dan me se cuchi' síi cu'naj Pedró síi noco' xco so', gaa ne catuj ma'an Pedró rque yu'uj yo', ne quene'en so' rej naj nij yatzij,

⁷ ne quene'en so' vitó aráán raaj Jesucristó, tzaj ne nuvi' yo' naj rcua'aan ga yo'ó nij yatzij a ma'. Tananj rej yanij quinaj orun' yo', ne nacu'lu' yo' a.

⁸ Dan me se catuj uún yo'ó síi tucu'yón se-nana Jesucristó síi cuchi' asino yaan, ne quene'en so' nij yatzij yo', gaa ne cuchumán rá so' se-nana chana cu'naj Mariá Magdalena yo' a.

⁹ 'O se ataa nari' roj so' nana ne rihaan danj Diose se vaa cavi' Jesucristó gaa ne cunuu i'na' uún so' a.

¹⁰ Dan me se cavii uún roj síi tucu'yón se-nana Jesucristó yo', quinan' roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quene'en chana cu'naj Mariá Magdalena man Jesucristó a

¹¹ Ne canicun' chana cu'naj Mariá nichrun' tu'va yu'uj yo', ne ta'vee ndo'o no' a.

¹² Ne quene'en no' vj se-mozó Diose nuu yatzij catzji, ne ne roj so' rej cachin' nii man Jesucristó a. Yo'ó so' ne rej raaj Jesucristó, ne yo'ó so' ne rej tacoj Jesucristó a.

¹³ Gaa ne xna'anj roj so' man chana cu'naj Mariá, cataj roj so':

—Me che'é ta'vee so', ga man nocoj —taj roj so' no no' a.

—Ta'vee 'unj che'é se quirii nii man cúu man síi 'nij ra'a manj, ne ne me rej ca'anj nicaj nii man so' a ma' —taj no' rihaan roj so' a.

¹⁴ Sij ca'mii no' danj, gaa ne canicaj no' rej xco no', ne quene'en no' man Jesucristó, nicun' so' rihaan no' a. Tzaj ne ne cunuu yaan no' man Jesucristó a.

¹⁵ Gaa ne xna'anj Jesucristó man no', cataj so':

—Me che'é ta'vee so', ga man nocoj. Me síi nanó' so' ga —taj Jesucristó no no' a.

Dan me se guun rá no' se vaa sij tumé naa naj yo' me síi ca'mii ga no', rá no', ne che'é dan cataj no':

—Sese quirii yanij so' man so', ne cataj xna'anj so' rihanj me rej ca'anj nicaj so' man so', ne nicaj 'unj man so' ca'anj 'unj á —taj no' rihaan síi nicun' rihaan no' a.

¹⁶ Gaa ne cataj Jesucristó:

—Mariá —taj so' a.

Canicaj no', cataj no':

—Raboni —taj no' rihaan so' xna'anj hebreo, ne dan me se “maestró” me se taj nana ca'mii no' rihaan so' a.

¹⁷ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan no' a:

—Ca'ne' rá so', se catzji so' doj manj ma'. 'O se ataa cavij uún 'unj quínán' 'unj rihaan Réj Diose, ne me rá 'unj ca'anj so' rihaan nij tinúu 'unj ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' se vaa cavi' 'unj quínán' 'unj rihaan Réj, ne so' me se Rej so' me uún so', ne Diose síi noco' 'unj me so', ne Diose síi noco' soj me uún so' adonj —taj Jesucristó rihaan chana cu'naj Mariá a.

¹⁸ Dan me se ca'anj chana cu'naj Mariá Magdalena, ne nata' no' rihaan nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó se vaa quene'en no' man síi 'nij ra'a man ní', ne nata' no' nij nana cataj Jesucristó rihaan no' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa cuchi' Jesucristó rihaan nij sí tucuyón se-nana so' a

¹⁹ Dan me se rej ti'nuu ma'an güii cotungó yo' me se caráan nij sí tucuyón se-nana Jesucristó ta'ya rihaan ve' man nij so', che'é se cuchi'vi' nij so' ni'yaj nij so' nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a. Gaa ne ca'na' Jesucristó, ne canicun' so' tanuu rej man nij so', ne cataj so':

—Gaa dínj nimán soj ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²⁰ Quisij ca'mii so' danj, gaa ne tihaan so' ra'a so' tihaan so' x'núu so' tihaan so' rihaan nij so' a. Gaa quene'en nij so' nu' yo', gaa ne guun niha' uxrá rá nij sí tucuyón se-nana so' ni'yaj nij so' man sí 'nj ra'a man ní' a.

²¹ Dan me se yuún ca'mii Jesucristó rihaan nij so', cataj so':

—Gaa dínj nimán soj ei. Ase vaa ca'neé Réj manj ro', danj gaa ca'nej 'unj man soj nu' rihaan chumii nihánj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

²² Quisij ca'mii Jesucristó danj, gaa ne ca'yánj Jesucristó rihaan nij so', ne cataj so':

—Nijcaj soj Nimán Diose nihánj á.

²³ Ne sese cataj soj se vaa navij cacun' tumé me ma'an yuvij, ne quinavij nu' cacun' tumé so' a. Ne sese cataj soj se vaa se quinavij cacun' tumé me ma'an yuvij, ne veé danj gaa quitaj nu' cacun' tumé so' xráá so' nu' cavii nu' ca'anj uún a —taj Jesucristó rihaan nij sí tucuyón se-nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa quene'en sí cu'naj Tomás man Jesucristó a

²⁴ Dan me se yo'ó tuvi' chuvij nij sí tucuyón se-nana Jesucristó me sí cu'naj Tomás, ne yo'ó se-chuvij so' me Dídimo a. Ne nuvi' so' ne ga yo'ó nij so' gaa cuchi' Jesucristó rihaan yo'ó nij so' ma'.

²⁵ Che'é dan cataj xna'anj yo'ó nij sí tucuyón se-nana Jesucristó rihaan Tomás se vaa quene'en nij so' man sí 'nj ra'a man ní' a. Tzaj ne cataj Tomás rihaan nij so' a:

—Sese se quene'en ma'anj rej catúj caquí ra'a so', ne sese se cutaj ra'aj rej catúj caquí ra'a so' do', sese se cutaj ra'aj rej quiran' chi'ij x'núu so' do', ne daj chiháa mój se cuchuman raj se vaa cunuu i'na' uún so' ma' —taj sí cu'naj Tomás rihaan nij so' a.

²⁶ Dan me se cachén tunj güii, ne man uún nij sí tucuyón se-nana Jesucristó, ne ne sí cu'naj Tomás ga nij so', ne dan me se raan nij ta'ya, tzaj ne taj ni'yón, ne naruvi' Jesucristó tanuu yan man nij so' a. Ne cataj so':

—Gaa dínj nimán soj ei —taj so' rihaan nij so' a.

²⁷ Gaa ne cataj so' rihaan sí cu'naj Tomás a:

—Tucua'anj so' ra'a'á so' nihánj, gaa ne xcaj so' cuentá daj vaa ra'aj, ne cutá' so' ra'a'á so' x'núu 'unj nihánj rej catúj chruun lanzá, gaa ne guun ya ya rá so' se vaa cunuu i'na' uún 'unj á. Cuchuman rá so', ni'yaj so' manj á —taj so' rihaan sí cu'naj Tomás a.

²⁸ Gaa ne cataj sí cu'naj Tomás rihaan so' a:

—So' me sí 'nj ra'a manj, ne so' me Diose sí nocoj adonj —taj so' rihaan Jesucristó a.

²⁹ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Uun daj quene'en ya so' manj, gaa ne amán rá so' ni'yaj so' manj nanj á. Tzaj ne vaa che'é guun niha' rá nij sí ne quene'en manj ne amán rá ni'yaj manj ei. 'Q se cavij sa' ya nij so' adonj —taj Jesucristó rihaan sí cu'naj Tomás a.

Nana nihánj taj xna'anj me che'é cachrón sí cu'naj Juan yanj nihánj a

³⁰ Dan me se vaa uxrá yo'ó nij suun sa' nocoo qui'yaj suun Jesucristó quene'en nij sí tucuyón se-nana so', tzaj ne taj vaj nana che'é yo'ó nij suun sa' nocoo yo'ó nó rihaan yanj nihánj,

³¹ tzaj ne no nana nihánj rihaan yanj nihánj che'é rej yo'ó cuchuman rá soj sij nayaa nana nihánj se vaa Jesucristó ro', me sí ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun, ne ta'nij Diose me ya uún so' ei. Ne che'é se amán rá soj ni'yaj soj man so' ro', che'é dan gaa i'na' nimán soj rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj che'é ma'an Jesucristó chuguanj.

21

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nari' tuvi' uún Jesucristó ga chij nij sí tucuyón se-nana so' a

¹ Cachén doj, gaa ne cuchi' uún Jesucristó rihaan nij sí tucuyón se-nana so' rej nuu na lacuaná cu'naj Tiberias a. Ne nihánj me se vaa qui'yaj so' a.

² Aj cunuu chre' sí cu'naj Simón Pedró do', sí cu'naj Tomás Dídimo do', Natanael sí cavii chuman' Caná chuman' naj estadó Galilea do', roj ta'nii sí cu'naj Zebedeo do', yavij sí tucuyón se-nana Jesucristó do' a.

³ Gaa ne cataj Simón Pedró rihaan yo'ó nij so' a:

—Ca'anj 'unj tiguáj 'unj nanj rque na quirij xcua, raj chuguanj —taj so' rihaan nij so' a.

—Ca'anj ní' chihá' —taj yo'ó nij so' rihaan Simón Pedró a.

Gaa ne cavii nij so' catúj nij so' rque rihoo chéé rihaan na, ne nigan' qui'yaj suun nij so', tzaj ne a 'ó xcua, ne quirí' nij so' a ma'.

⁴ Dan me se taxrej yo'ó güii me se nicun' Jesucristó tu'va na lacuaná yo' a. Tzaj ne ne quene'en nij sí tucuyón se-nana so' se vaa ma'an so' me yo' a ma'.

⁵ Dan me se cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Vaa doj se chá rihaan soj na' —taj Jesucristó, xná'anj so' man nij so' a.

Taj ma' —taj nij so' a.

⁶ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Tiguíj soj nanj rque na rej x'nuj rihoo rej nuva' rihoo, ne quirí' soj xcuaj ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

Che'é dan tiguíj nij so' nanj ndaa vaa cataj Jesucristó, ne caraa nu' nanj, qui'yaj xcuaj, ne ne guun nucuaj nij so' cuxuun nij so' nanj a ma'.

⁷ Che'é dan ca'mii 'o síi tucu'yón se-nana Jesucristó síi 'ee rá Jesucristó man rihaan Pedró, cataj so':

—Síi 'nij ra'a man ní' me yo' ei —taj so' a.

Dan me se cuno Simón Pedró nana se vaa síi 'nij ra'a man ní' me yo', gaa ne che'é se aj quirii so' se-cotó so', che'é dan nanuú ra'yanj so' se-cotó so', gaa ne tagüéj so' man so' rihaan na yo' a.

⁸ Tzaj ne yo'ó nij so' ro', quináj rque rihoo yo', ne tiguíj nij so' chruun man rihoo yo', ne nicaj nij so' rihoo ca'anj nij so' ndaa tu'va na lacuaná yo', ne grún' cientó metró tiguíj ra'a nij so' man rihoo rque na, ne cuxuun nij so' nanj caraa xcuaj yo' rej tu'va na a.

⁹ Ne nu' cuchí' nij so' rihaan yo'ó, ne quene'en nij so' 'o ya'an nachráj Jesucristó, ne táa nee xcuaj do', rachruún do', ruvaj yo' a.

¹⁰ Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Nícaj soj doj xcuaj quirii soj ca'na' soj ei —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

¹¹ Che'é dan cavii Simón Pedró, ne cuxuun so' nanj yo' rihaan yo'ó a. Ne caraa 'o cientó táa yavíj chihaa cha'nuj xcuaj rque nanj yo' a. Ne nda' se 'ee ndo'o nij xcuaj, tzaj ne ne sín' nanj ma'.

¹² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Cuva' soj, chá ruvá soj ei —taj so' rihaan nij so' a.

Ne a 'o nij síi tucu'yón se-nana Jesucristó ne quisíj rá xná'anj man so' me síi me so' a. 'O se aj quene'en nij so' se vaa síi 'nij ra'a man ní' me yo' a.

¹³ Gaa ne ca'na' Jesucristó, ne nicaj so' rachruún do', nee xcuaj do', rque so' man nij so' a.

¹⁴ Dan me se quisíj va'nuj nari' tuvi' Jesucristó ga nij síi tucu'yón se-nana so' gaa cunuú i'na' uún so' a.

¹⁵ Dan me se gaa quisíj chá ruvá nij so', ne xná'anj Jesucristó man Simón Pedró, cataj so':

—Cunó so' ca'mij, Simón ta'níi Jonás. Doj a 'ee rá so' manj rihaan nij síi nihánj na' —taj Jesucristó, xná'anj so' man Pedró a.

—Ne'en ma'án so' se vaa 'ee raj mán so', Señor —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

—Ve'é rque so' chá daán 'unj matzinj á —taj Jesucristó ni'yaj Jesucristó nu' nij síi nocó' man so' a.

¹⁶ Gaa ne xná'anj uún Jesucristó man Pedró, cataj so':

—Cunó so' ca'mij, Simón ta'níi Jonás. 'Ee rá so' manj na' —taj uún Jesucristó rihaan Pedró a.

—Ne'en ma'án so' se vaa 'ee raj mán so', Señor —taj uún Pedró rihaan Jesucristó a.

—Ve'é tumé so' man daán 'unj matzinj á —taj uún Jesucristó, ni'yaj so' nu' nij síi nocó' man so' a.

¹⁷ Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan Pedró:

—Cunó so' ca'mij, Simón ta'níi Jonás. 'Ee rá so' manj na' —taj uún Jesucristó, ne veé danj quisíj va'nuj xná'anj so' danj man Pedró a.

Dan me se quinano rá Pedró che'é se quisíj va'nuj xná'anj Jesucristó danj man so' a. Gaa ne cataj uún so' rihaan Jesucristó a:

—Ne'én so' cunudanj, Señor. Ma'án so' ne'en se vaa 'ee raj mán so' ei —taj Pedró rihaan Jesucristó a.

—Ve'é rque so' chá daán 'unj matzinj á.

¹⁸ Cuanó nihánj me se cataj yá yá 'unj rihaan so' se vaa gaa mé so' síi tachruu, ne numíj ma'án so' yatzi'j catuún so', ne cheé so' me rej me ma'án guun rá so', tzaj ne asa' guun chij so', ne tucún' so' ra'á so', ne yo'ó so' numíj catuún so', ne nicaj so' mán so' ca'anj so' me rej me ma'án rá so' ca'anj so', ne nda' se na'vej rá so' ca'anj so', tzaj ne vaj so' ei —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

¹⁹ Ne nana cataj Jesucristó rihaan Pedró, tzaj ne nana yo' taj xna'anj se vaa ticavi' níi man so', ne ca'mii sa' yuvi' che'é Dióse, qui'yaj so' a.

Gaa ne cataj uún Jesucristó rihaan Pedró a:

—Yo'ó canocó' so' manj ei —taj Jesucristó rihaan so' a.

²⁰ Gaa ne canicaj Pedró, ne quene'en so' man yo'ó síi tucu'yón se-nana Jesucristó síi 'ee rá Jesucristó man a. So' ro', me síi cayáán rej x'nuj Jesucristó gaa chá xti'nó nij so' gaa rque, ne so' me síi xná'anj man Jesucristó me síi tucuachén man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó gaa chá xti'nó nij so' gaa rque a.

²¹ Dan me se gaa quene'en Pedró man síi 'ee rá Jesucristó man yo', ne xná'anj so' man Jesucristó, cataj so':

—Daj quirán' síi nihánj ga, Señor! —taj so' rihaan Jesucristó a.

²² Gaa ne cataj Jesucristó rihaan so' a:

—Ne sese me rá 'unj yo'ó gaa i'na' so' rihaan chumij ndaa se ca'na' uún 'unj rihaan chumij nihánj, ne nuveé se-suun ma'án so' me yo' ma'. Yo'ó canocó' ma'án so' manj ei —taj Jesucristó rihaan Pedró a.

²³ Che'é dan cha'nuu nana nihánj sca'núj nij tinuj nij so', ne guun rá nij so' se vaa daj chihaa mij se cavi' sí tucu'yón se-nana Jesucristó yo' a. Tzaj ne ne cataj Jesucristó se vaa ya ya se cavi' so' ma'. Maan se cataj uun so' nana: "Sese me rá 'unj yo'o gaa i'na' so' rihaan chumij ndaa se ca'na' uún 'unj rihaan chumij nihánj", me nana ca'mii Jesucristó a.

²⁴ Dan me se sí tucu'yón se-nana Jesucristó nihánj me se so' me sí cataj xna'anj che'é nu' rasuun no rihaan yanj nihánj, ne so' me sí cachrón nana rihaan yanj che'é rasuun nihánj, ne ne'en núj se vaa ya uxrá nu' vaa nana cataj xna'anj so' ei.

²⁵ Ne vaa que'eej doj rasuun qui'yaj uún Jesucristó, tzaj ne sese cachrón nii nu' nana che'é 'o 'o nij rasuun rihaan yanj nihánj, ne se quisij chumij nihánj cumán cunudanj nij yanj libró yo' rihaan chumij nihánj, rá 'unj a ma'.

Yanj nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij a

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Jesucristó rihaan nij apóstol cune' so' man nata' se nana so' rihaan yuvij gaa ataa quinán' Jesucristó xta' a

¹⁻² Dan me se yanj ca'née 'unj rihaan so' asij rque me se rihaan yo' cachrón 'unj nana che'é nu' se vaa qui'yaj Jesucristó do', che'é nu' nana tucu'yón Jesucristó do', asij tacoo, ndaa se quinán' so' xta', qui'yaj Diose a. Dan me se asino ca'ne' so' suun rihaan nij apóstol cune' so' man nata' se nana so' rihaan yuvij, ndaa vaa cataj Nimán Diose rihaan so', gaa ne quinán' so' xta', ne dan me se nu' nana che'é yo' me cachronj rihaan yanj ca'néj rihaan so', Teófilo.

³ Dan me se gaa quisíj cavi' Jesucristó rihaan rcutze, gaa ne guun que'ee tihaan so' man so' rihaan nij apóstol yo', che'é rej guun ya rá nij so' se vaa ya cunuu i'na' uún so' a. Dan me se vij chihaa ya güii quene'en nij apóstol man so', ne ca'mii ndo'o so' ga nij apóstol che'é rej guun chij Diose rihaan chumij nihánj a.

⁴ Ne gaa vaj so' ga nij apóstol, ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' se vaa:

—Yo'o cumán soj chuman' Jerusalén nihánj, ne se cavii soj ca'anj soj ma'. Maan se na'vij soj ca'na' se vaa cataj tu'va Réj Diose se vaa rque so' man soj, ndaa vaa cataj xna'anj ma'anj rihaan soj a.

⁵ O se Juan ro', me sí cuta' ne man yuvij na uun, ne xa' soj, tzaj ne ma'an Nimán Diose catuú nimán soj rque doj güii adonj —taj Jesucristó rihaan nij apóstol cune' so' man nata' se nana so' rihaan yuvij a.

⁶ Ne dan me se cunuu chre' nij apóstol rihaan Jesucristó, ne xna'anj nij so' man Jesucristó a:

—Ne yaj me se guun chij uún ní' sji israelitá rihaan chiháán ní', qui'yáá so' na'. Cataj so' rihaan núj, Señor —taj nij so' rihaan Jesucristó a.

⁷ Tzaj ne cataj Jesucristó rihaan nij so' a:

—Diose ro', me sí no' xcúún cachron güii qui'yaj so' se vaa qui'yaj so' ei. Nuveé se suun soj me suun yo' ma'.

⁸ Tzaj ne asa' catúj Nimán Diose nimán soj, ne quirí' ndo'o soj rej nucuaaj, gaa ne guun soj síf nata' se nanaj rihaan yuvij adonj. Dan me se nu' chuman' Jerusalén do', nu' estadó Judea do', ndaa chuman' Samaria do', ca'vee se ndaa chuman' gan' doj naj rihaan chumij nihánj, tzaj ne ca'anj soj nata'

soj se nanaj adonj —taj Jesucristó rihaan nij so' a.

⁹ Dan me se quisíj ca'mii Jesucristó danj rihaan nij so', gaa ne ni'yaj nij so' man so', ne dan me se cavii so' xta', qui'yaj Diose, ne catúj so' rque nгаа, ne ne ca'vee quene'en nij so' man so' a ma'.

¹⁰ Dan me se ni'yaj uxrá nij apóstol rej xta' rej vaj Jesucristó, tzaj ne ne ne'en nij so' daj guun, ne aj nicun' vij síf nuu yatzíj catzú x'núú nij so' nanj ei.

¹¹ Gaa ne cataj roj snó'o yo' a:

—Me che'é yo'o nicun' soj sji cavii estadó Galilea ni'yaj soj xta' ga. Jesucristó me se ne'en soj se vaa cavii so' quinán' so' xta', qui'yaj Diose, ne ase vaa cavii so' xta' ro', danj qui'yaj uún so' nanj so' ca'na' so' rihaan chumij nihánj adonj —taj roj síf nuu yatzíj catzú rihaan nij apóstol yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ni' gaa narií ni' o' síf nayon rihaan síf cu'naj Judas a

¹² Dan me se tanáj nij apóstol qui' cu'naj Quij man Chruun Olivó, ne ca'anj nij so', ne namán uún nij so' chuman' Jerusalén a. Dan me se 'o kilómetro ca'anj nij so',

¹³ Ne gaa catúj nij so' chuman', ne cavii nij so' xta' ve' tuca' nij so' ve' nata' a. Ne nij so' ro', me Pedró do', Juan do', Jacobo do', Andrés do', Felipé do', Tomás do', Bartolomé do', Mateo do', Jacobo ta'níi Alfeo do', Simón síf guun tuvi' ga nij síf me rá cunu' ga gobiernó man Romá do', Judas tinúú Jacobo do' a.

¹⁴ Dan me se yo'o vaa rá taran' nij so', ne yo'o achúin ni'yaj nij so' rihaan Diose a. Danj qui'yaj nij so' ga nij chana do', ga Mariá ni' Jesucristó do', ga nij tinúú Jesucristó do' a.

¹⁵ Ne güii dan me se canicun' Pedró tanuu nij tinuj nij so', ne ca'mii so' rihaan nij so' a. Dan me se cientó táá 'o' ico yuvij me nij yuvij cunuu chre' rej man nij so' a.

¹⁶ Dan me se cataj Pedró rihaan nij so' a:

—Aj quisíj ya nu' nana no' rihaan danj Diose nana rque Nimán Diose ca'mii síf cu'naj David nana a'mii che'é síf cu'naj Judas, tinuj, nocoj. Ne dan me se ya ya guun so' síf racuíj man nij síf quita'aa man Jesucristó se vaa ca'vee nari' nij so' man Jesucristó, qui'yaj Judas a.

¹⁷ Ne yo'o tuvi' núj apóstol guun so', ne cata' so' se suun núj a.

¹⁸ "Dan me se nicaj so' sa'anj cacun' qui'yaj canaán ma'an so', ne quiri' so' 'o' yo'óo, qui'yaj yo' a. Gaa ne dan me se naxru' so' rihaan yo'óo, ne canuú rque so', ne cavii xri' so' cayuu yo' rihaan yo'óo a.

¹⁹ Ne nihánj me nana cachén nu' rque chuman' Jerusalén, ne che'é dan tucu'náj nij síf man Jerusalén Acéldama man yo'óo yo' a —taj Pedró rihaan nij so', ne nana Acéldama

ro', me se xna'anj nij so', ne nana yo' taj Yo'óó Ton a. Dan me se cataj uún Pedró—

²⁰ 'Q se rihaan yanj chra' nó nana taj se vaa: "Cunu tucaan rej cane so', ne se cayáan a doj yuvi' rej yo' ma'", taj yanj chra' yo', ne taj uún yo': "Se suun so' ro', nacaj yo'ó so' á", taj uún yanj yo' a.

²¹⁻²² "Che'é dan vaa che'é cata yo'ó tinúú ní suun ga núj se vaa nata' so' rihaan yuvi' se vaa ya cunu u'na' uún Jesucristó, ndaa vaa 'yaj núj a. Tzaj ne inanj sí chéé ga núj sij apóstol gaa vaj Jesucristó ga núj me sí no xcuún cata suun yo' a. Dan me se sí quene'en asij cuta' ne Juan man Jesucristó ndaa se cavii Jesucristó xta' qui'yaj Diose do', me sí no xcuún guun tuvi' núj sij apóstol adqnj —taj Pedró rihaan cunudan' nij sí cunu chre' a.

²³ Gaa ne dan me se narii nij so' man vij snó'o, ne yo'ó so' ro', me sí cu'naj José, ne Barsabás cu'naj uún so', ne Justo tucu'naj nii man so' a. Ne yo'ó so' ro', me sí cu'naj Matías a.

²⁴ Gaa ne cachín ni'yaj taran' nij so' rihaan Diose, cataj nij so':

—Ne'én so' daj vaa nimán cunudan' yuvi', Señor. Che'é dan t̄ihaan so' me roj tuvi' sí nihánj narii so'

²⁵ se vaa cata so' suun nihánj ne guun so' apóstol nata' se nana Jesucristó rihaan yuvi' a. 'Q se ca'anj yanij sí cu'naj Judas, tanáj xco so' suun nihánj, ne ca'anj so' ndaa rej no xcuún so' ca'anj so' a —taj nij yuvi', cachín ni'yaj nij yuvi' rihaan Diose a.

²⁶ Gaa ne tico tixaj nij so' me roj so' qui'yaj canaán, ne sí cu'naj Matías me sí qui'yaj canaán, ne che'é dan guun tuvi' so' ga yo'ó xaan nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan cunudan' nij yuvi' man rihaan chumii a.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'na Nimán Diose rihaan nij sí noco' man Jesucristó a

¹ Dan me se cachén cha'anj pascuá, ne cachén yavij chihaa chí' güii, ne quisj cha'anj Pentecostés a. Ne güii dan me se cunu chre' cunudan' nij sí noco' man Jesucristó rá 'o ve',

² ne taj ni'yón cuno taran' nij sí ne rá ve' se vaa nayuu rá ve', ne daj se uun rá' unó' nana yuvaá avii rej xta' ro', danj guun rá nij so' gaa nayuu rá ve' a.

³ Gaa ne quene'en nij so' rasuun, ne ase vaa yaa ya'an cuxra' ta'aj vaa rasuun quene'en nij so', ne quitáá rasuun yo' raa 'o 'o nij so' a.

⁴ Gaa ne dan me se caraa Nimán Diose nimán taran' nij so', gaa ne guun che'e nij so' nucuaj ca'mii nij so' xna'ánj ino vaa, ne

ndaa vaa xna'ánj ca'vee ca'mii 'o 'o nij so' qui'yaj Nimán Diose, danj inanj ca'mii nij so' a.

⁵ Dan me se güii dan cumán ndo'o yuvi' israelitá human' Jerusalén, ne sí me ya rá canoco' man Diose me nij yuvi' israelitá yo', ne sí cavii nu' chuman' naj rihaan chumii me uún nij so' a.

⁶ Dan me se cuno nij yuvi' israelitá yo' se vaa cuno nij sí noco' man Jesucristó ne rá ve' yo', ne che'é dan cunu chre' nij yuvi' israelitá rihaan ve' yo', ne ca'anj ndo'o rá nij so' se vaa guun a. 'Q se 'o 'o nij yuvi' israelitá yo' ro', cuno se vaa ca'mii nij sí noco' man Jesucristó xna'ánj a'mii 'o 'o nij yuvi' israelitá yo' a.

⁷ Dan me se caráya'anj uxrá nij yuvi', ne cataj nij yuvi' yo':

—Ni'yaj soj ei. Xa' nij sí nicun' a'mii nihánj, tzaj ne sij cavii estadó Galilea me cunudan' nij so' á.

⁸ Ne asa' a'vee uno 'o 'o ní' se vaa a'mii nij so' xna'ánj a'mii ma'an nii ní' rihaan ní' ga.

⁹ Dan me se ma'an ní' me sí cavii Partia do', Media do', Elam do', Mesopotamia do', Judea do', Capadocia do', Ponto do', Asia do',

¹⁰ Frigia do', Panfilia do', Egiptó do', rej Libia naj nichrun' Cirene do', ne ta'aj ní' me sí ne chuman' Romá uún a. 'Q se ta'aj ní' me yuvi' israelitá, ne yo'ó ta'aj ní' me nij sí yanij guun tuvi' ga nij sí israelitá a.

¹¹ Ne vaa sí cavii Creta do', Arabia do', uún a. Ne nihánj me se ndaa uno 'o 'o ní' se xna'anj ní', 'yaj nij so' a'mii nij so', ne nata' ndo'o nij so' se vaa sa' uxrá vaa Diose á —taj cunudan' nij yuvi' yo' a.

¹² Dan me se caráya'anj uxrá cunudan' nij yuvi' israelitá yo', ne ne ca'vee xcax nij so' cuentá daj me che'é guun danj a. Ne ta'aj nij so' xná'anj man tuvi', cataj nij so':

—Me che'é guun nu' danj ga —taj ta'aj nij so' a.

¹³ Ne yo'ó ta'aj nij so' ca'nga' naco, ne cataj nij so':

—Cachén ndo'o co'o nij sí nihánj na vinó naca nanj chuguanj —taj nij sí ca'nga' naco yo' a.

Nihánj me nana nata' Pedró rihaan nij yuvi' a

¹⁴ Gaa ne dan me se canicun' sí cu'naj Pedró ga yo'ó xaan nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvi', ne nucuaj ndo'o ca'mii Pedró ne nata' so' nana nihánj a:

—Soj sij israelitá do', cunudan' soj sij ne chuman' Jerusalén nihánj do', nana xrej soj nana ca'mij rihaan soj, ne xcax soj cuentá che'é rasuun nihánj ei.

¹⁵ Ne guun xno núj ndaa vaa guun rá ta'aj soj ma'. 'Q se xcax soj cuentá, ne tihaj aga' uun rej na'yaan me nihánj ei.

¹⁶ Tzaj ne nu' nihánj ro', me se vaa cataj síi cu'naj Joel síi nata' se nana Diose gaa naá qui'yaj Diose a. Dan me se cataj síi cu'naj Joel:

¹⁷ "Nihánj me a'mii ma'an Diose rihaan soj, ne taj Diose se vaa asa' nichrun' ca'anj ni'ya chumij nihánj, ne ca'nej ndo'o 'unj Nimán 'unj nimán yuvij man rihaan nu' chumij, ne ta'níi soj ro', nata' nana rque 'unj man ma'an nij so' a. Ne nij síi tachruu ro', naqui'yaa ndo'o rasuun rihaan nij so', qui'yaj, ne nij chíi nga ro', ca'mii ndo'o nej rihaan nij so', qui'yaj adonj.

¹⁸ Dan me se güii yo' çaraj Nimanj nimán nij síi nuu rihanj do', nimán nij chana nuu rihanj do', ne nata' nij so' se nana adonj.

¹⁹ Dan me se gaa ndo'o rasuun nocoo quene'en soj rej xta', qui'yaj, ne gaa ndo'o rasuun nocoo quene'en soj rihaan yo'óo, qui'yaj, ne quene'en soj ton do', ya'an do', catze' do' a.

²⁰ Ne guun rmi' rihaan güii, ne rihaan yavii ro', guun ton, asa' nichrun' quisij güii sa' güii ca'ne' 'unj sij 'nij ra'a man soj cacun' che'é yuvij a.

²¹ Ne me ma'an síi cachinj ni'yaj rihaan 'unj, ne quinanij so' rihaan sayuun adonj". Nihánj me se nana Diose nana ca'mii síi cu'naj Joel gaa naá ei.

²² "Ne cuano nihánj me se cuno soj sij israelita nana nihánj ei. Dan me se aj ne'en nij soj daj qui'yaj Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret, se vaa guun nucaj so' qui'yaj ndo'o so' suun sa' nocoo quene'en soj, qui'yaj Diose adonj. Ne dan me se xcax soj cuentá daj sij me so', qui'yaj Diose á.

²³ Dan me se tucuachén nii man so' rihaan nij síi taj ri'yunj man so', gaa ne dan me se cachron' nij síi ne noco' man Diose man so' rihaan rcutze, ne cavi' so', qui'yaj ma'an soj a. Ne nu' nihánj me se vaa 'o guun rá Diose quiran' so', ne aj quene'en Diose se vaa quiran' so' danj ei.

²⁴ Tzaj ne qui'yaj Diose se vaa ne ca'vee yuun che'e cavi' so', ma'. Tzaj ne cunuu i'na' uún so', qui'yaj Diose, che'é se ne ca'vee yuun che'e cavi' so' daj chihaa mij a man adonj.

²⁵ "O se nihánj me nana ca'mii síi cu'naj David che'é Jesucristó a: "Quene'én 'unj daj quiranj rej rihanj, ne xcax 'unj cuentá se vaa yo'óo canicun' síi 'nij ra'a manj rihanj nanj á. 'O se nicun' so' rej x'nuj, ne se ca'vee naxruj, qui'yaj so' ma'.

²⁶ Che'é dan guun niha' ndo'o nimanj, ne ca'mij nana niha' cavii nimanj a. 'O se yo'óo guun ya raj se vaa ya cavii sa' 'unj nanj adonj.

²⁷ 'O se se tanáj so' nimanj rej man nij síi cavi' ma'. Ne se quiriyuj nee man síi vaa sa' rihaan so', qui'yaa so' ma'.

²⁸ Dan me se tijaán so' rihanj tucuaán canocoj ne ca'vee gaa i'na' 'unj a. Ne guun niha' ndo'o raj, qui'yaa so', asa' canicun' 'unj rihaan so' adonj". Nihánj me se nana síi cu'naj David yo' a.

²⁹ "Nuvee nana naca me nana nihánj nana cataj 'unj rihaan nij soj cuang, man tinuj. Dan me se xii ní' síi cu'naj David me se cavi' so', gaa ne cachin' nii man so', ne yaj me se ne'en ní' me rej cachin' nii man so' nanj á.

³⁰ Tzaj ne síi nata' se nana Diose me so' gaa cayáan so', ne quene'en so' se vaa cata' tu'va Diose rihaan so' se vaa guun chíi yo'ó ta'níi ta'nij síi'no so', ndaa vaa guun chíi ma'an so' a.

³¹ Ne che'é dan cataj so' se vaa se quínaj Jesucristó rej man nij síi cavi', ne se quixtun' nu' nee man so' ma'. Danj ca'mii so' ni'yaj so' güii cunuu i'na' uún Jesucristó a.

³² "Gaa ne dan me se ya ya cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose, ne taran' núj me síi quene'en se vaa cunuu i'na' uún so' adonj.

³³ Gaa ne cavii Jesucristó ndaa x'núu Diose rej nuva' Diose, ya gaa nacaj Jesucristó Nimán Diose gaa narqué Diose Nimán so' man Jesucristó, danj vaa cata' tu'va so' a. Ne qui'yaj Jesucristó gaa núj sij apóstol ndaa vaa ne'en soj se vaa ran' núj, ne dan me se qui'yaj Jesucristó ca'mii núj sij apóstol nu' xna'anj a'mii soj ndaa vaa cuno soj ca'mii núj ei.

³⁴ "Dan me se ne cavii ma'an síi cu'naj David rej xta' ma'. Tzaj ne cataj so': "Ca'mii Diose síi 'nij ra'a man ní' rihaan síi 'nij ra'a manj, cataj so' se vaa cayáan síi 'nij ra'a manj x'núu Diose rej nuva' Diose

³⁵ ndaa se quisij qui'yaj canaán Diose rihaan taran' nij síi taj ri'yunj man síi 'nij ra'a manj ne quirii ta'nga' síi 'nij ra'a manj rihaan nij so' adonj", taj síi cu'naj David yo' a.

³⁶ Che'é dan vaa che'é ndo'o xcax ya taran' soj sij israelita cuentá se vaa xa' Jesucristó síi cachron' ma'an soj rihaan rcutze, tzaj ne síi 'nij ra'a man ní' me so', ne síi ca'neé Diose tinanii man ní' rihaan sayuun me uún so', qui'yaj Diose adonj —taj Pedró rihaan nij yuvij cunuu chre' yo' a.

³⁷ Dan me se gaa cuno nij yuvij nana yo', ne quinanó ndo'o rá nij so', ne xna'anj nij so' man Pedró ga yo'óo nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij, cataj nij so' a:

—Ne daj qui'yaj núj, ga tinu' —taj nij so', xna'anj nij so' man nij tuvij Pedró a.

³⁸ Gaa ne cataj Pedró rihaan nij so' a:

—Canicaj nimán soj canoco' soj chrej sa', ne cata' ne cunudanj soj che'é yan quene'en yuvij se vaa noco' soj man Jesucristó, gaa ne tinavij Diose cacun' tumé soj, ne rque Diose Nimán Diose catuú yo' nimán soj ei.

³⁹ Dan me se cata' tu'va Diose se vaa qui'yaj so' danj che'é nij soj do', che'é ta'níi soj do', che'é nij síi ne gan' do' a. Dan me se me ma'an síi nacunj Diose síi 'nij ra'a man ní' canoco' man so' me se qui'yaj Diose danj che'é so' adonj —taj Pedró rihaan nij yuvii israelitá yo' a.

⁴⁰ Gaa ne nata' so' que'eej doj nana rihaan nij so', gaa ne nago' so' chrej nucuaj man nij so', cataj so':

—Curihanj soj sca'núj tuvi' ní' síi noco' tucuáan chi'ii, gaa ne quinanii soj rihaan sayuun ei —taj Pedró rihaan nij yuvii israelitá a.

⁴¹ Che'é dan me nij síi cuchumán rá se nana so' ro', cata' ne nij so', ne güii yo' me se canoco' naca va'núj mój yuvii man Jesucristó ta' asuun a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij síi noco' man Jesucristó a

⁴² Dan me se yo'q canoco' raan nij síi noco' man Jesucristó nana tucu'yón nij apóstol rihaan nij so', ne yo'q guun tuvij' cunudanj nij so' a. Ne yo'q cuxra' ta'aj nij so' rachruún chá nij so', ne yo'q chre' cachíin ni'yaj nij so' rihaan Diose a.

⁴³ Ne cunudanj nij yuvii ro', cuchu'vi' ndo'o nij so' ni'yaj nij so' nij suun sa' nocoqo qui'yaj nij apóstol yo' a.

⁴⁴ Tzaj ne nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me se 'o rej man chre' cunudanj nij so', ne naquiyajrcua'aan nij so' nu' si'yaj nij so', ne si'yaj taran' nij so' me cunudanj nij rasuun yo' a.

⁴⁵ Ne tu'vej nij so' to'óo nij so' do', si'yaj nij so' do', ne rque' nij so' se sa'anj nij so' rihaan tuvi' nij so' síi achiin rasuun man a.

⁴⁶ Dan me se daj a güii 'anj nij so' nuvíi nocoqo cachinj ni'yaj nij so' rihaan Diose, ndaa vaa guun rá taran' nij so' a. Ne 'o nuu chre' nij so' 'o ve', ne uxra' ta'aj nij so' rachruún chá nij so' a. Ne dan me se ndaa niha' ndaa cochroj rá taran' nij so' chá nij so' chraa a.

⁴⁷ Ne cataj nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'é nij so', ne ca'mii sa' cunudanj nij yuvii ne chuman' Jerusalén ni'yaj nij yuvii man nij so' gaa ve'é man chre' nij so' a. Ne daj a güii cunuu chre' doj síi vaj nanii rihaan sayuun ga nij so', qui'yaj Diose a.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nahuun sa' 'o síi rengo, qui'yaj Pedró ga Juan a

¹ Dan me se aga' va'núj rej anoco' güii me se cuchí' síi cu'naj Pedró do', síi cu'naj Juan do', nuvíi nocoqo, che'é se orá achíin ni'yaj nii rihaan Diose me yo' a.

² Ne maan orá dan nicaj nii man 'o síi rengo cuchí' nii rihaan nuvíi nocoqo yo', ne síi rengo me so' asij ca'ngaa so' a. Ne dan me

se daj a güii uchruj nii man so' rihaan yo'óo rej x'núj ta'yaa cu'naj Ta'yaa Ve'é Ndo'o Vaa a. Ne yo' me rej achíin so' caridad man nij yuvii atúj nuvíi yo' a.

³ Dan me se quene'en so' man Pedró do', man Juan do', se vaa catuú roj so' rá nuvíi nocoqo, gaa ne cachíin so' caridad man roj so' a.

⁴ Gaa ne ni'yaj uxrá Pedró do', Juan do', man so', ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Ni'yaj so' man rój á —taj so' rihaan síi rengo yo' a.

⁵ Gaa ne ni'yaj síi rengo man roj so', che'é se guun rá so' se vaa rque roj so' sa'anj man so' a.

⁶ Gaa ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Taj vaj a doj sa'anj rihaan 'unj ma'. Tzaj ne rque 'unj se vaa rihaan 'unj mán so' ei. Dan me se che'é ma'an Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret taj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa naxumaan so' ne cachee so' á —taj Pedró rihaan so' a.

⁷ Gaa ne quita'aa Pedró ra'a so' rej nuva' so', ne cachrón caya Pedró man so', ne nu' nari' nucuaj tacóo so' do', xtucua' so' do' a.

⁸ Gaa ne dan me se güej so', ne canicun' caya so', ne cachéé so', ne dan me se catúj so' rá nuvíi nocoqo ga roj so', ne cachéé ndo'o so', ne güej so', ne cataj so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'é so' a.

⁹ Gaa ne quene'en cunudanj nij yuvii se vaa cachéé so' ne cataj so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose a.

¹⁰ Ne quene'en nij yuvii se vaa ma'an so' me síi yáan rihaan ta'yaa nuvíi nocoqo cu'naj Ta'yaa Ve'é Ndo'o Vaa ne achíin so' caridad, ne ca'anj ndo'o rá nij yuvii che'é se vaa nahuun sa' síi rengo yo' a.

Nihánj me nana nata' Pedró rihaan nij yuvii a

¹¹ Dan me se quita'aa síi nahuun sa' yo' man síi cu'naj Pedró do', man síi cu'naj Juan do', ne che'é se ca'anj ndo'o rá nij yuvii, che'é dan cunánj nij yuvii cunuu chre' nij yuvii rihaan roj so' rque chingá cu'naj Corredor Salomón a.

¹² Ne gaa quene'en Pedró man nij yuvii, ne cataj so' rihaan nij yuvii a:

—Cunq soj sij israelitá ca'mij á. Me che'é ca'anj ndo'o rá soj se vaa chéé síi nihánj ga. Me che'é ni'yaj ndo'o soj man rój ga. Nuveé ma'an rój me síi guun nucuaj qui'yaj cachéé so' ma'. Nuveé che'e se sij noco' sa' ndo'o man Diose me rój, ne cachéé so' qui'yaj rój ma'.

¹³ Dan me se Diose síi noco' xii ní' síi cu'naj Abraham do', síi cu'naj Isaac do', síi cu'naj Jacob do', me síi qui'yaj cavii sa' ndo'o ta'níi ma'an so' Jesucristó nanj adonj. Tzaj ne nij soj me nij síi tucuachén man Jesucristó rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó, ne

nda' se guun ya rá síf cu'naj Pilato se vaa ca'anj uun Jesucristó, tzaj ne cataj soj rihaan síf cu'naj Pilato se vaa guun rá soj cavi' Jesucristó adonj.

¹⁴ "Dan me se cataj soj se vaa ne guun rá soj ni'yaj soj man síf sa' nimán yo' ma'. Maan se cachiin ni'yaj soj rihaan síf cu'naj Pilato se vaa quirij so' taga' man 'o síf ticavi' man yuvij a.

¹⁵ Ne ticavi' soj man Jesucristó síf guun nucuaj qui'yaj gaa i'na' nimán ní' a. Ne Diose ro', qui'yaj cunuu i'na' uún Jesucristó, ne ma'an núj me síf quene'en se vaa cunuu i'na' uún so' nanj adonj.

¹⁶ Ne che'é se cuchumán rá síf nihánj ni'yaj so' man Jesucristó ro', che'é dan nari' nucuaj so', qui'yaj Jesucristó adonj. Ne dan me se nahuun sa' nu' so', ne aj ne'en taran' soj daj quiran' so', ne aj cuno soj daj taj ma'an so' nanj á.

¹⁷ Ne nihánj me se ne'en 'unj se vaa che'é se ne quene'en soj daj sij me Jesucristó, ne che'é dan cavi' so' qui'yaj soj ga' nij síf uun chij rihaan soj nanj ei.

¹⁸ Tzaj ne Diose ro', me síf cataj xna'anj asij naá ndo'o gaa rqué so' nana' nata' nij síf nata' se nana' so', ne dan me se cataj xna'anj Diose se vaa síf ca'nej so' tinanii man yuvij rihaan sayuun me se quiran' ndo'o so' sayuun a. Ne nihánj me se quisij ya nu' ndaa vaa cataj Diose se vaa qui'yaj ma'an Diose nanj ei.

¹⁹ "Che'é dan canicaj nimán soj canoco' soj chrej sa', gaa ne ca'vee tinavij Diose cacun' tumé soj á.

²⁰ Gaa ne ca'vee quisij güii cunuu cuj rá taran' ní' sij israelitá, qui'yaj síf 'nij ra'a man ní', ne dan me se Jesucristó síf cune' Diose man tinanii man ní' rihaan sayuun me se ca'nej Diose man so' ca'na' uún so' rihaan ní' a.

²¹ Cuno nihánj me se me rá Diose cayáán so' rej xtá' ndaa se quisij güii naqui'yaj sa' Diose nu' nij rasuun ndaa rá se vaa nij rasuun asij naá ndo'o ndaa vaa cataj xna'anj nij síf sa' síf nata' se nana' Diose gaa naá a.

²² Dan me se síf cu'naj Moisés cataj rihaan xij ní': "Diose sij 'nij ra'a man ní' me se cavi' yo'ó tinúú nij soj, qui'yaj Diose, ne guun so' síf nata' se nana' Diose ndaa vaa 'yaj ma'anj a. Ne cuno soj nu' nana' nata' so' rihaan soj á.

²³ Ne dan me se a me ma'an síf na'vej rá cuno se nana' síf nata' se nana' Diose yo', ne nu' quirij yanj ni man so' sca'núj ní' sij israelitá, ne quirij nu' so' nanj adonj", taj síf cu'naj Moisés gaa naá a.

²⁴ Ne dan me se síf cu'naj Samuel do', cunudanj yo'ó nij síf nata' se nana' Diose do', cataj xna'anj taran' uún nij so' uún che'é güii yaj ei.

²⁵ "Ne rihaan ma'an nij soj ca'mii nij síf nata' se nana' Diose, ne ma'an nij soj me nij síf cavi' sa' qui'yaj Diose, ndaa vaa cata' tu'va Diose rihaan xij ní' gaa naá ei. Dan me se rihaan xij ní' síf cu'naj Abraham cataj Diose: "Dan me se cavi' sa' nij yuvij man cunudanj nij chuman' naj rihaan chumij, qui'yaj ta'núí ta'nij si'no so' a", taj Diose rihaan Abraham a.

²⁶ Gaa ne aj ca'neé Diose man ta'núí Diose rihaan chumij, ne cuchí' ta'núí Diose asino yaan rihaan ma'an soj, qui'yaj Diose, che'é rej canicaj nimán 'o 'o nij soj, ne taná xco' nij soj tucuáán chí'ij, ne ca'vee qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é taran' nij soj ei —taj Pedró rihaan nij yuvij cunuu chre' rá nuvíi nocoo yo' a.

4

Nana' nihánj taj xna'anj daj ca'mii síf cu'naj Pedró ga' Juan rihaan nij síf uun chij rihaan nij yuvij israelitá a

¹ Dan me se gaa ca'mii síf cu'naj Pedró ga' Juan rihaan nij yuvij, ne cuchí' nij xrej do', tanuu uun chij rihaan nij tanuu 'yaj suun rá nuvíi nocoo do', nij síf saduceo do', rihaan roj so' a.

² 'Q se ne guun niha' rá nij so' gaa cuno nij so' nana' tucu'yón Pedró ga' Juan man nij yuvij nana' se vaa Jesucristó me 'o síf cunuu i'na' uún gaa cavi' so' a.

³ Ne dan me se quita'aa nij so' man roj so', ne caxrij nij so' taga' man roj so' 'o yan' a. 'Q se aj ti'nuu me orá yo' a.

⁴ Ne que'ee' nij síf cuno se nana' roj so' ro', cuchumán rá nana' yo', ne veé danj quisij 'un' mij snó'o canoco' man Jesucristó ta' asuun a.

⁵ Ne yo'ó güii me se cunuu chre' nij síf nicaj suun do', nij síf uun chij do', nij síf naqui'yaj cuu se tucuanj Moisés rihaan nij yuvij do', chuman' Jerusalén ga

⁶ síf cu'naj Anás síf guun xrej atá suun nocoo doj do', síf cu'naj Caifás do', síf cu'naj Juan do', síf cu'naj Alejandro do', taran' nij tuvi' nij xrej atá suun nocoo doj do' a.

⁷ Dan me se canicun' caya' síf cu'naj Pedró ga' Juan tanuu ve' man nij xrej, qui'yaj nij xrej, ne xná'anj nij xrej man roj so', cataj nij xrej a:

—Me rej quirij roj soj rej nucuaj do', me síf ca'ne' suun rihaan roj soj do', ne qui'yaj roj soj danj ga' —taj nij so', xná'anj nij so' man roj so' a.

⁸ Gaa ne caraa ndo'o Nimán Diose nimán Pedró, ne cataj Pedró rihaan nij so' a:

—Cuno nij soj sij nicaj suun rii ta'nga' rihaan nij yuvij do', cuno soj sij uun chij cuno nana' cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj á.

⁹ Nihánj me se naqui'yaj çu nij soj man rój che'é se cunuu 'eë rá rój ni'yaj rój 'o síi rengó, ne me rá nij soj quene'en soj asa' ca'vee nahuun sa' síi rengó nihánj a.

¹⁰ Che'é dan xcaj nij soj do', taran' nij yuvij israelitá do', cuentá se vaa Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret me síi qui'yaj ca'vee naxcaj rój man síi rengó nihánj, ne 'o vaa nucuaj so' a. Ne nij soj ro', me nij síi qui'yaj cachrón nii man Jesucristó rihaan rcutze, tzaj ne cunuu i'na' uún so', qui'yaj Diose a.

¹¹ Ne xa' Jesús, tzaj ne so' me yuvej quirí'ij nij soj sij cuné' ve', ne yaj me se guun so' yuvej sa' doj rihaan taran' nij yuvej man tacóo ve' yaj nanj adonj.

¹² Ne taj vaj a doj yo'ó síi guun nucuaj qui'yaj cavii sa' ní' a ma'. Orún' so' me síi vaa rihaan chumij nihánj síi ca'née Diose, ne orún' so' me síi ca'vee tinanii man ní' rihaan sayuun nanj adonj —taj Pedró rihaan nij síi uun chij yo' a.

¹³ Dan me se quene'en nij so' se vaa ne cuhu'vi' Pedró ga Juan ne sca' uxrá ca'mii roj so', ne xcaj nij so' cuentá se vaa nuveé sij tucu'yón yanj me roj so', tzaj ne sa' uxrá nari' roj so' a. Che'é dan caráya'anj nij so' a. Ne quene'en nij so' se vaa roj so' me síi cachéé ga Jesucristó a.

¹⁴ Ne quene'en nij so' man síi nahuun sa' yo' nicun' ga roj so' a. Gaa ne ne quirí' nij so' nana ca'mii nij so' ma'.

¹⁵ Gaa ne ca'ne' nij síi uun chij suun rihaan Pedró ga Juan ga síi nahuun sa' yo' se vaa curihañj va'núj nij so' xe', gaa ne ca'vee nuchruj raá nij tuví' nij síi uun chij daj qui'yaj nij so' ga síi cu'naj Pedró ga Juan yo', rá nij so' a.

¹⁶ Dan me se cataj nij so':

—Daj qui'yaj ní' ga roj síi nihánj ga. 'Q se xcaj taran' nij síi ne chuman' Jerusalén nihánj cuentá se vaa ranga' qui'yaj suun roj so' suun sa' nocoo, ne se ca'vee cataj ní' se vaa ne qui'yaj roj so' danj ma'.

¹⁷ Tzaj ne tuchu'vi' ní' man roj so' ne ca'ne' ní' suun rihaan roj so' se vaa se ca'mii roj so' che'é Jesucristó rihaan a 'ó yuvij a. Gaa ne se cha'nuu doj nana nihánj sca'núj nij yuvij a —taj taran' nij so' a.

¹⁸ Gaa ne canacúun nij so' catuu uún Pedró ga Juan rej nuu nij so', gaa ne nago' nij so' chrej nucuaj man roj so' se vaa se ca'mii roj so' che'é Jesucristó ne se tucu'yón roj so' se nana Jesucristó a.

¹⁹ Gaa ne canicaj síi cu'naj Pedró ga Juan cataj roj so' rihaan nij so' a:

—Nuchruj raá nij soj sese guun rá Diose cunó núj rihaan soj ne tanáj xcó núj se nana Diose ei.

²⁰ Se ca'vee ca'ne' rá núj ga suun a'mii che'é rasuun quene'en núj do', che'é nana cunó núj do' a ma' —taj roj so' rihaan nij so' a.

²¹ Gaa ne doj a ca'mii yuvaá nij síi uun chij yo' rihaan roj so', tzaj ne ne quirí' nij síi uun chij yo' daj qui'yaj nij so' sayuun man roj so' a ma'. Che'é dan na'née nij so' chrej man roj so' a. 'Q se nij yuvij me se cunudanj nij so' cataj se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'é síi nahuun sa' yo' a.

²² Ne síi nahuun sa' qui'yaj suun sa' nocoo yo' me se vaj so' vj chihaa yo' táa doj a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii nij síi nocoo man Jesucristó gaa cachún ni'yaj nij so' rihaan Diose a

²³ Dan me se na'née nii man Pedró ga Juan, ne cuchi' roj so' rihaan tinúu roj so', gaa ne nata' roj so' nu' nana cataj nij xrej ata suun nocoo doj do', nij síi uun chij do', se vaa cataj nij so' rihaan roj so' a.

²⁴ Gaa ne dan me se gaa cunó nij so' se nana roj so', gaa ne nu' guun rá taran' nij so' cachinj ni'yaj nij so' rihaan Diose, ne che'é dan nucuaj ca'mii nij so', cataj nij so' a:

—Ma'an so' me síi qui'yaj nu' rej xtá' nu' chumij nu' na ya'anj nu' rasuun nu' a.

²⁵ Ne so' ro', ca'née Nimán so' rihaan xji núj síi cu'naj David síi qui'yaj suun che'é so', ne Nimán so' ro', rque nana rihaan so' ca'mii so', ne dan me se cataj so': "Me che'é ca'maan ndo'o rá nij síi yanj, ne me che'é guun nij rma'an rá nij yuvij ga.

²⁶ Dan me se cavii nij síi nicaj suun rey uun chij rihaan chumij nihánj, gaa ne cunuu chre' nij so', che'é rej qui'yaj nij so' sayuun man síi 'náj ra'a man ní' do', man síi ca'née so' tinanii man yuvij rihaan sayuun do' a", taj síi cu'naj David yo' gaa naá a.

²⁷ Dan me se ya ya cunuu chre' síi cu'naj Herodes do', síi cu'naj Poncio Pilato do', nij síi yanj do', nij yuvij israelitá do', rque chuman' nihánj, che'é rej qui'yaj nij so' sayuun man ta'nii so' síi cu'naj Jesucristó síi cuné' so' man tinanii man núj rihaan sayuun a.

²⁸ Tzaj ne qui'yaj nij so' inanj se vaa guun rá ma'an so' asij naá se vaa qui'yaj nij so', ne ma'an so' me síi qui'yaj guun nu' nihánj a.

²⁹ Ne nihánj me se xcaj so' sij 'nij ra'a man núj cuentá se vaa ca'mii yuvaá ndo'o nij so' rihaan núj a. Ne racuj so' man núj sij 'yaj suun che'é so' se vaa guun nucuaj núj nata' sca' núj se nana so' rihaan yuvij a.

³⁰ Dan me se racuj so' man núj qui'yaj núj suun sa' nocoo, ne nahuun sa' yuvij, qui'yáa so', che'é rej xcaj yuvij cuentá se vaa sij nucuaj ndo'o mé so' che'é ta'nii so' Jesucristó síi gueé a —taj taran' nij so', cachún ni'yaj nij so' rihaan Diose a.

³¹ Dan me se quisij cachún ni'yaj nij so' rihaan Diose, gaa ne quinaan nu' rej man núj so', ne caraa ndo'o Nimán Diose nimán cunudanj nij so', gaa ne sca' ndo'o ca'mii nij so' se nana Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é yan yo' chre' mán nij sí noco' man Jesucristó a

³² Dan me se yo' o cuyaan vaa rá cunudanj njs sí cuchumán rá ni' yaj man Jesucristó, ne a' ó nij sí noco' man Jesucristó ne taj se vaa se si' yaj orún' me rasuun ma'. Tananj nu' rasuun man rihaan 'o 'o nij so' ro', me si' yaj taran' nij so', taj nij so', ne 'o chre' mán nij so', ne 'o chre' a' mii nij so', ne orún' rasuun si' yaj cunudanj nij so' a.

³³ Ne nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij me se nucaj ndo' o nata' nij so' se vaa cunuu i' na' uún Jesucristó sij 'nij ra' a man ní' a. Ne qui' yaj ndo' o Diose se luj che'é cunudanj nij so' a.

³⁴ Ne taj vaj a 'ó sí achiin rasuun man 'nij sca' nuj nij so' ma'. 'O se cunudanj tinúu nij so' sí vaa to' óo do', sí vaa ve' tucua' do', cutu' véj nij so' si' yaj nij so', ne nicaj nij so' sa' anj quirí' nij so',

³⁵ ne caxríj nij so' sa' anj yo' ston nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij a. Ne sese cachiin rasuun rihaan 'o tinúu nij so', ne nij apóstol me nij sí rqué nu' se vaa cachiin rihaan so' a.

³⁶ Ne yo' o so' ro', me sí cu' naj José, ne tucu' naj nij apóstol Bernabé man so' a. Ne nana Bernabé taj se vaa sí 'yaj nari' nucaj ní' me so' a. Ne 'o ta' niú ta' nij si' no' sí cu' naj Leví sí cane gaa naá me so', ne cavii so' rej cu' naj Chipre a.

³⁷ Dan me se vaa 'o to' óo so', ne cutu' véj so' man yo', ne nicaj so' sa' anj quirí' so' che' é yo' óo yo', ne caxríj so' ston nij apóstol yo' a.

3

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' qui' yaj sí cu' naj Ananías do', nicaj so' chana cu' naj Safira do' a

¹ Dan me se vaa yo' o sí cu' naj Ananías, ne vaa nicaj so' chana cu' naj Safira, ne cutu' véj roj nicaj roj so' 'o yo' óo,

² ne quirí' roj so' sa' anj, gaa ne quita' aa sí cu' naj Ananías ta' aj sa' anj yo', ne ca' ve' rá nicaj so' quita' aa so' sa' anj yo' a. Gaa ne daj 'ó ta' aj sa' anj ca' anj nicaj so', caxríj so' ston nij apóstol cune' Jesucristó man a. Ne ca' mii ne so' rihaan nij apóstol se vaa nu' sa' anj quirí' so' che' é yo' óo cutu' véj so' me yo', cataj so' a.

³ Gaa ne ca' mii Pedró rihaan sí cu' naj Ananías, cataj so', ne:

—Me che' é catúj sí chree nimán so', ne ca' mii ne so' ndaa rihaan Nimán Diose, ne quita' aa so' ta' aj sa' anj quirí' so' gaa cutu' véj so' yo' óo yo' ga.

⁴ Dan me se daj guun rá so', ne ca' mii ne so' ga. Nuveé to' oj ma' án so' cutu' véj so' ne gaa cutu' véj so' man yo' ne ne nó xcúun so' qui' yáá so' ndaa vaa me rá ma' án so' qui' yáá so' ga se sa' anj so' na'. Me che' é cavii raá so' qui' yáá so' se vaa qui' yáá so' nihánj ga.

Nuveé rihaan yuvij uun ca' mii ne so' ma'. Ndaa rihaan ma' an ya Diose ca' mii ne so' nanj adonj —taj Pedró rihaan Ananías yo' a.

⁵ Gaa cuno Ananías nana ca' mii Pedró rihaan so', ne naxru' so', ne cavi' so' a. Gaa ne cuhu' vi' ndo' o cunudanj nij sí cuno ndaa vaa quiran' so' a.

⁶ Gaa ne canicun' nij sí tachruu, ne caráan nij so' yatzíj xráá sí cavi', gaa ne ca' anj nicaj nij so' man so' xe', gaa ne cachin' nij so' man so' a.

⁷ Dan me se cachén va' huj orá ta' asuun, gaa ne catúj nicaj sí cavi' yo' rá ve', ne ne quene' en no' daj quiran' nicaj no' a.

⁸ Gaa ne cataj Pedró rihaan no' a:

—Cataj xna'anj so' rihanj sese nu' sa' anj quita' aa roj soj che' é yo' óo cutu' véj roj soj me nihánj a —taj Pedró rihaan no' a.

—Veé cunudanj ya sa' anj quita' aa rój che' é yo' óo me yo' ei —taj no' a.

⁹ Gaa ne cataj Pedró rihaan no' a:

—Me che' é cuyaan guun rá roj soj tihaj yu' unj roj soj man Nimán sí 'nij ra' a man ní' ga. Ni' yaj so' ei. Nij sí cachin' man nicaj so' ro', nicun' ta' yaa, ne nihánj me se ca' ta' nij so' mán so', ca' anj nicaj nij so' mán so' xe' cuano ei —taj Pedró rihaan no' a.

¹⁰ Gaa ne taj ni' yón naxru' no' rihaan yo' óo rej nicun' Pedró, ne nu' cavi' no' a. Gaa ne dan me se catúj uún nij sí tachruu rá ve', ne quene' en nij so' se vaa aj cavi' no', gaa ne ca' anj nicaj nij so' man no' xe', gaa ne cachin' nij so' man no' uún x' núu nicaj no' a.

¹¹ Gaa ne cuhu' vi' ndo' o cunudanj nij sí cuchumán rá ni' yaj man Jesucristó do', cunudanj nij sí cuno nana daj quiran' roj nicaj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun sa' nocoo qui' yaj nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' a

¹² Gaa ne qui' yaj ndo' o nij apóstol cune' Jesucristó man suun sa' nocoo ni' yaj nij yuvij ne chuman' Jerusalén a. Ne yo' o vaa rá nij sí noco' man Jesucristó, ne cunuu chre' nij so' rá nuvíi nocoo rá chingá cu' naj Corredor Salomón a.

¹³ Tzaj ne yo' óo nij yuvij ro', ne quisij rá nij so' cunuu chre' nij so' ga nij sí noco' man Jesucristó ma'. Tzaj ne cunudanj nij yuvij cataj se vaa sa' qui' yaj nij sí noco' man Jesucristó a.

¹⁴ Tzaj ne cuchumán rá que' ee nij snó' o do', nij chana do', ni' yaj nij so' man sí 'nij ra' a man ní', ne che' é dan guun rij doj nij yuvij noco' man so' a.

¹⁵ Ne dan me se rihaan chruun do', rihaan yuvéé do', táa nij sí ran', rii nij yuvij man nij sí ran' yo' xe' a. Cuchruj nii man nij sí ran' rá callé rej cachén Pedró, che' é se sese se cahun' Pedró cano xráá nij sí ran' ne nahuun so', rá nij yuvij a.

¹⁶ Gaa ne ca'na' ndo'o yuvij cavii nij chuman' naj nichrun' chuman' Jerusalén, ne nuu chre' nij so' a. Dan me se ata' nij so' sí ran' do', sí nuu nana chree nimán do', ne nahuun sa' cunudanj nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun quiyaj nui man nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij a

¹⁷ Dan me se guun xcoj ruvaa rá nij tuvij' xrej ata suun nocoo doj ni'yaj nij so' man nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij a. Dan me se nij tuvij' xrej me se sí saduceo me nij so' a.

¹⁸ Dan me se ca'née nij so' tanuu quita'aa man nij apóstol, gaa ne caxrj nij so' taga' man nij so' a.

¹⁹ Tzaj ne rej nij me se ca'na' yo'o se mozó sí 'nij ra'a man ní, ne ca'núj so' ta'yaa taga' yo', ne ca'anj nicaj so' man nij apóstol xe' a. Gaa ne cataj se mozó Diose' yo' rihaan nij apóstol:

²⁰ —Cavii soj, ne ca'anj soj canicun' soj rá nuvií nocoo, ne nata' soj rihaan nij yuvij nu' nana nihánj nana taj xna'anj daj quiyaj nij yuvij ne ca'vee gaa i'na' nimán nij yuvij rihaan Diose' á —taj se mozó Diose' yo' rihaan nij so' a.

²¹ Sij cuno nij so' nana vaa danj, gaa ne rej sij güi catúj nij so' rá nuvií nocoo, ne tucu'yón nij so' se nana Jesucristó rihaan nij yuvij a. Maan ora' dan canacúun nij tuvij' xrej ata suun nocoo doj, ne cunuq chre' cunudanj nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá, quiyaj nij so' juntá a. Gaa ne ca'née nij so' sí ca'anj taga', ne ca'na' nicaj nij so' man nij apóstol rihaan nij so', rá nij so' a.

²² Dan me se cuchí' nij mozó ca'née nij sí uun chij yo' taga', gaa ne ne nari' mozó man nij apóstol rque taga' a ma'. Che'é dan me canicaj nij mozó yo' rej mán nij sí uun chij yo', ne nata' nij mozó yo' se vaa guun taga' a.

²³ Dan me se cataj nij mozó yo' a:

—Dan me se gaa cuchí' núj taga', ne vaa raan taga', ne nicun' nij tanuu rihaan ta'yaa, tumé nij tanuu ta'yaa a. Tzaj ne gaa ca'núj núj ta'yaa, ne ne nari' núj á 'o yuvij rá taga' a ma' —taj nij mozó rihaan nij sí uun chij yo' a.

²⁴ Dan me se gaa cuno tanuu uun chij rihaan nij tanuu tumé nuvií nocoo do', gaa cuno nij xrej ata suun nocoo doj do', nana vaa danj, gaa ne dan me se cuchu'vi' nij so', ne ne quene'en nij so' daj guun rej rihaan nij so' quiyaj nij sí nocoo man Jesucristó a.

²⁵ Gaa ne dan me se cuchí' yo'o so' rihaan nij sí uun chij, gaa ne nata' so' rihaan nij so', cataj so':

—Xa' nij sí caxrj nij soj taga' man, tzaj ne cuano nihánj me se nicun' nij so' rá nuvií

nocoo, tucu'yón uxrá nij so' rihaan nij yuvij nánj á —taj sí ca'na' rihaan nij so' a.

²⁶ Gaa ne cavii tanuu uun chij rihaan nij tanuu tumé nuvií nocoo cavii nij mozó cavii, ca'anj nij so' nuvií nocoo, ne ca'anj nacaj nij so' man nij apóstol cune' Jesucristó man rihaan nij sí uun chij yo' a. Tzaj ne ne quiyaj nij so' fuerzá man nij sí cune' Jesucristó man ma'. 'O se cuchu'vi' tanuu do', nij mozó do', ni'yaj nij so' man nij yuvij se vaa go' nij yuvij yahij xráa ma'an nij so' a.

²⁷ Dan me se ca'na' nicaj nij so' man nij apóstol rej cunuq chre' cunudanj nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a. Gaa ne xna'anj xrej ata suun nocoo doj man nij so',
²⁸ cataj so' a:

—Né se aj cataj xna'anj núj rihaan nij soj se vaa ca'ne' rá soj ga suun tucu'yón rihaan nij yuvij che'é sí nata' soj che'é a. Tzaj ne cuano nihánj me se aj cuchí' se nana soj rihaan cunudanj nij sí man chuman' Jerusalén nihánj, quiyaj soj, ne me rá soj caraa soj cacun' xráa núj se vaa cavi' sn'ó nocoo soj quiyaj núj á —taj so' rihaan nij apóstol a.

²⁹ Gaa ne cataj Pedró do', yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man do' a:

—Tzaj ne 'o se no xcúun ní' cunq ní' asino yaan nana a'mii Diose' rihaan nana a'mii yuvij a.

³⁰ 'O se nij soj me sí toco' man Jesucristó rihaan rcutze, ne cavi' so', quiyaj soj, ne Diose' nocoo' xji ní' asj naá ro', me sí quiyaj cunuq i'na' uún so' adonj.

³¹ Gaa ne ma'an Diose' quiyaj cavii Jesucristó xtá', ne nicun' Jesucristó rej x'núj Diose' rej nuva' Diose', ne guun Jesucristó sí uun chij ndo'o, ne sí tinanii man ní' rihaan sayuun guun so', che'é rej ca'vee canicaj nimán ní' sij israelitá gaa ne quinavij cacun' tumé ní' adonj.

³² Ne núj me sí nata' nana nihánj rihaan yuvij ei. Ne ne'en Nimán Diose' uún se vaa ya ya vaa nana nihánj, ne rque Diose' Nimán Diose' rihaan núj sij uun rihaan Diose' a —taj nij so' rihaan nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a.

³³ Dan me se gaa cuno nij sí uun chij nana nihánj, gaa ne ca'maan uxrá rá nij so', gaa ne guun rá nij so' ticavi' nij so' man nij apóstol yo' a.

³⁴ Tzaj ne canicun' caya yo'o tuvi' nij so' 'o sí fariseo sí cu'naj Gamaliel, ne sí naquiyaj cuu se tucuanj Moisés me so', ne caráj cochroj cunudanj nij yuvij ni'yaj nij yuvij man so' a. Gaa ne ca'ne' so' suun se vaa curihanj nij apóstol doj 'o ora' ní' xe' a.

³⁵ Gaa ne cataj Gamaliel rihaan yo'ó nij sí uun chij yo' a:

—Cunq soj sij israelitá nana ca'mij rihaan nij soj cuano á. Dan me se tadó soj daj

qui'yaj soj ga nij snó'o ca'na' rihaan ní nihánj á.

³⁶ 'Q se asij rque doj me se nachumaan 'o síi cu'naj Teudas, ne so' ro', me síi cataj se vaa sij sa' uxrá me ma'an so', ne canoco' 'o ca'anj cientó yuvií xcó so' ta' asuun a. Gaa ne ticavi' nii man so', ne cha'nuu cunudanj nij síi cuno se nana so', ne navij nu' se nana so' nanj adonj.

³⁷ Gaa ne dan me se cachén doj, gaa ne cavii yo'ó síi cu'naj Judas síi cavii estado Galilea, ne nachumaan so' gaa güii cachrón gobiernó se chuvij cunudanj nij yuvií rihaan yanj a. Gaa ne tiha' yu'unj so' man yuvií, ne canoco' nij yuvií xcó so' a. Gaa ne cavi' so' uún, gaa ne cunudanj nij yuvií cuno se nana so' cha'nuu uún a.

³⁸ Ne cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa se qui'yaj nij soj a doj sayuun man nij síi ca'na' rihaan ní cuan' ma'. 'Q se sese tucuaán cuchruj yuvií uun me se tucuanj nij so', ne sese 'yaj nij so' ndaa vaa avii raá ma'an nij so', ne quirí' nu' se vaa 'yaj nij so' nanj adonj.

³⁹ Tzaj ne sese Diose me síi rque se nana nij so', ne sese 'yaj suun nij so' se suun Diose, ne daj chihaa mij se ca'anj ni'ya se nana nij so' qui'yaj soj ma'. Sese danj guun qui'yaj nij soj, ne síi unu' ga ma'an Diose me nij soj adonj —taj síi cu'naj Gamaliel cuno yo'ó nij síi uun hij rihaan nij yuvií israelitá a.

Dan me se cuchumán rá nij so' se nana síi cu'naj Gamaliel yo',

⁴⁰ gaa ne canacúun nij so' man nij apóstol, ne catúj nij so' rej man nij so', gaa ne go' nii rutzií xráa nij apóstol, qui'yaj nij síi uun hij, ne ca'ne' nij so' suun rihaan nij apóstol se vaa se ca'mii nij so' a 'ó nana che'é Jesucristó rihaan nij yuvií, gaa ne na'née nij síi uun hij yo' chrej man nij apóstol a.

⁴¹ Dan me se curihanj nij apóstol rej man nij síi uun hij rihaan nij yuvií israelitá, ne guun niha' rá nij apóstol che'é se sij vaa sa' me nij so' ni'yaj Diose ne che'é dan ca'vee quiran' nij so' sayuun che'é Jesucristó qui'yaj Diose a.

⁴² Ne daj a güii me se sunuu chre' nij apóstol rá nuvíi nocóo dq', rá ve' tucua' nij so' do', ne yo'ó tucuyón nij so' man nij yuvií, ne nata' nij so' se nana Jesucristó nana sa' rihaan nij yuvií a.

6

Nana nihánj taj xna'anj daj cune' nii man hij síi 'yaj suun che'é nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

¹ Ne güii dan me se guun rij doj nij síi tucuyón se nana Jesucristó, ne dan me se ta'aj nij so' me síi a'mii xna'ánj griego, ne yo'ó ta'aj nij so' me síi a'mii xna'ánj hebreo a. Ne dan me se nij ca'mii nij síi a'mii xna'ánj

griego ni'yaj nij so' man nij síi a'mii xna'ánj hebreo, che'é se chá go' nij síi a'mii xna'ánj hebreo yo' rihaan nij chana nique cavi' nica daj a güii a. Ne rihaan nij chana nique cavi' nica níi a'mii xna'ánj griego me se ne cuyaan go' nij so' se chá cha' nij no' a ma'. Ne che'é dan a'maan rá nij síi a'mii xna'ánj griego a.

² Che'é dan chuvij nij apóstol cune' Jesucristó man ro', canacúun nij so' man nij síi tucuyón se nana Jesucristó cunuu chre' nij so', ne cataj chuvij nij so' a:

—Nij uxrá vaa sese tanáj xco núj suun nata' se nana Diose rihaan yuvií che'é rej qui'yaj chuvij núj co'oo rihaan nij chana cavi' nica adonj.

³ Che'é dan narij nij soj hij tinúú ní' síi ve'é a'mii nii ni'yaj nii man, tinuj. Dan me se nana' soj síi nuu ndo'o Nimán Diose nimán, ne síi cuu raá nano' soj, ne cune' ní' man nij so' se vaa qui'yaj suun nij so' suun nihánj á.

⁴ Ne xa' núj, tzaj ne inanj suun yo'ó cachinj ni'yaj rihaan Diose qui'yaj suun núj, ne nata' núj se nana Diose nanj á —taj chuvij nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' a.

⁵ Dan me se guun niha' rá cunudanj nij yuvií gaa cuno nij yuvií nana yo', ne narij nij yuvií man hij tinúú nij so', ne yo'ó so' me síi cu'naj Esteban, ne so' ro', me síi nucua'j uxrá rá ni'yaj man Diose, ne nuu ndo'o Nimán Diose nimán so' a. Ne narij uún nij so' man síi cu'naj Felipé dq', Prócoro do', Nicanor dq', Timón dq', Parmenas dq', Nicolás dq' a. Ne nuveé sij israelitá me Nicolás, maan ne síi guun rá canoco' se tucuanj nij síi israelitá guun so', ne síi cavii chuman' Antioquia me so' uún a.

⁶ Ne dan me se nicaj nij yuvií man hij nij so' ca'anj nij so' rihaan chuvij nij apóstol cune' Jesucristó man, ne nij apóstol me se cachíin ni'yaj nij so' rihaan Diose, gaa ne cuta' nij so' ra'a nij so' raá hij nij so' che'é yan go' nij so' se chá rihaan nij chana nique cavi' nica a.

⁷ Dan me se cha'nuu uxrá se nana Diose, ne guun rij ndo'o doj nij síi tucuyón se nana Jesucristó chuman' Jerusalén yo', ne ndaa que'ee uxrá nij xrej israelitá cuchumán rá se nana Jesucristó ne cuno rihaan Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nii gaa quita'aa nii man síi cu'naj Esteban a

⁸ Dan me se síi cu'naj Esteban me se racuíj ndo'o Diose man so', ne guun nucua'j ndo'o so', ne dan me se qui'yaj ndo'o so' suun sa' nocóo ni'yaj nij síi man rej chuman' Jerusalén a.

⁹ Tzaj ne canicun' que'ee yuvií, ne ta'aj nij so' me síi 'anj ve' tucuyón rej nuu chre' nij síi qui'yaj canaan curihanj rihaan se ru'vee

nij so', ne yo'ó ta'aj nij so' me sí cavii chuman' Cirene, ne yo'ó ta'aj nij so' me sí cavii chuman' Alejandría, ne yo'ó ta'aj nij so' me sí cavii rej cu'naj Cilicia do', rej cu'naj Asia do' a. Dan me se canó tuvi' taran' nij so' ga sí cu'naj Esteban,

¹⁰ tzaj ne ne ca'vee qui'yaj canaán se nana nij so' rihaan se nana Esteban a ma'. 'O se racuíj ndo'o Nimán Diose man sí cu'naj Esteban, ne cavii ndo'o nana çuu raá so', qui'yaj Nimán Diose a.

¹¹ Gaa ne caxrij nij so' chrej rque yo'ó ta'aj snó'o uún, ne snó'o yo' cataj:

—Cuno núj se vaa ca'mii sí cu'naj Esteban yo' nana nij che'é sí cu'naj Moisés ga ma'an Diose á —taj nij snó'o yo', ca'mii ne nij so' a.

¹² Gaa ne ca'maan rá nij yuvií do', nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá do', nij sí naquiyaj çuu se tucuaj Moisés rihaan yuvií do', gaa cuno nij so' se nana nij sí ne yo' a. Gaa ne cavii nij so', quita'aa cunudanj nij so' man Esteban, ne ca'anj nicaj nij so' man so' rá ve' nuu chre' nij so', qui'yaj nij so' juntá a.

¹³ Gaa ne canicun' doj sí ca'mii ne sí caraa cacun' xráá Esteban, ne cataj nij so' a:

—Sí nihánj ro', ne a'ne' rá so' ga suun a'mii quij che'é rej guee nihánj do', che'é tucuaán noco' ní do', a ma'.

¹⁴ 'O se cuno núj se vaa cataj so' se vaa Jesucristó sí cavii chuman' Nazaret me sí tirj' nu' nuvíi noco'o nihánj, ne natuna so' tucuaán cuchruj sí cu'naj Moisés che'é ní adonj —taj nij so', ca'mii ne nij so' ni'yaj nij so' man Esteban yo' a.

¹⁵ Gaa ne ni'yaj uxrá cunudanj nij sí yanj rá ve' yo' man Esteban yo', ne ase vaa rihaan se mozó Diose ro', danj vaa rihaan so', ni'yaj nij so' a.

7

¹ Gaa ne xná'anj xrej atá suun noco'o doj man sí cu'naj Esteban, cataj xrej:

—Ya uxrá danj ca'mii so' dan tu'va nij so' danj che'é so' na' —taj so', xná'anj so' man Esteban a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii natáj sí cu'naj Esteban rihaan nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá a

² Gaa ne cataj sí cu'naj Esteban yo':

—Cuno soj ca'mij rihaan soj, tinuj, ta'nuj. Dan me se gaa ataa cayáán xii ní' sí cu'naj Abraham chuman' Harán, ne ni'ndaj ya ve'é vaa Diose curuvi' rihaan so' rej vaj so' rej cu'naj Mesopotamia,

³ ne cataj Diose rihaan so': “Çurihanj so' chiháán so' rej ne nij tuvi' so', ne cavii so' ca'anj so' 'o rej tiháán 'unj mán so' á”, taj Diose rihaan Abraham a.

⁴ Gaa ne dan me se curihanj so' rej ne nij sí caldeo, ne ca'anj so' cayáán so' chuman' Harán a. Gaa ne quisij cavi' rej so', ne cavii uún so', ca'anj so' cayáán so' yo'óo nihánj rej ne ma'an nij soj cuano a.

⁵ Tzaj ne a doj yo'óo ne rque Diose rihaan sí cu'naj Abraham ma'. Ne a 'ó ta'nii Abraham ne ca'ngaa gaa cata' tu'va Diose rihaan so' se vaa guun si'yaj nij ta'nii ta'nij si'no Abraham man yo'óo nihánj nanj á.

⁶ "Gaa ne cataj uún Diose rihaan so' se vaa ca'anj cayáán nij ta'nii ta'nij si'no so' to'óo yo'óo yuvií, ne guun nij so' mozó cunuú rihaan yo'óo nij yuvií yo', ne tucuxru' yo'óo nij yuvií man nij so' cunu' ca'anj cientó yo' a.

⁷ Ne xa' nij yuvií guun nij so' mozó rihaan, tzaj ne ma'an Diose qui'yaj sayuun man nij yuvií yo', gaa ne curihanj nij ta'nii ta'nij si'no Abraham rej yo', ne naman nij so' cayáán nij so' rej nihánj, ne canoco' nij so' man Diose, ne qui'yaj suun nij so' che'é Diose, taj Diose rihaan Abraham gaa naá a.

⁸ "Dan me se cata' tu'va Diose se vaa qui'yaj Diose danj che'é nij tuvi' Abraham, gaa ne ca'ne' Diose suun se vaa cutá' taran' nij tuvi' Abraham ta'nga' man nij so', che'é se yuvií 'nij ra'a Diose man ne nij so' a. Ne dan me se ca'ngaa ta'nii Abraham sí cu'naj Isaac, ne cuta' Abraham ta'nga' man so' gaa vaj so' tunj güii a. Ne danj qui'yaj Isaac uún che'é ta'nii so' sí cu'naj Jacob, ne danj qui'yaj uún Jacob che'é nij ta'nii so' chujij nij xii ní' nij sí cayáán gaa naá a.

⁹ "Gaa ne dan me se guun xcoj ruvaa rá nij xii ní' ni'yaj nij so' man tinúú nij so' José, gaa ne cutu'vej nij so' man so' rihaan sí ca'anj nicaj man so' ndaa rej yo'óo cu'naj Egipto a. Ne Diose vaj ga so',

¹⁰ ne tinanii Diose man so' rihaan nu' sayuun quiran' so' a. Gaa ne guun rá sí nicaj suun rey sí cu'naj Faraón ni'yaj so' man José, ne sí sa' ndo'o avii raá guun José rihaan Faraón, qui'yaj Diose a. Gaa ne cune' Faraón man José se vaa guun chij José rihaan rej Egipto, ne ndaa rihaan nu' ve' tucua' Faraón guun chij José a.

¹¹ "Gaa ne cachén ndo'o x'naa nu' rej Egipto do', rej yo'óo cu'naj Canaán do', ne quiran' ndo'o nij yuvií sayuun, ne xii ní' ro', ne guun nucuaj nij so' quiri' nij so' se çaj nij so' ma'.

¹² Gaa ne cuno Jacob nana se vaa vaa 'núú trigó ane' rej Egipto, ne che'é dan tihaj yuun ca'neé so' man nij ta'nii so' ca'anj nij so' nana' nij so' 'núú trigó a.

¹³ Dan me se quisij vj ca'anj nij so' rej Egipto, gaa ne cataj xna'anj José rihaan nij so' se vaa tinúú nij so' me so', gaa ne dan me se xcaj Faraón cuentá me rej cavii José a.

¹⁴ "Gaa ne ca'neé José nana rihaan rej so' Jacob se vaa ca'anj nij tuvi' Jacob cayáán nij

so' rej Egipto, ñe dan me se va'nuj chihaa xnu' yuvij me nij tuvi' Jacob yo' a.

¹⁵ Gaa ñe dan me se ca'anj Jacob rej Egipto a. Cachén doj, gaa ñe cavi' so', ñe cavi' nij ta'níi so' xii ní',

¹⁶ gaa ñe ca'anj nicaj nii man cúu man nij so' ndaa chuman' cu'naj Siquem, ñe dan me se cachin' nii man cúu man nij so' rque yu'uj yuvej aj quiránj Abraham rihaan nij ta'níi síi cu'naj Hamor rej chuman' Siquem yo' a.

¹⁷ "Dan me se gaa quinichrun' güii quisij ya nu' nana aj cata' tu'va Diose rihaan Abraham gaa naá, ñe dan me se xna'anj nij yuvij israelitá yo' rej Egipto, ñe guun ri ndo'o doj nij so' a.

¹⁸ Danj qui'yaj nij so' ndaa se catúj yo'ó síi nicaj suun rey yo'ó Egipto, ñe ne ne'en so' a doj che'é síi cu'naj José a ma'.

¹⁹ Ne so' me síi tíha' yu'unj man tuvi' ní' nij yuvij israelitá, ñe tucuxru' so' man xii ní' nij yuvij israelitá yo' a. Dan me se ca'ne' so' suun se vaa quirijij nii man ta'níi nij yuvij israelitá ne'e'j leé ñe xe', che'é rej cavi' ta'níi nij so' a.

²⁰ Ne maan tió dan me se ca'ngaa síi cu'naj Moisés, ñe caran' rá Diose ni'yaj so' man Moisés, ñe rque va'nuy javii tucuachij rej so' ga nii so' man so' tucua' rej so' a.

²¹ Gaa ñe caxrij yuve roj so' man ne'e'j cu'naj Moisés xe' yo'ó rej yanij, gaa ñe dan me se nacaj ma'an ta'nij chana Faraón man ne'e'j cu'naj Moisés yo', ñe tucuachij no' man so' ase 'yá' ga ta'níi ma'an' qui'yaj no' a.

²² Gaa ñe tucu'yón nii nu' se nana nij síi man Egipto nana cuu man síi cu'naj Moisés, ñe sca' a'mii so' ñe sca' 'yaj suun so' a.

²³ "Dan me se quisij síi cu'naj Moisés vjij chihaa yo', gaa ñe guun rá so' ca'anj ni'yaj so' daj ran' nij tuvi' so' nij yuvij israelitá a.

²⁴ Ne dan me se quene'en so' se vaa tucuxru' yo'ó síi man yo'ó Egipto man 'o síi israelitá a. Che'é dan guun rá síi cu'naj Moisés yo' nayoñ cuentá che'é tuvi' so' síi israelitá, ñe che'é dan go' so' man síi man yo'ó Egipto yo' a.

²⁵ Gaa ñe guun rá síi cu'naj Moisés se vaa xcaj nij tuvi' so' síi israelitá cuentá se vaa Diose racuj man so' tinanii so' man nij so' rihaan nij síi man Egipto, tzaj ñe ne xcaj nij so' cuentá ma'.

²⁶ "Dan me se yo'ó güii me se cuchi' so' rej man nij yuvij israelitá, ñe dan me se vjij tuvi' nij so' cunu', ñe guun rá so' na'mii sa' uún roj so', ñe che'é dan cataj so': "Tinuj. Me che'é unu' roj tinuj roj soj ga", taj so' rihaan roj so' a.

²⁷ Ne síi tucuxru' man tuvi' ro', tiguíj ra'a so' man Moisés, ñe cataj so': "Taj vaj síi cune' mán so' guun chij so' rihaan núj ñe ca'ne' so' cacun' che'é núj ma'.

²⁸ Ne nihánj me se guun rá so' ticavi' so' manj, ndaa vaa ticavi' so' man síi man yo'ó

Egipto qui' na'", taj síi tucuxru' man tuvi' rihaan síi cu'naj Moisés yo' a.

²⁹ Gaa ñe che'é se xcaj síi cu'naj Moisés cuentá se vaa cha'nuu ndo'o nana se vaa ticavi' so' man 'o síi man yo'ó Egipto, gaa ñe che'é dan cunánj so', ñe ca'anj so' cayáan so' rej cu'naj Madián a. Ne xcaj so' chana, ñe ca'ngaa vjij ta'níi so' snó'o cunii a.

³⁰ "Dan me se cachén vjij chihaa yo', gaa ñe rej tacaan nichrun' quij cu'naj Sinaí me se quene'en so' 'o coj aco' ya'an raá, ñe curuvi' yo'ó se mozó Diose rque ya'an yo' quene'en so' a.

³¹ Ne ca'anj rá Moisés gaa quene'en so' rasuun ya'anj yo', ñe guun rá so' quinichrun' so' rihaan coj yo' ni'yaj so' man yo', tzaj ñe cuno so' ca'mii síi 'nij ra'a man ní',

³² ñe dan me se cataj síi 'nij ra'a man ní': "Unj ro', me Diose noco' nij xii so' gaa naá a. Dan me se Diose noco' síi cu'naj Abraham do', síi cu'naj Isaac do', síi cu'naj Jacob do', mé 'unj á", taj Diose síi 'nij ra'a man ní' cuno Moisés a. Gaa ñe cuhu'vi' Moisés ñe quirijij man so', ñe ne quisij rá so' ni'yaj so' coj aco' ya'an raá yo' a.

³³ Gaa ñe cataj síi 'nij ra'a man ní' rihaan so' a: "Quirij so' canj 'nij tacóo so' á. 'O se yo'óo nicun' so' cuano ro', me yo'óo gueñ ndo'o adonj.

³⁴ Dan me se ni'yaj 'unj, ñe quene'en 'unj sayuun ran' nij yuvij noco' manj rej Egipto, ñe cunoj daj rnúj nij so' che'é sayuun ran' nij so', ñe nihánj me se naniñ 'unj che'é se me raj tinanii 'unj man nij so' rihaan sayuun ran' nij so' a. Che'é dan cuva' so', ñe ca'nej 'unj mán so' rej Egipto á", taj síi 'nij ra'a man ní' rihaan Moisés a.

³⁵ "Dan me se xa' Moisés, tzaj ñe so' me síi quirijij yanij nij yuvij israelitá man gaa cataj nij so' se vaa taj vaj síi cune' man so' guun chij so' rihaan nij so' ñe ca'ne' so' cacun' che'é nij so' ma'. Tzaj ñe so' me síi ca'neé ma'an Diose se vaa guun chij so' rihaan nij yuvij israelitá ñe quirijij so' man nij yuvij israelitá rej guun nij so' mozó rihaan yo'ó yuvij a. Danj qui'yaj Diose ga Moisés gaa quene'en Moisés se mozó Diose yo' rque coj aco' ya'an raá yo' a.

³⁶ Dan me se curihanj nij yuvij israelitá rej cu'naj Egipto, qui'yaj Moisés, ñe qui'yaj ndo'o so' suun sa' noco'o Egipto do', rej naj na ya'anj cu'naj Na Ya'anj Maree do', rej tacaan vaj nij so' vjij chihaa yo' do' a.

³⁷ Ne ma'an Moisés yo' me síi cataj rihaan nij síi israelitá: "Vaa güii, ñe yo'ó tuvi' soj ro', guun síi nata' se nana Diose, qui'yaj Diose, ñe ase vaa 'yáá 'unj ro', danj qui'yaj so' uún a", taj Moisés rihaan nij yuvij israelitá a.

³⁸ "Ne Moisés me síi vaj ga cunudanj nij yuvij israelitá rej tacaan, ñe cachéé so' ga se mozó Diose síi ca'mii rihaan so' rej tacaan

nichrun' quij cu'naj Sinaí, ne cachéé so' ga nij xii ní' uún, ne so' me síí nata' Diose se naná Diose naná nucuaj rihaan, che'é rej tacuachén so' naná yo' ndaa rihaan ní' a.

³⁹ Tzaj ne ne ca'vej rá nij xii ní' cunqo nij so' rihaan Moisés ma'. 'Q se tanáj xcó nij so' se naná so', ne guun inanj rá nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa 'yaj nij so' rej Egipto a.

⁴⁰ Dan me se cataj nij xii ní' rihaan síí cu'naj Aarón, ne: "Qui'yáá so' ya'anj canoco' ní', gaa ne quitaj ya'anj yo' rihaan ní' cachéé ní' á. 'Q se xa' Moisés síí qui'yaj curihanj ní' rej cu'naj Egipto, tzaj ne ne ne'en uxrá núj daj quiran' so' a ma'", taj nij yuvij rihaan Aarón a.

⁴¹ Ne güii dan me se qui'yaj nij yuvij israelitá 'o scúj le'ej, ne guun yo' ya'anj noco' nij so', ne rqué ndo'o nij so' rasuun rihaan ya'anj yo', gaa ne guun niha' rá nij so' ni'yaj nij so' ya'anj qui'yaj ma'an nij so' a.

⁴² "Che'é dan guun yanij Diose rihaan nij yuvij israelitá, ne ca'néé ra'a Diose man nij so' na'vij nij so' rihaan nij rasuun vaa rej xtá', ne dan me se na'víj nij so' rihaan güii do', rihaan yavii do', rihaan ní' yati' do' a. Dan me se danj inanj taj naná nq rihaan yanj qui'yaj nij síí nata' se naná Diose gaa naá, ne naná yo' taj: "Taj vaj rasuun rqué nij soj sji israelitá rihanj gaa vaj soj rej tacaan víj chihaa yo' ma'. Taj vaj xcuu cacaa rihanj, qui'yaj soj ma'.

⁴³ Tananj catá soj ve' mantá nuu ya'anj cu'naj Moloc, ne catá soj yati' chraan, ne guun yo' ya'anj cu'naj Renfán rihaan soj nanj adonj. Dan me se ya'anj qui'yaj ma'an soj na'vij soj rihaan me roj ya'anj yo', ne che'é dan nonaj rej cane soj, ne rej xcó chuman' Babilonia cayáan soj, qui'yaj adonj", taj Diose rihaan nij xii ní' a.

⁴⁴ "Dan me se nicaj xii ní' nuvíí mantá, ne ve' nata' ma'an Diose naná rihaan nij xii ní' gaa vaj nij so' rej tacaan me ve' yo' a. Ne nuvíí mantá yo' ro', qui'yaj Moisés man yo' ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' a. Dan me se ase vaa nuvíí mantá tihaan Diose rihaan Moisés, danj vaa qui'yaj so' a.

⁴⁵ Ne ca'anj nicaj nij xii ní' ga síí cu'naj Josué man nuvíí mantá yo' ndaa to'óo yuvij yanij, ne dan me se quirii yanij Diose man nij yuvij yanij rihaan to'óo nij so', ne catúj nij xii ní', qui'yaj Diose a. Ne nuvíí mantá yo' me rej quina'víj nij xii ní' rihaan Diose ndaa se cayáan síí cu'naj David síí nicaj suun rey a.

⁴⁶ "Ne David ro', guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man so', ne cachúen ni'yaj so' rihaan Diose se vaa ca'vej rá Diose cune' so' nuvíí nocqo rej na'vij níí rihaan ta'anj síí cu'naj Jacob a.

⁴⁷ Ne síí cu'naj Salomón me síí cune' nuvíí yo' a.

⁴⁸ Tzaj ne nuveé sji ne rá ve' une' yuvij me Diose síí 'nij ra'a nu' chumij ma'. 'Q se cataj xna'anj síí nata' se naná Diose se vaa ma'an Diose cataj:

⁴⁹ "Rej xtá' ro', me chruun xlá sa' táá 'unj, ne yo'óo ro', me rej taj tacój adonj. Che'é dan taj che'é cuné' nij soj ve' cané 'unj ma', taj síí 'nij ra'a man ní', ne taj uún so': Taj rej qui'yaj soj naraan rá 'unj ma'.

⁵⁰ 'Q se ma'anj ra'aj qui'yaj nu' nij rasuun nihánj adonj", taj ma'an Diose a.

⁵¹ "Dan me se nichraj ndo'o rá soj, ne nuveé sji niha' rá xcaj cuentá che'é tucuáan sa' me soj ma'. Tananj niganj anó tuvi' soj ga Nimán Diose adonj. Ase vaa qui'yaj xii soj ro', danj 'yaj guéé ma'an soj uún nanj á.

⁵² Dan me se canoco' xii soj man cunudanj nij síí nata' se naná Diose, ne guun rá nij so' qui'yaj nij so' sayuun man nij so', ne ndaa ticavi' nij so' man nij síí nata' che'é síí sa' ca'nej Diose rihaan chumij nihánj tinanii man yuvij rihaan sayuun ei. Ne síí sa' yo' me se guun nij soj síí tacuachén man so' rihaan nij síí taj ri'yunj man ní', ne ndaa ticavi' nij soj man so' vaa ei.

⁵³ Dan me se soj me síí guun rá se vaa se tucuanj Diose ro', me naná cataj xna'anj nij se mozó Diose rihaan soj, tzaj ne ne uno soj naná yo' ma' —taj síí cu'naj Esteban rihaan nij síí uun chij rihaan nij yuvij israelitá a.

Naná nihánj taj xna'anj daj qui'yaj níí gaa ticavi' níí man síí cu'naj Esteban a

⁵⁴ Dan me se gaa cuno nij síí uun chij rihaan nij yuvij israelitá naná vaa danj, gaa ne cuyanj rá nij so', ne ndaa chá ruj ma'an nij so' tu'va nij so' ni'yaj nij so' man Esteban a.

⁵⁵ Tzaj ne Esteban ro', caraa ndo'o Nimán Diose nimán so', ne dan me se ni'yaj so' rej xtá', ne quene'en so' rej ve'é ndo'o vaa rej nicun' Diose, ne quene'en so' se vaa nicun' Jesucristó rej x'núú Diose rej nuva' Diose a.

⁵⁶ Gaa ne cataj síí cu'naj Esteban a:

—Nihánj me se nax'núj rej xtá' ni'yaj 'unj, ne ne'én 'unj man síí ca'néé Diose nicaj yu'unj man yuvij se vaa nicun' so' rej x'núú Diose rej nuva' Diose á —taj so' no nij síí uun chij a.

⁵⁷ Gaa ne nucuaj ndo'o caguáj nij so', ne caráan ra'a nij so' xréé nij so', che'é rej ne ca'vej daj chihaa mjí rá nij so' cunqo nij so' a doj se naná Esteban a ma'. Gaa ne cunánj cunudanj nij so' ndaa rej nicun' Esteban, ne quita'aa cunudanj nij so' man so'.

⁵⁸ Ne quirii nij so' man Esteban rque chuman' Jerusalén yo', ne guun che'ej nij so' go' nij so' yahij man Esteban a. Dan me se nij síí caraa cacun' xráá Esteban me se cuchruj nij so' sagan' nij so' rihaan yo'óo rej nicun' 'o síí tachruu cu'naj Saulo a.

⁵⁹ Gaa ne go' ndo'o nij so' yahij man Esteban, ne cachín ni'yaj so' rihaan Jesucristó, ne cataj so':

—Nihánj me se nacañ so' nimanj, Jesucristó Síí Chij —taj so', cachín ni'yaj so' rihaan Jesucristó a.

⁶⁰ Gaa ne canicun' ruj so', ne nucuañ ndo'o caguáj so', cataj so':

—Se caraá so' cacun' nihánj xráá nij so', man Síí Chij —taj so', gaa ne cavi' so' a.

8

¹ Ne síí cu'naj Saulo yo' ro', cunaj quiran' Esteban rá so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun qui'yaj síí cu'naj Saulo man nij yuvij cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

Ne güii dan me se guun che'e nii qui'yaj ndo'o nii sayuun man nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó síí ne chuman' Jerusalén a. Dan me se cunánj nij so' chuman' Jerusalén, ne ca'anj nij so' ndaa nu' estadó Judea do', estadó cu'naj Samaria do' a. Tzaj ne orún' ma'an nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' ro', me nij síí yo'q quínaj chuman' Jerusalén a.

² Ne dan me se ta'aj nij síí sa' nimán cachin' man Esteban, ne ta'vee uxrá nij so' che'é se vaa cavi' so' a.

³ Tzaj ne síí cu'naj Saulo me se síí taj ri'yunj man nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me so', ne ticavi' so' man nij síí noco' man Jesucristó a. Dan me se cuchí' so' ve' ne 'o' 'o' nij síí noco' man Jesucristó, ne quita'aa so' man nij so', ne dan me se nu' snó'o nu' chana nu' quita'aa so', ne caxrj so' taga' man nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchí' se nana Diose chuman' cu'naj Samaria a

⁴ Dan me se nij síí cunánj me se chéé ndo'o nij so' nata' nij so' se nana Diose nana sa' rihaan yuvij a.

⁵ Ne síí cu'naj Felipé ca'anj chuman' Samaria, ne ca'mii natáj so' se nana Jesucristó rihaan nij yuvij man chuman' yo' a.

⁶ Gaa ne cuno nij síí man chuman' Samaria se nana Felipé, ne quene'en nij so' nij suun sa' noco' qui'yaj so', ne che'é dan guun niha' ndo'o rá cunudanj nij so' cuno nij so' se nana Felipé a.

⁷ Dan me se que'ee nij nana chree curihanj nimán yuvij, qui'yaj so', ne nucuañ caguáj nij nana chree yo' gaa curihanj nij yo' a. Ne quinahuun que'ee nij síí ran' do', que'ee nij síí rengo do',

⁸ ne che'é dan guun niha' uxrá rá nij síí ne chuman' Samaria yo' a.

⁹ Ne dan me se gaa ataa cuchí' Felipé chuman' Samaria, ne vaa 'o' snó'o cu'naj Simón chuman' yo', ne Simón me se qui'yaj chruun ndo'o so', ne ca'anj rá nij síí ne Samaria,

qui'yaj so' a. Ne cataj so' rihaan nij yuvij se vaa síí sa' uxrá me ma'an so',

¹⁰ ne cunudanj nij yuvij caraya'anj uxrá se vaa qui'yaj so', ne dan me se nu' nij síí noco' do', nu' nij síí uun chij do', cataj se vaa me so' síí atá ndo'o rej nucuañ, qui'yaj ma'an Diose, taj nij so', ni'yaj nij so' man Simón a.

¹¹ Dan me se sa' ndo'o nanó xrej nij yuvij daj taj so', che'é se sa' ndo'o qui'yaj chruun so', ne ca'anj rá nij so', qui'yaj Simón a.

¹² Dan me se gaa nata' Felipé se nana Diose nana sa' che'é suun uun chij Diose rihaan chumij nihánj do', nana che'é Jesucristó do', ne cuchumán rá nij yuvij nana yo', ne cata' ne snó'o do', chana do', che'é Jesucristó a.

¹³ Ne ndaa ma'an Simón cuchumán rá nana yo', ne cata' ne so', ne canocó so' xcó Felipé, ne ca'anj rá ma'an so' uún gaa quene'en so' nij suun sa' noco' qui'yaj suun Felipé a.

¹⁴ Dan me se cuchí' nana rihaan nij apóstol síí cune' Jesucristó man nata' se nana so' síí ne chuman' Jerusalén se vaa cuchumán rá nij síí man chuman' Samaria se nana Diose, ne che'é dan ca'néé nij so' man Pedró do', man Juan do', se vaa cuchí' roj so' rihaan nij síí ne chuman' Samaria,

¹⁵ ne dan me se cuchí' roj so', gaa ne cachín ni'yaj roj so' rihaan Diose che'é nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Samaria se vaa catuñ Nimán Diose nimán nij so' qui'yaj Diose a.

¹⁶ O se ataa catuñ Nimán Diose nimán nij so' a. Mañ se tihaj cata' ne uun nij so' che'é Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' a.

¹⁷ Dan me se cuta' ra'a Pedró ga Juan raj nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Samaria, gaa ne catúñ Nimán Diose nimán nij so' a.

¹⁸ Dan me se quene'en síí chruun cu'naj Simón se vaa gaa cuta' ra'a Pedró ga Juan raj yuvij, ne catúñ Nimán Diose nimán nij yuvij yo', ne che'é dan rquee so' sa'anj rihaan roj so',

¹⁹ ne cataj so':

—Rque 'unj sa'anj man roj soj, ne rque roj soj rej nucuañ nicaj roj soj mán 'unj, ne me ma'an 'o' síí cuta' 'unj ra'aj raa, ne ca'vee catuñ Nimán Diose nimán nij so', qui'yaj roj soj á —taj so' rihaan roj so' a.

²⁰ Gaa ne cataj Pedró rihaan so' a:

—Tadó so' se caaca so' rihaan ya'an ga se sa'anj so' á. Me che'é guun rá so' se vaa ane' se rque uun Diose ga.

²¹ Daj chihaa mij se ca'vee qui'yáá so' danj ma'. Ne vaa nica' a doj nimán so' rihaan Diose a man adonj.

²² Vaa che'é canicaj nimán so' tanáj so' tu-cuáán chí'ij noco' so' nihánj, gaa ne cachinj ni'yáá so' rihaan Diose síí 'nij ra'a man ní'

sese ca'vee caraḡ x'naa so' ndaa vaa guun rá so' á.

²³ 'Q se cuano nihánj me se xcaj 'unj cuentá se vaa vaa chi'ij nu' nimán so' ei —taj Pedró rihaan Simón yo' a.

²⁴ Gaa ne cataj Simón:

—Cachinj ni'yaj roj soj rihaan Diose síi 'nij ra'a man ní' che'é 'unj se gaa nanj quirán' 'unj a doj se vaa cataj roj soj ruguanj —taj so' rihaan roj so' a.

²⁵ Dan me se nata' ndo'o roj so' se nana Diose síi 'nij ra'a man ní', gaa ne quinan' roj so' chuman' Jerusalén, ne nanj roj so' se nana Diose nana sa' rque que'e'e chuman' naj estadó cu'naj Samaria a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchumán rá 'o síi eunuco cavii rej cu'naj Etiopía ni'yaj so' man Jesucristó a

²⁶ Gaa ne ca'mii yo'o se mozó Diose rihaan síi cu'naj Felipé, cataj so':

—Cavii so', ca'anj so' rej sur ndaa chrej avii chuman' Jerusalén 'anj ndaa chuman' Gaza á —taj se mozó Diose rihaan Felipé a.

Dan me se chrej vaj rej tacaan inanj me chrej yo' a.

²⁷ Dan me se cavii Felipé, ca'anj so', ne gaa vaj so' chrej yo', ne quene'en so' 'o síi eunuco cavii yo'óo cu'naj Etiopía, ne síi nuu rihaan chana reiná cu'naj Candace uun chij rihaan nu' yo'óo Etiopía me síi eunuco yo' a. Ne síi tumé nu' se sa'anj chana reiná yo' me so' a. Dan me se aj ca'anj so' chuman' Jerusalén na'vjj so' rihaan Diose,

²⁸ ne nihánj me se nan' so' chiháán so', ne táá so' cuchri' nucuaj cuayó, ne nayaa so' nana cachrón síi cu'naj Isaías síi nata' se nana Diose gaa naá rihaan yanj a.

²⁹ Gaa ne dan me se cataj Nimán Diose rihaan Felipé a:

—Cuchí' so' rihaan cuchri' nucuaj cuayó 'na' nihánj, ne cachee so' rej x'núu cuchri' yo' á —taj Nimán Diose rihaan Felipé a.

³⁰ Dan me se canánj Felipé rej x'núu cuchri', gaa ne cuno so' se vaa nayaa síi taj cuchri' se nana síi cu'naj Isaías síi nata' se nana Diose gaa naá a. Ne xná'anj Felipé man so', cataj Felipé:

—Ne ya uxrá unó so' nana nayaa so' na' —taj Felipé, xná'anj so' man síi eunuco yo' a.

³¹ —'Q se asa' ca'vee cunoj nana nihánj rá so', ne nuvi' síi tucu'yón nana nihánj manj ga —taj síi eunuco yo' rihaan Felipé, gaa ne canacúún síi eunuco man Felipé se vaa cavii Felipé cuchri' ne quitaj so' rej x'núu síi eunuco yo' a.

³² Dan me se nana nayaa síi eunuco yo' ro', me nana nihánj a: “Ase vaa dínj tu'va matzinj gaa uchi' xo' rihaan síi ticavj' man xo' do', ase vaa dínj tu'va matzinj le'ej gaa uchi' xo' rihaan síi cacá cachij xráá xo' do',

danj qui'yaj so', ne a doj nana ne ca'mii so' ma'.

³³ Dan me se caxrj' na'aj ndo'o nii man so', ne maan che'é se naquiyaj nica' so' nimán so', ne taj ca'ne' sa' cacun' che'é so' ma'. Tzaj ne a doj yuvij se guun nucuaj cataj xna'anj che'é cunudanj nij síi noco' xna'anj tuvj' ga so', che'é se ne xna'anj so' a ma'. 'Q se ne vaj so' rihaan chumii nihánj cuano ma'", taj se nana síi cu'naj Isaías nana nayaa síi eunuco yo' a.

³⁴ Dan me se xná'anj síi eunuco yo' man Felipé, cataj so':

—Me síi me síi quirán' nu' ndaa vaa taj xna'anj síi nata' se nana Diose nihánj ga. Ma'an síi nata' se nana Diose quirán' danj na'. Yo'ó so' xa' —taj síi eunuco, xná'anj so' man Felipé a.

³⁵ Gaa ne guun che'e Felipé cataj xna'anj so' daj taj ma'an nana yo' nana nayaa síi eunuco yo', gaa ne nata' so' nu' se nana Jesucristó nana sa' rihaan síi eunuco yo' a.

³⁶ Dan me se gaa vaj roj so' chrej, ne cuchri' roj so' rej nuu doj na, gaa ne cataj síi eunuco: —Niyaj so' ei. Nihánj me nuu na á. Ne ca'vee cata' ne 'unj na' —taj so', xná'anj so' man Felipé a.

³⁷ Gaa ne cataj Felipé rihaan so' a:

—Sese ya ya amán rá so' ni'yaj so' man Jesucristó, ne ca'vee a —taj Felipé rihaan so' a.

Gaa ne cataj síi eunuco rihaan Felipé a:

—Amán rá 'unj se vaa ta'nii Diose me Jesucristó ei —taj so' rihaan Felipé a.

³⁸ Gaa ne ca'ne' síi eunuco suun se vaa canicun' cuchri', gaa ne nanj roj so' rihaan yo'óo, gaa ne ca'anj roj so' rej nuu na, gaa ne cuta' ne Felipé man síi eunuco yo' a.

³⁹ Dan me se gaa curihanj roj so' rá na, gaa ne naxcaj Nimán Diose man Felipé, ne ne quene'en uún síi eunuco yo' man Felipé a ma'. 'Q se cavii síi eunuco yo', quinan' so', ne guun niha' rá so' a.

⁴⁰ Ne Felipé me se aj nuú so' chuman' Azoto a. Gaa ne nu' nij chuman' naj rej vaj so' ro', nata' so' se nana Diose nana sa' rihaan nij síi ne nu' nij chuman' yo', ne danj qui'yaj so' ndaa se cuchri' so' chuman' Cesarea a.

9

Nana nihánj taj xna'anj daj quirán' síi cu'naj Saulo gaa canicaj nimán so' qui'yaj Jesucristó a

¹ Dan me se síi cu'naj Saulo me se 'o guun rá so' qui'yaj so' sayuun man nij síi noco' se nana Diose sij 'nij ra'a man ní' ne ndaa guun rá so' cavj' nij so', ne che'é dan canoco' uxrá so' man nij síi noco' man Jesucristó a. Ne ca'anj so' rej ne xrej ata' suun noco' doj,

² ne naxcaj so' yanj actá rihaan xrej, ne yanj actá yo' ro', ca'anj chuman' Damasco

rihaan nij síi 'njj ra'a ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuaj Moisés a. Ne taj xna'anj yanj yo' rihaan nij so' se vaa sese nari' Saulo man nij síi nocó' man Jesucristó, ne se snó'o se chana se nq xcúun so' numíj so' man nij so' ne ca'anj nıcaj so' man nij so' ndaa chuman' Jerusalén caxrij so' man nij so' taga' a.

³ Dan me se nicaj Saulo yanj, ne vaj so' chrej, ne quinichrun' so' chuman' Damasco yo', ne taj ni'yón cuchuguun nu' xtá' nu' anıcaj rej nicun' so' a.

⁴ Gaa ne quiniij so' rihaan yo'óo, ne dan me se cuno Saulo se vaa cataj yo'q so' rihaan so':

—Cunó so' ca'mij, Saulo. Me che'é 'yaá so' sayuun manj ga —taj nana cuno Saulo a.

⁵ Gaa ne xna'anj Saulo man síi ca'mii rihaan so', cataj so':

—Síi Chij, me síi mé so' ga —taj so', xna'anj so' a.

Gaa ne síi ca'mii rihaan so' cataj:

—'Unj ro', me Jesús, ne 'yaj ndo'o so' sayuun manj adonj.

⁶ Tzaj ne naxagaa so' ca'anj so' ndaa chuman' Damasco, gaa ne cataj nii rihaan so' daj qui'yáa so' á —taj Jesucristó rihaan Saulo a.

⁷ Ne nij snó'o vaj chrej ga Saulo me se canicun' nij so', ne a doj nana ne ca'mii nij so' a ma'. Ne cuno nij so' nana yo', tzaj ne taj a' ó rasuun ne quene'en nij so' a ma'.

⁸ Ne Saulo me se naxumaan so', ne nuxra' so' rihaan so', tzaj ne taj se qui'yá' quene'en so' ma'. Yuun che'e caráan rihaan so' nanj adonj. Gaa ne quita'aa yo'óo nij so' ra'a so', ne racujij nij so' man Saulo chéé Saulo, ne ca'anj nij so' chuman' Damasco a.

⁹ Ne quisij va'nuj güii ne ca'vee quene'en so' ma'. Ne ne cha so' ne ne co'q so' na a ma'.

¹⁰ Dan me se chuman' Damasco ro', yáan 'q síi tucu'yón se nana Jesucristó, ne Ananías cu'naj so' a. Ne naquiyaa Dıose sijn 'njj ra'a man ní' rihaan so', ne cataj so' a:

—Cunó so' ca'mij, Ananías —taj Dıose sijn 'njj ra'a man ní' no so' a.

—Nihánj né 'unj unó 'unj a'mii so' á —taj Ananías rihaan Dıose sijn 'njj ra'a man ní' a.

¹¹ Gaa ne cataj Dıose sijn 'njj ra'a man ní' rihaan Ananías a:

—Canicun' cayá so' ca'anj so' callé cu'naj Callé Nica, ne cuchij' so' ve' tucua síi cu'naj Judas, ne nana' so' 'q síi cu'naj Saulo síi cavij chuman' Tarso á. 'Q se cuano nihánj me se achúin ni'yaj so' rıhanj,

¹² ne dan me se gaa cachúin ni'yaj so' ne naquiyaa 'q síi cu'naj Ananías rihaan so', qui'yá adonj. Ne catúj Ananías yo' rihaan so', ne cuta' ra'a so' raq Saulo, che'é rej ca'vee curuvi' uún rihaan so' qui'yá a —taj Dıose sijn 'njj ra'a man ní' rihaan Ananías a.

¹³ Gaa ne cataj Ananías rihaan Dıose sijn 'njj ra'a man ní' a:

—Tzaj ne aj cataj xna'anj ndo'o nii rıhanj che'é síi nihánj, Síi Chij. 'Q se aj qui'yaj chí'ij ndo'o so' man nij síi sa' noco' mán so' nij síi yanj chuman' Jerusalén,

¹⁴ ne nihánj me se veé danj nicaj so' yanj actá che'é rej numíj so' man cunudanj núj sijn achúin ni'yaj rihaan so', qui'yaj nij xrej atá suun nocqo doj adonj —taj Ananías a.

¹⁵ Gaa ne cataj Dıose sijn 'njj ra'a man ní' rihaan so' a:

—Ca'anj so' cuaj ei. 'Q se aj narii 'unj man so' qui'yaj suun so' rıhanj, ne xcaj nij síi yanj do', nij síi nicaj suun rey do', ma'an nij síi israelitá do', cuentá che'é 'unj, qui'yaj so' adonj.

¹⁶ 'Q se 'unj me síi cataj xna'anj rihaan so' che'é nu' sayuun nq xcúun so' quiran' so', che'é yan nata' so' rihaan yuvij che'e adonj —taj Dıose sijn 'njj ra'a man ní' rihaan Ananías a.

¹⁷ Dan me se ca'anj Ananías, ne catúj so' rá ve' yo', ne cuta' ra'a so' raq Saulo, ne cataj so':

—Dıose sijn 'njj ra'a man ní' ca'neé manj ca'naj rihaan so' nihánj, tinuj. Ne so' ro', me Jesucristó síi quene'en so' gaa vaj so' chrej gaa ca'ná' so' nihánj ei. Ne me rá so' curuvi' uún rihaan so' ne catúj ndo'o Nimán Dıose nimán so' ei —taj Ananías rihaan so' a.

¹⁸ Nu' ca'mii so' danj, ne nu' cayuu 'q rasuun rihaan Saulo, ne ase vaa 'q ne catun' ro', danj vaa se cayuu rihaan so', ne curuvi' rihaan Saulo, ne canicun' caya so', ne cata' ne so' a.

¹⁹ Ne chá so' chraa, ne nari' nucuj rá so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'mii natáj Saulo se nana Jesucristó chuman' Damasco a

Dan me se cayáan Saulo doj güii ga nij síi tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Damasco,

²⁰ ne nu' ca'anj so' nij ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuaj Moisés, ne ca'mii natáj so' rihaan nij so' se vaa Jesucristó ro', ta'núı ya Dıose me so' a.

²¹ Ne cunudanj nij síi cuno se nana Saulo ro', caráya'anj ndo'o nij so' se nana so', ne cataj nij so':

—Tzaj ne nuveé sijn nihánj me síi taj ri'yunj man nij sijn yanj chuman' Jerusalén achúin ni'yaj rıhaan Jesucristó, ne ca'na' so' ndaa nihánj che'é rej me rá so' numíj so' man nij so' ne ca'anj nıcaj so' man nij so' rihaan nij xrej atá suun nocqo doj, rá so' na' —taj nij síi cuno se nana Saulo rihaan tuvi' nij so' a.

²² Tzaj ne doj a nucuj nata' so' se nana Jesucristó rihaan nij yuvij israelitá yanj chuman' Damasco, ne ve'é tihaan so' rihaan nij so' se vaa Jesucristó me síi ca'neé Dıose

tinanii man yuvij rihaan sayuunu, ne ndaa cunuu dínj tu'va nij so', quí'yaj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quinanii Saulo rihaan nij yuvij israelitá guun rá ticavi' man so' a

²³ Dan me se cachén que'ee güii, gaa ne cavii raq nij yuvij israelitá daj quí'yaj nij so' ne ca'vee ticavi' nij so' man Saulo a.

²⁴ Tzaj ne xcaj Saulo cuentá daj guun rá nij so' quí'yaj nij so' man so', ne dan me se nuvij nigan' tumé ndo'o nij yuvij israelitá ta'yaa chingá yahij taj rej atúj yuvij chuman' yo', che'é rej me rá nij so' nari' nij so' man Saulo ne ticavi' nij so' man Saulo, rá nij so' a.

²⁵ Che'é dan nij sí tucu'yón se nana Saulo ro', ca'née nij so' man Saulo rá 'o scaa xij, ne rej nij tacuachén nij so' man Saulo rque ta'yaa le'ej taj chingá yahij aráan tu'va chuman', ne tananj nij so' man Saulo rihaan yo'óo xe', ne dan me se quinanii so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é ca'mii nij sí tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Jerusalén ga Saulo a

²⁶ Dan me se cuchí' Saulo chuman' Jerusalén, ne guun rá so' cunuu chre' so' ga nij sí tucu'yón se nana Jesucristó, tzaj ne cuchu'vi' cunudanj nij so' ni'yaj nij so' man Saulo a. 'O se ne chuman' rá nij so' ni'yaj nij so' se nana Saulo se vaa sij tucu'yón se nana Jesucristó me so' a.

²⁷ Che'é dan nicaj sí cu'naj Bernabé man so', ca'anj so' rihaan ma'an nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so', ne nata' Bernabé rihaan nij so' daj guun gaa quene'en Saulo man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' gaa vaj so' chrej ne ca'mii so' ga Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne nata' uún Bernabé daj quí'yaj Saulo chuman' Damasco gaa ca'mii natáj so', ne ne cuchu'vi' so' a doj ca'mii natáj so' rihaan nij yuvij che'é Jesucristó, taj Bernabé a.

²⁸ Dan me se guun che'e nij so' ve'é ca'mii nij so' ga Saulo, ne 'o vaj so' ga nij so' a. Ne ca'mii natáj so' se nana Jesucristó sí 'nij ra'a man ní' rihaan ní' man chuman' Jerusalén, ne a doj ne cuchu'vi' so', ne nucaj ca'mii natáj so' rihaan nij yuvij a.

²⁹ Dan me se ca'mii so' ga nij sí israelitá a'mii xna'ánj griego, ne canó tuvi' nij so' ga so' a. Tzaj ne nij so' ro', guun rá ticavi' man so' a.

³⁰ Dan me se xcaj nij tinuj nij sí noco' man Jesucristó cuentá se vaa guun rá yo'óo nij sí israelitá ticavi' nij so' man Saulo, ne che'é dan ca'anj nicaj nij so' man Saulo ndaa chuman' Cesarea, gaa ne ca'née nij so' man so' ndaa chuman' Tarso a.

³¹ Veé dan me se dínj yáan cunudanj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj nu' estadó Judea dɔ', Galilea dɔ', Samaria dɔ' a. Dan me se caráj cochroj ndo'o nij so' rihaan

Diose sij 'nij ra'a man ní', ne che'é dan ve'é doj nari' nij so' canoco' nij so' se tucuanj so' a. Ne Nimán Diosé tucu'yón man nij so' daj quí'yaj nij so', ne che'é dan guun rij ndo'o nij so' doj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quinahuun sa' sí cu'naj Eneas, quí'yaj Jesucristó, gaa ca'mii Pedró ga so' a

³² Dan me se chéé sí cu'naj Pedró nu' rej ne nij sí sa' noco' man Diosé, ne dan me se cuchí' so' ndaa rihaan tinúu nij so' ne chuman' Lida,

³³ ne chuman' Lida ro', nari' so' 'o sí cu'naj Eneas, ne so' me se aj quisij tunj ya yo' yo'o naj so' rihaan yuvéé, ne 'o sí taj se 'yá' caché me so',

³⁴ ne dan me se cataj Pedró rihaan so':

—Cuanó nihánj me se nahuun sa' so', 'yaj Jesucristó, Eneas, Naxagaa so' cuaj, ne nacue so' tuvée so' cuaj ei —taj Pedró rihaan so', ne nu' ca'mii Pedró danj, ne nu' naxumaan caya so' canicun' so' a.

³⁵ Gaa ne quene'en cunudanj nij sí yanj chuman' Lida dɔ', nij sí yanj taa cu'naj Sarón dɔ', ndaa vaa nahuun sa' sí cu'naj Eneas yo', gaa ne che'é dan canicaj nimán nij so' canoco' nij so' man Diosé sij 'nij ra'a man ní' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' uún chana cu'naj Dorcas, quí'yaj Pedró a

³⁶ Dan me se chuman' Jope yáan 'o chana tucu'yón se nana Jesucristó, ne Tabita cu'naj no' xna'ánj hebreo, ne Dorcas me se chujij no' xna'ánj griego a. Ne chana quí'yaj inanj se sa' me no', ne rqué ndo'o no' rasuun man nij sí niqúe,

³⁷ ne güii dan me se canó ch'i'ij man no', ne quiran' ndo'o no', ne cavi' no' a. Ne tucuané nii man no', ne cuchruj nii man no' rque ve' nata',

³⁸ ne dan me se nichrun' naj chuman' Lida ga chuman' Jope, ne cuchí' nana rihaan nij sí tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Jope se vaa vaj Pedró chuman' Lida yo', ne che'é dan ca'née nij so' man vij snó'o cuchí' roj so' rihaan Pedró a. Dan me se cuchí' roj so' rihaan Pedró, ne cataj roj so':

—Se guun raan so' cuchí' so' rihaan núj sij yanj chuman' Jope ma' —taj roj so' rihaan Pedró a.

³⁹ Gaa ne naxumaan Pedró, ne ca'anj so' cuaj ga roj so' a. Ne gaa cuchí' nij so' chuman' Jope, ne ca'anj nicaj nij so' man Pedró rá ve' nata' naj chana cavi' cu'naj Dorcas, ne ca'na' cunudanj nij chana cavi' nica rihaan Pedró, ne ta'vee nij no', ne tihaan nij chana rihaan Pedró cunudanj nij yatzíj quí'yaj Dorcas gaa vaa i'na' no' a.

⁴⁰ Dan me se quirii Pedró man cunudanj nij no' xe', gaa ne canicun' ruj so', ne cachíin

ni'yaj ndo'o so' rihaan Diose a. Gaa ne canicaj so', cataj so' rihaan cúu man chana a:

—Naxagaa so', Tabita —taj so' rihaan no' a.

Gaa ne naxra' rihaan no', ne gaa quene'en no' man Pedró, ne ca'anj canē caya no',

⁴¹ ne quita'aa Pedró ra'a no', ne naxumañan no', qui'yaj so' a. Gaa ne canacúun so' ca'na' nij chana cavi' nica do', yo'ó nij sí sa' noco' man Diose do', ne tihaan so' man ní cu'naj Dorcas rihaan nij so' se vaa cunuu i'na' uún no' a.

⁴² Dan me se cuchí nana che'é Dorcas rihaan cunudanj nij sí ne chuman' Jope, ne che'é dan que'ee nij sí man Jope cuchumán rá ni'yaj man Diose sij 'nij ra'a man ni' a.

⁴³ Dan me se guun rañan Pedró que'ee güii chuman' Jope, ne dan me se tucua' 'o sí cu'naj Simón caran' so' que'ee güii, ne sí naqui'yaj laruu nuj xcuu me Simón yo' a.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchí se nana Jesucristó rihaan nij tuvi' sí yanij cu'naj Cornelio a

¹ Dan me se yáan 'o sí cu'naj Cornelio chuman' Cesarea, ne sí 'nij ra'a 'o ta'aj x'ne' tanuu cu'naj italiano me so' a. Dan me se nuveé sij israelitá me so', mañan se sij yanij me so',

² ne sij ve'é ndo'o noco' man Diose me so', ne aráj cochroj ndo'o so' rihaan Diose, ne ase vaa 'yaj so' ro', danj 'yaj nij tucua' so' uún a. Ne rque' ndo'o so' caridad rihaan nij yuvi, ne niganj cachín ni'yaj so' rihaan Diose a.

³ Dan me se aga' va'nuj rej ca'anj güii ta' asuun me se naqui'yaa ranga' yo' o se mozó Diose rihaan so', ne catúj se mozó Diose yo' rej nicun' so', ne cataj se mozó Diose:

—Cornelio —taj se mozó Diose no so' a.

⁴ Gaa ne ni'yaj uxrá Cornelio man se mozó Diose yo', ne kuchu'vi' ndo'o so', ne cataj so':

—Me che'é nacúun so' manj, ga —taj so', xna'anj so' man se mozó Diose yo' a.

Gaa ne cataj se mozó Diose rihaan so' a:

—Aj xcaj Diose cuentá che'é nana achín ni'yáa so' rihaan Diose, ne aj xcaj Diose cuentá che'é caridad 'yáa so' a. Che'é dan nuu rá Diose man so' a.

⁵ Ne nihánj me se ca'nej so' snó'o ca'anj chuman' Jope, ne nacunj nij so' ca'na' 'o sí cu'naj Simón Pedró nihánj á.

⁶ Ne so' me se aran' so' ve' tucua' yo'ó sí cu'naj Simón sí naqui'yaj laruu nuj xcuu sí ne tu'va na ya'anj a —taj se mozó Diose rihaan Cornelio a.

⁷ Dan me se ca'anj uún se mozó Diose yo', gaa ne canacúun Cornelio ca'na' vij se mozó

ma'an so' do', yo' o tanuu noco' man Diose ga so' do',

⁸ ne ca'na' va'nuj nij so', ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' se vaa cataj se mozó Diose rihaan so', gaa ne ca'née so' man nij so' ca'anj nij so' chuman' Jope nana' nij so' man sí cu'naj Simón Pedró a.

⁹ Ne yo'ó güii me se vaj va'nuj nij so' chrej, ne mañan orá quinichrun' nij so' chuman' Jope me se cavii Pedró xráa ve' caran' so', cachinj ni'yaj so' rihaan Diose, ne caxuj me yo',

¹⁰ ne dan me se quina'aan rque so', ne guun rá so' cha so' chraa a. Ne tihaj 'yaj chuvii nij sí man rá ve' cha so', ne mañan orá dan naqui'yaa 'o rasuun rihaan Pedró a.

¹¹ Dan me se quene'en so' se vaa naxra' rej xta', ne nanij yo' o rasuun rihaan yo'ó, ne ase vaa 'o yatzij mantá caxra' ndo'o vaa yo', ne vaa ca'anj scúj yatzij mantá yo' a.

¹² Ne nuu cunudanj nij xcuu vaa ca'anj tacó do', nij xcuu nucuaj rji man do', nij xtâj do', yo'ó nij xcuu vaa tachrij xráa do', nuu rque yatzij mantá yo' a.

¹³ Gaa ne cuno Pedró nana ca'mii yo' o so' rihaan so' a:

—Naxumañan so', Pedró. Tjaví so' man nij xcuu yo', ne cha so' nee á —taj nana yo' cuno Pedró a.

¹⁴ Gaa ne cataj Pedró:

—Se guun ma'. Daj chihaa mij se guun qui'yaj danj, man Sí Chij. 'O se nuveé xcuu chá me yo' rihaan núj sij israelitá ma'. Mañan se xcuu vaa chi'ij me nij xo' rihaan nu' nanj á. 'O se nu' ca'na' a doj ne cha 'unj nee xcuu vaa danj a ma' —taj Pedró a.

¹⁵ Gaa ne ca'mii uún sí ca'mii rihaan Pedró, cataj so':

—Ne sese Diose me sí cataj se vaa cunuu sa' 'o rasuun, ne se guun cataj so' se vaa chi'ij vaa rasuun yo' rihaan so' ma' —taj uún so' rihaan Pedró a.

¹⁶ Gaa ne dan me se quisij va'nuj cuno Pedró nana vaa danj nana ca'mii Diose rihaan so', gaa ne nu' cavii uún nu' yatzij mantá man xcuu yo' rej xta' a.

¹⁷ Dan me se quinanó ndo'o rá Pedró che'é rasuun naqui'yaa rihaan so', ne mañan orá dan nari' nij snó'o ca'née sí cu'naj Cornelio ve' tucua' Simón, ne dan me se canicun' nij so' ta'yaa rihaan ve' yo',

¹⁸ ne canacúun nij so', xna'anj nij so' sese aran' 'o sí cu'naj Simón Pedró ve' yo' a.

¹⁹ Dan me se Pedró ro', nuchruj raa che'é nij rasuun naqui'yaa rihaan so', ne dan me se cataj Nimán Diose rihaan so':

—Nihánj me se ca'na' va'nuj snó'o nano' man so',

²⁰ ne cuaj naxumañan so', nanij so', ne ca'anj so' ga nij so' á. Ne se guun vij rá so', ne se cataj so' se vaa ne nó xcúun so' ca'anj so' ga nij so' ma'. 'O se 'unj nihánj me sí ca'née

man nij so' ca'na' nij so' adonj —taj Nimán Diose rihaan Pedró a.

²¹ Gaa ne nanij Pedró ndaa rej nicun' va'nuj nij snó'o, ne cataj so' rihaan nij so':

—'Unj nihánj me síi nano' nij soj ei. Ne me che'é ca'na' soj nihánj ga —taj Pedró, xná'anj so' man nij so' a.

²² Gaa ne cataj nij so':

—Ca'mii 'o se mozó Diose mozó guęę rihaan 'o síi cu'naj Cornelio, ne so' ro', me síi 'nij ra'a 'o ta'aj x'ne' tanuu, ne cunudanj nij yuvij israelitá taj se vaa síi vaa nicá nimán me so' ne síi aráj cochroj ndo'o rihaan Diose me uún so', ne dan me se cataj xna'anj se mozó Diose rihaan so' se vaa nacunj so' mán so' cuchí' so' ve' tucua' so' ne cunq' so' nana nata' so' rihaan so' a —taj nij so' rihaan Pedró a.

²³ Che'é dan cataj Pedró se vaa catuu nij so' rá ve', ne ve'é ca'mii so' ga nij so' a. Ne ranga' yo'ó güii me se naxagaá nij so', ne ca'anj Pedró ga ya'núj nij so', ne ca'anj doj nij tinuj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jope do', ga Pedró a.

²⁴ Ne yo'ó güii uún me se catúj nij so' chuman' Cesarea, ne síi cu'naj Cornelio me se na'vij ndo'o so' ca'na' nij so', ne aj canacúún so' man nij tuvi' so' do', man nij síi ca'mii sa' ga so' do', se vaa cunqu chre' nij so' rá ve' tucua' so' a.

²⁵ Dan me se gaa guun rá Pedró catuu Pedró rá ve', ne nari' tuvi' Cornelio ga so', ne canicun' ruj Cornelio rihaan Pedró, ne caráj guęę Cornelio rihaan so' a.

²⁶ Tzaj ne cataj Pedró rihaan Cornelio:

—Naxumaan so' ei. Taj che'é caraa guęę so' rihanj ma'. 'O cuyaan yuvij uun me níi nanj á —taj Pedró rihaan Cornelio a.

²⁷ Dan me se nanó Pedró cuentó ga Cornelio, ne catúj Pedró rá ve', gaa ne quene'en so' se vaa aj nuu chre' que'ęę yuvij rá ve' yo' a.

²⁸ Gaa ne cataj Pedró rihaan nij yuvij:

—Aj ne'en nij soj se tucuañj núj sji israelitá se vaa ne nó xcúún núj catuu núj rej man soj sji yanj, ne ne nó xcúún núj cunqu chre' núj ga soj ma'. Tzaj ne Diose tihaan rihaan ma'anj se vaa se ca'vee cataj 'unj se vaa nij vaa ta'aj yuvij rihaan so' ma'.

²⁹ Che'é dan gaa canacúún Cornelio nihánj manj, ne ne cataj 'unj se vaa se ca'anj 'unj ma'. Tananj ca'ná' 'unj cuaj nanj ei. Ne nihánj me se cataj xna'anj nij soj rihanj daj me che'é canacúún nij soj manj ca'naj ei —taj Pedró rihaan nij tuvi' Cornelio a.

³⁰ Gaa ne cataj Cornelio rihaan so':

—Cachén ca'anj güii ne maan orá nihánj me ta' asuun, ne aga' va'nuj me yo', ne cachúún ni'yáá 'unj rihaan Diose rá ve' tucua, ne taj ni'yón naqui'yaa 'o snó'o nicun'

rihanj, ne yatzíj catzji chuguun ma'an nuú so',

³¹ ne cataj so' rihanj a: “Cunó so' ca'mij, Cornelio. Aj cuno Diose nana achúún ni'yáá so' rihaan so', ne Diose me síi nuu rá se vaa rqué ndo'o so' caridad rihaan nij síi niqúe,

³² ne dan me se ca'nej so' nana ndaa chuman' Jope, ne canacunj so' ca'na' 'o síi cu'naj Simón Pedró nihánj á. Ne so' ro', aran' ve' tucua' 'o síi cu'naj Simón síi naqui'yaj laruu nuj xcuu síi ne tu'va na ya'anj a”, taj snó'o yo' rihanj adonj.

³³ Che'é dan me ra'yanj ca'née 'unj nana rihaan so', ne so' ro', qui'yaj ndo'o se luj che'é núj se vaa ca'ná' so' rihaan núj nihánj ne che'é dan me mán taran' núj rihaan Diose nihánj cuang, che'é rej me rá núj cunq' núj nu' nana cataj xna'anj Diose síi 'nij ra'a man níi rihaan so' ei —taj Cornelio rihaan Pedró a.

³⁴ Gaa ne guun che'e Pedró ca'mii so' rihaan nij so' a:

—Ndaa yaj me se xcax 'unj cuentá se vaa ya 'o cuyaan vaa cunudanj yuvij rihaan Diose á.

³⁵ Ne síi yanj me ma'an chuman' síi aráj cochroj rihaan Diose ne nocó' tucuaán sa' ro', ca'vee nacaj Diose man so' adonj.

³⁶ Aj ne'en nij soj nana sa' ca'née Diose rihaan núj sji israelitá se vaa ve'é nacaj Diose man núj che'é se vaa qui'yaj Jesucristó che'é núj, ne Jesucristó ro', me síi 'nij ra'a man cunudanj yuvij adonj.

³⁷ Dan me se nana yo' ro', me nana cuchí' nu' chuman' chiháán núj sji israelitá, ne dan me se gaa quisij ca'mii natáj síi cu'naj Juan se vaa no' xcúún yuvij cata' ne yuvij, ne guun che'e Jesucristó nata' so' se nana so' rihaan núj sji man estadó Galilea,

³⁸ ne nana yo' ro', me se nana Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret ei. Ne nana yo' taj se vaa cune' Diose man so' qui'yaj suun so' rihaan Diose, ne rqué ndo'o Diose Nimán Diose man so', ne rqué ndo'o Diose rej nu-cuaj man so', ne dan me se cachée Jesucristó, ne qui'yaj suun ndo'o so' suun sa', ne cunudanj nij síi ran' sayuun 'yaj síi chree che'é se quirii ta'nga' síi chree rihaan nij so' ro', quinahuun sa' nij so', qui'yaj Jesucristó a. 'O se Diose ro', racuj ndo'o man Jesucristó 'yaj so' danj adonj.

³⁹ Ne ma'an núj me síi quene'en nu' se vaa qui'yaj so' gaa vaj so' nu' rej ne núj sji israelitá do', ndaa ma'an chuman' Jerusalén do' ei. Ne dan me se cachrón nií man so' rihaan rcutze, ne cavi' so', qui'yaj nií ei.

⁴⁰ Gaa ne quisij va'nuj güii cavi' so', gaa ne cunuu i'na' uún so', qui'yaj Diose, ne curuvi' so' rihaan núj, qui'yaj uún Diose adonj.

⁴¹ Dan me se ne curuvi' so' rihaan cunudanj nij yuvij ma'. Tananj curuvi' so' rihaan núj sji aj narií Diose nata' rihaan

yuvij daj vaa so', ne nuj me sí chá chraa ne co'lo na ga so' gaa cunuu i'na' uún so' gaa cavi' so' adonj.

⁴² Gaa ne ca'ne' so' suun rihaan nuj ca'mij natáj nuj rihaan nij yuvij ne natá' nuj nana se vaa ma'an so' me sí cune' Diose ca'ne' cacun' che'é nij yuvij vaa i'na' do', che'é nij yuvij cavi' do' adonj.

⁴³ Ne cunudanj nij sí nata' se nana Diose gaa naá ro', cataj xna'anj nij so' che'é so', ne cataj nij so' se vaa caraá x'naa Diose ni'yaj Diose cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó a —taj Pedró rihaan nij tuvi' Cornelió a.

⁴⁴ Dan me se ataa a doj quisij ca'mii Pedró nu' se nana so', gaa ne catúj ndo'o Nimán Diose nimán cunudanj nij sí cuno nana yo' a.

⁴⁵ Gaa ne nij sí israelitá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ca'na' ga Pedró ro', caráya'anj nij so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é nij yuvij yanj ne ndaa nimán nij yuvij yanj catúj Nimán Diose, qui'yaj Diose a.

⁴⁶ O se cuno nij so' se vaa ca'mii nij tuvi' Cornelió xna'anj naca, cataj nij so' se vaa sa' uxrá vaa Diose á. Gaa ne cataj Pedró rihaan tuvi' ma'an so':

⁴⁷ —Nihánj me se ve'é nacaj Nimán Diose man sí nihánj ndaa vaa nacaj so' man ma'an ní' adonj. Se ca'vee caráán ní' chrej rihaan nij so' catá' ne nij so' ma' —taj Pedró rihaan nij tuvi' so' a.

⁴⁸ Gaa ne ca'ne' Pedró suun rihaan nij so' se vaa cata' ne nij so', che'é se sij noco' man Jesucristó me nij so' a. Danj qui'yaj nij so', gaa ne cachín ni'yaj nij so' rihaan Pedró se vaa guun raan so' que'ee doj guii ga nij so' a.

11

Nana nihánj taj xna'anj daj guun rá nij sí israelitá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ga cuno nij so' nana se vaa cuchumán rá nij sí yanj ni'yaj nij so' man Jesucristó a

¹ Dan me se cuno nij sí cune' Jesucristó man natá' se nana so' cuno yo'ó nij tinuj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó Judea cuno nana se vaa ndaa nij sí yanj canoco' se nana Diose a.

² Ne gaa cavii Pedró ca'anj so' chuman' Jerusalén, ne nij sí israelitá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ro', cuta' cacun' xráá so',

³ cataj nij so':

—Me che'é catúj so' rá ve' tucua sí yanj ga. Me che'é chá so' chraa ga nij so' ga —taj nij so' rihaan Pedró a.

⁴ Gaa ne guun che'ë Pedró cataj xna'anj nicá so' rihaan nij so' daj me che'é qui'yaj so' danj a. Dan me se cataj so':

⁵ —Chuman' Jope vaj 'unj, ne cachín ni'yáá 'unj rihaan Diose, ne dan me se

naqui'yaá 'o rasuun rihanj, qui'yaj Diose a. Ne dan me se nanij 'o rasuun, ne ase vaa 'o yatzij mantá caxra' vaa rasuun yo', ne vaa ca'anj scúj yatzij yo' a. Ne cavii yatzij yo' rej xta', ne quinanj yo' rej nicun' 'unj a.

⁶ Dan me se ni'yaj usxraj yatzij yo', ne quene'enj se vaa man cunudanj nij xcuu vaa ca'anj tacóo do', ndaa xcuu quij do', xcuu nucuj rij man do', xtâj do', nu' xcuu vaa tachrij xráá do', man rque yatzij yo' a.

⁷ Gaa ne cuno 'unj se vaa ca'mii yo' so' rihanj, cataj so': “Naxumaan so', Pedró. Tjicavi' so' man nij xcuu yo', chá so' á”, taj so' cunoj a.

⁸ Gaa ne cataj 'unj: “Daj chihaa mij se guun qui'yáj danj, man Sí Chij. 'O se nuveé xcju chá me nij xo' rihaan nuj sij israelitá ma'. Maan xcuu vaa chi'ij me nij xo' rihaan nuj nanj á. Nu' ca'na' me se ne catuu nee xcuu vaa danj tu'vaj ma'”, cataj 'unj rihaan sí ca'mii rihanj a.

⁹ Gaa ne ca'mii uún so' rihanj, cataj so': “Ne sese Diose me sí cataj se vaa cunuu sa' 'o rasuun, ne se guun cataj so' se vaa chi'ij vaa rasuun yo' rihaan so' ma'”, cataj so' rihanj a.

¹⁰ Dan me se quisij va'nuj ca'mii so' nana vaa danj rihanj, gaa ne cavii uún nu' rasuun yo' rej xta', ca'anj yo' a.

¹¹ “Ne nu' cavii rasuun yo' rej xta', ne nu' cuchi' va'nuj snó'o rihaan ve' carán' 'unj, ne nij sí ca'neé 'o sí ne chuman' Cesarea me va'nuj nij so', nano' nij so' manj a.

¹² Gaa ne cataj xna'anj Nimán Diose rihanj se vaa ca'anj 'unj ga nij so', ne se guun rá 'unj se vaa yuvij nij doj rihaan ní' sij israelitá me nij so', taj Nimán Diose rihanj a. Che'é dan ca'anj 'unj ga va'nuj nij so', ne vatán' tinúú ní' sí nihánj ro', me sí ca'anj ga 'unj a. Gaa ne catúj nuj rá ve' tucua sí canacúun manj,

¹³ gaa ne nata' sí ne ve' yo' rihaan 'unj se vaa aj quene'en so' 'o se mozó Diose rá ve' tucua so', ne dan me se curuvi' se mozó Diose yo' rihaan so', ne cataj se mozó Diose yo' rihaan so': “Ca'nej so' nana chuman' Jope rihaan 'o sí cu'naj Simón Pedró, ne nacunj so' man so' ca'na' so' nihánj rihaan so' á.

¹⁴ Ne so' me sí nata' nana rihaan so', ne sese cuno nu' nij tucua soj nana yo', ne ca'vee quinanj taran' soj rihaan sayuun adonj”, taj se mozó Diose rihaan sí ne ve' yo', taj so' rihanj nanj á.

¹⁵ “Dan me se guun che'ej nataj se nana Jesucristó rihaan nij so', gaa ne catúj Nimán Diose nimán nij so' ndaa vaa catúj Nimán Diose nimán ma'an ní' gaa asino yaan nanj ei.

¹⁶ Gaa ne ninuj rá 'unj se nana Diose sij 'nij ra'a man ní' gaa cataj so': “Juan ro', na un cata' ne so' man yuvij, tzaj ne xa' soj, tzaj

ne Diose cutaj' ne nimán soj ga ma'an Nimán Diose nanj adonj", taj sí 'nij ra'a man ní' a.

¹⁷ Dan me se cuyaan vaa se luj qui'yaj Diose che'é ma'an ní' sji amán rá ni'yaj man Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' nanj adonj. Ne sese Diose me sí guun rá qui'yaj danj, ne asaj' ca'vee çaráán 'unj chrej rihaan Diose se vaa se qui'yaj so' se vaa me rá so' qui'yaj so', rá soj ga —taj Pedró rihaan nij sí israelitá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a.

¹⁸ Dan me se qui'yaj canaán se nana Pedró rihaan se nana yo'ó nij so', gaa ne cataj nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose a. Ne cataj uún nij so':

—Che'é dan me ndaa nij sí yanij canicaj nimán canoco' chrej sa', qui'yaj Diose, ne che'é dan çayáán nij sí yanij rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj —taj cunudanj nij sí israelitá a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Antioquia a

¹⁹ Dan me se che'é se nana sí cu'naj Esteban me se qui'yaj ndo'o nii sayuun man nij sí israelitá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a. Che'é dan tanáj nij so' chuman' Jerusalén, ne cunanj nij so' ca'anj nij so' ndaa estadó cu'naj Fenicia do', ndaa yo'óó taj rihaan na ya'anj cu'naj Chipre do', ndaa chuman' Antioquia do' a. Tzaj ne inanj rihaan nij yuvij israelitá nata' nij so' se nana Jesucristó, ne ne ca'mij nij so' ga nij sí yanij ma'.

²⁰ Tzaj ne doj tuvi' nij so' me sí cavii Chipre do', estadó Cirene do', ne nij so' ro', ca'anj chuman' Antioquia, ne ndaa rihaan nij sí yanij sí a'mii xna'ánj griego nata' nij so' nana sa' se nana Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' a.

²¹ Ne racuj' ndo'o Diose sji 'nij ra'a man ní' man nij sí nata' se nana so', ne que'ee nij sí yanij yo' cuchumán rá cuno nana sa' yo', ne canoco' nij so' man Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' a.

²² Dan me se cuhi' nana rihaan nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén se vaa cuchumán rá nij sí yanij yanj chuman' Antioquia ni'yaj nij so' man Jesucristó a. Che'é dan ca'neé nij so' man sí cu'naj Bernabé cuhi' so' chuman' Antioquia a.

²³ Dan me se cuhi' so', gaa ne quene'en so' se vaa qui'yaj ndo'o Diose se luj ga nij sí yanij yo', ne guun niha' uxrá rá so', ne narqué so' chrej sa' rihaan nij sí yanij yo' se vaa ca'nej nimán nij so' yo'ó canoco' raan nij so' man Diose sji 'nij ra'a man ní' a.

²⁴ 'Q se sí vaa sa' nimán me sí cu'naj Bernabé yo', ne nuu' ndo'o Nimán Diose nimán so', ne sí nucuj' ndo'o rá man Diose

me uún so' a. Gaa ne dan me se guun rij' doj yuvij canoco' man sí 'nij ra'a man ní',

²⁵ ne ca'anj Bernabé chuman' Tarso, nano' so' man sí cu'naj Saulo,

²⁶ ne nari' Bernabé man Saulo, gaa ne nicaj Bernabé man Saulo ca'na' so' chuman' Antioquia a. Ne dan me se 'o yo' ro', yáán roj so' ga nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Antioquia, ne tucu'yón roj so' se nana Diose man que'ee ndo'o nij yuvij man yo' a. Ne nij sí man chuman' Antioquia me nij sí guun che'e tucu'náj "cristiano" man nij sí tucu'yón se nana Jesucristó a. 'Q se nana "cristiano" me rá cataj nij sí chéé stucu'anj Cristo a.

²⁷ Ne güii yo' me se cavii doj sí nata' se nana Diose chuman' Jerusalén, ne ca'anj nij so' chuman' Antioquia a.

²⁸ Ne canicun' yo'ó tuvi' nij sí nata' se nana Diose yo', ne sí cu'naj Agabo me so' a. Ne nata' so' nana rqué Nimán Diose rihaan so' se vaa vaa güii, ne cachén x'naa nu' chuman' naj rihaan chumij a. Ne gaa çayáán sí cu'naj Claudio sí nicaj suun emperador, ne cachén ya x'naa ndaa vaa cataj sí cu'naj Agabo a.

²⁹ Dan me se nij sí tucu'yón se nana Jesucristó ro', gaa cuno nij so' se nana sí cu'naj Agabo, ne nuchruj raá 'o 'o nij so' se vaa me daj sa'anj rqué so' man tinúú nij so' sí yanj estadó Judea ne racuj' man nij so' a. Ne sí ru'vee doj rqué noçoo doj sa'anj, ne sí nique' doj ro', rqué doj sa'anj a.

³⁰ Gaa ne go' nij so' sa'anj yo' man Bernabé ga Saulo, caxrij' roj so' ston nij sí uun chij rihaan nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén a.

12

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa tinanii Diose man Pedró rihaan sí cu'naj Herodes a

¹ Dan me se güii dan me se guun rá sí nicaj suun rey cu'naj Herodes qui'yaj chí'ij so' man nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a. Che'é dan ca'ne' so' suun rihaan tanuu quita'aa nij tanuu man ta'aj nij so' a.

² Ne raá neé espadá ticavi' tanuu man sí cu'naj Jacobo tinúú sí cu'naj Juan, qui'yaj Herodes a.

³ Dan me se xcaj Herodes cuentá se vaa guun niha' rá nij yuvij israelitá se vaa cavi' Jacobo, ne che'é dan quita'aa nij tanuu man Pedró, qui'yaj uún so' a. Gaa canuú cha'anj nanuj rá nij sí israelitá güii nu' curihanj xii nij so' yo'óó Egipto gaa naá me qui'yaj Herodes danj a.

⁴ Dan me se caxrij' nij tanuu taga' man Pedró, ne ca'ne' Herodes suun rihaan xnu' yaan tanuu se vaa çutumé nij tanuu man Pedró, ne ca'anj ya x'ne' me nij tanuu yo' a.

'O se guun rá Herodes se vaa ndaa cachén cha'anj pascuá, gaa ne quirijí so' man Pedró ne tijaan so' man Pedró rihaan nij yuvij israelitá, rá so' a.

⁵ Dan me se Pedró ro', 'nij so' taga' rej cutumé nij tanuu man so', tzaj ne nucauj ndo' cachín ni'yaj nij síf cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó rihaan Diose che'é so' a.

⁶ Dan me se rej nij me yo', ne a'yuj me güii quirijí Herodes man Pedró taga' rihaan nij yuvij a. Dan me se otoj Pedró naj so' rá taga', ne naj so' sca'núj vij tanuu, ne vij aga' ne' numij so' naj so' a. Ne nicun' yavlj tanuu tumé ta'yaa taga' a.

⁷ Ne dan me se curuvi' yo'q se mozó Diose rá ve' naj Pedró, ne chuguun ndo'o rá ve' yo' a. Gaa ne go' se mozó Diose x'núú Pedró, ne cataj so':

—'O naxagaa so' cuaj, Pedró —taj so' rihaan Pedró a.

Dan me se naxagaa Pedró, ne aga' ne' numij ra'a so' ro', naxra' yo', ne quiniy yo' rihaan yo'óo a.

⁸ Gaa ne cataj se mozó Diose rihaan Pedró a:

—Naqui'yaj raan so' catuún so', ne caxrijí so' canj tacóo so' á —taj se mozó Diose rihaan so', ne qui'yaj Pedró ndaa vaa cataj se mozó Diose rihaan so' a.

Gaa ne cataj uún se mozó Diose a:

—Niquee so' roto so', ne canoco' so' manj á —taj uún se mozó Diose rihaan so' a.

⁹ Dan me se canoco' Pedró man se mozó Diose, ne curihanj so' taga', tzaj ne ne quene'en so' sese ya curihanj so' taga' qui'yaj se mozó Diose yo' ma'. 'O se maan se qui'yaj ma'an rihaan so' qui'yaj Diose nu' se vaa qui'yaj se mozó Diose yo', rá so' a.

¹⁰ Dan me se cachén roj so' vij rej nicun' tanuu tumé ta'yaa, gaa ne cuchí roj so' ta'yaa aga' taga' yo', ne rej xco ta'yaa yo' ro', naj ma'an chuman' a. Gaa ne quix'núj ma'an ta'yaa yo', ne curihanj roj so', ne cachén roj so' 'o scúj callé, gaa ne ca'anj ni'ya se mozó Diose yo' rihaan Pedró a.

¹¹ Dan me se caxrijí rá Pedró se vaa ya curihanj so' taga', gaa ne cataj so':

—Ndaa yaj guun ya ya raj se vaa Diose sij 'nij ra'a mán 'unj ro', ya ca'néé so' man se mozó so', ne tinanii so' mán 'unj rihaan síf cu'naj Herodes, ne nihánj me se se quirán' 'unj ndaa vaa me rá nij yuvij israelitá quirán' 'unj yaj a ma' —taj Pedró a.

¹² Dan me se quisij guun ya ya rá so', gaa ne ca'anj so' ve' tucua chana cu'naj Mariá nii síf cu'naj Juan Marcos a. Ne ve' yo' me rej aj nuu chre' que'ee nij síf cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne achín ni'yaj nij so' rihaan Diose a.

¹³ Dan me se cuchí Pedró tica'mii so' ta'yaa chingá nuu rihaan ve', gaa ne ca'na

'o mozó chana cu'naj Rode ta'yaa xcaj no' cuentá me síf ca'na' a.

¹⁴ Gaa ne cunuu yaan Rode se nana Pedró a. Tzaj ne che'é se guun niha' ndo'o rá no', gaa ne che'é dan ne ca'nuu no' ta'yaa ma'. Maan se cunanj no' catúj no' rá ve', ne nata' no' rihaan yo'óo nij yuvij se vaa nicun' Pedró ta'yaa a.

¹⁵ Tzaj ne nij síf man rá ve' taj rihaan no':

—Snúú so' á —taj ta'aj nij so' rihaan no' a.

Tzaj ne taj se qui'yá' ca'ne' rá no' a. 'O se yo'q cataj no' se vaa ya nicun' Pedró ta'yaa a. Gaa ne cataj yo'óo nij so' rihaan no':

—Nanj se mozó Diose tumé man Pedró me síf nicun' rihaan ta'yaa nanj á —taj yo'óo nij so' rihaan no' a.

¹⁶ Ne Pedró ro', yo'q nicun' so' xe' tica'mii so' ta'yaa a. Gaa ne ca'na' nij so', ne ca'núj nij so', ne quene'en nij so' man Pedró, gaa ne ca'anj ndo'o rá nij so' ni'yaj nij so' man Pedró a.

¹⁷ Gaa ne naxcaj Pedró ra'a Pedró, che'é se guun rá so' gaa dínj tu'va nij so' a. Gaa ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' nu' se vaa qui'yaj Diose sij 'nij ra'a man ni' gaa tinanii so' man Pedro taga' a. Gaa ne cataj so':

—Cataj xna'anj nij so' rihaan tinú' Jacobo ga yo'óo nij tinúú ni' daj quiranj á —taj so' a.

Gaa ne cavii so' ca'anj so' yo'óo rej yanj a.

¹⁸ Dan me se gaa quisij güii, ne quinanó ndo'o rá nij tanuu nicun' taga', che'é se ne quene'en uxrá nij so' me rej vaj Pedró a ma'.

¹⁹ Gaa ne ca'ne' Herodes suun rihaan tanuu ca'na' Pedró rihaan so' qui'yaj tanuu, tzaj ne ne ca'vee narj' nij tanuu man Pedró ma'. Che'é dan xná'anj Herodes man nij tanuu tumé man Pedró me rej ca'anj Pedró, tzaj ne ne quene'en nij so' a ma'. Che'é dan ca'ne' Herodes suun se vaa ticavi' nii man nij tanuu tumé man Pedró, gaa ne curihanj Herodes estadó Judea, ca'anj so' chuman' Cesarea, çayáán so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavi' Herodes, qui'yaj xluú chá nee man so' a

²⁰ Dan me se ca'maan rá síf cu'naj Herodes ni'yaj so' man nij síf man chuman' Tiro do', chuman' Sidón do', ne che'é dan ca'na' cunudanj nij so' rej ne Herodes, ne ca'mii nij so' ga síf cu'naj Blastó síf tumé nu' ve' tucua Herodes, ne dan me se ca'vej rá síf cu'naj Blastó ra'cuíj so' man nij so' cunuu rcua'aaan nij so' ga Herodes, che'é se caxrijí yuve nij so' doj sa'anj ston Blastó a. 'O se nucauj rá nij so' man Herodes se vaa cuchí' se chá avii rej uun chíj so' ndaa chiháán nij so' chá nij so' a.

²¹ Ne güii cacrón Blastó ca'mii nij so' ga Herodes me se nanuú Herodes yatzij nuu síf nicaj suun rey, ne táá so' chruun xlá sa', ne ca'mii natáj ndo'o so' rihaan nij síf man Tiro do', man Sidón do' a.

²² Gaa ne caguáj cunudanj nij so', cataj nij so':

—Nuveé se nana yuvij me nana avii raá síu nihánj a ma'. 'O se se nana ya'anj avii tu'va so' nanj á —taj nij yuvij, ni'yaj nij yuvij man Herodes a.

²³ Gaa ne cuaj caxrij 'o se mozó Diose chí'ij man Herodes, che'é se ne cataj so' se vaa orún' Diose me síu 'yaj avii raá so' a. Maan se ca'vej rá so' cataj nij yuvij se vaa ya'anj me ma'an so' a. Gaa ne dan me se cunu' nee man so' chá xluú, ne cavi' so', qui'yaj xluú a.

²⁴ Tzaj ne se nana Diose me se ra'yanj achij yoj ne se naxna'anj yo' cuaj cuaj a. Ne uun rij ndo'o doj nij yuvij canoco' nana yo' a.

²⁵ Ne Bernabé ga Saulo me se quisij roj so', ne caxrij roj so' sa'anj ston nij síu uun chij rihaan nij síu cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén, ne canicaj roj so', ca'anj roj so' chuman' Antioquia, ne ca'anj síu cu'naj Juan Marcos ga roj so', qui'yaj roj so' a.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cune' nii man síu cu'naj Bernabé do', man síu cu'naj Saulo do', ca'anj nata' roj so' se nana Diose rihaan yuvij a

¹ Dan me se chuman' Antioquia ro', ta'aj nij síu cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me síu nata' se nana Diose, ne yo'ó ta'aj nij so' me síu tucu'yón se nana Diose rihaan yuvij a. Ne síu cu'naj Bernabé do', síu cu'naj Simón Negro do', síu cu'naj Lucio síu cavii estadó Cirene do', síu cu'naj Manaén síu cachij tucua síu cu'naj Herodes do', síu cu'naj Saulo do', me nij síu cata roj suun sa' yo' a.

² Dan me se na'vij nij so' rihaan Diose sij 'nij ra'a man ní, ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so' che'é se aráj guēē nij so' rihaan Diose, ne dan me se cataj Nimán Diose rihaan nij so' a:

—Cune' nij soj man síu cu'naj Bernabé ga síu cu'naj Saulo se vaa qui'yaj suun roj so' rihanj ndaa vaa cataj xna'anj 'unj rihaan roj so' á —taj Nimán Diose rihaan nij so' a.

³ Gaa ne toco' nij so' x'naa man ma'an nij so', ne cachín ni'yaj ndo'o nij so' rihaan Diose, gaa ne cuta' nij so' ra'a nij so' raá roj so', gaa ne dan me se ca'née nij so' man roj so' ca'anj nata' roj so' se nana Jesucristó rihaan yuvij a.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' 'o síu guun rá caráán chrej rihaan se nana Diose estadó Chipre a

⁴ Dan me se gaa ca'née Nimán Diose man roj so' ca'anj roj so', ne ca'anj roj so' chuman' Seleucia, gaa ne cavii roj so' rihoo chéé rihaan na ca'anj roj so' ndaa estadó cu'naj Chipre a.

⁵ Gaa ne gaa cuchi' roj so' chuman' Salamina, ne nata' roj so' se nana Diose rá nij ve' nuu chre' nij yuvij israelitá tucu'yón nij so' se tucuanj Moisés, ne síu cu'naj Juan Marcos me síu vaj raçuíj man roj so' a.

⁶ Dan me se yo'óo taj rihaan na ya'anj me estadó Chipre yo', ne va'núj nij so' chéé nu' yo'óo yo' ndaa se cuchi' nij so' chuman' Pafos a. Ne chuman' Pafos nari' nij so' man 'o síu chruun síu tu'va ma'an se vaa sij nata' se nana Diose me so', ne síu israelitá me so', ne Barjesús cu'naj so' a.

⁷ Ne so' me síu u'yón inanj chéé ga síu nicaj suun gobernador cu'naj Sergio Paulo, ne síu cavii ndo'o raá me síu cu'naj Sergio Paulo yo' a. Ne síu cu'naj Sergio Paulo canacúun man roj síu cu'naj Bernabé ga Saulo se vaa ca'naj roj so' rihaan so', ne guun ndo'o rá so' cunó so' se nana Diose, ne danj qui'yaj roj so' a.

⁸ Dan me se síu chruun cu'naj Barjesús, tzaj ne yo'ó se chuvii so' me Elimas, ne nana "Elimas" taj se vaa síu chruun me so' a. Dan me se caráán Elimas chrej rihaan se nana Bernabé ga Saulo a. 'O se guun rá so' ca'anj yanj síu cu'naj Sergio Paulo ne se cuchumán rá so' nana ya yo' a.

⁹ Ne xa' síu cu'naj Saulo, tzaj ne yo'ó se chuvii so' me Pabló, ne dan me se caraa ndo'o Nimán Diose nimán so', ne ni'yaj uxrá so' man síu cu'naj Elimas yo',

¹⁰ ne cataj so':

—So' ro', me síu nuu nana tiha' yu'unj nimán, ne sij snúu rma'an mé so' nanj ei. Ta'nú ya síu chree mé so' á. Sij nachri' ni'yaj cunudanj se sa' mé so' a. Vaa güii tanáj ti'ín so' suun tanachej nana ya a'mii Diose sij 'nij ra'a man ní na'.

¹¹ Ne nihánj me se qui'yaj síu 'nij ra'a man ní sayuun mán so', ne caráán rihaan so' doj güii, qui'yaj so', ne ndaa naán güii se curuvi' rihaan so' ma' —taj Pabló rihaan Elimas yo' a.

Ne taj ni'yón caráán rihaan Elimas, ne adij se ran' síu chéé rque ngaa rej rmj' ro', danj quiran' so', chéé so', vaj so', nano' so' man síu cōro' ra'a so' raçuíj man so' cacheē so' a.

¹² Ne gaa quene'en síu nicaj suun gobernador yo' daj quiran' síu chruun cu'naj Elimas yo', gaa ne caráya'anj ndo'o so' se tucuanj síu 'nij ra'a man ní, ne cuchumán rá so' ni'yaj so' man Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchumán rá que'ēē ndo'o yuvij yanj yanj chuman' Antioquia naj estadó Pisidia cuno nij so' nana ca'mii natáj Pabló rihaan nij so' a

¹³ Dan me se cavii nij tuvij' Pabló chuman' Pafos, ne cavii nij so' rque rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj nij so' ndaa chuman' Perge chuman' naj estadó Panfilia a. Tzaj ne síu cu'naj Juan Marcos me se tanáj so' man

yavíj roj so', ne canicaj so' nan' so' chuman' Jerusalén a.

¹⁴ Gaa ne yavíj roj so' me se curihanj roj so' chuman' Perge, ne ca'anj roj so' chuman' Antioquia naj estadó Pisidia a. Ne güii naránj rá nij yuvií israelitá me güii yo', ne catúj roj so' rá ve' tucu'yón nij yuvií israelitá se tucuanj Moisés, ne ca'anj cayáán roj so',

¹⁵ ne quisíj nayaa nii se tucuanj Moisés do', se nana nij síf nata' se nana Diose gaa naá do', ne ca'née nij síf 'nij ra'a ve' yo' nana rihaan roj so', ne nana ca'née nij so' me nana nihánj a: "Sese vaa chrej nucuj me rá roj soj nago' roj soj rihaan nij yuvií nuu chrej' nihánj, ne ca'mií roj soj, tinuj", taj síf 'nij ra'a ve' yo' rihaan síf cu'naj Pabló ga síf cu'naj Bernabé a.

¹⁶ Gaa ne canicun' caya Pabló, ne naxcaj so' ra'a so', ne cataj so' a:

—Cuno soj sij israelitá do', soj sij aráj cochroj rihaan Diose do', ca'mij rihaan soj á.

¹⁷ Dan me se Diose síf nocó' ní' sij israelitá ro', me síf narii man xii ní', ne tinaxcaj Diose man nij xii ní' gaa cayáán nij so' rej cu'naj Egiptó, ne Diose me síf guun nucuj quirií uún man nij so' rej Egiptó a.

¹⁸ Gaa ne ndá' se tucuáá ndo'o nij so' rihaan Diose, tzaj ne yo' racuj Diose man nij so' gaa vjaj nij so' rej tacaan nacóv vj chihaa ya yo' a.

¹⁹ Gaa ne tinavij Diose man chij x'ne' yuvií yanj rej cu'naj Canaán, gaa ne cuxra' ta'aj Diose nu' rej yo' guun yo' to'óo nij xii ní', qui'yaj Diose a.

²⁰ Ne rej yo' guun to'óo nij so' 'o ca'anj cientó táá vj chihaa chi' yo' a. Ne gaa quisíj catúj nij so' rej cu'naj Canaán, gaa ne cune' Diose man nij síf raa rii ta'nga' rihaan nij so', ne danj inanj cayáán nij so' ndaa se cayáán síf cu'naj Samuel síf nata' se nana Diose rihaan yuvií a.

²¹ "Ne güii cayáán Samuel me se guun che'e nij xii ní' cachún nij so' 'o síf nicaj suun rey guun chij rihaan nij so', gaa ne cune' Diose man síf cu'naj Saúl ta'níí síf cu'naj Cis se vaa guun chij so' rihaan nij so' ndaa vaa guun rá ma'an nij so' a. So' ro', me ta'níí ta'nij si'no síf cu'naj Benjamín, ne vj chihaa ya yo' cayáán so' síf nicaj suun rey a.

²² Gaa ne quirii yaníj Diose man Saúl, gaa ne cune' Diose man síf cu'naj David se vaa guun David síf nicaj suun rey uun chij rihaan nij yuvií israelitá a. Ne ca'mií Diose che'é so', cataj Diose: "Nihánj me se narí' 'unj man David ta'níí Isai, ne so' me síf qui'yaj nu' ndaa vaa me raj qui'yaj so' nanj á", taj Diose ni'yaj Diose man David a.

²³ "Ne sca'núj nij ta'níí ta'nij si'no David ro', rqué Diose 'o síf tinanii man ní' sij israelitá rihaan sayuun, ndaa vaa cata' tu'va Diose asij naá, ne Jesucristó me so' a.

²⁴ Dan me se asino ca'mií natáj síf cu'naj Juan rihaan cunudanj nij yuvií israelitá se vaa canicaj nimán nij so' canocó' nij so' tucuáán sa', ne cata' ne nij so', gaa ne ca'na' Jesucristó a.

²⁵ Dan me se gaa ataa doj tzín' quisíj ca'mií natáj Juan nu' se vaa guun rá Diose cataj so', gaa ne cataj so': "Me síf mé 'unj, rá nij soj ga. 'O se nuveé sij nano' soj man mej ma'. Tzaj ne vaa síf nocó' xcó 'unj, ne sij sa' uxrá doj me so' rihanj, ne ne nó xcúnj nachej canj 'nij tacóo so' ma'", taj síf cu'naj Juan rihaan nij yuvií ni'yaj so' man Jesucristó a.

²⁶ "Cuno soj ta'nij ta'nij si'no Abraham do', soj sij aráj cochroj rihaan Diose do', ca'mij rihaan soj cuano, tinuj. Aj ca'na' nana nihánj rihaan ní', qui'yaj Diose, ne nana nihánj taj nana'anj daj qui'yaj ní' gaa ne ca'vee quinanií ní' rihaan sayuun ei.

²⁷ 'O se tuví' ní' síf yanj chuman' Jerusalén do', nij síf uun chij rihaan nij so' do', ne xcáj nij so' cuentá che'é Jesucristó ma'. Ne cuta' nij so' cacun' xráá Jesucristó se vaa nó xcúún so' ticaví' nii man so', ne dan me se quisíj ya nu' se nana nij síf nata' se nana Diose gaa naá nana nayaa ní' daj a güii naránj rá ní', qui'yaj nij so' nanj á.

²⁸ Dan me se taj vaj a doj cacun' tumé so', tzaj ne rquee nij so' rihaan Pilato se vaa cavi' so' qui'yaj Pilato a.

²⁹ Dan me se gaa quisíj qui'yaj nij so' nu' ndaa vaa nó rihaan danj Diose che'é Jesucristó, gaa ne tananij nii man so' rihaan crutzé, ne cachin' nii man so' rque yu'uj yuvej a.

³⁰ Tzaj ne Diose me síf qui'yaj cunuu i'na' uún so' adonj.

³¹ Gaa ne que'ee güii curuvi' so' rihaan nij síf cavii ga so' estadó Galilea ca'anj chuman' Jerusalén ga so' a. Ne yaj me se guun ma'an nij so' síf nata' che'é so' rihaan nij yuvií adonj.

³² "Ne nihánj me se nata' núj nana sa' rihaan nij soj se vaa aj qui'yaj Diose nu' ndaa vaa cata' tu'va so' rihaan xii ní' gaa naá a.

³³ Dan me se cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose che'é ní', ne dan me se quisíj ya nu' nana cata' tu'va so' gaa naá, ne cavii sa' ní' ta'nij nij síf cane gaa naá, qui'yaj so' adonj. Ne ase vaa nana nihánj nana natá' 'unj rihaan nij soj ro', danj vaa nana nó rihaan chra' Salmo número vj, ne taj yo': "Ta'nj mé so' á. Cuno nihánj me se quene'en yuvií se vaa ta'nij mé so', qui'yaj nanj á", taj se nana Diose nó rihaan chra' Salmo yo' a.

³⁴ Dan me se naxagaa so' ne cunuu i'na' uún so', ne se ri'yuj nee man so' daj chihaa mjí ma'. Ne dan me se ma'an Diose ca'mií nana nihánj adonj: "Ase vaa rqué 'unj nu' se luj rihaan David, ta'nga' danj gaa rque

'unj nu' se luj rihaan so', ne daj chihaa mij se navij se luj yo' rihaan so' ma'", taj uun Diose rihaan Jesucristo a.

35 Che'é se qui'yaj Diose danj che'é Jesucristo rá David ro', che'é dan cachron David rihaan yo'ó salmo nana nihánj a: "Daj chihaa mij se ri'yuj nee man sí vaa sa' rihaan so', qui'yáá so' ma'", taj David rihaan Diose ni'yaj David man Jesucristo a.

36 Dan me se xa' ma'an David, tzaj ne gaa quisij qui'yaj so' nu' ndaa vaa guun rá Diose qui'yaj so' che'é nij tuvi' so', gaa ne cavi' so', gaa ne cachin' nii man so' rej naj nij xij so', gaa ne ri'yuj nee man so' a.

37 Ne xa' Jesucristo sí cunuu i'na' uun qui'yaj Diose, tzaj ne ne ri'yuj nee man so' ma'.

38 "Xcaj nij soj cuentá se vaa cuano nihánj me se nata' núj nana rihaan soj se vaa che'é se vaa qui'yaj Jesucristo ro', che'é dan ca'vee caraá x'naa Diose ni'yaj Diose cacun' tumé ní', tinuj. Dan me se daj chihaa mij se navij nu' cacun' tumé soj, qui'yaj se tucuanj Moisés ma'.

39 Tzaj ne cunudanj nij soj sij amán rá ni'yaj man Jesucristo me se x'néj uun cacun' yo' xraá soj, ne nuu sa' soj rihaan Diose adonj.

40 Che'é dan tadó nij soj se quiran' soj ndaa vaa taj se nana Diose nana no rihaan danj nij sí nata' se nana Diose nana nihánj á:

41 "Ne soj sij a'nga' nacoo ni'yaj manj, tzaj ne ni'yaj soj ei. Ca'anj rá soj, ne quirí' nu' soj nanj ei. 'O se gaa vaa i'na' soj nihánj, ne qui'yaj suun nocoo, ne ca'vee se cataj xna'anj yo'ó so' rihaan soj che'é se vaa qui'yaj, tzaj ne se ca'vee cuchuman rá soj se nana so' asuun ma'", taj Diose rihaan soj a —taj Pabló rihaan nij yuvi' cunuu chre' rá ve' yo' a.

42 Dan me se gaa me rá roj so' ca'anj roj so', ne cachín ni'yaj nij yuvi' rihaan roj so' se vaa cachén yo'q tunj güii, ne ca'na' uun roj so' ne ca'mii uun roj so' nana vaa danj rihaan nij so' a.

43 Gaa ne gaa quisij tucuyón nij so' ne curihanj nij yuvi' xe', ne que'ee nij sí israelitá do', nij sí yanj nocoo' xraan se tucuanj nij sí israelitá do', canoco' man roj sí cu'naj Pabló ga Bernabé a. Gaa ne ca'mii ndo'o roj so' ga nij so', gaa ne guun ya' rá nij so' se vaa yo'q nica'j nij so' tucuaán sa' ga se luj 'yaj Diose che'é nij so' a.

44 Dan me se cachén tunj güii ne nasij yo'ó güii naránj rá nij yuvi' israelitá, gaa ne cunuu chre' cunudanj nij yuvi' yanj chuman' ta' asuun, che'é rej cunoo' nij so' se nana Diose sij 'nij ra'a man ní' a.

45 Tzaj ne quene'en nij yuvi' israelitá se vaa cuchí' ndo'o yuvi' rihaan Pabló, gaa ne

che'é dan guun xcoj ruvaa rá nij yuvi' israelitá, ne nij ca'mii nij so' che'é Pabló, cataj nij so' se vaa inanj nana ne ca'mii Pabló a.

46 Tzaj ne ne cuchu'vi' ya roj sí cu'naj Pabló ga Bernabé ni'yaj roj so' man nij yuvi' israelitá a ma'. Ne cataj roj so':

—No xcúun núj nata' núj se nana Diose rihaan nij soj sij israelitá asino yaan adonj. Tzaj ne che'é se quirí'ij yanj soj nana yo', ne che'é se nuveé sij no xcúun cayáan ga Diose nu' cavii nu' ca'anj me soj rá soj, ne che'é dan nihánj me se canicaj núj, ne nata' núj nana yo' rihaan nij sí yanj ei.

47 'O se Diose sij 'nij ra'a man ní' me sí ca'ne' suun rihaan núj qui'yaj núj danj adonj. Dan me se cataj sí 'nij ra'a man ní': "Aj cuné' 'unj mán so' se vaa guun so' ya'an chuguun rihaan nij sí yanj ne ca'vee xcaj nij so' cuentá, qui'yáá so', gaa ne quinanij yuvi' yanj chuman' naj nu' rihaan chumij rihaan sayuun, qui'yáá so' á". Nihánj me se nana Diose nana cataj Diose rihaan núj nanj á —taj roj so' rihaan nij yuvi' israelitá yo' a.

48 Dan me se gaa cunoo' nij sí yanj se nana Pabló, ne guun niha' uxrá rá nij so', ne ve'é ca'mii nij so' che'é se nana Diose sij 'nij ra'a man ní' a. Ne cunudanj nij sí cuné' Diose cayáan rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ro', cuchumán rá nij so' cunoo' nij so' nana yo' a.

49 Gaa ne cuchí' se nana Diose sij 'nij ra'a man ní' daj a nij chuman' naj rihaan yo'óó rej yo' a.

50 Tzaj ne caxríj nij sí israelitá chrej rque nij chana' yanj nocoo' xraan man Diose chana' xna'anj do', rque nij sí nica'j suun uun chij rihaan chuman' yo' do', ne táa ri'yunj nij so' man Pabló ga Bernabé a. Gaa ne tucuanánj nij so' man roj so' rej yo' a.

51 Gaa ne nacunan' roj so' tacóó roj so' tucuyuu roj so' yo'óó tachruu' cavii chuman' yo' rihaan yo'óó, che'é rej xcaj nij sí man chuman' yo' cuentá se vaa ma'an nij so' tumé cacun' se vaa ne cunoo' nij so' se nana Diose a. Gaa ne ca'anj roj so' chuman' Iconio a.

52 Ne nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristo yanj chuman' Antioqia yo' me se 'o guun niha' uxrá rá nij so', ne 'o cunuu Nimán Diose nimán nij so' a.

14

Nana nihánj taj xna'anj daj guun rá nij sí man chuman' Iconio gaa cuchí' se nana Diose chiháan nij so' a

1 Dan me se gaa cuchí' sí cu'naj Pabló ga sí cu'naj Bernabé chuman' Iconio, ne catúj roj so' rá ve' tucuyón nij yuvi' israelitá se tucuanj Moisés, ne che'é se ve'é ndo'o nata' roj so' se nana Diose, che'é dan cuchumán rá que'ee ndo'o yuvi' israelitá do', yuvi' yanj

a'mii xna'anj griego do', ni'yaj nij so' man Jesucristó a.

² Tzaj ne nij yuvij israelitá na'vej rá cuno se nana Jesucristó me se caxrij nij so' chrej rque nij yuvij yanij yanj chuman' yo' che'é rej nachri' nij so' ni'yaj nij so' man nij tinuj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne danj guun a.

³ Dan me se que'ee güii sca' nanj ca'mii natáj roj síi cu'naj Pabló ga Bernabé se nana Dióse sij 'nij ra'a man ní', ne síi 'nij ra'a man ní' ro', racuñj man roj so' se vaa guun nucuaj roj so' qui'yaj suun roj so' suun sa' nocoo ni'yaj nij yuvij, che'é rej cuchuman rá nij yuvij se vaa ya ya vaa se nana roj so' nana che'é se luj qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' che'é ní' a.

⁴ Gaa ne xra' ta'aj nij yuvij man chuman' yo', ne ta'aj nij so' ro', canoco' se nana nij síi israelitá síi na'vej rá cuno se nana Dióse, ne yo'ó ta'aj nij so' ro', canoco' se nana roj síi cune' Jesucristó man nata' se nana so' a.

⁵ Gaa ne guun rá nij yuvij yanij do', nij yuvij israelitá do', nij síi uun chij rihaan nij so' do', qui'yaj chí'ij nij so' man roj síi cu'naj Pabló ga Bernabé ne ndaa guun rá nij so' go' nij so' yahij man roj so' ndaa se cavi' roj so' a.

⁶ Tzaj ne xcaj roj so' cuentá, gaa ne che'é dan canánj roj so', ca'anj roj so' chuman' Lистра chuman' naj estadó Licaonia do', chuman' Derbe yo'ó chuman' naj estadó Licaonia do', yo'ó nij chuman' ra'a naj nichrun' ga roj chuman' yo' do'.

⁷ ne vaj roj so' nata' roj so' se nana Dióse nana sa' rihaan nij yuvij yanj nij chuman' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun rá nij síi ne chuman' Lистра se vaa ya'anj me síi cu'naj Pabló do', síi cu'naj Bernabé do' a

⁸ Dan me se chuman' Lистра ro', ne 'o síi rengó ne síi rengó me so' asij ca'ngaa so', ne veé 'o danj vaa so', ne daj chihaa mij taj se qui'yá' cachee so' ma'.

⁹ Ne yáán so' cuno so' se nana Pabló a. Dan me se ni'yaj uxrá Pabló man so', ne xcaj Pabló cuentá se vaa síi rengó yo' nucuaj ndo'o rá se vaa ca'vee nahuun sa' so', qui'yaj Dióse a.

¹⁰ Che'é dan nucuaj ca'mii Pabló, cataj Pabló rihaan so' a:

—Naxumaan so', canicun' cayá so' ei. —taj Pabló rihaan so' a.

Gaa ne güéj síi rengó yo', ne cachéé so' a. ¹¹ Dan me se quene'en nij yuvij se vaa qui'yaj Pabló, ne che'é dan caguáj nij yuvij se xna'anj ma'an nij so', cataj nij so':

—Nahuun nij ya'anj yuvij, ne nani' nij so' rihaan yo'óo chuguanj —taj nij yuvij ni'yaj nij yuvij man Pabló ga Bernabé a.

¹² Gaa ne cataj nij yuvij se vaa ya'anj cu'naj Júpiter me Bernabé, ne Pabló me se ya'anj cu'naj Mercurio me so', che'é se so' me síi ca'mii doj a.

¹³ Ne dan me se rihaan tu'va chuman' yo' ne 'o nuvi' rej na'vij nij yuvij rihaan ya'anj Júpiter, ne xrej ne nuvi' yo' ro', ca'ne' suun se vaa ca'na' scúj toró ca'na' cachriin yá ca'na' ta'yaa rej atúj yuvij chuman' yo', ne guun rá so' ga nij yuvij ticavi' nij so' scúj yo' rihaan Pabló ga Bernabé che'é se ya'anj me roj so' rá nij yuvij a.

¹⁴ Dan me se xcaj Bernabé ga Pabló cuentá daj guun rá nij yuvij, ne che'é dan cutzin' roj so' sagan' roj so', che'é se chí'ij ndo'o qui'yaj nij yuvij rá roj so' a. Gaa ne canánj roj so' sca'núj nij yuvij, ne caguáj roj so',

¹⁵ cataj roj so':

—Se guun qui'yaj nij soj danj ma'. 'O se cuyaan yuvij me ní', ne nihánj me se xa' núj, tzaj ne 'na' núj nata' núj se nana Dióse nana sa' rihaan nij soj, che'é rej tanáj soj tucuaán ni'yon rma'an nocoo soj cuano nihánj ne canicaj soj canoco' soj Dióse síi vaa i'na' ya ei. Ne so' ro', me síi qui'yaj nu' rej xta' do', nu' rihaan yo'óo do', nu' na ya'anj do', ne nu' rasuun qui'yaj so' adonj.

¹⁶ Ne asij rque me se ca'neé ra'a Dióse canoco' cunudanj nij x'ne' yuvij tucuaán cuchruj xij nij so' a.

¹⁷ Tzaj ne se guun cataj soj se vaa a doj ne ca'vee xcaj soj cuentá che'é Dióse ma'. 'O se ve'é ndo'o qui'yaj Dióse che'é soj adonj. Dan me se aman' maan avii rej xta', qui'yaj Dióse che'é soj, ne síj dió avii naa, qui'yaj uún Dióse, ne dan me se araa rque soj, ne uun niha' rá soj, qui'yaj Dióse adonj —taj roj so' rihaan nij yuvij yo' a.

¹⁸ Dan me se daj doj se ticavi' nij yuvij scúj rihaan roj so', tzaj ne ca'ne' rá nij yuvij ga suun yo', qui'yaj se nana roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun qui'yaj nij síi israelitá cavii chuman' Antioquia do', chuman' Iconio do', man síi cu'naj Pabló ga Bernabé a

¹⁹ Tzaj ne cavii síi israelitá chuman' Antioquia do', chuman' Iconio do', ca'na' nij so' chuman' Lистра, ne caxrij nij so' chrej rque nij yuvij man chuman' Lистра, ne che'é dan go' ndo'o nij yuvij yahij man Pabló, ne cuxuun nij yuvij man so' ndaa tu'va chuman', ne ri'ij nij yuvij man so' a. Ne guun rá nij yuvij se vaa cavi' so' a.

²⁰ Tzaj ne cunuu chre' nij síi cuchumán rá se nana Jesucristó ne chuman' yo', ne tucuaachriin nij so' nu' anicaj rej naj Pabló rihaan yo'óo, ne naxagaa so', ne catúj uún so' chuman' ga nij so' a. Gaa ne yo'ó güii me se curihanj roj so' ga Bernabé ca'anj roj so' chuman' Derbe a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canicaj sí cu'naj Pabló ga Bernabé chuman' Antioquia naj estadó Siria a

²¹ Dan me se nata' ndo'o sí cu'naj Pabló ga Bernabé se nana Diose nana sa' rihaan nij yuvij man chuman' Derbe yo', ne cavii ndo'o sí tucu'yón se nana Jesucristó chuman' Derbe yo', qui'yaj roj so' a. Gaa ne canicaj roj so', ca'anj roj so' chuman' Listra do', chuman' Iconio do', chuman' Antioquia naj estadó Pisidia do' a.

²² Ne nari' nucuañ nimán cunudañ nij sí tucu'yón se nana Jesucristó, qui'yaj roj so' a. Ne narqué roj so' chrej man nij sí tucu'yón se nana Jesucristó se vaa daj chihaa mij se ca'ne' rá nij so' ga suun noco' se tucuañ Jesucristó a. Ne cataj roj so' se vaa asino quirán' ndo'o ní sayuun, gaa ne ca'vee cayáan ní ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj, taj roj so' a.

²³ Ne cune' roj so' man sí guun chij rihaan nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó 'o 'o nij chuman' a. Gaa ne toco' roj so' x'naa man ma'an roj so', ne cachín ni'yaj roj so' rihaan Diose sij 'nij ra'a man ní che'é nij sí cuchumán rá ni'yaj man so' se vaa raçuíj so' man nij so' a.

²⁴ Dan me se cachén roj so' nu' estadó Pisidia, gaa ne cuchi' roj so' estadó Panfilia a.

²⁵ Gaa ne ca'mii nataj roj so' se nana Diose rihaan nij sí man chuman' Perge, gaa ne ca'anj roj so' chuman' Atalia a.

²⁶ Gaa ne chuman' Atalia ro', cavii roj so' rihoo chéé rihaan na, quinan' roj so' ndaa chuman' Antioquia naj estadó Siria a. Ne chuman' Antioquia ro', me rej cavii roj so' asino yaan gaa cachín ni'yaj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó rihaan Diose se vaa raçuíj Diose man roj so' qui'yaj suun roj so' ca'mii nataj roj so' se nana Diose rihaan yuvij a. Ne nihánj me se quisij suun yo', qui'yaj roj so' nanj adonj.

²⁷ Dan me se gaa nucui' roj so', ne canacuún roj so' man nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa cunuñ chre' nij so', gaa ne cataj xna'anj roj so' nu' se vaa qui'yaj Diose ga roj so', ne cataj roj so' se vaa ya x'núj rihaan nij yuvij yanij cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, qui'yaj Diose, ne ca'vee cavij sa' nij yuvij yanij yo' a.

²⁸ Gaa ne guun raan ndo'o roj so' ga nij sí tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Antioquia yo' a.

15

Nana nihánj taj xna'anj che'é juntá qui'yaj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó man chuman' Jerusalén gaa ca'mii nij so' che'é se tucuañ Moisés a

¹ Dan me se ta'aj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó cavii chuman' Jerusalén, ne ca'anj nij so' tucu'yón nij so' rihaan yo'ó tinúú nij so' se vaa sese se cata' ta'nga' man yo'q so' ndaa vaa taj se tucuañ Moisés, ne daj chihaa mij se ca'vee nanij so' rihaan sayuun qui'yaj Diose ma'.

² Gaa ne ca'mii canó tuvi' ndo'o sí cu'naj Pabló do', sí cu'naj Bernabé do', ga nij sí tucu'yón nana yo', gaa ne che'é dan cune' nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Antioquia man roj so' ga yo'ó doj tinúú nij so' se vaa ca'anj nij so' chuman' Jerusalén nanañ nij so' cuentó ga nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' do', ga yo'ó nij sí uun chij rihaan nij so' do', che'é nana a'mii nij yuvij yo' a.

³ Dan me se cavii nij so', ca'anj nij so', ne cachén nij so' estadó Fenicia do', estadó Samaria do', ne cataj xna'anj nij so' rihaan nij tinúú nij so' che'é nij yuvij yanij se vaa cuchumán rá ta'aj nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, gaa ne guun niha' uxrá rá cunudañ nij sí cuno nana yo' a.

⁴ Dan me se cuchi' nij so' chuman' Jerusalén, gaa ne ve'é ca'mii nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó do', nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' do', yo'ó nij sí uun chij do', ga nij so' a. Gaa ne cataj xna'anj nij so' rihaan nij sí yanj chuman' Jerusalén yo' che'é nu' se vaa qui'yaj Diose ga nij tinuj nij so' a.

⁵ Tzaj ne canicun' doj sí fariseo sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne cataj nij so' se vaa no xcuún nij tuvi' Pabló cuta' nij so' ta'nga' man nij sí yanij yo', ne cataj xna'anj nij so' rihaan nij sí yanij yo' se vaa no xcuún nij so' qui'yaj nij so' nu' se tucuañ Moisés a.

⁶ Dan me se cunuñ chre' nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' rihaan yuvij ga yo'ó nij sí uun chij rihaan nij yuvij cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj nij so' juntá, ca'mii nij so' che'é se nanañ nij sí fariseo yo' a.

⁷ Dan me se ca'mii ca'mii nij so', gaa ne canicun' sí cu'naj Pedró, ne cataj so':

—Cuno soj ca'mij, tinuj. Aj ne'en soj se vaa asij naá ndo'o guun rá Diose cunoñ nij sí yanij se nana Diose nana sa', ne cuchumán rá nij sí yanij ni'yaj nij so' man nana sa' yo' a. Gaa ne narií Diose man yo'q tuvi' ní', ne 'unj me sí narií Diose nata' se nana Diose rihaan nij yuvij yanij yo' chuguanj.

⁸ Ne Diose ro', me sí ne'en daj vaa nimán yuvij, ne Diose me sí rqué Nimán Diose man nij sí yanij yo' ndaa vaa qui'yaj so' che'é ma'an ní', che'é rej ca'vee guun ya rá ní' se vaa ya tinúú ní' me nij sí yanij nanj adonj.

⁹ Dan me se cunuñ sa' nimán nij sí yanij rihaan Diose che'é se cuchumán rá nij so'

ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne cuano nihánj me se 'o cuyaán vaa nij so' ga ní' rihaan Diose nanj adonj.

¹⁰ Ne tadó soj sese guun rá soj quene'en soj sese ca'vee ca'mañan rá Diose qui'yaj soj ne qui'yaj Diose sayuun man soj á. 'O se xa' se tucuañj Moisés, tzaj ne ase vaa icón 'eē taj raá yuntá scúj ro', danj vaa se tucuañj Moisés rihaan xii ní' do', rihaan ma'an ní' do', ne ne ca'vee qui'yaj ní' nu' tucuaán yo' ma'. Ne nihánj me se me rá soj cuchruj soj tucuaán yo' rihaan yo'ó nij tinúú ní' síi tucu'yón se nana Jesucristó,

¹¹ tzaj ne amán rá ní' se vaa che'é inanj se luj qui'yaj Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan nanii ní' rihaan sayuun ei. Nuveé se tucuañj Moisés me se vaa qui'yaj nanii ní' rihaan sayuun ma'. Ne ase vaa ní' ro', danj vaa nij tinúú ní' síi yanij uún adonj —taj Pedró rihaan cunudanj nij so' a.

¹² Dan me se ca'ne' rá nij so', ne a doj ne ca'mii nij so' a ma'. Mañan se sa' uxrá nanó xrej nij so' gaa cataj xna'anj Bernabé ga Pabló che'é nij suun sa' nocoo guun nucuj roj so' qui'yaj roj so' sca'núj nij síi yanij qui'yaj Diose a.

¹³ Dan me se gaa quisij ca'mii roj so', gaa ne ca'mii síi cu'naj Santiagó, cataj so':

—Cuno nij soj ca'mij, tinuj.

¹⁴ Nihánj me se cataj xna'anj tinú' Simón rihaan ní' se vaa asino yaan narii Diose man ta'taj nij yuvii yanij guun nij so' 'o se chuman' Diose a.

¹⁵ Ne 'o cuyaán vaa se nana nij síi nata' se nana Diose gaa naá ga se nana tinú' Simón nihánj a. Dan me se vaa nana no' rihaan danj Diose taj:

¹⁶ "Asa' quisij, gaa ne canicaj 'unj, ne naquiyaj sa' 'unj rej ne síi cu'naj David a. Dan me se canee nu' ve' ne so', ne quiri' ndo'o ve', tzaj ne nacune' caya uún 'unj man nu' ve' yo', gaa ne cunuu sa' cunudanj yo' a.

¹⁷ Danj qui'yaj che'é rej ca'vee nana' yo'ó nij yuvii yanij man 'unj sji 'nij ra'a man nij so' a. Danj qui'yaj cunudanj nij yuvii yanij nocoo manj, taj 'unj sji 'nij ra'a man soj,

¹⁸ ne asij naá cataj 'unj se vaa qui'yaj danj adonj", taj se nana Diose nana cachrón síi nata' se nana Diose gaa naá rihaan yanj a.

¹⁹ "Che'é dan 'unj me síi guun rá se vaa se qui'yaj ní' sayuun man nij síi yanij canicaj nimán canoco' man Diose ma'. Se cataj ní' se vaa canoco' nij so' nu' se tucuañj Moisés ma'.

²⁰ Mañan se qui'yaj ní' yanj ca'nej ní' rihaan nij so', ne cataj xna'anj ní' rihaan nij so' se vaa se guun cha' nij so' rasuun rque yuvii rihaan ya'anj cacój yuvii ma'. Ne snó'o do', chana' do', se cotoj nij so' ga yo'ó yuvii sese ne nica' nij so' me yo' ma'. Ne se chá' nij so' nee xcuu tuguáj nii gaán chihá' ma'. Ne se chá' nij so' ton ma'.

²¹ 'O se daj a güii cuetan' naránj rá ní' me se man ndo'o tuvi' ní' sji israelitá nayaa se nana Moisés, ne a'mii natáj nii che'é se tucuañj so' rá ve' tucu'yón ní' tucuaán yo' daj a chuman' a. Ne danj 'yaj inanj ní' sji israelitá asij naá ndo'o a —taj síi cu'naj Santiagó rihaan yo'ó nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é yanj cartá qui'yaj nij síi man Jerusalén ca'neé nij so' rihaan nij yuvii yanij cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

²² Gaa ne guun rá nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' do', yo'ó nij síi uun chíj do', cunudanj nij yuvii cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén do', narij nij so' doj tuvi' ma'an nij so' ca'anj nij so' ndaa chuman' Antioquia ga roj síi cu'naj Pabló do', Bernabé do' a. Gaa ne narij nij so' man síi cu'naj Judas Barsabás do', man síi cu'naj Silas do', se vaa ca'anj roj so' a. 'O se síi sa' me roj so', rá nij tinúú roj so' a.

²³ Gaa ne qui'yaj cunudanj nij so' yanj cartá ca'anj nica'j nij síi ca'anj chuman' Antioquia, ne nihánj me se vaa taj yanj cartá yo' a: "Nihánj me yanj cartá 'yaj núj sji apóstol cune' Jesucristó man nata' se nana so' do', sji uun chíj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó do' a. Tinúú soj me núj, ne ca'nej núj yanj nihánj rihaan nij soj sji yanij amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Antioquia do', estadó Siria do', estadó Cilicia do' a.

²⁴ Dan me se ca'na' nana rihaan núj se vaa doj tuvi' núj me síi ca'mii nana qui'yaj sayuun rihaan soj, ne quiri' rá soj, qui'yaj nij síi ca'mii nana yo' rihaan nij soj a. Tzaj ne nuveé núj ca'neé man nij so' ma'.

²⁵ Tzaj ne che'é se qui'yaj nij so' danj ro', che'é dan cuyaán guun rá núj narij núj doj tinúú núj cuchj rihaan soj ga roj tinúú ní' síi 'eē ndo'o rá núj síi cu'naj Bernabé ga Pabló adonj.

²⁶ Ne xa' roj so', tzaj ne sji ca'neé nimán cunuu rihaan Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' me roj so', ne ndaa ne chu'vi' roj so' cavi' roj so' ma'.

²⁷ Dan me se ca'neé núj man síi cu'naj Judas do', man síi cu'naj Silas do', se vaa ca'anj roj so' ga síi cu'naj Bernabé ga Pabló, ne ma'an roj so' natá' rihaan soj ndaa vaa taj nana no' rihaan yanj nihánj ei.

²⁸ "Dan me se ne guun rá Nimán Diose do', ma'an núj do', cuchruj ndo'o núj tucuaán canoco' soj ma'. Tzaj ne vaa che'é cuno' soj ca'anj guē nana nihánj, rá núj nanj adonj.

²⁹ Dan me se se guun cha' soj rasuun rque yuvii rihaan ya'anj cacój yuvii ma'. Se guun cha' soj ton ma'. Se guun cha' soj nee xcuu tuguáj nii gaán chihá' ma'. Ne snó'o do', chana' do', se cotoj soj ga yo'ó yuvii sese ne

nicā soj me yo' ma'. Ne sese qui'yaj soj nu' ndaa vaa taj nana nihánj, ne ve'é 'yaj soj, rá núj nanj adonj. Ne me rá núj se vaa ve'é cayaán soj adonj", taj yanj cartá qui'yaj nij síi man chuman' Jerusalén yo' a.

³⁰ Dan me se ca'néé nij so' man ca'anj nij síi ca'anj chuman' Antioquia, gaa ne gaa cuchí' nij so', ne canacúún nij so' cunuú chre' cunudanj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, gaa ne caxríj nij so' yanj cartá yo' ston nij síi yanj chuman' Antioquia a.

³¹ Gaa ne nayaa nij síi man Antioquia yanj cartá, gaa ne guun niha' uxrá rá nij so' che'é nana sa' cataj xna'anj nij síi man Jerusalén rihaan nij so' a.

³² Ne síi cu'naj Judas do', síi cu'naj Silas do', síi nata' se nana Diose me roj so', ne a'mii a'mii roj so' nago' roj so' chrej man nij síi man Antioquia yo', ne nari' nucua'j nimán nij so', qui'yaj roj so' a.

³³ Dan me se quisíj caran' roj so' chuman' Antioquia, gaa ne ve'é cataj nij tinuj nij síi man Antioquia rihaan roj so' se vaa díng gaa nimán roj so' ca'anj roj so' a. Gaa ne dan me se quinan' roj so' rihaan nij síi ca'néé man roj so' ca'na' roj so' a.

³⁴ Tzaj ne guun rá síi cu'naj Silas quina'j so' chuman' Antioquia a.

³⁵ Ne guun raan síi cu'naj Pabló do', síi cu'naj Bernabé do', chuman' Antioquia, ne tucu'yón roj so' se nana Diose sij 'nij ra'a man ní' nana sa' rihaan yuvi' a. Ne que'ee ndo'lo yo'ó nij yuvi' nata' nana sa' yo' ga roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj uún Pabló tucu'yón so' se nana Diose rihaan yuvi', ne ca'anj Bernabé yo'ó rej yaníj a

³⁶ Dan me se cachén doj güii, gaa ne cataj Pabló rihaan Bernabé a:

—Canicaj ní' ca'anj uún ní' cunudanj nij chuman' yanj nij tinúú ní' nij síi nata' ní' se nana Diose nana sa' rihaan, gaa ne quene'en ní' daj vaa man nij so' ei —taj Pabló rihaan Bernabé a.

³⁷ Tzaj ne Bernabé ro', guun rá so' se vaa ca'anj uún síi cu'naj Juan Marcos ga roj so' a.

³⁸ Tzaj ne ne ca'vej rá Pabló ca'anj uún Juan Marcos ga roj so', che'é se gaa rque me se taná' Juan Marcos man roj so' estadó Panfilia, ne ne ca'anj so' qui'yaj suun nij so' che'é Diose ma'.

³⁹ Che'é dan guun vij nana ca'mii roj so' che'é Juan Marcos, ne che'é dan ca'anj yaníj roj so', ne Bernabé ro', nicaj síi cu'naj Marcos, ne cavii roj so' rihoo chéé rihaan na, ne ca'anj roj so' estadó Chipre a.

⁴⁰ Ne Pabló ro', narii so' man síi cu'naj Silas se vaa ca'anj so' ga Pabló a. Ne cachíin ni'yaj nij tinúú roj so' nij síi man chuman'

Antioquia rihaan Diose se vaa qui'yaj Diose se luj ne racuíj so' man roj so' chrej ca'anj roj so', ne dan me se ca'anj roj so' a.

⁴¹ Gaa ne cachén roj so' nu' estadó Siria do', nu' estadó Cilicia do', ne nari' nucua'j nimán nij x'ne' nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj nij chuman' naj roj estadó yo', qui'yaj roj so' a.

16

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachéé síi cu'naj Timoteo ga síi cu'naj Pabló ga Silas a

¹ Dan me se cuchí' síi cu'naj Pabló ga Silas chuman' Derbe do', chuman' Listra do' a. Ne chuman' Listra ro', yáán 'o síi tucu'yón se nana Jesucristó, ne Timoteo cu'naj so' a. Ne nii Timoteo me chana' israelitá cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne rej Timoteo me síi yaníj a'mii xna'anj griego a.

² Ne síi sa' me Timoteo, taj nij tinúú so' síi ne chuman' Listra do', chuman' Iconio do' a.

³ Dan me se guun rá Pabló se vaa ca'anj Timoteo ga so' a. Ne cuta' Pabló ta'nga' man so', che'é se ne'en cunudanj nij síi israelitá yanj rej yo' se vaa sij yaníj me rej so' ne che'é dan nuvi' ta'nga' cata' man so' ma'.

⁴ Dan me se gaa cachén nij so' nu' nij chuman', ne cataj xna'anj nij so' rihaan nij yuvi' cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa cunó nij yuvi' se nana nij apóstol cune' Jesucristó man do', yo'ó nij síi uun chij yanj chuman' Jerusalén do', nana naqui'yaj cunú so' che'é nij síi yaníj a.

⁵ Ne xa' nij x'ne' nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, tzaj ne doj a canoco' nij so' se tucuañ Jesucristó, ne doj a cunuú ri'ij nij x'ne' daj a güii a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa naqui'yaa 'o síi ne estadó Macedonia rihaan Pabló, qui'yaj Diose a

⁶ Dan me se caráán Nimán Diose chrej rihaan nij so' nata' nij so' se nana Diose estadó cu'naj Asia, ne che'é dan cachén nij so' rej cu'naj Frigia do', rej cu'naj Galacia do' a.

⁷ Gaa ne vaj nij so' chrej ndaa rej cu'naj Misia, gaa ne guun rá nij so' ca'anj nij so' estadó cu'naj Bitinia a. Tzaj ne ne ca'vee qui'yaj nij so' danj, qui'yaj Nimán Diose ma'.

⁸ Che'é dan cachén nij so' rej cu'naj Misia, ne nanij nij so' ndaa chuman' Troas a.

⁹ Ne dan me se rej ni' naqui'yaa 'o rasuun rihaan Pabló, qui'yaj Diose a. Ne dan me se nicun' 'o síi ne estadó Macedonia ni'yaj Pabló, ne canacúún snó'o yo' man Pabló, cataj so':

—Ca'na' so' ndaa estadó Macedonia nihánj, ne racuíj so' man núj a —taj so' rque so' man Pabló a.

¹⁰ Gaa ne nu' nanó rá ca'anj ran' núj daj gaa qui'yaj núj ne ca'vee ca'anj núj ndaa

estadó Macedonia a. 'O se cachrij rá ya núj se vaa Diose me sí ca'ne' suun rihaan núj nata' núj se nana Diose nana sa' rihaan nij sí ne estadó Macedonia yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chana cu'naj Lidia chana cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

¹¹ Dan me se chuman' Troas ro', cavii núj rihoo chéé rihaan na, ne 'o chrej ca'anj núj cuchí' núj ndaa rej cu'naj Samotracia a. Ne yo'ó güii ca'anj núj rque rihoo ndaa chuman' cu'naj Neápolis a.

¹² Gaa ne cavii núj chuman' yo', ca'anj núj chuman' cu'naj Filipos a. Ne chuman' Filipos ro', me chuman' nocoo naj estadó Macedonia, ne chuman' cuchruj nij sí cavii Romá me yo' a. Dan me se guun raan núj doj güii chuman' Filipos yo',

¹³ ne güii naránj rá nij yuvij israelitá curihañj núj ta'yaa xij rej atúj yuvij chuman' yo', ne ca'anj núj tu'va 'o chráa a. 'O se guun rá núj se vaa rej yo' me rej cunuu chre' nij yuvij israelitá cachñj ni'yaj nij so' rihaan Diose a. Dan me se cayáan núj rihaan yo'óó, ne ca'mii núj ga nij chana cunuu chre' rej yo',

¹⁴ ne yáan 'o chana cu'naj Lidia, ne no' ro', me chana ránj natu'vej yatzíj mantá tintá sa' inanj, ne chana cavii chuman' Tiatira me no', ne chana yanj aráj guéé rihaan Diose me no' a. Dan me se cuno no' se nana Pabló, ne racuáj ndo'o Diose sij 'nij ra'a man ní' man no' se vaa ca'vee cuchumán rá no' se nana Pabló yo' a.

¹⁵ Gaa ne cata' ne nij tucua no' a. Gaa ne canacúun no' man núj, cataj no':

—Sese 'unj me chana amán ya rá ni'yaj man Diose sij 'nij ra'a man ní', rá nij soj, ne caran' soj ve' tucuañ doj güii á —taj chana cu'naj Lidia rihaan núj a.

Ne rquee ndo'o no' man núj, ne caran' núj ve' tucua no' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa catúj roj sí cu'naj Pabló ga Silas taga' che'é se quirii roj so' nana chree nimán 'o chana yaan rii suerté, tzaj ne racuáj Diose man roj so' a

¹⁶ Dan me se yo'ó güii ca'anj uún núj rej cachñj ni'yaj núj rihaan Diose, ne nari' tuvi' 'o chana yaan ga núj, ne nuu 'o nana chree nimán no', ne qui'yaj canaán ndo'o nij sí uun chij rihaan no' sa'anj, qui'yaj no' gaa quirii no' suerté che'é yuvij a.

¹⁷ Dan me se canoco' ndo'o no' man núj ga Pabló, ne caguáj no', cataj no':

—Nij sí nihánj ro', me sí nuu rihaan Diose sí nicun' xta', ne nata' nij so' rihaan soj me tucuaán canoco' soj ne ca'vee nanij soj rihaan sayuun ei —taj no', ni'yaj no' man núj a.

¹⁸ Dan me se guun que'ee güii qui'yaj no' danj, gaa ne guun rmiñ Pabló, qui'yaj no', ne

che'é dan canicaj so' ca'mii so' rihaan nana chree nuu nimán no', cataj so':

—Nihánj me se che'é suun nucuaj rqué Jesucristó manj a'ne' 'unj suun rihaan so' se vaa curihañj so' nimán chana nihánj á —taj Pabló rihaan nana chree yo' a.

Gaa ne nu' curihañj nana chree nimán no' a.

¹⁹ Dan me se nij sí uun chij rihaan chana yaan yo' me se xcax nij so' cuentá se vaa che'é se curihañj nana chree nimán chana yo' ro', che'é dan se ca'vee qui'yaj canaán nij so' doj sa'anj qui'yaj chana yaan yo', rá nij so' a. Che'é dan quita'aa nij so' man Pabló ga Silas, ne nucuaj rij ní man roj so' ca'anj nij so' yu'vee ndaa rihaan nij sí nicaj suun uun chij rihaan chuman' yo' a.

²⁰ Gaa ne ca'anj nicaj nij so' man roj sí cu'naj Pabló ga Silas rihaan roj cuese uun chij rihaan chuman' yo', gaa ne cataj nij so' a:

—Roj sí nihánj me se nanj yuvij israelitá me roj so', ne uun rmiñ rá nu' nij sí man chiháan ni' 'yaj roj so' nanj á.

²¹ 'O se nata' roj so' tucuaán no' xcúun ni' n'caj ní' me tucuaán yo' che'é se sí noco' gobiernó ne Romá me ní' á —taj nij so' rihaan roj cuese uun chij rihaan chuman' yo' a.

²² Gaa ne 'o cunihaañ guun rá nij yuvij man chuman' yo', ne caxrij yuvaa ndo'o nij so' man Pabló ga Silas a. Gaa ne nucuaj cuxuun roj cuese sagan' Pabló ga Silas ndaa se quitzin' yatzéj, ne ca'ne' roj cuese suun rihaan nij tanuu se vaa go' ndo'o nij tanuu rutzij xraá roj so' a.

²³ Ne gaa quisij cayuun roj so', ne taguéj nij tanuu man roj so' rá taga', ne ca'ne' roj cuese yo' suun rihaan sí tumé taga' se vaa cütumé uxrá so' man roj so' a.

²⁴ Dan me se gaa cuno sí tumé taga' nana yo', ne canu' so' man roj so' rá 'o ve' rej rque taga' yo', ne caxrij so' tacóo roj so' rque yu'uj taj rque caj a.

²⁵ Dan me se rej nij yan' achíin ni'yaj ndo'o roj sí cu'naj Pabló ga Silas ne achraá roj so' chra' rihaan Diose, ne uno nij sí man taga' se vaa 'yaj roj so',

²⁶ ne dan me se cachén ndo'o yuún, ne ndaa nasqui' ndo'o tacóo ve' taga' yo', ne x'núj nu' nij ta'yaa taj rihaan taga' yo', ne nache nu' aga' ne' nuu chihá ra'a cunudañj nij sí 'nij taga' yo' a.

²⁷ Ne manuú rá sí tumé taga', ne quene'en so' se vaa táa ya'núj uun nij ta'yaa, gaa ne guun rá so' se vaa aj cunánj nij sí man taga', ne che'é dan quirii so' taneé so' neé espada', ne daj doj se ticavj' so' man ma'an so' a.

²⁸ Tzaj ne nucuaj ndo'o caguáj sí cu'naj Pabló rihaan so', cataj Pabló:

—Se guun qui'yaj chi'ijí so' man ma'án so' ma'. 'O se man chre' cunudañj núj nihánj nanj ei —taj Pabló, caguáj so' a.

²⁹ Gaa ne canacúun síi tumé taga' se vaa ca'na' nıcaj nıi ya'an chuguun rihaan so', ne yoo ndo'o catúj so' rá taga', ne ri'ıj ndo'o man so' che'é se chu'vi' so', ne cayáan ruj so' ndaa canó tu'va so' rihaan yo'óo rihaan roj síi cu'naj Pabló ga Silas a.

³⁰ Dan me se ca'anj nicaj so' man roj so' xe', ne xná'anj so' man roj so', cataj so':

—Daj qui'yáj, gaa ne ca'vee nanıi 'unj rihaan sayuun quirán' 'unj nihánj ga —taj so', xná'anj so' man roj so' a.

³¹ Gaa ne cataj roj so':

—Cuchuman rá so' ni'yaj so' man Jesucristó sji 'nij ra'a man ní, gaa ne nanıi so' rihaan sayuun nihánj do', rihaan chrej chi'ijı uun chıj nimán so' do' a. Ne ðanj inanj qui'yaj nij tuvı' soj, gaa ne cavıi sa' cunudañj soj rihaan Dıose á —taj roj so' rihaan síi tumé taga' yo' a.

³² Gaa ne nata' roj so' se nana Dıose sji 'nij ra'a man ní rihaan nu' nij tucua so' a.

³³ Dan me se rej nij me yo', ne maan orá dan nicaj síi tumé taga' yo' man roj so', ne na'nu' so' xráa roj so' rej canó rutzıi, ne nu' qui'yaj so' ðanj, ne nu' cata' ne nu' nij tucua so' a.

³⁴ Gaa ne ca'anj nicaj so' man roj so' rej xraj rej ne ma'an so', ne go' so' se chá çaj roj so' a. Gaa ne dan me se guun niha' uxrá rá nij tucua so', che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man Dıose a.

³⁵ Gaa ne rej ranga' me se ca'neé roj cuese man misión taga', ne cataj nij misión rihaan síi tumé taga' a:

—Na'nej so' man roj snó'o yo' á —taj nij so' a.

³⁶ Gaa ne cuchi' síi tumé taga' yo' rihaan Pabló, ne nata' so' se nana nij misión rihaan Pabló, cataj so':

—Ca'neé roj cuese nana se vaa na'nej 'unj man roj soj nanj á. Che'é dan cuanoñ nihánj me se ca'vee ca'anj roj soj, ne gaa xej nimán roj soj á —taj so' rihaan Pabló a.

³⁷ Gaa ne cataj Pabló rihaan nij misión a:

—Dan me se roj cuese yo' ro', nda' se sji romanó me rój, tzaj ne ne naqui'yaj cuu roj so' che'é rój, ne maan se go' rma'an nıi rutzıi xráa rój, qui'yaj roj so', ne quene'en cunudañj nij yuviı man rój se vaa cayuun rój, gaa ne caxrıj roj so' taga' man rój a. Ne nihánj me se uun rá roj so' quirıi yuve roj so' man rój xe', tzaj ne se guun ðanj ma'. Tananj ca'na' ma'an roj so' nihánj, gaa ne ve'é quitaj yaan roj so' rihaan rój curihañj rój taga' nihánj á —taj Pabló rihaan nij misión ca'na' taga' a.

³⁸ Dan me se nata' nij misión se nana Pabló rihaan roj cuese yo', gaa ne cucu'vi'

ndo'o roj so' gaa cuno roj so' nana se vaa sji romanó me Pabló ga Silas a.

³⁹ Gaa ne cuchi' roj cuese taga', gaa ne ca'mıi sa' roj so' ga roj síi cu'naj Pabló ga Silas a. Gaa ne quitaá yaan roj cuese rihaan roj so' curihañj roj so' taga', ne ve'é cachıın ni'yaj roj cuese rihaan Pabló ga Silas se vaa qui'yaj roj so' se ndo'o, curihañj roj so' chuman' yo' a.

⁴⁰ Dan me se gaa quisıj curihañj roj so' taga', gaa ne ca'anj roj so' tucua çana cu'naj Lidia a. Gaa ne gaa quene'en roj so' man nij tinúu nij so' síi noco' man Jesucristó, ne ca'mıi roj so' ga nij so', ne cunuu xej nimán nij so' qui'yaj se nana roj so', gaa ne curihañj roj so' chuman' yo', ne ca'anj roj so' a.

17

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'maan rá nij síi man chuman' Tesalónica ni'yaj nij so' man Pabló ga Silas a

¹ Dan me se cachén roj so' chuman' Anfıpolis do', chuman' Apolonia do', gaa ne catúj roj so' chuman' Tesalónica a. Ne chuman' Tesalónica ro', ne 'o ve' tucu'yón nij yuviı israelitá se tucuañj Moisés a.

² Dan me se catúj Pabló rá ve' yo' rej nuu chre' nij yuviı israelitá yo', ndaa vaa u'yón inanj so' qui'yaj so' a. Ne va'nuj ya güii cuetan' naránj rá nij so' nanó Pabló cuentó ga nij so' che'é nana no rihaan ðanj Dıose a.

³ Dan me se cataj xna'anj Pabló rihaan nij so' se vaa síi ca'neé Dıose tınanii man yuviı rihaan sayuun me se no xcúun so' quirán' so' sayuun ne cavı' so' ne cunu u'ina' uun so', ne cataj Pabló se vaa ma'an Jesucristó síi nata' Pabló che'e rihaan nij so' ro', ma'an ya so' me síi ca'neé Dıose tınanii man yuviı rihaan sayuun a.

⁴ Gaa ne ta'aj nij síi israelitá cuno se nana Pabló ro', cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne guun tuvı' nij so' ga Pabló ne ga Silas a. Ne cuchumán rá que'ee ndo'o nij síi yanıj a'mıi xna'ánj griego aráj gaa inanj rihaan Dıose do', que'ee nij çana raá doj ne chuman' yo' do', cuchumán rá a.

⁵ Tzaj ne guun xcoj ruvaa rá yo'óo nij yuviı israelitá ni'yaj nij so' man roj síi cu'naj Pabló ga Silas, ne che'é dan nano' nij so' doj síi chi'ijı man yu'vee, ne cunu chre' ndo'o yuviı, qui'yaj nij síi chi'ijı yo', gaa ne naxumaan ndo'o sayuun chuman' yo', qui'yaj nij so' a. Gaa ne cuchi' nij yuviı yo' rihaan ve' tucua síi cu'naj Jasón ve' caran' síi cu'naj Pabló ga Silas, ne guun rá nij yuviı quirıi nij so' man roj so' ndaa rihaan yuviı cunu chre' a.

⁶ Dan me se nuvi' roj so' ne rá ve' yo' gaa cuchi' nij yuviı nano' man roj so' ma'. Che'é dan quirıi nij yuviı man ma'an síi cu'naj Jasón do', man yo'óo nij tinúu ní' síi

noco! man Jesucristó do!, ne nucuaꝝ rij nij yuvij man nij so' ndaa rihaan nij sí uun chij rihaan chuman' yo' a. Gaa ne caguáj nij yuvij, cataj nij yuvij:

—Nij sí nihánj 'yaj natuná tucuaán naj rihaan yuvij man nu' caxra' rihaan chumij, tzaj ne nihánj me se ndaa chiháán ní' 'na' nij so' tirij' nij so' yaj nanj chuguanj.

⁷ Ne sí cu'naj Jason nihánj me se taj ya'anj so' man roj so' adonj. Ne cunudanj nij so' ro', inanj se vaa na'vej rá sí cu'naj César qui'yaj yuvij 'yaj nij so' nanj á. 'O se tucu'yón nij so' rihaan yuvij se vaa Jesucristó me yo'ó sí nicaj suun rey uun chij rihaan ní' nanj ei —taj nij yuvij israelitá, caguáj nij so', cuno nij sí uun chij rihaan chuman' Tesalónica yo' a.

⁸ Dan me se cuyan' ndo'o rá nij sí uun chij do!, yo'ó nij yuvij ne chuman' yo' do!, gaa cuno nij so' nana yo',

⁹ gaa ne cata' tu'va nij tuvij' sí cu'naj Jason se vaa se guun qui'yaj nij so' doj sayuun, ne ndaa cuchruj nij so' sa'anj, ne na'née nij sí uun chij yo' chrej man nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'mii natáj sí cu'naj Pabló ga Silas se nana Diose rihaan nij sí man chuman' Berea a

¹⁰ Dan me se maan ora' rej nij güii yo' ca'née nij tinúú ní' sí man chuman' Tesalónica man sí cu'naj Pabló ga Silas ca'anj roj so' ndaa chuman' Berea a. Gaa ne cuchil' roj so', ne catúj roj so' rá ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuanj Moisés a.

¹¹ Ne nij sí israelitá yanj chuman' Berea me se sa' doj vaa nimán nij so' rihaan nij sí israelitá yanj chuman' Tesalónica yo' a. 'O se aran' rá nij so' cuno nij so' se nana Diose, ne daj a nij güii yanj ndo'o nayaa nij so' danj Diose, che'é se guun rá nij so' xcaj nij so' cuentá sese ya ya cuyaán vaa se nana Pabló ga nana no' rihaan danj Diose a.

¹² Che'é dan que'ee ndo'o nij so' cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a. Ne nij sí yanj a'mii xna'ánj griego me se que'ee tuvi' nij so' chana ni'yaj nimán do!, snó'o do!, cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a.

¹³ Dan me se xcaj nij sí israelitá yanj chuman' Tesalónica cuentá se vaa ndaa chuman' Berea nata' uún sí cu'naj Pabló se nana Diose rihaan nij yuvij a. Che'é dan ca'anj nij so' chuman' Berea yo', ne ca'mii ne nij so' che'é Pabló, ne cuyan' rá nij sí man Berea ni'yaj nij so' man sí cu'naj Pabló ga Silas, qui'yaj nij sí man Tesalónica yo' a.

¹⁴ Gaa ne nu' ca'née nij tinúú ní' man Pabló ca'anj so' ndaa tu'va na ya'anj, tzaj ne quináj sí cu'naj Silas do!, sí cu'naj Timoteo do!, chuman' Berea yo' a.

¹⁵ Ne ta'aj nij sí man Berea yo' me se ca'anj tacuaché man Pabló, ne ca'anj nicaj nij so' man so' ndaa chuman' Atenas a. Gaa

ne rqué Pabló nana rihaan nij sí man Berea nata' nij so' rihaan sí cu'naj Silas ga Timoteo se vaa cuaj ca'na' roj so' rihaan Pabló a. Gaa ne canicaj nij sí man Berea yo' quinán' nij so' chiháán nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij nana ca'mii natáj Pabló rihaan nij sí man chuman' Atenas a

¹⁶ Dan me se gaa na'vij Pabló ca'na' roj sí cu'naj Silas ga Timoteo chuman' Atenas, ne ve'ee ndo'o nimán Pabló gaa quene'en so' se vaa man ndo'o ya'anj qui'yaj ra'a nij sí man Atenas yo' rque chuman' yo',

¹⁷ ne che'é dan nanó ndo'o so' cuentó ga nij yuvij israelitá do!, ga nij sí yanj aráj guge' rihaan Diose do!, rá ve' tucu'yón nij so' se tucuanj Moisés a. Ne daj a güii ca'anj so' yu'vee, ne nanó so' cuentó ga me ma'an sí chéé yu'vee yo' a.

¹⁸ Dan me se man ndo'o sí chruun yanj ne chuman' Atenas yo', ne ta'aj nij so' me sí tucu'yón se nana sí cu'naj Epicuro, ne yo'ó ta'aj nij so' cu'naj estoico a. Ne doj tuvi' nij so' nanó cuentó ga Pabló a. Dan me se ta'aj nij so' cataj:

—Me taj sí nihánj tu'va rma'an so' danj, rá soj ga —taj nij so', xna'anj nij so' man tuvi' nij so', ni'yaj nij so' man Pabló a.

Ne yo'ó ta'aj nij so' cataj:

—Sí nata' se nana ya'anj curuvi' naca me so' nanj á —taj yo'ó ta'aj nij yuvij, ese nata' Pabló se nana Jesucristó nana sa' rihaan nij so', ne nata' Pabló se vaa ca'vee cunus i'na' uún nij sí cavi' a.

¹⁹ Dan me se ca'anj nicaj nij so' man Pabló raá 'O quij le'ej cu'naj Areópago, ne cataj nij so' rihaan Pabló:

—Qui'yáá so' se ndo'o cataj xna'anj so' rihaan nuj daj vaa nij nana naca nana tucu'yón so' rihaan yuvij á.

²⁰ 'O se caráya'anj ndo'o núj ta'aj nij nana ca'mii so' cuno núj, ne che'é dan me rá núj xcaj núj cuentá daj vaa tucuaán tucu'yón so' a —taj nij sí man Atenas rihaan sí cu'naj Pabló a.

²¹ 'O se nij sí man chuman' Atenas do!, nij sí 'na' aran' chuman' Atenas do!, inanj uun rá nij so' nata' nij so' nana naca do!, nari' nij so' nana naca do!, nanj adonj.

²² Dan me se canicun' Pabló tanuú sca'núj nij so' raq quij cu'naj Areópago, gaa ne cataj so' rihaan nij so':

—Cuno soj sij man chuman' Atenas nihánj ca'mij á. Aj ne'enj se vaa sij aran' ndo'o rá na'vij rihaan nij ya'anj me nij soj adonj.

²³ 'O se gaa cachenj chuman' man soj, ne quene'en 'unj nij rej na'vij soj rihaan nij ya'anj noco' soj, ne quene'en 'unj yo'ó chraan altar, ne nana no' rihaan chraan altar yo' cataj, “Rej na'vij ní' rihaan ya'anj ne ne'en ní' man a”, taj nana no' rihaan chraan

altar yo' a. Ne xa' 'unj, tzaj ne nihánj me se nata' 'unj rihaan nij soj che'é ma'an ya'anj yo' ya'anj na'v'ij soj rihaan, ya'anj ne ne'en soj man nanj adonj.

²⁴ "Dan me se Diose ro', me ya'anj qui'yaj nu' chumi' do', nu' rasuun man rihaan chumi' do', ne se ca'vee guun tucua' so' ve' une' yuvij cane so' che'é se so' me sí' 'nij ra'a nu' rej xta' nu' yo'óo nu' a.

²⁵ 'Q se so' me sí' 'yaj vaa i'na' ní', ne so' me sí' 'yaj naránj ní' nana, ne dan me se rque' so' nu' rasuun achiin man ní' adonj. Ne che'é dan taj vaj rasuun achiin man so', ne se ca'vee racúj yuvij man so' ma'.

²⁶ Ne orún' snó'o qui'yaj so' asij rque ro', veé ton dan qui'yaj so' man daj a x'ne' nij yuvij, che'é rej cayáan nij yuvij rihaan nu' cacha' chumi' adonj. Ne aj ne'en Diose me daj yo' cayáan 'o' 'o' x'ne' nij yuvij rihaan chumi', ne aj ne'en Diose me rej guun ran' to'óo 'o' 'o' x'ne' nij yuvij ei.

²⁷ 'Q se guun rá Diose se vaa xcax nij yuvij cuentá che'é Diose ne narí' nij yuvij man Diose chuguanj. 'Q se nuveé sij ne gan' ndo'o rihaan 'o' 'o' ní' me Diose ma'.

²⁸ 'Q se vaa i'na' ní', 'yaj so', ne chéé ní', 'yaj so', ne vaa ní' rihaan chumi' nihánj, 'yaj so' adonj. 'Q se ta'aj tuvi' nij soj sí' chrún yanj cacrón nana nihánj rihaan yanj se vaa: "'Q se ndaa ta'nú' so' me ní' adonj", taj ta'aj tuvi' ma'an soj nanj ei.

²⁹ Ne che'é se ta'nij Diose me ní' ro', che'é dan ne nó xcúun ní' guun rá ní' se vaa ase vaa Diose ro', danj vaa nij aga' oró mí' titaa ní' do', nij aga' platá catzi' titaa ní' do', nij yahij acó'j ní' do' ma'. 'Q se inanj rasuun avii raá ma'an ní' yuvij me nij rasuun vaa danj ei.

³⁰ "Dan me se asij rque me se ne qui'yaj Diose sayuun man nij sí' na'v'ij rihaan aga' do', rihaan yahij do' ma'. 'Q se ne ca'vee xcax nij yuvij cuentá ma'. Tzaj ne yaj me se cataj xna'anj Diose rihaan nij yuvij man cunudanj nij chuman' naj rihaan chumi' se vaa canicaj nimán nij yuvij canocq' nij yuvij tucuaán sa' adonj.

³¹ Ne dan me se cacrón Diose 'o' güii ca'ne' níca so' cacun' che'é cunudanj nij yuvij man rihaan chumi' a. Ne aj cune' so' man 'o' snó'o guun sí' ca'ne' cacun' che'é yuvij a. Ne che'é se cunuu i'na' uún snó'o yo', qui'yaj Diose, gaa cavi' so', ne che'é dan nó xcúun cunudanj yuvij cuchuman' rá nij yuvij se vaa veé yaj snó'o yo' me so' adonj —taj Pabló rihaan nij sí' man Atenas yo' a.

³² Dan me se gaa cuno nij sí' man Atenas nana se vaa cunuu i'na' uún 'o' sí' cavi', ne ta'aj nij so' ca'nga' nacoo, ne yo'óo ta'aj nij so' cataj:

—Ndqa yo'óo güii uún me se ca'na' núj cunq' núj se nana so' nanj ei —taj yo'óo ta'aj nij sí' man chuman' Atenas yo' a.

³³ Veé dan, ne curiha'nj Pabló sca'nú'j nij so' a.

³⁴ Tzaj ne doj nij yuvij guun tuvi' ga Pabló, ne cuchuman' rá nij so' ní'yaj nij so' man Jesucristó a. Ne yo'óo so' me 'o' sí' uun chij cu'naj Dionisio, ne yo'óo no' me chana cu'naj Dámaris, ne vaa doj yuvij ga nij so' uún a.

18

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun qui'yaj suun Pabló chuman' Corinto a

¹ Cachén doj, gaa ne cavii Pabló chuman' Atenas, ca'anj so' ndaa chuman' Corinto a.

² Tihaj yuun nari' tuvi' so' ga 'o' sí' israelitá cu'naj Aquila, ne xa' so', tzaj ne sij cavii rej cu'naj Ponto me so', ne gaa cayáan so' chuman' Romá, ne ca'ne' sí' nícaj suun emperador cu'naj Claudio suun se vaa cavii cunudanj nij yuvij israelitá chuman' Romá ca'anj yanj nij so' a. Che'é dan cavii so' ga níca so' chana cu'naj Priscila yo'óo nocoo cu'naj Italia, ne che'é dan sij ca'na' naca chuman' Corinto me roj so' a. Dan me se cuchi' Pabló rihaan roj so',

³ ne che'é se cuyaan vaa suun 'yaj suun Pabló ga suun 'yaj suun roj so' ro', che'é dan caran' Pabló ga roj so', ne qui'yaj suun so' ga roj so' a.

⁴ Ne daj a nij güii cuetan' naránj rá nij yuvij israelitá me se ca'mii so' ga nij yuvij cunuu chre' rá ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuanj Moisés, ne cuchuman' rá doj sí' israelitá do', doj sí' yanj a'mii xna'anj griego do', gaa cuno nij so' se nana so' a.

⁵ Dan me se gaa cavii sí' cu'naj Silas ga Timoteo estado Macedonia ca'na' roj so' chuman' Corinto, ne yo'óo ca'née nimán Pabló nata' so' se nana Diose rihaan nij yuvij, ne inanj cataj xna'anj so' rihaan nij yuvij israelitá se vaa Jesucristó me sí' ca'née Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun a.

⁶ Tzaj ne ca'mii canó tuvi' nij yuvij israelitá ga Pabló, ne quij ca'mii nij so' che'é Pabló a. Che'é dan tucuyuu so' yo'óo tachruu no' rihaan sagan' so', gaa ne cataj so' rihaan nij yuvij a:

—Ma'an inanj soj me rá ca'anj rihaan ya'an nanj á. Ne tumé 'unj cacun' se vaa quirán' soj sayuun qui'yaj Diose ma'. Ne yaj me se rej rihaan nihánj me se ca'anj 'unj nata' 'unj se nana Diose rihaan nij sí' yanj nanj á —taj Pabló rihaan nij so' a.

⁷ Gaa ne cavii so' rej man nij so', ne ca'anj so' ve' tucua' 'o' sí' cu'naj Titó Justo, ne so' ro', me 'o' sí' yanj ne 'o' sí' aráj guex rihaan Diose me so', ne ve' tucua' so' ro', ne rej x'nuj ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuanj Moisés a.

⁸ Dan me se 'o' sí' cu'naj Crispo sí' 'nij ra'a ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuanj Moisés ro', me 'o' so', ne cuchuman' rá nu'

nij tucuaḡ so' ni'yaj nij so' man Dioḡe sij 'njij ra'a man ni' a. Gaa ne cuchi' nanaḡ rihaan nij síi man Corinto se vaa síi cu'naj Crispo me síi cuchumán rá ni'yaj man Dioḡe sij 'njij ra'a man ni', ne che'é dan cuchumán rá uún que'eeḡ nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó, ne cata' ne cunudaḡnij nij so' a.

⁹ Ne rej nij me se naqui'yaa Dioḡe sij 'njij ra'a man ni' rihaan Pabló, ne cataj so' a:

—Se cucu'vi' so' ma'. Yo'ó ca'miij so' se nanaj, ne se gaa díinj tu'vá so' ma'.

¹⁰ 'O se vaj 'unḡ ga so', ne taj vaj síi go' mán so' ne qui'yaj chi'ij mán so' ma'. 'O se man uxrá yuvij man chuman' nihánj canoco' manj adonj —taj Dioḡe sij 'njij ra'a man ni' rihaan Pabló a.

¹¹ Gaa ne dan me se quináj Pabló 'o yo' taá yanéé, tucu'yón so' se nanaḡ Dioḡe rihaan nij síi man chuman' Corinto yo' a.

¹² Dan me se yo' dan me se síi cu'naj Galión me síi nicaj suun gobernador uun chij rihaan chuman' Corinto yo' a. Ne nax-umaḡan yuvij israelitá, ne yo'ó me nimán nij so' ni'yaj nij so' man Pabló, ne ca'anḡ nij so' man Pabló rihaan síi nicaj suun cu'naj Galión yo', che'é rej naqui'yaj cuu so' che'é Pabló a.

¹³ Gaa ne cataj nij so':

—Síi nihánj ro', 'yaj tanáj xco yuvij se tucuaḡnij núj che'é suun na'vúj nij yuvij rihaan Dioḡe, ne ino doḡ na'vúj nij yuvij rihaan Dioḡe, 'yaj síi nihánj ei —taj nij yuvij israelitá yo', ni'yaj nij so' man Pabló a.

¹⁴ Daj doḡ tzn' se cavii nanaḡ tu'va Pabló, tzaj ne ma'an síi cu'naj Galión me síi ca'miij rihaan nij yuvij israelitá yo', ne cataj so':

—Cunoḡ soj sij israelitá ca'mij á. Sese vaa cacun' chi'ij qui'yaj síi nihánj, ne no xcuún cunoj se vaa taj soj saj á.

¹⁵ Sese taj, gaa ne che'é inanj se nanaḡ soj do', che'é se tucuaḡnij soj do', araa soj cacun' xráa so', gaa ne che'é dan ma'an soj no xcuún ca'ne' cacun' che'é so' nanj adonj. 'O se xa' 'unḡ nihánj, tzaj ne na'vej uxrá raj naqui'yaj cuú 'unḡ che'é rasuun vaa danj ma' —taj síi cu'naj Galión rihaan nij yuvij israelitá yo' a.

¹⁶ Gaa ne quirii so' man cunudaḡnij nij so' tucuaḡ suun a.

¹⁷ Gaa ne quita'aa cunudaḡnij nij yuvij man síi cu'naj Sóstenes síi 'njij ra'a man ve' tucu'yón nij so' se tucuaḡnij Moisés, ne go' nij so' chruun xráa so' rihaan tucuaḡ suun a. Tzaj ne ne rihuun rá síi cu'naj Galión yo' gaa qui'yaj nij so' danj á ma'.

Nanaḡ nihánj taj xna'anḡ se vaa nanaicaj Pabló nan' so' chuman' Antioquia a

¹⁸ Dan me se guun que'eeḡ doḡ güiij guun raḡn Pabló ga nij tinúú ni' síi ne chuman' Corinto, gaa ne cataj so' se vaa ca'anḡ so', ne cavii so' rque rihoo cheé rihaan na, ne

ca'anḡ so' ndaa estadó cu'naj Siria, ne ca'anḡ chanaḡ cu'naj Priscila do', síi cu'naj Aquila do', ga so' a. Tzaj ne asino yaan caca caan nii raḡ Pabló, qui'yaj Pabló, gaa vaj nij so' chuman' Cencrea, che'é se aj cata' tu'va so' 'o nanaḡ rihaan Dioḡe a.

¹⁹ Dan me se cuchi' nij so' chuman' Efeso, ne tanáj Pabló man roj so' chuman' yo' a. Gaa ne catúj ma'an so' rá ve' tucu'yón nij yuvij israelitá se tucuaḡnij Moisés, ne ca'miij so' ga nij yuvij che'é se nanaḡ Dioḡe a.

²⁰ Ne cachúin ni'yaj nij síi man chuman' Efeso se vaa guun raḡn so' doḡ chiháán nij so', tzaj ne ne ca'vej so' a.

²¹ Tzaj ne cataj so':

—Ca'anḡ 'unḡ nanj ei. Vaa che'é ndo'o cañicún' 'unḡ 'o cha'anḡ canuú chuman' Jerusalén, tzaj ne sese Dioḡe ca'vej, ne ndaa yuún xe ca'na' uún 'unḡ a —taj so', ne cavii so' rque rihoo cheé rihaan na, ne tanáj so' man chuman' Efeso yo' a.

²² Dan me se ca'anḡ so' ndaa chuman' Cesarea, ne cavii so' ca'anḡ ni'yaj so' man x'ne' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén a. Gaa ne nanij so' ndaa chuman' Antioquia a.

²³ Ne guun raḡn so' doḡ chuman' Antioquia, gaa ne ca'anḡ so' ndaa vaa naj 'o 'o chuman' naj estadó Galacia do', estadó Frigia do', ne nari' nucaj rá cunudaḡnij nij síi tucu'yón se nanaḡ Jesucristó yanj nij chuman' yo', qui'yaj so' a.

Nanaḡ nihánj taj xna'anḡ che'é síi cu'naj Apolos a

²⁴ Dan me se vaa 'o síi israelitá cu'naj Apolos, ne sij cavii chuman' Alejandria me so', ne sij ve'é ndo'o a'mi me so', ne sa' uxrá nari' so' danj Dioḡe a. Dan me se ca'anḡ so' ndaa chuman' Efeso a.

²⁵ Ne aj nari' so' se tucuaḡnij Dioḡe sij 'njij ra'a man ni', ne guun ndo'o rá nimán so', ne che'é dan nicá nata' so' ne tucu'yón so' se nanaḡ Jesucristó rihaan nij yuvij a. Tzaj ne ataa xcaj so' cuentá se vaa no xcuún yuvij cata' ne yuvij che'é Jesucristó, ne inanj quene'en so' daj qui'yaj síi cu'naj Juan gaa cuta' ne Juan man yuvij a.

²⁶ Dan me se guun che'é so' ve'é ca'miij natáj so' rá ve' tucu'yón nij yuvij israelitá man chuman' Efeso se tucuaḡnij Moisés a. Ne cuno chanaḡ cu'naj Priscila do', síi cu'naj Aquila do', gaa ne nicaj tuvi' roj so' ga so', ne nicá doḡ ne sa' doḡ tucu'yón roj so' se tucuaḡnij Dioḡe man Apolos a.

²⁷ Dan me se guun rá síi cu'naj Apolos cachén so' ndaa estadó Acaya, gaa ne doḡ a nari' nucaj so' qui'yaj nij tinúú ni' síi man chuman' Efeso, ne qui'yaj nij so' yanj cartá nayaḡ nij síi tucu'yón se nanaḡ Jesucristó man estadó Acaya, ne cataj nij so' se vaa ve'é nicaj tuvi' nij síi man Acaya ga síi cu'naj

Apolos yo' a. Gaa ne gaa cuchi' sí cu'naj Apolos ndaa estadó Acaya, ne racuj ndo'o so' man nij tinúú ní' sí cu'chumán rá ni'yaj man Jesucristó che'é se luj qui'yaj Diosé a.

²⁸ 'Q se cunaj uxrá tihaan so' rihaan nij yuvij israelitá ne amán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa taj danj Diosé se vaa Jesucristó me sí ca'neé Diosé tinanii man yuvij rihaan sayuun, ne ca'mii canó tuvi' so' ga nij so' rej man ndo'o nij yuvij, ne qui'yaj canaán se nana sí cu'naj Apolos rihaan se nana nij sí israelitá yo' a.

19

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'na' Nimán Diosé rihaan nij sí tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Efeso a

¹ Dan me se gaa cayáan sí cu'naj Apolos chuman' Corinto, ne cachén Pabló rej xraj doj cuchi' so' chuman' Efeso, ne nari' so' doj sí tucu'yón se nana Jesucristó a.

² Gaa ne xna'anj Pabló man nij so' a: —Ne catúj Nimán Diosé nimán nij soj gaa cu'chumán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó na' —taj Pabló, xna'anj so' man nij so' a.

Gaa ne cataj nij so' a: —Taj ma'. 'Q se a ne cunó núj nana se vaa vaa 'o Nimán Diosé a ma' —taj nij so' rihaan Pabló a.

³ Gaa ne xna'anj Pabló man nij so' a: —Ne me sí che'e cata' ne nij soj ga —taj so', xna'anj so' man nij so' a.

Gaa ne cataj nij so' a: —'Q se cata' ne núj ndaa vaa cataj xna'anj sí cu'naj Juan nanj á —taj nij so' rihaan Pabló a.

⁴ Gaa ne cataj Pabló rihaan nij so' a: —Xa' Juan, tzaj ne cuta' ne so' man yuvij che'é yan canicaj nimán nij yuvij canoco' nij yuvij tucuáan sa'. Ne cataj Juan rihaan nij yuvij se vaa sí ca'na' rej xco Juan ro', me sí nq xcuún nij yuvij cu'chuman rá nij so' ni'yaj nij so' man, ne sí ca'na' rej xco Juan ro', me Jesucristó a —taj Pabló rihaan nij sí ne chuman' Efeso a.

⁵ Dan me se gaa cuno nij so' nana vaa danj, gaa ne cata' ne nij so' che'é Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' a.

⁶ Gaa ne cuta' Pabló ra'a so' raaj nij so', ne catúj Nimán Diosé nimán nij so', ne ca'mii nij so' xna'ánj naca, ne nata' nij so' nana rqué Diosé rihaan ma'an nij so' nata' nij so' a.

⁷ Ne cunudanj nij snó'o me se quisij ya 'o chujij nij so' tá' asuun a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Pabló ca'mii so' ga yuvij man rá escuela' 'nij ra'a sí cu'naj Tiranno a

⁸ Gaa ne catúj Pabló rá ve' tucu'yón nij yuvij israelitá man chuman' Efeso se tucanj Moisés, ne va'nuj yavii 'o rihaan inanj

ca'mii so' ga nij so' che'é se me rá so' cu'chuman rá nij so' nana che'é suun uun chij Diosé nimán yuvij do', rihaan chumij nihánj vaa güii do' a.

⁹ Tzaj ne nichraj ndo'o rá ta'aj nij so', ne ne ca'vej rá nij so' cu'chuman rá nij so' nana sa' yo' ma'. Gaa ne quij ca'mii nij so' che'é tucuáan noco' ní' cuno cunudanj nij yuvij man rá ve' yo', gaa ne che'é dan tanáj Pabló man nij sí nichraj rá yo', ne ca'anj yanij nij sí tucu'yón se nana Jesucristó rihaan nij so', qui'yaj Pabló, ne ca'anj so' ve' escuela' 'nij ra'a 'o sí cu'naj Tiranno, ne daj a güii ca'mii so' ga yuvij rá ve' escuela' yo' a.

¹⁰ Ne quisij vij ya yo' qui'yaj so' danj, ne che'é dan cunudanj nij sí israelitá ga nij sí yanij a'mii xna'ánj griego yanj estadó Asia xcaj cuentá che'é se nana Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quiran' nij ta'núú sí cu'naj Esceva sayuun, qui'yaj 'o nana chree a

¹¹ Dan me se guun nucuaj Pabló qui'yaj so' suun sa' nocoq, qui'yaj Diosé,

¹² ne ndaa nicaj nii se vito Pabló do', yatzij numij catuun Pabló do', ca'anj nii cuta' nii raaj nij sí ran', ne nahuun sa' nij sí ran', ne curihañj nana chree nimán nij sí ran' yo', qui'yaj Diosé a.

¹³ Ne vaa doj sí israelitá chée canó chuman', ne nij so' me sí uta' ra'a raaj sí ran' ne urihañj nana chree nimán nij sí ran' yo', 'yaj nij so' a. Ne cata' tu'va nij so' se chujij Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' se vaa guun rá nij so' racuj so' man nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa 'yaj Pabló a. Dan me se cataj nij so' rihaan nana chree a: “Nihánj me se a'ne' 'unj suun rihaan nij soj nana chree se vaa curihañj soj nimán sí ran' nihánj che'é Jesucristó sí a'mii natáj sí cu'naj Pabló che'é á”, taj nij so' a.

¹⁴ Ne vaa chij ta'núú 'o sí israelitá cu'naj Esceva, ne xrej atá suun nocoq doj me so', ne chij nij ta'núú so' ro', ca'mii danj rihaan 'o nana chree nuu nimán 'o so' a.

¹⁵ Gaa ne nana chree yo' ro', ca'mii rihaan nij so', ne cataj yo':

—Ne 'unj me se ne'enj man Jesucristó, ne ne'enj daj sijn me Pabló a. Tzaj ne soj me se ne ne'en uxrá 'unj man soj a ma' —taj nana chree yo' rihaan chij nij so' a.

¹⁶ Gaa ne sí nuu nana chree yo' nimán ro', güéj so', ne tuguáj tuvi' so' ga nij so', ne nucuaj so' doj rihaan nij so', ne qui'yaj canaán so' man cunú' chij nij so' a. Dan me se cunánj nij so', curihañj nij so' rá ve' yo', ne cáñj uun vaa nij so', ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, qui'yaj sí nuu nana chree nimán yo' a.

¹⁷ Gaa ne xcaj cunudanj nij yuvij israelitá ga nij yuvij yanij a'mii xna'ánj griego yanj

chuman' Efeso yo' cuentá se vaa quiran' chij nij so', ne che'é dan cuchu'vi' ndo'o cunudanj nij so', ne cataj nij so' se vaa sa' uxrá vaa Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' a.

¹⁸ Ne que'ee nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me se naxra' tu'va nij so', ne nata' ya nij so' che'é cacun' qui'yaj nij so' a.

¹⁹ Ne que'ee nij síí qui'yaj chree gaa rque doj ro', naqui'yaj chre' nij so' danj nij so' yanj libró no nana chree, ne caxrj ya'an nij so' man nij yanj yo', ni'yaj cunudanj nij yuvij a. Gaa ne narii nij so' cuentá me daj sa'anj nó nij yanj yo', ne quisij vij chihaa chi' mjí sa'anj platá catzji nó nij yanj tucuaaca nij so' a.

²⁰ Veé dan me se cha'nuu uxrá se nana Jesucristó sji 'nij ra'a man ní', ne nari' nucuj doj se nana so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'maan rá nij síí 'yaj ya'anj aga' yanj chuman' Efeso ni'yaj nij so' man Pabló a

²¹ Veé dan gaa ne ca'née nimán Pabló cachén so' estadó cu'naj Macedonia ga Acaya ne ca'anj so' ndaa chuman' Jerusalén, ne cataj so' se vaa asa' quisij ca'anj so' ndaa chuman' Jerusalén, ne no xcúún so' ca'anj ni'yaj so' ndaa chuman' Romá, taj so' a.

²² Gaa ne ca'née so' vij tuvi' nij síí 'yaj suun ga so' catuu roj so' rej Macedonia a. Dan me se síí cu'naj Timoteo do', síí cu'naj Erasto do', me roj síí ca'née so', ne ma'an so' guun raan doj güii estadó Asia a.

²³ Ne güii dan me se guun ndo'o sayuun che'é se tucuanj ní' sji nocó' man Jesucristó a.

²⁴ Dan me se vaa 'o síí cu'naj Demetrio ne síí 'yaj suun aga' me so', ne nij tuvi' nij so' nicaj aga' platá catzji ne 'yaj nij so' nuvíí le'ej níí, ne ase vaa ma'an nuvíí na'víj yuvij rihaan ya'anj chana cu'naj Diana vaa yo' a. Ne 'yaj canaán ndo'o nij so' sa'anj a.

²⁵ Dan me se canacúún síí cu'naj Demetrio man cunudanj nij síí 'yaj suun ase vaa suun 'yaj suun ma'an so' ne chuman' Efeso yo', ne ca'mii natáj so' rihaan nij so', cataj so':

—Cunó nij soj nana ca'mij rihaan soj, tinuj. Dan me se aj ne'en soj se vaa che'é suun 'yaj suun ní' ro', che'é dan 'yaj canaán ndo'o ní' sa'anj á.

²⁶ Ne nihánj me se aj ne'en ní' daj 'yaj síí cu'naj Pabló yo', ne ca'na' nana rihaan ní' se vaa vaj so' nata' so' se nana so' se vaa xa' ya'anj 'yaj yuvij, tzaj ne nuveé ya'anj ya me ya'anj vaa danj ma'. Ne nuveé inanj chuman' Efeso nihánj me rej tu'va so' danj ma'. Tananj vaj so' ndaa nu' estadó Asia nihánj ta' asuun, ne cuchumán rá que'ee ndo'o yuvij man estadó Asia nihánj cuno nij so' se nana Pabló, ne tanáj nij so' se tucuanj ní' qui'yaj Pabló adonj.

²⁷ Dan me se xraj ne vaa güii nachri' yuvij ni'yaj yuvij se suun ní', gaa ne dan me se guun rá uún nij yuvij se vaa taj se gún' nuvíí na'víj ní' rihaan ya'anj chana sa' ndo'o cu'naj Diana a ma'. Ne cataj nij yuvij se vaa nuveé ya'anj sa' me no' ma'. Ne xa' no', tzaj ne nu' ní' sji man estadó Asia nihánj do', ndaa yuvij man rihaan nu' chumij do', na'víj rihaan no' ei —taj síí cu'naj Demetrio cuno nij tuvi' so' a.

²⁸ Dan me se gaa cuno nij so' se nana Demetrio, ne cuyanj uxrá rá nij so', ne caguáj nij so', cataj nij so':

—Gueé uxrá Diana ta'anj ní' sji man Efeso ei —taj nij so', caguáj nij so' a.

²⁹ Gaa ne yo'o nachej raá cunudanj nij yuvij man chuman' Efeso yo', ne quita'aa nij yuvij man síí cu'naj Gayo ga síí cu'naj Aristarco che'é se sji chée ga Pabló me roj so', ne sji cavii estadó Macedonia me roj so' a. Dan me se nicaj cunudanj nij yuvij man roj so', ca'anj nij yuvij, ne cunanj nij so' catúj nij so' rej estadó nuu chre' que'ee ndo'o yuvij a.

³⁰ Ne guun rá Pabló catuu so' rej man nij yuvij, tzaj ne ne ca'vej rá yo'ó nij síí tucu'yón se nana Jesucristó ca'anj so', ne ne ca'vee catuu Pabló rej yo' qui'yaj tuvi' so' a ma'.

³¹ Ne ta'aj nij síí uun chij rihaan nu' estadó Asia ro', me tuvi' Pabló, ne ca'née nij so' nana rihaan Pabló se vaa daj chihaa mjí se guun catuu Pabló rej cunuu chre' nij yuvij a.

³² Dan me se ino doj vaa nana caguáj 'o 'o ta'aj nij yuvij, che'é se nachej se nana nij so' a. Ne me doj uxrá doj nij so' ne ne'en daj me che'é cunuu chre' nij so' ma'.

³³ Dan me se tigulj ra'a níí man síí cu'naj Alejandro, ne canicun' so' rihaan nij yuvij, qui'yaj nij yuvij israelitá, ne guun rá ta'aj nij yuvij se vaa ca'mij Alejandro rihaan nij so' a. Gaa ne tucunó ra'a so' rihaan nij yuvij se vaa dínj gaa tu'va nij yuvij, gaa ne ca'vee ca'mij nacaj so' rihaan chuman' a.

³⁴ Tzaj ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa sji israelitá me síí canicun' rihaan nij so', ne che'é dan yo'o caguáj cunudanj nij yuvij, cataj nij so':

—Gueé uxrá Diana ta'anj ní' sji man Efeso ei —taj taran' nij yuvij, ne cunú' vij ya orá caguáj nij so' danj a.

³⁵ Ndaa sji, gaa ne ca'ne' rá nij yuvij caguáj nij so', qui'yaj síí uta' yanj tucua' suun, ne cataj ma'an so' rihaan nij yuvij a:

—Cunó soj sji man chuman' Efeso ca'mij á. Ya ya cunudanj yuvij man rihaan chumij ne'en se vaa chuman' Efeso nihánj me chuman' na'víj rihaan ya'anj gueé cu'naj Diana ga yahij quinij rej xta' cuyaán vaa ga no' adonj.

³⁶ Che'é se ya vaa nu' nana nihánj ro', che'é dan no xcúún nij soj dínj cumán soj, ne

xcaj soj cuentá, ne se guun qui'yaj soj a doj se nij ma'.

³⁷ Q se ca'na' roj snó'o nihánj, qui'yaj soj, ne nuveé sij qui'yaj se nij rque nuvíi me roj so', ne nuveé sij ca'mii nana' nij che'é ya'an' na'víj ní' rihaan me roj so' ma'.

³⁸ Dan me se xá' nij tuví' síi cu'naj Demetrio, tzaj ne sese me rá nij tuví' nij so' cutá' nij so' cacun' xráá 'o yuvii, ne vaa ya'núj rihaan nij so' ca'anj nij so' rihaan cuese, ne ca'vee cutá' nij so' cacun' xráá tuví' nij so' nanj á.

³⁹ Ne sese me rá soj naquiyaj cju soj doj che'é yo'ó rasuun, ne güii nuu chre' ní' ndaa vaa tucuaán noco' ní' ro', güii dan me ca'vee qui'yaj soj danj ei.

⁴⁰ Q se nihánj me se ca'vee cutá' nii cacun' xráá ní' se vaa qui'yaj rma'an ní' sayuun cuan', ne se guun nucuaj ní' cataj xna'anj ní' me che'é me ca'na' ní' ne caguáj ndo'o ní' nihánj ma' —taj síi uta' yanj tucua suun rihaan nij yuvii.

⁴¹ gaa ne na'née so' chrej man taran' nij so' a.

20

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Pabló estadó cu'naj Macedonia ga Grecia a

¹ Dan me se gaa cha'nuu' nij yuvii yo', gaa ne canacúin Pabló man ní' síi tucu'yón se nana' Jesucristó se vaa cunuu chre' nij so' ga so', ne nago' so' chrej nucuaj man nij so' a. Gaa ne quita'aa so' ra'a cunudanj nij so', ne cataj so' se vaa ca'anj so', ne veé dan cavii so' ne ca'anj so' ndaa estadó Macedonia a.

² Dan me se cachén so' nu' estadó Macedonia yo', ne nago' ndo'o so' chrej nucuaj man ní' síi noco' man Jesucristó ne chuman' yo', gaa ne ca'anj so' ndaa estadó cu'naj Grecia a.

³ Dan me se quisij va'núj yavii guun raan so' estadó Grecia yo', gaa ne guun rá so' cavii so' rque rihoo chéé rihaan na ne ca'anj so' estadó cu'naj Siria, tzaj ne xcaj so' cuentá se vaa guun rá nij yuvii israelitá qui'yaj nij so' sayuun man so', ne che'é dan ca'née nimán so' asino yaan cachee tacoj so' cachén so' sca'núj estadó Macedonia gaa ne canicaj so' ndaa estadó Siria a.

⁴ Ne yo'ó tuví' ní' síi cachéé ga Pabló ro', me síi cu'naj Sópater, ne ta'núí síi cu'naj Piro me so', ne síi cavii chuman' Berea me so' a. Ne yavij tuví' nij so' me síi cavii chuman' Tesalónica, ne Aristarco do', Segundo do', cu'naj roj so' a. Ne yo'ó so' me síi cu'naj Gayo, ne síi cavii chuman' Derbe me so' a. Ne vaa síi cu'naj Timoteo, ne yavij tuví' nij so' me síi cavii estadó Asia, ne Tíquico do', Tróximo do', cu'naj roj so' a.

⁵ Dan me se guun yaan nij so' rihaan núj, ca'anj nij so' chuman' Troas, gaa ne na'víj nij so' man núj rej yo' a.

⁶ Gaa ne gaa cachén cha'anj chá nij yuvii israelitá chraa yo'óo trigó, ne cavii núj 'o rihoo chéé rihaan na, ne cavii núj chuman' Filipos, ca'anj núj, ne cachén 'un' güii, gaa ne cuchí' núj rihaan nij so' chuman' Troas yo' a. Gaa ne guun raan núj yo'óo chíj güii chuman' yo' a.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' uún 'o síi cavii, qui'yaj Pabló a

⁷ Dan me se güii cotungó me se gaa cunuu chre' taran' núj cuxra' ta'aj núj rachruún, ne ca'mii natáj Pabló nana' rihaan yo'óo nij tinúú ní' a. 'Q se guun rá so' cavii so' ranga' yo'óo güii ca'anj so' níchrej, ne che'é dan yo'óo ca'mii so' ndaa guun ta'aj yan' a.

⁸ Ne ve' nata' rej nuu chre' ní' so' me se man ndo'o aga' ya'an chuguun rá ve' yo' a.

⁹ Dan me se táá 'o síi tachruu cu'naj Eutico 'o ta'yaa le'eje, ne che'é se xcaan ndo'o ca'mii Pabló, gaa ne che'é dan ca'na' ndo'o nej rihaan Eutico, ne yuun che'e cotoj so', ne quini' so' ca'anj so' rej taj xe' a. Dan me se ndaa rej nata' va'núj raá ve' táá so' gaa quini' so' a. Gaa ne nanij yo'óo nij so' rihaan yo'óo, ne naxcaj nij so' man so', tzaj ne aj cavii 'un' so' nanj á.

¹⁰ Gaa ne nanij Pabló, ne ca'anj quina'j Pabló rihaan nee man síi cu'naj Eutico yo', ne na'yaan Pabló man so', ne cataj Pabló rihaan yo'óo nij so' a:

—Se cucu'vi' soj ma'. 'Q se vaa i'na' so' ei —taj Pabló rihaan nij so' a.

¹¹ Gaa ne cavii uún Pabló ga yo'óo nij so' rá ve' nata' yo', ne cuxra' ta'aj so' rachruún chá nij so', ne dan me se ga quisij chá nij so', gaa ne ca'mii natáj so' doj rihaan nij so' ndaa se quisij güii a. Gaa ne curihanj Pabló, ca'anj so' a.

¹² Dan me se cunuu i'na' uún xnii quini'j, ne ca'anj nicaj níi man so', ne guun xej ndo'o nimán taran' nij so' a.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa cavii nij tuví' Pabló chuman' Troas, ne ca'anj nij so' ndaa chuman' Mileto a

¹³ Dan me se cavii núj rque rihoo chéé rihaan na, ne táá yaan núj rihaan Pabló, ca'anj núj chuman' cu'naj Asón a. 'Q se guun rá Pabló cachee tacoj so' ca'anj so' chuman' Asón, ne che'é dan guun ya ca'mii Pabló ga núj se vaa nari' tuví' núj ga so' chuman' Asón ne ca'anj taran' núj a.

¹⁴ Dan me se gaa nari' tuví' núj ga Pabló chuman' Asón, ne cavii so' rque rihoo ga núj, ne ca'anj taran' núj ndaa chuman' Mitilene a.

¹⁵ Gaa ne cavii rihoo chuman' Mitilene, qui'yaj núj, ne yo'óo güii me se cachén núj níchrún' rej naj chuman' cu'naj Quío a. Ne yo'óo güii uún me se cuchí' núj ndaa rej cu'naj Samos, ne yo'óo güii uún me se ca'anj núj ndaa chuman' cu'naj Mileto a.

¹⁶ 'Q se guun ya rá Pabló se vaa se cachén so' chuman' Efeso, che'é se na'vej rá so' guun raan so' estadó Asia ma'. Tanañ guun rá so' cuchí' ra'yanj so' chuman' Jerusalén che'é cha'anj Pentecostés canuú a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Pabló ga nij síi chij nicaj yu'unj man x'ne' nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Efeso a

¹⁷ Dan me se gaa caran' Pabló chuman' Mileto, ne ca'née so' nana rihaan nij síi chij nicaj yu'unj man x'ne' nij yuvii cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Efeso se vaa ca'na' nij so' rihaan so' a.

¹⁸ Dan me se gaa ca'na' nij so' rihaan Pabló, ne cataj Pabló rihaan nij so' a:

—Aj ne'en nij soj daj vaa 'unj daj a güii canej ga soj asij naca ca'na' 'unj estadó Asia nihánj ndaa cuano a.

¹⁹ 'Q vaa nica' nimán 'unj nuu 'unj rihaan Diose sij 'nij ra'a man ní', ne ne'en soj daj vaa ta'veé 'unj, ne daj vaa quirán' 'unj sayuun che'é se nuchruj rañ nij síi israelitá qui'yaj nij so' sayuun manj a.

²⁰ Dan me se ne a'ne' rá 'unj ga suun natá' 'unj rihaan soj nu' nana qui'yaj cavii sa' soj doj, ne tucu'yón 'unj nana yo' rihaan soj rej cuno que'ee yuvii ca'mij do', ndaa rá ve' tucua ma'an soj do', tucu'yonj man soj a.

²¹ Ne 'o xraan inanj cataj xna'anj 'unj rihaan nij yuvii israelitá do', rihaan nij yuvii yanj a'mii xna'anj griego do', se vaa no xcuún nij so' canicaj nimán nij so' canoco' nij so' man Diose ne cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a.

²² Ne nihánj me se guun ya raj se vaa no xcúnj ca'anj 'unj chuman' Jerusalén, qui'yaj Nimán Diose, tzaj ne ne ne'enj daj quiránj sese cuchij yo' ma'.

²³ Tzaj ne ne'en 'unj se vaa me ma'an chuman' vaj 'unj, ne Nimán Diose 'o xraan inanj taj xna'anj rihaan 'unj se vaa vaa güii, ne caxrij nii taga' manj ne qui'yaj nii sayuun manj nanj adonj.

²⁴ Tzaj ne a doj ne chu'vi' 'unj sese ndaa ticavi' nii mán 'unj rihaan chumii nihánj a ma'. Tzaj ne ve'é inanj me raj tísj suun ca'ne' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihanj, ne che'é dan 'o xraan inanj taj xna'anj 'unj nana sa' rihaan yuvii che'é se luj qui'yaj Diose che'é taran' ní' a.

²⁵ Ne nihánj me se ne'en 'unj se vaa nij soj sij cuno nana ca'mii natáj 'unj che'é suun uun chij Diose nimán yuvii do', rihaan chumii nihánj vaa güii do', a 'ó soj se quene'en uun manj daj chihagá muj a ma'.

²⁶ Che'é dan me cuano yaj me se cataj ya 'unj rihaan soj se vaa nuveé 'unj me síi tumé cacun' sese ca'anj ni'ya 'o tuvi' soj rihaan Diose ma'.

²⁷ 'Q se ne a'ne' rá 'unj ga suun taj xna'anj 'unj rihaan cunudanj soj nu' se vaa me rá Diose cuno soj ma'.

²⁸ Dan me se ase vaa tumé yuvii man daán yuvii matzinj ro', danj qui'yaj soj, tumé soj man ma'an soj do', man x'ne' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó do' á. Dan me se Nimán Diose me síi cune' man soj nicaj yu'unj soj man x'ne' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó a. Ne dan me se quiránj Jesucristó man cunudanj nij síi noco' x'ne' yo' che'é ton cavii man ma'an so' adonj.

²⁹ Dan me se ne'enj se vaa asa' ca'anj 'unj, ne catquú síi chíi'ij sca'núj soj, ne ase vaa xca'yanj ca'nu' yuvaa ro', danj gaa nij síi chíi'ij yo', ne se caráj x'naa nij so' man nij tinuú ní' nij síi noco' man Jesucristó, ne qui'yaj ndo'o níi síi chíi'ij yo' sayuun man nij so' a.

³⁰ Ne ndaa tuvi' ma'an ya soj me síi guun che'e tuguáj nij so' nana ya, che'é se guun rá nij so' canoco' nij síi tucu'yón se nana Jesucristó man ma'an nij so' a.

³¹ Che'é dan yo'o ni'yaj soj, ne xcaj soj cuentá á. 'O inanj nanuj rá soj se vaa rque va'nuj ya yo' me se ne ca'ne' raj ga suun narqué chrej nucuaj man 'o 'o nij soj nuvii nigan' ma'. Ne ndaa ta'veé 'unj che'é soj adonj.

³² Ne cuano nihánj me se nucuaj rá 'unj man ma'an Diose se vaa tumé Diose man soj, ne nucuaj rá 'unj man se nana Diose se vaa cuno soj nana yo' ne ca'vee qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é soj a. Dan me se sa' doj canoco' soj man Diose, qui'yaj se nana Diose yo', ne guun tuvi' soj ga cunudanj yo'ó nij síi cunuu sa' rihaan Diose, ne ca'vee quirí' soj xna'anj ni'yaj cata' tu'va Diose gaa rque adonj.

³³ Dan me se ne sij uun ne rá guun si'yaj si'yaj yo'ó yuvii, se aga' platá catzii do', se aga' oró mú do', se yatzi' sa' do', mé 'unj ma'.

³⁴ Ne aj ne'en ma'an nij soj se vaa ma'anj ra'aj nihánj qui'yaj suun che'é rej ca'vee quirí' 'unj nij rasuun achiin manj do', achiin man nij síi chéé gaj do' a.

³⁵ Cunudanj qui'yaj suun 'unj, che'é se guun raj xcaj soj cuentá se vaa no xcuún soj qui'yaj suun ma'an soj, che'é rej ca'vee racuj soj man tinuú ní' síi achiin rasuun man a. Ne yo'o cunuú rá soj nana nihánj nana ca'mii ma'an Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a: "Síi rque rasuun rihaan tuvi' ro', uun niha' rá so' doj rihaan síi ri' rasuun yo' ra'a tuvi' a", taj síi 'nij ra'a man ní' a —taj Pabló rihaan nij síi chij nicaj yu'unj man x'ne' nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Efeso a.

³⁶ Dan me se gaa quisj ca'mii Pabló nu' nana yo', gaa ne canicun' ruj so' ga nij so', ne cachúin ni'yaj Pabló rihaan Diose ga taran' nij so' a.

³⁷ Gaa ne ta'vee uxrá cunudanj nij so', ne na'yaan nij so' man Pabló, ne cachrón tu'va nij so' xruu Pabló a.

³⁸ 'O se quinanó doj rá nij so' che'é se nana Pabló nana se vaa daj chihaa muj se quene'en uún nij so' man Pabló ma'. Gaa ne ca'anj tanáj nij so' man Pabló ndaa rej cavii so' rque rihoo chéé rihaan na a.

21

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'anj Pabló ndaa chuman' Jerusalén a

¹ Dan me se gaa tanáj xco nuj man nij síi man chuman' Efeso, ne ca'anj nuj vaj nuj rque rihoo, ne yo'ó chrej ca'anj nuj, cuchí' nuj rej cu'naj Cos, ne yo'ó güii me se cuchí' nuj ndaa rej cu'naj Rodas, ne ca'anj uún nuj, cuchí' nuj ndaa chuman' cu'naj Pátara a.

² Gaa ne nari' nuj yo'ó rihoo ca'anj ndaa rej cu'naj Fenicia a. Gaa ne cavii nuj rque rihoo, ne ca'anj nuj a.

³ Gaa ne quene'en nuj yo'óo taj rihaan na ya'anj cu'naj Chipre, ne tanáj xco nuj Chipre rej nichruun nuj, ne cachén nuj ca'anj nuj ndaa estadó Siria a. Dan me se cuchí' nuj chuman' Tiro, ne 'o se yo' me rej guun rá nij síi tumé rihoo tucuyuu nij so' cargá man rque rihoo rihaan yo'óo yo' a.

⁴ Dan me se nano' nuj man nij síi tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Tiro yo', ne nari' nuj man nij so', ne chij güii caran' nuj chuman' yo' a. Dan me se gaa nari' tuvi' nuj, ne dan me se nata' nij so' nana rqué Nimán Diose rihaan nij so' rihaan Pabló se vaa se guun ca'anj Pabló chuman' Jerusalén a.

⁵ Dan me se gaa quisij chij güii yo', ne curihanj nuj ca'anj nuj rej taj rihoo rihaan na, ne cachéé cunudanj nij tucua nij síi tucu'yón se nana Jesucristó ga nuj ndaa se cuchí' nuj tu'va chuman' a. Gaa ne canicun' ruj nuj rihaan yo'óo chruu naj tu'va na ya'anj rej yo', ne cachín ni'yaj nuj rihaan Diose,

⁶ ne cataj nuj rihaan tuvi' nuj se vaa ca'anj nuj, ne dan me se cavii nuj rque rihoo, ne canicaj nij so' quinan' nij so' tucua nij so' a.

⁷ Dan me se tanáj nuj chuman' Tiro yo', ne ca'anj uún nuj rque rihoo, ne cuchí' nuj ndaa chuman' cu'naj Tolemaida, ne nanó nuj cuentó ga nij tinúú ní' síi yanj chuman' yo', ne quináj nuj orún' güii ga nij so' a.

⁸ Ne yo'ó güii me se cavii uún nuj rque rihoo ga Pabló, ca'anj nuj, ne cuchí' nuj chuman' Cesarea, gaa ne catúj nuj ndaa chuman' Cesarea, ne ca'anj nuj ve' tucua síi cu'naj Felipé síi nata' se nana Diose nana sa' rihaan yuvij a. Ne so' ro', me 'o tuvi' chij nij síi rqué se chá rihaan nij chana cavi' nicaj yanj chuman' Jerusalén gaa rqué doj a. Ne caran' nuj tucua so' a.

⁹ Ne vaa ca'anj ta'núí so' chana yaan, ne ca'anj nij no' me níi nata' nana rqué Diose rihaan a.

¹⁰ Dan me se gaa guun raan nuj que'ee güii tucua síi cu'naj Felipé, ne nanij 'o síi cavii estadó Judea, ne síi nata' nana rqué Diose rihaan me so', ne Agabo cu'naj so' a.

¹¹ Dan me se ca'na' so' rihaan nuj, ne nicaj so' marque 'nij catuun Pabló, numj so' tacóo Pabló do', ra'a Pabló do' a. Gaa ne cataj so':

—Síi si'yaj yatzij nihánj me se ase vaa qui'yáa 'unj cuano nihánj ro', danj gaa qui'yaj nij síi israelitá man chuman' Jerusalén, numj nij so' man so', ne tucuachén nij so' man so' ra'a nij síi yanj adonj —taj síi cu'naj Agabo yo' a.

¹² Dan me se gaa cuno nuj nana yo', ne rquee uxrá nuj ga nij síi yanj chuman' Cesarea yo' rihaan Pabló se vaa se cavii so' ca'anj so' ndaa chuman' Jerusalén ma'.

¹³ Gaa ne cataj Pabló:

—Taj che'é ta'vee soj ne quinanó rá 'unj qui'yaj soj ma'. 'O se 'unj nihánj me se a'vej raj numj nii manj ne ndaa ticavi' nii manj rej Jerusalén che'é se síi nata' che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ni' mej chuguanj —taj Pabló rihaan nij so' a.

¹⁴ Ne taj se qui'yá' cuno so' se nana nuj a ma'. Che'é dan ca'ne' rá nuj, ne cataj nuj:

—Qui'yaj Diose sij 'nij ra'a man ní' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' a —taj nuj a.

¹⁵ Dan me se quisij caran' nuj chuman' Cesarea yo', gaa ne qui'yaj chujj nuj, ne cavii nuj ca'anj nuj ndaa chuman' Jerusalén a.

¹⁶ Ne chéé ta'aj nij síi tucu'yón se nana Jesucristó yanj chuman' Cesarea ga nuj, ne táa yaan nij so' rihaan nuj ca'anj nuj ve' tucua 'o síi cu'naj Mnasón, caran' nuj a. Ne síi cu'naj Mnasón me se sij cavii yo'óo taj rihaan na ya'anj cu'naj Chipre me so', ne aj quisij que'ee yo' tucu'yón so' se nana Jesucristó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchí' Pabló chuman' Jesusalén a.

¹⁷ Dan me se gaa cuchí' nuj chuman' Jerusalén, ne guun niha' ndo'o rá nij tinúú ní' síi man Jerusalén nanó nij so' cuentó ga nuj a.

¹⁸ Ne yo'ó güii me se ca'anj ni'yaj nuj ga Pabló man síi cu'naj Santiagó ne catúj nuj rque 'o ve' ne so', ne nari' chre' nuj man nu' nij síi chij nicaj yu'unj man nij yuvij cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ga Santiagó a.

¹⁹ Dan me se ve'é ca'mii sa' taran' nuj, gaa ne cataj xna'anj Pabló rihaan nij síi chij nuu chre' ga Santiagó ndaa 'o 'o se vaa qui'yaj Diose ga nij síi yanj gaa nata' Pabló se nana Diose rihaan nij síi yanj yo' a.

²⁰ Ne gaa cuno nij síi chij se nana Pabló, ne cataj nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose ga nij síi yanij a. Gaa ne cataj nij tuvi' Santiagó rihaan Pabló a:

—Aj ne'én so' se vaa que'ee mij tuvi' ní' sij israelitá amán rá ni'yaj man Jesucristó, tinuj. Ne nij so' ro', me síi yanj uxrá qui'yaj nu' ndaa vaa taj se tucuanj Moisés a.

²¹ Ne cuchi' nana ne rihaan nij so' se vaa tucu'yón so' man cunudanj nij yuvi' israelitá yanj chiháán nij síi yanij se vaa tanáj xco nij so' se nana Moisés, ne cataj so' se vaa ca'ne' rá nij so' ga suun uta' ta'nga' man ta'níi do', ga suun noco' se tucuanj Moisés do' a.

²² Me se no xcuún ní' qui'yaj ní', rá so' ga. 'O se ya cunu chre' yuvi' gaa xcaj cunudanj nij so' cuentá se vaa ca'na' so' nihánj adonj.

²³ "Che'é dan me rá núj qui'yáa so' ndaa vaa cataj núj rihaan so' á. Dan me se vaa ca'anj tinúu ní', ne aj cata' tu'va ma'an nij so' rihaan Diose che'é 'o rasuun qui'yaj nij so' rihaan Diose a.

²⁴ Ne me rá núj njcaj tuvi' so' ga nij so', ne cunu guée so' rihaan Diose ga nij so', gaa ne naru'vee so' che'é xcuu nago' nij so' rihaan Diose, gaa ne ca'vee cacá çaan nii raá nij so' ne quisj nu' se vaa cata' tu'va nij so' rihaan Diose á. Gaa ne xcaj nij tinúu ní' cuentá se vaa xa' nana cuno nij so' che'é so', tza'j ne ne ya vaa nana yo' ma'. Ne ma'an so' me síi noco' raan man se tucuanj Moisés a.

²⁵ "Ne xa' nij síi yanij amán rá ni'yaj man Jesucristó, tza'j ne aj ca'née núj yanj cartá rihaan nij so', ne cataj xna'anj núj rihaan nij so' se vaa taj che'é canoco' ma'an nij so' se tucuanj Moisés ma'. Maan se xcaj nij so' cuentá, ne se chá nij so' rasuun rque yuvi' rihaan ya'anj cacój yuvi' ma'. Ne se chá nij so' ton ma'. Ne se chá nij so' nee xcuu tuguáj nii gaán chihá ma'. Ne snó'o do', chana do', se cotoj nij so' ga yo'o yuvi' sese ne nica' nij so' me yo' ma'. Danj taj yanj ca'née núj rihaan nij so' adonj —taj nij síi chij yo' rihaan Pabló a.

²⁶ Gaa ne nicaj tuvi' Pabló ga ca'anj nij snó'o yo', ne yo'ó güii me se cunu guée so' ga nij so' rihaan Diose, ne catúj so' rá nuvíi noco, ne nata' so' rihaan xrej me güii quisj cunu guée nij so' rihaan Diose ne ca'na' njcaj nij so' nij rasuun guée nago' 'o' o' nij so' rihaan Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa quita'aa nii man Pabló rá nuvíi noco a

²⁷ Dan me se gaa nichrun' quisj chij nij güii nuu guée 'un' nij so' rihaan Diose, ne nij síi israelitá cavii estadó Asia ro', quene'en nij so' man Pabló rá nuvíi noco, ne naxumaan cunudanj nij yuvi' man rej yo', qui'yaj nij so', ne quita'aa nij so' man Pabló a.

²⁸ Ne caguáj nij síi cavii estadó Asia, cataj nij so':

—Cuno soj sij israelitá ca'mij núj, ne racuíj soj man núj á. 'O se síi nihánj ro', me síi tucu'yón man nij yuvi' yanj cunudanj chuman' se vaa nij vaa ní' sij israelitá do', se vaa nij vaa tucuaán noco' ní' do', se vaa nij vaa nuvíi noco nihánj do', taj so' a. Ne ndaa yuvi' yanij catúj nuvíi noco nihánj, ne quirí' rej guée nihánj, qui'yaj so' nanj á —taj nij so', ni'yaj nij so' man Pabló a.

²⁹ 'O se aj quene'en nij so' man síi cu'naj Trófimo síi yanij cavii chuman' Efeso se vaa vaj so' ga Pabló rque chuman' Jerusalén, ne guun rá nij so' se vaa catúj síi cu'naj Trófimo yo' rá nuvíi noco, qui'yaj Pabló a.

³⁰ Dan me se naxumaan cunudanj nij yuvi' man chuman' Jerusalén yo', ne cunanj nij so' ndaa nuvíi noco, gaa ne quita'aa nij yuvi' man Pabló, ne nucuaj rij nij so' man so' xe', ne nu' naráán nii nij ta'ya rihaan nuvíi noco yo' a.

³¹ Dan me se guun rá nij yuvi' ticavi' nij yuvi' man Pabló, ne cuchi' nana rihaan síi 'nij ra'a man cunudanj nij tanuu romanó man chuman' Jerusalén se vaa ca'maan ndo'o rá nij síi man chuman' Jerusalén ne naxumaan ndo'o sayuun a.

³² Ne nicaj so' tanuu nicaj so' síi 'nij ra'a 'o cientó tanuu, ne cunanj so' ndaa rej man nij yuvi' yo' a. Ne gaa quene'en nij yuvi' se vaa ca'na' síi uun chij rihaan cunudanj nij tanuu do', se vaa ca'na' nij tanuu do', gaa ne ca'ne' rá nij so' ga suun o' man Pabló a.

³³ Gaa ne cuchi' síi 'nij ra'a man nij tanuu yo' rihaan Pabló, ne quita'aa so' man Pabló, ne ca'ne' so' suun se vaa numj nij tanuu vij aga' ne' man Pabló, ne xna'anj so' man nij yuvi' me síi me Pabló ne daj qui'yaj so' a.

³⁴ Ne ino vaa nana caguáj 'o' o' nij yuvi' a. Dan me se ne ca'vee xcaj so' cuentá daj me che'é me ca'maan rá nij yuvi' ma'. 'O se caguáj ndo'o nij yuvi', ne ne ca'vee cunó so' se nana nij yuvi' ma'. Che'é dan ca'ne' so' suun rihaan nij tanuu se vaa ca'anj njcaj nij tanuu man Pabló rá cuarteé man nij tanuu a.

³⁵ Ne gaa cuchi' nij tanuu cuarteé, gaa ne che'é se man ndo'o nij yuvi' a'maan rá ni'yaj man Pabló, gaa ne ndaa ata' xta' ma'an nij tanuu man Pabló, che'é se guun ndo'o rá nij yuvi' quiríi nij so' man Pabló go' nij so' man so' a.

³⁶ 'O se canoco' raan nij yuvi' man nij tanuu, ne caguáj nij yuvi', cataj nij yuvi':

—Ticavi' soj man so' cuaj eí —taj nij yuvi', caguáj nij yuvi', ni'yaj nij yuvi' man Pabló a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun che'e Pabló nacaj so' man so' rihaan nij síi israelitá a

³⁷ Dan me se daj doj catuū Pabló cuarteé man nij tanuu, qui'yaj nij tanuu, gaa ne cataj Pabló rihaan síf 'nij ra'a man cunudanj nij tanuu a:

—Ne ca'vee ca'mij 'o nana rihaan so' na' —taj so', xná'anj so' man síf 'nij ra'a man nij tanuu a.

Ne so' cataj:

—Ne'én so' ca'mij so' xna'ánj griego na'.

³⁸ Ne nuveé so' me síf cavii rej cu'naj Egipto síf me rá cunu' ga gobiernó ne ca'anj nicaj ca'anj mij nij síf me rá ticaví' man yuvij ndaa rej tacaan asij rque doj na' —taj síf 'nij ra'a man nij tanuu, xná'anj so' man Pabló a.

³⁹ Gaa ne cataj Pabló rihaan so' a:

—'Unj ro', me 'o síf israelitá cavii chuman' Tarso chuman' naj estadó Cilicia, ne chuman' vaa suun ndo'o me chihánj á. Rqueé 'unj rihaan so', ne ca'vej rá so' ca'mij doj ga nij yuvij á —taj Pabló rihaan síf 'nij ra'a man nij tanuu a.

⁴⁰ Dan me se ca'vej rá so', ne che'é dan canicun' Pabló rej xta' rej atúj nii cuarteé, ne tucunó ra'a so', che'é rej cunuū dínj tu'va nij yuvij a.

Dan me se cunuu dínj tu'va nij yuvij, gaa ne guun che'e Pabló ca'mii so' xna'ánj hebreo rihaan nij yuvij, ne cataj so':

22

¹—Cuno soj ca'mij, tinuj, ta'nuj. Ne nano xrej soj se vaa ca'mij nacaj 'unj manj —taj Pabló rihaan nij síf israelitá a.

² Dan me se xcaj nij yuvij israelitá cuentá se vaa ca'mii Pabló xna'ánj hebreo, ne che'é dan ndaa dínj ma'an mán nij so' a. Gaa ne cataj uún Pabló a:

³—Dan me se ya síf israelitá mé 'unj, ne ca'ngaa 'unj chuman' Tarso chuman' naj estadó Cilicia a. Tzaj ne cachij 'unj chuman' Jerusalén nihánj, ne nari' 'unj noco' 'unj nu' se tucuanj xij ní', qui'yaj maestró Gamaliel a. Ne cuano nihánj me se sij yanj qui'yaj nu' ndaa vaa me rá Diosé mé 'unj ase vaa 'yaj ma'an soj güii cuan' adonj.

⁴ Ne qui'yaj ndo'oj sayuun man nij yuvij noco' se tucuanj Jesucristó yo', ne guun ndo'o raj cavi' nij so' a. Dan me se snó'o do', chana' do', numj, ne canú' 'unj man nij so' taga',

⁵ ne xrej atá suun noco'o doj do', nij síf uun chij rihaan ní' do', me síf cataj se vaa ya vaa nana nihánj nana natá 'unj rihaan soj adonj. 'O se ma'an nij so' rque yanj cartá rihaan 'unj nayaq tuvi' ní' síf man chuman' Damasco, gaa ne ca'anj 'unj chuman' Damasco, ne guun rá 'unj cunumj 'unj man nij yuvij noco' man Jesucristó yanj chuman' Damasco, che'é rej ca'ng' nij so' chuman' Jerusalén nihánj ne quirán' nij so' sayuun, qui'yaj adonj.

⁶”Dan me se vaj 'unj chrej, ne caxuj me ta' asuun, ne nichrún' 'unj chuman' Damasco, gaa ne taj ni'yón cuchuguun nu' xta' nu' anicaj rej nicun' 'unj a.

⁷ Gaa ne quini' 'unj rihaan yo'óo, ne cunó 'unj se vaa ca'mii 'o so' rihanj, ne cataj so': “Saulo, Saulo, me che'é 'yáá so' sayuun manj, ga”, taj síf ca'mii rihanj, xná'anj so' manj a.

⁸ Gaa ne: “Me síf mé so', Señor!”, cataj 'unj rihaan so', xná'anj 'unj man so' a. Gaa ne cataj so': “'Unj ro', me Jesús síf cavii chuman' Nazaret, ne síf 'yaj ndo'o so' sayuun man mej adonj”, taj so' rihanj a.

⁹ Gaa ne dan me se nij síf vaj ga 'unj ro', ya quene'en nij so' ya'an chuguun rej nicun' 'unj, tzaj ne ne cunó nij so' nana ca'mii Jesús rihanj a ma'.

¹⁰ Gaa ne cataj 'unj rihaan so' a: “Daj qui'yáá 'unj, rá so' ga”, taj 'unj, xná'anj 'unj man so' a. Gaa ne síf 'nij ra'a man ní' ro', cataj: “Naxumaan so', ne ca'anj so' chuman' Damasco, gaa ne asa' cuchí' so' yo', ne cataj xna'anj nii rihaan so' che'é nu' se vaa no xcúun so' qui'yáá so' á”, taj síf 'nij ra'a man ní' rihanj a.

¹¹ Dan me se che'é se nucuj ndo'o chuguun ya'an yo' ro', che'é dan ne ca'vee curuvi' rlij rihanj, ne che'é dan nij síf chéé gaj ro', quita'aa nij so' ra'aj, racuj nij so' manj, ne ca'anj 'unj catúj 'unj chuman' Damasco a.

¹²”Dan me se chuman' Damasco ro', yáán 'o síf cu'naj Ananías, ne síf ve'é noco' man Diosé me so', ne síf qui'yaj nu' se tucuanj Moisés me so', ne cunudanj nij yuvij israelitá yanj chuman' Damasco taj se vaa sij sa' me so' a.

¹³ Dan me se ca'na' so' rihanj ne canicun' so' x'núj, ne cataj so': “Nachuguun rihaan so', gaa ne ni'yaj so', tinuj Saulo”, taj so' rihanj a. Ne maan orá dan nachuguun rihanj, ne quene'enj man so' a.

¹⁴ Gaa ne cataj síf cu'naj Ananías: “Diosé síf noco' xij ní' gaa naá ro', narii so' mán so' che'é rej xcaj so' cuentá daj me rá so' qui'yaj so' che'é yuvij, ne guun rá so' quene'én so' man Jesucristó síf sa' inanj ne cunó so' nana ca'mii so' rihaan so' á.

¹⁵ Gaa ne guún so' síf ne'en che'é so', ne dan me se ca'anj so', ne nata' so' rihaan nu' nij yuvij che'é se vaa quene'én so' do', che'é nij nana cunó so' do' a.

¹⁶ Ne nihánj me se se guun raan so' doj a ma'. Maan se naxumaan so', ne cata' ne so', ne cachij ni'yáá so' rihaan Jesucristó che'é rej tinaruvii Diosé nu' cacun' xráá so' á”, taj síf cu'naj Ananías yo' rihanj a.

¹⁷”Dan me se nanicaj 'unj ca'ná' 'unj chuman' Jerusalén nihánj, ne gaa cachún ni'yáá 'unj rihaan Diosé, ne naqui'yaa 'o rasuun rihaan 'unj,

18 ne dan me se quene'én 'unj man Jesucristó, ne cataj so' rihanj a: "Yoó so' cuaj, cūrihanj so' rque chuman' Jerusalén nihánj á. 'Q se se cuno nij síi man chuman' Jerusalén nana nata' so' rihaan nij so' che'é 'unj ma'", taj so' rihanj a.

19 Gaa ne cataj 'unj rihaan so' a: "Tzaj ne aj ne'en nij so' se vaa 'unj me síi catúj daj a nij ve' tucu'yón nij so' se tucuanj Moisés, ne quita'aa 'unj nij síi cuchumán rá ni'yaj mán so', ne canú' 'unj man nij so' taga' ne gó' 'unj cuartá xráá nij so', Señor.

20 Ne aj ne'en nij so' se vaa gaa cavi' síi cu'naj Esteban síi nata' rihaan yuvií che'é so', ne 'unj me síi 'o vaa rá ga nij síi ticavi' man so', ne dan me se cutumej sagan' nij so' gaa go' nij so' yahij man Esteban adonj. Che'é dan cuno nij so' se nanaj nanj á", taj 'unj rihaan Jesucristó a.

21 Gaa ne cataj so': "Ca'anj so' á. 'Q se 'unj ca'nej mán so' ca'anj so' gan' rihaan nij síi yanj a", taj so' rihanj a —taj Pabló rihaan nij síi israelitá yo' se xna'anj nij so' a.

22 Dan me se ndaa dan ca'mii Pabló nana yo', ne nanó xrej nij síi israelitá se nana so' a. Tzaj ne gaa canicaj so' ca'mii so' che'é nij síi yanj, gaa ne canicaj uun nij so', nucuj caguáj nij so', cataj nij so':

—Cavi' síi nihánj á. Ne nó xcúun síi nihánj gaa i'na' so' rihaan chumij nihánj a ma' —taj nij so', caguáj nij so' a.

23 Dan me se caguáj ndo'o nij so', ne quirii nij so' roto nij so', ne taman' ndo'o nij so' yo'óo tachruu xta' che'é se ca'maan ndo'o rá nij so' a.

24 Gaa ne ca'ne' síi uun chij suun rihaan nij tanuu se vaa ca'anj nıcaj nij so' man Pabló rá cuarteé ne nij so', gaa ne go' nij so' cuartá xráá Pabló, che'é rej cataj xna'anj so' me che'é caguáj nij yuvií danj ni'yaj nij so' man Pabló a.

25 Dan me se nicaj nij tanuu nuj xcaan, numj nij tanuu man Pabló, ne gaa qui'yaj nij so' danj, gaa ne ca'mii Pabló rihaan 'o síi nicun' rej nicun' so', ne tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu me so', ne dan me se cataj Pabló rihaan so' a:

—Nó xcúun soj go' soj cuartá xráá 'o síi guun chihanj Romá gaa ataa ca'ne' nii cacun' che'é so' axe —taj so' rihaan tanuu yo' a. '

26 Gaa cuno tanuu yo' nana ca'mii Pabló rihaan so', ne ca'anj so' cataj xna'anj so' rihaan síi uun chij rihaan cunudanj nij tanuu, ne cataj so':

—Ya me rá so' go' ní' cuartá xráá so' na'. 'Q se sij romanó me snó'o nihánj ei —taj so' rihaan tuvi' tanuu so' tanuu uun chij rihaan cunudanj nij tanuu a.

27 Gaa ne cuchi' tanuu uun chij yo' rihaan Pabló, ne xna'anj so' man Pabló, cataj so':

—Cataj so' 'o nana rihanj á. Ya ya sij romanó mé so' na' —taj so', xna'anj so' man Pabló a.

—Vej adonj —taj Pabló rihaan so' a.

28 Gaa ne cataj tanuu uun chij yo' rihaan Pabló a:

—'Unj nihánj, tzaj ne nocoo ndo'o sa'anj go' 'unj che'é rej ca'vee guún 'unj 'o síi romanó nanj á —taj so' rihaan Pabló a.

Gaa ne cataj Pabló:

—Tzaj ne 'unj ro', me síi romanó asij ca'ngaa 'unj adonj —taj so' rihaan tanuu uun chij yo' a.

29 Nu' ca'mii so' danj, ne nu' ca'anj yanj nij tanuu guun rá go' cuartá xráá Pabló a. Ne ma'an tanuu uun chij rihaan nij so' cucu'vi', che'é se xcaj so' cuentá se vaa sij romanó me Pabló ne aj numj so' man Pabló a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Pabló gaa canicun' so' rihaan juntá qui'yaj nij síi uun chij rihaan nij yuvií israelitá a

30 Ne ranga' yo'óo güii me se tanuu uun chij rihaan cunudanj nij tanuu ro', guun ya rá so' xcaj so' cuentá me che'é guun rá nij síi israelitá cutá' nij so' cacun' xráá Pabló a. Che'é dan ca'ne' so' suun se vaa naché nij tanuu man Pabló, ne ca'ne' so' suun se vaa cunuú chre' nij xrej atá suun nocoo doj do', nu' nij síi uun chij rihaan nij yuvií israelitá do', qui'yaj nij so' juntá a. Gaa ne catúj Pabló rej man nij so', qui'yaj so', ne canicun' Pabló tanuu rihaan nij so' a.

23

1 Dan me se ni'yaj uxrá Pabló man taran' nij síi uun chij yo', ne cataj so':

—Cuno nij soj ca'mij, tinuj. Nu' cavii nu' ca'na' ro', inanj sa' uxrá 'yáá 'unj rihaan Diose, raj a. Taj cacun' tumej ma' —taj Pabló rihaan nij so' a.

2 Gaa ne xrej atá suun nocoo doj síi cu'naj Ananías ro', ca'ne' so' suun rihaan nij síi nicun' rej x'núú Pabló se vaa coxro nij so' tu'va Pabló, gaa ne danj qui'yaj nij so' a.

3 Gaa ne cataj Pabló rihaan síi cu'naj Ananías yo' a:

—Vaa güii coxro Diose tu'vá so' á. 'Q se síi nucui' rá mé so' á. 'Q se táá so' naqui'yaj cuú so' che'ej sese qui'yáá 'unj cacun' rihaan se tucuanj Moisés, rá so' a. Tzaj ne nihánj me se tananj ca'ne' so' suun se vaa coxro nii tu'vaj, ne se tucuanj Moisés taj se vaa ne nó xcúun so' a 'o xco' qui'yáá so' danj ma' —taj Pabló rihaan síi cu'naj Ananías a.

4 Gaa ne nij síi nicun' rej x'núú Pabló ro', cataj nij so' rihaan Pabló a:

—Ne nó xcúun so' caxrii yuvaá so' man síi cune' Diose guun xrej atá suun nocoo doj ma' —taj nij so' rihaan Pabló a.

5 Gaa ne cataj Pabló:

—Ne quene'én 'unj se vaa xrej atá suun nocoo doj me sí tu'va danj, man tinuj. 'O se danj Diose taj se vaa se ca'mii chí'ij ní' ní'yaj ní' sí uun chij rihaan nij tuvi' ní' a ma' —taj Pabló rihaan nij so' a.

⁶ Dan me se xcax Pabló cuentá se vaa ta'aj nij sí uun chij yo' me sí saduceo ne yo'ó ta'aj nij so' me sí fariseo, ne che'é dan caguáj so', cataj so' rihaan cunudanj nij so' a:

—Sí fariseo mej, ne ta'nú sí fariseo mej, tinuj. Ne nihánj me se cuta' nii cacun' xráj che'é se 'unj me sí amán rá se vaa cunuú i'na' uún nij sí cavi' vaa güii, tinuj —taj Pabló rihaan cunudanj nij so' a.

⁷ Dan me se gaa ca'mii Pabló danj, ne ca'maan rá nij sí fariseo do', nij sí saduceo do', ni'yaj nij so' tuvi' nij so', ne xra' ta'aj nij so' a.

⁸ 'O se nij sí saduceo ro', taj se vaa se ca'vee cunuú i'na' uún nij sí cavi' ma'. Ne se mozó Diose do', nimán yuvií do', taj vaj ma', taj nij sí saduceo yo' a. Tzaj ne nij sí fariseo ro', taj se vaa ya ya cunuú i'na' uún nij sí cavi' vaa güii, ne vaa se mozó Diose, ne vaa nimán yuvií, taj nij so' a.

⁹ Dan me se caguáj ndo'o cunudanj nij sí uun chij yo', ne canicun' ta'aj nij sí fariseo atá suun naqui'yaj çu se tucuñj Moisés rihaan yuvií, ne ca'mii canó tuvi' nij so' gaa ní' sí saduceo, cataj nij so':

—Nuvi' cacun' tumé sí nihánj, rá núj ma'. 'O se ca'vee se aj ca'mii 'o nimán rihaan so' ca'vee se aj ca'mii 'o se mozó Diose rihaan so' ca'vee nanj á —taj nij so', ca'mii nacaj nij so' man Pabló a.

¹⁰ Gaa ne ca'maan uxrá rá cunudanj nij so', ne che'é dan cucu'vi' tanuu uun chij doj se vaa cutun' nij so' man Pabló, ne che'é dan ca'ne' so' suun rihaan nij tanuu se vaa ca'anj nij tanuu quita'aa nij tanuu man Pabló ne quirij nij tanuu man Pabló sca'núj nij sí uun chij rihaan nij yuvií israelitá yo' ne ca'anj nıcaj nij tanuu man Pabló rá cuarteé man nij tanuu a.

¹¹ Ti'nuu yo'ó güii me se curuvi' ma'an Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan Pabló, ne cataj so' rihaan Pabló a:

—Gaa nucuaj nimán so' á. 'O se ase vaa 'o xraan taj xna'anj so' rihaan nij sí man chuman' Jerusalén nihánj che'é 'unj ro', danj gaa cataj xna'anj so' rihaan nij sí man chuman' Romá uún che'é 'unj adonj —taj sí 'nij ra'a man ní' rihaan Pabló a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun rá nij sí israelitá ticavi' nij so' man Pabló a

¹² Dan me se yo'ó güii cunuú chre' nij sí israelitá che'é rej qui'yaj nij so' sayuun man Pabló, ne cataj nij so' rihaan Diose a:

—Sese chá núj do', sese co'ó núj na do', gaa ataa cavi' Pabló qui'yaj núj, ne ca'vee

qui'yáa so' sayuun man núj á —taj nij so' rihaan Diose a.

¹³ Ne vij chihaa táa doj nij so' me nij sí guun 'o rá qui'yaj danj man Pabló a.

¹⁴ Gaa ne nij sí me rá ticavi' man Pabló ro', cuchí' nij so' rihaan nij xrej atá suun nocoo doj do', rihaan nij sí uun chij do', ne cataj nij so' a:

—Aj cata' tu'va núj rihaan Diose se vaa ca'vej rá núj qui'yaj Diose sayuun man núj sese chá núj me ma'an rasuun gaa ataa cavi' Pabló qui'yaj núj a.

¹⁵ Che'é dan soj ga yo'ó nij sí uun chij ro', cataj xna'anj so' rihaan tanuu uun chij doj se vaa me rá soj ca'na' uún Pabló rihaan soj che'é se me rá soj xcax sa' soj doj cuentá che'é Pabló, cataj soj rihaan tanuu yo' a. Tzaj ne cuman núj rá chrej, caráán núj chrej man Pabló, ne se gaa i'na' Pabló cuchí' Pabló rihaan soj, qui'yaj núj a man adonj —taj nij so' rihaan xrej atá suun nocoo doj do', rihaan tuvi' nij so' sí uun chij do' a.

¹⁶ Tzaj ne cuno xticun' Pabló se vaa ca'mii nij so' che'é rej caráán nij so' chrej man Pabló, ne che'é dan ca'anj so' catúj so' rá cuarteé, gaa ne nu' tacuachén so' nana rihaan Pabló a.

¹⁷ Gaa ne canacúun Pabló ca'na' yo'ó nij tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu rihaan so', ne cataj so' rihaan tanuu yo' a:

—Catuu sí tachruu nihánj nata' so' rihaan tanuu uun chij doj, qui'yáa so' á. 'O se vaa nana me rá so' nata' so' rihaan tanuu uun chij doj a —taj Pabló rihaan tanuu yo' a.

¹⁸ Che'é dan nicaj tanuu yo' man xticun' Pabló, ca'anj so' rihaan tanuu uun chij rihaan cunudanj nij tanuu, ne cataj so' rihaan tanuu a:

—Sí cu'naj Pabló sí 'nij taga' ro', canacúun so' manj cuchij rihaan so', ne cachín ni'yaj so' rihanj se vaa ca'na' sí tachruu nihánj rihaan so' qui'yáj a. 'O se vaa nana me rá sí tachruu nihánj nata' so' rihaan so', taj Pabló a —taj tanuu yo' rihaan tanuu uun chij doj a.

¹⁹ Dan me se coró' tanuu uun chij yo' ra'a xticun' Pabló, gaa ne ca'anj yanj roj so', gaa ne xna'anj tanuu yo' man so', cataj so':

—Me nana nata' so' rihanj, rá so' ga —taj so' rihaan sí tachruu yo' a.

²⁰ Gaa ne so' cataj:

—Nij sí israelitá ro', cuyaan guun rá nij so' se vaa cachınj ni'yaj nij so' rihaan so' se vaa a'yuj ca'anj nıcaj so' man Pabló rej cunuú chre' nij sí uun chij rihaan nij so' a. 'O se cataj nij so' se vaa me rá nij so' xcax nij so' cuentá sa' doj che'é Pabló a.

²¹ Tzaj ne se cuchuman rá so' se nana nij so' ma'. 'O se vaa vij chihaa tuvi' nij so' táa doj caráán chrej man Pabló, ne aj cata' tu'va nij so' rihaan Diose se vaa se chá nij so' do', se co'ó nij so' na do', gaa ataa cavi' Pabló

qui'yaj nij so', ne sese se cavi' Pabló qui'yaj nij so', ne ca'vee qui'yaj Diosé sayuun man nij so', taj nij so' nanj á. Ne cuano nihánj me se me ndo'o rá nij so' se vaa cata' tu'vá so' se vaa ya ca'anj nicaj so' man Pabló rihaan nij sí uun chij yo' adonj —taj xticun' Pabló rihaan tanuu uun chij doj a.

²² Ne tanuu yo' ro', na'neé so' chrej man síf tachruu yo', ne ca'ne' so' suun rihaan síf tachruu se vaa se cataj xna'anj so' rihaan a 'o yuvi se vaa aj nata' so' nana vaa danj rihaan tanuu yo' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'neé tanuu uun chij doj man Pabló rihaan síf nicaj suun gobernador cu'naj Félix a

²³ Dan me se canacúun tanuu uun chij yo' man vij nij tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu, ne cataj so' rihaan roj so' a:

—Nícaj roj soj vij cientó tanuu cheé tacoj do', va'nuj chihaa chi' tanuu taj xráa cuayó do', vij cientó tanuu nicaj chruun lanzá do', ne cumán chruun soj cavii soj aga' uun ní corá, ca'anj soj chuman' Cesarea á.

²⁴ Ne quirii soj 'o cuayó quitaj síf cu'naj Pabló, gaa ne cuchí' Pabló rihaan síf nicaj suun gobernador cu'naj Félix, qui'yaj soj, ne dan me se quinanií so' rihaan nij síf israelitá a —taj tanuu uun chij doj cuno roj so' a.

²⁵ Gaa ne qui'yaj so' 'o yanj cartá, ne ase vaa nana nihánj ro', danj vaa nana cachrón so' rihaan yanj cartá yo' a:

²⁶ “Unj sij cu'naj Claudio Lisias ro', 'yáa 'unj yanj cartá nihánj ca'nej 'unj rihaan so' sij nicaj suun gobernador cu'naj Félix sij sa' ndo'o a. Ve'é cayáan so' á.

²⁷ Xa' síf ca'nej 'unj rihaan so' nihánj, tzaj ne quita'aa nij síf israelitá man so', ne guun rá nij so' ticavi' nij so' man so' a. Gaa xcav 'unj cuentá, ne nacaj núj ga' nij tanuu man so', che'é se xcav 'unj cuentá se vaa sij romanó me so' a.

²⁸ Dan me se guun rá 'unj xcav 'unj cuentá me che'é me guun rá nij síf israelitá cutá' nij so' cacun' xráa so', ne che'é dan ca'anj nicaj 'unj man so' rihaan nij síf uun chij rihaan nij so' a.

²⁹ Ne xcav 'unj cuentá se vaa inanj che'é tucuáan nocó' ma'an nij so' me cuta' nij so' cacun' xráa so' a. Tzaj ne taj vaj cacun' chí'ij tumé so' ma'. Taj che'é cavi' so' do', taj che'é qui'nij so' taga' do' ma'.

³⁰ Tzaj ne cataj xna'anj nii rihanj se vaa guun rá ta'aj nij síf israelitá ticavi' nij so' man so', ne che'é dan ca'nej 'unj man so' rihaan so', ne cataj 'unj rihaan nij síf me rá cutá' cacun' xráa so' se vaa cuchí' nij so' rihaan so' ne ca'mii' nij so' ga' so' a”, taj nana cachrón tanuu uun chij doj rihaan yanj cartá ca'neé so' rihaan síf nicaj suun gobernador cu'naj Félix a.

³¹ Dan me se qui'yaj nij tanuu ndaa vaa cataj xna'anj so' rihaan nij so', ne rej nij ca'anj nicaj nij so' man Pabló ndaa chuman' cu'naj Antipatris a.

³² Gaa ne yo'ó güii me se cavii nij tanuu taj xráa cuayó, ca'anj nij so' ga Pabló, ne yo'ó nij tanuu ro', canicaj nij so' chuman' Jerusalén ndaa cuarteé a.

³³ Dan me se gaa catúj nij tanuu taj xráa cuayó ga Pabló chuman' Cesarea, ne nago' nij so' yanj cartá yo' ra'a síf nicaj suun gobernador, ne tacuachén nij so' man Pabló rihaan so' uún a.

³⁴ Gaa quisíj nayaa so' yanj cartá, ne xna'anj so' me estadó cavii Pabló, ne cataj xna'anj nii rihaan so' se vaa cavii Pabló estadó Cilicia a.

³⁵ Gaa ne cataj so' rihaan Pabló a:

—Naquí'yaj cuú 'unj che'é so' asá' ca'na' nij síf cuta' cacun' xráa so' á —taj so' rihaan Pabló a.

Gaa ne ca'ne' so' suun rihaan nij tanuu se vaa ca'anj nicaj nij tanuu man Pabló rá tucuá suun nocóo cune' síf cu'naj Herodes ne tumé nij tanuu man so' a.

24

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' cuta' nii xráa Pabló a

¹ Dan me se cachén 'unj' güii, gaa ne nanij xrej ata suun nocóo doj cu'naj Ananías ndaa chuman' Cesarea, ne ca'anj ta'aj nij síf uun chij rihaan nij yuviij israelitá do', 'o síf a'mii natá cu'naj Tértulo do', ga' so', ne cuta' nij so' cacun' xráa Pabló rihaan síf nicaj suun gobernador a.

² Dan me se gaa canacúun nii ca'na' síf cu'naj Pabló, ne ca'na' Pabló, ne guun che'é síf cu'naj Tértulo cuta' so' cacun' xráa Pabló rihaan síf cu'naj Félix, cataj so':

—Che'é se so' me síf acav ndo'o cuentá ro', che'é dan dínj mán núj sij israelitá, ne naxcav ndo'o chiháan núj,

³ ne cunudanj núj me síf taj se vaa inanj sa' uxrá qui'yáa so', Félix sij sa' ndo'o a. Ne: “O guun ni'yaj ndo'o ni!””, taj taran' núj rihaan so' me rej ma'an vaj núj a.

⁴ Tzaj ne taj che'é guun rmii' so' doj qui'yaj ma'. Ne che'é dan rqueé 'unj rihaan so' se vaa veé danj gaa inaj nimán so', ne cunó so' doj tzin' se nana núj nanj adonj.

⁵ Dan me se xcav núj cuentá se vaa xa' síf nihánj, tzaj ne ase vaa yuvee xij man naa vaa so', ne so' me síf 'yaj se vaa ino vaa rá cunudanj nij síf israelitá yanj rihaan chumii' nihánj ne xra' ta'aj nij so', ne so' me síf uun chij rihaan nij síf nocó' 'o tucuáan ne se tucuaj síf cavii chuman' Nazaret a.

⁶ Ne ndaa guun rá so' qui'yaj chí'ij so' man nuvíi nocóo, ne che'é dan quita'aa núj man

so', ne guun rá núj ca'ne' núj cacun' che'é so' ndaa vaa a'mii tucuaán noco' ma'an núj a.

⁷ Tzaj ne síi cu'naj Lisias tanuu uun chij rihaan taran' nij tanuu man chuman' Jerusalén ro', ca'néj yuvaa so' man síi nihánj ra'a núj,

⁸ ne cataj xna'anj so' rihaan nij síi me rá cuta' cacun' xráá Pabló se vaa ca'na' nij so' rihaan so' nihánj a. Ne dan me se ma'an so' me síi guun nucuaj naqui'yaj cuu che'é nu' rasuun nihánj, ne xcaj ma'an so' cuentá che'é cacun' cuta' núj xráá Pabló nanj adonj —taj síi cu'naj Tértulo cuno síi cu'naj Félix a.

⁹ Gaa ne yo'ó nij yuvij israelitá ro', caraa ndo'ó nij so' cacun' xráá Pabló, ne cataj nij so' se vaa ya vaa se nana síi cu'naj Tértulo yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana ca'mii ma'an Pabló rihaan síi nicaj suun gobernador cu'naj Félix yo' a

¹⁰ Gaa ne guun ra'a síi nicaj suun gobernador cataj so' se vaa ca'vee ca'mii Pabló, ne che'é dan cataj Pabló a:

—Ne'éen 'unj se vaa quisij que'ee yo' guún so' síi a'ne' cacun' che'é nij síi man chiháán núj, ne che'é dan uun niha' raj ca'mii nacaj 'unj che'é ma'anj rihaan so' á.

¹¹ Ne guun nucuaj ma'an so' xcaj so' cuentá se vaa ataa quisij chuvij güii asij cavii 'unj chuman' Jerusalén caraa guee 'unj rihaan Diose a.

¹² Ne rá nuvíi nocoo do', rá nij ve' tucu'yón núj sij israelitá se tucuanj Moisés do', rque chuman' do', ne cano' tuvi' 'unj ga yuvij ma'. Ne a doj ne ca'maan rá nij yuvij qui'yáá 'unj ma'.

¹³ Ne se ca'vee tihaan nij síi nihánj se vaa vaa che'é cuta' nij so' cacun' xráj ma'.

¹⁴ "Tzaj ne cataj yá 'unj rihaan so' se vaa xa' tucuaán tucunáj nij síi nihánj tucuaán ne ro', danj 'yáá 'unj aráj guee 'unj rihaan Diose sij nocoo' nij xii 'unj a. 'O se amán raj nu' nana no' rihaan yanj no' se tucuanj Moisés do', se nana nij síi nata' se nana Diose gaa naá do' a.

¹⁵ Ne nucuaj rá 'unj man Diose ndaa vaa 'yaj ma'an nij síi nihánj se vaa vaa güii cunuu i'na' uún nij síi sa' cavi' do', nij síi chi'ii cavi' do' a.

¹⁶ Che'é dan nu' se vaa 'yáj, tzaj ne ve'é inanj 'yáj che'é rej se guun quitaj cacun' xráj rihaan Diose do', rihaan yuvij do' ma'.

¹⁷ "Dan me se cachén que'ee yo', gaa ne guun rá 'unj rque 'unj caridad rihaan tuvi' 'unj síi niqee ne rque 'unj rasuun guee rihaan Diose, ne che'é dan ca'anj 'unj ndaa chuman' Jerusalén a.

¹⁸ Ne gaa qui'yáá 'unj danj, ne nari' doj síi israelitá cavii estadó Asia mán 'unj rá nuvíi nocoo, ne aj cunuu sa' 'unj rihaan Diose daj vaa taj se tucuanj núj a. Tzaj ne taj vaj yuvij

vaj ga 'unj, ne taj vaj sayuun chi'ii qui'yáá 'unj gaa nari' nij so' manj ma'.

¹⁹ Ne xa' nij so', tzaj ne sese vaa cacun' tumé 'unj rá nij so', ne no' xcúún nij so' ca'na' ma'an nij so' canicun' nij so' nihánj rihaan so' á.

²⁰ Ne sese taj, ne no' xcúún ma'an nij síi nihánj cataj xna'anj nij so' rihaan so' me cacun' tumé 'unj nari' nij so' gaa canicun' 'unj rihaan juntá qui'yaj nij síi atá suun rihaan núj á.

²¹ 'O se vaa orún' nana caguáj 'unj gaa canicun' 'unj rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá yo', ne dan me se cataj 'unj danj: "Maan che'é se 'unj me síi amán rá se vaa vaa güii cunuu i'na' uún nij síi cavi' qui'yaj Diose ro', che'é dan naqui'yaj cuu nij soj che'ej cuan' a", cataj 'unj rihaan nij so' a —taj Pabló rihaan síi nicaj suun gobernador cu'naj Félix a.

²² Ese síi cu'naj Félix ro', me síi quene'en sa' daj vaa se tucuanj ní' sij nocoo' man Jesucristó, gaa ne cataj so' se vaa guun raan doj, gaa ne ca'ne' so' cacun' che'é Pabló a. Che'é dan cataj so':

—Asa' ca'na' tanuu uun chij cu'naj Lisias nihánj, ne naqui'yaj cuú 'unj che'é nij soj á —taj síi cu'naj Félix a.

²³ Ne ca'ne' síi cu'naj Félix suun rihaan tanuu uun chij rihaan 'o' cientó tanuu se vaa cutumé tanuu man Pabló, tzaj ne ca'vee cachee uun Pabló doj, ne ca'vee ca'na' nij tuvi' Pabló raçuúj nij so' doj man Pabló, qui'yaj tanuu, taj síi cu'naj Félix yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa yo'ó 'unj Pabló taga', qui'yaj síi cu'naj Félix a

²⁴ Dan me se cachén doj güii, gaa ne ca'na' síi cu'naj Félix ga' nica' so' chana' israelitá cu'naj Drusila, ne canacúún so' se vaa ca'na' Pabló rihaan so', ne cuno so' nana ca'mii Pabló rihaan so' che'é tucuaán nocoo' ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó a.

²⁵ Dan me se cataj xna'anj Pabló rihaan síi cu'naj Félix se vaa no' xcúún ní' cunuu sa' ní' rihaan Diose ne no' xcúún ní' cutumé ní' man ma'an ní' se vaa ve'é inanj qui'yaj ní' a. Ne ca'mii so' che'é güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij a. Gaa ne cuchu'vi' ndo'ó síi cu'naj Félix, ne cataj so':

—Cuanó nihánj me se ca'anj so' yaj, tzaj ne asa' vaa i'núj rihaan, ne canacunj uún 'unj mán so' á —taj so' rihaan Pabló a.

²⁶ Danj cataj Félix che'é se me rá so' caráán Pabló sa'anj rihaan ma'an so' che'é rej qui'rii so' taga' man Pabló, rá so' a. Che'é dan que'ee güii canacúún so' man Pabló ca'na' Pabló rihaan so', ne ca'mii so' ga Pabló a.

²⁷ Dan me se quisij vij ya' yo' 'nj Pabló taga', gaa ne x'néj suun ra'a síi cu'naj Félix, ne catúj síi cu'naj Porcio Festo a. Ne guun rá síi cu'naj Félix qui'yaj so' se luj che'é nij yuvij

israelitá, ne che'é dan tanáj so' man Pabló taga' a.

25

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj Pabló se vaa guun rá so' naqui'yaj cūu síu nicaj suun emperador che'é so' a

¹ Quisíj va'núj güii yáan síu cu'naj Festo síu nicaj suun gobernador, gaa ne curihanj so' chuman' Cesarea cavii so' ndaa chuman' Jerusalén a.

² Gaa ne nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síu raa doj rihaan nij yuvij israelitá do', cuta' nij so' cacun' xraá Pabló rihaan síu cu'naj Festo a. Gaa ne nucuj

³ cachín nì'yaj nij síu israelitá rihaan síu cu'naj Festo se vaa ca'ne' so' suun se vaa ca'na' Pabló ndaa chuman' Jerusalén a. 'O se guun rá nij so' caraán nij so' chrej ne ticavì' nij so' man Pabló a.

⁴ Che'é dan cataj síu cu'naj Festo se vaa tumé nij tanuu man Pabló chuman' Cesarea a. 'O se rque doj güii nucuj' so' chuman' Cesarea, taj so' a.

⁵ Gaa ne cataj uún síu cu'naj Festo rihaan nij síu israelitá a:

—Che'é dan sese nij tuvì' soj síu guun nucuj ca'anj ndaa chuman' Cesarea ga 'unj ro', ca'anj nij so', ne sese vaa se chí'ij quì'yaj síu cu'naj Pabló, ne cuta' nij so' cacun' xraá Pabló á —taj síu cu'naj Festo rihaan nij so' a.

⁶ Dan me se guun raa síu cu'naj Festo 'o tunj güii chuman' Jerusalén ta' asuun, gaa ne nanii so' ndaa chuman' Cesarea, gaa ne yo'ó güii me se ca'anj quitaj so' chruun xlá sa' rej naqui'yaj cūu so' che'é yuvij, gaa ne ca'ne' so' suun rihaan nij tanuu se vaa ca'na' Pabló rihaan so' quì'yaj nij tanuu a.

⁷ Gaa ne gaa ca'na' Pabló rihaan so', ne man nij síu israelitá nanj ndaa chuman' Jerusalén, ne canicun' nij so' nu' anicaj rej x'nuj Pabló, ne caraa ndo'o nij so' cacun' nocoo xraá Pabló, tzaj ne ne ca'vee tìhaan nij so' se vaa ya ya quì'yaj so' cacun' yo' ma'.

⁸ Gaa ne canicaj Pabló, ca'mii nacaj so' che'é ma'an so', cataj so':

—Taj cacun' quì'yáá 'unj rihaan se tucuanj nij síu israelitá do', rihaan nuvíi nocoo do', rihaan síu nicaj suun emperador cu'naj César do' a ma' —taj Pabló rihaan síu cu'naj Festo yo' a.

⁹ Dan me se guun rá síu cu'naj Festo quì'yaj so' se luj che'é nij yuvij israelitá, ne che'é dan cataj so' rihaan Pabló a:

—Ne me rá so' ca'anj so' ndaa chuman' Jerusalén ne ndaa tì'yaj ca'ne' 'unj cacun' che'é so' che'é nij rasuun nihánj na' —taj so', xná'anj so' man Pabló a.

¹⁰ Gaa ne cataj Pabló rihaan so' a:

—Nihánj me nicún' 'unj rihaan so', sji cune' síu nicaj suun emperador cu'naj César

se vaa ca'ne' so' cacun' che'é yuvij á. Ne che'é dan no' xcúun so' ca'ne' so' cacun' che'é 'unj nanj adonj. Ne quì'yáá 'unj cacun' rihaan a 'ó nij síu israelitá ma'. Ne aj ne'én so' se vaa ya vaa nana nihánj nana a'mii 'unj rihaan so' chuguanj.

¹¹ Dan me se sese vaa cacun' quì'yáá 'unj ne sese vaa che'é ticavì' nii mán 'unj, ne a'vej 'unj cavì' 'unj á. Tzaj ne sese cacun' rmi' inanj me se nana nij síu nihánj, ne taj a 'ó síu nó xcúun tucuachén mán 'unj rihaan nij so' ma'. Cuano nihánj me se achín nì'yáá 'unj rihaan síu nicaj suun emperador cu'naj César se vaa ma'an so' ca'ne' cacun' che'é 'unj adonj —taj Pabló rihaan síu cu'naj Festo a.

¹² Dan me se nuchruj raa síu cu'naj Festo ga nij síu narque chrej man so' daj quì'yaj nij so', gaa ne cataj so' rihaan Pabló a:

—Aj cachín nì'yáá so' rihaan síu cu'naj César se vaa ma'an so' ca'ne' cacun' che'é so' á. Che'é dan ca'anj so' rihaan so' adonj —taj so' rihaan Pabló a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'na' Pabló rihaan síu nicaj suun rey cu'naj Agripa do', rihaan ra'vij so' chana cu'naj Berenice do' a

¹³ Dan me se cachén doj güii, gaa ne síu nicaj suun rey cu'naj Agripa do', chana cu'naj Berenice do', ca'na' chuman' Cesarea, ca'na' nì'yaj roj so' síu nicaj suun gobernador cu'naj Festo a.

¹⁴ Ne guun raa roj so' que'ee güii chuman' Cesarea a. Che'é dan cataj xna'anj síu cu'naj Festo rihaan síu nicaj suun rey yo' che'é Pabló a. Dan me se cataj so':

—Dan me se síu quináj taga' nihánj quì'yaj síu cu'naj Félix me yo' o so',

¹⁵ Ne gaa nuu 'unj chuman' Jerusalén, ne nij xrej atá suun nocoo doj do', nij síu uun chij rihaan nij yuvij israelitá do', cataj xna'anj nij so' rihaan 'unj che'é so', ne guun rá nij so' se vaa narj' 'unj cacun' xraá so' ne quì'yáá 'unj sayuun man so' a.

¹⁶ Gaa ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij so' se vaa nuvé se tucuanj níj síu romanó me tucuachén uun nì' man 'o so' ticavì' nii man so' ma'. Tananj asino yaan cune'én síu ata' cacun' man nij síu cuta' cacun' xraá so', gaa ne ca'mii nacaj so' che'é ma'an so', cataj 'unj rihaan nij so' a.

¹⁷ "Dan me se ca'na' nij so' chuman' Cesarea nihánj, ne ne guun raa 'unj ma'. Tzaj ne yo'ó güii me se quitáá 'unj chruun xlá sa' rej a'ne' 'unj cacun' che'é yuvij, gaa ne ca'ne' 'unj suun rihaan nij tanuu se vaa ca'na' síu 'nij taga' yo' rihaan 'unj quì'yaj nij so' a.

¹⁸ Ne gaa ca'na' so', ne nij síu guun rá cuta' cacun' xraá so' ro', canicun' nij so' ne cuta' ndo'o nij so' cacun' xraá so', tzaj ne nuvé

cacun' chi'ij me cacun' cuta' nij so' xráá so', rá 'unj ma'.

¹⁹Q se ino doj vaa rá nij so' ga síi 'nij taga' yo', ní'yaj nij so' tucuaán noco' ma'an nij so' do', 'o síi cavi' cu'naj Jesús do' a. 'Q se vaa i'na' síi cu'naj Jesús, cataj síi 'nij taga' cu'naj Pabló yo' a.

²⁰"Dan me se ne queñe'én 'unj daj naqui'yaj cuj che'é rasuun vaa danj ma'. Che'é dan xná'anj 'unj man síi cu'naj Pabló yo' sese guun rá so' ca'anj so' chuman' Jerusalén, ne ca'vee ca'ne' 'unj cacun' che'é so' che'é nij rasuun yo', taj 'unj rihaan so' a.

²¹Tzaj ne cachíin ni'yaj Pabló se vaa yo'o' qui'nij so' taga' nihánj ndaa se ca'vee naqui'yaj cuu síi nicaj suun emperador che'é so' a. Che'é dan ca'ne' 'unj suun rihaan nij tanuu se vaa yo'o' cütumé nij so' man Pabló taga' ndaa se ca'nej 'unj man so' rihaan síi cu'naj César yo' a —taj síi cu'naj Festo rihaan síi cu'naj Agripa a.

²²Gaa ne cataj síi cu'naj Agripa rihaan síi cu'naj Festo a:

—Me rá 'unj cunq ma'an 'unj ca'mii snó'o yo' á —taj so' rihaan síi cu'naj Festo a.

—A'yuj me se cunó so' ca'mii so' adonj —taj síi cu'naj Festo rihaan síi cu'naj Agripa a.

²³Ne yo'ó güii me se ve'é ndo'o qui'yaj nij yuvi gaa ca'na' síi nicaj suun rey cu'naj Agripa do', chana cu'naj Berenice do', ne catúj roj so' rá ve' 'yaj nii juntá a. Ne ca'na' tanuu uun chij rihaan 'o múj tanuu ca'na' nij síi raá man chuman' Cesarea yo' ca'na' ga roj so' a. Gaa ne ca'ne' síi cu'naj Festo suun rihaan nij tanuu se vaa ca'na' Pabló rihaan nij so' qui'yaj nij tanuu a.

²⁴Ne gaa catúj Pabló, ne cataj síi cu'naj Festo rihaan síi cu'naj Agripa a:

—Cunó so', sji nicaj suun rey Agripa. Cunoj soj sji cunuu chre' ga núj nihánj á. Nihánj me se ni'yaj nij soj man síi nihánj á. 'Q se rque chuman' Jerusalén do', ndaa ma'an chuman' nihánj do', ca'na' ndo'o nij yuvi israelitá rihanj ne caguáj nij so' cataj nij so' se vaa ne nó xcúün so' gaa i'na' so' doj a ma'.

²⁵Tzaj ne xcax 'unj cuentá se vaa taj se chi'ij qui'yaj so', ne taj che'é ticavi' nii man so' qui'yáá 'unj ma'. Tzaj ne ma'an so' cachíin ni'yaj rihaan síi nicaj suun emperador se vaa ca'ne' ma'an emperador cacun' che'é so', ne che'é dan guun raj se vaa ca'nej 'unj man so' rihaan síi nicaj suun emperador adonj.

²⁶Tzaj ne ne cavii raá 'unj me nana cachron 'unj rihaan yanj ca'nej 'unj rihaan síi nicaj suun emperador yo' che'é cacun' tumé síi nihánj ma'. Che'é dan ca'na' so' rihaan so' sji nicaj suun rey Agripa do', rihaan yo'ó nij soj do', che'é rej naqui'yaj cuu nij soj che'é so' ne cataj xna'anj nij soj rihaan 'unj

me nana cachron 'unj rihaan yanj che'é so' á.

²⁷'Q se snúú rma'an 'unj, sese ca'nej 'unj man 'o síi 'nij taga' rihaan síi nicaj suun emperador, sese nuvi' nana cataj xna'anj 'unj rihaan so' che'é cacun' tumé síi 'nij taga' yo', rá 'unj a —taj síi cu'naj Festo rihaan yo'ó nij so' a.

26

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Pabló rihaan síi nicaj suun rey cu'naj Agripa a

¹Gaa ne cataj síi cu'naj Agripa rihaan Pabló a:

—Ca'vee ca'mii so' che'é so' á —taj so' rihaan Pabló a.

Gaa ne ticun' ra'a Pabló, ne ca'mii nacaj so' che'é ma'an so', cataj so':

²—Aj cavii sa' uxrá 'unj nihánj, che'é se vaa i'núj rihanj ca'mii nacaj 'unj manj rihaan so' cuan', sji nicaj suun rey cu'naj Agripa. Ne nihánj me se ca'mij che'é nu' cacun' cuta' yo'ó nij síi israelitá xráj a.

³'Q se ne'én 'unj se vaa so' me síi nicaj cuentá che'é nu' se tucuanj ní' sji israelitá, ne ne'én so' daj vaa nu' nana noco' ní' a. Che'é dan achíin ni'yáá 'unj rihaan so' se vaa qui'yáá so' se ndo'o, ne gaa inaj nimán so', ne cunó so' nana a'mij á.

⁴"Dan me se gaa síi tachruu mé 'unj, ne cayáan 'unj chuman' Jerusalén ga yo'ó nij síi israelitá, ne aj ne'en cunudanj nij síi israelitá se vaa qui'yáj gaa mej síi tachruu a.

⁵Ne sese guun rá nij so', ne guun nucaj nij so' cataj xna'anj ma'an nij so' se vaa sji fariseo mé 'unj asino yaan, ne qui'yáá 'unj nu' ndaa vaa 'yaj nij síi fariseo, ne nij síi fariseo ro', me síi nicá doj noco' se tucuanj ní' nanj á.

⁶Ne nihánj me se cuta' nij síi israelitá cacun' xráj, ne nicún' 'unj nihánj rihaan so', che'é se guun ya raj se vaa qui'yaj Diose nu' ndaa vaa cata' tu'va so' rihaan xii ní' gaa naá a.

⁷Ne nuvii nigan' yo'o' na'vij cunu' chujij nij x'ne' nij síi israelitá rihaan Diose, che'é se guun ya rá ma'an nij so' se vaa qui'yaj Diose nu' danj che'é nij so' a. Ne che'é rasuun yo' rasuun qui'yaj Diose che'é ní' ro', che'é dan cuta' nij so' cacun' xráj, nanj rey Agripa.

⁸Ne me che'é ne amán rá soj se vaa ca'vee cunu' i'na' uún nij síi cavi' qui'yaj Diose ga.

⁹"Dan me se 'unj nihánj me se gaa rque me se guun ya ya rá 'unj qui'yaj ndo'o 'unj sayuun man nij síi noco' man Jesucristó síi cavii chuman' Nazaret a.

¹⁰Ne danj qui'yáá 'unj rque chuman' Jerusalén nanj á. 'Q se 'unj me síi canu' man que'eej nij síi sa' noco' man Diose taga', ne

rqué nij xrej atá suun nocqo doj se nucuaj rihanj se vaa quí'yáaj danj a. Ne gaa ca'ne' núj cacun' che'é nij so' se vaa cavi' nij so', ne ndaa 'unj me síí cataj se vaa nq xcuún nij so' cavi' nij so' adonj.

¹¹ Ne guun que'ee ndo'o ca'anj 'unj cunudanj nij ve' tucu'yón ní' sij israelitá se tucuanj Moisés, ne quí'yáá 'unj sayuun man nij síí nocq' man Jesús, ne ndaa rqueé 'unj man nij so' ca'mii chí'ii nij so' che'é Jesucristó, ne che'é se ca'maan ndo'o rá 'unj ni'yaj 'unj man nij so', ne ndaa canocó' 'unj man nij so' ndaa yo'ó chuman' naj gan' che'é rej quí'yáá 'unj doj sayuun man nij so' adonj.

¹² "Dan me se gaa quí'yáaj danj, ne 'o güii me se ca'anj 'unj chuman' Damasco, ne aj rqué nij xrej atá suun nocqo doj rej nucuaj, ne ca'neé nij so' mán 'unj ca'anj 'unj quí'yáá 'unj sayuun man nij síí nocq' man Jesucristó yanj chuman' Damasco yo' a.

¹³ Cunó so' nana ca'mij rihaan so' nihánj, nanj rey. 'O se caxuj me yo', ne vaj 'unj chrej, ne rej xta' ro', cuchuguun 'o ya'an nu' anicaj rej nicun' 'unj ga nij síí vaj chrej ga 'unj, ne nucuaj doj ya'an yo' rihaan naán güii á.

¹⁴ Dan me se quinij taran' núj rihaan yo'óo, ne cunó 'unj ca'mii yo'q so' rihaan 'unj, ne xna'ánj hebreo ca'mii so', cataj so': "Me che'é 'yáá so' sayuun manj, ga Saulo'. 'O se me rá so' quí'yáá so' sayuun manj, tzaj ne man ma'án so' 'yáá so' sayuun ase 'yaj scúj o' tacanj rihaan chruun sihaa nicaj síí 'yaj suun ga yuntá nanj á", taj síí ca'mii rihanj a.

¹⁵ Gaa ne taj 'unj: "Me síí mé so', Señor!", taj 'unj, xna'anj 'unj man so' a.

"Gaa ne cataj síí 'nij ra'a man ní': "Unj ro', me Jesús, ne sij 'yáá so' sayuun man mej adonj.

¹⁶ Tzaj ne naxagaa so', canicun' cayá so' á. 'O se nihánj me se curuvi' 'unj rihaan so' che'é se narii 'unj mán so' quí'yaj suun so' rihanj ne nata' so' rihaan yuvii che'é nij rasuun narí' so' cuano do', che'é rej quene'én so' manj do', che'é nij rasuun narí' so' asa' curuvi' uún 'unj rihaan so' rej rihaan doj do' a.

¹⁷ Dan me se tinanii 'unj mán so' rihaan nij síí man chiháan so' yuvii israelitá do', rihaan nij síí yanj do', ne yaj ca'nej 'unj mán so' rihaan nij so',

¹⁸ che'é rej naxra' rihaan nij so' ne xcaj nij so' cuentá quí'yáá so', gaa ne tanáj xcq nij so' rej rmi' rej uun chij síí chree rihaan nij so', ne canicaj nij so' rihaan Diose rej ranga' rej guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá a. Gaa ne ca'vee quinavij nu' cacun' tumé nij so', ne ca'vee cavij sa' nij so' ga nij síí cunuu sa' nimán rihaan Diose, sese cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' mán 'unj, quí'yáá so' á", taj síí 'nij ra'a man ní' rihanj a.

¹⁹ "Ne xcaj so' cuentá, sij nicaj suun rey Agripa. 'O se ne guun nichraj nimanj ma'. Tananj quí'yáá 'unj nu' ndaa vaa cataj Jesucristó rihanj gaa curuvi' so' rihanj rej xta' a.

²⁰ Asino yaan natá' 'unj chuman' Damasco do', chuman' Jerusalén do', nu' estadó Judea do', gaa ne natá' 'unj ndaa rej man nij síí yanj uún a. Natá' 'unj rihaan cunudanj nij yuvii se vaa canicaj nimán nij yuvii canocó' nij so' Diose, ne ve'é quí'yaj nij so' ndaa vaa 'yaj síí canicaj ya nimán nanj adonj.

²¹ Che'é dan quita'aa nij yuvii israelitá mán 'unj rá nuvíi nocqo, ne guun rá nij so' ticavi' nij so' manj a.

²² "Che'é dan nicun' 'unj rihaan nij soj cuano, ne ta'aj soj me síí yanj uun ne ta'aj soj me síí raa atá suun, tzaj ne Diose me síí racuj manj ndaa cuano nihánj, ne che'é dan natá' 'unj se nana Diose rihaan nij soj a. Tzaj ne ne ino vaa nana natá' 'unj rihaan nij soj cuano ga se nana nij síí nata' se nana Diose gaa naá do', se nana ma'an síí cu'naj Moisés do', gaa cataj xna'anj nij so' daj guun rej rihaan nij so' ma'.

²³ Dan me se ma'anj nij so' cataj se vaa síí ca'nej Diose tinanii man yuvii rihaan sayuun me se quiran' so' sayuun, ne guun so' síí cunuu i'na' uún asino yaan rihaan yo'óo nij síí cavi', ne nata' so' nana ya rihaan nij yuvii israelitá do', rihaan nij yuvii yanj do' a —taj Pabló rihaan síí cu'naj Agripa yo' a.

²⁴ Dan me se gaa ca'mii so' danj rihaan síí cu'naj Agripa, ne caguáj síí cu'naj Festo, cataj so' a:

—Snúú so', Pablo. Che'é se tucu'yón ndo'o so' yanj ro', che'é dan guun snuj raá so' nanj á —taj so' rihaan Pabló a.

²⁵ Gaa ne cataj Pabló rihaan síí cu'naj Festo yo' a:

—Ne snuj 'unj, man Festo sij uun chij. Tananj ya vaa nana natá' 'unj, ne nana ve'é vaa nq xcuún ní' cunqo ní' me nij nana yo' a.

²⁶ 'O se sij nicaj suun rey me síí nihánj, ne so' me síí ne'én daj vaa nu' rasuun natá' 'unj rihaan nij soj cuano á. Ne ne chu'ví' 'unj nata' 'unj nu' nana nihánj rihaan so' ma'. 'O se aj xcaj síí cu'naj Agripa nihánj cuentá che'é nu' rasuun nihánj, rá 'unj á. 'O se nuveé rasuun 'nij yuve me rasuun nihánj a man adonj —taj Pabló rihaan síí cu'naj Festo a.

²⁷ Ne cataj so' rihaan síí cu'naj Agripa a:

—Ne cataj so' 'o nana rihanj, Agripa. Amán rá so' daj taj se nana nij síí nata' se nana Diose gaa naá na'. Aj ne'én 'unj se vaa amán rá so' nanj adonj —taj Pabló rihaan síí cu'naj Agripa yo' a.

²⁸ Gaa ne cataj Agripa rihaan so' a:

—Ca'mij sq' doj rihanj, gaa ne cuaj guún 'unj síi noco' man Jesucristó, rá sq' na' —taj Agripa rihaan Pabló a.

²⁹ Gaa ne cataj Pabló rihaan so' a:

—Achíin ni'yaá 'unj rihaan Diose se vaa, ca'vee se doj nana ca'mij, ca'vee se nocojo ndo'o ca'mij, tzaj ne nuveé curuún so' cuchuman rá se nanaj ma'. Tananj me rá 'unj cuchuman rá cunudanj soj sij uno nana a'mij cuano, ne ase vaa 'unj ro', danj gaa soj uún nanj adonj. Tzaj ne se cunumij soj ga aga' ne' nihánj, rá 'unj ma' —taj Pabló rihaan nij so' a.

³⁰ Gaa ne canicun' caya síi nicaj suun rey do', síi nicaj suun gobernador do', chana cu'naj Berenice do', yo'ó nij síi yanj ga nij so' do',

³¹ ne curihanj nij so', ne cataj nij so' rihaan tuvi' nij so' se vaa taj vaj cacun' qui'yaj Pabló, ne ne nó xciún so' cavi' so' do', qui'nij so' taga' do' ma'.

³² Gaa ne cataj síi cu'naj Agripa rihaan síi cu'naj Festo a:

—Sese ne cachinj ni'yaj síi nihánj se vaa ca'ne' César cacun' che'é so', ne ca'vee curihanj so' taga' asuun saj á —taj síi cu'naj Agripa rihaan síi cu'naj Festo a.

27

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'neé síi cu'naj Festo man Pabló ca'anj Pabló chuman' Romá a

¹ Dan me se guun ya rá síi cu'naj Festo se vaa ca'anj núj ndaa yo'óo nocojo Italia rej ne síi nicaj suun emperador cu'naj César a. Gaa ne tacuachén so' man Pabló do', man yo'ó doj síi 'nij taga' do', rihaan 'o tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu, ne Julio cu'naj tanuu yo', ne síi nuu rihaan ma'an síi nicaj suun emperador me so' a.

² Dan me se cavii núj ga tinú' Aristarco síi cavii chuman' Tesalónica chuman' naj estadó Macedonia rque 'o rihoo chéé rihaan na a. Ne xa' rihoo yo', tzaj ne rihoo cavii chuman' Adramitio me yo', ne ca'anj yo' ndaa nij chuman' naj tu'va na ya'anj estadó Asia a.

³ Ne yo'ó güii me se cuchí' núj chuman' cu'naj Sidón, ne ve'é inanj qui'yaj síi cu'naj Julio ga Pabló, ne ca'vej rá so' ca'anj Pabló rihaan nij tuvi' Pabló síi yanj chuman' Sidón yo', che'é rej taj ya'anj nij so' man Pabló a.

⁴ Gaa ne cavii uún núj rque rihoo, ne ca'anj uún rihoo, ne cachén núj rej sur rej nichrun' yo'óo taj rihaan na ya'anj cu'naj Chipre a. 'O se go' ndo'o nana rej rihaan rihoo yo' a.

⁵ Gaa ne cachén uún núj rihaan na ya'anj, ne cachén núj tu'va estadó Cilicia do', estadó Panfilia do', ne cuchí' núj ndaa chuman' Mira chuman' naj estadó Lisia a.

⁶ Ne chuman' yo' ro', nari' tanuu yo' 'o rihoo cavii chuman' Alejandría, ne rihoo ca'anj ndaa Italia me yo' a. Che'é dan cavii núj rque rihoo yo' qui'yaj tanuu yo' a.

⁷ Dan me se nanaj ndo'o cachéé rihoo yo' rque que'ee güii, ne che'é dan sayuun ndo'o vaa cuchí' núj rihaan chuman' Gnido a. Ne ne ca'vee ca'anj núj a doj, qui'yaj nana ma'. Che'é dan cachén núj nichrun' yo'óo taj rihaan na ya'anj cu'naj Creta, ne nichrun' rej cu'naj Salmón rej naj yo'óo Creta cachén núj a.

⁸ Ne sayuun uxrá vaa cachén núj rej yo', ne cuchí' núj ndaa 'o rej cu'naj Buenos Puertos, ne nichrun' naj chuman' yo' ga chuman' cu'naj Lasea a.

⁹ Dan me se aj cachén ndo'o güii, qui'yaj rihoo yo', ne aj cachén güii toco' nij yuvi' israelitá x'naa man ma'an nij so' che'é se aráj guee nij so' rihaan Diose, ne nichrun' quisij dió avii nana yuvaa rihaan na ya'anj a. Che'é dan cuchu'vi' núj se vaa quiran' núj sij man rque rihoo yo' sayuun a. Che'é dan narqué Pabló chrej rihaan nij síi man rque rihoo yo',

¹⁰ ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Ne'én 'unj se vaa xa' rihoo nihánj, tzaj ne sese yo' ca'anj rihoo nihánj, ne quiran' ndo'o nij rasuun man rque rihoo nihánj do', ma'an rihoo nihánj do', sayuun, ne quirí' ndo'o nij yo', qui'yaj nana yuvaa, ne ndaa cavi' ma'an ni' adonj —taj Pabló rihaan nij so' a.

¹¹ Tzaj ne tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu yo' ro', ne cuchuman' rá so' se nana Pabló ma'. Tananj cuchumán rá so' se nana síi tuguá rihoo do', síi si'yaj rihoo do' a.

¹² Dan me se rej cu'naj Buenos Puertos yo' ro', nuveé rej sa' quinaj rihoo nu' dió avii nana yuvaa me rej yo' a. Che'é dan nocojo doj ta'aj nij síi man rque rihoo cataj se vaa guun rá nij so' curihanj rihoo rej yo', ne guun rá nij so' se vaa cuchí' rihoo chuman' Fenice ne guun raan rihoo chuman' yo' nu' dió avii nana yuvaa a. Ne chuman' Fenice ro', me chuman' naj yo'óo cu'naj Creta, ne caráán qui' rihaan nana yuvaa rej chuman' Fenice, rá nij so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun quiran' nij so' rihaan na ya'anj, qui'yaj nana yuvaa a

¹³ Dan me se cavii 'o nana catun' rej rque tu'va na ya'anj, ne guun rá nij so' se vaa guun nucaj nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa guun rá nij so' a. Che'é dan guun che'e rihoo ca'anj rihoo, ne nichrun' yo'óo cu'naj Creta vaj nij so' qui'yaj nana a.

¹⁴ Dan me se doj orá vaj rihoo, gaa ne taj ni'yón cavii 'o nana yuvaa rej xraj rihaan na ya'anj, ne go' uxrá nana yuvaa rihaan rihoo,

ne naná cu'naj Euroclidón me yo' xna'ánj griego a.

¹⁵ Ne ne guun nucuaj rihoo ca'anj rihoo rej rihaan rihoo ne qui'yaj canaán rihoo rihaan naná yuvaa ma'. Che'é dan ca'ne' rá núj, ne canicaj rihoo ne vaj rma'an rihoo, qui'yaj naná yo' a.

¹⁶ Ne cachén núj nichrun' yo'o yo'óo nui taj rihaan na ya'anj, ne yo'óo cu'naj Claudia me yo' a. Ne sayuun uxrá guun nucuaj núj naxcay núj rihoo cunii nocó' rej xcó rihoo xij ne naqui'yaj raan núj man rihoo cunii yo' rque rihoo xij yo' a.

¹⁷ Ne gaa quisij naxcay núj man rihoo cunii yo', ne numij nij so' ne' naqui'yaj raan nij so' man rihoo xij yo' a. Dan me se cuchu'vi' ndo'o nij so' se vaa cano rihoo rihaan yo'óo chruu naj rque na ya'anj rej cu'naj Sirte ne quirij nu' rihoo yo' a. Che'é dan nacué nij so' mantá o' naná rihaan, che'é rej se ca'anj yoo rihoo ma'. Ne me rej ma'an go' naná ro', ca'anj rihoo uún adonj.

¹⁸ Ne yo'óo güii me se che'é se go' uxrá nana rihaan núj, ne che'é dan quirij'ij nij so' nij rasuun man rque rihoo rque na ya'anj,

¹⁹ ne güii va'nuj me se ma'an nij so' ra'a nij so' ri'ij nij so' nij rasuun rásuun ma'an yuvij tuguáj rihoo rque na ya'anj, che'é rej cunuú yoo rihoo ne nij so' a.

²⁰ Ne güii do', yati' do', ne curuvi' ni'yaj núj que'ee güii a ma'. Ne yo'o go' naná yuvaa rihaan núj, ne che'é dan guun ya rá núj se vaa daj chihaa mij se ca'vee quinanj nij rihaan sayuun yo' a ma'.

²¹ Dan me se a 'ó nij sif man rque rihoo ne chá nij so', ne che'é dan canicun' Pabló sca'núj nij so', ne cataj so':

—Ve'é doj sese cuno nij soj se nanaj, tinuj. 'Q se sese ne cavi' ní' yo'óo cu'naj Creta, ne ne quirán' ní' sayuun nihánj, ne ne ca'anj ni'ya cunudanj nij rasuun asuun saj ma'.

²² Ne nihánj me se cunó soj chrej nago' 'unj man soj, ne naqui'yaj niha' soj nimán soj á. 'Q se a 'ó tuvi' nij soj se cavi' ma'. Maan orún' rihoo nihánj ca'anj ni'ya a.

²³ 'Q se 'unj me sif nocó' man Diose, ne 'yaj suun 'unj che'é so', ne ni' cua'aa ro', canicun' yo'o se mozó Diose rihanj,

²⁴ ne cataj so': "Se cuchu'vi' so', man Pablo. 'Q se no xcuún so' canicún' so' rihaan sif cu'naj César, ne nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa aj guun rá Diose se vaa caráan Diose rihaan sayuun che'é so' ga cunudanj nij sif nuu rque rihoo nihánj adonj", taj se mozó Diose rihanj a.

²⁵ Che'é dan naqui'yaj niha' soj nimán soj, tinuj. 'Q se 'unj me sif amán ya rá ni'yaj Diose se vaa qui'yaj Diose nu' ndaa vaa cataj xna'anj se mozó Diose rihanj adonj.

²⁶ Tzaj ne 'o se cataj se mozó Diose rihanj se vaa ya quirí' rihoo nihánj tu'va 'o yo'óo

taj rihaan na ya'anj adonj —taj Pabló rihaan yo'óo nij so' a.

²⁷ Dan me se quisij xca'anj güii vaj núj rihaan na ya'anj cu'naj Adria, qui'yaj naná a. Ne rej yan' ro', guun rá nij sif tuguáj rihoo se vaa daj doj cuchí' núj rihaan 'o yo'óo a.

²⁸ Che'é dan xcaj ta'nga' nij so' me daj metró cunuú nuú na, ne xcaj nij so' cuentá se vaa ico xnu' yaan metró nuú na rej yo' a. Gaa ne na'vij nij so' 'o orá nii, ne xcaj ta'nga' uún nij so', ne xcaj nij so' cuentá se vaa ico chij guee metró cunuú nuú na a.

²⁹ Che'é dan cuchu'vi' nij so' se vaa cano rihoo yo' rihaan yuvej naj rque na ya'anj ne cachran' rihoo a. Che'é dan ca'anj nij so' rej xcó rihoo, ne tananij nij so' ca'anj aga' ganchó rque na ya'anj, che'é rej nucu'lu' aga' yo' rque nij yuvej naj rque na ya'anj, ne canicun' rihoo yo' a. Ne guun ndo'o rá nij so' se vaa cuaj cuaj quisij güii ne guun nucuaj nij so' quene'en nij so' me rej vaj nij so' a.

³⁰ Gaa ne nij sif tuguáj rihoo ro', guun rá nij so' cunanj ma'an inanj nij so', ne quinanj nij so' rihaan sayuun quirán' tuvi' nij so' qui'yaj rihoo yo', rá nij so' a. Che'é dan tu'va rma'an nij so' cataj nij so' se vaa ca'anj nij so' tananj nij so' doj aga' ganchó rque na ya'anj rej tacuún rihoo, ne ca'anj tananj nij so' rihoo cunii yo' rihaan na ya'anj catuu nij so' a.

³¹ Tzaj ne ca'mii Pabló rihaan tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu do', rihaan yo'óo nij tanuu do', cataj so':

—Sese se quináj nij sif nihánj rque rihoo nihánj, ne se ca'vee quinanj ma'an soj rihaan sayuun a ma' —taj Pabló rihaan nij so' a.

³² Gaa ne ca'anj nij tanuu, ca'ne' nij tanuu ne' numij rihoo cunii yo', ne quinij ma'an rihoo cunii yo' rihaan na ya'anj, ca'anj ni'ya ma'an yo' a.

³³ Ne nichrun' rá ranga', ne nago' Pabló chrej man yo'óo nij so' se vaa chá nij so' doj se chá a. Ne cataj so':

—Cuan' me sif 'o xnu' güii quinano' ndo'o rá nij soj, ne a doj ne chá soj se chá ma'.

³⁴ Che'é dan narque 'unj chrej man nij soj cuano se vaa chá soj á. Gaa ne guun nucuaj soj quinanj soj rihaan sayuun nanj á. 'Q se a 'ó yuvé raá a 'ó nij soj se ca'anj ni'ya a ma' —taj so' rihaan yo'óo nij so' a.

³⁵ Sif ca'mii so' danj, gaa ne nicaj so' rachruún, ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é rachruún ni'yaj cunudanj nij so', gaa ne cuxra' ta'aj so' rachruún, ne guun che'e so' chá so' a.

³⁶ Gaa ne guun niha' rá cunudanj nij so', ne ndaa ma'an nij so' chá uún a.

³⁷ Ne cunudanj núj sij vaj rque rihoo yo' ro', me vij cientó táá va'nuj chihaa xnu' yaan ya yuvij a.

³⁸ Ne gaa quisij caraa rque nij so', ne quiril'ij nij so' nu' 'núú trigó rihaan na ya'anj, che'é rej gaa yoo doj rihoo a.

³⁹ Dan me se quisij güii, ne quene'en núú yo'óó, tzaj ne ne cunuú yaan núú yo'óó yo' a ma'. Tzaj ne quene'en nij so' 'o rej atúj yanij doj tzin' na ya'anj, ne naj yo'óó chruú tu'va na ya'anj rej yo' a. Ne guun rá nij so' ca'anj rihoo rej yo' sese ca'vee ca'anj rihoo a.

⁴⁰ Che'é dan ca'ne' nij so' ne' noco' nij aga' ganchó, ne quináj nij aga' ganchó rque na ya'anj, qui'yaj nij so' a. Ne nache nij so' ne' numji chruun tuguáj rihoo, ne naxumaan mantá rej tacúún rihoo, qui'yaj nij so', ne guun rá nij so' go' nana rihaan mantá ne ca'anj rihoo rej naj yo'óó chruú yo', rá nij so' a.

⁴¹ Tzaj ne ca'anj rihoo canó rihoo xráá 'o tacaan yo'óó chruú naj rque na, ne raan canó tacúún rihoo yo'óó chruú, ne ne ca'vee curihañj yo' a ma'. Ne nucuaj ndo'o go' na rej xcó rihoo, ne daj doj quiril' rej xcó rihoo, qui'yaj na yo' a.

⁴² Ne guun rá nij tanuu ticavi' nij so' man nij síi 'nij taga' tumé nij so', che'é rej se ca'vee go' nij so' xtáj rihaan na ne cunanj nij so' rihaan nij tanuu a.

⁴³ Tzaj ne tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu ro', ne ca'vej rá so' cavi' Pabló ma'. Che'é dan caráán so' chrej se qui'yaj yo'óó nij tanuu danj ma'. Ne ca'ne' so' suun se vaa nij síi ne'en go' xtáj rihaan na ro', güej asino nij so' rihaan na go' nij so' xtáj rihaan na ca'anj nij so' rihaan yo'óó a.

⁴⁴ Ne yo'óó nij so' ro', cano' nij so' rcuchra' do', chruun cavii rihoo yo' gaa cachran' rihoo do', ne ca'anj nij so' rihaan yo'óó yo', taj so' a. Ne danj qui'yaj nij so', ne cuchi' cunudanj nij so' rihaan yo'óó, ne quinanii cunudanj nij so' a.

28

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Pabló yo'óó cu'naj Malta a

¹ Dan me se gaa cuchi' sa' núú yo'óó taj rihaan na ya'anj yo', ne xcax núú cuentá se vaa yo'óó cu'naj Malta me yo' a.

² Ne nij síi chihanj yo'óó yo' ro', ve'é uxrá qui'yaj nij so' ga núú a. 'O se nicaj tuvi' ndo'o nij so' ga núú, ne che'é se caman' maan ne acuj tíha', ne che'é dan naran' nij so' ya'an cunuú guun núú a.

³ Gaa ne naran' Pabló 'o nánj rca', ne cuta' so' rihaan ya'an a. Ne che'é se ya'aan ndo'o ya'an, ne che'é dan curihañj 'o xcuáá yuva rque rca' yo', ne canó xo' ra'a Pabló a.

⁴ Ne gaa quene'en nij síi man rej yo' se vaa noco' xcuáá ra'a Pabló, ne cataj nij so' rihaan tuvi' nij so' a:

—Ya ya sjj ticavi' yuviij me síi nihánj nanj á. 'O se nda' se quinanii so' rihaan na ya'anj,

tzaj ne che'é se tumé so' cacun', ne che'é dan ne nq xcúún so' gaa i'na' so' ma' —taj nij so' rihaan tuvi' nij so' a.

⁵ Tzaj ne nacunan' Pabló ra'a so', ne quiniñ xcuáá rihaan ya'an, ne ne qui'yaj chí'ii xcuáá a doj man Pabló a ma'.

⁶ Tzaj ne nij síi man yo'óó yo' ro', guun rá nij so' se vaa caraa cu'maan ra'a so', ase taj ni'yón cavi' so' ne naxru' so' rihaan yo'óó, tzaj ne gaa guun raan na'vij nij so' quiran' so' danj, ne gaa quene'en nij so' se vaa ne quiran' so' a doj se chí'ii, ne noná nij so' se nana nij so', ne cataj nij so' se vaa 'o ya'anj me Pabló a.

⁷ Dan me se nichrun' rej yo' me se naj to'óó síi uun chij doj rihaan yo'óó taj rihaan na ya'anj yo', ne Publio cu'naj so' a. Ne nicaj tuvi' so' ga núú, ne va'núj güii ve'é taj ya'anj so' man núú a.

⁸ Dan me se naca ndo'o rej Publio yo', ne naj so' rihaan yuvéé, ne ran' ndo'o so' chí'ii ton a. Gaa ne catúj Pabló rej naj so', ne cachíin ni'yaj Pabló rihaan Dióse che'é so', gaa ne cuta' Pabló ra'a Pabló xráá so', ne dan me se nahuun sa' so', qui'yaj Pabló a.

⁹ Gaa quisij qui'yaj Pabló danj, ne yo'óó nij síi anó chí'ii yanj yo'óó yo' ro', ca'na' nij so' uún rihaan Pabló, ne nahuun sa' nij so', qui'yaj Pabló a.

¹⁰ Gaa ne caráj cochroj uxrá nij so' rihaan núú, ne gaa curihañj núú yo'óó yo', ne rque nij so' rihaan núú cunudanj nij rasuun cachíin man núú a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchi' Pabló chuman' Romá a

¹¹ Dan me se cachén vaa'núj yavii, gaa ne cavii núú rque yo'óó rihoo che'é rihaan na ca'anj núú a. Ne xa' rihoo yo', tzaj ne rihoo quináj sa' tu'va yo'óó taj rihaan na ya'anj yo' nu' nij yavii avii nana yuva me yo', ne rihoo cavii chuman' Alejandria me yo', ne nq se tinanga' roj ya'anj cuaté cu'naj Cástor ga Pólux rihaan rihoo yo' a.

¹² Dan me se cuchi' núú chuman' cu'naj Siracusa, ne va'núj güii caran' núú chuman' yo' a.

¹³ Gaa ne cavii uún rihoo chuman' Siracusa, ne cachén rihoo nichrun' tu'va na ya'anj, ne cuchi' rihoo ndaa chuman' Regio a. Gaa ne cachén 'o güii, gaa ne cavii 'o nana rej rque rihaan na ya'anj, ne ca'anj rihoo, ne rque vij güii cuchi' núú ndaa chuman' cu'naj Puteoli a.

¹⁴ Ne chuman' Puteoli ro', nari' núú doj tinúú ní', ne cachíin ni'yaj nij so' rihaan núú se vaa caran' núú chij güii ga nij so' a. Ne gaa quisij chij nij güii, ne nayón núú chrej, ne ca'anj núú chrej vaj ndaa chuman' Romá a.

¹⁵ Ne cuchi' nana che'é núú rihaan nij tinúú ní' síi yanj chuman' Romá, ne ca'na' nij so' narí' tuvi' nij so' ga núú chuman'

cu'naj Foro de Apio do', chuman' cu'naj Tres Tabernas do' a. Ne gaa quene'en Pabló man nij so', ne nago' so' graciá rihaan Diose, ne nari' nucuaaj nimán so' a.

¹⁶ Ne gaa quisij catúj núj chuman' Romá, ne tacuachén tanuu uun chij rihaan 'o cientó tanuu man nij síi 'nij taga' rihaan yo'ó tanuu uun chij doj, ne ca'vej rá nij síi nicaj suun carañ' Pabló rá 'o ve' ne cayáán orún' so' ga tanuu tumé man so' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii Pabló ga nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá yanj chuman' Romá a

¹⁷ Dan me se cachén va'núj güii, gaa ne canacúun Pabló man nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá yanj chuman' Romá se vaa cunuq chre' nij so' ga so' a. Ne gaa quisij cunuq chre' nij so', ne cataj so' rihaan nij so' a:

—Xa' 'unj nihánj, tzaj ne taj vaj cacun' quiyáa 'unj rihaan tuvi' ní' sij israelitá do', rihaan se tucuañj xii ní' do' man tinuj. Tzaj ne tuvi' ní' síi yanj chuman' Jerusalén ro', numij nij so' manj ne tacuachén nij so' manj rihaan nij síi romanó adonj.

¹⁸ Ne nij síi romanó ro', taj se vaa taj che'é cavi' 'unj rá nij so' gaa naquiyaj çu nij so' che'ej ma'. Ne guun rá nij so' quirij nij so' taga' manj a.

¹⁹ Tzaj ne cuta' ndo'o nij síi israelitá yo' cacun' xráj, ne che'é dan nó xcúnj cachñj nilyáj rihaan síi cu'naj César se vaa ca'ne' so' cacun' che'ej a. Tzaj ne taj a 'ó cacun' cuta' 'unj xráa soj sij man chiháán 'unj ma'.

²⁰ Che'é dan canacúun 'unj man nij soj ca'na' soj, che'é se guun rá 'unj quene'én 'unj man soj do', ca'mii 'unj ga soj do' a. 'O se che'é síi ca'vee quiyaj cavi' sa' ní' sij israelitá me se numii 'unj 'yaj aga' ne' nihánj adonj —taj Pabló rihaan yo'ó nij síi israelitá yo' a.

²¹ Gaa ne cataj nij so' rihaan Pabló a:

—Xa' nij tuvi' ní' síi yanj estadó Judea, tzaj ne taj yanj cartá ca'née nij so' rihaan núj nayaá núj ma'. Ne a 'ó tinúú ní' ne ca'na' rihaan núj nata' nana chi'ij che'é so' rihaan núj ma'.

²² Ne vaa che'é cataj ma'an so' rihaan núj daj uun rá so', rá núj a. 'O se tucuaán ino nocq' nij tuvi' nij soj me se ne'en núj se vaa me rej ma'an a'mii chi'ij yuvij che'é tucuaán yo' nanj á —taj nij so' rihaan Pabló a.

²³ Dan me se cacrón nij so' güii ca'na' uún nij so' ve' yanj Pabló, ne güii yo' me se ca'na' que'ee tuvi' nij so' a. Gaa ne nata' Pabló rihaan nij so' che'é suun uun chij Diose nimán yuvij do', rihaan chumij nihánj vaa güii do' a. Ne nayaá so' se tucuañj síi cu'naj Moisés do', nana cacrón nij síi nata' se nana Diose rihaan yanj gaa naá do', ne cataj xna'anj so' me che'é no xcúun nij so'

cuchuman rá nij so' cunq' nij so' se nana Jesucristó a. Dan me se asij na'yaan guun che'e so' ca'mii so' rihaan nij so', ne ndaa ca'anj güii navij ca'mii so' a.

²⁴ Ne ta'aj nij so' ro', cuchumán rá se nana so', ne yo'ó ta'aj nij so' ne cuchuman rá nana yo' ma'.

²⁵ Ne ne guun cuyaán rá cunudanj nij so' a ma'. Ne guun che'e nij so' ca'anj nij so' a. Tzaj ne gaa ataa ca'anj nij so', ne ca'mii Pabló orún' nana rihaan nij so', cataj so':

—Cunaj uxrá vaa nana nihánj nana rque Nimán Diose rihaan xii ní' gaa ca'mii síi cu'naj Isaías síi nata' se nana Diose gaa naá rihaan nij so' a.

²⁶ Nana ca'mii Isaías rihaan nij so' me nana ca'mii ma'an Diose rihaan so' a: “Cuchj' so' rihaan nij so' ne cataj xna'anj so' rihaan nij so' se vaa catuu uxrá nana xréé nij so', tzaj ne se xcax nij so' cuentá ma'. Ne nilyaj uxrá nij so', tzaj ne se quene'en nij so' ma'.

²⁷ 'O se caráán ma'an nij yuvij nihánj rihaan nij so' che'é rej na'vej rá nij so' quene'én ma'an nij so', ne caráán nij so' xréé nij so', che'é rej na'vej rá nij so' cunq' nij so' uún a. Ne ne atúj nana nimán nij so', 'yaj nij so', che'é yan na'vej rá nij so' xcax nij so' cuentá ne canicaj nimán nij so' ma'. 'O se na'vej rá nij so' nahuun sa' nimán nij so' quiyáa 'unj a man adonj”, me se nana Diose ca'mii síi cu'naj Isaías gaa naá a.

²⁸ Che'é dan xcax soj cuentá se vaa aj ca'anj nana nihánj rihaan nij síi yanj, ne nij so' me síi cuchuman rá se vaa tinanij Diose man nij so' rihaan chrej chi'ij uun chij nimán nij so' a. 'O se nij so' me síi cunq' ya nana nihánj nanj á —taj Pabló rihaan nij síi uun chij rihaan nij yuvij israelitá yanj chuman' Romá yo' a.

²⁹ Sij ca'mii so' danj, gaa ne cavi' nij yuvij israelitá yo' ca'anj nij so', ne ca'mii canó tuvi' ma'an nij so' ga tuvi' nij so' a.

³⁰ Dan me se vij ya yo' cayáán Pabló chuman' Romá yo', ne ma'an so' go' tu'vee ve' ne so' a. Ne ve'é ca'mii so' ga cunudanj nij síi ca'na' nilyaj man so' a.

³¹ Ne ca'mii nataj so' che'é suun uun chij Diose nimán yuvij do', rihaan chumij nihánj vaa güii do', ne tucu'yón so' se nana Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne a doj ne kuchu'vj' so', ne ne caráán nii chrej rihaan so' quiyaj so' danj a ma'.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pablo ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Romá a

¹ 'Unj me síi cu'naj Pablo, ne 'yaj sunj rihaan Jesucristó a. Dan me se canacúún Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol che'é rej nata' 'unj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii,

² ne dan me se gaa naá cataj Diose rihaan nij síi nata' se-nana Diose gaa naá, ne vaa güii tñanii ya Diose man yuvii rihaan sayuun, ne cuno nij síi nata' se-nana Diose, ne cachron nij so' nana ca'mii Diose rihaan yanj cu'naj danj Diose nanj adonj.

³⁻⁴ Dan me se cataj xna'anj Diose che'é Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní, ne dan me se ta'nii Diose me Jesucristó, ne sijn noco' xna'anj tuvi' ga síi cu'naj David síi cane gaa naá me so', ne dan me se ase vaa nee man síi cu'naj David ro', danj vaa nee man so' uún, tzaj ne cavi' so', gaa ne cunuu i'na' uún so', ne che'é dan me ne'en ní' se vaa ya ta'nij Diose me so' ne síi sa' nimán me uún so' a.

⁵ Inanj che'é Jesucristó me qui'yaj Diose se luj che'ej se vaa cune' Diose manj ca'anj 'unj rihaan nij yuvii yaní a. Dan me se ne ca'anj 'unj rihaan nij yuvii israelitá ma'. Tzaj ne ca'anj 'unj rihaan nij yuvii yaní, ne dan me se me rá Diose cataj xna'anj 'unj se-nana Diose rihaan nij yuvii yaní yo', che'é rej cuchuman rá nij so' nana sa' yo', gaa ne cuno nij so' rihaan Diose adonj.

⁶ Ne yuvii yaní me ta'aj nij soj uún, ne canacúún Jesucristó man ma'an soj sijn yaní canoco' soj man so' adonj.

⁷ Dan me se 'yáa 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan nij soj sijn yanj chuman' Romá sijn 'ee ndo'o rá Diose man, ne dan me se canacúún Diose man soj guun soj síi gaa sa' nimán, ne me raj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' qui'yaj se luj che'é soj, ne me raj gaa xej nimán soj, qui'yaj uún roj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me ndo'o rá síi cu'naj Pablo cuchí' so' chuman' Romá a

⁸ Cuno yuvii man nu' cachra' rihaan chumij se vaa amán rá nij soj ni'yaj soj Diose, ne che'é dan me nago' 'unj gracia rihaan Diose, ne racuúj Jesucristó mán 'unj nago' 'unj gracia rihaan Diose che'é cunudanj soj ei.

⁹ Dan me se 'yaj suun 'unj rihaan Diose, ne natá' 'unj nana sa' se-nana ta'nii Diose síi cu'naj Jesucristó, ne che'é dan ne'en Diose

se vaa ya ya niganj achíin ni'yáj rihaan Diose che'é soj ei.

¹⁰ Ne gaa achíin ni'yáj rihaan Diose, ne achíin ni'yáj che'é soj, ne dan me se achíin ni'yáj rihaan Diose se vaa ca'vej so' cuchij chiháan soj vaa güii,

¹¹ ne me raj quene'enj man soj, ne me raj narquej chrej nucuaaj man soj, che'é rej quinari' nucuaaj nimán soj a.

¹² Dan me se nucuaaj ndo'o rá cunudanj ní' man tuvi' ní', ne che'é dan me asa' nari' tuvi' ní', ne narque ní' chrej nucuaaj man tuvi' ní' á.

¹³ Ne me raj quene'en soj se vaa guun que'ee güii cachronj cuchij chiháan soj, tñuj, nocoj. Tzaj ne ne ca'vee cuchij, che'é se vaa ndo'o suun rihanj, tzaj ne ase vaa natá' 'unj rihaan yo'ó nij yuvii yaní ro', danj gaa guee nata' 'unj rihaan soj a. Ndaa síj, gaa ne cunuu rií doj tuvi' ní', qui'yaj ní' adonj.

¹⁴ Dan me se che'é se no xcúún 'unj nata' 'unj rihaan cunudanj nij yuvii yaní ro', che'é dan nata' 'unj rihaan soj, ne dan me se rihaan nij síi man chuman' nocoj do', rihaan nij síi yanj qui' do', rihaan nij síi avii raá do', rihaan nij síi ne nicaj cuentá do', rihaan cunudanj nij so' natá' 'unj a.

¹⁵ Che'é dan niha' ndo'o raj cuchij chuman' Romá ca'mii natáj 'unj se-nana Diose nana sa' rihaan soj uún adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa ndo'o yu'vee nó se-nana Diose nana sa' a

¹⁶ Taj a doj chrej na'aj nó rihanj ca'mij se-nana Diose nana sa' ma'. 'O se nana nucuaaj uxra me se-nana Diose, ne dan me se ca'mii Diose se-nana Diose cuno yuvii, ne cuchuman rá nij yuvii cuno nij yuvii nana, ne tñanii Diose man nij yuvii rihaan sayuun, ne dan me se asino yaan me rá Diose tñanii Diose man nij yuvii israelitá rihaan sayuun, ne me rá uún Diose tñanii Diose man nij yuvii yaní rihaan sayuun uún adonj.

¹⁷ Dan me se cataj se-nana Diose rihaan ní' se vaa ca'vee cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose, qui'yaj Diose, gaa ne amán rá ní' ni'yaj ní' Diose, ne che'é dan cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose a. Ndaa síj, gaa ne cuchuman doj rá ní' ni'yaj ní' man Diose a. Veé 'o cuyaán vaa nana nihánj ga nana no rihaan danj Diose, taj yo' se vaa: "Maan che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' man Diose, che'é dan cunuu sa' nimán ní', ne gaa i'na' ní' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj", taj danj Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' qui'yaj yuvii a

¹⁸⁻¹⁹ Aj cataj xna'anj Diose síi nicun' xta' rihaan ní' se vaa a'maan rá Diose ni'yaj Diose cunudanj se chí'í 'yaj nij yuvii, ne me

rá Diose xcaj nij yuvij cuentá se vaa síf uun chij sa' me so', ne che'é dan qui'yaj Diose daj a rasuun man rihaan chumij nihánj ni'yaj yuvij a. Aj ne'en yuvij rasuun, ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa síf uun chij sa' ndo'o me Diose, tzaj ne inanj cacun' 'yaj nij yuvij, ne che'é dan taj se 'ya' cunq nij yuvij nana ya a ma'. Che'é dan me a'maan rá Diose ni'yaj Diose man nij yuvij a.

²⁰ Dan me se gaa qui'yaj Diose chumij, ne curuvi' nu' rasuun qui'yaj Diose ni'yaj yuvij, ne nuvi' ma'an Diose ni'yaj yuvij, tzaj ne ne'en yuvij nij rasuun qui'yaj Diose, ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa síf uun chij ndo'o me Diose, ne dan me se xcaj nij yuvij cuentá se vaa ya orún' so' me Diose, ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa gaa nucuaj ndo'o Diose nu' cavii nu' ca'anj, rá Diose a. Che'é dan sese cataj nij yuvij se vaa ne ne'en nij yuvij daj vaa Diose, ne síf ne me nij yuvij nanj adonj. 'Q se aj quene'en nij yuvij nu' rasuun qui'yaj Diose adonj.

²¹ Dan me se aj quene'en nij yuvij daj vaa Diose, tzaj ne ne cataj nij yuvij se vaa sa' vaa Diose ma'. Ne nago' nij yuvij graciá rihaan Diose ma'. Me rá nij yuvij cavii raá ma'an nij so' daj vaa Diose, tzaj ne se guun nucuaj nij so' qui'yaj nij so' danj ma'. Che'é dan inanj raá ma'an nij so' vaj nij so', ne ne ca'vee xcaj nij so' cuentá a ma'.

²² Síf çu raá me nij so', taj ma'an nij so', tzaj ne ca'mii ne nij so', ne tananj nahuun nij so' síf ni'yon doj a.

²³ Diose me síf ve'é ndo'o vaa, ne daj chihaa míj ne avi' so', ne che'é dan no xcuún yuvij canoco' yuvij man so' adonj. Tzaj ne na'vej rá nij yuvij canoco' nij yuvij Diose ya ma'. Maan se yuvij do', xtá' do', xcuu do', xcuáá do', tinanga' nij yuvij, ne yo'ó rasuun 'anj ni'ya un rihaan yo'ó nihánj tinanga' nij so', ne taj nij so' se vaa ya'anj me tinanga' nij so', taj nij so' nanj adonj.

²⁴ Che'é dan ca'ne' rá Diose ga nij so' qui'yaj nij so' me se nij me rá ma'an nij so' qui'yaj nij so', ne inanj se nij ndo'o qui'yaj nij so' nanj adonj. Dan me se qui'yaj ndo'o nij so' cacun' man ma'an nij so', ne inanj se nij qui'yaj nij so' ga tuvi' nij so',

²⁵ Ne se-nana Diose nana ya ne ca'vej nij so' cunq nij so' a ma'. Maan se nana ne cuno nij so' nanj adonj. Ne na'v'ij nij so' rihaan nij rasuun qui'yaj Diose, tzaj ne rihaan ma'an Diose ne na'v'ij nij so' ma'. Ne Diose me síf guun chij uxrá rihaan cunudanj rasuun nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

²⁶ Che'é dan ca'ne' rá Diose ga nij yuvij qui'yaj ma'an nij yuvij se nij, ne nij chana me se ne ca'vej rá nij chana cotoj nij no' ga nica nij no' a ma'. 'Q se naqui'yaj nij ta'aj nij chana chii man nij chana, ne otoj nij no' ga tuvi' chana ma'an nij no' nanj adonj.

²⁷ Ne adí' se 'yaj nij chana ga tuvi' chana nij no' ro', danj qui'yaj guee nij snó'o uún ga tuvi' snó'o so' uún nanj adonj. Dan me se síf cotoj nij snó'o ga nica nij so', ne guun rá nij so' cotoj nij so' ga tuvi' snó'o nij so', ne nij ndo'o qui'yaj nij snó'o, ne quiran' nij so' sayuun che'é se nij qui'yaj nij so' adonj.

²⁸ Ne ca'vej rá nij yuvij quene'en nij yuvij daj vaa Diose a ma'. Che'é dan ca'ne' rá Diose ga nij yuvij, ne navij raá nij yuvij snúu nanj á. Ndaa síf, gaa ne inanj se nij 'yaj nij yuvij, ne dan me se 'yaj nij so' inanj se na'vej rá Diose qui'yaj nij so' nanj adonj.

²⁹ Quij vaa nimán nij yuvij a. Inanj me rá nij yuvij guun nij yuvij síf ru'vee doj, ne uun xcoj ruvaa rá nij yuvij ni'yaj nij so' tuvi' nij so' a. Ticavi' nij yuvij tuvi' nij yuvij, gaa ne anicaj nij yuvij unu' nij so' a. Nano' ndo'o nij yuvij daj qui'yaj nij yuvij, qui'yaj chi'ij nij yuvij man tuvi' nij yuvij a. Nanó nij so' cuentó ne che'é tuvi' nij so',

³⁰ ne nij a'mii nij so' che'é tuvi' nij so' a. Na'vej uxrá rá nij so' ne'en nij so' Diose a ma'. Inanj nana xcoj ruvaa a'mii nij so' ga tuvi' nij so' a. Síf sa' uxrá me nij so', rá nij so', ne che'é dan guun chij nij so', rá nij so' a. Niganj yaj a'yuj nuchruj raá nij so' daj gaa qui'yaj nij so', qui'yaj chi'ij nij so' man tuvi' nij so' a. Ne uno nij so' a'mii rej nij so' a'mii nii nij so' a'mii a ma'.

³¹ Síf ni'yon me nij so', ne a 'ó tuvi' nij so' ne nucuaj rá ni'yaj man nij so' a ma'. Ne 'ee rá nij so' tuvi' nij so' ma'.

³² Ne'en nij so' se vaa quiran' nij so' sayuun, qui'yaj Diose, tzaj ne ne acaj nij so' cuentá ni'yaj nij so' nana a'mii Diose a ma'. Maan se inanj cacun' 'yaj nij so', ne ndaa niha' rá nij so' ni'yaj nij so' man yo'ó yuvij 'yaj cacun' adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Diose asa' ca'ne' Diose cacun' che'é 'q' o' yuvij a

¹ Me che'é taj so' se vaa orún' tuvi' so' tumé cacun' ga. 'Q se 'o' cuyaan vaa cacun' 'yaj ma'an so' ga cacun' 'yaj tuvi' so', ne sese cuta' so' cacun' xráá tuvi' so', ne cuta' uún nii cacun' xráá ma'an so' adonj.

² Ya uxrá Diose me síf ca'ne' cacun' che'é cunudanj síf 'yaj danj adonj. Dan me se inanj nana ya ca'mij Diose guii ca'ne' so' cacun' che'é yuvij, ne nu' síf chi'ij ro', quiran' ndo'o nij so' sayuun, qui'yaj Diose ei.

³ Dan me se utá' so' cacun' xráá tuvi' so', ne 'o' cuyaan vaa cacun' 'yaj ma'an so' uún a. Asa' ca'vee quinanj so' rihaan sayuun asa' ca'ne' Diose cacun' che'é cunudanj yuvij, rá so' ga.

⁴ Me che'é ne guun ya rá so' se vaa me rá Diose qui'yaj sa' Diose che'é so' ga. Ne me rá uún Diose caraá x'naa Diose che'é so'

adonj. Na'vej rá Diose qui'yaj Diose sayuun mán so' ma'. Ne ne'én so' ase Diose me síf 'ee rá ni'yaj mán so' a. Ne me rá Diose canicaj nimán so' canoco' so' man so' adonj.

⁵ Tzaj ne veé dan me se na'vej uxrá rá so' tanáj so' chrej nocó' so', ne na'vej rá so' canicaj nimán so' canoco' so' man Diose ma'. Ne vaa güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij, ne ca'mii ya Diose, ne caxrii yuvaa Diose man cunudanj nij síf tumé cacun', ne dan me se caxrii yuvaa Diose man ma'án so' uún adonj. Ma'án so' qui'yaj caxrii yuvaa Diose mán so' nanj á.

⁶ Dan me se ca'ne' Diose cacun' che'é 'o 'o yuvij, ne sese sa' qui'yaj yo'q so', ne sa' qui'yaj Diose ga so', ne sese yo'q so' qui'yaj cacun', ne ca'anj so' rihaan ya'an, qui'yaj Diose a. Danj gaa qui'yaj Diose adonj.

⁷ Dan me se ta'aj yuvij racuj man tuvi' nij so', ne inanj 'yaj nij so' se sa' che'é tuvi' nij so', che'é rej cataj Diose se vaa sa' qui'yaj nij so' a. Me rá nij so' cayáan nij so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne ya uxrá danj gaa qui'yaj Diose á. Cayáan nij so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj Diose adonj.

⁸ Xcoj ruvaa ndo'o rá yo'ó ta'aj yuvij, ne ne uno nij so' nana ya ma'. Maan se tucuaán chi'ii inanj noco' nij so', ne che'é dan caxrii yuvaa Diose man nij so' a.

⁹ Qui'yaj Diose sayuun man cunudanj nij síf qui'yaj se nij, ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, qui'yaj Diose, ne asino ca'ne' Diose cacun' che'é nij síf israelitá, gaa ne guun che'e so' ca'ne' so' cacun' che'é nij yuvij yanij a.

¹⁰ Tzaj ne sa' uxrá qui'yaj Diose ga nij yuvij qui'yaj se sa', ne Diose me síf cataj se vaa sa' qui'yaj nij so', ne gaa xej nimán nij so', ne se kuchu'vi' nij so', qui'yaj Diose ma'. Danj qui'yaj uún Diose che'é nij yuvij israelitá qui'yaj se sa', gaa ne danj qui'yaj uún so' che'é nij yuvij yanij a.

¹¹ Veé 'o cuyaan vaa cunudanj ní' rihaan Diose, ne 'o cuyaan qui'yaj Diose che'é 'o 'o ní', ne dan me se ase vaa qui'yaj ní' gaa cayáan ní' rihaan chumii nihánj ro', danj gaa guce qui'yaj Diose ga ní' adonj.

¹² Yuvij noco' se-tucuanj Moisés me nij yuvij israelitá, ne che'é dan, sese ne 'yaj nij yuvij israelitá nu' se-tucuanj Moisés, ne qui'yaj Diose sayuun man nij so' a. Ne noco' nij yuvij yanij se-tucuanj Moisés, tzaj ne ne'en ma'an nij so' daj me rá Diose qui'yaj nij so', ne che'é dan quiran' nij so' sayuun sese se ca'vej rá nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa taj Diose adonj.

¹³ Ca'vee se ne'en uxrá ní' daj vaa se-tucuanj Moisés, tzaj ne sese se qui'yaj ní' ndaa vaa taj tucuaán yo', ne se cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose ma'. Tzaj ne sese qui'yaj ní' ndaa vaa taj tucuaán yo', ne ya cunuú sa' nimán ní' rihaan Diose adonj.

¹⁴ Nda' se ne ne'en nij yuvij yanij se-tucuanj Moisés, tzaj ne avii inanj raa ma'an nij so' qui'yaj ma'an nij so' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj yuvij adonj. Ne'en ní' se vaa 'yaj ma'an nij so' se vaa me rá Diose qui'yaj nij so', ne xcaj ní' cuentá se vaa nicaj nij so' tucuaán me rá Diose canoco' yuvij,

¹⁵ ne che'é se vaa 'yaj nij so' ro', che'é dan ne'en ní' se vaa ne'en ma'an nij so' daj me rá Diose qui'yaj yuvij, ne dan me se sese 'yaj nij so' se nij, ne ne'en ma'an nij so' se vaa na'vej Diose qui'yaj nij so' danj a. Ne nuchruj raa nij tuvi' nij so' me tucuaán sa' qui'yaj nij so', ne che'é dan ne'en ní' se vaa ya ne'en nij so' daj me rá Diose qui'yaj nij so' adonj.

¹⁶ Ne danj gaa ca'ne' Diose cacun' che'é nij so' güii ca'ne' Diose cacun' che'é nimán yuvij á. Danj a'mii se-nana Jesucristó nana sa' a'mij rihaan yuvij ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne noco' sa' nij yuvij israelitá se-tucuanj Moisés ma'

¹⁷ Tzaj ne ya yuvij israelitá mé so', rá so' á. Nucuai rá so' se vaa cavij sa' so', qui'yaj se-tucuanj Moisés, ne ne'én so' Diose, rá so' á.

¹⁸ Ne'én so' daj me rá Diose qui'yáa so', ne tucuyón so' se-tucuanj Moisés, ne inanj sa' 'yáa so', rá ma'án so' á.

¹⁹ Ne'en ma'án so' tijaán so' chrej man nij yuvij aráan rihaan, rá so' á.

²⁰ Ne'én so' tucuyón so' man nij yuvij ni'yón do', man nij xnii do', rá so' á. Che'é se tucuyón so' se-tucuanj Moisés, ne che'é dan ne'én so' nu' nana ya, rá so' á.

²¹ Sese ne'én so' tucuyón so' man yo'ó yuvij ro', me che'é na'vej rá so' tucuyón so' man ma'án so' ga. A'mii natáj so' rihaan yuvij se vaa se qui'yaj ituu yuvij ma'. Tzaj ne ma'án so' me síf ituu, ne me che'é 'yaj ituu so' ga.

²² Se cotoj yuvij ga nicá tuvi' yuvij, taj so', tzaj ne me che'é otoj so' ga nicá tuvi' so' ga. Nij ndo'o vaa ya'anj acóy yuvij, rá so', tzaj ne me che'é 'yaj ituu so' sa'anj nuú tacóo nij ya'anj yo' ga.

²³ Sa' uxrá 'yáa so' unó so' nu' se-tucuanj Moisés, taj so', tzaj ne veé dan me se 'yaj ndo'o so' cacun' na'vej rá Diose qui'yáa so', ne che'é dan a'nga' nacoó yuvij ni'yaj nij yuvij Diose, 'yáa so' adonj.

²⁴ 'O se aj qui'yaj soj ndaa vaa taj nana no rihaan danj Diose adonj. Nanj taj danj Diose, ne: "Ma'an soj sji israelitá 'yaj a'mii yuvij yanij nana nij che'é Diose á". Nihánj me nana ca'mii Diose che'é ma'an soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Diose canoco' nimán yuvij man Diose a

²⁵ Cuta' nii ta'nga' man nee mán so' asanj. Cunaj vaa yo', sese ya unó so' nana ca'mii Diose, tzaj ne sese ne unó so' se-nana Diose, ne taj se gún' man ta'nga' yo' ma'.

²⁶ Ne xa' síf yaníj, tzaj ne sese 'yaj so' se vaa me rá Diose qui'yaj yuvii, ne ase vaa síf taj ta'nga' man ro', danj vaa guęę so' rihaan Diose adonj.

²⁷ Dan me se ne'len so' sji israelitá nu' se-tucuanj Moisés, ne cuta' nii ta'nga' mán so', tzaj ne sese se cunó so' rihaan Diose, ne cuta' nii cacun' xráá so', cataj nii se vaa sa' doj 'yaj síf yaníj ase 'yáá so' á. Nda' se taj ta'nga' táá man síf yaníj, tzaj ne 'yaj so' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj so' a, cataj nii a.

²⁸ Tzaj ne ca'vee se qui'yaj yo'ó so' nu' se-tucuanj nij yuvii israelitá, tzaj ne nuveé sji israelitá ve'é noco' man Diose me so', qui'yaj tucuáán yo', ni'yaj Diose ma'. Ca'vee se cuta' nii ta'nga' nee man yo'ó so', tzaj ne se ca'vee guun so' síf sa' uno rihaan Diose, qui'yaj ta'nga' yo' ma'.

²⁹ Ca'vee se nu' nana no' rihaan yanj noco' yo'ó so', tzaj ne nuveé sji israelitá ve'é noco' man Diose me so', qui'yaj yanj yo', ni'yaj Diose ma'. Tzaj ne me ma'an síf noco' ya man Diose ne nahuun sa' nimán, ne ase vaa yo'ó yuvii israelitá ro', danj gaa so' rihaan Diose, ne ca'vee se ca'mii yuvii nana chi'ii che'é so', tzaj ne ne rihuun rá so' ma'. 'O se ma'an Diose cataj se vaa sa' uxrá qui'yaj so' adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'é nij yuvii israelitá a

¹ A me se ca'vee doj qui'yaj canaán ní' sji israelitá, rá so' ga. Ne a me rasuun qui'ri' ní' qui'yaj yan ata' ní' ta'nga' ga.

² 'O se vaa se uun ya ní' sji israelitá ei. Dan me se asino cataj xna'anj Diose nu' se-nana Diose rihaan xi' ní' gaa naá, ne nucuaj rá Diose man ní' se vaa cutumé sa' ní' se-nana so', ne se quini'yón ní' man yo', rá Diose a.

³⁻⁴ Ta'aj tuvi' ní' ne cuchuman rá ni'yaj se-nana Diose ma'. Tzaj ne taj se 'yaj ma'. A 'ó güi se quini'yón Diose nana ca'mii so' rihaan ní' sji israelitá ma'. Nucuaj rá ní' man so' se vaa qui'yaj so' cunudanj se vaa cata' tu'va so', ne dan me se ca'vee se nana ne a'mii nu' yuvii, tzaj ne ya vaa cunudanj nana ca'mii Diose adonj. Danj Diose taj se vaa sese cunó yuvii nana a'mii Diose, ne xcaj yuvii cuentá se vaa ya a'mii so', ne sese nana' nij yuvii cacun' xráá Diose, ne a 'ó cacun' se nari' yuvii xráá Diose ma'. Danj a'mii danj Diose che'é ma'an Diose nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá 'yaj Diose axríj yuvaa Diose man yuvii tumé cacun' a

⁵ Vaa ta'aj nij yuvii cataj: "Me che'é yuvaa Diose man ní' gaa 'yaj ní' cacun' ga. Nese tananj sa' 'yaj ní', gaa ne ca'vee xcaj nii cuentá, gaa ne quene'en nii se vaa ní' ro',

me síf chi'ii ne orún' raa Diose ro', me síf sa', cataj nii a". Danj cataj ta'aj nij yuvii,

⁶ tzaj ne ne chihán' uxrá tu'va nij so' danj a ma'. 'O se sa' uxrá vaa 'yaj Diose axríj yuvaa Diose man yuvii tumé cacun', ne dan me se no' xcúun Diose ca'ne' Diose cacun' che'é cunudanj yuvii, ne che'é dan no' xcúun so' qui'yaj so' sayuun man yuvii qui'yaj cacun' adonj.

⁷ Ne vaa ta'aj nij yuvii cataj uún a: "Sese a'mii ne 'unj, ne sa' 'yá, gaa ne doj xcaj nii cuentá se vaa Diose me síf a'mii nana ya a. Sa' uxrá vaa Diose, cataj nii a. Yuvii ro', me síf a'mii ne, ne orún' Diose me síf a'mii nana ya, cataj nii a. Che'é dan me taj che'é cuta' Diose cacun' xrá ma'". Danj a'mii uún ta'aj nij yuvii,

⁸ Ne taj uún nij so', ne: "Sa' doj qui'yaj ndo'o ní' cacun', gaa ne cavii sa' Diose doj, qui'yaj ní' á", taj uún nij yuvii a. Ne a'mii nij so' nana nij che'é núj, ne taj nij so' se vaa 'ó cuyaan vaa nana a'mii núj ga nana a'mii nij so', taj nij so', a'mii ne nij so' a. Ve'é uxrá qui'yaj Diose, sese qui'yaj Diose sayuun man nij síf ne yo' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunudanj yuvii tumé cacun' a

⁹ Me nana ca'mii ní' che'é ní' sji israelitá ga. Sa' doj vaa ní' rihaan nij yuvii yaníj na'. Taj ma'. Maan se aj cataj 'unj se vaa 'ó cuyaan vaa se quij qui'yaj ní' sji israelitá ga se quij qui'yaj nij yuvii yaníj, ne cunudanj ní' tumé cacun' a.

¹⁰ Ase vaa nana taj 'unj ro', danj vaa nana no' rihaan danj Diose a. Taj yo': "Taj yan vaj a yo'ó yuvii sa' ma'.

¹¹ A 'ó yuvii ne ne'len daj vaa Diose ma'. A 'ó yuvii ne tucu'yón daj vaa Diose ma'.

¹² Tanáj cunudanj yuvii se-tucuanj Diose, ne taj se gún' man nij yuvii a ma'. A 'ó yuvii ne 'yaj se sa' ma'.

¹³ Ase vaa ri'yuj nee man xnangá naj rihaan santó ro', danj vaa ri'yuj nana a'mii nij síf tumé cacun' yo' adonj. 'O se nana tiha' yu'unj a'mii nij so', ne dan me se ase vaa na xnaj man tu'va xcuáá ro', danj vaa nana tu'va nij so', ne 'yaj chi'ii nij so' man nimán yuvii adonj.

¹⁴ Dan me se inanj a'mii chree nij so' che'é tuvi' nij so' a.

¹⁵ Che'é rej ticavi' nij so' tuvi' nij so' a.

¹⁶ Doj a rá' vaj nij so' 'yaj nij so' sayuun a.

¹⁷ Doj a rá' vaj nij so', ne unu' nij so' ga tuvi' nij so' a. Ne a 'ó tucuáán sa' ne ne'len nij so' nica'j nij so' ma'.

¹⁸ Ne chu'vi' nij so' qui'yaj Diose sayuun man nij so' ma'". Danj vaa taj danj Diose che'é cunudanj yuvii nanj adonj.

¹⁹ Dan me se yuvii noco' se-tucuanj Moisés me ní' sji israelitá, ne dan me se

ne'en ní se vaa nu' nana yo' nana no rihaan danj Diose ro', taj xna'anj rihaan ní daj vaa ma'an ní a. Ndaa síj, gaa ne guun na'aj ní ga yo'ó nij yuvij man rihaan chumij nihánj, ne quene'en cunudanj ní se vaa vaa che'é qui'yaj Diose sayuun man ní nanj adonj.

²⁰ 'Q se taj a yo'ó yuvij ne quisij qui'yaj nu' ndaa vaa taj se-tucuaj Moisés, ne che'é dan taj se 'ya' cunuq sa' a doj yuvij rihaan Diose qui'yaj tucuáan yo' a ma'. Maan se nari' yuvij se-tucuaj Moisés, ne xcaj yuvij cuentá se vaa ya ya síj tumé cacun' me ma'an nij yuvij rihaan Diose ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunudanj yuvij cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ro', cunuu sq' nij so' rihaan Diose a

²¹ Ne yaj me se tihaan Diose rihaan yuvij daj qui'yaj so' ne tinavij so' cacun' che'é yuvij a. Dan me se se cunuu sa' yuvij qui'yaj inanj nana ca'mii Diose rihaan sí cu'naj Moisés ma'. 'Q se cataj danj Diose cataj nij sí nata' se-nana Diose gaa naá cataj se vaa

²² cuchumán rá yuvij ni'yaj yuvij Jesucristó, gaa ne tinavij Diose cacun' che'é nij yuvij, ne cunuq sa' nij yuvij rihaan Diose a. Taj a 'ó yuvij ino vaa rihaan Diose ma'.

²³ 'Q se cunudanj yuvij tumé cacun' nanj adonj. Ne quisij xurá nij yuvij cunuq sa' inanj nij yuvij ndaa vaa Diose a ma'.

²⁴ 'Q se maan che'é rej cunuu 'ee rá Diose man cunudanj yuvij ne qui'yaj ma'an Diose se luj che'é nij yuvij me ca'vee tinavij Diose cacun' che'é nij yuvij adonj. Dan me se ca'neé Diose man Jesucristó rihaan chumij, che'é rej ca'neq so' cacun' xráá nij sí amán rá ni'yaj man so',

²⁵ ne dan me se ca'neé Diose man Jesucristó nayon Jesucristó rihaan yuvij tumé cacun', ne cuchumán rá nij sí tumé cacun' se vaa cavi' Jesucristó che'é nij so', ne quinanjij nij so' rihaan sayuun nanj adonj. Dan me se ne'en ní se vaa tinavij Diose cacun' che'é yuvij, ne xcaj ní cuentá se vaa vaa nica rá Diose gaa tinavij Diose cacun' che'é nij yuvij cane gaa naá a. Yuvij cane gaa naá ro', ne quirán' nij so' sayuun che'é cacun' tumé nij so' ma'.

²⁶ Maan se caráj x'naa Diose, ne na'vij Diose ndaa se cavi' Jesucristó, gaa ne quinavij cacun' che'é nij sí cane gaa naá sí amán rá ni'yaj man Diose a. Ne xcaj uún ní cuentá se vaa vaa nica rá Diose gaa a'ne' so' cacun' che'é yuvij yanj rihaan chumij cuano a. Dan me se nica vaa rá Diose, ne uun nucuaj Diose tinavij so' cacun' tumé cunudanj ní síj amán rá ni'yaj man Jesucristó, gaa ne guun ní sí sa' rihaan Diose adonj.

²⁷ Se-tucuaj Moisés me se taj se 'yaj tucuáan yo' che'é cacun' tumé yuvij ma'. Dan me se nuveé che'e suun sa' qui'yaj suun ní

me navij cacun' xráá ní ma'. Maan se che'é se amán rá ní ne'en ní Jesucristó, che'é dan navij cacun' tumé ní adonj. Che'é dan se guun cataj ní maan che'é se cuno ní nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés, che'é dan guun ní sí sa' ma'. Se ca'mii ní danj ma'. Maan se inanj che'é Jesucristó me quinanii ní rihaan sayuun nanj adonj.

²⁸ Dan me se cuchumán rá yuvij ni'yaj yuvij man Jesucristó, ne quinavij cacun' xráá yuvij yo' a. Taj se 'yaj ase ca'vee daj a se luj qui'yaj nij yuvij ma'. Maan se inanj che'é Jesucristó navij cacun' xráá yuvij nanj adonj. Dan me nana guun ya rá ní cuno ní adonj.

²⁹ Ne nuveé se-Diose inanj ní síj israelitá me Diose ma'. 'Q se se-Diose taran' nij yuvij man rihaan chumij me Diose nanj adonj.

³⁰ Orún' Diose nicun', ne sese cuchumán rá nij yuvij israelitá ni'yaj nij yuvij Diose, ne cataj Diose se vaa sa' qui'yaj nij so', ne sese cuchumán rá yuvij yanj ni'yaj nij so' Diose, ne cataj uún Diose se vaa sa' qui'yaj nij so' uún nanj adonj.

³¹ Dan me se aj cataj núj se vaa taj se gún' man nana cataj xna'anj Diose gaa naá, rá soj na'. Daj chihaa múj se guun danj rá soj ma'. Vaa se gún' man yo' ei. Vaa che'é ndo'o cuchruj Moisés tucuáan ca'mii Diose che'é ní ei. Inanj danj a'mii núj nanj adonj.

4

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj sí cu'naj Abraham, ne cunuu sq' so' rihaan Diose a

¹ Sí cu'naj Abraham me se xij ní síj israelitá me so' gaa naá, ne ne'en ní se vaa nuveé che'e se vaa qui'yaj ma'an so' me cavii sa' so' ma'.

² 'Q se ne nó xcúun Abraham cataj Abraham se vaa maan che'é se sa' qui'yaj so', che'é dan guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man so' ma'. Taj che'é ca'mij so' danj ma'. Ne'en Diose se vaa ne ya vaa nana yo' ma'.

³ Maan se ma'an danj Diose taj: "Cuchumán rá sí cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose, ne che'é dan cataj Diose se vaa síj sa' me Abraham a. Danj ca'mii Diose che'é so' a". Inanj danj a'mii danj Diose nanj adonj.

⁴ Dan me se sese yo'q mozó 'yaj suun rihaan 'q ru'vee, ne naru'vee ru'vee rihaan mozó yo', ne nó xcúun mozó yo' qui'yaj canaán so' tu'vee so' a.

⁵ Tzaj ne ino qui'yaj Diose ga Abraham, ne dan me se ne qui'yaj suun Abraham rihaan Diose ma'. Ne nó xcúun Diose naru'vee Diose rihaan Abraham ma'. Maan che'é se xcaj Abraham cuentá se vaa ca'vee tinavij Diose cacun' tumé yuvij ro', che'é dan cuchumán rá Abraham ni'yaj so' Diose, ne che'é dan cataj Diose se vaa síj sa' me

so', ne ðanj qui'yaj uun Diose se luj che'é so' nanj adonj.

⁶ 'Q cuyaan vaa nana a'mij nihánj ga nana ca'mii síi cu'naj David gaa naá gaa cataj xna'anj David se vaa niha' rá yuvij tinavij ma'an Diose cacun' xráá, yuvij ne nó xcuún qui'yaj suun rihaan Diose a. Cataj síi cu'naj David a:

⁷ "Cavii sa' síi x'néj cacun' xráá qui'yaj Diose á. Nu' se nij qui'yaj so' ro', navij cuano á.

⁸ Cavii sa' so', ne ne'en so' se vaa a doj cacun' se cuta' uún Diose xráá so' daj chihaa mij ma'".

⁹ Ne orún' nij yuvij israelitá yuvij ata' ta'nga' man me avii sa' rihaan Diose, rá soj na'. Ndaa nij yuvij yanij yuvij nuvi' ta'nga' ata' man avii sa' uún rihaan Diose, rá soj xa'. Cunudanj yuvij me ca'vee cavij sa' rihaan Diose ei. 'Q se aj ne'en ní' se vaa taj danj Diose: "Cuchumán rá síi cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose, ne che'é dan cataj Diose se vaa sij sa' me so' a". Danj taj danj Diose a.

¹⁰ Dan me se cataj Diose se vaa navij cacun' tumé síi cu'naj Abraham yo', che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, ne daj sij me Abraham gaa ca'mii Diose danj, rá soj ga. Sij cata' ta'nga' man me so', rá soj na'. Taj ma'. 'Q se danj ca'mii Diose gaa ataa cata' ta'nga' man so' nanj adonj.

¹¹ Cháchén xca'anj yo' ca'mii Diose danj che'é so', gaa ne cuta' ma'an so' ta'nga' man so', ne tíhaan so' rihaan nij yuvij man rihaan chumij se vaa aj tinavij ya Diose cacun' xráá so', ne dan me se guun so' xii cunudanj nij yuvij nuu sa' rihaan Diose yuvij ne ata' ta'nga' man, ne ase vaa qui'yaj síi cu'naj Abraham ro', danj 'yaj uún nij so' a. Dan me se cuchumán rá síi cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose gaa ataa cata' ta'nga' man so', ne danj 'yaj uún nij síi yanij a.

¹² Ne xii nij yuvij ata' ta'nga' man me uún so', sese ya nocó' nij so' tucuáán nocó' ma'an so', ne dan me se cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' Diose, ne tuvi' síi cu'naj Abraham guun nij so' a. Dan me se xii ní' me síi cu'naj Abraham, sese qui'yaj ní' ndaa vaa qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchumán rá síi cu'naj Abraham cuno so' nana ca'mii Diose rihaan so' a

¹³ Dan me se ne'en ní' se vaa cata' tu'va Diose rihaan síi cu'naj Abraham se vaa vaa güii, ne ñicaj yu'unj ma'an Abraham do', ñicaj yu'unj nij ta'níi ta'nij si'no Abraham do', man cunudanj chumij, ne dan me se ya ya guun yo' to'óo nij so', cataj Diose rihaan síi cu'naj Abraham, ne nuveé che'e se canoco' Abraham nu' se-tucuaj Mojés me ca'mii Diose danj rihaan Abraham ma'. 'Q se aj cuchumán rá so' cuno so' nana ca'mii

Diose rihaan so', ne che'é dan cunu sa' so' rihaan Diose, ne che'é dan me cataj xna'anj Diose rihaan so' se vaa ya ya ñicaj yu'unj so' man cunudanj chumij yo' adonj.

¹⁴ 'Q se sese inanj nij síi guun nucuj qui'yaj nu' se-tucuaj Mojés me nij síi ñicaj yu'unj chumij, ne taj che'é cuchuman rá ní' nana cata' tu'va Diose rihaan Abraham a ma'.

¹⁵ 'Q se xa' se-tucuaj Mojés, tzaj ne taj a yo'ó síi uun nucuj qui'yaj nu' tucuáán yo', ne che'é dan axrij yuvaá uun Diose rihaan yuvij, 'yaj tucuáán yo' adonj. (Tzaj ne sese nuvi' tucuáán vaa danj nocó' yuvij, ne taj cacun' tumé nij yuvij che'é tucuáán yo' ma'.)

¹⁶ Che'é dan cunudanj ní' sij amán rá ni'yaj man Diose ro', me nij síi ñicaj yu'unj man chumij, ne veé dan me se luj qui'yaj Diose che'é ní' me yo', gaa ne ca'vee quisij ya nu' nana cata' tu'va Diose che'é taran' ní' a. Dan me se nuveé inanj nij síi guun nucuj qui'yaj nu' se-tucuaj Mojés me nij síi cavij sa' danj ma'. Tananj cavij sa' taran' ní' sij amán rá ni'yaj man Diose, ndaa vaa qui'yaj Abraham adonj. 'Q se xii taran' ní' me so' adonj.

¹⁷ 'Q se danj Diose taj se vaa cune' Diose man so' guun so' xii yuvij man que'ee ndo'o chuman' a. Danj taj danj Diose che'é so', ne dan me se xii ní' me so' rihaan Diose á. 'Q se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, ne Diose ro', me síi 'yaj nuu i'na' uún nij síi cavi', ne Diose me síi a'mii che'é rasuun ataa curuvi' rihaan chumij nihánj, ne taj so' se vaa aj nicun' nij rasuun nanj adonj.

¹⁸ Ne nucuj rá síi cu'naj Abraham man Diose se vaa gaa ta'níi so', qui'yaj Diose, tzaj ne ne quene'en so' daj me qui'yaj Diose ne gaa ta'níi so' ma'. Maan se cuchumán rá so' cuno so' nana ca'mii Diose rihaan so', gaa ne guun so' xii yuvij man que'ee ndo'o chuman' adonj. 'Q se aj cataj Diose rihaan so' se vaa gaa ndo'o ta'níi ta'nij si'no so', ne veé danj qui'yaj gué Diose ga so' adonj.

¹⁹ Dan me se quisij so' 'o cientó yo', ne taj vaj ta'níi so', tzaj ne ne quirij' rá so' che'é rej chíi nga me so' ne chana ituun me nica so' chana cu'naj Sara ma'. 'Q se yo' o cuchumán rá so' ne'en so' Diose nanj adonj.

²⁰ Ne ca'vej rá so' cataj so' se vaa se ca'vee qui'yaj Diose ndaa vaa cataj Diose rihaan so' ma'. Tananj cuchumán ndo'o doj rá so' ni'yaj so' Diose, gaa ne nari' nucuj doj man so' a. Cataj so' se vaa sa' uxrá vaa Diose,

²¹ ne guun ya rá so' se vaa guun nucuj Diose qui'yaj Diose cunudanj se vaa cataj Diose a.

²² Che'é dan me cataj Diose: "Sij sa' me Abraham a". Danj ca'mii Diose che'é so',

²³ tzaj ne nuveé che'e orún' síi cu'naj Abraham a'mii nana yo' nana no rihaan danj Diose ma'.

²⁴ 'O se che'é ma'an ní' nō nana yo' rihaan danj Diose uún, che'é rej sji amán rá ní'yaj man Diose me ní' uún, ne dan me se aj cataj Diose se vaa sji sa' me ma'an ní' uún adonj. Veé dan me se amán rá ní' se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' qui'yaj Diose á.

²⁵ Dan me se ca'vej rá Diose cavi' Jesucristó che'é cacun' qui'yaj ní', ne cunuu i'na' uún so', qui'yaj Diose, che'é yan me rá Diose cunuu sa' ní' rihaan ma'an Diose adonj.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cavii sa' uxrá ní' che'é se cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose a

¹ Dan me se amán rá ní' quene'en ní' Diose, ne che'é dan navij cacun' tumé ní', ne cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose, ne che'é dan me ne chu'vi' ní' yaj, ne vaa díng nimán ní' che'é Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' adonj. Ne yuvaa Diose man ní' ma'.

² Dan me se amán rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, ne che'é dan cavii sa' uxrá ní', qui'yaj Diose, ne yaj ro', vaa che'é guun niha' ndo'o rá ní' cataj xna'anj ní' rihaan yo'ó yuvij se vaa vaa güii ca'anj ní' cayáán ní' rej sa' ndo'o rej yanj ma'an Diose adonj.

³ Ne vaa che'é guun niha' rá ní' che'é sayuun ran' ní', ne dan me se ne'en ní' se vaa che'é sayuun ran' ní' me se nari' nucuj doj nimán ní'.

⁴ ne che'é dan uun niha' rá Diose ni'yaj Diose man ní', ne che'é dan uun ya rá ní' se vaa vaa güii cayáán ní' ga so' a.

⁵ Che'é dan se guun na'aj ní' ma'. 'O se rqué Diose Nimán Diose man ní', ne Nimán Diose taj xna'anj rihaan ní' se vaa 'ee rá Diose man ní' adonj.

⁶ 'O se Jesucristó me se gaa ne guun nucuj ma'an ní' sji man rihaan chumi' nihánj qui'yaj sa' ní' do', gaa nuveé sji noco' man Diose me ní' do', ne cavi' Jesucristó che'é ma'an ní', gaa güii cachrón ma'an Diose cavi' so' ei.

⁷ Dan me se taj vaj yuvij ca'vej rá nayon rihaan tuvi' cavi' ma'. Ca'vee se síi ne tumé cacun' me tuvi' yuvij, tzaj ne se ca'vej rá yuvij cavi' yuvij che'é so' ma'. Ca'vee se ndaa síi sa' uxrá nimán me tuvi' yuvij, tzaj ne doj yuvij quisij rá cavi' che'é tuvi' nanj adonj.

⁸ Tzaj ne ino vaa Diose ga yuvij ei. Dan me se nda' se tumé ní' cacun', tzaj ne cavi' Jesucristó che'é ní', ne nayón so' rihaan ní', qui'yaj Diose, ne veé dan me se tihaan Diose rihaan ní' se vaa 'ee ndo'o rá Diose man ní' adonj.

⁹ Dan me se aj cunuu sa' ní' rihaan Diose cuano, che'é se cavi' Jesucristó, ne che'é dan ne'en ní' se vaa a 'ó güii se caxrj yuvaa

Diose man ní' che'é cacun' tumé ní' ma'. 'O se tinanii Jesucristó man ní' rihaan sayuun qui'yaj Diose man ní' a.

¹⁰ Dan me se asino yaan yuvaa Diose man cunudanj yuvij che'é cacun' tumé nij yuvij, tzaj ne ca'néé Diose ta'níi Diose cavi' so' che'é yuvij, ne guun tuvi' ní' ga Diose, qui'yaj so' a. Ne cunuu i'na' uún Jesucristó, ne che'é dan ne'en ní' se vaa ya quinanij ní' rihaan sayuun asa' ca'ne' Diose cacun' che'é cunudanj yuvij man rihaan chumi' nihánj ei.

¹¹ Ne uun niha' rá ní' cataj xna'anj ní' rihaan tuvi' ní' che'é se vaa qui'yaj Diose che'é ní', ne danj 'yaj ní' che'é Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' ei. 'O se so' me síi qui'yaj guun tuvi' ní' ga Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cacun' xna'anj rihaan chumi' nihánj a

¹² Dan me se orún' snó'o cu'naj Adán me síi guun yaan qui'yaj cacun' asino yaan, ne dan me se xii cunudanj nij yuvij man rihaan chumi' me so', ne qui'yaj so' cacun', ne tanáj so' cacun' rihaan cunudanj nij yuvij man rihaan chumi', ne che'é dan ase vaa tumé Adán cacun' ro', danj vaa tumé cunudanj nij yuvij cacun' rihaan Diose a. 'O se che'é cacun' qui'yaj Adán me se ya guun che'e yuvij qui'yaj yuvij cacun', gaa ne guun che'e nij yuvij cavi' nimán nij yuvij, ne che'é dan nu' 'na' avi' nimán cunudanj nij yuvij man rihaan chumi' nihánj cuano adonj.

¹³ Dan me se asij ataa ca'mij Diose tucuaán cuchruj Moisés ro', asij danj me qui'yaj yuvij cacun', tzaj ne taj vaj se-tucuanj Moisés cunō nij yuvij ma'. Che'é dan ne qui'yaj nij yuvij cacun' rihaan se-tucuanj Moisés ma'.

¹⁴ 'O se cavi' nimán síi cu'naj Adán cavi' nimán cunudanj tuvi' so' cavi' nimán, ne ndaa yuvij ne qui'yaj cacun' ndaa vaa qui'yaj síi cu'naj Adán ro', ndaa nimán nij so' cavi' gaa ataa quinaj se-tucuanj Moisés ne gaa cuchruj Diose se-tucuanj Moisés uún a.

Dan me se ase vaa quiran' cunudanj nij yuvij man rihaan chumi' sayuun, qui'yaj orún' síi cu'naj Adán ro', danj vaa cavii sa' que'ee nij yuvij man rihaan chumi', qui'yaj orún' Jesucristó uún a.

¹⁵ Dan me se ne'en ní' se vaa orún' síi cu'naj Adán qui'yaj cacun' rihaan Diose, ne quisij cacun' yo' tiri' yo' man nimán cunudanj nij yuvij man rihaan chumi' cuano, ne che'é dan nu' 'na' avi' nimán nij yuvij nanj adonj. Tzaj ne doj a nucuj Diose rihaan Adán ei. Che'é dan guun ya rá ní' se vaa doj a guun nucuj Diose racuj Diose man me ma'an yuvij, ne doj a ca'vee cavii sa'

nij yuvij che'é se luj qui'yaj Jesucristó che'é nij so' nanj adonj.

¹⁶ Dan me se gaa qui'yaj orún' síf cu'naj Adán cacun', ne quitáá cacun' xráá nij yuvij, tzaj ne ino uxrá vaa se luj qui'yaj Jesucristó che'é ní', ne dan me se gaa quisij qui'yaj ndo'o ní' cacun' ne cavi' so' che'é ní', ne dan me se güéj cacun' xráá ní', qui'yaj so' adonj.

¹⁷ 'Q se ne'en ní' se vaa gaa qui'yaj orún' síf cu'naj Adán cacun' yo', ne quiran' cunudanj nij yuvij man rihaan chumij sayuun se vaa nu' 'na' avi' nimán cunudanj nij yuvij a. Che'é dan ní' sij cunuu sa' rihaan Diose che'é se luj qui'yaj orún' Jesucristó che'é ní' me se doj a ne'en ní' se vaa gaa i'na' nimán ní' ne guun chij ní' rihaan chumij nihánj che'é so' adonj.

¹⁸ Dan me se che'é orún' cacun' qui'yaj Adán me táá cacun' xráá cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, tzaj ne orún' suun sa' ndo'o qui'yaj suun Jesucristó, ne che'é dan ca'vee güéj cacun' xráá cunudanj nij yuvij, qui'yaj so', ne ca'vee yo'o gaa i'na' nimán nij yuvij a.

¹⁹ Dan me se síf cu'naj Adán ro', orún' so' ne ca'vej rá cunó rihaan Diose, ne che'é dan que'ee ndo'o yuvij tumé cacun', tzaj ne cunó orún' síf cu'naj Jesucristó rihaan Diose, ne che'é dan cunuu sa' que'ee yuvij rihaan Diose adonj.

²⁰ Dan me se cataj xna'anj Diose daj gaa se-tucuanj Moisés rihaan Moisés gaa naá, tzaj ne quene'en Diose se vaa síf se cunó rihaan Diose me yuvij ne tananj guun que'ee doj cacun' qui'yaj yuvij che'é se-tucuanj Moisés a. Dan me se quisij cataj xna'anj Diose daj gaa se-tucuanj Moisés rihaan so', gaa ne doj a guun rá yuvij qui'yaj yuvij se chí'ii á. Tzaj ne gaa xna'anj doj cacun' tumé yuvij, ne Diose me síf quirií nimán qui'yaj doj se luj che'é nij yuvij, ne dan me se tinavij Diose cacun' tumé nij yuvij, gaa ne qui'yaj canaán se luj yo' rihaan cacun' yo' a.

²¹ Dan me se asino guun chij ndo'o cacun' rihaan nimán yuvij, gaa ne guun che'e yuvij cavi' nimán yuvij che'é cacun', ne quiran' nij yuvij sayuun nu' cavii nu' ca'anj a. Tzaj ne qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é nij yuvij, che'é rej qui'yaj canaán se luj yo' rihaan cacun', ne guun chij ndo'o se luj yo' rihaan nimán nij yuvij, ne che'é dan nuu sa' nimán nij yuvij rihaan Diose, ne cayáán nij yuvij ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Danj qui'yaj Diose che'é ní' gaa cavi' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan rcutze adonj.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó me se se ca'vee canoco' ní' chrej chí'ii yaj ma'

¹ Daj qui'yaj ní', rá soj ga. 'Q qui'yaj ní' cacun', ne qui'yaj Diose doj se luj che'é ní', rá soj ma'.

² Taj ma'. Se guun qui'yaj ní' danj ma'. 'Q se aj tanáj ní' chrej chí'ii á. Asa' ca'vee canoco' uún ní' chrej chí'ii, rá soj ga.

³ 'Q se aj ne'en ya soj se vaa gaa cata' ne ní' che'é Jesucristó, ne ase vaa cavi' so' rihaan chumij nihánj ro', danj cavi' ní' rihaan tucuaán chí'ii, ne se ca'vee canoco' ní' tucuaán chí'ii cuano a ma'.

⁴ Dan me se ase vaa quiran' Jesucristó gaa cachin' nii man so' rque yo'óo ro', danj quiran' ní' gaa cata' ne ní', ne dan me se gaa cachin' nii man so' rque yo'óo, ne ya'nuj güi ne cachee so' rihaan yo'óo ma'. Ne ase vaa ne cachee so' rihaan yo'óo ro', danj gaa ní' cuano che'é se cata' ne ní', ne se cachéé ní' chrej chí'ii cuano ma'. Gaa ne ase vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', qui'yaj Diose ro', danj gaa cunuu naca nimán ní', ne ve'é uxrá qui'yaj ní' cayáán ní' ga tuvi' ní', qui'yaj Diose ei. 'Q se síf sa' nucuaaj me Diose ei.

⁵ Dan me se sese ya ya tanáj ní' chrej chí'ii che'é so' ro', ne ya ya cunuu sa' nimán ní' che'é so' adonj.

⁶ Ne'en ní' se vaa vaa chí'ii nimán ní' gaa ataa cavi' Jesucristó che'é ní', tzaj ne cavi' so' rihaan rcutze che'é ní', ne veé dan me se navij se chí'ii man nimán ní', qui'yaj so' gaa cavi' so', ne taj che'é qui'yaj ní' se chí'ii ne guun ní' se-mozó cacun' yaj a ma'.

⁷ 'Q se ase vaa na'vee qui'yaj xnganá cacun' ro', danj vaa ní', ne se ca'vee canoco' ní' chrej chí'ii yaj a ma'.

⁸ Dan me se cavi' Jesucristó, ne canoco' ní' man so', ne dan me se cavi' se chí'ii man nimán ní' ei. Ne cunuu i'na' uún so', ne che'é dan amán rá ní' se vaa ca'vee cayáán sa' nimán ní' ga so' nanj adonj.

⁹ Dan me se ne'en ní' se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó, ne daj chihaa mij se ca'vee cavi' uún so' a man adonj.

¹⁰ 'Q se síf cavi' ro', daj chihaa mij se ca'vee qui'yaj so' cacun', ne síf cunuu i'na' uún me se che'é orún' Diose ne so' ei.

¹¹ Ne che'é dan cataj ma'an soj se vaa aj cavi' se chí'ii man nimán nij soj, ne se qui'yaj uún nij soj cacun' a ma'. 'Q se canoco' nij soj man Jesucristó, ne daj se 'yaj guée so', yanj so' che'é rej qui'yaj suun so' rihaan Diose ro', danj qui'yaj ní' uún a.

¹²⁻¹³ Che'é dan se ca'vej rá soj guun chij cacun' rihaan nee man soj ma'. Ne'en soj se vaa vaa güií cavi' nee man soj, ne che'é dan se guun ca'vej rá soj qui'yaj nee man soj náá guun se nij ma'. Dan me se ase vaa síf cavi' vaa soj gaa rque, tzaj ne racuíj Diose man soj, ne che'é dan ase vaa síf cunuu i'na' uún vaa soj, ne che'é dan nu' nee man soj qui'yaj

suun che'é Diose, qui'yaj soj, ne inanj suun sa' qui'yaj suun soj che'é Diose á.

¹⁴ Se guun chij cacun' rihaan soj yaj a ma'. 'Q se ne'en soj se vaa se cuta' Diose cacun' xráá soj sese se canoco' soj nu' se-tucuanj Moisés ma'. Tzaj ne me rá Diose qui'yaj Diose se luj che'é soj, ne quinavij cacun' tumé soj, ne cavii sa' soj, qui'yaj ma'an Diose, ne che'é dan taj che'é guun chij cacun' rihaan soj a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun ní' rihaan inanj Diose a

¹⁵ Ta'aj yuvij catak: "Sese danj vaa, ne sese se cuta' Diose cacun' xráá ní' che'é se-tucuanj Moisés, ne sese qui'yaj Diose se luj che'é ní', ne ca'vee qui'yaj ndo'o ní' cacun' nanj á". Danj catak ta'aj yuvij, tzaj ne quij ndo'o vaa nana yo' nana tu'va nij yuvij ei.

¹⁶ Ne acaj soj cuentá se vaa sese chrej chí'ij canoco' soj, ne guun soj se-mozó cacun' a. Danj inanj guun chij cacun' rihaan soj, ne inanj uun cacun' qui'yaj soj, qui'yaj cacun' gaa ne quirí' nimán soj, qui'yaj cacun' tumé soj a. Tzaj ne sese cunjo soj rihaan Diose, ne cunuú soj rihaan Diose, ne cunuú sa' nimán soj rihaan Diose nanj ei.

¹⁷ Gaa rque me se se-mozó cacun' me soj, tzaj ne guun rá ma'an soj cunjo soj nana tucu'yón nuj rihaan soj che'é Diose, ne che'é dan nagó' 'unj graciá rihaan Diose adonj.

¹⁸ Dan me se quinanii soj rihaan cacun', ne inanj se sa' uun rá Diose 'yaj soj a.

¹⁹ (Dan me se nana nicá achrón 'unj rihaan yanj nihánj nayaá soj a. Ne'én 'unj se vaa se guun nucuj soj cunjo soj nana nachran' ma'.) Dan me se gaa rque me se ca'vej rá soj qui'yaj nee man soj se chí'ij, ne qui'yaj soj inanj cacun' rihaan Diose, gaa ne guun nihá' rá soj qui'yaj soj doj cacun' uún a. Tzaj ne cuano nihánj me se ca'vej soj qui'yaj soj inanj se sa' ndaa vaa uun rá Diose, gaa ne guun soj sí' sa' nimán rihaan Diose á.

²⁰ Dan me se gaa se-mozó cacun' me soj, ne guun rá soj se vaa ne nó xcúún soj qui'yaj soj se sa' ma'.

²¹ Che'é dan me cavii sa' soj gaa canoco' soj chrej chí'ij, rá soj na'. Taj ma'. Maan se uun na'aj soj cuano che'é cacun' aj qui'yaj soj gaa rque, ne che'é cacun' yo' me se quirí' nimán soj, ne ca'anj soj rihaan ya'an nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²² Tzaj ne yaj ro', aj quinanii soj rihaan cacun', ne nuvee se-mozó cacun' me soj, tananj rihaan Diose nuú soj, ne che'é suun sa' 'yaj suun soj rihaan Diose ro', che'é dan cunuú sa' nimán soj, gaa ne cayáán soj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

²³ Dan me se che'é cacun' 'yaj yuvij me se yo'o guun yanj nimán nij yuvij rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj, tzaj ne qui'yaj ma'an

Diose se luj che'é ní' sij 'nij ra'a Jesucristó man se vaa ca'vee cayáán ní' ga so' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

7

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quisí' canoco' ní' se-tucuanj Moisés, ne cuano nihánj ca'nej nimán ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose a

¹ Dan me se aj ne'en nij soj daj vaa se-tucuanj Moisés, tinuj, nocoj. Che'é dan ne'en soj se vaa ne nó xcúún nij sí' cavii canoco' nij so' tucuáán yo' ma'.

² Ne dan me se sese vaa nicá chana, ne cano no' ga nicá no', taj nana catak xna'anj Diose rihaan Moisés gaa naá yo' a. Tzaj ne sese caví' nicá chana, ne ca'vee ca'anj no' xcaj no' yo'ó snó'o a.

³ Tzaj ne sese yanj nicá chana ne xcaj chana yo'ó snó'o, ne tumé ndo'o no' cacun', tzaj ne sese caví' nicá chana, ne ca'vee xcaj chana yo'ó snó'o, ne nuvee cacun' me yo' gaa ma'.

⁴ Ne ase vaa chana cavi' nicá ro', danj vaa ma'an ní', tinuj, nocoj. 'Q se che'é se cavi' Jesucristó ro', che'é dan quisí' canoco' ní' se-tucuanj Moisés nanj á. Ne cunuú i'na' uún Jesucristó, ne canoco' ní' man so', ne che'é dan guun nucuj ní' qui'yaj suun ní' suun sa' che'é Diose a.

⁵ Asij rque me se qui'yaj suun ndo'o ní' che'é se-tucuanj Moisés, ne guun ndo'o rá ní' cunjo ní' rihaan Diose, tzaj ne ne guun nucuj ní' cunjo ní' ma'. Maan se tananj a guun doj rá ní' qui'yaj ní' cacun', gaa ne doj a vaa cacun' qui'yaj nee man ní', ne che'é dan vaa güii caví' nu' nimán ní' ei.

⁶ Dan me se gaa naá canoco' uxrá ní' tucuáán yo' tucuáán no' rihaan yanj, ne nó xcúún ní' canoco' ní' tucuáán yo', rá ní' gaa rque, tzaj ne yaj nihánj me se taj che'é canoco' ní' tucuáán yo' a ma'. 'Q se aj cunuú sa' nimán ní', ne a'neé nimán ma'an ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose cuano adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se-tucuanj Moisés xcaj ní' cuentá se vaa tumé ní' cacun', tzaj ne taj se 'yá' cunuú sa' nimán ní' rihaan Diose qui'yaj tucuáán yo' ma'

⁷ Guun rá ní' se vaa tucuanj chí'ij me se-tucuanj Moisés na'. Taj a doj ma'. 'Q se se-tucuanj Moisés yo' qui'yaj don ca'vee xcaj 'unj cuentá me se uun cacun' a. Dan me se gaa naá catak Diose se vaa na'vej rá Diose guun rá ní' si'yaj tuvi' ní', ne veé dan me se xcaj 'unj cuentá se vaa tananj a guun ndo'o raj si'yaj tuvij gaa quene'én 'unj tucuáán yo', ne danj inanj vaa niman nanj á.

⁸ Veé dan me se xcaj 'unj cuentá daj vaa se-tucuanj Moisés, gaa ne guun che'ej guun ndo'o raj qui'yaj cacun' uún a. Sese nuvi' tucuáán canoco' ní' ne ne uun rá ní' qui'yaj ní' cacun' asuun saj ma'.

⁹ Ne asij ataa narij 'unj se-tucuñj Moisés, ne guun raj se vaa sa' qui'yáj, tzaj ne narij se-tucuñj Moisés, gaa ne guun che'ej guun raj qui'yáj cacun' se vaa na'vej rá Diose,

¹⁰ ndaa síj, gaa ne quiri' nu' nimanj nanj adonj. Sese cuno yuvij nu' se-tucuñj Moisés, ne ve'é uxrá cayáán nij yuvij, ne che'é dan vaa tucuáán yo', tzaj ne 'unj nihánj me se daj doj se quiri' nu' nimanj, qui'yaj tucuáán yo' adonj.

¹¹ Dan me se gaa narij se-tucuñj Moisés, ne guun raj canocoj nu' tucuáán yo', ne cavii sa' 'unj, qui'yaj tucuáán yo', raj a. Tzaj ne tananj a guun chi'ii ndo'o raj doj, qui'yaj cacun' 'nij nimanj, ne tiha' yu'unj cacun' yo' manj, ne che'é dan doj a qui'yáj cacun', ne quiri' nu' nimanj a adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa na'vee canoco' ní se-tucuñj Moisés, che'é se uun chij cacun' rihaan nee man ní a

¹² Dan me se guee uxrá se-tucuñj Moisés nanj á. 'O gaa nicá nimán ní', sese cuno ní man yo' ei. Ne cunaj uxrá vaa yo' ei.

¹³ 'Unj me se quiri' nimanj qui'yaj se-tucuñj Moisés tucuáán sa', rá nij soj na'. Taj ma'. Maan se che'é cacun' qui'yáa 'unj me quiri' nimanj nanj á. Gaa cunoj se-tucuñj Moisés, ne guun che'ej qui'yáj cacun', ne que'ee ndo'o cacun' qui'yáj, gaa ne xcaj 'unj cuentá se vaa man ndo'o cacun' nimanj a.

¹⁴ Ne'en ní se vaa nana ca'mii Nimán Diose me se-tucuñj Moisés, tzaj ne yuvij uun mej, ne inanj cacun' ne'enj qui'yáj a.

¹⁵ Ne ne'enj daj me che'é me 'yáa 'unj danj ma'. Dan me se me raj qui'yáj se sa', tzaj ne inanj cacun' 'yáj, ne se chi'ii na'vej raj qui'yáj, tzaj ne inanj se chi'ii 'yáj nanj adonj.

¹⁶ Chi'ii vaa cacun' qui'yáj, raj, ne dan me se ne'en 'unj se vaa sa' vaa se-tucuñj Moisés a.

¹⁷ Dan me se ne qui'yaj ma'anj cacun' ma'. Tzaj ne uun chij ndo'o cacun' rque nee manj, ne che'é dan nee manj qui'yaj cacun' a.

¹⁸⁻¹⁹ Ne'enj se vaa taj se 'yá' qui'yaj nee manj se sa' ma'. Dan me se me raj qui'yáj se sa', tzaj ne na'vee qui'yaj nee manj se sa' ma'. Ne se chi'ii na'vej raj qui'yáj, tzaj ne dan me se inanj se chi'ii 'yáj, 'yaj nee manj adonj.

²⁰ Che'é dan me taj 'unj se vaa ne 'yaj ma'anj se chi'ii ma'. 'O se uun chij ndo'o cacun' rque nee manj, ne che'é dan inanj nee manj 'yaj se chi'ii yo' a.

²¹ Me raj qui'yáj se sa' uun rá Diose, tzaj ne na'vee qui'yáj danj ma'. 'O se tananj inanj 'na' cacun' rihaan a.

²² Ne'enj se vaa sa' vaa se-tucuñj Moisés,

²³ tzaj ne me ndo'o rá nee manj qui'yaj yo' cacun', ne na'vej nee manj cuno yo' rihaan

Diose ma'. Inanj tucuáán chi'ii me rá nee manj canoco' yo' adonj. Dan me se na'vej raj qui'yáj cacun', tzaj ne nee manj inanj me rá se vaa qui'yáj cacun' a.

²⁴ Dan me se níquej, raj nanj ei. Inanj cacun' 'yaj nee manj, ne che'é dan quiri' nu' nimanj, ne vaa güii ca'anj 'unj rihaan ya'an, qui'yaj nee manj asuun nanj adonj.

²⁵ Ne me síj tinanii manj rihaan nee manj, rá soj ga. 'O se guun ni'yaj ndo'o ní' rihaan Diose se vaa tinanii Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' manj rihaan sayuun yo' adonj.

Dan me se xa' ma'anj, tzaj ne noco' uxrá ma'anj se-tucuñj Diose, tzaj ne xa' nee manj, tzaj ne inanj se chi'ii 'yaj nee manj a.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xcaj ní cuentá che'é inanj Nimán Diose, ne cavii sa' nimán ní a

¹ Yaj me se daj chihaa mij se cuta' Diose cacun' xráa ní' síj noco' man Jesucristó ma'.

² 'O se 'unj nihánj me se che'é se canoco' 'unj man Jesucristó, ne che'é dan Nimán Diose me síj guun chij rihaan nimanj, gaa ne dan me se cunuu sa' nimanj, ne che'é dan quinanii 'unj rihaan cacun', ne se cavi' nu' nimanj qui'yaj cacun' a man adonj.

³ Ne guun nucuaj nee man ní' canoco' nee man ní' nu' se-tucuñj Moisés, ne che'é dan se guun nucuaj ní' quinanii ma'an ní' rihaan cacun' tumé ní' ma'. Tzaj ne Diose me síj tinanii man ní' rihaan cacun' yo', ne ca'neé Diose ma'an ta'nú Diose rihaan chumij, ne ase vaa nee man ní' ro', danj vaa nee man so' uún a. Xa' nee man ní', tzaj ne tumé ní' cacun', qui'yaj nee man ní', ne che'é dan ca'na' so', ne cayáán so' ga ní', ne cavi' so' che'é ní' a. Tzaj ne taj cacun' tumé ma'an so', ne che'é dan taj che'é qui'yaj ní' cacun' yaj ma'.

⁴ Cuango yaj me se taj che'é qui'yaj ní' inanj se vaa me rá nee man ní' qui'yaj ní' ma'. Inanj rihaan orún' Nimán Diose cuno ní', ne qui'yaj ma'an ní' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj ní' a. Dan me se Nimán Diose 'yaj uno ma'an ní' se-tucuñj Moisés adonj.

⁵ Dan me se ta'aj yuvij xcaj cuentá inanj che'é nee man nij so', tzaj ne ino' doj vaa yuvij noco' man Nimán Diose, ne dan me se che'é inanj se vaa me rá Nimán Diose xcaj nij so' cuentá adonj.

⁶ Sese inanj che'é nee man ní' xcaj ní' cuentá, ne cavi' nu' nimán ní' a. Tzaj ne sese che'é Nimán Diose xcaj ní' cuentá, ne cavii sa' ní', ne ca'vee cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne gaa xej nimán ní', qui'yaj Nimán Diose adonj.

⁷ Sese inanj che'é nee man ma'an ní' xcaj ní' cuentá, ne taj ri'yunj ní' man Diose vaa

gaa adonj. Se guun nucuaj ma'an ní' cuno ní' se-tucuanj Diose vaa gaa ma'.

⁸ Ne aran' rá Diose ní'yaj Diose man nij yuvij acaj cuentá che'é nee man ma'an nij yuvij a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese yanj Nimán Diose ga ní', ne sa' doj gaa ní' a

⁹ Tzaj ne inq doj vaa nij soj sese ya yanj Nimán Diose ga soj á. Che'é dan ne 'yaj soj ndaa vaa me rá nee man soj qui'yaj soj ma'. Tzaj ne inanj rihaan Nimán Diose uno soj, ne dan me se sese nuvi' Nimán Jesucristó yáán ga yo'o so', ne nuveé sij 'njij ra'a Jesucristó man me so' ma'.

¹⁰ Ne'en soj se vaa cavi' nee man ní' che'é cacun' qui'yaj nee man ní', tzaj ne sese yanj Jesucristó ga ní', ne 'o vaa sa' ní' rihaan Diose, ne che'é dan 'o vaa i'na' nimán ní' adonj.

¹¹ Ne ne'en soj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', qui'yaj Diose, ne ma'an Nimán Diose nuú nimán soj, ne che'é dan cunuu nacá nee man soj asa' cavi' soj, qui'yaj uún Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa yuvij uno a'mii Nimán Diose me ta'nii Diose a

¹² Che'é dan ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' ndaa vaa me rá nee man ní' ma'. Se raculj ní' man nee man ní', man tinuj, man nocoj.

¹³ 'Q se sese aráya'anj ndo'o soj man nee man soj, ne ca'anj yanj soj rihaan Diose, qui'yaj ma'an soj adonj. Tzaj ne sese cunq soj nana a'mii Nimán Diose, ne se ca'vej rá soj qui'yaj nee man soj cacun', gaa ne yo'o gaa i'na' nimán soj adonj.

¹⁴ 'Q se yuvij uno a'mii Nimán Diose me ta'nii Diose ei.

¹⁵ Ne'en soj se vaa chu'vi' mozó ne'en so' se-ru'vee so', tzaj ne na'vej rá Diose qui'yaj soj danj rihaan Diose ma'. Se chucu'vi' nimán soj ne'en soj Diose ma'. 'Q se nicaj yu'unj Diose man soj, ne guun ta'nij Diose man soj, ne che'é dan me gaa niha' rá soj cataj soj: "Ataj" rihaan Diose á.

¹⁶ Dan me se yo'o a'mii Nimán Diose ga nimán ní', ne taj Nimán Diose se vaa ta'nii Diose me ní' a.

¹⁷ Che'é dan vaa güii rque ndo'o Diose se sa' rihaan ní' ga Jesucristó, ne 'o cuyaán gaa se sa' rihaan Jesucristó ga ní' a. Veé dan me che'é se ran' ní' sayuun ndaa vaa quiran' Jesucristó ro', che'é dan cavij sa' ní' ga so', ne guun chij ní' ga so' vaa güii adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa güii, ne ve'é ndo'o gaa cunudanj chumii, qui'yaj Diose che'é ní' a

¹⁸ Veé dan me se ran' xa' ní' sayuun cuano, tzaj ne vaa güii, ne doj a cavij sa' ní' rihaan sayuun ran' ní' cuano adonj. 'Q se ataa cataj xna'anj Diose rihaan ní' che'é nu' se sa' njicaj

ní', tzaj ne asa' rque Diose nu' se sa' rihaan ní', ne quini'yon ní' nu' sayuun quiran' ní' ei. Danj vaa raj nanj adonj.

¹⁹ Na'vij uxrá cunudanj nij rasuun man rihaan chumii nihánj quisij güii tahaan Diose man nij ta'nii Diose rihaan chumii, gaa ne quene'en chumii daj gaa nij so' a.

²⁰ Cuaño ro', taj yu'vee nó nij rasuun man rihaan chumii ma'. Gaa qui'yaj Diose chumii, ne vaa sa' cunudanj nij rasuun yo', tzaj ne quiri' nij rasuun che'é cacun' qui'yaj yuvij, ne ca'vej rá Diose quiri' nu' nij rasuun yo', tzaj ne ne'en Diose

²¹ se vaa vaa güii cunuu sa' cunudanj nij rasuun yo' rihaan chumii, ne asa' quisij güii yo', ne taj rasuun quiri' taj rasuun cuchruu ma'. 'Q se ve'é ndo'o gaa nu' nij rasuun yo' ei. Dan me se ase vaa ma'an nij ta'nii Diose ro', danj gaa uún nij rasuun uún, ne ve'é ndo'o gaa nij yo' adonj.

²² Dan me se ne'en ní' se vaa ran' uxrá nu' rasuun man rihaan chumii sayuun cuano, ne me uxrá rá yo' cunuu nacá uún yo', ne na'vij yo' quisij güii cunuu sa' yo' adonj.

²³ Vaj a doj, ne ráchej ma'an ní' uún, ne na'vij ní' cunuu nacá ma'an ní' uún a. Dan me se yanj Nimán Diose ga ní', ne sa' uxrá vaa Nimán Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa rque Diose se sa' doj rihaan ní', ne ne'en ní' se vaa vaa güii, ne quene'en yuvij se vaa guun ta'nij Diose man ma'an ní', ne cunuu sa' nu' nee man ní' a.

²⁴ Dan me se tinanii Diose man ní' rihaan chrej chi'ij uun chij nimán ní', ne che'é dan guun ya rá ní' se vaa cavij sa' ní', tzaj ne ataa quene'en ní' nu' se vaa qui'yaj Diose che'é ní', ne che'é dan nucuaj ndo'o rá ní' man Diose se vaa ya ya qui'yaj so' che'é ní' a.

²⁵ Ne ne'en ní' daj qui'yaj Diose che'é ní' ma'. Maan se nucuaj rá ní' man Diose, ne che'é dan se gaa ra'yanj nimán ní' ma'. Maan se gaa nanaj nimán ní', ne na'vij ní' ndaa se cavij sa' ní' qui'yaj Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa raculj ndo'o Diose man ní' a

²⁶ Sese ne ne'en ní' qui'yaj ní' nu' se vaa nó xcúún ní' qui'yaj ní', ne Nimán Diose raculj man ní', ne guun nucuaj ní' a. Ne ne'en ní' daj ca'mii ní' gaa achiiin ni'yaj ní' rihaan Diose ma'. Che'é dan achiiin ni'yaj Nimán Diose che'é ní', ne taj xna'anj Nimán Diose rihaan Diose nana me rá ma'an ní' ca'mii ní' a.

²⁷ Dan me se Nimán Diose ne'en daj me rá ní' cataj xna'anj ní' rihaan Diose, ne uno Diose a'mii Nimán Diose che'é ní' ei. Ne'en Nimán Diose me se achiiin man ní', ne achiiin ni'yaj Nimán Diose rihaan Diose se vaa rque Diose se vaa achiiin man ní' a. Dan me se ne'en Diose se vaa inanj se vaa a'vej rá Diose njicaj ní' achiiin ni'yaj Nimán Diose, ne

danj 'yaj Nimán Diose che'é cunudanj ní' sji cunuú sa' nimán rihaan Diose adonj.

²⁸ Dan me se ne'en ní' se vaa racuúj ndo'o Diose man ní' sji aráj cochroj rihaan Diose ei. 'Q se canacúún Diose man ní' cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan me avii sa' nu' suun 'yaj suun ní' ga Diose adonj.

²⁹ Gaa naá me se quene'en Diose se vaa canoco' ní' man so' vaa güii, gaa ne yo'o guun rá Diose se vaa naquiyaj sa' Diose nimán ní', ne ase vaa ta'núí Diose síí cu'naj Jesucristó ro', danj gaa ní' uún, ne vaa güii cumán ndo'o tinúú Jesucristó do', ra'vij Jesucristó do', ne so' guun síí chava' rihaan cunudanj ní' a.

³⁰ Gaa ne canacúún Diose man ní', gaa ne cunuú sa' ní' rihaan Diose, quiyaj Diose, gaa ne ya guun chij ní' ga Diose, quiyaj ma'an Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa daj chihqa mij se guun tanáj Diose man ní' ma'

³¹ Dan me se Diose me tuvi' ní', ne che'é dan taj síí quisij quiyaj sayuun man ní' ma'.

³² 'Q se ne cochu'vi' Diose rque Diose ma'an ta'núí Diose cavi' che'é ní', ne che'é dan guun ya rá ní' se vaa rque Diose nu' se sa' rihaan ní', ne cavi' sa' ní' adonj.

³³ Ní' sji narii Diose man me se se guun cuta' yuvij cacun' xráá ní' rihaan Diose ma'. 'Q se ma'an Diose cataj se vaa cunuú sa' ní' rihaan so' a.

³⁴ Taj yuvij cuta' cacun' xráá ní' sji narii Diose man ma'. 'Q se cavi' Jesucristó che'é ní', ne cunuú i'na' uún Jesucristó, ne cuango nicun' so' x'núú Diose, ne ma'an so' me síí achún ni'yaj rihaan Diose che'é ní' adonj.

³⁵ A 'ó güii se guun yanj Jesucristó rihaan ní', quiyaj nij yuvij ma'. Yo'o 'ee rá Jesucristó man ní' ei. Ca'vee se quiran' ní' sayuun do', ca'vee se quinanó ndo'o rá ní' do', ca'vee se quitaj ri'yunj yuvij man ní' do', ca'vee se quina'gan rque ní' do', ca'vee se quina'vij sa'anj rihaan ní' do', ca'vee se cavi' ní' do', tzaj ne daj chihqa mij se guun yanj Jesucristó rihaan ní' ma'.

³⁶ No nana rihaan danj Diose se vaa che'é se noco' ní' man Diose, che'é dan me rá yuvij ticavi' yuvij man ní' daj a orá, ne ase vaa ticavi' nii man matzinj ro', danj me rá nii ticavi' nii man ní', taj danj Diose a.

³⁷ Tzaj ne ca'vee se daj a sayuun ran' ní', tzaj ne taj se 'yaj ma'. 'Q se Jesucristó me síí 'ee rá man ní', ne che'é dan quiyaj canaán uxrá ní' rihaan sayuun adonj.

³⁸⁻³⁹ 'Q se guun ya raj se vaa a 'ó rasuun se ca'vee quiyaj guun yanj Diose rihaan ní' ma'. Ca'vee se gaa i'na' ní' do', ca'vee se cavi' ní' do', tzaj ne yo'o 'ee rá Diose man ní' a. Ca'vee se ma'an nij se-mozó Diose me rá quiyaj guun yanj Diose rihaan ní',

tzaj ne se ca'vee quiyaj canaán nij so' ma'. Ca'vee se daj a sayuun quiran' ní', tzaj ne se tanáj Diose man ní' ma'. Se guun yanj Diose rihaan ní' quiyaj yuvij do', quiyaj síí chree do', quiyaj nana chree do', quiyaj naj guun rasuun do' ma'. Se guun nucuaj nij so' quiyaj nij so' danj ma'. Taj a 'ó rasuun man xta' taj a 'ó rasuun man rej rque yo'ó quiyaj ca'vee guun yanj Diose rihaan ní' ma'. A 'ó rasuun quiyaj Diose se ca'vee quiyaj danj ma'. Yo'o 'ee rá Diose man ní', ne che'é dan ca'neé so' man Jesucristó rihaan ní', ne 'nij ra'a Jesucristó man ní', ne 'ee rá so' man ní' adonj.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nanó ndo'o rá síí cu'naj Pablo che'é tuvi' so' nij yuvij israelitá a

¹ Noco' nu' ní' man Jesucristó, ne se ca'mii ne 'unj rihaan nij soj ma'. 'Q se yanj Nimán Diose ga 'unj, ne ma'an Nimán Diose cataj rihaan se vaa nana ya ca'mij á.

²⁻³ Dan me se inanj nanó ndo'o raj che'é nij tuvij nij yuvij israelitá, ne me raj nayonj rihaan nij so', ne ndaa ca'neé nimanj quinaj ma'anj rihaan sayuun, quiyaj Diose, ne yo'o nacaj Diose man nij so' rihaan sayuun quiran' nij so', ne ca'neé nimanj tanáj Jesucristó manj, ne nacaj Jesucristó man nij so' a.

⁴ Dan me se yuvij israelitá me nij so', ne guun ta'nij Diose man nij so', rá Diose á. Quene'en nij so' se vaa chuguun ndo'o Diose gaa canicun' ma'an Diose ga nij so' gaa naá, ne cataj xna'anj Diose rihaan nij so' daj quiyaj Diose che'é nij so', ne cataj xna'anj Diose rihaan nij so' daj quiyaj ma'an nij so' a. Tucuyón Diose man nij so' daj quiyaj nij so' gaa na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj Diose rihaan nij so' se vaa ya ca'nej Diose 'o síí tinanii man nij so' rihaan sayuun a.

⁵ Xii nij yuvij israelitá me nij síí man gaa naá síí cu'naj Abraham do', síí cu'naj Isaac do', síí cu'naj Jacob do' a. Yo'o tuvi' nij so' me Jesucristó síí ca'neé Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun, ne Jesucristó me se Diose me so', ne uun chij so' rihaan cunudanj a. Ve'é ca'mii ní' che'é so' nu' cavii nu' ca'anj ei. Ve'é danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa inanj nij yuvij israelitá narii Diose me ya ya yuvij israelitá rihaan Diose a

⁶ Dan me se gaa naá cataj Diose se vaa ya canoco' nij yuvij israelitá man so' nu' cavii nu' ca'anj, ne me che'é ne noco' nij yuvij israelitá man Diose cuango, rá soj ga. 'Q se quisij ya ndaa vaa ca'mii Diose, tzaj ne ne narii ya Diose man cunudanj nij yuvij israelitá ma'. Nuveé ya ya yuvij israelitá me cunudanj nij so' rihaan Diose ma'.

⁷ Abraham síi cayáán gaa naá ro', doj ta'núí ta'nij si'nò so' guun ta'núí Diose, ne dan me se cataj danj Diose se vaa orún' nij ta'núí ta'nij si'nò síi cu'naj Isaac me ya ya ta'núí ta'nij si'nò síi cu'naj Abraham rihaan Diose á. Danj ca'mii Diose rihaan síi cu'naj Abraham gaa naá a.

⁸ Dan me se cataj Diose se vaa se guun ta'nij Diose man cunudanj nij ta'núí ta'nij si'nò síi cu'naj Abraham ma'. Maan se ta'aj nij so' narii Diose, ne inanj che'é nij síi narii Diose ca'mii Diose, gaa cata' tu'va Diose se vaa ya canoco' nij so' man so' a.

⁹ Dan me se gaa ataa ca'ngaa síi cu'naj Isaac síi narii Diose man, ne ca'mii Diose che'é so', cataj Diose se vaa nasij 'o yo', gaa ne ca'na' uún Diose rihaan Abraham, ne ya gaa 'o ta'nij sno' o chana cu'naj Sara a. Ne sno' o cunii yo' ro', me Isaac a. Danj cataj Diose rihaan Abraham a.

¹⁰ Ne vaa chana cu'naj Rebeca uún, ne cotoj no' ga orún' nica no' síi cu'naj Isaac, ne nari' no' ndaa ne'ej cuatè nuy rque no' a.

¹¹⁻¹² Gaa ataa ca'ngaa ne'ej, ne cataj xna'anj Diose rihaan no' se vaa qui'yaj suun ne'ej taj yaan ca'ngaa rihaan ne'ej noco' xco, cataj Diose a. 'O se ataa ca'ngaa ne'ej, ne taj a 'ó roj so' qui'yaj sa' do', qui'yaj chi'ij do' ma'. Taj se sa' qui'yaj síi guun chij rihaan tinúú, ne taj cacun' tumé síi qui'yaj suun che'é tinúú ma'. Maan se inanj danj qui'yaj Diose narii Diose man yo' o so' guun chij so' rihaan tinúú so', che'é rej aj guun rá Diose daj gaa suun cata' 'o 'o so' rihaan Diose nanj ei.

¹³ Dan me se taj danj Diose se vaa cunuu 'ee rá Diose ne'en Diose man nij tuvij' síi cu'naj Jacob síi noco' xco, tzaj ne quiri' nij tuvij' síi cu'naj Esaú rihaan Diose, taj danj Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'vee narij Diose naj guun yuvij a

¹⁴ Dan me se nij qui'yaj Diose rihaan síi cu'naj Esaú, rá soj na'. Taj a doj ma'.

¹⁵ 'O se gaa naá ca'mii Diose rihaan síi cu'naj Moisés, cataj Diose a:

—No xcúún 'unj gaa 'ee rá 'unj ne'en 'unj naj guun yuvij a. —Danj ca'mii Diose rihaan Moisés gaa naá a.

¹⁶ Dan me se ca'vee se daj a me rá yuvij, ca'vee se daj a qui'yaj yuvij, tzaj ne se ca'vee qui'yaj nij yuvij se vaa me rá ma'an nij yuvij ma'. Orún' Diose me síi cataj me síi cunuu 'ee rá so' man adonj.

¹⁷ Ne rihaan danj Diose nó nana ca'mii Diose rihaan síi cu'naj Faraón gaa cataj Diose:

—Guún so' síi nicaj suun, qui'yáj, gaa ne quene'en yuvij daj quirán' so', qui'yáj, ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa Diose síi nucuj

mej a. —Nanj cataj Diose rihaan síi cu'naj Faraón gaa naá a.

¹⁸ Dan me se ne'en ní' se vaa sese me rá Diose cunuu 'ee rá Diose man 'o so', ne cunuu 'ee rá Diose man so', ne sese me rá Diose guun nichraj rá 'o so', ne guun nichraj rá so', qui'yaj uún Diose a.

¹⁹ Vaa yuvij cataj: “Che'é dan, me che'é uta' Diose cacun' xraá yuvij ga. 'O se inanj se me rá Diose qui'yaj ní' 'yaj ní' á”. Danj cataj ta'aj yuvij a.

²⁰ Tzaj ne ne nó xcúún ní' cataj ní' se vaa ne nó xcúún Diose qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj so' ma'. 'O se Diose me síi qui'yaj man ní', ne ne nó xcúún ní' cachinj na'anj ní' man Diose me che'é cavii nij ta'aj ní' ma'.

²¹ Dan me se síi 'yaj xruj me se doj yo'óo niqúii gaa rihaan so', gaa ne ca'vee qui'yaj so' xruj a. Doj yo'óo niqúii nicaj so' qui'yaj so' xruj ve'é ndo' o vaa, gaa ne doj yo'óo niqúii nicaj so' qui'yaj so' xruj nij doj a. Ca'vee qui'yaj so' daj me rá ma'an so' a.

²² Ne ase vaa 'yaj síi 'yaj xruj ro', danj vaa 'yaj Diose, ne dan me se quiri' ndo' o ta'aj yuvij qui'yaj Diose, ne vaa güii ca'anj nij so' rihaan ya'an a. Uun yuvaá Diose man nij so' che'é cacun' 'yaj nij so', ne me rá Diose caxrii yuvaá Diose man nij so', ne me rá Diose tihaan Diose se vaa nucuj ndo' o Diose, tzaj ne aráj x'naa uxrá Diose ni'yaj Diose man nij yuvij,

²³ che'é rej guun rá Diose tihaan Diose rihaan nij yuvij nu' ndaa vaa qui'yaj so' che'é yo'óo nij yuvij, ne yo'óo nij so' me se aj guun rá Diose se vaa guun chij nij so' ga so', ne che'é dan cunuu 'ee rá so' man nij so', gaa ne xcaj cunudanj nij yuvij cuentá se vaa síi uun chij sa' ndo' o me Diose ei.

²⁴ Ma'an ní' me nij yuvij guun chij ga Diose, ne dan me se ta'aj ní' me yuvij israelitá, ne yo'óo ta'aj ní' me yuvij yanij, tzaj ne canacúún Diose man 'o 'o ní' guun chij ní' ga so' adonj.

²⁵ Ase vaa nana a'mij nihánj ro', danj vaa nana ca'mii Diose gaa naá nana cachrón síi cu'naj Oseas rihaan yanj a. Dan me se cataj Diose a:

—Yuvij ne noco' manj me se ne 'ee raj man nij so' ma'. Tzaj ne vaa güii guun nij so' tuvij, ne vaa güii cunuu 'ee raj man nij so' adonj.

²⁶ Dan me se maan rej nicun' 'unj gaa cataj 'unj se vaa nuveé tuvij' 'unj me nij yuvij ro', maan dan canicún' 'unj cataj 'unj se vaa ta'nij ma'anj me nij so' a. 'O se Diose vaa i'na' mej adonj. —Danj ca'mii Diose gaa naá a.

²⁷ Ne nucuj ca'mii síi cu'naj Isaías gaa naá che'é nij yuvij israelitá a. Cataj so':

—Ca'vee se guun que'ee uxrá nij síi israelitá, ne ndaa ase uun rá' ne'en' yo'óo chruj naj tu'va na ya'anj guun rá' quene'en'

man nij *tuví'* nij so', *tzaj ne taj que'e'e* nij so' *cavíj sa'* ma'. 'O se *doj* *tuví'* nij so' *cavíj sa'* *nanj adonj*.

²⁸ *Orá le'ej* nii *qui'yaj* suun *Diose nu'* suun vaa *rihaan so'* *ca'ne'* *o'* *cacun'* *che'é nu'* *yuvij man* *rihaan chumij adonj*. —*Danj ca'mii síf cu'naj Isaías a*.

²⁹ *Veé dan ca'mii uún síf cu'naj Isaías che'é* nij *yuvij israelitá*, *ne cataj uún so'*— *Guun nucuaj ndo'o Diose guun chij Diose á*. *Ne ní' me se avi' ní' che'é cacun' tumé ní'*, *tzaj ne tinani Diose man* *doj* *tuví' ní' sij israelitá* *rihaan sayuun a*. *Sese taj* *tuví' ní' quinani* *rihaan sayuun*, *ne cavíj' cunudanj* *nij yuvij man* *chiháán ní'*, *ne quinavij chiháán ní'*, *ne ase vaa navij chuman' Sodoma do'*, *ase vaa navij chuman' Gomorra do'*, *danj gaa quinavij chiháán ní' nanj adonj*. —*Veé danj ca'mii síf cu'naj Isaías che'é* *nij yuvij israelitá gaa naá a*.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne cunu *sa' nij yuvij israelitá* *rihaan Diose, che'é se ne cuchuman rá* *nij so' ni'yaj* *nij so' man Jesucristó a*

³⁰ *Xcax ní' cuentá daj qui'yaj* *nij yuvij israelitá do'*, *daj qui'yaj* *nij yuvij yanij do'*, *rihaan Diose á*. *Dan me se nuveé yuvij israelitá* *me nij yuvij yanij*, *ne ne guun rá* *nij so' qui'yaj* *suun nij so' yan cunu sa' ma'an* *nij so' rihaan Diose, tzaj ne ta'aj* *nij so' me síf amán rá* *ni'yaj man Diose, ne che'é dan 'o' cunu sa' nij so' rihaan Diose ei*.

³¹ *Ino qui'yaj que'e'e* *nij yuvij israelitá a*. *Dan me se qui'yaj* *suun uxrá* *nij so' nano'* *nij so' chrej cunu sa' ma'an* *nij so' rihaan Diose, tzaj ne ne nari' nij so' chrej sa' ma'*.

³² *Dan me se ne nari' nij so', che'é se ne cuchuman rá* *nij so' ni'yaj* *nij so' man Jesucristó ma'*. *Ne guun ya rá* *nij so' se vaa racuj Diose man* *nij so' cunu sa' nij so' rihaan Diose ma'*. *Maan se cunu sa' ma'an* *nij so', rá* *nij so', ne qui'yaj* *suun uxrá* *nij so' che'é rej ca'vee cunu sa' ma'an* *nij so', rá* *nij so' a*. *Ne ca'vej rá* *nij so' cuchuman rá* *nij so' ni'yaj* *nij so' man Jesucristó, ne dan me se ase vaa 'o' yuvej aráán chrej ro', danj vaa Jesucristó* *rihaan nij so', ne ase vaa uun na'aj yuvij naxru' rihaan yuvej ro', danj vaa guun na'aj* *nij yuvij israelitá che'é se ne ca'vej rá* *nij so' cuchuman rá* *nij so' ni'yaj* *nij so' man Jesucristó adonj*.

³³ *O cuyaán vaa nana a'mij gá nana a'mii danj Diose che'é Jesucristó, ne dan me se gaa naá cataj Diose a:*

—*Ni'yaj so' ei*. *Aj cuné' unj yo'o yuvij chuman' cu'naj Jerusalén*, *ne ase vaa 'o' yuvej vaa so', nucuaj ndo'o so' a*. *Naxru' yuvij, qui'yaj yuvej yo'*, *ne guun na'aj* *nij yuvij quene'en* *nij yuvij man so', tzaj ne sese cuchuman rá* *yo'o so' quene'en so' man síf cuné' unj*, *ne se guun na'aj so' ma'*. *Tananj*

cavíj sa' so' adonj. —*Dan me nana ca'mii Diose che'é Jesucristó a*.

10

¹ *Dan me se achíin ni'yaj* *ndo'oj* *rihaan Diose che'é* *nij* *tuví' unj* *nij yuvij israelitá, tinuj, nocoj*. *'Ee rá unj* *man* *nij so', ne che'é dan me ndo'o raj* *quinani* *nij so' rihaan sayuun a*.

² *Dan me se sa' qui'yaj* *nij so' gaa guun ndo'o rá* *nij so' cunu sa' nij so' rihaan Diose, tzaj ne ne ne'en* *nij so' daj qui'yaj* *nij so' ne ca'vee cunu sa' nij so' rihaan Diose ma'*.

³ *Ne xcax* *nij so' cuentá che'é se vaa aj qui'yaj* *Diose che'é* *nij so', ne ne xcax* *nij so' cuentá se vaa ca'vee cunu sa' nij so' rihaan Diose, qui'yaj ma'an* *Diose ma'*. *Maan se nano' ma'an* *nij so' chrej cunu sa' ma'an* *nij so' rihaan Diose, ne che'é dan ataa qui'yaj* *nij so' ndaa vaa me rá* *Diose qui'yaj* *nij so', ne che'é dan ataa cunu sa' nij so' adonj*.

⁴ *Gaa naá, ne canoco' yuvij se-tucuaj* *Moisés, ne veé dan me se cunu sa' nij so' rihaan Diose, rá* *nij so', tzaj ne yaj nihánj me se aj quisij se-tucuaj* *Moisés, qui'yaj Jesucristó, ne 'o se yo'o amán rá* *ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, gaa ne cunu sa' ní' rihaan Diose nanj adonj*.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quinani *cunudanj* *nij yuvij cuchuman rá* *ni'yaj* *man Jesucristó* *rihaan sayuun a*

⁵ *Gaa naá cachrón síf cu'naj Moisés nana* *rihaan yanj, ca'mii so' che'é se-tucuaj* *ma'an so', ne cataj so' se vaa sese guun nucuaj yuvij cunog yuvij nu' tucuaán* *cuchruj ma'an so', ne cayáán* *nij yuvij rihaan Diose nu' cavij nu' ca'anj a*. *Danj ca'mii Moisés gaa naá a*.

⁶ *Tzaj ne cuano nihánj me se aj xcax ní' cuentá se vaa nuu sa' ní' rihaan Diose che'é* *yan cuchuman rá* *ní' cuno ní' nana ca'mii so', ne che'é dan yo'o a'mii ní' gá síf cu'naj Moisés gaa naá, taj ní' se vaa taj che'é cavij* *yuvij rej xta' do', nana'oj* *nij yuvij man síf tinani* *man ní' so' rihaan sayuun,*

⁷ *ne taj che'é ca'anj yuvij rej rque yo'óo do', nana'oj* *nij yuvij man so' rej man nimán ma'*. *Danj taj ní' gá síf cu'naj Moisés a*.

⁸ *Ne cataj uún síf cu'naj Moisés se vaa nana achíin* *mán so' ro', nuveé nana ca'na'* *rej gan' me nana yo' ma'*. *Tananj ndaa tu'va ma'an so' do', ndaa nimán ma'an so' do', nuú nana yo' nanj adonj, taj Moisés, ne nana yo' me nana a'mii yuvij taj yuvij se vaa amán rá* *yuvij ni'yaj yuvij man Jesucristó, ndaa vaa a'mii natáj núj* *rihaan yuvij ei*.

⁹ *O se sese ca'mii yá so' cataj so' rihaan* *tuví' so' se vaa Jesucristó* *'nij ra'a mán so', ne sese guun ya rá so' se vaa cunu i'na'*

uún Jesucristó, qui'yaj Diose, gaa cavi' so', ne quinanií so' rihaan sayuun a.

¹⁰ 'Q se nimán ní' me se yo' me cuchuman rá ní' ne'en ní' Jesucristó, ne ca'vee cunuq sa' ní' rihaan Diose, ne tu'va ní' me se yo' me ca'mii ya ní' cataj ní' se vaa noco' ní' man Jesucristó, ne ca'vee quinanií ní' rihaan sayuun adonj.

¹¹ Dan me se taj uún danj Diose se vaa xa' síí amán rá ni'yaj man Jesucristó, tzaj ne se guun na'taj so' ma'. Ya cavií sa' so' adonj. Danj taj danj Diose a.

¹² 'Q se 'o cuyaán vaa cunudanj yuvii rihaan Jesucristó, ne dan me se yuvii israelitá do', yuvii yaníj do', 'o cuyaán vaa nij so' rihaan Jesucristó, tzaj ne 'nij ra'a Jesucristó man cunudanj nij so', ne uun nucuaj uxrá Jesucristó raçuíj so' man cunudanj yuvii achíín ni'yaj rihaan so' a.

¹³ Dan me se taj uún danj Diose a: "Yuvii achíín ni'yaj rihaan síí 'nij ra'a man ní' ro', quinanií cunudanj nij so' rihaan sayuun, ne cavií sa' ní' so' adonj". Danj taj danj Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achíín ca'mii natáj nii che'é Jesucristó rihaan yuvii ataa cunq nana che'é so' a

¹⁴ Tzaj ne taj che'é cachinj ni'yaj yuvii rihaan Jesucristó, sese ataa cuchuman rá nij yuvii ni'yaj nij yuvii man Jesucristó ma'. Ne se ca'vee cuchuman rá nij yuvii ni'yaj nij yuvii man so', sese ataa cunq nij yuvii se-nana so' ma'. Ne se ca'vee cunq nij yuvii, sese taj síí a'mii natáj rihaan nij yuvii ma'.

¹⁵ Ne se cuhi' síí a'mii natáj rihaan yuvii, sese se ca'neé nii man so' ma'. Dan me se a'mii uún danj Diose, taj yo': "Ve'é ndo'o 'yaj síí ca'anj ca'mii natáj nana sa' ei". Danj taj danj Diose a.

¹⁶ Tzaj ne vaa yuvii na'vej rá cunq nana sa' ma'. Inanj danj ca'mii síí cu'naj Isaías gaa cachíín ni'yaj so' rihaan Diose, ne cataj so':

—Ataj síí chij. Doj yuvii amán rá cunq nana ca'mii náj a —taj so' rihaan Diose a.

¹⁷ Tzaj ne veé dan me se asino a'mii natáj nii rihaan yuvii che'é Jesucristó, gaa ne uno nij yuvii, ne xcaj nij yuvii cuentá che'é se vaa taj xna'anj Diose rihaan nij yuvii, gaa ne chumán rá nij yuvii ni'yaj nij yuvii man Diose nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa na'vej rá nij yuvii israelitá cunq nij so' se-nana Jesucristó nana sa' ma'

¹⁸ Tzaj ne cataj ta'aj yuvii se vaa ataa cuhi' nana sa' rihaan nij yuvii israelitá a. Danj ca'mii ta'aj nij so', tzaj ne aj cuhi' nana sa' rihaan nij yuvii israelitá ei. Dan me se taj danj Diose se vaa aj quene'en cunudanj nij yuvii man rihaan chumii se-nana Diose nana sa' a. Danj a'mii danj Diose á.

¹⁹ Tzaj ne yo'ó ta'aj yuvii cataj se vaa ne ne'en ya nij yuvii israelitá se vaa tinanii

Diose man cunudanj nij yuvii man rihaan chumii rihaan sayuun ma'. Danj cataj uún nij yuvii yo', tzaj ne taj ma'. Maan se aj ne'en nij yuvii israelitá ei. 'Q se gaa naá cachrón síí cu'naj Moisés nana ca'mii Diose rihaan nij yuvii israelitá rihaan yanj, gaa cataj Diose se vaa vaa güii xcaj nij yuvii israelitá cuentá se vaa cavii sa' nij yuvii yaníj, qui'yaj Diose, ne che'é dan guun xcoj ruvaa rá nij yuvii israelitá quene'en nij so' nij yuvii yaníj yo' a. 'Q se nuveé yuvii acáj cuentá me yuvii yaníj, ne che'é dan guun xcoj ruvaa rá nij yuvii israelitá che'é se vaa cavii sa' nij yuvii yaníj qui'yaj Diose ei. Danj ca'mii Diose gaa naá a.

²⁰ Ne 'o cuyaán vaa nana nihánj ga nana cachrón uún síí cu'naj Isaías rihaan yanj gaa naá, ne dan me se quisíj rá so' cataj so' se vaa nij yuvii yaníj me se ne nano' nij so' man Diose, tzaj ne nari' nij yuvii yaníj man Diose, ne ndá' se ne guun rá nij so' quene'en nij so' me rej vaj Diose, tzaj ne curuvi' Diose rihaan nij so' a. Danj taj síí cu'naj Isaías gaa naá a.

²¹ Tzaj ne inq vaa nana ca'mii Diose rihaan nij yuvii israelitá gaa naá, taj síí cu'naj Isaías a. Dan me se cataj Diose rihaan nij yuvii israelitá se vaa 'o me rá Diose nacáj Diose man nij yuvii israelitá, tzaj ne ne ca'vej rá nij so' cunq nij so' rihaan Diose ma'. Inanj tucuáá nij so' rihaan Diose nanj á. Danj taj Diose, ne cachrón síí cu'naj Isaías rihaan yanj a.

11

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu 'ee rá Diose ni'yaj Diose ta'aj nij yuvii israelitá a

¹ Che'é se tucuáá nij yuvii israelitá rihaan Diose, che'é dan quirí'ij yaníj Diose man nij so', rá soj na'. Taj ma'. 'Q se ma'anj me síí israelitá uún ei. Ne dan me se xii 'unj me síí cu'naj Abraham gaa naá, ne xii 'unj me síí cu'naj Benjamín uún ei.

² Ne quirí'ij yaníj Diose man nij yuvii israelitá ma'. 'Q se gaa ataa qui'yaj Diose chumii, ne 'o quene'en Diose se vaa canoco' nij so' man Diose a.

Ne'en nij soj daj taj danj Diose che'é síí cu'naj Elías gaa naá a. Dan me se cuta' Elías cacun' xráá nij yuvii israelitá,

³ ne cataj so':

—Ataj síí chij. Ticavi' nij yuvii israelitá man nij síí nata' se-nana so' rihaan yuvii che'é so' á. Tiri' nij so' rej quina'vii yuvii rihaan so' á. Taj orunj quináj nanj á. Ne me rá nij so' ticavi' nij so' mán 'unj uún adonj. —Danj ca'mii síí cu'naj Elías rihaan Diose a.

⁴ Gaa ne ca'mii uún Diose rihaan so', cataj Diose:

—Taj ma'. Ne taj oruún so' ma'. Tzaj ne vaa 'o cunq' chij mój yuvii israelitá noco'

manj, ne a 'ó nij so' ne na'vij rihaan ya'anj ca'naj Baal ya'anj ne vaa i'na' ma'. —Danj ca'mii Diose rihaan sí cu'naj Elías a.

⁵ Ne veé danj vaa uún nij yuvij israelitá sí man cuang, ne cunuu 'ee rá Diose man nij yuvij israelitá, ne narii Diose man doj tuvi' nij so' ei.

⁶ Inanj danj qui'yaj ma'an Diose che'é ta'aj nij yuvij israelitá, tzaj ne nuveé che'e se sa' qui'yaj ma'an nij so' me narii Diose man nij so' ma'. Sese che'e se sa' qui'yaj nij so' narii Diose man nij so', ne taj che'é cataj ní se vaa cunuu 'ee rá uun Diose man nij so' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa güi cunuú sa' uún nij yuvij israelitá rihaan Diose a

⁷ Cuanó ro', cunudanj nij yuvij israelitá me rá cunuú sa' rihaan Diose, tzaj ne ne guun nucaj cunudanj nij so' cunuú sa' ma'an nij so' ma'. Tzaj ne narii Diose man ta'aj nij so', ne cunuu sa' ta'aj nij so' rihaan Diose, ne quináj uun yo'ó ta'aj nij yuvij israelitá yo' a. Ne xa' nij sí quináj me se ne guun nucaj nij so' daj chiháa mij xcaj nij so' cuentá che'é Diose ma'.

⁸ Dan me se nanj taj uún danj Diose, taj yo': "Ne ca'vee xcaj nij so' cuentá, qui'yaj Diose ma'. 'Q se ase vaa sí tuchrjí dō', ase vaa sí so' o dō', danj vaa nij so', ne danj vaa nij so' ndaa cuanó nanj adonj". Danj ca'mii danj Diose che'é nij yuvij israelitá a.

⁹ 'Q cuyaan vaa nana nihánj ga nana ca'mii sí cu'naj David gaa naá uún, ne cataj so' se vaa ase ran' xcuu ata' ra'nga' ro', danj quirán' nij yuvij israelitá a. Dan me se cavii sa' uxrá nij so' rihaan chumij nihánj, tzaj ne taj ni'yón quirán' nij so' sayuun, ne quirán' nij so' sayuun che'é nu' sayuun qui'yaj nij so' a.

¹⁰ Se guun nucaj nij so' xcaj nij so' cuentá, maan se quinanó ndo'o rá nij so' che'é sayuun quirán' nij so' a. Danj ca'mii sí cu'naj David che'é se vaa quirán' nij yuvij israelitá, ne ya danj quirán' guée nij so' nanj adonj.

¹¹ Dan me se ne cuchuman rá nij yuvij israelitá nana ca'mii Diose, gaa ne quirí' nij so' rihaan Diose, ne veé danj gaa nij so' nu' cavii nu' ca'anj, rá nij soj na'. Taj ma'. 'Q se che'é se vaa qui'yaj nij yuvij israelitá, che'é dan vaa ya'núj rihaan nij yuvij yaníj quinaníj nij so' rihaan sayuun, gaa ne guun xcoj ruvaa rá nij yuvij israelitá quene'en nij so' nij yuvij yaníj a.

¹² Gaa ne canicaj rá nij yuvij israelitá, ne canoco' nij so' Diose adonj. Dan me se che'é se quirí' nij so' rihaan Diose, ne che'é dan cavii sa' cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, ne ndaa nij yuvij yaníj cavii sa', tzaj ne asa' nuu sa' nij yuvij israelitá rihaan

Diose, ne doj a cavii sa' uún cunudanj nij yuvij man rihaan chumij adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se guun ca'mii xtá' níj yuvij yaníj rihaan nij yuvij israelitá ma'

¹³ Cuanó ro', ca'mij rihaan nij soj sij yaníj, ne aj cune' Jesucristó man 'unj guún 'unj apóstol nata' se-nana so' rihaan nij soj sij yaníj adonj. Ne aj guun que'ee ndo'o ca'mij rihaan nij yuvij israelitá che'é suun ca'ne' Jesucristó rihanj, ne dan me se aj guun que'ee ndo'o cataj xna'anj 'unj rihaan nij so' se vaa a'mii natáj 'unj se-nana Diose rihaan nij soj sij yaníj a.

¹⁴ 'Q se me raj guun xcoj rá nij so' ní'yaj nij so' man soj sij yaníj, gaa ne canoco' ta'aj nij so' nana noco' soj, gaa ne quinaníj nij so' rihaan sayuun, raj a.

¹⁵ Gaa quirí'ij yaníj Diose man nij yuvij israelitá, ne cunuu rcua'aan yo'ó nij yuvij man rihaan chumij ga Diose, ne che'é dan asa' nacaj uún Diose man nij yuvij israelitá, ne cavii sa' uxrá ma'an nij yuvij israelitá uún a. Dan me se ase vaa sí cavi' vaa nij so' cuanó ei. Na'vee quinaníj nij so' rihaan sayuun, tzaj ne asa' nacaj uún Diose man nij so', ne ase vaa sí na'núj ro', danj gaa nij so', cavii sa' uxrá nij so' ei.

¹⁶ Ya nacaj uún Diose man nij yuvij israelitá nanj á. 'Q se ne'en ní' se vaa sese go' ní ta'aj tan' rihaan Diose, ne cunuú guée ya stan' ní rihaan Diose, ne sese sa' vaa yáa chruun rihaan Diose, ne sa' vaa cunu' chruun yo' rihaan Diose ei. Che'é dan ne'en ní' se vaa sese cunuú sa' ta'aj nij yuvij israelitá rihaan Diose, ne gaa sa' cunudanj nij yuvij israelitá rihaan adonj.

¹⁷ Ne'en soj se vaa ne cuchuman rá ta'aj nij yuvij israelitá ní'yaj nij so' Diose ma'. Che'é dan, ase vaa 'yaj níi man ta'aj níj ra'a chruun olivó ne rii chruj ro', danj vaa qui'yaj Diose man nij so', ne quirí'ij yaníj Diose man níj sí ne cuchuman rá yo', gaa ne nacaj Diose man soj sij yaníj, ne dan me se ase vaa ra'a chruun olivó nicun' rco' quij vaa soj, tzaj ne nacaj Diose man soj, caxríj Diose man soj tacóo chruun olivó sa', ne guun soj 'o chruun sa' vaa, ne vaa i'na' soj, 'yaj yáa chruun yo' nanj ei.

¹⁸ Tzaj ne se guun cataj soj se vaa sa' doj vaa soj rihaan ra'a chruun ca'anj yaníj qui'yaj Diose ma'. Dan me se sese vaa se uun uxrá ma'an soj rá soj, ne me ma'an rá soj nanj ei. Dan me se xcaj soj cuentá se vaa taj se uun soj rihaan yáa chruun yo' mei. 'Q se ma'an yáa chruun yo' 'yaj don 'vee vaa i'na' soj sij uun ra'a chruun chuguanj. Xa' soj, tzaj ne maan chruun le'ej nata' nayón uun me soj nanj ei.

¹⁹ Xraj, ne cataj yo' o tuvi' soj: "Tzaj ne quirí'ij yaníj Diose man yo'ó nij ra'a chruun

yo' che'é rej ca'vee caxrij so' mán 'unj tacóo chruun yo' ei", rá yo'q tuvi' soj a.

²⁰ Tzaj ne maan che'é se nuveé sij amán rá ni'yaj Diose me ta'aj nij yuvii israelitá yo' me quiri'ij yanij Diose man nij so', ne maan che'é se amán rá soj ni'yaj soj Diose me nicun' soj rihaan Diose cuano chuguanj. Tzaj ne se guun cataj soj se vaa vaa se uun ndo'o soj ma'. 'O se cuchu'vi' nimán soj ei.

²¹ Dan me se nda' se chruun cavii man raq chruun ya me nij sí israelitá, tzaj ne ne caraq x'naa Diose man nij so', ne quiri'ij yanij Diose man ma'an ya nij so', ne che'é dan táa a soj, ne se cuchu'vi' Diose quiri'ij yanij Diose man soj sij ra'a chruun cavii quij a mei.

²² Dan me se xcaj soj cuentá, ne nda' se yuvaa ya Diose ne ne'en Diose qui'yaj Diose sayuun man nij yuvii 'yaj se nij rihaan Diose, tzaj ne cunuu 'ee rá Diose man soj, ne ve'é ndo'o qui'yaj Diose rihaan soj ei. Ne ve'é qui'yaj Diose rihaan soj nu' cavii nu' ca'anj, sese se ca'anj yanij soj rihaan Diose ei. Sese ca'anj yanij soj, ne quiri'ij yanij Diose man soj nanj adonj.

²³ Ne 'o rasuun uún me se nij yuvii quiri'ij yanij Diose me se sese ca'ne' rá nij so' ga suun ne amán rá ni'yaj man Diose, ne ca'vee caxrij uún Diose man nij so' tacóo chruun sa' yo' uún ei. 'O se guun nucaj Diose qui'yaj Diose danj ei.

²⁴ Tananj soj, ne chruun le'ej cavii raq chruun olivó man rco' me soj, tzaj ne ca'vee ca'na' soj naxij soj tacóo chruun sa', ne táa a nij sí israelitá, ne maan ra'a chruun sa' me nij so', ne taj sayuun ca'vee ca'na' uún nij so' nanq uún so' tacóo chruun sa' cavii nij so' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Diose gaa 'ee rá Diose man cunudanj yuvii a

²⁵ Dan me se me raj xcaj soj cuentá che'é nana cataj xna'anj Diose rihaan ní', tinuj, nocoj. Sij cuno soj nana nihánj, gaa ne se guun ca'mii xta' soj ma'. Cuano nihánj me se na'vee xcaj nij yuvii israelitá cuentá che'é se vaa qui'yaj Diose che'é nij so' ma'. Che'é dan vaa ya'núj catuq soj sij yanij canoco' soj man Diose adonj. Ne xa' nij sí yanij narii Diose, tzaj ne vaa güii canoco' cunudanj nij so' man Diose, gaa ne cuchuman rá nij yuvii israelitá ni'yaj nij so' man Diose,

²⁶ gaa ne tinanii Diose man cunudanj nij yuvii israelitá rihaan sayuun ei. Danj a'mii danj Diose ei. Dan me se taj yo': "Chuman' Jerusalén cavii 'o sí tinanii man yuvii, ne tinavij so' se chi'ij man nimán nij yuvii israelitá a.

²⁷ Danj qui'yaj yá 'unj che'é nij so' güii tinavii 'unj cacun' che'é nij so' adonj". Dan me nana ca'mii Diose, nana nq rihaan danj Diose a.

²⁸ Dan me se ne guun ya rá nij yuvii israelitá se-nana Diose nana sa' ma'. Che'é dan guun yanij nij so' rihaan Diose, ne vaa ya'núj rihaan Diose catuq soj sij yanij a. Tzaj ne asij naá narii Diose man xii nij yuvii israelitá, ne che'é dan yo'q 'ee rá Diose man nij so' ndaa cuano adonj.

²⁹ Daj chihaa mij se natuná Diose se-nana Diose ma'. Se ca'vee ca'nee uún Diose se vaa go' Diose rihaan yuvii ma'. 'O se gaa naá narii Diose man nij yuvii israelitá canoco' nij so' man so', ne se ca'vee cataj uún Diose se vaa se ca'vej rá so' nacaj so' man nij so' ma'.

³⁰ Dan me se asino yaan ne cunq nij soj sij yanij rihaan Diose ma'. Tzaj ne ne cuchuman rá que'ee nij yuvii israelitá ni'yaj nij so' man Diose, ne che'é dan cunuu 'ee rá Diose man soj a.

³¹ Veé dan me se cunuu 'ee rá Diose man soj cuano, tzaj ne ne uno nij yuvii israelitá rihaan Diose ma'. Inanj danj vaa nij so' cuano, qui'yaj Diose, gaa ne vaa güii cunuu 'ee rá uún Diose man nij so' adonj.

³² Dan me se 'o cuyaan vaa nij yuvii israelitá ga nij yuvii yanij, qui'yaj Diose, ne cunudanj nij yuvii na'vej rá cunq rihaan Diose, ne che'é dan vaa ya'núj rihaan Diose cunuu 'ee rá Diose man cunudanj nij yuvii, ne racuuj uun Diose man cunudanj nij yuvii yo' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa Diose adonj

³³ Inanj sa' uxrá avii raq Diose nanj á. Sa' uxrá ne'en so', ne se guun nucaj yuvii naqui'yaj cuu yuvii nu' se vaa 'yaj Diose ma'. Veé danj ca'mii 'o sí nata' se-nana Diose gaa naá, cataj so':

³⁴ "Taj vaj yuvii quisij nari' nana avii raq Diose ma'. Me yuvii ca'vee nago' nana cuu man Diose, rá soj ga.

³⁵ Me rasuun ca'vee rque yuvii man Diose, rá soj ga. 'O se ne achiin si'yaj yuvii man Diose ma'. Ne 'yaj xcúun Diose rihaan yuvii ma'". Danj taj sí nata' se-nana Diose gaa naá yo' a.

³⁶ Dan me se ma'an Diose qui'yaj cunudanj rasuun, ne che'é ma'an Diose man rasuun rihaan chumii, ne se rasuun Diose me cunudanj rasuun a. Ve'é uxrá ca'mii ní' che'é Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

12

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun ní' rihaan Diose a

¹ Nuu 'ee ndo'o rá Diose man ní', tinuj, nocoj. Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj nihánj cuano se vaa qui'yaj suun soj rihaan Diose yaj gaa vaa i'na' soj á. Inanj suun sa' che'é Diose qui'yaj suun soj, gaa ne

guun niha' rá Diose, qui'yaj soj ei. Ne'en soj se vaa nō xcúún soj qui'yaj soj danj ei.

² Se cataj soj se vaa sa' ndo'o vaa tucuáán noco' cunudanj nij yuvii man chiháán soj ma'. Tzaj ne ca'vej rá soj cunūu sa' nimán soj qui'yaj Diose, ne xcaj naca' soj cuentá daj qui'yaj soj gaa yáán soj rihaan chumiij nihánj, gaa ne nari' soj daj me rá Diose qui'yaj soj, ne xcaj soj cuentá me se me se sa' ni'yaj Diose á. Dan me se xcaj soj cuentá daj qui'yaj soj ne guun niha' rá Diose, ne xcaj soj cuentá me suun sa' qui'yaj suun soj ne cavii sa' soj doj nu' cavii nu' ca'anj adonj.

³ Dan me se qui'yaj Diose se luj rihanj, ca'ne' Diose suun rihanj tucu'yonj man nij soj, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan 'o 'o soj daj qui'yaj soj qui'yaj suun soj rihaan Diose á. Dan me se ino gaa suun qui'yaj suun 'o 'o soj rihaan Diose, ne che'é dan xcaj 'o 'o soj cuentá me suun qui'yaj suun 'o 'o soj, ne racúij Diose man soj se vaa guun ya rá 'o 'o soj, ne a me suun guun nucuaj 'o 'o soj qui'yaj suun soj suun rqué Diose man soj a. Tzaj ne se nanó rá soj, ne se guun rá soj caṭa soj suun nocoṭo doj ma'. Maṇ se xcaj soj cuentá, ne cataj soj se vaa sa' vaa suun vaa rihaan soj ei.

⁴ 'O se aj ne'en ní se vaa vaa ndo'o nee man ní, ne dan me se vaa ra'a ní vaa tacóo ní vaa, ne vaa que'ee doj nee man ní, ne ino vaa suun 'yaj suun ra'a ní do', tacóo ní do', xrée ní do', tu'va ní do', ne ino doj vaa suun 'yaj suun yo'o yo'o nee man ní a.

⁵ Dan me se aj canoco' cunudanj ní man Jesucristó, ne che'é dan ase vaa nu' nee man 'o yuvii ro', danj vaa nu' ní, ne ino vaa suun vaa rihaan 'o 'o ní, tzaj ne racúij tuvi' ní,

⁶ gaa ne guun nucuaj 'o 'o ní qui'yaj suun 'o 'o ní suun vaa rihaan 'o 'o ní a. Danj 'yaj Diose che'é 'o 'o ní, tzaj ne ino vaa suun ne'en 'o 'o ní qui'yaj suun ní, qui'yaj Diose a. Che'é dan sese vaa suun rihaan yo'o ní ca'mii natáj ní rihaan yuvii che'é Diose, ne sese uun ya rá ní se vaa ya vaa nana nari' ní, ne ca'mii natáj ní á.

⁷ Sese ca'ne' Diose suun rihaan yo'ó ní suun racúij ní man yuvii, ne danj qui'yaj ní qui'yaj suun ní che'é tuvi' ní uún á. Sese vaa suun rihaan yo'ó ní suun tucu'yón ní se-nana Diose, ne danj qui'yaj uún ní, tucu'yón ní se-nana Diose á.

⁸ Sese vaa suun rihaan yo'ó ní nago' ní chrej nucuaj, ne danj qui'yaj ní á. Sese vaa suun rihaan yo'ó ní go' ní rasuun rihaan nij síi nique, ne guun niha' rá ní qui'yaj ní danj á. Sese vaa suun rihaan yo'ó ní guun chíj ní rihaan tuvi' ní, ne qui'yaj suun uxrá ní nica'j yu'unj ní man tuvi' ní á. Sese vaa suun rihaan ní cunūu 'ee rá ní tuvi' ní do', racúij ní tuvi' ní do', ne gaa niha' rá ní qui'yaj ní danj á.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní rihaan tuvi' ní a

⁹ Se cataj soj se vaa 'ee rá soj man tinúú soj, sese ne ya 'ee rá soj tinúú soj ma'. Se tu'va rma'an soj danj ma'. Tzaj ne ya gaa 'ee rá soj tinúú soj, ne se ca'vej rá soj qui'yaj soj se chí'ii ma'. Tzaj ne inanj se sa' qui'yaj soj á.

¹⁰ Gaa 'ee ndo'o rá soj man tinúú soj síi noco' man Jesucristó, ne guun niha' rá soj caraṇ cochroj soj rihaan tinúú soj á.

¹¹ Se gaa rmii soj ma'. Tzaj ne gaa niha' rá soj qui'yaj suun soj che'é síi 'nii ra'a man ní ei.

¹² Ne'en soj se vaa vaa güii cavii sa' ndo'o soj, qui'yaj Diose, ne che'é dan gaa niha' rá soj á. Ca'nej nucuaj soj nimán soj quiran' soj sayuun me rá yuvii qui'yaj yuvii man soj, ne se ca'ne' rá soj ga suun achíin ni'yaj rihaan Diose ma'.

¹³ Sese vaa se achiin rihaan tinúú soj síi sa' noco' man Diose ro', ne racúij soj si'yaj soj rihaan nij so' a. Ne ve'é qui'yaj soj ca'vej soj caran' yuvii tucuá soj do', cha yuvii chraa ga soj do' á.

¹⁴ Xa' síi 'yaj sayuun man soj, tzaj ne ve'é qui'yaj soj rihaan nij so', ne se ca'mii chree soj che'é nij so' ma'. Tzaj ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa cavii sa' nij so' qui'yaj Diose a.

¹⁵ Guun niha' rá soj ga nij yuvii niha' rá, ne ta'vee soj ga síi ta'vee,

¹⁶ ne ve'é qui'yaj soj rihaan tinúú soj nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó a. Se guun rá soj caṭa ma'an soj suun sa' doj ma'. Maṇ se nanó' soj man nij yuvii uun taj suun ata, ne canicun' soj ga nij so' a. Se cataj soj se vaa sij avii ndo'o raa me soj ma'.

¹⁷ Sese qui'yaj yuvii se chí'ii man soj, ne se guun rá soj qui'yaj soj se chí'ii man nij yuvii ma'. Tananj ve'é qui'yaj soj rihaan cunudanj yuvii, ne inanj se sa' qui'yaj soj ni'yaj cunudanj yuvii á.

¹⁸ Ve'é cuman soj ga cunudanj yuvii, sese ca'vej rá nij yuvii, ne se cunu' ma'an soj ga yuvii ma'.

¹⁹ Se qui'yaj soj sayuun man yuvii 'yaj sayuun man soj ma'. Maṇ se ca'ne' rá soj, ne Diose me síi naru'vee rihaan nij yuvii qui'yaj sayuun, ne vaa güii caxrii yuvaṇ Diose man nij so' a. Danj me raj qui'yaj nij soj, tinuj, nocoj. 'O se danj Diose taj se vaa nō xcúún Diose naru'vee ma'an Diose, ne vaa güii naru'vee Diose che'é sayuun nanj á. Danj taj danj Diose a.

²⁰ Tzaj ne ino qui'yaj soj rihaan yuvii taj ri'yunj man ní cuano, taj danj Diose a. Nihánj me nana a'mii danj Diose a: "Sese na'aan rque síi taj ri'yunj man soj, ne go' soj chraa cha so' á. Sese nacoṭo so' na, ne go' soj na co'o so' á. Danj qui'yaj soj, ne guun na'aj síi taj ri'yunj man soj, ne quinano rá

so' che'é sayuun qui'yaj so' ei". Danj taj danj Diose a.

²¹ Se guun qui'yaj canaan chi'ij rihaan soj ma'. Se guun guun ma'an soj sí noco' chrej chi'ij ma'. Maan se inanj se sa' qui'yaj soj rihaan sí chi'ij, gaa ne qui'yaj canaan soj rihaan sí chi'ij, ne canoco' so' chrej sa' nicaj soj adonj.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunq ní rihaan nij sí nicaj suun a

¹ Cuno cunudanj nij soj rihaan nij sí nicaj suun man tucua suun chiháan soj ei. 'Q se sese nuveé Diose rá, ne se guun nucuj nij so' quirij ta'nga' nij so' ma'. Diose me sí cune' man nij sí nicaj suun adonj.

² Che'é dan cunq soj rihaan nij sí nicaj suun, ese danj me rá Diose qui'yaj soj, ne sese tucuaá soj rihaan nij sí nicaj suun, ne cuta' Diose cacun' xraá soj adonj.

³ Yuvij ne 'yaj sayuun ro', taj che'é cucu'vij' nij so' rihaan nij sí nicaj suun ma'. Maan se inanj sí 'yaj sayuun cucu'vij' rihaan nij so', ne che'é dan sese na'vej rá soj cucu'vij' soj rihaan nij sí nicaj suun, ne ve'é qui'yaj soj, ne ve'é ca'mij nij sí nicaj suun che'é soj adonj.

⁴ Dan me se 'yaj suun nij sí nicaj suun rihaan ma'an Diose, ne vaa suun rihaan nij sí nicaj suun racuj nij so' man soj, ne cavij sa' soj ei. Tzaj ne sese qui'yaj soj cacun', ne cucu'vij' soj rihaan nij so' á. 'Q se ne ata rma'an nij so' suun ma'. 'Yaj suun nij so' che'é Diose, ne racuj nij so' man Diose axrij yuvaá Diose man nij sí 'yaj cacun' adonj.

⁵ Che'é dan cunq soj rihaan nij sí nicaj suun, ne cucu'vij' soj qui'yaj nij so' sayuun man soj sese qui'yaj soj cacun', ne xcaj soj cuentá se vaa me rá Diose qui'yaj soj á.

⁶ 'Q se o' soj sa'anj ata' rihaan nij sí nicaj suun, ne ne'en soj se vaa 'yaj suun nij so' rihaan Diose,

⁷ ne dan me se no xcúun soj naru'vee soj sa'anj ata' ei. Caraa cochroj soj rihaan nij sí nicaj suun, ne ve'é ca'mij soj rihaan nij so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa gaa 'ee rá ní tuvi' ní a

⁸ Se gaa xcúun rihaan nij soj gaa tuvi' soj ma'. Tzaj ne vaa 'q xcúun rihaan soj gaa tuvi' soj adonj. Nihánj ro', me xcúun vaa rihaan soj gaa tuvi' soj adonj. No xcúun soj gaa 'ee rá soj tuvi' soj, ne sese ya 'ee rá soj tuvi' soj, ne ase vaa sí qui'yaj nu' ndaa vaa taj se-tucuanj Moisés ro', danj gaa soj uun adonj.

⁹ Dan me se aj ne'en soj nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés gaa naá, ne dan me se na'vej rá Diose cotoj yuvij gaa nicaj tuvi' yuvij, ne na'vej rá Diose ticavi' yuvij man

tuvi' yuvij, ne na'vej rá Diose qui'yaj ituu yuvij, ne na'vej rá Diose guun rá yuvij ni'yaj yuvij si'yaj tuvi' yuvij man adonj. Nihánj me nana cataj xna'anj Diose gaa naá, ne vaa uxrá doj nana cataj xna'anj uun Diose, tzaj ne vaa orún' nana achiin uxrá qui'yaj ní' cuano, ne nana yo' taj: "A se 'ee rá so' man ma'an so' ro', danj gaa 'ee rá so' man tuvi' so' á". Nihánj me nana achiin uxrá cunq ní', ne sese cunq ní' ne qui'yaj ní' ndaa vaa taj nana nihánj, ne sij 'yaj nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés gaa naá me ní' ei.

¹⁰ Sese 'ee rá soj tuvi' soj, ne se qui'yaj chi'ij soj man tuvi' soj, ne che'é dan sese 'ee rá soj tuvi' soj, ne sij uno nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés gaa naá me ma'an soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa qui'yaj Jesucristó ro', danj gaa qui'yaj ní' uun a

¹¹ Danj qui'yaj nij soj, gaa 'ee rá nij soj tuvi' soj ei. 'Q se ne'en soj daj vaa chumij nihánj cuano nanj á. Xcaj soj cuentá á. Dan me se asij naca cuchumán rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, ne nichrun' güii cavij sa' ní' cayáan ní' gaa Diose, rá ní', tzaj ne cuano nihánj me se ya nichrun' güii cavij sa' ní' cayáan ní' gaa Diose ei.

¹² Dan me se ase vaa chumij gaa vaa rmi' ro', danj vaa cunudanj nij yuvij man rihaan chumij nihánj cuano, ne vaa rmi' rihaan nij so', ne ne ne'en nij so' a doj ma'. Tzaj ne daj doj quisj güii ca'na' Jesucristó, ne che'é dan ca'ne' rá ní' gaa cacun', ne se qui'yaj ní' ndaa vaa 'yaj yuvij chéé rej ni' ma'. 'Q se adi' se chuguun rej ranga' ro', danj gaa chuguun nimán ní', qui'yaj ní', ne yo'g gaa nucuj ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose á.

¹³ Che'é se chuguun nimán ní', che'é dan inanj ve'é qui'yaj ní', ne se cachéé ní' cha'anj snúu rma'an, se guun xno' ní', ne se qui'yaj ní' cacun' gaa chana, ne se cunu' ní', ne se guun xcoj ruvaa rá ní' ne'en ní' tuvi' ní' a.

¹⁴ Se guun rá ní' qui'yaj ní' ndaa vaa me rá nee man ní' ma'. Se ca'vej rá ní' qui'yaj ní' cacun' ma'. Tzaj ne tucu'yón ní' ndaa vaa qui'yaj Jesucristó, ne ase vaa qui'yaj so' ro', danj gaa qui'yaj uun ní' nanj adonj.

14

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cuta' ní' cacun' xraá tinúu ní' sí chá naj guun rasuun, ne se nachri' ní' ni'yaj ní' man tinúu ní' sí na'vej rá chá rasuun a

¹⁻² Ta'aj yuvij guun ya rá se vaa a'vej rá Diose chá yuvij naj guun rasuun, tzaj ne yo'ó ta'aj yuvij ro', chu'vi' nij so' chá nij so' nee a. Na'vej rá Diose chá nij so' nee, rá nij so', ne che'é dan inanj cuéj chá nij so' a. Dan

me se se nachri' nij soj nı'yaj nij soj man nij yuvij na'vej rá chá naj guun rasuun ma'. Sese danj vaa rá nij so', ne se ca'mii cunu' nij soj ga nij so' ma'.

³ Se guun nachri' síi chá naj guun rasuun nı'yaj so' man síi chá inanj cuêj ma'. Se cuta' síi chá inanj cuêj cacun' xráa síi chá naj guun rasuun ma'. 'O se quene'en so' se vaa 'nij ra'a Diose man síi chá naj guun rasuun do' nanj adonj.

⁴ Xa' síi chá naj guun rasuun, tzaj ne ne 'yaj suun so' rihaan síi chá inanj cuêj ma'. 'O se rihaan Jesucristó 'yaj suun so', ne che'é dan ne nó xcuún síi chá inanj cuêj cuta' so' cacun' xráa so' ma'. Tzaj ne ma'an Jesucristó ca'ne' cacun' che'é so', ase cavij sa' so' ní', ase quiran' so' sayuun ní', ne dan me se ne ne'en ní' ma'. Dan me se nucuaj Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' tucu'yón so' man síi chá naj guun rasuun daj qui'yaj so', ne cavij sa' so', qui'yaj Jesucristó adonj.

⁵ Dan me se ta'aj yuvij taj se vaa guee ta'aj güii, ne yo'ó ta'aj yuvij taj se vaa 'o cuyaan vaa nij güii, ne taj güii guee rihaan yo'ó ta'aj nij so' a. Ino vaa rá 'o 'o ta'aj nij yuvij, ne che'é dan me xcaj yo'ó yo'ó nij soj cuentá daj vaa rá yo'ó yo'ó soj, ne guun ya rá yo'ó yo'ó soj daj vaa rá soj ei.

⁶ Xa' síi taj se vaa vaa güii guee, tzaj ne danj vaa rá so' che'é síi 'nij ra'a man ní', ne danj nanj síi chá naj guun rasuun, ne danj 'yaj so' che'é síi 'nij ra'a man ní' uún a. Danj 'yaj yo'ó yo'ó nij so', ne nago' nij so' gracia rihaan Diose a. Ne xa' síi na'vej rá chá naj guun rasuun, tzaj ne veé danj vaa rá so' che'é síi 'nij ra'a man ní' uún, ne dan me se nago' so' gracia rihaan Diose uún a.

⁷ 'O se nuveé che'e orún' ní' vaa i'na' 'o 'o ní' ma'. Nuveé che'e orún' ní' cavi' 'o 'o ní' ma'.

⁸ 'O se sese vaa i'na' ní', ne vaa i'na' ní' qui'yaj suun ní' rihaan síi 'nij ra'a man ní', ne ca'vee se cavi' ní', tzaj ne yo'ó qui'nij ra'a so' man ní' nanj adonj.

⁹ Dan me se me rá Jesucristó nıcaj yu'unj so' man yuvij vaa i'na' do', man yuvij cavi' do', ne che'é dan cavi' so', ne che'é dan cunu i'na' uún so' a.

¹⁰ Dan me se taj che'é cuta' ní' cacun' xráa tinúú ní', ne taj che'é nachri' ní' nı'yaj ní' man tinúú ní' ma'. 'O se canicun' cunudanj ní' rihaan Diose vaa güii, ne ca'ne' ma'an Diose cacun' che'é ní' nanj adonj.

¹¹ Dan me se danj Diose taj se vaa ya ya canicun' ruj cunudanj yuvij rihaan Diose vaa güii, ne ve'é ndo'o ca'mij cunudanj yuvij che'é Diose a. Danj a'mii danj Diose a.

¹² Dan me se vaa güii nata' 'o 'o ní' rihaan Diose che'é se vaa qui'yaj ní' gaa cayáán ní' rihaan chumij nihánj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se ca'vej rá ní' quiran' tinúú ní' cacun' che'é se vaa 'yaj ní' a

¹³ Che'é dan quisij cataj ní' se vaa tumé tinúú ní' cacun' á. Tzaj ne cataj ya nij soj se vaa se qui'yaj tinúú soj cacun', qui'yaj ma'an soj a.

¹⁴ Gaa canocó' 'unj Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní', ne guun ya raj se vaa a 'ó rasuun ne yu'va' quita'a' ma'. Tzaj ne sese vaa yo'ó so' uun rá se vaa cacun' cha' 'o rasuun, ne ya uxrá cacun' chá so' a.

¹⁵ Sese yu'va' cha' yo'ó rasuun rá tinúú so', ne sese chá so' maan, ne guun rá so' chá so' uún, ne dan me se chá so' maan, gaa ne quiran' so' cacun', qui'yáa so' á. Sese danj qui'yáa so', ne nuveé sijn 'eé rá man tinúú mé so' gaa a ma'. Se ca'vej rá so' quiran' tinúú so' cacun' che'é se chá so' ma'. 'O se ne'en so' se vaa cavi' Jesucristó che'é ma'an tinúú so' adonj.

¹⁶ Ne se guun qui'yaj soj ca'mij yuvij nana nij che'é tucuaán sa' noco' soj ma'.

¹⁷ 'O se nicaj yu'unj Diose man ní', ne che'é dan se nanó rá ní' che'é se chá ní' do', che'é se co'ó ní' do' ma'. Tzaj ne xcaj ní' cuentá che'é tinúú ní' á. 'O se che'é rej uun chij Diose, tzaj ne nuveé che'e se chá ní' do', nuveé che'e se co'ó ní' do', me yo' ma'. Maan se che'é rej cunqu sa' nimán ní' ne che'é rej guun niha' rá ní' ne che'é rej gaa xej nimán ní' qui'yaj Nimán Diose me yo' a.

¹⁸ Dan me se sese xcaj ní' cuentá che'é tinúú ní', ne ya sijn noco' man Jesucristó me ní', ne guun niha' rá Diose ne'en Diose man ní', ne cataj yuvij ne amán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa ve'é 'yaj ní' a.

¹⁹ Che'é dan danj inanj qui'yaj ní', gaa ne gaa dınj cumán ní', ne racuj ní' tinúú ní', gaa ne sa' doj cumán ní', ne sa' doj canoco' ní' man Jesucristó adonj.

²⁰ Dan me se qui'yaj suun Diose nimán tinúú so', ne che'é dan se ca'vej rá so' quirı' rá tinúú so' che'é se chá ma'. Ne'en ní' se vaa sa' vaa daj a rasuun qui'yaj Diose chá yuvij do', co'ó yuvij do', tzaj ne sese yu'va' cha' 'o rasuun rá yo'ó so', ne cacun' chá so' man yo' adonj.

²¹ Sese yu'va' cha' 'o rasuun rá tinúú so', ne se chá so' maan, ne cunaj qui'yáa so' á. Sese yu'va' co'ó 'o na rá tinúú so', ne se co'ó so' maan, ne cunaj qui'yáa so' á. Tadó so' se quiran' tinúú so' cacun' che'é se vaa qui'yáa so' á.

²² Sese guun rá so' se vaa a'vej rá Diose chá so' naj guun rasuun, ne inanj danj gaa rá ma'an so' rihaan Diose á. Se nata' so' danj rihaan yuvij ma'. Guun niha' rá so' rihaan Diose sese ne'en so' se vaa sa' vaa rá so', ne'en so' me se a'vej rá Diose qui'yáa so' nanj á.

²³ Tzaj ne sese ne ne'en yo'ó so' sese ca'vej Diose chá so' 'o rasuun ni', sese se ca'vej Diose chá so' ni', ne se chá so' ma'. Sese chá so', ne tumé so' cacun' rihaan Diose che'é se ne guun ya rá so' se vaa a'vej Diose chá so', maan se chá ma'an so', ne che'é dan tumé so' cacun' adonj. Veé danj inanj vaa nu' se vaa qui'yaj ni' ei. Sese ne guun ya rá ni' se vaa a'vej rá Diose qui'yaj ni' 'o rasuun, ne se qui'yaj ni' danj ma'. Sese qui'yaj ni' danj, ne tumé ni' cacun' rihaan Diose nanj adonj.

15

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún ni' racuj ni' tinúu ni' a

¹ Xa' ni' sji amán rá se vaa a'vej rá Diose chá ni' naj guun rasuun, tzaj ne no xcuún ni' racuj ni' man nij yuvij na'vee cuchuman rá se vaa a'vej rá Diose chá nij so' naj guun rasuun a. Ne racuj ni' man yuvij na'vee cuchuman rá se vaa 'o cuyaán vaa nu' güii rihaan Diose á. Se qui'yaj ni' se inanj me rá ni' qui'yaj ni' ma'.

² Tzaj ne racuj 'o 'o ni' tinúu ni', ne guun niha' rá tinúu ni', ne sa' doj gaá tinúu ni', ne sa' doj quene'en tinúu ni' canoco' tinúu ni' Diose a.

³ 'O se ne qui'yaj Jesucristó se me rá ma'an Jesucristó qui'yaj so' ma'. 'O se danj Diose taj se vaa nana nij ca'mii yuvij che'é Diose ro', ca'mii uún yuvij che'é Jesucristó, ne ca'vej rá Jesucristó ca'mii nij yuvij nana nij che'é ma'an so' a. Danj a'mii danj Diose che'é ma'an Jesucristó a.

⁴ Gaa naá me se cacrón nii nana rihaan danj Diose yan quinari' ma'an ni' daj qui'yaj ni' gaa ne guun nucuaj ni' qui'yaj canaán ni' rihaan sayuun ne quinari' nucuaj nimán ni' gaa ne ca'vee guun ya rá ni' se vaa vaa güii cavij sa' ni' a.

⁵ Dan me se Diose me síi 'yaj uun nucuaj nimán ni', ne síi noco' man Jesucristó me nij soj, ne che'é dan me raj yo'ó cuyaán gaá rá taran' nij soj, qui'yaj Diose a.

⁶ Gaa ne 'o cuyaán ca'mii nij soj che'é Diose, ne ve'é ca'mii nij soj che'é Diose Rej Jesucristó sji 'nij ra'a man ni' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é se vaa qui'yaj Jesucristó che'é nij yuvij israelitá do', che'é nij yuvij yanj do' a

⁷ Che'é dan ve'é ca'mii soj ga tinúu soj gaa 'na' tinúu soj rihaan soj á. Danj qui'yaj Jesucristó, ve'é ca'mii so' ga ni' ei. Che'é dan danj qui'yaj guce' ni', ve'é ca'mii ni' ga tinúu ni', ne ve'é ca'mii tinúu ni' che'é Diose á.

⁸ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é suun qui'yaj suun Jesucristó che'é nij yuvij israelitá, ne gaa naá me se cataj xna'anj Diose rihaan xii nij yuvij israelitá daj qui'yaj Diose che'é nij so', ne quisij ya nu' nana yo', qui'yaj Jesucristó a.

⁹ Ne gaa ca'na' Jesucristó, ne ve'é ca'mii nij yuvij yanj che'é Diose, qui'yaj so' a. 'O se che'é se vaa qui'yaj Jesucristó, che'é dan xcaj nij yuvij yanj cuentá se vaa cunuu 'ee rá Diose ne'en Diose man nij so' ga nij yuvij israelitá, ne che'é dan ve'é ca'mii nij yuvij yanj che'é Diose a. Danj a'mii danj Diose a.

Taj xna'anj danj Diose nana ca'mii síi cu'naj David rihaan Diose gaa naá, gaa cataj so':

—Che'é dan ve'é ca'mij rihaan nij yuvij yanj che'é so', ne cachraj chra' rihaan so' a. —Danj ca'mii síi cu'naj David gaa naá a.

¹⁰ Ne taj uún danj Diose se vaa guun niha' rá nij yuvij yanj ga nij yuvij israelitá a.

¹¹ Ne taj uún danj Diose se vaa ve'é ca'mii cunudanj nij yuvij yanj che'é Diose a.

¹² Ne cataj uún síi cu'naj Isaías gaa naá se vaa cuman yo'ó ta'nii ta'nij si'no síi cu'naj Isaí rej síi cu'naj David gaa naá, ne ca'na' so', ne guun chij so' rihaan nij yuvij yanj a. Gaa ne gaa nucuaj rá nij yuvij yanj man so' se vaa tinanii so' man nij so' rihaan sayuun a. Danj taj síi cu'naj Isaías che'é Jesucristó a.

¹³ Dan me se nucuaj rá ni' ne'en ni' Diose, ne ne'en ni' se vaa vaa güii cavij sa' ni', qui'yaj Diose á. Dan me se amán rá nij soj ni'yaj soj Diose, ne che'é dan me raj guun niha' ndo'o rá soj, ne gaa xej nimán soj, qui'yaj Diose, gaa ne guun ya doj rá soj se vaa cavij sa' soj vaa güii, qui'yaj Nimán Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun qui'yaj suun Pablo rihaan Diose a

¹⁴ Veé dan me se guun ya raj se vaa síi sa' me ma'an soj, tinuj, nocoj. Xcaj ndo'o soj cuentá, ne ne'en soj nago' soj chrej sa' man tinúu soj ei.

¹⁵⁻¹⁶ Tzaj ne ca'ne' ndo'oj suun rihaan soj gaa qui'yaj yanj cartá nihánj nanj a. 'O se ne'en soj se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'éj, ne ase vaa 'yaj suun xrej rihaan Diose ro', danj vaa 'yaj suun ma'anj rihaan Jesucristó, ne dan me se 'yaj sunj tucu'yonj se-nana Diose nana sa' man soj sij yanj, ne vaa güii nacaj Diose man soj, ne che'é dan tucu'yonj man soj, ne me raj ca'vej Diose nacaj Diose man soj, ne me raj cunuu sa' nimán soj rihaan Diose ei. Dan me se gaa sa' soj, qui'yaj Nimán Diose, ne che'é dan ca'ne' ndo'oj suun rihaan soj, ne nu' nana nihánj cachronj rihaan yanj cartá nihánj a.

¹⁷ Dan me se racuj ndo'o Jesucristó manj, ne che'é dan niha' raj che'é nu' se vaa 'yaj rihaan Diose ei.

¹⁸ Dan me se se ca'mij che'é se vaa aj qui'yaj yo'ó yuvij ma'. 'O se ne nó xcuúnj qui'yaj danj ma'. Maan se cataj xna'anj 'unj che'é inanj se vaa qui'yaj Jesucristó gaa racuj so' manj se vaa guun nucuaj cataj xna'anj 'unj rihaan soj sij yanj che'é ma'an

so', ne che'é dan cuno soj sij yaníj se-nana Diose, ne dan me se Jesucristó me síi racuíj manj narij nu' nana nihánj ca'mij rihaan soj, ne veé so' racuíj manj 'yaj sunj nu' suun 'yaj sunj nanj adonj.

¹⁹ Dan me se suun sa' nocoo 'yá, 'yaj Jesucristó, ne Nimán Diose racuíj manj ca'mij se-nana Diose, 'yaj uún Jesucristó, gaa ne xcaj yuvij yanj nu' anicaj chuman' Jerusalén cuentá che'é se-nana Jesucristó nana sa', ne ndaa yuvij yanj yo'ó chuman' gan' doj ndaa estadó cu'naj Ilírico do', xcaj cuentá che'é se-nana Jesucristó nana sa', ne dan me se cuno nij so' nana, qui'yáj a.

²⁰ 'Q se inanj me raj cataj xna'anj 'unj che'é Jesucristó rihaan yuvij ataa quene'en nana che'é so', ne se tucu'yonj man yuvij aj nari' nana che'é so' ma'.

²¹ Veé danj a'mii uún danj Diose, taj yo': "Yuvij ataa quene'en se-nana so' ro', xcaj nij so' cuentá a". Danj taj danj Diose nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'anj Pablo chuman' Jerusalén, ne ca'anj uún so' chuman' Romá a

²² Che'é dan ne ca'vee cuchij rihaan nij soj a. Quisij que'ee güii cachronj se vaa cuchij rihaan nij soj, tzaj ne ne ca'vee cuchij rihaan soj ma'.

²³ Tzaj ne cuano nihánj me se navij suun rihaan chuman' nihánj, ne guun que'ee guun raj cuchij rihaan nij soj,

²⁴ ne che'é dan me quene'en 'unj man soj gaa ca'anj 'unj rej cu'naj España, raj a. Me rá 'unj carán' 'unj chiháán soj doj güii, ne niha' raj cayánj ga soj, ne nana ní' cuentó, gaa ne ca'anj ta'aj soj gaj rej cu'naj España, raj a.

²⁵ Dan me se ca'anj 'unj chuman' Jerusalén cuano, ne qui'yaj sunj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' yo' adonj.

²⁶ 'Q se nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó cu'naj Macedonia do', estadó cu'naj Acaya do', me se me ndo'o rá nij so' rque nij so' doj sa'anj rihaan nij síi niqé amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén ei.

²⁷ Danj me rá ma'an nij so' qui'yaj nij so', ne cataj xna'anj ma'an nij so' rihanj se vaa me ndo'o rá nij so' racuíj nij so' man nij síi niqé yanj chuman' Jerusalén yo' adonj. 'Q se yuvij israelitá me nij síi man Jerusalén, ne nij yuvij israelitá qui'yaj nari' yuvij yanj se-nana Diose, ne che'é dan cunuu sa' nimán nij yuvij yanj, taj nij síi yanj man roj estadó yo' adonj. Che'é dan no xcuún nij yuvij yanj racuíj nij so' man nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó man Jerusalén, rá nij so' a. 'Q se sa'anj achiin man nij so', ne che'é dan rque nij yuvij yanj doj sa'anj man nij so' adonj.

²⁸ Che'é dan vaa suun rihanj tacuachenj sa'anj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Jerusalén, ne dan me se nagoj sa'anj rihaan nij so', ne x'nuu rihanj, ne asa' ca'anj 'unj yo'óo nocoo cu'naj España ne vaj 'unj chrej, ne carán' 'unj chiháán soj a.

²⁹ 'Q se ne'enj se vaa me rá Jesucristó cuchij rihaan soj, ne racuíj so' manj cuchij chiháán soj ei.

³⁰ Dan me se che'é se canoco' nu' ní' man síi cu'naj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', che'é dan 'ee rá ní' tinúu ní', 'yaj Nimán Diose, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa racuíj soj manj cachinj ni'yaj ní' rihaan Diose che'é á.

³¹ Cachinj ni'yaj soj se vaa quinanj rihaan nij síi israelitá yanj estadó Judea síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó a. Cachinj ni'yaj nij soj se vaa ve'é nacaj nij síi man chuman' Jerusalén sa'anj ra'aj nagoj man nij so' a. Dan me se me raj gaa nica' nimán nij so', ne ca'vej rá nij so' nacaj nij so' sa'anj rque nij yuvij yanj a.

³² Gaa ne guun niha' uxrá raj asa' cuchij chiháán soj, ne cuchí' yá 'unj chiháán soj, sese ca'vej Diose, gaa ne cunuu cuij rá taran' ní' ei.

³³ 'Q se me raj gaa xej nimán soj, qui'yaj Diose adonj. Veé danj gaa ya ei.

16

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumán nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó nij síi yanj chuman' Romá, rá Pablo a

¹ Cuchí' chana cu'naj Febe rihaan nij soj, ne dan me se ra'vij ní' níi nocó' man Jesucristó me no', ne 'yaj suun ndo'o no' rihaan nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó nij síi yanj chuman' cu'naj Cencrea a.

² Sij nocó' man Diose me soj, ne che'é dan ve'é ca'mii soj ga no' á. 'Q se racuíj no' man que'ee yuvij, ne racuíj no' man ma'anj, ne che'é dan sese vaa se cachin man no', ne racuíj soj man no' ei.

³ Cataj soj rihaan chana cu'naj Priscila do', rihaan síi cu'naj Aquila do', se vaa ve'é cayáán roj so', raj á. 'Q se qui'yaj suun roj so' gaj che'é Jesucristó a.

⁴ Dan me se ca'neé nimán roj so' cavi' roj so' che'ej, ne che'é dan nagó' 'unj graciá rihaan roj so', ne nago' núj ga nij síi yanj graciá rihaan roj so' a.

⁵ Cataj uún soj rihaan nij yuvij noco' man Jesucristó yuvij nuu chre' tucua roj so' se vaa ve'é cumán nij so', raj á. Ne danj cataj uún soj rihaan síi cu'naj Epeneto á. 'Q se 'ee raj man so', ne so' me síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó asino yaan rihaan cunudanj nij yuvij man estadó cu'naj Asia a.

⁶ Ne cataj soj rihaan chana cu'naj Mariá se vaa ve'é cayáan no' á. 'Q se que'ee ndo'o qui'yaj suun no' che'é soj a.

⁷ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Andrónico do', rihaan síi cu'naj Junias do', se vaa ve'é cayáan roj so', raj á. 'Q se yuvii israelitá me roj so' gaj, ne qui'nij roj so' taga' gaj uún a. Nij apóstol cune! Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan yuvii ro', ne'en man roj so', ne gaa asij ataa cuchuman raj ni'yaj 'unj man Jesucristó, ne cuchumán rá roj so' ni'yaj roj so' man Jesucristó a.

⁸ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Amplias se vaa ve'é cayáan so', raj á. 'Q se noco' núj man Jesucristó, ne che'é dan 'ee raj man so' a.

⁹ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Urbano se vaa ve'é cayáan so' á. 'Yaj suun so' gaj che'é Jesucristó a. Ne cataj uún soj rihaan síi cu'naj Estaquis se vaa ve'é cayáan so', raj, che'é rej 'ee raj man so' a.

¹⁰ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Apeles se vaa ve'é cayáan so', raj á. Ne'en ní se vaa síi noco' raan man Jesucristó me so' a. Cataj soj rihaan nij tuvi' síi cu'naj Aristóbulo se vaa ve'é cumañ nij so', raj á.

¹¹ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Herodión se vaa ve'é cayáan so' á. 'Q se síi israelitá me so' gaj a. Ne cataj soj rihaan nij síi noco' man Jesucristó nij tuvi' síi cu'naj Narciso se vaa ve'é cumañ nij so', raj á.

¹² Ne cataj soj rihaan chana cu'naj Trifena do', rihaan chana cu'naj Trifosa do', se vaa ve'é cayáan roj no', raj á. 'Q se 'yaj suun ndo'o roj chana yo' che'é síi 'nij ra'a man ní a. Ne cataj soj rihaan chana cu'naj Pérsida se vaa ve'é cayáan no', raj á. 'Ee rá ní man no', ne que'ee ndo'o qui'yaj suun no' che'é síi 'nij ra'a man ní a.

¹³ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Rufo se vaa ve'é cayáan so', raj, che'é se sa' uxrá noco' so' man síi 'nij ra'a man ní' a. Cataj uún soj rihaan nii so' se vaa ve'é cayáan no', raj á. 'Q se ase vaa ve'é 'yaj chana rihaan ta'nii chana ro', danj 'yaj no' rihanj a.

¹⁴ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Asíncrito do', rihaan síi cu'naj Flegonte do', rihaan síi cu'naj Hermas do', rihaan síi cu'naj Patrobas do', rihaan síi cu'naj Hermes do', rihaan cunudanj yo'ó nij tinúu ní' síi yanj ga nij so' do', se vaa ve'é cumañ nij so' á.

¹⁵ Cataj soj rihaan síi cu'naj Filólogo do', rihaan chana cu'naj Julia do', rihaan síi cu'naj Nereo do', rihaan ra'vij so' do', rihaan síi cu'naj Olimpás do', rihaan cunudanj yo'ó nij síi sa' noco' man Diöse yanj ga nij so' do', se vaa ve'é cumañ cunudanj nij so', raj á.

¹⁶ Gaa nari' tuvi' nij soj, ne ve'é ndo'o ca'mii soj ga tinúu soj á. Danj qui'yaj nij soj, tijaan nij soj se vaa 'ee rá nij soj tinúu soj ei. Ne cunudanj nij síi amán rá ni'yaj man

Jesucristó yanj nu' rihaan chumij me se ve'é cumañ nij soj, rá nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun yanj ní' rihaan nij síi qui'yaj quixra' ta'aj ní' ga tinúu ní' a

¹⁷ Chrej nucuaaj me narquej rihaan soj nihánj, tinuj, nocoj. Dan me se vaa yuvii me rá cunu' soj ga tinúu soj che'é mana aj nari' soj, ne guun na'aj soj che'é se-nana Diöse, qui'yaj nij so', ne che'é dan guun yanj soj rihaan yuvii 'yaj danj á.

¹⁸ Ne 'yaj suun nij so' rihaan Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' ma'. Maan se 'yaj suun nij so' che'é ma'an nij so' adonj. 'Q se ve'é ndo'o vaa nana a'mii nij so' che'é yuvii, ne danj 'yaj nij so', tiha' yu'unj nij so' man yuvii, ne ndaa yuvii ne tumé cacun' tiha' yu'unj nij so' man ei.

¹⁹ Dan me se aj cuno cunudanj yuvii se vaa sa' uxrá cuno soj se-nana Diöse, ne che'é dan guun niha' raj che'é soj, ne me raj xcax soj cuentá, ne qui'yaj soj se sa' ni'yaj Diöse a. Tzaj ne na'vej raj nari' soj qui'yaj soj tucuaán chi'ii mei.

²⁰ Dan me se vaa xej nimán ní', 'yaj Diöse á. Ra'yanj qui'yaj canaán soj rihaan síi cu'naj Satanás, qui'yaj Diöse, ne me raj qui'yaj Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumañ nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Romá, rá nij tuvi' Pabló a

²¹ Dan me se ve'é cumañ nij soj, rá síi cu'naj Timoteo síi 'yaj suun gaj a. Ne síi cu'naj Lucio do', síi cu'naj Jasón do', síi cu'naj Sosípater do', nu' nij so' me síi taj se vaa ve'é cumañ soj, rá nij so' a. Yuvii israelitá me nij so' gaj a.

²² Síi cu'naj Tercio mej, ne 'unj me síi achrón se-nana síi cu'naj Pabló rihaan yanj nihánj, ne ve'é cumañ nij soj, raj a.

²³ Ne me rá síi cu'naj Gayo se vaa ve'é cumañ nij soj, ne ve' tucua' so' yáan 'unj, ne nuu chre' cunudanj nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ve' tucua' so' a. Ne ve'é cumañ soj, taj síi cu'naj Erasto, ne síi ata sa'anj rihaan chuman' nihánj me so' a. Ne ve'é cumañ soj, rá tinúu ní' síi cu'naj Cuarto a.

²⁴ Dan me se me raj qui'yaj Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' se luj che'é cunudanj nij soj a. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa Diöse a

²⁵ Guun nucuaaj Diöse ra'cu'j Diöse man soj nari' soj nu' nana sa' ca'mij rihaan soj a. Nana sa' che'é Jesucristó me nana yo' a. Dan me se gaa naá me se ne ca'vee xcax yuvii cuentá che'é se-nana Diöse ma'. Tzaj ne yanj

ro', ne tihaan Dioso se-nana Dioso rihaan ni'
a.

²⁶ Dan me se ca'ne' Dioso suun rihaan
nij si' nata' se-nana Dioso gaa naa, cachron
nij so' se-nana Dioso rihaan yanj, ne danj
qui'yaj nij so', ne xcaj cunudanj nij yuvij
cuenta' che'e se-nana Dioso, ne me ra Dioso
cuchuman ra nij yuvij se-nana Dioso, ne
canoco' nij yuvij man Dioso, ne Dioso me se
daj chihaa mij se cavi' so' ma'.

²⁷ Ne Dioso me se oruun Dioso, ne raa
qrin' so' avii cunudanj nana cuu sa' a. Sa'
uxra' qui'yaj ta'ni' so' Jesucristo' che'e ni', ne
che'e dan ve'e ca'mij ni' che'e Dioso nu' cavii
nu' ca'anj a. Sa' uxra' qui'yaj so' adonj. Ya ya
danj guun adonj.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Corinto a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Pabló, ne me rá Diose cataj xna'anj 'unj rihaan yuvii che'é Jesucristó, ne che'é dan cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol nata' se-nana so' rihaan yuvii a. Ne vaa tinúú ní' síi cu'naj Sostenes, ne ne so' gaj nihánj,

² ne 'yaj núj yanj nihánj ca'nej núj rihaan nij soj síj amán rá ní'yaj man Diose yanj chuman' Corinto síj naqui'yaj guee nimán che'é Jesucristó a. Dan me se canacúún Diose man soj guun soj síi naqui'yaj guee nimán, ne veé ca'nej yanj nihánj cachee rihaan cunudanj yo'ó nij síi yanj me rej ma'an síi táa tu'vá se-chuvii Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' a. Dan me se síi 'nij ra'a man nij so' ne síi 'nij ra'a man ma'an ya ní' me ya so' a.

³ Me rá núj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj, qui'yaj roj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' síi cu'naj Pabló gracia rihaan Diose che'é nij síi cuchumán rá ní'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Corinto a

⁴ Niganj nagó' 'unj gracia rihaan Diose che'é nij soj che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj che'é se noco' soj man Jesucristó adonj.

⁵ 'O se che'é Jesucristó ro', cavii sa' uxrá soj, qui'yaj Diose á. Dan me se uxrá xcaj soj cuentá, ne uxrá nari' soj nana sa', qui'yaj Diose,

⁶ ne danj qui'yaj soj che'é se sa' uxrá nari' soj se-nana Jesucristó nana tucu'yón 'unj man soj a.

⁷ Ne á 'o se sa' rqué Nimán Diose rihaan ní' ne achiin man soj á ma'. 'O se aj vaa nu' yo' rihaan soj, ne na'vii ndo'o soj ca'na' uún Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' rihaan chumii nihánj nanj adonj.

⁸ Ne so' me síi racuj ndo'o man soj, ne guun nucuaj soj canoco' raan soj man so' ndaa güii ca'ne' so' cacun' che'é yuvii, ne se tumé soj cacun', qui'yaj so' á ma'.

⁹ Vaa che'é gaa nucuaj rá ní' man Diose, ne Diose me síi canacúún man soj guun tuvii' soj gá ta'níi so' Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij qui'yaj nij síi cuchumán rá ní'yaj man Jesucristó yanj chuman' Corinto, naqui'yaj nij so' que'ee x'ne' man nij so' a

¹⁰ Dan me se cunó soj ca'mij, tinuj, nocoj. Ne che'é se-chuvii ya Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' ro', me achúin ní'yáj yaj rihaan nij soj se vaa yo'ó cuyaán gaa rá taran' soj do', yo'ó cuyaán ca'mii soj do', yo'ó rcua'aan gaa soj do', raj chuguanj.

¹¹ Dan me se cataj xna'anj nij tuvi' síi cu'naj Cloé rihanj se vaa unu' soj gá tinúú soj ne un vj ndo'o soj, nanj tinuj, nocoj.

¹² Dan me se ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Pabló a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Apolos a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Pedró a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana Jesucristó a". Dan me se danj vaa 'o 'o ta'aj soj a.

¹³ Ne me che'é 'yaj soj danj ga. 'O se nuvi' que'ee Jesucristó vaa ma'. Taj che'é gaa que'ee x'ne' soj ma'. Cavi' ma'an 'unj rihaan rcutze che'é soj na'. Cata' ne soj che'é ma'an 'unj na'. Taj ma'. Che'é dan, me che'é taj ta'aj soj se vaa síj noco' manj me ta'aj soj ga.

¹⁴⁻¹⁵ Dan me se ne cutá' ne 'unj man soj ma'. Maan se grún' síi cu'naj Crispo do', síi cu'naj Gayo do', cata' ne qui'yáj, ne che'é dan se ca'vee cataj soj se vaa che'é cata' ne soj ma'. Danj gaa, ne guun niha' raj á. 'O se cata' ne soj che'é Jesucristó, cataj soj, ne ca'mii ya soj á.

¹⁶ Cuta' ne uún 'unj man nij tucua síi cu'naj Estéfanos, tzaj ne ne nuú sa' raj sese cuta' ne 'unj man yo'ó ta'aj yuvii á ma'.

¹⁷ 'O se nuvi' suun cutá' ne yuvii ataj ma'. 'O se ca'néé xa' Jesucristó manj nataj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, tzaj ne na'vej rá so' cavii raá 'unj nana cuu nachran' ca'mii 'unj ma'. Maan se nana nica inánj ca'mii 'unj, gaa ne ca'vee xcaj yuvii cuentá se vaa nuveé nana avii raá yuvii me nana yo', maan ne se-nana Jesucristó ya me yo' adonj. Dan me se ya xcaj nij yuvii cuentá se vaa ya cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é nij so', ne ca'vee cuchuman rá nij yuvii cunó nij yuvii nana nica ca'mii 'unj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se ca'néé Diose man Jesucristó rihaan chumii nihánj, che'é dan ne'en ní' se vaa avii ndo'o raá Diose a

¹⁸ Dan me se vaa yuvii cacaa nu' cavii nu' ca'anj, ne nata' nii nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze uno nij yuvii yo', tzaj ne taj se 'yá' cuchuman rá nij yuvii ma'. Nana snúú rma'an me nana yo' rihaan nij so' nanj adonj. Tzaj ne ino vaa rá ní' síj cavii sa', ne ne'en ní' se vaa che'é nana yo' ro', guun nucuaj Diose tinanii Diose man ní' rihaan sayuun adonj.

¹⁹ Ne danj Diose taj: "Nij síi avii ndo'o raá ro', guun nij so' síi ní'yón, qui'yáj, ne se guun

nucujaj nij so' xcaj nij so' cuentá che'é nana sa', qui'yaj ma'", taj nana no rihaan danj Diose á.

²⁰ Ne daj ran' nu' nij síi avii ndo'o raq man rihaan chumiij nihánj cuano, rá soj ga. Yaj nihánj me se nana snúu rma'an avii raq nij so', qui'yaj Diose nanj adonj.

²¹ 'O se nij síi man rihaan chumiij nihánj ro', ne cavii raq nij so' daj vaa Diose ma'. Tzaj ne síi cuu raq me Diose, ne ma'an Diose caráan chrej rihaan nij so', gaa ne se gaa nanj xcaj nij so' cuentá che'é so' adonj. 'O se me rá Diose cunoj nij yuvij nana a'mii natáj núj, ne sese cunoj nij yuvij, ne tñanij Diose man nij yuvij rihaan sayuun, ne dan me se nda' se nana snúu rma'an me nana a'mii núj, rá ta'aj nij yuvij ro', tzaj ne orún' nana yo' me nana tñanij man yuvij rihaan sayuun nanj adonj.

²² Ne xa' nij yuvij israelitá, tzaj ne me uxrá rá nij so' qui'yaj Diose suun sa' nocqo quene'en nij so', ne xa' nij yuvij yanj, tzaj ne me rá nij so' cunoj nij so' nana cuu á.

²³ Tzaj ne a'mii natáj núj nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é yuvij, ne na'aj nij yuvij israelitá cunoj nij so' nana yo', ne nij yuvij yanj taj se vaa nana snúu rma'an me nana yo' uún adonj.

²⁴ Tzaj ne aj canacúun Diose man ta'aj nij yuvij israelitá do', man ta'aj nij yuvij yanj do', se vaa canoco' nij so' man so', ne gaa uno nij so' nana a'mii natáj núj, ne uun ya rá nij so' se vaa síi ca'née Diose tñanij man yuvij rihaan sayuun me Jesucristó, ne xcaj nij so' cuentá se vaa ya nucujaj ndo'o Diose ne ya avii ndo'o raq Diose, che'é se ca'née Diose man Jesucristó rihaan chumiij nihánj adonj.

²⁵ Dan me se nda' se nana snúu rma'an me nana rqué Diose, rá ta'aj nij yuvij, tzaj ne nuveé nana snúu rma'an me nana yo' ma'. 'O se avii doj raq Diose rihaan nij yuvij nanj ei. Ne nda' se ninaj ndo'o Diose, rá ta'aj nij yuvij, tzaj ne ne ninaj Diose ma'. 'O se Diose ro', me síi nucujaj ndo'o doj rihaan nij yuvij nucujaj ndo'o adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se síi ni'yon me ní, che'é dan ne'en ní se vaa inanj che'é Jesucristó me cavii sa' ní a

²⁶ Dan me se xcaj nij soj cuentá daj qui'yaj Diose gaa canacúun Diose man ma'an soj, tinuj, nocqo. Doj vaa nij síi avii ndo'o raq 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij síi nucujaj 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij síi xna'anj 'nij sca'núj soj á. Nuveé yuvij sa' doj rihaan yo'ó yuvij me ma'an soj ma'.

²⁷ Maan se inanj síi ni'yon narii Diose, ne dan me se nacaj Diose man nij síi ni'yon, che'é rej me rá Diose guun na'aj nij síi avii ndo'o raq nanj á. Ne síi uun narii Diose, ne dan me se nacaj Diose man nij so', che'é rej

me rá Diose guun na'aj nij síi vaa suun nanj adonj.

²⁸ Ne taj yu'vee nó nij síi narii Diose man ma', taj nij yuvij man rihaan chumiij nihánj, tzaj ne nacaj Diose man nij so', ne qui'yaj canaan nij so' rihaan nij síi guun chij doj man rihaan chumiij nihánj adonj.

²⁹ Dan me se asa' quisij, gaa ne a'ó yuvij se quisij rá ca'mii sa' che'é ma'an rihaan Diose se vaa sij sa' uxrá me ma'an a.

³⁰ Dan me se Diose me síi 'yaj 'nij ra'a Jesucristó man soj, ne che'é orún' Jesucristó avii raq ní, qui'yaj Diose á. Che'é orún' Jesucristó cunoj sa' nimán ní' rihaan Diose á. Che'é Jesucristó me ní' síi sa' rihaan Diose, qui'yaj Diose á. Che'é Jesucristó quinani ní' rihaan sayuun, qui'yaj Diose á.

³¹ Che'é dan no xcúun ní' qui'yaj ní' ndaa vaa taj danj Diose á. Dan me se taj danj Diose: "Se ca'mii sa' ní' che'é ma'an ní' ma'. Inanj che'é ma'an Diose guun rá ní' ca'mii sa' ní' á". Danj taj danj Diose adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'mii Pabló nana nachran' rihaan nij síi man Corinto ma'. Maan se inanj cataj xna'anj so' se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é ní' a

¹ Ne'en nij soj se vaa gaa cuchí' 'unj chiháan soj, ne natá' 'unj se nana Diose rihaan soj, ne ne guun rá 'unj ca'mii 'unj nana nachran' ndo'o rihaan soj, man tinuj, man nocqo. 'O se ne guun rá 'unj cataj soj se vaa avii ndo'o raá 'unj ma'.

² Tananj yo'ó guun rá 'unj cataj xna'anj 'unj che'é orún' Jesucristó se vaa cavi' so' rihaan rcutze che'é soj a.

³ Dan me se gaa cuchí' 'unj rihaan soj, ne guun na'aj 'unj ca'mii 'unj, ne cucu'vi' nimanj, ne qui'r'ij ndo'o manj nanj á.

⁴ Ne xa' nana natá' 'unj rihaan nij soj, tzaj ne nuveé nana cavii raq yuvij me nana yo' ma'. Tzaj ne cunoj nij soj nana, ne guun ya rá soj se vaa Nimán Diose rqué nana yo' manj, ne guun ya rá soj se vaa ma'an Diose rqué se nucujaj manj ca'mij nana yo' rihaan soj adonj.

⁵ Che'é dan nuveé che'e se cavii ndo'o raá 'unj me cuchumán rá soj cunoj soj nana yo' ma'. Tananj che'é se vaa rqué Diose se nucujaj man ní' me cuchumán rá soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ino uxrá vaa nana avii raq nij síi man rihaan chumiij nihánj ga se nana Diose nana sa' a

⁶ Dan me se nana cuu a'mii núj rihaan nij yuvij vaa chij rá, tzaj ne nuveé nana avii raq yuvij man rihaan chumiij nihánj cuano me nana a'mii núj ma'. Ne a'mii núj nana avii raq nij síi uun chij rihaan chumiij nihánj ma'. 'O se ne'en núj se vaa nichrun' ca'neé Diose suun uun chij atá nij so' nanj adonj.

7 Tzaj ne a'mii núj se-naṅa Dioṣe nana çu adonj. Dan me se gaa ataa qui'yaj Dioṣe chumij, ne yo'o guun rá Dioṣe se vaa cunḡ yuvij nana çu yo', ne cavij sa' yuvij, ne ve'é ndo'o gaa yuvij, tzaj ne nij síi man gaa naá ro', ne quene'en nij so' nana yo' ma'. Nḡa yaj me tihaṅ naca Dioṣe nana yo' rihaan yuvij nanj adonj.

8 Ne quene'en nij síi uun chij man rihaan chumij nihánj se-naṅa Dioṣe nana çu ma'. Dan me se Jesucristó me síi guun chij ndo'o rej xta', ne sese quene'en nij síi uun chij man rihaan chumij nihánj se-naṅa Dioṣe, ne ne cachron nij so' man Jesucristó rihaan rcutzé asuun saj ma'.

9 Tzaj ne danj Dioṣe taj se vaa a 'ó yuvij ne guun nucuaj xcaj cuentá che'é se vaa qui'yaj Dioṣe che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Dioṣe a. Danj taj danj Dioṣe á.

10 Tzaj ne tihaṅ Nimán Dioṣe man núj che'é ní' rasuun qui'yaj Dioṣe che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Dioṣe, ne dan me se tihaṅ Nimán Dioṣe rasuun yo' man núj, qui'yaj ma'an Dioṣe á. Dan me se nuchruj raḡ Nimán Dioṣe cunudanj rasuun, ne sa' uxrá nuchruj raḡ Nimán Dioṣe daj vaa ma'an Dioṣe adonj.

11 'O se a 'ó yuvij ne ne'en daj vaa rasuun 'nij yuve nimán yo'ó yuvij ma'. 'O se grún' nimán yuvij ne'en daj vaa nimán ma'an yuvij nanj adonj. Ne danj vaa Dioṣe uún a. A 'ó ní' se ca'vee xcaj cuentá daj vaa Dioṣe ma'. Maṅ se grún' Nimán Dioṣe me síi ne'en daj vaa Dioṣe nanj adonj.

12 Ne inḡ uxrá vaa nimán núj ga nimán nij yuvij man rihaan chumij nihánj, ne xa' núj, tzaj ne nuu Nimán Dioṣe nimán núj, ne che'é dan me xcaj núj cuentá daj vaa nij se sa' rqué Dioṣe rihaan ní' adonj.

13 Dan me se gaa nata' núj rihaan yuvij che'é nij se sa' rqué Dioṣe rihaan ní', ne ne a'mii núj nana avii raḡ yuvij ma'. Maṅ se a'mii núj nana tucu'yón Nimán Dioṣe man núj, ne tucu'yón núj nana yo' rihaan yuvij nuu Nimán Dioṣe nimán adonj.

14 'O se na'vej rá yuvij man rihaan chumij nihánj cunḡ nij so' nana a'mii Nimán Dioṣe ma'. 'O se snúu rma'an nana a'mii Nimán Dioṣe, rá nij so', ne ne racuuj Nimán Dioṣe man nij so' naqui'yaj çu nij so' nana yo' a man adonj. Che'é dan taj se 'yá' cunḡ nij so' ma'.

15 Xa' síi racuuj Nimán Dioṣe man, tzaj ne ne'en so' naqui'yaj çu so' cunudanj rasuun, tzaj ne se ca'vee naqui'yaj çu yo'ó yuvij man so' ma'. Se guun nucuaj nij yuvij xcaj nij yuvij cuentá daj vaa rá so' ma'.

16 Dan me se danj Dioṣe taj: "A 'ó yuvij ne ne'en daj vaa rá síi 'nij ra'a man ní' ma'. Se guun nucuaj yuvij nago' yuvij chrej man síi 'nij ra'a man ní' ma'". Danj taj danj Dioṣe á. Ne ase vaa rá Jesucristó ro', danj vaa

rá ma'an núj, ne che'é dan se guun nucuaj yuvij naqui'yaj çu yuvij man núj a man adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun qui'yaj suun Pabló rihaan Dioṣe se vaa tucu'yón so' se-naṅa Dioṣe rihaan nij síi man Corinto a

1 Dan me se ase vaa yuvij tihaj guun che'é canoco' man Jesucristó ro', danj vaa nij soj gaa cuchí' 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. 'O se vaa ni'yón doj rá soj, ne ataa doj narí' soj cunḡ soj rihaan Nimán Dioṣe, ne qui'yaj ndo'o soj se vaa me rá nee man soj qui'yaj soj, ne che'é dan ne ca'vee ca'mij nana chij rihaan soj a ma'.

2 Ne guun nucuaj soj cunḡ soj nana chij a'mii Nimán Dioṣe a ma'. Maṅ se inañ nana tucu'yón nii man xnií ca'mii 'unj rihaan soj, ne ve'e danj vaa soj nḡa se cuano nihánj, ne ne guun nucuaj soj cunḡ soj nana chij a man adonj.

3 Dan me se 'yaj ndo'o soj se vaa me rá inañ nee man soj qui'yaj soj, ne dan me se uun xcoj ruvaḡ ndo'o rá soj ni'yaj soj tinúu soj, ne che'é dan unu' soj ga tinúu soj, ne che'é dan me ne'en núj se vaa ne uno soj a'mii Nimán Dioṣe a man chuguanj. Maṅ se ase vaa naj guun yuvij man rihaan chumij nihánj ro', danj vaa soj adonj.

4 Dan me se taj yo'o tuvi' soj: "Sij noco' man síi cu'naj Pabló mej á". Ne yo'ó so' ro', taj: "Sij noco' man síi cu'naj Apolos mej á". Danj a'mii 'o 'o ta'aj soj, ne che'é dan ase vaa naj guun yuvij man rihaan chumij nihánj vaa soj, rá 'unj nanj á.

5 Daj sij me síi cu'naj Apolos, ne daj sij mej, rá soj ga. Maṅ se síi 'yaj suun uun rihaan síi 'nij ra'a man ní' me núj, ne inḡ vaa suun ata 'o 'o núj, qui'yaj so', ne che'é suun qui'yaj suun núj ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man síi 'nij ra'a man ní' a.

6 Dan me se asino yaṅ cataj xna'anj 'unj se-naṅa Dioṣe rihaan soj, gaa ne cuchí' síi cu'naj Apolos uún rihaan soj, gaa ne sa' doj tucu'yón so' nu' se-naṅa Dioṣe rihaan soj, tzaj ne ma'an Dioṣe me síi qui'yaj canoco' sa' nimán soj man so'.

7 ne che'é dan taj che'é canoco' soj manj do', man síi cu'naj Apolos do' ma'. Maṅ se nḡ xcúun soj canoco' soj man grún' Dioṣe adonj.

8 Ne 'o cuyaṅ vaa 'unj ga síi cu'naj Apolos, ne vaa güii naru'vee Dioṣe rihaan núj che'é suun 'yaj suun núj.

9 ne dan me se 'yaj suun núj che'é Dioṣe, ne ca'ne' Dioṣe suun rihaan núj tucu'yón núj se-naṅa Dioṣe rihaan soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nḡ xcúun 'o 'o síi me rá tucu'yón se-naṅa Dioṣe tumé so' man ma'an so', gaa ne sa' tucu'yón so' a

¹⁰ Dan me se ase vaa síi ve'é uchruj ta'nga' chihón cayáan ve' ro', vaa 'unj, ne ve'é cuchruj 'unj tucuáán canoco' soj, che'é yan ca'ne! Diose suun yo' rihanj, ne cuano ro', tucu'yón yo'ó so' nana rihaan soj a. Dan me se no xcuún 'o 'o síi tucu'yón nana rihaan soj tumé so' man ma'an so', ne sa' gaá nana tucu'yón so' rihaan soj á.

¹¹ Se guun cuchruj nii yo'ó tucuáán rihaan soj ma'. 'O se se-tucuanj Jesucristó me tucuáán cuchruj 'unj rihaan soj, ne ne nó xcuún nii cuchruj nii yo'ó tucuáán rihaan soj man adonj.

¹² Ne ve'é ndo'o tucu'yón ta'aj nij yuvii se-tucuanj Jesucristó rihaan soj, ne nana nij doj tucu'yón yo'ó ta'aj nij yuvii rihaan soj.

¹³ Tzaj ne vaa güii quene'en ní' daj vaa nana tucu'yón 'o 'o so' rihaan soj, ne dan me se ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne xa' suun qui'yaj suun 'o 'o núj sji tucu'yón se-nana Diose, tzaj ne cachén suun yo' rque ya'an, qui'yaj Jesucristó, ne quene'en ní' daj vaa nana tucu'yón 'o 'o núj nanj adonj.

¹⁴ Dan me se sese se cacaa nana tucu'yón yo'ó so', ne quene'en ní' se vaa ve'é tucu'yón so' se-nañ Diose, ne naru'vee Diose rihaan so',

¹⁵ Tzaj ne sese cacaa nu' nana tucu'yón so', ne quene'en ní' se vaa taj yu'vee nó nana tucu'yón so' rihaan yuvii, ne a 'ó xco' se naru'vee Diose rihaan so' nu' che'é suun qui'yaj suun so' a ma'. Dan me se quinani ma'an so' rihaan sayuun, tzaj ne nana tucu'yón so' cacaa, ne orún' so' quinani rihaan sayuun nanj adonj.

¹⁶⁻¹⁷ Ne ne'en soj se vaa sese tirí' yo'ó so' man ve' na'víj yuvii rihaan Diose ro', ne tirí' Diose man so' uún, ne ase vaa ve' na'víj yuvii rihaan Diose ro', ta'nga' danj vaa ma'an soj rihaan Diose, ne yanj Nimán Diose ga soj, ne che'é dan ne nó xcuún yuvii tucunu' yuvii man soj ma'. 'O se sese cunu' soj ga tinúú soj, ne quirí' soj, ne tirí' Diose man síi qui'yaj danj man soj, ne cacaa so' adonj.

¹⁸ Sese vaa yo'ó tuvi' soj avii ndo'o raá nana cuu chij nana uno yuvii man rihaan chumii nihánj cuano, ne dan me se ca'ne' rá so' ga rej a'mii danj nanj ei. Se guun tíha' yu'unj so' man ma'an so' ma'. Maan se xcax so' cuentá ne naqui'yaj so' síi snúú rma'an man so', gaá ne ca'vee quisij so' guun so' síi avii ndo'o raá doj chuguanj. Dan me se tananj a narí' so' nana ya, ne ya nu' cavii sa' so' doj nanj adonj.

¹⁹ Nana avii raá yuvii man rihaan chumii nihánj cuano ro', daj chihaa mij taj se uun nana yo' rihaan Diose ma'. 'O se danj Diose taj se vaa yuvii avii raá ro', me rá nij so' tíha' yu'unj nij so' tuvi' nij so', tzaj ne nicaj Diose nana avii raá nij so', ne tíha' yu'unj Diose

man ma'an nij so' nanj adonj. Danj taj danj Diose ei.

²⁰ Ne taj uún danj Diose se vaa ne'en Diose se vaa taj yu'vee nó nana avii raá yuvii man rihaan chumii nihánj a ma'. Danj taj danj Diose a.

²¹ Che'é dan ne nó xcuún ní' ca'mii xta' ní' che'é nana avii raá yo'ó yuvii ma'. Se guun cataj ní' se vaa sa' doj avii raá yo'ó so', ne yo'ó so' nij 'yaj, cataj ní' ma'. Tzaj ne xcax ní' cuentá daj a'mii 'o 'o nij so' á. 'O se nana a'mii yuvii do', nu' rasuun man rihaan chumii nihánj do', ca'vee cavii sa' doj ma'an soj qui'yaj me ma'an rasuun yo', ne vaa se uun nana a'mii nij snó'o do', rasuun man rihaan chumii nihánj do', rihaan soj ei.

²² Dan me se nana a'mij do', nana a'mii síi cu'naj Apolos do', nana a'mii síi cu'naj Pedró do', vaa se uun nana yo' rihaan soj, ne rasuun man rihaan chumii nihánj ro', vaa se uun yo' rihaan soj á. Ne sese vaa i'na' soj, ne cavii sa' soj, che'é se vaa i'na' soj a. Sese cavii sa', ne ca'vee cavii sa' soj uún a. Ne sese ran' soj cuano nihánj do', sese quiran' soj rej rihaan ní' do', ne nu' nij rasuun yo' me vaa se uun rihaan soj á.

²³ 'O se síi noco' man Jesucristó me soj, ne ta'nij Diose me Jesucristó uún a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síi 'nij ra'a man ní' me síi naqui'yaj cuu man ní' vaa güii a

¹ Dan me se me rá núj xcax cunudanj yuvii cuentá se vaa sji 'yaj suun rihaan Jesucristó me núj, ne no xcuún núj nata' núj nana me rá Diose tíhaan naca Diose man yuvii nanj á.

² Dan me se no xcuún núj qui'yaj suun núj nu' suun ca'ne! Diose rihaan núj, ne se ca'vee ca'ne' rá núj ga suun yo' a ma'.

³ Tzaj ne ca'vee se naqui'yaj cuu soj manj do', ca'vee se naj guun cuese naqui'yaj cuu che'ej do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. 'O se a ma'an 'unj ne naqui'yaj cuu 'unj daj 'yaj ma'.

⁴ A 'ó cacun' ne tumé 'unj cuano, rá 'unj, tzaj ne dan me se ne'en 'unj daj vaa man ma'anj ma'. 'O se orún' síi 'nij ra'a man ní' me síi no xcuún naqui'yaj cuu che'ej nanj adonj.

⁵ Che'é dan se guun naqui'yaj cuu soj cacun' che'é yuvii ma'. Maan se na'vij soj ca'na' uún síi 'nij ra'a man ní' rihaan chumii nihánj ei. Cuano nihánj me se ne ne'en sa' ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvii, tzaj ne asa' ca'na' síi 'nij ra'a man ní', ne tíhaan so' rihaan ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvii man rihaan chumii nihánj, ne sese sa' qui'yaj yo'ó so', ne ma'an Diose cataj se vaa sa' qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne noco' sa' nij sí man Corinto nana tucu'yón Pabló man nij so' a

⁶ Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ma'an Jesucristó naqui'yaj cūu che'é núj ga sí cu'naj Apolos, ne me raj quene'en soj man núj, ne xcaj soj cuentá se vaa nō xcūún soj cunō soj nana aj cataj xna'anj Diose rihaan ní' nana nō rihaan yanj á. Dan me se se cataj soj se vaa sa' doj vaa yo'ō tuvi' núj rihaan yo'ó tuvi' núj ma'.

⁷ Sa' doj vaa so' rihaan yo'ó yuvi, rá so' na'. Me sí cataj rihaan so' se vaa sa' doj vaa so' ga, man tinuj, man nocoj. Si'yáá so' ro', me se me sí rquē yo' rihaan so' ga. Ma'an so' qui'yaj na'. Ase Diose qui'yaj xa'. Sese rquē Diose nu' si'yáá so' rihaan so', ne taj che'é ca'mii xta' so' a doj ma'.

⁸ Ne xa' soj, tzaj ne a' ló rasuun ne achiin man soj, rá soj, ne ru'vee me soj, rá soj, ne rii ta'nga' ndo'o soj, rá soj a. Ne xa' núj, tzaj ne a doj ne rii ta'nga' núj, rá soj a. Sese ya rii ta'nga' soj, ne guun niha' uxrá raj, ne ndaa a núj quirii ta'nga' ga soj ei.

⁹ Ne xa' núj apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvi man rihaan chumij nihánj, tzaj ne ase vaa sí naj rma'an ro', danj vaa núj rihaan chumij nihánj, ne sij daj doj cav' me núj, qui'yaj Diose, raj a. Che'é dan ni'yaj ndo'o nij sí man rihaan chumij nihánj ni'yaj ma'an nij se-mozó Diose ni'yaj ndo'o man núj, che'é se vaa sí yanj rma'an me núj a.

¹⁰ Dan me se ase vaa sí ni'yōn vaa núj rihaan chumij nihánj, che'é Jesucristó, tzaj ne sí cūu raā me soj che'é Jesucristó, rá soj a. Ne sí nucuj ndo'o me soj, rá soj, tzaj ne núj me se sí inaj me núj a. Ne ve'é ndo'o aráj cochroj yuvi rihaan soj, tzaj ne xa' ma'an núj, tzaj ne tananj a nachri' yuvi ni'yaj yuvi man núj a.

¹¹ Nu' ca'na' me se achiin se chá rihaan núj do', achiin se co'ō núj do', achiin yatzij quitaj xráá núj do' á. Tucuxru' ndo'o nii man núj, ne ne'en nii se vaa taj vaj to'óo núj a.

¹² Dan me se 'yaj suun ndo'o núj, gaa ne a'vee ri' núj se achiin man núj a. Nachri' nii ni'yaj nii man núj, tzaj ne a'mii núj nana luj rihaan nij sí nachri' ni'yaj man núj, ne 'yaj nii sayuun man núj, tzaj ne ne a'ne' rá núj ga suun vaa rihaan núj a man adonj.

¹³ Nana nij a'mii nii rihaan núj, tzaj ne nana sa' a'mii núj ga nij sí a'mii nij che'é núj a. Ase vaa nacaj na'nu' nii rihaan cunudanj rasuun man rihaan chumij ro', danj vaa núj rihaan chumij nihánj nu' ca'na', ne veé danj vaa núj ndaa cuano nihánj nanj adonj.

¹⁴ Dan me se quisj cachrón 'unj nana nihánj nayaā soj, ne nuveé che'e se me raj guun na'aj soj me cachronj nana nihánj ma'. 'Q se ase vaa ta'núj vaa soj rihanj, tinuj,

nocoj, ne che'é se 'eē raj man soj, che'é dan me raj narquej chrej sa' man soj ei.

¹⁵ Ca'vee se cuchí' chí' múj sí tucu'yón che'é Jesucristó rihaan soj, tzaj ne asinoj me sí cataj xna'anj se-nana Diose nana sa' rihaan soj á. Canoco' soj man Jesucristó ga 'unj, ne che'é dan ase vaa rej soj vaa 'unj, tinuj, nocoj.

¹⁶ Che'é dan me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ase vaa 'yáá 'unj ro', danj gaa qui'yaj guee soj uún a.

¹⁷ Che'é dan ca'nej 'unj man sí cu'naj Timoteo cuchí' so' rihaan soj, ne sí noco' man sí 'nij ra'a man ní' me so' ga 'unj, ne che'é dan ase vaa ta'núj vaa so' a. 'Eē raj man so', ne nucuj raj man so' nanj adonj. Cataj xna'anj uún so' rihaan soj nu' tucuáan noco' 'unj che'é Jesucristó, ne 'o cuyaan vaa nana tucu'yón so' ga nana tucu'yón 'unj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj nij chuman' rej vaj 'unj a.

¹⁸ Guun che'e ta'aj nij soj ca'mii xta' ta'aj nij soj, ne xa' nij sí a'mii xta', tzaj ne se cuchí' ma'anj rihaan soj, rá nij so' a.

¹⁹ Tzaj ne ra'yanj ya cuchí' ma'anj rihaan soj, sese ca'vej sí 'nij ra'a man ní', gaa ne nuveé inanj che'é nana a'mii xta' nij so' xcaj 'unj cuentá ma'. 'Q se xcaj 'unj cuentá sese ya quisj nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa taj nij so' adonj.

²⁰ 'Q se se guun chij ní' ga Diose qui'yaj nana tu'va uun ní' ma'. 'Q se guun chij ní' ga Diose, qui'yaj suun guun nucuj ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose adonj.

²¹ Me se me rá soj qui'yaj ga soj asa' cuchí' 'unj rihaan soj ga. Me rá soj qui'yáá 'unj sayuun man soj na'. Ase me rá soj gaa 'eē rá 'unj man soj ne ve'é ca'mij ga soj xa'.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa a'ne' Pabló suun rihaan nij sí man Corinto se vaa quirii yanj nij so' man 'o sí tumé cacun' 'nij sca'núj nij so' a

¹ Dan me se nata' nii rihanj se vaa 'nij 'o sí tumé ndo'o cacun' sca'núj nij soj, ne cacun' chí'ii ndo'o me yo', ne a nij sí ne noco' man Diose ne 'yaj danj ma'. Dan me se vaa yo'ō sí otoj ga nica' rej 'nij sca'núj soj, taj nii ei.

² Me che'é a'mii xta' soj ga. Me che'é ne nanó rá soj ga. Me che'é ne quirii yanj soj man sí tumé cacun' 'nij sca'núj soj ga.

³⁻⁴ Nuvi' ya xa' 'unj ne ga soj cuano, tzaj ne nuchruj raā ndo'oj che'é soj, ne nana nihánj ro', a'mii 'unj, ne ase uun rá soj gaa nej ga soj ro', danj guun rá soj cunō soj nana nihánj á. Che'é dan asa' cunuu chre' soj, ne xcaj soj cuentá che'é rej ya nicun' nimán 'unj sca'núj soj, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' taj

xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ya tumé ndo'o snó'o yo' cacun',

⁵ Ne taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa taçuachén soj man síi tumé cacun' yo' rihaan síi chree cu'naj Satanás, gaa ne quirán' ndo'o ne man so' sayuun, qui'yaj síi chree, gaa ne sese xcaj sa' so' cuentá, ne gaa asa' ca'na' síi 'nij ra'a man ní' ca'ne' so' cacun' che'é yuvij, gaa ne quinaniñ nimán so', qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' a.

⁶ Ne chihán' uxrá vaa gaa a'mii xtá' soj, man tinuj, man nocoj. Ne'en soj se vaa yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque rachruún a. Doj tzin' yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque nocoo ndo'o cunj adonj. Ne ase vaa levadura rihaan cunj yo' ro', danj vaa orún' síi 'yaj cacun' rihaan soj, ne dan me se quirí' que'ee soj, qui'yaj orún' síi tumé cacun' 'nij sca'núj soj ei.

⁷ Che'é dan me, ne quirii yanij soj nu' se nij 'nij sca'núj soj, gaa ne ase vaa cunj naca sa' ro', danj gaa soj, ne se guun qui'nij se nij sca'núj soj a ma'. Xa' soj, tzaj ne ya vaa sa' soj, qui'yaj Jesucristó, ne dan me se aj cavi' so' che'é ní', ne ase vaa caráán matzinj rihaan sayuun che'é nij yuvij israelitá gaa naá ro', danj vaa caráán Jesucristó rihaan nu' sayuun che'é ní', ne se quirán' ní' sayuun che'é cacun' tumé ní' a ma'.

⁸ Che'é dan, ase vaa navij rá nij yuvij israelitá cha'anj pascuá cha'anj avi' matzinj che'é nij so' ro', danj gaa ve'é ndo'o qui'yaj ma'an ní' rihaan Diose cuano, che'é rej cavi' Jesucristó che'é ní' á. Dan me se yuvij israelitá ro', ri'ij nij so' nu' se cu'naj levadura man tucua' nij so' gaa navij rá nij so' cha'anj pascuá, ne 'o' cuyaán qui'yaj ní' ga' nij so', quirí'ij ní' nu' se chí'ij man nimán ní', gaa ne se gaa chí'ij nimán ní' ei. Se qui'yaj ní' se nij qui'yaj ní' gaa rque ma'. Tananj ca'mij chí'ij ní', ne inanj tucuaán ya qui'yaj ní' á.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese vaa 'o síi taj se vaa tinúu ní' me so', tzaj ne sese 'yaj ndo'o so' cacun', ne se chá ní' chraa ga so' a

⁹ Aj ca'neé 'unj nana rihaan soj rihaan yo'óo yanj se vaa se cunuu chre' soj ga' nij síi 'yaj cacun' ga' chana adonj.

¹⁰ Tzaj ne ne ca'mij 'unj che'é síi man rihaan chumij nihánj síi ne noco' man Jesucristó ma'. Dan me se nij so' me síi 'yaj ndo'o cacun' ga' chana, ne uun xcoj ruvaa rá nij so' ne'en nij so' tuvi' nij so', ne 'yaj ituu nij so' si'yaj tuvi' nij so', ne na'vij nij so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' uún a. Tzaj ne sese me rá soj guun yanij soj ga' nij síi 'yaj cacun' man rihaan chumij nihánj, ne me rej ca'anj soj ga'. 'O se man nij so' rihaan nu' cachra' chumij nihánj, ne se ca'vee cūrihanj soj rihaan nij so' rihaan chumij nihánj ma'.

¹¹ Maan se che'é soj cachrón 'unj nana nihánj se vaa se guun cunuu chre' soj ga' yo'o

síi taj uun tinúu man soj, ne ne ya noco' so' man Jesucristó, ne 'nij so' sca'núj soj ei. Dan me se sese tinúu soj me so', taj yo'ó so', tzaj ne sese 'yaj so' cacun' ga' chana do', sese uun xcoj ruvaa rá so' do', sese na'vij so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', sese nachri' so' ni'yaj so' tuvi' so' do', sese síi xno' me so' do', sese síi ituu me so' do', ne se cunuu chre' soj ga' so' do', a ne nó xcúun so' cataj tinuj soj man so' a mei. Ne a 'ó chraa se chá soj ga' so' a ma'.

¹²⁻¹³ Dan me se ne nó xcúun 'unj ca'ne' 'unj cacun' che'é nij síi ne noco' man Diose ma'. Ma'an Diose nó xcúun ca'ne' cacun' che'é nij so' adonj. Tzaj ne no' xcúun soj ca'ne' soj cacun' che'é nij tinúu soj síi nuu chre' ga' soj, ne danj Diose taj: "Quirii yanij soj man síi chí'ij 'nij sca'núj ma'an soj á". Danj taj danj Diose adonj.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúun ní' ca'mij ní' che'é pleitó man sca'núj ní' rihaan nij cuese man chíhán ní' a. Ne se guun qui'yaj ní' cacun' man tinúu ní' ma'

¹ Gaa unu' soj ga' tinúu soj, ne 'anj soj uchruj soj cacun' rihaan cuese síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ne ne 'anj soj rihaan yo'óo tuvi' nij síi sa' noco' man Diose man chuguanj. Nij uxrá vaa 'yaj soj danj ei.

² Ne ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ca'ne' ní' sij sa' noco' man Diose cunudanj cacun' che'é cunudanj nij yuvij man rihaan chumij nihánj a. Sese ca'ne' soj cacun' che'é cunudanj chumij vaa güii, gaa ne me che'é se guun nucuj soj ca'ne' soj cacun' che'é cacun' le'ej nii cuano ga'.

³ Ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ndaa che'é ya se-mozó Diose ca'ne' ní' cacun' vaa güii a. Che'é dan me ya guun nucuj ya soj ca'ne' soj cacun' che'é daj a nij síi man rihaan chumij nihánj cuano ei.

⁴ Che'é dan, sese vaa cacun' sca'núj soj rihaan chumij nihánj, ne ca'anj cuchruj soj cacun' rihaan naj guun síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ei. Me ma'an síi nica' doj rihaan cunudanj soj ro', guun nucuj so' ca'ne' so' cacun' che'é tinúu soj ei.

⁵ Dan me se vaa che'é guun na'aj ya soj che'é se vaa 'yaj soj danj ei. Ne nuvi' a 'ó tinúu soj síi guun nucuj naqui'yaj cuu man pleitó che'é tinúu soj síi man sca'núj soj a a.

⁶ Tzaj ne nuvee, maan ne ndaa 'anj soj uchruj soj cacun' 'yaj soj rihaan nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nij uxrá vaa 'yaj soj adonj.

⁷ Che'é yan unu' soj ga' tinúu soj me se aj tumé uxrá soj cacun' vaa nanj adonj. Aj quirí' nu' soj, ne sa' doj sese ca'ne' cachrij rá soj qui'yaj chí'ij tinúu soj man soj do',

ca'ne' rá soj qui'yaj ituu cachrij tinúú soj man si'yaj soj do', nanj ei.

⁸ Tzaj ne na'vej rá soj qui'yaj soj danj, maan ne tanañj a ma'an soj 'yaj chi'ij man tinúú soj do', 'yaj ituu soj si'yaj tinúú soj do', nanj chiha'.

⁹ Ne ne'en soj se vaa se cayáan nij sí chi'ij ga Diose asa' guun hij Diose rihaan chumij nihánj á'. Se guun tihá' yu'unj soj man ma'an soj ma'. 'O se sí chi'ij do', sí na'víj rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', sí otoj ga nica tuvi' do', chii chana do', sí otoj ga chii chana do',

¹⁰ sí ituu do', sí uun xcoj ruvaa rá do', sí xnó do', sí nachri' ni'yaj tuvi' do', sí tihá' yu'unj man tuvi' do', se cayáan nij so' ga Diose asa' guun hij Diose rihaan chumij nihánj a ma'.

¹¹ Dan me se danj inanj qui'yaj ta'aj soj gaa rque, tzaj ne yaj me se x'héj cacun' taj xráa soj, ne cunuu sa' nimán soj, ne cunuu sa' soj rihaan Diose, qui'yaj Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' do', qui'yaj Nimán Diose sí nocó' ní' man do', cuano ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' cacun' ga chana ma'

¹² Dan me se taj ya uún ní, ne: "Sí vaa ya'núj rihaan mej a. Ca'vee qui'yáa 'unj naj guun rasuun me raj qui'yáa á'. Tzaj ne se cavii sa' 'unj, qui'yaj naj guun rasuun me raj qui'yáa a ma'. Dan me se ya uxrá sí vaa ya'núj rihaan mej, tzaj ne se ca'vej raj guun hij a doj rasuun rihanj ma'.

¹³ Dan me se taj ya uún ní, ne: "Vaa rque ní' a. Che'é dan chá ní' a. Inanj che'é rque ní' ro', vaa se chá yo' a. Ne che'é se chá yo' vaa rque ní' uún", taj uún ní a. Dan me se ya uxrá ei. Danj vaa roj yo' ei. Tzaj ne Diose qui'yaj navij roj yo' nanj chuguanj. Dan me se xa' nee man ní', tzaj ne nuvee se qui'yaj naj guun rasuun chi'ij ga chana me yo' ma'. Se cayáan ga sí 'nij ra'a man ní' me yo', ne rej ne so' me uún yo' chuguanj.

¹⁴ Dan me se nda' rá se vaa naqui'yaj i'na' Diose man sí 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' ro', danj guun nucuaj Diose cunuu i'na' uún ma'an ní' qui'yaj uún so' nanj adonj.

¹⁵ Ne ne ne'en soj se vaa nee man nij soj me se ase vaa nee man Jesucristó ro', vaa nee man soj a. Dan me se ca'vee nicañ ní' nee man Jesucristó, ne cunuu rcua'aan yo' ga chana niha' rá ga chii, qui'yaj ní' na'. Se ca'vee gaa danj qui'yaj ní' a ma'.

¹⁶ Dan me se ne ne'en soj se vaa sí otoj ga chana niha' rá ro', nuu 'o nee man so' ga chana yo' a. Dan me se ase vaa orún' yuvij vaa so' ga chana yo' nanj chuguanj. Danj Diose taj: "Ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa roj so' a". Danj a'mii danj Diose ei.

¹⁷ Tzaj ne sese guun tuvi' ní' ga sí 'nij ra'a man ní', ne 'o vaa nimán ní' ga so' adonj.

¹⁸ Tumé uxrá soj man soj, ne naxuun soj man soj rihaan nij chana niha' chana me rá cotoj ga soj ei. Se ca'vej uxrá rá soj qui'yaj soj danj ma'. Naj guun cacun' qui'yaj ma'an snó'o ro', nuvee cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' me cacun' yo' ma'. Tzaj ne sese qui'yaj snó'o cacun' ga chana niha' rá, ne yo' me cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' adonj.

¹⁹ Ne ne ne'en soj se vaa ase vaa nuví sa' ndo'o vaa nee man soj, ne rej yanj Nimán Diose me yo' a. Dan me se Diose me sí rque nee man soj rihaan soj, ne nuvee si'yaj ma'an soj me nee man soj a man adonj.

²⁰ Dan me se vaa ndo'o yu'vee nó soj rihaan Diose, ne nocóo ndo'o naru'vee so' gaa quiránj so' man soj, ne che'é dan nó xcúún soj qui'yaj suun nee man soj che'é Diose, ne ve'é ndo'o ca'mii yuvij che'é Diose, qui'yaj soj ei.

7

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' sese vaa nica ní' do', sese taj vaj nica ní' do' a

¹ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é rasuun xná'anj soj manj a. Dan me se sa' vaa sese se xcaj tuvi' snó'o ga chana saj adonj. Sa' vaa sese quinaj uun so', cayáan ma'an so' adonj.

² Tzaj ne cuano nihánj me se 'yaj ndo'o yuvij cacun' ga chana, ne che'é dan ca'vee a doj xcaj snó'o man nica so' nanj á. Dan me se nó xcúún snó'o xcaj so' man chana, ne nó xcúún chana xcaj no' man snó'o,

³ ne ve'é qui'yaj snó'o cotoj so' ga chana nica so', ne ve'é qui'yaj chana cotoj no' ga snó'o nica no' uún a. Nó xcúún roj so' cotoj roj so' ga tuvi' roj so' ei.

⁴ Dan me se chana ro', se quirii ta'nga' no' rihaan nee man ma'an no' ma'. 'O se nica no' quirii ta'nga' rihaan nee man no', ne vaa snó'o uún, ne se quirii ta'nga' so' rihaan nee man ma'an so' uún ma'. 'O se nica so' quirii ta'nga' rihaan nee man so' uún adonj.

⁵ Se guun cataj yo'q so' se vaa nanj rá so' cotoj so' ga nica so' ma'. Tzaj ne sese 'o cuyaan guun rá roj nica roj so' se vaa me rá roj so' guun yanj roj so' rihaan tuvi' roj so' che'é yan yo'q cachinj ni'yaj roj so' rihaan Diose doj güi, ne ca'vee qui'yaj roj so' danj ei. Dan me se ndaa quisij cachin ni'yaj roj so' rihaan Diose, gaa ne cunuu rcua'aan uún roj nica roj so', cotoj rcua'aan uún roj so' ei. Sese se cuno soj nana nihánj, ne caxrij sí chree chrej chi'ij rque soj, che'é se se guun nucuaj soj guun yanj soj rihaan nica soj que'ee güi ma'.

⁶ Ne a'né' 'unj suun rihaan soj se vaa xcaj tuvi' soj, man tinuj, man nocoj. Maan se ataj 'unj se vaa sese me rá soj xcaj tuvi' soj, ne ca'vee qui'yaj soj danj ei.

7 Dan me se sa' doj sese 'o cuyaan gaa cunudanj yuvij ga 'unj, ne guun nucuaj cunudanj nij yuvij cayáan ma'an nij yuvij, rá 'unj, tzaj ne se guun nucuaj cunudanj yuvij quiyaj nij so' danj a ma'. Dan me se ndaa ino vaa se nucuaj 'o 'o ní 'yaj ní, 'yaj Diose, ne dan me se ino vaa se nucuaj yo'q tinúú ní' quiyaj so', ne ino doj vaa se nucuaj yo'ó tinúú ní' quiyaj so' uún a.

8 Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj sij yaan do', rihaan soj chana yaan do', rihaan soj chana cavi' nica do', se vaa sa' vaa sese guun nucuaj soj cayáan ma'an soj, ne ase vaa uun ma'anj ro', danj gaa cane ma'an soj tzaj adonj.

9 Tzaj ne sese se guun nucuaj nij soj cayáan ma'an soj, ne táá a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj ei. Che'é se acaa tiha' gaa me uun rá soj cotoj soj ga 'o chana, táá a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj adonj.

10 Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj sij vaa nica daj quiyaj soj ga nica soj ei. Dan me se nuveé nana cavii raq ma'anj me nana nihánj ma'. 'O se nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj adonj. Dan me se se cunánj chana rihaan nica no' ma'.

11 Sese cunánj chana rihaan nica no', ne quinaj uun no', ne se xcaj no' yo'ó snó'o ma'. Maan se ca'vee canicaj uún no' nan' no' rihaan nica no', ne guun tuvij' uún no' ga nica no' ei. Ne snó'o uún me se se tanáj so' man nica so' ma'.

12 Vaa doj nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj sij vaa nica, tzaj ne nuveé nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' me nana nihánj, tzaj ne nana ya me nana nihánj, raj adonj. Dan me se sese vaa nica yo'q tinúú ní', ne nuveé chana amán rá ni'yaj man Jesucristó me no', tzaj ne taj che'é quirij' tinúú ní' man no', sese a'vej rá no' cane no' ga so' a.

13 Ne sese vaa chana ra'vij ní' chana amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nica no' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, tzaj ne cane no' ga so', ne taj che'é cunanj no' rihaan so', sese a'vej rá so' cane no' ga so' ma'.

14 Snó'o ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me rá Diose quiyaj suun Diose nimán so' che'é nica so' chana ra'vij ní', ne chana ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me rá Diose quiyaj suun Diose nimán no' che'é nica no' tinúú ní', ne che'é dan me cunuj sa' ta'níi roj so' rihaan Diose, quiyaj Diose vaa güii adonj. Sese se quiyaj Diose danj, ne sij yo'q tumé cacun' me ta'níi soj rihaan Diose asuun tzaj adonj. Nihánj me se che'é se sij amán rá ni'yaj man Diose me ma'an soj, ne ya uxrá cunuj sa' ta'níi soj rihaan Diose vaa nanj adonj.

15 Sese nica ní' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne me rá nica ní' ca'anj yanij yo'

rihaan ní', ne ca'ne' cachrij rá ní' ca'anj nica ní' nanj ei. Gaa ya'núj rihaan ní' gaa nanj adonj. Sese ne amán rá nica ní' ni'yaj nica ní' man Jesucristó, ne taj che'é quiyaj ní' fuerzá man nica ní' cane nica ní' ga ní' a ma'. 'O se canacúun Diose man ní' che'é rej dínj cumán ní' adonj.

16 Asa' ne'én so' chana gaa xraj, ne ca'vee quinani' snó'o nica so' rihaan sayuun quiyáá so' ga. Ne asa' ne'én so' snó'o quinani' chana nica so' rihaan sayuun quiyaj uún so' ga.

17 Veé ndaa se vaa 'o 'o ní' gaa canacúun Diose man ní' ca'na' ní' xrej so' ro', veé danj gaa ní' nanj á. 'O se nihánj me chrej narque 'unj man daj a nij síi noco' man Jesucristó man daj a chuman' a.

18 Sese Diose me síi canacúun man síi aj taj ta'nga' man canoco' so' man so', gaa ne taj se 'yaj mei. Veé danj gaa quitaj ta'nga' man nij so' nanj ei. Ne veé danj vaa nij síi nuvi' ta'nga' táá man uún gaa canacúun Diose man nij so' canoco' nij so' man Diose uún, ne taj che'é guun rá nij so' cano' ta'nga' man nij so' ma'. Veé danj gaa cachrij nij so' nanj ei.

19 Dan me se ca'vee se taj ta'nga' man ní', ca'vee se nuvi' ta'nga' táá man ní', ca'vee se, tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se inanj no' xcúun ní' cunó' ní' nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' nanj adonj.

20 Veé ase vaa ní' gaa canacúun Diose man ní' canoco' ní' man Diose ro', veé danj gaa cayáan ní' rej rihaan ní' nanj ei.

21-22 Dan me se sese mozó mé so' gaa canacúun Diose mán so' canoco' so' man Diose, ne se nanó rá so' ma'. 'O se mozó sij canacúun Diose man canoco' man Diose ro', nuveé mozó uun me so', ni'yaj Diose ma'. 'O se vaa ya'núj rihaan so' canoco' so' man síi 'nij ra'a man ní' nanj adonj. Ne síi ne uun mozó gaa canacúun Diose man so' me se no' xcúun so' guun so' mozó nuu rihaan Jesucristó yaj adonj. Tzaj ne sese gaa ya'núj rihaan mozó guun yanij so' rihaan ru'vee ri ta'nga' rihaan so', ne vaa che'é guun yanij so' chuguanj.

23 Sayuun ndo'o quiran' Diose gaa quiránj Diose man soj, ne che'é dan se ca'vej rá soj quirij' ta'nga' rma'an yuvij rihaan soj a ma'.

24 Dan me se ase vaa cayáan ní' gaa canacúun Diose man ní' canoco' ní' man Diose ro', veé danj gaa cayáan ní' rej rihaan ní' che'é Diose, tinuj, nocoj.

25 Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é rej xcaj tuvi' ní', tinuj, nocoj. Nuveé nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj, tzaj ne cunuu 'ee rá síi 'nij ra'a man ní' manj, ne che'é dan me ca'ne' so' suun rihanj, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj me raj, ne ca'vee guun nucuaj

rá soj man naná nihánj naná cataj xna'anj 'unj rihaan soj a.

²⁶ Dan me se vaj ní' quirán' ndo'o ní' sayuun rihaan chumij nihánj, ne che'é dan me sa' a doj sese cayáan ma'an snó'o ndaa vaa ne so' cuano, raj a.

²⁷ Dan me se sese vaa nicá so', ne se nanó rá so' rej quirij'j so' man nicá so' ma'. Ne sese nuvi' nicá so', ne se xcaj so' chana ma'.

²⁸ Tzaj ne sese xcaj so' 'o chana, ne nuveé cacun' me yo' mei. Ne sese xcaj chana yaan man 'o snó'o, ne nuveé cacun' me yo' uún mei. Tzaj ne nij síf vaa nichá ro', me se quirán' nij so' sayuun rihaan chumij nihánj, ne me raj quinanj soj rihaan sayuun yo' ei.

²⁹ Dan me se me raj quene'en soj se vaa nichrun' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne che'é dan me se nicaj raan ní' man rasuun man rihaan chumij nihánj ma'. 'O se ra'yanj navij nu' rasuun man rihaan chumij nihánj nanj ei. Dan me se síf vaa nicá ro', ase vaa síf yaan ro', danj gaa so' cayáan so' á.

³⁰ Ne síf nanó ndo'o rá ro', se ta'vee so' ma'. Ne síf niha' ndo'o rá ro', se ca'nga' so' ma'. Ne síf naránj natu'vej ro', ase vaa síf nuvi' rasuun rihaan danj gaa so', ne inanj qui'yaj suun so' che'é Jesucristó á.

³¹ Ne síf 'yaj suun ga chumij nihánj ro', ase vaa síf ne achiin chumij nihánj rihaan ro', danj gaa so' á. 'O se vaj navij chumij nihánj, ne ino' uxrá gaa chumij nihánj vaa güii nanj ei.

³² Ne na'vej raj nanó ndo'o rá nij soj ma'. Dan me se síf nuvi' nicá vaa ro', inanj acaj so' cuentá daj qui'yaj so', ne guun niha' rá síf 'nj ra'a man ní' ni'yaj síf 'nj ra'a man ní' man so' a.

³³ Tzaj ne síf vaa nicá ro', me se acaj ndo'o so' cuentá che'é chumij nihánj daj qui'yaj so', gaa ne guun niha' rá nicá so' ni'yaj no' man so',

³⁴ ne uun vij rá so' a. Ne ase vaa snó'o ro', danj vaa chana uún, ne chana yaan do', chana ne vaa nicá do', inanj che'é síf 'nj ra'a man ní' acaj no' cuentá, ne acaj ndo'o no' cuentá daj qui'yaj no' che'é rej inanj sa' uxrá gaa ne man no' do', nimán no' do', rihaan Diose a. Tzaj ne chana vaa nicá ro', me se acaj ndo'o no' cuentá che'é chumij nihánj daj qui'yaj no', gaa ne guun niha' rá nicá no' ni'yaj so' man no' a.

³⁵ Maan che'é se inanj me raj cavij sa' soj me a'mij naná nihánj rihaan soj ei. Nuveé che'e se me raj caránj chrej rihaan soj daj qui'yaj soj me a'mij naná nihánj rihaan soj ma'. Maan che'é se me raj ve'é inanj qui'yaj soj ne yo'q canoco' sa' soj man síf 'nj ra'a man ní' ro', che'é dan ca'mij danj, ne na'vej raj guun vij rá soj a man adonj.

³⁶ Dan me se vaa ta'níí ta'aj soj chana yaan, ne sa' doj cané ma'an no' tucua' soj, rá

soj, tzaj ne sese chana yaan cachij me no' ne me ndo'o rá no' xcaj no' man snó'o, ne sese aj xcaj rej no' cuentá se vaa nanó rá no' 'yaj ma'an so', gaa ne ca'vee go' so' man no' rihaan snó'o, ne xcaj tuvi' roj so' ei. Dan me se sese se ca'vee quinaj uun no', rá rej no', ne no' xcúun rej no' rque' so' man no' adonj. Nuveé cacun' me yo' ma'. Ca'vee xcaj tuvi' chana yaan ga 'o snó'o ei.

³⁷ Tzaj ne sese me ndo'o rá rej chana se vaa cané no' tucua' so', ne cané no', ne sese taj che'é xcaj chana man snó'o, ne guun nucuaj rej no' qui'yaj so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' a. Cané ta'nij chana so' tucua' so', qui'yaj so', ne sa' uxrá vaa 'yaj so' sese danj 'yaj so' ei.

³⁸ Che'é dan me, síf o' ta'nij chana rihaan snó'o ro', sa' 'yaj so', ne síf na'vej rá go' ta'nij chana rihaan snó'o ro', me se sa' doj 'yaj so' adonj.

³⁹ No' xcúun chana cayáan chana ga nica chana ndaa se cavi' so', tzaj ne sese cavi' nicá chana, ne ca'vee xcaj chana man naj guun snó'o me rá ma'an no' xcaj no', tzaj ne no' xcúun no' xcaj no' man síf noco' man síf 'nj ra'a man ní' a.

⁴⁰ Tzaj ne sese quinaj uun no', ne ve'é doj gaa cané ma'an no' ei. Danj inanj vaa rá 'unj, ne ase vaa yaan Nimán Diose ga soj ro', danj vaa ne Nimán Diose ga 'unj uún nanj ei.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se guun quirán' tinúú ní' sayuun, qui'yaj ní' ma'

¹ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é nee aj cuta' nii rihaan ya'anj cacóy yuvij a. Ne'en ní' se vaa síf acaj cuentá me cunudanj ní', ne nuveé se ya'anj tiha' me ne'en ní', ne ca'mij xta' ní' ma'. 'O se nij ndo'o vaa sese danj qui'yaj ní' adonj. Tzaj ne sese 'ee rá ní' man tinúú ní', ne ra'cuíj ní' man tinúú ní', gaa ne cavij sa' tinúú ní' doj á.

² Dan me se síf taj se vaa sa' uxrá ne'en ma'an so' ro', ataa doj narj' so' naná achiin man so' ei.

³ Tzaj ne sese ya aráj cochroj yo'q so' rihaan Diose, ne ya ne'en Diose man so' uún adonj.

⁴ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ne nó xcúun ní' cha ní' nee cuta' nii rihaan ya'anj cacóy yuvij a. Ne ya ne'en ní' se vaa taj se guun ya'anj cacóy yuvij rihaan chumij nihánj ma'. Ne xa' Diose, tzaj ne oruun ya so' adonj.

⁵ Dan me se man ndo'o ya'anj noco' nij yuvij man rihaan chumij nihánj, ne tumé ya'anj yo' man nij yuvij, rá nij yuvij, ne ya'anj me yo', rá nij so', ne ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rej xta', ne yo'ó ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rihaan yo'ó, rá nij so' a.

6 Nē xā' nī', tzaj nē ne'en nī' se vaa oruun ya Diose á. Rej nī' Diose me so', nē orún' so' me sí' qui'yaj cunudanj rasuun man rihaan chumiij nihánj, nē inanj che'é ma'an so' vaa i'na' nī' a. Nē vaa orún' sí' 'nij ra'a man nī', nē Jesucristó cu'naj so', nē che'é nī' curuvi nu' rasuun man rihaan chumiij nihánj, nē che'é so' cunuu i'na' cunudanj nī' ya adonj.

7 Tzaj nē nuveé cunudanj tinúú nī' ne'en nana nihánj ma'. Tzaj nē 'o se vaa ta'aj nij so' canoco' man ya'anj cacóy yuvij gaa rque, nē ta'aj nij tinúú nī' me se ne nucuaj nimán nij so', nē gaa chá nij so' nee cuta' nii rihaan ya'anj me se uun vij rá nij so' ni'yaj nij so' man nee yo', che'é se nee cuta' nii rihaan ya'anj me yo', rá nij so' a. Cacun' me chá' man nee cuta' nii rihaan yo', rá nij so', nē che'é dan me sese chá nij tinúú nī' sí' vaa danj rá man nee yo', nē quirí' rá nij so' nanj adonj. Dan me se qui'yaj nij so' cacun' rihaan Diose, rá nij so', nē che'é dan me nō xcúún nī' racúij nī' man tinúú nī', nē se chá nī' nee yo', sese cacun' me yo' rihaan tinúú nī' mei.

8 Nuveé che'ē se chá nī' me cavij sa' nī' doj rihaan Diose ma'. Dan me se ca'vee se se chá nī' man nee yo' do', tzaj nē se quina'aa'n tiha' rque nī' do' a ma'. Nē ca'vee se chá nī' man nee yo', tzaj nē se nari' nucuaj tiha' nī' do', qui'yaj nee yo' nanj ma'. Nuveé nee yo' me 'yaj vaa i'na' nī' a man adonj.

9 Nda' se ca'vee chá soj me ma'an rasuun, tzaj nē tadó soj se vaa maan che'é se chá quiran' tinúú soj cacun', qui'yaj soj á.

10 'Q se sese aj ne'en so' nu' rasuun nihánj, tzaj nē 'anj so' rej na'vij nii rihaan ya'anj cacóy yuvij, nē ca'anj cayáan so' chá nee yo' ga nij sí' na'vij rihaan ya'anj yo', gaa nē ne'en tinúú so' sí' ne nucuaj nimán, gaa nē dan me se ndaa a so' ndaa a ca'anj cayáan chá, gaa nē uun vij rá so' che'é se chá yo', gaa nē 'yaj so' cacun' rihaan sí' 'nij ra'a man nij ma'an soj nanj adonj.

11 Dan me se quirí' rá so' che'é se vaa qui'yaj soj nanj adonj. Dan me se ma'an soj me se guun ya rá xā' soj chá soj, tzaj nē tinúú soj sí' ne guun ya rá ro', me se quirí' so' gaa nanj adonj. Dan me se cavi' Jesucristó che'é tinúú soj, tzaj nē quirí' tinúú soj, qui'yaj ma'an soj, sese danj qui'yaj soj chuguanj.

12 Dan me se qui'yaj soj cacun' rihaan tinúú soj, nē quirí' rá so', qui'yaj soj, nē yo' me cacun' cutumé soj rihaan Jesucristó sese danj qui'yaj soj adonj.

13 Che'é dan me sese quiran' tinúú 'unj sayuun che'é nee chá 'unj, nē daj chihaa mij se chá 'unj nee, gaa nē se gaa nanj quiran' tinúú 'unj sayuun, qui'yáa 'unj a ma'.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nda' se nō

xcúún Pabló ca'neē so' rasuun rihaan nij sí' uno nana a'mii natáj so', tzaj nē ne 'yaj so' danj ma'. Maan se inanj me rá so' cavij sa' nij so' rihaan Diose a

1 Ne'en soj se vaa nuveé mozó uun mé 'unj ma'. Apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj yuvij man rihaan chumiij mej, nē quene'en yá 'unj man Jesucristó sij 'nij ra'a man nī', nē che'é suun qui'yaj suun 'unj canoco' ma'an nij soj man sí' 'nij ra'a man nī' adonj.

2 Dan me se vaa yuvij taj se vaa nuveé ya apóstol cune' Jesucristó man mé 'unj, tzaj nē ya ne'en soj se vaa cune' Jesucristó man 'unj nata' 'unj se-nana so' rihaan soj, nē dan me se che'é se canoco' soj man sí' 'nij ra'a man nī', che'é dan xcaj yuvij cuentá se vaa ya cune' Diose man 'unj nata' 'unj rihaan yuvij che'é so' adonj.

3 Nē gaa achiin na'anj nij yuvij manj sese ya ya cune' Diose manj, nē dan me se taj xna'anj 'unj rihaan nij yuvij se vaa ya ya canoco' nij soj man Jesucristó che'é nana nata' 'unj rihaan soj a.

4 Che'é dan nō xcúún nūj chá nūj chraa á. Nō xcúún nūj co'q nūj á.

5 Nō xcúún nūj xcaj nūj man ra'vij nūj ní' noco' man Jesucristó, ca'anj no' me rej ma'an ca'anj nūj á. Ne'en soj se vaa nij tinúú sí' 'nij ra'a man nī' do', sí' cu'naj Pedró do', yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan yuvij do', vaa nica' 'o' nīj so' a.

6 Nō xcúún nūj nīcaj nūj sa'anj rque yuvij a. Me che'é vij ran' guee nūj ga sí' cu'naj Bernabé me sí' 'yaj suun che'é rej quirí' nūj sa'anj chá nūj gaa chéé nūj ga soj ga. Me che'é ne 'yaj nūj ndaa vaa 'yaj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata' rihaan yuvij che'é so', rá soj ga.

7 Tanuu ro', o' so' sa'anj che'é se vaa achiin rihaan ma'an so' na'. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se gobiernó rque nu' se vaa achiin rihaan tanuu yo' ei. Nē sí' 'yaj suun naa ro', me se inanj 'yaj suun rma'an so' náa. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se me rá so' chá so' se achij man raá naa yo' ei. Nē sí' tumé matzinj ro', cataj so' se vaa ne nō xcúún so' co'q so' stoo matzinj na'. Taj, man tinuj, man nocoj. 'Q se anuu so' too, nē co'q so' ei. Nē danj vaa guee nūj, raj, tinuj, nocoj. Vaa nūj, nē nō xcúún nūj nīcaj nūj se vaa me rá soj rque soj rihaan nūj nanj adonj.

8 Nuveé nana avij raá yuvij me nana nihánj ma'. 'Q cuyaan a'mii se-tucuanj Moisés ga nana nihánj, nē:

9 "Se numij so' tu'va scuj gaa 'yaj suun xo' gaa tuguáj che'é xo' 'núú trigó cunyu sa' 'núú trigó ma'", taj se-tucuanj Moisés yo' a. Inanj che'é scuj nanó rá Diose, rá soj na'.

10 Ase che'é ma'an ya nī' a'mii nana nihánj xa'. Che'é ma'an ya nī' a'mii nana nihánj ei.

Síi uxra' yo'óo ro', me se nō xcúun so' gaa nucuaj rá so' se vaa ya quiri' so' ta'aj se achij rihaan yo'óo yo', vaa güii ei. Ne síi rii tan' ro', nō xcúun so' gaa nucuaj rá so' se vaa quiri' ma'an so' ta'aj tan' rii so' man rque naa yo' chuguanj.

11 Ne ase vaa síi 'yaj suun yo'óo ro', danj vaa núj che'é soj, ne dan me se caxrij núj se-nana Diose nimán soj, ne cavii sa' nij soj nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan, sese rque soj doj se chá man rihaan chumií nihánj rihaan núj, ne nuveé se ya'anj tiha' me yo' rihaan núj ma'.

12 Sese nō xcúun yo'óo yuvii chá nij so' se vaa rque soj rihaan nij so', ne táa a núj, ne doj a nō xcúun núj chá núj se vaa rque soj rihaan núj, raj a. Tzaj ne ne achíin núj se chá rihaan soj ma'. 'Q se chu'vi' núj se vaa guun rá yuvii se vaa a'mii natáj núj se-nana Diose che'é sa'anj do', che'é se chá do', ne se cuchumán rá nij yuvii cunō nij yuvii se-nana Diose nana sa', rá núj, ne che'é dan na'vej rá núj nicaj núj sa'anj che'é nana a'mii natáj núj ma'. 'Q se a'vej rá núj quirán' núj me ma'an sayuun che'é se-nana Diose nanj adonj.

13 Ne'en soj se vaa nij síi 'yaj suun rihaan Diose rque nuvíi ro', chá nij so' ta'aj rasuun 'anj nicaj yuvii rque nuvíi yo', ne nij síi racuij man yuvii rque rasuun rihaan Diose ro', chá ma'an nij so' ta'aj rasuun yo', ne dan me se nō xcúun nij so' chá nij so' rasuun yo' adonj.

14 Ne xa' núj sji nata' se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, tzaj ne cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' se vaa nō xcúun núj quí'yaj núj se vaa 'yaj nij síi 'yaj suun rá nuvíi yo', ne nō xcúun núj chá núj se vaa rque yuvii rihaan núj che'é se-suun núj suun nata' se-nana Diose rihaan yuvii a. Danj taj síi 'nij ra'a man ní' adonj.

15 Tzaj ne a 'óo güii ne quí'yaj danj ma'. Nuveé che'é se me raj rque soj rasuun rihanj me cachronj nana nihánj ma'. 'Q se ndá' se cavij, tzaj ne se guun raj daj chihaa míj rque soj sa'anj manj ma'. 'Q se síi nucuaj nimán mej adonj. Sese cata'aa 'unj sa'anj, ne cataj yuvii se vaa tu'va rma'án 'unj taj 'unj se vaa se cata'aa 'unj sa'anj che'é se-suun 'unj suun a'mii natáj se-nana Diose nana sa', ne che'é dan daj chihaa míj se quí'yaj danj ma'.

16 Dan me se a'mii natáj 'unj se-nana Diose, tzaj ne se ca'mii xta' 'unj che'é suun yo' mei. Maan se suun ca'ne' Diose rihaan 'unj me suun yo', ne sese se ca'mii natáj 'unj se-nana Diose nana sa', gaa ne quirán' 'unj cacun' nocojo ndo'o gaa nanj adonj.

17 Sese guun niha' raj quí'yaj sunj suun ca'ne' Diose rihanj, ne naru'vee Diose rihanj, tzaj ne ca'vee se ne gaa niha' raj quí'yaj sunj che'é Diose, tzaj ne daj chihaa

míj se ca'ne' raj ga suun a'mii natáj se-nana Diose ma'. Maan se yo'o quí'yaj sunj nanj ei.

18 Ne me se naru'vee Diose rihanj, rá soj ga. 'Q se inanj ca'vej rá Diose rque unj 'unj se-nana Diose rihaan yuvii, ne cunō unj yuvii se-nana Diose nana sa' ca'mii natáj 'unj, ne se rque yuvii sa'anj rihanj ma'. Nō xcúun cachinj sa'anj rihaan yuvii cunō nana sa', tzaj ne na'vej rá Diose quí'yaj danj ma'. Maan se cunō unj yuvii, ne se luj rque Diose manj me nana yo' a. Se naru'vee yuvii rihanj ma'.

19 Nuveé mozó mej rihaan yuvii ma'. A 'óo yuvii se guun nucuaj quirií ta'nga' rihanj, tzaj ne naqui'yaj yá 'unj mozó manj rihaan cunudanj yuvii, che'é se me raj cunū rji ndo'o yuvii, ne cumanj doj nij so' canoco' man Jesucristó adonj.

20 Dan me se gaa vaa 'unj sca'núj nij yuvii israelitá, gaa ne naqui'yaj manj ndaa vaa 'yaj ma'an nij so', gaa ne ca'vee canoco' nij so' se-tucuanj Jesucristó, che'é se me raj cunō nij so' se-nana Jesucristó ei. Ase vaa nij síi noco' uxrá se-tucuanj Moisés ro', danj vaa ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó ei. Taj che'é canoco' ma'anj se-tucuanj Moisés, tzaj ne maan che'é rej me raj cunō nij so' se-nana Jesucristó me 'yaj danj nanj adonj.

21 Ase vaa nij síi ne noco' se-tucuanj Moisés ro', danj vaa 'unj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó, che'é rej me raj cunō nij so' se-nana Jesucristó, ne dan me se ne 'yáa 'unj naj guun se vaa me raj quí'yaj ma'. 'Q se unō 'unj rihaan Diose, ne unō 'unj cunudanj nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní' adonj.

22 Ase vaa nij síi ne guun ya rá se vaa a'vej rá Diose chá nij so' naj guun rasuun ro', danj vaa ma'anj gaa tucu'yonj se-nana Diose rihaan nij so', che'é rej me raj raan doj canoco' nij so' man Jesucristó ei. Dan me se ase vaa 'o 'o nij yuvii ro', danj vaa naqui'yaj man ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan 'o 'o nij so' che'é Jesucristó, gaa ne canoco' ta'aj 'o 'o nij yuvii man Jesucristó, quí'yaj adonj.

23 Inanj danj 'yáa 'unj ga se-nana Diose nana sa', gaa ne cavii sa' ma'anj, quí'yaj se-nana Diose, raj a.

24 Ne'en soj se vaa nij síi unánj tico tuví ro', nucuaj unánj cunudanj nij so', tzaj ne orún' tuví nij so' 'yaj canaán, ne dan me se ase vaa 'yaj suun ndo'o síi 'yaj canaán ro', danj gaa soj quí'yaj suun soj che'é Jesucristó, gaa ne quí'yaj canaán soj, ne cavii sa' soj ei.

25 Dan me se síi me rá quí'yaj canaán gaa tico nii ro', tumé uxrá so' man ma'an so' daj quí'yaj so', ne se náj quí'yaj rma'an so' ma'. 'Q se me rá so' guun nucuaj so' quí'yaj canaán so' 'o cachiin coj cunūu raá so', tzaj ne nuveé 'o cachiin coj gaa nu' cavii nu'

ca'anj me yo' ma'. Maan se vaa güii canacoq yo' nanj adonj. Tzaj ne inq vaa se rque Diose man ni' sese qui'yaj canaan ni', ne dan me se se rque Diose man ni' ro', yo' o' gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan cutumé uxrá ni' man ma'an ni' ei.

²⁶ Xa' síi unánj tico tuvi', tzaj ne ne'en so' me rej cuchí' so', ne ne 'anj so' naj guun chrej ma'. Ne danj 'yaj guee 'unj nanj á. Dan me se ne'en yaj me rej cuchí' 'unj, ne che'é dan inanj 'yaj sunj adonj. Ne síi tico tuvi' cuxru', tzaj ne ne o' so' rihaan nana un ma'. 'O se ne'en so' daj qui'yaj so', ne qui'yaj canaan so', ne ase 'yaj so' ro', danj 'yá adonj. Ne'enj daj qui'yaj, ne qui'yaj cananj ni'yaj Diose, ne danj 'yaj guee 'unj nanj á.

²⁷ Dan me se síi tico tuvi' cuxru' ro', me se o' so' man ma'an so', che'é se me rá so' gaa sca' nee man so', gaa ne qui'yaj canaan so' man tuvi' so' a. Uxrá tumé so' man nee man ma'an so', ne ase vaa tumé so' man ma'an so' ro', danj vaa tumej man ma'anj a. Dan me se ca'mii natáj 'unj rihaan yo'ó yuvij se vaa canoco' nij so' man Jesucristó, ne na'vej raj cataj Jesucristó se vaa ne canoco' yaj ma'anj man so' ma'.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tadó uxrá ni' se vaa se qui'yaj ni' cacun' rihaan Diose, ne se na'vij ni' rihaan ya'anj cacóq yuvij a

¹ Me raj xcáq nij soj cuentá che'é xji núj sjj israelitá nij síi cumán gaa naá, gaa ne quene'en soj me che'é canoco' raan ni' man síi 'nij ra'a man ni', tinuj, nocoj. Xji núj sjj israelitá nij síi cumán gaa naá ro', me se caráan ngaa rihaan güii xráá cunudanj nij so', qui'yaj Diose, ne cachén sa' nij so' tanu na ya'anj, ne canó nij so' ndaa rej xco na ya'anj, qui'yaj Diose,

² ne gaa cachén nij yuvij israelitá rej caráan ngaa rihaan güii xráá nij so' do', gaa cachén sa' nij so' ndaa rej xco na ya'anj do', ne yo' me cata' ne nij so' vaa, ne cunu ruca'gan nij so' ga síi cu'naj Moisés, ne canoco' cunudanj nij so' man Diose ga síi cu'naj Moisés ei.

³ Ne vaa se rqué Jesucristó rihaan nij so' chá cunudanj nij so',

⁴ ne vaa na rqué Jesucristó rihaan nij so' co'o cunudanj nij so', ne rqué Jesucristó cunudanj rasun cachiin man nee man nij so' do', man nimán nij so' do', nanj adonj. Dan me se cachéé Jesucristó ga nij so' me rej ma'an vaj nij so', ne ase vaa yuvej quixra' cavii na co'o nij yuvij israelitá ro', danj vaa Jesucristó rihaan nimán nij so', rqué Jesucristó nu' se vaa cachiin man nimán nij so' adonj.

⁵ Tzaj ne ne guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man que'ee nij so' ma'. Doj tzin'

tuvi' nij so' me síi sa' rihaan Diose, ne che'é dan cavi' nu' yo'ó ta'aj nij so' rej taacan, qui'yaj Diose ei.

⁶ Xcaj raá ni' daj qui'yaj nij yuvij israelitá gaa naá, ne xcáq ni' cuentá daj qui'yaj ni' yo' yaj á. Dan me se guun ndo'o rá nij yuvij israelitá qui'yaj nij so' se nij, gaa ne quiran' nij so' sayuun, ne che'é dan xcáq ni' cuentá se vaa ne nó xcúun ni' guun rá ni' qui'yaj ni' se nij ma'.

⁷ Dan me se quina'vij ta'aj nij so' rihaan ya'anj cacóq yuvij, ne dan me se cayáan nij yuvij israelitá rej rihaan nij ya'anj yo', gaa ne chá nij so' chraa, gaa ne co'o nij so' na, gaa ne canicun' nij so', gaa ne qui' tico tuvi' nij so' ga tuvi' nij so' rihaan ya'anj yo', taj danj Diose a. Gaa ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, che'é yan qui'yaj nij so' danj a. Dan me se xcáq ni' cuentá se vaa se quina'vij ni' rihaan ya'anj cacóq yuvij ma'.

⁸ 'O se qui'yaj yo'ó ta'aj nij yuvij israelitá cacun' ga chana, ne dan me se cavi' icó va'núj múj tuvi' nij so' rque 'o güii yo', qui'yaj cacun' yo' a. Che'é dan xcáq ni' cuentá se vaa se qui'yaj ni' danj ma'.

⁹ Ne ne cuhu'vij ni' yuvij israelitá qui'yaj nij so' cacun' ma'. Maan se guun rá nij so' quene'en nij so' sese ya ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a. Doj a qui'yaj nij so' cacun', tzaj ne cavi' que'ee nij so', qui'yaj xcuáá, ne che'é dan xcáq ni' cuentá se vaa se qui'yaj ni' danj ma'.

¹⁰ Ne ca'mii ta'aj nij so' nana nij rihaan Diose, se vaa ne ve'é qui'yaj Diose rihaan nij so' a. Ne che'é dan cavi' yo'ó ta'aj nij so', qui'yaj se-mozó Diose síi ca'née Diose rihaan nij so', ne che'é dan xcáq ni' cuentá se vaa se qui'yaj ni' danj ma'.

¹¹ Inanj danj quiran' nij yuvij israelitá nij síi cumán gaa naá, gaa ne cacrón nii nana nihánj che'é nij so' rihaan yanj, che'é yan xcáq ni' cuentá daj qui'yaj ni' yo' yaj a. Nichrun' quinavij chumij nihánj, ne che'é dan nó xcúun ni' xcáq ni' cuentá daj qui'yaj ni' a.

¹² Sese sa' uxrá noco' ni' man Jesucristó rá ni', ne tumé uxrá ni' man ni' se gaa nanj ca'anj yanj ni' ne quirí' ni' a.

¹³ Xa' soj, tzaj ne ne cachén soj rihaan sayuun nocqo ndo'o ne guun nucuaj soj quiran' soj ma'. Maan se inanj sayuun le'ej nii 'vee guun nucuaj soj 'na' rihaan soj nanj adonj. Tzaj ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj man Diose, gaa ne se gaa nanj ca'na' sayuun nocqo ndo'o rihaan soj ei. Tzaj ne asa' ca'na' sayuun nocqo ndo'o rihaan soj, ne gaa nucuaj rá soj man Diose, ne racují so' man soj daj gaa qui'yaj soj, gaa ne quinanjí soj rihaan chrej chí'ij yo', gaa ne se gaa nanj qui'yaj soj cacun' chuguanj. Dan me se daj chíhaq mij se guun nucuaj sayuun nocqo

yo' qui'yaj canaán yo' rihaan soj ma'. 'Q se Diose racuj nanj adonj.

¹⁴ Che'é dan tumé uxrá soj man soj ei. Se quina'v'ij soj rihaan ya'anj cacój yuvij, man tinuj, man nocoj.

¹⁵ Sí aj acaj cuentá me soj, raj, ne che'é dan me nuchruj rāā soj nana a'mij á.

¹⁶ Dan me se gaa nuu chre' ní, ne vaa yo'q tazá na vinó rihaan ní, ne nago' ní' graciá rihaan Diose che'é tazá se vaa che'é inañj orún' Diose gaa na vinó yo', ne ase vaa ton man Jesucristó ro', danj vaa na vinó yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a. Gaa ne uxra' ta'aj ní' rachrúun, gaa ne chá taran' ní' doj rachrúun yo', ne ase vaa nee man Jesucristó ro', danj vaa rachrúun yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a.

¹⁷ Dan me se orún' rachrúun vaa rihaan ní' chá cunudanj ní' a. Che'é dan me ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa cunudanj nij tinuj ní' a.

¹⁸ Ne xcaj soj cuentá se vaa ase vaa 'yaj ní' cuano ro', danj qui'yaj nij yuvij israelitá nij sí man gaa naá, chá cunudanj nij so' nee rqué nij so' rihaan Diose, ne che'é dan ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa cunudanj nij so' rihaan Diose a.

¹⁹ Xcaj nij soj cuentá ni'yaj soj nana a'mij á. Yu'va' chá' nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij na'. Taj ma'. Ya ya'anj me nij ya'anj cacój yuvij na'. Taj ma'.

²⁰ Inañj me rá 'unj cataj 'unj se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij ro', nuveé Diose me sí rqué nii nee yo' rihaan ma'. Maan se rihaan nana chree rqué nii nee yo' nanj adonj. Ne na'vej raj guun tuvi' soj ga nij nana chree ma'.

²¹ Sese co'q soj na vinó che'é sí 'nij ra'a man ní, ne se ca'vee çanicaj soj co'q soj na vinó che'é nij nana chree ma'. Se guun co'q soj vij na yo' ma'. Sese chá soj chraa rihaan sí 'nij ra'a man ní, ne se ca'vee çanicaj soj chá soj chraa rihaan nij nana chree ma'.

²² Sese danj qui'yaj ní', ne caxrii yuvaá sí 'nij ra'a man ní' man ní' nanj adonj. Che'é se sa' Diose, ne nano' ní' daj qui'yaj ní', gaa ne ca'maan rá Diose ni'yaj Diose man ní' na'. Taj ma'. Sese danj qui'yaj ní', ne se guun nucuaj ní' quinani' ní' rihaan so' a ma'.

²³ "Ca'vee qui'yaj naj guun se me raj á", taj ta'aj yuvij, ne ya vaa nana a'mii nij so', tzaj ne se cavii sa' ní' a doj, qui'yaj naj guun se 'yaj ní' ma'. Se cunuu sa' ní', qui'yaj naj guun se 'yaj ní' man chuguanj.

²⁴ Se guun nana' ní' se sa' gaa rihaan ma'an inañj ní' ma'. 'Q se nq xcúun ní' nano' ní' se sa' gaa rihaan yo'ó yuvij adonj. Danj qui'yaj ní', gaa ne cavii sa' doj ní' ei.

²⁵ Ca'vee chá soj naj guun nee ane' rihaan yo'vee, ne se nanó rá soj sese nee cuta' nii

rihaan ya'anj cacój yuvij me nee yo' mei. Maan se chá uun soj ei.

²⁶ Danj Diose taj se vaa nu' cachra' chumii do', cunudanj rasuun man rihaan chumii do', me si'yaj sí 'nij ra'a man ní' a. Danj taj danj Diose, ne taj che'é cucu'vi' ní' chá ní' man si'yaj sí 'nij ra'a man ní' ma'.

²⁷ Sese nacúun yo'q sí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó man soj chá soj chraa ga so', ne ca'vee ca'anj soj chá soj ga so', sese danj me rá soj, ne ca'vee chá soj naj guun rasuun rque so' chá soj ei. Se xcaj soj cuentá sese nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij me nee yo' ma'. Chá soj cuaj ei.

²⁸ Tzaj ne sese cataj xna'anj yo'q so' rihaan soj se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij me nee chá soj, ne se chá soj man nee yo' a mei. 'Q se sí cataj xna'anj rihaan soj ro', ne guun ya rá so' se vaa ca'vee chá soj nee yo', ne che'é dan me se guun chá soj a ma'.

²⁹⁻³⁰ Dan me se ne'en ma'an soj se vaa nuveé cacun' me chá soj nee yo' ma'. Tzaj ne tinúu soj sí cataj xna'anj rihaan soj ro', cacun' me chá' nee yo', rá so', ne che'é dan me se táá a se chá soj nee yo' a man adonj. Ca'vee chá 'unj nee yo', raj, tzaj ne sese chá 'unj nee yo', gaa ne cuta' tinúu 'unj cacun' xráj, ne nda' se nago' 'unj graciá rihaan Diose che'é nee yo', tzaj ne cataj tinúu se vaa chi'ii vaa nimanj, ne na'vej uxrá raj ca'mii tinúu danj a ma'. Che'é dan me taj che'é chá nee yo' ma'.

³¹ 'Q se veé danj qui'yaj soj uún ei. Dan me se nu' se chá soj do', nu' se co'q soj do', naj guun se qui'yaj soj do', inañj che'é Diose qui'yaj soj cunudanj nij rasuun yo', gaa ne ve'é doj ca'mii yuvij che'é Diose, qui'yaj soj chuguanj.

³² Tanañj uún, ne se quinanó rá nij yuvij israelitá do', nij yuvij yanj do', cunudanj nij sí noco' man Jesucristó do', qui'yaj soj ma'.

³³ Inañj danj 'yaj ma'anj, ne nu' se vaa me rá 'o 'o ta'aj yuvij qui'yáá 'unj ro', 'yáá 'unj, ne ne 'yáá 'unj inañj se me raj qui'yaj ma'. 'Q se 'yáá 'unj ndaa vaa me rá nij yuvij nanj adonj. 'Q se nanó 'unj chrej cavii sa' cunudanj nij yuvij doj, gaa ne quinanii nij so' rihaan sayuun che'é se sa' yo' adonj. Inañj danj qui'yaj soj uún ei.

11

¹ Dan me se xcaj 'unj cuentá daj qui'yaj Jesucristó, ne inañj danj 'yáá 'unj, ne xcaj soj cuentá daj 'yáá 'unj, ne inañj danj qui'yaj soj uún ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' gaa na'v'ij ní' rihaan Diose a

² A'ó güii ne quini'yon nij soj manj, ne ve'é 'yaj soj nu' tucuáan tucu'yonj rihaan soj, ne che'é dan sa' uxrá qui'yaj soj á.

³ Me raj xcaj soj cuentá se vaa uun chij Jesucristó rihaan nu' snó'o, ne snó'o uun chij rihaan chana nica so', ne uun chij Diose rihaan Jesucristó a.

⁴ Dan me se gaa achíin ni'yaj snó'o rihaan Diose do', gaa nata' so' se-nana Diose cunudanj nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó do', ne sese caráan so' raá so', ne nij ndo'o 'yaj so' rihaan ma'an so' do', rihaan Jesucristó do', vaa ei.

⁵ Ne chana me se gaa achíin ni'yaj no' rihaan Diose do', gaa nata' no' se-nana Diose cunudanj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó do', ne sese se caráan no' raá no', ne nij 'yaj no' rihaan ma'an no' do', rihaan nica no' do', vaa ei. Ase vaa chana raá caan ro', vaa no',

⁶ sese se ca'vej rá no' caráan raá no' ei. Táá a se ca'vej cachrij rá no' cacá caan nii raá no', sese ne na'aj no' gaa danj raá no' ei. Sese na'aj no', ne caráan no' raá no' adonj.

⁷ Ne nó xcúin núj snó'o caráan núj raá núj ma'. 'Q se ase vaa Diose ro', danj vaa ma'an núj snó'o, ne che'é dan ni'yaj yuvij man snó'o ne xcaj yuvij cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa Diose síi qui'yaj man snó'o adonj. Ne ni'yaj yuvij man chana ne xcaj yuvij cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa snó'o, che'é se cúu man snó'o ro', guun chana a.

⁸ Ne'en soj se vaa cúu man ma'an snó'o ro', cavii chana, ne nuveé cuj man chana cavii snó'o ma'.

⁹ Ne nuveé che'e chana me qui'yaj Diose man snó'o ma'. Che'e snó'o ro', me qui'yaj Diose man chana adonj.

¹⁰ Che'é dan nó xcúin chana tijaan chana se vaa uun chij snó'o rihaan no', ne che'é dan caráan no' raá no', ne quene'en nij se-mozó Diose se vaa ve'é 'yaj no' ei.

¹¹ Tzaj ne ní' sij nocó' man síi 'nij ra'a man ní' ro', se guun cataj ní' se vaa taj se uun snó'o rihaan chana, ne se guun cataj ní' se vaa taj se uun chana rihaan snó'o ma'.

¹² 'Q se che'e snó'o guun chana rihaan chumij nihánj, tzaj ne che'é chana me a'ngaa snó'o, ne Diose me síi qui'yaj man cunudanj ní' adonj.

¹³ Nuchruj raá ma'an soj daj qui'yaj soj á. Cunaj vaa cachinj ni'yaj chana rihaan Diose sese se caráan raá no', rá soj na'. Taj ma'.

¹⁴ Ne'en cunudanj yuvij se vaa sese gaa xcaan ndo'o yuvé raá snó'o, ne guun na'aj so',

¹⁵ tzaj ne sese xcaan yuvé raá chana, ne ve'é vaa no', rá yuvij a. Me rá Diose gaa xcaan yuvé raá chana, ne che'é dan me rqué Diose yuvé raá no', me rá Diose caráan yo' raá no' ei.

¹⁶ Sese vaa 'o síi na'vej rá cunó nana nihánj, ne taj se qui'yaj ní' a ma'. 'Q se nuvi' yo'ó tucuaán canoco' ní' a ma'. 'Q se veé nihánj me tucuaán nocó' ní' do', tucuaán

noco' taran' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj chuman' do', nanj adonj.

¹⁷ Vaa yo'ó nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj, tzaj ne se cataj 'unj se vaa ve'é 'yaj soj ma'. Maan se nij 'yaj soj gaa nuu chre' soj, ne se cavii sa' soj, qui'yaj se vaa 'yaj soj ma'. Maan se nij doj cavii soj adonj.

¹⁸ Asino yaan cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é se vaa ne cuyaan vaa rá taran' soj a man chuguanj. Dan me se ca'na' nana rihanj, ne cunoj se vaa gaa nuu chre' soj, ne uun yanij ta'aj soj rihaan tuvi' soj, ne ino vaa rá ta'aj 'o' soj, ne xa' nana yo', tzaj ne nana ya ya me nana yo', raj nanj á.

¹⁹ 'Q se cunaj uxrá vaa cuxra' ta'aj soj man ma'an soj axee. Ne yaj me se xcaj ní' cuentá ni'yaj ní' me tuvi' soj me síi nocó' ya man Jesucristó raá adonj.

²⁰ Dan me se gaa nuu chre' soj, navij rá soj chá xti'nó soj che'é síi 'nij ra'a man ní', rá soj, tzaj ne ino uxrá 'yaj soj, ne nuveé che'e ya síi 'nij ra'a man ní' chá xti'nó soj ga tinúu soj a ma'.

²¹ Maan se che'é ma'an soj chá xti'nó 'o' soj, ne dan me se ta'aa 'o' soj chá ma'an soj, ne na'vej rá soj go' soj chraa cha tinúu soj ma'. Che'é dan na'aan rque yo' ta'aj tinúu soj, 'yaj soj ei. Ne yo'ó ta'aj soj me se uun xno soj ei.

²² Sese inanj me rá soj cha soj do', co'o soj do', ne me che'é ne quinan' soj tucua soj cha soj do', co'o soj do' ga. Taj vaj tucua soj vaa, don 'yaj soj danj na'. Nachri' soj ni'yaj soj man tinúu soj síi nocó' man Jesucristó, don 'yaj soj danj na'. Me che'é me rá soj guun na'aj nij tinúu soj nij síi nique ga. Daj cataj 'unj rihaan soj, rá soj ga. Ca'vee cataj 'unj se vaa sa' uxrá 'yaj soj axee.

²³ Dan me se cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihanj daj qui'yaj ní' gaa cha xti'nó ní' che'é so', ne aj cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj á. Dan me se gaa quisj güii tacuachén síi cu'naj Judas man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan nij síi taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne maan ti'nuu dan ro', nicaj síi 'nij ra'a man ní' rachruún,

²⁴ ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é rachruún yo', ne guun che'e so' cuxra' ta'aj so' man rachruún yo', gaa ne dan me se cataj so':

—Nihánj me nee manj, ne inanj che'é soj vaa nihánj adonj. Cha soj man nihánj, gaa ne yo'ó cunuú rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij síi nocó' man so' a.

²⁵ Gaa ne quisj chá xti'nó nij so', gaa ne nicaj Jesucristó 'o' copá nuu na vinó, gaa ne cataj uún so':

—Na vinó nihánj ro', me ton manj, ne che'é ton manj ro', rqué naca Diose 'o' nana rihaan soj daj qui'yaj Diose ga soj, ne me ma'an güii co'o soj na nihánj, ne na'unj rá soj

manj a —taj Jesucristó rihaan nij síi noco' man so' a.

²⁶ Dan me se me ma'an güii chá soj rachruún yo' dō', me ma'an güii co'ō nij soj na vinó yo' dō', ne t̄haan soj rihaan taran' nij yuvij man rihaan chumij se vaa cavi' Jesucristó che'é soj, ne inan̄j danj qui'yaj soj ndaa se quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj a.

²⁷ Che'é dan me sese nij 'yaj yo'ō tinúú ní' gaa chá so' rachruún dō', gaa 'o so' na vinó dō', che'é síi 'nij ra'a man ní', ne tumé so' cacun', che'é yan 'yaj so' danj adonj. Tumé so' cacun' rihaan nee man síi 'nij ra'a man ní' dō', rihaan ton man síi 'nij ra'a man ní' dō', nanj adonj.

²⁸ Che'é dan xcaj 'ō 'ō nij soj cuentá daj qui'yaj 'ō 'ō soj, gaa ne ve'é chá soj rachruún dō', ve'é co'ō soj na vinó dō' á.

²⁹ Sese ne acaj soj cuentá sese nee man síi 'nij ra'a man ní' me se chá soj, ne quiran' soj sayuun, ne sese ne acaj soj cuentá sese ton man síi 'nij ra'a man ní' me se 'o soj, ne quiran' soj sayuun ei.

³⁰ Dan me se maan che'é se nij 'yaj soj rihaan síi 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan aj ran' que'ee soj sayuun chuguanj. Dan me se ta'aj soj anó chí'ii man, ne yo'ó ta'aj soj yo'ó inaj, ne yo'ó ta'aj soj aj cavi' nanj ei.

³¹ Sese naquiyaj cuu ní' che'é ma'an ní' daj vaa ní', gaa ne se qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' sayuun ma'.

³² Tzaj maan che'é se nij 'yaj ní', rá síi 'nij ra'a man ní', ne che'é dan 'yaj so' sayuun man ní', che'é rej quinari' ní' daj qui'yaj ní' cavij sa' ní' adonj. Sese nari' sa' ní' chrej sa', gaa ne se quiran' ní' sayuun qui'yaj Diose, asa' qui'yaj so' sayuun man cunudanj yuvij man rihaan chumij nihánj, gaa güii qui'yaj Diose sayuun man nij so' ma'.

³³ Che'é dan, gaa nuu chre' soj chá soj, gaa ne na'vij soj ca'na' cunudanj tinúú soj, tinuj, nocoj.

³⁴ Sese na'aan ndo'o rque yo'ō tuvi' soj ta' asuun, ne chá so' chraa tucua' so', gaa ne se quiran' soj sayuun che'é se vaa 'yaj soj gaa nuu chre' soj ei. Ne yo'ó nana xna'anj soj manj ro', cataj xna'anj 'un̄j nana yo' rihaan soj asa' cuchij chiháan soj ei.

12

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun sa' nicaj ní' 'yaj Nimán Diose a

¹ Me raj xcaj soj cuentá che'é suun sa' nicaj ní' 'yaj Nimán Diose, tinuj, nocoj.

² Ne'en soj se vaa gaa ataa canoco' soj man Diose, ne 'anj yanij soj rihaan Diose, ne chéé soj rihaan ya'anj acó'j yuvij, qui'yaj nii, ne náá qui'yaj rma'an nii man soj, tihá' yu'unj nii man soj ei. Ne nij ya'anj yo' me se ne uno nij yo' nana a'mii soj a man adonj.

³ Che'é dan xa' ní' s̄ij noco' man Jesucristó nihánj me se ino 'yaj ní', ne che'é dan cataj xna'anj 'un̄j rihaan soj se vaa nda' se cataj yo'ō so' se vaa quij ndo'o vaa Jesucristó, tzaj ne nuveé nana rque Nimán Diose rihaan so' me nana a'mii so' a ma'. Tzaj ne sese cataj yo'ō so' se vaa 'nij ra'a Jesucristó man ní', ne nana yo' me nana rque Nimán Diose rihaan so', don a'vee a'mii so' danj adonj. Che'é se racuj Nimán Diose man ní', che'é dan guun nucuaj ní' ca'mii ní' danj ei.

⁴ Dan me se ino vaa 'ō 'ō suun sa' rque Nimán Diose man ní' nicaj 'ō 'ō ní' chuguanj. Tzaj ne orún' Nimán Diose me síi rque man 'ō 'ō suun sa' yo' ei.

⁵ Ne ino vaa 'ō 'ō suun 'yaj suun 'ō 'ō ní' rihaan tinúú ní' ei. Tzaj ne veé orún' síi 'nij ra'a man ní' me 'yaj nú' rasuun yo' ei.

⁶ Ne ino vaa suun 'yaj suun Diose nimán 'ō 'ō ní', tzaj ne veé orún' Diose 'yaj nú' daj a rasuun sa' yo' ei. Ne Diose me síi 'yaj suun nimán 'ō 'ō ní', ne inan̄j ma'an so' 'yaj don a'vee qui'yaj suun ní' ei.

⁷ Dan me se vaa suun sa' nicaj 'ō 'ō ní', 'yaj Nimán Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa yanj Nimán Diose ga ní', ne che'é suun sa' nicaj ní' ro', cavij sa' doj nú' nij tinuj ní', qui'yaj ní' adonj.

⁸ Dan me se yo'ō tinúú ní' a'mii nana cuu, 'yaj Nimán Diose, ne avii ndo'o raa yo'ō tinúú ní', 'yaj uún ma'an Nimán Diose,

⁹ ne yo'ó tinúú ní' me síi nucuaj ndo'o rá man Diose se vaa racuj ndo'o Diose man ní', ne inan̄j danj vaa rá so', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, ne uun nucuaj yo'ó tinúú ní' tinahuun so' man síi ran', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, tzaj ne veé orún' Nimán Diose 'yaj nanj adonj.

¹⁰ Yo'ó tinúú ní' me síi uun nucuaj 'yaj suun sa' noco, ne yo'ó tinúú ní' uun nucuaj nata' nana rque Diose rihaan, ne yo'ó tinúú ní' me síi uun nucuaj xcaj cuentá daj vaa nana a'mii 'ō 'ō ní', ne so' ro', me síi ne'en sese se-nana Nimán Diose a'mii ní' ní', ase se-nana síi chre' a'mii ní' a. Dan me se ne'en so' nú' nana a. Ne vaa yo'ó tinúú ní' a'mii xna'anj naca xna'anj ne ne'en a ma'an nij so' ma'. Ne yo'ó tinúú ní' ro', me síi nata' daj ca'mii tinúú ní' síi a'mii xna'anj naca yo' a.

¹¹ Ne ma'an Nimán Diose me síi 'yaj uun nucuaj 'ō 'ō tinúú ní' qui'yaj suun tinúú ní' suun sa' nicaj so', ne orún' Nimán Diose me síi 'yaj suun nimán 'ō 'ō ní' nanj adonj. Ne'en Nimán Diose daj vaa 'ō 'ō ní', ne rque so' rihaan 'ō 'ō ní' se vaa me rá so' rque so' man ní', ne dan me se ndaa ino vaa se rque so' rihaan 'ō 'ō ní' a.

¹² Ne'en nij soj se vaa vaa orún' nee man ní', tzaj ne man que'ee rej 'yaj suun man ní' adonj. Man ra'a ní' dō', man tacóó ní' dō', man xréé ní' dō', man rij rihaan ní' dō'

a. Dan me se que'ee nee 'yaj suun man ní', tzej ne orún' ní, ne ase vaa nee man orún' yuvij ro', danj vaa taran' ní' sij nocó' man Jesucristó adonj. Dan me se 'o yuvij me ní' nanj ei.

¹³ Dan me se canoco' cunudanj ní' man Jesucristó, ne cayáan Nimán Diose ga 'o 'o ní', ne che'é dan cata' ne ní', gaa ne cunuu rcua'aan taran' ní', ne che'é dan ase vaa nee man orún' yuvij ro', vaa taran' ní' cuano nanj chuguanj. Ino vaa ta'aj 'o 'o ní', ne veé dan me se ta'aj ní' me yuvij israelitá do', ta'aj ní' me yuvij yanj do', ta'aj ní' me mozó do', ta'aj ní' ne uun mozó me do', tzej ne ase vaa nee man orún' yuvij ro', vaa taran' ní' cuano, ne yanj ndo'o Nimán Diose ga cunudanj ní' cuano ei.

¹⁴ Ne'en soj se vaa ne 'o cuyaan vaa cunudanj nee man yo'o yuvij ma'. Maan se ino vaa 'o 'o rej 'yaj suun man yuvij adonj.

¹⁵ Dan me se ca'vee se guun rá tacóo ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun ra'a ní' ro', che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní' cataj yo', tzej ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me tacóo ní' nanj adonj.

¹⁶ Ne ca'vee se guun rá xréé ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun rij rihaan ní', ne che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní', tzej ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me xréé ní' nanj adonj.

¹⁷ Ne vaa se uun nu' nee man ní' rihaan ní', ne sese inanj rij rihaan ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee cuño ní', rá soj ga. Ne sese inanj xréé ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee naxuun ní' nana, rá soj ga.

¹⁸ Diose me síi qui'yaj nu' nee man ní', ne Diose ro', me síi rqué suun rihaan 'o 'o nee man ní' daj qui'yaj nij yo' ei.

¹⁹ Sese cuyaan gaa cunudanj nee man ní', ne nuveé yuvij me ní' ma'.

²⁰ Dan me se nda' se ino vaa 'o 'o nee man ní', tzej ne ve'é vaa nu' nee man ní' ei.

²¹ Ne nó xcúun rij rihaan ní' cataj yo' rihaan ra'a ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'. Ne ne nó xcúun raq ní' cataj yo' rihaan tacóo ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'.

²² 'O se nee man ní' nee ninaj doj ro', doj a achii nee yo' man ní',

²³ ne nee man ní' nee nij doj ro', ve'é a doj niqee sa' yo', 'yaj ní', ne na'vej rá ní' quene'en yuvij man nee yo', ne che'é dan aráan ní' yatzij man nee yo' a.

²⁴ Tzej ne nee man ní' nee ve'é doj ro', taj se qui'yá' caráan ní' yatzij man nee yo' ma'. Ne ve'é ndo'o vaa rcua'aan nu' nee man ní', qui'yaj Diose, ne ve'é doj qui'yaj so' che'é nee man ní' nee cunii doj,

²⁵ che'é rej na'vej rá so' gaa yanj nee yo' man ní' a. Maan se ve'é cütumé 'o nee man ní' man tuvi' nee man ní', rá Diose,

²⁶ ne sese quiran' chi'ij doj nee man ní', ne nano rá nu' nee man ní', ne danj inanj uún, ne sese ve'é cavij sa' doj nee man ní', ne guun niha' rá nu' nee man ní' uún a.

²⁷ Yaj me se aj canoco' taran' soj man Jesucristó, ne che'é dan ase vaa nee man Jesucristó vaa cunudanj soj, ne ase vaa doj nee man Jesucristó vaa 'o 'o nij soj á.

²⁸ Ne Diose ro', me síi cune' man 'o 'o soj qui'yaj suun soj che'é cunudanj nij síi nocó' man Jesucristó, ne ino vaa suun ca'ne' Diose rihaan 'o 'o soj, ne dan me se asino cune' Diose man núj sij apóstol nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, gaa ne cune' uún Diose man nij síi nata' nana rqué Diose rihaan nij so' a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi tucu'yón se-nana Diose rihaan yuvij, gaa ne cune' uún Diose man nij síi 'yaj suun sa' nocóo a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi uun nucuaj tinahuun man yuvij ran', ne cune' uún Diose man nij síi racu'ij man yuvij quiran' sayuun a. Ne cune' Diose man nij síi uun chij rihaan nij síi nocó' man Jesucristó, ne cune' Diose man nij síi ne'en ca'mij xna'anj naca a.

²⁹ Tzej ne nuveé apóstol nata' se-nana Jesucristó rihaan cunudanj yuvij man rihaan chumij me taran' soj ma'. Nuveé sij nata' nana rqué Diose rihaan nij so' me cunudanj soj ma'. Nuveé sij tucu'yón se-nana Diose rihaan tinúú ní' me cunudanj soj ma'. Ne uun nucuaj cunudanj ní' qui'yaj suun ní' suun sa' nocóo ma'.

³⁰ Ne uun nucuaj taran' soj tinahuun taran' soj man yuvij ran' ma'. Ne a'mii cunudanj soj xna'anj naca ma'. Ne uun nucuaj taran' soj cataj xna'anj soj me taj nana a'mii tinúú ní' gaa a'mii tinúú ní' xna'anj naca ma'.

³¹ 'O se nano' soj daj qui'yaj soj, gaa ne ca'ne' Diose suun rihaan soj qui'yaj suun soj nij suun sa' doj á. Sese danj qui'yaj soj, ne cavij sa' taran' soj chuguanj. Tzej ne me rá 'unj cataj 'unj yo'ó nana rihaan soj, ne me ya raj nari' soj yo'ó tucuáan sa' inanj ei.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúun ní' cunuu 'ee rá ní' man yuvij a

¹ Dan me se ca'vee se ca'mij xna'anj a'mii yuvij do', ca'vee se ca'mij xna'anj a'mii se-mozó Diose do', tzej ne sese ne 'ee raj tuvij, ne se guun niha' rá yuvij cuño yuvij nana ca'mij ma'. Maan se tu'va rmá'anj, cataj nij yuvij, ne ase uun gaa aguün aga' do', ase uun gaa anó aga' do', ta'nga' danj vaa se-nanaj, cataj yuvij nanj á.

² Ca'vee se ve'é ndo'o natá 'unĵ naná rqué Dioŝe manĵ do', ca'vee se ne'enĵ nu' nana tihaan Dioŝe rihaan yuvij do', ca'vee se sa' uxrá avii raj do', ca'vee se amán uxrá raj ni'yaj 'unĵ man Dioŝe do', ca'vee se guun nućuáj natunaj rej nicun' 'o quij xcaan che'é se amán uxrá raj ni'yaj 'unĵ man Dioŝe do', tzaj ne sese ne 'eĕ raj tuvij, ne taj se uún 'unĵ gaa á ma'.

³ Ca'vee se rquĕ uun 'unĵ cunudanĵ si'yáj rihaan nij sí níque do', ca'vee se rquĕ 'unĵ ndaa neĕ man ma'anĵ do', tzaj ne sese ne 'eĕ raj man nij sí níque, ne se cavii sa' 'unĵ daj chihaa mĵ ma'.

⁴ Ne ra'yanĵ rá sí 'eĕ rá man tuvi' qui'yaj so' sayuun man tuvi' so' ma'. Tzaj ne vaa inaj nimán so', ne 'eĕ rá so' man tuvi' so', ne inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so' á. Ne uun xcóĵ ruvaá rá sí 'eĕ rá man tuvi' ni'yaj so' tuvi' so' ma'. Ne a'mii xtá' so' ma'. 'O se nica' vaa nimán so' a.

⁵ Síí 'eĕ rá man tuvi' ro', inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so', ne ne aráya'anĵ so' inanj ma'an so' ma'. 'O se aráya'anĵ so' tuvi' so' a. Ne ra'yanĵ rá so' caxriĵ yuvaá so' ma'. Ne nuú rá so' sayuun qui'yaj yuvij man so' gaa rquĕ ma'.

⁶ Nuveé sjĵ niha' rá ne'en man yuvij 'yaj cacun' me so' ma'. Tzaj ne niha' rá so' ne'en so' se vaa uno yuvij nana ya a.

⁷ Uun nucuaj so' ran' so' naj guun sayuun, ne ne tanáj ma'an so' man tinúú so' ma'. 'O se yo'o amán rá so' uno so' cunudanĵ nana sa', ne yo'o ne'en so' se vaa inanj sa' uxrá cavii ní' vaa güii, ne inanj danĵ vaa rá síí 'eĕ rá man tuvi' adonĵ.

⁸ Xa' suun 'eĕ rá tuvi', tzaj ne yo'o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anĵ ei. Cuaño nihánĵ me se man síí nata' nana rqué Dioŝe rihaan nij so', tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun yo' ei. Ne cuaño nihánĵ me se man yuvij a'mii xna'ánĵ naca xna'ánĵ ne ne'en ma'an yuvij, tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun a'mii xna'ánĵ yo' a. Ne cuaño nihánĵ me se man síí avii ndo'o raa, 'yaj Nimán Dioŝe, tzaj ne vaa güii se go' nij so' doĵ nana rihaan yuvij a ma'.

⁹ Dan me se nu' nana sa' a'mii ní' do', nu' nana çuu avii raá ní' 'yaj Dioŝe do', me se ta'aj guĕĕ nana me yo' nanĵ adonĵ. Tzaj ne vaa güii quinavij yo' nanĵ adonĵ.

¹⁰ 'O se güii quinan' ní' rihaan Dioŝe me se Dioŝe me síí qui'yaj yo'o quene'en ní' cunudanĵ nana, ne se cachiin á doĵ nana ca'mii ní' á ma'.

¹¹ Gaa mej xnii me se a'mii xnii 'unĵ, ne daj se uun rá xnii, danĵ uun raj, ne daj se nuchruĵ raá xnii, danĵ nuchruĵ raá 'unĵ a. Tzaj ne yaj cachij 'unĵ, guún 'unĵ snó'o nocĉo, ne tanáj xcó 'unĵ nu' se vaa qui'yáj gaa mej xnii a. Dan me se ase vaa se 'yaj inanj xnii ro', danĵ vaa 'yaj ní' cuaño, tzaj ne

vaa güii tanáj xcó ní' man nu' se vaa 'yaj ní' cuaño á.

¹² Vaa se ne'en ní' cuaño, rá ní', tzaj ne ne ne'en sa' ní' man yo' ma'. Dan me se ase vaa yuvij ni'yaj rihaan 'o se ni'yaj rihaan ro', danĵ vaa ní', ne sese ne naruvij rihaan se ni'yaj rihaan, ne se quene'en sa' yuvij rihaan yuvij ma'. Ne danĵ vaa ní' uún, ne man ndo'o rasuun ne ne'en sa' ní' ei. Tzaj ne vaa güii canicun' ní' rihaan ma'an Dioŝe, ne sa' uxrá quene'en ní' man ma'an so' a. Cuaño nihánĵ me se ne ne'enĵ cunudanĵ, tzaj ne vaa güii, ne ase vaa ne'en Dioŝe manĵ ro', danĵ gaa quene'enĵ man cunudanĵ adonĵ.

¹³ Tzaj ne vaa va'nuj suun sa' nō xcúún ní' qui'yaj ní' cuaño, ne dan me se guun nucuaj rá ní' man Dioŝe, ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne gaa 'eĕ rá ní' tuvi' ní' a. Yo' me va'nuj se nō xcúún ní' qui'yaj ní', tzaj ne orún' suun gaa 'eĕ rá man tuvi' ro', yo' me suun nocĉo doĵ rihaan cunudanĵ yo'o suun ei.

14

Nana nihánĵ taj xna'anĵ che'é xna'ánĵ naca xna'ánĵ ne ne'en ma'an yuvij a

¹ Che'é dan yo'o gaa suun 'eĕ rá man tuvi' nimán soĵ ei. Tzaj ne nana' soĵ daj qui'yaj soĵ, ne nĵcaĵ soĵ suun sa', qui'yaj Nimán Dioŝe ei. Tzaj ne doĵ á guun rá soĵ nata' soĵ nana rqué Dioŝe rihaan soĵ ei. 'O se sa' doĵ vaa suun yo' chuguanĵ.

² Dan me se xa' síí a'mii xna'ánĵ naca, tzaj ne ne a'mii so' rihaan yuvij ma'. Rihaan Dioŝe a'mii so', ne taj síí uno nana a'mii so' ma'. 'O se racuiĵ Nimán Dioŝe man so' a'mii so' nana tihaan Dioŝe rihaan ma'an so' adonĵ.

³ Tzaj ne síí nata' nana rqué Dioŝe rihaan, tzaj ne rihaan yuvij a'mii so', ne sa' doĵ xcáj nij yuvij cuentá daj qui'yaj nij yuvij canoco' nij yuvij man Dioŝe, ne nari' nucuaj nimán nij yuvij, qui'yaj so', ne se nanó rá nij yuvij ma'. 'O se guun niha' doĵ rá nij so' adonĵ.

⁴ Dan me se síí a'mii xna'ánĵ naca ro', orún' ma'an so' noco' sa' doĵ man Dioŝe, 'yaj so', tzaj ne síí nata' nana rqué Dioŝe rihaan me se sa' doĵ noco' cunudanĵ nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó man Dioŝe, 'yaj so' adonĵ.

⁵ Me raj ca'mii taran' soĵ xna'ánĵ naca, tzaj ne sa' doĵ nata' soĵ nana rqué Dioŝe rihaan soĵ ei. Dan me se sa' doĵ 'yaj síí nata' se-nana Dioŝe rihaan síí a'mii xna'ánĵ naca, tzaj ne sese guun nucuaj síí a'mii xna'ánĵ naca cataĵ xna'anĵ so' rihaan nij yuvij me taj nana a'mii so' gaa uun che'e so' a'mii so' xna'ánĵ naca, ne sa' doĵ qui'yaj so', ne cavii sa' doĵ nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj so', sese danĵ qui'yaj so' adonĵ.

⁶ Cuaño soĵ ca'mij, tinuj, nocoĵ, ne dan me se sese cuchí' 'unĵ rihaan soĵ, ne cuaño soĵ

sese inanj xna'ánj naca ca'mij rihaan soj, rá soj na'. Taj ma'. Me nana nari' soj, sese danj qui'yáj ga. Tzaj ne sese tiháán 'unj yo'ó nana naca nana ca'mii Diose rihaanj rihaan soj, ne cunq soj doj, ne sese cavij ndo'ó raá 'unj do', sese nata' 'unj nana rqué Diose manj do', sese tucu'yonj rihaan soj do', ne cunq sa' soj doj ei.

⁷ Dan me se ne'en soj daj vaa ya'ánj, ne ne vaa i'na' ya'ánj, tzaj ne vaa che'é agüiin sca' yo', ne sese ne tica'mii sca' nii man ya'aá nuu rihaan ya'ánj yo' gaa anicaj 'o 'o chra', gaa ne asa' ca'vee xcáj yuvij cuentá me chra' me achráá nii rihaan ya'ánj yo' ga.

⁸ Sese ne tunacaj nii se-nana chruun a'yánj yo' gaa a'yánj nii, gaa ne asa' ca'vee xcáj nij tanuu cuentá se vaa ca'anj nij so' cunu' nij so' ga.

⁹ Ne ase vaa ya'ánj do', chruun a'yánj do', ta'nga' danj vaa nij soj uún, ne sese ca'mii soj xna'ánj naca, ne sese se gaa nica nana ca'mii soj, ne asa' ca'vee cunq yuvij me taj soj ga. 'Q se se ca'mii soj rihaan yuvij a ma'. Maan rihaan nana uun ca'mii soj, raj a.

¹⁰ Dan me se man uxrá xna'ánj a'mii yuvij rihaan chumij nihán, raj, ne vaa yuvij uno cunudanj nij xna'ánj yo',

¹¹ Tzaj ne sese ca'mii yo'ó so' xna'ánj a'mii ma'an so' rihaanj, ne sese se cunq nana ca'mii so', gaa ne sij 'na' yo'ó chuman guun so' rihaanj, ne tananj 'unj, ne guún 'unj sij 'na' yo'ó chuman' rihaan so' a.

¹² Che'é dan me xcáj soj cuentá daj qui'yaj ma'an soj uún, ne dan me se guun rá soj nıcaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Diose, tzaj ne nana' soj daj qui'yaj soj, ne ca'vee nıcaj soj suun sa' doj suun raıuj man cunudanj yo'ó nij sı́ amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj Nimán Diose a. 'Q se cavij sa' soj doj, sese danj qui'yaj soj adonj.

¹³ Che'é dan me sese vaa yo'ó tinúú soj sı́ a'mii xna'ánj naca, ne nq xcúún so' cachınj ni'yaj so' rihaan Diose se vaa guun nucuj so' cataj xna'anj so' me taj nana ca'mii so' rihaan nij yuvij cunq nana yo' adonj.

¹⁴ Tzaj ne sese ca'mii 'unj xna'ánj naca cachınj ni'yáá 'unj rihaan Diose, ne inanj maan nimán 'unj me cachınj ni'yaj rihaan Diose, ne cúú yavej, tzaj ne se cachıın ni'yaj yo' rihaan Diose a ma'.

¹⁵ 'Q se me se nq xcúún 'unj qui'yáj ga. 'Q se nq xcúún 'unj asino yaan cachınj ni'yáj rihaan Diose ga nimanj, gaa ne cachınj ni'yaj cúú yavej uún rihaan Diose, ne asino yaan cachıraa 'unj chra' rihaan Diose ga nimanj, gaa ne nu' cúú yavej cachıraa chra' uún rihaan Diose adonj.

¹⁶ Danj qui'yaj soj che'é se asa' nuu chre' soj cachınj ni'yaj soj rihaan Diose, ne 'na' nij sı́ ataa nari' sa' se-nana Diose a. Ne sese inanj nimán so' cachınj ni'yáá so' rihaan Diose do', sese inanj nimán so' nago' so'

graciá rihaan Diose do', sese inanj nimán so' cataj se vaa sa' vaa Diose do', ne asa' ca'vee cunq sı́ 'na' naca nana ca'mii so' ga. Asa' ca'vee cataj so' se vaa ya uxrá vaa nana ca'mii so' ga.

¹⁷ Ca'vee se ve'é uxrá gaa nana cachınj ni'yáá so' rihaan Diose, tzaj ne yo'ó so' ro', se ca'vee guun nihá' rá so', qui'yáá so' ma'.

¹⁸ Nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é se xcaan vaa xna'ánj naca a'mij rihaan taran' nij soj, che'é se 'unj me sı́ ne'en doj xna'ánj naca rihaan taran' soj a.

¹⁹ Tzaj ne gaa nuu chre' 'unj ga nij tinúú ní' nij sı́ amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nq xcúnj ca'mij nana avii cúú yavej rihaan nij so', ne dan me se ca'vee se chi' mij nana xna'ánj naca ca'mij, tzaj ne se cavij sa' doj tinúj, qui'yaj nana yo' a ma'. Tzaj ne sese ca'mij nıj se 'unj guee nana cavij cúú yavej rihaan tinúú ní', tzaj ne cavij sa' nij so' doj, qui'yaj nana yo', che'é se nana uno nij so' me yo' ei.

²⁰ Gaa sca' raá nij soj, tinuj, nocoj. Se gaa raá soj ase vaa raá 'o xniı ma'. Dan me se ase vaa ne'ej ataa nari' qui'yaj cacun' ro', danj gaa soj, tzaj ne gaa sca' raá soj ei.

²¹ Dan me se vaa nana nq rihaan danj Diose taj se vaa: "Ca'nej 'unj yuvij man gan' cuchı' rihaan nij yuvij israelitá, ne yo'ó xna'ánj quinata' nij so' rihaan nij yuvij israelitá, tzaj ne se cunq nij yuvij israelitá nana ca'mij rihaan nij so' ma'." Danj cataj Diose rihaan nij yuvij israelitá gaa naá a.

²² Dan me se xcáj ní' cuentá se vaa nuveé che'e ma'an ní' sıj amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en a 'ó yuvij yo' ma'. 'Q se che'é nij sı́ ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj naca yo', ne dan me se cunq nij so' xna'ánj naca, gaa ne xcáj nij so' cuentá se vaa nuveé sıj noco' man Diose me ma'an nij so' a. Ne se-nana Diose nana nata' nii ro', nuveé che'e nij sı́ ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' ma'. 'Q se che'é ní' sıj amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' adonj.

²³ Dan me se sese inanj xna'ánj naca ca'mii taran' soj gaa nuu chre' soj, ne catıı nij sı́ ataa nari' sa' tucuaán noco' ní' catıı sı́ ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catıı rá ve' ga nij soj, ne daj cataj nij so', rá soj ga. Se cunq nij so' xna'ánj ca'mii soj a ma'. Che'é dan: "Snúú rma'an nij soj", cataj nij so' nanj adonj.

²⁴ Tzaj ne sese nata' taran' soj nana rqué Diose rihaan soj, ne catıı nij sı́ ataa nari' tucuaán noco' ní' catıı nij sı́ ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catıı rá ve', gaa ne xcáj nij so' cuentá che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj, ne quinano rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj chuguanj.

²⁵ Cunoj nij so' nana ca'miij taran' soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá che'é nu' se chi'iij man nimán nij so', ne ca'anj canicun' ruj nij so', gaa ne na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj ya nij so' se vaa ya Diose ne ga soj ei.

²⁶ Che'é dan nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj qui'yaj soj, tinuj, nocoj. Gaa nuu chre' soj, ne ino gaa se qui'yaj 'o 'o soj ei. Yo'ó tinúú soj cachraa 'o chra', ne tucu'yón yo'ó tinúú soj se-nana Diose rihaan soj, ne nata' yo'ó tinúú soj nana rqué Diose rihaan so', ne ca'miij yo'ó tinúú soj xna'anj naca, ne cataj xna'anj yo'ó tinúú soj me taj nana ca'miij tinúú soj síf ca'miij xna'anj naca, ne inanj danj qui'yaj soj, racu'j taran' soj man tinúú soj, gaa ne ve'é doj canoco' sa' soj man Jesucristó a.

²⁷ Sese vaa vij va'nuj soj me rá ca'miij xna'anj naca, ne ca'vee ca'miij nij so', tzaj ne sese que'ee soj doj me rá ca'miij, gaa ne se ca'vee ma'. 'O se dínj tu'va ta'aj soj, gaa ne canicun' yo'ó tuvi' soj nata' so' me nana me ca'miij nij síf ca'miij xna'anj naca yo' á.

²⁸ Tzaj ne sese taj vaj a 'o soj guun nucuaj nata' che'é nana ca'miij nij síf ca'miij xna'anj naca, ne táá a se se ca'miij nij so' xna'anj naca rihaan yuvij a ma'. Maan se dínj gaa tu'va nij so' gaa nuu chre' soj á. Inanj rihaan ma'an nij so' do', rihaan Diose do', ca'miij nij so' xna'anj naca yo' á.

²⁹ Dan me se veé danj qui'yaj guée soj asa' nata' soj se-nana Diose uún a. Nata' vij va'nuj tinúú soj, síf rqué Diose se-nana so' rihaan, ne nuchruj raa yo'ó tinúú soj nana nata' nij so', sese ya ya se-nana Nimán Diose me nana nata' nij so' a.

³⁰ Sese nata' yo'ó so', ne sese guun rá yo'ó so' nata' so' yo'ó nana rqué Diose rihaan ma'an so', ne ca'ne' rá síf nicun' a'miij yo' ca'miij yo'ó tinúú so' á.

³¹ Veé dan me se gaa ya'núj rihaan taran' soj, ne ndaa yo'ó yo'ó soj nata' nana rqué Diose rihaan soj, ne nari' cunudanj soj nana achiin man soj, gaa ne nari' nucuaj nimán taran' soj a.

³² Sese uun nucuaj nij síf nata' nana rqué Diose rihaan nij so' quirij ta'nga' nij so' rihaan nimán ma'an nij so', ne uun nucuaj nij so' ca'ne' rá nij so' ga nana a'miij nij so' adonj.

³³⁻³⁴ Dan me se xa' Diose, tzaj ne nuveé sijn tinachej rasuun me Diose ma'. 'O se Diose ro', me síf 'yaj nica vaa nu' rasuun adonj.

Dínj gaa tu'va chana gaa nuu chre' nij soj sijn amán rá ni'yaj man Jesucristó á. Ne nó xcuún chana ca'miij chana ma'. Maan se danj nana xrej no' á. Inanj danj taj se-tucuanj Moisés, ne inanj danj vaa tucuaán noco' cunudanj ní' sijn sa' noco' man Diose man daj a chuman' a.

³⁵ Sese vaa 'o nana me rá chana nari' no', ne xna'anj no' man snó'o nica no' ve' tucua

no', ne cataj xna'anj so' rihaan no' a. Tzaj ne nij vaa sese canicun' chana ca'miij no' rihaan cunudanj nij síf amán rá ni'yaj man Jesucristó gaa nuu chre' nij so' adonj.

³⁶ Nuveé nana cavii raa nij soj me se-nana Diose ma'. Nuveé inanj soj me síf cuchi' se-nana Diose rihaan ma'. Che'é dan me xcaj soj cuentá daj vaa tucuaán noco' núj sijn amán rá ni'yaj man Jesucristó á.

³⁷ Sese guun rá yo'ó so' se vaa ne'en so' nata' so' nana rqué Diose rihaan so' do', sese guun rá so' se vaa yanj Nimán Diose ga ma'an so' do', ne xcaj so' cuentá se vaa nana nihánj nana cachrón 'unj che'é soj ro', nana cataj xna'anj ma'an síf 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj a.

³⁸ Sese vaa yo'ó síf taj se vaa nuveé nana cataj xna'anj síf 'nij ra'a man ní' me nana nihánj, ne se cuchumán rá ní' se vaa sijn nata' se-nana Diose me ma'an so' ma'.

³⁹ Che'é dan me nana uxrá soj daj qui'yaj soj, ne guun nucuaj soj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj, tinuj. Ne se cataj soj se vaa se ca'vee ca'miij yuvij xna'anj naca mei.

⁴⁰ Tzaj ne ve'é inanj qui'yaj soj nu' se vaa 'yaj soj, ne chij inanj qui'yaj soj nu' se-suun Diose ei.

15

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' yá uún Jesucristó gaa cavi' so', ne danj gaa cunuu i'na' yá ma'an ní' uún a

¹ Yaj me se me raj na'núj rá soj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se nana sa' aj nata' 'unj rihaan soj asij rque me nana nihánj, ne cuno soj nana nihánj, ne raan noco' soj man nana nihánj a.

² Dan me se che'e nana nihánj nana nata' 'unj rihaan soj me quinanij soj rihaan sayuun, sese yo'ó raan canoco' soj nana nihánj ei. Tzaj ne sese tu'va rma'an soj do', sese ne ya noco' soj nana sa' nihánj do', ne se cavii sa' soj ma'. Maan se quiran' soj sayuun nanj adonj.

³ 'O se asino yaan nataj nana sa' nari' 'unj rihaan soj, ne nana cataj xna'anj ní' rihanj me nana nihánj, se vaa cavi' Jesucristó che'é cacun' tumé ní', ndaa vaa taj danj Diose a.

⁴ Dan me se cachin' ní' man so' rque yo'óo, gaa ne dan me se cachén va'núj güii, ne cunuu i'na' uún so', ne dan me se ase vaa tu'va guée danj Diose vaa quiran' so' a.

⁵ Dan me se curuvi' so' ni'yaj síf cu'naj Pedró, ne gaa doj, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj nu' chuvij nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a.

⁶ Cachén doj güii, gaa ne curuvi' uún so' rihaan 'un' cientó táá doj tinúú ní' síf noco' man so' a. Dan me se ta'aj nij so' cavi', tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' vaa i'na' cuano ga ní' a.

⁷ Gaa ne cachén doj, gaa ne curuvi' uún Jesucristó ni'yaj síf cu'na'j Santiagó, ne veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj cunudañj nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a.

⁸ Veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj ma'an'j a. Síf noco' xcó taran' nij síf quene'en man so' mej, ne ase vaa 'o ne'ej ni'ya' vaa 'un'j rihaan nij so' nanj ei. 'O se ne nó xcúún 'un'j guún 'un'j apóstol rihaan nij so' a ma'.

⁹ 'O se gaa ataa canocoj man Jesucristó, ne qui'yaj ndo'oj sayuun man nij síf cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne che'é dan yaj mej síf noco' rihaan cunudañj nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' a. Che'é dan nuveé s'ij no xcúún nata' rihaan yuvij che'é so' mej, raj a ma'.

¹⁰ Tzaj ne sa' uxrá qui'yaj Diose che'ej, ne racuij ma'an Diose manj, ne che'é dan mej apóstol cuano adonj. Nuveé se qui'yaj rma'an Diose danj manj ma'. 'O se 'un'j nihánj ro', me síf 'yaj suun doj rihaan cunudañj nij apóstol cune' Jesucristó man, tzaj ne nuveé ma'an'j 'yaj suun ma'. 'O se che'é se racuij Diose manj ro', che'é dan 'yá'j danj, ne ma'an Diose 'yaj danj adonj.

¹¹ Ne a'mii natá'j 'un'j a'mii natá'j yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man a'mii natá'j se-nana Diose nana sa', ne che'é se ca'mii natá'j cunudañj núj rihaan soj, che'é dan cuchumán rá soj cuno soj nana sa' yo' ei.

¹² Dan me se ne'en soj se vaa a'mii natá'j núj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', ne che'é dan me che'é taj ta'aj yuvij 'nij sca'nú'j soj se vaa se ca'vee cunuu i'na' uún nij síf cavi' ga.

¹³ Sese ya se ca'vee cunuu i'na' uún nij síf cavi', gaa ne me che'é cunuu i'na' uún Jesucristó, rá soj ga.

¹⁴ Sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, gaa ne tu'va rma'an núj gaa a'mii natá'j núj aj na'. Amán rma'an rá soj ni'yaj soj nana ne a'mii núj gaa aj na'.

¹⁵ Aj cataj xna'an'j núj rihaan soj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose, tzaj ne sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij síf cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa na'. Síf ne me núj, ne ca'mii ne núj che'é ma'an Diose vaa gaa aj na'.

¹⁶ 'O se sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij síf cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa a ma'.

¹⁷ Ne sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, ne nana amán rá soj yo' ro', nana tiha' yu'unj me yo' vaa gaa asanj. Ne quiran' ma'an soj sayuun che'é nu' cacun' tumé soj,

¹⁸ ne nij síf cavi' síf cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me se cuchumán rma'an rá nij so', ne ca'an'j nij so' rihaan ya'an vaa gaa nanj asanj.

¹⁹ Ne ní' s'ij guun ya rá se vaa cavi' sa' ní' qui'yaj Jesucristó me se doj a qui'j quiran' ní' rihaan daj a nij yuvij man rihaan chumi'j

nihánj vaa gaa asanj. Dan me se che'é se nana tiha' yu'unj noco' ní', gaa ne doj a qui'j quiran' ní' vaa gaa ei.

²⁰ Tzaj ne, taj ma'. 'O se ya uxrá cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' adonj. Che'é se cunuu i'na' uún so' ro', che'é dan ne'en ya ní' se vaa cunuu i'na' uún nij síf cavi' cuchumán rá ni'yaj man so' adonj.

²¹ Dan me se che'é se orún' snó'o me qui'yaj cavi' cunudañj yuvij man rihaan chumi'j ro', che'é dan orún' snó'o me qui'yaj cunuu i'na' uún yuvij adonj.

²² Dan me se che'é se vaa qui'yaj orún' síf cu'na'j Adán ne cavi' taran' yuvij ro', veé danj qui'yaj Jesucristó, ne che'é orún' so' ro', me cunuu i'na' uún cunudañj yuvij noco' man so' adonj.

²³ Tzaj ne ndaa 'o 'o orá quisij 'o 'o rasuun adonj. Dan me se Jesucristó me síf cunuu i'na' asino yaan rihaan cunudañj yuvij, gaa ne güi' ca'na' uún so' rihaan chumi'j nihánj ro', me se asino nij síf cuchumán rá ni'yaj man so' cunuu i'na' uún ei. Dan me se quisij cunuu i'na' taran' nij síf noco' man so',

²⁴ gaa ne quinavij nu' chumi'j nihánj a. Dan me se asino yaan ca'nee Jesucristó nu' suun atá taran' nij yuvij do', taran' nij ya'an'j uun chij rihaan chumi'j nihánj do', gaa ne nago' Jesucristó nu' chumi'j nihánj rihaan Rej ní' Diose, gaa ne ma'an Diose guun chij rihaan chumi'j nihánj adonj.

²⁵ 'O se no xcúún Jesucristó guun chij Jesucristó rihaan chumi'j nihánj ndaa se qui'yaj canaán ya ya so' rihaan taran' nij síf taj ri'yun'j man so' adonj.

²⁶ 'O se síf taj ri'yun'j man Jesucristó me se 'yaj avi' yuvij, ne dan me se yo' o qui'yaj canaán Jesucristó rihaan se 'yaj avi' yuvij, gaa ne quisij quinavij cunudañj nij síf taj ri'yun'j man Jesucristó ei.

²⁷ Danj Diose taj se vaa qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudañj rasuun, qui'yaj Diose a. Danj a'mii danj Diose, tzaj ne se guun chij Jesucristó rihaan ma'an Diose ma'. 'O se Diose me síf qui'yaj guun chij so' rihaan cunudañj yo'ó nij rasuun adonj.

²⁸ Asa' guun chij Jesucristó rihaan nu' rasuun qui'yaj Diose, ne guun chij Diose rihaan ma'an Jesucristó, ne dan me se qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudañj rasuun, qui'yaj Diose, gaa ne guun chij Diose rihaan ma'an so', gaa ne Diose me síf guun chij ndo'o rihaan cunudañj rasuun adonj.

²⁹ Sese se cunuu i'na' síf cavi', gaa ne me che'é ata' ne nii che'é 'o xngang, rá soj ga. Sese se cunuu i'na' ya uún nij síf cavi', gaa ne ata' ne rma'an nii che'é síf cavi' a. Tzaj ne 'o se ya uxrá cunuu i'na' uún nij síf cavi', rá nii ei.

³⁰ Me che'é niganj vaj núj rihaan sayuun che'é se-nana Diose, rá soj ga.

³¹ Ya inanj danj vaj nuj rihaan sayuun, tinuj, nocoj. Ne'en soj se vaa niha' ndo'o ra nuj che'e suun 'yaj suun nuj sca'nuj soj che'e sii 'nij ra'a man ni', ne dan me se ya taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa maan na'vij nuj 'o' g'uii cavj' nuj che'e se-na-na Diose ei.

³² Quiran' ndo'oj sayuun chuman' Efeso, ne dan me se ase vaa sayuun ran' sii unu' ga xcuu yuvaa ro', ta'nga' danj vaa sayuun quiranj, ne me che'e qui'yaj danj, ra soj, sese yuun che'e cavij ga. 'O se qui'yaj suun un' 'unj vaa gaa nanj ei. Sese ya uxrá se cunuu i'na' uun nij sii cavi', gaa ne doj a ve'e sese canoco' ni' nana a'mii yuvij man rihaan chumij nihánj chuguanj. Dan me se yuvij man rihaan chumij nihánj taj: "Daj doj quisij guii cavi' ni' á. Che'é dan cha ni' chraa do', co'q ni' tzi' do', yaj gaa vaa i'na' ni' á", taj nij yuvij man rihaan chumij nihánj yuvij ne guun ya rá se vaa cunuu i'na' uun ni' a. Tzaj ne ne 'yaj nuj danj ma'. 'O se ne'en ya nuj se vaa cunuu i'na' ya uun nij sii cavi' adonj.

³³ Ca'ne' rá soj ga suun tiha' yu'unj man ma'an ei. Nda' se sa' vaa nimán soj, tzaj ne sese cachee soj ga sii chi'ij, ne nuu chi'ij nimán soj, qui'yaj nij so' ei.

³⁴ No xcúun soj xcaj naca soj cuentá, ne ca'ne' rá soj ga suun 'yaj cacun' ei. 'O se ta'aj soj me sii ne ne'en uxrá daj vaa Diose, raj a ma'. 'O se vaa che'é guun na'aj soj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' ni' guii cunuu i'na' uun ni' a

³⁵ Tzaj ne vaa yuvij cataj: "Asa' ca'vee cunuu i'na' uun nij sii cavi' ga. Daj gaa nee man nij so' asa' cunuu i'na' uun nij so' ga", taj nij yuvij, xná'anj nij yuvij a.

³⁶ Tzaj ne sii ni'yon me so', sese danj a'mii so' chuguanj. Ne'en so' daj ran' 'núu unô so' ei. Asino yaan uchruu 'núu yo' rque yo'óo, gaa ne xtun' ma'an 'núu yo', gaa ne xra' naa le'ej man 'núu yo' a. Sese se cuchruu 'núu yo' rque yo'óo, ne daj chihaa mij se xra' naa ma'. 'O se ase vaa ran' 'núu gaa unô nii man yo' rque yo'óo ro', danj gaa quiran' ni' adonj.

³⁷ Ne sese cunoo so' yo'q caân 'núu trigó do', naj guun caân do', rque yo'óo, ne nuvee ma'an coj me se caxrij so' rque yo'óo ma'. Maan se caân me yo', tzaj ne sij xra' yo', gaa ne nahuun yo' coj adonj.

³⁸ Tzaj ne ino vaa coj xra' man 'o' 'o caân, ne ase vaa me rá Diose gaa 'o' 'o coj ro', ta'nga' danj vaa 'o' 'o coj xra', 'yaj Diose adonj.

³⁹ Ne ne 'o' cyaan vaa nu' nee ma'. 'O se ca'vee se nee man yuvij do', ca'vee se nee man xcuu do', ca'vee se nee man xtáj do', ca'vee se nee man xcuj do', tzaj ne ino vaa a'ngaa 'o' 'o nij nee yo' adonj.

⁴⁰ Ne man rasuun rej xta', ne man rasuun rihaan yo'óo, ne ino doj vaa rasuun man rej

xta' ga rasuun man rihaan yo'óo nihánj, tzaj ne ve'é uxrá vaa cunudanj nij rasuun yo' ei.

⁴¹ Dan me se ve'é vaa guii do', ve'é vaa yavii do', ve'é vaa yati' do', tzaj ne ino vaa ruvi' 'o' 'o nij rasuun yo' gaa ni'ya' man nij yo', ne ve'e danj ino vaa 'o' 'o nij yati' uun chuguanj.

⁴² Dan me se ase vaa ino vaa 'o' 'o nij rasuun yo' ro', vaa 'o' 'o ni' uun chuguanj. Ne nee man ni' asa' quisij cunuu i'na' uun ni' me se ino gaa nee yo' ga nee man ni' cuano chuguanj. Ne nee man ni' cuano, tzaj ne daj doj cavi' yo', ne vaa guii cavi' ni', gaa ne cachin' nii man nee man ni' rque yo'óo, gaa ne cunuu ino yo' ei. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uun ni', gaa ne daj chihaa mij se cavi' uun nee man ni' a ma'.

⁴³ Xa' nee man ni' cuano, tzaj ne nij vaa yo', tzaj ne asa' cunuu i'na' uun ni', ne inanj ve'é ndo'o gaa nee man ni' asa' cunuu i'na' uun ni' ei. Tzaj ne cuano me se taj se 'ya' guun nucuaj yo' ma'. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uun ni', ne gaa nucuaj ndo'o nee man ni' adonj.

⁴⁴ Nee man un' rihaan chumij nihánj cuano me ni', tzaj ne asa' cunuu i'na' uun ni', ne nee yo'q canoco' sa' man Diose guun nee man ni' adonj. Dan me se sese ne'en ni' se vaa ya vaa nee man ni' cuano, ne ve'e danj ya uxrá gaa yo'óo nee sa' man ni', qui'yaj Diose ei. Ne nee yo' me yo'q canoco' sa' man Diose chuguanj.

⁴⁵ Ne danj Diose taj se vaa snó'o qui'yaj Diose asino yaan me sii cu'naj Adán, ne gaa tihaj qui'yaj Diose man so' me se ca'ne'e Diose nana vaa i'na' rque nee man so' a, taj danj Diose a. Dan me se ase vaa sii cu'naj Adán ro', danj vaa sii cu'naj Jesucristó, tzaj ne ino doj vaa Jesucristó, ne dan me se gaa cunuu i'na' uun Jesucristó, ne cunuu ino un' nee man so', ne dan me se 'vee vaa i'na' ndaa ma'an ni', 'yaj so' a. Ne che'e dan cunuu i'na' uun taran' ni' chuguanj.

⁴⁶ Tzaj ne asino yaan vaa nee man ni' gaa man ni' rihaan chumij nihánj, gaa ne vaa guii, gaa ne ma'an ni' nicaj nee sa' doj yo' a.

⁴⁷ Xa' snó'o qui'yaj Diose asino yaan, tzaj ne yo'óo un' guun so' a. Dan me se nicaj Diose yo'óo man rihaan chumij nihánj, qui'yaj Diose man so', tzaj ne xa' yo'óo snó'o, tzaj ne Jesucristó me so', ne so' me sii cavii rej xta' ca'na' rihaan ni' adonj.

⁴⁸ Ne ase vaa sii cu'naj Adán sii guun yo'óo ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvij man rihaan chumij nihánj, tzaj ne ase vaa Jesucristó sii cavii rej xta' ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvij yanj rej xta' nanj á.

⁴⁹ Gaa man ni' rihaan chumij nihánj me se ase vaa Adán sii guun yo'óo ro', danj vaa ma'an ni', tzaj ne vaa guii, ne ase vaa Jesucristó sii cavii rej xta' ro', ta'nga' danj gaa ni' adonj.

⁵⁰ Cuanō nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa se guun nucuj nee man ní' dō', ton man ní' dō', cúu man ní' dō', cayáan yo' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiñ nihánj, man tinuj, man nocoj. 'Q se se guun cuman rasuun cuchruu ga rasuun ne uchruu mei.

⁵¹ Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj yo'ō nana yuve tihaan naçá Diose rihanj, se vaa se cavi' taran' ní' ma'. 'Q se vaa güii, ne rque orún' orá le'ej nii yuun che'e cunuū ino taran' ní',

⁵² ne dan me se daj se uun rá' gaa nanij doj yuvé scu'lu' rihan' ro', danj guun uun doj rá' asa' quisij orá cunuū ino ní' nanj adonj. Dan me se güii quinavij chumiñ nihánj me se nu' ca'yanj se-mozó Diose chruun a'yánj, ne cunuū ino taran' ní' nanj adonj. 'Q se asa' ca'yánj so' chruun a'yánj, ne cunuū i'na' nu' nij síi cavi', tzaj ne ino gaa nij so', ne se cavi' uun nij so' daj chihaa mǐj gaa a ma'. Dan me se quisij cunuū i'na' nij síi cavi', gaa ne cunuū ino taran' ní' sij gaa i'na' rihaan chumiñ nihánj adonj.

⁵³ Sese ase vaa ní' cuano nihánj ro', danj gaa ní' ca'anj ní' rihaan Diose, rá ní', gaa ne se ca'vee daj chihaa mǐj ma'. 'Q se vaa che'é asino cunuū sa' nee man ní', gaa ne ca'vee quinán' ní' rihaan Diose adonj. Dan me se che'é se nichrun' cavi' nee man ní', che'é dan vaa che'é cunuū sa' yo', ne daj chihaa mǐj se cavi' yo' gaa a ma'.

⁵⁴ Dan me se asa' nanó nee se cavi' uun xráa ní', gaa ne daj chihaa mǐj se cavi' nee man ní' a ma'. 'Q se güii dan ro', quisij ya nu' nana nihánj nana no rihaan danj Diose nana taj: "Sa' uxrá qui'yaj canaán ní', ne daj chihaa mǐj se cavi' ní' a ma'. 'Q se quisij ní' qui'yaj canaán ní' rihaan ta'naj 'yaj avi' yuvij adonj.

⁵⁵ Me rej vaj ta'naj 'yaj avi' yuvij ga. Me rej vaj se nucuj so' ga. Yaj me se se nanó rá ní' se vaa quirán' uun ní' sayuun ma'. 'Q se daj chihaa mǐj se cavi' ní' ma'. 'Q qui'yaj canaán ya ní' adonj", taj danj Diose, ne quisij ya nu' nana yo' adonj.

⁵⁶ Se nucuj ta'naj 'yaj avi' ní' ro', me cacun' tumé ní' adonj. Ne che'é se-tucuanj Moisés qui'yaj ní' cacun',

⁵⁷ tzaj ne tinavij Jesucristó sij 'nj ra'a man ní' cacun' tumé ní', ne dan me se ya qui'yaj canaán ní', qui'yaj Diose, ne che'é dan no xcúun ní' nago' ní' gracia rihaan Diose ei.

⁵⁸ Ne'en soj se vaa 'ee raj man soj, tinuj, nocoj. Che'é se vaa cataj 'unj rihaan soj ro', che'é dan raan canoco' soj man Jesucristó á. Se ca'ne' rá soj ma'. 'Q se niganj qui'yaj suun ndo'o soj che'é síi 'nj ra'a man ní' á. Ne'en soj se vaa suun 'yaj suun soj che'é síi 'nj ra'a man ní' ro', nuveé suun snúú rma'an me yo' ma'. 'Q se cavij sa' soj che'é se noco' sa' soj man so' adonj.

16

Nana nihánj taj xna'anj che'é sa'anj naqui'yaj chre' nij síi man chuman' cu'naj Corinto rque nij so' man nij síi nique man chuman' cu'naj Jerusalén a

¹ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é sa'anj naqui'yaj chre' soj rque soj man nij síi nique síi sa' noco' man Diose á. Dan me se qui'yaj soj ndaa se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó Galacia,

² ne rque 'o 'o cotungó ro', ca'nej sa' soj doj sa'anj cucuá soj che'é nij síi nique á. Sese nocoj doj qui'yaj canaán yo'ō soj, ne nocoj doj ca'nej sa' soj, ne sese doj doj qui'yaj canaán yo'ō soj, ne doj doj ca'nej sa' soj á. Ve'é cütume soj sa'anj yo' ndaa se cuchí' 'unj chiháan soj á. 'Q se na'vej raj naqui'yaj chre' soj sa'anj ndaa güii cuchí' 'unj ma'. 'Q se güii yo' aj naqui'yaj chre' soj sa'anj, raj ei.

³ Asa' cuchí' 'unj rihaan soj, ne go' soj sa'anj naqui'yaj chre' soj man tinúú soj síi me rá soj nıcaj sa'anj yo' a. Ne tinúú soj síi nıcaj sa'anj yo' ro', ca'anj nıcaj nij so' sa'anj yo' ndaa chuman' Jerusalén a. Ne me raj nıcaj nij so' yanj cartá ca'anj nij so', ne yanj cartá yo' ro', cataj xna'anj yo' rihaan nij síi man Jerusalén se vaa vaj sa'anj yo' rihaan nij so', 'yaj nij tinúú ní' a.

⁴ Sese vaa che'é ca'anj ma'anj chuman' Jerusalén, ne nıcaj tuví' nıj ca'anj nıj a.

Nana nihánj taj xna'anj me güii cuchí' Pabló chuman' cu'naj Corinto a

⁵ Cachén 'unj estadó Macedonia, gaa ne cuchí' 'unj chiháan soj a. Se guun raan 'unj estadó Macedonia ma'.

⁶ 'Q se xraj, ne carán' 'unj chiháan soj que'ee güii, tzaj ne ne ne'enj sese canej ga soj nu' yavii ayuu yu've' man adonj. 'Q se veé maan chiháan soj me raj cavij 'unj ca'anj 'unj adonj.

⁷ Na'vej raj cachén ra'yanj uun 'unj chiháan soj ma'. 'Q se me raj guun raan 'unj que'ee güii, sese ca'vej síi 'nj ra'a man ní' danj gaa adonj.

⁸ Tzaj ne me raj cunuū 'unj chuman' Efeso nihánj ndaa se cachén ya cha'anj Pente-costés adonj.

⁹ 'Q se vaa ndo'o rej rihanj qui'yaj sunj se-suun Diose, tzaj ne 'o se man ndo'o síi taj ri'yunj man ní' chuman' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij tinúú Pabló síi canoco' man Jesucristó a

¹⁰ Tzaj ne sese cuchí' síi cu'naj Timoteo rihaan soj, ne ve'é ca'mij soj ga so', gaa ne guun niha' rá so' ga soj ei. 'Q se 'yaj suun so' che'é síi 'nj ra'a man ní', ne ase vaa 'yaj sunj ro', ta'nga' danj vaa 'yaj suun ma'an so' che'é síi 'nj ra'a man ní' adonj.

¹¹ Se nachri' soj ni'yaj soj man so' ma'. Maan se dínj cuman soj ga so', ne ve'é racuj soj man so' yan ca'na' uún so' rihanj nihánj á. Na'vij uxraj ca'na' uún so' ga yo'ó nij tinúú ní' adonj.

¹² Ne tinúú ní' sí' cu'naj Apolos me se cataj xna'anj ndo'oj rihaan so' se vaa cuchí' so' ga yo'ó nij tinúú ní' rihaan soj, tzaj ne ne ca'vej so' cuchí' so' cuano mei. Tzaj ne ndaa güii quix'núj rihaan so' asuun, gaa ne cuchí' so' rihaan soj a.

¹³ Tumé soj man soj á. Raan canoco' soj man Jesucristó á. Gaa nucuaj nimán soj, ne 'o ca'nej nimán soj qui'yaj suun soj á.

¹⁴ Ne gaa 'yaj suun soj nu' suun vaa rihaan soj, ne uxrá gaa 'ee rá soj man tinúú soj á.

¹⁵⁻¹⁶ Ne'en nij soj man nij tucua tinúú ní' sí' cu'naj Estéfanos se vaa nij so' me sí' cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó asino yaan rihaan cunudanj nij yuvij man estadó Acaya a. Ne ca'née nimán ma'an nij so' qui'yaj suun nij so' racuj nij so' man nij sí' sa' noco' man Diosé á. Cuanó nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cunó soj rihaan cunudanj yuvi' 'yaj suun ndaa vaa 'yaj suun nij so', tinuj, nocoj. Ne cunó uún soj rihaan cunudanj nij sí' a'née ndo'o nimán qui'yaj suun ga nij so' ei.

¹⁷ Guun niha' ndo'o raj se vaa ca'na' ma'an sí' cu'naj Estéfanos do', sí' cu'naj Fortunato do', sí' cu'naj Acaico do', ei. Dan me se guun niha' uxrá raj gaa ca'na' va'nuj nij sí' nihánj rej nej, ne gaa quene'enj man nij so', ne ndaa ma'an ya soj quene'enj nda' rá se 'yaa raj nanj ei. 'Q se nayón nij so' rihaan soj ei.

¹⁸ Dan me se nuu cujj nimanj, qui'yaj nij so', ne dan me se nuu cujj nimán ma'an soj, qui'yaj uún nij so' a. 'Q se nij yuvi' vaa danj me se no xcúún ya soj caraá cochroj soj rihaan nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é saludó a'née nij sí' amán rá ni'yaj man Jesucristó a'née ma'an Pabló a'née a

¹⁹ Cunudanj nij sí' amán rá ni'yaj man Jesucristó man estadó Asia a'née saludó rihaan soj, ga sí' cu'naj Aquila do', chana cu'naj Priscila do', taran' nij sí' amán rá nuu chre' tucua roj so' do', a'née ndo'o saludó rihaan soj a.

²⁰ Dan me se cunudanj nij tinúú ní' a'née saludó rihaan nij soj ei. Gaa nari' tuvi' soj, ne ve'é ndo'o ca'mij soj ga tinúú soj, ne go' soj 'o xto guee rihaan tinúú soj asa' nari' tuvi' soj ei.

²¹ A'née ma'anj saludó do' rihaan soj uún ei. Nihánj me nana cachrón ma'anj ra'aj ya rihaan yanj nihánj adonj.

²² Sese vaa yo'q tuvi' soj ne amán rá ni'yaj man sí' 'nij ra'a man ní', ne quene'en soj se vaa ya quiran' sí' vaa danj sayuun nanj

chuguanj. Ya ca'na' uún sí' 'nij ra'a man ní' ei.

²³ Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj ei.

²⁴ Ne se sa' 'ee rá yuvi' nuu nimanj 'yaj Jesucristó me se a'néj rihaan soj cunuú nimán soj ei.

Nihánj me síj vij yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Corinto a

¹ Unj me síi cu'naj Pabló sij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nanā so' rihaan yuvii, ndāa vaa me rá ma'an Diose qui'yaj a. Yanj tinú' Timoteo gaj, ne 'yaj núj yanj nihánj ca'nej núj rihaan soj sij noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Corinto, ne ca'nej núj yanj nihánj rihaan cunudanj yo'ó nij soj sij sa' noco' man Diose yanj nu' estadó cu'naj Acaya uún a.

² Dan me se me rá núj qui'yaj ndo'o Rej ní' Diose do', Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', se luj che'é níj soj, ne me rá núj gāa xej nimán soj qui'yaj roj so' a.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa quiran' ndo'o nij tuvi' Pabló sayuun, tzaj ne tinanii Diose man nij so' rihaan sayuun yo' a

³ Ve'é ndo'o vaa Diose ei. Se-Diose Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' me Diose, ne Rej Jesucristó me uún Diose chuguanj. Ne so' me síi 'ee ndo'o rá man yuvii, ne so' me síi racuij ndo'o nanā sa' nimán yuvii chuguanj.

⁴ Ca'vee se me ma'an sayuun ran' núj, tzaj ne Diose ro', me síi narqué ndo'o chrej nucua'j man núj, ne che'é dan guun nucua'j núj nago' núj chrej nucua'j man tinúú núj güii quiran' tinúú núj sayuun uún chuguanj. Che'é dan asa' ran' tinúú núj sayuun, ne ca'vee nago' núj chrej nucua'j man tinúú núj chrej narqué ma'an Diose man núj nago' núj man tinúú núj chuguanj.

⁵ Dan me se ndā' rá se vaa quiran' uxrá Jesucristó sayuun ro', danj vaa 'na' uxrá sayuun xráá núj, ne che'é dan cunuú 'ee uxrá rá Jesucristó man níj che'é sayuun ran' núj ei. Che'é dan nari' nucua'j rá núj che'é Jesucristó, 'yaj Diose a.

⁶ 'Q se sese ran' núj sayuun, ne che'é yan nari' nucua'j nimán soj do', che'é yan nanii soj rihaan cacun' tumé soj do', me ran' núj sayuun adonj. Dan me se sese Diose rqué se nucua'j nu' nimán núj, ne veé danj gāa guēe cunuú se nucua'j nimán soj asa' quiran' soj sayuun se vaa ran' núj adonj.

⁷ Dan me se yo' o guun ya' rá núj ni'yaj núj man soj che'é se vaa ran' soj ei. 'Q se ndā' rá se vaa 'na' sayuun xráá soj ro', veé danj vaa a'néé Diose se nucua'j nimán soj uún chuguanj. Ase vaa ran' núj sayuun ro', danj vaa ran' guēe soj sayuun, ne ase vaa nari' nucua'j rá núj 'yaj Diose ro', danj vaa nari' nucua'j rá soj 'yaj uún Diose a.

⁸ Me rá núj na'núj rá soj se vaa quiran' núj sayuun estadó Asia, tinuj, nocoj. Ne me rá núj quene'en soj se vaa uxrá quiran' ya' núj sayuun, ne daj do' se cavi' ya' núj ei.

⁹ Dan me se 'o sayuun noco' ya' ya' me yo', ne nuveé sayuun guun nucua'j ya' me sayuun yo' a ma'. 'Q se ne gāa ya' ya' rá núj gāa i'na' núj a ma'. 'Q se ca'néé nimán núj quina'j nimán núj rej yo' nanj adonj. Ndā' rá se vaa síi nata' se-cacun' cavi' ro', danj vaa guun rá núj nanj adonj. Tzaj ne 'o se cunaj uxrá quiran' núj danj, gāa ne yuun che'e, gāa ne se gaa nucua'j rá núj man ma'an núj ma'. 'Q se vaa che'é gāa nucua'j ya' rá núj man Diose síi naqui'yaj i'na' man yuvii cavi' nanj adonj.

¹⁰ Dan me se daj do' se cavi' núj, tzaj ne Diose me síi tinanii man níj rihaan sayuun yo', ne so' me síi tinanii man níj rihaan sayuun quiran' núj rej rihaan, ne nucua'j rá núj man so', ne ya' ya' tinanii so' man níj rihaan sayuun,

¹¹ che'é se racuij ndo'o soj man núj achíin ni'yaj soj rihaan Diose che'é núj ei. Dan me se cuno Diose se vaa achíin ni'yaj que'ee yuvii rihaan so' che'é núj, ne qui'yaj so' se luj che'é núj tinanii so' man níj rihaan sayuun ei. Ne nago' que'ee ní' graciá rihaan Diose che'é se vaa tinanii so' man níj rihaan sayuun ei.

Nanā nihánj taj xna'anj me che'é ne cuchi' Pabló chuman' cu'naj Corinto a

¹² Ne'en núj se vaa quina'j núj rihaan sayuun, ne niha' ndo'o rá núj, che'é se ne'en núj se vaa nuvi' cacun' tumé núj a. 'Q se ve'é qui'yaj núj gāa soj gāa chéé núj rihaan chumii nihánj, ne ne tíha' yu'unj núj man soj ma'. Ma'an se cuno núj rihaan Diose, ne ca'mii chíj núj rihaan soj, ne ne qui'yaj núj inanj se vaa cavi' raá ma'an núj ma'. 'Q se ma'an Diose racuij man núj, ne qui'yaj núj inanj se vaa me rá Diose qui'yaj núj nanj adonj.

¹³⁻¹⁴ Dan me se taj vaj nanā nachran' cachron' núj nayaá soj ma'. Inanj nanā guun nucua'j soj nayaá soj do', inanj nanā guun nucua'j soj cuno soj do', me nanā cachron' núj nayaá soj nanj adonj. Cuno ro', aj nari' soj ta'aj nanā cataj xna'anj núj rihaan soj, ne me rá núj nari' guee soj nu' nanā yo' ei. Danj me rá núj, che'é yan guun niha' rá núj che'é soj güii ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumii nihánj, ne veé danj guun niha' rá soj che'é núj uún ei.

¹⁵ Che'é se guun ya' raj se vaa cavii sa' taran' ní' vaa güii, che'é dan guun raj ca'anj 'unj chíhán soj, gāa ne quisij vij ca'anj ni'yaj 'unj man soj, che'é se me raj guun niha' rá soj do', raj a.

¹⁶ Dan me se gāa vaj 'unj ca'anj 'unj estadó Macedonia, ne guun raj caranj chíhán soj

gaa cachén 'unj chrej ca'anj 'unj estadó yo' ei. Dan me se guun raj caranj chiháán soj rej ca'anj 'unj ne rej 'na' niquej uún ei. Danj guun raj qui'yáj che'é se guun raj račuj soj manj ca'anj 'unj estadó Judea ei. Tzaj ne ne caranj chiháán soj gaa ca'naj nihánj a mei.

¹⁷ Me che'é me ne carán' 'unj chiháán soj, rá soj ga. Guun vij rá 'unj gaa cataj 'unj se vaa guun rá 'unj carán' 'unj chiháán soj, rá soj na'. Gaa nuchruj rač 'unj daj qui'yáj, ne naj guun naná avii raá 'unj ca'mii 'unj, rá soj na'. 'O cuyaán vaa naná ya ga naná ne rihanj, rá soj na'.

¹⁸ Taj ma'. 'O se Diose me testigó se vaa ya uxrá vaa nu' naná a'mii núj rihanj soj ei. Xá' núj, tzaj ne ne a'mii rma'án núj naná rihanj soj ma'.

¹⁹ 'O se a'mii natáj ma'anj ga síi cu'naj Silvano do', síi cu'naj Timoteo do', rihanj soj che'é ta'núí Diose síi cu'naj Jesucristó, ne ne tınachej núj naná ne ga naná ya gaa a'mii natáj núj rihanj soj ma'. Tananj inanj naná ya me naná a'mii núj rihanj soj, che'é se quene'en núj se vaa ya uxrá vaa nu' se-naná Jesucristó naná sa' chuguanj.

²⁰ Cunudanj nij naná cataj tu'va Diose che'é ní' ro', ni'yaj ní' man Jesucristó ne xcaj ní' cuentá se vaa ya vaa nu' naná yo' chuguanj. Ne che'é se sij noco' man Jesucristó me ní', che'é dan taj ní' "Veé danj gaa ya ei", taj ní' rihanj Diose, ne sa' doj xcaj yuvij cuentá se vaa ve'é ndo'o 'yaj Diose á.

²¹ Diose me síi račuj man núj noco' sa' núj man Jesucristó ga soj, ne so' me síi cune' man núj qui'yaj suun núj rihanj so' a.

²² Ne so' me síi cataj se vaa ya ya ta'nij so' me ní', ne ca'neé so' Nimán so' cayáán nimán ní', ne che'é dan guun ya rá ní' se vaa ya rque so' se sa' man ní', vaa güii adonj.

²³ Tzaj ne sese ne cuchij rej man soj, ne me raj quene'en Diose nimanj, se vaa ya vaa naná a'mij rihanj soj cuano nihánj, ne che'é se ne ca'vej ya raj qui'yáj sayuun man soj, che'é dan ne cuchij chuman' Corinto adonj.

²⁴ 'O se ne me rá núj quirij ta'nga' núj rihanj soj daj qui'yaj soj canocó' soj man Jesucristó ma'. 'O se síi 'yaj suun ga soj yan cavii sa' soj ne guun niha' rá soj me núj, ne aj nari' sa' soj canocó' ma'án soj man Jesucristó nanj adonj.

2

¹ Maan che'é se guun raj yo'ó gaa niha' nimán soj ro', che'é dan ne cuchij rej man soj nanj adonj.

² Sese nanó rá soj qui'yáj, gaa ne me síi qui'yaj guun niha' raj ga. 'O se soj me síi naqui'yaj niha' nimanj adonj. Tzaj ne sese nuvi' soj, gaa ne a me síi qui'yaj danj ga.

³ 'O se che'é dan qui'yáj yanj cartá yo', ndaa vaa me rá ma'anj, che'é se ne ca'vej raj cuchij ne quinano raj qui'yaj soj ei. Tzaj

ne 'o se no xcúun soj guun niha' raj qui'yaj soj, ne ndaa ma'án soj do', guun niha' rá gaa chuguanj.

⁴ Tzaj ne gaa qui'yáj yanj cartá yo' me se nuu quitzji ndo'o raj, ne nanó ndo'o raj, ne ndaa ta'vee ma'anj, qui'yaj suun nanó rá chuguanj. Tzaj ne nuveé che'e se me raj quinano rá soj me qui'yáj yanj cartá yo' ma'. 'O se me raj quene'en soj se vaa 'ee uxrá raj man soj nanj adonj.

Naná nihánj taj xna'anj se vaa ve'é na'mii sa' uún nij síi man Corinto ga tinúú nij so' síi tanáj cacun' tumé so' a

⁵ Tzaj ne sese vaa yo'ó síi 'yaj nanó raj doj, ne nuveé inanj ma'anj nanó rá 'yaj so', cataj ní' vaa ma'. 'O se ndaa ma'án soj do', nanó rá, cataj ní' vaa, che'é se na'vej rá ní' cuta' ní' doj vaa nanj adonj.

⁶ Ne sayuun cuta' soj xráá síi qui'yaj cacun' yo' me se veé dan ca'vee, ne ca'neé soj sayuun xráá so' nanj ei. Taj che'é qui'yaj soj doj sayuun man so' a ma'.

⁷ Maan se caraa' x'naa soj rihanj so', ne veé dan quisij qui'yaj soj sayuun man so', tadó soj se nanó ndo'o rá so', qui'yaj soj, ne quirij' nimán so', qui'yaj soj ei.

⁸ Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihanj soj se vaa me raj ve'é qui'yaj soj, gaa ne guun ya rá so' se vaa ya ya 'ee rá soj man so' ei.

⁹ Gaa qui'yáj yanj cartá ca'neé rihanj soj gaa rque, ne ca'neé 'unj suun rihanj soj se vaa qui'yaj soj sayuun man síi qui'yaj cacun' yo', che'é rej me rá 'unj xcaj 'unj cuentá daj sij me soj, ne me raj quene'enj sese sij uno nu' naná a'mij rihanj me soj a.

¹⁰ Sese ca'vej rá soj caraa' x'naa soj che'é so', ne veé danj qui'yáj, ne caraa' x'naj che'é so', che'é rej me raj cavii sa' doj soj, ne ne'enj se vaa tumé Jesucristó man ní' ei.

¹¹ Danj qui'yaj ní', gaa ne se gaa nanj qui'yaj canaán síi cu'naj Satanás man ní' ei. 'O se aj ne'en ní' daj me rá so' qui'yaj so' ga ní' ei.

Naná nihánj taj xna'anj se vaa cavii Pabló chuman' cu'naj Troas, ne ca'anj so' estadó cu'naj Macedonia a

¹² Dan me se ca'anj 'unj chuman' cu'naj Troas ca'mii natáj 'unj se-naná Jesucristó naná sa', ne dan me se vaa ndo'o rej ca'mii natáj 'unj naná sa', qui'yaj síi 'nij ra'a man ní',

¹³ tzaj ne ne narij 'unj man tinúú ní' síi cu'naj Titó, ne nanó ndo'o raj, ne che'é dan tanáj 'unj man nij tinúú ní' síi ne chuman' Troas yo', ne cavii 'unj ca'ná' 'unj estadó Macedonia nihánj nanj adonj.

Naná nihánj taj xna'anj che'é naná a'mii natáj nij tuvi' Pabló rihanj nij yuvij a

¹⁴ Tzaj ne nago' ní' graciá rihanj Diose, che'é se Diose me síi 'yaj se vaa 'yaj canaán

uxrá núj rihaan síf chřeé che'é Jesucristó a. Ne Diose me síf 'yaj uno yuvij man rihaan nu' cachra' chumij nana sa' a'mii núj che'é Jesucristó, ne yo'ó cha'nuu nana sa' yo' rihaan nu' cachra' chumij, nda' rá se vaa avii se gun' daj man yaj gaa naxra' yo' ro', danj vaa cha'nuu se-nana Diose chuguanj.

¹⁵ Dan me se nda' rá se vaa yachruu squí gun' daj, ne achén yo' sca'núj nij síf quinani rihaan sayuun, ne achén yo' sca'núj nij síf ca'anj rihaan ya'an, danj vaa núj gaa nata' núj se-nana Jesucristó rihaan yuvij che'é Diose ei.

¹⁶ Ne xa' nij síf ca'anj rihaan ya'an, tzaj ne nda' rá se vaa gun' squí rihaan nij yuvij cavi' ro', danj vaa se-nana Diose rihaan nij so' ei. Tzaj ne xa' nij síf quinani rihaan sayuun me se nda' rá se uun rá' gaa sa' uxrá gun' squí ro', danj uun rá nij so' gaa uno nij so' se-nana Diose ei. Tzaj ne a me síf uun nucuaj 'yaj danj, rá soj ga.

¹⁷ 'Q se núj me se ne 'yaj núj ndaa vaa 'yaj ta'aj nij síf a'mii natáj se-nana Diose a ma'. 'Q se ta'aj nij so' me se me inanj nij síf me rá qui'yaj canaán sa'anj che'é se-nana Diose, ne xa' núj, tzaj ne inanj nana ya me rá núj ca'mii núj, ne na'vej rá núj ca'neé núj sa'anj che'é se-nana Diose rihaan yuvij ma'. 'Q se Diose me síf ca'ne' suun rihaan núj ca'mii natáj núj, ne tumé Diose man núj daj ca'mii núj, ne síf noco' man Jesucristó me núj adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa 'o yanj cartá qui'yaj Jesucristó vaa nij síf amán rá n'yaj man Jesucristó yanj chuman' Corinto ga nu' ní' a

¹ Dan me se gaa a'mii núj nana nihánj me se uun che'e uun núj a'mii núj che'é ma'an núj, rá soj na'. Taj mei. Dan me se ase vaa yanj cartá vaa nu' ní' sji amán rá n'yaj man Jesucristó ei. Dan me se nuveé che'e nucui' rá núj a'mii núj danj ma'. 'Q se veé danj vaa ya ei. Nda' se me rá soj tijaan núj yanj cartá a'mii sa' che'é núj chihá'. Nda' se me rá soj cachunj núj yanj cartá a'mii sa' che'é núj rihaan soj chihá'. 'Q se taj ma'. Ne vaa danj mei. 'Q se aj ne'en soj man núj á. Ne taj che'é qui'yaj soj yanj cartá cataj xna'anj rihaan yo'ó yuvij daj sji me núj ma'.

² 'Q se ase vaa yanj cartá a'mii che'é núj vaa ma'an soj adonj. Dan me se aj ne'en cunudanj yuvij daj vaa nimán núj se vaa 'ee rá núj man soj, ne che'é dan xcaj nij yuvij cuentá se vaa sij sa' me núj ei.

³ Dan me se ne'en ya ya ní' adj' se vaa yanj cartá qui'yaj ma'an Jesucristó vaa soj chuguanj. Tzaj ne nuveé yanj cartá qui'yaj nii ga tintá me yo' ma'. Nuveé letrá cachrón nii rihaan yahij me yo' ma'. 'Q se letrá

cachrón ya ma'an Jesucristó ndaa nimán soj me nana yo' adonj. Ne yo' me qui'yaj Nimán Diose, ne che'é Nimán Diose me nuú nana yo' ndaa rque nimán soj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun nucuaj nij tuvi' Pabló ca'mii natáj nij so', qui'yaj ma'an Diose a

⁴ Yo'ó nucuaj rá núj man Diose che'é Jesucristó se vaa ya racuuj Diose man núj ei.

⁵ Dan me se ne nó xcúun núj cataj núj se vaa guun nucuaj núj qui'yaj suun núj che'é Diose ma'. 'Q se ma'an Diose me síf 'yaj uun nucuaj núj qui'yaj suun núj adonj.

⁶ Ne Diose me síf qui'yaj guun nucuaj núj cataj xna'anj núj che'é tucuáán naca cuchruj Diose che'é yuvij adonj. Ne xa' tucuáán naca yo', tzaj ne nuveé inanj tucuáán nō rihaan yanj daj vaa nō xcúun ní' canoco' ní' me tucuáán naca yo' ma'. 'Q se se guun nucuaj ní' canoco' ní' tucuáán nō rihaan yanj ma'. Xa' tucuáán nō rihaan yanj, tzaj ne cavi' nimán ní', qui'yaj tucuáán vaa danj ei. Dan me se xa' tucuáán naca cuchruj Diose che'é ní', tzaj ne tananj a cunuu i'na' nimán ní' qui'yaj Nimán Diose che'é tucuáán naca yo' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é ndo'o vaa nana a'mii natáj nij tuvi' Pabló nana a'mii che'é Nimán Diose a

⁷ Nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés gaa naá ro', cachrón Diose nana yo' rihaan yahij caxra', ne cataj so' se vaa síf se cuno nu' nana yo' ro', yuun che'e cavi' so', taj so' a. Dan me se gaa tucuachén Moisés tucuáán yo' rihaan nij yuvij, ne cuchuguun uxrá rihaan so', ne ndaa do' do' quina'áj ya'an rihaan Moisés, tzaj ne ne guun nucuaj nij yuvij israelitá n'yaj nij so' rihaan Moisés ma'.

⁸ Táa a suun vaa rihaan núj suun nata' se-tucuanj Nimán Diose chuguanj.

⁹ 'Q se nanj se-tucuanj Moisés, tzaj ne sa' uxrá ca'mii nii n'yaj nii se-suun Moisés suun nata' che'é tucuáán 'yaj 'na' cacun' xráá yuvij, ne táa a se-suun núj, ne sa' doj 'yaj núj nata' núj tucuáán 'yaj nuu sa' yuvij rihaan Diose ei.

¹⁰ Dan me se gaa naá ro', ve'é ndo'o chuguun rihaan Moisés, rá nij yuvij israelitá, tzaj ne yaj ro', me se ne ve'é vaa nana nga yo' rihaan ní' a ma'. Ne tucuáán naca cuchruj Diose che'é ní' ro', yo' ve'é vaa rihaan ní' yaj adonj. 'Q se ve'é doj vaa tucuáán cuchruj Diose cuano rihaan nana ca'mii Diose gaa naá nanj adonj.

¹¹ 'Q se doj orá cuchuguun rihaan Moisés, qui'yaj nana ca'mii Diose rihaan so' gaa naá, tzaj ne sa' doj vaa nana ca'mii Diose cuno ní' yaj, ne ve'é uxrá doj cumán ní' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj nana naca yo' adonj.

¹² Che'é se guun ya rá núj se vaa gaa i'na' núj nu' cavii nu' ca'anj, che'é dan niha' rá núj, ne ne na'aj núj a ma'.

¹³ Ne 'yaj núj ndaa vaa qui'yaj Moisés gaa naá ma'. Dan me se caráan so' yatzij rihaan so', che'é yan ne ca'vej rá so' ni'yaj nij yuvij israelitá rihaan so' daj guun quitij'inj chuguun rihaan so' a.

¹⁴ Dan me se ne quene'en nij so' daj vaa canicun' se chuguun rihaan Moisés ma'. 'O se ne guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá a man adonj. Ne inanj danj vaa uún nij yuvij israelitá ndaa cuano niháanj, ne aráan rihaan nij so' gaa nayaa nij so' nana ca'mii Diose gaa naá, ne taj se 'yá' xcaj nij so' cuentá che'é nana yo' a man adonj. Inanj nij síí noco' man Jesucristó me síí uun nucuaj xcaj cuentá che'é nana yo' nanj ei.

¹⁵ Tzaj ne veé danj vaa ndaa cuano, ne ne guun nucuaj nij yuvij israelitá xcaj sa' nij so' cuentá gaa nayaa nij so' se-tucuanj Moisés ma'. Veé danj aráan rihaan nij so' nanj á.

¹⁶ Ne gaa canicaj ní' noco' ní' man síí 'nij ra'a man ní', gaa ne x'néj yatzij aráan rihaan ní', ne a'vee ruvi' sa' rihaan ní' ni'yaj ní' ei.

¹⁷ (Dan me se daj vaa ese Nimán Diose me síí 'nij ra'a man ní', ne dan me se rej yanj Nimán Diose me se vaa ya'núj rej yo' ei.)

¹⁸ Ne taj se aráan rihaan taran' ní' ma'. 'O se uun nucuaj ní' ne'en ní' man síí 'nij ra'a man ní', se vaa ve'é uxrá vaa so', ne ase vaa so' ro', danj gaa uún ma'an ní', che'é se ni'yaj ní' man so' ei. Dan me se do' do' naqui'yaj sa' síí 'nij ra'a man ní' nimán ní', ne dan me se ne so' nimán ní', ne ase vaa ma'an so' ro', danj gaa taran' ní' uún adonj.

4

Nana niháanj taj xna'anj se vaa nda' se ran' ndo'o nij tuvi' Pabló sayuun, tzaj ne uun nucuaj nij so' a'mii natáj nij so' se-nana Diose, qui'yaj Diose a

¹ Dan me se cunuun 'e'e rá Diose man núj, ne ca'ne' so' suun rihaan núj ca'mii natáj núj, ne che'é dan ne ri' rá núj ca'mii natáj núj se-nana Diose ma'.

² Tananj a 'o tanáj xco núj nu' nij rasuun na'aj chi'ij 'yaj yuve nii ei. Se cuchu'vi' núj quene'en yuvij me 'yaj núj ma'. Se ca'mii núj nana tiha' yu'unj ma'. Se ca'mii ne núj che'é se-nana Diose ma'. Inanj nana ya ca'mii núj cunó cunudanj yuvij, ne xcaj ma'an nij yuvij cuentá se vaa ya vaa nana a'mii núj, ne Diose me síí cunó nu' nana ca'mii núj nanj ei.

³ Tzaj ne sese nana yuve me nu' nana a'mii natáj núj, rá ta'aj nij yuvij, ne inanj nij síí chi'ij ca'anj rihaan sayuun me nij síí uun danj rá nanj ei.

⁴ Ne xa' nij so', tzaj ne ne amán rá nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó ma'. 'O se

caráan xréé nij so', qui'yaj síí chree síí noco' nij so' man, ne ne guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá che'é se-nana Jesucristó ma'. Ne ne'en nij so' se vaa sa' ndo'o vaa Jesucristó ma'. Ne xa' Jesucristó, tzaj ne ase vaa ma'an Diose vaa so' ni'yaj ní' man so' adonj.

⁵ Xa' núj, tzaj ne ne a'mii natáj núj che'é ma'an núj ma'. Inanj che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a'mii natáj núj, ne taj núj se vaa che'é se noco' ní' man so', che'é dan sij 'yaj suun rihaan soj me núj ei.

⁶ 'O se Diose me síí cataj se vaa chuguun rihaan chumij, ne danj ca'mii Diose gaa naá uxrá gaa vaa rmi' rihaan chumij niháanj, gaa ne cuchuguun rihaan chumij niháanj, ne yaj me se chuguun nimán núj, qui'yaj uún Diose á. Che'é dan me guun nucuaj núj cataj xna'anj núj rihaan yuvij se vaa sa' uxrá vaa Diose, ne sese cunó nij yuvij se-nana Jesucristó, ne xcaj nij so' cuentá se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose adonj.

⁷ Dan me se nuu nu' rasuun sa' yo' nimán núj, tzaj ne ase vaa 'o xruj yo'óo niqiii uun vaa núj, ne che'é dan ne'en ya ní' se vaa nu' se sa' nucuaj yo' na' 'yaj Diose ei. Ne nuveé ma'an núj 'yaj veé 'na' se sa' yo' ma'. Diose me síí rqué se nucuaj man núj che'é rej ca'vee nata' núj se-nana so' adonj.

⁸ Dan me se me rej ma'an vaj núj me se 'yaj nii sayuun man núj, tzaj ne rqué Diose rej quinanj núj rihaan sayuun yo' a. Chu'vi' nimán núj, tzaj ne ne ri' nimán núj ma'.

⁹ Noco' uxrá yuvij man núj che'é yan me rá nij so' go' nij so' man núj, tzaj ne ne tanáj Diose man núj ma'. 'Yaj ya nii sayuun man núj, tzaj ne ne avi' núj a ma'.

¹⁰ Niganj ne'en ya núj se vaa ase guun rá nii gaa ticavi' nii man Jesucristó ro', cunudanj me rá nii ticavi' nii man núj adonj. Che'é se ne cavi' núj, gaa ne caráya'anj uxrá nij yuvij adonj. Ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa vaa i'na' núj che'é se 'nij Jesucristó nimán núj ne tumé so' man núj adonj.

¹¹ Dan me se vaa i'na' núj rihaan chumij niháanj, tzaj ne niganj ne'en núj se vaa ca'vee cavi' núj che'é se noco' núj man Jesucristó, ne ne'en yuvij se vaa ca'vee cavi' núj, tzaj ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa vaa i'na' núj che'é se 'nij Jesucristó nimán núj ne racuj ndo'o so' man núj adonj.

¹² Dan me se núj me se sij daj doj cavi' me núj, tzaj ne soj ro', tananj a yo'o gaa i'na' nimán nij soj á.

¹³ No nana ca'mii 'o síí cane gaa naá rihaan danj Diose se vaa cataj so'.

—Cuchumán raj ni'yaj 'unj man Diose, ne che'é dan ca'mij che'é so' a —taj yo'o síí cane gaa naá yo' a.

Ne ase vaa cuchumán rá síí cane gaa naá yo' ro', danj vaa amán rá núj, ne che'é dan a'mii núj che'é Diose,

¹⁴ che'é se ne'en núj se vaa Diose me síi qui'yaj cunuú i'na' uún Jesucristó sji 'nij ra'a man ní, ne che'é dan cunuú i'na' uún ma'an núj ga Jesucristó, qui'yaj uún Diose, gaa ne canicun' núj rihaan Jesucristó, qui'yaj uún Diose, ne danj qui'yaj uún Diose che'é soj uún adonj.

¹⁵ 'Q se inanj che'é soj ran' núj nu' se vaa ran' núj, tzaj ne che'é se me rá núj nıcaj que'e'e soj se luj qui'yaj Diose, gaa ne guun rııı doj ní' sji nago' graciá rihaan Diose, ne guun rııı doj ní' sji ve'é a'mii che'é Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nata' ndo'o nij tuvi' Pabló se-nana Diose, che'é se ne'en nij so' se vaa naru'vee Jesucristó rihaan nij so' a

¹⁶ Che'é dan se ca'ne' rá núj ma'. Dan me se núj me se daj doj cavi' nee man núj, tzaj ne daj a güii tananj a nahuun sca' doj nimán núj nanj ei.

¹⁷ Cuanó yaj me se vaa doj sayuun ran' núj, tzaj ne ra'yanj cachén nu' sayuun yo', ne che'é sayuun ro', ve'é uxrá cavıı núj nu' cavıı nu' ca'anj ei.

¹⁸ Che'é dan ne xcaj núj cuentá che'é nij rasuun ruvi' ni'yaj yuvıı ma'. 'Q se rasuun ruvi' ni'yaj yuvıı ro', vaa güii quinavıı nu' rasuun yo', ne che'é dan inanj che'é nij rasuun ne ruvi' ni'yaj yuvıı cuano xcaj núj cuentá, che'é se rasuun cumán nu' cavıı nu' ca'anj me rasuun yo' adonj.

5

¹ Dan me se ne'en núj se vaa ase vaa 'o ve' mantá uta' uun nii 'o orá le'ej nii ne doj orá a'nej nii mantá ro', vaa nee man núj, ne yanj nee man núj gaa vaa i'na' núj rihaan chumiı nihánj, tzaj ne ne'en núj se vaa ca'vee navıı nee man núj vaa güii, ne asa' navıı yo', gaa ne rque Diose yo'ó nee naca cunuú núj, ne daj chihaa mıj se quinavıı nee naca yo' a ma'. Tananj a cayáán núj rej xta' nu' cavıı nu' ca'anj adonj.

² 'Q se aráj chej núj, che'é se me uxrá rá núj cunuú núj nee naca yo', nee qui'yaj Diose rej xta' che'é núj a.

³ Ne nee naca yo' me caráán xráá núj, gaa ne se gaa nanj gaa canj núj ei.

⁴ Dan me se nuú núj nee nga nihánj cuano, ne che'é dan nanó rá núj, ne aráj chej núj, che'é se na'vej rá núj cavi' núj a man adonj. Dan me se na'vej rá núj tanáj núj nee nuú núj cuano, tzaj ne me ndo'o rá núj cunuú núj nee naca yo', ne ve'é dan me se nee man núj nee daj doj cavi' nihánj ro', cunuú naca uún yo', ne gaa i'na' yo' nu' cavıı nu' ca'anj ei.

⁵ Ne Diose me síi 'yaj suun nimán núj yan ca'vee cunuú naca nee man núj vaa güii, ne rque so' Nimán so' man núj, ne che'é dan guun ya rá núj se vaa cunuú naca ya núj adonj.

⁶ Che'é dan niganj vaa nucuj nimán núj, ne dan me se ne'en núj se vaa gaa vaa nee man núj nihánj cuano ro', ne taj vaj núj ne rej xta' ga síi 'nij ra'a man ní' ma'.

⁷ 'Q se ataa quita'aa núj se vaa rque Diose rihaan núj, tzaj ne amán rá núj ni'yaj núj man Diose se vaa ya vaa nana cataj xna'anj so' rihaan núj, ne che'é dan uno núj rihaan so' nanj adonj.

⁸ Dan me se nari' nucuj nimán núj, ne uun rá núj se vaa cunaj uxrá gaa tanáj núj nee man núj, ne ca'anj núj cayáán núj ga síi 'nij ra'a man ní, ne sa' doj cavıı núj asa' qui'yaj núj danj adonj.

⁹ Che'é dan me ndo'o rá núj guun niha' rá síi 'nij ra'a man ní' ni'yaj so' man núj á. Ca'vee se cayáán núj rihaan chumiı nihánj, ca'vee se cayáán núj rej xta', tzaj ne me rá núj guun niha' rá síi 'nij ra'a man ní' ni'yaj so' man núj nanj adonj.

¹⁰ Ne'en núj se vaa vaa güii no xcúun taran' ní' canicun' taran' ní' rihaan Jesucristó, ne naquiyaj cuu so' che'é ní' a. Gaa ne naru'vee Jesucristó rihaan ní' che'é se vaa qui'yaj ní' gaa vaa i'na' ní' rihaan chumiı nihánj, ne sese sa' qui'yaj ní', ne se sa' naru'vee Jesucristó rihaan ní', ne sese nij qui'yaj ní', ne se nij quınıcaj ní' nanj adonj.

¹¹ Chu'vi' núj che'é se ne'en núj se vaa qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' sayuun man nij síi tumé cacun', ne che'é dan nago' núj chrej nucuj man yuvıı canoc' nij yuvıı man so', ne aj ne'en Diose daj vaa nimán núj a. Ne guun ya rá 'unj se vaa xcaj ma'anj nij soj cuentá daj vaa nimán núj nanj adonj.

¹² Nuveé che'e se me rá núj ca'mıı núj nana sa' che'é ma'an núj me a'mii 'unj danj ma'. Maan se me rá núj guun nucuj soj ca'mıı nacaj soj ni'yaj soj man núj nanj adonj. 'Q se nij síi taj ri'yunj man núj me se inanj xcaj nij so' cuentá daj ruvi' yuvıı ni'yaj nij so', tzaj ne ne acanj nij so' cuentá daj vaa nimán yuvıı ma'.

¹³ Ca'vee se snúú rma'an núj rá nij so', tzaj ne inanj che'é se noco' núj Diose me 'yaj núj ndaa vaa 'yaj núj, ne ca'vee se nuvi' nana niha' nimán núj rá nij so', tzaj ne inanj che'é se me rá núj raıııı núj man soj me 'yaj núj ndaa vaa 'yaj núj adonj.

¹⁴ 'Q se ne'en núj se vaa 'ee rá Jesucristó man cunudanj yuvıı, ne che'é dan 'o me rá núj cataj xna'anj núj rihaan yuvıı che'é so' a. 'Q se guun ya rá núj se vaa orún' Jesucristó me síi cavi' che'é cunudanj yuvıı, ne che'é dan ase vaa síi cavi' ro', danj vaa cunudanj nij yuvıı noco' man so' ni'yaj nij so' chrej chí'ıı a.

¹⁵ Ne che'é se cunuú sa' nimán nij yuvıı ro', che'é dan se guun rá nij yuvıı se vaa vaa i'na' nij yuvıı rihaan chumiı nihánj che'é yan qui'yaj suun nij yuvıı che'é ma'anj nij yuvıı ma'. 'Q se gaa i'na' nij so' che'é yan

canoco' nij so' man Jesucristó, ne Jesucristó me se so' me sí cavi' che'é nij so', ne cunuu i'na' uún so' che'é yan cavi' sa' nij yuvi' doj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa a'mii natáj nij tuvi' Pabló se vaa ca'vej rá yuvi' tinanii Diose man nij yuvi' rihaan sayuun a

¹⁶ Che'é dan me ca'ne' rá núj ga suun acay cuentá ndaa vaa ruvi' yuvi' ni'yaj tuvi' yuvi' á. Asij rque me se nanj yuvi' me Jesucristó rá núj, ne inanj xcaj núj cuentá ndaa vaa ruvi' so', tzaj ne yaj me se ne 'yaj núj danj a ma'.

¹⁷ Ne che'é se cunuu sa' nimán núj, che'é dan ne'en núj se vaa me ma'an yuvi' amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', cunuu sa' nimán so', qui'yaj Diose á. Ne sí amán rá ro', se guun rá uún so' qui'yaj so' ndaa vaa qui'yaj so' gaa rque ma'. 'Q se sí acay naca cuentá me so' adonj.

¹⁸ Ne xa' nu' nihánj, tzaj ne Diose me sí 'yaj nu' nihánj che'é yuvi', ne so' me sí qui'yaj cunuu rcua'aan ni' ga ma'an so' che'é se vaa qui'yaj Jesucristó, ne ca'ne' ma'an Diose suun rihaan núj cataj xna'anj núj rihaan yuvi' se vaa ca'vee cunuu rcua'aan nij yuvi' ga Diose adonj.

¹⁹ Dan me se ma'an Diose ca'neé man Jesucristó rihaan chumi' nihánj, ne che'é se vaa qui'yaj Jesucristó ro', che'é dan ca'vee cunuu rcua'aan yuvi' ga Diose, qui'yaj Diose, ne tirj' Diose cuentá cacun' vaa rihaan nij yuvi' a. Ne Jesucristó me sí rque nana nihánj man núj cataj xna'anj núj nana nihánj rihaan yuvi', qui'yaj uún Diose ei.

²⁰ Dan me se a'mii núj se-nana Jesucristó rihaan yuvi', ne ma'an Diose rque se-nana Diose rihaan núj ca'mii núj che'é ma'an Diose, ne che'é dan achín ni'yaj ndo'o núj rihaan nij yuvi', ne a'mii núj nana nihánj rihaan nij yuvi' a: "Cunuu rcua'aan nij soj ga Diose ei.

²¹ A 'ó cacun' ne tumé Jesucristó ma'. Tzaj ne naraa Diose nu' cacun' tumé ní' xráa ma'an Jesucristó, ne quiran' Jesucristó sayuun che'é cacun' yo', ne che'é dan ca'vee cunuu sa' ya ni' rihaan Diose che'é se sij noco' man Jesucristó me ní' adonj." Yo' me nana a'mii natáj núj rihaan yuvi' nanj adonj.

6

¹ Dan me se 'yaj suun núj suun ca'ne' Diose rihaan núj, ne che'é dan taj xna'anj núj rihaan soj se vaa se quiri'fj yanj soj se luj qui'yaj Diose che'é soj ma'.

² 'Q se nana nihánj me nana ca'mii Diose á:

—Maan güii cunó 'unj cachín ni'yaj soj rihanj, ne güii dan me racuj 'unj man soj cavi' sa' soj a —cataj Diose gaa naá a.

Ne xcaj soj cuentá se vaa cuano nihánj me güii cunuu 'ee rá Diose man soj, ne cuano nihánj me güii ca'vee cavi' sa' soj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tumé ndo'o nij tuvi' Pabló man ma'an nij so' daj 'yaj nij so' che'é yan cunuu yuvi' nana a'mii nij so' a

³ Ne tumé uxrá núj man núj che'é chrej sa', che'é se na'vej rá núj guun sayuun, ne achin chrej sa' a. Ne na'vej rá núj cataj soj se vaa núj vaa suun 'yaj suun núj rihaan Diose uún a.

⁴⁻⁵ 'Q se me rá núj ni'yaj soj man núj ne cataj soj se vaa ya ya sij 'yaj suun rihaan Diose me núj, ne che'é dan a'vee se daj a ran' núj sayuun, tzaj ne vaa inaj nimán núj nanj adonj. Dan me se ran' núj sayuun, ne achin rasuun man núj, ne chu'vi' nimán núj, ne o' nii cuxru' xráa núj, ne axrij nii taga' man núj, ne nuu chre' nii caxrij yuvaá nii man núj, ne 'yaj suun ndo'o núj che'é se qui'yaj canaán núj chá núj, ne vaa güii narii ndo'o núj nej, ne vaa güii, ne ne vaa ya'núj rihaan núj chá núj, tzaj ne vaa inaj nimán núj, ne ne a'ne' rá núj a ma'.

⁶ Ne a'neé nimán núj qui'yaj suun núj rihaan Diose, ne núj ro', ne uun yuvaá núj man tuvi' núj ma'. Tananj ve'é 'yaj núj rihaan tuvi' núj, ne noco' núj Nimán Diose, ne ya ya 'ee rá núj man tuvi' núj adonj.

⁷ Nana ya a'mii núj, ne rque Diose se nucuaj man núj, ne cunuu sa' nimán núj rihaan Diose, ne che'é dan a'vee unu' núj ga sí chree, ne tumé núj man núj se vaa se qui'yaj sí chree chi'ij man núj a.

⁸ Vaa yuvi' a'mii sa' che'é núj, ne vaa yuvi' a'mii nij che'é núj, ne vaa yuvi' taj se vaa sí ne me núj, tzaj ne nana ya a'mii núj ei.

⁹ Ne nuvi' se uun núj, taj uún nii, tzaj ne sij ne'en uxrá yuvi' man me núj a. Ne taj uún nii se vaa daj doj cavi' núj, tzaj ne ne'en soj se vaa vaa nucuaj núj a. Ne ma'an Diose 'yaj sayuun man núj che'é rej narj' núj cunó núj doj rihaan Diose, tzaj ne ne avi' núj, 'yaj Diose ma'.

¹⁰ Ne nanó rá núj che'é sayuun, tzaj ne niha' rá núj rihaan Diose uún a. Ne sí nique me núj, tzaj ne avii sa' doj que'ee yuvi', 'yaj núj a. Ne taj si'yaj núj, tzaj ne cunudanj chumi' nihánj me si'yaj núj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Pabló cunuu 'ee rá nij sí man Corinto ni'yaj nij so' man nij tuvi' Pabló a

¹¹ Dan me se nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj sij man chuman' Corinto daj vaa nimán núj a. Dan me se ne'en soj se vaa 'ee ndo'o rá núj man soj á.

¹² Nuveé che'e se vaa qui'yaj núj me nanó rá soj ma'. Maan che'é se ne nucuaj rá soj man núj ro', che'é dan nanó rá soj adonj.

¹³ Daj se uun rá nii ne'en nii ta'nú nii ro', danj vaa uun raj ne'enj man soj, ne che'é

dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa, ase vaa qui'yaj núj che'é soj ro', danj qui'yaj uún soj che'é núj, ne gaa nucaj rá soj man núj á.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún ní tanáj ní chrej chí'íi, ne cunu sa' nimán ní rihaan Diose a

¹⁴ Se guun guun tuví' soj ga nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ma'. Se guun qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij so' ma'. Asa' ca'vee cuyaán gaa rej ranga' ga rej rmi', rá soj ga. Che'é dan, asa' ca'vee guun tuví' síi me rá qui'yaj sa' ga síi me rá qui'yaj cacun', rá soj ga.

¹⁵ Asa' ca'vee cuyaán gaa rá Jesucristó ga síi chree, rá soj ga. Ne ca'vee cuyaán gaa rá síi amán rá ni'yaj man Diose ga síi na'vej rá cuchuman rá, rá soj na'. Taj ma'.

¹⁶ Ne xa' ní' sji noco' man Diose, tzaj ne asa' ca'vee cunu chre' ní' ga ya'anj cacóy yuvií, rá soj ga. Xa' ya'anj cacóy yuvií, tzaj ne ne vaa i'na' yo' ma'. Ne xa' Diose, tzaj ne síi vaa i'na' me so', ne ne so' nimán ní' ei. 'Q cuyaán vaa nana nihánj ga nana ca'mii Diose gaa naá gaa cataj Diose:

—Cayaán 'unj ga nij so', ne cachee 'unj ga nij so', ne guún 'unj Diose noco' nij so', ne guun nij so' yuvií tumé 'unj man a —taj Diose gaa naá che'é ní' sji noco' man so' a.

¹⁷ Ne cataj uún Diose rihaan ní' sji noco' man so':

—Che'é dan guun yaníj soj rihaan nij síi chí'íi yo', ne a 'ó se chí'íi se qui'yaj soj, gaa ne nacaj 'unj man soj,

¹⁸ ne guun Rej soj manj, ne guun soj ta'núj a. Veé danj sji nana cataj xna'anj 'unj sji 'náj ra'a man soj rihaan soj, ne sji guun nucaj qui'yaj nu' nana nihánj mej adonj —taj uún Diose rihaan ní' a.

7

¹ Dan me se nu' nana nihánj nana ca'mii ya Diose gaa naá ro', ca'mii Diose nana yo' rihaan ní', tinuj, nocoj. Che'é dan quiríi yaníj ní' man cunudanj se chí'íi qui'yaj ní' asij rque do', man cunudanj se chí'íi man nimán ní' do', ne gaa cuj nimán ní' á. Ne naquí'yaj sa' inanj ní' nimán ní', che'é se uxrá aráj cochroj ní' rihaan Diose á.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun niha' rá Pablo cuno so' nana se vaa cuno nij síi man Corinto se nana Pablo a

² Me rá núj ve'é ca'mii soj ga núj á. 'Q se a 'ó soj ne qui'yaj chí'íi núj man ma'. A 'ó soj ne tiha' yu'unj núj man ma'.

³ Dan me se nuveé che'e se me rá 'unj cuta' 'unj cacun' xraá soj me a'mij danj ma'. 'Q se aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa 'ee uxrá rá núj man soj, ne ca'vee se gaa i'na' ní' do', ca'vee se cavi' ní' do', tzaj ne yo' o' gaa 'ee rá núj man soj nanj adonj.

⁴ Inanj nucaj ndo'o rá 'unj ni'yaj 'unj man soj se vaa ve'é qui'yaj soj, ne niha' ndo'o rá 'unj ni'yaj 'unj man soj, ne nda' se sayuun ran' núj, tzaj ne uun niha' ndo'o raj adonj.

⁵ Dan me se ca'anj núj estadó Macedonia, tzaj ne taj se 'yá' cane sa' núj a ma'. 'Q se qui'yaj ndo'o nii sayuun man núj, ne vaa yuvií ca'mii cunu' ga núj, ne cuchu'vi' ndo'o núj a.

⁶ Tzaj ne Diose me síi racuíj ndo'o man nij síi ni'yanj nimán, ne dan me se racuíj ndo'o Diose man núj se vaa ca'na' tinú' Titó rihaan núj, qui'yaj Diose, ne cunu cuj rá núj, qui'yaj so' a.

⁷ Ne veé uún so' me síi cataj xna'anj rihaan núj se vaa guun niha' rá so' quene'en so' man soj, ne cataj xna'anj so' se vaa me ndo'o rá soj quene'en soj man núj do', se vaa nanó rá soj che'é síi qui'yaj cacun' 'nij sca'núj soj do', se vaa niha' rá soj ca'mii sa' soj che'é núj do', ne che'é dan doj a guun niha' raj adonj.

⁸ Dan me se nda' se quinano' rá soj, qui'yaj yanj cartá ca'néj, tzaj ne cunaj qui'yaj, raj ei. 'Q se quinano' rá soj che'é se cataj xna'anj 'unj che'é cacun' tumé soj, tzaj ne ne'én 'unj cuano se vaa ya quinano' rá soj doj güii, qui'yaj yanj cartá yo' chuguanj. Dan me se ne guun niha' raj gaa cachronj nana nucaj yo' rihaan soj ma'.

⁹ Tzaj ne yaj me se guun niha' raj, ne nuveé che'e inanj se quinano' rá soj me guun niha' raj ma'. Che'é se tanáj soj cacun' tumé soj, ne canicaj nimán soj ro', che'é dan guun niha' raj adonj. 'Q se quinano' rá soj, ne canicaj nimán soj ndaa vaa me rá Diose qui'yaj soj, ne che'é dan ne quiran' soj sayuun, qui'yaj núj a ma'. Tananj a cavii sa' soj doj, qui'yaj núj adonj.

¹⁰ 'Q se sese quinano' rá ní' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj ní', ne canicaj nimán ní', ne cavii sa' ní', ne guun rá ní' se vaa sa' qui'yaj Diose che'é ní' adonj. Tzaj ne sese quinano' rá ní' ndaa vaa nanó rá nij síi man rihaan chumii nihánj, ne quirí' nu' nimán ní' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

¹¹ 'Q se xcaj soj cuentá se vaa ve'é ndo'o qui'yaj soj, che'é se quinano' rá soj che'é cacun' qui'yaj soj, qui'yaj Diose á. 'Q se cunaj ca'mii soj che'é nana ca'mii núj do', ne niha' rá soj ni'yaj soj cacun' tumé yuvií 'nij sca'núj soj do', caráj cochroj ndo'o soj ni'yaj soj Diose do', guun rá soj quene'en soj man núj do', guun niha' rá soj qui'yaj soj sayuun man síi qui'yaj cacun' do' a. Nu' nihánj qui'yaj soj, tihaan soj se vaa nuveé sji tumé cacun' me ma'an soj ma'. 'Q se síi sa' me soj nanj ei.

¹² Nuveé che'e síi tumé cacun' me qui'yáá 'unj yanj cartá yo' ma'. Nuveé che'e síi qui'yaj so' cacun' rihaan me qui'yáá 'unj

yanj cartá yo' ma'. 'O se qui'yáá 'unj yanj cartá yo' che'é se guun rá 'unj xcaj ma'an soj cuentá se vaa niha' rá ma'an soj cunō soj nana ca'mii núj rihaan soj, che'é se nocō' nu' ní' man Diose adonj.

¹³ Ne che'é se vaa qui'yaj soj ro', che'é dan guun niha' rá núj nanj adonj.

Ne dan me se guun niha' rá núj che'é se cunuu cujij rá síi cu'naj Titō ne guun niha' rá so', qui'yaj soj a.

¹⁴ Dan me se ca'mii 'unj nana sa' rihaan síi cu'naj Titō che'é soj, ne quisij ya nu' nana ca'mii 'unj rihaan so' che'é soj vaa ei. Dan me se ya vaa nu' nana a'mii núj rihaan soj, ne ya vaa nana ca'mii núj rihaan Titō, ne che'é dan taj a yo'ó chrej na'aj nó rihaan 'unj ma'.

¹⁵ Ne nuu rá síi cu'naj Titō se vaa uxrá ve'é cunō soj nana cataj xna'anj so' rihaan soj, ne uxrá caráj cochroj soj rihaan so' asij cuchí' so' rihaan soj, ne cuchu'vi' soj caxrii yuvaa so' man soj a. Che'é dan uxrá doj 'ee rá so' man soj chuguanj.

¹⁶ Guun niha' rá 'unj, che'é se ca'vee gaa nucuaj yá yá 'unj man soj adonj.

8

Nana niháanj taj xna'anj daj qui'yaj nij síi man Corinto, ne quirii nij so' sa'anj rihaan nij síi man Jerusalén a

¹ Ne cataj xna'anj núj rihaan soj che'é se luj qui'yaj Diose che'é nij síi sa' nocō' man Diose man estadō Macedonia, tinuj, nocōj.

² Dan me se quiran' uxrá nij so' sayuun, tzaj ne guun niha' uxrá rá nij so', ne nda' se síi nique ndo'o me nij so', tzaj ne guun niha' rá nij so' quirii nij so' sa'anj rihaan tinúú nij so' síi nique a. Nda' rá se 'yaj síi ru'vee 'yaj nij so' nanj adonj.

³ Dan me se cavii raā ma'an nij so' rque nij so' nu' se vaa guun nucuaj nij so' rque nij so' ei. Nuveé sij quirii sa'anj me nij so' vaa, tzaj ne quirii nij so' nocōo sa'anj adonj.

⁴ Ne cachín ni'yaj uxrá nij so' rihaan núj se vaa qui'yaj núj se ndo'o ca'vej núj qui'yaj nij so' ndaa vaa qui'yaj yo'ó tinúú ní' síi quirii sa'anj rihaan yo'ó nij síi sa' nocō' man Diose,

⁵ ne doj a qui'yaj nij so' rihaan se vaa me rá núj qui'yaj nij so' nanj chuguanj. Dan me se asino yaan guun rá nij so' qui'yaj nij so' nu' se vaa me rá síi 'nij ra'a man ní' qui'yaj nij so', gaa ne guun rá uún nij so' qui'yaj nij so' nu' se vaa me rá núj qui'yaj nij so', ne dan me se sa' uxrá cunō nij so' rihaan Diose nanj adonj.

⁶ Che'é dan cataj xna'anj núj rihaan síi cu'naj Titō se vaa cuchí' so' rihaan soj sij ne chuman' Corinto, ne cataj so' se vaa ase vaa qui'yaj nij síi man estadō Macedonia ro', danj gaa ca'vee qui'yaj ma'an nij soj uún,

gaa ne quisij quirii taran' soj sa'anj rihaan nij síi nique yo' ei.

⁷ Dan me se 'yaj suun ndo'o nij soj nu' suun sa' adonj. Tzaj ne soj me se veé danj síi nucuaj ndo'o rá man Jesucristō me soj do', síi a'mii sa' me soj do', síi avii raā me soj do', síi niha' rá qui'yaj suun me soj do', síi 'ee rá man núj me soj do' ei. Che'é dan guun soj síi rii ndo'o sa'anj rihaan tinúú á.

⁸ Se ca'né' 'unj suun rihaan soj daj qui'yaj soj ma'. Maan se me rá 'unj xcaj 'unj cuentá sese ya ya 'ee rá soj tinúú soj ndaa vaa 'ee rá nij síi man Macedonia tinúú nij so' a.

⁹ 'O se aj ne'en soj se vaa qui'yaj ndo'o Jesucristō sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é ní' á. Dan me se ru'vee ndo'o so' gaa cayáán so' rej xta', tzaj ne naqui'yaj nique so' man so' ne ca'na' so' rihaan chumij niháanj che'é ní', gaa ne che'é se danj qui'yaj so' ro', che'é dan cavii sa' doj ní' nanj adonj.

¹⁰ Maan se cataj xna'anj 'unj se vaa me raj qui'yaj soj á. Ne'en soj se vaa yo' cachén qui'yaj suun ndo'o soj, ne guun che'e soj racuíj soj man nij síi nique, ne che'é dan cavii sa' soj doj, sese

¹¹ tinavij soj suun guun che'e soj ei. Dan me se ase vaa ya ya guun niha' rá soj racuíj soj asij tacóo gaa guun che'e soj ro', veé danj guun rá soj tinavij soj nu' suun yo', ne racuíj soj sa'anj guun nucuaj soj man nij síi nique ei.

¹² Sese ya ya rii nimán soj rque soj sa'anj yo', ne guun niha' rá Diose nacaj Diose sa'anj guun nucuaj soj rque soj a. Se cataj Diose rque soj doj sa'anj, sese se guun nucuaj soj qui'yaj soj danj ma'.

¹³ Nuveé che'e se me rá núj cunuu nique soj ne cunuu ru'vee yo'ó yuvij me a'mii núj danj ma'. 'O se me rá núj cuyaān gaa nu' nij tinuj ní' adonj.

¹⁴ Maan se cuano niháanj ro', vaa ndo'o sa'anj rihaan soj, ne nique ndo'o yo'ó tinúú ní', ne che'é dan nō xcúun soj racuíj soj man nij so' ei. Ne xraj, ne cachijn sa'anj rihaan soj, ne sese vaa sa'anj rihaan yo'ó tinúú ní', ne racuíj nij so' man soj, gaa ne cuyaān gaa nij tinuj ní' a.

¹⁵ Ne ase vaa nana niháanj ro', danj vaa nana nō rihaan danj Diose che'é nij yuvij israelitá, taj yo': "Ne quinaj se chá rihaan síi vaa ndo'o se chá rihaan má. Tananj uún, ne ne cachijn se chá rihaan síi vaa doj se chá rihaan ma'", taj nana yo' a.

¹⁶ Nago' uxrá núj graciá rihaan Diose, che'é se ase vaa me ndo'o rá núj racuíj núj man soj ro', danj vaa guun ndo'o rá síi cu'naj Titō racuíj so' man soj, qui'yaj Diose chuguanj.

¹⁷ Dan me se cunō so' nana cataj xna'anj núj rihaan so' se vaa ca'anj so' chiháán soj, tzaj ne guun niha' rá ma'an so' racuíj so'

man soj, ne che'é dan quirii nimán so' ca'anj so', ne dan me se ca'anj so' chiháan so' a.

¹⁸ Ne cuchí' yo'ó tinúú ní' ga síí cu'naj Titó, ne yo'ó so' ro', me síí a'mii natáj ndo'o se-nanā Diose nanā sa', ne che'é dan ve'é a'mii taran' nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó ni'yaj nij so' man so' ei.

¹⁹ Ne ca'ne' taran' nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó suun rihaan so' ca'anj so' ga núj račuíj so' man núj tačuachén núj sa'anj yo' rihaan nij síí niqúe yo', gaa ne uxrá ve'é ca'mii yuvií che'é síí 'njí ra'a man ní', ne guun niha' doj rá ma'an núj qui'yaj suun núj suun yo' chuguaj.

²⁰ Tzaj ne na'vej rá núj cataj yuvií se vaa caxríj yuve núj ta'aj sa'anj ma'.

²¹ 'Q se nuchruj raā núj daj qui'yaj núj ne guun niha' rá síí 'njí ra'a man ní' ni'yaj so' man núj, ne guun niha' rá yuvií uún ni'yaj nij yuvií man núj adonj.

²² Ne ca'nej uún núj man yo'ó tinúú ní' ga roj so' á. Guun que'ee uxrá quene'en núj se vaa sij ya ya me rá qui'yaj suun me so', ne yaj ro', guun ya rá so' se vaa ya ya račuíj soj man nij síí niqúe, ne che'é dan niha' doj rá so' qui'yaj suun so' che'é soj nanj adonj.

²³ Dan me se xa' tinú' Titó, tzaj ne síí 'yaj suun ga 'unj me so', 'yaj suun so' che'é ma'an soj, ne yavíj roj tinúú ní' ro', síí cune' nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó cutumé sa'anj yo' me roj so', ne ve'é ca'mii yuvií che'é Jesucristó, qui'yaj roj so' nanj adonj.

²⁴ Che'é dan gaa 'ee rá soj man nij so', ne ve'é ndo'o qui'yaj soj ga nij so', gaa ne quisij ya 'unj nanā ve'é ca'mii núj che'é soj rihaan nij so', ne quene'en taran' nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó daj qui'yaj soj ei.

9

¹ Taj che'é cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é sa'anj quirii soj rihaan nij síí sa' noco' man Diose ma'.

² 'Q se aj ne'en 'unj se vaa guun niha' rá soj quirii soj sa'anj rihaan nij so', ne ve'é ca'mii 'unj rihaan nij tinúú ní' síí man estadó Macedonia che'é soj, cataj 'unj: "Yo' cachén ro', guun che'e nij síí man estadó Acaya quirii nij so' sa'anj rihaan nij síí sa' noco' man Diose adonj", taj 'unj che'é soj, gaa ne guun niha' doj rá que'ee nij so' quirii ma'an nij so' sa'anj a.

³ Tzaj ne ca'nej 'unj nij tinúú ní' cuchí' nij so' rihaan soj, ne račuíj nij so' man soj qui'yaj soj nu' se vaa cataj xna'anj 'unj che'é soj rihaan nij síí man estadó Macedonia a. Me rá 'unj račuíj nij so' man soj naqui'yaj chre' soj sa'anj yo', gaa ne quisij ya nu' nana ca'mii núj che'é soj, raj a.

⁴ 'Q se sese cuchí' ta'aj nij síí man estadó Macedonia chiháan soj ga núj, ne sese xcaj nij so' cuentá se vaa taj vaj sa'anj nuu chre' qui'yaj soj, ne guun na'aj uxrá núj ei. Ne

guun na'aj doj ma'an soj che'é nanā ca'mii núj se vaa guun ya rá núj se vaa quirii soj sa'anj adonj.

⁵ Che'é dan guun rá núj se vaa ca'nej núj man nij tinúú ní' cuchí' nij so' rihaan soj chuguaj. Dan me se asino yaan cuchí' nij tinúú ní' rihaan soj, ne račuíj nij so' man soj naqui'yaj chre' soj sa'anj yo', ne asa' cuchí' núj, gaa ne aj cunuu chre' sa'anj yo' a. 'Q se danj qui'yaj soj, gaa ne se gaa nanj guun rá nij síí man Macedonia se vaa na'vej rá soj qui'yaj soj se vaa cataj soj a. 'Q se quene'en nij so' se vaa ya me rá soj qui'yaj suun soj nu' suun yo' ei.

⁶ Dan me se ne'en soj se vaa síí unō doj tzin' 'núú ro', doj tan' quirii so', ne síí unō noco' uxrá 'núú ro', noco' uxrá tan' quirii so', ne ase vaa ran' síí unō 'núú ro', danj quirian' soj che'é sa'anj rque soj vaa adonj.

⁷ Xcay yo'q yo'q soj cuentá me daj sa'anj rque yo'q soj, ne se quinanó rá soj che'é sa'anj rque soj mei. Se cataj soj se vaa man che'é se nō xcúún soj rque soj sa'anj, che'é dan rque soj ma'. 'Q se síí niha' rá quirii sa'anj rihaan tinúú ro', ee rá Diose man so' adonj. Che'é dan inan' sa'anj rii nimán soj ro', go' soj á.

⁸ Ne guun nucuaj Diose rque ndo'o Diose nu' se sa' man soj, ne ca'vee se me ma'an sayuun quiran' soj, tzaj ne ngan' nicaj soj nu' se cachin man soj, ne guun nucuaj soj qui'yaj soj nu' suun sa' ca'ne' Diose rihaan soj chuguaj.

⁹ Ase vaa nanā nihánj vaa nanā nō rihaan danj Diose, taj yo': "Síí niha' rá račuíj man nij síí niqúe ro', daj chihāa mǐj se quini'yón Diose se sa' qui'yaj so' a ma'", taj danj Diose a.

¹⁰ Dan me se Diose me síí rque 'núú rihaan síí unō naa, ne Diose me síí rque se chá rihaan síí na'aan rque, ne cavii sa' uxrá nij tinúú ní' che'é se sa' qui'yaj soj, qui'yaj uún Diose ei.

¹¹ Ne me a' se sa' nicaj soj, gaa ne guun niha' doj rá soj račuíj soj man tinúú ní', ne nago' tinúú ní' gracia rihaan Diose che'é se vaa rque soj sa'anj man núj tačuachén núj rihaan nij so' ei.

¹² Ne xa' suun qui'yaj suun ní' che'é tinúú ní', tzaj ne nuvee inan' suun qui'yaj suun ní' yan carāa rque nij síí sa' noco' man Diose me yo' ma'. 'Q se suun qui'yaj suun ní' yan nago' ndo'o yuvií gracia rihaan Diose me suun yo' adonj.

¹³ Ne quene'en nij yuvií se vaa ya uno soj se-nanā Jesucristó nanā sa' noco' ní', ne quene'en nij yuvií se vaa niha' rá soj rque soj si'yaj soj man nij síí sa' yanj chuman' Jerusalén do', man taran' nij tinúú ní' do', ne che'é dan guun ya rá nij so' se vaa ya ya sij noco' man Diose me soj, ne ve'é uxrá ca'mii nij so' che'é Diose a.

¹⁴ Ne cunuq 'ee rá ma'an nij tinúú n'í man chuman' Jerusalén man soj, ne cachinj ni'yaj nij so' rihaan Diose che'é soj, che'é soj uxrá racuij Diose man soj qui'yaj suun soj che'é nij so' nanj ei.

¹⁵ Nagó' uxrá n'í gracia rihaan Diose che'é se ve'é uxrá qui'yaj Diose che'é n'í, ne daj chihaa mij se guun nucuaj n'í cataj n'í nu' se vaa qui'yaj Diose che'é n'í a ma'.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún nij síi man Corinto cunq nij so' rihaan Pabló, ne se cuno nij so' rihaan nij síi tiha' yu'unj a

¹ Xa' 'unj sij cu'naj Pabló, tzaj ne me rá 'unj gaa 'unj ndaa rá se vaa ma'an Jesucristó adonj. Dan me se na'vej rá 'unj caxrii yuvaa 'unj man soj ma'. Maan se ve'é inanj ca'mij ga soj, raj a. Ne'en soj se vaa vaa yuvii 'nij sca'núj soj taj se vaa ve'é uxrá a'mii 'unj rihaan soj gaa nicún' 'unj rihaan soj, tzaj ne axrii yuvaa 'unj man soj gaa nicun' yanij 'unj a. Danj tu'va nij yuvii yo', tzaj ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj

² se vaa qui'yaj soj se ndo'o, ne se qui'yaj tuchi' soj cumán soj, ne asa' cuchi' 'unj, gaa ne se caxrii yuvaa 'unj man soj man ruguanj. Ya quisij rá 'unj caxrii yuvaa 'unj man nij síi taj se vaa inanj 'yaj núj se vaa me rá nee man núj qui'yaj núj nanj á. Tzaj ne taj che'é caxrii yuvaa 'unj man ma'an soj, sese ve'é qui'yaj soj ma'.

³ Dan me se vaa i'na' nee man núj cuano, tzaj ne ne unu' ma'an nee man núj ga síi chree ma'.

⁴ Xa' se nucuaj núj, tzaj ne nuvee se nucuaj man rihaan chumi' nihánj me yo' ma'. 'Q se se nucuaj rque ma'an ya Diose man núj me yo' adonj. Che'é dan guun nucuaj núj qui'yaj canaan núj rihaan cunadanj nij síi me rá cunu' ga Diose, ne dan me se tirj' núj nana tiha' yu'unj nana avii raq yuvii,

⁵ ne tirj' núj nu' nana aráan chrej rihaan yuvii cunq nij yuvii se-naña Diose, gaa ne guun rá nij yuvii cunq nij yuvii rihaan Jesucristó, qui'yaj núj a.

⁶ Ne asa' cuno ma'an soj rihaan Diose, ne guun nucuaj núj qui'yaj núj sayuun man cunadanj nij tuvi' soj síi na'vej rá cunq rihaan Diose ei.

⁷ Dan me se ni'yaj sa' soj man núj, ne xcaj soj cuentá daj vaa núj, ne sese vaa yo'q tuvi' soj me rá se vaa ya ya noco' so' man Jesucristó, ne xcaj so' cuentá se vaa ase vaa noco' so' man Jesucristó ro', ta'nga' danj vaa noco' ma'an núj uún man Jesucristó nanj adonj.

⁸ Dan me se ne'en soj se vaa ca'ne' síi 'nij ra'a man n'í suun rihanj, ne veé dan me se na'vej rá so' tirj' 'unj man soj ma'. 'Q se me rá so' cavii sa' soj doj qui'yaj nanj adonj. Ne

ca'vee se ve'é ca'mij che'é suun atá 'unj, tzaj ne se guun na'aj 'unj daj chihaa mij ma'. 'Q se ma'an ya síi 'nij ra'a man n'í ca'ne' suun rihanj se vaa ya no xcúnj ca'nej suun rihaan soj se vaa naqui'yaj sa' soj doj nimán soj adonj.

⁹ Dan me se na'vej uxrá rá 'unj guun rá soj se vaa maan che'é se me rá 'unj tuchu'vi' 'unj man soj me a'neé 'unj nij yanj cartá rihaan soj a mei.

¹⁰ 'Q se ne'en soj se vaa cataj ta'aj nij síi 'nij sca'núj soj se vaa nda' se nana nucuaj achrón 'unj rihaan yanj cartá, tzaj ne gaa nicún' 'unj rihaan soj, ne ne guun nucuáa 'unj ca'mii sca' 'unj rihaan soj, taj nij so' a. Maan se taj yu'vee nó nana a'mii 'unj rihaan soj gaa nicún' 'unj rihaan soj, taj nij so' a.

¹¹ Tzaj ne xcaj nij síi a'mii danj cuentá se vaa ase vaa nana achrón núj rihaan yanj cartá gaa nuvi' núj yáan ga soj ro', ta'nga' danj gaa suun qui'yaj suun núj asa' cuchi' núj rihaan soj adonj.

¹² Dan me se xa' nij síi a'mii danj, tzaj ne taj nij so' se vaa sa' uxrá vaa ma'an nij so', ne che'é dan se quisij rá núj cataj núj se vaa 'yaj nij so' ndaa vaa 'yaj ma'an núj a. 'Q se ne'en núj se vaa nuvee sij acaj cuentá me nij so' ma'. 'Q se ma'an nij so' taj se vaa cunadanj yuvii 'yaj tucuáan noco' nij so' ro', me síi sa', ne taj uún nij so' se vaa ma'an nij so' me síi sa' doj rihaan yo'ó nij yuvii noco' tucuáan noco' ma'an nij so', ne inanj danj tu'va nij so',

¹³ tzaj ne daj chihaa mij se ca'mii xta' núj ndaa vaa tu'va nij so' danj ma'. Maan se inanj che'é suun ca'ne' ma'an Diose rihaan ma'an núj me ca'mii núj a. Ne Diose me síi ca'ne' suun rihaan núj nata' níj se-naña Diose ndaa rihaan ma'an soj nanj adonj.

¹⁴ Dan me se ne 'anj núj qui'yaj suun núj rej na'vej rá Diose ca'anj núj ma'. 'Q se me rá Diose cuchi' núj rihaan soj cataj xna'anj núj se-naña Jesucristó nana sa' rihaan soj, ne danj qui'yaj núj, ne asino núj me síi cataj xna'anj se-naña Jesucristó rihaan soj nanj adonj.

¹⁵ Dan me se se ca'mii xta' núj che'é se vaa qui'yaj yo'ó yuvii ma'. Se cataj núj se vaa ma'an núj me síi qui'yaj se vaa qui'yaj suun yo'ó yuvii ma'. Ne nó xcúún núj qui'yaj núj danj ma'. Maan se na'vij ndo'o núj se vaa cuchuman doj rá soj ni'yaj soj man Diose, gaa ne uxrá doj qui'yaj suun núj sca'núj soj, ndaa vaa me rá Diose qui'yaj núj,

¹⁶ gaa ne ndaa guun nucuaj núj cataj xna'anj núj se-naña Diose nana sa' rihaan nij yuvii man yo'ó chuman' gan' doj uún a. Tzaj ne taj che'é cataj núj se vaa ma'an núj me síi qui'yaj se vaa qui'yaj suun yo'ó so' a ma'.

17 'Q se síi me rá ca'miij sa' che'é ma'an ro', no xcuún so' cataj so' se vaa sa' qui'yaj so' canoco' so' man síi 'njj ra'a man ní' ei.

18 'Q se sese cataj yo' o so' se vaa ma'an so' qui'yaj sa', ne taj se 'yaj ma'. Tzaj ne sese cataj síi 'njj ra'a man ní' se vaa sa' qui'yaj so', ne ya ya sa' qui'yaj so' chuguanj.

11

1 Me rá 'unj ca'vej rá soj ca'miij snuj 'unj doj rihaan soj ei. 'Q se danj vaa ma'an, tzaj ne 'o se caraá x'naa soj doj chuguanj. Dan me se yo' o danj qui'yaj soj nanj a.

2 Dan me se ase vaa me ndo'o rá Diose cutumé Diose man soj ro', danj vaa me rá 'unj cutumé 'unj man soj ei. 'Q se ase vaa yo' o chana yaan taj cacun' tumé ro', danj vaa cunudanj nij soj rihaan 'unj, ne cataj 'unj rihaan Jesucristó se vaa ya nacaj so' man soj canoco' soj man orún' so', taj 'unj rihaan so' ei.

3 Tzaj ne chu'ví' 'unj se vaa ase vaa tiha' yu'unj xcuáá man chana cu'naj Eva gaa naá ro', danj gaa tiha' yu'unj síi chree man soj, ne se guun nucuj soj xcaj sa' soj cuentá, gaa ne tanáj xco soj man nana sa' nari' soj gaa canoco' soj man Jesucristó, raj nanj adonj.

4 'Q se ca'vee se ca'na' me ma'an yo' o so' rihaan soj, ne ca'vee se nata' so' yo' o nana rihaan soj che'é Jesucristó, ne ca'vee se ino doj gaa se-nana so' ga se-nana núj, tzaj ne nuveé sij rihuun rá me soj a ma'. Ase ra'yanj tanáj xco soj Nimán Diose canoco' soj yo' o nana xee.

5 Taj che'é tiha' yu'unj nij síi ca'na' man soj ma'. 'Q se sij sa' ndo'o me nij so', rá soj, ne apóstol cune' Jesucristó man me nij so', rá soj, tzaj ne nuveé sij sa' doj me nij so' rihaan 'unj, rá 'unj a ma'.

6 Nda' se ataa nari' sa' 'unj ca'miij natáj 'unj rihaan soj, tzaj ne aj ne'en soj se vaa sij avii raq mej, ne nu' se vaa qui'yaj núj ve'é qui'yaj núj, quene'en cunudanj soj nanj adonj.

7 Ne'en soj se vaa ne ca'ne'e 'unj sa'anj man soj gaa ca'miij natáj 'unj se-nana Diose nana sa' rihaan soj ma'. Ne dan me se nuu niqué 'unj doj, tzaj ne cavii sa' soj doj adonj. Che'é dan nij qui'yaá 'unj, rá soj na'. Cacun' me se vaa qui'yaj, rá soj na'.

8 Ne nicaj 'unj sa'anj rqué nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó síi man yo' o chuman', ne cutún' 'unj sa'anj yo' yan guun nucuaá 'unj qui'yaj suun 'unj che'é soj nanj adonj.

9 Ne gaa cayáan 'unj ga soj, ne gaa cachiin rasuun mán 'unj, ne a 'o rasuun ne cachinj 'unj man soj a ma'. Maan se nij tinúú ní' nij síi ca'na' estadó Macedonia ro', rqué nij so' nu' se vaa cachiin manj, ne dan me se ne caraá chrúú 'unj a doj rihaan soj a ma'. Dan me se veé danj qui'yaj rej rihaan, ne se caráj chrúj rihaan soj, raj man adonj.

10 Che'é se yanj Jesucristó ga 'unj, che'é dan ne'en soj se vaa ya vaa nana a'mii 'unj rihaan soj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj cuano se vaa se guun daj chihaa mij cataj yuvij man estadó man soj se vaa quita'aj se-sa'anj soj ma'.

11 Me che'é tu'vaj danj, rá soj ga. Danj tu'vaj che'é se ne 'ee raj man soj, rá soj na'. Taj ma'. 'Q se Diose me síi ne'en se vaa ya ya 'ee rá 'unj man soj ei.

12 Tzaj ne ne'en soj se vaa me rá yo' o nij so' cataj nij so' se vaa 'o cuyaan vaa se 'yaj núj ga se 'yaj nij so', ne che'é dan ase vaa 'yaá 'unj cuano ro', ta'nga' danj qui'yaá 'unj xraj, ne se ca'néj 'unj sa'anj man soj ma'. Ne se ca'vee cataj nij so' se vaa 'o cuyaan 'yaj nij so' ga núj a ma'.

13 Dan me se taj nij so' se vaa me nij so' apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so', tzaj ne a'mii ne nij so', ne dan me se 'yaj suun nij so' rihaan soj, tzaj ne tiha' yu'unj nij so' man soj nanj adonj. Ne ase vaa apóstol cune' Jesucristó man ro', danj vaa nij so' rihaan soj a.

14 Tzaj ne taj se 'yaj sese cuchumán rá soj ni'yaj soj man nij so' ma'. 'Q se ma'an síi chree cu'naj Satanás naqui'yaj ino man, ne naqui'yaj síi chree yo' man yo' yo' o se-mozó Diose chuguan ndo'o, ne tiha' yu'unj so' man soj nanj adonj.

15 Ne ase vaa 'yaj síi chree ro', danj 'yaj uún nij so' a. Che'é dan, nuveé se ya'anj tiha' me yo', sese ne'en nij síi 'yaj suun che'é síi cu'naj Satanás qui'yaj nij so' danj a ma'. Ca'vee natuna nij so' man ma'an nij so' guun nij so' síi 'yaj suun che'é rej cunju sa' nimán yuvij ei. Tzaj ne che'é se 'yaj ndo'o nij so' sayuun ro', che'é dan uxrá quiran' nij so' sayuun nu' cavii nu' ca'anj adonj.

16 Dan me se cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj se vaa se guun cataj soj se vaa sij snúú mé 'unj ma'. Ca'vee se sij snúú ya sa' mé 'unj rá soj, tzaj ne ve'é nacaj soj manj, ne ve'é cunjo soj nana ca'miij, ne ca'miij xta' 'unj doj che'é ma'anj ndaa ase vaa 'yaj yo' o nij so' ei.

17 (Nuveé nana rqué síi 'njj ra'a man ní' rihaan 'unj me nana nihánj nana ca'miij 'unj rihaan soj cuano ma'. Tananj che'é se snúú rma'anj, don ca'miij 'unj nana nihánj rihaan soj nanj ei.)

18 Dan me se che'é se que'ee yuvij a'mii xta' che'é se vaa qui'yaj ma'an nij so' ro', che'é dan ca'miij xta' ma'an 'unj doj rihaan soj gaa ei.

19 'Q se ne'en 'unj se vaa síi avii ndo'o raq me soj, rá ma'an soj, ne che'é dan ne ne'en soj se vaa sij snúú me nij síi ca'na' rihaan soj, ne che'é dan niha' rá soj ve'é cunjo soj rihaan nij so' a.

20 Ne nda' se rii ta'nga' ndo'o nij so' rihaan soj do', nda' se a'néj nij so' nu' si'yaj soj do', nda' se tiha' yu'unj nij so' man soj do', nda'

se sa' doj vaa nij so' rihaan soj rá nij so' do', nda' se ase vaa sí oxro xruu soj vaa nij so' do', tzaj ne ve'é uno soj rihaan nij so' á.

²¹ Che'é dan guun na'aj núj doj tzin' rihaan soj, che'é se ne guun nucauj núj qui'yaj núj se nij yo' rihaan soj a mei. 'Q se che'é se ne quisij rá núj qui'yaj quij núj ro', che'é dan sa' doj vaa yo'ó nij so', rá soj asanj.

Ne nda' se nana snuj me nana nihánj, tzaj ne ase vaa quisij rá nij so' ca'mii xta' nij so' ro', danj gaa quisij rá ma'anj ca'mii xta' ma'anj rihaan soj ei.

²² Dan me se yuvij israelitá me nij so', taj nij so' na'. 'Q se veé danj sij israelitá me ma'anj uún nanj á. Noco' xna'anj tuvij' nij so' ga sí cu'naj Abraham sí cane gaa naá, taj nij so' na'. 'Q se veé danj sij noco' xna'anj tuvij' ga so' mej uún nanj ei.

²³ 'Yaj suun nij so' che'é Jesucristó, taj nij so' na'. 'Q se veé danj qui'yaj suun gaa 'unj do', nanj á. 'Q se nihánj me nana snuj cataj 'unj rihaan soj se vaa 'unj me sí 'yaj suun doj che'é Jesucristó rihaan nij so' nanj ei. Dan me se 'unj nihánj ro', me sí qui'nij doj taga' che'é Jesucristó rihaan nij so' do', uxrá go' nii cuartá xráá 'unj che'é Jesucristó do', que'ee güii daj doj se cavi' 'unj che'é Jesucristó do',

²⁴ quisij 'un' ya quita'aa nij sí uun chij rihaan nij yuvij israelitá manj, ne icó xnu' ca'anj ya go' nij so' cuartá xráa.

²⁵ Va'nuj go' nii chruun xráa. Ne yuun go' nii yahij manj a. Quisij va'nuj quirí' rihoo vaj 'unj rihaan na ya'anj, ne ca'anj cunuuj rihoo yo' rque na ya'anj, ne 'o güii 'o yan' quitaá 'unj rihaan na ya'anj cunuuj ndo'o ya a.

²⁶ Dan me se aj cachéé ndo'oj nu' nij chrej, ne vaa ndo'o sayuun quirán' 'unj rihaan chráá do', che'é sí ituu do', che'é nij sí israelitá ne noco' man Jesucristó do', che'é nij sí yanj do', che'é yuvij yanj chuman' do', che'é nij yuvij yanj quij do', che'é na ya'anj do', che'é sí tihá' yu'unj manj se vaa tinúj me nij so' do' á.

²⁷ Dan me se aj sún ndo'o quirán' 'unj rihaan nij sayuun, ne que'ee yan' ne ca'vee cotoj, ne ta'aj güii me se quina'aan ndo'o rquej, ne yo'ó ta'aj güii canacoj ndo'oj na, ne quisij que'ee ndo'o ne quirij chraa chaj, ne ta'aj güii me se go' ndo'o ya nuvij xráa, ne yo'ó ta'aj güii me se ne quirí' yá 'unj yatzij caráan xráá 'unj uún, ne dan me se vaa canj yá 'unj nda' rasuun nanj á.

²⁸ Tzaj ne se ca'mii 'unj che'é yo'ó sayuun quirán' 'unj a ma'. Maan se nihánj nanó rá 'unj che'é cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man 'o 'o chuman' a.

²⁹ Sese ne nucauj nimán yo'ó tinúú ní', ne ase vaa ran' nimán so' ro', danj ran' nimanj, ne sese qui'yaj yo'ó tinúú ní' cacun', ne uun na'aj uxrá ma'anj adonj.

³⁰ Dan me se, sese me rá soj ca'mii xta' 'unj, tzaj ne inanj cataj xna'anj yaj se vaa ne guun nucauj ma'anj qui'yaj suun ma'anj a ma'.

³¹ Diose Rej Jesucristó sij 'njj ra'a man ní' ro', ne'en se vaa a'mii yá 'unj, ne ve'é uxrá ca'mii ní' che'é so' nu' cavii nu' ca'anj nanj ei.

³² Gaa ca'anj 'unj chuman' cu'naj Damasco ro', ne sí nicaj suun 'yaj suun che'é rey cu'naj Aretas ro', caráan so' rej atúj yuvij chuman', che'é yan guun rá so' quita'aa so' manj,

³³ tzaj ne na'núj nij tuví' 'unj yo'ó ta'yaa nii taj chraan nicun' nu' anicaj tu'va chuman' yo', ne ca'née nij so' rá 'o scaa manj, ne tinanj nij so' rej xe' manj, ne dan me se curihanj 'unj chuman' yo', ne quinanii 'unj rihaan sí nicaj suun yo' ei.

12

¹ Dan me se taj a doj se quirí' ní' che'é yan ca'mii sa' ní' che'é ma'anj ní', tzaj ne nihánj me ca'mii 'unj che'é doj rasuun curuvi' rihanj ei. Ne cataj xna'anj 'unj che'é se vaa tihaan sí 'njj ra'a man ní' rihanj a.

² Dan me se ne'enj man 'o sí amán ndo'o rá ni'yaj man sí 'njj ra'a man ní' ei. Ne quisij xca'anj yo' nicaj Diose man so', ca'anj so' rej xta', qui'yaj Diose, ne ndaa va'nuj xta' cavii so' ca'anj so' ei. Dan me se ma'anj me yo' ei. Tzaj ne ne ne'enj sese inanj nimanj cavii ní', ase nu' nee manj cavii ca'anj ní', ne ne'en uxraj ma'. Qrún' Diose me sí ne'en daj vaa 'unj gaa cavii 'unj ca'anj 'unj a.

³⁻⁴ Ne ne'en 'unj se vaa cavii 'unj ndaa rej sa' ndo'o yanj ma'an Diose, qui'yaj Diose, ne cunó 'unj nana sa' ndo'o nana ne nó xcúun yuvij ca'mii yuvij a. Tzaj ne ne ne'enj sese inanj nimanj cavii ca'anj ní', ase nu' nee manj cavii ca'anj ní', ne ne'en yaj a mei. Qrún' Diose me sí ne'en daj vaa 'unj gaa cavii 'unj ca'anj 'unj ei.

⁵ Dan me se ve'é ca'mij che'é se vaa quiranj nda' rasuun, tzaj ne se ca'mij che'é se vaa qui'yaj danj ma'. Maan se inanj cataj xna'anj 'unj se vaa nuveé 'o sí sca' mej ma'.

⁶ Dan me se ca'vee se ve'é ca'mij che'é ma'anj, tzaj ne se ca'mii snuj 'unj ma'. 'Q se nana ya ca'mij á. Dan me se me rá 'unj xcaj yuvij cuentá che'é inanj daj vaa 'yáá 'unj ni'yaj nij so' do', che'é inanj nana a'mii 'unj uno nij so' do', gaa ne ca'vee xcaj sa' nij yuvij cuentá daj sij mé 'unj á. Tzaj ne taj che'é cataj xna'anj 'unj yo'ó nana rihaan nij yuvij a mei. Che'é dan se cataj xna'anj 'unj

⁷ che'é cunudanj nij nana tihaan naca Diose rihanj a mei.

Dan me se ne ca'vej rá Diose ca'mii xta' 'unj ma'. Che'é dan ca'vej Diose qui'yaj sí chrej cu'naj Satanás sayuun man nee manj,

che'é rej se guun rá 'unj se vaa sij sa' ndo'o mej a.

⁸ Ne quisij va'nuj ya cachín ni'yáá 'unj rihaan síi 'nij ra'a man ní' se vaa ca'ne'e so' sayuun yo' rihanj a.

⁹ Tzaj ne 'o se cataj so' rihanj a:

—Ma'anj raçuij mán so', ne cavij sa' so' á. Che'é dan se ca'néj 'unj sayuun yo' rihaan so' ma'. 'O se che'é se vaa ninaj nee mán so' ro', che'é dan guun nucuaá 'unj raçuij 'unj mán so' qui'yaj suun so' adonj —taj síi 'nij ra'a man ní' rihanj a.

Che'é dan guun niha' rá 'unj cataj xna'anj 'unj se vaa ninaj 'unj, ne guun nucuaaj Jesucristó raçuij so' manj qui'yaj sunj a.

¹⁰ Dan me se che'é se ninaj 'unj do', che'é se uun na'aj 'unj do', che'é se rán' 'unj sayuun do', che'é se 'yaj ndo'o nii sayuun manj do', che'é nu' se rán' 'unj che'é Jesucristó do', che'é dan guun niha' ndo'o raj chuguanj. 'O se che'é se síi ninaj mej ro', che'é dan guun nucuaaj qui'yaj sunj nanj adonj.

¹¹ Dan me se nda' rá se tu'va 'o síi snúú tu'vaj, tzaj ne ma'anj soj qui'yaj don tu'vaj danj ca'mii snuj 'unj doj ei. 'O se ma'anj soj me síi no' xcúún cataj se vaa sa' 'yaj ei. Nda' se taj yu'vee nó 'unj, tzaj ne nuveé sij sa' doj me yo'ó nij so' rihanj ma'. Dan me se sij sa' uxrá me nij so', ne ma'anj nij apóstol cune' ya ma'an Jesucristó me nij so', rá soj, tzaj ne nuveé sij sa' doj me nij so' rihanj ma'.

¹² 'O se 'unj me se suun sa' nocoo ya qui'yaj ni'yaj soj, ne suun sa' nocoo 'yaj nij apóstol cune' Jesucristó man me suun sa' qui'yaj ni'yaj soj, ne dan me se naqui'yaj naj ndo'o 'unj nimanj, ne ne ca'ne' raj ga suun 'yaj suun sa' nocoo yo' ma'.

¹³ 'O se caraa x'naa soj doj rihanj sese nij ca'mij rá soj ei. Xa' 'unj, tzaj ne a doj ne naqui'yaj yanij 'unj man soj ma'. 'O se orún' rasuun me naqui'yaj yanij 'unj adonj. Ne ca'vej ya raj naqui'yaj chrúj rihaan soj ma'. Tzaj ne sese nij qui'yaj ne cachinj 'unj sa'anj rihaan soj, rá soj, ne caraa x'naa soj ei.

¹⁴ Dan me se aj qui'yaj chuvii uún 'unj cuchí' 'unj rihaan soj, ga ne quisij va'nuj cuchí' 'unj rihaan soj, ne asa' cuchí' 'unj rej man soj, ne se ca'néj 'unj rasuun man soj ma'. Maan se me raj cunq sa' ma'an soj rihanj ei. Dan me se ase vaa ta'nij vaa soj rihanj, ne ne nó xcúún xnii caraa sa' xnii rasuun che'é rej xnii ma'. 'O se maan rej xnii no' xcúún caraa sa' rasuun che'é ta'nii so' adonj.

¹⁵ Guun niha' rá 'unj cutun' 'unj sa'anj che'é nimán soj, ne ndaa nimán yá 'unj me raj qui'yaj sunj che'é nimán soj chuguanj. Dan me se che'é se 'ee raj man soj, ne doj a rá soj chihá'. Me che'é 'yaj soj danj ga.

¹⁶ Dan me se ne ca'ne'e 'unj rasuun man soj ma'. Tzaj ne vaa yuvij cataj se vaa tiha' yu'unj uxrá 'unj man soj,

¹⁷ ne cataj nij yuvij se vaa ca'néé 'unj yo'ó so' cuchí' so' rihaan soj, ne racuij yo'ó so' manj tiha' yu'unj núj man soj, ne ca'néj núj rasuun rihaan soj, cataj nij yuvij adonj.

¹⁸ Dan me se ya cataj xna'anj 'unj rihaan síi cu'naj Titó se vaa cuchí' so' rihaan soj, ne ca'néé 'unj yo'ó tinúú ní' ca'anj ga so' á. Tiha' yu'unj síi cu'naj Titó man soj na'. Taj ma'. 'O se veé orún' Nimán Diose noco' núj ga síi cu'naj Titó, ne cyaan qui'yaj síi cu'naj Titó ga 'unj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Pabló tanáj nij síi man Corinto chrej chí'ii, ne se canó xcúún Pabló qui'yaj so' sayuun man nij síi tumé cacun' a

¹⁹ Dan me se che'é se chu'vi' ndo'o núj se vaa cutá' soj cacun' xráá núj me se ca'mii ndo'o núj nu' nana nihánj, rá soj na'. Taj ma'. 'O se ne'en Diose daj a'mii núj, ne che'é se sij noco' man Jesucristó me núj, ne ca'mii núj nu' nana nihánj che'é se 'ee rá núj man soj, ne me rá núj nari' sa' soj canoco' soj man Diose, tinuj, nocoj.

²⁰ 'O se chu'vi' 'unj doj tzin' se vaa cuchí' 'unj chiháan soj ne quene'enj se vaa ne 'yaj soj ndaa vaa no' xcúún soj qui'yaj soj, ne cataj soj se vaa ne 'yáá 'unj ndaa vaa me rá soj qui'yáá 'unj a. Chu'vi' 'unj se vaa quene'en 'unj se vaa guun yuva soj rihaan tinúú soj do', se vaa guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tinúú soj do', se vaa caxrii yuvaa soj man tinúú soj do', se vaa cuxra' ta'aj soj man ma'an soj ne guun rá soj cunq soj do', se vaa nana soj cuentó ne che'é tinúú soj do', se vaa ca'mii xta' soj do', se vaa ga sayuun sca'nij soj do' chuguanj.

²¹ Dan me se chu'vi' uún 'unj se vaa asa' cuchí' 'unj rihaan soj, ne guun na'aj ndo'o 'unj qui'yaj Diose che'é soj, ne quinanó ndo'o rá 'unj che'é que'ee nij tinúú ní' nij síi tumé cacun', che'é se na'vej rá nij so' tanáj nij so' cacun' ne cunuu sa' nimán nij so' a. 'O se yo'ó cutumé nij so' cacun' se vaa nij ndo'o 'yaj nij so' do', se vaa 'yaj nij so' cacun' ga yo'ó chana do', nanj ei.

13

¹ Dan me se cuchí' uún 'unj, ne quisij va'nuj cuchí' 'unj rihaan soj, ne sese vaa yo'ó tinúú soj síi tumé cacun', ne sese canicun' vij síi quene'en do', sese canicun' va'nuj síi quene'en do', ne quirí' so' sayuun nanj á.

² Gaa quisij vij cuchí' 'unj rihaan soj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa sese cuchí' uún 'unj rihaan soj, ne se cará x'naj quene'enj man síi qui'yaj cacun' ma'. Ne cuano nihánj me se nuví' 'unj ne rej man

soj, tzaj ne cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj se vaa ya ya qui'yáá 'unj sayuun man cunudanj nij síi tumé cacun' yo' ei.

³ 'Q se ca'vee don ma'an soj me rá quene'en sese ya ya Jesucristó me síi rque nana a'mii 'unj rihaan soj ei. Xa' Jesucristó, tzaj ne nuveé sijn ninaj me so' rihaan soj ma'. 'Q se sijn guun nucuaj ndo'o tumé man soj me Jesucristó ei.

⁴ Dan me se ca'vej rá Jesucristó guun nucuaj doj yuvii rihaan so', ne cachrón nii man so' rihaan rcutze, tzaj ne guun nucuaj so' cunuu i'na' uún so', qui'yaj Diose, ne che'é se noco' núj man Jesucristó ro', che'é dan ase vaa síi ninaj vaa ma'an núj rihaan chumii nihánj, tzaj ne Diose ro', me síi rque se nucuaj man núj, gaa ne guun nucuaj núj ga Jesucristó qui'yaj suun núj ga nij soj nanj adonj.

⁵ Xcaj ma'an soj cuentá sese ya ya noco' soj se-tucuanj Jesucristó ei. Ne'en soj se vaa yanj Jesucristó ga soj na'. Ase ne ne'en soj xa'. Ya ne Jesucristó ga soj, sese nuveé sijn tiha' yu'unj me soj chuguanj.

⁶ 'Q se amán ya raj, ne me raj quene'en soj se vaa nuveé sijn tiha' yu'unj me núj man chuguanj.

⁷ 'Q se achíin ni'yaj núj rihaan Diose se vaa a 'ó se chíi se qui'yaj soj mei. Nuveé che'e se me rá núj cataj yuvii se vaa sa' qui'yaj núj me achíin ni'yaj núj danj ma'. 'Q se che'é se me rá núj qui'yaj sa' inanj soj, che'é dan achíin ni'yaj núj danj rihaan Diose ei. Ca'vee se cataj yuvii se vaa síi tiha' yu'unj me ma'an núj, tzaj ne yo'q qui'yaj sa' soj ei.

⁸ 'Q se se guun nucuaj núj tiha' yu'unj núj man Diose daj vaa nimán 'o' ni' ma'. Maan se inanj a tananj rquee núj ca'mii núj nana ya che'é 'o' ni' a.

⁹ Ne ca'vee se nuveé sijn nucuaj me núj, tzaj ne uun niha' rá núj che'é se sijn nucuaj me soj, ne achíin ni'yaj núj rihaan Diose se vaa rque Diose nu' se vaa achíin man soj, gaa ne qui'yaj suun soj che'é so' a.

¹⁰ Che'é dan cuano nihánj me se cachrón 'unj nana nihánj rihaan yanj cartá nayaá soj a. Dan me se nda' se nuvi' 'unj yáan ga soj cuano, tzaj ne cachrón 'unj nana nihánj, gaa ne güii cuchí' 'unj rihaan soj me se se gaa suun rihanj qui'yaj ndo'oj sayuun man soj a. Dan me se ca'ne' síi 'nj ra'a man ni' suun rihanj cutumej man soj, ne dan me se na'vej rá so' qui'ri' soj qui'yáj ma'. 'Q se me rá so' ra'cuíj 'unj man soj yan canoco' sa' soj man so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa a'neé nij tuvi' Pablo saludó rihaan nij síi man Corinto a

¹¹ Ne vaa doj nana me raj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se gaa niha' nimán soj ei. Ra'cuíj soj nana sa' man

tinúú soj yan guun nucuaj soj canoco' soj man Diose á. Se guun cano tuvi' soj ga tuvi' soj ma'. 'Q se cuyaán gaa nimán soj ga tuvi' soj ei. Ne cayaán Diose ga soj ei. 'Q se Diose me síi 'yaj nuu 'ee rá ní' tinúú ní', ne vaa xej nimán ní', 'yaj Diose a.

¹² Ne gaa nari' tuvi' soj ga tinúú soj, ne uxrá ve'é ca'mii soj ga tinúú soj ei. Danj me rá Diose qui'yaj soj chuguanj.

¹³ Ve'é cayaán nij soj, rá cunudanj nij síi sa' rihaan Diose ei.

¹⁴ Dan me se me rá núj qui'yaj ndo'o Jesucristó sijn 'nij ra'a man ni' se luj che'é cunudanj soj, ne me rá núj gaa rá Diose ni'yaj Diose man cunudanj soj, ne me rá núj ve'é ca'mii cunudanj soj ga tinúú soj qui'yaj Nimán Diose nanj adonj.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj estadó cu'naj Galacia a

¹ Síí cu'naj Pabló mej, ne dan me se gaa cavi' Jesucristó, ne cunuu i'na' uún so', qui'yaj Diose, ne Jesucristó do', Rej ní' Diose do', me roj síí cune' mán 'unj guún 'unj apóstol nata' se-nana Jesucristó rihaan cunudanj nij yuvii man rihaan chumií a. Nuveé inanj yuvii me síí cune' mán 'unj ma'. Ma'an ya Diose cune' mán 'unj adonj.

² Dan me se taran' nij tinúú ní' síí ne ga 'unj ro', 'yaj yanj cartá nihánj ga 'unj, ne ca'nej nú yanj nihánj rihaan nij soj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó sij yanj nij chuman' naj rihaan estadó Galacia a.

³ Dan me se me rá núj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é nij soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj qui'yaj roj so' adonj.

⁴ Dan me se chi'ii vaa nimán yuvii man rihaan chumií nihánj cuano, ne me rá Rej ní' Diose quinanií ní' rihaan sayuun quiran' nij yuvii man rihaan chumií nihánj, ne che'é dan ca'vej Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' cavi' ya ma'an so' che'é cacun' tumé ní' adonj.

⁵ Sa' uxrá vaa 'yaj Diose, cataj ní' nu' cavii nu' ca'anj a. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se canoco' ní' yo'ó nana ma'. Maan se inanj se-nana Jesucristó canoco' ní' a

⁶ Ne ne'en uxraj me che'é me rá nij soj tanáj ra'yanj soj man Diose ne canoco' soj yo'ó nana ma'. Ne'en soj se vaa qui'yaj ndo'o Jesucristó se luj che'é soj, ne che'é dan canacúun ma'an Diose man soj canoco' soj man so', ne me che'é me rá soj tanáj soj man Diose ga.

⁷ Nuveé se vaa yo'ó se-tucuanj Diose ma'. Maan se vaa nij síí me rá naqui'yaj ino se-tucuanj Jesucristó chuguanj. Tzaj ne inanj se-nana Diose nana cataj xna'anj núj rihaan soj che'é Jesucristó me nana sa' adonj.

⁸ Che'é dan se ca'vej rá soj nata' yuvii yo'ó nana naca rihaan soj mei. 'O se inanj nana nata' núj rihaan soj asij rque ro', cuchuman rá soj ei. Dan me se ca'vee se ndaa ma'an núj do', ca'vee se ndaa 'o se-mozó Diose nanij rej xta' do', nata' yo'ó nana naca rihaan soj, tzaj ne yo'ó guun ya rá soj se vaa quiran' ndo'o síí a'mii yo'ó nana yo' sayuun qui'yaj Diose á. 'O se taj síí nq xcúun natuna se-nana Diose ma'.

⁹ Dan me se aj cataj xna'anj núj rihaan soj, ne cuano nihánj me cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj, se vaa sese ino gaa nana nata' yo'ó so' rihaan soj ga nana canoco' soj asij rque, ne guun ya rá soj se vaa quiran' uxrá síí nata' yo'ó nana yo' sayuun, qui'yaj Diose ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa inanj me rá síí cu'naj Pabló gaa niha' rá Diose ni'yaj Diose man so' a

¹⁰ Me rá 'unj gaa niha' rá yuvii ni'yaj yuvii mán 'unj, rá soj na'. Taj mei. 'O se inanj me rá 'unj gaa niha' rá Diose ni'yaj Diose manj ei. Dan me se gaa rque me se inanj me rá 'unj gaa niha' rá yuvii ni'yaj yuvii manj, tzaj ne yaj ro', me taj ma'. Sese inanj guun rá 'unj gaa niha' rá yuvii ni'yaj yuvii mán 'unj, ne nuveé sij 'yaj suun che'é Jesucristó mé 'unj a man chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nana a'mii natáj Pabló ro', qrun' Jesucristó me síí tucuyón nana yo' man so' a

¹¹ Me rá 'unj xcaj nij soj cuentá se vaa se-nana Diose nana sa' a'mii natáj 'unj ro', nuveé nana cavii raa yuvii me nana yo' ma'.

¹² Ne nuveé yuvii nata' nana yo' rihanj ma'. Ne taj síí tucuyón nana yo' manj ma'. Tzaj ne ma'an ya Jesucristó me síí qui'yaj xcaj 'unj cuentá che'é nana sa' yo' adonj.

¹³ Aj ne'en soj daj vaa raj asij rque doj adonj. Dan me se gaa canoco' 'unj tucuaán noco' nij yuvii israelitá, ne dan me se qui'yaj ndo'o 'unj sayuun man taran' nij síí cuchuman rá ni'yaj man Diose, ne qui'yaj suun uxrá 'unj che'é se me rá 'unj tíri' 'unj man nij so' a.

¹⁴ Ne tucuaán noco' nij yuvii israelitá ro', 'unj me síí noco' sa' doj tucuaán yo' rihaan que'ee nij tucú' 'unj síí israelitá vaa cuyan ga 'unj ei. Ne 'unj ro', me síí a'neé sa' doj nu' se-tucuanj xii 'unj sij israelitá adonj.

¹⁵ Tzaj ne asij ataa ca'ngaa 'unj, ne guun rá Diose se vaa qui'yaj sunj che'é so' ei. Dan me se qui'yaj ndo'o Diose se luj che'ej se vaa canacúun so' manj qui'yaj sunj che'é so'.

¹⁶ ne tihaan so' ta'nii so' Jesucristó rihanj, che'é se me rá so' ca'anj 'unj nata' 'unj se-nana so' nana sa' rihaan nij yuvii yanj nanj adonj. Tzaj ne 'unj me se a doj ne ca'anj 'unj xna'anj 'unj man yuvii daj qui'yaj canocoj man Diose ma'.

¹⁷ Dan me se vaa nij síí yanj chuman' Jerusalén, ne apóstol cune' Jesucristó nata' se-nana so' rihaan yuvii me nij so', ne dan me se asij ataa cune' Jesucristó mán 'unj ro', cune' Jesucristó man nij so', tzaj ne ne cuchí' 'unj rihaan nij so' xna'anj 'unj man nij so' daj qui'yaj ma'. Maan se ra'yanj ca'anj 'unj cuaj estadó Arabia, ne canicaj 'unj ca'naj chuman' Damasco adonj.

¹⁸ Quisj va'nuj ya yo' nocoj man Jesucristó ta' asuun, gaa ne ca'anj 'unj chuman' Jerusalén, gaa ne cunuu yaan 'unj man síf cu'naj Pedró a. Dan me se nanó 'unj cuentó ga so', ne cayáan 'unj tucua' so' rque xnu' güii a.

¹⁹ Ne dan me se gaa canej ga so' me se quene'enj man síf cu'naj Santiagó tinúú síf 'njj ra'a man ní' uún a. Tzaj ne orún' so' quene'enj nanj á. Ne ne quene'én 'unj man yo'ó nij apóstol ma'.

²⁰ Ne'en ya Diose se vaa ya vaa nana nihánj nana cachrón 'unj rihaan yanj nihánj adonj. Nuveé nana ne me nana nihánj ma'.

²¹ Dan me se curihanj 'unj chuman' Jerusalén, ne cachéé 'unj nu' chuman' naj estadó Siria do', nu' chuman' naj estadó Cilicia do'.

²² Tzaj ne nij síf man estadó Judea síf cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me se ne quene'enj nij so' mán 'unj ma'.

²³ Maan se cuno nij so' cuentó cataj xna'anj tuvi' nij so' che'é 'unj se vaa síf chi'ij ndo'o mé 'unj, tzaj ne yaj nihánj cuano me se sij a'mii natáj se-nana Diose mé 'unj cuano, taj nij so', caráya'anj nij so' a. "Síf qui'yaj ndo'o sayuun man ní' gaa rque me se cuano nihánj nata' ma'an so' nana sa' nana nocó' ní' nana me rá so' tirí' so' gaa rque chuguanj", taj tuvi' nij so' a.

²⁴ Dan me se caráya'anj ndo'o nij so', ne cataj nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose se vaa quene'enj nij so' manj a.

2

¹ Dan me se cachén xca'anj yo' gaa curihanj 'unj chuman' Jerusalén, gaa ne canicaj uún 'unj ca'anj 'unj chuman' Jerusalén ga síf cu'naj Bernabé, ne dan me se nicaj núj man síf cu'naj Titó ca'anj núj rej yo' a.

² Dan me se ca'anj 'unj chuman' Jerusalén, che'é se cataj xna'anj Diose rihaan 'unj se vaa me rá Diose ca'anj 'unj chuman' Jerusalén, ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij tinúú ní' síf israelitá daj vaa nana sa' nana ca'mii natáj 'unj rihaan nij soj sij yanj a. Tzaj ne quirii yanj 'unj man nij síf uun chij doj rihaan nij so', ne natá' 'unj rihaan ma'an inanj nij so' che'é nana a'mii natáj 'unj rihaan nij soj a. Dan me se me rá 'unj xcaj sa' nij síf uun chij yo' cuentá daj vaa se-nanaj, gaa ne se gaa nanj tirí' nij so' nu' suun qui'yaj suun 'unj che'é Jesucristó a.

³ Ne nicun' síf cu'naj Titó ga 'unj, ne nda' se nuveé sij israelitá me so', tzaj ne ne qui'yaj nij síf man Jerusalén fuerzá man so' cata' ta'nga' man so' ma'.

⁴ Tzaj ne doj nij síf tiha' yu'unj, ne dan me se taj nij so' se vaa tinúú ní' me nij so', tzaj ne nuveé tinuj ní' me nij so' ma'. 'Q se tu'va rma'anj nij so' nanj adonj. Dan me se catúj

yuve nij so' rej nuu chre' núj, ne me rá nij so' quene'en yuve nij so' daj qui'yaj núj a. Tzaj ne xa' ní' sij canoco' man Jesucristó, tzaj ne daj chihaa mij ne nó xcúun ní' canoco' ní' nu' se-tucuanj Moisés a ma'. Che'é dan guun rá nij so' xcaj nij so' cuentá daj 'yaj ní', gaa ne tihaa uún nij so' man ní' canoco' ní' nana nocó' nij so', rá a nij so' a.

⁵ Tzaj ne núj me se a 'ó xco' nii ne cuno núj rihaan nij so' a ma'. 'Q se guun rá núj se vaa ve'é ya quinaj nu' se-nana Diose nana ya rihaan soj, rá núj adonj.

⁶ Dan me se ase vaa síf uun chij vaa ta'aj nij síf man Jerusalén, rá nii, tzaj ne taj vaj síf sa' doj rihaan tuvi', rá 'unj a ma'. Maan se 'o cuyaan vaa cunudanj yuvij rihaan Diose nanj adonj. Dan me se nij síf uun chij yo' ro', ne cataj xna'anj nij so' a doj nana rihaan 'unj ma'. Maan se cunaj vaa nana ca'mii natáj 'unj, taj nij so' a.

⁷⁻⁸ Dan me se Diose me síf qui'yaj guun nucuaj síf cu'naj Pedró nata' so' se-nana Diose nana sa' rihaan nij yuvij israelitá, ne danj qui'yaj guee Diose ga 'unj uún, ne dan me se guun nucuáá 'unj natá' 'unj se-nana Diose nana sa' rihaan nij yuvij yanj, qui'yaj Diose, ne che'é dan me xcaj nij síf uun chij man Jerusalén cuentá se vaa ne cachin doj nana mán 'unj a. Maan se ase vaa ata' síf cu'naj Pedró suun nata' rihaan nij yuvij israelitá, qui'yaj Diose ro', danj vaa ata' 'unj suun nata' rihaan nij yuvij yanj, qui'yaj uún Diose a.

⁹ Ne quene'en síf cu'naj Santiagó do', síf cu'naj Pedró do', síf cu'naj Juan do', se vaa qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é 'unj do', che'é síf cu'naj Bernabé do', se vaa guun nucuáá 'unj nata' 'unj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvij, qui'yaj Diose, ne guun ya nu' rá nij so' se vaa Diose me síf ca'ne' suun rihaan núj ei. Dan me se síf uun chij rihaan nij síf cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó man Jerusalén me nij so', tzaj ne guun ya rá nij so' se vaa tuvi' ma'an nij so' me núj, ne 'o cuyaan vaa suun vaa rihaan núj ga suun vaa rihaan nij so', rá nij so' a. Dan me se ne nata' nij so' se-nana Diose nana sa' rihaan nij yuvij israelitá, ne tananj núj uún, ne nata' núj rihaan nij síf yanj, cataj nij so' uún a.

¹⁰ Tzaj ne orún' ya rasuun me cachin ni'yaj ndo'o nij so' rihaan núj se vaa asino nij síf nique me raçuj núj, taj nij so' a. Tzaj ne tumé ndo'o núj man nij síf nique, ne asino yo' me 'yaj núj chéé núj ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana cataj xna'anj Pablo rihaan síf cu'naj Pedró, se vaa inanj che'é Jesucristó cunuu sa' ní' rihaan Diose a

¹¹ Cachén doj güii, gaa ne cuchi' síf cu'naj Pedró chuman' cu'naj Antioquía a. Tzaj ne

qui'yaj so' doj se nij, ne tumé so' cacun' che'é se nij qui'yaj so', rá 'unj, ne che'é dan ca'mii rihaan yaj ga so' rihaan cunudanj yuvij, ne cataj 'unj se vaa tumé so' cacun' che'é se vaa qui'yaj so' a.

¹² Dan me se gaa ca'na' so' chuman' Antioquia, ne xcaj so' cuentá se vaa ca'vee cha so' chraa ga nij yuvij yanij, ne danj qui'yaj so', ne chá so' chraa ga nij so' chuguanj. Tzaj ne gaa namán nij síi ca'na' suun qui'yaj síi cu'naj Santiagó chuman' nihánj, gaa ne cuchu'vi' Pedró ca'mii nij síi man Jerusalén síi taj se vaa no' xcúun cunudanj nij snó'o noco' man Diose cata' ta'nga' man nij so' a. Dan me se chu'vi' Pedró se vaa xcaj nij so' cuentá se vaa chá so' chraa ga nij yuvij yanij, ne cataj nij so' se vaa ne nó xcúun so' qui'yaj so' danj, rá so', ne che'é dan me ca'ne' rá so' ga rej chá chraa ga nij yuvij yanij, ne naxuun yanij so' man so' rihaan nij yuvij yanij nanj adonj.

¹³ Quene'en ma'an so' se vaa ca'vee cha so' chraa ga nij yuvij yanij, tzaj ne nuveé sij 'o vaa rá ga nana a'mii me so' a ma'. Ne ase vaa qui'yaj so' ro', ta'nga' danj qui'yaj uún taran' nij yuvij israelitá, ne ndaa síi cu'naj Bernabé qui'yaj cacun' ga nij so' se vaa ca'ne' rá so' ga rej chá chraa ga nij yuvij yanij nanj adonj.

¹⁴ Dan me se xcaj 'unj cuentá se vaa ne raan noco' nij so' se-nana Diose nana ya ma'. Dan me se ca'mii yá 'unj rihaan Pedró, ne cuno taran' nij so', ne cataj 'unj:

—Síi israelitá mé so', tzaj ne ne noco' so' tucuáan noco' nij yuvij israelitá ma'. Maan se ase vaa 'yaj nij yuvij yanij ro', danj vaa 'yáa so' chuguanj. Me che'é qui'yáa so' fuerzá man nij yuvij yanij canoco' nij yuvij yanij tucuáan noco' nij yuvij israelitá ga.

¹⁵ Dan me se yuvij israelitá me ní' á. Nuveé yuvij yanij yuvij 'yaj ndo'o cacun' me ní' ma'.

¹⁶ Tzaj ne ne'en ní' se vaa ndá' se ve'é noco' yo' o so' se-tucuanj Moisés, tzaj ne se cunuu sa' ma'an so' rihaan Diose ma'. 'Q se cunuu sa' ya so' rihaan Diose sese cuchuman rá so' ni'yaj so' man Jesucristó adonj. Dan me se cuchuman rá ma'an ní' ni'yaj ní' Jesucristó, yan cunuu sa' ní' rihaan Diose, tzaj ne se cunuu sa' ní', qui'yaj se-tucuanj Moisés ma'. Inanj danj taj danj Diose á. A 'ó yuvij se cunuu sa' rihaan Diose qui'yaj se-tucuanj Moisés ma', taj uún danj Diose adonj.

¹⁷ 'Q se ní' me se canoco' ní' man Jesucristó, gaa ne ca'vee x'hee cacun' xráa ní' qui'yaj so', rá ní', tzaj ne 'o se veé danj 'yaj ní' cacun' ta' rasuun chiha'. Me che'é 'yaj ní' danj ga. 'Q se Cristó me síi ca'ne' suun qui'yaj ní' cacun', rá so' na'. Taj ma'. —Nu' nana nihánj me nana ca'mii 'unj rihaan síi cu'naj Pedró adonj.

¹⁸ Dan me se ma'an 'unj me síi tiri' chrej canoco' se-tucuanj Moisés, ne veé dan, gaa ne sese guun che'e uún 'unj naqui'yaj sa' uún 'unj man chrej yo', ne dan me se ma'an inanj yá 'unj me síi tumé cacun' gaa nanj adonj.

¹⁹ Asij rque me se canoco' 'unj tucuáan yo', tzaj ne quiri' rá 'unj, qui'yaj tucuáan yo', ne yaj me se ase vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze ro', danj vaa cavi' 'unj rihaan tucuáan yo' chuguanj. Ne yaj me se inanj che'é Diose gaa i'na' 'unj ei.

²⁰ Che'é se amán rá 'unj ni'yaj 'unj Jesucristó ro', maan che'é dan vaa i'na' 'unj ei. Yaj me se nuvé 'unj me síi yanj cuano ma'. 'Q se Jesucristó me síi yanj nimanj, ne che'é dan vaa i'na' 'unj cuano ei. Che'é se amán rá 'unj ni'yaj 'unj man ta'nú Diose ro', che'é dan inanj noco' 'unj man so' gaa chéé 'unj rihaan chumij nihánj adonj. Ne dan me se maan che'é se cunuu 'ee uxrá rá so' mán 'unj ro', che'é dan ca'ne' guee rá so' cavi' so' rihaan rcutze che'é 'unj nanj adonj.

²¹ Ne na'vej rá 'unj tanáj yanij 'unj se luj qui'yaj Diose che'é 'unj ma'. 'Q se vaa che'é ya qui'yaj Diose se luj adonj. Dan me se sese ca'vee ya navij cacun' che'é qui'yaj se-tucuanj Moisés, gaa ne cavi' un ma'an Jesucristó vaa gaa aj na'. Taj ma'. 'Q se ne cavi' un so' mei.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa inanj che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, che'é dan yanj Nimán Diose ga ní' a

¹ Síi nij snúu rma'an ya me soj sij man estadó Galacia nanj chuguanj. Me che'é guun rá soj tanáj soj tucuáan sa' ga. Vaa síi qui'yaj chree man soj na'. Nuveé se sa' uxrá nata' níi rihaan soj se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é soj á.

² 'Q se me rá 'unj xna'anj 'unj 'o nana man soj chuguanj. Che'é se canoco' nij soj se-tucuanj Moisés me yáan Nimán Diose ga soj na'. Ase che'é se amán rá soj cuno soj se-nana Jesucristó me yáan Nimán Diose ga soj xa'.

³ 'Q se síi nij snúu rma'an ya me soj nanj chuguanj. Gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó, ne guun nucuaj rá soj man Nimán Diose se vaa ra'cuj Nimán Diose man soj, tzaj ne yaj me se nucuaj rá soj man ma'an soj se vaa cunuu sa' soj qui'yaj ma'an soj nanj ason.

⁴ Nu' se sa' qui'yaj Diose che'é soj gaa canoco' naca soj man Jesucristó ro', taj yu'vee nó yo', qui'yaj soj a a' man ason. Ya ya aj na'. Ne cuchuman ya raj se vaa qui'yaj soj a mei.

⁵ Gaa rque Diose Nimán so' rihaan soj qui'yaj ndo'o soj rasuun sa', gaa ne me

che'é qui'yaj Diose danj, rá soj ga. Che'é se canoco' soj se-tucuaj Mojés me qui'yaj Diose danj na'. Taj mei. Dan me se che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó me qui'yaj Diose danj chuguanj.

⁶ Dan me se ase vaa qui'yaj sí cu'naj Abraham sí cayáan gaa naá ro', inanj danj qui'yaj soj ei. Dan me se sí cu'naj Abraham ro', me se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, ne che'é dan cataj Diose se vaa sij sa' me Abraham, ne cunuu sa' so' rihaan Diose á. Inanj danj a'mii danj Diose adonj.

⁷ Che'é dan xcaj soj cuentá se vaa ní' sij amán rá ni'yaj man Diose me se ase vaa sí cu'naj Abraham ro', ta'nga' danj vaa ma'an ní' chuguanj.

⁸ Dan me se gaa naá ne'en Diose se vaa cuchumán rá nij yuviñ yanj ni'yaj nij so' man Diose, ne ne'en Diose se vaa cunuu sa' nij so' rihaan Diose, qui'yaj ma'an Diose, ne che'é dan me nata' Diose se-nana Diose nana sa' rihaan Abraham, cataj Diose:

—Che'é se vaa qui'yáa so' ro', che'é dan me qui'yáa 'unj se luj che'é taran' nij yuviñ yanj adonj —taj Diose rihaan sí cu'naj Abraham asij taj vaj a' 'ó yuviñ ne'en se-nana Diose nana sa', ne nu' nana yo' nana ca'mii Diose rihaan sí cu'naj Abraham ro', canó nana yo' rihaan danj Diose a.

⁹ Dan me se cuchumán rá Abraham ni'yaj so' Diose, ne qui'yaj Diose se luj che'é so', ne ase vaa qui'yaj Diose che'é sí cu'naj Abraham ro', danj qui'yaj uún Diose che'é taran' nij sí cuchumán rá ni'yaj man so', ne qui'yaj uún Diose se luj che'é nij so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se ca'vee cunuu sa' ni' rihaan Diose, qui'yaj se-tucuaj Mojés a ma'

¹⁰ Tzaj ne a'mii uún danj Diose che'é yuviñ nucaj rá man se-tucuaj Mojés, taj yo': "Sese se qui'yaj yo'ó so' cunudanj nij nana no' rihaan danj Diose nana cataj xna'anj Mojés ro', ne so' me sí cachran' xna'anj ni'yaj rihaan Diose á", taj danj Diose, ne a' 'ó yuviñ se guun nucaj qui'yaj nu' se-tucuaj Mojés a ma'. Che'é dan me taran' nij yuviñ nucaj rá man se-tucuaj Mojés ro', quiran' nij so' sayuun, qui'yaj Diose adonj.

¹¹ Tzaj ne: "Sí amán rá ni'yaj man Diose ro', me se cunuu sa' so' rihaan Diose, ne cayáan so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a", taj uún danj Diose, ne che'é dan me ne'en ní' se vaa inanj nij yuviñ amán rá ni'yaj man Diose me yuviñ cunuu sa' rihaan Diose á. Se cunuu sa' nij yuviñ nucaj rá man se-tucuaj Mojés ma'.

¹² Dan me se xa' se-tucuaj Mojés, tzaj ne ne che'e yan cuchumán rá' me nanj' rihaan sayuun ma'. Mañ che'é yan qui'yá' nu' rasuun taj tucuáan yo' me nanj' rihaan sayuun, taj se-tucuaj Mojés nanj adonj.

¹³ Dan me se gaa naá me se ne guun nucaj ní' qui'yaj ní' nu' se-tucuaj Mojés ma'. Che'é dan me sij cachran' xna'anj ni'yaj me ya ní' gaa rque, tzaj ne cavi' Jesucristó rihaan rcutzé che'é ní', ne guun so' sí cachran' xna'anj ni'yaj che'é ní', ne che'é dan se quiran' ma'an ní' sayuun daj chihaa mij a man chuguanj. "Sí aj noco' rihaan rcutzé me sí cachran' xna'anj ni'yaj rihaan Diose", taj danj Diose á. Dan me se guun Jesucristó 'o' sí cataj se-cacun' cunudanj ní' nago' so' nu' nij cacun' yo' rihaan rcutzé, ne cuano' nihánj me se sí vaa un xráa me ní' cuano' ei.

¹⁴ Ndaa sij, gaa ne se luj cata' tu'va Diose rihaan sí cu'naj Abraham ro', ca'na' se luj yo' ndaa rihaan nij yuviñ yanj, che'é se vaa qui'yaj Jesucristó a. Dan me se gaa naá, ne cata' tu'va Diose se vaa catuu Nimán Diose nimán ní', ne cuchumán rá ní' ni'yaj ní' man Diose, ne che'é dan catúj ya Nimán Diose nimán taran' ní' cuano' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cata' tu'va Diose rihaan sí cu'naj Abraham cataj Diose se vaa rque ndo'o Diose se sa' rihaan nij ta'nii ta'nij si'no' Abraham a

¹⁵ Ne ca'mii 'unj che'é ndaa vaa 'yaj nij sí man rihaan yo'ó nihánj, tinuj, nocoj. Sese vaa vij roj so' numij nana, ne asa' quisij numij roj so' nana, gaa ne naxcaj roj so' 'o' yanj a'mii che'é ndaa vaa qui'yaj roj so', gaa ne dan me se ndaa vaa taj yanj naxcaj roj so' ro', 'yaj roj so' a. Se guun ca'ne' rá roj so' ma'.

¹⁶ Ne dan me se ta'nga' danj qui'yaj guce Diose ga sí cu'naj Abraham, ne dan me se cunumij roj so' nana ndaa vaa qui'yaj Diose ga sí cu'naj Abraham a. Dan me se cataj Diose se vaa cavii sa' so' do', cavii sa' ta'nii ta'nij si'no' so' do' a. (Dan me se danj a'mii danj Diose, tzaj ne ne cataj Diose se vaa cavii sa' que'ee ta'nii ta'nij si'no' sí cu'naj Abraham ma'. 'O se che'é orún' ta'nii ta'nij si'no' sí cu'naj Abraham ca'mii danj Diose adonj. Ne sí cu'naj Jesucristó me sí cavii sa' nanj adonj.)

¹⁷ Ne inanj nihánj me nana me rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan soj ei. Dan me se Diose cataj rihaan sí cu'naj Abraham daj qui'yaj Diose che'é Abraham do', che'é ta'nii ta'nij si'no' Abraham do', ne cachén yo'ó ca'anj cientó táa yo'ó icó chü' yo', gaa ne rque Diose se-tucuaj Mojés, tzaj ne ne quirí' nana cata' tu'va Diose qui'yaj Diose che'é sí cu'naj Abraham qui'yaj se-tucuaj Mojés ma'. 'O se ya qui'yaj so' ndaa vaa cataj so' adonj.

¹⁸ Dan me se sese che'e se-tucuaj Mojés me rque Diose rasuun sa', gaa ne nuveé che'e yan cata' tu'va so' rque so' rasuun sa' asij naá me yo' gaa a ma'. Mañ se ca'mii un so' vaa gaa nanj adonj. Tzaj ne sese

inanj nij síi noco' se-tucuajj Moisés me síi nı́cay nij rasuun sa' yo', gaa ne taj yu'vee nó nana cata' tu'va Dıose rihaan Abraham gaa naá vaa gaa a ma'. Tzaj ne ne vaa danj a ma'. 'O se che'é nana ca'mii Dıose rihaan Abraham me nı́cay ní' nij rasuun sa' ei. Dan me se quiri' uun ní' nu' nij rasuun sa' yo', qui'yaj Abraham chuguajj. Ne a doj sa'anj ne curu'vee ní' che'é nu' rasuun sa' yo' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa rque Dıose se-tucuajj Moisés che'é yan xcay yuvij cuentá se vaa síi tumé ndo'o cacun' me yuvij a

¹⁹ Dan me se sese danj vaa, gaa ne me che'é rque Dıose se-tucuajj Moisés, rá soj ga. Rque Dıose tucuáan yo' rihaan Moisés che'é cacun' tumé yuvij, ne me rá Dıose canoco' yuvij tucuáan yo' ndaa se ca'na' ta'nı́i ta'nı́j si'no Abraham síi cu'naj Jesucristó rihaan chumij nihánj, gaa ne so' ro', me síi rque nu' nij rasuun sa' rihaan yuvij, ndaa vaa cataj Dıose rihaan síi cu'naj Abraham gaa naá ei. Dan me se guun rá Dıose se vaa gaa ca'na' Jesucristó, ne ca'ne' rá yuvij ga se-tucuajj Moisés yo' adonj. Tzaj ne se-mozó Dıose me nij síi cataj xna'anj tucuáan yo' rihaan síi cu'naj Moisés, gaa ne cataj xna'anj so' tucuáan yo' rihaan nij yuvij a. Dan me se cataj xna'anj Moisés rihaan nij yuvij.

²⁰ Tzaj ne gaa ca'mii Dıose rihaan síi cu'naj Abraham, ne ma'an ya so' ca'mii adonj. Taj vaj síi ca'mii che'é Dıose ma'. Taj vaj síi cataj xna'anj rihaan Dıose daj me rá síi cu'naj Abraham ma'. Maan se ma'an ya so' me síi ca'mii ga síi cu'naj Abraham, ese orún' ya so' me Dıose nanj adonj.

²¹ Tzaj ne taj ri'yunj se-tucuajj Moisés man nana cata' tu'va Dıose rihaan Abraham gaa naá, rá soj na'. Daj chihaa mıj ne vaa danj ma'. Tzaj ne sese guun nucuajj yuvij qui'yaj yuvij 'o tucuáan rque Dıose, ne ya cunu sa' yuvij rihaan Dıose, qui'yaj tucuáan yo' ei. Tzaj ne se guun nucuajj yuvij qui'yaj yuvij tucuáan vaa danj ma'.

²² Che'é dan me taj danj Dıose se vaa cunudanj yuvij tumé ndo'o cacun' nanj adonj. Inanj danj vaa tumé taran' yuvij cacun', taj danj Dıose, ne che'é dan me nana cata' tu'va Dıose rihaan síi cu'naj Abraham ro', quisij ya nu' nana yo' che'é taran' ní' sji amán rá ni'yaj man Jesucristó adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa gaa ca'na' Jesucristó, ne taj che'é canoco' ní' se-tucuajj Moisés a man adonj

²³ Tzaj ne gaa ataa doj quisij güii cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, ne inanj se-tucuajj Moisés canoco' ní', ne ase vaa 'o síi tumé man ní' ro', danj vaa se-tucuajj Moisés rihaan ní' gaa rque ei. Inanj se-tucuajj Moisés vaa rihaan ní'

canoco' ní' ndaa se ca'na' güii tihaan Dıose rihaan ní' se vaa cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó a.

²⁴ Dan me se ase vaa síi tumé man xnii daj qui'yaj xnii ro', ta'nga' danj vaa se-tucuajj Moisés rihaan ní' gaa rque, cutumé yo' man ní' ndaa se ca'na' Jesucristó ei. Ndaa sji, gaa ne no xcúun ní' cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man so', ne ca'vee cunu sa' ní' rihaan Dıose adonj.

²⁵ Cuanó ro', nihánj me se aj cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, ne che'é dan me taj che'é tumé se-tucuajj Moisés man ní' a ma'.

²⁶ Che'é se amán rá nij soj ni'yaj soj man Jesucristó ro', che'é dan ta'nı́i Dıose me taran' soj cuano nanj adonj.

²⁷ Dan me se che'é se cata' ne soj che'é Jesucristó ro', che'é dan me ase vaa Jesucristó ro', ta'nga' danj vaa soj cuano nanj ei.

²⁸ Ne se cataj soj se vaa ta'aj soj me yuvij israelitá ne yo'ó ta'aj soj me yuvij yanj ma'. Ne se cataj soj se vaa ta'aj soj me mozó ne yo'ó ta'aj soj, nuvee sji uun mozó me yo'ó ta'aj soj, cataj soj ma'. Ne se cataj soj se vaa ta'aj soj me snó'o ne yo'ó ta'aj soj me chana ma'. 'O se tananj ase vaa orún' yuvij vaa taran' soj, ne 'o cuyaan vaa taran' soj che'é se noco' soj man Jesucristó nanj ei.

²⁹ Che'é se sji noco' man Jesucristó me soj ro', che'é dan ma'an ya ta'nı́i ta'nı́j si'no síi cu'naj Abraham me soj rihaan Dıose, ndaa vaa cataj Dıose rihaan síi cu'naj Abraham se vaa rque so' rasuun sa' rihaan taran' nij ta'nı́i ta'nı́j si'no síi cu'naj Abraham adonj.

4

¹ Ne ne'en soj daj vaa xnii, se vaa vaa güii, ne guun si'yaj xnii nu' rasuun man tucuá rej xnii ei. Tzaj ne gaa xnii me so', ne ase vaa mozó ro', danj vaa so' tucuá rej so' gaa yáan rej so' ei.

² Dan me se vaa yuvij tumé man xnii daj qui'yaj xnii, ne inanj danj vaa tumé nii man xnii ndaa se cachij ya xnii, gaa ne vaa güii ca'vej rá rej xnii quita'aa xnii rasuun man tucuá xnii ei.

³ Ne ase vaa xnii ataa cachij ro', ta'nga' danj vaa ma'an ní' gaa rque, ne inanj ne'en ní' canoco' ní' man nij ya'anj uun chij rihaan chumij nihánj a.

⁴ Tzaj ne quisij güii me rá Dıose rque Dıose nu' se sa' rihaan ní', ne che'é dan ca'neé Dıose ta'nı́i so' ca'na' ta'nı́i so' rihaan chumij nihánj, ne cuchruj 'o chana man ta'nı́i Dıose, ne síi noco' se-tucuajj Moisés me nu' nij tuvı' so' gaa cayaán so' rihaan chumij nihánj adonj.

⁵ Dan me se me rá Jesucristó raquíj so' man taran' ní' sji noco' tucuáan noco' yuvij man rihaan chumij nihánj, se vaa ca'vee tanáj ní' tucuáan noco' yuvij man rihaan

chumij, ne nıcaj ní' nu' se sa' me rá Dıose rıoje Dıose rıhaan ta'nıú Dıose ei. Ne danj me rá Jesucristó qui'yaj so' che'é ní' chuguanj.

⁶ Cuanó nihánj me se ta'nıú Dıose me nij soj ei. Che'é dan ca'néé Dıose man Nimán ta'nıú so' nımán ní', ne che'é dan me: "Ataj chij, Rej núj mé so' á", taj ní', aguáj ní', 'yaj Nimán ta'nıú so' ei.

⁷ Che'é dan me nuveé mozó me soj rıhaan Dıose cuano nihánj ma'. Ase vaa mozó vaa soj gaa rıue, tzaj ne xa' yaj, nahuun soj ta'nıú Dıose, ne vaa güii nacaj soj nu' se sa' rıue Dıose rıhaan nij ta'nıú so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' tucudán noco' yuvıı man rıhaan chumıı nihánj cuano mei

⁸ Gaa rıue me se ne ne'en ya soj daj vaa Dıose ma'. Che'é dan me qui'yaj suun soj rıhaan ya'anj uun chij rıhaan rasuun man rıhaan chumıı nihánj, tzaj ne nuveé ya'anj ya me nij ya'anj qui'yaj suun soj rıhaan ma'.

⁹ Tzaj ne cuano nihánj me se ne'en nij soj man ma'an ya Dıose ei. Tzaj ne sa' doj cataj 'unj se vaa ne'en Dıose man nij soj chuguanj. Sese aj ne'en soj man ma'an ya Dıose, gaa ne me che'é canıcaj uún soj canoco' soj man nij ya'anj uun chij rıhaan rasuun man rıhaan chumıı nihánj ga. Ne'en soj se vaa se guun nucuaj nij so' racuj nij so' man soj ma'. Taj yu'vee a 'ó xco' nó ma'an nij so' ma'. Me che'é me rá uún soj qui'yaj suun soj rıhaan nij so' ga.

¹⁰ Ne navıj rá soj güii guęe do', navıj rá soj cha'anj che'é 'o 'o yavıı do', vaa dío guęe rıhaan soj do', vaa yo' guęe rıhaan soj do' ga. Me che'é 'yaj soj danj ga.

¹¹ Nanó ndo'o rá 'unj se vaa 'yaj soj, ne nanó rá 'unj se vaa quirı' rma'an nu' suun qui'yaj suun 'unj tucu'yón 'unj se-nana Dıose nana sa' man nij soj nanj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nanó rá Pabló che'é se tanáj nij síı man Galacia nana tucu'yón so' man nij so' a

¹² Ase vaa 'unj ro', danj gaa guęe soj, ése ndaa adı' se vaa soj ro', danj vaa guęe 'unj, tinuj, nocoj. Che'é dan me daj se 'yaj guęe cuano ro', danj qui'yaj guęe soj ei. Nuveé che'e se qui'yaj chí'ıı soj man ma'. Tananj a, ne inanj ve'é qui'yaj soj gaa cayáán 'unj ga soj ei.

¹³ Aj ne'en soj se vaa che'é se canó chí'ıı manj, che'é dan natá' 'unj se-nana Dıose nana sa' rıhaan soj gaa asino yaan ei.

¹⁴ Ne gaa quirán' 'unj rıhaan soj me se ne nachrı' soj nı'yaj soj manj ma'. Tananj a, ne caráya'anj ndo'o soj nı'yaj soj manj, ne ndaa adı' ve'é 'yaj nıı ga 'o se-mozó Dıose ro', danj qui'yaj soj, gaa ne ve'é ndo'o ca'mıı soj gaj ei. Ne ase vaa ma'an ya Jesucristó ro', ta'nga' danj vaa 'unj, rá soj,

¹⁵ ne che'é dan me guun nıha' uxrá rá nij soj ne ve'é uxrá cuno soj nana ca'mıı, ne cunuu 'eę uxrá rá soj manj nanj adonj. Dan me se cataj yá' ta' asuun, ne sese guun nucuaj nij soj quirıı soj rıj rıhaan soj cınuú yo' rıhanj, ne ca'vej rá soj qui'yaj soj danj, nda' rasuun nanj chuguanj. Tzaj ne yaj me se me che'é ne nıha' rá soj gaa uno soj nana a'mıı cuano ga.

¹⁶ Maan che'é se ca'mıı nana ya ya rıhaan soj, che'é dan mej síı taj ri'yunj man soj, rá soj nanj na'. Taj ma'.

¹⁷ Dan me se aráya'anj uxrá yo'ó nij so' man soj, tzaj ne ne cunaj daj chíhaa mıj 'yaj nij so' ma'. Maan se me rá nij so' tanáj xco soj nana noco' ní' sıj amán rá nı'yaj man Jesucristó, ne inanj ma'an nij so' canoco' soj, rá nij so' nanj adonj.

¹⁸ Sese ve'é 'yaj yuvıı ga soj, ne cunaj uxrá sese caráya'anj nij yuvıı man soj, rá 'unj á. Tzaj ne yo'ó danj qui'yaj nij so', sese ya me sa' rá nij so' nı'yaj nij so' man nij soj ei. Tzaj ne taj ma'. Me che'é gaa yaán 'unj ga soj, gaa ne uun che'é nij so' 'yaj nij so' se sa' ga soj ga. Nuveé se sa' 'yaj nij so' ga soj man chuguanj.

¹⁹ Dan me se ase vaa ta'nıú 'unj ne'ej ro', danj vaa nij soj, tinuj, nocoj. Cuanó nihánj me se uun che'e uún 'unj nanó ndo'o raj che'é soj ndaa vaa nanó raj gaa rıue, ne me rá 'unj se vaa narı' sa' ya soj se-nana Dıose nana sa' ya ei. Dan me se ase vaa nanó rá chana nichrun' cuchruj ne'ej che'é se ne ne'en no' sese ca'ngaa sa' ta'nıú no' ro', danj vaa nanó rá 'unj che'é soj cuano chuguanj. Ne veé inanj danj nanó ndo'o rá uún 'unj che'é nij soj ndaa narı' ya ya soj ndaa vaa qui'yaj ma'an ya Jesucristó nanj ei.

²⁰ O se 'vee, ne ndaa cuano cayáán ya 'unj ga soj, gaa ne ca'mıı ma'an ya 'unj ga soj, raj ei. Tzaj ne ne ne'en yaj daj nana raj che'é soj a mei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese noco' ní' se-tucuanj Moısés, ne mozó me ní', ne ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' danj a ma'

²¹ Me rá 'unj cataj ya soj 'o nana rıhanj ei. Me rá nij soj canoco' soj se-tucuanj Moısés, tzaj ne ne'en soj daj taj nana cachrón Moısés rıhaan yanj yo' na'.

²² Dan me se cachrón Moısés nana nihánj rıhaan yanj, se vaa vaa vıj ta'nıú síı cu'naj Abraham sno'o cunıı, ne yo'ó ta'nıú so' me ne'ej cuchruj mozó chana nuı rıhaan so', ne yo'ó ta'nıú so' me ne'ej cuchruj ma'an nıca so' a. Xa' nıca so', tzaj ne nuveé mozó me chana nıca so' ma'. Nıca ya so' me yo' adonj.

²³ Dan me se ne'ej cuchruj mozó chana ro', me se ase vaa a'ngaa naj guun ne'ej ro', danj vaa ca'ngaa so' a. Tzaj ne xa' ne'ej cuchruj ma'an nıca Abraham, tzaj ne aj cata' tu'va Dıose daj qui'yaj Dıose che'é so' asıj gaa ataa ca'ngaa so' a.

24-25 Ne ase vaa cuentó che'é roj chana cuchruj ne'ej ro', danj vaa yo'ó nana tucu'yón ní, rá 'unj, ne ase vaa roj chana ro', danj vaa vij nana cataj xna'anj Diose rihaan yuvij a. Dan me se yo'ó chana me se-mozó Abraham, ne Agar cu'naj se-chuvij no', ne ase vaa mozó chana cu'naj Agar ro', ta'nga' danj vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan sí cu'naj Moisés gaa ca'mii Diose ga Moisés xráá quij xcaan cu'naj Sinaí a. Se-tucuanj Moisés me nana yo', ne ase vaa mozó ro', danj vaa yuvij noco' nana yo' a. Nicun' quij xcaan cu'naj Sinaí rej cu'naj Arabia, tzaj ne ase vaa chana cu'naj Agar ro', ta'nga' danj vaa nij yuvij man chuman' Jerusalén cuano a. Dan me se taran' nij yuvij man chuman' Jerusalén me yuvij israelitá yuvij noco' se-tucuanj Moisés, ne ase vaa mozó ro', danj vaa taran' nij so' nanj ei.

26 Tzaj ne sí man yo'ó chuman' Jerusalén chuman' naj rej xtá' me ní, ne nuveé mozó me ní ma'. 'Q se aj guun nji ní man chuman' Jerusalén naj rej xtá' adonj.

27 Nihánj me nana no rihaan danj Diose a: "Gaa niha' nimán so', chana ituun á. Ataa cuchruj so' ne'ej, tzaj ne gaa niha' uxrá nimán so' á. 'Q ruún so' cuano, tzaj ne vaa güii, ne doj a gaa ta'ní so' rihaan ta'ní chana otoj ga sno'ó adonj". Inanj danj a'mii danj Diose che'é nica Abraham chana cuchruj man sí cu'naj Isaac a.

28 Ne ase vaa ta'ní no' sí cu'naj Isaac ro', ta'nga' danj vaa nij soj, tinuj, nocoj. Soj me ne'ej se vaa cataj ya Diose ca'ngaa ya ei. Ne ase vaa cavii sa' sí cu'naj Isaac ro', danj cavii sa' soj uún ei.

29 Ne'en nij soj se vaa xnii ca'ngaa ma'an ta'ní yo'ó chana ro', me se taj ri'yunj ndo'ó so' man ne'ej tucua' ya ve' chuguanj. Dan me se ta'nga' danj ran' guge' ní cuano nihánj, ne dan me se 'yaj ndo'ó nij yuvij noco' ma'an se-tucuanj Moisés sayuun man ní sijn cunuu sa' nimán che'é Nimán Diose chuguanj.

30 Tzaj ne xcaj ní cuentá me taj danj Diose ei. Dan me se taj yo' se vaa: "Quirij so' man roj ta'nij mozó chana ca'anj yanj roj ta'nij no' á. 'Q se orún' ta'ní nica so' ní ne uun mozó me sí guun sí si'yaj nu' si'yáá so' vaa güii ei. Ne xa' ta'ní chana uun mozó, tzaj ne daj chihaa mij ne nó xcúun ta'ní mozó chana yo' quirij' yo' ta'aj si'yáá so' ma'". Dan me se danj vaa nana ca'mii Diose rihaan Abraham nana no rihaan danj Diose a.

31 Dan me se nuveé ta'nij mozó chana me ní, man tinuj, man nocoj. Nuveé yuvij 'yaj suun ndo'ó canoco' se-tucuanj Moisés me ní ma'. Maan se ase vaa ta'ní chana ne uun mozó ro', danj vaa ní, ne a 'ó tucuaán ne nó xcúun ní canoco' ní a ma'.

5

1 Maan se aj ca'néj Jesucristó nu' suun

taj xráá ní, ne che'é dan vaa ya'nú rihaan ní canoco' ní man Diose cuano ei. Che'é dan me ca'nej nucua'j soj nimán soj, ne se ca'vej uún soj qui'yaj suun soj suun uun mozó a ma'. Se guun rá soj canoco' soj nu' se-tucuanj Moisés a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa taj che'é cuta' nii ta'nga' man nee man ní ma'

² Xcaj nij soj cuentá me se vaa nihánj me nana taj xna'anj ma'an 'unj sijn cu'naj Pabló rihaan soj ei. Dan me se sese cuta' nii ta'nga' man soj, ne taj yu'vee nó Jesucristó rihaan soj vaa gaa a ma'.

³ Nihánj me cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj se vaa taran' nij sno'ó a'vej rá cuta' nii ta'nga' man ro', no xcúun nij so' canoco' nij so' nu' se-tucuanj Moisés adonj.

⁴ Ta'aj nij soj me rá canoco' se-tucuanj Moisés, ne cunuu sa' ní so' rihaan Diose, rá nij so', tzaj ne nuveé sijn noco' man Jesucristó me sí 'yaj danj ma'. 'Q se sí taná' xco se luj qui'yaj Diose che'é ní me nij so' adonj.

⁵ Xa' ní, tzaj ne nuu Nimán Diose nimán ní, ne amán rá ní ni'yaj ní man Jesucristó, ne che'é dan me guun ya rá ní se vaa vaa güii cunuu sa' ní rihaan Diose, ne yo'ó na'vij ní ndaa se quisij ya güii yo' adonj.

⁶ Xa' ní sijn noco' man Jesucristó me se taj se 'yaj sese quitaj ta'nga' man ní, taj se 'yaj sese se quitáa ta'nga' man ní, taj se 'yaj ma'. 'Q se amán rá ní ni'yaj ní man Jesucristó, ne che'é dan cunuu 'ee rá ní ni'yaj ní man tinúu ní, ne che'é roj yo' me cavii sa' ní adonj.

⁷ Gaa rque me se aj sa' uxrá noco' soj man Diose tzaj niha'. Me sí caráan chrej rihaan soj se cuchumán rá soj cunó soj nana ya yaj ga.

⁸ Xa' nana uno soj cuano, tzaj ne nuveé Diose me sí ca'mii nana yo' rihaan soj ma'. Dan me se xa' Diose, tzaj ne yo'ó canacuún so' man soj canoco' soj man orún' ya so' adonj.

⁹ Ne'en nij soj se vaa yo'ó cu'naj levadura se 'yaj namij rque rachruún, me se doj tzin' yo' araa nii rque cunj, tzaj ne namij rque cunudanj cunj, 'yaj yo', ne ase vaa yo'ó cu'naj levadura ro', ta'nga' danj vaa nana ne uno soj adonj. Dan me se doj tzin' nana ne uno soj, tzaj ne ca'anj ni'ya que'ee nij soj, qui'yaj nana ne yo' ei.

¹⁰ Dan me se 'unj me se yo'ó amán raj ni'yaj 'unj man sí 'nij ra'a man ní se vaa yo'ó cuyaán gaa rá soj ga 'unj chuguanj. Ne sí a'mii yo'ó nana ro', tzaj ne 'yaj chruj so' rihaan soj se vaa se canoco' sa' soj man Diose chuguanj. Che'é yan 'yaj so' danj ro', che'é dan quirán' so' sayuun, qui'yaj Diose nanj adonj. Me ma'an sijn me so', tzaj ne ya quirán' so' sayuun, qui'yaj Diose ei.

11 A'mii natáj ma'án 'unj rihaan yuvij se vaa cutá' nii ta'nga' man yuvij, rá soj na'. Taj, man tinuj, man nocoj. Sese danj vaa nana a'mii natáj 'unj, ne ne guun na'aj yuvij cunq yuvij nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutzé asuun saj ma'. Tzaj ne guun na'aj nij yuvij ei. Ne maan che'é dan 'yaj ndo'o nij yuvij sayuun manj adonj.

12 Dan me se vaa che'é cataj ní' se vaa nij sí' 'yaj sayuun man soj ro', 'o se veé, ne vaa che'é ca'ne' nij so' nu' nee man ma'an nij so' vaa tzaj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj ní' nu' se vaa me rá Nimán Diose qui'yaj ní' á

13 Dan me se canacúun Diose man nij soj guun niha' nimán soj canoco' soj man so', tinuj, nocoj. Tzaj ne se guun rá soj se vaa ca'vee qui'yaj soj náá guun se me rá nee man ma'an soj qui'yaj soj ma'. Tananj cunuu 'ee rá soj tinúú soj, ne yo'lo qui'yaj suun soj che'é tinúú soj ei.

14 Dan me se 'o cuyaan ya vaa nu' se-tucuanj Moisés ga orún' nana nihánj chuguanj: "Adj' se 'ee rá so' man ma'án so' ro', ta'nga' danj gaa 'ee rá so' man yo'lo yuvij á". Ne nihánj me nana no xcuún ní' cunq ní', ne sese danj qui'yaj ní', ne sí' 'yaj nu' se-tucuanj Moisés me ya ní' adonj. A 'o nana se cachiin cunq uún ní', sese danj qui'yaj ní' a ma'.

15 Tzaj ne sese cunú' soj do', sese guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tuvi' soj do', sese qui'yaj soj sayuun man tuvi' soj do', ne dan me se tadó uxrá soj ei. 'O se sese danj uun rá soj, ne quirí' cunudanj tuvi' soj, qui'yaj soj nanj chuguanj.

16 Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa yo'lo cunq soj a'mii Nimán Diose gaa chéé soj rihaan chumiij nihánj, ne sese inanj danj qui'yaj soj, ne daj chihaa mij se guun qui'yaj soj se vaa me rá nee man ma'an soj qui'yaj soj ma'.

17 Dan me se inq uxrá vaa se me rá nee man ní' qui'yaj yo' ga se me rá Nimán Diose qui'yaj yo' ei. Dan me se inq me rá 'o 'o roj yo' ei. Sese me rá ní' cunq ní' rihaan Nimán Diose, ne aráan nee man ní' chrej rihaan ní' cunq ní' rihaan Diose chuguanj. Ne sese me rá ní' qui'yaj ní' se nij me rá nee man ní' qui'yaj yo', ne aráan Nimán Diose chrej rihaan ní' se qui'yaj ní' danj ma'. Ne unu' Nimán Diose ga nee man ní', ne ca'vee se me rá ní' qui'yaj ní' ndaa vaa me rá ma'an ní' qui'yaj ní', tzaj ne se guun nucaj ní' qui'yaj ní' danj a man adonj.

18 Tzaj ne sese noco' soj man Nimán Diose, ne taj che'é canoco' soj se-tucuanj Moisés a mei.

19 Dan me se aj ne'en soj daj vaa rasuun me rá nee man ma'an soj qui'yaj yo' ei. Me rá yo' qui'yaj yo' cacun' ga yo'ó chana do',

me rá yo' qui'yaj yo' se nij ndo'o do', me rá yo' qui'yaj yo' se na'aj ndo'o do',

20 quina'vij soj rihaan ya'anj acój yuvij do', me rá uún yo' ca'mii soj ga sí' chruun nana' so' chrej che'é soj do', uun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tinúú soj do', unu' soj ga tinúú soj do', axríj yuvaa soj man tinúú soj do', inanj me rá 'o 'o soj caviij sa' uún soj do', uxrá' ta'aj nij soj man nij soj do',

21 uun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tinúú soj do', achraá ndo'o soj chra' xno ga tuvi' soj do', ne dan me se que'ee doj tuvi' cacun' nihánj 'yaj uún soj, 'yaj nee man ma'an soj nanj adonj. Aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, ne cuano nihánj me se cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj se vaa yuvij 'yaj danj ro', daj chihaa mij se cayáan nij so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumiij nihánj a ma'.

22 Tzaj ne sese inanj rihaan Nimán Diose cunq ní', ne cunuu 'ee rá ní' tuvi' ní' do', guun niha' rá ní' do', gaa xej nimán ní' do', gaa inaj nimán ní' do', ve'é qui'yaj ní' rihaan yuvij do', yo'lo cuchuman rá ní' do',

23 sí' ni'yanj a'mii guun ní' do', ve'é cütumé ní' man ní' daj qui'yaj ma'an ní' do', qui'yaj Nimán Diose ei. Inanj danj gaa ní' sese ve'é cunq ní' rihaan Nimán Diose nanj adonj. Yo' me sese qui'yaj ní' ndaa vaa taj nana nihánj, ne taj cacun' quitaj xraá ní' qui'yaj nana nihánj a ma'.

24 Dan me se ní' sij aj canoco' man Jesucristó ro', me se aj ticavi' Jesucristó man nu' se chí'ij man nimán ní', gaa cavi' so' rihaan rcutzé, ne dan me se quisij qui'yaj nee man ní' cacun', ne daj chihaa mij se qui'yaj uún ní' se chí'ij me rá nee man ní' qui'yaj yo' a ma'.

25 Dan me se che'é se cunuu sa' nimán ní', qui'yaj Nimán Diose, che'é dan yo'lo cunq ní' nu' se vaa cataj xna'anj Nimán Diose rihaan ní' ei.

26 Se ca'mii xtá' ní' a 'o xco' a ma'. Se ca'mii ra'yunj ní' rihaan tinúú ní' a ma'. Se guun xcoj ruvaa rá ní' ni'yaj ní' tinúú ní' a ma'.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é racúj ní' man tinúú ní' a

1 Sese ya xcaj nij soj cuentá se vaa qui'yaj 'o tinúú soj cacun', ne soj sij ve'é noco' Nimán Diose ro', nago' soj chrej man sí' tumé cacun' daj qui'yaj so' rej rihaan so', tinuj, nocoj. Tzaj ne nica' gaa nimán soj, ne ve'é ca'mii soj nana sa' ga sí' tumé cacun' ei. Dan me se tadó soj ga ma'an soj gaa nago' soj chrej ei. Sese se tadó soj, ne ma'an soj do' ca'anj chrej chí'ij nanj chuguanj.

2 Dan me se ca'vee se me ma'an sayuun ran' tinúú soj, tzaj ne racúj soj man so' ei. Sese danj qui'yaj soj, ne sí' qui'yaj nu'

tucuáan cuchruj Jesucristó che'é ní' me soj gaa nanj chuguanj.

³ Ne sese vaa síi guun rá se vaa síi sa' me ma'an so', ne síi ne ne'en uxrá me so', ne síi tiha' yu'unj man ma'an me so' nanj ei.

⁴ Tzaj ne naqui'yaj cūu 'o 'o ní' daj 'yaj ma'an ní', ne sese ve'é 'yaj ní', ne guun niha' rá ní' che'é se vaa ve'é 'yaj ma'an ní' ei. Tzaj ne ne nó xcúún ní' naqui'yaj cūu ní' daj 'yaj tinúú ní' ma'. Se cataj ní' se vaa sa' doj 'yaj ní' rihaan tinúú ní' ma'.

⁵ Maan se ino vaa suun atá 'o 'o ní', ne no xcúún 'o 'o ní' cataj ní' suun vaa rihaan ma'an ní' nanj adonj.

⁶ Dan me se síi tucu'yón se-nana Diöse ro', me se no xcúún so' cuxra' ta'aj so' nu' se sa' rihaan síi tihaan se-nana Diöse nana sa' rihaan so' a.

⁷ Tzaj ne se tiha' yu'unj soj man ma'an soj ma'. Se ca'vee tiha' soj man Diöse ma'. Dan me se sese 'yaj yo'o so' sayuun rihaan chumií nihánj, ne gaa ndo'o sayuun quitaj xráá so',

⁸ ne sese qui'yaj yo'o so' inanj se vaa me rá nee man ma'an so' qui'yaj so', ne nee man so' qui'yaj quiri' nu' so' nanj adonj. Sese qui'yaj yo'o so' inanj se vaa me rá Nimán Diöse qui'yaj so', ne Nimán Diöse qui'yaj gaa i'na' so' cayáan so' ga Diöse nu' cavii nu' ca'anj adonj.

⁹ Se guun rmií ní' qui'yaj sa' ní' ma'. Sese se quiri' rá ní', ne quisií gūii cachrón Diöse, ne sa' uxrá doj cavii ní', qui'yaj Diöse ei.

¹⁰ Dan me se yaj vaa ya'núj rihaan ní' ro', qui'yaj suun ndo'o ní' che'é se sa' cuano ei. Che'é dan ve'é uxrá qui'yaj suun ní', račuíj ní' man cunudanj yuvií ei. Tzaj ne doj a guun rá ní' račuíj ní' man nij tinúú ní' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun niha' rá Pabló inanj che'é se cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é ní' a

¹¹ Nj'yaj soj ei. Xij ndo'o vaa letra cachrón ra'aj ma'anj che'é nij soj chuguanj.

¹² Nij síi me rá ve'é ca'mii yuvií che'é ro', ma'an nij so' me síi me rá cata' ta'nga' man soj nanj adonj. Danj 'yaj nij so' che'é se na'vej rá nij so' qui'yaj yuvií sayuun man nij so' che'é se noco' nij so' man Jesucristó síi cavi' rihaan rcutze nanj chuguanj. Maan che'é dan a'mii nij so' danj rihaan soj nanj adonj.

¹³ Dan me se ata' ta'nga' man nij so', tzaj ne ne noco' sa' ma'an nij so' se-tucuanj Moisés ma'. Tzaj ne inanj me rá nij so' cata' ta'nga' man soj, gaa ne ca'mii xta' nij so' cataj nij so' se vaa cata' ta'nga' man soj qui'yaj ma'an ya' nij so', che'é se qui'yaj nij so' fuerzá man soj, cataj nij so' a.

¹⁴ Ne xa' 'unj, tzaj ne daj chihaa mij se ca'mii xta' 'unj ma'. 'O se guun niha' rá

'unj inanj che'é se cavi' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan rcutze che'é ní', ne xa' chumií nihánj, tzaj ne ase vaa se cavi' ro', danj vaa chumií nihánj rihaan 'unj, ne taj yu'vee nó chumií nihánj rihaan 'unj, ne yo'o tanáj 'unj man se vaa 'yaj nij yuvií man rihaan chumií nihánj nanj adonj.

¹⁵ Taj se 'yaj sese taj ta'nga' man ní' do', taj se 'yaj sese nuvi' ta'nga' táa man ní' do' ma'. Núj naqui'yaj naca Diöse man ní', ne cavii sa' ya' ní' nanj adonj.

¹⁶ Me rá 'unj gaa xej nimán taran' soj sij noco' tucuáan nihánj, ne gaa 'ee rá Diöse man soj ei. Ya yuvií israelitá me soj rihaan Diöse nanj chuguanj.

¹⁷ Dan me se aj quiran' ndo'o nee man 'unj sayuun che'é se 'yaj suun 'unj che'é Jesucristó natá' 'unj rihaan yuvií che'é so', ne che'é dan na'vej rá 'unj qui'yaj soj doj sayuun man 'unj a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Pabló qui'yaj Jesucristó se luj che'é nij síi man Galacia a

¹⁸ Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é nimán nij soj, tinuj, nocoj. Ya uxrá ei. Ve'é danj gaa ya ei.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Efeso a

¹ Síi cu'naj Pabló mej, ne cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol nata' se-nanā so' rihaan nij yuvii, che'é se danj me rá Diose qui'yaj a. 'Yáá 'unj yanj cartá nihánj ca'nej 'unj rihaan nij soj sij sa' rihaan Diose yanj chuman' cu'naj Efeso sij amán rá ni'yaj man Jesucristó a.

² Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Rej ní' Diose do', qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', se luj che'é nij soj, ne me rá 'unj gaa xej nimán nij soj, qui'yaj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nu' se luj qui'yaj ndo'o Diose che'é nij yuvii israelitá do', che'é ní' sij yanj do' a

³ Inanj sa' uxrá vaa Diose Rej Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne ve'é ndo'o qui'yaj so' che'é ní', ne rqué ndo'o so' se sa' man ní', ne se sa' cavii rej xta' cavii ma'an ya Nimán Diose me rqué Diose man ní', che'é se síi noco' man Jesucristó me ní' a.

⁴ Ne dan me se che'é se sij noco' man Jesucristó me ní', che'é dan me asij ataa qui'yaj Diose chumii nihánj me narii so' man ní' guun ní' síi sa' rihaan ma'an so', ne se tumé ní' cacun', rá so' a ma'. Ne dan me se cunuu 'eé rá so' man ní',

⁵ ne cune' so' man ní' canoco' ní' man Jesucristó ne guun ta'nij ma'an so' man ní', ndaa vaa quirii nimán ma'an so' qui'yaj so' che'é ní',

⁶ gaa ne che'é dan ve'é ca'mii ní' ni'yaj ní' man Diose, ne cataj ní' se vaa ve'é ndo'o qui'yaj so' se luj che'é ní', che'é se noco' ní' man Jesucristó síi 'eé rá so' man adonj.

⁷ Ne che'é se cavi' Jesucristó che'é ní' ro', che'é dan navij cacun' xráá ní', che'é se sa' uxrá vaa rá Diose ni'yaj Diose man ní',

⁸ ne Diose ro', me síi qui'yaj ndo'o se luj che'é ní' se vaa rqué ndo'o so' nana çu man ní', ne xcaj ndo'o ní' cuentá, qui'yaj so' adonj.

⁹ 'Q se so' me síi qui'yaj xcaj ní' cuentá che'é nana naca nana a'mii che'é daj me rá ma'an so' qui'yaj so' che'é ní' sij noco' man Jesucristó,

¹⁰ asa' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj a. Dan me se güii yo' me se guun chij Jesucristó rihaan cunudanj rasuun, qui'yaj Diose, ne guun chij Jesucristó rihaan taran' nij rasuun man rej xta' do', rihaan cunudanj nij rasuun man rihaan chumii nihánj do' a.

¹¹⁻¹² Ne che'é Jesucristó me se narii Diose man núj sij israelitá sij amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne dan me se narii so' man núj che'é se aj cune' so' man núj guun núj nij síi gaa nucuaj rá gaa asino yaan man Jesucristó, che'é rej ve'é nata' núj se vaa sa' uxrá vaa Diose a. Dan me se inanj danj guun rá Diose qui'yaj so', ne so' me síi avii ndo'o raa daj qui'yaj, ne so' me síi 'yaj nu' ndaa vaa avii raa so' qui'yaj so' adonj.

¹³ Ne vaa nij soj sij yanj uún, ne cuno soj nana ya se vaa ca'vee cavii sa' uxrá ní' qui'yaj Jesucristó, ne cuchumán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó, ne che'é Jesucristó me se ca'na' Nimán Diose catúj Nimán Diose nimán soj, ne Nimán Diose me se ca'na' rihaan ní' sij noco' man Diose, ndaa vaa cata' tu'va Diose gaa naá, ne che'é se nuu Nimán Diose nimán ní' ro', che'é dan ne'en ya ní' se vaa me ní' ta'nii Diose

¹⁴ ne ya rqué ndo'o Diose se sa' man ní' vaa güii nanj adonj. Dan me se rqué Diose Nimán Diose rihaan ní', cataj Diose se vaa ya nacaj Diose man ní' vaa güii, ne quinanii ní' rihaan sayuun, che'é rej ve'é nata' taran' ní' se vaa sa' uxrá vaa Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achíin ni'yaj Pabló rihaan Diose se vaa xcaj sa' doj nij síi man Efeso cuentá che'é Jesucristó qui'yaj Diose a

¹⁵ Dan me se cunó 'unj nana se vaa amán rá nij soj ni'yaj nij soj man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne cunó 'unj nana se vaa 'eé rá soj man taran' nij síi sa' noco' man Diose, ne che'é se vaa qui'yaj Diose che'é ní' sij noco' man Jesucristó ro', che'é dan

¹⁶ yo'o nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é soj gaa achíin ni'yáá 'unj che'é soj rihaan Diose adonj.

¹⁷ Dan me se Diose me síi ca'néé man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ca'na' so' rihaan chumii, ne Rej ní' nicun' xta' me uún Diose, ne síi uun chij sa' uxrá me so', ne che'é dan achíin ni'yáá 'unj rihaan Diose se vaa rqué ndo'o so' nana çu sa' nimán soj, ne achíin ni'yáá 'unj se vaa guun nucuaj soj narj' soj nu' nana naca tíhaan so' man ní', gaa ne sa' doj xcaj ma'an soj cuentá che'é so' ei.

¹⁸ Dan me se xcaj soj cuentá sa' doj, ne quene'en soj me che'é nacúin Diose man soj, ne quene'en soj nu' se vaa qui'yaj Diose che'é soj, ne guun rá soj se vaa vaa che'é ndo'o canoco' soj man Jesucristó adonj. Quene'en soj se vaa sa' uxrá vaa se qui'yaj Diose che'é taran' ní' sij sa' noco' man so',

¹⁹ ne quene'en soj se vaa guun nucuaj ndo'o Diose raçuj Diose man ní' sij amán rá ni'yaj man so' a. Nucuaj ndo'o Diose adonj.

²⁰ Che'é se nucuaj Diose ro', che'é dan cunuu i'na' ya uún Jesucristó, qui'yaj Diose

gaa cavi' Jesucristó, ne guun chij uxrá Jesucristó rej xta' rej x'nuj Diose, qui'yaj uún Diose adonj.

²¹ Veé dan, ne uun chij ya Jesucristó rihaan taran' nij yuvij do', rihaan taran' nij ya'anj rii ta'nga' rihaan chumij nihánj do', tzaj ne ne doj cuano me uun chij so' ma'. 'Q se guun chij so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

²² Ne uun chij Jesucristó rihaan cunudanj rasuun qui'yaj Diose, ne dan me se Diose me sí qui'yaj rii ta'nga' Jesucristó rihaan cunudanj rasuun che'é ní' sij amán rá ni'yaj man so' adonj.

²³ Ne ase vaa nee man Jesucristó ro', danj vaa ní', uno ní' rihaan so', ne dan me se so' me sí 'nij ra'a man cunudanj rasuun man rihaan nu' cachra' chumij, ne so' me sí rque nu' se vaa achiin man nu' nij rasuun man rihaan chumij nihánj adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj daj vaa cavii sa' ní' sij yanj, qui'yaj Diose, ne sí cunuu sa' nimán rihaan Diose me ní' cuano, che'é se luj qui'yaj uun Diose che'é ní' a

¹ Gaa rque me se ma'an nij soj me sí tumé ndo'o cacun', ne che'é dan quiri' nu' nimán nij soj, ne taj se qui'yá' ca'vee quinani' soj rihaan sayuun a ma'.

² Dan me se qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj yuvij man rihaan chumij nihánj, ne qui'yaj soj nu' rasuun chi'ij rasuun niha' rá sí chree sí rii ta'nga' rihaan chumij nihánj cuano sí chée uun chij rque nana, ne so' me sí rii ta'nga' rihaan nimán nij yuvij na'vej rá cunó rihaan Diose a.

³ Ne ase vaa 'yaj nij yuvij vaa danj ro', danj qui'yaj guee taran' ní' gaa rque, ne qui'yaj ní' cacun' ga nij so', ne qui'yaj ní' inanj se me rá nee man ní' qui'yaj ní' a. Inanj se cavii raq ma'an ní' qui'yaj ní', ne yuvij ca'maan rá Diose ni'yaj Diose man me ní' gaa rque, ne ase vaa nij yuvij chée rihaan chumij nihánj cuano ro', ta'nga' danj vaa ní' gaa rque ei.

⁴ Tzaj ne cunuu 'ee ndo'o rá Diose man ní',

⁵ ne quene'en Diose se vaa aj quiri' nu' nimán ní' che'é cacun' tumé ní', ne che'é dan, ase vaa cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose ro', ta'nga' danj vaa uún ní' cunuu sa' nimán ní', qui'yaj Diose, ne che'é dan ca'vee cayáan ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj. (Dan me se maan che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj me se ca'vee quinani' soj rihaan chrej chi'ij uun chij nimán soj ne cavii sa' soj ei.)

⁶ Ne ase vaa cavii Jesucristó cayáan so' rej xta', qui'yaj Diose ro', danj qui'yaj uún Diose che'é ní', che'é se sij noco' man Jesucristó me ní', ne vaa guii cavii ní' cayáan ní' ga so' rej xta' ei.

⁷ Ndaa síj, gaa ne nu' cavii nu' ca'anj quene'en nij yuvij se vaa qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é ní', ne dan me se quene'en nij yuvij se vaa cunuu 'ee ndo'o rá Diose man ní' che'é se sí noco' man Jesucristó me ní' nanj adonj.

⁸ Dan me se xcaj nij soj cuentá se vaa inanj che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj me quinani' soj rihaan chrej chi'ij uun chij nimán soj ne cavii sa' soj á. Dan me se maan che'é se amán rá soj ni'yaj soj man so' me cavii sa' soj ei. Nuveé ma'an soj me sí 'yaj a'vee avii sa' soj ma'. Maan se Diose racuñ man soj don a'vee avii sa' soj nanj adonj.

⁹ Nuveé che'e rasuun sa' qui'yaj soj me cavii sa' soj ma'. 'Q se na'vej Diose ca'mij xta' yuvij cataj yuvij se vaa ma'an nij yuvij me sí qui'yaj cavii sa' nij yuvij sa'.

¹⁰ 'Q se Diose me sí qui'yaj man ní', ne qui'yaj Diose man ní' che'é rej canoco' ní' man Jesucristó ne ve'é qui'yaj suun ní' suun sa', rá Diose, ne che'é ma'an Diose me a'vee qui'yaj suun ní' suun sa' yo' nanj adonj.

¹¹ Dan me se ne'en soj se vaa nuveé yuvij israelitá me soj ma'. 'Q se yuvij yanij me soj, ne dan me se cataj núj sij israelitá se vaa nij vaa nee man soj adonj. Tzaj ne cuta' núj ta'nga' man nee man ma'an núj, ne che'é dan me sí ata' ta'nga' me núj, taj yuvij ni'yaj yuvij man núj adonj. Yo'o xcaj soj cuentá

¹² se vaa gaa rque ro', nuveé sij noco' man Jesucristó me nij soj ma'. 'Q se sij yanij rihaan núj sij israelitá me soj gaa naá nanj adonj. Dan me se nuveé sij nq xcuún a 'ó xco' canoco' man Diose me soj gaa rque ma'. Maan se sij 'yaj rma'an rihaan chumij me soj nanj adonj. Dan me se ya cata' tu'va Diose che'é núj sij israelitá se vaa cavii sa' núj, tzaj ne taj nana cata' tu'va Diose che'é nij soj gaa rque ma'. Dan me se aj quene'en nij soj se vaa se cavii sa' nij soj do', se racuñ Diose man nij soj do', gaa man adonj. Maan se chée uun nij soj rihaan chumij gaa rque nanj adonj.

¹³ Tzaj ne yaj me se nda' se ne quene'en uxrá soj man Diose, tzaj ne ca'na' Jesucristó cavi' Jesucristó che'é soj, ne guun che'e soj canoco' soj man Diose, qui'yaj Jesucristó, ne guun che'e Jesucristó naqui'yaj chre' so' man nij soj che'é ton cayanj man so' rihaan rcutze nanj adonj.

¹⁴ Ne Jesucristó ro', me sí naqui'yaj dínj man núj sij israelitá ga soj sij yanij, gaa ne orún' ya chuman' me taran' ní' cuano, qui'yaj so' a. 'Q se tiri' so' chingá ca'ne' tanu' man ní' ga tuvi' ní', gaa cavi' ma'an so' rihaan rcutze,

¹⁵ ne dan me se chingá yo' ro', me se-tucuñj Moisés, ne yo'o tinavij Jesucristó tucuán yo' nanj adonj. Che'é dan me 'q cuyaan vaa taran' ní' cuano, ne cunuu 'ee rá ní' man tuvi' ní', qui'yaj Jesucristó, ne yo'o

cunuu nacā nimán ní', qui'yaj Jesucristó, ne dínj vaa nimán taran' ní', qui'yaj yá so' adonj.

¹⁶ Che'é se cavi' Jesucristó rihaan rcutze ro', che'é dan orún' yá chuman' me ní' cuano, ne yo'ó qui'yaj canaan' Jesucristó man nu' se a'maan rá man nimán taran' ní', ne dan me se cunuu rcua'aan taran' ní' ga Diose, qui'yaj Jesucristó a.

¹⁷ Dan me se ca'na' Jesucristó, ne nata' so' rihaan nu' soj sijn yanij do', rihaan núj sijn israelitá sijn nicaj se-tucuanj Diose do', se vaa dínj cumān taran' ní' rihaan Diose á.

¹⁸ O se che'é Jesucristó me se nuu Nimán Diose nimán taran' ní', ne che'é dan vaa ya'núj rihaan taran' ní' cachinj ni'yaj ma'an ní' rihaan Rej ní' Diose adonj.

¹⁹ Che'é dan nuveé sijn man yo'ó chuman' me soj a ma'. O se sijn ne'en man Diose me nij soj cuano nanj adonj. Nuveé sijn noco' yo'ó tucuaán me soj ma'. Maan se ma'an soj me síí cunuu sa' nimán, ne noco' nu' taran' ní' man Diose yaj adonj.

²⁰ Xa' tucuaán noco' taran' ní' cuano ro', ase vaa 'o ve' sa' 'yaj niú xráa yuvej sa' inanj ro', danj vaa ní', ne nij yuvej sa' yo' ro', me núj sijn apóstol cune' Jesucristó do', nij síí nata' se-nānā Diose gaa naá do', ne yuvej sa' doj rihaan taran' nij yuvej naj tacóo ve' yo', tzaj ne ma'an yá Jesucristó me yo' vaa nanj chuguanj.

²¹ Dan me se yo'ó chre' gaa ní' sijn noco' man Jesucristó, gaa ne yo'ó cuyaan naxcaj nuvíí ei. Ne nuvíí yo' ro', me nu' ní' sijn noco' man síí 'nijj ra'a man ní' nanj adonj.

²² Ne ma'an nij soj ro', me se che'é se noco' soj man síí 'nijj ra'a man ní', che'é dan cunuu rcua'aan soj ga yo'ó nij síí guun nuvíí, ne nihánj me se ma'an yá Nimán Diose yáan sca'núj taran' ní' ei.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ne' Diose suun rihaan Pabló nata' so' se-nānā Diose nana sa' rihaan ní' sijn yanij a

¹ Ne'en nij soj se vaa 'nij 'unj taga' che'é se noco' 'unj man Jesucristó, ne 'yaj suun 'unj a'mií natá' 'unj rihaan nij soj sijn yanij che'é so',

² ne aj ne'en soj se vaa atá 'unj suun qui'yaj Diose che'é soj sijn yanij nanj adonj. Dan me se qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é 'unj, ne ca'ne' so' suun rihanj qui'yaj sunj che'é soj ei.

³ Dan me se tihaan nacā Diose rihanj daj me rá Diose qui'yaj Diose che'é nij yuvií man rihaan chumií nihánj, ne aj cachrón 'unj doj nana che'é se vaa tihaan Diose manj rihaan yanj cartá ca'neé 'unj rihaan soj gaa rque adonj.

⁴ Nayaā soj yanj cartá yo', ne xcaj soj cuentá che'é nu' nana nari' 'unj nana che'é nu' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é yuvií ei.

⁵ Gaa rque ro', ne cataj xna'anj Diose nana yo' rihaan yuvií ma'. Tzaj ne ndāa yaj ro', me tihaan Nimán Diose nana yo' rihaan nu' sijn apóstol sijn sa' cune' Jesucristó man nata' se-nānā so' rihaan yuvií, ne tihaan so' nana yo' rihaan yo'ó nij síí nata' se-nānā Diose rihaan yuvií a.

⁶ Dan me se tihaan so' nana se vaa cuno nij soj sijn yanij se-nānā Diose nana sa', ne cunuu sa' soj ga núj sijn israelitá adonj. Ne nana cata' tu'va Diose che'é nij síí canoco' man Jesucristó ro', quisij yá nu' nana yo' che'é nij soj sijn yanij ga núj sijn israelitá nanj chuguanj.

⁷ Ne vaa ndo'o suun rihanj nata' 'unj nana sa' yo', ne yo' me se luj qui'yaj Diose che'ej adonj. Nda' se ne nó xcúún 'unj quiri' 'unj se luj nihánj, tzaj ne ma'an yá Diose me síí rque se luj nihánj manj nanj ei. So' me síí nucuaj ndo'o, ne guun nucuaj qui'yaj sunj, qui'yaj Diose nanj chuguanj.

⁸ Nda' se síí nicá' doj rihaan taran' nij síí sa' noco' man Diose mej, tzaj ne qui'yaj Diose se luj yo' rihanj, ne ca'ne' so' suun rihanj nataj nana sa' rihaan nij soj sijn yanij se vaa sa' uxrá vaa se qui'yaj Jesucristó che'é ní' adonj.

⁹ Ne me rá Diose cataj xna'anj 'unj rihaan yuvií nu' se vaa qui'yaj so' che'é nij yuvií a. Dan me se Diose me síí qui'yaj nu' rasuun, ne aj ne'en so' daj qui'yaj so' che'é yuvií, tzaj ne ne cataj xna'anj so' rihaan yuvií nu' cavii nu' ca'na' ma'.

¹⁰ Tzaj ne nij ya'anj man rej xta' ro', me rá Diose xcaj nij so' cuentá cuano se vaa inanj nana cuu sa' ndo'o avii raā Diose, ne quene'en nij so' man taran' ní' sijn noco' man Jesucristó, ne xcaj nij so' cuentá se vaa avii ndo'o raā Diose adonj.

¹¹ Dan me se guun rá Diose nu' cavii nu' ca'na' se vaa qui'yaj so' danj tió man ní', ne guun rá so' se vaa ca'nej so' man Jesucristó sijn 'nijj ra'a man ní' rihaan chumií nihánj a.

¹² Ne che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' Jesucristó ro', che'é dan ca'nee cachinj ni'yaj ma'an ní' rihaan Diose, ne taj che'é cucu'vi' ní' ca'mií ní' ga Diose ma'.

¹³ Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa se cucu'vi' nimán soj quene'en soj sayuun quirán' 'unj che'é soj ma'. Maan se tananj a cavii sa' soj doj che'é sayuun rán' 'unj nihánj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achúún ni'yaj Pabló rihaan Diose se vaa sa' doj xcaj nij síí man Efeso cuentá se vaa 'ee ndo'o rá Jesucristó man ní' a

¹⁴ Che'é dan cavii sa' ndo'o nij soj ga nuj, che'é dan canicun' ruj 'unj, ne achíin nì'yáá 'unj rihaan Rej ní' Diose che'é soj adonj.

¹⁵ Dan me se Diose me Rej nu' taran' nij x'ne' ní' sif man rihaan chumij nihánj do', Rej nu' taran' nij x'ne' ní' sif man rihaan chumij nihánj do',

¹⁶ ne achíin nì'yáj rihaan so' che'é soj se vaa nari' nucuaj nimán soj qui'yaj Nimán Diose adonj.

¹⁷ Ne achíin nì'yáj se vaa cuchuman doj rá soj quene'en soj man Jesucristó, ne yo'ó natuu Jesucristó nimán soj qui'yaj Diose, gaa ne yo'ó cunuu 'ee rá soj man taran' tinúú soj adonj.

¹⁸⁻¹⁹ Ndaa sij, gaa ne nari' nucuaj ndo'o nimán soj, ne guun nucuaj soj xcaj sa' soj cuentá se vaa 'ee uxrá rá Jesucristó man ní', ne quene'en taran' ní' sif cunuu sa' nimán rihaan Diose se vaa 'ee uxrá rá Jesucristó man ní' adonj. Taj a 'ó sif guun nucuaj ma'an quene'en se vaa 'ee uxrá rá Jesucristó man ní' ma'. Tzaj ne guun nucuaj ní' xcaj ní' cuentá se vaa 'ee uxrá rá Jesucristó man ní', qui'yaj Diose, ne qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é ní', ne dan me se cunuu sa' inanj ní', ndaa vaa ma'an Diose adonj.

²⁰ Dan me se yaj me se sif sa' uxrá me Diose, ne uun nucuaj so' rque so' nu' rasuun achíin ní' gaa rihaan ní' a. Tzaj ne ne rque so' maan inanj nij rasuun achíin nì'yaj ní' gaa rihaan ní' ma'. 'O se rque so' nu' rasuun achíin ní' rihaan so', ne rque so' yo'ó doj a rasuun rihaan ní' ei.

²¹ Che'é dan cataj ní' sif noco' man Jesucristó se vaa inanj sa' uxrá vaa Diose, ne yo'ó danj ca'mii ní' ga ta'ní' ní' nu' cavii nu' ca'anj che'é Jesucristó a. Veé danj gaa ya ei.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj ní' rihaan tinúú ní', che'é se ase vaa nee man yo'ó yuvii ro', danj vaa taran' nij tinuj ní' a

¹ Ne'en nij soj se vaa 'nij 'unj taga' che'é se noco' 'unj man sif 'nij ra'a man ní', ne cataj xna'anj 'unj rihaan ní' soj se vaa ve'é qui'yaj ma'an soj rihaan Diose á. Diose me sif canacuún man soj canoco' soj man so', ne che'é dan ve'é canoco' soj man so' gaa chéé soj rihaan chumij nihánj á.

² Ne guun nij soj sif nì'yanj a'mii, ne ve'é qui'yaj soj ga tinúú soj, ne se guun yuvaa soj man tinúú soj ma'. Maan se inanj cunuu 'ee rá soj man tinúú soj, ne gaa inaj nimán soj ga tinúú soj á.

³ Ne se cunu' soj ga tuvi' soj, ne se quitáá ri'yunj soj tuvi' soj ma'. Maan se dínj cumán soj ga tinúú soj á. Ve'é cunq taran' soj rihaan Nimán Diose, ne ase vaa nimán orún' yuvii ro', danj gaa nimán soj ga tinúú soj á.

⁴ Dan me se orún' ya yuvii me ní' vaa, ne orún' ya nimán ní' vaa, ne dan me se orún'

ya Nimán Diose me nuú nimán ya ní', ne guun ya rá taran' ní' se vaa canacuún Diose man taran' ní', ne 'o cuyaan cavii sa' taran' ní', qui'yaj Diose adonj.

⁵ Oruun sif 'nij ra'a man ní', ne oruun nana sa' amán rá ní', ne sif cata' ne che'é Jesucristó me taran' ní',

⁶ ne orún' Rej taran' ní' Diose uún a. Nicaj yu'unj so' man taran' ní', ne 'yaj suun so' nimán taran' ní', ne yanj so' ga taran' ní' nanj adonj.

⁷ Tzaj ne ndaa 'o 'o ní' rque Jesucristó 'o 'o suun sa' rihaan a. Dan me se yo' me rsuun sa' rque Jesucristó, ndaa vaa me rá so' rque so' man ní' ei. Ne qui'yaj ndo'o Diose se luj rihaan 'o 'o ní' se vaa guun nucuaj 'o 'o ní' qui'yaj suun ní' suun ca'ne' Jesucristó rihaan ní' a.

⁸ 'O cuyaan vaa nana nihánj ga nana no rihaan danj Diose, ne dan me se nana no rihaan danj Diose taj se vaa qui'yaj canaán Jesucristó rihaan nij sif taj ri'yunj man so', gaa ne ca'anj nicaj so' man nij so' rej xta', gaa ne rque so' se sa' rihaan nij yuvii a. Danj taj danj Diose a.

⁹ (Ne nana yo' taj se vaa cavii so' xta', ne ne'en ní' se vaa asino yaan nanij so' rej man nij sif cavi' rque yo'ó a.

¹⁰ Ne orún' so' me sif nanij rej man nij sif cavi', ne orún' so' me sif cavii rej xta' uún adonj. Dan me se xta' doj cavii so' rihaan daj a rasuun, gaa ne guun so' sif nicaj yu'unj man daj a rasuun adonj.)

¹¹ Ne ma'an so' me sif cune' man ta'aj ní' guun ta'aj ní' apóstol nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvii man rihaan chumii, ne yo'ó ta'aj ní' me sif cune' so' nata' nana tihaan naca Diose rihaan so', ne yo'ó ta'aj ní' me sif cune' so' nata' se-nana Diose nana sa' rihaan nij sif ataa cuchuman rá nì'yaj man so', ne yo'ó ta'aj ní' me sif nicaj yu'unj man nij sif amán rá nì'yaj man so', qui'yaj so', ne yo'ó ta'aj ní' me sif ticha'nuu se-nana Diose rihaan nu' tinúú ní', qui'yaj so', ne dan me se ndaa inq vaa 'o 'o suun sa' nicaj 'o 'o ní', qui'yaj Jesucristó a.

¹² Dan me se danj qui'yaj Jesucristó, che'é se me rá Jesucristó guun nucuaj ní' sif cunuu sa' rihaan Diose qui'yaj suun ní' racuj ní' man tinúú ní', gaa ne ve'é doj cumán taran' ní' sif noco' man Jesucristó, ne sa' doj qui'yaj suun ní' rihaan so' nanj adonj.

¹³ Ne sa' doj cuchuman rá ní' quene'en ní' ta'ní' Diose, ne sa' doj quene'en ní' daj vaa so', ne ve'é cunuu rcua'aan taran' ní' adonj. Chij inanj gaa rá ní', gaa ne daj se sa' ndo'o vaa Jesucristó ro', danj gaa sa' taran' ní' nanj adonj.

¹⁴ Tzaj ne cuano ro', me se ase vaa xnii vaa ní', ne vaa yuvii tiha' yu'unj ndo'o man ní', ne dan me se nuchruj raa ndo'o nij yuvii daj qui'yaj nij so', ne tiha' yu'unj nij so' man ní',

ne tucu'yón ndo'o nij sí tiha' yu'unj nana naca man ní', ne amán rá ní' uno ní' náá guun nana tiha' yu'unj yo', 'yaj nij so' a. Tzaj ne asa' quisj cunu chij rá ní', ne se cuno ní' nana tiha' yu'unj yo' a ma'.

¹⁵ Maan inanj nana ya ca'mij ní' rihaan tinúú ní', che'é se 'eé rá ní' man tinúú ní', gaa ne sa' doj quene'en ní' canoco' ní' man Jesucristó, nu' se vaa qui'yaj ní' adonj. Dan me se ase vaa rii ta'nga' cúú yave yuvij rihaan nu' nee man yuvij ro', danj vaa rii ta'nga' Jesucristó rihaan ní' adonj.

¹⁶ Ne maan che'é so' ro', me ase vaa oro' tuvi' nu' cúú man yo'q yuvij ro', danj vaa noco' tuvi' ní' ga tinúú ní', ne narqué Jesucristó se nucuaj achiin rihaan nu' nij tinuj ní', ne che'é dan ve'é doj cumañ taran' ní', ne ve'é doj cunu 'eé rá ní' tinúú ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'ne' rá ní' ga suun 'yaj ndaa vaa 'yaj nij sí ne amán rá ní' yaj man Jesucristó, ne ve'é qui'yaj ní' ga tinúú ní' do', ga sí 'nij ra'a man ní' do' ei

¹⁷ Che'é dan me cataj xna'anj yá 'unj 'o nana rihaan soj, che'é se noco' ní' man sí 'nij ra'a man ní' ei. Dan me se quisj qui'yaj soj se vaa 'yaj yo'ó nij sí yanj ní' sí ne amán rá ní' yaj man Jesucristó nanj ei. Nij sí yanj yo' me se noco' nij so' nana snúú rma'an nana avii raá ma'an nij so',

¹⁸ ne ne uun nucuaj nij so' xcaj sa' nij so' cuentá a ma'. Se cavii sa' nimán nij so', qui'yaj Diose ma'. Maan se quirán' nij so' sayuun che'é se sí ni'yón me nij so' ne nichraj ndo'o rá nij so' adonj.

¹⁹ Ne rihuun rá nij so' che'é cacun' 'yaj nij so' ma'. Tananj yo'q noco' nij so' tucuaán chí'ij, ne 'yaj ndo'o nij so' cacun' se vaa me rá nee man nij so' qui'yaj nij so', ne niha' ndo'o rá nij so' qui'yaj nij so' cacun' yo' a. Ne a'ne' rá nij so' ga suun 'yaj cacun' a ma'.

²⁰ Tzaj ne inq uxrá vaa nana nari' soj asij guun che'é soj canoco' soj man Jesucristó ei.

²¹ Ya uxrá cuno nij soj se-nana Jesucristó, ne nari' nij soj nana ya adonj.

²² Nana nari' nij soj taj se vaa nq xcúún soj tanáj soj chrej chí'ij chrej canoco' soj asino yaan a. Dan me se inanj se me rá nee man soj qui'yaj soj asino yaan, ne che'é dan tiha' yu'unj sí chree man soj, ne ve'e danj vaj soj, ne ca'anj soj rihaan ya'an nanj á.

²³ Tzaj ne cuano nihánj nq xcúún soj ca'vej soj cunu sa' nimán soj, ne xcaj naca soj cuentá ei.

²⁴ Ne ca'vej soj guun soj yuvij naca qui'yaj Diose á. Dan me se Diose me sí qui'yaj cunu nica ya nimán soj, ne cunu sa' ya nimán soj, qui'yaj so' adonj.

²⁵ Che'é dan ca'ne' rá soj ga nana ne, ne inanj nana ya ca'mij soj rihaan tinúú soj, che'é se ase vaa nee man ma'an soj ro', vaa nee man taran' nij tinuj ní' a.

²⁶ Nda' se a'maan ndo'o rá soj, tzaj ne se qui'yaj soj cacun' ma'. Ne ra'yanj na'maan rá uún soj cuaj ei. Se ca'vej rá soj yo'q gaa yuvaá nimán soj cunu' güii ma'.

²⁷ Se gaa ya'núj rihaan sí chree caxrij sí chree chrej chí'ij rque soj, qui'yaj soj mei.

²⁸ Sese vaa sí ituu 'nij sca'núj soj, ne ca'ne' rá nij so' ga suun 'yaj ituu rasuun ei. Maan se ve'é qui'yaj suun ma'an nij so' suun sa', gaa ne sese achiin rasuun rihaan tinúú so', ne guun nucuaj so' rque ma'an so' rasuun rihaan tinúú so' ei.

²⁹ Se ca'vej soj ca'mij soj nana quij ma'. Maan se inanj guun rá soj ve'é ca'mij soj, ne nana sa' nana achiin man tinúú soj ro', yo' me nago' soj rihaan tinúú soj á. Ne cavii sa' doj taran' ní' sí cunu nana ca'mij soj, sese sa' ca'mij soj ei.

³⁰ Ne se guun quinanó rá Nimán Diose, qui'yaj soj ma'. Che'é se yanj Nimán Diose ga soj ro', che'é dan ne'en ya soj se vaa cavii sa' soj asa' quisj güii tinanii Diose man ní' rihaan sayuun adonj. Che'é se Nimán Diose yáán nimán soj ro', che'é dan me ne'en Diose se vaa ta'nij ya Diose me soj adonj.

³¹ Ca'ne' rá soj ga suun nachri' ni'yaj tinúú á. Ca'ne' rá soj ga suun axrij yuvaá man tinúú á. Ca'ne' rá soj ga suun a'maan rá á. Se caguáj soj doj rihaan tinúú soj ma'. Se ca'mii soj doj nana nij che'é tinúú soj ma'. Quiri'ij soj cunudanj chrej chí'ij yo' á.

³² Dan me se ve'é qui'yaj soj rihaan tinúú soj á. Gaa 'eé rá soj ni'yaj soj tinúú soj á. Ne'en se se vaa caráj x'naa Diose che'é cacun' tumé ní', che'é se cavi' Jesucristó che'é ní' a. Che'é dan nq xcúún ya soj caraa x'naa soj ni'yaj soj tinúú soj adonj.

5

¹ Ne'en nij soj se vaa ta'nij Diose me soj cuano, ne 'eé uxrá rá Diose man soj, ne che'é dan ase vaa 'yaj ma'an Diose ro', danj gaa qui'yaj uún ma'an soj ei.

² Gaa 'eé rá soj man tinúú soj gaa chéé soj rihaan chumij nihánj á. Inanj danj qui'yaj Jesucristó, cunu 'eé rá so' man ní', ne ca'vej so' cavi' so' che'é ní', ne ase vaa se luj nago' yuvij rihaan Diose ro', ta'nga' danj vaa Jesucristó che'é ní' nanj chuguanj.

³ Se qui'yaj soj cacun' ga chana ma'. A 'o se chí'ij se qui'yaj soj ma'. Ne se guun niha' rá soj quirí' ndo'o soj rasuun ma'. Sí sa' noco' man Diose me soj, ne daj chihaá mij se qui'yaj soj a doj cacun' vaa danj mei.

⁴ Ne se ca'mii soj nana chí'ij do', nana nij do' ma'. Se ca'mii soj nana snúú rma'an ma'. 'O se taj che'é ca'mij soj nana vaa danj mei. Maan se nq xcúún soj nago' inanj soj graciá rihaan Diose ei.

⁵ Dan me se sí 'yaj cacun' ga chana ro', quirán' so' sayuun, ne sí niha' rá quirí' ndo'o rasuun ro', quirán' so' sayuun adonj.

'Q se ase vaa sí na'víj rihaan ya'anj cacój yuvií ro', danj vaa uún sí niha' rá quiri' ndo'o rasuun ei. Xcaj ya soj cuentá se vaa a 'ó sí 'yaj cacun' yo' se cayáan ga Diose asa' quisíj güii guun chij Jesucristó dɔ', guun chij Diose dɔ', rihaan chumií nihánj a ma'.

⁶ Se ca'vej rá soj ca'mií yuvií nana ne rihaan soj ne tíha' yu'unj nij yuvií man soj ma'. Se qui'yaj soj se chí'íi me rá nij yuvií qui'yaj soj ma'. Mañ se yo' me se 'yaj nij sí na'vej rá cunɔ rihaan Diose, ne che'é dan axríj yuvaá Diose man nij so' adɔnj.

⁷ Che'é dan naxuun yaníj soj man soj rihaan nij sí 'yaj danj ei.

⁸ Asíj rquɛ ro', ase vaa nij sí chéé rej rmi' ro', danj vaa ma'an soj, ne nuvi' cuentá nicaj soj ma'. Tzaj ne yaj ro', canoco' soj man sí 'nij ra'a man ní, ne che'é dan ase vaa sí chéé rej ranga' ro', danj vaa soj, nicaj ndo'o soj cuentá, ne che'é dan ve'é qui'yaj soj gaa chéé soj rihaan chumií nihánj ei.

⁹ Sí chéé rej ranga' ro', sa' 'yaj so', ne nica vaa rá so', ne nana ya inanj a'mií so' adɔnj.

¹⁰ Dan me se nuchruj raa soj daj qui'yaj soj, ne guun niha' rá sí 'nij ra'a man ní quene'en so' man so' adɔnj.

¹¹ Tzaj ne se guun guun tuvi' soj ga nij sí chí'íi ne acaj cuentá ne qui'yaj soj se chí'íi ga nij so' ma'. 'Q se xa' se vaa 'yaj nij so', tzaj ne taj se guun yo' rihaan nij so' a ma'. 'Q se tananj a guun rá soj tíhaan soj man nij sí 'yaj danj se vaa ne sa' vaa se 'yaj nij so' a.

¹² 'Q se xa' se vaa 'yaj yuve nij so', tzaj ne ndaa uun na'aj yá' ca'mi' che'é se vaa 'yaj yuve nij so' chuguanj.

¹³ Tzaj ne sese tíhaan ní' rihaan nij yuvií daj vaa nu' rasuun 'yaj yuve nij so', gaa ne quene'en nij so' daj vaa yo', ne xcaj ya nij so' cuentá se vaa nij vaa qui'yaj nij so' ei.

¹⁴ 'Q se ya'an chuguun me se ya ruvi' nu' nij rasuun, 'yaj ya'an adɔnj. Che'é dan taj nana nihánj: "Nari' soj nej, síj otoj sca'núj nij xngá, ne naxagaa soj, canicun' caya soj, ne Cristó me sí quichuguun rihaan soj a", taj nana yo' a.

¹⁵ Che'é dan tumé uxrá nij soj daj vaa 'yaj soj gaa chéé soj rihaan chumií nihánj ei. Se qui'yaj soj se vaa 'yaj nij sí ne ne'en ma'. Tananj qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj sí cuu raa á.

¹⁶ Ne se ca'ne' uun rá soj cachɛn ndo'o orá rihaan soj ma'. 'Q se uun ndo'o cacun' cuano nihánj, ne che'é dan nɔ xcúun soj qui'yaj suun ndo'o soj yaj gaa vaa ya'núj rihaan soj chuguanj.

¹⁷ Ne se guun soj sí ni'yon ma'. Tananj xcaj soj cuentá daj me rá sí 'nij ra'a man ní qui'yaj soj ei.

¹⁸ Ne se guun xno soj ma'. Che'é se uun xno yuvií ro', che'é dan 'yaj ndo'o nij yuvií cacun' chí'íi ndo'o adɔnj. Tzaj ne yo'o cunuú Nimán Diose nimán soj ei.

¹⁹ Ase vaa nana achraá soj rihaan Diose ro', danj gaa nana ca'mií soj rihaan tinúu soj á. Ne cachraa nimán soj chra' rihaan sí 'nij ra'a man ní á.

²⁰ Ne niganj nago' soj graciá rihaan Diose che'é cunudanj rasuun, che'é se sí noco' man ta'níi Diose Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' me soj á.

²¹ Ne ve'é qui'yaj cunudanj soj ndaa vaa me rá tuvi' soj, ne yo'o cunuú rá soj se vaa Jesucristó me sí ca'ne' cacun' che'é ní' vaa güii a.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj 'o 'o ní' rihaan tuvi' ní' a

²² Dan me se ve'é qui'yaj nij chana ndaa vaa me rá nica' no' á. Dan me se daj se uun rá ní' ni'yaj ní' man sí 'nij ra'a man ní' ro', danj guun rá chana ni'yaj chana nica' no' á.

²³ Dan me se Jesucristó me sí qui'yaj cavií sa' ní' síj noco' man so' rihaan sayuun, ne guun chij so' rihaan ní', ne che'é dan daj se uun rá ní' ni'yaj ní' man so' ro', danj inanj guun rá chana ni'yaj no' man nica' no' a.

²⁴ Ne ase vaa uno taran' ní' síj noco' man Jesucristó rihaan Jesucristó ro', ta'nga' danj qui'yaj nij chana cunɔ no' nu' nana sa' a'mií nica' no' rihaan no' á.

²⁵ Ne nij snó'o ro', me se gaa 'eɛ uxrá rá nij so' man nica' nij so' uún á. Dan me se ase vaa 'eɛ rá Jesucristó man taran' ní' síj noco' man so' ro', danj gaa 'eɛ rá nij snó'o man nica' nij so' uún adɔnj. Ne'en soj se vaa ca'neé nimán Jesucristó cavi' so' che'é ní' síj noco' man so',

²⁶ che'é se me rá so' cata' ne ní' ne naruvíj nimán ní' ne x'neɛ cacun' taj xraá ní' ne cunɔ ní' se-nana Diose ne cunuú sa' ní' rihaan Diose, rá Jesucristó a. Danj me rá Jesucristó qui'yaj so' che'é taran' ní' síj noco' man so' adɔnj.

²⁷ Ndaa síj, gaa ne vaa güii, ne cachron so' man ní' síj noco' man so' rihaan ma'an so', ne ve'é uxrá gaa taran' ní' ni'yaj so', ne a 'ó cacun' dɔ', a 'ó se nij dɔ', se quitáá xraá ní' a ma'. Mañ se ase vaa vaa sa' Diose ro', danj gaa sa' taran' ní' adɔnj.

²⁸ Dan me se ase vaa 'yaj Jesucristó che'é ní' síj noco' man so' ro', danj qui'yaj uún nij snó'o che'é nica' snó'o, ne ase vaa aráya'anj snó'o man ne man ma'an so' ro', danj gaa caraya'anj so' man nica' so' uún á. Dan me se ase vaa ne man ma'an ní' ro', danj vaa chana nica' ní' rihaan ní', ne che'é dan me se sese aráya'anj snó'o man nica' snó'o, ne sí aráya'anj man ma'an me uún so' nanj chuguanj.

²⁹ Ne a 'ó yuvií se qui'yaj chí'íi man nee man ma'an ma'. Tananj sese na'aan rque ní', ne ri' ní' se cha' ní', ne aráya'anj uxrá ní' man nee man ní' nanj adɔnj. Dan me se ase vaa 'yaj Jesucristó aráya'anj Jesucristó man taran' ní' síj noco' man so' ro', danj inanj 'yaj

uún ní' aráya'anj uxrá ní' man nee man ní' ei.

³⁰ Dan me se ase vaa nee man ma'an Jesucristó ro', danj vaa taran' ní' sji noco' man so' rihaan so' uún adonj.

³¹ Ne nihánj me nanaŋ ro' rihaan danj Diose a: "Che'é dan tanáj snó'o man rej so' do', man nii so' do', ne ve'é nacaj snó'o man chanaŋ nicá so', ne ase vaa orún' yuviŋ ro', danj gaa roj so' a", taj danj Diose a.

³² Nanaŋ nocoŋ ndo'o me nanaŋ nihánj nanaŋ tihaan nacaŋ Diose rihaan ní', ne a'mii nanaŋ nihánj che'é Jesucristó do', che'é taran' ní' sji noco' man so' do', nanj adonj.

³³ Dan me se sese snó'o me soj, ne nō xcúun 'o 'o soj gaa 'ee rá soj man nicá soj, ne ase vaa aráya'anj soj man ma'an soj ro', danj gaa caraya'anj soj man nicá soj ei. Ne chanaŋ ro', nō xcúun chanaŋ caraŋ cochroj chanaŋ rihaan nicá chanaŋ uún ei.

6

¹ Ne nij xnii noco' man sí' 'nj ra'a man ní' ro', nō xcúun nij xnii ve'é cunō nij xnii rihaan rej xnii do', rihaan nii xnii do' ei.

² Nihánj me 'o nanaŋ nocoŋ taj xna'anj danj Diose rihaan ní' a: "Ve'é caraŋ cochroó so' rihaan rée so' do', rihaan ní' so' do' á", taj danj Diose rihaan ní', ne cata' tu'va Diose se vaa sese cunō ní' nanaŋ nihánj, ne sa' uxrá qui'yaj Diose che'é ní', ne orún' nanaŋ nihánj me nanaŋ ca'mii Diose asino yaan rihaan nu' yo'ó nij tuvi' nanaŋ nihánj adonj.

³ Dan me se cataj Diose se vaa sese danj qui'yaj ní' ndaaŋ nihánj, gaa ne cavii sa' ní', ne guun que'ee doj güii caneŋ ní' rihaan chumii nihánj a. Danj qui'yaj Diose che'é ní', sese cunō ní' rihaan rej ní' do', rihaan nii ní' do' adonj.

⁴ Ne sese rej xnii me soj, ne se ca'maan rá ta'nú soj qui'yaj soj ma'. Tananj ve'é t̄acuachij soj man ta'nú soj, ne dan me se t̄acu'yón soj suun man ta'nú soj, ne t̄acu'yón soj se-nanaŋ sí' 'nj ra'a man ní' man ta'nú soj á.

⁵ Ne mozó ro', me se ve'é cunō so' rihaan se-ru'vee so', ne gaa ni'yanj nimán mozó, ne caraŋ cochroj uxrá mozó rihaan se-ru'vee mozó á. Ase vaa 'yaj mozó rihaan ma'an Jesucristó ro', danj qui'yaj uún mozó rihaan se-ru'vee mozó á.

⁶ Ne se qui'yaj mozó yo' se vaa 'yaj nij sí' vaa quij nimán ma'. Dan me se nij sí' vaa quij nimán ro', me rá nij so' gaa niha' rá se-ru'vee nij so' ni'yaj so' man nij so', tzaj ne inanj gaa ni'yaj ru'vee man nij so' 'yaj suun nij so', ne se guun qui'yaj soj danj ma'. Tananj 'o ca'nej nimán soj qui'yaj suun soj, ne guun rá soj se vaa se-mozó Jesucristó me soj, ne qui'yaj soj nu' se vaa me rá Diose qui'yaj soj á.

⁷ Guun niha' rá soj qui'yaj suun soj á. Se guun rá soj se vaa rihaan yuviŋ 'yaj suun soj mei. Tananj guun rá soj se vaa mozó 'yaj suun rihaan ma'an sí' 'nj ra'a man ní' me soj á.

⁸ Xcaj soj cuentá se vaa sese qui'yaj suun sa' ní', ne taj se 'yaj sese ca'vee se mozó me ní' do', ca'vee se nuvee mozó me ní' do', taj se 'yaj mei. Dan me se yaŋ ru'vee sí' 'nj ra'a man ní' che'é suun 'yaj suun sa' ní' nanj adonj.

⁹ Ne soj sji ru'vee ro', me se ve'é qui'yaj uún soj ga se-mozó soj ei. Ca'ne' rá soj ga suun axrij yuvaŋ man mozó, ne ca'ne' rá soj ga suun tuchu'vi' man mozó uún á. 'O se ne'en soj se vaa nicun' sí' 'nj ra'a man soj do', man se-mozó soj do', rej xta', ne 'o cuyaŋ vaa taran' ní' rihaan so' adonj.

Nanaŋ nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní', ne ca'vee qui'yaj canaán ní' rihaan sí' chree a

¹⁰ Taj vaj yo'ó nanaŋ cataj xna'anj 'unj rihaan soj, man tinuj, man nocoj. Yo'ó gaa chre' soj ga sí' 'nj ra'a man ní' ei. Ca'vej soj ca'nej sí' 'nj ra'a man ní' se nucuaj nimán soj, ne daj se vaa se nucuaj nicaj ma'an so' ro', danj gaa se nucuaj nicaj ma'an soj, qui'yaj so' chuguanj.

¹¹ Dan me se nu' se nucuaj rque Diose man soj ro', ca'nej soj se nucuaj yo' nimán soj, ne guun nucuaj soj qui'yaj canaán soj rihaan sí' chree gaa me rá sí' chree tiha' yu'unj sí' chree man soj ei.

¹² 'O se nuvee inanj yuviŋ man rihaan chumii nihánj me nij sí' unu' ga soj mei. 'O se nij ya'anj rii ta'nga' rihaan chumii nihánj me nij sí' unu' ga soj, ne ase vaa nimán vaa nij so', ne vaj nij so' rque nanaŋ vaj xta' ndo'o, ne chí'ii ndo'o vaa nij so', ne yuviŋ man rihaan chumii nihánj cuano, tzaj ne vaj ndo'o nij so' rej rmi', ne che'é dan rii ta'nga' ndo'o nij ya'anj yo' rihaan nij so' adonj.

¹³ Che'é dan ca'nej soj nu' se nucuaj rque Diose man soj nimán soj, ne güii qui'yaj ndo'o sí' chree sayuun rihaan chumii nihánj ro', ne guun nucuaj soj qui'yaj canaán soj rihaan sí' chree ei. Ne asa' cunu' soj ga sí' chree yo', ne sí' gaa nucuaj doj rihaan sí' chree guun soj adonj.

¹⁴ Dan me se nanaŋ soj daj qui'yaj soj cunu' soj ga sí' chree yo' á. Uxrá canoco' soj nanaŋ ya, ne ase vaa nuj 'nj catuun tanuu ro', danj gaa nanaŋ yo' rihaan soj, ne guun nucuaj soj cunu' soj ga sí' chree yo' ei. Ne ca'vej soj cunu sa' nimán soj rihaan Diose, ne ase vaa aga' aráan nu' rucuaŋ tanuu ro', danj gaa se caráan nimán soj, qui'yaj Diose, gaa ne se guun nucuaj sí' chree qui'yaj chí'ii sí' chree yo' nimán soj a mei.

¹⁵ Ne gaa listó soj, ne cavii soj ca'anj soj, nata' soj se-nanaŋ Diose nanaŋ sa' rihaan yuviŋ, ne cunō nij yuviŋ nanaŋ sa' yo', ne cavii sa'

nij yuvij, ne ve'é cayáan nij yuvij ga Diose, qui'yaj nana sa' yo' ei. Ne ase vaa canuj 'nij tacóo tanuu ro', danj gaa nana sa' yo' rihaan soj a. Qui'yaj canaan soj rihaan sí chree qui'yaj nana sa' yo' adonj.

¹⁶ Ne niganj gaa nucuaj uxrá rá soj man Jesucristó, gaa ne ase vaa tanuu noco' rcuchra' manj ra'a ro', danj gaa ma'an soj uún, ne sese go' sí chree chruun taj tanj raá aco' ya'an man soj, ne guun nucuaj soj tina'áj soj ya'an yo' chuguanj.

¹⁷ Ne guun ya rá soj se vaa quinanij soj rihaan sayuun, qui'yaj Diose, ne ase vaa nave' aga' nuu raá tanuu ro', danj gaa nana sa' cunuú raá soj, ne se guun nucuaj sí chree qui'yaj sí chree se chi'ij man soj, che'é se guun ya rá soj se vaa quinanij soj rihaan sayuun adonj. Ne canoco' uxrá soj se-nana Diose nana sa' nana rque Nimán Diose rihaan ní, ne ase vaa neé espadá noco' ra'a tanuu ro', danj gaa se-nana Diose rihaan soj, ne guun nucuaj soj go' soj man sí chree, qui'yaj se-nana Diose yo' adonj.

¹⁸ Ne niganj cachinj ni'yaj uxrá soj rihaan Diose, ne racuj Nimán Diose man soj cachinj ni'yaj soj ei. Se ca'ne' rá soj ma'. Tananj a yo'ó cachinj ni'yaj uxrá soj che'é taran' ní' sij sa' noco' man Diose ei.

¹⁹ Ne cachinj ni'yaj soj che'é ma'an 'unj se vaa rque Diose nana cuu ca'mij 'unj rihaan yuvij, ne sca' tiháan 'unj nu' se-nana Diose nana sa' rihaan nij yuvij á. Dan me se nana tihaan naca Diose man ní' me nana sa' yo',

²⁰ ne nda' se numi' 'unj aga' ne', tzaj ne 'unj me sí quiri' suun nata' nana sa' yo' rihaan yuvij, ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa se kuchu'vi' 'unj ca'mij 'unj nana sa' yo' rihaan yuvij, che'é se no xcuún yá 'unj ca'mij sca' yá 'unj nana sa' yo' rihaan yuvij adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'née Pabló man sí cu'naj Tíquico cuchi' so' rihaan nij sí man Efeso a

²¹ Cataj xna'anj tinúú ní' sí cu'naj Tíquico rihaan soj nu' se vaa quirán' 'unj a. 'Ee ndo'o rá 'unj man so', ne ve'é ndo'o 'yaj suun so' rihaan 'unj, che'é se sí noco' man sí 'nij ra'a man ní' me núj chuguanj. Ne a'ne' rá so' ga suun 'yaj suun ma'. Tananj 'o' 'yaj suun so' che'é se-nana Diose nanj adonj.

²² Ne me rá 'unj quene'en soj nu' se vaa quiran' nú, ne me rá 'unj quinarj' nucuaj nimán soj, ne che'é dan ca'nej 'unj man so' cuchi' so' rihaan soj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Pabló qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Efeso a

²³ Me rá 'unj gaa xej nimán nij tinuj nij soj, ne gaa 'ee rá soj tinúú soj, ne gaa nucuaj rá soj man Diose, qui'yaj Rej ní' Diose do',

qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do' adonj.

²⁴ Ne me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é taran' nij soj sij yo'ó aráj cochroj rihaan Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' nu' cavii nu' ca'anj a.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Filipos a

¹ Síi cu'naj Pabló gá síi cu'naj Timoteo me rój, ne síi 'yaj suun rihaan Jesucristó me rój, ne nihánj me se 'yaj rój yanj cartá nihánj ca'nej rój rihaan cunudanj nij soj sij sa' rihaan Diose noco' man Jesucristó sij yanj chuman' cu'naj Filipos a. Me rá rój nayaa nij soj nayaa nij síi uun chij rihaan soj nayaa nij síi 'yaj suun che'é soj nayaa yanj cartá nihánj a.

² Dan me se me rá rój qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'njij ra'a man ní' qui'yaj se luj che'é nij soj, ne me rá rój gaa xej nimán nij soj qui'yaj rój so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achúin ni'yaj ndo'o Pabló rihaan Diose che'é nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos a

³ Gaa na'nuj rá 'unj man nij soj, ne nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é soj a.

⁴ Ne gaa achúin ni'yaj rihaan Diose, ne uun niha' ndo'o raj gaa achúin ni'yaj che'é taran' soj rihaan Diose chuguanj.

⁵ Dan me se nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é se vaa gaa cuno soj se-nana Diose, ne yuun che'e racuíj soj manj cataj xna'anj cunudanj ní' se-nana Diose rihaan yuvii, ne veé danj 'yaj soj ndaa cuano ei.

⁶ Veé danj nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é soj che'é se guun ya raj se vaa ya uxrá guun che'e ya Diose qui'yaj suun ma'an Diose nimán soj, ne guun ya raj se vaa guun nucuaj soj tinavj soj nu' suun ca'ne' Diose rihaan soj, qui'yaj uún Diose, ne asa' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj ro', ne quisij guee nu' suun vaa rihaan soj adonj.

⁷ Ne vaa che'é ya ca'mij danj che'é taran' nij soj, ese ya no xcúin soj chuguanj. Dan me se ya caráya'anj uxrá soj manj, ne gaa 'njij 'unj taga' do', gaa ca'mii 'unj rihaan nij síi na'vej rá cuno se-nana Diose do', gaa vaj 'unj rihaan nij síi nicaj suun che'é yan a'ne' nij so' cacun' che'ej do', gaa tucu'yón 'unj se-nana Diose man yuvii do', ne racuíj ndo'o cunudanj nij soj manj, ne che'é dan me se soj sij 'yaj suun gaj me se me ndo'o ya raj quene'enj man soj ei.

⁸ Ne Diose me síi ne'en ya se vaa ase vaa 'ee rá Jesucristó man nij soj ro', veé danj 'ee guee rá ma'anj man cunudanj nij soj chuguanj.

⁹ Ne achúin ni'yaj rihaan Diose se vaa cunu 'ee doj rá soj tuvi' soj 'o 'o güii, ne sa' doj xcaj soj cuentá daj vaa 'o 'o rasuun,

¹⁰ gaa ne inanj chrej sa' doj narij soj canoco' soj nanj adonj. Ndaa sij, gaa ne asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne sa' inanj gaa nimán soj, ne taj cacun' cutumé soj a ma'.

¹¹ Dan me se ya guun soj yuvii cunu sa' nimán, ese ya qui'yaj canaan soj nacaj ndo'o soj rihaan cacun', ne dan me se gaa güii ca'na' uún Jesucristó me se cataj nii se vaa sa' uxrá vaa Diose síi naqui'yaj sa' nimán soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuno ndo'o yuvii se-nana Diose nana sa' a

¹² Me rá 'unj xcaj nij soj cuentá se vaa cavii sa' doj se-nana Diose nana sa' che'é nu' sayuun quirán' 'unj, tinuj, nocoj.

¹³ Dan me se nij tanuu man tucua' suun do', cunudanj nij yuvii man nihánj do', ne'en nij so' se vaa 'njij 'unj taga' che'é se canoco' 'unj man Jesucristó,

¹⁴ ne yo'ó nij tinúu ní' síi noco' man síi 'njij ra'a man ní' ro', nari' nucuaj nimán que'ee ndo'o nij so', che'é se ne'en nij so' se vaa 'njij 'unj taga', ne ne chu'vi' nij so' ca'mii nij so' se-nana Diose rihaan yuvii cuano ma'.

¹⁵ Dan me se, ta'aj nij so' a'mii natáj se-nana Jesucristó che'é se uun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij so' manj, tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' a'mii natáj che'é se me inanj rá nij so' qui'yaj sa' nij so' adonj.

¹⁶ Nij síi sa' yo' ro', 'ee rá nij so' manj, ne ne'en nij so' se vaa cune' Diose manj ca'mij rihaan nij yuvii na'vej rá cuno nana sa' yo' a.

¹⁷ Tzaj ne yo'ó nij so' ro', me se che'é se guun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij so' manj, che'é dan a'mii natáj nij so' se-nana Jesucristó, tzaj ne ne a'mii chij nij so' ma'. Maan se danj 'yaj nij so' che'é se me rá nij so' nana doj rá 'unj che'é se 'njij 'unj taga' adonj.

¹⁸ Tzaj ne ca'vee se vaa nica nimán ta'aj nij so' do', ca'vee se ne vaa nica nimán ta'aj nij so' do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se nata' cunudanj nij so' se-nana Jesucristó rihaan yuvii, ne che'é dan guun niha' raj adonj. Tzaj ne vaa güii, ne guun niha' doj rá yá 'unj nanj ei.

¹⁹ O se ne'en 'unj se vaa cavii sa' 'unj doj vaa güii, che'é nu' se vaa rán' 'unj nihánj adonj. Dan me se guun ni'yaj ní' che'é se achúin ni'yaj soj rihaan Diose che'é 'unj, ne guun ni'yaj ní' che'é se racuíj ya Nimán Diose manj, ne che'é dan cavii sa' yá 'unj doj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa i'na' Pabló che'é Jesucristó a

²⁰ Dan me se daj chihaa mij se canó chrey na'aj rihanj, raj ma'. Ca'vee quitaj xta' rihanj ca'mij nana ya rihaan nij yuvij, ne dan me se guun ya raj se vaa se guun na'aj 'unj ma'. Dan me se asij rque ro', xcaj ndo'o yuvij cuentá se vaa sa' uxrá vaa Jesucristó, qui'yáj, ne ca'vee se gaa i'na' 'unj do', ca'vee se cavi' 'unj do', tzaj ne danj inanj qui'yáj cuano nihánj, rá 'unj, ne se cuhu'vi' 'unj daj chihaa mij, rá 'unj ma'.

²¹ Vaa i'na' 'unj che'é Jesucristó, ne sese cavi' 'unj che'é Jesucristó, ne cavi sa' 'unj doj, qui'yaj so' adonj.

²² Dan me se sese yo'o gaa i'na' 'unj rihaan chumij nihánj, ne gaa ya'núj rihanj qui'yaj sunj che'é Jesucristó, ne che'é dan ne ne'enj ase sa' doj cavi' 'unj ni', ase sa' doj cañe ni', ne ne'enj daj qui'yáj a mei.

²³ O se sa' cuyaán vaa roj chrey chuguanj. Dan me se sese cavi' 'unj, ne quinán' 'unj rihaan Jesucristó, ne ve'é uxrá doj gaa uún nanj ei.

²⁴ Tzaj ne achiin doj cayánj quitihanj se-nana Dióse rihaan soj,

²⁵ ne che'é dan ne'én 'unj se vaa se guun cavi' 'unj cuano ma'. Maan se quinaj 'unj ga soj doj, ne racuíj 'unj man soj, ne sa' doj canoco' soj Dióse, qui'yáj adonj. Ndaa síj, gaa ne guun niha' doj rá soj rihaan Dióse adonj.

²⁶ Dan me se asa' curihanj 'unj taga', ne quene'en uún soj manj, ne che'é dan ve'é uxrá doj ca'mij soj che'é Jesucristó ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun ni' che'é Jesucristó a

²⁷ Síj noco' se-nana Jesucristó nana sa' me nij soj, ne che'é dan cuno soj tucuaán yo', ne ve'é qui'yaj soj cañe soj ga tinúú soj á. Ne sese cuchi' 'unj chiháán soj, ne quene'én 'unj se vaa cuyaán vaa rá cunudanj soj a. Dan me se nda' se se cuchi' 'unj, tzaj ne nda' se nana uun cunoj se vaa cuyaán vaa rá cunudanj soj á. Dan me se cuyaán gaa rá soj, ne racuíj soj tinúú soj, ne yo'o qui'yaj suun soj che'é nana sa' noco' ni' á.

²⁸ Ne daj chihaa mij se cuhu'vi' soj ni'yaj soj man nij síj taj ri'yunj man ni' ma'. Ne yo' me quene'en nij so' daj 'yaj soj, ne xcaj nij so' cuentá se vaa xa' ma'an nij so', tzaj ne cacaa nij so' vaa güii, ne xa' soj, tzaj ne cavi sa' soj a. Veé danj xcaj ya nij so' cuentá, qui'yaj Dióse nanj adonj.

²⁹ Maan che'é Jesucristó qui'yaj ndo'o Dióse se luj rihaan soj se vaa cuchumán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó qui'yaj ma'an Dióse adonj. Tzaj ne yo'ó se luj qui'yaj Dióse me se ca'vej rá Dióse quiran' soj sayuun che'é Jesucristó, ne doj a ve'é gaa sese quiran' soj sayuun che'é so' adonj. Ne yo' me yo'ó se luj qui'yaj uún Dióse rihaan soj a.

³⁰ Dan me se cuyaán vaa sayuun ran' soj ga sayuun rán' 'unj nanj ei. Tzaj ne aj ne'en soj daj vaa canó tuví 'unj ga sayuun yo' adonj. Ne cuano nihánj me se aj cuchi' uún nana nihánj rihaan soj se vaa anó tuví uún 'unj ga sayuun nanj adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa rá Jesucristó ro', danj gaa rá ma'an ni' uún a

¹ Ya ya nari' nucuaij nimán ni', 'yaj Jesucristó, rá soj na'. Ya ya uun niha' nimán ni', 'yaj tinúú ni' síj 'ee rá man ni', rá soj na'. Ya ya ve'é man nu' nij tinuj ni', 'yaj Nimán Dióse, rá soj na'. Ya ya nuu 'ee rá ni' síj noco' man Jesucristó man tinúú ni' síj quiran' sayuun, rá soj na'. Dan me se nana nihánj ro', me ya uxrá vaa nanj adonj.

² Che'é dan qui'yaj soj ndaa vaa taj nana nihánj, gaa ne guun niha' uxrá raj, ne dan me se cuyaán gaa nimán soj ga tinúú soj, ne cunuu 'ee rá soj man tinúú soj, ne guun niha' uxrá raj adonj.

³ Se guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tinúú soj ma'. Se guun rá soj se vaa cataj tinúú soj se vaa sa' uxrá vaa ma'an soj ma'. Tzaj ne gaa niça' nimán soj, cataj soj se vaa sa' doj vaa tinúú soj rihaan ma'an soj á.

⁴ Se caráya'anj soj man inanj ma'an soj ma'. Tzaj ne caráya'anj 'o 'o soj man tinúú soj á.

⁵ Ase vaa rá ma'an Jesucristó ro', danj gaa rá ma'an soj uún á.

⁶ Ne Jesucristó me se Dióse ya me so', ne so' me síj no xcuún guun chij ndo'o, tzaj ne ne guun niha' ndo'o rá so' guun chij so' ma'.

⁷ Tananj a tanáj so' nu' suun uun chij yo', ne guun so' yuvij guun so' se-mozó yuvij guun so', ne ase vaa yuvij ro', danj vaa so' gaa ca'na' so' rihaan chumij nihánj adonj.

⁸ Dan me se cunuu niça' nimán so', ne cuno so' ca'mii Dióse, ne ndaa ca'vej rá so' cachron ni man so' rihaan rcutej ya, ne veé danj me nó so' gaa cavi' so' nanj adonj.

⁹ Che'é dan guun chij ndo'o so' rej xta', qui'yaj Dióse, ne guun so' síj guej doj rihaan cunudanj yuvij, qui'yaj uún Dióse nanj adonj.

¹⁰ Che'é dan vaa güii, ne canicun' ruj cunudanj nij síj man xta' do', nij síj man rihaan chumij do', nij síj man rej rque yo'ó do', asa' cuno nij so' se-chuvij Jesucristó,

¹¹ ne cataj ya nij so' se vaa ma'an Jesucristó me síj 'nij ra'a man ni', ne quene'en nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Rej ni' Dióse adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun ni' yan cunuu sa' nimán ni' a

¹² Che'é dan cuno soj ca'mij, tinuj, nocoj. Gaa cayáán 'unj ga soj, ne cuno soj nu' nana ca'mij, ne qui'yaj suun uxrá soj che'é rej

quinavij nu' chrej chi'ij uun chij nimán soj, ne cunuú sa' nimán soj a. Cuanó nihánj me se ndá' se nuví 'unj yaán ga soj, tzaj ne me rá 'unj doj cunó soj a. Ase 'yaj xnii gaa chu'vi' xnii ni'yaj xnii rej xnii ro', danj gaa qui'yaj soj cuchu'vi' soj ni'yaj soj Diose, ne doj a qui'yaj suun soj che'é rej quinavij nu' chrej chi'ij uun chij nimán soj, ne cunuú sa' nimán soj rihaan Diose á.

¹³ Diose me sí 'yaj suun nimán soj yan guun rá soj cunó soj se-naṇa so', ne so' me sí qui'yaj guun nucuaj soj qui'yaj soj nu' se vaa me rá so' qui'yaj soj adonj.

¹⁴ A 'ó güii se ca'mii tu'va yuve soj che'é tinúú soj ma'. Inañj ve'é qui'yaj suun soj ga tinúú soj á.

¹⁵ Ne guun soj sí sa', ne taj cacun' çutumé soj rihaan Diose mei. Ne ndá' se cheé soj ga yuvi' vaa quij nimán man rihaan chumij nihánj cuano, tzaj ne ve'é cunó soj rihaan Diose, ne yo'ó ya guun ta'nij Diose man soj chuguanj. Dan me se ase vaa ve'é ndo'o vaa chuguun yati' rej xta' ro', danj ve'é uxrá quene'en yuvi' man soj vaj soj rihaan chumij nihánj, ne

¹⁶ raan canoc' soj se-naṇa Diose nana 'yaj vaa i'na' nimán ni', gaa ne guun niha' raj ni'yaj 'unj man soj gaa güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj, che'é se quene'en so' se vaa qui'yaj suun uxraj tucu'yonj man soj ne cavii sa' nu' suun qui'yaj sunj a.

¹⁷ Ne ndá' se ndaa ayanj ma'an ton manj che'é sayuun rán' 'unj che'é se me ndo'o raj yo'ó cuchuman rá soj ni'yaj soj Diose, tzaj ne guun niha' ndo'o raj, ne tucuachenj doj se niha' nuu nimanj nimán soj ei.

¹⁸ Ne guun niha' rá soj uún, ne guun niha' rá 'unj che'é soj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchi' sí cu'naj Timoteo do', sí cu'naj Epafrodito do', chuman' cu'naj Filipos a

¹⁹ Me rá 'unj ca'nej 'unj man sí cu'naj Timoteo cuchi' so' rihaan soj, sese ca'vej rá Jesucristó sij 'nij ra'a man ni' cuchi' so' a. Ne çanicá' so' ca'na' so' rihanj, ne cataj xna'anj so' rihanj daj quiran' soj, gaa ne guun niha' raj a.

²⁰ Qrún' so' me sí nanó ndo'o rá che'é soj daj ran' soj, ne taj vaj yo'ó sí sa' ase sa' orún' so' ma'.

²¹ Tzaj ne yo'ó nij so' ro', inañj che'é ma'an nij so' aráya'anj nij so', tzaj ne ne aráya'anj nij so' che'é Jesucristó ma'.

²² Tzaj ne aj ne'en soj se vaa sí sa' uxrá me sí cu'naj Timoteo, ne daj se 'yaj xnii 'yaj suun xnii ga rej xnii ro', danj vaa 'yaj Timoteo 'yaj suun so' che'é se-naṇa Diose gaj ei.

²³ Che'é dan xcax 'unj cuentá daj quirán' 'unj rej rihaan, gaa ne nu' ca'nej 'unj man so' cuchi' so' rej yanj soj a.

²⁴ Ne nucuaj rá 'unj man sí 'nij ra'a man ni' se vaa ra'yanj cuchi' ma'anj rihaan soj adonj.

²⁵ Vaa che'é ndo'o ca'nej 'unj man tinúú ni' sí cu'naj Epafrodito cuchi' so' rihaan soj vaa nanj ei. So' me sí qui'yaj suun ndo'o gaj rej man sí taj ri'yunj man ni', ne ma'an nij soj me sí ca'née man so' ca'na' so' rque so' se vaa achiin manj,

²⁶ ne me ndo'o rá so' quene'en uún so' man nij soj nanj adonj. Dan me se nanó rá so' se vaa cunó soj nana che'é so' se vaa canó chi'ij man so' adonj.

²⁷ Ya daj doj se cavi' so', tzaj ne cunuú 'ee rá Diose man so', ne cunuú 'ee rá Diose man 'unj do', ne ne cavi' so' ma'. 'Q se sese cavi' sí cu'naj Epafrodito, ne nanó ndo'o raj nanj ei.

²⁸ Che'é dan ra'yanj ca'nej 'unj man so' cuchi' so' rihaan soj, ne guun niha' rá soj quene'en soj man so', ne che'é dan se nanó rá 'unj che'é soj ma'.

²⁹ Che'é dan asa' cuchi' so', ne gaa niha' ndo'o rá soj ca'mii soj ga so' ei. Dan me se ya tinúú ni' sij nocó' man sí 'nij ra'a man ni' me so' ei. Caraa cochroj soj rihaan cunudanj nij yuvi' 'yaj ndaa vaa 'yaj sí cu'naj Epafrodito yo' ei.

³⁰ 'Q se daj doj se cavi' so' che'é suun qui'yaj suun so' che'é Jesucristó nanj adonj. Dan me se ca'née nimán so' cavi' so' che'é se nayón so' rihaan soj racu'j so' manj nanj chuguanj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa Jesucristó rihaan cunudanj a

¹ Dan me se gaa niha' rá soj ni'yaj soj sí 'nij ra'a man ni', tinuj, nocoj. Ne sayuun vaa cacchrón uún 'unj nana nihánj nayaá soj ma'. Ne cavii sa' doj soj, sese cunó soj nana nihánj chuguanj.

² Dan me se tumé soj man soj sese cuchi' nij sí chi'ij, nij sí niha' rá ca'ne' nee man yuvi' rej man soj á. 'Q se ase vaa chuve ro', danj vaa nij so' adonj.

³ Ne xa' ní', tzaj ne inó 'yaj ní' ei. 'Q se sí ya cunuú sa' rihaan Diose me ní', ne inañj Nimán Diose noco' ni' gaa 'yaj suun ni' rihaan Diose adonj. Ne nucuaj rá ní' man ma'an ni' se vaa cavii sa' ní' che'é se vaa 'yaj ma'an ní' ma'. Tanañ niha' rá ní' nata' ní' se vaa Jesucristó me sí 'yaj ca'vee cavii sa' ní' adonj.

⁴ Dan me se nij sí chi'ij ro', sa' uxrá 'yaj ma'an nij so', rá nij so', ne che'é dan cavii sa' nij so' qui'yaj ma'an nij so', rá nij so', tzaj

ne 'unj nihánj me se sa' doj qui'yaj ma'anj rihaan nij so' ei.

⁵ Dan me se ya síi israelitá mej, ne gaa cachén tunj güii ca'ngaa 'unj, ne cuta' nii ta'nga' man nee manj a. Yo'ò ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Benjamín gaa naá mej, ne xii 'unj do', réj do', ma'anj do', me síi a'mii xna'ánj hebreo, ne síi fariseo mej, ne canocó' 'unj se-tucañj Moisés ga nij so' a.

⁶ Gaa rque doj, ne síi nichraj nimán mej, ne qui'yaj uxraj sayuun man nij síi noco' man Jesucristó, che'é se me raj guun niha' rá Diosé ni'yaj Diosé manj, ne ve'é uxrá canocó' 'unj nu' se-tucañj Moisés, ne a 'ó nana yo' ne quinaj, qui'yáj ma'.

⁷ Ne sa' uxrá qui'yáj, raj gaa rque, tzaj ne yaj ro', quene'enj se-nana Jesucristó, ne nu' rasuun qui'yáj gaa naá ro', ase vaa sigui' ri'yuj vaa nu' rasuun qui'yáj gaa naá, raj nanj ei.

⁸ Dan me se che'é se me ndo'o raj xcax sa' 'unj cuentá che'é Jesucristó sij 'nij ra'a manj ro', che'é dan nu' se vaa qui'yáj gaa rque ro', daj se me raj ne'enj sigui' ri'yuj ro', danj me raj ne'enj man yo' cuano, ne che'é se ni'ya uun me yo' rihanj ro', che'é dan ca'vee canocó' 'unj man Jesucristó adonj.

⁹ Gaa ne vaa güii, ne cunu sa' 'unj rihaan Diosé, tzaj ne nuveé se-tucañj Moisés me se qui'yaj cunu sa' 'unj rihaan Diosé ma'. Maan se che'é se amán rá 'unj ni'yaj 'unj Jesucristó ro', che'é dan me cunu sa' 'unj qui'yaj ma'an Diosé adonj.

¹⁰ Inan me rá 'unj sa' doj xcax 'unj cuentá che'é Jesucristó á. Dan me se nucuaj Diosé, ne cunu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', qui'yaj Diosé, ne che'é dan me ndo'o raj quene'enj daj qui'yaj Diosé che'é 'unj a. Ne ase vaa quiran' Jesucristó sayuun ro', danj gaa quiran' ma'an 'unj sayuun ga so', raj, ne ase vaa ca'vej rá Jesucristó cavi' so' che'é ní' ro', danj gaa 'unj, raj, ne yo'ò qui'yaj sunj che'é tinúú 'unj rihaan Diosé adonj.

¹¹ Ndaa síj, gaa ne sese yo'ò canocó' 'unj man so', ne ca'vee cunu i'na' uún 'unj asa' cavi' 'unj, qui'yaj so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun uxrá ní', ne ca'anj ní' rej xta', qui'yaj Diosé a

¹² Nuveé se aj quisij 'unj cunu sa' 'unj, taj 'unj ma'. Maan se ataa quisij 'unj se vaa me rá Diosé gunj, ne che'é dan me yo'ò raan nocó' 'unj man Jesucristó, che'é rej me raj cunu sa' 'unj, vaa güii a. Jesucristó me síi qui'yaj canocó' 'unj man so', che'é se me rá ma'an so' cunu sa' 'unj adonj.

¹³ 'Unj me síi ne'en se vaa ataa quisij 'unj se me raj gunj, tinuj, nocoj. Che'é dan orún' suun vaa rihanj cuano nihánj me 'yaj tanáj xco 'unj nu' se vaa qui'yáj asij rque, ne guun

niha' uxrá raj qui'yáj nu' se vaa qui'yáj rej rihanj,

¹⁴ ne 'yaj suun uxraj, ne ca'na' güii qui'yaj cananj qui'yaj Diosé, ne cavi sa' 'unj, qui'yaj Diosé, ne nacunj Diosé manj cavi 'unj rej xta', che'é se 'unj me síi noco' man Jesucristó adonj.

¹⁵ Ne sese aj cuchumán sa' rá ní', ne inan danj gaa rá taran' ní' á. Tzaj ne sese ino vaa rá nij soj, ne Diosé me síi tihaa rihaan soj me ma'an nana cachijn rihaan soj a.

¹⁶ Tzaj ne tucuáan aj nari' ní' ro', raan canoco' ní' tucuáan yo' á.

¹⁷ Xcax nij soj cuentá daj 'yaj ma'anj do', daj 'yaj nij síi noco' manj do', ne cuyañ danj qui'yaj soj ga núj á.

¹⁸ Ino vaa rá que'ee yuvii, ne aj cataj xna'anj uxraj rihaan soj che'é nij so', ne nihánj me cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj daj vaa nij so', tzaj ne 'o se ta'vee 'unj che'é nij so' nanj adonj. Dan me se cavi' Jesucristó che'é ní' rihaan rcutze, tzaj ne me rá nij so' tirij' nij so' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é ní' adonj.

¹⁹ Vaa güii cacaa ndo'o nij so' ei. Inanj nee man nij so' aráya'anj nij so', tzaj ne Diosé ne noco' nij so' ma'. Nij 'yaj nij so', tzaj ne ne na'aj nij so' ma'. Tzaj ne sa' uxrá 'yaj nij so', rá ma'an nij so' chuguanj. Inanj che'é rasuun ruvi' rihaan chumii nihánj xcax nij so' cuentá nanj adonj.

²⁰ Xa' ní', tzaj ne ino vaa ní', ne chiháan ní' me rej xta', ne na'vij uxrá ní' cavi' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rej xta' ca'na' so' tinanii so' man ní' rihaan sayuun,

²¹ ne nijaj so' nee man ní', ne nda' se ninaj uxrá nee man ní' cuano, tzaj ne natuna so' man yo', ne ase vaa nee man so' nee sa' ndo'o ro', danj inan gaa nee man ní', qui'yaj so' adonj. Dan me se che'é se me so' síi guun nucuaj qui'yaj canaan rihaan cunudanj rasuun, ne che'é se quirij ta'nga' so' rihaan cunudanj rasuun ro', che'é dan ne'en ní' se vaa guun nucuaj so' natuna so' man nee man ní' ei.

4

¹ Dan me se 'ee ndo'o raj man soj, ne me uxrá raj ni'yaj 'unj man soj, tinuj, nocoj. Niha' ndo'o raj, qui'yaj soj, ne vaa güii cataj Diosé se vaa sa' uxrá qui'yáj, tucu'yón 'unj man soj, ne che'é dan vaa che'é cunó soj nu' nana nihánj, ne raan canoco' soj man síi 'nij ra'a man ní', tinuj, nocoj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' Pabló chrej sa' man nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos a

² Achún ni'yáá 'unj rihaan chana cu'naj Evodia do', rihaan chana cu'naj Síntique do', se vaa yo'ò cuyañ gaa rá roj no', che'é se

chana noco' man sí 'nij ra'a man ní' me roj no' á.

³ Vaa so', ne tuví' 'unj sí sa' noco' raan man Diose mé so', ne sí 'yaj suun ga 'unj me uún so', ne dan me se achiin ní' yaj rihaan so' racuíj so' man roj chana yo', tinuj. Roj chana nihánj ga yo'ó sí cu'naj Clemente do', yo'ó nij tinúú 'unj do', qui'yaj suun ndo'o nij so' racuíj nij so' mán 'unj ca'mii núj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, ne no se-chuvii nij so' rihaan yanj taj rihaan Diose se vaa gaa i'na' nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

⁴ Gaa niha' niganj rá soj ní'yaj soj man sí 'nij ra'a man ní' á. Dan me se cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj se vaa no xcúun soj gaa niha' niganj rá soj ei.

⁵ Inanj ní'yanj ca'mii soj rihaan cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, ne xcaj nij yuvii cuentá se vaa sí sa' me soj á. Nichrun' ca'na' uún sí 'nij ra'a man ní' nanj adonj.

⁶ Se nanó rá soj mei. Tzaj ne cachin'j ní'yaj soj rihaan Diose, ne me ma'an rasuun achiin man soj, ne cachin'j soj rihaan Diose, ne nago' soj gracia' rihaan Diose ei.

⁷ Dan qui'yaj soj, gaa ne yo'ó gaa dínj nimán soj, qui'yaj Diose, che'é se sij noco' man Jesucristó me soj, ne dan me se guun nucuaj Diose qui'yaj caaan Diose rihaan cunudanj nana cavii raa yuvii nanj adonj.

⁸ Dan me se inanj che'é se ya do', che'é se sa' do', che'é tucuáan sa' do', che'é se luj do', che'é se nicá vaa nimán do', che'é se ní'yanj do', nuchruj raa soj, tinuj, nocoj. Dan me se sese ve'é vaa se 'yaj yo'ó so' rá soj, ne xcaj soj cuentá, ne nuchruj raa soj daj 'yaj so' ei.

⁹ Nu' nana tucu'yón 'unj man soj do', nu' rasuun qui'yáa 'unj quene'en soj do', nu' nana ca'mii 'unj cuno soj do', danj qui'yaj uún soj á. Gaa ne cayáan ma'an Diose ga soj, ne Diose me sí naqui'yaj dínj nimán yuvii ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá qui'yaj nij sí cuchumán rá ní'yaj man Jesucristó yanj chuman' Filipos racuíj nij so' man Pabló a

¹⁰ Guun niha' ndo'o raj rihaan sí 'nij ra'a man ní', che'é se yo'ó uun che'é soj caráya'anj soj man ne rqué soj nu' se vaa cachii manj ei. 'Q se ne taj 'unj rihaan soj se vaa ne racuíj soj manj ma'. Maan se gaa rqué me se ne gaa ya'núj rihaan soj racuíj soj manj man adonj.

¹¹ Nuveé che'é se vaa doj rasuun achiin manj me tu'vaj danj rihaan soj cuano ma'. Nda' se doj rasuun man rihanj, tzaj ne ne nanó rá 'unj ma'. 'Q se aj nari' 'unj naqui'yaj inaj 'unj nimanj, ne niha' inanj raj nanj adonj.

¹² Dan me se vaa güii achiin ndo'o rasuun manj, ne vaa güii vaa ndo'o rasuun rihanj, tzaj ne ca'vee se vaa raan rquej do', ca'vee

se na'aan rquej do', ca'vee se vaa se achiin manj do', ca'vee se man ndo'o rasuun rihanj do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se daj a güii vaa inaj nimanj, ne vaa niha' raj, ne ne nanó raj ma'.

¹³ Che'é se rqué ndo'o Jesucristó se nucuaj manj ro', che'é dan uun nucuaj 'yaj sunj nu' suun vaa rihanj adonj.

¹⁴ Tzaj ne cunaj uxrá qui'yaj soj racuíj soj manj gaa quirán' 'unj sayuun gaa rque chuguanj.

¹⁵ Ne'en ma'an soj se vaa gaa curihanj 'unj estadó Macedonia ne guun che'éj tucu'yonj se-nana Diose, ne nu' rqué soj sa'anj manj cuaj nanj niha'. Taj vaj yo'ó yuvii cuchumán rá ní'yaj man Jesucristó racuíj manj ma'. Maan se orún' soj me sí racuíj manj nanj niha'.

¹⁶ Ne gaa cayánj qui'yaj sunj chuman' Tesalónica, ne yavij nu' rqué uún soj sa'anj cachiin manj rihanj a'.

¹⁷ Nuveé che'é se me raj rqué uun soj doj sa'anj manj me tu'va uún 'unj danj nihánj cuano ma'. Maan se che'é se me raj naru'vee Diose doj se sa' rihaan soj, che'é dan tu'vaj danj adonj.

¹⁸ Dan me se nacaj 'unj cunudanj se vaa ca'neé soj rihanj, ne a 'ó rasuun ne achiin manj a ma'. Ne sa'anj ca'neé soj rihanj ga sí cu'naj Epafrodito me se narqué so' nu' sa'anj yo' rihanj, ne guun niha' rá Diose ne'en Diose se vaa rqué soj sa'anj yo' manj, ne ase vaa xcuu sa' acaa rihaan chraan altar, ne daj ndo'o gun' yo' ro', danj vaa sa'anj yo' ní'yaj Diose adonj.

¹⁹ Dan me se 'unj me sí noco' man Diose, ne sese vaa se achiin man soj, ne rqué Diose nu' rasuun yo' rihaan soj che'é se me soj sí noco' man Jesucristó, ne xa' Diose, tzaj ne taj vaj rasuun achiin rihaan Diose ma'. 'Q se so' me sí uun chij rihaan cunudanj rasuun,

²⁰ ne ve'é uxrá uun chij Rej ní' Diose, cataj ní' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumán nij sí cuchumán rá ní'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos, rá nij tuví' Pabló a

²¹ Me raj cataj nij soj rihaan cunudanj nij sí sa' rihaan Diose sí noco' man Jesucristó se vaa ve'é cayáan nij so' raj, ne vaa nij tinúú ní' sí man gaj, ne ve'é cumán nij soj, rá nij so',

²² ne vaa nij sí sa' noco' man Diose man chuman' nihánj, ne ve'é cumán soj, rá daj a nij so' uún, ne vaa nij sí 'yaj suun tucuá sí nicaj suun emperador cu'naj César, ne ve'é cumán soj, rá nij so' uún adonj.

²³ Me raj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj ei.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvij noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Colosas a

¹ 'Unj ro', me síí cu'naj Pabló, ne sij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan yuvij mej ndaa vaa guun rá Diose, ne yanj tinú' Timoteo ga 'unj cuano a.

² 'Yaj rój yanj nihánj ca'nej rój rihaan nij soj sij sa' noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Colosas a. Che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó ro', che'é dan nuu tinuj ní', ne nucuaj rá rój ne'en rój man soj cuano, tinuj, nocoj.

Me rá rój qui'yaj Rej ní' Diose se luj che'é soj, ne me rá rój gaa xej nimán soj, qui'yaj Diose uún ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é se vaa achúin ni'yaj Pabló rihaan Diose che'é nij síí cuchumán rá ni'yaj man Diose yanj chuman' Colosas a

³ Niganj achúin ni'yaj rój rihaan Diose Rej Jesucristó sij 'nj ra'a man ní' che'é soj, ne nago' rój graciá rihaan Diose che'é soj,

⁴ che'é se ca'na' nana rihaan rój se vaa amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó ne 'ee rá soj ne'en soj cunudanj yo'ó nij síí sa' noco' man Diose a.

⁵ Danj vaa rá soj cuano, che'é se cuno soj se-nana Jesucristó nana ya, ne guun ya rá soj se vaa man ndo'o se sa' rej xta' nacaj soj vaa güii ei.

⁶ Dan me se aj cuchí' nana sa' nihánj rihaan cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, ne cuchumán rá que'ee nij yuvij cuno nij yuvij nana sa' yo', ne 'o cuyaaj qui'yaj nij soj ga yo'ó nij síí cuno nana yo', ne dan me se gaa cuchí' nana nihánj rihaan soj, ne cuno soj, ne xcaj soj cuentá che'é se luj qui'yaj Diose che'é ní', ne cuchumán rá soj adonj.

⁷ Ne síí cu'naj Epafra me síí tucu'yón nana yo' man soj, ne dan me se síí 'yaj suun ga núj me so', ne 'ee rá núj man so', ne yo'ó 'yaj suun so' rihaan Jesucristó che'é soj adonj.

⁸ Ne cataj xna'anj so' rihaan núj se vaa 'ee uxrá rá soj man tinúú soj, qui'yaj Nimán Diose adonj.

⁹ Che'é dan gaa cuno núj nana cataj so' rihaan núj, ne niganj achúin ni'yaj núj rihaan Diose che'é soj se vaa rque Nimán Diose nana sa' cuu nimán soj, ne xcaj soj cuentá daj me rá Diose qui'yaj soj,

¹⁰ che'é rej qui'yaj soj nu' se vaa nq xcúin ní' sij noco' man síí 'nj ra'a man ní' qui'yaj ní', ne guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man

soj ei. Ne cunudanj suun sa' qui'yaj suun ndo'o soj, gaa ne sa' doj xcaj soj cuentá daj vaa ma'an Diose ei.

¹¹ Diose me síí uun chij ndo'o, ne achúin ni'yaj núj se vaa ca'nej ndo'o Diose se nucuaj nimán soj, gaa ne ca'vee gaa raan rá soj rihaan sayuun qui'yaj yuvij man soj, ne gaa inaj nimán soj, ne gaa niha' rá soj,

¹² ne nago' soj graciá rihaan Diose Rej Jesucristó ei. Nu' dan me se vaa achúin ni'yáá 'unj rihaan Diose che'é soj, ne ne'en soj se vaa aj cunuu sa' ní' qui'yaj Diose, ne che'é dan me vaa güii quirí' ní' se sa' rque Diose man taran' nij síí sa' noco' man so', che'é se yuvij xcaj cuentá che'é rej ranga' me ní' chuguanj.

¹³ Asino yaan me se guun chij síí chree rihaan ní', ne inanj cacun' qui'yaj ní', ne ase vaa síí che'é rej rmi' ro', danj vaa ní', ne taj se qui'yá' xcaj ní' cuentá che'é Diose tzaj ma'. Tzaj ne yaj me se tinanii Diose man ní' rihaan síí chree, ne guun chij Jesucristó ta'núí Diose rihaan ní', qui'yaj Diose yaj ei. Dan me se 'ee ndo'o rá Diose man ta'núí so',

¹⁴ ne che'é ta'núí so' navij cacun' tumé ní', ne che'é dan se qui'yaj Diose sayuun man ní' a man adonj. Tananj tinanii Jesucristó man ní' rihaan sayuun adonj.

Nana nihánj taj xna'anj me síí me Jesucristó a

¹⁵ Ne ruvi' Diose ni'yaj yuvij ma'. Maan se quene'en ní' man Jesucristó, ne xcaj ní' cuentá daj vaa ma'an Diose adonj. Asij ataa qui'yaj Diose chumij, ne aj nicun' Jesucristó ga so' ei.

¹⁶ Dan me se nicun' Jesucristó ga Diose gaa qui'yaj Diose se man xta' do', se man rihaan chumij do', nu' rasuun ruvi' ni'yaj yuvij do', nu' rasuun ne ruvi' ni'yaj yuvij do', nij ya'anj uun chij rihaan chumij nihánj do', cunudanj rasuun yo' me se qui'yaj Diose á. Dan me se ca'ne' Diose suun rihaan Jesucristó qui'yaj Jesucristó nu' rasuun, ne che'é dan qui'yaj Jesucristó nu' rasuun yo', ne inanj che'é Jesucristó vaa nu' rasuun yo', ne dan me se me rá Diose nicaj yu'unj Jesucristó man chumij nanj adonj.

¹⁷ Asij ataa curuvi' rasuun man rihaan chumij nihánj, ne nicun' Jesucristó, ne che'é orún' Jesucristó vaa cunudanj rasuun yo' cuano ei.

¹⁸ Ne so' me síí uun chij ndo'o rihaan ní' ei. Dan me se ase vaa rii ta'nga' cúú yave yuvij rihaan ma'an yuvij ro', danj vaa rii ta'nga' Jesucristó rihaan cunudanj ní' sij noco' man so' chuguanj. Asino so' me síí cunuu i'na' uún gaa cavi' so', ne danj inanj gaa cunuu i'na' uún ní', qui'yaj so', gaa ne guun so' síí sa' doj rihaan cunudanj ní' ei.

¹⁹ Ase vaa ma'an Dioso ro', danj vaa Jesucristó, qui'yaj Diose, ne so' me sí nicaj cunudanj se sa' ei.

²⁰ Asino quirí' nu' chumij rihaan Diose che'é cacun' qui'yaj yuvij, tzaj ne cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é yuvij, qui'yaj Diose, ne ca'vee cunu sa' yuvij do', nu' chumij do', rihaan Diose, ne guun niha' rá Diose ni'yaj Diose nu' se man rihaan chumij do', nu' se man xta' do', nanj adonj. Yo' me se vaa qui'yaj Diose gaa ca'néé Diose man Jesucristó rihaan chumij nihánj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunu rcua'aan ni' ga Diose, qui'yaj Jesucristó a

²¹ Gaa naá me se yuvij yanj me soj, ne yuvij taj ri'yunj man Diose me soj gaa naá ei. 'O se quij vaa rá soj, ne inanj se chi'ij qui'yaj soj, ne sí taj ri'yunj man Diose guun soj gaa rque che'é se ne guun soj tuvi' Diose gaa rque ma'.

²² Tzaj ne guun Jesucristó yuvij, ne cavi' so', ne che'é dan cunu rcua'aan soj ga Diose, qui'yaj so', ne vaa güi canicun' soj rihaan Diose, qui'yaj Jesucristó, ne sji sa' guun soj rihaan Diose, ne taj cacun' cutumé soj a ma'.

²³ Dan me se cavij sa' soj, sese yo'o canoco' soj se-tucuanj Jesucristó nanj adonj. Raan canoco' soj man so' ei. Aj cuno soj se-nana Diose nana sa', ne che'é dan guun ya rá soj se vaa cavij sa' soj, ne se guun cataj soj se vaa ne ya vaa nana sa' cuno soj ma'. 'O se nana ca'mii natáj ni rihaan cunudanj nij yuvij man rihaan chumij me nana sa' yo', ne 'unj nihánj me sí a'mii natáj se-nana Diose nana sa' yo' rihaan yuvij nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun 'yaj suun Pablo che'é nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

²⁴ Aj quirán' 'unj sayuun che'é nij soj, ne nihánj me guun niha' raj che'é sayuun rán' 'unj á. Dan me se ase vaa sayuun quiran' Jesucristó che'é nij sí noco' man so' ró', danj vaa sayuun ran' ma'an 'unj che'é nij soj sji noco' man so' a.

²⁵ Sí 'yaj suun che'é nij soj sji noco' man Jesucristó mej, ne Diose me sí cune' mán 'unj nata' 'unj cunudanj se-nana Diose rihaan nij soj a.

²⁶ 'O vaa yuve se-nana Diose nana sa' gaa naá, tzaj ne ndaa yaj me tinaruvi' sa' Diose nu' se-nana Diose nana sa' rihaan ni' sji sa' noco' man so' yaj ei.

²⁷ Dan me se guun rá Diose xcáj cunudanj ni' sji sa' noco' man so' cuentá che'é nana naca nihánj se vaa sa' uxrá qui'yaj Diose che'é soj sji yanj nanj adonj. Dan me se nuveé yuvij israelitá me nij soj ma'. Yuvij yanj me soj, tzaj ne yanj Jesucristó nimán soj, ne che'é dan guun ya rá ni' se vaa vaa güi cavij sa' uxrá soj ga Diose nanj adonj.

²⁸ Ne ma'an núj me sí nata' rihaan cunudanj yuvij che'é Jesucristó, ne nago' núj chrej nucuj man nij yuvij se vaa canoco' nij yuvij man Jesucristó, ne tucu'yón núj nana sa' cu rihaan cunudanj yuvij, che'é rej gaa asa' cachrón núj man nij so' rihaan Diose, ne sa' inanj gaa nij so', che'é se sa' uxrá noco' nij so' man Jesucristó a.

²⁹ Che'é dan 'yaj suun uxraj tucu'yonj se-nana Jesucristó a. Ne danj 'yaj che'é se nucuj do', nana sca' nuu nimanj qui'yaj Jesucristó do' ei.

2

¹ Me rá 'unj quene'en nij soj se vaa 'yaj suun ndo'oj che'é soj do', che'é nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Laodicea do', che'é yo'o nij yuvij amán rá yuvij ataa quene'en manj do' a.

² 'O se rquee ndo'oj nari' nucuj nimán soj ne yo'o cunu se sa' nimán soj cuman soj ga tuvi' soj, ne yo'o nari' ndo'o soj ndaa guun ya ya rá soj nana naca se vaa Jesucristó me se veé ma'an so' me nana naca yo' ei.

³ Dan me se veé rihaan Jesucristó me mán sa' cunudanj rasuun cu do', rasuun sa' do', nu' yo'o rasuun achiin quene'en yuvij do' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cuno ni' nana tiha' yu'unj a. 'O se inanj Jesucristó canoco' ni' a

⁴ Nana nihánj me taj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é se na'vej rá 'unj tiha' yu'unj yuvij man soj a. Dan me se vaa yuvij me rá caxrij nana chi'ij rque soj, tzaj ne me rá 'unj caráan 'unj chrej rihaan nij yuvij se vaa se qui'yaj nij so' danj ga soj ma'.

⁵ Nda' se nuvi' 'unj nicun' ni'yaj soj, tzaj ne nicun' nimán 'unj ga soj chuguanj. 'O se guun niha' uxrá ya raj se vaa 'o sa' mán soj, ne yo'o Jesucristó nucuj rá soj, mán soj ei.

⁶ Dan me se nda' rá se guun rá soj gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó ro', danj guun rá soj yo'o canoco' chre' soj man so' ei.

⁷ Dan me se yo'o guun xej soj rihaan so', ne yo'o canicun' raan soj rihaan so', ne yo'o cuno soj rihaan so', ne tucu'yón uxrá soj tucuaán tucu'yón núj man soj, ne yo'o so' cuchuman rá soj ni'yaj soj, ne nago' uxrá soj gracia rihaan Diose á.

⁸ Tumé soj man soj se gaa nanj tiha' yu'unj yuvij man soj á. Me rá nij yuvij canoco' soj se-tucuanj nij so', tzaj ne nuvi' yu'vee nó se-tucuanj nij so' rihaan tucuaán sa' noco' ni' mei. Maan se nana tiha' yu'unj me nana a'mii nij so', ne se quiranij soj rihaan cacun' tumé soj, qui'yaj nana yo' a man adonj. Maan se nana yo' ro', nana tucu'yón nanj tuvi' nij yuvij rihaan nij yuvij me nana yo', ne se-nana nij ya'anj man rihaan chumij

nihánj me nana yo', tzaj ne nuveé se-nana Jesucristó me nana yo' ma'.

⁹Q se ase vaa ma'an Diose ro', danj vaa Jesucristó, tzaj ne vaa nee man Jesucristó, ne che'é dan ruvi' Jesucristó rihaan ní', ne ne'en ní' Jesucristó, ne xcaj ní' cuentá daj vaa ma'an Diose uún chuguanj.

¹⁰Ne Jesucristó me síi guun chij rihaan nij ya'anj man rihaan chumij nihánj, ne yanj Jesucristó ga soj, ne che'é dan taj se achiin man soj cuano mei.

¹¹Tananj uún, ne maan che'é se nuu rucua'an soj ga Jesucristó ro', maan che'é dan aj táa ta'nga' sa' inanj man soj vaa ei. Nuveé ta'nga' taj nee man yuvij me ta'nga' yo' ma'. Ta'nga' 'yaj ca'vee tanáj soj nu' rasuun chi'ij me yo' adonj. 'Q se che'é yan tanáj soj nu' rasuun chi'ij ro', che'é dan ase vaa táa ta'nga' man soj vaa ya ei.

¹²Q se gaa cata' ne soj, ne ase vaa cachin' nii man Jesucristó rque yo'óo rque va'núj güii ne na'núj uún so' ro', danj vaa soj, che'é se cuchumán rá soj se vaa veé ya Diose sij nucuaj ndo'o qui'yaj ya cunuu i'na' ya uún Jesucristó ei.

¹³Gaa naá gaa ataa quene'en soj sij yanij man Jesucristó, ne qui'yaj ndo'o soj cacun', ne taj ta'nga' cuta' níi man nee man soj ma'. Tzaj ne ca'néj uun Diose nu' cacun' taj xráa ní', ne ase vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' ro', danj vaa soj, ne yo'o cunuu sa' nimán soj, qui'yaj Diose ei.

¹⁴Ne dan me se tinavij so' nu' suun vaa rihaan ní' suun cunq' ní' nu' se-tucuanj Moisés, ne xa' se-tucuanj Moisés yo', tzaj ne que'ee ndo'o nana ne guun nucuaj ní' qui'yaj ní' ndaa vaa taj tucuáán yo' a ma'. 'Q se che'é se ne guun nucuaj ní' cunq' ní' nu' tucuáán yo' ro', che'é dan cutumé ndo'o ní' cacun', qui'yaj yo' adonj. Tzaj ne gaa go' nii caquíi ra'a Jesucristó ne cachrón níi man so' rihaan rcutzé, gaa ne Diose me síi tinavij man nu' suun vaa rihaan ní' cunq' ní' nu' se-tucuanj Moisés yo' adonj.

¹⁵Maan che'é rasuun sa' qui'yaj Jesucristó ro', maan che'é dan qui'yaj canaán Diose rihaan taran' nij ya'anj man rihaan chumij nihánj, ne tihaan so' man nij so' se vaa daj chihaa mij se guun nucuaj nij ya'anj yo' guun chij nij yo' rihaan ní' ma'. Dan me se che'é se cavi' Jesucristó rihaan rcutzé ro', che'é dan qui'yaj canaán Diose man cunudanj nij ya'anj man rihaan chumij nihánj, ne yo'o caxríj yuve Diose man nij ya'anj man nihánj vaa, ne guun na'aj ndo'o taran' nij ya'anj yo', qui'yaj Diose chuguanj.

¹⁶Che'é dan se ca'vej rá soj cataj xna'anj yuvij rihaan soj daj qui'yaj soj ma'. Se guun cataj yuvij me rasuun se ca'vee cha soj do', me rasuun se ca'vee co'o soj do', me güii quinavij rá soj cha'anj do', daj qui'yaj soj

güii naránj rá soj do' ma'. Se ca'vej soj cataj xna'anj yuvij daj qui'yaj soj mei.

¹⁷Tucuáán tucu'yón nij yuvij rihaan soj ro', tucuáán yo' me se canoco' nij yuvij israelitá gaa naá, ne xcaj nij so' cuentá daj gaa qui'yaj ní' gaa cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj tucuáán yo', tzaj ne yaj ro', che'é Jesucristó me se xcaj ní' cuentá sa' doj, se vaa ma'an so' canoco' ní' nu' cavii nu' ca'anj, ne taj che'é canoco' ní' yo'óo tucuáán cuano ma'. Tananj orún' so' canoco' ní' nanj adonj.

¹⁸Se ca'vej soj quirí' soj qui'yaj nij síi taj se vaa nice' ndo'o a'mii nij so' mei. Ca'vee se cataj nij so' se vaa na'vúj nij so' rihaan se-mozó Diose do', ca'vee se nucui' ndo'o rá nij so' se vaa ne'en nij so' rasuun tihaan Diose rihaan nij so' taj nij so' do', tzaj ne tu'va rma'an nij so', ne maan rasuun avii raá ma'an nij so' me tu'va rma'an nij so' danj ei.

¹⁹Dan me se taj cúu yave nij so' táa gaán chihá nij so' vaa, ese taj Jesucristó rihaan nij so' mei. Ne uno nij so' se-nana Jesucristó ma'. Ne Jesucristó me se ase vaa rii ta'nga' cúu yave ní' rihaan nee man ní' ro', danj vaa rii ta'nga' Jesucristó rihaan taran' ní' sij noco' man so', ne sa' doj noco' ní' man Diose, 'yaj Jesucristó, ne inanj danj me rá Diose qui'yaj ní' nanj adonj. Ne ase vaa vaa sca' nee man ní' 'yaj ya'aá man ní' ro', danj vaa cuyaán rá taran' ní' sij noco' man Diose 'yaj Jesucristó adonj.

²⁰Che'é se cavi' Jesucristó che'é nij soj ro', che'é dan ne nó xcúún soj daj chihaa mij cunq' soj se-nana nij ya'anj man rihaan chumij nihánj a mei. Che'é dan, me che'é 'yaj ndo'o soj se vaa 'yaj nij yuvij man uun rihaan chumij nihánj ga. Dan me se me che'é niha' rá soj cunq' soj nana se vaa

²¹vaa rasuun se guun cha soj do', vaa rasuun se guun xcaj tu'va soj daj cha yo' do', vaa rasuun se guun cano ra'a soj do' ga.

²²Me che'é uno rma'an soj nana vaa danj ga. 'Q se rasuun yo' me se cha yuvij man rasuun yo', ne quinavij nu' rasuun yo' vaa güii adonj. Ne xa' nana vaa danj, tzaj ne nana avii raá uun yuvij me nana yo', ne niha' rá nij yuvij cataj nij yuvij nana vaa danj rihaan tuvi' nij yuvij nanj adonj.

²³Ne avii raá yuvij uno nana yo', taj nii, ne sa' uxrá nari' nij so' chrej canoco' nij so' Diose, taj nii, ne síi ni'yanj a'mii me nij so', taj nii, tzaj ne ne ya ya sij noco' man Diose me nij so' ma'. Maan se che'é nana noco' nij so' ro', 'yaj ndo'o nij so' naj guun cacun' me rá nee man nij so' qui'yaj nij so' nanj adonj.

3

¹Dan me se ase vaa cunuu i'na' uún Jesucristó ro', danj vaa cunuu sa' nimán soj, ne canoco' soj chrej sa', qui'yaj Jesucristó

a. Che'é dan che'é inanj rasuun man rej xta' xcaj soj cuentá, ne cuano nihánj me se x'núú Diose rej nuva' Diose nicun' Jesucristó cuano ei.

² Dan me se xcaj soj cuentá che'é rasuun man rej xta', ne se nanó rá soj che'é rasuun man rihaan chumiñ nihánj mei.

³ Dan me se aj cavi' nee man soj rihaan chumiñ nihánj vaa, ne cuano nihánj me se táá nimán soj rej xta' rej yanj Diose, 'yaj Jesucristó ei.

⁴ Ne che'é dan ca'vee cayáán soj ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne vaa güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumiñ nihánj, ne curuvi' soj ga so', ne ve'é ndo'o gaa cumañ soj ga so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é tucuáán nga ne che'é tucuáán cuchruj Pabló che'é ní a

⁵ Yaj me se se qui'yaj uún nij soj cacun' qui'yaj soj asij naá mei. Se qui'yaj soj se vaa 'yaj yuviñ man rihaan chumiñ nihánj a ma'. 'Q se sa' xcaj soj cuentá, ne orún' nica soj cotoj ga soj, ne se guun rá soj qui'yaj soj se nij a ma'. Se guun rá soj qui'yaj ituu soj si'yaj tuvi' soj ma'. Ase vaa yuviñ na'víj rihaan naj guun ya'anj ro', danj vaa yuviñ 'yaj ituu si'yaj tuvi' adonj. Nij vaa Diose, ne sa' doj vaa rasuun yo', rá nij so', ne

⁶ che'é cacun' yo' guun yuvaá uxrá Diose, ne qui'yaj ndo'o Diose sayuun man nij síi 'yaj cacun' yo' adonj.

⁷ 'Q cuyaan vaa cacun' yo' ga cacun' qui'yaj ma'an soj asij naá, gaa canoco' soj tucuáán chí'ij ei.

⁸ Tzaj ne cuano nihánj me se se qui'yaj nij soj danj ma'. Se guun yuvaá soj ma'. Se guun rá soj qui'yaj soj chí'ij man yo'ó yuviñ ma'. Se ca'mii soj nanañ nij che'é tuvi' soj ma'. Se nachri' soj ni'yaj soj tuvi' soj ma'.

⁹ Se ca'mii ne soj che'é tuvi' soj ma'. Yo' me se qui'yaj soj gaa ataa canoco' soj man Jesucristó, tzaj ne yaj me se cunuú sa' soj, ne se qui'yaj soj a doj danj a mei.

¹⁰ Cunuú sa' nimán soj, qui'yaj Diose, ne che'é dan sa' doj namán nana sa' cuu raá soj 'o 'o güii adonj. Ne'en soj se vaa Diose me síi qui'yaj man soj, ne ase vaa ma'an Diose ro', danj gaa uún soj ei.

¹¹ Yaj me se taj se 'yaj sese naj guun yuviñ me soj mei. Ca'vee se sij israelitá do', ca'vee se sij yanj do', ca'vee se sij taj ta'nga' man do', ca'vee se nuvee sij taj ta'nga' do', ca'vee se sij man yo'ó chuman' do', ca'vee se sij ru'vee do', ca'vee se sij niqúe do', ca'vee se sij chéé ma'an do', taj se 'yaj a doj mei. Orún' ya ya rasuun sa' me Jesucristó, ne grún' so' me nicun' rihaan daj a rasuun nanj ei.

¹² Dan me se narii Diose man soj canoco' soj man so', ne guun soj síi sa' noco' man Diose, ne 'ee rá Diose man soj, ne che'é dan

cunuú 'ee rá soj tuvi' soj chuguanj. Dan me se gaa sa' nimán soj, ne ca'mii sa' soj, ne se guun yuvaá soj man tuvi' soj ma'. Maan se gaa inaj nimán soj ei.

¹³ Sese qui'yaj chí'ij tuvi' soj rihaan soj, ne caraá x'naa yo'ó yo'ó soj rihaan tuvi' soj ei. Danj qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' che'é soj, caráj x'naa so' rihaan soj, ne che'é dan danj qui'yaj soj rihaan tuvi' soj ei.

¹⁴ Nu' yo' qui'yaj soj, ne vaa yo'ó se sa' doj qui'yaj uún soj, ne yo' me se gaa 'ee ya ya rá soj tuvi' soj, ne yo' me qui'yaj guun raan cumañ soj ei.

¹⁵ Ne ca'vej soj gaa dínj nimán soj qui'yaj Jesucristó a. Che'é se me rá ma'an Diose gaa dínj nimán soj, che'é dan narii Diose man soj, ne naqui'yaj rcua'agan so' man nu' nij tinuj soj, ne che'é dan nago' soj graciá rihaan Diose ei.

¹⁶ Cuno uxrá soj se-nanañ Jesucristó, ne cavii nana sa' cuu raá soj, ne tucu'yón soj nana sa' rihaan tuvi' soj, ne nago' soj chrej sa' man tuvi' soj ei. Cachraá soj chra' rihaan Diose, ne nago' soj graciá rihaan Diose ei.

¹⁷ Yuviñ noco' man Jesucristó me soj, ne che'é dan xcaj soj cuentá daj me rá Jesucristó qui'yaj soj do', daj me rá Jesucristó ca'mii soj do', daj qui'yaj soj canoco' soj man Jesucristó síi 'nij ra'a man ní' do', ne maan che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' nago' soj graciá rihaan Rej ní' Diose ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj 'o 'o ní' rihaan tuvi' ní' a

¹⁸ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij chana vaa nica, se vaa ve'é cunoñ nij no' rihaan nicañ nij no' á. Danj vaa no xcuún nij no' qui'yaj nij no', ese chana noco' man síi 'nij ra'a man ní' me nij no' a.

¹⁹ Ne ve'é gaa 'ee rá nij snó'o man nicañ nij so' uún á. Se caxriñ yuvaá nij snó'o man nicañ nij so' ma'. Se qui'yaj quiñ snó'o man no' ma'.

²⁰ Ve'é cunoñ nij xniñ nu' nana a'mii rej xniñ nu' nana a'mii nii xniñ uún á. Danj qui'yaj nij xniñ noco' man síi 'nij ra'a man ní', ne guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man xniñ ve'é uno a.

²¹ Se ca'mii rej xniñ nana chí'ij rihaan xniñ, gaa ne se quiriri' nimán xniñ, qui'yaj rej xniñ a.

²² Cuno sa' mozó rihaan se-ru'vee mozó á. Se naqui'yaj rmiñ mozó man mozó rihaan se-ru'vee mozó ma'. Nda' se nuvi' se-ru'vee mozó, tzaj ne yo'ó qui'yaj suun mozó á. Síi 'nij ra'a man ní' ro', tumé so' man mozó yo', ne che'é dan cuhu'ví' mozó ne ve'é qui'yaj suun so' a.

²³ Ne rihaan yuviñ uun 'yaj suun mozó ma'. Tanañ rihaan síi 'nij ra'a man ní' 'yaj suun so', ne che'é dan 'o ca'nej nimán so' qui'yaj suun uxrá so' nu' suun vaa rihaan so', ne se naqui'yaj rmiñ so' nimán so' ma'.

²⁴ Aj ne'en soj se vaa ma'an síi 'nij ra'a man ní' me síi qui'yaj cayáán soj rej sa' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan ve'é qui'yaj suun soj rihaan Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' á.

²⁵ Ne síi qui'yaj cacun' ro', inanj sayuun quiran' so', ne 'o cuyaán qui'yaj Diose ca'ne' Diose cacun' che'é mozó do', che'é ru'vee do', che'é taran' yuvij do', nanj adonj. Xa' Diose, tzaj ne taj vaj síi cunii do', taj vaj síi le'ej do', taj vaj síi uun chij do', rihaan Diose man adonj.

4

¹ Dan me se ve'é qui'yaj soj sij ru'vee rihaan se-mozó soj uún á. Se tiha' yu'unj soj sij ru'vee man se-mozó soj ma'. Xcaj soj sij ru'vee cuentá se vaa ase vaa mozó rihaan soj ro', danj vaa ma'an soj rihaan Diose uún ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachinj ni'yaj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó rihaan Diose che'é Pablo a

² Dan me se yo'q cachinj ni'yaj uxrá soj rihaan Diose daj a güii ei. Se ca'ne' rá soj ga suun achúin ni'yaj rihaan Diose mei. Ne tadó soj cumán soj, ne niganj nago' soj gracia rihaan Diose á.

³ Dan me se cachinj ni'yaj uún soj rihaan Diose che'é núj se vaa gaa ya'núj rihaan núj ca'mii núj se-nana Jesucristó nana tihaan naca Diose rihaan ní' á. Che'é nana yo' me 'nij 'unj taga' nihánj cuano ei.

⁴ Vaa suun rihaan 'unj tijaán 'unj se-nana Jesucristó rihaan yuvij, ne che'é dan cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa ca'vee ca'mii natá sca' 'unj rihaan nij so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nuchruj raa ní' daj ca'mii ní' rihaan nij síi ataa cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

⁵ Asa' chéé soj ga nij síi ataa cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne sa' nuchruj raa soj daj ca'mii soj ga nij so', ne se quiri' uun tiempó qui'yaj soj ga nij so' mei.

⁶ Nu' cuentó nanó soj ga nij so' me se inanj cuentó ve'é do', inanj cuentó sa' aran' rá nij so' do', inanj cuentó a'mii danj Diose do', ca'mii soj, ne quene'en soj me nana ca'mii soj rihaan 'o 'o síi xná'anj man soj che'é tucúán noco' soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumán nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Colosas, rá nij tuvi' Pablo a

⁷ Tinúú ní' síi 'ee ndo'o rá ní' man síi sa' ndo'o 'yaj suun gaj che'é síi 'nij ra'a man ní' síi cu'naj Tiquico me síi ca'nej 'unj cuchí' njcaj nana che'é núj rihaan soj ei.

⁸ Ne me rá 'unj cataj xna'anj so' rihaan soj daj quiran' núj, gaa ne guun ya rá soj, ne nari' nucaj niman soj ei.

⁹ Ne ca'nej 'unj man tinú' Onésimo cuchí' so' ga tinú' Tiquico yo', ne síi man chiháán soj me tinú' Onésimo, ne 'ee rá ní' man so', ne nucaj rá 'unj man so', ne cataj xna'anj roj so' rihaan soj nu' se vaa quiran' núj rej nihánj ei.

¹⁰ Aj ne'en soj man síi cu'naj Aristarco uún a. Cuano nihánj me se 'nij so' taga' ga 'unj, ne me rá so' se vaa ve'é cumán soj a. Ne vaa síi cu'naj Marcos tinúú tachruu síi cu'naj Bernabé a. Veé danj ve'é cumán soj, rá so' uún a. Aj cuchí' nana rihaan soj che'é síi cu'naj Marcos, se vaa sese cuchí' so' chiháán soj, ne ve'é ca'mii soj ga so' á.

¹¹ Ne ne'en soj man síi cu'naj Jesús Justo uún a. So' ro', me rá se vaa ve'é cumán soj a. Síi cu'naj Aristarco do', síi cu'naj Marcos do', síi cu'naj Jesús do' a. 'O se orún' ya'núj nij so' me yuvij israelitá 'yaj suun ga núj che'é yan guun chij Diose rihaan chumii nihánj, ne nari' nucaj doj rá 'unj, qui'yaj nij so' ei.

¹² Ne ve'é cumán soj, rá síi cu'naj Epafras uún a. Síi cavii chiháán soj me so', ne 'yaj suun uxrá so' che'é Jesucristó, ne nu' güii achúin ni'yaj uxrá so' rihaan Diose che'é soj, ne me rá so' gaa chij rá soj, ne guun ya rá soj se vaa ne'en soj daj me rá Diose qui'yaj soj.

¹³ Ne 'unj me síi ne'en ya se vaa qui'yaj suun uxrá so' che'é soj do', che'é nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Laodicea do', che'é nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Hierápolis do' a.

¹⁴ Doctor síi cu'naj Lucas síi 'ee ndo'o rá ní' me se me rá uún so' se vaa ve'é cumán soj a. Ne tananj síi cu'naj Demas uún, ne me rá so' se vaa ve'é cumán soj a.

¹⁵ Cataj soj rihaan nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Laodicea do', rihaan chana cu'naj Ninfas do', rihaan nij yuvij amán rá na'vji rihaan Diose tucúá no' do', se vaa ve'é cumán nij so', rá 'unj ei.

¹⁶ Asa' navij nayaa soj yanj cartá nihánj, ne ca'nej soj yanj nihánj ca'anj yo' rihaan nij yuvij amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Laodicea, ne nayaa nij so' uún á. Ne ca'nej nij so' yanj ca'neé 'unj rihaan nij so', nayaa soj uún a.

¹⁷ Ne cataj soj rihaan síi cu'naj Arquipo se vaa 'o ca'nej niman so' qui'yaj suun so' nu' suun ca'ne' síi 'nij ra'a man ní' rihaan so' á.

¹⁸ Ma'anj ra'aj sij cu'naj Pablo cachrón nana nihánj adonj. Se quini'yón soj se vaa 'nij 'unj taga' ma'. Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é nij soj ei.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Tesalónica a

¹ Síi cu'naj Pabló do', síi cu'naj Silvano do', síi cu'naj Timoteo do', me núj, ne tu'va taran' núj avii 'yaj núj yanj nihánj ca'nej núj rihaan nij soj sji yanj chuman' cu'naj Tesalónica sji noco' man Rej ní' Diose do', man Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' do' a. Me rá núj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj, qui'yaj Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Tesalónica ro', sa' uxrá noco' nij so' man Diose a

² Niganj nago' núj graciá rihaan Diose che'é cunudanj soj, ne gaa achíin ni'yaj núj rihaan Rej ní' Diose, ne achíin ni'yaj ndo'o núj che'é taran' nij soj ei. Dan me se yo'o

³ nuú rá núj se vaa qui'yaj suun ndo'o soj che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó, ne caran' rá soj ni'yaj soj man so', ne nuú rá núj se vaa ne'en soj se vaa cavii sa' soj qui'yaj Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' vaa güii, ne che'é dan yo'o a'néé nimán soj qui'yaj suun soj che'é so' adonj.

⁴ Dan me se 'ee rá Diose man soj, tinuj, nocoj. Ne ne'en núj se vaa narii Diose man soj canoco' soj man so' adonj.

⁵ 'Q se cuno soj nana sa' nana nata' núj rihaan soj, ne ne cuno rma'an soj nana yo' ma'. Dan me se gaa cuno soj nana yo', ne yuun che'e guun ya' rá soj se vaa nana ya' me yo', ne guun nucuaj ndo'o soj canoco' soj nu' nana yo' ei. 'Q se Nimán Diose ne ga soj ei. 'Q se gaa cane núj ga soj, ne quene'en soj daj qui'yaj núj che'é se me rá núj cavii sa' soj a.

⁶ Ne ase qui'yaj guée núj do', ase 'yaj guée síi 'nij ra'a man ní' do', danj qui'yaj guée soj chuguanj. Dan me se nda' se quiran' soj sayuun qui'yaj nij yuvii ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, tzaj ne yo'o canoco' soj se-nana Diose, ne guun niha' rá soj, qui'yaj Nimán Diose adonj.

⁷ Ne cunudanj nij yuvii noco' man Diose man estadó Macedonia do', man estadó Acaya do', xcaj nij so' cuentá che'é se vaa qui'yaj soj, ne danj qui'yaj guée nij so' uún ei.

⁸ Dan me se aj cuno ndo'o yuvii se-nana síi 'nij ra'a man ní', qui'yaj soj, ne dan me se nuveé inanj nij yuvii man estadó Macedonia do', nij yuvii man estadó Acaya do', me yuvii cuno nana se vaa amán rá soj ni'yaj soj

man Diose ma'. 'Q se yuvii man rihaan nu' cachra' chunii me yuvii cuno nana yo' nanj adonj. Che'é dan me taj che'é cataj xna'anj núj rihaan nij yuvii che'é se vaa qui'yaj soj ma'.

⁹ Ma'an nij yuvii taj xna'anj rihaan tuvi' nij so' se vaa ve'é uxrá ca'mii soj ga núj gaa cayáan núj ga soj, ne taj xna'anj nij so' se vaa tanáj soj ya'anj canoco' soj gaa rque, ne dan me se chruun cacój soj do', yahij cacój soj do', me nij ya'anj yo', ne yaj me se canicaj soj canoco' soj man Diose síi vaa i'na' ya ya,

¹⁰ ne na'vij soj ca'na' uún ma'an Jesucristó ta'núí Diose rej xta' a. Ne Jesucristó ro', me síi cunuu i'na' ya uún qui'yaj Diose gaa cavi' so', ne tinanii Jesucristó man ní' rihaan sayuun asa' quisij güii caxrii yuvaa Diose man nij síi tumé cacun' ne qui'yaj Diose sayuun man nij so' ei.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é tucu'yón síi cu'naj Pabló se-nana Diose nana sa' rihaan nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Tesalónica a

¹ Ne'en ma'an soj se vaa cavii sa' suun qui'yaj suun núj gaa cayáan núj ga soj, tinuj, nocoj.

² Dan me se asino yaan quiran' núj sayuun chuman' Filipos, ne nachri' ndo'o núj síi man chuman' yo' ni'yaj nij so' man núj, tzaj ne che'é se sji noco' man Diose me núj, che'é dan nda' se sayuun ndo'o vaa nata' núj se-nana Diose nana sa' rihaan soj qui'yaj nij síi man chiháan soj, tzaj ne ne cuhu'vi' núj ma'. Tananj ca'néé nimán núj nata' núj doj nana sa' rihaan soj a.

³ Vaa che'é a'mii natáj núj se-nana Diose rihaan soj, ne dan me se nuveé sji noco' tucuáan ne me núj ma'. Ne quij vaa nimán núj ma'. Nuveé sji tihá' yu'unj man yuvii me núj ma'.

⁴ 'Q se guun nucuaj rá Diose man núj, ne ca'ne' so' suun rihaan núj nata' núj se-nana so' nana sa', ne danj 'yaj guée núj adonj. Ne uun rá núj se vaa cataj yuvii se vaa ve'é 'yaj núj ma'. Maan se me rá núj guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man núj, ne che'é dan 'yaj suun núj che'é Diose, ne Diose me síi acaj cuentá che'é núj daj vaa nimán núj adonj.

⁵ Ne'en soj do', ne'en ma'an Diose do', se vaa ne ca'mii ya'anj ndo'o núj ga soj che'é rej ca'vée ca'neé núj sa'anj man soj ma'.

⁶ Ne guun rá núj cataj soj do', cataj yo'ó yuvii do', se vaa ve'é 'yaj núj ma'. Nda' se Jesucristó me síi cune' man núj guun núj apóstol nata' se-nana so', tzaj ne ne cachinj núj rasuun rihaan soj ma'.

⁷ Tananj ase 'yaj nij chana ga ta'núí chana ro', danj qui'yaj núj ga soj gaa cayáan núj ga soj, ne ve'é inanj qui'yaj núj ga soj adonj.

⁸ Dan me se cunuu 'ee rá núj man soj, ne che'é dan nuveé inanj se-nana Diose me se vaa rqué núj man soj ma'. Rqué núj se-nana Diose man soj, ne yo'ó ca'neé nimán núj qui'yaj suun núj che'é soj uún adonj.

⁹ Dan me se ne'en soj se vaa nuví nigan' 'yaj suun núj, gaa ne ri' núj sa'anj, ne ránj ma'an núj se chá núj, ne ne ca'vej rá núj ca'neé núj se chá man soj, man tinuj, man nocoj. Dan inanj qui'yaj núj gaa ca'mii natáj núj se-nana Diose nana sa' rihaan soj adonj.

¹⁰ Quene'en ma'an soj do', quene'en Diose do', se vaa sij nicá nimán me núj rihaan soj sij amán rá ni'yaj man Diose, ne dan me se qui'yaj núj inanj se me rá Diose qui'yaj núj, ne ne qui'yaj núj cacun' a ma'.

¹¹ Ne'en soj se vaa ase vaa 'yaj snó'o ga ta'nú snó'o ro', danj vaa qui'yaj núj ga 'o 'o núj soj, ne dan me se guun nucuaaj nimán soj, qui'yaj núj, ne narqué núj chrej nucuaaj man soj

¹² se vaa qui'yaj soj se vaa no xcúún soj qui'yaj soj che'é se narii Diose man soj cane soj ga Diose güii guun chij Diose rihaan chumií nihánj, ne ve'é ndo'o cumán soj ga Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó man chuman' Tesalónica ro', quiran' nij so' sayuun, qui'yaj nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó man chiháán nij so' a

¹³ Niganj nago' núj graciá rihaan Diose che'é soj ei. Dan me se gaa cuno soj se-nana Diose nana ca'mii natáj núj rihaan soj, ne ne cataj soj se vaa se-nana yuvií uun me nana yo' ma'. Ya cataj soj se vaa se-nana Diose me nana nata' núj, ne veé ya se-nana Diose me yo' adonj. Ne nuu sa' nimán soj, 'yaj nana yo', che'é se cuchumán rá soj cuno soj nana yo' ei.

¹⁴ 'Q se ase vaa quiran' nij síi noco' man Diose síi man estadó Judea ro', danj quiran' uún soj, che'é se sij noco' man Jesucristó me taran' soj, tinuj, nocoj. Dan me se quiran' nij síi man estadó Judea sayuun, qui'yaj nij yuvií israelitá síi man chiháán nij so', ne quiran' uún soj sayuun, qui'yaj nij síi man chiháán soj ei.

¹⁵ Ne xa' nij síi israelitá yo', tzaj ne nij so' me síi ticavi' man Jesucristó sij 'núj ra'a man ní' do', man nij síi nata' se-nana Diose gaa naá do', ne veé uún nij so' canoco' ndo'o man núj, guun rá nij so' go' nij so' man núj uún nanj adonj. Nij ndo'o 'yaj nij so' ni'yaj Diose, ne taj ri'yunj nij so' man cunudanj yuvií uún adonj.

¹⁶ Dan me se me rá núj nata' núj se-nana Diose rihaan soj sij yaníj che'é yan quinaníj soj rihaan sayuun, tzaj ne aráán ndo'o nij síi israelitá yo' chrej rihaan núj, ne guun

nocojo uxrá cacun' quitaj xráá nij so' nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan yo'ó ca'maan rá Diose ni'yaj Diose man nij so', ne yuun che'e quiran' nij so' sayuun, qui'yaj Diose ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me ndo'o rá síi cu'naj Pabló quene'en so' man nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó man chuman' cu'naj Tesalónica a

¹⁷ Xa' yaj me se guun gan' ya núj doj rihaan chiháán soj doj güii nihánj, tzaj ne 'o nuú rá núj man soj, ne che'é dan me ndo'o rá núj quene'en yucuan' núj man soj,

¹⁸ ne che'é dan guun rá núj cuchí' núj rihaan soj, ne xa' 'unj sij cu'naj Pabló me se guun que'ee ndo'o me raj cuchij rej man soj, tzaj ne caráán Satanás chrej rihaan núj cuchí' núj rihaan soj ei.

¹⁹ Dan me se asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumií nihánj ne guun niha' uxrá rá núj che'é soj, ne nata' núj rihaan Jesucristó se vaa ve'é canoco' soj man so' qui'yaj núj, ne cavii sa' núj rihaan so' che'é soj ei. Taj vaj yo'ó yuvií 'yaj danj a ma'. 'Q se orún' ya soj me síi 'yaj danj ei.

²⁰ 'Q se soj me síi qui'yaj cavii sa' núj, ne soj me síi qui'yaj guun niha' rá núj adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj síi cu'naj Timoteo rihaan Pabló se vaa sa' uxrá cuchumán rá nij síi man chuman' Tesalónica ni'yaj nij so' man Jesucristó a

¹ Che'é dan ne ca'vej uxrá rá núj cane' raan taran' núj chuman' nihánj a ma'. Che'é dan cavii raá núj se vaa víj ran' guee' rój me síi quinqaj chuman' Atenas nihánj,

² ne dan me se ca'neé núj man tinú' Timoteo cuchí' so' rej man soj a. Dan me se so' me síi 'yaj suun ndo'o rihaan Diose ga núj suun nata' se-nana Jesucristó nana sa', ne me rá núj raquíj so' man soj, narqué so' chrej nucuaaj man soj, ne raan doj canoco' soj man Jesucristó, qui'yaj so',

³ ne a 'ó tuvi' soj se quiri'íj tucuaán noco' soj che'é sayuun qui'yaj yuvií man soj, rá núj a ma'. 'Q se ne'en soj se vaa no xcúún ní' quiran' ní' sayuun rihaan chumií nihánj,

⁴ ne gaa cayáán núj ga soj, ne cataj ya núj rihaan soj se vaa xraj, ne quiran' ní' sayuun, ne ne'en soj se vaa ya quiran' ní' sayuun niha'.

⁵ Che'é se me uxrá rá 'unj quene'én 'unj daj quiran' soj, ne che'é dan ca'neé 'unj man Timoteo cuchí' so' rej man soj, ne cataj xna'anj so' rihanj daj 'yaj soj noco' soj man Diose, raj a. Dan me se quinanó' rá 'unj sese aj caxríj síi chrej chrej chí'íi rque soj do', sese quiri' nu' suun qui'yaj suun núj che'é soj do', raj a.

⁶ Dan me se canicaj uún Timoteo namán so' rihaan núj, ne cataj xna'anj so' se vaa

ve'é uxrá amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó, ne 'ee rá soj tinúú soj, taj so', ne niganj ve'é nuú rá soj man núj, taj so', ne ase vaa me rá núj quene'en núj man soj ro', danj vaa rá soj me rá soj quene'en soj man núj, taj so', ne guun niha' ndo'o rá núj gaa cuno núj se-nanā so' adonj.

⁷ Dan me se quiran' ndo'o núj sayuun gaa rque gaa qui'yaj suun núj yan cuchuman rá soj ni'yaj soj Diose, tzaj ne cuano nihánj me guun niha' uxrá rá núj che'é rej nata' Timoteo che'é soj rihaan núj, tinuj, nocoj.

⁸ Dan me se che'é se raan noco' soj man sí' 'nij ra'a man ní', che'é dan vaa che'é gaa niha' rá núj qui'yaj suun núj rihaan chumij nihánj adonj.

⁹ Dan me se guun niha' uxrá rá núj rihaan Diose che'é soj, ne che'é dan no xcúún núj nago' ndo'o núj gracia rihaan Diose che'é soj,

¹⁰ ne nuvij nigan' cachinj ni'yaj núj rihaan Diose se vaa ca'vej Diose quene'en núj man soj, ne sese ataa nari' soj nu' tucuáán noco' ní', ne me rá núj narque núj doj chrej sa' man soj, ne sa' doj canoco' soj Diose nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuú 'ee rá ní' man cunudanj yuvij a

¹¹ Me rá núj racuj ma'an Rej ní' Diose racuj Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' racuj man núj cuchí' núj rihaan soj,

¹² ne ase vaa 'ee rá núj man soj ro', danj gaa cunuú 'ee ndo'o rá soj ni'yaj soj tinúú soj do', cunudanj yuvij do', qui'yaj sí' 'nij ra'a man ní', rá núj a.

¹³ Ndaa síj, gaa ne yo'o cunuú sa' nimán soj rihaan Rej ní' Diose gaa güi ca'na' uún Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj gaa cunudanj nij se-mozó so' sí' guée, ne a 'ó cacun' se tumé soj vaa gaa man adonj.

4

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní', ne ve'é cumán ní' ga nij tinúú ní' a

¹ Yaj me se che'é se sij aj noco' man sí' 'nij ra'a man ní' me nu' ní' ro', che'é dan cuano nihánj me cataj xna'anj núj rihaan soj se vaa doj a canoco' soj nu' tucuáán noco' soj tucuáán cuchruj núj rihaan soj gaa cataj núj daj qui'yaj soj gaa mán soj rihaan chumij nihánj gaa ne gaa niha' rá Diose ni'yaj Diose man soj, tinuj, nocoj.

² 'O se aj ne'en soj se vaa vaa doj nana cataj xna'anj núj rihaan soj che'é Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' nanj á.

³ 'O se nihánj me se vaa me rá Diose qui'yaj soj, ne dan me se me rá Diose guun soj sí' sa' rihaan so', ne na'vej rá Diose cotoj nij snó'o ga náá guun chana ma'.

⁴ Maan se ve'é qui'yaj 'o 'o snó'o, nana' so' orún' chana xcaj so', ne ve'é qui'yaj snó'o rihaan Diose, ne ve'é qui'yaj so' rihaan chana uún a.

⁵ Dan me se se guun canoco' soj tucuáán noco' nij yuvij ne ne'en man Diose ma'. Maan che'é se ve'é vaa chana rihaan nij so', ne uun rá nij so' xcaj nij so' man chana, tzaj ne ne acaj nij so' cuentá daj qui'yaj nij so' taj ya'anj nij so' man chana ma'.

⁶ Sese cuno soj nana nihánj, ne se guun soj sí' tiha' yu'unj man tinúú ní' che'é chana ma'. 'O se aj cataj ya núj rihaan soj se vaa qui'yaj sí' 'nij ra'a man ní' sayuun man yuvij tiha' yu'unj man tinúú nanj adonj.

⁷ Nuveé che'e se me rá Diose qui'yaj ní' cacun' me canacúún Diose man ní' ma'. Canacúún Diose man ní', tzaj ne che'é rej cunuú sa' nimán ní' rihaan Diose me canacúún Diose man ní' adonj.

⁸ Che'é dan xcaj soj cuentá se vaa sí' ri'ij yanij man nana nihánj ro', nuveé se-nana yuvij me ri'ij yanij so' ma'. Se-nana Diose sí' rque Nimán cunuú nimán ní' me nana ri'ij so' nanj adonj.

⁹ Dan me se taj che'é cachron 'unj nana rihaan yanj cartá nihánj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa no xcúún soj gaa 'ee rá soj man tinúú soj ma'. 'O se ma'an Diose me sí' tucuyón man soj se vaa qui'yaj soj danj adonj.

¹⁰ 'O se danj inanj 'yaj ya soj nuu 'ee rá soj man nu' nij tinúú ní' sí' man estado Macedonia, tzaj ne inanj me rá núj narque núj chrej man soj se vaa doj a cunuú 'ee rá soj man tinúú ní', tinuj, nocoj.

¹¹ Ne guun rá soj gaa dínj cumán soj, ne se tiguíj soj man soj rihaan se-suun tinúú soj ma'. Maan se ndaa se-suun 'o 'o soj qui'yaj suun soj á. Danj inanj vaa chrej narqué núj rihaan soj asij rque á.

¹² Sese danj qui'yaj soj, ne nij sí' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', cataj nij so' se vaa ve'é 'yaj soj ei. Ne se cachiin a doj rasuun man soj ma'. 'O se ma'an soj nana' rej cavij rasuun achiin man soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' ní' asa' quisij güi ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj a

¹³ Me rá núj quene'en soj daj quiran' nij tinúú ní' nij sí' noco' man Jesucristó nij sí' cavi', tinuj, nocoj. Ne se quinanó rá soj che'é tinúú ní' sí' cavi' ma'. Dan me se nij sí' ne amán rá ni'yaj man Diose ro', nanó ndo'o rá nij so' che'é tuvi' nij so' sí' cavi' che'é se taj se qui'yá' cavij sa' tuvi' nij so', rá nij so' a.

¹⁴ Tzaj ne cuchuman ya rá ní' se vaa cavi' Jesucristó, ne cunuú i'na' uún so', qui'yaj Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa xa' nij tinúú ní' sí' cavi', tzaj ne che'é se cavi' Jesucristó che'é nij so' ro', che'é dan cunuú

i'na' uún nij so', ne ca'na' uún nij so' ga so', qui'yaj Diose adonj.

¹⁵ Nihánj me nana cataj xna'anj ma'an sí 'nij ra'a man ní' rihaan núj, ne dan me se asa' quisij güii ca'na' uún sí 'nij ra'a man ní' rihaan chumiñ nihánj, ne ní' sij gaa i'na' rihaan chumiñ nihánj ro', se quitáa yaan ní' rihaan nij sí' cavi' ma'.

¹⁶ 'Q se caguaj ma'an sí 'nij ra'a man ní' gaa cavii so' rej xta' nanj so' rihaan chumiñ nihánj, ne caguaj nij se-mozó Diose nij sí' uun chíj doj, ne ca'yanj se-mozó Diose xruún Diose chruun a'yanj, gaa ne nij tinúu ní' nij sí' canoco' man Jesucristó nij sí' cavi' me se asino nij so' cunuú i'na' a.

¹⁷ Ne sese gaa i'na' ní' cayáan ní' rihaan chumiñ nihánj, ne nacañ nij se-mozó Diose man ní', ne cavii ní' rej xta' raá ngaa ga nij sí' cunuú i'na' uún, ne nari' tuvi' ní' ga sí' 'nij ra'a man ní' rej xta', gaa ne cayáan ní' ga sí' 'nij ra'a man ní' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

¹⁸ Nihánj me nana cataj xna'anj soj rihaan tinúu soj, ne nari' nucuañ nimán 'o 'o soj, qui'yaj nanañ nihánj ei.

5

Nanañ nihánj taj xna'anj se vaa xcax ní' cuentá daj qui'yaj ní' ndaa se quisij güii ca'na' uún Jesucristó a

¹ Taj che'é cachron núj nanañ rihaan yanj cartá nihánj cataj xna'anj núj rihaan soj me güii ca'na' uún Jesucristó, man tinuj, man nocoj.

² 'Q se aj ne'en ya soj se vaa ase vaa ne ne'en ní' me güii catuú sí' ituu qui'yaj ituu so' ro', danj vaa ne ne'en ní' me güii ca'na' uún sí' 'nij ra'a man ní' rihaan chumiñ nihánj a ma'.

³ Dan me se vaa güii cataj yuviñ: "Yaj me se dínj vaa rihaan chumiñ, ne taj che'é cuhu'vi' ní' ma'", cataj nij yuviñ a. 'Q se güii yo' me taj ni'yón ase vaa ran' chana' cuchruj ne'ej ro', danj gaa quiran' ndo'o nij yuviñ sayuun, ne se quinaniñ nij so' ma'. 'Q se yuun che'e cutunañ nij so' nanj adonj.

⁴ Xa' soj, tzaj ne nuveé sij chéé rej rmi' ne acaj cuentá me soj, man tinuj, man nocoj. 'Q se güii ca'na' uún Jesucristó me se taj che'é cuhu'vi' soj ndaa vaa chu'vi' nij sí' ne'en man sí' ituu ma'.

⁵ Ino vaa soj rihaan nij sí' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ei. Dan me se xa' soj, tzaj ne sij chéé ranga' man naán güii me soj, ne sij acax sa' cuentá me soj uún, ne nuveé sij chéé rej rmi' do', rej ní' do', me soj ma'. 'Q se sij chéé rej ranga' me soj ei.

⁶ Che'é dan se guun guun ní' sí' otoj nda' rá se vaa 'yaj ta'aj niñ ma'. 'Q se vaa che'é ni'yaj ranga' rliñ rihaan ní' ei. Se canoco'

ní' tucuaán noco' yo'ó nij yuviñ mei. Tananj yo'ó gaa yu've ní', ne se gaa xno ní' mei.

⁷ Dan me se nij sí' man rihaan chumiñ nihánj ro', sí' vaj rej rmi' me nij so', ne taj se 'yá' xcax nij so' cuentá ma'. Che'é dan ase vaa 'o sí' otoj nu' do', ase vaa sí' xno do', vaa nij so', ne ne ne'en nij so' daj 'yaj nij so' a ma'.

⁸ Xa' ní', tzaj ne sij vaj rej ranga' me ní', ne acax ní' cuentá daj qui'yaj ní' nanj á. Dan me se yo'ó gaa nucuañ rá ní' man sí' 'nij ra'a man ní', ne gaa 'ee rá ní' man tinúu ní', ne ase vaa aráan rihaan nimán tanuu 'yaj aga' no rucuañ tanuu ro', danj gaa caráan rihaan nimán ní' a. Ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne ase vaa avii sa' tanuu 'yaj aga' nuu raá tanuu ro', danj gaa cavii sa' ní' che'é se guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní' a.

⁹ Nuveé che'e se me rá Diose caxriñ yuvaa Diose man ní' me cataj Diose se vaa canoco' ní' man so' ma'. 'Q se cataj Diose danj che'é se me rá Diose quinaniñ ní' rihaan sayuun ne cavii sa' ní' che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' adonj.

¹⁰ Ne Jesucristó me sí' cavi' che'é ní', ne che'é dan ca'vee se cavii ní', ca'vee se gaa i'na' ní', tzaj ne cayáan rcua'aan cunudañ ní' ga so' adonj.

¹¹ Che'é dan ase vaa 'yaj soj cuano' ro', danj inañ qui'yaj soj, raj a. Dan me se nago' soj nana sa' man tinúu soj, nari' nucuañ nimán tinúu soj, ne raçuiñ soj man tinúu soj yan sa' doj canoco' nij tinuj nij soj man Diose á.

Nanañ nihánj taj xna'anj se vaa nago' Pabló chrej man nu' nij sí' noco' Diose a

¹² Cuanoñ nihánj me cataj xna'anj ní' rihaan soj se vaa caraá cochroj soj rihaan nij sí' uun chíj rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se nij so' ro', me sí' nicaj yu'unj man soj rihaan sí' 'nij ra'a man ní', ne narqué nij so' chrej sa' man soj,

¹³ ne 'yaj suun ndo'o nij so' che'é soj, ne che'é dan gaa 'ee rá soj man nij so', ne caraá cochroj soj rihaan nij so' á. Ne ve'é cumañ soj ga tinúu soj á.

¹⁴ Ne cuanoñ nihánj me cataj xna'anj núj rihaan soj se vaa nago' soj chrej nucuañ man nij sí' rmiñ se vaa qui'yaj suun nij so', tinuj, nocoj. Sese vaa 'o sí' chu'vi' nimán, ne ca'miñ soj nana sa' rihaan so', ne nari' nucuañ nimán so', qui'yaj soj á. Raçuiñ soj man nij yuviñ ninaj, ne gaa inaj nimán soj ni'yaj soj man cunudañ yuviñ á. Se guun ca'maan ra'yanj rá soj ma'.

¹⁵ Tumé soj man soj se guun qui'yaj chi'ii yo'ó tuvi' soj man sí' 'yaj chi'ii man soj ma'. Mañ se inañ suun sa' qui'yaj suun soj che'é tuvi' soj do', che'é cunudañ yuviñ do' á.

¹⁶ Niganj gaa niha' rá soj,

17 ne se ca'ne' rá soj ga suun achín ni'yaj rihaan Diose mei.

18 Ne ca'vee se me ma'an sayuun quiran' soj, tzaj ne yo'o nago' soj graciá rihaan Diose á. Danj me rá Diose qui'yaj soj che'é se sij noco' man Jesucristó me soj adonj.

19 Se guun caráán soj chrej rihaan Nimán Diose tucu'yón Nimán Diose nana sa' man soj ma'.

20 Se quirij yanij soj man nana cataj xna'anj naca Nimán Diose rihaan soj ma'.

21 Tzaj ne xcaj soj cuentá daj vaa 'o 'o nana cunō soj, gaa ne quene'en soj sese ya nana ca'mii Nimán Diose me yo', ne sa' cunuú rá soj nu' nana sa' yo' á.

22 Ne a 'ó se nij se ca'vej rá soj qui'yaj soj ma'.

23 Diose ro', me sí naqui'yaj xej nimán ní', ne me rá núj cunuú sa' inanj nimán soj rihaan so', qui'yaj ma'an so', ne me rá núj tumé Diose man ma'an soj ndaa se quisij güii ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj, ne dan me se me rá núj tumé Diose man nimán soj do', man nee man soj do', ne a 'ó cacun' se tumé soj a mei.

24 Dan me se Diose me sí nacúún man soj canoco' soj man so', ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj man so' se vaa tumé so' man soj adonj.

25 Ne cachinj ni'yaj soj rihaan Diose che'é núj, tinuj, nocoj.

26 Asa' nari' tuvi' soj ga tinúú ní' sí noco' man Diose, ne ve'é ca'mii soj ga nij so', ne go' soj 'o xto man nij so' rihaan Diose ei.

27 Maan che'é se sí'nij ra'a man ní' rque suun manj, che'é dan me no xcúnj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nayaaj soj yanj cartá nihánj rihaan cunudanj nij tinúú ní' sí noco' man Diose ei.

28 Ne me rá núj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj adonj.

**Nihánj me síj vj yanj cartá
qui'yaj sí cu'naj Pabló
ca'néé so' rihaan nij yuvij
noco' man Diose yanj
chuman' cu'naj Tesalónica
a**

¹ Sí cu'naj Pabló do', sí cu'naj Silvano do', sí cu'naj Timoteo do', me núj, ne 'yaj núj yanj cartá nihánj ca'nej núj rihaan nij soj síj yanj chuman' cu'naj Tesalónica síj noco' man Rej ní' Diose do', man Jesucristó síj 'nj ra'a man ní' do' a.

² Me rá núj qui'yaj Rej ní' Diose do', qui'yaj Jesucristó síj 'nj ra'a man ní' do', se luj che'é soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj, qui'yaj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é noco' nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Tesalónica man Diose a

³ Sa' uxrá doj canoco' nij soj man Diose, ne cunuú 'eé doj rá 'o 'o soj tinúú soj daj a güii, ne che'é dan nõ xcuún núj niganj nago' núj graciá rihaan Diose che'é soj, tinuj, nocoj.

⁴ Ne ma'an núj nata' rihaan nij yuvij noco' man Diose yanj que'eé chuman' se vaa ve'é 'yaj soj, ne dan me se taj núj se vaa 'yaj ndo'o nii sayuun man soj, tzaj ne yo'o amán rá soj ni'yaj soj man Diose, ne 'o vaa sca' rá soj rihaan sayuun, ne yo'o noco' raan soj man Diose ei. Dan me se yo'o a'mii sca' ya ma'an núj che'é soj rihaan daj a nij sí noco' Diose yanj daj a chuman' se vaa uxrá táá ri'yunj nii man soj ne uxrá ran' soj sayuun, taj nú rihaan nij so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é güii qui'yaj Diose sayuun man nij yuvij 'yaj sayuun man nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

⁵ Che'é se vaa 'yaj soj, che'é dan ne'en ní' se vaa nicá vaa nana cataj xna'anj Diose che'é soj a. Dan me se nuchruj raá Diose che'é soj, ne cataj xna'anj Diose se vaa ca'vee cayáán soj ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj, ne che'é ma'an güii dan ran' soj sayuun nanj á.

⁶ Dan me se ne'en ní' se vaa nicá vaa rá Diose qui'yaj Diose sayuun man nij yuvij qui'yaj sayuun man soj,

⁷ ne nicá vaa rá Diose cataj xna'anj Diose se vaa navij güii ran' soj sayuun, ne naraán rá soj ga núj, ne veé danj naraán rá taran' ní' güii curuvj' uún Jesucristó síj 'nj ra'a man ní' do', curuvj' nij se-mozó so' sí nu-cuaj ndo'o do', curuvj' rej xtá' rque 'o ya'an chuguun a.

⁸ Ne qui'yaj Jesucristó sayuun man nij yuvij ne ne'en man Diose do', man nij yuvij

na'vej rá cunõ se-nana Jesucristó síj 'nj ra'a man ní' nana sa' do' a.

⁹ Dan me se quirán' nij so' sayuun che'é cacun' qui'yaj nij so', ne dan me se rej yanj cumán nij so', cacaa nij so' nu' cavii nu' ca'anj a. Se quene'en nij so' man síj 'nj ra'a man ní' do', se quene'en nij so' se vaa ve'é ndo'o vaa so' do', yan nucuaj ndo'o so' do' ma'.

¹⁰ O se güii ca'na' uún síj 'nj ra'a man ní' rihaan chumij nihánj me se cataj nij sí sa' noco' man so' se vaa ve'é ndo'o vaa so', ne sa' uxrá vaa nu' se vaa qui'yaj so' a. 'O se cuchumán ya rá soj cunõ soj nana nata' núj rihaan soj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa achúin ni'yaj Pabló rihaan Diose se vaa racuj Diose man nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

¹¹ Che'é dan niganj achúin ni'yaj núj rihaan Diose che'é soj se vaa ca'vee quisij soj guun soj nu' ndaa vaa me rá Diose guun soj gaa canacúin Diose man soj canoco' soj man so' a. Ne achúin ni'yaj núj se vaa racuj ndo'o Diose man soj qui'yaj suun soj nu' suun sa' me rá soj qui'yaj suun soj, che'é se síj amán rá ni'yaj man Jesucristó me soj a.

¹² Dan me se ndaa síj, gaa ne ca'vee cavij sa' doj Jesucristó síj 'nj ra'a man ní' ni'yaj yuvij che'é se vaa qui'yaj ma'an soj, ne cavij sa' ma'an soj ni'yaj yuvij che'é se síj noco' man Jesucristó me soj a. Danj inanj me se luj me rá Diose sí noco' ní' man do', Jesucristó síj 'nj ra'a man ní' do', qui'yaj roj so' che'é soj adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj che'é sí chíij ca'na' rihaan chumij a

¹ Dan me se aj ne'en soj se vaa ca'na' uún Jesucristó síj 'nj ra'a man ní', ne cunuú chre' ní' ga so', tinuj, nocoj. Che'é dan cataj xna'anj núj rihaan soj cuano

² se vaa se guun vj ra'yanj rá soj ma'. Se caráya'anj soj nana cunõ soj se vaa aj quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij ma'. Nuveé nana ya me nana yo' ma'. Ca'vee se nana ca'mii Nimán Diose me yo' taj nii, ca'vee se danj a'mii 'o sí a'mii natáj taj nii, ca'vee se nana cachrón núj rihaan 'o yanj cartá me yo' taj nii, tzaj ne taj se 'yaj ma'. 'O se ataa quisij güii ca'na' uún Jesucristó adonj.

³ Dan me se na'vej uxrá raj tiha' yu'unj nii a doj man soj a mei. Dan me se asino tucuj yuvij rihaan Diose, ne ca'na' yo'o sí chíij rihaan chumij, ne sí se ca'vej rá cunõ rihaan Diose guun so' a. Dan me se xa' so', tzaj ne síj aj cacaa guun so' vaa güii ei.

⁴ Dan me se quinachri' so' man cunudanj ya'anj, ne a 'o rasuun se ca'vej rá so' na'vjj

yuvij rihaan ma'. Dan me se catuy ma'an so' nuvií nocoq cayáán so' rej na'víj yuvij rihaan Diose, gaa ne ca'mij ne so' cataj so' se vaa ma'an so' me Diose á.

⁵ Sese na'nuy rá soj, ne nu' nana nihánj me nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj asj rque doj gaa cayáán 'unj ga soj ei.

⁶ Ne aj ne'en soj me rasuyun aráán chrej rihaan síi chí'ij yo', se vaa se ca'vee ca'na' so' cuango ma'. Dan me se caráán chrej rihaan so' ndaa se quisij güii cachrón Diose ca'na' so', gaa ne ca'na' so' adonj.

⁷ Cuangó nihánj me se uun ndo'o cacun', tzaj ne ataa quene'en ní' daj gaa nu' cacun' qui'yaj síi chí'ij yo' ei. Ne xa' síi aráán chrej ca'na' síi chí'ij, tzaj ne vaa güii naxuyun so' man ma'an so',

⁸ gaa ne ca'na' síi chí'ij yo' síi na'vej rá cuno rihaan Diose, gaa ne quene'en ní' daj guun ei. Tzaj ne asa' ca'na' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne ca'yanj uun so' man síi chí'ij yo', ne quirí' nu' so' adonj.

⁹ Síi chree síi cu'naj Satanás me síi qui'yaj ca'na' síi chí'ij yo', ne ma'an síi chree qui'yaj guun nucuaj síi chí'ij yo' qui'yaj ndo'o so' suun nocoq n'yaj yuvij, che'é yan tiha' yu'unj so' man nij yuvij a.

¹⁰ Ne nu' se chí'ij ndo'o qui'yaj so', tiha' yu'unj so' man nij yuvij ca'anj cacaa nu' cavii nu' ca'anj a. Ne nij yuvij yo' me se nuveé yuvij aran' rá cuno nana ya nana qui'yaj quinani'ij so' rihaan sayuun me nij so' ma'.

¹¹ Che'é dan ma'an Diose qui'yaj cuchuman rá nij so' nana ne, ne canoco' nij so' chrej tiha' yu'unj, qui'yaj Diose adonj.

¹² Danj inan'j qui'yaj Diose ga cunudan'j nij yuvij ne cuchuman rá nana ya, ne inan'j chrej chí'ij niha' rá nij so' canoco' nij so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nari' Diose man ní' canoco' ní' man so' a

¹³ Tzaj ne no xcuún núj nigan'j nago' núj graciá rihaan Diose che'é soj sij 'ee rá síi 'nij ra'a man ní' man, tinuj, nocoj. 'Q se nari' Diose man soj cunuu sa' soj qui'yaj Nimán Diose, ne cuchuman rá soj cuno soj nana ya, ne quitaj yaan soj rihaan yo'ó nij síi cavii sa' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

¹⁴ Dan me se gaa nata' núj se-nana Diose nana sa' rihaan soj, ne canacuún Diose man soj se vaa cavii sa' soj ga so', ne che'é dan daj se ve'é ndo'o vaa Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ro', danj gaa soj uún adonj.

¹⁵ Che'é dan canoco' raan soj tucuáán cuchruj núj rihaan soj gaa ca'mii núj ga soj do', gaa qui'yaj núj yan'j cartá ca'neé núj rihaan soj do' ei.

¹⁶⁻¹⁷ Ne me rá núj quinari' nu' nucuaj nimán soj, qui'yaj ma'an Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', Rej ní' Diose do' a. Ne Diose ro', me síi

'ee rá man ní', ne qui'yaj ndo'o so' se luj ga ní' se vaa naqui'yaj nucuaj so' nimán ní' nu' cavii nu' ca'anj, ne guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní', qui'yaj uún so' ei. Ne me rá núj guun nucuaj soj qui'yaj suun soj nu' suun sa', ne ca'mii soj nu' nana sa', qui'yaj Diose adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachinj ni'yaj nij síi cuchuman rá ni'yaj man Jesucristó rihaan Diose che'é síi cu'naj Pabló a

¹ Dan me se vaa yo'ó nana me rá núj ca'nej núj rihaan soj, tinuj, nocoj. Ne me rá núj cachinj ni'yaj soj rihaan Diose se vaa xna'anj uxrá se-nana síi 'nij ra'a man ní', ne cavii sa' nana yo' rej cuno yo'ó yuvij nana yo', ndaa vaa cavii sa' nana yo' gaa cuno ma'an soj nana yo' a.

² Ne cachinj ni'yaj soj che'é núj se vaa quinani'ij núj rihaan nij síi chí'ij uún á. 'Q se vaa yuvij ne amán rá ni'yaj man Jesucristó a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa che'é gaa nucuaj rá ní' man síi 'nij ra'a man ní' a

³ 'Q se síi sa' ndo'o me síi 'nij ra'a man ní', ne vaa che'é ndo'o gaa nucuaj rá ní' man so', ne so' me síi qui'yaj nari' nucuaj rá soj, ne tumé so' man soj se vaa se qui'yaj canaán síi chree rihaan soj adonj.

⁴ Ne nucuaj rá núj man síi 'nij ra'a man ní' se vaa yo'ó 'yaj ya soj nu' se vaa cataj núj rihaan soj, ne dan me se ve'é 'o danj ya qui'yaj soj ei.

⁵ Ne me rá núj se vaa racuij síi 'nij ra'a man ní' man ma'an soj daj qui'yaj soj, caraa cochroj soj rihaan Diose, ne yo'ó canoco' soj man Diose ndaa vaa qui'yaj ma'an Jesucristó, ne se ca'ne' rá soj ga suun 'yaj danj ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se gaa rmii ní' ma'

⁶ Ne che'é se sij noco' man síi 'nij ra'a man ní' me nu' ní', ne che'é dan cataj xna'anj 'unj yo'ó nana rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se guun yan'j soj rihaan nu' nij tinúu ní' nij síi noco' chrej rmii na'vej rá qui'yaj suun ei. 'Q se sij ne noco' tucuáán narqué núj rihaan me nij so' nanj adonj.

⁷ 'Q se aj ne'en soj se vaa no xcuún soj qui'yaj soj ndaa vaa qui'yaj núj gaa cayáán núj ga soj, ne dan me se ne vaa rmii núj gaa cane núj ga soj ma'.

⁸ Ne ne chá uun núj chraa rihaan soj ma'. 'Q se nu' se chá núj naru'vee núj sa'anj rihaan soj adonj. Tzaj ne 'o se nuvií nigan' qui'yaj suun uxrá núj quirí' núj chá núj, ne ne qui'yaj suun soj che'é núj, qui'yaj núj ma'.

⁹ Dan me se sese guun rá núj cachinj núj se chá rihaan soj, ne cunó xcuún núj qui'yaj núj danj, tzaj ne ne ca'vej rá núj qui'yaj núj danj ma'. Maan se guun rá núj cuchruj

núj tucuáán rihaan soj daj qui'yaj ma'an soj adonj.

¹⁰ 'Q se gaa cayáán núj gā soj, ne tananj nata' núj nana nihánj rihaan soj ca'mii soj a: "sese vaa 'o síi na'vej rá qui'yaj suun, ne se chá so' chraa ma'", taj núj rihaan soj adonj.

¹¹ Aj cuchí' nana rihaan núj se vaa ta'aj síi rmii 'nij sca'núj soj, ne nij so' me se na'vej rá nij so' qui'yaj suun nij so', tzaj ne na'née rma'an nij so' nana rihaan tuvi' nij so' a.

¹² Che'é Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' a'ne' núj suun cuano rihaan yuvii 'yaj danj, se vaa dínj gaa tu'va nij so', ne qui'yaj suun nij so', ne inanj se chá qui'yaj canaán ma'an nij so' chá nij so' á.

¹³ Ne xa' ma'an soj, tzaj ne se ca'ne' rá soj qui'yaj suun soj suun sa', man tinuj, man nocoj.

¹⁴ Sese yo'o tuvi' soj na'vej rá cunō nana cachrón núj rihaan yanj nihánj, ne xcaj soj cuentá me síi na'vej rá cunō nana, ne se cayáán rcua'aan soj gā so' ma'. Ndaa sijn, gaa ne guun na'aj so' a.

¹⁵ Tzaj ne se nachri' soj ni'yaj soj man síi rmii yo' ma'. Tananj ve'é qui'yaj soj, nago' soj chrej nucaj man so' á. 'Q se tinúú soj me so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumān nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yo', rá síi cu'naj Pabló a

¹⁶ Qrún' síi 'nij ra'a man ní' ne'en qui'yaj gaa xej nimán ní', ne me rá núj qui'yaj so' danj che'é soj nu' güii a. Ne ca'vee se me ma'an sayuun quirān' soj, tzaj ne dínj gaa nimán soj, qui'yaj so' á. Ne me rá núj cayáán síi 'nij ra'a man ní' gā taran' soj adonj.

¹⁷ Ma'anj sijn cu'naj Pabló ra'aj achronj nana nihánj se vaa ve'é cumān soj raj a. Danj inanj 'yáá 'unj doj nana rihaan cunudanj nij yanj cartá a'née 'unj, ne nanj vaa letrá achronj a.

¹⁸ Me rá núj qui'yaj ndo'o Jesucristó sijn 'nij ra'a man ní' se luj che'é cunudanj soj adonj.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan síi cu'naj Timoteo a

¹ 'Unj nihánj me síi cu'naj Pabló síi uun apóstol síi nata' se-nanā Jesucristó rihaan yuvij a. Yo' me suun ca'ne' Diose do', Jesucristó do', rihanj, ne Diose me síi tinanii man ní' rihaan sayuun, ne guun ya rá ní' se vaa cavij sa' ní' qui'yaj Jesucristó adonj.

² Yáá 'unj yanj cartá nihánj ca'nej 'unj rihaan so' sji cu'naj Timoteo a. Dan me se tihaán 'unj se-nanā Diose rihaan so', ne cuchumán rá so' nanā yo', ne che'é dan ase vaa 'o ta'níj ro', danj vaa yá so' rihanj ei.

Me rá 'unj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é so', ne gaa 'ee rá roj so' mán so', ne gaa xej nimán so', qui'yaj roj so', raj a.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é nij síi tucuyón tucuaán ne a

³ Dan me se aj ne'en so' se vaa gaa ataa ca'anj 'unj estadó Macedonia, ne cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa cané so' chuman' Efeso á. Dan me se me rá 'unj cataj xna'anj so' rihaan ta'aj nij síi man Efeso se vaa se tucuyón nij so' tucuaán ne rihaan nij tinúú ní' mei.

⁴ Dan me se cataj so' rihaan nij tinúú ní', ne a se cuta' xrej nij so' cuentó yo' ma'. 'O se cuentó man gaa naá do', cuentó che'é daj vaa daj a xii nij so' man gaa naá do', me yo' ei. 'O se a'mii unu' uxrá yuvij che'é nanā yo', tzaj ne ne racuj nanā yo' man ní' canoco' ní' man Diose ma'. 'O se me rá Diose gaa nucuaj rá ní' man ma'an Diose ei.

⁵ 'O se che'é suun a'ne' 'unj rihaan so' me se a'ne' 'unj suun yo' rihaan so' che'é rej gaa 'ee rá ní' tuvi' ní' ndaa nimán ya ya ní' ndaa vaa cuchumán ya rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó ei.

⁶ Dan me se vaa ta'aj nij yuvij, ne ta'aa nij so' yo'ó chrej a'mii nij so', ne dan me se ri' rma'an tiempó, 'yaj nij so', a'mii nij so' che'é yo'ó tucuaán ei.

⁷ 'O se me rá nij so' guun nij so' maestró tucuyón se-tucuanj Moisés, tzaj ne na'veen ran' nij so' a ma'. A ma'an nij so' ne ne'en nanā tucuyón nij so' a mei.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa inanj che'é nij síi yaj cacun' vaa se-tucuanj Moisés a

⁸ Ne'en ní' se vaa sa' vaa se-tucuanj Moisés, ne cataj Diose rihaan Moisés daj qui'yaj nij yuvij israelitá canoco' nij so' man Diose, tzaj ne xcaj ní' cuentá me che'é me ca'mii Diose danj á.

⁹ Ne'en ní' se vaa xa' yuvij nicā nimán, tzaj ne taj tucuaán achiin man yuvij nicā nimán canoco' nij so' Diose ma'. 'O se ma'an Diose uun chij nimán nij so' daj gaa qui'yaj nij so' nanj á. Maan se che'é nij yuvij 'yaj cacun' do', yuvij na'vej rá canoco' Diose do', yuvij a'mii nanā nij che'é Diose do', yuvij ticavi' rej do', yuvij ticavi' nii do',

¹⁰ síi 'yaj cacun' ga yo'ó chana do', chii chana do', síi otoj ga chii chana do', yuvij tu'vej man tuvi' do', yuvij a'mii nanā ne do', yuvij na'vej rá cunō nanā ya do', me cuchruj Diose se-tucuanj Moisés adonj.

¹¹ Inanj danj a'mii se-nanā Diose nanā sa' che'é se-tucuanj Moisés, ne 'unj me síi cune' Diose nata' nanā yo' rihaan yuvij se vaa ve'é uxrá yáan Diose, ne guun chij so' nu' cavii nu' ca'anj ei.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa cunuu 'ee ndo'orá Jesucristó man síi cu'naj Pabló, ne 'ee ndo'orá Jesucristó man cunudanj ní' sij noco' man so' uin a

¹² Nagó 'unj gracia rihaan Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' che'é se guun nucuáá 'unj qui'yaj suun 'unj, qui'yaj so' a. Dan me se nucuaj rá so' mán 'unj, ne cune' so' mán 'unj qui'yaj suun 'unj rihaan so' adonj.

¹³ Asino yaan me se nij uxrá ca'mii 'unj che'é Jesucristó, ne qui'yaj ndo'o 'unj sayuun man so', ne ca'mii xta' 'unj ni'yaj 'unj man so', tzaj ne quene'en Jesucristó se vaa che'é se ne quene'en yá 'unj daj vaa so' ro', che'é dan ne cuchuman rá 'unj ni'yaj 'unj man so' a. Tzaj ne cunuu 'ee rá Jesucristó manj, ne ne qui'yaj so' sayuun manj ma'.

¹⁴ Tananj sa' uxrá qui'yaj uun Jesucristó sji 'nij ra'a man ní' manj, se vaa cuchumán rá 'unj ni'yaj 'unj man so', ne cunuu 'ee raj tuvij, qui'yaj so' adonj.

¹⁵ Dan me se ya uxrá vaa nanā nihánj, ne taran' ní' nō xcúun cunō nanā nihánj se vaa me rá Jesucristó tinanii so' man nij yuvij rihaan chrej chi'ij uun chij nimán nij so', ne na'vej rá so' quiran' nij so' sayuun ma'. Che'é dan ca'na' so' rihaan chumi' nihánj ei. Dan me se noco' doj cacun' qui'yáá 'unj rihaan cacun' qui'yaj taran' yo'ó nij yuvij,

¹⁶ tzaj ne cunuu 'ee rá Jesucristó ni'yaj so' manj, che'é se guun rá Jesucristó se vaa xcay yo'ó nij síi cuchuman rá ni'yaj man so' cuentá se vaa canoco' nij so' man Jesucristó, ne x'nee cacun' xraá nij so', ne ca'vee cayáan nij so' ga so' nu' cavii nu' ca'anj ei.

¹⁷ Nu' cavii nu' ca'anj cataj ní' se vaa sa' uxrá vaa Diose, ne so' me síi guun chij nu' cavii nu' ca'anj, ne daj chihaa mij se cavi' so' ma'. Ne ruvi' so' ni'yaj yuvij ma'. Taj vaj 'ó Diose ma'. Qrún' so' me Diose ya adonj. Vé danj gaa ya ei.

18-19 Timoteo. Ase vaa ta'níi yá ma'anj vaa yá so' ei. Dan me se a'ne' yá 'unj suun rihaan so' yo' o ca'mii cunu' sa' yá so' che'é chrej sa' yá nihánj ei. Daj chihaq mij se ca'ne' rá so' ma'. Tzaj ne yo' o gaa nicá nimán so', ne yo' o gaa nucuaj rá so' cuchuman rá so', gaa ne quisij yá ndaa vaa yá ca'mii nij síi naruvi' Diose rihaan che'é so' ei. Dan me se vaa ta'aj nij síi quiri' rá, ne ne cuchuman yá rá nij so' ma'.

20 Dan me se vij tuvi' nij so' me roj síi cu'naj Himeneo ga Alejandro síi ca'mii nij che'é Diose a. Dan me se nago' yá 'unj man roj so' ra'a Satanás, gaa ne ri' rá roj so', gaa ne xcaj roj so' cuentá, ne yuún che'e me se ca'mii nij roj so' che'é Diose ma'.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cachinj ni'yaj ni' rihaan Diose che'é cunudanj yuvii a

1 Nihánj me se asino yaan a'né' 'unj suun rihaan nij soj se vaa cachinj ni'yaj soj rihaan Diose che'é cunudanj yuvii, ne nago' soj gracia rihaan Diose che'é cunudanj nij yuvii.

2 ne cachinj ni'yaj soj che'é cunudanj nij síi nicaj suun, gaa ne gaa dínj cayáán ni' rihaan chumii nihánj, ne ve'é qui'yaj ni', canoco' ni' man Diose á.

3 Sa' uxrá vaa sese danj qui'yaj ni' ni'yaj Diose, ne aj ne'en soj se vaa Diose me síi 'yaj avii sa' ni' ei.

4 Me rá Diose raçu'j Diose man cunudanj yuvii, che'é rej cavii sa' cunudanj yuvii, ne me rá Diose nari' cunudanj yuvii nana ya ei.

5 O se oruun Diose, ne oruun 'o snó'o cataj xna'anj rihaan ni' daj vaa Diose, ne so' me síi racu'j man yuvii cunu' sa' yuvii rihaan Diose, ne yo' o snó'o cu'naj Jesucristó me síi qui'yaj danj ei.

6 ne Jesucristó me se ca'ne' rá so' cavii so' che'é cunudanj yuvii, ne nanii nij yuvii rihaan sayuun a. Dan me se cahrón Diose güii cavi' Jesucristó, ne güii dan cavi' Jesucristó, ne tihaan Jesucristó se vaa me uxrá rá Diose cavii sa' cunudanj yuvii a.

7 Ne cune' Diose mán 'unj guún 'unj apóstol nata' rihaan yuvii se vaa me rá Diose cavii sa' nij yuvii, tzaj ne ne tucu'yón 'unj man nij yuvii israelitá ma'. Maan se inanj nij yuvii yanij tucu'yón 'unj daj qui'yaj nij so', se vaa cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose, ne cunó' nij so' nana ya ca'mii Diose, taj 'unj rihaan nij so' adonj. Xa' nana nihánj, tzaj ne nana ya uxrá me nana nihánj, ne ne a'mii ne 'unj ma'.

8 Dan me se gaa nuu chre' soj sji amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne me rá 'unj cachinj ni'yaj nij snó'o rihaan Diose, ne naxcaj ra'a nij so' rej xta' cachinj ni'yaj nij so' rihaan Diose, ne yo' o guun rá nij so' se vaa ve'é

canoco' nij so' man Diose, ne se ca'maan rá nij so' do', se canó' tuvi' nij so' do', se ca'mii cunu' nij so' do', 'o se sa' inanj cachinj ni'yaj nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj chana cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

9 Ne xa' chana, tzaj ne se guun rá chana cunu' chana yatzij sa' ndo'o vaa ma'. Maan se ve'é qui'yaj chana caráán chana nee man chana, gaa ne cataj nii se vaa chana sa' me no' ei. Tzaj ne se caxri' chana que'ee quitzi' yuvé' raa chana do', se toco' chana que'ee caqui' xréé chana do', se ca'neé chana ticuu gaán chihá no' do' ma'.

10 Tzaj ne qui'yaj suun chana raçu'j chana man yuvii, ne quene'en nii se vaa ya vaa nana a'mii chana yo', se vaa noco' no' man Diose adonj.

11 Ve'é cunó' chana gaa tucu'yón nii nana sa' man no' á.

12 Se ca'vee tucu'yón chana man snó'o ma'. Se guun guun chij chana rihaan snó'o ma'. Maan se dínj gaa tu'va chana adonj.

13 Dan me se gaa guun che'e chumii, ne asino qui'yaj Diose man snó'o cu'naj Adán, gaa ne qui'yaj Diose man chana cu'naj Eva adonj.

14 Ne tiha' yu'unj síi chree man síi cu'naj Adán ma'. Tzaj ne chana tiha' yu'unj so', ne qui'yaj no' cacun' rihaan Diose, qui'yaj síi chree adonj. Che'é dan se guun chij chana rihaan snó'o ma'.

15 Tzaj ne cavii sa' nij chana che'é se cunu' se uun nij chana se vaa cuchruj chana ne'ej adonj. Danj gaa cavii sa' chana, sese cuchuman rá chana ni'yaj chana man Diose do', sese cunu' ee rá chana tuvi' chana do', sese cunó' chana se-nana Diose do', sese tumé chana man ma'an chana daj qui'yaj no' do' adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj daj gaa nij snó'o guun síi chij nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man Diose a

1 Ya vaa nana nihánj ei. Sese me rá yo' o so' guun so' síi chij nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man Diose, ne sa' vaa suun me rá so' cata so' ei.

2-3 Che'é dan inanj snó'o ne a'mii chree nii che'é guun síi chij nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man Diose á. Orún' nicá so' nicaj so', ne síi chij vaa rá guun so', ne síi a'mii nicá inanj guun so', ne síi aráj cochroj do', síi aráj x'naa do', síi 'yaj se luj rihaan taran' yuvii do', síi yo' o a'neé nimán raçu'j man yuvii do', síi aran' rá caran' yuvii tucua' do', síi ne'en tihaan sa' man yuvii do', síi ne aran' rá gaa xno' do', síi ne aran' rá cunu' ga yuvii do', síi se guun rá gaa que'ee uxrá si'yaj do', guun so' ei.

⁴Maan se yan gaa so' me se inanj sí tumé sa' uxrá tucuaá guun chij do', yan ve'é uxrá cunq ta'níi so' rihaan so' do', se tucuaá nij xnií rihaan so' do' adonj.

⁵'Q se sese ne ne'en so' guun chij so' rihaan tucuaá so', ne asa' ca'vee cutumé so' man cunudanj nij yuvij noco' man Diose ga.

⁶Sese sí noco' naca se-tucuanj Diose me yo'q so', ne se gaa nanj ca'mii so' ne quiran' so' sayuun ga síi chree se vaa cacaa so', qui'yaj Diose ei.

⁷Tananj uún, ne chij gaa rá so' ga nij yuvij ne noco' man Jesucristó, gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa ya chij a'mii síi nicaj yu'unj man nij síi noco' man Jesucristó, gaa ya rá nij so' a. 'Q se danj qui'yaj síi me rá quinicaj yu'unj man nij síi noco' man Jesucristó, gaa ne se gaa nanj tiha' yu'unj síi chree man so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj gaa nij snó'o do', nij chana do', guun diácono a

⁸Ne veé danj gaa guee nij síi guun diácono uún, ne síi ni'yanj guun nij so' á. Se ca'mii nij so' nana tiha' yu'unj mei. Se gaa niha' rá nij so' co'q ndo'o nij so' na vinó mei. Se tiha' yu'unj nij so' man yuvij ca'nee yun nij so' sa'anj mei.

⁹Canoco' raan nij so' nana tucuyón Diose man ní' á. Se guun vij rá nij so' ma'.

¹⁰'Q se asino xcaj nii cuentá ni'yaj nii man nij so' sese taj cacun' tumé nij so', gaa ne ca'vee guun nij so' diácono ei.

¹¹Veé danj gaa guee nij chana me rá guun diácona, ne chij gaa rá nij no' do', chij ca'mii nij no' rihaan nij yuvij do', se gaa ne nij no' do', se guun xno nij no' do', yo'q ve'é qui'yaj nij no' daj a rasuun do' ei.

¹²Xa' nij síi guun diácono, tzaj ne orún' nica' nij so' nicaj nij so' do', sa' cutumé nij so' man ta'níi nij so' do', sa' cutumé nij so' man nu' nij tucua' nij so' do' ei.

¹³Ne sese sa' 'yaj nij so' nu' suun vaa rihaan nij so', ne síi sa' me nij so', cataj nij yuvij noco' man Diose, ne se cucu'vi' nij so' cataj xna'anj nij so' daj qui'yaj ní' canoco' ní' man Jesucristó ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' nana canoco' ní' a

¹⁴Dan me se cachrón 'unj nana nihánj rihaan yanj nihánj, ne ca'nej 'unj rihaan so' á. Tzaj ne me ndo'o rá 'unj cuchí' 'unj rihaan so' rque doj güii ei.

¹⁵Tzaj ne asa' ne cuchí' ra'yanj 'unj, ne taj se 'yaj mei. Aj ne'én so' daj qui'yaj soj sij noco' man Diose gaa yaán soj ga tinúú soj ei. 'Q se tucuaá Diose me ma'an cunudanj soj sij noco' man Diose síi vaa i'na' ya ei. Che'é ma'an soj me se acay yuvij cuentá se vaa ya vaa se-nana Diose ne ma'an soj me síi nicaj nana ya ei.

¹⁶Ne'en cunudanj ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa sa' uxrá vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' nana canoco' ní', ne nihánj me nana yo' a: "Ca'na' Jesucristó a. Curuvi' so' ni'yaj yuvij a. Guun so' yuvij a. Ve'é ndo'o qui'yaj so', cataj Nimán Diose, ne quene'en rihaan nij se-mqzó Diose daj qui'yaj so' a. Dan me se nata' nii che'é so' rihaan nij yuvij yanj yuvij ne noco' se-nana Diose, ne cuchumán rá ta'aj nij so' quene'en nij so' man so' a. Ne quinan' so' xta', qui'yaj Diose, ne ve'é ndo'o yaán so' rej xta' cuano adonj". Dan me nana noco' ní' a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunq ta'aj yuvij se-nana nij síi ne, gaa ne quirí'ij nij yuvij se-tucuanj Diose a

¹Tzaj ne taj xna'anj Nimán Diose se vaa vaa güii, ne quirí'ij ta'aj yuvij se-tucuanj Diose, ne canoco' nij so' yo'ó tucuaán, ne cunq nij so' nana tiha' yu'unj nana tucuyón nij nana chree adonj.

²Dan me se cuchumán rá nij so' nana ca'mii síi taj a'mii sa' tu'va rma'an ei. Ne síi ne ndo'o me nij so' ei. Ne xa' nij síi ne yo', tzaj ne a'mii rma'an nij so', ne nimán nij so' me se nda' rá se vaa táa yaan cavi' i'na' ro', vaa táa yaan chí'ii nimán nij so' a.

³Ne tucuyón nij síi ne rihaan yuvij se vaa se ca'vee xcaj yuvij chana, ne cacun' me yo', taj nij so' a. Ne tucuyón nij so' se vaa se ca'vee chá yuvij náa guun rasuun uún a. Tzaj ne 'o se nu' nij rasuun man rihaan yo'ó me se rasuun chá nago' graciá rihaan Diose me yo', rá Diose, don araa so' rasuun yo' rihaan yo'ó che'é nij síi man raá nana ya ei.

⁴Dan me se nu' rasuun qui'yaj Diose me se sa', ne ne no' xcúun ní' nachri' ní' ni'yaj ní' man se vaa qui'yaj Diose che'é ní' ma'. Maan se nicaj ní' man yo', ne nago' ní' graciá rihaan Diose che'é rasuun yo' chá ní' ei.

⁵Ne'en ní' daj taj se-nana Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa sese cachinj ni'yaj ní' asino yaan rihaan Diose, ne Diose me síi naqui'yaj sa' yo' chá ní' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun Timoteo suun ca'ne' Diose rihaan so' a

⁶Sese tucuyón so' nana nihánj rihaan yo'ó nij tinúú ní' síi noco' man Jesucristó, ne síi ve'é 'yaj suun rihaan Jesucristó mé so', ne síi ve'é nari' nu' nana noco' ní' mé so' chuguanj. 'Q se tucuyón nii nana sa' yo' rihaan so', ne cuchumán rá so', ne canoco' so' nana yo', ne che'é dan guun nucuáá so' tucuyón so' nana yo' rihaan tinúú ní' a.

⁷Se cunó so' cuentó nata' yuvij cuentó ne ya a'mii che'é Diose ma'. 'Q se nana snúú rma'an me nana yo' nanj á. Tzaj ne tucuyón

so' daj quí'yaá so', ne ve'é doj canoco' so' se-tucuanj Diose á.

⁸ Nda' se vaa yu'vee nó suun 'yaj suun nee man ní', tzaj ne vaa doj yu'vee nó nimán ní', canoco' nimán ní' man Diose ei. Che'é suun 'yaj suun nimán ní' me se cavij sa' ní' gaa yáán ní' rihaan chumiñ nihánj, ne ne'en ní' se vaa cavij sa' ní' cayáán ní' gá Diose nu' cavij nu' ca'anj ei.

⁹ Ya vaa nana yo', ne vaa che'é cunó ní' man yo' chuguanj.

¹⁰ Dan me se nucuaj rá ní' man Diose síí vaa i'na' se vaa cavij sa' ní' quí'yaj Diose, ne che'é dan 'yaj suun uxrá ní', ne ne chu'vi' ní' ca'miñ yuvij nana nij che'é ní' a mei. Qrún' Diose ca'vee cavij sa' cunudanj yuvij ei. Ne ya cavij sa' cunudanj nij yuvij amán rá ní' yaj man Diose adonj.

¹¹ Tucuyón so' nana yo' rihaan yuvij, ne ca'ne' so' suun rihaan nij yuvij se vaa canoco' nij yuvij nana yo' á.

¹² Q se xnii mé so', ne ataa cachij so', tzaj ne taj se 'yaj yo' mei. Se guun cataj yuvij se vaa taj se uún so' mei. Maan se ve'é quí'yaá so' nu' tucuaán noco' ní', se vaa ve'é ca'miñ so' do', ve'é quí'yaá so' do', gaa 'ee rá so' man tinúú so' do', gaa nucuaj rá so' man Diose do', cutumé so' mán so' se quí'yaá so' cacun' do', gaa ne xcaj nij síí noco' man Diose cuentá daj 'yaá so', ne danj quí'yaj nij so' uún adonj.

¹³ Asa' guun raan 'o xco' le'ej nii cuchij, ne nayaá so' se-nana Diose cunó nij so', tucuyón sa' so' man nij so', ne inanj danj gaa suun quí'yaj suun so' ndaa güii cuchí' 'unj rihaan so' ei.

¹⁴ Se quini'yón so' suun sa' ca'ne' Diose rihaan so' mei. 'Q se che'é suun sa' yo' me tihaan Diose 'o nana che'é so' rihaan nij síí chij nicaj yu'unj man nij yuvij noco' man Diose, ne cuta' nij so' ra'a nij so' raá so' ei.

¹⁵ Dan me se yo' ca'nej so' raá so' man nij rasuun yo', gaa ne quene'en cunudanj nij yuvij se vaa vaj narí' so' quí'yaj suun so' se-suun Diose, ní' yaj nij yuvij ei.

¹⁶ Xcaj so' cuentá se vaa 'yaá so' do', se vaa tucuyón so' do' á. Canoco' so' nu' nana nihánj, gaa ne cavij sa' ma'an so' cavij sa' nij yuvij uno nana a'mii so' cavij sa', quí'yaá so' a.

5

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'miñ ní' rihaan 'o' q yuvij noco' man Diose a

¹ Se caxrj yuvaa so' man nij chii nga ma'. Maan se ve'é ca'miñ so' rihaan nij so' nago' so' chrej sa' man nij so' á. Daj se a'mii so' rihaan rée so' ro', danj ca'miñ so' rihaan nij chii nga á. Ase a'mii so' rihaan tinúú so' ro', danj ca'miñ so' rihaan nij síí tachruu uún a.

² Ase a'mii so' rihaan níí so' ro', danj ca'miñ so' rihaan nij vichij uún a. Ase a'mii

so' rihaan ra'vij so' ro', danj ca'miñ so' rihaan nij chana tachruu á. Se ca'mii so' a doj nana chí'ij ga nij no' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij chana cavi' nica a

³ Caraa cochróo so' rihaan nij chana cavi' nica á. Go' so' rasuun achiin man nij no', sese nuvi' tuvi' chana racuj man chana a.

⁴ Tzaj ne sese vaa ta'nii chana do', ta'nij si'no chana do', ne taj ya'anj nij so' man chana yo' á. Danj quí'yaj nij so', gaa ne quinari' nij so' suun ca'ne' Diose rihaan nij so' se vaa taj ya'anj nij so' man tuvi' nij so' á. 'Q se danj gaa ya, gaa ne cunuú rá nij so' se vaa asj xnii me nij so', ne taj ya'anj nii nij so' do', xcua'anj nij so' do', man ma'an nij so', ne ase vaa quí'yaj nii nij so' do', ase vaa quí'yaj xcua'anj nij so' do', man nij so' ro', danj quí'yaj ma'an nij so' man nii nij so' do', man xcua'anj nij so' do' ei. Yo' me, gaa ne guun niha' rá Diose ní' yaj Diose man nij so' a.

⁵ Sese ya chana nique me yo'q no', ne gaa nucuaj rá no' ní' yaj no' Diose á. Se-suun no' guun suun achiin ní' yaj rihaan Diose nuvi' nigan' a.

⁶ Tzaj ne sese me inanj rá no' guun niha' rá no' rihaan chumiñ nihánj, ne nda' se vaa i'na' nee man no', tzaj ne nimán no' me se aj cavi' a.

⁷ Nago' so' nana nihánj rihaan nij síí amán rá ní' yaj man Diose, ne se cuta' yuvij a doj cacun' xraá nij so' mei.

⁸ Sese vaa yuvij na'vej rá taj ya'anj man tuvi' yuvij do', man nij tucua yuvij do', ne nuveé yuvij noco' se-tucuanj ní' sjj noco' man Diose me nij so' ma'. Nij doj 'yaj yuvij yo' rihaan nij yuvij ne amán rá ní' yaj man Diose adonj.

⁹ Inanj se-chuvij nij chana vaj va'nuj chihaa yo' taj doj cachron so' rihaan yanj no se-chuvij nij chana cavi' nica á. Ne inanj se-chuvij chana nicaj raan man qrún' nica cachron so' uún á.

¹⁰ Ne quene'en cunudanj nii man nij no' se vaa ve'é 'yaj suun nij no' che'é tuvi' nij no' do', se vaa ve'é tucuchij nij no' ta'nii nij no' do', se vaa rque nij no' chraa chá yuvij ca'na rej man gan' do', se vaa na'nu' nij no' tacóo nij yuvij noco' man Diose do', se vaa racuj nij no' man nij síí quiran' sayuun do', ne nij no' me ca'vee cachron so' se-chuvij rihaan yanj no se-chuvij nij chana cavi' nica a.

¹¹ Tzaj ne se cachron so' se-chuvij chana ta'aj rihaan yanj ma'. 'Q se vaa güii guun niha' rá nij chana ta'aj yo' canoco' nij no' yo'ó chii, ne quiri'ij nij no' suun ata nij no' che'é Jesucristó nanj adonj.

¹² Sese danj quí'yaj nij chana ta'aj, gaa ne cutumé nij no' cacun' che'é se tanaj nij no' suun 'yaj suun che'é Jesucristó a.

¹³ Tananj uún, ne ne yáán xej nij no' ve', ne cheé rma'an nij no' daj a ve', ne uun rmii nij no', ne achén uun tiempó, 'yaj nij no', ne nanó nij no' cuentó ne uún, ne tiguíj nij no' se-cuento nij no' rihaan se-cuento nij yo'ó yuvií, ne a'mii nij no' náá guun rasuun ne no' xcúún nij no' ca'mii nij no' a.

¹⁴ Maan che'é dan me rá 'unj xcaj nij chana ta'aj yo' yo'ó chií, ne cuchruj nij no' ne'ej, ne cutumé nij no' ve' tucua' nij no', ne danj gaa, gaa ne se ca'vee ca'mii nij síí taj ri'yunj man ní' nana chi'ii che'é ní' adonj.

¹⁵ 'Q se vaa ta'aj nij chana cavi' nica, ne aj quiri'íj ta'aj nij no' tucuaán noco' ní', ne canoco' nij no' man síí cu'naj Satanás nanj adonj.

¹⁶ Tzaj ne sese vaa chana noco' man Diose, ne sese vaa tuvi' nij no' chana cavi' nica 'nij sca'núj nij no', ne racu'j chana noco' man Diose man tuvi' no' chana cavi' nica á. Gaa ne se cachiin taj ya'anj cunudanj nij síí noco' man Diose man chana cavi' nica yo' a. Maan se taj ya'anj nij so' man nij chana quináj uun inanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' man nij síí uun chij nicaj yu'unj man nij yuvií noco' man Diose a

¹⁷ Vj ya nuu che'e soj go' soj tu'vee nij síí uun chij nicaj yu'unj man nij síí noco' man Diose ei. Danj qui'yaj soj, ne caraá cochroj soj rihaan nij so' sese ya sij 'yaj suun uxrá a'mii natáj se-nana Diose me nij so' do', sese ya tucuyón nij so' nana rihaan yuvií do' ei.

¹⁸ Danj Diose taj, ne: "Se numj so' tacúún scúj gaa 'yaj suun scúj utun' scúj 'núú trigó cunuu sa' 'núú trigó ma'", taj yo' a. Ne taj uún yo': "Nacaj mozó sa'anj tu'vee so' sese 'yaj suun so' á". Danj taj danj Diose a. Ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa no' xcúún ní' naru'vee ní' rihaan nij síí 'yaj suun tucuyón man ní' á.

¹⁹ Sese cuta' nii cacun' xráá 'o síí uun chij nicaj yu'unj man nij síí noco' man Diose, ne se cuchumán rá so' ma'. Tzaj ne sese vaa vj va'núj síí quene'en se vaa tumé so' cacun', ne cunó so' nana ca'mii nij so' á.

²⁰ Sese vaa 'o síí uun chij qui'yaj ndo'o cacun', ne ca'ne' so' cacun' che'é so' quene'en cunudanj yo'ó nij síí uun chij, gaa ne cucu'v'í' nij so' qui'yaj ma'an nij so' cacun' uún a.

²¹ Nihánj me suun ca'ne' 'unj rihaan so' ni'yaj Diose do', ni'yaj Jesucristó do', ni'yaj nij se-mozó Diose narii Diose man do' a. Dan me se ca'ne' so' cacun' che'é yuvií, ne 'o cuyaán qui'yáá so' ga 'o 'o nij so' a. Taj se 'yaj sese sij sa' doj me yo'ó so' rihaan so' ma'. Maan se ca'ne' yá so' cacun' me ma'an cacun' tumé 'o 'o nij so' a.

²² Se gaa ra'yanj rá so' cuta' ra'á so' raá me ma'an 'o so' che'é yan guun so' síí cata suun

che'é Diose mei. 'Q se sese sij tumé cacun' me so', ne taj che'é racu'j so' man so' guun chij so' ma'. Danj inanj qui'yáá so', gaa ne se gaa nanj cutumé so' se-cacun' so' a. Dan me se yo'ó inanj se ca'vee catuu a yo'ó se chi'ii mei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa co'ó síí cu'naj Timoteo doj tzin' na vinó a

²³ Che'é se ran' ndo'o so', ne ve'ee rqué so', ne se co'ó so' inanj na uun ma'. Maan se co'ó so' doj tzin' na vinó a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa güii, ne ya quene'en ní' me yuvií tumé cacun' do', me yuvií qui'yaj suun sa' do' a

²⁴ Vaa yuvií tumé cacun', ne nda' se ataa quirán' nij so' sayuun, tzaj ne aj ne'en cunudanj yuvií man rihaan chumij se vaa tumé nij so' cacun' ei. Tzaj ne ino vaa yo'ó ta'aj nij yuvií tumé cacun' uún ei. Nda' se ne ne'en nii se vaa cacun' qui'yaj nij so', tzaj ne vaa güii quirán' nij so' sayuun che'é cacun' tumé nij so', ne quene'en nii man nij so', ne xcaj nii cuentá se vaa ya tumé nij so' cacun' adonj.

²⁵ Veé danj vaa uún nij suun sa' 'yaj suun yo'ó ta'aj nij yuvií, ne canó yuvií ni'yaj man nij suun sa' adonj. Tzaj ne sese vaa suun sa' ne ruvi' do', ne acaj yuvií cuentá do', ne taj se 'yaj mei. Maan se vaa güii, ne xcaj cunudanj yuvií man rihaan chumij cuentá se vaa sa' qui'yaj suun nij so' ei.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun mozó rihaan se-ru'vee mozó a

¹ Ne nij mozó me se ve'é caraá cochroj nij mozó rihaan se-ru'vee nij so' a. 'Q se yo' me qui'yaj nij so', gaa ne se gaa nanj ca'mii chi'ii yuvií che'é Diose do', che'é nana tucuyón ní' do' a.

² Ne sese síí noco' man Diose me ru'vee, ne se guun cataj mozó: "Tinúú 'unj me se-ru'vee 'unj, ne taj che'é qui'yaj suun nucuáá 'unj rihaan so' ma'". Se guun ca'mii mozó danj ma'. Maan se ve'é qui'yaj suun so' rihaan se-ru'vee so', ne gaa 'ee rá so' se-ru'vee so' á. 'Q se ne'en mozó se vaa sij noco' man Diose me se-ru'vee mozó, ne guun niha' rá mozó se vaa cavíj sa' 'o tinúú so' che'é suun 'yaj suun so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij síí tucuyón yo'ó tucuaán ro', nij 'yaj nij so', ne inanj me rá nij so' qui'yaj canaán nij so' sa'anj a

Nana nihánj me chrej nucuj nago' so' man nij yuvií a.

³ Ino vaa ta'aj nij síí tucuyón yo'ó tucuaán, ne ino vaa nana a'mii nij so' ga nana ya ca'mii Jesucristó sij 'nj ra'a man ní'

adonj. Nuveé se-tucuaj Diose me tucuáan tucu'yón nij so' ma'.

⁴ Sí sá' uxrá me nij so', rá nij so', tzaj ne sí tuchrii me nij so', ne ne ne'en uxrá nij so' a ma'. Niha' uxrá rá nij so' ca'mii cunu' nij so' che'é nana a'mii nij so', ne che'é dan uun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij so' tuvi' so', ne unu' ndo'o nij so', ne a'mii nacog nij so' che'é Diose, ne nij 'yaj nij so', uta' nij so' cacun' rmi' xráá tuvi' nij so' adonj.

⁵ Sí ni'yón me nij so', ne na'vee xcaj nij so' cuentá a ma'. Nana ya na'vee cunog nij so' mei. Mañ se sese ve'é canoco' nij so' man Diose, ne qui'yaj canaán ndo'o nij so' sa'anj, rá nij so' adonj.

⁶ Dan me se ya uxrá danj vaa, ne sij quirí' uxrá ya se sa' me ní', tzaj ne yo'o gaa xej nimán ní' canoco' ní' Diose, gaa ne ca'vee guun ní' sí ru'vee rej xta' ei.

⁷ Dan me se xcaj ní' cuentá, ne gaa ca'ngaa ní' rihaan chumij nihánj, ne taj se nicaj ní' ca'na' ní' ma'. Ne taj rasuun nicaj ní' ca'anj ní' asa' cavi' ní' uún mei.

⁸ Che'é dan me sese vaa se chá ní' do', sese vaa yatzj taj xráá ní' do', ne taj che'é guun rá ní' nicaj ní' doj rasuun ma'.

⁹ Tzaj ne xa' nij yuvij me rá guun ru'vee me se achin que'ee rasuun man nij so', rá nij so', ne ne uun nucuaj nij so' canoco' nij so' man Diose a mei. Ne ndaa uun rá nij so' qui'yaj nij so' cacun' che'é rej qui'yaj canaán nij so' rasuun gaa rihaan nij so', ne dan me se ran' ndo'o nij so' sayuun, ne síj, gaa ne yuun che'e quirí' nij so' nanj ei.

¹⁰ Mañ che'é se uun ndo'o rá yuvij ni'yaj yuvij sa'anj ro', che'é dan 'na' daj a sayuun ei. Mañ yuvij aran' rá sa'anj, ne che'é dan quirí'ij nij so' se-tucuaj Diose tucuáan canoco' nij so' asj rque doj, gaa ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, ne quinanó ndo'o rá nij so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cunog ní' nu' se-nana Diose a

¹¹ Tzaj ne so' sij noco' man Diose me se se guun rá so' qui'yaj canaán so' nocog sa'anj ma'. Tananj gaa niha' rá so' qui'yáá so' se vaa me rá Diose qui'yáá so' á. Gaa nucuaj rá so' man Diose, ne cunuu 'eé doj rá so' tuvi' so', ne caraá x'naa so', ne se caxríj yuvaa so' man tuvi' so' ma'. Ve'é inanj qui'yáá so' che'é nij so' á.

¹² Qui'yaj suun uxrá so' suun sca' sa' ca'ne' Diose rihaan ní' sij noco' man so', gaa ne cayáan so' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Che'é dan cune' Diose man so' qui'yaj suun so', ne cataj yá so' se vaa ya qui'yaj suun so' che'é Diose gaa canocó' so' man so' ei. Dan me se danj ca'mii so' cunog que'ee tinúú ní', ne se ca'ne' rá so' ca'anj yanij so' rihaan chrej sa' rqué Diose mei.

¹³ Ne'en so' se vaa Diose me sí qui'yaj vaa i'na' ní', ne ne'en so' daj qui'yaj sí cu'naj Jesucristó gaa canicun' so' rihaan sí nicaj suun sí cu'naj Poncio Pilato, se vaa nata' ya so' che'é suun cata' so' a. Ne cunog Diose cunog Jesucristó cunog chrej narqué 'unj nihánj man so' á.

¹⁴ Dan me se cunog so' se-nana Diose, ne qui'yáá so' cunudanj yo' á. Se qui'yáá so' cacun' ma'. Danj qui'yáá so' ndaa güii ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj á.

¹⁵ 'Q se Diose me sí qui'yaj ca'na' so' güii cacrón ma'an Diose, ne xa' Diose, tzaj ne sa' uxrá vaa so', ne orún' so' uun nucuaj guun chij rihaan chumij nihánj, ne uun chij so' rihaan cunudanj nij sí nicaj suun vaa rihaan chumij nihánj adonj.

¹⁶ Orún' so' me sí uun nucuaj qui'yaj gaa i'na' ní' nu' cavii nu' ca'anj, ne yanj so' rej aco' ya'an chuguun rej na'vee quinichrun' yuvij ei. 'ó yuvij ne quene'en man so', ne daj chihaa mij se ca'vee quene'en yuvij man so' ma'. Che'é dan caraá cochroj ní' rihaan so', ne so' me sí nucuaj ndo'o nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij ru'vee a

¹⁷ Nago' so' chrej nucuaj man nij sí ru'vee yanj rihaan chumij nihánj cuanog se vaa se guun cataj nij so' se vaa sij sa' uxrá me nij so' che'é se vaa sa'anj rihaan nij so' mei. Se gaa nucuaj rá nij so' man si'yaj nij so' mei. 'Q se sese quiran' nij so' sayuun, ne se racuíj si'yaj nij so' man nij so' ma'. Che'é dan yo'g gaa nucuaj rá nij ru'vee man Diose, ne Diose me sí rque cunudanj se sa' rihaan ní', che'é rej guun niha' rá ní' qui'yaj rasuun yo' a.

¹⁸ Mañ se cataj xna'anj so' rihaan nij sí ru'vee se vaa suun sa' qui'yaj suun nij so', che'é rej guun ru'vee nij so' rihaan Diose, ne ve'é rque nij so' rasuun achin man tinúú nij so' sí niqúe á.

¹⁹ Danj qui'yaj nij ru'vee che'é rej cataj Diose vaa güii se vaa ya cunog ru'vee yo' rihaan Diose, gaa ne cayáan ru'vee yo' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne doj a gaa i'na' nij sí cayáan ga Diose rihaan nij sí man rihaan chumij nihánj cuanog adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cunog ní' yo'ó nana'

²⁰ Yo'g tume' so' se-suun Diose suun ca'ne' Diose rihaan so', tinuj. Se cunog so' yo'ó nana' cuu tucu'yón ni, nana a'mii yuvij uun ma'. Nuveé se-nana Diose me yo' a ma'. 'Q se avii ndo'o raá nij sí noco' yo'ó nana, rá nij so', tzaj ne ne ne'en uxrá nij so' a ma'.

²¹ Vaa yuvij noco' yo'ó nana yo', tzaj ne veé danj aj tanaj nij so' se-tucuaj Diose nanj adonj.

Me rá 'ujn qui'yaj ndo'o Diosę se luj che'é
taran' soj adņj.

Nihánj me síj vij yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan síi cu'naj Timoteo a

¹ 'Unj nihánj me síi cu'naj Pabló, ne cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol nata' rihaan yuvij se vaa gaa i'na' ní nu' cavii nu' ca'anj qui'yaj Jesucristó, ne yo' me suun me rá Dióse qui'yaj sunj adonj.

² 'Yáa 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan so' síj cu'naj Timoteo a. 'Ee rá 'unj mán so', tinuj. Ase vaa 'o ta'níi 'unj, danj vaa so' rihanj á. Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Dióse Rej ní do', Jesucristó síj 'nij ra'a man ní do', se luj che'é so', ne me rá 'unj gaa 'ee rá roj so' mán so', ne gaa xej nimán so', qui'yaj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa guun niha' doj rá ní qui'yaj suun ní rihaan Dióse a

³ Dan me se 'unj nihánj me síi 'yaj suun rihaan Dióse ndaa vaa qui'yaj nij xii 'unj gaa naá, ne nuvi' cacun' tumej mei. Ne dan me se tananj nagó' 'unj graciá rihaan Dióse che'é so', ne yo' o nuú raj mán so', ne 'o achíin ni'yaj che'é so' rihaan Dióse nuvíi nigan' ei.

⁴ Ne na'nuj rá 'unj se vaa ta'vee so' gaa tanáj 'unj mán so', ne che'é dan me ndo'o rá 'unj quene'en uún 'unj mán so', gaa ne cunuu cuj nimanj qui'yáa so', raj a.

⁵ Dan me se achíin ni'yáa 'unj che'é so' che'é se nuú rá 'unj se vaa ne tíha' yu'unj so' mei. Ya nocó' so' man Dióse, ne dan me se tucuaán nicaj ní so' chana cu'naj Eunice ga Xcuá'áan so' chana cu'naj Loida ro', nicaj ma'an so' uún, raj a.

⁶ Che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa yuun che'é ca'nej so' nimán so' qui'yaj suun so', ndaa vaa rqué Dióse se nucuaaj mán so' qui'yaj suun so', gaa cutaj ra'aj raá so' á.

⁷ 'Q se nuveé síj chu'vi' nimán me ní, qui'yaj Dióse ma'. Tananj nari' nucuaaj nimán ní, ne nuu 'ee rá ní tuvi' ní, ne tumé ní man ní me daj 'yaj ní, qui'yaj Dióse adonj.

⁸ Che'é dan se guun na'aj so' nata' so' rihaan yuvij che'é síi 'nij ra'a man ní mei. Ne se guun na'aj so' che'é se 'nij 'unj taga' ma'. Se cucu'vi' so' quíran' so' sayuun ma'. Raquíj so' manj ca'mii natáj ní se-nana Dióse nana sa', ne Dióse me síi qui'yaj guun nucuaaj ní adonj.

⁹ Ne Dióse me síi tinanii man ní rihaan sayuun, ne canacúun so' man ní canoco' ní man so' ei. Nuveé che'é suun qui'yaj suun ma'an ní me qui'yaj Dióse danj ma'. Maan se danj guun rá ma'an so' qui'yaj so', ne

guun rá so' qui'yaj uun so' se luj che'é ní ei. Asij ataa qui'yaj so' chumii, ne qui'yaj so' se luj che'é ní che'é se síj nocó' man Jesucristó me ní a.

¹⁰ Ne yaj me se tihaan Dióse rihaan ní nu' se sa' nuu nimán so', se vaa ca'na' Jesucristó síi tinanii man ní rihaan sayuun, qui'yaj Dióse a. Yaj me se se ca'vee cavi' ní, qui'yaj Jesucristó yaj a mei. Tzaj ne yo' o gaa i'na' nimán ní ga Dióse nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so', ne danj taj se-nana Jesucristó nana sa' adonj.

¹¹ Ne 'unj nihánj me síi cune' Dióse se vaa guún 'unj apóstol nata' nana yo' rihaan yuvij, ne tucu'yonj nana yo' man yuvij adonj.

¹² Maan che'é dan rán' 'unj sayuun nihánj cuano, tzaj ne ne na'aj 'unj a doj se vaa rán' 'unj mei. 'Q se ne'én 'unj se vaa Dióse me síi cuchumán raj ni'yaj 'unj man, ne guun ya raj se vaa uun nucuaaj so' tumé so' manj qui'yaj sunj nu' suun ca'ne' so' rihanj, ne danj inanj qui'yaj so', raquíj so' manj ndaa güii ca'na' uún Jesucristó adonj.

¹³ Dan me se aj cunó so' nij nana ya ca'mii 'unj rihaan so' á. Ne ase cunó so' ro', danj qui'yáa so', ne yo' o gaa nucuaaj ró so' man Dióse, ne gaa 'ee rá so' man tuvi' so' che'é se síj nocó' man Jesucristó mé so' á.

¹⁴ Ne Nimán Dióse nuu nimán so' ro', raquíj mán so' se vaa yo' o qui'yaj suun so' suun sa' suun ca'ne' Dióse rihaan so' qui'yáa so' á. Ne ve'é nicaaj so' tucuaán sa' nari' so' á.

¹⁵ Aj ne'én so' se vaa cunudanj nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó Asia ro', tanáj nij so' manj, ne canoco' nij so' yo' o tucuaán a. Vij tuvi' nij so' me síi cu'naj Figelo do', síi cu'naj Hermógenes do' a.

¹⁶ Me rá 'unj gaa 'ee rá Dióse man nij tucua síi cu'naj Onesiforo a. 'Q se aj guun que'ee ndo'o raquíj so' manj, ne ndaa nuu cuj nimán 'unj qui'yaj so', ne ne guun na'aj so' se vaa 'nij 'unj taga' ma'.

¹⁷ Tzaj ne gaa ca'na' so' chuman' Romá, ne cuaj nana so' manj, ne nari' so' manj ei.

¹⁸ Me ndo'o raj gaa 'ee rá síi 'nij ra'a man ní man so' se vaa se quíran' so' sayuun gaa güii ca'na' uún síi 'nij ra'a man ní rihaan chumii nihánj a. Ne so' me síi ne'en doj rihanj se vaa qui'yaj suun ndo'o síi cu'naj Onesiforo che'é ní síj nocó' man Jesucristó gaa cane so' chuman' Efeso a.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cunánj ní rihaan sayuun a

¹ Ase vaa 'o ta'níj, danj vaa so' rihanj, tinuj. Ne me rá 'unj ca'vee rá so' nari' nucuaaj nimán so', qui'yaj Jesucristó síi 'yaj ndo'o se luj che'é ní a.

² Dan me se man ndo'o síi cuno nana cataj xna'anj 'unj rihaan so', ne me rá 'unj tucuyón so' nana yo' man doj nij snó'o luj nicaj tuvi' ga so' guun nij so' síi gaa nucuaj nimán nata' rihaan yuvi' guun nij so' uún a.

³ Se chuchuví' so' quirán' so' sayuun che'é se sij nocó' man Jesucristó mé so' mei. Maan se ase vaa uno tanuu nana a'mii tanuu uun chij ro', danj gaa cunó ma'an so' se-nana Jesucristó á.

⁴ Dan me se vaa nij tanuu 'njj cuarteé, ne ne avii yanj nij so' 'yaj suun nij so' ma'. Maan se ve'é 'yaj suun nij so' inanj suun a'ne' nii rihaan nij so', che'é se me rá nij so' guun niha' rá tanuu uun chij ni'yaj so' man nij so' a. Ne ase 'yaj gueé tanuu, danj quiyáá so', ve'é quiyaj suun so' rihaan orún' Jesucristó á.

⁵ Dan me se ve'é danj 'yaj nij síi tico canaán uún, ne no xcúun nij so' cunó sa' nij so' nu' suun a'ne' nii rihaan nij so' quiyaj nij so' adonj. Tzaj ne sese se cunó sa' nij so' suun a'ne' nii rihaan nij so' quiyaj nij so', ne daj chihaa mij se quiyaj canaán nij so' cachriin yâj cunuú raá nij so' ma'. Che'é dan sese me rá so' quiyaj canaán so' ni'yaj Jesucristó, ne ve'é cunó so' rihaan so' ei.

⁶ Ne ve'é danj vaa síi 'yaj suun ndo'o naa uún, ne gaa rii nii naa, ne so' me síi quirí' tan' asino yaan gaa cuxra' ta'aj nii tan' uún adonj. Ne ase vaa ran' síi 'yaj suun naa ro', danj quirán' ma'an so', ne cavii sa' uxrá so' sese yo'ó quiyaj suun so' che'é Diosé ei.

⁷ Cunó so' nana nihánj, ne raçuij Diosé man so' narj' so' cunudanj yo'ó nij nana chuguanj.

⁸ Se quini'yón so' man síi cu'naj Jesucristó a doj mei. Se quini'yón so' se vaa cunuu i'na' uún so' gaa cavi' so', ne se quini'yón so' se vaa nocó' xna'anj tuvi' so' ga síi cu'naj David síi cayáan gaa naá mei. Nihánj me nana sa' a'mii natáj 'unj á.

⁹ Che'é nana nihánj quirán' 'unj sayuun, ne ndaa 'njj 'unj taga', ne ndá' rá se vaa ran' síi tumé cacun' chuguanj. 'O se taj se 'yaj mei. Xa' se-nana Diosé, tzaj ne se ca'vee numj nii man yo' do', se ca'vee caxrii nii taga' man nana yo' do' mei.

¹⁰ Che'é dan ne chuví' 'unj quirán' 'unj me ma'an sayuun che'é nij síi narii Diosé man ma'. 'O se danj gaa quirán' 'unj, gaa ne ca'vee cavii sa' nij so' ga 'unj che'é se vaa quiyaj Jesucristó che'é ní', ne ve'é ndo'o gaa ní' ga Diosé nu' cavii nu' ca'anj a.

¹¹ Ya vaa nana nihánj ei. "Ne sese aj cavi' ní' ga so', ne gaa i'na' ní' ga so' uún a.

¹² Sese se cunánj ní' rihaan sayuun, ne guun chij ní' ga so' uún a. Sese cataj ní' se vaa nuveé sij nocó' man so' me ní', ne cataj so' se vaa nuveé tuvi' so' me ní' uún a.

¹³ Ndá' se ne sa' rá ní' ga so', tzaj ne so' me se sa' inanj so' ga ní' uún a. 'O se ne ne'en so'

naqui'yaj ino' so' nana ca'mii so' rihaan ní' a man adonj". Nana ya cunó ní' me nu' nana nihánj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se cunó ní' nana a'mii rma'an yuvi' ma'

¹⁴ Dan me se cataj xna'anj so' rihaan nij síi nocó' man Diosé se vaa se quini'yón nij so' nana nihánj mei. Ne nago' so' chrej nucuaj man nij so' se vaa se canó tuvi' nij so' che'é nana tucuyón nij so' ma'. 'O se taj che'é quiyaj nij so' danj man adonj. Maan se síi quene'en che'é yan unu' nij so' ro', quirí' rá nij so' adonj.

¹⁵ Ca'nej nucuaj nimán so', gaa ne ca'vee cataj Diosé se vaa síi ve'é quiyaj suun rihaan so' mé so', ne se cunó rej na'aj rihaan so' che'é suun 'yaj suun so' mei. Tananj nata' nicá so' se-nana Diosé nana ya ei.

¹⁶ Se nanó xrej so' nana a'mii rma'an ta'aj yuvi' ma'. A'mii a'mii uun nij so', tzaj ne che'é nana a'mii nij so' ro', me se doj a 'yaj nij so' se vaa na'vej rá Diosé quiyaj nij so' adonj.

¹⁷ Ase vaa ran' yuvi' nó luj yuvaá ro', danj quirán' nij síi cunó nana a'mii nij so', ne nij doj quirán' nij yuvi' uno nana avii tu'va nij so' adonj. Vjj tuvi' nij so' me síi cu'naj Himeneo do', síi cu'naj Fileto do' chuguanj.

¹⁸ Dan me se cataj roj so' se vaa aj quisi'j cunuu i'na' uún nij síi cavi', ne se cunuu i'na' uún doj yuvi', taj roj so' a. Danj tu'va roj so', tzaj ne ne ne'en uxrá roj so' a doj a ma'. Tzaj ne vaa ta'aj yuvi' cuchumán rá nana ca'mii roj so', ne che'é dan ca'ne' rá nij yuvi' ga suun nucuaj rá man Diosé, quiyaj roj so',

¹⁹ tzaj ne aj cuchruy sca' Diosé tucuaán nocó' ní', ne aj naj se-sello so' quiyaj so' a. Ne nihánj me nana no rihaan se-sello so' a: "Ne'en síi 'njj ra'a man ní' man nij síi nocó' man so' a". Ne yo'ó nana no rihaan se-sello so' taj: "Nu' nij síi nata' se vaa sij nocó' man síi 'njj ra'a man ní' me nij so' ro', no xcúun nij so' tanáj nij so' nu' chrej chi'ii á". Dan me roj nana nocó' ní' adonj.

²⁰ Dan me se ve' tucua' lo' ru'vee me se man xruj tu'vee ndo'o do', man xruj aga' oró míi do', man xruj aga' platá catzi' do' a. Tananj uún, ne vaa xruj nij doj do' uún a. Vaa se rii nii man chruun do', vaa se rii nii man yo'ó níqui' do' a. Dan me se vaa se sa' doj, ne vaa uún se nij doj uún a.

²¹ Dan me se sese guun yanj so' ga nij yuvi' tu'va rma'an yo', ne ase vaa xruj sa' doj ro', danj gaa ma'an so' rihaan nij so' a. Dan me se inanj suun sa' doj quiyaj suun so' che'é Diosé, ne guun nucuáá so' quiyaj suun so' nu' suun sa' che'é Diosé á.

²² Tzaj ne se ca'vej rá so' quiyáá so' ndaa vaa me rá nij síi tachruy quiyaj nij so' mei. Maan se guun rá so' quiyáá so' se sa' ni'yaj Diosé á. Gaa nucuaj rá so' man so' á. Gaa 'eé

rá so' tuvi' so' á. Dínj cayáan so' ga yo'ó nij síf sa' nimán nij síf achíin ni'yaj rihaan síf 'nij ra'a man ní' á.

²³ Se ca'vej rá so' cano' tuvi' so' ga yuvii che'é nana' mei. Ne acaj nij síf 'yaj danj cuentá ma'. Sij ataa nari' sa' me nij so' nanj adonj. Ne che'é se vaa 'yaj nij so', che'é dan unu' ndo'o nij so' ga tuvi' nij so' ei.

²⁴ Ne nó xcúun síf 'yaj suun che'é síf 'nij ra'a man ní' cunu' so' danj ma'. Maan se ve'é qui'yaj so' che'é cunudanj yuvii, ne ve'é tucu'yón so',

²⁵ ne tijaan so' chrej sa' man nij síf me rá cunu' ga so' uún a. 'O se xcaj so' cuentá se vaa ca'vee raçuíj Diose man nij so', ne quinano rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', ne quinari' nij so' nana' ya a.

²⁶ Gaa ne ca'vee xcaj nij so' cuentá, gaa ne quinani' nij so' rihaan síf chree a. Ne síf chree me se so' me síf tiha' yu'unj man nij yuvii, ne quita'aa so' man nij so', ne cuano nihánj me se 'yaj so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' man nij so' adonj.

3

Nana' nihánj taj xna'anj daj qui'yaj nij síf chí'ii asa' nichrun' ca'na' uún Jesucristó a

¹ Ne'én so' se vaa asa' nichrun' ca'na' uún Jesucristó, ne guun ndo'o sayuun a.

² 'O se gaa 'ee uxrá rá nij yuvii man ma'an yuvii, ne guun ndo'o rá nij yuvii qui'yaj canaan nij so' sa'anj, ne cataj uxrá nij so' se vaa sij sa' ndo'o me ma'an nij so', ne nij ndo'o ca'mii nij so' che'é Diose uún a. Se cuno nij so' ca'mii rej nij so' do', nii nij so' do', uún ma'. Ca'mii nij so', ne se nago' nij so' gracia che'é rasuun, ne se guun rá nij so' canoco' nij so' man Diose mei.

³ Se gaa 'ee rá nij so' man tuvi' nij so', ne o ra'yunj tuvi' nij so', ne nana' ndo'o nij so' cuentó ne che'é tuvi' nij so', ne se guun na'aj nij so' ni'yaj nij so' man nij so' mei. Ne se guun nucuaj nij so' ca'ne' rá nij so' ga suun chí'ii nicaj nij so' mei. Inanj quij gaa nij so' ei. Ne inanj quinachri' nij so' ni'yaj nij so' rasuun sa' ei.

⁴ Ne inanj síf tiha' yu'unj tuvi' guun uún nij so' ei. Ne inanj ca'nej nimán nij so' qui'yaj nij so' chrej chí'ii ei. Ne yo'ó ndaa raan rma'an cumán se nucui' rá nimán nij so', ne inanj nana' nij so' rasuun me rá ma'an nij so' a. Se nano' nij so' a doj man Diose a ma'.

⁵ Ase vaa yuvii noco' Diose ro', danj gaa nij so', tzaj ne daj chíhaa mij se ca'vej rá nij so' naqui'yaj sa' Diose nimán nij so' ma'. Naxuun yanij so' mán so' rihaan nij síf vaa danj ei.

⁶ Atúj nij so' rá ve' tucua' chana' ne nicaj cuentá, ne tiha' yu'unj nij so' man nij chana' atá daj a cacun' quij avii ra' ma'an no' a.

⁷ Niganj tucu'yón nij chana' yo' nu' nana' sa', tzaj ne daj chíhaa mij ne guun nucuaj nij no' xcaj nij no' cuentá che'é nana' ya yo' a mei.

⁸ Ne xa' nij síf chí'ii yo', tzaj ne nda' rá se vaa quirán' 'o síf chruun cu'naj Janes ga síf chruun cu'naj Jambres gaa quitáa ri'yunj roj so' man síf cu'naj Moisés gaa naá ro', danj quirán' guée nij síf taj ri'yunj man inanj nana' sa' ei. 'O se síf man inanj nana' chí'ii ra' me nij so' do', síf aj tanáj xco man Diose do', me nij so' ei.

⁹ Tzaj ne se quisij nij so' xna'anj nana' chí'ii yo' ndaa gan' ndo'o qui'yaj nij so' mei. 'O se cunudanj nij yuvii man rihaan chumii xcaj cuentá se vaa sij nij snúu rma'an me nij so', ne se cuchumán rá nij yuvii a doj ca'mii nij so' mei. 'O se nda' rá se vaa quirán' roj síf cu'naj Janes ga síf cu'naj Jambres gaa ne cuchuman rá yuvii ca'mii roj so' ro', danj quirán' nij síf chí'ii yo' ei.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa nda' se quirán' ní' sayuun, tzaj ne yo'ó canoco' ní' se-nana' Diose a

¹⁰ Ne xa' ma'an so', tzaj ne xcaj ndo'o so' cuentá che'é nana' tucu'yón 'unj man yuvii do', che'é tucuaán noco' 'unj do', che'é se vaa guun raj qui'yaj rej rihaan ní' do' a. Ne'én so' se vaa nucuaj ndo'o raj man Diose do', se vaa nana' rá 'unj caxrii yuvaa 'unj man yuvii do', se vaa 'ee raj man tinúj do', se vaa yo'ó nucuaj rá 'unj rihaan sayuun do' ei.

¹¹ Ne aj ne'én so' daj vaa sayuun qui'yaj nii manj, ne aj ne'én so' nu' se vaa quirán' 'unj chuman' Antioquia do', chuman' Iconio do', chuman' Lистра do', uún chuguanj. Tzaj ne síf 'nij ra'a man ní' me síf tinani' manj rihaan nu' sayuun quirán' 'unj ei.

¹² Dan me se cunudanj uún nij yuvii me rá canoco' man Diose yuvii amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', quirán' sayuun uún che'é Jesucristó ei.

¹³ Tzaj ne xa' nij síf tiha' yu'unj, tzaj ne tananj a doj a doj a ca'anj nij so' tiha' yu'unj nij so' man nij yuvii do', tiha' yu'unj nij yuvii man nij ma'an nij so' do' ei.

¹⁴ Ne ma'an so', tzaj ne yo'ó canoco' so' nana' cuchumán rá so' nana' nari' so' á. 'O se aj ne'én so' me níf me roj chana' tucu'yón nana' yo' mán so' ei.

¹⁵ Ne aj ne'én so' se vaa asij ne'ej mé so', ne quene'én so' daj taj nij yanj guée, ne yanj yo' me se qui'yaj ca'vee xcaj ní' cuentá, ne che'é dan cuchumán rá so' ni'yaj so' man Jesucristó, ne cavii sa' so' nu' cavii nu' ca'anj yaj adonj.

¹⁶ 'O se ma'an Diose qui'yaj cachrón nii nu' nana' man rihaan yanj yo' adonj. Ne che'é dan vaa se guun ndo'o man nana' yo' rihaan ní' adonj. 'O se vaa ndo'o rasuun nari' ní' uno ní' nana' man rihaan yanj yo',

ne taj xna'anj yo' rihaan ní' che'é cacun' tumé ní', ne axrj yuvaá yo' man ní' che'é cacun' 'yaj ní', ne tucu'yón yo' man ní' daj qui'yaj ní' ve'é qui'yaj ní' canoco' ní' man Diose, ne taj xna'anj yo' rihaan ní' daj gaa sa' nimán ní' uún a.

¹⁷ 'Q se ní' sij noco' man Diose me se danj gaa ya, gaa ne yo'o ca'vee cunuú nana sa' nimán ní', ne yo'o qui'yaj ní' daj a rasuun sa' ei.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se ca'ne' rá ní' gá suun a'mii natáj se-nana Diose rihaan yuvij ma'

¹ Cuanó nihánj me se me rá 'unj cuno Diose cuno Jesucristó síí ca'na' uún guun chij rihaan chumij nihánj síí ca'ne' cacun' che'é síí vaa i'na' do', che'é síí cavi' do', se vaa ca'ne' yá 'unj suun rihaan so'

² ca'anj so' nata' so' nana sa' á. Taj se 'yaj sese vaa ya'núj rihaan so' do', se ne vaa ya'núj rihaan so' do', taj se 'yaj ma'. Maan se ca'mij natáj yá so' ei. Cataj xna'anj so' rihaan yuvij che'é cacun' tumé nij yuvij, ne cataj so' se vaa nij ndo'o 'yaj nij so', ne nago' so' chrej nucuj man nij so' qui'yaj nij so' inanj se sa' ei. Tzaj ne se gaa ra'yanj rá so' caxrij yuvaá so' man nij yuvij mei. Tananj yo'o gaa inaj nimán so', ne ve'é tucu'yón so' man nij so' ei.

³ 'Q se vaa güi, ne se ca'vej rá nij yuvij cuno nij yuvij nana 'yaj ca'vee cunuú sa' nimán nij so' man chuguanj. Maan se guun rá nij so' cuno nij so' yo'ó nana naca, ne che'é dan nana' nij so' que'ee síí tucu'yón yo'ó nana me rá ma'an nij so' man nij so' a.

⁴ Ne ca'anj nij so' rej nuvi' nana ya cuno nij so', ne nanj cuentó ne cuno nij so' a.

⁵ Tzaj ne so' me se ca'nej sa' inanj so' tucuáan sa', ne gaa inaj nimán so' gaa rán' so' sayuun, ne yo'o nata' so' se-nana Diose rihaan nij síí ataa xcáj cuentá á. Dan me se qui'yaj suun so' nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' á.

⁶ Xa' 'unj, tzaj ne nichrun' cavi' 'unj che'é Diose, ne quinaj chumij nihánj nanj ei.

⁷ 'Unj me se quisij qui'yaj suun uxrá yaj suun ca'ne' Diose rihanj, ne yo'o canoco' 'unj se-tucuanj Jesucristó,

⁸ ne cuno nihánj me se maan se na'vij uún 'unj quisij güi ca'na' uún síí 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj, ne rque so' 'o cachriin yá cunuú raá 'unj, ne cataj so' se vaa nuvi' cacun' taj xrá a. Dan me se cuese nica nimán ya me Jesucristó, ne nuveé che'e orún' 'unj me qui'yaj so' danj ma'. Ne veé danj qui'yaj so' che'é cunudanj nij yuvij me ndo'o rá ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchi' Timoteo rihaan Pabló a

⁹ Ra'yanj ca'na' so' rej nuú 'unj nihánj ca'na' so' ni'yaj so' manj ei.

¹⁰ 'Q se tanáj síí cu'naj Demas manj, che'é se caran' doj rá so' ni'yaj so' rasuun man rihaan chumij nihánj, ne ca'anj so' chuman' Tesalónica nanj ei. Síí cu'naj Crescente ca'anj estadó Galacia, ne síí cu'naj Titó ca'anj estadó Dalmacia ei.

¹¹ Daj orún' síí cu'naj Lucas nicun' ga 'unj nihánj cuano nanj ei. Nicaj so' man síí cu'naj Marcos ca'na' so' ei. 'Q se vaa ndo'o suun qui'yaj suun 'unj, ne racuj so' manj, raj a.

¹² Ne síí cu'naj Tiquico me se ca'nej 'unj man so' ca'anj so' chuman' Efeso ei.

¹³ Tanáj 'unj se-rotó 'unj tucuá síí cu'naj Carpo síí ne chuman' Troas, ne nicaj so' man yo' ca'na' so' doj ei. Dan me se nicaj so' nij dáan 'unj do', nij yanj nuj xcuu do', ca'na' so', che'é se ra'yanj ndo'o achiin yo' manj nihánj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj ndo'o síí cu'naj Alejandro sayuun man Pabló a

¹⁴ Dan me se xa' síí cu'naj Alejandro síí 'yaj suun aga', tzaj ne qui'yaj ndo'o so' sayuun manj, ne narque síí 'nij ra'a man ní' sayuun man so' che'é sayuun qui'yaj so' manj, raj a.

¹⁵ 'Q se tadó so' gá so' se gaa nanj qui'yaj so' sayuun man so' á. 'Q se na'vej uxrá rá so' cuno yuvij se-nana ní' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa racuj Jesucristó man Pabló gaa canicun' Pabló rihaan cuese a

¹⁶ Gaa ca'anj 'unj rihaan nij síí nicaj suun qui'yaj nii, ne nuvi' a 'ó tinúú ní' racuj manj a ma'. Maan se tanáj cunudanj nij so' man orún' 'unj rihaan nij síí nicaj suun, tzaj ne na'vej raj caraa Diose cacun' xráa nij so' a mei.

¹⁷ 'Q se canicun' síí 'nij ra'a man ní' gá 'unj, ne so' me síí qui'yaj guun nucuaá 'unj natá 'unj nu' se-nana Diose cuno cunudanj nij yuvij yanj, ne tinanii so' manj rihaan sayuun noco'o,

¹⁸ ne so' me síí tinanii manj rihaan daj a se nij me rá nii qui'yaj nii manj, ne so' me síí qui'yaj cavi' sa' 'unj cayáan 'unj gá so' asa' nanj so' rej xta' ne guun chij so' rihaan chumij nihánj a. Ve'é inanj ca'mij ní' che'é so' nu' cavi' nu' ca'anj á. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumán nij tuví' Timoteo, rá nij tuví' Pabló a

¹⁹ Me rá 'unj se vaa ve'é cumán chana cu'naj Prisca do', nica' no' síí cu'naj Aquila do', nij tucuá síí cu'naj Onesiforo do' ei.

²⁰ Quináj síi cu'naj Erasto chuman' Corinto, ne síi cu'naj Tróximo me se ran' so' a. Che'é dan tanáj 'un̄j man so' chuman' Mileto nan̄j ei.

²¹ Ra'yan̄j ca'na' s̄o' nihán̄j yaj gaa ataa ca'na' yavii acoj ndo'o a. Ve'é cayáán s̄o', rá síi cu'naj Eubulo d̄o', síi cu'naj Pudente d̄o', síi cu'naj Lino d̄o', chanā cu'naj Claudia d̄o', taran' nij tinúú ní' d̄o' ei.

²² Me rá 'un̄j cayáán síi 'nij ra'a man ní' ga nimán s̄o', ne qui'yaj ndo'o Dios̄e se luj che'é nij soj a.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan síi cu'naj Titó a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Pabló, síi 'yaj suun che'é Diose, ne cune! Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol ca'anj rihaan nij yuvii narii Diose man che'é rej nari' nij so' se-tucuanj Jesucristó, ne nari' nij so' se-nana Diose nana ya, ne ve'é uxrá canoco' nij so' man Diose, qui'yaj nana ya yo' a.

² Gaa ne guun ya rá nij yuvii se vaa cayáán nij yuvii ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ndaa vaa cata' tu'va Diose asij naá ndo'o, ne xa' Diose, tzaj ne ne a'mii ne Diose ma'.

³ Gaa ne gaa quisij güii cachrón Diose, ne tihaan Diose rihaan ní se vaa ca'vee cayáán ní ga Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Danj qui'yaj so' gaa ca'ne' so' suun rihanj se vaa ca'mii natáj 'unj se-nana so', ne xa' so', tzaj ne so' me síi tinanii man ní rihaan sayuun adonj.

⁴ Dan me se qui'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan so' sij cu'naj Titó a. Amán rá so' se-nana Jesucristó nana cataj xna'anj 'unj rihaan so', ne cuyaan vaa nana amán rá ní, ne che'é dan ase vaa 'o ta'nij ro', danj vaa so' rihanj, tinuj. Me rá 'unj qui'yaj Rej ní Diose do', qui'yaj Jesucristó síi tinanii man ní rihaan sayuun do', se luj che'é so', ne gaa xej nimán so', qui'yaj roj so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cune' síi cu'naj Titó doj síi guun chij nicaj yu'unj man nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó cu'naj Creta a

⁵ Tanáj 'unj mán so' estadó Creta, che'é se vaa doj suun ataa tñnaví 'unj rej yo', ne me rá 'unj tñnaví so' suun yo' a. Dan me se me rá 'unj cune' so' doj síi guun chij nicaj yu'unj man nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj 'o 'o chuman' yo' a.

⁶ Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan so' daj gaa nij síi uun chij cune' so' á. Inañj síi nuvi' cacun' tumé do', síi nicaj raan nicá do', síi amán rá ta'níi ni'yaj man Jesucristó do', cune' so' á. Tzaj ne sese sij 'yaj cacun' ga chana do', sij tucuaá rihaan rej do', me ta'níi yo' so', ne se cune' so' man so' ma'.

⁷ Dan me se inañj síi nuvi' cacun' tumé guun síi uun chij, che'é se sij nicaj yu'unj man nij yuvii noco' man Diose me síi uun chij yo' adonj. 'Q se se ca'mii xta' nij síi uun chij ma'. Se gaa ya'aan rá nij so' ma'. Se guun xnq nij so' ma'. Se go' nij so' tuvi' nij so' ma'. Se tiha' yu'unj nij so' tuvi' nij so' che'é yan ca'neé nij so' sa'anj man tuvi' nij so' ma'.

⁸ Maan se ve'é qui'yaj nij so' ca'vej nij so' cotoj yuvii 'na' yo'ó chuman' tucua' nij so', ne rque nij so' chraa cha' nij yuvii á. Gaa niha' rá nij so' ni'yaj nij so' man yuvii 'yaj se sa', ne xcaj nij so' cuentá daj 'yaj ma'an nij so' uún á. Inañj ve'é qui'yaj nij so' rihaan tuvi' nij so' do', rihaan Diose do' a. Se guun nij so' síi 'yaj canaán se chi'ii rihaan ma'.

⁹ Raan canoco' nij so' se-nana Diose nana tucu'yón núj rihaan nij síi noco' man Diose a. Danj qui'yaj nij so', gaa ne guun nucua'j nij so' nago' nij so' se-tucuanj Diose tucuaán sa' man yo'ó nij yuvii, ne guun nucua'j nij so' tihaan nij so' rihaan nij síi tucu'yón yo'ó tucuaán ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qaráán síi cu'naj Titó chrej rihaan nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó se vaa se canoco' nij so' yo'ó tucuaán a

¹⁰ Dan me se man ndo'o síi tucuaá do', síi tu'va rma'an do', síi tiha' yu'unj do', estadó Creta, ne síi chi'ii doj rihaan yo'ó nij so' me nij síi taj se vaa no xcuún nij snó'o noco' man Jesucristó cata' ta'nga' man nij so', taj nij síi chi'ii yo' a.

¹¹ Vaa che'é ndo'o ca'ne' rá nij so' ga nana vaa danj qui'yáá so' ei. 'Q se ri' ndo'o rá que'ee nij tucua' yuvii, 'yaj nij so' gaa tucu'yón nij so' nana vaa danj nana ne nó xcuún nij so' tucu'yón nij so' nanj adonj. Ne inañj sa'anj quirj' uun nij so', rá nij so', don 'yaj chi'ii nij so' adonj.

¹² Dan me se yo'q tuvi' ma'an nij so' síi nata' se-nana ya'anj noco' nij so' ro', cataj so' se vaa xa' nij síi man Creta, tzaj ne síi ne me nij so', ne xcuu chi'ii me nij so', ne inañj síi rmií me rá caraa rque uun me nij so', taj ma'an tuvi' nij so' ni'yaj so' man nij so' a.

¹³ Ne dan me se ya uxrá cataj so' che'é nij tuvi' so' ei. Che'é dan sca' inañj cataj xna'anj so' che'é se-cacun' nij so' rihaan nij so', gaa ne ca'vee canicaj nij so' canoco' nij so' se-tucuanj ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne gaa sa' nij so' ei.

¹⁴ Dan me se danj qui'yáá so', gaa ne se gaa nanj xcaj nij so' cuentá che'é nij cuentó uun nanó nij yuvii israelitá ei. Ne se cuno nij so' se vaa taj nij yuvii na'vej rá canoco' man Diose man rihaan chumi' nihánj rihaan nij so' ma'. Sese xcaj nij so' cuentá a'mii yuvii uún, ne tanáj nij so' tucuaán ya nanj adonj.

¹⁵ Dan me se yuvii vaa sa' nimán, tzaj ne sa' vaa cunudanj rasuun rihaan nij so', ne xa' yuvii vaa chi'ii nimán, tzaj ne daj a rasuun ruvi' ni'yaj nij síi chi'ii síi na'vej rá cuchuman rá ni'yaj man Jesucristó ro', chi'ii vaa taran' rasuun rihaan nij so' nanj adonj.

¹⁶ Ne ne'en nij so' man Diose, taj ma'an nij so', tzaj ne ni'yaj ní' se vaa 'yaj nij so', ne xcaj ní' cuentá se vaa ne ne'en uxrá nij so' man

Diose a ma'. Tananj síi chí'ij me nij so', ne síi ne uno me nij so', ne taj vaj a doj suun sa' ne ne'en nij so' qui'yaj suun nij so' man adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj che'é tucuáán cuchruj síi cu'naj Titó che'é nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

¹ Ne ma'an so' me se tucu'yón so' nu' nana sca' achiin man nij so' á.

² Cataj xna'anj so' rihaan nij chíi nga se vaa se guun xno' nij so' ma'. Gaa ni'yanj nij so' á. Xcaj nij so' cuentá daj qui'yaj nij so' á. Yo'ó cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' man Diöse, ne gaa 'ee rá nij so' tuvi' nij so', ne daj chíhaa' mij se ca'ne' rá nij so' ga se-tucuanj Jesucristó che'é sayuun ma'.

³ Dan me se ve'é danj ve'é ndo'o qui'yaj nij chana' chij uún, gaa ne ca'vee xcaj yuvi' cuentá se vaa chana' sa' noco' uxrá man Diöse me nij no', guun rá nij yuvi' a. Se quinanó nij chana' chij cuentó ne che'é tuvi' nij no' ma'. Se gaa niha' rá nij no' co'ó ndo'o nij no' na vinó ma'. Tananj guun nij no' chana' ve'é tucu'yón man tuvi'.

⁴ Gaa ne ca'vee nago' no' chrej sa' man nij chana' ta'aj se vaa gaa 'ee rá nij chana' ta'aj nica' no' do', ta'níi no' do' a.

⁵ Ne ve'é cutumé nij chana' ta'aj daj qui'yaj ma'an nij no' do', inanj nica' no' cotoj ga' no' do', ve'é cutumé nij no' ve' tucuá nij no' do' á. Ne chana' sa' guun nij no', ne ve'é cunó nij no' rihaan nica' nij no' á. Danj qui'yaj nij no', cataj chana' chij rihaan nij no', gaa ne se gaa nanj ca'mii yuvi' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó nana' nij che'é se-nana' Diöse a.

⁶ Ne nago' so' chrej nucua' man nij síi tachruu' uún se vaa xcaj nij so' cuentá daj gaa qui'yaj nij so' á.

⁷ Ne ma'an so' ro', ve'é qui'yaj suun so' nu' suun sa', ne quene'en nij tinúu' ní' daj 'yáá so', gaa ne cuya' qui'yaj nij so' ga so' á. Inanj tucuáán sca' tucu'yón so' á. Ne guún so' 'o' síi ni'yanj a'mii a.

⁸ Inanj nana' sa' ca'mii so' á. Gaa ne guun na'aj nij síi taj ri'yunj man ní' che'é se se ca'vee ca'mii nij so' nana' nij che'é ní' a.

⁹ Ne cataj xna'anj so' rihaan nij mozó se vaa ve'é cunó nij mozó rihaan se-ru'vee mozó, ne qui'yaj suun nij mozó nu' suun ca'ne' nij ru'vee rihaan nij so' á. Ne qui'yaj mozó guun niha' rá se-ru'vee mozó ni'yaj so' man mozó yo' á. Se ca'mii cunu' mozó ga se-ru'vee mozó ma'.

¹⁰ Se qui'yaj ituu' mozó si'yaj se-ru'vee mozó ma'. Tananj ve'é qui'yaj mozó, ne xcaj se-ru'vee mozó cuentá se vaa ca'vee gaa nucua' rá ru'vee man mozó se vaa me ma'an rasuun qui'yaj mozó, gaa ne ve'é inanj ca'mii yuvi' che'é tucuáán tucu'yón

ní' tucuáán che'é Diöse síi tinanii man ní' rihaan sayuun adonj.

¹¹ Dan me se aj xcaj ní' cuentá se vaa qui'yaj ndo'o Diöse se luj che'é cunudan' yuvi', se vaa ca'vee quinanii cunudan' nij yuvi' rihaan chrej chí'ij uun chij nimán nij yuvi',

¹² ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa no' xcuún ní' ca'ne' rá ní' ga rasuun na'vej rá Diöse qui'yaj ní' a. Ne se qui'yaj ní' inanj se vaa me rá nee man ní' qui'yaj yo' ma'. 'Q se xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní', ne tucuáán nica' qui'yaj ní', ne qui'yaj ní' inanj se vaa me rá Diöse qui'yaj ní' gaa yaj ne ní' rihaan chumii nihánj cuano' á.

¹³ Ne na'v'ij ndo'o ní' ca'na' uún Jesucristó síi tinanii man ní' rihaan sayuun, ne dan me se guun niha' uxrá rá ní' che'é se guun ya' rá ní' se vaa ca'ng' uún so' a. Ne xa' so', tzaj ne quene'en ní' se vaa ve'é uxrá vaa so', ne Diöse uun chij ndo'o me ya' so' adonj.

¹⁴ Ne so' me síi ca'neé nimán caví' che'é ní', che'é rej ca'vee ca'ne' rá ní' ga me ma'an tucuáán chí'ij canoco' ní' gaa rque, ne ca'vee cunqu' sa' ní', ne guun ní' yuvi' noco' man orún' so', ne guun niha' ndo'o rá ní' qui'yaj suun ní' suun sa' adonj.

¹⁵ Nana' nihánj me chrej sa' ya' nago' so' rihaan nij tinúu' ní', ne sca' ndo'o ca'mii so', ca'ne' so' suun rihaan nij so', gaa ne ca'ne' rá nij so' ga se chí'ij á. Ne danj qui'yáá so' do', danj ca'mii so' do', gaa ne daj chíhaa' mij se guun cataj yuvi' se vaa taj yu'vee nó so' do', nana' a'mii so' do' a.

3

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj ní' rihaan yuvi' che'é se tinanii Diöse man ní' rihaan sayuun a

¹ Cataj uún so' rihaan nij yuvi' se vaa cara' cochroj nij yuvi' rihaan nij síi nicaj suun, ne cunó nij yuvi' rihaan nij so' á. Ca'vej nij yuvi' qui'yaj suun nij yuvi' suun a'ne' nij síi nicaj suun rihaan nij so', ne me ma'an suun sa' qui'yaj suun nij so' á.

² Se ca'mii chí'ij nij so' ni'yaj nij so' tuvi' nij so' ma'. Se cunu' nij so' ga tuvi' nij so' ma'. Ma'an se ve'é inanj qui'yaj nij so', ne nica' ndo'o ca'mii nij so' rihaan cunudan' yuvi' a.

³ Dan me se asij rque, ne síi ni'yon rma'an me ma'an ní', ne ne cunó ní' rihaan tuvi' ní', ne canoco' ní' tucuáán tiha' yu'unj, ne qui'yaj ní' náá guun se vaa guun rá ní' qui'yaj ní' a. Dan me se qui' me rá ní' ni'yaj ní' tuvi' ní', ne guun xcoj ruvaa rá ní' ni'yaj ní' tuvi' ní', ne quitáá ri'yunj tuvi' ní' ni'yaj nij so' man ní', ne nachri' ní' man tuvi' ní' a.

⁴ Tzaj ne gaa xcaj ní' cuentá che'é Diöse síi tinanii man ní' rihaan sayuun, se vaa so' me síi me rá racuj man ní', gaa ne dan me se

quene'en ní' se vaa cunuu 'eë rá so' man ní' a.

⁵ Dan me se tinanii Dioso man ní' rihaan chrej chí'ij unun chíj nimán ní' ei. Nuveé che'e se sa' qui'yaj ma'an ní' me tinanii Dioso man ní' rihaan sayuun ma'. Maan se cunuu 'eë rá ma'an Dioso quene'en so' man ní', ne rqué Dioso Nimán Dioso rihaan ní', don cunuu naca nimán ní' ne cunuu sa' nimán ní' adonj.

⁶ Dan me se maan che'é Jesucristó síí tinanii man ní' rihaan sayuun me qui'yaj ndo'o Dioso se luj rihaan ní', ne ndaa ayuu rma'an se luj, qui'yaj so' ei.

⁷ Se luj qui'yaj so' me se tinavij so' cacun' xráá ní', ne cunuu sa' ní', qui'yaj so', ne maan che'é dan ca'anj ní' cayáán ní' ga so' nu' cavii nu' ca'anj ndaa vaa me rá ya ní' ei.

⁸ Ya uxrá vaa nu' nana nihánj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij yuvii 'yaj unu' nij síí cuchumán rá ni'yaj man Dioso a

Ne me rá 'unj sca' ca'mii so' nu' nana nihánj rihaan nij yuvii amán rá ni'yaj man Dioso, che'é rej xcaj nij so' cuentá se vaa no xcúún nij so' qui'yaj suun nij so' suun sa' inanj á. Sese danj qui'yaj nij so', ne sij vaa sa' me nij so', ne cavii sa' doj yuvii, qui'yaj nij so' adonj.

⁹ Tzaj ne se canó tuví' so' ga yuvii mei. Síí ni'yon me síí 'yaj danj chuguanj. Se nanó rá so' che'é xii so' gaa naá daj sij me nij so' ma'. Se canó tuví' so' che'é se-tucuanj Moisés mei. 'O se qui'yaj rma'an danj nanj ei. Taj cuentá ní' 'ya' danj ma'.

¹⁰ Sese vaa 'o síí 'yaj unu' ndo'o yuvii, ne cataj xna'anj so' rihaan so' se vaa ca'ne' rá so' ga suun 'yaj unu' yuvii a. Ndaa vij ca'mii so' rihaan so', ne sese se ca'vej rá so' cunó so', ne ca'anj yanij so' rihaan so' ei.

¹¹ 'O se xa' síí 'yaj unu' yuvii, tzaj ne aj tanáj so' tucuaán ya, ne tumé so' cacun' ei. Ne maan che'é cacun' atá so' 'yaj tananj yuun che'e ri' so' nanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun a'ne' síí cu'naj Pabló rihaan síí cu'naj Titó a

¹² Ca'nej 'unj man síí cu'naj Artemas cuchí' so' rihaan so', ne sese se ca'vee cuchí' so', ne ca'nej 'unj man síí cu'naj Tíquico a. Asa' cuchí' so' rihaan so', ne ra'yanj cuchí' so' chuman' Nicópolis, gaa ne narj' tuví' ní' ei. 'O se guun rá 'unj cayáán 'unj chuman' yo' yavii acoj ndo'o adonj.

¹³ Raçuuj so' man síí cu'naj Zenas licenciado síí a'mii che'é yuvii rihaan cuesé do', man síí cu'naj Apolos do', qui'yaj chuvii roj so' ca'anj roj so' ei. Taj se cachiin man roj so', qui'yáá so' ma'. 'O se me ma'an rasuun achiin man roj so', ne go' so' ei.

¹⁴ Ne me rá 'unj narj' yo'ó nij tinúú ní' qui'yaj suun ndo'o nij so' suun sa' che'é tuví' nij so' síí achiin ya rasuun man uún

chuguanj. Se taj, ne taj se gún' man nij so' ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumán nij tuví' Titó, rá nij tuví' síí cu'naj Pabló a

¹⁵ Me rá cunudanj nij yuvii yanj ga 'unj cuano se vaa ve'é cayáán so' ei. Ne cataj so' rihaan nij síí 'eë rá man ní' nij síí noco' man Dioso se vaa ve'é cumán cunudanj nij so' ei. Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Dioso se luj che'é cunudanj nij soj ndaa cayuu rma'an se luj qui'yaj Dioso ei.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan síi cu'naj Filemoó a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Pabló síi 'nij taga' cuano che'é se nocó' 'unj man Jesucristó, ne nicun' tinúú ní' Timoteo ga 'unj cuano, ne dan me se 'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan so' sij cu'naj Filemoó a. 'Ee rá 'unj mán so', ne tuví' ní' síi 'yaj suun ga 'unj me so',

² ne veé danj vaa uún nu' nij síi nocó' man Diose nuu chre' tucuá so' do', ra'vij ní' chana cu'naj Apia do', síi cu'naj Arquipo síi yo'ó rquee che'é suun 'yaj suun ní' do', nu' rihaan nij so' 'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan nij soj ei.

³ Me rá 'unj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é nij soj, ne gaa xej nimán nij soj, qui'yaj roj so', raj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' Pabló graciá rihaan Diose che'é síi cu'naj Filemoó che'é se canoco' sa' síi cu'naj Filemoó man Diose a

⁴ Daj a güii gaa tanañ nanj achúin ni'yáá 'unj rihaan Diose, achúin ni'yáá 'unj che'é so', ne nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é so' ei.

⁵ Danj 'yáá 'unj, che'é se ca'na' nana rihanj se vaa amán ndo'o rá so' ni'yaj so' man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne 'ee ndo'o rá so' man cunudanj nij síi sa' nocó' man so' vaa cunó 'unj ei.

⁶ Dan me se che'é se aj canocó' so' se-tucuanj Jesucristó ga yo'ó nij tinúú ní', ne che'é dan achúin ni'yáá 'unj se vaa ca'vee xcax yo'ó nij so' cuentá che'é nu' se sa' nicaj nij tinuj nij soj qui'yáá so', gaa ne ca'vee cavii sa' doj Jesucristó qui'yaj taran' nij soj a.

⁷ 'O se guun niha' uxrá rá 'unj, ne nari' nucuj nimán 'unj, che'é se 'ee rá so' man tinúú so' ne nuu cuj rá nij síi sa' nocó' man Diose 'yáá so', tinuj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá Pabló ve'é nacaj uún síi cu'naj Filemoó man síi cu'naj Onésimo a

⁸ Nda' se uun chij ndo'o 'unj ne ca'vee ca'ne' 'unj suun rihaan so' qui'yáá so' ndaa vaa suun qui'yáá so', tzaj ne taj ma'.

⁹ Maan se ve'é rquee 'unj mán so' qui'yáá so' ndaa vaa xcúún so' qui'yáá so' ei. 'Unj sij cu'naj Pabló nihánj me se aj chii nga mej ne 'nij 'unj taga' cuano che'é se nocó' 'unj man Jesucristó ei. 'O se ne'én 'unj se vaa

'o 'ee rá so' tinúú so', ne che'é dan cachinj ni'yáá 'unj doj rihaan so'

¹⁰ che'é síi cu'naj Onésimo a. Dan me se ase vaa 'o ta'nij ro', danj vaa so' rihanj cuano, che'é se gaa 'nij 'unj taga', ne cataj xna'anj 'unj rihaan so' che'é Jesucristó, ne guun che'é so' canoco' so' man Jesucristó nanj adonj.

¹¹ Dan me se asij rquee doj me se taj se gún' a doj man so' rihaan so' ma'. Tzaj ne cuano nihánj me se cunuu sa' so', ne vaa se guun so' rihaan ní' cuano ei.

¹² Dan me se aj ca'néé 'unj man so' cuchí' uún so' rihaan so', ne ne'én so' se vaa 'ee uxrá raj man so' adonj.

¹³ Ne guun rá 'unj nayon so' rihaan so' quinaj so' nihánj rej 'nij 'unj taga' nihánj che'é se-nana Jesucristó nana sa', ne qui'yaj suun so' rihaan 'unj nihánj che'é so', raj ei.

¹⁴ Tzaj ne ne ca'vej rá 'unj quinaj so' rej nihánj, che'é se ndaa tu'va ma'an yá so' cavii, gaa ne quinaj so', raj ei. 'O se ne guun raj qui'yaj fuerzá mán so' qui'yáá so' se ndo'o che'ej ma'. Maan se inanj se rii nimán ma'an so' qui'yáá so' se ndo'o yo' che'ej, raj ei.

¹⁵ Dan me se maan che'é rej ca'vee cayáan so' ga so' nu' cavii nu' ca'anj ro', che'é dan ca'anj yanj so' doj rihaan so' doj güii ei.

¹⁶ Tzaj ne yaj me se se guun so' mozó uun rihaan so' nu' cavii nu' ca'anj yaj a ma'. Tanañ a sa' doj gaa so' rihaan yo'ó nij mozó rihaan so', ne 'o tinúú ní' síi 'ee rá ní' man guun so' ei. 'O se 'ee uxrá raj man so', ne táá a so', ne doj a gaa 'ee rá ma'an so' man so' a ei. 'O se sij 'yaj suun rihaan so' me so' rihaan chumii nihánj, ne sij nocó' man síi 'nij ra'a man ní' me uún so', ne doj a gaa ya rá so' man so' ei.

¹⁷ Dan me se sese tinuj ya ní', ne ve'é na'mii sa' so' ga so', ne daj se uun rá so' ne'én so' manj ro', danj guun rá so' quene'én so' man so' ei.

¹⁸ Ne sese qui'yaj chí'ii so' mán so' do', sese vaa xcúún qui'yaj so' rihaan so' do', ne ma'an 'unj naru'vee rihaan so' se vaa qui'yaj xcúún so' ei.

¹⁹ Ma'anj ra'aj sij cu'naj Pabló cachronj nana nihánj se vaa naru'vee 'unj cunudanj se vaa qui'yaj xcúún so' rihaan so' ei. Veé danj vaa xcúún rihaan so' do', tzaj ne taj che'é cataj xna'anj 'unj rihaan so' se vaa vaa xcúún rihaan ma'an so' se vaa quiniini so' rihaan sayuun nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj ma'anj gaa natá' 'unj se-nana Jesucristó rihaan so' ma'.

²⁰ Dan me se me inanj rá 'unj qui'yáá so' se ndo'o che'ej, che'é se sij nocó' man síi 'nij ra'a man ní' me ní', tinuj. 'O se ndaa cunuu cuj rá 'unj, qui'yáá so' che'é Jesucristó ei.

²¹ Dan me se gaa cachrón 'unj nana nihánj, ne nucuj rá 'unj mán so' se vaa qui'yáá

sə' nʉ' nihánj, ne ndaa doj a qui'yáa so' rihaan se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan so' chuguanj.

²² Ne me rá 'unj naqui'yaj chuvíi so' ve' cané 'unj doj ga so' á. 'Q se guun ya raj se vaa che'é se cachíin ni'yaj soj rihaan Diose che'ej ro', che'é dan racuíj Diose manj cuchij rihaan soj, raj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa me rá nij tuvi' Pabló se vaa ve'é cayáán síi cu'naj Filemoó a

²³ Me rá síi cu'naj Epafra se vaa ve'é cayáán so' á. 'Nij so' taga' ga 'unj, che'é se sij noco' man Jesucristó me so' a.

²⁴ Ne síi cu'naj Marcos do', síi cu'naj Aristarco do', síi cu'naj Demas do', síi cu'naj Lucas do', me rá uún se vaa ve'é cayáán so' a. Taran' nij so' me síi 'yaj suun ga 'unj adonj.

²⁵ Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é nimán nij soj adonj.

**Nihánj me 'o yanj cartá
qui'yaj yo'o so' ca'néé so'
rihaan nij yuvií israelitá
noco' man Diose a**

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa ta'núí Diose síí cu'naj Jesucristó a

¹ Nata' uxrá Diose se-nana Diose rihaan nij síí nata' se-nana Diose gaa naá, ne nata' nij so' nana yo' rihaan xii ní' nij síí cumán gaa naá a. Dan me se do' do' cataj xna'anj Diose se-nana so' rihaan nij síí nata' yo', ne ino vaa qui'yaj Diose ga 'o 'o nij so', gaa cataj xna'anj Diose se-nana Diose rihaan 'o 'o nij so' a.

² Tzaj ne yaj gaa nichrun' ca'anj ni'ya chumií nihánj me se cataj xna'anj ma'an ya ta'núí Diose se-nana Diose rihaan ní', qui'yaj Diose, ne ta'núí Diose me se so' me síí cune' Diose man se vaa guun chij so' rihaan cunudanj rasuun vaa güii, ne so' me síí qui'yaj cunudanj chumií, qui'yaj Diose ei.

³ Ne ase vaa ma'an Diose ro', danj vaa so' chuguanj. Dan me se ni'yaj ní' man so', ne xcax ya ní' cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa Diose, ne xcax ya ní' cuentá daj vaa ma'an Diose ei. Ne che'é se sij nucuañ ndo'o me so' ro', che'é dan maan nana avii uun tu'va so', ne 'o mán chre' nu' rasuun, ne se quiri' a 'o rasuun qui'yaj so' ma'. Che'é dan tinavij so' cacun' tumé ní', gaa ne ca'anj cayáán so' rej xta' ndo'o rej x'nuj Diose, ne rej nuva' Diose yáán so' cuano ei.

⁴ Dan me se guun so' síí sa' doj rihaan nij se-mozó Diose, ne noco'o uxrá doj vaa suun ata' so' rihaan suun ata' taran' nij se-mozó Diose nanj chuguanj.

⁵ 'O se aj ne'en soj nana nihánj nana ca'mii Diose che'é ta'núí so' a:

—Ta'núj mé so' á. Cuaño nihánj me se quene'en yuvií se vaa ta'núj mé so', qui'yaj a. —Danj ca'mii Diose che'é ta'núí Diose, tzaj ne nuveé rihaan se-mozó Diose ca'mii Diose nana vaa danj ma'.

Ne nihánj me nana ca'mii Diose che'é ta'núí Diose, cataj Diose:

—Guún 'unj rej so', ne guun so' ta'núj a —cataj uún Diose che'é ta'núí Diose a. Tzaj ne ne ca'mii so' nana vaa danj che'é se-mozó so' ma'. Maan che'é ta'núí so' ca'mii so' nana yo' adonj.

⁶ Dan me se so' me síí guun síí chava' rihaan taran' ní' sij noco' man Diose a. Ne danj Diose taj se vaa asa' ca'na' uún so' rej cumán taran' nij yuvií gaa i'na' rihaan chumií nihánj qui'yaj Diose, ne quina'vij taran' nij se-mozó Diose rihaan so', taj danj Diose a.

⁷ Ne a'mii uún danj Diose che'é nij se-mozó Diose, taj yo' se vaa nana uún do', nda' rá se vaa daa ya'an do', vaa se-mozó Diose, qui'yaj Diose a.

⁸ Tzaj ne vaa doj nana nó rihaan danj Diose nana a'mii rihaan ma'an ta'núí Diose, ne nana yo' taj: “Diose mé so', ne quirií ta'ngá' so' nu' cavii nu' ca'anj, ne nicá gaa rá so' nicañ yu'unj so' man yuvií nu' cavii nu' ca'anj a.

⁹ Niha' inanñ rá so' canocó' so' chrej sa', tzaj ne nachri' uxrá so' chrej chí'ij ei. Che'é dan Diose síí uun chij rihaan so' ro', cune' so' mán so', se vaa cavii sa' so' doj rihaan nij tuví' so' a', taj danj Diose a.

¹⁰ Ne taj uún danj Diose: “Asij guun che'e chumií nihánj, ne so' me síí cune' man chumií nihánj, Señor. Ne ma'an so' ra'a yá so' qui'yáá so' nu' se man rej xta' adonj.

¹¹ Ne vaa güii, ne quinavij nu' nihánj, tzaj ne daj chihaa mój se quinavii so' ma'. Dan me se ase vaa yatzíj nga ro', danj gaa nu' chumií nihánj do', nu' rej xta' do' ei.

¹² Ne ase vaa yatzíj ro', danj gaa narumii so' man roj yo', ne guun ino roj yo', qui'yáá so' ei. Tzaj ne se cunuun ino ma'an so' ma'. 'O veé danj gaa so', ne daj chihaa mój se cavii so' man chuguanj”, taj uún danj Diose che'é ma'an ta'núí Diose a.

¹³ Ne ca'mii uún Diose rihaan ta'núí Diose, cataj so':

—Cayáán so' rej x'núú 'unj rej nuva' 'unj, ne qui'yaj canaán 'unj rihaan nij síí taj ri'yunñ mán so', ne quirií ta'ngá' so' rihaan nij so' a —cataj Diose rihaan ta'núí Diose a. Tzaj ne a 'o rihaan se-mozó so' ne ca'mii so' danj ma'.

¹⁴ Dan me se xa' nij se-mozó Diose, tzaj ne nana uun me nij so' a. 'Yaj suun nij so' rihaan Diose, ne ca'néé Diose man nij so' qui'yaj suun nij so' rihaan ní' sij cavii sa' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei. Ne sa' doj vaa ta'núí Diose rihaan nij se-mozó Diose nanj chuguanj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún uxrá ní' cunó ní' se-nana Jesucristó a

¹ Che'é dan doj a nó xcuún ní' cunó sa' ní' nana aj nari' ní' ei. Sese se qui'yaj ní' danj, ne do' do' tanáj ní' chrej sa' yo', ne quinij ní' xrej Diose, ne ca'anj ni'ya ní' gaa nanj chuguanj.

² 'O se ya uxrá vaa se-nana Diose nana cataj xna'anj nij se-mozó Diose rihaan síí cu'naj Moisés gaa naá ei. Tzaj ne nij yuvií me se ne cunó nij so' nana yo' ma'. Tzaj ne nicá ya qui'yaj Diose sayuun man 'o 'o nij yuvií ne cunó nana yo' chuguanj.

³ Che'é dan, asa' ca'vee quinanií ma'an ní' rihaan sayuun, sese se xcax sa' ní' cuentá

che'é chrej sa' chrej qui'yaj naca Diose quinani' ní' rihaan sayuun, rá soj ga. Dan me se asino ma'an sí' 'nij ra'a man ní' me sí' cuchruj chrej sa' yo', gaa ne nij sí' cuno nana ca'mii so' ro', cataj xna'anj nij so' se-nana so' nana sa' yo' rihaan ní', ne nari' sa' ní' nana yo', qui'yaj nij so' ei.

⁴ Ne qui'yaj ndo'o ma'an Diose suun sa' nocgo ni'yaj yuvi, ne rque ndo'o so' Nimán so' cunuú nimán yuvi adonj. Danj inanj guun rá Diose qui'yaj Diose, che'é se guun rá so' cuno ní' se-nana sí' 'nij ra'a man ní' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nu' se vaa quiran' Jesucristó che'é ní' a

⁵ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é güi guun chij Diose rihaan chumi' nihánj a. Ne ne cuné' Diose man nij se-mozó Diose se vaa quirii ta'nga' nij so' rihaan chumi' nihánj ma'.

⁶ Maan se vaa nana no rihaan danj Diose nana ca'mii yo'o so' rihaan Diose, ne cataj so' se vaa: "Taj yu'vee nó a doj yuvi ma'. Me che'é nu' uxrá rá so' man yuvi ga. Taj yu'vee nó a 'ó ta'nii yuvi ma'. Me che'é nuu 'ee rá so' man nij so' ga.

⁷ Tzaj ne sji noco' doj tzin' me nij yuvi rihaan nij se-mozó so', qui'yáa so' chuguanj. Gaa ne ve'é uxrá cavi sa' nij yuvi, ne ve'é uxrá ca'mii nii che'é nij yuvi, qui'yáa so' asanj.

⁸ Ne quirii ta'nga' nij yuvi rihaan cunudanj rasuun, qui'yáa so' uún asanj", taj nana no rihaan danj Diose yo' a. Ne dan me se ya quirii ta'nga' nij yuvi rihaan cunudanj rasuun adonj. Tzaj ne ne'en ní' se vaa yaj me se ataa quirii ta'nga' nij yuvi rihaan cunudanj rasuun a.

⁹ Tzaj ne ni'yaj ní' man Jesucristó, ne nda' se ya ya sji noco' doj guun so' rihaan nij se-mozó Diose rque doj yo', tzaj ne yaj me se aj guun chij ndo'o so', ne ve'é ndo'o a'mii nii che'é so', qui'yaj Diose a. Ne danj cavi sa' so', che'é se cavi' so' a. 'Q se sese ne cavi' so', ne ne ca'vee nayon so' rihaan cunudanj ní' a ma'. Tzaj ne yaj me se qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é ní' se vaa nayón Jesucristó rihaan ní' nanj adonj.

¹⁰ Dan me se Diose me sí' qui'yaj nu' rasuun che'é ma'an inanj so' chuguanj. Dan me se vaa güi, ne nucu' ndo'o nij ta'nii Diose rihaan Diose rej xta', qui'yaj Diose, ne Jesucristó me sí' narqué chrej sa' canoco' nij ta'nii Diose, ne quinani' nij so' rihaan sayuun, ne cavi sa' nij so' chuguanj. Che'é dan vaa che'é quiran' Jesucristó sayuun rihaan yo'óo nihánj qui'yaj Diose, ne maan che'é se quiran' Jesucristó sayuun ro', ne che'é dan me guun chij ndo'o so' ne ne achiin cavi sa' nu' so', qui'yaj Diose nanj ei.

¹¹ Dan me se ta'nij Diose me Jesucristó, ne ta'nij Diose me ní' yuvi cunuú sa' rihaan Diose che'é Jesucristó, ne che'é dan ne guun na'aj Jesucristó cataj so' se vaa tinúú so' do', ra'vij so' do', me ní' ma'.

¹² Dan me se cataj so': "Nata' 'unj rihaan nij tinúj che'é so', ne ve'é cachraj chra' che'é so' asa' cunuú chre' núj rihaan so' a", cataj so', ca'mii so' nana no rihaan danj Diose a.

¹³ Ne ca'mii uún so', cataj so': "Gaa nucuaj raj ni'yaj 'unj man Diose adonj", taj so' a. Ne guun che'e uún so', cataj so': "Ni'yaj soj manj ga nij ta'nii Diose sí' rque Diose manj vij", taj uún Jesucristó a. Dan me se nu' nana nihánj me nana ca'mii Jesucristó che'é ní' sji tinúú Jesucristó do', ra'vij Jesucristó do', nana no rihaan danj Diose adonj.

¹⁴ Dan me se che'é se vaa nee vaa cúu vaa ton vaa man ní' sji ta'nii Diose ro', che'é dan ase vaa ma'an ní' ro', danj gaa guee Jesucristó, ne ca'na' so', ne cavi' so' a. Ne gaa cavi' so' me se qui'yaj canaan so' rihaan sí' 'yaj avi' ní' a. Dan me se sí' chree me sí' 'yaj avi' ní', ne Jesucristó me sí' ca'vee qui'yaj canaan che'é yan cavi' so' ei.

¹⁵ Ne guun nucuaj so' nacaj so' man ní' sji chéé rihaan cacun', ne gaa rque me se ndaa chéé chu'vi' cavi' rma'an ní' che'é se inanj cacun' qui'yaj ní' chuguanj. Tzaj ne che'é se vaa cavi' Jesucristó che'é ní', che'é dan güéj sayuun yo' xráa ní' ne sí' chéé ma'an me ní' ei.

¹⁶ 'Q se ne ca'na' Jesucristó tinanii so' man nij se-mozó Diose rihaan sayuun ma'. Maan se ca'na' so' tinanii so' man ní' ta'nij ta'nij si'no sí' cu'naj Abraham sí' cane gaa naá rihaan sayuun adonj.

¹⁷ Che'é dan me naqui'yaj so' man so', ne nda' rá se vaa guee nij tinúú ya so' ro', vaa so' adonj. Danj qui'yaj so' che'é rej ca'vee cunuú 'ee rá so' man ní', ne guun so' xrej atá suun nocgo doj rihaan Diose che'é ní', ne guun nucuaj rá ní' ni'yaj ní' man so', ne tinavij so' cacun' tumé ní' sji noco' man Diose adonj.

¹⁸ 'Q se che'é se quiran' ma'an ya so' sayuun se vaa guun rá sí' chree caxrii sí' chree chrej chi'ii rque so' ro', che'é dan guun nucuaj so' racuij so' man ní' asa' guun rá sí' chree caxrii sí' chree chrej chi'ii rque ma'an ní' adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa Jesucristó rihaan sí' cu'naj Moisés sí' cane gaa naá a

¹ Dan me se sji sa' me soj rihaan Diose, tinuj, nocoj. Ne nacúun Diose sí' nicun' xta' man soj se vaa cavi sa' soj ga so' adonj. Che'é dan xcax soj cuentá che'é Jesucristó, ne sji ca'neé Diose rihaan ní' me so', ne cataj

xna'anj so' rihaan ní' nanā ya che'é Diose, ne ase vaa xrej atá suun nocoo doj vaa uún so', tinavij ya so' cacun' tumé ní' rihaan Diose ei. Inañj danj vaa nanā noco' ní' nanj ei.

² Ne ve'é 'yaj suun Jesucristó nu' suun ca'ne' Diose rihaan so', nda' rá se vaa ve'é qui'yaj suun síi cu'naj Moisés nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' qui'yaj suun so' che'é nij yuvij noco' man Diose adonj.

³ Dan me se xcaj sa' ní' cuentá che'é Jesucristó ei. 'O se sa' uxrá doj vaa so' rihaan síi cu'naj Moisés yo' nanj chuguanj. Dan me se ne'en soj se vaa doj yu'vee nó síi cune' ve' rihaan ma'an ve' yo' ei. Ne ase vaa síi cune' ve' vaa Jesucristó, ne cavii sa' taran' ní' ga Diose, qui'yaj so', ne ase vaa ve' yo' vaa ní' do', vaa síi cu'naj Moisés do', nanj ei.

⁴ Dan me se vaa 'o ya múj síi 'yaj daj a nij ve' ei. Tzaj ne orún' Diose me síi qui'yaj daj a rasuun nanj ei.

⁵ Ne síi cu'naj Moisés me se ve'é ya qui'yaj suun so' nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' adonj. Tzaj ne nanj mozó me so' rihaan nij yuvij narii Diose, ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvij che'é nij nanā nata' Diose rihaan nij yuvij rej rihaan nij yuvij adonj.

⁶ Tzaj ne Jesucristó me se nuveé mozó me so' ma'. Tananj ta'nii síi tucua ya ve' me so' ei. Ne veé danj 'yaj suun so' nu' suun vaa rihaan so' rá ve', ne dan me se ma'an ya ní' me ve' yo', sese yo'o guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní', qui'yaj Diose, ne sese guun niha' rá ní' cataj xna'anj ní' rihaan tuvi' ní', ne sese se cucu'vi' ní' canoco' ní' man Diose ei.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa se gaa nichraj nimán ní' ni'yaj ní' Diose a

⁷ Che'é dan cuno ní' nanā nihánj nanā ca'mii Nimán Diose á: "Cuan' ro', sese ya cuno soj nanā ca'mii Diose,

⁸ ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj ndaa rá se vaa qui'yaj nij síi cumán gaa naá gaa cachée nij so' rej tacaan a. Dan me se cunu' nij so' ga Diose, ne guun rá nij so' xcaj nij so' cuentá sese ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' a.

⁹ Veé danj qui'yaj xii soj nij síi cumán gaa naá rihaan Diose, ne quene'en nij so' nu' nij suun sa' nocoo qui'yaj suun 'unj che'é nij so'

¹⁰ vij chihaa ya yo' a. Che'é dan ca'maan raj ni'yaj 'unj man nij so', ne cataj 'unj se vaa ne ne'en uxrá nij so' a ma'. 'O se ne quene'en uxrá nij so' daj qui'yaj nij so' canoco' nij so' manj a ma'.

¹¹ Dan me se ca'maan raj, ne guun ya raj daj quirán' nij so', ne yo'o cataj 'unj se vaa daj chihaa mój se quinaránj ya rá nij so' ga 'unj a man chuguanj", taj nanā ca'mii Nimán Diose a.

¹² Dan me se cutumé uxrá soj man soj se gaa nanj gaa quiij nimán yo'o tuvi' soj cataj so' se vaa taj vaj Diose, man tinuj, man nocoj. Dan me se se gaa nanj tanáj xco yo'o tuvi' soj man Diose síi vaa i'na' ya ma'.

¹³ Cuanó nihánj me se nago' soj chrej nucuj man tinúú soj daj a güii gaa vaa ya'núj rihaan soj ei. Danj qui'yaj soj, se gaa nanj guun nichraj rá tinúú soj qui'yaj nanā ne chi'ii a.

¹⁴ 'O se yaj me se guun ní' síi cavii sa' ga Jesucristó, ne cavii sa' ya ní' ga so' sese yo'o cuchuman rá ní' cuno ní' nanā ya, ndaa vaa qui'yaj ní' gaa guun che'e ní' canoco' ní' man Jesucristó chuguanj.

¹⁵ Dan me se danj Diose taj: "Cuan' ro', sese ya cuno soj nanā ca'mii Diose, ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj nda' rá se vaa qui'yaj nij síi cumán gaa naá a. Dan me se cunu' nij so' ga Diose a", taj danj Diose a.

¹⁶ Ne me síi ne ca'vej rá cuno se-nanā Diose, ne cunu' nij so' ga Diose, rá soj ga. Ne taran' nij síi cavii Egipto ga síi cu'naj Moisés me nij so' chuguanj. Veé ya nij so' ei.

¹⁷ Ne me síi me ca'maan rá Diose ni'yaj Diose rque vij chihaa ya yo', rá soj ga. Ne sij ca'maan rá Diose ni'yaj Diose me nij síi qui'yaj cacun', ne cavi' nij so' rihaan yo'óo tacaan a.

¹⁸ Ne me rihaan nij síi cataj Diose se vaa daj chihaa mój se cachén nij so' naraan rá nij so' ga Diose, rá soj ga. Rihaan nij síi ne ca'vej rá cuno rihaan so' me yo' na'. Veé ya nij so' ei.

¹⁹ Ne ne'en ní' se vaa che'é se ne cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose ro', che'é dan ne guun nucuj nij so' quinaraan rá nij so' ga Diose chuguanj.

4

¹ Che'é dan cutumé uxrá ní' man ní' ei. Tadó ní' se gaa nanj caráán ní' xréé ní' rihaan nanā cataj xna'anj Diose rihaan ní' se vaa catúu ní' chrej ca'anj ní' naraan rá ní' ga Diose á. 'O se adi' se vaa síi ne ruvi' rihaan ro', gaa ní', sese se cutumé ní' man ní' adonj.

² Ne ase vaa catúj se-nanā Diose xréé nij síi cumán gaa naá ro', danj vaa guee catúj se-nanā Diose xréé ma'an ní' cuano ei. Gaa cuno nij so' se-nanā Diose me se cuno unun nij so' nanā yo', ne taj se gún' nanā yo' rihaan nij so' a ma'. Dan me se nata' nii nanā yo' rihaan nij so', tzaj ne ne cuchuman rá nij so' daj chihaa mój nanā yo' a man chuguanj.

³ 'O se orún' ní' sij amán rá ni'yaj man Diose me nij síi ca'anj quinaraan rá ga Diose nanj ei. Inañj danj ca'mii Diose, cataj Diose: "Dan me se ca'maan raj, ne guun ya raj daj quirán' nij so', ne yo'o cataj 'unj se vaa daj chihaa mój se quinaránj rá nij so' ga 'unj a mei", taj Diose a. Ne dan me se gaa naá gaa

quisij qui'yaj Diose chumij nihánj, ne navij suun rihaan Diose, ne ca'ne' rá Diose a.

⁴ Ne vaa nana no rihaan danj Diose nana taj xna'anj che'é güii chij, ne taj nana yo': "Ne güii chij quinaránj rá Diose che'é yan quisij qui'yaj suun Diose nu' suun qui'yaj suun so' a", taj nana yo' a.

⁵ Ne vaa nana taj uún, ne: "Daj chihaa mij se quinaránj ya rá nij so' ga 'unj a man chuguanj", taj uún Diose a.

⁶ Dan me se ataa ta'aj nij yuvij catuu quinaráan rá ga Diose adonj. Tzaj ne xa' nij sí aj cuno se-nana Diose gaa naá ne ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' me se daj chihaa mij se quinaránj rá nij so' ga Diose ma'. Dan me se yo' me quiran' nij so' che'é se ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' nana sa' adonj.

⁷ Che'é dan cachrón uún Diose yo'ó güii canoco' yuvij man so', ne cuano nihánj me güii cachrón Diose canoco' yuvij man so' ei. Ne ma'an sí cu'naj David ca'mii se-nana Diose nana yo' nana aj cachrón 'unj rihaan yanj nihánj, cataj so': "Yaj ro', sese ya catúj se-nana Diose xrée soj, ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj ma'", taj sí cu'naj David yo' a.

⁸ Ne che'é se ne quinaráan rá nij sí cumán gaa naá, qui'yaj sí cu'naj Josué ro', che'é dan me cachén ndo'o güii, gaa ne ca'mii sí cu'naj David che'é yo'ó güii canoco' yuvij man Diose, ne quinaráan rá nij yuvij ga Diose adonj.

⁹ Dan me se ne'en ní' se vaa ya uxrá vaa güii quinaráan rá ní' sij noco' man Diose adonj.

¹⁰ 'Q se nij sí naránj rá ga Diose me se aj quisij qui'yaj suun nij so', ne navij suun rihaan nij so' ei. Ase vaa qui'yaj Diose gaa navij se-suun Diose rihaan Diose ro', danj 'yaj nij so' chuguanj.

¹¹ Che'é se nana' ní' daj qui'yaj ní' quinaráan rá ní' ga Diose, gaa ne se guun tumé a 'ó tuvi' ní' cacun' tumé nij sí cumán gaa naá ma'. Dan me se ve'é cuno taran' ní' rihaan Diose adonj.

¹² 'Q se vaa i'na' ya se-nana Diose adonj. Ne nucuj uxrá yo', ne ase vaa yo'ó neé espadá sihaa nu' niha rihaan ro', vaa yo', tzaj ne nuveé inanj cúú do', nee do', me se a'ne' yo' ma'. 'Q se a'ne' yo' ndaa nimán ya ní', ne che'é se-nana Diose yo' ro', uun nucuj Diose xcaj Diose cuentá daj vaa nimán ya ní' chuguanj.

¹³ Ne nu' nij rasuun vaa yuve ro', ruvi' nu' nij yo' rihaan Diose chuguanj. 'Q se ranga' uxrá rihaan Diose ei. Ne ruvi' nu' rasuun ni'yaj so', ne ya ruvi' sa' nu' rasuun ni'yaj Diose ei. Ne veé rihaan ma'an ya Diose ro', me ca'anj ní' nago' ní' cuentá adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa

xrej atá suun noco' doj ro', danj vaa Jesucristó rihaan ní' a

¹⁴ Tzaj ne vaa 'o xrej sa' xrej atá suun noco' doj nica'j yu'unj man ní' adonj. Ne sij cavii xtá' doj rihaan rej xtá' me so', ne Jesucristó ta'ní Diose ya me uún so' nanj chuguanj. Che'é dan nica'j raan ní' tucuaán noco' ní' ei.

¹⁵ 'Q se nuveé xrej ne ne'en daj vaa sayuun ran' ní' me so' ma'. 'Q se aj ne'en so' daj vaa chrej chi'ii 'na' rihaan ní' adonj. Che'é dan cunuu 'ee rá so' man ní' gaa ninaj ní' rihaan sayuun adonj. Dan me se ase vaa ma'an ní' ro', vaa so', ne ase vaa sayuun 'na' rihaan ní' ro', danj vaa sayuun ca'na' rihaan so', tzaj ne ne qui'yaj so' a 'ó xco' cacun' ma'.

¹⁶ Che'é se xrej me so' che'é ní' ro', che'é dan se cuchu'vi' ní' a doj mei. Tananj quinichrun' ní' rihaan chrej sa', gaa ne ca'vee cunuu 'ee rá Diose man ní', ne asa' 'na' sayuun rihaan ní', ne ca'vee cata' tu'va ní' man so', ne nacaj so' man ní' rihaan sayuun chuguanj. Dan me se ya cunuu 'ee rá Diose man ní', ne sese vaa güii quiran' ní' sayuun, ne qui'yaj so' se luj che'é ní' adonj.

5

¹ 'Q se xa' nij xrej atá suun noco' doj xrej une' yuvij, tzaj ne atá nij so' suun se vaa racuj nij so' man yuvij me rá cunuu sa' rihaan Diose ei. Dan me se racuj nij so' man nij yuvij rque yuvij xcuu cacaa rihaan Diose che'é cacun' tumé nij yuvij a.

² Danj 'yaj nij so', che'é se nanj yuvij me nij so', ne che'é dan ne uun nucuj nij so' qui'yaj nij so' inanj se sa' a man adonj. Che'é dan ca'vee guun 'ee rá nij so' ni'yaj nij so' man nij sí ne ne'en do', man nij sí yaj chrej chi'ii do' a. Ne che'é cacun' tumé ma'an nij so' ro'.

³ che'é dan ase vaa uta' nij so' xcuu cacaa rihaan Diose che'é cacun' tumé yuvij ro', inanj danj no xcúún nij so' cutá' nij so' xcuu cacaa rihaan Diose che'é cacun' tumé ma'an nij so' uún adonj.

⁴ Ne taj sí une' man ma'an cata suun noco' yo' ma'. 'Q se inanj sí nacúún Diose me sí cata suun noco' adonj. Danj quiran' sí cu'naj Aarón sí cane gaa naá, ne nacúún Diose man so' cata' so' suun noco' yo' gaa naá ei.

⁵ Ne ase vaa quiran' sí cu'naj Aarón ro', danj quiran' Jesucristó chuguanj. Ne cune' so' man ma'an so' se vaa cavii sa' so' guun so' xrej atá suun noco' doj ma'. 'Q se Diose cune' man so', cataj Diose: "Ta'nij mé so' á. Cuano nihánj me se quene'en yuvij se vaa ta'nij mé so', qui'yaj nanj á", taj nana no rihaan danj Diose nana ca'mii Diose rihaan Jesucristó a.

⁶ Ne vaa yo'ó nana uún nana ca'mii Diose rihaan Jesucristó, ne nana yo' taj se vaa:

“Xrej mé so' nu' cavii nu' ca'anj a. Dan me se ase vaa xrej cu'naj Melquisedec xrej cane gaa naá ro', danj vaa ma'an so' nanj á”, taj doj nana no rihaan danj Diose nana ca'mii Diose rihaan Jesucristó a.

⁷ Dan me se gaa chéé Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne cachúin ni'yaj uxrá so' rihaan Diose se vaa tinanii Diose man so' se cavi' so', ne che'é dan ndaa ta'vee ma'an so', ne che'é se sij aráj cochro'j ya rihaan Diose me so', che'é dan cuno ya Diose ca'mii so',

⁸ ne ta'nij ya Diose me so', tzaj ne taj se qui'yá' quinanij so' rihaan sayuun a ma'. Che'é sayuun quiran' so' ro', che'é dan tananj a nari' sa' so' cuno so' adonj.

⁹ Dan me se guun so' síi uno nu' se-nana rej, ne che'é dan guun so' síi tinanii man taran' ni' sji uno rihaan so' rihaan sayuun, ne dan me se cavij sa' ni' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so' ei.

¹⁰ Ne guun uún so' xrej atá suun nocoo doj, qui'yaj Diose, ne ase vaa xrej cu'naj Melquisedec vaa uún so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúun ni' xcaj ni' cuentá sa' doj che'é se-nana Jesucristó a

¹¹ Vaa uxrá yo'ó nana me rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é síi cu'naj Melquisedec yo', ne sayuun uxrá vaa cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj, che'é se nuveé sij niha' rá cuno ra'yanj me soj mei.

¹² Dan me se guun que'ee yo' noco' soj man Jesucristó, ne no xcúun soj tucu'yón soj se-nana Jesucristó rihaan tuvi' soj, tzaj ne ne guun nucuaj soj qui'yaj soj danj man asan. 'O se achiin 'o síi tucu'yón asij tacóo se-nana Diose man soj, rá soj, ne che'é dan ase vaa ne'ej vaa soj, ne ne'ej me se ne ne'en ne'ej cha' ne'ej se chá ma'. Tihaj utzii ne'ej nanj adonj. Ne ta'nga' danj vaa soj, ne tihaj ndaa tacóo se-nana Diose guun nucuaj soj cuno soj, rá soj nanj adonj.

¹³ Dan me se síi utzii too ro', ase vaa ne'ej uun vaa so', ne ataa nari' so' daj qui'yaj so' ne cunu' sa' so' rihaan Diose ei.

¹⁴ Ne ase vaa síi nocoo síi chá nu' rasuun sca' ro', danj vaa síi acaj ndo'o cuentá, ne tucu'yón niganj so' nuchruj raá so' che'é rasuun, ne che'é dan ne'en so' nuchruj raá so' me se me se sa' do', me se me se nij do', ne xcaj so' cuentá che'é nu' rasuun yo' chuguanj.

6

¹ Che'é dan se guun rá ni' tucu'yón uún ni' nana aj nari' ni' gaa guun che'é ni' canoco' ni' man Jesucristó mei. Tzaj ne yo'q tananj guun rá ni' nari' ni' nana chij doj nana cachijin rihaan ni' canoco' sa' ni' man Jesucristó ei. Dan me se aj nari' ni' nana se vaa canicaj nimán ni' tanáj ni' tucuaán chí'ij

canoco' ni' asij rque á. Ne aj nari' ni' nana se vaa cuchuman rá ni' ni'yaj ni' man Diose ei.

² Ne aj nari' ni' nana se vaa cata' ne ni' á. Ne aj nari' ni' nana se vaa cuta' ni' ra'a ni' raá tinúú ni' gaa nago' ni' suun man tinúú ni' á. Ne aj nari' ni' nana se vaa cunu' i'na' uún nij síi cavi' á. Ne aj nari' ni' nana se vaa ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij daj quiran' yuvij nu' cavii nu' ca'anj á.

³ Dan me se quisj tucu'yón ni' nana nihánj, ne cachén ni' tucu'yón ni' nana nocoo doj, sese ca'vej rá Diose qui'yaj ni' danj á.

⁴ 'O se sese aj xcaj ni' cuentá che'é se-nana Diose do', sese aj nicaj ni' nu' nij se sa' rque Diose rihaan ni' do', sese aj cayáan Nimán Diose ga' ni' do',

⁵ sese aj nari' ni' se vaa taj se-nana Diose che'é ni' do', sese aj ne'en ni' suun sa' qui'yaj suun Diose naqui'yaj sa' Diose chumij nihánj do',

⁶ gaa ne sese cunu' ino nimán ni' ne tanáj rma'an ni' se-tucuanj Jesucristó, gaa ne daj chihaa mij se guun nucuaj ni' canicaj uún nimán ni' canoco' uún ni' chrej sa' a man chuguanj. Maan se síi 'yaj danj ro', me rá so' cavi' uún ta'ní Diose rihaan rutze che'é so', ne me rá so' ca'nga' nacoo yuvij ni'yaj yuvij man Jesucristó che'é so', rá so' adonj. Dan me se nu' yo' me rá ni' quiran' uún Jesucristó, sese guun rá ni' canicaj uún nimán ni' canoco' uún ni' man so' adonj.

⁷ 'O se ase vaa yo'óo vaa ni' rihaan Diose, ne sese aman' uxrá maan rihaan yo'óo, ne sese sa' uxrá avii naa do', cué do', rihaan yo'óo yo' cha' nij síi qui'yaj suun yo'óo yo', ne cavij sa' uxrá yo'óo yo', qui'yaj Diose ei.

⁸ Tzaj ne sese quixra' uxrá coj tanj uun do', tanj ya'aa uun do', rihaan yo'óo yo', ne quiran' uxrá yo'óo yo' sayuun, qui'yaj Diose, ne cacaa nu' yo'óo yo', qui'yaj Diose nanj ei.

⁹ Ee rá 'unj man soj, tinuj, nocoo. Ne nda' se nana nucuaj ca'mii 'unj rihaan soj nihánj, tzaj ne guun ya' rá 'unj se vaa sa' uxrá qui'yaj soj, ne ya' cavij sa' soj, qui'yaj Diose ei.

¹⁰ 'O se nuveé sij chí'ij me Diose ma'. Sij vaa nica' rá me Diose, ne yo'q cunuú rá Diose taran' nij suun sa' qui'yaj suun soj gaa canoco' soj man so' ei. Ne yo'q cunuú rá Diose se vaa aran' uxrá rá soj cuno soj nana a'mii Diose nanj chuguanj. Dan me se qui'yaj suun uxrá soj racuij soj man nij síi sa' nocoo' man Diose gaa rque, ne 'o danj qui'yaj ya soj ei.

¹¹ Tzaj ne me uxrá rá 'unj se vaa 'o yaan guun ya' rá taran' nij tinuj soj se vaa cavij sa' ya' uxrá soj qui'yaj Jesucristó, ne guun niha' rá soj canoco' raan soj man so' ndaa se quisij güii ca'na' uún so' ei.

¹² Ne se gaa rmii soj ma'. Maan se ve'é xcaxj soj cuentá daj 'yaj nij sí chumán sa' rá ní'yaj man Diose, ne ase vaa 'yaj nij so' ro', danj qui'yaj uún soj, gaa ne ca'vee chuguanj. Dan me se nij sí chumán sa' rá me se ne a'ne' rá nij so' ma'. 'O se yo'q noco' nij so' man Jesucristó, gaa ne vaa güii nacaj nij so' nu' se sa' cataj xna'anj Diose se vaa rque Diose man ní' sijn noco' man Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Diose gaa cataj xna'anj Diose rihaan sí cu'naj Abraham daj qui'yaj Diose che'é so' a

¹³ Dan me se quisij cataj xna'anj Diose rihaan sí cu'naj Abraham daj qui'yaj Diose che'é so', gaa ne guun rá Diose cuta' Diose raq yo'q sí sa' ndo'o, ne cuchuman rá sí cu'naj Abraham se vaa ya vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan so' a. Tzaj ne ne nano' Diose yo'ó so' ma'. Maan se ma'an Diose cataj se vaa ya danj qui'yaj Diose adonj.

¹⁴ Dan me se cataj Diose rihaan sí cu'naj Abraham a:

—Ya uxrá cavii sa' so', qui'yáj, ne ya uxrá xna'anj ndo'o nij ta'nú ta'nij si'no so', qui'yáj nanj á —taj Diose rihaan sí cu'naj Abraham a.

¹⁵ Ne ya danj quiran' sí cu'naj Abraham, gaa inaj nimán so', yo'q noco' so' man Diose, ne cavii sa' uxrá ya so', ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' nanj ei.

¹⁶ Dan me se tananj nij yuvij, ne sese guun rá yo'q so' cano' tuvi' so' che'é 'o nana, ne cuta' so' raq 'o rasuun ca'mii so', gaa ne cuchuman rá tuvi' so', qui'yaj so' chuguanj. Tzaj ne inanj raq yo'q rasuun sa' doj rihaan ma'an yuvij uta' yuvij adonj.

¹⁷ Ne gaa ca'mii Diose ga nij sí nacaj nu' se sa' rque so', ne guun rá so' cuchuman sa' doj rá nij so' che'é nana ca'mii so', ne che'é dan cuta' ma'an ya Diose raq yo'q rasuun, ca'mii Diose a.

¹⁸ Dan me se asino ca'mii ya Diose, gaa ne cuta' Diose raq ma'an so' a. Dan me se quisij vij nana ca'mii so', ne daj chihaa mij se natuná Diose se-nana so' ma'. 'O se ne uun nucuaj Diose a'mii Diose nana ne ma'. Che'é dan me ndo'o rá ní' racuj Diose man ní', ne che'é dan vaa che'é ndo'o cuchuman rá ní', ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan ní' nanj adonj.

¹⁹ Ne sese yo'q guun ya rá ní', ne gaa sca' nimán ní', ne se kuchu'vi' nimán ní' ma'. 'O se ya uxrá vaa nana amán rá ní', ne che'é nana yo' ca'vee quinán' ní' rihaan ma'an Diose adonj.

²⁰ Dan me se aj taj yaan Jesucristó rihaan ní' quinán' so' rihaan Diose qui'yaj suun so' che'é ní', ne so' me sí guun xrej atá suun noco'oj, ne ase vaa sí cu'naj Melquisedec

gaa naá ro', danj gaa guee so' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

7

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa xrej cu'naj Melquisedec vaa Jesucristó, ne xrej sa' uxrá me Jesucristó che'é ní' a

¹ Dan me se xa' xrej cu'naj Melquisedec, tzaj ne sí nicaj suun rey guun hij rihaan chuman' cu'naj Salem me so', ne xrej me uún so' rihaan Diose sí nicun' xta' adonj. Gaa nanicaj sí cu'naj Abraham 'na' nique so' gaa quisij qui'yaj canaán so' man yo'ó nij sí nicaj suun rey sí cunu' ga so', ne dan me se ca'anj carán' sí cu'naj Melquisedec man so' chrej 'na' nique so', ne ve'é cataj sí cu'naj Melquisedec se vaa me rá so' qui'yaj Diose se luj che'é sí cu'naj Abraham yo' a.

² Gaa ne xa' nij rasuun qui'yaj canaán Abraham ro', rque so' 'o rasuun rihaan daj a chí' rasuun rihaan Melquisedec, ne diezmo cu'naj yo' a. Ne se-chuvij sí cu'naj Melquisedec taj se vaa sí nicaj suun rey sí 'yaj inanj se sa' me ma'an so' a. Ne sí nicaj suun rey ne chuman' Salem me uún so', ne nana Salem taj se vaa sí nicaj suun rey qui'yaj cumán dínj yuvij me so', taj nana yo' a.

³ Ne xa' so', tzaj ne taj rej so' taj nii so' taj tuvi' so' taj ma'. Ne taj güii ca'ngaa so', ne taj güii cavi' so' do' a ma'. Dan me se ase vaa ma'an ta'nú Diose vaa so', gaa guun so', ne xrej guun so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

⁴ Dan me se xa' sí cu'naj Abraham, tzaj ne xii taran' ní' sijn israelítá me so', ne rque so' diezmo rihaan sí cu'naj Melquisedec che'é nij rasuun qui'yaj canaán ma'an so' adonj. Che'é dan me xcaxj soj cuentá daj sijn me sí cu'naj Melquisedec yo', se vaa sijn sa' uxrá me so' nanj ei.

⁵ Dan me se xa' nij ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Leví, tzaj ne cune' Diose man nij so' guun nij so' xrej che'é nij yuvij israelítá ei. Ne a'néj nij so' diezmo man nij sí israelítá, ndaa vaa taj se-tucuanj Moisés yo' adonj. Ne ase vaa tinúú nij yuvij israelítá vaa nij so', che'é se ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Abraham me nij so' ga yo'ó nij yuvij israelítá adonj.

⁶ Tzaj ne nuveé tuvi' nij so' me sí cu'naj Melquisedec ma'. Tzaj ne so' me sí ca'néj diezmo man sí cu'naj Abraham chuguanj. Ne nda' se sijn cavii sa' qui'yaj ma'an Diose me sí cu'naj Abraham, tzaj ne cuno so' se-nana sí cu'naj Melquisedec se vaa qui'yaj Diose se luj che'é so' adonj.

⁷ Dan me se ne'en taran' ní' se vaa sí a'mii nana sa' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é tuvi' ro', so' me sí atá suun noco'oj doj rihaan tuvi' so' sí uno nana sa' yo' adonj. Che'é dan me sijn atá suun noco'oj me sí

cu'naj Melquisedec rihaan síí cu'naj Abraham adonj.

⁸ Ne xa' nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví, tzaj ne a'néj nij so' diezmo man yuvij, tzaj ne nanj yuvij me nij so', ne vaa güii caví' nij so' ei. Ne xa' síí cu'naj Melquisedec, tzaj ne danj Diose taj se vaa yo'q vaa i'na' so' nanj adonj.

⁹ Ne nda' se a'néj nij ta'níí ta'nij si'no Leví diezmo man yuvij, tzaj ne vaa che'é cataj ní' se vaa gaa rque Abraham diezmo rihaan síí cu'naj Melquisedec, gaa ne rque ma'an nij so' diezmo uún rihaan síí cu'naj Melquisedec adonj.

¹⁰ 'Q se nicaj Abraham semilla guun nij ta'níí ta'nij si'no Leví gaa nari' tuvi' so' ga síí cu'naj Melquisedec adonj.

¹¹ Dan me se nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví ro', ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Aarón me nij so', ne tucu'yón nij so' se-tucuanj Moisés rihaan nij yuvij israelitá, tzaj ne ne quisij guun sa' inanj nij yuvij israelitá, qui'yaj nij so' ma'. 'Q se danj Diose taj se vaa ase vaa síí cu'naj Melquisedec ro', danj gaa yo'ó xrej cune' Diose, tzaj ne nuveé tuvi' síí cu'naj Aarón me xrej naca' yo' a.

¹² Ne che'é se nuu ino'q doj xrej, che'é dan nuu ino'q tucuáán tucu'yón xrej yo' rihaan nij yuvij, ne canoco' nij yuvij yo' yo'ó tucuáán yo' adonj.

¹³ Ne danj Diose taj se vaa xrej naca' yo' ro', me tuvi' yo'ó x'ne' nij yuvij israelitá, ne taj tuvi' nij so' guun xrej rihaan Diose gaa rque ma'.

¹⁴ 'Q se síí 'nij ra'a man ní' ro', so' me yo'q ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Judá, ne ne cataj Moisés se vaa guun ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Judá yo' 'q xrej canicun' rihaan Diose gaa rque ma'.

¹⁵ Dan me se ase vaa síí cu'naj Melquisedec vaa yo'ó xrej naca' yo' adonj. Ne che'é dan ya uxrá ino'q doj vaa tucuáán noco' ní', qui'yaj so' adonj.

¹⁶ Ne yo'ó xrej naca' yo', tzaj ne nuveé che'e se-tucuanj yuvij uun me guun so' xrej ma'. 'Q se ase vaa ma'an yuvij vaa tucuáán noco' ma'an yuvij, ne che'é dan vaa güii quinavij tucuáán noco' nij yuvij nanj chuguanj. Tzaj ne xa' xrej naca' yo', tzaj ne guun nucuaj so' gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj, ne daj chihaa' mjí se navij xrej yo' man adonj.

¹⁷ 'Q se danj Diose taj: "Xrej mé so' nu' cavii nu' ca'anj a. Dan me se ase vaa xrej cu'naj Melquisedec xrej cane gaa naá ro', danj vaa ma'an so' á", taj danj Diose a.

¹⁸ Dan me se taj se uun tucuáán nga yo' a ma'. Ne ne guun nucuaj yo' racuj yo' man yuvij a man chuguanj. Che'é dan quinavij tucuáán nga yo', qui'yaj Diose nanj adonj.

¹⁹ 'Q se taj vaj a doj rasuun cunu sa' qui'yaj se-tucuanj Moisés ma'. Dan me se

navij tucuáán nga, ne yo'ó tucuáán sa' naca' noco' ní' cuano, ne guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní', qui'yaj tucuáán naca' yo' adonj. 'Q se che'é tucuáán naca' yo' qui'yaj ca'vee' cuchi' ma'an ní' rihaan Diose adonj.

²⁰⁻²¹ Ne xa' nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví, tzaj ne taj ra' a 'ó rasuun cuta' Diose gaa cune' Diose man nij so' a ma'. Tzaj ne xa' Jesucristó me se vaa se cuta' Diose ra' gaa cune' Diose man so' adonj. Dan me se danj Diose taj: "Cuta' síí 'nij ra'a man ní' ra' ma'an so', ne daj chihaa' mjí se nanicaj se-nana' so', qui'yaj so' ma'. Dan me se cataj so' se vaa xrej guún so' nu' cavii nu' ca'anj a", taj danj Diose a. Ne che'é se cuta' Diose ra' ma'an so' ro',

²² che'é dan ne'en ya ní' se vaa sa' doj vaa tucuáán noco' ní' sese sij noco' man Jesucristó me ní', ne sa' doj qui'yaj Diose che'é ní' adonj.

²³ Ne nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví ro', yuvij caví' vaa güii me nij so', ne che'é dan a 'ó nij so' se cayáán guun xrej nu' cavii nu' ca'anj ma'. Che'é dan aj cayáán que'ee' nij so' a.

²⁴ Tzaj ne Jesucristó me se daj chihaa' mjí se caví' so' ma'. Che'é dan orún' so' me xrej qui'yaj suun rihaan Diose che'é ní' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Se gaa yo'ó xrej rihaan so' ma'.

²⁵ Dan me se yo'q vaa i'na' so', ne cachin'j ni'yaj so' rihaan Diose che'é ní' nu' cavii nu' ca'anj ei. Che'é dan nu' ní' sij cuchi' rihaan Diose che'é so' me se guun nucuaj so' tinanii so' man ní' rihaan sayuun nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²⁶ Dan me se vaa che'é ndo'o guun so' xrej atá suun noco'q doj che'é ní' adonj. 'Q se síí gúe' ya me so', ne taj vaj a doj cacun' tumé so' ma'. 'Q se síí sa' inanj nimán me so', ne gan' uxrá yáán so' ga ní' sij tumé cacun' nanj adonj. Dan me se xta' doj yáán so' rihaan nu' rej xta' ei.

²⁷ Ne nij xrej atá suun noco'q doj man rihaan chumij nihán ro', 'q 'ó güii nó xcuún nij so' caxrij ya'an nij so' xcuu rihaan Diose che'é cacun' tumé ma'an nij so' asino yaan, gaa ne caxrij ya'an uún nij so' xcuu rihaan Diose che'é cacun' tumé nij yuvij nanj chuguanj. Tzaj ne Jesucristó me se ne nó xcuún so' qui'yaj so' danj ma'. 'Q se xa' so', tzaj ne ca'neé nimán ma'an so' caví' so' che'é cacun' tumé ní' nanj adonj. Taj che'é caví' uún so' che'é ní' ma'.

²⁸ Ne se-tucuanj Moisés taj se vaa cune' yuvij man nanj yuvij cayáán nij yuvij xrej, ne che'é dan nanj síí tumé cacun' me nij xrej yo' nanj adonj. Tzaj ne quinavij tucuáán nga yo', gaa ne cuta' Diose ra' ma'an Diose, ne cune' Diose man ta'níí Diose, ne síí sa' inanj me so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa se-tucuanj Jesucristó rihaan se-tucuanj Moisés a

¹ Dan me se nihánj me nana nocõo doj rihaan taran' nij nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj nihánj, ne nana nihánj taj se vaa sa' inanj vaa Jesucristó sí guun xrej atã suun nocõo doj xrej 'yaj suun rihaan Diose che'é ní ei. Ne rej xta' yáán so' rej nuva' Diose,

² ne 'yaj suun so' rihaan Diose rá ve' ne rej xta', ne nuveé 'o ve' cune' yuvij uun me ve' yo' ma'. 'O se ve' cune' ma'an sí 'nij ra'a man ní me ve' yo' adõnj.

³ 'O se nij xrej atã suun nocõo doj man rihaan chumij nihánj ro', nõ xcúun nij so' rque nij so' rasuun do', xcuu cacãã do', rihaan Diose adõnj. Che'é dan me nij so' xrej ei. Che'é dan nõ xcúun Jesucristó rque uun so' yo'õ rasuun rihaan Diose ei.

⁴ Dan me se nuveé xrej man rihaan chumij nihánj me Jesucristó ma'. 'O se sese sij man rihaan chumij nihánj me Jesucristó, ne taj che'é guun so' xrej ma'. Maan se rihaan chumij nihánj man xrej rque rasuun rihaan Diose ndãã vaa taj Moisés nanj ei.

⁵ Ne nij xrej man rihaan chumij nihánj ro', ne 'yaj suun nij so' ga ma'an nij rasuun man rej xta' ma'. Maan se ase vaa se tinanga' uun do', ase vaa se-cachun' nij rasuun man rej xta' do', vaa suun 'yaj suun nij so' nanj adõnj. Che'é dan me asij ca'ne' Diose suun rihaan sí cu'naj Moisés cuné' so' ve' mantã xij ve' na'vij nij yuvij israelitã rihaan Diose, ne nago' so' chrej rihaan Moisés daj qui'yaj so', cataj so':

—Xcaj so' cuentã se vaa ase vaa ve' tihãan 'unj rihaan so' raã qui' ro', danj gãã guẽẽ ve' cuné' so' a —taj Diose rihaan Moisés a.

⁶ Tzaj ne cuano' ro', sa' doj vaa tucuaán nocõ' ní' gaa 'yaj suun ní' rihaan Diose a. 'O se sa' uxrã doj vaa sí tucu'yón rihaan ní' daj qui'yaj ní' ne cavij sa' ní' rihaan Diose, ne gaa cuné' Diose man so', ne cataj xna'anj Diose rihaan ní' se vaa sa' doj qui'yaj Diose ga ní' rihaan nij sí cumán gaa naã a.

⁷ 'O se sese inanj sa' uxrã vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés, ne taj che'é cataj xna'anj Diose yo'õ nana che'é ní' ma'. Tzaj ne cataj Diose se vaa ca'mij Diose yo'õ nana ei.

⁸ Dan me se cuta' Diose cacun' xrãã nij sí man gaa naã, cataj Diose se vaa vaa yo'õ nana cachiin uun rihaan nij so', cataj Diose:

—Ní'yaj so' 'na' güii, —taj sí 'nij ra'a man ní'— ne cataj xna'anj naca 'unj rihaan nij ta'nú ta'nij si'no' sí cu'naj Israel do', rihaan nij ta'nú ta'nij si'no' sí cu'naj Judã do', daj qui'yaj nij so', ne cavij sa' nij so' rihanj á.

⁹ Ne inõ doj gãã nana naca' yo' ga nana cataj xna'anj 'unj rihaan xij nij so' sij cumán

gaa naã, gaa quita'aa 'unj ra'a nij so', ne quirii 'unj man nij so' Egiptó a. Tzaj ne tanãj xcõo nij so' nana yo', gaa ne na'néj ra'a nij so' nanj adõnj —taj sí 'nij ra'a man ní' a—.

¹⁰ Dan me se inõ doj gãã nana naca' yo' nana tucu'yõnj rihaan nij ta'nú ta'nij si'no' sí cu'naj Israel asa' quisij güii yo' adõnj —taj sí 'nij ra'a man ní' a—. 'O se ca'nej 'unj se-nanaj nimán nij so', ne quene'en ma'an nij so' daj me rá 'unj qui'yaj nij so' adõnj. Ne guún 'unj Diose canocõ' nij so', ne guun nij so' yuvij cutumé 'unj adõnj.

¹¹ Ne se tucu'yón nij so' rihaan tuvi' nij so' do', rihaan tinúun nij so' do', daj qui'yaj nij so' canocõ' nij so' manj a ma'. Së cataj nij so': “Xcaj so' cuentã che'é Diose vijj”, se cataj nij so' ma'. 'O se quene'en cunudanj nij so' manj nanj adõnj. Dan me se quene'en sí cunj do', quene'en sí chij doj do', manj nanj adõnj. Quene'en cunudanj nij so' manj,

¹² che'é se cunõu 'eẽ raj man nij so', ne se qui'yãj sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a ma'. Quinavij cacun' taj xrãã nij so', qui'yãj nanj adõnj —taj Diose a.

¹³ Veé danj ca'mii Diose che'é nana naca' yo', ne che'é dan ne'en ní' se vaa guun nga nana cataj xna'anj so' rihaan sí cu'naj Moisés, ne che'é dan taj se uun se-nana Moisés yo' a ma'. Nichrun' navij nana nga yo' nanj adõnj.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa cunuu sa' neẽ man nij yuvij israelitã rihaan Diose qui'yaj ton man xcuu ro', danj vaa cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose, qui'yaj ton man Jesucristó a

¹ Dan me se gaa ca'mii Diose rihaan Moisés asino yaan, ne cataj xna'anj Diose daj qui'yaj nij yuvij israelitã gaa na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj xna'anj Diose daj gãã ve' guẽẽ cuné' nij yuvij israelitã rihaan chumij nihánj a.

² Dan me se cuné' nij yuvij israelitã ve' ne rihaan tuvi' ve', ne rá ve' yo' ro', nuú aga' taj aga' ya'an do', chruun mesã cuta' nii rachruún rihaan Diose do', ne ve' cu'naj rej guẽẽ me ve' yo' a.

³ Ne vaa yo'õ yatzij cortinã canocõ' rej xcõo rej guẽẽ yo', ne rej xcõo yatzij cortinã yo' ne yo'õ ve' cu'naj rej guẽẽ doj a.

⁴ Ne rá ve' rej guẽẽ doj yo' nicun' aga' oró mí, ne aga' cacaa squij rihaan Diose me aga' oró mí tu'veẽ ndo'o yo' a. Ne vaa se-chrunj Diose chruún guẽẽ, ne chruún qui'yaj sí cu'naj Moisés gaa ca'mii Diose se-nana Diose rihaan so' me yo' a. Ne nu' xrãã chruún yo' nó aga' oró mí a. Ne rque chruún yo' ro', nuú xruj oró, ne rque xruj oró cunuú se chá cu'naj manã a. Ne x'núú xruj oró yo' ro', naj xruún sí cu'naj Aarõn

chruun vará, ne chruun xra' ma'an coj rihaan me yo', ne x'núú chruun vará yo' ro', naj yahij no se-nana Diose nana guun rá Diose cuno nij sí israelitá a.

⁵ Ne xráá chruún guee yo' ro', táá vj aga', ne ase vaa se-mozó Diose ro', danj vaa curuvi' roj aga' yo', ne querubines cu'naj roj aga' yo' a. Dan me se táá roj aga' yo' che'é Diose, ne caráán xcóó roj yo' man chruún guee yo', ne rej xráá chruún guee yo' ro', me rej tinavij Diose cacun' che'é yuvij a. Tzaj ne se nataj doj che'é rasuun yo' cuano a mei.

⁶ Dan me se nu' nij rasuun yo' man rque roj ve' yo' a. Ne daj a güii atúj nij xrej rá ve' rej guee yo', 'yaj suun nij xrej rihaan Diose che'é nij yuvij a.

⁷ Tzaj ne rque 'ó ve' rej guee doj yo' ro', orún' güii rque 'o yo' atúj xrej atá suun nocoq doj rá ve' yo' nanj adonj. Ne dan me se rej guee doj yo' me se inan' ton nicaj xrej atúj xrej rej yo' adonj. Ne ton yo' me se yo' me ton che'é cacun' tumé ma'an xrej do', che'é cacun' qui'yaj nij yuvij gaa ne xcaj nij yuvij cuentá se vaa cacun' me se vaa qui'yaj nij so' do' adonj.

⁸ Inanj danj vaa tucuáán tihan Nimán Diose a. Dan me se yo'q ne ve' cu'naj rej guee yo', ne che'é dan ne nó xcúún yuvij catuu yuvij rej guee doj yo' ma'.

⁹ Ne ase vaa rej guee ro', vaa yo' yaj adonj. Dan me se se cunu sa' inan' yuvij rihaan Diose qui'yaj rej guee yo' ma'. Ne yo' yaj me se rque yuvij rasuun do', xcuu cacaa do', rihaan Diose, tzaj ne taj se qui'yá' cunu sa' inan' nimán yuvij rihaan Diose qui'yaj rasuun yo' a ma'.

¹⁰ Maan se ase vaa tucuáán noco' yuvij che'é se chá yuvij do', che'é se 'o yuvij do', che'é daj 'yaj yuvij na'ya' yuvij do', vaa tucuáán che'é rasuun rque yuvij rihaan Diose nanj á. Dan me se tucuáán noco' yuvij man yaj me tucuáán yo', ne taj xna'an' nana yo' rihaan yuvij daj qui'yaj yuvij ne cunu sa' nee man yuvij rihaan Diose adonj. Tzaj ne asa' quisij nari' yuvij tucuáán naca cuchruj Diose, gaa ne ino uxrá qui'yaj nij yuvij canoco' nij yuvij Diose ei.

¹¹ Dan me se guun Jesucristó xrej atá suun nocoq doj, ne cavii sa' uxrá ní', qui'yaj so', ne 'yaj suun so' yo'ó rej guee, tzaj ne nuveé ve' cune' yuvij rihaan chumi' nihánj me yo'ó rej guee yo' ma'.

¹² Ne orún' uun catúj so' rá rej guee yo', ne yuun che'e navij cacun' tumé ní' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so' nanj adonj. Tzaj ne nuveé nanj ton man tana do', ton man scúj le'ej do', me nicaj so' ma'. Maan se ton man ma'an ya so' nicaj so' gaa catúj so' rihaan Diose, ne qui'yaj canaan ya so' nanj adonj.

¹³ Dan me se sese ton man tana do', ton man scúj toró do', yaj man nij scúj vacá ca-

caa do', taman' xrej man nij yuvij, ne cunu sa' nee man nij yuvij yo' rihaan Diose,

¹⁴ gaa ne táá a ton man Jesucristó, ne sa' doj vaa yo' rihaan nu' nij rasuun yo' nanj chuguanj. Dan me se taj a doj cacun' tumé Jesucristó ma'. 'O se cayáán Nimán Diose ga so', ne che'é dan rque so' man ma'an so' rihaan Diose chuguanj. Che'é dan me doj a cunu sa' nimán ní', qui'yaj ton man Jesucristó, ne quinavij cacun' tumé ní' che'é se chi'ii qui'yaj ní' asij rque doj a. 'O se daj chihaa mij se cavii sa' ní', qui'yaj ma'an ní' ma'. Maan se cavii' uun ní', qui'yaj ma'an ní' nanj ei. Tananj uún, ne taj che'é qui'yaj ní' se vaa 'yaj ní' nu' 'na' mei. Maan se yaj ro', qui'yaj ní' nu' rasuun rej rihaan ní', ne canoco' inan' ní' man Diose síi vaa i'na' yaj ei.

¹⁵ Dan me se Jesucristó me se cavii' so' che'é rej quene'en so' se vaa ne guun nucua' yuvij canoco' nij yuvij nu' tucuáán cataj xna'anj Diose asino yaan rihaan síi cu'naj Moisés chuguanj. Che'é dan Jesucristó me síi narque tucuáán naca che'é ní', cataj xna'anj so' nana naca rihaan ní' daj qui'yaj ní', cavii sa' ní' rihaan Diose a. Che'é dan ní' sij canacúún Diose man ro', nacaj ní' nu' se sa' cataj xna'anj Diose se vaa rque so' rihaan ní' nu' cavii nu' ca'anj ei.

¹⁶ Dan me se sese vaa si'yaj yo'q so' rasuun guun si'yaj yo'ó yuvij, ne asa' cavii' so', ne asino yaan cavii' so', gaa ne guun ya rá yuvij se vaa cavii' so', gaa ne ca'vee guun rasuun yo' si'yaj yo'ó yuvij yo' adonj.

¹⁷ 'O se asa' quisij cavii' yo'q so', gaa ne quisij ya nu' se-nana so' che'é si'yaj so' ei. Tzaj ne se guun quita'aa yuvij si'yaj yo'q so' sese ataa cavii' so' mei.

¹⁸ Che'é dan gaa cataj xna'anj Diose asino yaan rihaan síi cu'naj Moisés daj qui'yaj nij yuvij israelitá cavii sa' ní' so' rihaan Diose, ne vaa xcuu cavii' che'é nana yo' nana cataj xna'anj Diose, ne dan me se che'é ton cayan' man xcuu yo' ro', che'é dan quisij ya nu' se-nana Diose che'é nij yuvij yo' adonj.

¹⁹ Dan me se gaa quisij cataj xna'anj síi cu'naj Moisés rihaan nij yuvij nu' nana me rá Diose cuno nij yuvij, gaa ne nicaj so' ton man scúj le'ej nicaj so' na nicaj so' cachij matzinj cachij marce nicaj so' coj cu'naj hisopo nicaj so', gaa ne taman' so' ton yo' rihaan yanj no se-nana Diose do', rihaan taran' nij yuvij do' adonj.

²⁰ Ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvij a:

—Che'é ton nihánj quisij ya nu' nij nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní' rihaan Diose adonj —taj Moisés rihaan nij yuvij a.

²¹ Gaa ne taman' uún so' ton yo' rihaan ve' mantá guee do', rihaan nu' nij rasuun rasuun nij xrej gaa na'v'j nij xrej rihaan Diose do' a.

²² Dan me se inanj ton me se vaa achiin che'é rej nahuun sa' que'ee uxra' rasuun rihaan Diose, taj se-tucuanj Moisés a. Ne sese nuvi' ton, ne se caraj x'naa Diose ni'yaj Diose cacun' tumé yuvi' ma'.

²³ Dan me se xa' ni' rasuun taman' Moisés ton rihaan, tzaj ne ase vaa nij rasuun man rej xta' rej nicun' Diose vaa nij rasuun yo', ne achiin ton che'é rej cunu sa' nij rasuun yo' rihaan Diose, ne che'é dan avi' xcuu, 'yaj Moisés chuguanj. Tzaj ne sa' uxra' doj vaa ma'an nij rasuun man rej xta' rihaan nij rasuun man rihaan chumij nihánj, ne che'é dan achiin se sa' nij rihaan ton man xcuu yan cunu sa' nij rasuun man rej xta' rej catu ni' rihaan Diose ei.

²⁴ Dan me se ma'an Jesucristó me sí rqué ton man ma'an so', che'é rej cunu sa' nij rasuun man rej xta' che'é ní' ei. 'Q se nuveé rej guee nuu rá ve' cune' ma'an yuvi' me rej catú Jesucristó ma'. 'Q se rej guee man rihaan chumij nihánj ro', ase vaa rej nicun' ma'an Diose rej xta' vaa yo', tzaj ne nuveé ya ya rej nicun' Diose me yo' ma'. Tzaj ne yaj me se catú ma'an Jesucristó rej xta' yo', ne cuano nicun' so' rihaan ma'an Diose, ne achíin ni'yaj so' rihaan Diose che'é ní' adonj.

²⁵ Tzaj ne se qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj nij xrej ata' suun noco' doj man rihaan chumij nihánj ma'. Nij xrej me se nicaj nij xrej ton man xcuu atúj nij xrej rá rej guee doj yo' daj a yo' adonj. Tzaj ne ne cachíin niganj rque Jesucristó ton man ma'an so' rihaan Diose man adonj.

²⁶ 'Q se sese vaa che'é qui'yaj so' danj, ne no xcúun so' que'ee ndo'o quiran' so' sayuun asij gaa qui'yaj Diose chumij nihánj ndaa cuano adonj. Tzaj ne yaj ro', nichrun' quinavij chumij nihánj, ne ndaa yaj ca'na' Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne orún' uun cavi' so' che'é ní', ne navij nu' cacun' tumé ní' nanj adonj.

²⁷ Dan me se ne'en ní' daj quiran' 'o 'o ní' s'j man rihaan chumij nihánj, ne dan me se ne'en ní' se vaa orún' uun cavi' 'o 'o ní', gaa ne canicun' ní' rihaan Diose, ne ca'ne' so' cacun' che'é ní' nanj adonj.

²⁸ Ne dan me se che'é se orún' uun cavi' Jesucristó, ne tinavij so' cacun' tumé que'ee yuvi' ro', vaa güi ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj ei. Tzaj ne nuveé che'e rej cavi' uún so' che'é cacun' tumé yuvi' me ca'na' so' ma'. 'Q se ca'na' so', ne ní' s'j na'vij ndo'o man so' ro', cavi' sa' ní' rihaan Diose, qui'yaj so' adonj.

10

¹ 'Q se ase vaa nij se sa' quene'en ní' rej xraj vaa se-tucuanj Moisés, tzaj ne nuveé ma'an nij se sa' yo' me tucuaán yo' ma'. 'Q se ticavi' nii man xcuu, ne rqué nii xcuu yo' rihaan Diose, ne inanj danj 'yaj nii 'o yo' 'o

yo' nanj adonj. Dan me se taj güi yo' o cunu sa' ya nij sí rqué rasuun yo' rihaan Diose ma'.

² Dan me se x'néj cacun' xraá nij sí rqué xcuu rihaan Diose, tzaj ne quene'en uún nij so' se vaa vaa doj cacun' tumé uún nij so', ne che'é dan se ca'ne' rá nij so' ga suun rqué xcuu cavi' rihaan Diose a ma'.

³ Dan me se che'é xcuu cavi' rqué nij so' rihaan Diose ro', che'é dan 'o yo' 'o yo' me se ne quini'yon nij so' se vaa s'j tumé ya cacun' me nij so' a man adonj.

⁴ 'Q se taj se qui'yá' quinavij cacun' tumé yuvi' qui'yaj ton man scúj toró do', ton man tana do' a ma'.

⁵ Che'é dan ca'na' Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne ca'mii so' rihaan Diose, cataj so':

—Taj se uun xcuu rque nij yuvi' cavi' rihaan so' a ma'. Taj se uun nu' nij rasuun rque yuvi' rihaan so' a ma'. Tzaj ne nee manj ro', vaa se uun rihaan so', ne che'é dan qui'yáa so' nee manj adonj.

⁶ Dan me se ne niha' rá so' ni'yaj so' xcuu acaa che'é cacun' ma'.

⁷ Dan me se cataj 'unj: “Veé 'unj nicun' rihaan so' 'na'. Rihaan daán so' yanj libró nó nana a'mii che'é 'unj, se vaa qui'yáa 'unj nu' se vaa me rá so' qui'yá, Ataj”, taj 'unj rihaan so' a —taj nana ca'mii Jesucristó rihaan Diose nana no rihaan danj Diose a.

⁸ Dan me se cataj so' se vaa xcuu rqué yuvi' rihaan Diose do', 'núu rqué yuvi' rihaan Diose do', xcuu acaa do', xcuu avi' che'é cacun' do', ne achiin rihaan Diose ma'. Ne ne niha' rá Diose ni'yaj Diose rasuun yo' a man adonj. Ne nanj rasuun yo' me se rqué nij sí noco' se-tucuanj Moisés rihaan Diose nanj adonj.

⁹ Gaa ne cataj uún so' a:

—Veé 'unj nicun' rihaan so', 'na' qui'yáa 'unj nu' se vaa me rá so' qui'yá á —taj uún so' a.

Veé dan me tinavij so' tucuaán nga yo', ne vaa tucuaán naca' cuchruj so' canoco' ní' a.

¹⁰ Ne che'é se yuun che'e nago' Jesucristó man ma'an so' rihaan Diose ndaa vaa guun rá Diose qui'yaj so' ro', che'é dan aj cunu sa' ní' rihaan Diose adonj.

¹¹ Ne xa' taran' nij xrej, tzaj ne yo' o nicun' nij so' 'yaj suun nij so' rihaan Diose daj a güi, ne nanj xcuu do', 'núu do', rqué nij so' rihaan Diose, tzaj ne taj se qui'yá' x'ne' cacun' xraá yuvi' qui'yaj rasuun yo' ma'.

¹² Tzaj ne Jesucristó me se orún' uun ca'vej so' cavi' so' che'é nij yuvi', ne yuun cavi' so' che'é nu' cacun' ata' nij yuvi' nanj adonj. Dan me se rqué ma'an so' man so' rihaan Diose che'é nu' cacun' tumé yuvi', gaa ne ca'anj cayáan so' x'núu Diose rej nuva' Diose ei.

¹³ Ne cunaŋ nihánj me se na'vjj uun Jesucristó ndaa se qui'yaj canaán Diose rihaan taran' nij síf taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne quirij ta'nga' Jesucristó rihaan taran' nij so' adonj.

¹⁴ Q se orún' uun nago' so' man ma'an so' rihaan Diose, ne che'é dan yo'ŋ cunu sa' nij síf sa' noco' man Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

¹⁵ Ne ma'an Nimán Diose taj xna'anj uún rihaan ní' daj quirán' ní' ei. Asino yaan cataj so':

¹⁶ —Dan me se inŋ doj gaa nana naca yo' nana tucu'yón 'unj rihaan nij so' asa' quisij güii yo' adonj. 'Q se ca'nej 'unj xrej 'unj nimán nij so', ne cachron 'unj letrá nana yo' cúu raá nij so' daj qui'yaj nij so', ne quene'en ma'an nij so' qui'yaj nij so' rasuun sa' adonj —taj síf 'nj ra'a man ní' a.

¹⁷ Gaa ne cataj uún so':

—Ne güej nu' cacun' tumé nij so' xráá nij so', qui'yáj á —taj uún Nimán Diose a.

¹⁸ Ne che'é se aj caráj x'naa Diose che'é cacun' tumé ní' ro', che'é dan ca'ne' rá ní' ga suun rqué rasuun rihaan Diose che'é cacun' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nŋ xcúún ní' canoco' raan ní' man Diose a

¹⁹ Dan me se che'é se cayanj ton man Jesucristó ro', che'é dan taj che'é cuchu'vj' ní' catuu ní' rá rej guéé xtá' a ma'. Dan me se taj che'é cuchu'vj' ní' canicun' ní' rihaan ma'an Diose, man tinuj, man nocoj.

²⁰ Q se cavi' nee man Jesucristó, ne inanj danj ca'núj so' chrej naca rihaan ní' catuu ní' rihaan Diose, ne gaa i'na' ní' rihaan Diose nanj adonj.

²¹ Ne xrej sa' uxrá me uún Jesucristó che'é ní' sij noco' man Diose nanj ei.

²² Che'é dan nŋ xcúún ní' cuchj' ní' rihaan Diose, ne che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, che'é dan guun ya uxrá rá ní' se vaa ca'vee canoco' sa' ní' man Diose, ne 'ŋ cuyaán gaa rá taran' ní' ei. Dan me se 'ŋ cuyaán gaa rá taran' ní', che'é yan quisij nanó rá ní' che'é cacun' tumé ní', ne cunu sa' ya nimán ní', qui'yaj ní', gaa canoco' ní' man Jesucristó nanj chuguanj. Ne cata' ne ní' rque na sa', ne cunu sa' ya nee man ní' nanj adonj.

²³ Ne yo'ŋ cuchuman rá ní' se vaa ya cavij sa' ní', ne se guun vj' rá ní' daj chihaa mjj mei. 'Q se vaa che'é gaa nucuaj rá ní' man síf cataj se vaa sa' qui'yaj so' che'é ní' á.

²⁴ Ne xcaj ní' cuentá che'é tinúú ní' daj qui'yaj ní' ne sa' doj cunu 'ee rá nij tinúú ní' man tuvi' so', ne doj a qui'yaj suun nij tinúú ní' suun sa' che'é Diose a.

²⁵ Ne se tanáj ní' tucuaán nuu chre' ní' ga tinúú ní' ma'. 'Q se vaa yuvij ne noco' tucuaán yo', tzaj ne nŋ xcúún soj nago' soj chrej nucuaj man tinúú soj gaa nuu chre'

soj ei. Ne yaj ro', me se doj a cunu chre' soj, che'é yan ne'en soj se vaa nichrun' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj nanj adonj.

²⁶ Q se sese aj canoco' ní' nana ya nana nari' ní', gaa ne sese quirij nimán ní' qui'yaj ní' cacun', ne taj vaj yo'ŋ se vaa qui'yaj ní' gaa ne caraa x'naa Diose uún che'é cacun' tumé ní' a ma'.

²⁷ Dan me se nique ní', ne vaa güii ca'ne' Diose cacun' che'é ní', ne gaa yo'ŋ ya'an, ne guun niha' uxrá rá ya'an yo' chá ya'an yo' man nij síf taj ri'yunj man Diose nanj adonj.

²⁸ Xa' nij síf noco' se-tucuanj Moisés, tzaj ne sese 'yaj 'ŋ tuvi' nij so' cacun', ne sese vaa vj' va'núj síf quene'en se vaa 'yaj so' cacun', ne se cunu 'ee rá ní' man so' a ma'. Maan se avi' so' cuaj, 'yaj nii nanj á.

²⁹ Ne nij uxrá doj gaa sayuun quirán' síf taj ri'yunj man ma'an ta'núú Diose adonj. 'Q se ton man Jesucristó ro', qui'yaj cunu sa' ní' rihaan Diose ne yo'ŋ canoco' ní' chrej sa' cuchruj Diose che'é ní' ei. Tzaj ne taj yu'vee nó ton yo', rá nij síf tanáj xco se-nana Jesucristó a ma'. Ne quij a'mii nij so' rihaan Nimán Diose síf qui'yaj ndo'o se luj che'é ní' ei.

³⁰ Q se aj ne'en ní' daj ca'mii Diose, cataj Diose:

—'Unj me síf nŋ xcúún qui'yaj sayuun man yuvij tumé cacun' a. Ya naru'vee 'unj nu' che'é se vaa qui'yaj nij so' rihaan chumij nanj á —taj Diose a.

Ne taj uún Diose:

—'Unj sij 'nj ra'a man soj ro', ca'nej cacun' che'é soj sij noco' manj adonj —taj uún Diose a.

³¹ Dan me se cuchu'vj' ndo'o vaa me se vaa quirán' nij síf tanáj ra'a Diose vaa i'na' ya adonj.

³² Dan me se cunuú rá soj daj qui'yaj soj gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó ei. Dan me se gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó, ne síf xcaj cuentá me soj, ne guun nucuaj soj quirán' soj sayuun, ne yo'ŋ raan canoco' soj man Jesucristó chuguanj.

³³ Ne quene'en yuvij daj sij me soj, ne nachri' nij yuvij ni'yaj nij yuvij man soj, ne qui'yaj nij yuvij sayuun man soj, ne guun tuvi' soj ga yo'ŋ nij síf ran' sayuun yo' a.

³⁴ Q se cunu 'ee rá soj man tinúú soj nij síf 'nj taga', ne guun niha' rá soj ni'yaj soj se vaa ca'nej yuvij si'yaj soj che'é se sij noco' man Jesucristó me soj a. 'Q se ne'en soj se vaa sa' doj vaa si'yaj soj rasuun nicaj soj rej xtá', ne rasuun yo' me se daj chihaa mjj se quinavij rasuun yo' a man adonj.

³⁵ Dan me se se gaa cuchu'vj' soj canoco' soj man Jesucristó, ne se ca'ne' rá soj ma'. Ne 'ŋ veé danj gaa rá soj nu' cavii nu' ca'anj

ei. Che'é yan a'née nucuaj nimán soj ro', vaa güii, ne nocoo ya vaa rasuun quiri' soj ei.

³⁶ 'Q se vaa che'é gaa inj nimán soj, ne yo'q quiyaj soj se vaa me rá Diose quiyaj soj, ne vaa güii nacaj soj nu' se vaa cataj Diose nacaj soj chuguanj.

³⁷ Dan me se danj Diose taj se vaa nichrun' ca'na' sít ca'na', ne se guun raan so' ma'.

³⁸ Ne sít sa' rihaan Diose ro', maan che'é se amán rá so' ro', che'é dan yo'q cayáan so' ga Diose adonj. Tzaj ne sese canicaj so' rej xco so', ne se gaa niha' rá Diose quene'en Diose man so' a ma', taj danj Diose a.

³⁹ Tzaj ne nuveé sij anicaj rma'an rej xco me ni' ma'. Che'é dan se quiri' ni' ma'. 'Q se sij nucuaj rá man Diose me ni', ne che'é dan quinani' nimán ni' rihaan sayuun adonj.

11

Nana nihánj taj xna'anj daj 'yaj sít amán rá ni'yaj man Diose a

¹ Vaa se ne ruvi' ni'yaj yuvi, tzaj ne guun ya rá ni' se vaa ya vaa nu' nij rasuun yo' ei. Tzaj ne orún' ni' sij amán rá ni'yaj man Diose me nij sít amán rá se vaa ya vaa nu' nij rasuun yo' chuguanj.

² Ne nij sít man gaa naá ro', amán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose, ne che'é dan gaa naá cataj Diose se vaa sít sa' me nij so' ei.

³ Xa' ma'an ní, tzaj ne che'é se amán rá ní ni'yaj ní Diose ro', che'é dan xcaj ní cuentá se vaa ca'mii Diose, gaa ne guun nu' nij chumi, quiyaj so' adonj. Dan me se nicaj Diose rasuun ne ruvi', ne quiyaj Diose nu' rasuun ruvi' ni'yaj ní adonj.

⁴ Xa' sít cu'naj Abel, tzaj ne che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan sa' doj vaa se rqué so' rihaan Diose, ne tinúu so' Caín me se nij doj vaa rasuun rqué so' man Diose adonj. Che'é dan cataj Diose se vaa sa' vaa nimán sít cu'naj Abel, ni'yaj Diose che'é nij rasuun rqué sít cu'naj Abel rihaan Diose a. Dan me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan yaj taj xna'anj yuvi che'é so' daj quiyaj so' gaa naá nanj adonj.

⁵ Xa' sít cu'naj Enoc, tzaj ne che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan vaa i'na' so' cavii so' ca'anj so' rej xta' rej yanj Diose, ne ne ca'vej rá Diose cavi' so' ma'. Dan me se nano' ndo'o nii man so', tzaj ne ne nari' nii man so' a ma'. Maan se naxcaj nu' Diose man so' ca'anj so' rej xta' nanj adonj. 'Q se gaa ataa cavi' so' rej xta', ne cataj xna'anj Diose che'é so' se vaa guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man so', che'é se sít sa' guun so' rihaan Diose ei.

⁶ Tzaj ne sít ne amán rá ni'yaj man Diose ro', daj chihaj mij se guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man so' a ma'. 'Q se sít me rá cuhi' rihaan Diose ro', no xcuún so'

cuchumán rá so' se vaa ya vaa Diose, ne vaa che'é cuchumán rá so' se vaa naru'vee ma'an Diose rihaan nij sít nano' ya man Diose ei.

⁷ Dan me se sít cu'naj Noé, tzaj ne che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan, nda' se ataa quene'en so' daj gaa sayuun quiyaj Diose man chumi nihánj, tzaj ne maan che'é se ve'é cuno so' nana cataj xna'anj Diose rihaan so', ne che'é dan quiyaj so' rihoo xij chéé rihaan na, ne che'é dan me quinani' nij tuvi' nij so' rihaan sayuun yo' adonj. Ne maan che'é se cuchumán ya rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan cuta' so' cacun' ya xráá nij yuvi man rihaan chumi se vaa ne ca'vej rá nij yuvi cunq' nij yuvi se-nana Diose, ne guun ma'an so' sít sa' ni'yaj Diose adonj.

⁸ Dan me se sít cu'naj Abraham uún me se che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cuno so' rihaan Diose gaa canacúun Diose man so', ne cavii so' ca'anj so' rej rqué Diose yo'óo guun to'oj so' vaa güii a. Dan me se a doj ne quene'en so' me rej cuhi' so', tzaj ne ne guun vij rá so' ma'. Maan se cavii so' ca'anj so' adonj.

⁹ Dan me se maan che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cavii so' chiháan so' ca'anj so' rej cataj xna'anj Diose se vaa guun to'oj so' ei. Ne gaa cuhi' so' yo'óo yo', ne to'oj yo'óo yuvi me yo'óo yo', tzaj ne veé danj quináj sít cu'naj Abraham yo', ne cuta' so' ve' mantá, ne yáan so' ga ta'núu so' sít cu'naj Isaac do', ta'nij si'no' so' sít cu'naj Jacob do' a. Taran' nij so' me sít guun to'oj yo', cataj Diose rihaan sít cu'naj Abraham a.

¹⁰ Danj quiyaj sít cu'naj Abraham, cuno so' rihaan Diose, che'é se sij na'vij ndo'o cayáan yo'óo chuman' nocoo chuman' naj rej xta' me so' a. Ne nuveé ve' mantá uun me chuman' yo' ma'. 'Q se raan ndo'o vaa tacóo nu' ve' naj chuman' yo' ei. 'Q se ma'an Diose cuchruj chuman' yo', ne ma'an Diose quiyaj nu' chuman' yo' adonj.

¹¹ Dan me se che'é se cuchumán rá sít cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose ro', che'é dan nda' se chana ituun me nica so' chana cu'naj Sará, ne nda' se chii nga me ma'an so', tzaj ne guun nucuaj rá so' man Diose se vaa ca'ngaa ta'núu so', che'é se cuchumán rá so' se vaa Diose me sít quiyaj nu' se vaa cataj xna'anj ma'an Diose rihaan so' adonj.

¹² Dan me se nda' se daj doj cavi' sít chii nga yo', tzaj ne xna'anj ndo'o nij so', ne ase vaa que'ee ndo'o nij yati' man rej xta' ro', danj vaa guun que'ee uxrá nij tuvi' nij so' nij sít israelita yo', ne dan me se ase vaa naj yo'óo chruu tu'va na ya'anj ro', cunudanj vaa xna'anj nij so' nanj adonj.

¹³ Dan me se yo'q cuchumán rá taran' nij sít man gaa naá ni'yaj nij so' Diose ndaa se

cavi' taran' nij so' ei. Ne ne quirij' ma'an nij so' se vaa cataj xna'anj Diose se vaa rque Diose rihaan nij tuvi' nij so' ma'. Tzaj ne quene'en nij so' se vaa vaa güii qui'yaj Diose cunudanj yo', ne che'é dan guun niha' rá nij so' nanj adonj. Ne cataj xna'anj nij so' se vaa nuveé chihanj nij so' me chumij nihánj ma'. Maan se vaj uun nij so' doj rihaan chumij nihánj, ne síi man yo'ó chumij me nij so', cataj ma'an nij so' nanj adonj.

¹⁴ Ne síi a'mii danj me se nata' nij so' se vaa nano' uxrá nij so' yo'ó chumij guun chihanj nij so' ei.

¹⁵ Ne sese guun rá nij so' se vaa sij chihanj chumij nihánj me nij so', ne gaa ya'núj rihaan nij so' nanicaj nij so' chiháan nij so' chuman' naj rihaan chumij nihánj, tzaj ne ne guun rá nij so' danj ma'.

¹⁶ 'Q se guun ndo'o rá nij so' canj nij so' chuman' sa' doj chuman' naj rej xta' ei. Ne sese taj vaj chuman' sa' cayáan nij so' vaa güii, ne guun na'aj Diose gaa nanj ei. Tzaj ne taj che'é guun na'aj Diose ma'. 'Q ya vaa chuman' nocoo cayáan nij so', qui'yaj Diose ei.

¹⁷ Ne che'é se cuchumán rá síi cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa guun rá Diose quene'en Diose sese raan ya noco' so' man Diose, ne ca'vej rá síi cu'naj Abraham ticavi' so' rihaan Diose man orún'ta'nú' so' Isaac síi rque ma'an Diose man so' a. Dan me se danj qui'yaj síi cu'naj Abraham yo', che'é se me ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose a. Ne Isaac me síi rque Diose guun ta'nij síi cu'naj Abraham, nda' vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' se vaa gaa ta'nú' so' a.

¹⁸ Dan me se cataj xna'anj Diose rihaan síi cu'naj Abraham se vaa cuman' ndo'o ta'nú' ta'nij si'nó síi cu'naj Abraham qui'yaj síi cu'naj Isaac yo' a.

¹⁹ Ne nda' se guun ndo'o rá síi cu'naj Abraham ca'ngaa ta'nú' ta'nij si'nó so', tzaj ne ca'vej rá so' ticavi' so' man síi cu'naj Isaac rihaan Diose nanj chuguanj. 'Q se guun rá so' se vaa guun nucuaj Diose cunú' i'na' uún yuvi' qui'yaj Diose asa' cavi' yuvi', rá so' a. Dan me se ya uxrá, ne daj doj se cavi' síi cu'naj Isaac, qui'yaj Abraham, tzaj ne caráan Diose rihaan so', ne tanáj uún Diose man síi cu'naj Isaac rihaan síi cu'naj Abraham a.

²⁰ Dan me se síi cu'naj Isaac me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cataj so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é roj ta'nú' so' síi cu'naj Jacob gaa síi cu'naj Esau a. Ne cataj xna'anj so' daj gaa quiran' roj ta'nú' so' rej rihaan roj so' a.

²¹ Dan me se síi cu'naj Jacob me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa nichrun' cavi' so', ne cataj so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é roj ta'nú' síi cu'naj José, ne dan me se ru'maan so' se-garroté so'

rihaan yo'óó, ne quina'víj ndo'o so' rihaan Diose a.

²² Ne dan me se síi cu'naj José me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan gaa nichrun' cavi' so', ne nuchruj raa so' daj qui'yaj nij yuvi' israelitá gaa cúu man so' asa' curihanj nij so' Egipto' vaa güii, ne che'é dan cataj xna'anj so' se vaa asa' cavii nij síi israelitá rej Egipto', ne quirij' nij so' cúu man ma'an so' ricaj nij so' ca'anj nij so', cataj so' rihaan nij so' a.

²³ Dan me se Moisés me se che'é se cuchumán rá nij tuvi' síi cu'naj Moisés ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan va'núj ya yavii caxrij yuve' nij so' man Moisés gaa ca'ngaa so' a. Danj qui'yaj nij so' che'é se quene'en nij so' se vaa ve'é ndo'o vaa ne'ej yo' a. Ne ne cuchu'vij' nij so' rihaan síi nicaj suun rey síi cataj xna'anj se vaa cavi' nu' ta'nú' nij so' ne'ej sno'o cunii a ma'.

²⁴ Che'é se cuchumán rá ma'an síi cu'naj Moisés ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa cachij so', ne ne ca'vej rá so' cataj yuvi' se vaa ta'nij si'nó síi nicaj suun rey cu'naj Faraón me so' ma'.

²⁵ 'Q se ca'néé nimán so' quiran' so' sayuun ga' nij yuvi' nocoo' man Diose nanj adonj. 'Q se sa' a' doj vaa canoco' man Diose, rá so', ne nij vaa guun niha' rá' qui'yá' cacun' rihaan Diose yaj vaa i'na' rihaan chumij nihánj, rá so' a.

²⁶ Dan me se vaa yu'vee ndo'o nó sayuun quiran' so' che'é síi ca'nej Diose tñani' man yuvi' man rihaan chumij nihánj rihaan sayuun, ne taj yu'vee nó taran' nij rasuun sa' man rej cu'naj Egipto', rá so', ne ve'é a' doj canoco' man Diose, rá Moisés a. 'Q se aj navij nu' nuchruj raa so' che'é nu' rasuun sa' rque Diose man so' ei.

²⁷ Che'é se cuchumán rá so', che'é dan tanáj so' Egipto' ca'anj so', ne ne cuchu'vij' so' daj qui'yaj síi nicaj suun rey man so' ma'. Nda' se ne ruvi' Diose ni'yaj yuvi', tzaj ne ase 'yaj síi ruvi' nicun' Diose rihaan ro', danj qui'yaj síi cu'naj Moisés, yo'ó canoco' so' man Diose adonj.

²⁸ Che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan cuchruj so' cha'anj cu'naj pascuá navij rá nij yuvi' israelitá, ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvi' israelitá se vaa caxrij' nij so' ton matzinj tu'va ta'yaa rihaan tucuá nij so', gaa ne se gaa nanj cavi' ta'nú' nij so' síi chava' qui'yaj se-mozó Diose síi 'yaj avi' ndo'o yuvi', taj Moisés rihaan nij so' a.

²⁹ Dan me se nij yuvi' israelitá me se che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan guun nucuaj nij so' cachén nij so' tanuú na ya'anj cu'naj Na Ya'anj Ve'ej a. Ne ca'ne' na ya'anj yo' man yo', ne quináj yo'óó nacoo inanj cachén nij so', qui'yaj Diose a. Tzaj ne gaa guun rá nij síi man Egipto'

cachén nij so' rihaan yo'óo nacoo yo' me se caráán na xráá nij so', ne canó xráá nij so', quí'yaj na yo' a.

³⁰ Ne che'é se cuchumán rá nij yuvij israelitá ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan cachén chij ya güii gaa aman tucuachriin nij so' nu' anicaj chuman' cu'naj Jericó, ne canee nu' chingá nicun' nu' anicaj tu'va chuman' yo', quí'yaj Diose, che'é yan cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose a.

³¹ Dan me se che'é se cuchumán rá chana niha' rá ga chii chana cu'naj Rahab ni'yaj no' Diose ro', che'é dan ne cavi' no' ga yo'óo nij sí man chiháán no' síe ne ca'vej rá cunó rihaan Diose a. Maan se ve'é nacaj no' man roj sí israelitá síe me rá quene'gen daj vaa nu' chiháán no', ne ne quí'yaj no' sayuun man roj so' a.

³² Ne me yo'óo nana cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj, rá soj ga. 'O se achén ndo'o orá, 'yaá 'unj, ne ataa cataj xna'anj 'unj che'é síe cu'naj Gedeón do', che'é síe cu'naj Barac do', che'é síe cu'naj Sansón do', che'é síe cu'naj Jefe do', che'é síe cu'naj David do', che'é síe cu'naj Samuel do', che'é yo'óo taran' nij síe nata' se-nana Diose gaa naá do', nanj chuguanj.

³³ Dan me se che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan quí'yaj canaán nij so' rihaan síe nicaj suun rey do', ca'ne' sa' nij so' cacun' che'é yuvij do', quiri' nij so' se vaa cataj xna'anj Diose quiri' ya nij so' do', guun nucujaj nij so' caráán nij so' tu'va chuvaa do',

³⁴ tina'áj nij so' ya'an yuvaa se gaa nanj cacaa nij so' quí'yaj ya'an do', quinanii nij so' rihaan yuvij nicaj neé espadá me rá ticavi' man nij so' do', nari' nucujaj nij so' quí'yaj Diose gaa ninaj nij so' do', guun nucujaj nij so' quí'yaj canaán nij so' rihaan síe man yo'óo chuman' síe cunu' ga nij so' do' ei.

³⁵ Ne vaa nij chana cuchumán rá ni'yaj man Diose se vaa ya cunu' i'na' uún tuvi' nij chana síe cavi', ne ya uxrá cunu' i'na' uún tuvi' nij chana yo' ei.

Ne yo'óo ta'aj nij síe cuchumán rá ni'yaj man Diose ro', quita'aa nii numj nii man nij so', ne go' uxrá nii man nij so' ndaa se cavi' nij so' ei. Dan me se cavi' nij so' che'é se ne ca'vej rá nij so' cataj nij so' se vaa nij vaa Diose a. 'O se sa' doj cavi' nij so' che'é Diose, ne ve'é doj cunu' i'na' uún nij so' vaa güii quí'yaj Diose, rá nij so' a.

³⁶ Ne yo'óo ta'aj nij so' me se ca'nga' nacoo yuvij ni'yaj yuvij man yo'óo ta'aj nij so', ne go' yuvij cuarta xráá nij so', ne yo'óo ta'aj nij so' me se numj nii aga' ne' ra'a nij so', ne caxrj nii taga' man nij so' chuguanj.

³⁷ Yo'óo ta'aj nij so' cavi', quí'yaj yuvij gaa go' nij yuvij yahij man nij so' a. Ne ta'aj nij so' ro', ca'ne' aga' seraa a'ne' chruun man

nij so' a. Go' yuvij neé espadá man ta'aj nij so' a. Ne dan me se taran' nij síe sa' yo' me se cachéé uun nij so' rej xraj rej rque rihaan chumij nihánj, ne taj vaj ve' sa' cayáán nij so' ma'. Ne inan' nuj matzinj do', nuj tana do', cunu' nij so' ei. Ne síe nique uxrá me nij so', ne síe cachiin ndo'o rasuun rihaan guun uún nij so', ne síe nij uxrá quiran' guun uún nij so', quí'yaj yuvij ei.

³⁸ Dan me se sij sa' uxrá me nij so', ne ne nó xcúun nij yuvij man rihaan chumij nihánj cayáán nij so' ga nij yuvij nihánj a man adonj. Dan me se táa ri'yunj yuvij man nij so' rihaan chumij nihánj, ne dan me se unánj nij so' tucua' nij so', ne vaj nij so' rej tacaan do', rej quij do', atúj nij so' rque yu'uj taj yuvej do', rque yu'uj taj rque yo'óo do', 'yaj nij yuvij yo' nanj adonj.

³⁹ Ne dan me se nda' se guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man cunudanj nij so' che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose, tzaj ne ne quiri' nij so' nu' se vaa cataj xna'anj Diose se vaa quí'yaj Diose che'é nij síe noco' man so' ma'.

⁴⁰ 'O se aj ne'en Diose se vaa sa' doj gaa suun quí'yaj suun níe che'é so', ne che'é dan ne ca'vej rá Diose cunu' sa' inan' nij síe cumán gaa naá yo' rihaan Diose, gaa ataa cunu' sa' ma'an níe rihaan so' ma'. 'O se che'é níe me guun raan quí'yaj Diose nu' se sa' che'é nij síe cumán gaa naá yo' adonj.

12

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se ca'ne' rá níe ga suun noco' man Diose á

¹ Dan me se sa' uxrá vaa nij síe man gaa naá, ne cuano nihánj me se man nij so' nu' anicaj rej x'nuj níe ni'yaj nij so' man níe daj 'yaj ma'an níe adonj. Che'é dan ne daj quí'yaj níe, rá soj ga. Maan se tanáj xco níe nu' se vaa caráán chrej rihaan níe quí'yaj suun níe, ne tanáj xco níe nu' chrej chi'ij ei. 'O se sayuun ndo'o vaa tanáj xco níe chrej chi'ij yo' adonj. Ne dan me se yo'q quí'yaj suun níe nu' suun vaa rihaan níe ei. Dan me se ase vaa síe unánj tico tuvi' ro', danj gaa níe, ne se ca'ne' rá níe ca'anj níe rej rihaan níe ma'.

² Tzaj ne yo'q ni'yaj níe rej nicun' Jesucristó, ne veé so' me síe cuchruj tucuaán amán rá ni'yaj man Diose ei. Dan me se cuchumán rá ma'an so' ni'yaj so' Diose, ne so' me síe quisiq quí'yaj ya nu' suun vaa rihaan so' che'é rej canoco' níe man so' adonj. Dan me se guun rá Jesucristó se vaa cavi' sa' yuvij quí'yaj so', ne quene'en so' se vaa guun niha' rá so' sese cavi' sa' nij yuvij, ne che'é dan guun nucujaj so' cavi' so' rihaan rcutze, ne ne xcaj so' cuentá che'é rej ca'nga' nacoo yuvij ni'yaj yuvij man so' ma'. Ne xcaj níe cuentá se vaa x'núu Diose rej nuva'

Diose ro', ne so' cuano, uun chij so' ga Diose chuguanj.

³ Che'é dan me nuchruj raá soj se vaa ase vaa taj ri'yunj yuvij tumé cacun' man soj ro', danj táa ri'yunj yuvij tumé cacun' man uún so' chuguanj. Tzaj ne ca'ne' rá so' ma'. Tananj soj uún, ne nuchruj raá soj, ne se ninaj nimán soj mei.

⁴ Dan me se 'yaj ndo'o nij síi tumé cacun' sayuun man soj, tzaj ne aj ne'enj se vaa na'vej uxrá rá soj qui'yaj soj cacun' ga nij so' ma'. Ne ndá' se sayuun 'yaj nij so' man nij soj, tzaj ne ne cavi' nij soj, qui'yaj nij so' mei.

⁵ Ne aj ni'yón soj chrej nucuaj no rihaan danj Diose, nanj raj a. Dan me se ase vaa ta'níi Diose vaa soj, taj nana yo' chuguanj. Ne nihánj me se taj nana yo' ei: "Cunó so' ca'mij, ta'nij ne'ej. Se guun nachri' so' chrej sa' rqué síi 'nij ra'a man ní' mán so' ma'. Ne se quiri' rá so' asa' caxrj yuvaa síi 'nij ra'a man ní' mán so' che'é cacun' 'yáa so' mei.

⁶ 'Q se síi 'nij ra'a man ní' me se tucu'yón so' man taran' ní' sij 'eé rá so', ne uun yuvaa so' man taran' nij síi nacaj so' guun ta'nij so', sese qui'yaj nij so' cacun' adonj." Dan me se nu' nana yo' me a'mii danj Diose ei.

⁷ Dan me se sese guun nucuaj soj gaa axrj yuvaa Diose man soj, ne cunaj ndo'o vaa yo' ei. Dan me se ase 'yaj nij síi man nihánj ga ta'níi so' ro', danj 'yaj Diose ga soj chuguanj. Ne me sij ta'nij me yo'o so' sese ne yuvaa rej so' man so' ne ne narqué rej so' chrej rihaan so' ga. Daj chihaa mij se cavii sa' síi vaa danj ma'.

⁸ 'Q se cunujanj yuvij yuvaa rej man sese qui'yaj nij so' cacun' ei. Tzaj ne sese ne yuvaa rej ní' Diose man soj, ne nuveé ta'nij Diose me soj gaa a ma'. Dan me se taj vaj rej soj gaa ei.

⁹ Dan me se vaa rej ní' síi ne rihaan chumij nihánj, ne caráj cochroj ní' rihaan nij so' gaa narqué nij so' chrej rihaan ní' daj qui'yaj ní' adonj. Che'é dan táa a doj sese cunó sa' ní' rihaan Diose chuguanj. 'Q se rej nimán ya ní' me Diose chuguanj. Dan me se yo'o gaa i'na' nimán ní', qui'yaj so' ei.

¹⁰ Dan me se gaa me ní' xnii ro', doj güii me yo', ne güii yo' me se tucu'yón rej ní' rihaan ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní', ne narqué so' chrej man ní' adonj. Dan me se qui'yaj rej ní' ndaa vaa me rá ma'gn so' ga ní' ei. Dan me se Diose me se sa' uxrá doj cavii sa' ní', qui'yaj xrej so' chrej sa' chuguanj. Dan me se ase vaa Diose, sa' inanj vaa so' ro', danj gaa sa' inanj ma'gn ní', qui'yaj Diose ei.

¹¹ Tzaj ne ya uxrá, ne gaa tihaj narqué nii chrej man ní', ne sayuun uxrá vaa nari' ní' daj qui'yaj ní', ne ne niha' uxrá rá ní' ma'. 'Q se nanó rá ní', gaa sayuun vaa yo' adonj. Tzaj ne achén doj, ne nuu sa' nimán ní' 'yaj chrej sa' yo', ne nuu xej nimán ní', 'yaj yo' ei.

¹² Che'é dan ase 'yaj síi naqui'yaj nica' ra'a do', tacóo do', danj qui'yaj soj, naqui'yaj nica' soj nimán soj sese vaa vij nimán soj ei.

¹³ Ne ase 'yaj síi naqui'yaj sa' chrej cachee yuvij ro', danj qui'yaj soj, nuchruj raá soj daj qui'yaj nimán soj ei. Asa' quisj qui'yaj soj danj, gaa ne ca'vee se nuveé sij noco' sa' chrej sa' me soj, tzaj ne se tanáj nu' soj chrej sa' ma'. 'Q se cunu sa' soj adonj.

¹⁴ Dan me se tirquee soj gaa djn cayáan soj ga cunujanj yuvij ei. Ne tirquee soj cunu sa' soj ndaa vaa ma'gn Diose ei. 'Q se sese taj vaj se sa' yo', ne daj chihaa mij se quene'en ní' man síi 'nij ra'a man ní' ma'.

¹⁵ Ne tumé soj man soj, gaa ne se gaa nanj tanáj yo' tinúú soj se luj qui'yaj Diose che'é ní' ei. Dan me se se guun nachri' yo' tinúú soj ni'yaj so' tinúú so' ma'. Tadó uxrá soj che'é se 'o síi nachri' ni'yaj tinúú ro', qui'yaj quiri' rá que'ee tinúú soj ei.

¹⁶ Ne se guun cataj yo' tinúú soj se vaa taj se uun se-nana Diose mei. 'Q se ase vaa síi cu'naj Esaú síi cane gaa naá vaa síi a'mii danj chuguanj. Dan me se síi chava' me síi cu'naj Esaú, tzaj ne nu' rasuun sa' tanáj rej so' rihaan so' me se cutu'vej so' nu' rasuun sa' yo' rihaan tinúú so', che'é se guun rá so' rque tinúú so' doj se chá chá so' chuguanj.

¹⁷ Ne aj ne'en soj se vaa cachén doj, gaa ne guun rá uún síi cu'naj Esaú cataj rej so' se vaa nacaj uún so' se sa' yo', tzaj ne quináj uun so' nanj ei. 'Q se taj se qui'yá' tucua'anj ni'ya so' nana ca'mii so' a ma'. Nda' se ndaa ta'vee ma'gn so' che'é yan guun rá so' quiri' so' se sa' yo', tzaj ne ne quiri' so' daj chihaa mij a ma'.

¹⁸ Dan me se tumé uxrá soj man soj ei. 'Q se cavii sa' soj doj rihaan nij síi israelitá vaa nanj chuguanj. Nij so' me se cuchí' nij so' tacóo quij xcaan rej rqué Diose se-nana Diose rihaan síi cu'naj Moisés, ne quene'en nij so' caco' ya'an raa quij quene'en nij so' rej rmi' ndo'o quene'en nij so' nana yuvaa quene'en nij so' do' ei.

¹⁹ Tananj uún, ne cuno nij so' chruun a'yánj cuno nij so' nana ca'mii ma'gn Diose rihaan nij so' do' ei. Dan me se cuchu'vi' uxrá nij so', ne cachín ni'yaj nij so' rihaan Diose se vaa ne ca'vej rá nij so' ca'mij ma'gn Diose se-nana Diose rihaan nij so' a.

²⁰ 'Q se nana sayuun ndo'o me nana cataj xna'anj Diose rihaan nij so', rá nij so', ne dan me se cataj Diose rihaan nij so' se vaa sese ndaa xcuu cachee xráa quij yo', ne go' nij so' yahij man xcuu yo' ndaa se cavi' xcuu cuaj, taj Diose rihaan nij so' a.

²¹ Dan me se cuchu'vi' ndo'o nij yuvij ni'yaj nij yuvij quij yo', ne ndaa ma'gn síi cu'naj Moisés cataj se vaa cuchu'vi' uxrá so' ne ndaa quiri'ij ma'gn man so', taj so' a.

²² Tzaj ne ino' uxrá quiran' nij soj ga nij so' nanj ei. Dan me se xa' soj, tzaj ne

ca'vee cuchí' ma'an soj chuman' Jerusalén chuman' naj rej xtá' nanj chuguanj. Ne chuman' Jerusalén naj rej xtá' me se ase vaa chuman' Jerusalén naj raa quij cu'naj Sion rihaan chumiñ nihánj ro', vaa chuman' yo' ei. Ne ma'an Diose sí vaa i'na' yáan chuman' Jerusalén naj rej xtá' yo', ne yo' me rej man mij mij se-mozó Diose me rej yo', ne navij ndo'o rá nij se-mozó Diose cha'anj che'é Diose rej yo' adonj.

²³ Ne dan me se cunuñ chre' soj ga taran' nij ta'nií Diose, ne ase vaa sí chava' vaa cunudanj nij ta'nií Diose yo', ne ne nij so' ga ma'an ya Diose rej xtá' yo', ne no se-chuvij nij so' rihaan yanj taj rej xtá' yo' ei. Ne ca'vee cuchí' soj rihaan ma'an ya Diose sí a'ne' cacun' che'é cunudanj yuviñ adonj. Ne ca'vee cuchí' soj rej ne nimán nij sí aj cunuñ sa' inañ rihaan Diose ei.

²⁴ Ne ca'vee guun tuvi' soj ga Jesucristó, ne so' ro', me sí cuchruj tucuáan naca' che'é ní' daj qui'yaj ní' canocó' ní' man Diose ei. Dan me se sa' a doj a'mii ton cayanj man Jesucristó vaa ton cayanj man sí cu'naj Abel qui'yaj tinúú so' sí cu'naj Caín nanj adonj.

²⁵ Sa' uxrá ni'yaj soj sese se nachri' soj ni'yaj soj man sí narqué chrej sa' man soj ei. Dan me se ma'an ya Diose me so', ne tadó uxrá soj ei. Dan me se tananj nij sí ne ca'vej rá cunó rihaan sí cataj xna'anj se-nana Diose rihaan nij so' rihaan yo'óo nihánj gaa naá me se ne quinanj nij so' mei. Táa a ní' sij man cuano, ne a'mii sí nicun' rej xtá' rihaan ní', ne sese nachri' ní' ni'yaj ní' xrej so' chrej sa', ne daj chihaa mij se quinanj ní' a ma'.

²⁶ Dan me se gaa ca'mii Diose gaa naá, ne quinaañ ya yo'óo, ne cuano nihánj me se taj xna'anj so' se vaa quinaañ uún yo'óo, qui'yaj so' chuguanj. Tzaj ne nuveé inañ yo'óo me se quinaañ ma'. 'Q se yo'óo do', rej xtá' do', quinaañ, qui'yaj so' adonj.

²⁷ Ne che'é se quinaañ nu' yo', che'é dan ne'en ní' se vaa quinañj nu' nij rasuñ, qui'yaj Diose ei. Ne rasuñ qui'yaj Diose ruvi' ni'yaj ní' cuano me se quinaañ adonj. Ne nij rasuñ ne ruvi' rihaan ní' me se se quinaañ rasuñ yo' ma'. 'Q se gaa rasuñ yo' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²⁸ Dan me se guun ní' sij chihánj rej sa' ndo'o rej guun chij ní' ga Diose, ne daj chihaa mij se quinaañ chuman' yo' a ma'. Che'é dan guun ni'yaj uxrá ní' rihaan Diose, ne che'é dan yo'ó qui'yaj suun ní' rihaan Diose, ne guun niha' rá Diose, qui'yaj ní' ei. Ne caraá cochroj uxrá ní' rihaan Diose nanj á.

²⁹ 'Q se ase vaa 'o ya'an vaa Diose sí noco' ní', ne cacaa nu' se chi'ii, qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní', ne ve'é canocó' ní' man Diose a

¹ Yo'ó gaa 'ee rá soj man tinúú soj ei.

² Se tanáj xcó soj suun a'mii sa' ga yuviñ 'na' yo'ó chuman' ma'. 'Q se cunuñ rá soj ndaa vaa qui'yaj sí ca'mii sa' ga yuviñ 'na' yo'ó chuman' asij rque ei. Ne ne quene'en nij so' se vaa se-mozó Diose me sí ca'mii ga nij so' ma'. 'Q se ndaa sij, gaa ne quene'en nij so' adonj.

³ Se ni'yón soj tinúú soj sí 'nij taga' ma'. Dan me se guun rá soj ndaa adi' se ma'an soj 'nij taga' ga tinúú soj a. Ne se ni'yón soj tinúú soj sí ran' sayuun 'yaj yuviñ ma'. Dan me se guun rá soj ndaa adi' se ma'an soj 'yaj yuviñ sayuun man a.

⁴ Ne ve'é uxrá sese xcax soj 'o chana adonj. Nuveé se na'aj me yo' ma'. Ne nuveé cacun' me sese otoj soj ga nica' ma'an soj ma'. Tzaj ne sí otoj ga yo'ó chana do', sí otoj ga nica' tuvi' do', me se qui'yaj Diose sayuun man so' adonj.

⁵ Se guun soj sí 'ee rá ní'yaj sa'anj ma'. Maan se gaa xej nimán soj che'é doj rasuñ man rihaan soj ei. 'Q se ma'an Diose cataj xna'anj rihaan ní', ne:

—Daj chihaa mij se tanáj 'unj man soj ma' —taj Diose rihaan ní' a.

⁶ Che'é dan vaa che'é ca'mii ní' nana nihánj nana no rihaan danj Diose a: "Che'é se racuñ sí 'nij ra'a man ní' manj, che'é dan se cuchu'vi' 'unj ma'. 'Q se nuveé se ya'anj tiha' me sayuun qui'yaj yuviñ manj ma'", cataj ní' a.

⁷ Nuchruj raa soj daj 'yaj nij sí uun chij rihaan soj, nij sí cataj xna'anj se-nana Diose rihaan soj á. Xcax uxrá soj cuentá daj 'yaj nij so' gaa yanj nij so' rihaan chumiñ nihánj, ne xcax uxrá soj cuentá daj gaa quiran' nij so' vaa güi a. Ne ase vaa nucaj uxrá rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', danj gaa qui'yaj soj uun, ne gaa nucaj rá soj ni'yaj soj Diose ei.

⁸ Dan me se orún' Jesucristó me sí nicun' asij rque, ne veé so' me sí nicun' cuano, ne veé so' me sí canicun' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

⁹ Se ca'vej soj tiha' yu'unj nii man soj ga yo'ó tucuáan naca' mei. 'Q se aj sa' uxrá vaa sese narj' nucaj nimán soj che'é se luj qui'yaj Jesucristó che'é ní' ei. Tzaj ne se nari' nucaj nimán soj qui'yaj se chá mei. 'Q se se cavii sa' nij sí noco' tucuáan yo' tucuáan che'é se chá ma'.

¹⁰ Dan me se ase vaa sí nicun' mesá altar rihaan, ne man rasuñ sa' rihaan 'yaj Diose ro', danj vaa ní' chuguanj. Ne orún' ní' me sí no xcuún chá rasuñ taj rihaan mesá altar yo' ei. Ne nij sí 'yaj suun che'é tucuáan nga tucuáan noco' nii rá nuviñ nocó ro', ne nó xcuún nij so' chá nij so' nij rasuñ sa' taj rihaan se-mesa ní' a ma'.

¹¹ Dan me se 'anj nicaj xrej atã suun nocqo doj ton man xcuu rá rej guęę doj che'é nij yuvij, ne ton che'é cacun' tumé yuvij me ton yo' a. Ne nu' neę man scúj yo' me se rii nii man neę yo' rej tu'va chuman', ne axrřj ya'an nii nu' neę yo' nanj adonj.

¹² Che'é dan đanj qui'yaj guęę Jesucristó cavi' so' tu'va chuman' rej atúj yuvij chuman', gaa ne cunuu sa' nij yuvij rihaan Dioę che'é ton cayanj man ma'an so' nanj adonj.

¹³ Che'é dan me cuano nihánj me se no xcúún ni' curihanj ní ne cuchí' ni' rihaan so' tu'va chuman' a. Dan me se ase qui'yaj so' ca'vej rá so' nachri' yuvij ni'yaj yuvij man so' ro', đanj qui'yaj ni' ca'vej rá ni' nachri' yuvij ni'yaj yuvij man ma'an ni' á.

¹⁴ 'Q se rihaan chumij nihánj ro', taj vaj chiháán ni' chuman' quinaj nu' cavii nu' ca'anj mei. 'Q se nano' ní yo'ó chuman' canę ni' vaa güii ei.

¹⁵ Che'é se vaa qui'yaj Jesucristó ro', che'é dan yo'q cataj ní rihaan Dioę se vaa ve'é uxrá vaa qui'yaj Dioę nanj adonj. Ne dan me se nuveé inanj rasuun man rihaan chumij nihánj me se vaa nago' ní man Dioę ma'. 'Q se nana sa' tu'va ní me se vaa nago' ní man so' ei.

¹⁶ Ne se tanáj soj suun sa' 'yaj soj, suun racuj soj man tinúú soj sí nique mei. 'Q se yo'ó se sa' nago' ní man Dioę me uún yo', ne uun niha' rá Dioę ni'yaj Dioę man sí 'yaj đanj adonj.

¹⁷ Ve'é cunq soj rihaan nij sí uun chij rihaan soj á. 'Q se sí tumé man nimán soj me nij so', ne vaa güii xna'anj Dioę man nij so' đaj qui'yaj nij so' che'é soj adonj. Ne ve'é cunq soj, ne guun niha' rá nij so' cataj xna'anj nij so' che'é soj chuguanj. Ne se rnúj soj rihaan nij sí guun chij mei. 'Q se sese rnúj soj rihaan nij so', ne rnúj nij so' rihaan Dioę che'é soj, ne se cavii sa' soj mei.

¹⁸ Cachinj ni'yaj soj rihaan Dioę che'é núj á. 'Q se guun ya rá núj se vaa taj vaj cacun' tumé núj ma'. 'Q se inanj me rá núj qui'yaj sa' núj gaa yáán núj rihaan chumij nihánj ei.

¹⁹ Ne cuano nihánj me se uxrá doj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa cachinj ni'yaj soj se vaa ca'vej rá Dioę ra'yanj cuchí' uún 'unj rihaan soj ei.

Nihánj me taj sí 'yaj yanj nihánj se vaa ve'é cayáán nij sí nayaq yanj nihánj rá so' a

²⁰ Dan me se Dioę me sí 'yaj vaa xej nimán ní, ne so' me sí qui'yaj cunuu i'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' a. Ne Jesucristó me se ase vaa sí tumé matzinj vaa so', ne ase vaa daán so' matzinj vaa ní, ne tumé so' man ní' sij nocq' man so', ne sí sa' uxrá me so', ne che'é ton man so' me nicaj ní' yo'ó tucáán cuchrj so' che'é

ní' se vaa canoco' ní' man Dioę a. Ne me rá 'unj

²¹ guun nucuj soj qui'yaj suun soj nu' suun sa', ne qui'yaj soj nu' se vaa me rá Dioę qui'yaj soj, qui'yaj ma'an Dioę chuguanj. Ne dan me se guun ní' se niha' rihaan Dioę, qui'yaj ma'an Dioę che'é Jesucristó ei. Ne ve'é ndo'o cayáán so' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé đanj gaa ya ei.

²² Cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cunq soj nana nihánj, tinuj, nocq. 'Q se chrej nucuj narque 'unj man soj me nana nihánj, ne doj vaa nana nihánj nana cachron 'unj rihaan yanj cartá nihánj nayaq soj ei.

²³ Xcaj soj cuentá se vaa curihanj tinú' Timoteo taga', ne sese ra'yanj ca'na' so' rihaan, ne cuchí' núj rihaan soj ra'yanj ei.

²⁴ Cataj soj rihaan taran' nij sí uun chij rihaan soj dq', rihaan taran' nij sí sa' rihaan Dioę dq', se vaa ve'é cayáán nij so' raj ei. Nij tinúú ní' nij sí man rej cu'naj Italia ro', ve'é cayáán nij soj, rá nij so' chuguanj.

²⁵ Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Dioę se luj che'é taran' nij soj nanj adonj. Amén.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Santiagó ca'néé so' rihaan nij yuvij noco' man Diose a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Santiagó síi 'yaj suun rihaan Diose do', rihaan Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' do', ne 'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan taran' soj síj noco' man Diose síj ca'anj cayáán que'ee chuman' naj rihaan chumij a. Dan me se ase vaa chuvij nij x'ne' yuvij israelitá yuvij noco' man Diose gaa naá ro', danj vaa guee soj rihaan Diose nanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa rque Diose nana cuu sa' rihaan ní' a

² Dan me se asa' ca'na' me ma'an sayuun rihaan soj, ne guun niha' rá soj, tinuj, nocoj.

³ 'Q se ne'en soj se vaa asa' ca'na' sayuun rihaan soj che'é se me soj síi amán rá ni'yaj man Diose, ne tananj cunuu nucaj doj nimán soj ei.

⁴ Maan se gaa nanaj uxrá nimán soj rihaan sayuun, gaa ne ca'vee cavij sa' nu' se-suun soj, ne síi cachij nu' nimán ya guun soj, ne se cachiin a doj se sa' man nimán soj a man adonj.

⁵ Sese yo'o tuvi' soj me rá nari' nana cuu sa', ne cachinj ni'yaj so' rihaan Diose, ne rque Diose nana cuu sa' yo' man so' chuguanj. 'Q se nuveé síj nachri' man síi achúin ni'yaj me Diose ma'. Tananj niha' rá so' gaa achúin ní' rasuun man so', ne rque so' nu' se sa' man cunudanj yuvij ei.

⁶ Tzaj ne yo'o chuchuman ya rá síi achúin ni'yaj rihaan Diose ni'yaj so' man Diose, gaa ne ca'vee, ne se guun vij rá so' mei. Tzaj ne sese guun vij nimán 'o so', ne ase chéé nuú na ya'anj gaa o' nana rihaan na ya'anj ro', danj vaa nimán síi uun vij nimán, chéé nuú uxrá nimán so' uún,

⁷ ne taj che'é guun rá so' sese rque Diose rasuun man so' a ma'.

⁸ 'Q se síi vij vaa nimán me se daj chihaa mij se ca'vee yo'o qui'yaj suun so' a doj suun sa' a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj che'é ru'vee do', che'é síi nique do' a

⁹ Ne soj síj nique, tzaj ne gaa niha' rá soj che'é se síj cavii sa' rihaan Diose me soj ei.

¹⁰ Ne vaa nij soj síj ru'vee uún, ne gaa niha' rá soj che'é se nuu nica' nimán soj rihaan Diose á. 'Q se ase vaa navij yucuan' yaj man tacaan ro', danj gaa quinavij nij ru'vee nucaj rá ni'yaj sa'anj, vaa güii, nanj adonj.

¹¹ Dan me se gaa uun xtá' güii, ne uun ya'aan naán, gaa ne nacoq coj, ne uun che'é yâj yo' ayuu yo' raá coj a. Nij ayuu yo', ne

taj se gún' man yo' gaa ma'. Ne veé danj vaa guee nij ru'vee uún, ne yo'o nuú rá nij so' rej qui'yaj canaán nij so' sa'anj, ne dan me se vaj cavij' nij so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nuveé síj 'yaj uun rá ní' qui'yaj ní' cacun' me Diose ma'

¹² Síi nucaj nimán rihaan sayuun ro', so' me síi cavij sa', ne cataj Diose se vaa:

—Che'é se raan noco' so' manj ro', che'é dan ca'vee cayáán so' gaj nu' cavij nu' ca'anj —cataj Diose, ndaa vaa cataj Diose se vaa ya qui'yaj Diose che'é níj síi aráj cochroj rihaan so' a.

¹³ Sese me rá ní' qui'yaj ní' cacun', ne se guun cataj ní' se vaa Diose me síi qui'yaj guun rá ní' qui'yaj ní' cacun' ma'. 'A 'o xco' na'vej rá Diose qui'yaj Diose cacun' mei. Ne nuveé Diose me síi axrij chrej chí'ij rque a 'o yuvij a ma'.

¹⁴ 'Q se ma'an inanj ní' me rá qui'yaj se chí'ij che'é se ve'é vaa se chí'ij yo' rihaan ní' nanj adonj.

¹⁵ Tzaj ne sese qui'yaj ní' ndaa vaa me rá ma'an ní' qui'yaj ní', ne qui'yaj ní' cacun', ne asa' quisij qui'yaj ndo'o ní' cacun', gaa ne yuun che'e quirij nu' nimán ní' vaa gaa nanj ei.

¹⁶ Se chuchumán rá soj nana ne, man tinuj, man nocoj.

¹⁷ Xcaj soj cuentá se vaa daj a se sa' vaa rihaan ní' ro', Diose me se rque nij yo', ne dan me se maan rej yanj ma'an ya síi 'yaj avii ya'an chuguun ro', maan dan 'na nu' se sa' do', se luj do', se ni'yanj do' ei. Dan me se se ca'vee natuna se-nana so' nana sa' nana nica ya ya mei. Dan me se 'o vaa rá so', ne na'vee cunuu ino Diose a ma'. Yo'o sa' 'yaj so' ga ní' nanj adonj.

¹⁸ Guun rá so' guun ta'nij so' man ní', gaa ne cuno ní' se-nana so' nana ya, qui'yaj so', ne che'é dan asino ní', guun ta'nij so' man ní' gaa asino yaan, gaa ne vaa güii naqui'yaj sa' so' man cunudanj nij rasuun qui'yaj so' rihaan chumij nihánj a.

Nana nihánj taj xna'anj me síi noco' ya man Diose a

¹⁹ Se quini'yón soj nana nihánj, man tinuj, man nocoj. Gaa niha' rá taran' ní' nana xrej ní' se-nana Diose ei. Tzaj ne se gaa niha' rá ní' ca'mij ní' do', ca'maan rá ní' do' mei.

²⁰ 'Q se sese a'maan ndo'o rá ní', ne se ca'vee qui'yaj sa' ní' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj ní' ma'.

²¹ Yuun che'e ca'ne' rá soj ga suun 'yaj se nij, ne gaa nica' nimán soj, ne cuno soj nana ca'néé Diose nimán soj, ne ca'vee quinanj nimán soj rihaan sayuun ei.

²² Se guun catuu rma'an se-nana Diose xréé ní' ma'. Tzaj ne qui'yaj ní' ndaa vaa taj Diose ei. Sese se qui'yaj ní' danj, ne tiha' yu'unj ní' man ma'an ní' gaa nanj á.

²³ 'Q se síi atúj rma'an se-nanā Dioṣe xréé ro', ase vaa síi ni'yaj rihaan espejo ro', danj vaa so',

²⁴ ne síi ni'yaj rihaan espejo me se xcaj so' cuentá se vaa canó nacaj rihaan so', tzaj ne 'anj so', gaa ne yuun che'e ni'yón so' nacaj nō rihaan so' a.

²⁵ Ne ase vaa espejo ro', danj vaa tucuaán sa' cuchruj Dioṣe rihaan ní', ne xcaj ní' cuentá daj me rá Dioṣe qui'yaj ní', 'yaj tucuaán sa' yo', ne ne sayuun vaa uno ní' rihaan Dioṣe, 'yaj tucuaán yo' ma'. Se guun ní' síi tucu'yón rma'an nanā yo' ne ni'yón nanā yo' ma'. Tzaj ne cavii ní' qui'yaj ní' ndaa vaa taj nanā yo' ei. Ne sese se ca'ne' rá ní' ga nanā yo', ne Dioṣe me síi qui'yaj cavii sa' ní' adonj.

²⁶ Sij ve'é noco' man Dioṣe me soj, rá soj na'. Sese nanó soj cuentó che'é tuvi' soj, ne nuveé sij noco' ya man Dioṣe me soj ma'. Sij tihá' yu'unj man ma'an me soj nanj chuguanj.

²⁷ Cataj xna'anj 'unj rihaan soj me síi me síi noco' ya man Rej ní' Dioṣe a. Síi racuúj man xnii niqúe dō', síi racuúj man chana niqúe dō', síi ne noco' man síi chí'ij man rihaan chumiij nihánj dō', so' me síi noco' ya man Dioṣe adonj.

2

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa nō xciúun ní' qui'yaj ní' se luj rihaan daj a yuvií a

¹ Amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó síi uun chij ndo'o rihaan ní', tinuj, nocoj. Che'é dan se guun cataj soj se vaa sa' doj vaa síi ru'vee rihaan síi niqúe ma'.

²⁻³ Xcaj soj cuentá, ne gaa nuu chre' soj cachraa soj rihaan Dioṣe, ne sese atúj 'o síi ru'vee nuu yatzij sa' rej man soj, ne 'nij ra'a so' se'ej tu'vee ndo'o, ne aráya'anj ndo'o soj man so', ne taj soj se vaa quitaj so' chruun xlá sa' a. Ne sese atúj 'o síi niqúe nuu yatzij tachrinj rej man soj, ne ne a'mii nocoj soj ga so' ma'. Ca'vee canicun' caya so' dō', ca'vee cané so' rihaan yo'óo rej tacoj soj dō', nanj ei.

⁴ Tzaj ne sese danj qui'yaj soj, ne sa' doj vaa ru'vee rihaan síi niqúe, rá soj, ne ase vaa cuese chí'ij nimán na'vej rá xcaj sa' cuentá che'é yuvií vaa soj nanj chuguanj.

⁵ Nanō xrej soj nanā ca'mij, tinuj, nocoj. Narii Dioṣe man nij síi niqúe guun nij so' síi amán uxrá rá ni'yaj man so' ei. Niqúe nij so' rihaan yo'óo nihánj, tzaj ne aráj cochroj nij so' rihaan Dioṣe, ne che'é dan cata' tu'va Dioṣe se vaa ya cayáan nij so' ga Dioṣe asa' guun chij Dioṣe rihaan chumiij nihánj adonj.

⁶ Tzaj ne nij soj me se nij ndo'o 'yaj soj rihaan nij síi niqúe chuguanj. Xcaj soj cuentá se vaa ru'vee me síi 'yaj sayuun man soj, ne 'anj soj rihaan cuese, 'yaj nij ru'vee a.

⁷ Ne nanā nij a'mii nij ru'vee che'é Jesucristó síi cata' ne soj che'é a.

⁸ Dan me se vaa che'é qui'yaj ní' nanā ca'mii síi cu'naj Moisés nanā nō rihaan danj Dioṣe nanā ya, ne dan me se taj nanā yo': "Gaa 'ee rá ní' man tuvi' ní' ndaa rá se vaa 'ee rá ní' man ma'an ní'", taj nanā yo', ne sese qui'yaj soj nanā yo', ne cunaj 'yaj soj ei.

⁹ Tzaj ne sese narii soj yuvií ru'vee inanj, gaa ne tumé ndo'o soj cacun' che'é se ne 'yaj ya soj se-tucuanj Dioṣe adonj.

¹⁰ Sese vaa 'o síi 'yaj nu' se-tucuanj Dioṣe, ne sese vaa orún' nanā na'vej so' qui'yaj so', ne ase vaa síi ne uno daj chí'ij mǐj rihaan Dioṣe ro', vaa so' ei.

¹¹ 'Q se cataj Dioṣe se vaa se cotoj ní' ga niçá tuvi' ní', ne veé cataj uún Dioṣe se vaa se ticavi' ní' tuvi' ní' a. Vaa síi ne otoj ga niçá tuvi', tzaj ne ticavi' so' tuvi' so', gaa ne síi 'yaj danj ro', me se yuun che'é tiri' so' se-tucuanj Dioṣe tucuaán noco' so' gaa nanj adonj.

¹² Che'é dan ve'é ca'mii soj, ne ve'é qui'yaj soj, ne cunuú rá soj se vaa vaa güii ca'ne' Dioṣe cacun' che'é ní', ni'yaj Dioṣe se-tucuanj Dioṣe chuguanj. 'Q se ne sayuun vaa cunō ní' nanā yo' ma'.

¹³ 'Q se asa' ca'ne' Dioṣe cacun' che'é yuvií, ne se gaa 'ee rá Dioṣe ni'yaj Dioṣe man síi ne 'ee rá man tuvi' ma'. Tzaj ne se ni'yanj rá me se yo' me qui'yaj canaan rihaan sayuun adonj.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa cuchuman rá ní' ni'yaj ní' Dioṣe, ne qui'yaj ní' se luj uún a

¹⁴ Cunoj soj ca'mij, tinuj, nocoj. Sese taj ní' se vaa amán rá ní' ni'yaj ní' Dioṣe, ne sese ne 'yaj ní' a doj se luj rihaan tuvi' ní', ne ca'vee quinanií ní' rihaan sayuun, rá soj na'. Taj ma'. Se ca'vee a doj man adonj.

¹⁵ Xcaj soj cuentá ei. Sese vaa tinúú ní' dō', ra'vij ní' dō', ne achiin se chá achiin yatzij cunuú so' dō',

¹⁶ ne sese cataj ní' rihaan síi achiin rasuun man, ne: "Ca'anj sa' so', ne dínj gaa nimán so' ei. Rque Dioṣe yatzij quitaj xraá so' dō', rque Dioṣe se chá cha so' dō' ei", cataj ní' rihaan síi achiin man, gaa ne sese se quirrii ní' se vaa achiin man tuvi' ní', ne taj se guun se-nanā ní' gaa a ma'.

¹⁷ Veé danj vaa ya, ne sese taj ní' se vaa síi amán rá ni'yaj man Dioṣe me ní', ne sese taj se luj 'yaj ní', gaa ne nuveé sǐj amán ya rá me ní' gaa a mei.

¹⁸ Tzaj ne ta'aj nii cataj rihaan tuvi' se vaa so' me se síi amán rá ni'yaj man Dioṣe mé so', ne 'unj nihánj me se síi 'yaj se sa' rihaan Dioṣe mé 'unj, cataj nii chuguanj. Tzaj ne xcaj so' cuentá, ne asa' ca'vee xcaj yuvií cuentá se vaa síi amán rá ni'yaj man Dioṣe mé so', sese nuvi' a 'ó se sa' 'yáa so' ga. Tzaj ne 'unj nihánj me se che'é se sa' 'yáa 'unj

ro', che'é dan ne'en yuvij se vaa sí amán rá ni'yaj man Diose mé 'unj chuguanj.

¹⁹ Dan me se cunaj 'yáa so' se vaa amán rá so' se vaa oruun Diose, tzaj ne danj 'yaj guee nij nana chree uún, ne che'é dan chu'vi' nij so' ndaa ri'lj ma'an man nij so' che'é sayuun qui'yaj Diose man nij so' vaa güii a.

²⁰ Sí ni'yon mé so', sese uun rá so' se vaa taj che'é qui'yáa so' se luj, ne nihánj me se tihán 'unj rihaan so' se vaa sese taj se luj 'yaj ní', ne amán rma'an rá ní' ni'yaj ní' Diose nanj chuguanj.

²¹ Dan me se xii ní' sí cu'naj Abraham me se ne'én so' se vaa ca'vej so' ticavi' so' ta'nii so' sí cu'naj Isaac rihaan mesá altar go' so' man ta'nii so' rihaan Diose a. Ne che'é se vaa qui'yaj so' danj ro', che'é dan cunu sa' so' rihaan Diose ei.

²² Xcaj so' cuentá se vaa che'é se cuchumán rá Abraham ni'yaj so' man Diose ro', che'é dan me guun rá so' qui'yaj so' se luj che'é Diose, ne che'é se qui'yaj so' danj ro', che'é dan ne'en ní' se vaa cuchumán nu' rá so' ni'yaj so' man Diose chuguanj.

²³ Ne quisij ya nu' se-nana Diose nana nihánj a: "Cuchumán rá Abraham ni'yaj so' man Diose, ne che'é dan cataj Diose se vaa sij sa' me Abraham a". Ne sí chéé ga Diose me uún Abraham, taj nii uún a.

²⁴ Xcaj soj cuentá se vaa che'é se luj 'yaj ní' ro', che'é dan nuu sa' ní' rihaan Diose, ne nuveé che'e se taj ní' se vaa amán rá ní' ni'yaj ní' man Diose doj me nuu sa' ní' rihaan Diose ma'.

²⁵ Dan me se Rahab chana niha' rá me se cunu sa' no' rihaan Diose ga qui'yaj no' se luj rihaan roj sí ca'néé Diose man ca'mii nana sa' rihaan no' a. Cunu sa' no' rihaan Diose che'é se luj qui'yaj no', ne dan me se ve'é racuij no' man roj sí israelitá ca'anj suun chiháan no' caxrij yuve no' man roj so' rihaan nij sí guun rá ticavi' man roj so', gaa ne ca'néé no' man roj so' yo'ó chrej vaa dínj nan' roj so' tucua roj so' a.

²⁶ Dan me se sese nuvi' nimán 'o so', ne nuveé sij vaa i'na' me so' ma'. Maan cúu cavi' uun me so', ne ase vaa xna'ngá nuvi' nimán rque ro', danj vaa sí taj se vaa amán rá ni'yaj man Diose, ne nuvi' a doj se luj 'yaj so', ne taj se gún' man nana tu'va uun so' a man adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa 'yaj chí'ii ní' man tuvi' ní', sese ne tumé ní' nana avii tu'va ní' a

¹ Tinuj. Nocoj. Se guun ga que'ee sí narqué chrej man soj ma'. 'O se núj sij narqué chrej ro', ne'en soj se vaa doj a cara Diose cacun' xráá núj sese se cuno núj rihaan Diose ei.

² 'O taran' ní' avii nana chí'ii tu'va nanj adonj. Tzaj ne sese vaa 'o sí ne a'mii nana chí'ii, ne so' me sí ca'vee guun nucaj guun chij rihaan nu' nee man so' chuguanj.

³ Xcaj soj cuentá ni'yaj soj man cuayó á. Nda' se xij vaa cuayó, tzaj ne anu' ní' aga' le'ej nii tu'va xo', gaa ne cunó xo' rihaan ní' ca'anj xo' me rej ma'an me rá ní' chuguanj.

⁴ Ne xcaj soj cuentá ni'yaj soj man rihoo chéé rihaan na uún á. Xij vaa rihoo, ne nucaj ndo'o o' nana rihaan rihoo, ne rcuchra' le'ej nii vaa rásuun nii tuguáj nii rihoo, tzaj ne ca'anj yo' me rej ma'an me rá nii ca'anj yo' uún ei.

⁵ Ne ta'nga' danj vaa guee daa ní' uún, ne tzin' vaa daa ní', tzaj ne nucaj uxrá daa ní' nanj adonj. Dan me se ne'en soj se vaa grún' ya'an le'ej ní' ro', ca'vee qui'yaj yo' cacaa cunu' quij ei.

⁶ Ne ase vaa ya'an vaa nana a'mii daa ní', ne ase vaa nu' chí'ii man rihaan chumii nihánj ro', danj vaa nana a'mii daa ní', ne ndaa ri' nu' nee man ní', 'yaj daa ní' nanj adonj. Unu' ní' ga tuvi' ní', 'yaj daa ní', che'é se sí chree me sí 'yaj a'mii daa ní' nana chí'ii nanj á.

⁷ A'vee uun chij yuvij rihaan me ma'an xcuu, ne dan me se rihaan xcuu man quij do', rihaan xtáj do', rihaan xcuáá do', rihaan xcuaj do', uun chij yuvij.

⁸ Tzaj ne taj se 'yá' guun chij a doj yuvij rihaan daa ma'an yuvij ma'. Avii ndo'o nana chí'ii tu'va ní', ne taj se 'yá' guun dínj tu'va ní', 'yaj daa ní' ía ma'. Ase vaa na xnaj taj tu'va xcuáá yuva' ro', danj vaa nana chí'ii avii tu'va ní', 'yaj daa ní', ne 'yaj chí'ii yo' man tuvi' ní' chuguanj.

⁹ Dan me se tu'va ní' me avii nana luj a'mii ní' che'é Rej ní' Diose sí 'njj ra'a man ní', ne veé daa ní' a'mii nana chree che'é tuvi' ní' uún a. Ne dan me se ase vaa Diose ro', danj vaa nij tuvi' ní' gaa qui'yaj Diose man taran' ní' a.

¹⁰ Veé tu'va ní' avii nana luj ne veé tu'va ní' avii nana chree, 'yaj daa ní', ne nij uxrá vaa 'yaj ní' danj, nanj tinuj, nocoj.

¹¹ Se ca'vee cavii na chihan' ga na 'ne' rque orún' curuj na ma'.

¹² Taj rutzí' avii ra' chruun rcoo ma'. Ne rcoo ne avii ra' chruun rcue'é ma'. Ne danj nanj na uún, ne se ca'vee curihanj na chihan' rej nuu na 'ne', ne taj che'é cavii nana chí'ii tu'va ní', sese rej nuu nana sa' me nimán ní' a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj me sí me sí nicaj tucudán sa' cavii rihaan Diose a

¹³ Sese vaa ta'aj soj sí acaj cuentá ne avii ndo'o ra' soj, rá soj, ne ve'é inan' qui'yaj soj sij vaa danj rá rihaan tuvi' soj, ne xcaj tuvi' soj cuentá se vaa che'é se avii ra' soj ro',

che' é dan síi ni' yanj nimán me soj, ne che' é dan me ve' é inañj 'yaj soj a.

¹⁴ Tzaj ne sese xcoj ruvaá rá soj, ne sese me inañj rá soj quirij ta' nga' soj rihaan tuvi' soj, gaa ne se guun ca' mii xta' soj cataj soj se vaa síi acaj cuentá avii raá me soj a ma'. 'Q se nuveé sij acaj cuentá me síi 'yaj danj mei.

¹⁵ Sese sij xcoj ruvaá rá me soj, ne nuveé sij nica'j tucuáán sa' cavii rihaan Dioso me soj a ma'. Inañj tucuáán cavii raá nij síi man rihaan yo' óó nihánj uun me tucuáán nica'j soj, ne danj inañj 'yaj yuvij che' é se nana chree uno nij yuvij nanj adonj.

¹⁶ Rej yanj síi xcoj ruvaá rá me se taj se qui' yá' gaa dínj ma'. Me a' se chi' iij 'yaj nij so' nanj á.

¹⁷ Tzaj ne síi nica'j tucuáán sa' cavii rihaan Dioso me se yo' o vaa sa' nimán so', ne che' é dan 'o chij yaán so', ne ne unu' so' ga yuvij ma'. Yo' o luj a' mii so' ga tuvi' so', ne ne naqui' yaj so' o so' xréé so' gaa a' mii tuvi' so' ga so' ma'. 'Ee rá so' ni' yaj so' tuvi' so', ne inañj se sa' 'yaj so', ne yo' o cyaan ve' é 'yaj so' rihaan nu' nij yuvij, ne 'yaj so' nu' ndaa vaa taj so' a. Ne nij síi 'yaj danj ro', me síi nica'j ya' tucuáán sa' cavii rihaan Dioso chuguanj.

¹⁸ Dan me se síi 'yaj dínj ne yuvij ga tuvi' yuvij ro', ma' an so' me síi ne dínj ga tuvi', ne che' é dan cunuu sa' nij tuvi' so' rihaan Dioso, qui' yaj so' nanj adonj.

4

Nana nihánj taj xna' anj se vaa se guun rá ní' cavij sa' ní' rihaan chumij nihánj a

¹ Me che' é unu' ndo' o nij soj ga tuvi' soj, rá soj ga. Nuveé che' é se me ndo' o rá soj cavij sa' soj rihaan chumij nihánj, ne che' é dan na' vee gaa xej nimán soj a a. Ne nuveé che' é dan unu' soj ga tuvi' soj a a.

² Me ndo' o rá soj gaa rasuun sa' rihaan soj, tzaj ne ne ca' vee quirij soj rasuun yo' cumán yo' rihaan soj a a. Dan me se che' é dan unu' xcoj ruvaá ndo' o rá soj ni' yaj soj man síi vaa rasuun rihaan adonj. Tzaj ne soj me se taj se 'ya' quirij soj, ne che' é dan unu' soj ga tuvi' soj ei. Tzaj ne nuvi' rasuun sa' rihaan soj, che' é se ne achín ni' yaj soj rihaan Dioso adonj.

³ Ne nda' se achín ni' yaj soj rihaan Dioso, tzaj ne ne rqué Dioso nij rasuun yo' rihaan soj, che' é se chi' iij ndo' o vaa nimán soj gaa achín ni' yaj soj rihaan Dioso ei. Dan me se me inañj rá soj cavij sa' ma' an inañj soj rihaan chumij nihánj qui' yaj nij rasuun yo' ei.

⁴ Ne ase vaa chana otoj ga yo' ó chii ro', danj vaa soj, ne ne noco' ya' soj man Dioso a ma'. Xcaj soj cuentá se vaa síi me rá cavij sa' rihaan chumij nihánj ro', so' me síi taj ri' yunj man Dioso adonj. Ya' uxrá ei.

⁵ Ne xcaj soj cuentá se vaa ne tu' va rma' an nana nihánj nana a' mii danj Dioso a: "Dioso qui' yaj nimán ní', ne me uxrá rá Dioso canoco' nimán ní' man orún' so'", taj danj Dioso a.

⁶ Ne uxrá doj 'yaj Dioso se luj che' é ní', ne che' é dan no' nana nihánj rihaan danj Dioso a: "Aráán Dioso chrej rihaan nij síi xta' nimán se cavii sa' nij so', tzaj ne 'yaj Dioso se luj che' é nij síi vaa nica' nimán", taj danj Dioso a.

⁷ Che' é dan cunō soj rihaan Dioso á. Naqui' yaj so' o soj xréé soj rihaan síi chree, ne cunanj síi chree rihaan so' á.

⁸ Quinichrun' soj rihaan Dioso, gaa ne quinichrun' Dioso rihaan so' á. Nij síi tumé cacun' ro', tanáj nij so' se-tucuanj nij so' tucuáán chi' iij, ne nij síi uun vij rá canoco' man Dioso ro', naqui' yaj nica' nij so' nimán nij so' á.

⁹ Se gaa niha' rá soj ca' nga' soj mei. Vaa che' é quinanō rá soj ta' vee soj che' é cacun' tumé soj ei.

¹⁰ Naqui' yaj nica' soj nimán soj rihaan síi 'njj ra' a man ní', gaa ne cavij sa' soj, qui' yaj so' chuguanj.

Nana nihánj taj xna' anj se vaa se ca' mii ní' nana nij che' é tuvi' ní' ma'

¹¹ Se guun nana soj cuentó ne che' é tuvi' soj, man tinuj, man nocoj. Síi nanó cuentó ne do', síi araa cacun' xráá tuvi' do', so' me síi taj se vaa taj che' é cunō ní' cunudanj se-tucuanj Dioso chuguanj. Ne síi a' mii danj ro', nuveé sij uno se-tucuanj Dioso me so' ma'. Maan se síi naqui' yaj cuu se-tucuanj Dioso me uun so' nanj ei.

¹² Dan me se orún' Dioso ya' me síi cuchruj se-tucuanj Dioso, ne veé orún' Dioso me síi ca' ne' cacun' che' é ní' vaa güii, ne so' me síi guun nucuaj tinanii man ní' rihaan sayuun, ne veé so' me síi guun nucuaj ca' nej man ní' rihaan ya' an ei. Tzaj ne ní' me se yuvij uun me ní', ne taj che' é caraa ní' cacun' xráá tuvi' ní' ma'.

Nana nihánj taj xna' anj se vaa ne ne' en ní' daj quiran' ní' a' yuj a

¹³ Ne vaa soj sij a' mii nana nihánj uún a: "Cuan' se, a' yuj se, ca' anj núj 'o human' cayáan núj 'o yo', ne quiraan núj rasuun natu' vee núj, ne qui' yaj canaán ndo' o núj sa' anj", taj soj, ne nihánj me se cunō soj ca' mij á.

¹⁴ Nij soj me se ne ne' en uxrá soj daj quiran' soj a' yuj a ma'. 'Q se ase vaa ngaa ya' an ro', danj vaa soj rihaan chumij nihánj, ne nanij ngaa ya' an 'o orá le' ej nii, ne ra' yanj naxtun' uún ngaa ya' an yo' nanj adonj.

¹⁵ Che' é dan no' xcúun soj cataj soj: "Sese me rá síi 'njj ra' a man ní', ne ca' vee gaa i' na' ní', ne ca' vee qui' yaj suun ní' á", cataj soj á.

¹⁶ Tzaj ne soj me se a'mii xtá' ndo'o soj rihaan Diose, ne chi'ii ndo'o vaa nu' nana xtá' a'mii soj adonj.

¹⁷ Tzaj ne sese ne'en ní' daj me rá Diose qui'yaj ní', ne ne 'yaj ní' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj ní', gaa ne guun ní' síí tumé ndo'o cacun' nanj adonj.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quiran' ndo'o nij ru'vee sayuun a

¹ Ne soj sij ru'vee me se yaj me se quene'en soj ei. Ta'vee uxrá soj che'é sayuun quiran' soj vaa güii chuguanj.

² Ne rihaan Diose me se ase vaa se cuchruy vaa nu' si'yaj soj, ne ase vaa yatzij navij chá xcuu vaa nu' sagan' soj,

³ ne ase vaa aga' navij qui'yaj tucunj yoo ro', danj vaa nu' se-sa'anj soj, ne tucunj yoo yo' ro', ni'yaj Diose, ne xcaj Diose cuentá se vaa síí yanu' me soj rihaan síí nique, ne che'é dan cacaa ma'an soj, qui'yaj tucunj yoo yo' adonj. Dan me se uxrá caraa sa' soj sa'anj rihaan chumií nihánj, tzaj ne nichrun' ca'anj ni'ya chumií nihánj nanj adonj.

⁴ Dan me se acaj ndo'o Diose cuentá se vaa ne naru'vee sa' soj tu'vee se-mozó soj síí rii xnaa soj a. Ne aguáj ndo'o nij mozó yo' rihaan Diose che'é se-sa'anj nij so' chuguanj. Ne catúj se-nana nij so' xréé Diose sij uun chij ndo'o rej xtá' nanj ei.

⁵ Ne dan me se uun niha' uxrá rá soj rihaan chumií nihánj, ne inanj rasuun sa' uxrá man rihaan soj, ne ase vaa xcaá namij ro', danj vaa soj, ne ne acaj soj cuentá se vaa nichrun' ca'na' sayuun rihaan soj a ma'.

⁶ Tzaj ne dan me se cuta' ndo'o soj cacun' xráá nij síí sa', ne ndaa ticavi' soj man ta'aj tuvi' nij so', ne ca'ne' sa' guęę rá nij so' cavi' tuvi' nij so', qui'yaj soj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa gaa inaj nimán ni' cachinj ni'yaj ni' rihaan Diose a

⁷ Che'é dan gaa inaj nimán soj na'vij soj ndaa se quisij güii ca'na' uún síí 'nij ra'a man ní', tinuj, nocoj. Xcaj soj cuentá daj 'yaj síí unó naa ei. Naj vaa nimán so' na'vij so' maan che'é rej cachij sa' ve'é xnaa so', gaa ne quirij so' tan' adonj.

⁸ Danj qui'yaj guęę soj, ne gaa inaj nimán soj, ne ca'nej nucuj soj nimán soj, che'é se nichrun' ca'na' síí 'nij ra'a man ní' ei.

⁹ Se ca'mii soj nana nij che'é tuvi' soj, ne se gaa nanj quitaj cacun' xráá ma'an soj, man tinuj, man nocoj. 'O se aj nicun' chruun síí ca'ne' cacun' che'é ní' rej ta'ya ei.

¹⁰ Xcaj soj cuentá, ni'yaj soj nij síí nata' se-nana Diose gaa naá se vaa nucuj nimán nij so' rihaan sayuun, ne ase vaa qui'yaj nij so' ro', danj gaa qui'yaj soj ei.

¹¹ Ne uxrá cavii sa' nij síí nucuj nimán rihaan sayuun, rá ní', ni'yaj ní' man nij so', ne aj cuno soj se vaa nucuj nimán síí cu'naj Job rihaan sayuun gaa naá, ne aj ne'en soj se vaa avii sa' nu' nij síí vaa danj, 'yaj síí 'nij ra'a man ní', che'é se 'ęę uxrá rá so' ni'yaj so' man ní' chuguanj.

¹² Dan me se nana nihánj me nana nocoj doj rihaan nu' nij nana, tinuj, nocoj. Se cuta' soj raá Diose ca'mii soj mei. Se cataj soj chumanj yo'óo man soj, sese se ca'mii ya soj mei. Ne me ma'an yo'ó rasuun, ne se ca'mii soj danj che'é ma'. Sese ca'vee qui'yaj soj, rá soj, ne: "Ca'vee ei", cataj uun soj, ne sese se ca'vee qui'yaj soj, rá soj, ne: "Se ca'vee ma'", cataj uun soj, gaa ne se cuta' Diose cacun' xráá soj man chuguanj.

¹³ Sese vaa 'o tuvi' soj ran' sayuun, ne cachinj ni'yaj so' rihaan Diose á. Sese vaa 'o tuvi' soj niha' rá, ne cachraa so' chra' rihaan Diose á.

¹⁴ Sese vaa 'o tuvi' soj ran', ne nacunj so' man nij síí chij nicaj yu'unj man nij síí noco' man Jesucristó ca'na' nij so', ne cata' tu'va nij so' se-chuvií síí 'nij ra'a man ní', ne cutaa nij so' casté raá síí ran', ne cachinj ni'yaj nij síí chij yo' rihaan Diose che'é síí ran' a.

¹⁵ Sese ya amán rá nij síí achíin ni'yaj rihaan Diose se vaa raçuj Diose man síí ran', ne nahuun síí ran' yo', qui'yaj síí 'nij ra'a man ní', ne sese tumé síí ran' yo' cacun', ne quinavij cacun' xráá so' a.

¹⁶ Che'é dan ndaa 'o 'o ní' nata' ya rihaan tinúú ní' che'é cacun' tumé ní', ne ndaa 'o 'o ní' cachinj ni'yaj rihaan Diose che'é tuvi' ní', gaa ne nahuun ní', qui'yaj Diose a. Sese vaa 'o síí vaa nica' ya nimán achíin ni'yaj uxrá rihaan Diose, ne cuno ya Diose, ne qui'yaj Diose ndaa vaa cachíin ni'yaj so' ei.

¹⁷ Nanj yuvií me síí cu'naj Elías síí cayáan gaa naá, ne ase vaa ma'an ní' vaa so', tzaj ne cachíin ni'yaj so' rihaan Diose se vaa se caman', ne quisij ndaa va'núj ya yo' táa yanéé ne caman' qui'yaj so', qui'yaj Diose gaa cachíin ni'yaj so' rihaan Diose ei.

¹⁸ Ndaa sij, gaa ne cachíin ni'yaj uún so' maan rihaan Diose, gaa ne caman' uún, qui'yaj Diose, gaa ne cavii sa' naa a.

¹⁹ Cuno soj ca'mij, tinuj, nocoj. Sese tanáj xco 'o tuvi' soj se-tucuanj Diose tucuaán ya, ne sese guun nucuj yo'ó tuvi' soj qui'yaj canaán so' canicaaj uún síí ca'anj yanij yo' canocq' so' tucuaán sa'.

²⁰ Ne dan me se síí qui'yaj canaán yo' me se so' me síí tinanii man tuvi' rihaan sayuun adonj. Ne guun nucuj so' tinanii so' man nimán tuvi' so' rihaan sayuun ei. Dan me se ca'nej nocoj ndo'o so' cacun' xráá tuvi' so' adonj.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pedró ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Pedró, ne apóstol cune' Jesucristó ca'anj nata' rihaan yuvii che'é so' mej a. Ne qui'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan soj sij narii Diose man canoco' man so' sij cha'nuu ca'anj estadó Ponto do', estadó Galacia do', estadó Capadocia do', estadó Asia do', estadó Bitinia do', che'é sayuun quiran' soj a.

² Asij naá quene'en Rej ní' Diose se vaa canoco' soj man so', ne che'é dan quinarii so' man soj, gaa ne guun che'é soj canoco' soj man orún' Diose, qui'yaj Nimán Diose, che'é se me rá so' cunq soj rihaan so', ne me rá so' cunq sa' nimán soj qui'yaj ton man Jesucristó ton cayanj man so' gaa cavi' so' che'é ní' a.

Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é soj, ne gaa xej ndo'o nimán soj qui'yaj Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa na'vij ní' güii cayáán ní' rihaan Diose a

³ Cunaj uxrá vaa Diose Rej Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', cataj ní' á. Dan me se cunuu 'eé uxrá rá so' ni'yaj so' man ní', ne che'é dan naqui'yaj i'na' so' man Jesucristó, ne che'é se cunuu i'na' uún Jesucristó ro', che'é dan guun ta'nij Diose man ní', ne che'é se ta'nij Diose me ní', che'é dan guun niha' rá ní' ne na'vij ní' quisij güii cayáán ní' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

⁴ Ne dan me se vaa se sa' nicaj Diose rque Diose man soj asa' nucui' soj rihaan so', ne daj chihaa mij se quiri' se sa' yo', ne yo'o gaa sa' yo' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

⁵ Nucuj ndo'o Diose, ne che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó, che'é dan tumé Diose man soj, che'é rej ca'vee cavii sa' soj asa' quisij güii ca'anj ni'ya chumii nihánj ne quene'en ní' nu' se vaa qui'yaj so' che'é ní' ei.

⁶ Che'é dan guun niha' uxrá rá soj nanj á. Dan me se nda' se cuano nanó rá soj che'é sayuun 'na' rihaan soj doj güii nanj rihaan chumii nihánj cuano, tzaj ne aj guun niha' ndo'o rá soj, che'é se ne'en soj se vaa cavii sa' soj vaa güii, qui'yaj Diose chuguanj.

⁷ Dan me se ne'en soj se vaa aga' oró mí me se se man un rihaan chumii nihánj me yo', ne vaa güii ca'anj ni'ya yo' ga chumii nihánj, tzaj ne axrij ya'an nii man aga' oró mí yo', che'é rej me rá nii xcaj nii cuentá sese aga' sa' me yo' ní', ase aga' nij me yo' a. Ne ase vaa ya'an rihaan aga' oró mí yo'

ro', danj vaa sayuun rihaan soj, ne che'é sayuun ran' soj ro', che'é dan acaj ní' cuentá sese ya ya amán rá soj ni'yaj soj man Diose ní', ase 'yaj ma'an soj a. Tzaj ne sa' doj vaa soj rihaan aga' oró mí yo', ne daj chihaa mij se ca'anj ni'ya soj, sese amán ya rá soj ni'yaj soj man Diose mei. Dan me se uxrá cavii sa' Diose, qui'yaj soj, ne uxrá ca'mii sa' yuvii che'é Diose, asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj chuguanj.

⁸ Ne Jesucristó me se nda' se ne quene'en rihaan soj man so', tzaj ne amán rá soj ni'yaj soj man so', ne ne ne'en xa' rihaan soj man so' nihánj cuano, tzaj ne che'é se cuchuman ya rá soj ni'yaj soj man so' ro', che'é dan guun niha' uxrá rá soj che'é se aj ne'en soj se vaa cavii sa' uxrá soj adonj.

⁹ Ne che'é se amán rá soj ni'yaj soj man Diose ro', che'é dan cavii sa' nimán soj rihaan so' ei.

¹⁰ Dan me se nij síi nata' se nana Diose gaa naá ro', nata' nij so' che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj, ne guun ndo'o rá nij so' xcaj nij so' cuentá daj gaa cavii sa' yuvii qui'yaj Diose, ne naqui'yaj cuu nij so' cúu yave nij so' che'é nu' nij rasuun sa' chuguanj.

¹¹ Dan me se naqui'yaj cuu uxrá ya nij so' aman ca'na' síi ca'nej Diose rihaan chumii a. 'O se nicaj yu'unj Nimán Jesucristó man nij so', ne ma'an Nimán Jesucristó cataj xna'anj rihaan nij so' daj quiran' ma'an Jesucristó asa' ca'na' so' do', che'é suun sa' cata so' asa' quisij quiran' so' sayuun do' a.

¹² Dan me se cataj xna'anj Diose rihaan nij so' se vaa nuveé ma'an nij so' me nij síi quene'en ca'na' síi ca'nej Diose ma'. Tananj nu' nij soj me nij síi quene'en man síi ca'nej Diose, asa' ca'na' so', taj Diose rihaan nij síi nata' se nana Diose gaa naá yo' a. Ne nihánj me se nij síi nata' se nana Diose nana sa' yo' yaj ro', ca'néé Diose Nimán Diose rihaan nij so', ne aj nata' nij so' nu' se vaa qui'yaj Jesucristó síi ca'néé Diose rihaan chumii nihánj cuno soj a. Ne ndaa nij se mozó Diose síi yanj xta' me rá quene'en daj gaa cavii sa' ní' qui'yaj Jesucristó ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nacúún Diose man ní' guun ní' síi sa' inanj rihaan so' a

¹³ Che'é dan 'o ca'nej nimán soj qui'yaj soj ndaa vaa me rá Diose ei. Gaa chij rá soj ga tuvi' soj, ne yo'o gaa nucuj rá soj man Diose se vaa qui'yaj ndo'o so' se luj che'é soj asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj ei.

¹⁴ Dan me se guun soj síi uno sa' rihaan Diose ei. Gaa naá me se ne quene'en soj daj vaa Diose, ne inanj guun rá soj qui'yaj soj se nij, tzaj ne yaj me se se guun qui'yaj uún soj danj mei.

¹⁵ Tanan̄j che'é se síi sa' inanj me Diose síi nacúun man soj canoco' soj, che'é dan ma'an soj ro', nō xcúun guun síi sa' ei.

¹⁶ Che'é dan nō nana nihánj rihaan danj Diose a: "Síi sa' inanj mé 'un̄j, nē che'é dan guun soj síi sa' inanj uún á", taj Diose rihaan nij síi canoco' man so' gaa naá a.

¹⁷ Diose ro', me síi nicā inanj a'ne' cacun' che'é 'o 'o ní' ndaa vaa 'yaj 'o 'o ní', nē che'é se: "Ataj chij", taj soj rihaan Diose gaa achúin ni'yaj soj rihaan so' ro', che'é dan 'o caraa cochroj soj rihaan so' doj nij güii cayáan soj rihaan yo'óo nihánj á.

¹⁸ Aj ne'en soj daj qui'yaj Diose gaa tinanii so' man soj rihaan tucuáan nij rma'an canoco' nij xii soj síi cumán gaa naá, nē nuveé sa'an̄j me se go' Diose gaa tinanii so' man soj ma'. Sa'an̄j me se se navij un̄n me yo' ei.

¹⁹ Tzaj nē ca'néé Diose man Jesucristó cavi' ya so' cayan̄ ton man so' che'é ní', nē ase vaa avi' matzin̄j le'ej sa' inanj 'yaj nij síi israelitá che'é cacun' tumé nij so' ro', danj vaa cavi' Jesucristó che'é ní', nē so' me se vaa yu'vee ndo'o nó so' che'é se taj cacun' tumé so' man chuguan̄j.

²⁰ Dan me se asij ataa qui'yaj Diose chumij, nē aj ne'en Diose se vaa cavi' Jesucristó che'é ní', nē cuano gaa nichrun' quinavij chumij nihánj me se curuvi' Jesucristó rihaan chumij nihánj che'é ma'an̄ nij soj ei.

²¹ Nē che'é se vaa qui'yaj Jesucristó che'é soj ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man Diose síi naqui'yaj i'na' man Jesucristó, nē cune' Diose man so' se vaa guun chij so' a. Nē che'é se danj qui'yaj Diose ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man Diose, nē na'vij soj quisij güii cavii sa' ndo'o soj qui'yaj so' a.

²² Dan me se uno soj se-nana Diose nana ya, nē che'é dan cunuu sa' nimán soj, nē che'é dan nō xcúun soj gaa 'eē rá soj man tuvi' soj adon̄j. Se cataj rma'an soj se vaa 'eē rá soj man tuvi' soj ma'. Ya gaa 'eē ndo'o rá soj man tuvi' soj ei.

²³ 'Q se cunuu i'na' nimán soj, qui'yaj se-nana Diose, nē nuveé se cavi' me se-nana Diose ma'. Tanan̄j ase vaa 'o rasuun vaa i'na' vaa se-nana Diose, nē daj chihaa m̄j se ca'an̄j ni'ya yo' mei.

²⁴ Che'é dan nó nana nihánj rihaan danj Diose a: "Ase vaa coj chr̄in' man tacaan ro', danj vaa taran' ní', nē ase vaa yâj taj raq coj ro', danj vaa suun sa' 'yaj ní' a. Daj se vaa nacoq coj nē navij yâj ayuu ro', danj vaa ní' navij ní' a.

²⁵ Tzaj nē daj chihaa m̄j se navij se-nana síi 'nij ra'a man ní' ma". Danj taj nana nō rihaan danj Diose, nē se-nana Diose yo' me nana sa' nata' n̄j rihaan soj adon̄j.

2

¹ Che'é dan ca'ne' rá soj ga suun noco'

tucuáan chí'ij ei. Se nachri' soj ni'yaj soj nu' tuvi' soj mei. Se tiha' yu'un̄j soj man tuvi' soj mei. 'Q ndaa taj soj ro', veé danj qui'yaj guēē soj ei. Se guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tuvi' soj mei. Se nanó soj cuentó nē che'é tuvi' soj ma'.

² Ase vaa me ndo'o rá leé nō cutzji leé nō too ro', danj guun ndo'o rá soj tucu'yón soj se-nana Diose nana ya, nē ase vaa racuij too man leé nō achij leé nō ro', danj gaa racuij se-nana Diose man soj cunuu sca' nimán soj chuguan̄j. Dan, gaa nē cavii sa' ndo'o soj, qui'yaj Diose ei.

³ 'Q se aj ne'en soj se vaa ve'é ndo'o 'yaj síi 'nij ra'a man ní' che'é ní' adon̄j.

Nana nihánj taj xna'an̄j se vaa ase vaa yuvej sa' vaa Jesucristó a

⁴ Ca'na' soj rihaan Jesucristó ei. Ase vaa 'o yuvej xij sa' uchruj nii asino yaan tacóo ve' gaa nachráj nii ve' ro', danj vaa so', tzaj nē nij síi man rihaan chumij nihánj me se nachri' níj so' ni'yaj nij so' yuvej yo', tzaj nē síi sa' ndo'o narii Diose me so' nan̄j adon̄j.

⁵ Nē ase vaa nij yuvej le'ej nii nata' xráá yuvej xij ro', danj vaa taran' soj, sese canoco' raan soj man Jesucristó, nē ve'é cumān rcua'aan soj, qui'yaj Jesucristó, gaa nē cunuu sa' nimán soj, gaa nē ase vaa xrej ro', danj gaa soj rihaan Diose, nē ase vaa se sa' nago' nij xrej rihaan Diose ro', danj gaa se sa' qui'yaj soj che'é se me soj síi noco' man Jesucristó, gaa nē caran' rá Diose se vaa 'yaj soj ei.

⁶ Che'é dan nó nana nihánj rihaan danj Diose a: "Ni'yaj so' ei. Aj cuné' 'un̄j yo'o yuvii chuman' Jerusalén naj rej cu'naj Sion, nē ase vaa 'o yuvej vaa so', nucuaj ndo'o so' chuguan̄j. Sij sa' ndo'o me so', nē quinarii 'un̄j man so', nē ase vaa yuvej xij une' yuvii tacóo ve' ro', danj gaa so', nē sese cuchuman rá yo'o so' quene'en so' man síi cuné' 'un̄j, nē se guun na'aj so' ma'. Tanan̄j cavii sa' ndo'o so' adon̄j". Danj cataj Diose, ca'mii so' che'é Jesucristó gaa naá a.

⁷ Vaa yu'vee ndo'o nó Jesucristó rihaan soj sij amán rá ni'yaj man so', tzaj nē xa' nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó me se quisij ya ndaa vaa taj nana nihánj nana nō rihaan danj Diose adon̄j: "Yuvej quiri'ij̄j nij síi cune' ve' ro', guun yuvej sa' doj rihaan taran' nij yuvej naj tacóo ve' yo' nan̄j adon̄j", taj danj Diose a.

⁸ Ne: "Naxru' yuvii, qui'yaj yuvej yo', nē guun na'aj nij yuvii gaa quene'en nij yuvii man so'", taj yo'ó nana nō rihaan danj Diose a. Nē nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó me se che'é se ne cunō nij so' se-nana Diose ro', che'é dan naxru' nij so' nē quiri'ij̄j nij so' a. Dan me se ca'néé ra'a Diose man nij so' quiran' nij so' danj nan̄j ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa narii Diose man ní' sijn noco' man Jesucristó á

⁹ Xa' soj, tzaj ne sijn narii Diose me soj, ne xrej uun chij ya nuu rihaan Diose me soj, ne sijn cunuun sa' nimán me soj, ne yuvij man chuman' noco' sa' ndo'o ya uun chij Diose rihaan me soj, ne che'é se me rá Diose nata' soj che'é se sa' qui'yaj so' ro', che'é dan narii so' man soj ei. Dan me se sijn noco' tucuáán rmi' me soj gaa naá, tzaj ne canacúun Diose man soj xcaj soj cuentá, ne cunaj uxrá vaa se-tucuanj Diose tucuáán noco' soj cuano ei.

¹⁰ Dan me se gaa naá me se nuveé yuvij 'nij ra'a Diose me soj, ne ne gaa 'ee rá Diose ni'yaj Diose man soj ma'. Tzaj ne yaj me se cunuun 'ee rá so' ni'yaj so' man soj, ne guun soj síi chéé ga ma'an Diose, ne 'nij ra'a Diose man soj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun ní' rihaan Diose á

¹¹ Dan me se 'ee ndo'o raj man soj, ne qui'yaj soj se ndo'o uxrá, ne cunq soj ei. Nuveé chihánj ní' me chumij man ní' cuano, man tinuj, man nocoj. Ase vaa 'o síi aran' me ma'an rej ro', danj vaa ní' rihaan chumij nihánj cuano ei. Che'é dan se guun qui'yaj soj rasuun chí'ij me rá nee man soj qui'yaj soj ma'. 'Q se unu' se chí'ij yo' ga nimán ní' adonj.

¹² Ne ve'é inanj qui'yaj soj rej ne soj sca'núj nij síi chí'ij man rihaan chumij nihánj, gaa ne sese guun rá nij so' cutá' nij so' cacun' rmi' xráá soj se vaa nij 'yaj soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa ve'é inanj 'yaj soj ei. Gaa ne güii cuchí' Diose rihaan nij so' me se cataj nij so' se vaa sa' uxrá vaa Diose chuguanj.

¹³ Che'é se sijn noco' man síi 'nij ra'a man ní' me soj ro', che'é dan cunq soj rihaan taran' nij síi nicaj suun ei. Dan me se cunq soj rihaan síi nicaj suun noco' emperador, che'é se sijn uun chij doj me so' ei.

¹⁴ Ne dan me se cunq soj rihaan yo'ó nij síi nicaj suun gobernador noco' do' nij uún, che'é se sijn a'ne' suun síi nicaj suun emperador rihaan me nij so', ne no xcúun nij so' qui'yaj nij so' sayuun man nij síi chí'ij do', ca'mij sa' nij so' che'é níi síi sa' do' chuguanj.

¹⁵ Ne me rá Diose qui'yaj ní' se sa', gaa ne cunuun díj tu'va nij síi ne acaj cuentá síi tu'va rma'an nana nij che'é Jesucristó chuguanj.

¹⁶ Ne'en ní' se vaa sijn chéé uun me ní', tzaj ne se guun cataj ní' se vaa che'é dan me ca'vee qui'yaj ní' me ma'an se chí'ij ma'. Tananj guun ní' síi 'yaj suun rihaan Diose ei.

¹⁷ Dan me se ve'é ca'mij soj ga daj a yuvij, ne gaa 'ee rá soj man nu' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne cunq soj rihaan Diose, ne ve'é caraa cochroj soj rihaan síi nicaj suun emperador ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa ca'ne' sa' guee rá Jesucristó gaa quiran' so' sayuun ro', danj gaa qui'yaj ní' a

¹⁸ Ve'é cunq soj rihaan se-ru'vee soj sijn uun mozó á. Nuveé inanj rihaan nij ru'vee sa' ru'vee ni'yanj a'mii cunq soj ma'. Veé danj cunq uún soj rihaan nij ru'vee nij 'yaj do' uún nanj ei.

¹⁹ Ne sese quiran' ta'aj soj sayuun qui'yaj se-ru'vee ta'aj soj ru'vee chí'ij, che'é se maan se sijn noco' man Diose me síi ran' sayuun yo', ne sese a'ne' sa' guee rá síi ran' sayuun yo' ga suun tucuáá rihaan ru'vee, gaa ne cunaj uxrá 'yaj so' ni'yaj Diose adonj.

²⁰ Dan me se síi tumé ya cacun' ro', vaa che'é cayuun so', ne ndá' se ca'vee ca'ne' guee rá so' ayuun so' do', ran' so' sayuun do', tzaj ne se cataj ní' se vaa cunaj 'yaj so' ran' so' sayuun a ma'. Maan che'é cacun' tumé so' me ayuun so' nanj á. Tzaj ne síi inanj se sa' 'yaj me se sese ca'ne' sa' guee rá so' quiran' cachrij so' sayuun che'é Diose, ne cunaj uxrá qui'yaj so' nanj á. 'Q se Diose ro', me síi naru'vee nu' sayuun quiran' so' che'é so' nanj adonj.

²¹ 'Q se canacúun Diose man ní' canoco' ní' man so' ne quiran' ní' sayuun adonj. Tananj Jesucristó, tzaj ne quiran' so' sayuun che'é ní', ne ca'ne' sa' guee rá so' gaa quiran' so' danj adonj. Dan me se ndaa rá se vaa ca'ne' rá Jesucristó gaa quiran' so' sayuun che'é ní' ro', danj gaa guee ca'ne' rá ní' quiran' ní' sayuun, rá so' ei.

²² Ne Jesucristó me se a 'ó nana ne do', a 'ó cacun' do', ne nari' ní' tu'va so' meí.

²³ Ca'mii chree yuvij che'é so', tzaj ne ne ca'mii chree so' che'é nij yuvij ma'. Quiran' so' sayuun, tzaj ne ne ca'mii so' nana quij ma'. Tananj guun rá so' se vaa Diose síi a'ne' nica cacun' che'é ní' ro', so' me síi ca'ne' cacun' che'é so' vaa güii a.

²⁴ Cacun' tumé ní' ro', nata' xráá Jesucristó gaa cavi' so' rihaan rcutze, che'é rej ca'ne' rá ní' ga suun 'yaj cacun' ne inanj tucuáán sa' canoco' ní' a. Ne che'é se go' nii xráá so' ro', che'é dan nahuun sa' nimán soj a.

²⁵ Dan me se ase vaa matzinj cha'nuu rco' ro', vaa soj gaa naá, ne ne canoco' soj man Diose gaa naá, tzaj ne yaj ro', canicaj nimán soj, ne guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó, ne ase vaa síi ve'é ndo'o tumé daán matzinj ro', danj vaa so' ga soj cuano, ne ve'é nicaj yu'unj so' man soj cuano ei. Dan me se so' me síi uun chij rihaan nimán soj cuano chuguanj.

3

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj yuvij ga nica yuvij a

¹ Ase vaa nõ xcuún mozó cunõ mozó rihaan se-ru'vee mozó ro', danj vaa nõ xcuún soj chana cunõ soj rihaan nica soj á. Gaa nõ ca'vee se na'vej rá nica ta'aj soj cunõ nij so' se-nana Diose, tzaj nõ che'é se ve'é ndo'o 'yaj soj rihaan nica soj ro', che'é dan guun rá nica soj canoco' nij so' man Diose ga soj chuguanj. Dan me se ca'vee se se guun rá nica soj ca'mii natáj soj rihaan nij so', tzaj nõ che'é se ve'é ndo'o 'yaj ma'an soj, che'é dan guun rá nica soj canoco' nij so' man Diose ei.

² Dan me se xcax nij so' cuentá se vaa chana aráj cochroj rihaan nica me soj, nõ nuveé chana niha' rá me soj a.

³ Se caráya'anj ndo'o soj chana che'é rej nõquee sa' soj ma'. Se nanó rá soj che'é rej daj gaa yuvé raq soj do', che'é caquii canoco' xreé soj do', che'é ticuu cunuú chihá soj do', che'é yatzj tu'vee cunuú soj do' ma'. Se guun rá soj se vaa ve'é gaa soj qui'yaj rasuun danj ma'.

⁴ Dan me se xcax soj cuentá che'é nimán ma'an soj che'é rej gaa sa' nimán soj á. 'Q se ve'é gaa nimán soj, nõ dínj gaa nimán soj, nõ nimán soj me se daj chihaa mój se quiri' yo' ma'. Ne ve'é gaa soj, gaa nõ caran' rá Diose ni'yaj Diose man soj adonj.

⁵ Danj qui'yaj nij chana canoco' man Diose cumán gaa naá, nõ nucuaj rá nij no' man Diose, nõ ve'é cuno nij no' rihaan nica nij no', che'é rej ve'é gaa nij no' a.

⁶ Ne danj qui'yaj chana cu'naj Sará, nõ ve'é cuno no' rihaan nica no' sí cu'naj Abraham, nõ: "Síi chij", cataj no' ni'yaj no' man so' a. Dan me se sese sa' inanj qui'yaj soj, nõ sese a'ó xco' se cuchu'vi' soj, gaa nõ guun soj ta'nij si'no' níi cu'naj Sará uún chuguanj.

⁷ Ne tanañ soj snõ'o uún, nõ xcax soj cuentá me se achiin man nica soj, nõ ve'é cayáan soj ga no' ei. Xcax soj cuentá se vaa nucuaj soj doj rihaan no', nõ che'é dan ve'é qui'yaj soj ga no' á. Ne xcax soj cuentá se vaa 'o cuyaan cayáan chana rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj a. Sese ve'é qui'yaj soj, nõ se guun vij rá soj gaa achún ni'yaj soj rihaan Diose ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nda' se quiran' nij síi 'yaj se sa' sayuun cuano, tzaj nõ vaa güii cavii sa' uxrá nij so' a

⁸ Daj yo'ó nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, nõ dan me se cuyaan gaa nimán taran' soj ga tuvi' soj, nõ dan me se ase 'ee rá soj tinuú a'ngaa soj ro', danj gaa 'ee rá soj man tuvi' soj yo'ó nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó á. Raquij soj man nij síi ran' sayuun, nõ gaa nica' nimán soj ei.

⁹ Ca'vee se qui'yaj chi'ii yuvij man soj, tzaj nõ se qui'yaj chi'ii soj man nij yuvij ma'. Ca'vee se ca'mii chree yuvij che'é soj, tzaj nõ se ca'mii chree soj che'é nij yuvij ma'. Tanañ ve'é ca'mii soj ga nij yuvij ei. 'Q se

canacúin Diose man soj, che'é rej qui'yaj soj danj, gaa nõ ca'vee ca'mii luj Diose che'é ma'an soj chuguanj.

¹⁰ 'Q se nana nihánj nõ rihaan danj Diose, taj yo' se vaa: "Sese me rá yo'õ so' guun niha' rá so' cayáan so', nõ sese me rá so' cavii sa' so', nõ se ca'mii so' nana nij se ca'mii so' nana nõ se ca'mii so' nana chree do' ma'.

¹¹ Naxuun so' man so' rihaan suun chi'ii, nõ inanj se sa' qui'yaj so' á. Dan me se nana' ndo'o so' rej ca'vee cayáan dínj so' ga tuvi' so', nõ yo'õ canoco' so' man chrej dínj yo' a.

¹² 'Q se ni'yaj ndo'o Diose daj ran' nij síi vaa sa', nõ nanó xrej Diose nu' nana achún ni'yaj nij so' rihaan so', tzaj nõ taj ri'yunj Diose ni'yaj Diose man nij síi 'yaj chi'ii a", taj nana nõ rihaan danj Diose a.

¹³ Ne se guun rá yuvij qui'yaj chi'ii yuvij man soj, sese sij niha' rá qui'yaj sa' me soj ma'.

¹⁴ Tzaj nõ ca'vee se quiran' soj sayuun che'é se sij vaa sa' inanj me soj, tzaj nõ vaa che'é guun niha' rá soj chuguanj. 'Q se vaa güii cavii sa' soj adonj. Che'é dan se nanó rá soj, nõ se cuchu'vi' soj che'é se vaa qui'yaj yuvij man soj ma'.

¹⁵ Caraa cochroj soj ni'yaj soj man Jesucristó sijn 'nij ra'a man níi ei. Xcax soj cuentá daj gaa ca'mii soj ga me ma'an síi xná'anj man soj me che'é me guun rá soj se vaa cavii sa' soj qui'yaj Diose vaa güii a.

¹⁶ Ve'é nata' soj rihaan nij síi xná'anj man soj, nõ se naquiyaj xta' soj nimán soj asa' nata' soj se-nana Diose ma'. A 'ó xco' se qui'yaj soj cacun' ma'. Gaa nõ nij síi nachri' ni'yaj man soj sij noco' man Jesucristó che'é se ve'é inanj 'yaj soj me se guun na'aj nij so' che'é nana qui' tu'va ma'an nij so' adonj.

¹⁷ Ne sese ca'vej rá Diose nõ sese quiran' níi sayuun che'é se qui'yaj sa' níi, nõ cunaj quiran' níi sayuun ei. Tzaj nõ sese maan che'é se qui'yaj níi cacun' nõ quiran' níi sayuun, nõ nij uxrá vaa quiran' níi sayuun gaa ei.

¹⁸ Tzaj nõ Jesucristó me se nda' se taj cacun' tumé so', tzaj nõ gaa cachéé so' rihaan chumij nihánj, nõ quiran' ndo'o so' sayuun che'é cacun' tumé níi sijn tumé cacun', che'é rej ca'vee nucu' níi rihaan Diose chuguanj. Dan me se cavi' maan nõ man Jesucristó, tzaj nõ cunuú i'na' nimán so' adonj.

¹⁹ Gaa nõ ca'anj so' ca'mii natáj so' rihaan nij nana chree 'nij taga' rmi' a.

²⁰ Ne nij nana chree me se ne ca'vej rá nij so' cunõ nij so' rihaan Diose gaa naá gaa cayáan síi cu'naj Noé adonj. Dan me se Noé me se 'yaj so' rihoo ne a'mii natáj so' se-nana Diose se vaa caman' uxrá, tzaj nõ ne cuchuman rá nij yuvij ma'. Tzaj nõ caráj x'naa Diose che'é nij yuvij, nõ na'vij ndo'o Diose canicaj nimán nij so', tzaj nõ ne canicaj nimán nij so', nõ canó xraá nij so'

gaa ca'na' na ya'anj a. Ne daj yo'ó tunj guee yuvij catúj rque rihoo, ne quinanií nij so' rihaan na ya'anj, qui'yaj na yo' nanj adonj.

²¹ Ne veé na me se 'yaj nanií ní' rihaan sayuun yo' yaj ei. Na ata' ne ní' me yo' chuguanj. Nuveé che'e rej guun rá ní' gúej nacaj xráá ní' cata' ne ní' ma'. Che'é rej cataj ní' rihaan Diose se vaa guun rá ní' se vaa navij chrej chí'ij uun chij nimán ní' ne inanj se sa' suun rá ní' qui'yaj ní' rej rihaan ní' me se che'é dan cata' ne ní' adonj. Ne inanj che'é se cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' ro', che'é dan ca'vee quinanij ní' sij cata' ne rihaan sayuun chuguanj.

²² Dan me se quisij cunuu i'na' uún Jesucristó, gaa ne quinan' so' rej xta', ne x'núú Diose rej nuva' Diose yáán so' cuano, ne uun chij so' rihaan cunudanj nij se mozó Diose do', rihaan nu' nij nana uun chij rihaan nij rasuun man rihaan chumij nihánj do', rihaan yo'ó nij síf man rej xta' adonj.

4

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' yaj che'é se nichrun' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj a

¹ Dan me se che'é se quiran' ndo'o Jesucristó sayuun gaa me so' yuvij ro', che'é dan nõ xcuún soj ca'nej nucuj soj nimán soj, gaa ne ca'vee guun nucuj soj rihaan sayuun quiran' soj ei. Ne'en soj se vaa síf quiran' nee sayuun che'é Diose me se daj chihaa mij se qui'yaj canaan cacun' rihaan so' ma'.

² Dan me se doj güii quinaj cayáán so' rihaan chumij nihánj me se se qui'yaj uún so' me ma'an se nij me rá nee man so' qui'yaj so' ma'. Tananj qui'yaj so' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj so' ei.

³ Dan me se gaa naá me se ya qui'yaj ndo'o soj nu' nij rasuun nij ndaa vaa me rá nij síf yanj chuguanj. Na me se cachée soj chrej chí'ij do', chrej a'mii ga chana niha' rá do', chrej uun xnõ do', chrej a'mii chree do', yo'ó nij chrej chí'ij do', 'yaj soj chuguanj. Ne na'vij soj rihaan ya'anj cacõj yuvij ndaa vaa na'vej rá Diose qui'yaj soj ei.

⁴ Tzaj ne yaj me se ca'ne' rá soj ga suun cheé ga nij síf chí'ij ne 'yaj ndo'o se nij ga nij so' chuguanj. Che'é dan yaj me se ma'anj rá nij so' ni'yaj nij so' man soj, ne a'mii chree nij so' che'é soj cuano ei.

⁵ Tzaj ne ajnicun' chruun Jesucristó ca'ne' so' cacun' che'é nij síf vaa i'na' do', che'é nij síf cavi' do', ne nij síf chí'ij yo' ro', nõ xcuún nij so' nata' nij so' rihaan Jesucristó che'é nu' nij se chí'ij qui'yaj nij so' ei.

⁶ Maan che'é dan me ca'mii natáj Jesucristó se-nana Diose nana sa' ndaa rihaan nij síf cavi', che'é rej nda' se quiran' nij so' sayuun ga yo'ó nij yuvij che'é cacun' qui'yaj nij so' rihaan chumij nihánj, tzaj ne ca'vee

cayáán nimán nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj a.

⁷ Nichrun' un' ca'anj ni'ya chumij nanj ei. Che'é dan gaa chij inanj rá soj, ne yo'õ xcax soj cuentá, gaa ne ca'vee cachinj ni'yaj soj rihaan Diose chuguanj.

⁸ Ne suun sa' nocoj doj qui'yaj soj me nihánj, ne gaa 'ee rá soj man tuvi' soj nij síf amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne sese 'ee rá ní' tuvi' ní', gaa ne quinavij ndo'o nij cacun' tumé tuvi' ní', qui'yaj ní' adonj.

⁹ Ca'vej soj caran' tuvi' soj síf amán rá ni'yaj man Jesucristó ve' tucua soj, ne go' soj se chá chá nij so', ne se guun cataj soj se vaa sayuun uxrá vaa 'yaj soj danj ma'.

¹⁰ Dan me se qui'yaj Diose se luj che'é 'o 'o ní', rque Diose suun rihaan 'o 'o ní' qui'yaj suun ní' che'é tinúú ní', ne ino doj vaa suun 'yaj suun 'o 'o ní' che'é tinúú ní', ne che'é dan nõ xcuún soj raçulj soj man tinúú soj, ndaa vaa uun nucuj soj chuguanj.

¹¹ Sese ca'mii natáj yo'õ tuvi' soj, ne yo'õ cunúú rá so' se vaa se-nana Diose me nij nana a'mii natáj so' á. Sese qui'yaj suun yo'õ tuvi' soj che'é soj, ne qui'yaj so' nu' ndaa vaa guun nucuj so' qui'yaj so' qui'yaj Diose á. Gaa ne ca'vee ca'mii sa' yuvij che'é Diose ni'yaj nij yuvij man soj sij noco' man Jesucristó ei. Ne Diose me se nu' cavii nu' ca'anj ca'mii sa' ní' che'é so', ne guun chij ndo'o so' adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se nanó rá ní' che'é sayuun ran' ní' a

¹² Se ca'anj rá soj che'é sayuun quiran' soj, man tinuj, man nocoj. Ya quiran' ndo'o soj sayuun, che'é rej ca'vee xcax soj cuentá sese sij amán ya rá ni'yaj man Diose me soj chuguanj. Ne se guun rá soj se vaa orún' soj me síf ran' sayuun ma'.

¹³ Maan se guun niha' rá soj che'é se ase quiran' Jesucristó sayuun ro', danj vaa ran' guee soj ga so', gaa ne güii ca'na' uún so' guun chij so' rihaan chumij nihánj me se ca'vee guun niha' doj rá soj ei.

¹⁴ Sese nachri' yuvij ni'yaj yuvij man soj che'é se sij noco' man Jesucristó me soj, ne vaa che'é guun niha' rá soj adonj. 'O se yanj Nimán Diose ga soj, ne uun chij ndo'o Nimán Diose ei.

¹⁵ 'A 'ó soj se guun síf ticavi' yuvij do', síf ituj do', síf chí'ij do', síf tiguíj man do' ma'. Tadó soj ei. Vaa che'é quiran' síf vaa danj sayuun ei.

¹⁶ Tzaj ne sese quiran' yo'õ tuvi' soj sayuun che'é se sij noco' man Jesucristó me so', ne taj che'é guun na'aj so' ma'. Tananj che'é se sij noco' man Jesucristó me so' ro', che'é dan cataj so' se vaa sa' vaa Diose a.

¹⁷ 'Q se yaj me se aj guun che'e Diose ca'ne' Diose cacun' che'é ní' sij tucua Diose a. Che'é dan ne'en ní' se vaa nij doj quiran'

nij sí na'vej rá cunō se-nanā Diose nana sa' asā' ca'ne' Diose cacun' che'é nij so' chuguānj.

¹⁸ 'Q se danj Diose taj: "Nānj sí noco' ndo'o man Diose, tzaj ne sayuun ndo'o quinanij nij so' rihaan sayuun, ne táá a nij sí ne noco' man Diose do', táá a nij sí chi'ij do', ne ca'anj ya nij so' rihaan ya'an ei". Danj taj nanā nō rihaan danj Diose a.

¹⁹ Che'é dan xa' soj sij ran' sayuun ndaa vaa me rá Diose quirān' soj, tzaj ne yo'ō inānj qui'yaj sa' soj, ne dan me se ca'vej rá soj nīcāj yu'unj Diose man nimán soj á. 'Q se Diose me sí qui'yaj man soj, ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj man so' ei.

5

Nanā nihánj taj xna'anj che'é chrej nar-que Pedró rihaan nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó a

¹ Rihaan soj sij chij nīcāj yu'unj man nij sí noco' man Jesucristó man daj a chuman' ca'mij cunō a. 'Q se sí chij mé 'unj gā soj, ne sí quene'en sayuun se vaa quirān' Jesucristó mé 'unj, ne dan me se ve'é guun chij 'unj gā Jesucristó asā' ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj, raj a.

² Ase vaa nīcāj yu'unj yuvij man matzinz ro', danj gaa ve'é nīcāj yu'unj soj man nij sí noco' man Diose ndaa vaa ca'ne' Diose suun rihaan soj á. Se naqui'yaj 'ee soj man soj rihaan suun yo' ma'. Maān se ve'é qui'yaj suun soj che'é Diose ei. Ne se guun inānj rá soj qui'yaj canaán soj che'é suun 'yaj soj ma'. Tanānj gaa niha' rá soj che'é ma'an suun yo' ei.

³ Ne se guun niha' rá soj quirij ta'nga' soj rihaan nij sí noco' man Jesucristó ma'. Inānj ve'é qui'yaj suun soj gā nij so', ne quene'en nij so' daj qui'yaj soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá daj qui'yaj ma'an nij so' uún a.

⁴ Gaa ne asā' curuvi' Jesucristó sí nīcāj yu'unj man taran' ní' sij nīcāj yu'unj man nij sí noco' man Jesucristó me se ca'na' 'ō cachriin corona sa' inānj cunuū raā ní', qui'yaj so', ne dan me se nū' cavii nū' ca'anj ve'é ndo'o gaa ní', qui'yaj Jesucristó chuguānj.

⁵ Tanānj soj sij tachruū, ne cunō soj rihaan nij sí chij, ne veé dan me taran' soj me se naqui'yaj nīcā' soj nimán soj rihaan tuvi' soj á. 'Q se nanā nihánj nō rihaan danj Diose, taj yo' se vaa: "Aráán Diose chrej rihaan nij sí xta' nimán se cavii sa' nij so', tzaj ne 'yaj Diose se luj che'é nij sí nīcā' nimán a", taj nanā yo' a.

⁶ Che'é dan me yo'ō naqui'yaj nīcā' soj nimán soj rihaan Diose sí nucuaj ndo'o, ne cunō soj rihaan so', gaa ne vaa güii, ne cavii sa' soj, qui'yaj so' adonj.

⁷ A 'ó xco' se nanó rá soj ma'. Diose ro', me sí nanó ndo'o rá daj ran' soj, ne che'é dan me 'ō gaa nucuaj rá soj man so' ei.

⁸ Gaa sca' rá soj, ne tumé soj man soj daj qui'yaj soj ei. 'Q se vaa sí taj ri'yunj ni'yaj man soj, ne sí chree me so', ne ase 'yaj chuvaā aguáj chéé nano' xcuu cha' ro', danj 'yaj sí chree, chéé so' nano' so' man sí ca'vee tirij so' man chuguānj.

⁹ 'Q raan canocō' soj man Diose, ne daj chihāā mij se cunō soj rihaan sí chree mei. Xcaj soj cuentá se vaa ase vaa sayuun ran' soj ro', danj vaa guēē sayuun ran' taran' nij sí noco' man Jesucristó man rihaan chumij nihánj chuguānj.

¹⁰ Dan me se Diose ro', me sí 'yaj daj a se luj che'é soj, ne so' me sí canacúun man soj cavii sa' uxrá soj ga so' nū' cavii nū' ca'anj che'é Jesucristó, ne asā' quisij quirān' soj sayuun doj güii rihaan chumij nihánj, gaa ne cunē' sa' Diose man soj, ne naqui'yaj sca' so' man soj, ne gaa nucuaj inānj rá soj, qui'yaj so' adonj.

¹¹ Ne guun chij ndo'o Diose nū' cavii nū' ca'anj, ne daj a güii ve'é cayáán so' nanj adonj. Amén.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cayáán nij sí ca'anj yanj cartá nihánj rihaan, rá nij tuvi' Pedró a

¹² Veé danj sij natá' 'unj doj nij nanā nō rihaan yanj nihánj, ne tinú' Silvano me sí cachrón se-nanāj rihaan yanj nihánj, ne dan me se tinúú ní' sí nucuaj rá ní' man me so', ne dan me se nanā nihánj me se narquej chrej nucuaj rihaan soj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa tucuaán noco' ní' ro', ma'an ya tucuaán yo' me rej 'yaj Diose se luj che'é ní' chuguānj. Raan canocō' soj tucuaán yo' ei.

¹³ Dan me se nij tinúú ní' sí man chuman' nihánj chuman' cu'naj Babilonia ro', me rá nij so' se vaa ve'é cumān soj a. Narij Diose man nij so' ga soj canocō' taran' nij soj man Diose, ne vaa tinú' Marcos, ne ase vaa 'ō ta'nij ro', vaa so' rihanj, ne ve'é cayáán soj, rá so' uún a.

¹⁴ Ve'é uxrá ca'mij soj nanā luj ga tinúú soj sí amán rá ni'yaj man Jesucristó gaa nari' tuvi' soj á.

Ne me ndo'o rá 'unj gaa xej nimán cunudanj soj sij noco' man Jesucristó qui'yaj Diose nanj chuguānj.

Nihánj me síj vij yanj cartá qui'yaj síi cu'naj Pedró ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose a

¹ 'Unj ro', me síi cu'naj Simón Pedró síi 'yaj suun rihaan Jesucristó, ne apóstol cune' so' nata' rihaan yuvii che'é so' mej, ne qui'yáá 'unj yanj nihánj ca'nej 'unj rihaan soj sij noco' man Jesucristó, ne dan me se cuyaán yu'vee nó soj ga núj rihaan Diose ei. Dan me se síi nica nimán me Jesucristó, ne amán rá soj ga núj ni'yaj soj man Diose, qui'yaj Jesucristó, ne so' ro', me Diose síi noco' ni', ne so' me síi tinanii man ní' rihaan sayuun adonj.

² Me rá 'unj xcaj ndo'o soj cuentá che'é Diose do', che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', gaa ne ca'vee quirí' ndo'o soj se luj ne gaa xej nimán soj, qui'yaj roj so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' ne canoco' raan ní' man Jesucristó a

³ Dan me se canacúún Diose man ní' cavii sa' uxrá ní' ne guun chij ní' ga ma'an so', ne Jesucristó me se ya'anj ndo'o rá so', ne so' me síi qui'yaj xcaj ní' cuentá che'é Diose, ne che'é dan ca'vee cayáán sa' ní' ga Diose, ne ve'é canoco' ní' man Diose, ne taj a doj rasuun cachijn man ní', qui'yaj so' ma'.

⁴ Ne che'é dan cata' tu'va so' che'é nij se luj qui'yaj ndo'o so' che'é ní', che'é rej ca'vee quinanij soj rihaan se chí'ij nuu nimán nij síi man rihaan chumij nihánj, ne ase vaa ma'an Diose ro', danj gaa soj ei.

⁵ Ne che'é dan soj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó me se yo'o naqui'yaj çu soj che'é se-tucuanj Diose, ne naqui'yaj sca' ndo'o soj nimán soj, ne asa' guun sca' nimán soj, gaa ne terquee soj xcaj soj cuentá sa' doj che'é se-nana Diose,

⁶ ne asa' quene'en sa' soj se-nana Diose, gaa ne terquee soj guun soj síi tumé sa' man ma'an daj qui'yaj ma'an, ne asa' quisij tumé sa' soj man ma'an soj, gaa ne terquee soj guun nucaj nimán soj rihaan sayuun, ne asa' quisij guun nucaj nimán soj rihaan sayuun, gaa ne terquee soj qui'yaj soj ndaa vaa me rá Diose qui'yaj soj,

⁷ ne asa' quisij nari' soj qui'yaj soj ndaa vaa me rá Diose, gaa ne terquee soj cunu ni'yanj nimán soj, ne asa' quisij cunu ni'yanj nimán soj, gaa ne terquee soj cunu 'ee' rá soj ni'yaj soj tuvi' soj ei.

⁸ Dan me se sese doj a nari' soj qui'yaj soj nu' danj daj a güii, gaa ne se ca'vee guun soj síi ni'yon síi ne ne'en qui'yaj suun che'é Diose a ma'. Tananj sa' uxrá doj quene'en soj man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' adonj.

⁹ Tzaj ne síi ataa nari' qui'yaj nu' ndaa vaa taj 'unj nihánj me se ase vaa síi ne ruvi' gan' ni'yaj vaa so', se vaa síi tuchrii vaa so', ne nichrun' yá tacúún so' ruvi' ni'yaj so', ne taj se 'yá' xcaj so' cuentá che'é nij rasuun nocgo doj a man adonj. Ne dan me se quini'yon so' nu' cacun' naruvii xráá so' gaa rque nanj adonj.

¹⁰ Che'é dan me doj a tananj terquee ndo'o soj canoco' raan soj man Diose, tinuj, nocoj. Dan, gaa ne quene'en ya soj se vaa nacúún Diose man soj ne narii Diose man soj cavii sa' soj ga so', ne daj chihaa mij se quiri' soj rihaan Diose ma'.

¹¹ Gaa ne Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' síi tinanii man ní' rihaan sayuun ro', ve'é uxrá nucu' sa' soj rej guun chij so' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so' chuguanj.

¹² Che'é dan nda' se aj ne'en soj nana nihánj, ne nda' se aj guun che'e soj canoco' soj se-nana Diose nana ya vaa rihaan soj, tzaj ne nana niganj 'unj nana nihánj rihaan soj se gaa nanj quini'yon soj ei.

¹³ Vaa che'é ndo'o nanaj nana nihánj rihaan soj yaj gaa vaa i'na' 'unj rihaan chumij nihánj, raj chuguanj.

¹⁴ 'Q se aj ne'enj se vaa nichrun' cavii 'unj, ndaa vaa cataj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihanj,

¹⁵ ne che'é dan yo'o qui'yaj ndaa daj a ca'vee ma'an, gaa ne nda' se cavij, tzaj ne yo'o cunuú rá soj nana sa' nihánj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quene'en nij tuvi' Pedró se vaa síi uun chij me Jesucristó a

¹⁶ 'Q se gaa cataj xna'anj núj rihaan soj se vaa ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj ne gaa nucaj ndo'o so' asa' ca'na' so', ne nuveé cuentó avii ra' ma'an núj me yo' ma'. Rihaan ma'an núj quene'en núj se vaa síi sa' uxrá me so' adonj.

¹⁷ Ya sij uun chij me so', cataj Diose, gaa ca'mii Diose nana nihánj rihaan so' a: "Ta'nii 'unj síi 'ee' ndo'o raj man mé so', ne niha' ndo'o raj ni'yaj mán so' adonj", taj Diose rihaan so' adonj.

¹⁸ Xrée ma'an núj cuno núj nana nihánj nana cavii rej xta' gaa cumán núj xráá quij gugee ga so' ei.

¹⁹ Che'é se quene'en núj ndaa vaa guun chij Jesucristó qui'yaj Diose, che'é dan doj a cuchumán rá núj nana cachrón nij síi nata' se-nana Diose gaa naá chuguanj. Ne sa' qui'yaj soj, sese xcaj ma'an soj cuentá che'é nana ca'mii nij so' ei. 'Q se ase vaa ya'an chuguan racuj man nij síi yanj rej rmi' ro', danj vaa se-nana nij so', racuj yo' man ní' gaa yáán ní' chumij nihánj adonj. Tzaj ne vaa güii quene'en soj man ma'an Jesucristó, ne se cachim uún se-nana nij síi man gaa naá rihaan soj ma'. 'Q se ase vaa yati'

xta'ngaa chuguun gaa rej nichrun' rá ranga' ro', danj gaa so', quene'en nimán soj rej sa', qui'yaj so' a.

²⁰ Maan se asino yaan xcaj soj cuentá che'é se-nana nij sí nata' se-nana Diose gaa naá, ne nuveé raá ma'an nij so' cavii nana cachron' nij so' rihaan yanj ma'.

²¹ 'O se a 'ó yuviij qui'yaj ca'na' se-nana Diose rihaan chumiij nihánj cunq' yo'ó nij yuviij ma'. Maan se Nimán Diose me sí qui'yaj ca'mii nij yuviij nana cavii rihaan ma'an ya Diose adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij sí nago' tucuáan ne a

¹ Tzaj ne cumán uxrá nij sí ne nata' se-nana Diose gaa naá rihaan nij sí israelitá, ne ndaa rá se vaa nij sí ne gaa naá ro', ta'nga' danj vaa nij sí ne cuchí' rihaan soj narque tucuáan ne rihaan soj adonj. Ne sese cuchuman' rá soj, ne ca'anj soj rihaan ya'an ga' nij so' a. Dan me se Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ro', cavi' so' che'é rej ca'vee quinaniij nij so' rihaan sayuun, tzaj ne ma'an nij so' me se inanj nana ne a'mii nij so' che'é Jesucristó, ne che'é dan quiran' ra'yanj ya nij so' sayuun, qui'yaj Diose a.

² Tzaj ne canoco' que'ee nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man nij sí ne yo', ne qui'yaj ndo'o nij so' nu' tucuáan chí'ij, ne che'é tucuáan chí'ij 'yaj nij so' ro', che'é dan ca'mii nij sí ne amán rá ni'yaj man Diose nana nij che'é se-tucuanj Diose tucuáan ya ei.

³ Guun rá nij sí narque tucuáan ne yo' qui'yaj canaán ndo'o nij so' sa'anj, ne che'é dan nana' nij so' nana ne ca'mii nij so' rihaan nij soj, tzaj ne asij naá cataj Diose se vaa quiran' ndo'o nij so' sayuun vaa güii, ne ya uxrá quiran' nij so' sayuun ei.

⁴ Dan me se aj ne'en soj se vaa ne caraa x'naa Diose a rihaan ma'an nij se-mozó so' gaa qui'yaj nij so' cacun' a ma'. Ya ca'née Diose man nij so' rej quiran' nij so' sayuun, ne numij Diose aga' ne' man nij so', nago' Diose man nij so' rej rmi' quiran' nij so' sayuun, ne dan me se danj gaa cuman nij so' ndaa güii ca'ne' Diose cacun' che'é nij so' adonj.

⁵ Ne aj ne'en soj se vaa ne caraa x'naa Diose a rihaan nij sí cumán gaa naá ma'. Maan tunj guee nij tuvi' sí cu'naj Noé sí ca'mii natáj nana sa' rihaan yuviij se vaa ca'vee cunu sa' nij yuviij rihaan Diose ro', inanj nij so' me nij sí quinaniij rihaan sayuun qui'yaj Diose, gaa ca'ne' rá Diose ca'na' na ya'anj, ne canó xráa nij sí chí'ij man rihaan chumiij nihánj, che'é se ne cunq' nij so' rihaan Diose adonj.

⁶ Tananj uún, ne ne'en soj se vaa yuun che'e caaa nu' roj chuman' cu'naj Sodoma ga Gomorra, qui'yaj Diose uún, ne dan me se cataj Diose se vaa daj chihaa mij se cumán uún yuviij roj chuman' yo', ne danj qui'yaj Diose che'é se guun rá Diose xcaj ní' cuentá daj quiran' nu' nij sí na'vej rá cunq' rihaan Diose a.

⁷ Tzaj ne tinanii Diose man sí cu'naj Lot rihaan sayuun yo', che'é se sí nicá nimán me sí cu'naj Lot yo', ne quiri' rá sí cu'naj Lot che'é se chí'ij qui'yaj nij sí tucuáa rihaan Diose nij sí cumán roj chuman' yo' a.

⁸ Dan me se gaa cayáan sí nicá nimán yo' chiháan nij so', ne daj a güii quene'en so' se chí'ij qui'yaj nij sí chí'ij yo', ne cuno so' nu' nana chí'ij ca'mii nij so' a. Veé dan, ne quiri' ndo'o rá so' a.

⁹ Tzaj ne sí 'nij ra'a man ní' me se nacaj so' man nij sí noco' man so', ne tinanii so' man nij so' rihaan sayuun, ne veé danj guun nucuaj so' tumé so' man nij sí chí'ij, ne yo' o quiran' nij sí chí'ij yo' sayuun ndaa se quisij güii ca'ne' so' cacun' che'é nij so' adonj.

¹⁰ Dan me se táa a qui'yaj so' man nij sí chéé se-tucuanj ma'an, ne 'yaj nij so' ndaa vaa me rá nee man ma'an nij so', ne nachri' nij so' ni'yaj nij so' man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne sí a'mii xta' ndo'o me nij so', ne a 'ó xco' ne na'aj nij so' a ma'. Ne ne chu'vi' nij so' ca'mii nij so' nana nij che'é nij ya'anj uun chíj rihaan nij rasuun man rihaan chumiij nihánj a ma'.

¹¹ Ne nanj sij nucuaj doj me nij se-mozó Diose nij sí noco' sa' man so', tzaj ne ne quisij rá nij so' cuchí' nij so' rihaan sí 'nij ra'a man ní' ne cuta' nij so' cacun' xráa nij ya'anj yo' ma'.

¹² Tzaj ne ase vaa xcuu ne acaj cuentá, ne ta'aa nii, ne ticavi' nii man ro', danj vaa nij sí narque tucuáan ne yo' ei. Ne acaj nij so' cuentá daj vaa nij ya'anj, tzaj ne a'mii nij so' nana nij che'é nij ya'anj yo', ne che'é dan quiran' nij so' sayuun ndaa vaa quiran' ma'an nij ya'anj yo' vaa güii, qui'yaj Diose.

¹³ ne dan me se naru'vee Diose sayuun rihaan nij so' che'é sayuun qui'yaj nij so' man tuvi' nij so' adonj. Niha' rá nij so' qui'yaj nij so' se nij rej ranga', ne veé danj niha' ndo'o rá nij so' gaa chá nij so' chraa ga soj, ne che'é dan tiri' nij so' man soj gaa nuu chre' soj chá soj chraa adonj.

¹⁴ Inanj me rá nij sí narque tucuáan ne ni'yaj nij so' man chana niha' rá, ne ne a'ne' rá nij so' ga suun 'yaj cacun' a ma'. Tiha' yu'unj nij so' man nij sí ne nicaj raan se-tucuanj Diose, ne yo' o vaa nimán nij so' me rá nij so' quiri' ndo'o nij so' sa'anj ei. Ase vaa xnií maña ndo'o ro', danj vaa nij so', ne ya quiran' ndo'o nij so' sayuun vaa güii chuguanj.

¹⁵ Tanáj nij so' se-tucuanj Dioso tucuaán nica, ne canoco' nij so' tucuaán ne, ne ase vaa qui'yaj sí cu'naj Balaam ta'ní Beor gaa naá ro', danj qui'yaj nij so' ei. Ne sí cu'naj Balaam me se che'é se guun rá so' ni'yaj so' sa'anj, ne qui'yaj so' cacun'.

¹⁶ tzaj ne ase vaa a'mii yuvij ro', danj ca'mii daán so' burró rihaan so', ne cuta' daán so' burró cacun' xráa so', ne dan me se caráan daán so' burró chrej rihaan so' qui'yaj chi'ij rma'an so' rihaan Dioso, qui'yaj Dioso adonj.

¹⁷ Ne ase vaa curuj na utun' ro', danj vaa nij so', ne ase vaa ngaa achén rma'an 'yaj nana ne ne aman' maan 'yaj ro', danj vaa nij sí narqué tucuaán ne yo', ne guun na'aj ndo'o nij yuvij nucuaj rá man nij so' ei. Aj cataj Dioso se vaa cune' Dioso man nij so' rej rmi' ndo'o nu' cavii nu' ca'anj adonj.

¹⁸ Dan me se a'mii xta' ndo'o nij so' nana nij rma'an, ne uno nij sí cuchumán naca rá ni'yaj man Jesucristó, ne nda' se tihaj guun yanij nij so' rihaan nij sí ne acaj cuentá man rihaan chumij nihánj, tzaj ne nanicaj nij so', ne tanáj nij so' chrej sa', ne 'yaj uún nij so' se chi'ij ndaa vaa me rá ma'an nij so' qui'yaj nij so'.

¹⁹ ne taj nij sí narqué tucuaán ne rihaan yuvij, ne: "Ca'vee qui'yaj soj me ma'an se me rá soj ei", taj nij sí narqué tucuaán ne rihaan nij sí cuchumán naca rá yo', tzaj ne ma'an nij so' ro', me mozó 'yaj suun che'é rej quirj' nu' nimán yuvij adonj. 'Q se me ma'an rasuun 'yaj canaán rihaan ni' ro', yo' me rasuun 'yaj suun ni' rihaan, ne mozó me ni' rihaan yo' adonj.

²⁰ 'Q se gaa rque me se xcaj nij so' cuentá che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní sí tinanii man ni' rihaan chrej chi'ij uun chij nimán ni' do', rihaan cunudanj chrej chi'ij man rihaan chumij nihánj do', tzaj ne yaj me se nanicaj nij so' qui'yaj uún nij so' chi'ij, ne ndaa qui'yaj canaán chrej chi'ij yo' rihaan nij so', ne dan me se asino yaan me se maan ta'nga' nij vaa nij so', tzaj ne yaj me se chi'ij doj vaa nij so' adonj.

²¹ Cavi' sa' nij so' doj sese ne quene'en nij so' se-tucuanj Dioso tucuaán nica se vaa yaj quene'en nij so' se-tucuanj Dioso, gaa ne nanicaj uún nij so' tanáj nij so' tucuaán sa' nago' Dioso man nij so' saj adonj.

²² Ase vaa 'yaj nij so' vaa nana ya nihánj a: "Uchraán chuvee, gaa ne anicaj uún xo' chá xo' se-cuchranj xo' a", ne vaa se-nana xcáa uún taj: "Quisíj cane xcáa na sa', gaa ne anicaj uún xo' natúj xo' rá sigui' a", vaa yo'ó nana taj xna'anj daj 'yaj nij sí narqué tucuaán ne yo' a.

3

Nana nihánj taj xna'anj se vaa taj ni'yón

ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj a

¹ Nihánj me yanj vij ca'nej 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. Rihaan roj yanj nihánj nanoj se-nana Dioso rihaan soj che'é se me raj xcaj soj cuentá che'é rej sa' ei. 'Q se sij me ya rá canoco' man Dioso me soj,

² ne me raj ninuj rá soj nana ca'mii nij sí vaa sa' rihaan Dioso sí nata' se-nana Dioso gaa naá, ne me raj ninuj rá soj se-nana Jesucristó sij 'nij ra'a man ní sí tinanii man ni' rihaan sayuun nana narqué núj sij apóstol cune' so' man rihaan soj a.

³ Tzaj ne vaa che'é ndo'o xcaj nij soj cuentá, ne ca'na' sí a'nga' nacoo ni'yaj man soj asa' nichrun' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne naá guun se nij guun rá nij so' qui'yaj nij so' a.

⁴ Gaa ne cataj nij so' nana nihánj rihaan soj a: "Cataj nij sí nata' se-nana Dioso ga naá rihaan xii ní se vaa ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj, tzaj ne ne ca'na' uún so' chiha'. Veé danj vaa cavi' xii ní, ne taj vaj so' ca'na' man asanj. Veé ase vaa chumij ga asino curuvi' chumij ro', veé danj vaa gué chumij ndaa cuano nanj asanj", cataj nij so' ca'nga' nacoo nij so' rihaan soj a.

⁵ Dan me se danj cataj nij so' che'é se na'vej rá nij so' xcaj nij so' cuentá ndaa vaa curuvi' chumij gaa naá qui'yaj Dioso ei. Tzaj ne ca'mii Dioso, ne guun rej xta', ne curihanj yo'óo nacoo rque na ya'anj chuguanj.

⁶ Gaa ne gaa naá me se ca'anj ni'ya nij yuvij man rihaan chumij, qui'yaj maan do', na ya'anj do' ei.

⁷ Tzaj ne xta' ga yo'óo man ni' cuano me se ma'an Dioso ca'mii, ne cataj Dioso se vaa quinaj roj yo' ndaa se quisij güii ca'ne' Dioso cacun' che'é nij sí chi'ij, gaa ne nu' che'e cacaa nij so' chuguanj. Ne güii yo' me se ca'nej Dioso ya'an, ne cacaa nu' xta' ga yo'óo man ni' cuano, ne ca'anj ni'ya uún yo' adonj.

⁸ Se quini'yón soj nana nihánj, man tinuj, man nocoj. Ase vaa 'o mij yo' vaa grún' güii rihaan sí 'nij ra'a man ní, ne ase vaa grún' güii vaa 'o mij yo' rihaan so' ei.

⁹ Ta'aj nij yuvij me se guun raan ndo'o Dioso qui'yaj Dioso ndaa vaa cataj so' gaa naá, rá nij so', tzaj ne se guun raan Dioso mei. Maan se inaj nimán Dioso ni'yaj Dioso man soj, ne na'vej rá Dioso cavi' nimán a doj tuvi' soj mei. Tananj me rá so' canicaj nimán taran' soj ne tanáj xco soj tucuaán chi'ij chuguanj.

¹⁰ Tzaj ne taj ni'yón quisij güii ca'ne' Dioso cacun' che'é yuvij ei. Dan me se carin ndo'o ca'anj ni'ya xta', ne quinaj nu' nij se man rej xta' cacaa, ne ca'anj ni'ya yo'óo ga nu' se man rihaan yo'óo adonj.

¹¹ Che'é se ca'anj ni'ya chumij, che'é dan se guun nana rá soj che'é rasuun man rihaan chumij nihánj ma'. Tananj xcaj soj

cuentá che'é rej daj qui'yaj soj canoco' raan soj man Diose ei.

¹² Na'vij soj quisij güii yo', ne ve'é canoco' soj man Diose che'é rej ra'yanj doj quisij güii yo' chuguanj. Ne güii yo' me se quina'vij nu' xta' cacaa, ne nacune nu' nij rasuun man rej xta' yo' ei.

¹³ Tzaj ne aj cataj Diose se vaa ya gaa yo'ó yo'óo naca, ne gaa yo'ó rej xta' naca, ne inan'j se sa' qui'yaj nij síi cuman rej yo' asa' quisij ei. Dan me se na'vij ndo'o ni' quisij güii yo' cuaj ei.

¹⁴ Che'é se na'vij ni' güii yo' ro', che'é dan terquee soj doj qui'yaj soj se sa' inan'j rihaan Diose, ne se gaa nan'j cutumé soj cacun' asa' ca'na' uún Jesucristó ei. Ne dínj gaa nimán soj, tinuj, nocoj.

¹⁵ Xcaj soj cuentá se vaa na'vij Diose nan'j che'é se me rá so' quina'ni' nij yuvi' rihaan sayuun chuguanj. Veé danj taj uún nij nana cachrón tinu' Pabló rihaan yanj ca'neé so' rihaan soj, ndaa vaa chrej cuu narqué Diose rihaan so' a.

¹⁶ Dan me se daj a nij yanj cartá qui'yaj Pabló ro', ca'mii so' che'é rasuun nihánj, ne vaa doj nana cuu sayuun cunó' nó rihaan yanj qui'yaj so', ne dan me se nij síi ne ne'en do', nij síi uun vij rá me se tinicaj nij so' se-nana Pabló, ne a'mii ne nij so' che'é Pabló, taj nij so' se vaa ino vaa tucuaán tucu'yón so' a. Ne danj 'yaj nij so' ga yo'ó nij nana no rihaan danj Diose uún, ne che'é dan quira'n' ndo'o nij so' sayuun vaa güii adonj.

¹⁷ Aj cataj xna'an'j 'un'j rihaan soj che'é nij síi narqué tucuaán ne ca'na' rihaan soj vaa güii, tinuj, nocoj. Che'é dan tadó uxrá soj se gaa nan'j canoco' soj tucuaán ne narque nij síi na'vej rá cunó rihaan Diose yo' ei. Sese canoco' soj se-nana nij so', ne guun vij rá soj, qui'yaj nij so' ei.

¹⁸ Che'é dan yo'o guun rá soj ni'yaj soj se luj rqué Diose rihaan soj, ne yo'o guun rá soj xcaj soj cuentá sa' doj che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ni' síi tinanii man ni' rihaan sayuun adonj. Vaa che'é ndo'o cataj ni' se vaa sij sa' ndo'o me so' ne sij sa' ndo'o guun so' nu' cavii nu' ca'an'j adonj. Veé danj gaa ya ei.

**Nihánj me 'o yanj cartá
qui'yaj síi cu'naj Juan
ca'néé so' rihaan nij yuvii
noco' man Diose a**

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cataj xna'anj síi cu'naj Juan che'é se vaa quene'en rihaan ma'an so' a

¹ Dan me se núj me se cataj xna'anj núj rihaan nij soj che'é 'o síi cane gaa naá asij guun che'e Diose qui'yaj Diose chumi, ne inanj se vaa cuno ma'an núj do', se vaa quene'en rihaan ma'an núj do', se vaa cuta' núj ra'a núj xráá do', che'é inanj rasuun vaa danj cataj xna'anj núj rihaan soj a. Dan me se cataj xna'anj núj che'é se-nana Diose, ne so' me síi qui'yaj cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj adonj.

² Dan me se so' me síi qui'yaj cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne ca'na' so', ne quene'en núj man so', ne nihánj me se nata' núj rihaan nij soj che'é so' se vaa asino canicun' so' ga Diose rej yanj Diose gaa naá, gaa ne yaj me se ca'na' so' rej ne ní' a.

³ Dan me se nata' núj rihaan ma'an nij soj che'é se vaa quene'en núj do', che'é se vaa cuno núj do', che'é rej ca'vee cunu ruca'aan soj ga núj, ne dan me se cunu ruca'aan ní' ga Rej ní' Diose, ga ta'nii so' Jesucristó a.

⁴ Ne achrón núj nana nihánj rihaan yanj nayaá soj, che'é rej ca'vee guun niha' uxrá taran' ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa ya'an chuguun ro', danj vaa Diose, ne ca'vee cunu sa' nimán ní' qui'yaj so' a

⁵ Ne nihánj ro', me nana cataj xna'anj Jesucristó cuno núj, ne nata' núj nana nihánj rihaan soj, ne dan me se ase vaa 'o ya'an chuguun vaa Diose, ne rej vaj Diose me se nuvi' rej rmi' rej vaj so' ma'.

⁶ Che'é dan sese cataj ní' se vaa sij chéé ga Diose me ní', ne sese chéé ní' rej rmi', gaa ne tu'va rma'an ní' vaa gaa nanj ei. Ne ne noco' ní' tucuáán ya yo' gaa a ma'.

⁷ Tzaj ne sese chéé ní' rej chuguun sa' rej vaj ma'an Diose, ne ve'é sa' man taran' ní', ne quinavij nu' cacun' tumé ní', qui'yaj Jesucristó síi cavi' che'é ní', ne yo'o cunu sa' nimán ní' ei.

⁸ Dan me se sese cataj ní' se vaa a doj cacun' ne tumé ní', ne dan me se tiha' yu'unj ní' vaa gaa nanj adonj. Ne nuveé sij a'mii nana ya me ní' gaa a ma'.

⁹ Tzaj ne sese nata' ya ní' rihaan Diose che'é cacun' tumé ní', ne Diose me se vaa che'é gaa nucuaj rá ní' se vaa nica qui'yaj so' che'é ní', ne dan me se cataj so' se vaa navij

cacun' tumé ní', ne tinavij so' nu' se chi'ii man nimán ní' adonj.

¹⁰ Dan me se sese cataj ní' se vaa a doj ne qui'yaj ní' cacun', ne sij tu'va rma'an me ní', ne 'yaj ní' síi ne man ndaa ma'an Diose vaa gaa nanj chuguanj. Dan me se aj cataj ya Diose se vaa tumé ní' cacun' nanj ei. Ne sese ca'mii ní' danj, ne nuveé sij uno se-nana Diose me ní' gaa mei.

2

Nana nihánj taj xna'anj che'é nana no xcúun ní' cunq ní' a

¹ Ase vaa ta'nii 'unj ro', danj vaa soj, tinuj, nocoj. Ne achrón 'unj nu' nana nihánj rihaan yanj nihánj, che'é rej se qui'yaj soj cacun' mei.

Dan me se sese qui'yaj ní' cacun', ne vaa 'o síi nica nimán a'mii yu'unj che'é ní' rihaan Rej ní' Diose, ne Jesucristó me síi a'mii yu'unj che'é ní' ei.

² Ne so' me síi cavi' che'é rej ca'vee quinavij cacun' tumé ní' adonj. Tzaj ne nuveé che'é doj se-cacun' ní' me cavi' so' ma'. Cavi' so' che'é cacun' tumé cunudanj nij yuvii man rihaan chumi adonj.

³ Dan me se nihánj me rej ne'en ní' se vaa sij noco' man Jesucristó me ní' a. Dan me se sese 'yaj ní' ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní', ne sij noco' ya man so' me ní' adonj.

⁴ Tzaj ne sese taj yo'o so' se vaa sij noco' man Jesucristó me so' ne ne 'yaj so' ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní', ne síi ne me so', ne nuveé sij a'mii nana ya me so' mei.

⁵ Tzaj ne síi uno se-nana Jesucristó ro', so' me síi ya ya aráj cochroj rihaan Diose chuguanj. Che'é dan, sese qui'yaj ní' danj, ne ca'vee guun ya rá ní' se vaa sij noco' man Jesucristó me ní' ei.

⁶ Ne síi taj se vaa yo'o noco' man Jesucristó ro', ase vaa qui'yaj Jesucristó ro', danj inanj nó xcúun so' qui'yaj ma'an so' uún adonj.

⁷ Dan me se 'ee raj man soj, tinuj, nocoj. Ne nihánj me se cachron 'unj 'o nana naca rihaan yanj nihánj cunq soj chuguanj. Tzaj ne nuveé nana naca me nana nihánj ma'. Veé nana cuno soj asij guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó me nana nihánj nanj adonj.

⁸ Dan me se cachron uún 'unj nana naca nihánj cunq soj, ne ya ya nana naca tucu'yón Jesucristó me nana nihánj, ne cuno soj nana naca nihánj adonj. 'Q se vaj navij rej rmi' rihaan chumi nihánj, ne Jesucristó ro', me ya'an chuguun, ne dan me se guun che'e se-nana so' cuchuguun se-nana so' rihaan chumi nihánj ei.

⁹ Ne xa' síi taj se vaa vaj so' rej chuguun ga se-nana Jesucristó ne nachri' so' ni'yaj so'

man tinúú so', ne sji vaj guee rej rmi' me ya so' nanj chuguanj.

¹⁰ Ne síí 'eē rá man tinúú me se so' me síí chéé rej chuguun ga se-nana Jesucristó, ne se ca'vee quiri' so' ma'.

¹¹ Ne xa' síí nachri' man tinúú, tzaj ne so' me síí vaj rej rmi', ne 'o chéé guee so' rej rmi' nanj á. Ne ne'en so' me rej vaj so' a ma'. 'O se caráán rihaan so', qui'yaj rej rmi' vaj so' nanj adonj. Na'vee a doj xcaj so' cuentá a ma'.

¹² Dan me se achrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj xnií, ne 'o se che'é se noco' soj man Jesucristó ro', che'é dan quinavij cacun' tumé soj rihaan Diose ei.

¹³ Achrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj sji vaa ta'níí, ne 'o se aj ne'en soj man síí cayáán ga Diose gaa guun che'e Diose qui'yaj Diose chumií nihánj a.

Achrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj sji tachruu, ne 'o se aj qui'yaj canaán soj rihaan síí chree ei.

¹⁴ Achrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj xnií, ne 'o se aj ne'en soj man Rej ní' Diose adonj.

Achrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj sji vaa ta'níí, ne 'o se aj ne'en soj man síí cayáán ga Diose gaa guun che'e Diose qui'yaj Diose chumií nihánj ei.

Achrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj sji tachruu, ne 'o nucuaj ndo'o nimán soj rihaan sayuun, ne yo'o uno soj se-nana Diose, ne aj qui'yaj canaán soj rihaan síí chree ei.

¹⁵ Se guun rá soj ni'yaj soj chumií nihánj do', nij rasuun man rihaan chumií nihánj do' mei. 'O se xa' síí me rá ni'yaj chumií nihánj, tzaj ne nuveé sji aráj cochroj rihaan Rej ní' Diose me so' man chuguanj.

¹⁶ 'O se rihaan chumií nihánj vaa ndo'o se me rá yuvií qui'yaj yuvií do', vaa ndo'o se me rá yuvií ni'yaj yuvií do', vaa ndo'o rasuun 'yaj uun xta' nimán yuvií do', tzaj ne nuveé rasuun cavii rihaan Rej ní' Diose me nu' nij rasuun vaa danj ma'. 'O se nanj rasuun man rihaan chumií nihánj me nij rasuun yo' nanj adonj.

¹⁷ Ne vaj navij chumií nihánj ei. Ne vaj navij nu' se vaa me rá nij yuvií man rihaan chumií nihánj qui'yaj nij so' ei. Tzaj ne síí 'yaj ndaa vaa me rá Diose me se cayáán so' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é síí tu'va rma'an se vaa sji tinanii man yuvií rihaan sayuun me so' a

¹⁸ Dan me se ase vaa ta'níj vaa soj, ne me raj cunó soj nana nihánj ei. 'O se nichrun' quinavij chumií nihánj, ne aj cunó soj nana se vaa ca'na' 'o síí quitaj yu'unj, ne cataj so' se vaa sji ca'neé Diose tinanii man yuvií rihaan sayuun me so', ne nihánj me se aj ca'na' que'eé síí tu'va danj, ne che'é dan

ne'en ya ní' se vaa ya nichrun' quinavij chumií nihánj ei.

¹⁹ Dan me se ase vaa tinúú ní' vaa nij so' asij rque, tzaj ne ca'anj yaníj nij so' rihaan ní', ne nuveé ya ya tinuj ní' me nij so' a ma'. 'O se ca'anj yaníj nij so' rihaan ní' che'é rej ca'vee xcaj ní' cuentá se vaa nuveé tinuj ní' me taran' nij so' a man adonj.

²⁰ Ne xa' soj, tzaj ne cune' Diose man soj, ne guun nucuaj soj xcaj soj cuentá, qui'yaj Diose, ne ne'en soj cunudanj rasuun ei.

²¹ Nuveé che'e se ne ne'en soj nana ya me cachrón 'unj nana nihánj nayaa soj ma'. Tzaj ne achrón 'unj nana nihánj nayaa soj che'é se sji ne'en nij nana ya me soj, ne aj ne'en soj se vaa ino doj vaa nana ne ga nana ya nana noco' ní' adonj.

²² Ne síí ne me se so' me síí taj se vaa nuveé sji ca'neé Diose tinanii man yuvií rihaan sayuun me Jesucristó chuguanj. Dan me se taj so' se vaa ma'an so' me Cristó ca'neé Diose, taj so' chuguanj. Ne dan me se ne aráj cochroj soj rihaan Rej ní' Diose do', rihaan ta'níí Diose do' ma'.

²³ Dan me se xa' síí ne aráj cochroj rihaan ta'níí Diose, tzaj ne sji ne noco' man Rej ní' Diose me so' ei. Tzaj ne síí nata' ya se vaa ve'é noco' so' man ta'níí Diose ro', so' me síí noco' ya man Rej ní' Diose uún adonj.

²⁴ Ne xa' soj, tzaj ne yo'o cunó soj nana cunó soj gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó ei. Sese qui'yaj soj danj, ne sji noco' man ta'níí Diose do', man ma'an ya Rej ní' Diose do', me soj chuguanj.

²⁵ Ne nihánj me nana cata' tu'va ma'an Jesucristó rihaan ní', se vaa ca'vee cayáán ní' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ya ei.

²⁶ Dan me se cachrón 'unj nu' nana nihánj nayaa soj che'é rej xcaj soj cuentá che'é nij síí me rá tiha' yu'unj man soj adonj.

²⁷ Ne xa' soj, tzaj ne che'é se cune' Diose man soj ro', che'é dan yo'o noco' soj man Diose, ne taj che'é tucu'yón níí doj nana man soj a ma'. Tananj che'é se cune' Diose man soj, che'é dan aj nari' soj nana che'é nu' rasuun, ne inanj nana ya nari' soj ei. Nuveé nana ne me nana nari' soj, qui'yaj Diose ma'. Dan me se yo'o noco' soj man Diose, ndaa vaa tucu'yón ya so' man soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ta'níj Diose me ní' a

²⁸ Dan me se ase vaa ta'níj vaa nij soj rihanj, ne me rá 'unj se vaa yo'o canoco' raan soj man Jesucristó, che'é rej asa' ca'na' uún so' rihaan chumií nihánj, ne se guun na'aj soj a doj ma'. Tananj guun niha' rá soj ca'mii soj ga so' ei.

²⁹ Dan me se ne'en soj se vaa síí sa' inanj me Jesucristó, ne che'é dan ne'en soj se vaa nu' nij síí 'yaj sa' ro', taran' nij so' me síí cunuu sa' nimán qui'yaj so' adonj.

3

¹ Dan me se xcaj soj cuentá se vaa cunuu 'eë uxrá rá Rej ní' Diose ní'yaj so' man ní', ne ndaa ta'níi Diose guun ní', qui'yaj Diose chuguanj. Ne ta'nij Diose me xa' ní' adonj. Che'é dan ne ne'en nij sí man rihaan chumiñ nihánj man ní' daj sij me ní' man chuguanj. 'Q se tananj uún, ne ne ne'en nij so' man ma'an Diose uún a man adonj.

² Dan me se 'eë raj man nij soj, tinuj, nocoj, ne cuano nihánj me se ta'nij Diose me ní', ne ataa xcaj ní' cuentá daj sij guun ní' qui'yaj Diose vaa güii ei. Maan se ne'en ní' se vaa asa' ca'na' so', ne ase vaa so' ro', danj gaa ma'an ní' uún adonj. 'Q se quene'en ní' man so', ne xcaj ya ní' cuentá daj vaa xa' so' nanj adonj.

³ Ne nij síi nucuaj rá man nana nihánj se vaa ya vaa nana nihánj me se ya cunuü sa' nimán nij so' qui'yaj nij so', ne ase vaa sa' nimán Jesucristó ro', danj gaa sa' nimán nij so' uún adonj.

⁴ Dan me se nu' nij síi 'yaj cacun' ro', nij so' me nij síi na'vej rá cuño rihaan Diose,

⁵ ne ne'en nij soj se vaa ca'na' Jesucristó rihaan chumiñ nihánj, che'é rej ca'vee tinavij so' cacun' tumé yuviñ, ne a doj cacun' taj tumé so' ma'.

⁶ Ne taran' nij síi yo'q noco' man so' ro', ne 'yaj nij so' cacun' ma'. Ne nij síi noco' tucuaán 'yaj cacun' ro', nuveé sij ne'en man Jesucristó me nij so' man adonj.

⁷ Dan me se ase vaa ta'nij vaa soj rihanj, tinuj, nocoj, ne se guun tihá' yu'unj a doj yuviñ man soj man chuguanj. Síi 'yaj sa' ro', síi sa' me so', ne ase vaa ma'an Jesucristó vaa so' adonj.

⁸ Ne síi 'yaj cacun' me se síi noco' se-tucuanj síi chree me so' ei. 'Q se asij guun che'é Diose qui'yaj Diose chumiñ nihánj, ne sij 'yaj inanj cacun' me síi chree nanj adonj. Ne ca'na' ta'níi Diose rihaan chumiñ nihánj, che'é rej ca'vee tirí' so' nu' se vaa 'yaj síi chree yo' ei.

⁹ Ne taran' nij síi cunuü sa' nimán qui'yaj Diose ro', ne 'yaj nij so' cacun' a ma'. 'Q se Diose me síi qui'yaj cunuü sa' nimán nij so', ne se ca'vee yo'q qui'yaj so' cacun', ése ma'an Diose qui'yaj ca'ngaa naca nij so' nanj adonj.

¹⁰ Ne nihánj me xcaj ní' cuentá ni'yaj ní', gaa ne cunuü yaan ní' ta'níi Diose do', ta'níi síi chree do' ei. Dan me se nij síi ne 'yaj se sa' ro', nuveé sij noco' man Diose me nij so' ma'. Dan me se nuveé sij 'eë rá man tinúu me nij so' a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúün ní' cunuü 'eë rá ní' man tuvi' ní' a

¹¹ 'Q se nana nihánj me nana cuno soj asij guun che'é soj canoco' soj man Diose, ne

nana nihánj taj se vaa no xcúün ní' cunuü 'eë rá ní' man tuvi' ní' chuguanj.

¹² Dan me se se qui'yaj ní' ndaa vaa qui'yaj síi cu'naj Cain gaa naá ma'. 'Q se sij noco' tucuaán chi'ii me so', ne ticavi' so' tinúu so' adonj. Ne me che'é qui'yaj so' danj, rá soj ga. 'Q se nu' rasuun qui'yaj so' me se inanj chi'ii ndo'o qui'yaj ma'an so', ne tinúu so' me se sa' inanj vaa rasuun qui'yaj tinúu so', ne che'é dan guun xcoj ruvaa rá so' ni'yaj so' tinúu so' adonj.

¹³ Dan me se se ca'anj rá soj sese quitaj ri'yunj nij síi man rihaan chumiñ nihánj ni'yaj nij so' man soj, man tinuj, man nocoj.

¹⁴ 'Q se che'é se cunuü 'eë rá ní' man tinúu ní' ro', che'é dan ne'en ní' se vaa aj tanáj xco ní' chrej chi'ii chrej qui'yaj cavi' ní', ne aj cunuü sa' nimán ní', ne ca'vee cayáan ní' ga Diose ei. Ne síi ne 'eë rá man tuvi' me se adí' se vaa nij síi cavi' ro', vaa nij so' nanj adonj.

¹⁵ Dan me se xa' taran' nij síi nachri' ni'yaj man tinúu me se ase vaa síi ticavi' man tinúu ro', vaa nij so', ne ne'en se vaa daj chihaa mij se ca'vee gaa i'na' síi vaa danj rihaan Diose nu' caviñ nu' ca'anj ma'.

¹⁶ Ne Jesucristó ro', me síi ca'vej rá cavi' che'é ní', ne che'é dan ne'en ní' se vaa 'eë rá so' man ní' adonj. Ne che'é dan no xcúün ní' ca'nej nimán ní' cavi' ní' che'é tinúu ní' chuguanj.

¹⁷ Dan me se sese vaa ndo'o rasuun man rihaan chumiñ nihánj njcaj yo'q so', ne nda' se ne'en so' se vaa achiin ndo'o rasuun man tinúu so' tzaj ne na'vej rá so' raculj so' man tinúu so', ne nuveé sij aráj cochroj rihaan Diose me so' a man adonj.

¹⁸ Dan me se ase vaa ta'nij vaa soj chuguanj. Dan me se se guun cataj uun ní' nana uun se vaa aráj cochroj ní' rihaan Diose chuguanj. Qui'yaj ya ní' se sa' ndaa vaa me rá Diose qui'yaj ní', ne ya ya sij aráj cochroj rihaan Diose me ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa taj che'é guun na'aj ní' ni'yaj ní' Diose ma'

¹⁹ Dan me se sese qui'yaj ní' danj, ne quene'en ní' se vaa sij noco' ya nana ya me ní', ne dan me se guun ya ya rá nimán ní' rihaan Diose ei.

²⁰ 'Q se ndá' se ca'vee quinano rá ní' che'é cacun' tumé ní', tzaj ne sa' doj vaa Diose rihaan nimán ní', ne Diose me síi ne'en cunudanj adonj.

²¹ Dan me se 'eë raj man nij soj, tinuj, nocoj. Ne sese nuvi' cacun' tumé ní', ne se cuchu'vi' ní' ca'mij ní' ga Diose ma'.

²² Dan me se me ma'an rasuun cachinj ní' rihaan Diose, ne rque Diose cunudanj se vaa cachinj ni'yaj ní' rihaan so', che'é se sij uno se-nana so' me ní', ne uun niha' rá so' ni'yaj so' se sa' 'yaj ní' ei.

²³ Dan me se nihánj me se vaa me rá Diose qui'yaj ní' a. Me rá Diose cuchuman rá ní' ní'yaj ní' man ta'núí so' Jesucristó, ne me rá Diose cunuu 'eé rá ní' ní'yaj ní' man tuvi' ní' ndaa vaa ca'ne' Diose suun rihaan ní' a.

²⁴ Ne síí uno se-nānā Diose ro', so' me síí yo'ó noco' man Diose, ne yo'ó ne Diose ga so' adonj. Ne nihánj me rej ne'en ní' se vaa yo'ó ne Diose ga ní' ei. Che'é se xcaj ní' cuentá se vaa 'yaj suun Nimán Diose nimán ní', che'é dan ne'en ní' se vaa ne Diose ga ní' adonj.

4

Nanā nihánj taj xna'anj me nanā ca'vee cunó ní' a

¹ 'Eé raj man nij soj, tinuj, nocoj. Ne se guun cunó soj me ma'an nana ma'. Asino xcaj soj cuentá sese nana rqué Nimán Diose me nana ca'mii yo'ó so', ne sese Nimán Diose me síí rqué nana yo', ne ca'vee cunó soj nana yo' ei. 'Q se aj ca'na' ndo'o síí ne, ne taj nij so' se vaa sij nata' se-nānā Diose me nij so', tzaj ne tu'va rma'an nij so' nanj ei. Dan me se danj tu'va nij so' rihaan nij síí man rihaan chumií nihánj che'é se me rá nij so' cuchuman rá nij síí man rihaan chumií nihánj chuguanj.

² Tzaj ne nihánj me se vaa qui'yaj soj, gaa ne ca'vee xcaj soj cuentá me nana me nana ca'mii Nimán Diose ei. Sese cataj yo'ó so' se vaa Jesucristó me síí ca'née Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun, ne guun Jesucristó yuvij ca'na' so', cataj yo'ó so', ne nana yo' me se-nānā Nimán Diose adonj.

³ Tzaj ne nu' ní' síí taj se vaa nuveé sij ca'née Diose man me Jesucristó me se nuveé nana rqué Nimán Diose me yo' ma'. 'Q se se-nānā nij síí ne tu'va rma'an me yo', ne dan me se aj cunó soj se vaa ca'na' ní' so', ne cataj nij so' se vaa sij ca'née Diose tinanii man yuvij rihaan sayuun me ma'an nij so' ei. Ne yaj nihánj me se aj mán ndo'o nij so' rihaan chumií nihánj yaj cuano chuguanj.

⁴ Tzaj ne yaj nihánj me se síí cunuu sa' nimán qui'yaj Diose me nij soj, tinuj, nocoj. Ne aj qui'yaj canaán soj rihaan nij síí ne cuano ei. 'Q se nuu Nimán Diose nimán soj, ne nucaj doj Nimán Diose rihaan síí chree vaj rihaan chumií nihánj chuguanj.

⁵ Ne nij síí ne yo', tzaj ne síí man rihaan chumií nihánj me nij so', ne che'é dan inanj a'mii nij so' ndaa vaa nari' nij so' rihaan chumií nihánj, ne uno nij síí man rihaan chumií nihánj se-nānā nij so' ei.

⁶ Tzaj ne síí cunuu sa' nimán qui'yaj Diose me ní', ne nij síí ne'en man Diose ro', uno nij so' se-nānā ní' adonj. Ne xa' síí ne cunuu sa' nimán qui'yaj Diose, tzaj ne ne uno nij so' se-nānā ní' a ma'. Che'é dan ne'en ní' me síí nuu Nimán Diose nimán, ne ne'en ní' me síí nuu nana tíha' yu'unj nimán chuguanj.

Nanā nihánj taj xna'anj se vaa nō xcúún ní' cunuu 'eé rá ní' man tuvi' ní', che'é se 'eé rá Diose man ní' a

⁷ 'Eé raj man nij soj, tinuj, nocoj. Ne nō xcúún ní' cunuu 'eé rá ní' man tuvi' ní' adonj. 'Q se Diose me síí rqué rej nucaj rihaan ní' cunuu 'eé rá ní' man tuvi' ní' a. Che'é dan nu' síí 'eé rá man tuvi' me se síí cunuu sa' nimán qui'yaj Diose me nij so' adonj. Ne ne'en nij so' man Diose adonj.

⁸ Ne síí ne 'eé rá man tuvi' me se ataa xcaj nij so' cuentá che'é Diose ei. 'Q se ataa xcaj nij so' cuentá se vaa Diose me síí 'eé inanj rá man ní' adonj.

⁹ Ne nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj me che'é ne'en ní' se vaa 'eé rá Diose man ní' a. Dan me se nda' se orún' ya ta'núí Diose, tzaj ne che'é Diose man ta'núí ma'an ya Diose rihaan chumií nihánj, che'é rej ca'vee gaa in'a' nimán ní' nu' cavii nu' ca'anj qui'yaj so' a.

¹⁰ Ne vaa che'é xcaj ní' cuentá se vaa ne caraā cochroj ní' rihaan Diose asino yaan ma'. Tananj asino yaan me se cunuu 'eé rá Diose ni'yaj Diose man ní', gaa ne ca'née so' man ta'núí so' che'é rej cavi' ta'núí so' ne tinavij ta'núí so' cacun' tumé ní' a.

¹¹ Ne che'é se cunuu 'eé rá Diose man ní' ro', che'é dan nō xcúún ní' cunuu 'eé rá ní' man tuvi' ní', tinuj, nocoj.

¹² A doj yuvij ne quene'en rihaan man Diose nu' cavii nu' ca'na' ma'. Tzaj ne sese gaa 'eé rá ní' man tuvi' ní', ne ya ne Diose ga ní', ne aj cunuu sa' nimán ní' ndaa vaa guun rá Diose gaa cunuu 'eé rá Diose man ní' a.

¹³ Dan me se che'é se rqué Diose Nimán Diose rihaan ní' ro', che'é dan ne'en ní' se vaa sij noco' man Diose me ní' ne yo'ó ne so' nimán ní' a.

¹⁴ Ne aj ne'en núj se vaa ca'née Rej ní' Diose man ta'núí so' rihaan chumií nihánj che'é rej tinanii so' man nij síí man rihaan chumií nihánj rihaan sayuun, ne aj nata' núj nana yo' rihaan yuvij ei.

¹⁵ Ne síí taj rihaan tuvi' se vaa ta'núí Diose me Jesucristó ro', so' me síí 'o noco' man Diose, ne 'o ne Diose ga so' chuguanj.

¹⁶ Ne aj ne'en núj se vaa 'eé rá Diose man ní', ne amán rá núj se vaa 'eé rá so' man ní' ei.

Diose me síí 'eé rá man ní' ei. Ne sij 'o 'eé rá man tuvi' ro', so' me síí 'o noco' man Diose, ne 'o ne Diose ga so' ei.

¹⁷ Ne che'é dan sese 'eé rá ní' man tuvi' ní', ne asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij, ne se cuhu'vi' ní' ma'. 'Q se quene'en ní' se vaa ase vaa qui'yaj Jesucristó gaa vaj so' rihaan chumií nihánj ro', danj qui'yaj ma'an ní' uún adonj.

¹⁸ Che'é dan síí ya ya 'eé rá man tuvi' ro', a doj ne chu'vi' so' ma'. Síí chu'vi' me síí uun rá se vaa qui'yaj Diose sayuun man so', ne

nuveé sji yá yá 'eé rá man tuvi' me síi guun danj rá ma'.

¹⁹ Dan me se 'eé rá ní' man tuvi' ní' che'é se asino cunuu 'eé rá ma'ǵn Dioso man ní' a.

²⁰ Ne sese cataj yo'q so' se vaa aráj cochroj so' rihaan Dioso, ne sese nachri' so' ni'yaj so' tinúú so', ne síi ne me so' ei. 'Q se sese ruvi' yá tinúú so' ni'yaj so' tzaj ne ne 'eé rá so' man tinúú so', ne asa' ca'vee caraǵ cochroj so' rihaan Dioso, sese ne ruvi' Dioso ni'yaj so' ga.

²¹ Ne nihánj me nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní', ne cataj so' se vaa síi aráj cochroj rihaan Dioso ro', no xcuún so' gaa 'eé rá so' man tuvi' so' uún adonj, taj Jesucristó a.

5

¹ Cunudanj nij síi amán rá se vaa me Jesucristó síi ca'née Dioso tinaniú man yuviú rihaan sayuun ro', aj cunuu sa' nimán nij so', qui'yaj Dioso chuguanj. Ne che'é dan sese aráj cochroj ní' rihaan Dioso, ne no xcuún ní' gaa 'eé rá ní' man nij síi cunuu sa' nimán yo' ei.

² Ne sese aráj cochroj ní' rihaan Dioso, ne sese uno ní' nana cataj xna'anj Dioso rihaan ní', ne veé síi aráj cochroj rihaan ta'níi Dioso me uún ní' adonj.

³ Ne sese uno ní' nana cataj xna'anj Dioso rihaan ní', ne sji aráj cochroj rihaan Dioso me ní' chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, ne qui'yaj canaán ní' rihaan se nij man rihaan chumij nihánj a

Ne ne sayuun vaa cunó ní' rihaan Dioso ma'.

⁴ 'Q se cunudanj nij síi cunuu sa' nimán qui'yaj Dioso ro', qui'yaj canaán nij so' rihaan se nij man rihaan chumij nihánj, ne che'é se amán rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó ro', che'é dan aj qui'yaj canaán ní' rihaan chumij nihánj nanj ei.

⁵ Dan me se síi amán rá se vaa Jesucristó me ta'níi Dioso ro', so' me síi 'yaj canaán rihaan se nij man rihaan chumij nihánj adonj.

⁶ Nihánj me Jesucristó síi ca'na' cata' ne uun so' ma'. Dan me se ca'na' so' cata' ne so', ne ca'na' so' cavi' so' che'é ní' uún adonj. 'Q se Nimán Dioso me se taj xna'anj Nimán Dioso rihaan ní', ne amán yá rá ní', ese yá uxrá a'mii Nimán Dioso adonj.

⁷ 'Q se va'nuj nij rasuun taj xna'anj rihaan ní' che'é Jesucristó ei.

⁸ Dan me se Nimán Dioso taj xna'anj rihaan ní' che'é Jesucristó, ne che'é se cata' ne Jesucristó, che'é dan xcaj ní' cuentá che'é so', ne che'é se cavi' Jesucristó, che'é dan

xcaj ní' cuentá che'é so', ne cuyaǵan a'mii va'nuj nij rasuun yo' a.

⁹ Dan me se uno ní' nana nata' tuvi' ní' síi man rihaan chumij nihánj rihaan ní', ne che'é dan vaa che'é cunó ní' nana nata' Dioso rihaan ní' a. 'Q se sa' doj vaa Dioso rihaan yuviú, ne nata' so' rihaan ní' che'é ta'níi so' a.

¹⁰ Dan me se síi amán rá ni'yaj man ta'níi Dioso ro', so' me síi cuno se-nana Dioso a. Tzaj ne síi na'vej rá cuchuman rá se-nana Dioso ro', so' me síi uun rá se vaa síi ne me Dioso a. 'Q se ne cuchuman rá so' nana nata' Dioso rihaan so' che'é ta'níi Dioso ma'.

¹¹ Ne nana nata' Dioso rihaan ní' taj se vaa ca'vee cayaán ní' ga Dioso nu' caviú nu' ca'anj, qui'yaj Dioso, che'é rej cavi' ta'níi Dioso che'é ní' a.

¹² Síi noco' man ta'níi Dioso me síi cayaán ga Dioso nu' caviú nu' ca'anj ya ei. Tzaj ne síi na'vej rá canoco' man so' taj ma'. Se cayaán so' ga Dioso ma'.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa xcaj ní' cuentá se vaa ca'vee cayaán ní' ga Dioso nu' caviú nu' ca'anj a

¹³ Dan me se aj cachronj nana nihánj nayaǵ nij soj, che'é rej quene'en soj se vaa cayaán soj ga Dioso nu' caviú nu' ca'anj, che'é rej me soj síi amán rá ni'yaj man ta'níi Dioso ei.

¹⁴ Ne cunano nihánj me se a doj ne chu'vi' ní' cachinj ni'yaj ní' 'o rasuun rihaan Dioso a ma'. 'Q se aj ne'en yá ní' se vaa sese ca'vej rá so' njcaj ní' rasuun cachinú ni'yaj ní' rihaan so', ne rque so' adonj.

¹⁵ Ne che'é se ne'en ní' se vaa cunó so' me ma'ǵn nana cachinj ni'yaj ní' rihaan so', che'é dan ne'en ní' se vaa qui'yaj so' ndaǵ vaa cachinj ni'yaj ní' rihaan so' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é cacun' a

¹⁶ Dan me se sese ne'en ní' tinúú ní' 'yaj so' me ma'ǵn cacun', ne cachinj ni'yaj ní' che'é so' rihaan Dioso, ne Dioso me síi caraǵ x'naa che'é cacun' qui'yaj so' adonj. Tzaj ne sese ne'en ní' man tinúú ní' 'yaj so' cacun' noco' ndo'o cacun' qui'yaj cavi' nu' so' rihaan Dioso, ne taj che'é cachinj ni'yaj ní' rihaan Dioso che'é so' a ma'. Dan me se vaa cacun' uun, ne vaa cacun' noco' ndo'o qui'yaj cavi' nu' ní' rihaan Dioso adonj. Tzaj ne che'é cacun' noco' yo' me se se cachinú ni'yaj soj mei.

¹⁷ Dan me se me ma'ǵn se nij 'yaj ní' me cacun' chuguanj. Tzaj ne se cavi' nu' ní' rihaan Dioso qui'yaj me ma'ǵn cacun' yo' ma'. 'Q se ca'vee tinavij Dioso cacun' yo' ei.

¹⁸ Dan me se ne'en ní' se vaa nu' nij síi ca'ngaa nimán qui'yaj Dioso ro', daj chihǵa mj ne chéé nij so' xrej síi chree ma'. 'Q se tumé ta'níi Dioso man nij so', ne se ca'vee qui'yaj chi'íi síi chree man nij so' a.

¹⁹ Ne ne'en ní' se vaa síí noco' man Dioso me ní' adonj. Tzaj ne cunudanj nij yuvij man rihaan chumij nihánj noco' man síí chree ei.

²⁰ Ne ne'en ní' se vaa aj ca'na' ta'níí Dioso, ne qui'yaj suun so' che'é ní', che'é rej ca'vee xcaj ní' cuentá che'é Dioso ya, ne ne'en ní' se vaa me ní' síí noco' man ma'an ya ta'níí so' Jesucristó, ne Jesucristó ro', me ma'an ya Dioso, ne so' me síí qui'yaj cayáán ní' ga Dioso nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²¹ Ase vaa ta'nij vaa nij soj rihanj, tinuj, nocoj. Dan me se cataj 'unj rihaan soj, ne cutuméndo'o soj man soj rihaan ya'anj acój yuvij man rihaan chumij nihánj ei. Ne se guun guun rá soj nij'yaj soj a 'ó rasuun vaa danj ma'.

Nihánj me síj vij yanj cartá quí'yaj síi cu'naj Juan ca'néé so' rihaan nij yuvií noco' man Diose a

¹ Síi chii nga mej, ne achrón 'unj yanj nihánj nayaá taran' nij soj sij narii Diose man sij nuu chre' rej achín ni'yaj soj rihaan Diose a. Dan me se 'ee raj man soj, che'é rej sij noco' nana ya me taran' ní' a. Ne nuveé orún' 'unj me síi 'ee rá man soj ma'. 'Q se taran' níj síi ne'en nana ya 'ee rá man soj adonj.

² 'Ee rá núj man soj che'é se nuu nana ya nimán ní', ne yo' cunuú nana ya yo' nimán ní' nu' cavii nu' ca'anj ruguanj.

³ Me rá 'unj qui'yaj Rej ní' Diose do', ta'níi so' Jesucristó do', se luj che'é nij soj, ne me rá 'unj cunuú 'ee rá roj so' ní'yaj roj so' man soj, ne me rá 'unj gaa xej nimán soj qui'yaj roj so', ne yo' canoco' soj nana ya ne gaa 'ee rá soj man tuvi' soj ei.

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa yo'q
quí'yaj ní' nana cataj xna'anj Diose rihaan
ní', ne gaa 'ee rá ní' man tuvi' ní' a*

⁴ Guun niha' uxrá raj, che'é se xcax 'unj cuentá se vaa ta'aj nij soj me síi yo'q noco' tucuaán ya, ndaa vaa cataj xna'anj Rej ní' Diose rihaan ní' chuguanj.

⁵ Ne nihánj me se achín ní'yáá 'unj rihaan soj se vaa qui'yaj nij soj ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan ní' a. Ne nuveé nana ca'na' naca rihaan ní' me nana nihánj ma'. Maan se nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' asij guun che'e ní' canoco' ní' man so' me nana nihánj adonj. Ne nana nihánj taj se vaa cunuú 'ee rá ní' man tuvi' ní' a.

⁶ Sese gaa 'ee rá ní' man tuvi' ní', ne síi 'yaj ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan ní' me ní' ei. Ne yo' me nana cataj xna'anj so' rihaan ní' asij guun che'e ní' canoco' ní' man so', ne me rá so' yo'q qui'yaj ní' nana yo' adonj.

⁷ 'Q se yaj me se curihanj ndo'o nij síi tiha' yu'unj rihaan chumií nihánj, ne cataj nij so' se vaa nuveé sij guun yuvií me Jesucristó a. Che'é dan me nij so' síi tiha' yu'unj a'mii nana ne, ne taj nij so' se vaa ma'an nij so' me síi ca'néé Diose tñanú man yuvií rihaan sayuun a.

⁸ Cütumé ndo'o soj man soj se gaa nanj ca'anj ni'ya nu' nij rasuun sa' qui'yaj canaán soj ma'. Tzaj ne yo'q canoco' soj nana ya, gaa ne ve'é naru'vee Diose rihaan soj ei.

⁹ Ne me ma'an síi tanáj se-tucuanj Jesucristó ro', nuvi' Diose yáan ga so' ma'. Tzaj ne síi noco' raan se-tucuanj Jesucristó me

se so' me síi yo'q yáan roj ta'nij Diose ga so' adonj.

¹⁰ Ne sese ca'na' 'o síi a'mii yo'ó nana rej yanj soj, ne se ca'vej rá soj catuu so' rihaan soj, ne se ca'mii sa' soj ga so' ma'.

¹¹ 'Q se síi a'mii sa' ga so' me síi racuíj man so' qui'yaj so' se chí'í adonj.

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchí' Juan
rej yanj nij so' a*

¹² Vaa ndo'o nana me rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tzaj ne na'vej rá 'unj cachron 'unj cunudanj nij nana rihaan yanj nihánj, che'é se que'ee ndo'o nana me yo' ei. Tzaj ne cuchij rihaan soj, raj, gaa ne ca'vee ca'mii rihaan ma'an tuvi' ya ní', gaa ne guun niha' uxrá rá ní' gaa nari' tuvi' ní' chuguanj.

¹³ Ne nij síi narii Diose yanj chuman' nihánj ro', me rá taran' nij so' se vaa ve'é cayáan taran' soj ei.

Nihánj me síj va'núj cartá qui'yaj síí cu'naj Juan, ne ca'néé so' yanj nihánj rihaan síí cu'naj Gayo a

¹ Síí chii nga mej, ne achrón 'unj yanj nihánj nayaá so' sij cu'naj Gayo a. 'Ee raj mán so', che'é se sij noco' nana ya me ní' a.

² Dan me se me rá 'unj se vaa cavii sa' so' ne gaa nucaáá so' á. 'O se ya ya vaj avii sa' nimán so' nanj adonj.

³ 'O se guun niha' uxrá rá 'unj, che'é se ca'na' doj tinúú ní' rihanj nihánj, ne nata' nij so' rihanj se vaa yo' o noco' so' tucuaán ya ei.

⁴ Ne taj vaj yo' o rasuun ca'vee qui'yaj guun niha' raj a ma'. Maan se orún' nana cunó 'unj se vaa ve'é noco' nij soj sij guun ta'núí 'unj man tucuaán ya, ne che'é nana yo' ro', uun niha' uxrá raj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é racuíj síí cu'naj Gayo man nij síí chéé nata' se-nana Jesucristó a

⁵ Dan me se 'ee raj mán so', ne ve'é 'yáá so' racuíj so' man nij tinúú ní' nij síí 'na' yo' o chuman', ne che'é dan síí ve'é noco' man síí 'nij ra'a man ní' mé so', raj adonj.

⁶ Ne aj nata' nij so' rihaan nij síí amán rá yanj chuman' nihánj se vaa cunuu 'ee rá so' man nij so' chuguanj. Ne cunaj uxrá sese yo' o racuíj so' man nij so' gaa chéé nij so' que'ee chuman' yo' ei. 'O se síí 'yaj suun rihaan ma'an Diose me nij so' adonj.

⁷ 'O se cavii nij so' nata' nij so' se-nana síí 'nij ra'a man ní', ne taj vaj a 'o rasuun ne quirí' nij so' ra'a nij síí na'vej rá cunó se-nana Jesucristó a man chuguanj.

⁸ Che'é dan no xcuún ní' racuíj ní' man taran' nij síí chéé che'é Diose, gaa ne guun ní' tuvi' nij so' síí nata' nana ya rihaan yuvij ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é 'o síí chí'ii nimán a

⁹ Dan me se qui'yáj 'o yanj cartá ca'néé 'unj rihaan cunudanj nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chiháán so' a. Tzaj ne vaa yo' o tuvi' nij so' síí cu'naj Diótrefes, ne so' me síí me rá guun chij rihaan nij so', ne na'vej rá so' cunó so' se-nana ma'.

¹⁰ Che'é dan, sese cuchí' uún 'unj rihaan so', ne cataj xna'anj 'unj rihaan so' che'é se nij 'yaj so' gaa tu'va so' nana nij che'é núj ei. Ne nuveé inanj nana nij a'mii so' ma'. Dan me se gaa uchi' nij tinúú ní' chiháán so', ne ne a'mii so' ga nij tinúú ní' ma'. Tananj uún, ne me ma'an síí me rá ca'mii ga nij tinúú ní', ne aráán so' chrej rihaan nij yuvij se gaa nanj ca'mii nij yuvij ga nij tinúú ní', ne ndaa

rii so' xe' man nij yuvij chuguanj. Danj 'yaj síí cu'naj Diótrefes ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj ní' a

¹¹ Dan me se 'ee rá 'unj mán so', tinuj. Ne se guun qui'yáá so' ndaa vaa 'yaj nij síí chí'ii ma'. Maan se qui'yáá so' ndaa vaa 'yaj nij síí vaa sa' á. 'O se síí 'yaj se sa' ro', me síí noco' man Diose adonj. Ne síí 'yaj se chí'ii ro', ne ne'en so' man Diose a ma'.

Nana nihánj taj xna'anj che'é síí cu'naj Demetrio a

¹² Cunudanj nij tinúú ní' taj xna'anj che'é síí cu'naj Demetrio se vaa síí vaa sa' me so', ne ya ya síí sa' me so' adonj. Yo' me nana taj xna'anj núj rihaan so', ne aj ne'en so' se vaa nana ya me nij nana ataj xna'anj núj rihaan so' a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchí' Juan rejj yanj Gayo a

¹³ Vaa ndo'o nana guun rá 'unj cataj xna'anj 'unj rihaan so', tzaj ne na'vej rá 'unj cachron 'unj nu' nana yo' rihaan yanj nihánj a man chuguanj.

¹⁴ Tzaj ne cuchij rihaan so', gaa ne ca'vee ca'mii ní' me ma'an nana rihaan tuvi' ní' ei.

¹⁵ Dínj gaa nimán so' á. Me rá nij tinúú ní' se vaa ve'é cayáán so' á. Cataj so' rihaan 'o 'o nij tinúú 'unj yanj chiháán so' se vaa ve'é cumán nij so' raj a.

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Judas ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose a

¹ 'Unj ro', me síí cu'naj Judas síí 'yaj suun rihaan Jesucristó, ne tinúú Santiagó mej a. Cachronj nana nihánj rihaan yanj ca'nej 'unj rihaan soj sij canacúún Diose man canoco' man so' a. Dan me se 'eé rá Rej ní' Diose man soj, ne nicaj yu'unj Jesucristó man soj se gaa nanj tanáj soj se-nana Diose a.

² Me raj gaa 'eé ndo'o rá Diose man soj ne gaa xej nimán soj qui'yaj Diose ne gaa 'eé ndo'o rá soj tuvi' soj qui'yaj Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij síí narqué tucuáán ne a

³ Dan me se guun ndo'o raj cachronj nana rihaan yanj ca'nej 'unj rihaan soj che'é daj gaa cavii sa' ndo'o taran' ní' vaa güii qui'yaj Diose, tinuj, nocoj. Tzaj ne yaj me se nõ xcúnj cachronj yo'ó nana rihaan yanj, ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa terquee ndo'o soj canoco' raan soj se-tucuanj Diose tucuáán tucuachén nij síí nata' se-nana Jesucristó rihaan soj sij cunuu sa' rihaan Diose a.

⁴ 'Q se aj catúy yuve doj nij síí narqué tucuáán ne sca'núj soj, ne asij naá ndo'o nó nana rihaan danj Diose che'é nij so' se vaa vaa güii quiran' nij so' sayuun, qui'yaj Diose adonj. Sij na'vej rá cunó rihaan Diose me nij so', ne aj nari' nij so' nana se vaa me rá Diose ca'neé Diose cacun' xráá nij so', ne che'é dan taj nij so' se vaa ca'vee qui'yaj nij so' me ma'an se nij ga nij chana niha' rá a. Dan me se grún' Jesucristó gaa ná 'nj ra'a man ní', tzaj ne taj che'é cunó nij so' rihaan Jesucristó, rá nij so' a.

⁵ Nda' se aj ne'en soj nu' nana nõ rihaan danj Diose, tzaj ne na'vej raj quini'yon soj nana yo', ne che'é dan noná uún 'unj nana nihánj xrée soj, ne dan me se síí 'nj ra'a man ní' ro', tinanii so' man taran' nij síí israelitá rihaan nij síí man Egiptó gaa naá, tzaj ne ta'aj nij so' ro', ne cuchuman rá nj'yaj man Diose, ne che'é dan cachén doj yo', gaa ne cavi' nij so', qui'yaj Diose a.

⁶ Ne aj ne'en soj se vaa ta'aj nij se-mozó Diose ro', ne ca'vej rá nij so' cataj nij so' suun ca'ne' Diose rihaan nij so', ne curihanj nij so' rej guun rá Diose cumán nij so', ne che'é dan numj nii man nij so', ne yo'q veé danj gaa numjii nij so' cayáán nij so' rej rmj' ndaa se quisij güii gueé güii ca'ne' Diose cacun' che'é nij so', ne daj chihaa mij se ca'vee quinanii nij so' ma'.

⁷ Dan me se quiran' nij so' ndaa vaa quiran' nij síí man roj chuman' cu'naj Sodoma ga Gomorra ga yo'ó nij chuman' naj nichrun' a. Dan me se ase vaa se chí'ii qui'yaj ta'aj se-mozó Diose yo' ro', danj vaa se chí'ii qui'yaj nij síí man nij chuman' yo', ne ndaa guun rá nij so' cotoj nij so' ga chii chana dq', ga xcuu dq', ne che'é dan yuun che'e tucuayuu Diose ya'an chiháán nij so', ne che'é dan me ca'vee xcaj ní' cuentá se vaa sese qui'yaj ní' se chí'ii, ne cacaa ní' rihaan ya'an nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj Diose adonj.

⁸ Nda' se ne'en nij síí narqué tucuáán ne rihaan soj daj vaa sayuun quiran' nij síí israelitá dq', nij se-mozó Diose dq', nij síí man Sodoma dq', tzaj ne taj se qui'yá' xcaj nij so' cuentá ma'. 'Q danj 'yaj nij so' se nij, ne ase vaa síí a'nu' vaa nij so', che'é se amán rma'an rá nij so' nana ne nanj ei. Ne che'é dan 'yaj ndo'o nij so' se chí'ii, ne tucuáá nij so' rihaan Diose, ne a'mii nij so' nana chí'ii che'é nij se-mozó Diose a.

⁹ Tzaj ne ndaa síí cu'naj Migueé síí 'nj ra'a man nu' nij se-mozó Diose ro', gaa naá gaa cavi' Moisés ne canó tuvi' Migueé ga síí chree che'é cúú man Moisés, ne ne quisij rá Migueé ca'mii so' nana nij rihaan síí chree ma'. Maan se cataj Migueé rihaan síí chree se vaa síí 'nj ra'a man ní' me síí caxrii yuvaa man síí chree, cataj Migueé a.

¹⁰ Tzaj ne ino 'yaj nij síí narqué tucuáán ne ga síí cu'naj Migueé yo', ne nda' se ne ne'en nij so' daj vaa nij se-mozó Diose, tzaj ne ne chu'vi' nij so' ca'mii nij so' nana nij che'é nij se-mozó Diose ma'. Ne ase vaa xcuu ne acaj cuentá 'yaj naá guun se vaa me rá qui'yaj ro', danj vaa nij síí narqué tucuáán ne, ne che'é dan quirí' nij so' vaa güii adonj.

¹¹ Nique' nij so' che'é sayuun quiran' nij so' nanj adonj. 'Q se ase vaa qui'yaj síí cu'naj Cain gaa ticavi' se man tinúú só' gaa naá ro', danj vaa 'yaj nij so', ne xcoj ruvaa rá nij so' ga tuvi' nij so' a. Ne ase vaa qui'yaj síí cu'naj Balaam gaa naá ro', danj vaa 'yaj nij so', ne me ndo'o rá nij so' qui'yaj canaán nij so' sa'anj, ne che'é dan tiha' yu'unj nij so' man tuvi' nij so' a. Ne ase vaa qui'yaj síí cu'naj Coré ro', danj vaa 'yaj nij so', ne dan me se tucuáá Coré rihaan Moisés, ne che'é dan chumanj yo'óo man nij tuvi' nij so', qui'yaj Diose a. Ne danj quiran' gueé nij síí narqué tucuáán ne, quiran' uxrá nij so' sayuun vaa güii, qui'yaj Diose ei.

¹² Gaa nuu chre' soj chá soj chraa, ne ne chu'vi' nij síí narqué tucuáán ne yo' qui'yaj nij so' se nij, ne che'é dan ase vaa luj chí'ii ro', danj vaa nij so' rihaan soj ei. Síí taj ya'anj man ma'an me nij síí narqué tucuáán ne yo', ne ne racuj nij so' man tuvi' nij so' ma'. Ase vaa ngaa nõ rma'an xta' ne ne aman' 'yaj ro', vaa nij so', ne vaj nij so' rej

rque do', rej xraj do' adonj. Ne ase vaa chruun nuvi' vaj chruj man raq gaa sij dió cumán chruj raq ro', vaa nij so', ne chruun nacoq me nij so', ne chruun quiriháj nii quiriháj nii rihaan yo'ó me uún nij so' adonj. Ase vaa ngaa ga chruun ro', danj vaa nij s' narqué tucuaán ne yo' ei. Asino yaan guun rá yuvi se vaa síi sa' me nij so', tzaj ne nuvi' suun sa' síj, 'yaj nij so' ma'.

¹³ Ase vaa rii ndo'o na ya'anj yatan' chí'ij rej tu'va na ya'anj ro', danj vaa rii ndo'o nij so' se chí'ij 'yaj nij so' quene'en yuvi, ne ase vaa yati' natuná rej chéé 'o' q' yavii ro', danj vaa uún nij so', ne taj che'é gaa nucuaj rá ní' man nij so' ma'. Vaa güii, ne ca'nej Diose man nij so' cayáán nij so' rej rmj' ndo'o nu' cavii nu' ca'anj nanj ei.

¹⁴ Síi cu'naj Enoc me se aj síj vatan' xii so' cachén, ne dan me se ta'nú' ta'nij síi síi cu'naj Adán me so', ne dan me se nata' so' che'é nij síi narqué tucuaán ne rihaan soj cuano, ne dan me se cataj síi cu'naj Enoc a: "Cunq soj ca'mij á. Vaa güii, ne ca'na' síi 'nij ra'a man ní' ga que'ee mij nij se-mozó so' nij síi guqe,

¹⁵ ne ca'ne' so' cacun' che'é cunudanj yuvi, ne cataj so' se vaa tumé nij síi ne noco' man Diose cacun' che'é nu' cacun' qui'yaj nij so' do', che'é nu' nana' nij ca'mii nij so' che'é Diose do' a." Danj ca'mii Enoc che'é nij síi narqué tucuaán ne rihaan soj nihánj cuano a.

¹⁶ Nij so' me se taj se qui'yá' caran' rá nij so' ni'yaj nij so' se vaa 'yaj Diose do', se vaa 'yaj tuvi' nij so' do' ma'. Inanj 'yaj nij so' se nij ndaa vaa me rá ma'an nij so', ne inanj danj 'yaj nij so' nanj chuguanj. Síi xta' inanj a'mii me nij so', ne ve'é ndo'o a'mii nij so' ga ru'vee che'é se inanj me rá nij so' quir' nij so' sa'anj man nij ru'vee adonj.

Nana' nihánj taj xna'anj che'é tucuaán narqué Judas rihaan nij síi cuchumán ya rá ni'yaj man Jesucristó a

¹⁷ Tzaj ne soj ro', yo'q cunuú' rá soj nana' cataj xna'anj nij apóstol cune' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' man nata' rihaan yuvi che'é so', tinuj, nocoj.

¹⁸ Nihánj me nana' ca'mii nij so' rihaan soj a: "Asa' nichrun' ca'anj ni'ya chumij, ne ca'na' síi ca'nga' nacoq ni'yaj man nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne inanj qui'yaj nij so' se nij, ne guun rá nij so' cachee nij so' ndaa vaa me rá ma'an nij so', ne se canoco' nij so' man Diose a man adonj". Danj vaa nana' cataj nij apóstol che'é nij síi narqué tucuaán ne a.

¹⁹ Nij síi narqué tucuaán ne yo' ro', 'yaj uun yanij nij síi noco' man Jesucristó rihaan tuvi' nij so' ei. Inanj che'é nee man nij so' acaj nij so' cuentá, ne che'é yo'ó rasuun ne

acaj nij so' cuentá a ma'. Ne ase vaa xcuu vaa nij so', ne nuvi' nimán nij so' nuu a ma'.

²⁰ Tzaj ne soj me se yo'q raan canoco' soj se-tucuanj Diose tucuaán guee, tinuj, nocoj. Ne ca'vej rá soj racuj Nimán Diose man soj cachinj ni'yaj soj rihaan Diose ei.

²¹ Yo'q qui'yaj soj ndaa vaa me rá Diose, gaa ne yo'q gaa 'ee rá Diose man soj chuguanj. Na'vij soj güii cayáán ní' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', che'é se 'ee rá so' man ní' ei.

²² Xa' nij síi uun vij rá, tzaj ne naqui'yaj nica soj nimán nij so' canoco' nij so' Diose ei.

²³ Nago' soj chrej nucuaj man yo'ó ta'aj nij síi tumé cacun' che'é rej quinanj nij so' rihaan ya'an a. Ne gaa 'ee rá soj man nij síi aj cuno se-nana' nij síi narqué tucuaán ne ei. Tzaj ne cucu'vi' soj se gaa nanj qui'yaj soj ndaa vaa 'yaj nij so', ne quinachri' soj ni'yaj soj se chí'ij 'yaj nij so' ei.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa Diose daj a güii a

²⁴⁻²⁵ Sa' uxrá vaa grún' Diose síi tinanii man ní' rihaan sayuun, ne guun nucuaj so' caráán so' rihaan ní' se qui'yaj ní' cacun' man chuguanj. Guun nucuaj so' tumé so' man ní' ndaa se quisij güii cayáán ní' rihaan so' rej guun chij so', ne gaa nica' nimán ní' güii yo', qui'yaj so', ne guun niha' uxrá rá ní', qui'yaj so' adonj. Ne Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' me síi racuj man ní', ne che'é dan cataj ní' se vaa sa' uxrá vaa Diose nu' cavii nu' ca'na', ne sa' uxrá 'yaj so' yaj, ne sa' uxrá qui'yaj so' nu' cavii nu' ca'anj, ne yo'q guun chij so' chuguanj. Veé danj gaa ya ei.

Yanj nihánj taj xna'anj che'é nij rasuun tihaan naca Jesucristó rihaan síi cu'naj Juan a

¹ Nihánj me nij rasuun tihaan naca Jesucristó rihaan nij síi 'yaj suun rihaan so', ndaa vaa cataj xna'anj ma'an Dioso rihaan so', ne rasuun guun ra'yanj ya vaa güii me nij rasuun yo' ei. Ne Jesucristó ro', so' me síi ca'néé se-mozó rihaan síi cu'naj Juan síi nuu 'yaj suun rihaan so', ne dan me se xcaj síi cu'naj Juan cuentá che'é nu' nij rasuun nihánj, qui'yaj Jesucristó ei.

² Ne síi cu'naj Juan me síi ataj xna'anj nihánj rihaan nu' nij yuvij che'é nu' se-nana Dioso ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan so', ne rasuun quene'en ma'an so' me nu' nij rasuun nihánj adonj.

³ Ne cavii sa' uxrá nij síi nayaá nana nihánj rihaan tiví, ne tananj uun ne cavii sa' nij síi a'néé sa' nana nihánj, sese ya 'yaj nij so' ndaa vaa taj nana no rihaan yanj nihánj chuguanj. 'O se daj doj quisij ya güii ca'na' nij rasuun yo' ei.

⁴⁻⁵ Dan me se 'unj sij cu'naj Juan me síi 'yaj yanj nihánj, ca'nej 'unj rihaan cunu' chij ya x'ne' nij soj sij man estado Asia sij amán rá ni'yaj man Jesucristó a. Dan me se me rá 'unj qui'yaj ndo'o Dioso qui'yaj ndo'o Nimán Dioso qui'yaj ndo'o Jesucristó qui'yaj ndo'o se luj che'é nij soj, ne me rá 'unj gaa xej nimán soj, qui'yaj nij so' adonj. Ne Dioso ro', me síi nicun' yaj, ne asij naá nicun' so', ne vaa güii ca'na' so' adonj. Ne Nimán Dioso ro', vaa guéé inanj, ne chij ya se nucuaj nicaj so', ne nicun' so' rihaan xruún Dioso chruun xlá rej rii ta'nga' Dioso ei. Ne dan me se Jesucristó me síi nata' nana ya rihaan ní, ne so' me síi cunuu i'na' uún asino yaan rihaan cunudanj nij síi cavi' síi cunuu i'na' uún vaa güii, ne uun chij so' rihaan cunudanj nij síi nicaj suun rey man rihaan chumij nihánj adonj.

Ne Jesucristó me síi 'eé rá man ní, ne aj tinanii so' man ní rihaan cacun' tumé ní gaa cavi' so' a.

⁶ Ne cune' so' man ní guun ní síi nicaj suun rey ne guun ní xrej nuu rihaan Rej so' Dioso a. Ne ve'é guun chij so' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

⁷ Dan me se ca'na' so' xráá ngaa, ne quene'en cunudanj nij yuvij man so', ne ndaa nij síi qui'yaj sayuun man so' quene'en man so', ne go' cunudanj nij yuvij man rihaan chumij cuxru' nimán nij so', che'é rej quinano ndo'o rá nij so' che'é cacun' tumé nij so' adonj. Veé danj gaa ya ei.

⁸ Ne Dioso síi 'nij ra'a man ní' taj:

—'Unj me se ase vaa letrá A ga letrá Z vaa 'unj a. Dan me se veé 'unj nicun' asij rque, ne veé 'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Dan me se veé 'unj nicun' yaj, ne veé 'unj nicun' asij naá, ne vaa güii cuchí' yá 'unj rihaan soj a. Ne 'unj me síi guun nucuaj qui'yaj cunudanj a —taj Dioso síi 'nij ra'a man ní' a.

Nana nihánj taj xna'anj daj vaa Jesucristó gaa curuvi' so' rihaan síi cu'naj Juan a

⁹ 'Unj sij cu'naj Juan ro', tinúú soj mé 'unj, ne síi ran' sayuun ga soj mé 'unj, ne síi nucuaj nimán rihaan sayuun mej ga soj, ne danj ran' ní' che'é se sij me rá guun chij Dioso rihaan chumij nihánj me nu' ní' a. Dan me se yáán 'unj yo'óo naj tanuu na ya'anj yo'óo cu'naj Patmos, ne yo' me rej ca'néé nii manj che'é se sij nata' se-nana Dioso mej ne sij taj xna'anj nana che'é Jesucristó mej a.

¹⁰ Ne 'o güii na'vív ní' rihaan síi 'nij ra'a man ní' me se quene'en nimanj rasuun, ne dan me se rej xcoj ro', nucuaj ndo'o ca'mii yo'o so' cunoj, ne daj se uun rá' gaa a'yánj nii chruun a'yánj ro', danj guun raj gaa cunoj se-nana so' adonj.

¹¹ Ne cataj so':

—'Unj ro', me ya síi canicun' asij rque, ne veé 'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj adonj —taj so' a. Dan me se cataj so'— Cachron so' nana che'é nu' nij rasuun quene'en so' rihaan yanj, ne ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj yanj chij chuman' á. Dan me se rihaan nij síi man Efeso do', rihaan nij síi man Esmirna do', rihaan nij síi man Pérgamo do', rihaan nij síi man Tiatira do', rihaan nij síi man Sardis do', rihaan nij síi man Filadelfia do', rihaan nij síi man Laodicea do', ca'nej so' yanj yo' á —taj so' cunoj a.

¹² Gaa ne canicaj 'unj ni'yaj 'unj man síi ca'mii nana dan rihanj, ne quene'enj chij aga' oró mii aga' taj aga' ya'an a.

¹³ Ne tanuu nij aga' taj aga' ya'an ro', quene'enj 'o síi nicaj yu'unj man yuvij, ne nuu so' yatzi' xcaan, ne 'nij catuun so' merque caxra' anó ndaa rucuaá so' a. Ne merque aga' oró mii me yo' a.

¹⁴ Ne raá so' do', yuvé raá so' do', me se catzi' ndo'o vaa yo' a. Dan me se ase vaa cachij xráá matzinj catzi' do', ase vaa yu've' do', danj vaa raá so' a. Ne rlij rihaan so' ro', ase vaa ya'an vaa yo', chuguun yo' a.

¹⁵ Ne tacóo so' ro', ase vaa aga' bronce mareé axrj ya'an nii man rque chruún hornó vaa tacóo so' a. Ne daj se uun rá' unó' cayuj vaj chráá xij ro', danj guun raj cunoj nana ca'mii so' a.

¹⁶ Ne ra'a so' rej nuva' so' ro', coro' so' chij yati', ne neé espadá síhaa nu' niha rihaan

curihanj tu'va so', ne ase vaa nucuaj ndo'o chuguun güii ro', danj vaa chuguun nu' so' ni'yaj 'unj man so' a.

¹⁷ Dan me se gaa quene'én 'unj man so', ne naxrú' 'unj ca'anj quináa 'unj rihaan yo'óo tacóo so', ne ase vaa síi cavi' ro', danj vaa 'unj a. Dan me se cuta' so' ra'a so' rej nuva' so' xráj, ne cataj so':

—Se cuchu'vi' so' ma'. 'Unj ro', me síi táa yaan rihaan cunudanj, ne veé 'unj me síi noco' xcó rihaan cunudanj adonj.

¹⁸ Ne síi vaa i'na' mej a. Dan me se cavi' 'unj, tzaj ne cuanoj nihánj me se vaa i'na' uún 'unj, ne dan me se yo'ó gaa i'na' 'unj nu' cavii nu' ca'anj adonj. Ne 'unj ro', me síi noco' xcúun cataj me síi cavi' ne me síi ca'anj rej man nij síi cavi' adonj.

¹⁹ "Che'é dan me cachron so' nana rihaan yanj che'é nu' se vaa quene'én so' nihánj, ne dan me se cachron so' che'é rasuun man cuano, ne cachron so' che'é rasuun ca'na' rej rihaan ní' a.

²⁰ Ne nihánj me se cataj xna'anj 'unj che'é chij nij yati' taj ra'aj ne'én so' do', che'é chij nij aga' oró múi aga' taj aga' ya'an do' a. Dan me se chij nij yati' do', nij aga' taj aga' ya'an do', ma'an nij yuvi' amán rá ni'yaj manj yanj chij nij aman' me nij rasuun yo' a —taj so' rihanj a.

2

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Efeso a

¹ Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Efeso á: "Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicaj chij yati' ra'a rej nuva' ei. Ne sij vaj sca'núj chij nij aga' oró múi taj aga' ya'an mej ei. Dan me se cunó so' sij ne chuman' Efeso a.

² Aj ne'én 'unj daj 'yaj soj se vaa 'yaj suun uxrá soj ne nucuaj ndo'o vaa nimán soj rihaan sayuun adonj. Ne aj ne'enj se vaa na'vej uxrá rá soj ni'yaj soj man nij síi chi'ij mei. Ne xa' nij síi tiha' yu'unj tu'va rma'an se vaa sij cune' Jesucristó nata' rihaan yuvi' che'é so' me nij so', tzaj ne aj nuchruj raa soj che'é nij so', ne aj xcaj soj cuentá se vaa nuveé sij a'mii ya me nij so' a man adonj.

³ Ne nucuaj ndo'o vaa nimán soj rihaan sayuun quiran' soj che'é rej síj noco' manj me soj, ne ne ca'ne' a doj rá soj a ma'.

⁴ Tzaj ne vaa 'o cacun' tumé soj rihanj se vaa asij rque doj me se caráj cochroj ndo'o soj rihanj, tzaj ne yaj me se do' do' ca'ne' rá soj aráj cochroj soj rihanj ei.

⁵ "Che'é dan nanuj rá soj daj qui'yaj soj gaa ataa ca'anj yanij soj rihanj, ne canicaj nimán soj, ne guun rá soj ndaa vaa guun

rá soj asino yaan á. Sese se canicaj nimán soj, ne chij' 'unj rihaan soj, ne ca'nee 'unj se-aga' soj aga' taj aga' ya'an rej nicun' yo' nanj adonj.

⁶ Tzaj ne nihánj me se sa' qui'yaj soj, se vaa na'vej uxrá rá soj ni'yaj soj se vaa 'yaj nij síi nicolaíta, ne veé danj vaa guée, ne na'vej rá ma'anj ni'yaj 'unj se vaa 'yaj nij so' uún ma'.

⁷ Dan me se sese taj yu'uj xrée soj, ne noco' xcúun soj cunó soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Dan me se rihaan síi 'yaj canaán rihaan nu' sayuun me se rque 'unj chruj man raa chruun qui'yaj gaa i'na' yuvi' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose cha so', ne chruun yo' ro', nicun' rej sa' ndo'o rej rihaan ma'an Diose ei." Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Efeso a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Esmirna a

⁸ Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Esmirna a: "Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicun' asij rque do', sij canicun' nu' cavii nu' ca'anj do', ne sij cavi' mej, tzaj ne cunuu i'na' ya uún 'unj ei.

⁹ Ne'én 'unj daj vaa sayuun ran' nij soj sij man chuman' Esmirna, ne ne'én 'unj se vaa nique ndo'o soj adonj. Tzaj ne rihaan Diose me se síi ru'vee me ya soj ei. Ne vaa nij síi tu'va rma'an taj se vaa yuvi' israelitá me nij so', tzaj ne nuveé sij israelitá me ya nij so' ma'. Maan sij tucul'yon se-nana Satanás me nij so' nanj á. Ne ne'én 'unj se vaa a'mii nij so' nana nij che'é soj ei.

¹⁰ "Tzaj ne a doj se cuchu'vi' soj che'é sayuun quiran' soj ma'. Dan me se síi chree ro', me se caxri' so' taga' man ta'aj soj, che'é rej cuchu'vi' soj ne tanáj soj tucuaán sa' ei. Ne chij' güii quiran' soj sayuun danj chuguaj. Dan me se nda' se ticavi' nii man soj, tzaj ne yo'ó canoco' soj manj, ne vaa güii rque 'unj 'o' cachriin cunuú raa soj, che'é rej síj gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose guun soj ei.

¹¹ Dan me se sese taj yu'uj xrée soj, ne noco' xcúun soj cunó soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Dan me se se quiran' síi qui'yaj canaán yo' sayuun asa' cavi' uún nij síi tumé cacun' a ma'." Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Esmirna a —taj uún so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Pérgamo a

¹² Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Pérgamo a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicaj ne e spada síhaa nu' niha rihaan rihaan soj sij ne chuman' Pérgamo a.

¹³ Ne'én 'unj rej ne nij soj, se vaa uun chij ndo'o Satanás rej yo' ei. Tzaj ne yo'o noco' soj manj, ne ne tanáj xco soj se-tucuanj 'unj ma'. Dan me se vaa sí cu'naj Antipas sí yo'o nata' rihaan yuvií che'é 'unj, ne nda' se ticavi' nii man so' rej ne soj rej ne ma'an Satanás, tzaj ne ne ca'ne' rá soj ga se-nanaj ma'.

¹⁴ Tzaj ne vaa doj cacun' tumé soj rihanj, se vaa maan sca'núj soj 'nij sí noco' se-nana sí cu'naj Balaam sí tucu'yón rihaan sí cu'naj Balac se vaa ca'nej so' tucuáán chí'ii nimán nij sí israelitá se vaa cha nij sí israelitá rasuun rque nii rihaan nij ya'anj cacóij nij tuví' Balac ne qui'yaj nij so' cacun' ga chana, ne dan me se quirí' nij sí israelitá rihaan Diose, qui'yaj cacun' yo' ei.

¹⁵ Ne tanánj uún, ne man ta'aj nij sí nicaj se-tucuanj nij sí nicolaíta sca'núj soj uún ei. Dan me se nachrí' 'unj ni'yaj 'unj tucuáán yo' ei.

¹⁶ “Che'é dan canicaj nimán soj, tanáj soj chrej chí'ii yo' ei. Se taj, ne ra'yanj cuchí' 'unj rihaan soj, ne nicaj 'unj ne e spada nuu tu'vaj cunu' 'unj ga nij soj adonj.

¹⁷ Sese taj yu'uj xrée soj, ne no xcuún soj cunó soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Rihaan sí 'yaj canaán ro', rque 'unj se cu'naj maná se 'nij yuve cha so', ne caxrii 'unj 'o yahij catzii ston so', ne quino naca 'o se-chuvií yo'o so' nicaj sí qui'yaj canaán, ne dan me se taj a 'o sí ca'vee nayaá nana yo' a ma'. Maan se orún' sí nicaj yahij catzii yo' me sí quene'en me taj yo' nanj adonj.” Veé danj sij nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Pérgamo a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Tiatira a

¹⁸ Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Gaa ne cachron so' nana nihánj ne ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Tiatira a: “Dan me se nana nihánj me nana ca'mii 'unj ta'nij Diose cunó soj, ne 'unj ro', ase vaa ya'an vaa rlij rihanj, ne ase vaa aga' bronze marea vaa tacóij a.

¹⁹ Ne'én 'unj daj 'yaj nij soj se vaa 'eg rá soj tinúú soj ne yo'o amán rá soj ni'yaj soj manj ne 'yaj suun soj che'é tinúú soj ne yo'o nucuaj vaa nimán soj rihaan sayuun a. Dan me se doj a 'yaj suun soj yaj adonj. Gaa guun

che'e soj canoco' soj manj me se doj doj 'yaj suun soj nda' rá se 'yaj soj yaj ei.

²⁰ Tzaj ne vaa cacun' tumé soj rihanj se vaa a'vej rá soj cayáán chana cu'naj Jezabel ga soj a. Ne no' me níí taj se vaa chana nata' se-nana Diose me no', ne tucu'yón no' man yuvií, ne tiha' yu'unj no' man nij sí 'yaj suun rihaan ma'anj ei. Ndaa sij, gaa ne 'yaj nij so' cacun' ga chana ne chá nij so' rasuun rque nii rihaan ya'anj cacóij nii uún adonj.

²¹ Ne ca'ne' raj cachon doj güii che'é rej guun raj se vaa canicaj nimán no' ne tanáj no' chrej chí'ii ne canoco' no' chrej sa' adonj. Tzaj ne na'vej rá no' canicaj rá no' ne tanáj no' se chí'ii 'yaj no' ma'.

²² Che'é dan nihánj me se quirí'ij 'unj man no' rihaan chruun camá, ne nij sí qui'yaj cacun' ga no' ro', quirán' uxxá nij so' sayuun, qui'yaj adonj. Danj quirán' nij so' sese se canicaj nimán nij so' ne se tanáj xco nij so' se vaa 'yaj nij so' ga no' ei.

²³ Ne yo'o cavi' ta'nii chana yo', qui'yaj, gaa ne quene'en cunudanj nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' se vaa 'unj me sí acay ndo'o cuentá daj vaa raá yuvií do', daj vaa nimán yuvií do', ne naru'vee 'unj rihaan 'o 'o nij soj che'é se vaa 'yaj 'o 'o nij soj chuguanj.

²⁴ “Ne nihánj me se ca'mii 'unj rihaan yo'o nij soj sij man chuman' Tiatira sij ne noco' tucuáán chí'ii yo' a. 'O se tucuáán sca' yuve ndo'o me tucuáán noco' yo'o nij so', rá ma'an nij so', tzaj ne se-tucuanj Satanás me yo' rihaan soj, ne ne nari' soj tucuáán yo' a ma'. Dan me se taj che'é cutá' 'unj doj suun xráá soj a ma'.

²⁵ Maan se yo'o noco' soj tucuáán nicaj soj ndaa se quisij güii cuchí' 'unj rihaan soj ei.

²⁶ Ne sí 'yaj canaán yo'o 'yaj suun suun ca'ne' 'unj rihaan ndaa se cuchí' 'unj rihaan soj ro', guun chij so' rihaan nij chuman' na'vej rá canoco' manj, qui'yaj adonj.

²⁷ Ne nicaj so' vará aga' hierró, ne tumé so' man nij so', ne dan me se ndaa rá se vaa 'yaj nii gaa uxra' nii xruj ro', danj gaa qui'yaj sí guun chij yo' chuguanj.

²⁸ Dan me se ase vaa guun chij ma'anj qui'yaj Réj Diose ro', danj gaa guun chij so', ne rque 'unj yati' xta'ngaa urihanj rej nichrun' rá ranga' rihaan so' adonj.

²⁹ Sese taj yu'uj xrée soj, ne no xcuún soj cunó soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a.” Veé danj sij nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Tiatira a —taj so' rihanj a.

3

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman'

Sardis a

¹ Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Sardis a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij nicaj Nimán Diose do', chij nij yati' do', rihaan so' sij man chuman' Sardis, ne Nimán Diose ro', vaa guęę so', ne chij ya se nucuaj nicaj so' a. Ne'én 'unj daj 'yaj nij soj, ne dan me se sí vaa i'na' ya nimán me soj, rá yuvi, tzaj ne ase vaa sí cavi' nimán vaa soj rihanj nanj adonj.

² Dan me se narij soj nej rihaan soj ruguanj. Tumé soj man ma'an soj, ne ca'nej soj se nucuaj nimán tinúú soj nij sí daj doj cavi' nimán á. 'O se xcaj 'unj cuentá se vaa nu' se 'yaj soj, nuveé se aran' rá Diose me nij yo' ma'. Tadó soj ei.

³ “Che'é dan nanuj rá soj nana tucu'yón nii man soj do', nana cuno soj do', ne yo' o qui'yaj soj ndaa vaa taj nana yo', ne canicaj nimán soj canoco' soj chrej sa' ei. Sese se tumé soj man soj, ne ase vaa 'na' sí ituu ro', danj gaa cuchij rihaan nij soj, ne se quene'en uxrá soj me orá me cuchij rihaan soj man adonj.

⁴ Tzaj ne man ta'aj tuvi' soj sij man chuman' Sardis ne qui'yaj cacun' mei. Ne che'é dan ase vaa sí nuu yatzij naruvii ro', danj vaa nij so' cuano rihanj chuguanj. Ne nij so' ro', vaa güii cunuú nij so' yatzij catzii, ne cacheę nij so' gaj adonj. 'O se no xcúún nij so' qui'yaj nij so' danj adonj.

⁵ Dan me se cunudanj nij sí 'yaj canaán ro', vaa güii rque nii yatzij catzii cunuú so', ne daj chihaa mij se tiri' 'unj se-chuvii so' no rihaan yanj no se-chuvii nij sí gaa i'na' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ma'. Ne nata' 'unj rihaan Réj Diose, rihaan nij se-mozó so' do', se vaa me nij so' sí noco' manj adonj.

⁶ Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cunó soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a.” Veé danj sij nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Sardis a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Filadelfia a

⁷ Gaa ne cataj uún so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Filadelfia a: “Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj sij vaa sa' inanj sij ca'née ya Diose rihaan chumij cunó soj a. Ne 'unj ro', me sí uun chij ndo'o ndaa vaa guun chij sí cu'naj David gaa naá adonj. Dan me se sese ca'núj 'unj ta'yaa, ne taj sí quisij naráán ta'yaa yo' ma'. Ne sese caráán 'unj ta'yaa, ne taj sí quisij ca'nuu uún ta'yaa yo' ma'.

⁸ Dan me se aj ne'én 'unj daj 'yaj nij soj a. Ne nihánj me se xcaj soj cuentá se vaa aj ca'núj 'unj ta'yaa rej rihaan soj, ne taj sí quisij naráán ta'yaa yo' ma'. Ne nij soj me se nda' se nuveé sij nucuaj ndo'o nimán me soj, tzaj ne yo' o 'yaj soj se ne-nanj, ne ne cataj soj se vaa nuveé sij noco' manj me soj ma'. Yo' o taj soj se vaa sij noco' manj me soj adonj.

⁹ Ne vaa nij sí tu'va rma'an se vaa sij israelitá me nij so', tzaj ne nuveé sij israelitá ya me nij so' ma'. Maan se sí ne me nij so', ne sí tucu'yón se-nana Satanás me uún nij so' ei. Dan me se nagoj man nij so' rihaan soj, ne cuchi' nij so' rihaan soj, ne canicun' ruj nij so' rihaan soj, ne quene'en nij so' se vaa sij cunuú 'ęę raj man me soj adonj.

¹⁰ Che'é se aj qui'yaj soj nu' se-nanaj nana taj se vaa no xcúún soj gaa nucuaj nimán soj rihaan sayuun ro', che'é dan tinanii 'unj man soj rihaan sayuun ca'na' rihaan nu' chumij nihánj vaa güii, asa' xcaj 'unj cuentá daj vaa nimán cunudanj nij yuvi man rihaan chumij adonj.

¹¹ “Dan me se daj doj cuchij rihaan soj chuguanj. Nicaj raan soj tucuáán nicaj soj, gaa ne se ca'vee ca'neę nii cachriin cunuú raá soj cachriin qui'yaj canaán soj rihaan soj ei.

¹² Ne sí qui'yaj canaán ro', me se ase vaa 'o chraan xcaan nicun' tacóó nuvi noco' rej na'vij yuvi rihaan Diose ro', danj gaa so' rihanj, qui'yáj, ne se curihanj uún so' rej né 'unj ma'. Ne rihaan so' ro', cachron 'unj va'nuj nana, ne dan me se cachron 'unj se-chuvii Diose sí noco' 'unj, ne cachron 'unj se-chuvii chuman' ne Diose noco' 'unj chuman' cu'naj chuman' Jerusalén chuman' naca nanj rihaan chumij nihánj, ne cachron 'unj se-chuvii ma'anj nana naca ya cachron 'unj rihaan so' adonj.

¹³ Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cunó soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a.” Veé danj sij nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Filadelfia a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj me nana ca'anj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ne chuman' Laodicea a

¹⁴ Gaa ne cataj uún so' rihanj:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Laodicea a: “Dan me se nana nihánj me nana ca'mii 'unj sij qui'yaj nu' nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a. Dan me se 'unj me sí nata' ya se-nana Diose rihaan soj ndaa vaa me rá Diose qui'yáj, ne 'unj me sí qui'yaj nu' se man rihaan chumij nihánj ei. Ne qui'yáj nu' se vaa me rá Diose qui'yáj ei.

¹⁵ Dan me se ne'enj nu' se vaa 'yaj soj, ne nuveé se acoj ne nuveé se ya'aan me soj mei. Ca'vee doj a sese guun soj se acoj inanj ni', ase se ya'aan inanj ni' a.

¹⁶ Dan me se che'é se ase vaa na guun vaa soj ne nuveé se acoj nuveé se ya'aan nuveé me soj, ne che'é dan ne se uun soj rihanj ma'. Dan me se maan che'é se danj vaa soj ro', che'é dan ticamanj man soj rihaan yo'óo nanj adonj.

¹⁷ Dan me se taj soj se vaa ru'vee inanj soj, ne taj vaj a doj rasuun ne achiin rihaan soj, rá soj a. Tzaj ne ne ne'en soj sese ase vaa sí nique ndo'o vaa soj, ne ase vaa sí achiin caridad rihaan vaa soj, ne ase vaa tuchrii vaa soj, ne ase vaa sí canj nuvi' sagan' ro', vaa nu' soj nanj adonj.

¹⁸ Che'é dan narquej rej nucuaj man soj se vaa quiraan soj aga' oró mí rihanj aga' cachén ya'an ne cunuu sa' inanj, gaa ne ca'vee cunuu ru'vee ya ya soj rihanj ei. Ne quiraan soj yatzíj catzií rihanj, ne ca'vee cunuu soj, ne se quene'en yuvi' se vaa nuvi' sagan' soj ne se guun na'aj soj se vaa nuvi' sagan' soj ma'. Ne quiraan soj rmedió sa' rihanj, ne caxrii soj rlii rihaan soj, gaa ne ca'vee quene'en soj, ne xcaj sa' soj cuentá ei.

¹⁹ Dan me se 'unj ro', taj xna'anj 'unj rihaan nu' nij sí 'ee raj man daj qui'yaj nij so', ne qui'yaj sayuun man nij so' sese se cuno nij so' rihanj chuguanj. Che'é dan guun niha' rá soj cuno soj rihanj, ne canicaj nimán soj canocó' soj chrej sa' doj á.

²⁰ Nihánj me se ase vaa 'o sí nicun' ta'yaa ne tica'mii ta'yaa ro', vaa 'unj a. Ne sese vaa yo'ó so' cuno se-nanaj, ne sese ca'nuu so' ta'yaa, ne catuu 'unj rihaan so', ne chaj chraa ga so', ne so' cha chraa ga 'unj, ne ve'é qui'yaj núj ei.

²¹ Ne sí qui'yaj canaán ro', cayáán so' rihaan xrúún 'unj chruun xlá sa' ga 'unj, ne guun chij so' gaj, qui'yáj, ndaa vaa qui'yaj Réj Diose gaj ei. Dan me se gaa qui'yaj canaán ma'anj, ne cayáán 'unj rihaan xrúún Réj Diose chruun xlá sa' ga so', ne guun chij 'unj ga so', qui'yaj so' chuguanj.

²² Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o nij chuman' adonj." Veé danj síj nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij sí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Laodicea a —taj so' rihanj a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa quene'en Juan ma'an chruun xlá sa' rej uun chij Diose a

¹ Quisíj ca'mii so' nu' nana dan, gaa ne quene'en 'unj 'o ta'yaa taj ya'núj rej xtá' a. Gaa ne cunó 'unj ca'mii uún sí ca'mii asino

yaan rihanj, ne se-nana so' ro', daj se uun rá' unó' a'yánj nii chruun a'yánj ro', danj guun raj gaa cunoj se-nana so' a. Ne cataj so' rihanj a:

—Cavii so' ca'na' so' nihánj, gaa ne tihanj rihaan so' nu' se vaa guun rej rihaan so' á —taj so' rihanj a.

² Ne ra'yánj quene'en nimanj rasuun, ne quene'enj chruun xlá sa' ndo'o rej xtá', ne vaa sí taj chruun xlá yo' sí uun chij ndo'o,

³ Ne ase vaa yahij jaspe do', ase vaa yahij cornalina do', danj vaa so' curuvi' so' a. Ne ase vaa xcuáa cu'lúu ro', danj vaa nu' anicaj chruun xlá sa' yo', ve'é chuguun yo', ne ase vaa chuguun yahij esmeralda ro', danj vaa chuguun yo' a.

⁴ Ne nu' anicaj chruun xlá sa' yo' ro', nicun' yo'ó ico ca'anj chruun xlá sa', ne taj ico ca'anj sí uun chij rihaan nij chruun xlá sa' yo', ne nuu nij sí uun chij yatzíj catzií, ne nuu raá nij so' cachriin aga' oró mí a.

⁵ Ne rej nicun' chruun xlá nicun' tanuu tuvi' me se raan ndo'o, ne cariin ndo'o, ne caguáj ndo'o tu'vii a. Ne chij aga' chuguun táa ya'an ro', nicun' rihaan chruun xlá sa', ne chij aga' chuguun yo' ro', me Nimán Diose síj guee inanj sí nicaj chij ya se nucuaj a.

⁶ Ne rej rihaan chruun xlá sa' yo' ro', nuu 'o na ya'anj, tzaj ne nuveé na ya me yo' ma'. Maan scuraan inanj me yo', ne ase vaa yahij cristal danj vaa yo' a.

Ne nu' anicaj chruun xlá sa' yo' ne tanuu yo'ó nij chruun xlá me se nicun' ca'anj xcuu, ne nu' anicaj man nij xcuu mán rlii rihaan nij xo' a.

⁷ Ne yo'ó xcuu ro', ase vaa chuvaá vaa xo' a. Ne xcuu vij ro', ase vaa scúj le'ej vaa xo' a. Ne xcuu va'nuj ro', ase vaa rihaan snó'o vaa rihaan xo' a. Ne xcuu ca'anj ro', ase vaa xtaa vaj rej xtá' vaa xo' a.

⁸ Ne vaa vatan' scachee 'o 'o nij xo' taj xráá nij xo', ne ase vaa scachee xtá' vaa scachee nij xo' yo' a. Ne nu' xráá xo' nu' rque xo' nu' mán rlii rihaan xo' adonj. Ne nuvií nigan' me se ne a'ne' rá nij xo' ga suun taj: "Sij guee ndo'o me Diose sí 'nij ra'a man ní' sí uun nucuaj 'yaj nuudanj a. Ne so' me sí nicun' yaj, ne asij naá nicun' so', ne vaa güii cuchí' so' rihaan chumii a", taj ca'anj nij xcuu yo' a.

⁹ Ne gaa ca'mii sa' nij xcuu che'é Diose síj taj rihaan chruun xlá sa' yo' sí cayáan nu' cavii nu' ca'anj, ne gaa nago' nij xo' graciá rihaan so',

¹⁰ ne canicun' ruj ico ca'anj nij sí uun chij yo' rihaan síj taj rihaan chruun xlá sa' yo', ne quina'víj nij so' rihaan so', che'é rej me so' sí cayáan nu' cavii nu' ca'anj, ne taguéj nij so' cachriin nuu raá nij so' rej rihaan chruun xlá sa' yo' a. Gaa ne cataj nij so' a.

11 —Nō xcúún ndo'o so' Diose sji 'nij ra'a man núj ca'mii sa' núj che'é so' ne guun chij ndo'o so' á. 'Q se so' me síi qui'yaj cunudañj rasuun, ne maan che'é se guun rá so' cuman nij rasuun yo' ro', che'é dan guun cunudañj nij rasuun, qui'yáá so' adonj —taj icō ca'anj nij síi uun chij yo' rihaan Diose a.

5

Nana nihánj taj xna'anj che'é yanj do', che'é matzinj le'ej nō xcúún nuxra'yanj do' a

1 Ne rej nuva' síi taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro', quene'enj 'o yanj, ne nō nana nu' rej rque yanj nu' rej xraj yanj nu' a. Ne nō chij selló yánj tu'va yanj yo', ne aráán selló yo' nu' anicaj tu'va yanj yo' a.

2 Gaa ne quene'én 'unj yo'o se-mozó Diose síi nucuaj ndo'o, ne nucuaj ndo'o xna'anj so', cataj so', ne:

—Me síi nō xcúún ca'neē nij selló nō aráán tu'va yanj ne nuxra' so' yanj ga —taj so', xna'anj so' a.

3 Ne taj vaj á 'ó síi ne rej xta' do', síi ne rihaan chumij do', síi ne rej rque chumij do', guun nucuaj nuxra' yanj ne ni'yaj so' yanj yo' a ma'.

4 Che'é dan ta'vee uxraj che'é se ne nari' nii man á 'ó síi ni'yanj nimán nuxra' yanj yo' ni'yaj man yanj yo' á man adonj.

5 Gaa ne yo'o tuvi' nij síi uun chij cataj rihanj a:

—Se ta'vee so' ma'. Xcáj so' cuentá, ne aj qui'yaj canaán síi chuvaá ta'nii ta'nij si'no síi cu'naj Judá síi cayáán gaa naá, ne yo'o ta'nii ta'nij si'no David me uún so', ne che'é dan ca'vee ca'neē so' chij nij selló nō tu'va yanj ne nuxra' so' yanj yo' nanj adonj —taj so' rihanj a.

6 Gaa ne quene'én 'unj se vaa tanuū nij chruun xlá sa' do', tanuū ca'anj nij xcuu do', tanuū nij síi uun chij do', nicun' 'o matzinj le'ej, ne matzinj aj ticavi' nii man asij rque me yo' a. Ne chij cúu taj raá xo', ne chij nij rlij rihaan xo', ne nij rlij rihaan xo' ro', nij yo' me Nimán Diose síi gueē inanj síi nicaj chij ya se nucuaj síi aj ca'neé Diose rihaan nu' chumij a.

7 Dan me se cuchi' xo' rihaan síi taj rihaan chruun xlá sa' yo', ne quita'aa xo' yanj oro' ra'a síi taj rihaan chruun xlá rej nuva' so' a.

8 Ne gaa quita'aa xo' yanj, ne canicun' ruj ca'anj nij xcuu do', icō ca'anj nij síi uun chij do', rihaan matzinj le'ej yo' a. Ne nicaj 'o 'o nij so' ya'ánj sa' do', co'oo aga' oró mii caraa squii xlá rque do', ne squii xlá yo' ro', me nij nana achúún ni'yaj nij síi sa' noco' man Diose rihaan ma'an Diose a.

9 Gaa ne achráá nij so' chra' naca' rihaan matzinj le'ej, cataj nij so', ne:

—Nō xcúún so' nīcáj so' yanj ne ca'neē so' selló yánj aráán nō tu'va yanj yo' á. 'Q se

ticavi' nii mán so', ne dan me se nicaj so' ton mán so' quiránj so' man 'o 'o nij yuviñ man rihaan chumij nihánj, ne dan me se quiránj so' man nij yuviñ a'mii nu' yo'ó xna'ánj, ne quiránj so' man nij yuviñ man daj á chuman' man daj á yo'óo noco' do', quiránj so' che'é Diose á.

10 Gaa ne guun chij Diose rihaan nij so', qui'yáá so', ne guun nij so' xrej nuū rihaan Diose, qui'yáá so', ne vaa güii guun chij nij so' rihaan chumij adonj —taj chra' achráá nij so' a.

11 Gaa ne quene'en uún 'unj, ne cunó 'unj se-nana que'ee mīj mīj se-mozó Diose nicun' nu' anicaj chruun xlá sa' do', nij xcuu do', nij síi uun chij do' a.

12 Ne nucuaj ndo'o ca'mii nij se-mozó Diose yo', cataj nij so' a:

—Nō xcúún ndo'o matzinj le'ej ticavi' nii man guun nucuaj ndo'o so' do', nīcáj so' nu' rasuun sa' do', cavii ndo'o raa so' do', ca'mii sa' taran' ní' che'é so' do', guun chij ndo'o so' do' adonj —taj nij se-mozó Diose ni'yaj nij so' matzinj le'ej yo' a.

13 Gaa ne cunó 'unj se vaa ca'mii cunudañj nij rasuun qui'yaj Diose rasuun man rej xta' do', rasuun man rihaan chumij do', rasuun man rque chumij do', rasuun man rihaan na ya'anj do', rasuun man rque na ya'anj do' a. Ne cataj nij rasuun:

—Rihaan síi taj rihaan chruun xlá sa' do', rihaan matzinj le'ej do', ca'mii sa' taran' ní' nu' cavii nu' ca'anj, ne guun chij roj so' nu' cavii nu' ca'anj ei —taj cunudañj nij rasuun a.

14 Gaa ne:

—Veé danj gaa ya ei —taj ca'anj nij xcuu yo' a.

Gaa ne canicun' ruj nij síi uun chij, ne na'vñj nij so' rihaan Diose a.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ca'néj matzinj le'ej chij nij selló yánj caráán tu'va yanj yo' a

1 Gaa ne quene'én 'unj se vaa ca'néj matzinj le'ej yo' yo'o tuvi' nij chij selló caráán tu'va yanj libró yo', gaa ne cunoj ca'mii yo'o tuvi' ca'anj nij xcuu, ne ase uun rá' gaa aguáj tu'vii ro', danj guun raj gaa ca'mii xo' a. Ne:

—Cuvá' so' ni'yaj so' ei —taj xcuu yo' a.

2 Gaa ne quene'én 'unj se vaa cavii 'o cuayó catzii, ne síi taj xráá cuayó yo' ro', nīcáj so' curuvej, ne rque nii cachriin cunuú raá so' man so', ne sji 'yaj canaán ndo'o me so', ne cavii so' qui'yaj canaán so' a.

3 Ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló vij nō tu'va yanj yo', ne cunó 'unj ca'mii xcuu vij a. Ne xcuu vij cataj:

—Cuvá' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

⁴ Gaa ne cavii yo'ó cuayó, ne cuayó maree me xo' a. Gaa ne ca'ne' nii suun rihaan sí taj xráá cuayó yo' se vaa quisij cayáán dínj yuvij rihaan chumij, qui'yaj so', ne ticavi' ndo'o yuvij tuvi' yuvij, qui'yaj so' a. Ne rqué nii 'o neé espadá xij rihaan so' a.

⁵ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló va'nuj, gaa ne cunoj ca'mii xcuu va'nuj a. Ne cataj xo':

—Cuva' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

Gaa ne quene'enj se vaa cavii cuayó maruu, ne sí taj xráá cuayó ro', 'nij ra'a so' aga' romaná aga' a'néé ta'nga' nij rasuun a.

⁶ Gaa ne cunó 'unj nana cavii rej tanuu ca'anj nij xcuu, ne nana yo' cataj:

—Nu' sa'anj 'yaj canaán yuvij rque 'o güii ro', nu' yo' me quingó vij kiló 'núú trigó do', vatan' kiló 'núú cebada do', qui'yáá so' á. Tzaj ne se tiri' so' casté chá do', na vinó do' ma' —taj nana yo' a.

⁷ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej yo' selló ca'anj no tu'va yanj me se cunó 'unj ca'mii xcuu ca'anj yo' a. Ne cataj xo':

—Cuva' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

⁸ Gaa ne quene'én 'unj, ne dan me se cavii cuayó daj, ne sí taj xráá cuayó daj ro', ta'naj 'yaj avi' yuvij cu'naj so', ne rej xco so' ro', nocó' rej ca'anj nij sí cavi' a. Gaa ne ca'ne' nii suun rihaan roj so' se vaa guun chij roj so' rihaan 'o ta'aj nij yuvij man rihaan chumij, ne nıcaj roj so' neé espadá nıcaj roj so' x'naa na'aan rque nıcaj roj so' chi'ij yuvaa nıcaj roj so' xcuu quij nıcaj roj so', ticavi' roj so' man nij yuvij yo' a.

⁹ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló 'un' no tu'va yanj yo', ne quene'én 'unj rej rque mesá altar, ne rque mesá altar me se naj nij nimán nij sí cavi' che'é se-nana Dıose che'é yan nata' nij so' nana ya rihaan yuvij a.

¹⁰ Ne nucuj ndo'o aguáj nij so', cataj nij so', ne:

—Ndaa me güii ca'ne' so' cacun' che'é nij sí man rihaan chumij, ne qui'yáá so' sayuun man nij so' che'é ton cayanj man nú qui'yaj nij so' ga. 'O se so' me sí vaa sa' inanj, ne sí uun chij ya rihaan nú mé so' á —taj nij nimán, aguáj nij so' a.

¹¹ Gaa ne rqué nii yatzi' xcaan catzii rihaan 'o 'o nij so', gaa ne cataj xna'anj nii rihaan nij so' se vaa gaa inaj nimán nij so' doj ndaa se quisij cavi' nu' nij tinúú nij so' sí 'yaj suun ga nij so' sí cavi' ndaa vaa cavi' ma'anj nij so' a.

¹² Gaa ne quene'én 'unj se vaa ca'néj matzinj le'ej yo' selló vatan' no tu'va yanj yo', gaa ne cachén ndo'o yuún, ne guun maruu rihaan güii, ne nda' rá se vaa maruu yatzi' maruu ro', danj vaa güii a. Ne ase vaa ton ro', danj vaa rihaan yavii a.

¹³ Ne cayuu nij yati' man xta' rihaan yo'óo, ne nda' rá se vaa ayuu chruj higó rihaan yo'óo gaa o' nana yuvaa raq chruun

man chruj higó ne tinasqui' ndo'o nana raq chruun yo' ro', danj vaa ayuu yati' a.

¹⁴ Ne quixra' rej xta', ne ase vaa yanj gaa nacué nii yanj ro', danj guun rej xta' yo' a. Ne nasqui' nu' quij nu' yo'óo taj rihaan na ya'anj do' a.

¹⁵ Gaa ne dan me se nij sí nicaj suun do', nij sí sa' do', nij sí uun chij rihaan tanuu do', nij sí ru'vee do', nij sí nucuj do', nu' nij mozó do', nu' nij sí ne uun mozó do', catúj yuve nij so' rque yu'uj yuvej do', rque nij yuvej naj quij do' a.

¹⁶ Gaa ne cataj nij so' rihaan nij quij rihaan nij yuvej rihaan:

—Cayuu nij soj xráá núj, ne caxrij yuve soj man núj, ne se gaa nanj quene'en sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' man núj, ne se caxrij yuvaa matzinj le'ej yo' man núj ruguanj.

¹⁷ O se aj quisij güii guee güii caxrij yuvaa roj so' man núj, ne se quisij rá núj canicun' núj a ma' —taj nij so' rihaan quij do', rihaan yuvej do' a.

7

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij sí israelitá cata' ta'nga' caan rihaan che'é Dıose a

¹ Veé dan, gaa ne quene'én 'unj ca'anj se-mozó Dıose nicun' ca'anj nij scúj chumij nihánj, ne caráán nij so' chrej rihaan ca'anj nij nana avii rihaan chumij, se cavii nij nana rihaan yo'óo rihaan na ya'anj rihaan a doj chruun rihaan a.

² Ne ca'anj nij se-mozó Dıose ro', aj ca'ne' Dıose suun rihaan nij so' qui'yaj nij so' sayuun man yo'óo do', man na ya'anj do' a. Dan me se quene'én 'unj yo'ó se-mozó Dıose cavii rej síj güii, ne nicaj so' selló no se-ta'nga' Dıose a. Dan me se caguáj so' rihaan ca'anj nij se-mozó Dıose, cataj so', ne:

³ —Se guun qui'yaj soj sayuun man yo'óo do', man na ya'anj do', man chruun do' ma'. Ca'ne' rá soj doj tzin', ne ndaa quisij cuta' núj ta'nga' caan rihaan nij sí 'yaj suun che'é Dıose, ne ca'vee ei —taj so', caguáj so' a.

⁴ Gaa ne cunó 'unj me daj nij so' cuta' nii ta'nga' caan rihaan, ne cientó táa yavij chihaa ca'anj mį yuvij me nij so', ne sij man 'o 'o x'ne' nij yuvij israelitá me uún nij so' a.

⁵ Dan me se chuvij mį nij so' me ta'nıı ta'nij si'no sí cu'naj Judá a. Ne chuvij mį nij so' me ta'nıı ta'nij si'no sí cu'naj Rubén a. Ne chuvij mį nij so' me ta'nıı ta'nij si'no sí cu'naj Gad a.

⁶ Ne chuvij mį nij so' me ta'nıı ta'nij si'no sí cu'naj Aser a. Ne chuvij mį nij so' me ta'nıı ta'nij si'no sí cu'naj Neftalí a. Ne chuvij mį nij so' me ta'nıı ta'nij si'no sí cu'naj Manasés a.

⁷ Ne chuvij mij nij so' me ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Simeón a. Ne chuvij mij nij so' me ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Leví a. Ne chuvij mij nij so' me ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Isacar a.

⁸ Ne chuvij mij nij so' me ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Zabulón a. Ne chuvij mij nij so' me ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj José a. Ne chuvij mij nij so' me ta'nú ta'nij si'no sí cu'naj Benjamín a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij sí man 'o' q'human' a

⁹ Veé dan, gaa ne quene'én 'unj que'ee ndo'o yuvij, ne taj vaj sí guun nucuaj qui'yaj contá man nij yuvij a man chuguanj. Ne sí man cunudanj chuman' naj rihaan chumij me nij so', ne sí man 'o' 'o' x'ne' yuvij me nij so', ne sí a'mii nu' xna'ánj a'mii yuvij me uún nij so', ne dan me se canicun' nij so' rihaan chruun xlá sa' yo' do', rihaan matzinj le'ej yo' do' a. Ne yatzij xcaan catziji nuú nij so', ne orq' nij so' ra'a chruun yuun a.

¹⁰ Ne nucuaj ndo'o caguáj nij so', cataj nij so', ne:

—Diose sí nocó' ní' man sí taj rihaan chruun xlá sa' do', matzinj le'ej do', me roj sí tñanií man ní' rihaan sayuun adonj —taj nij so' a.

¹¹ Gaa ne cunudanj nij se-mozó Diöse ro', canicun' nij so' nu' anicaj xrúun Diöse chruun xlá sa' do', nij sí uun chij do', ca'anj nij xcuu do', gaa ne canicun' ruj nij so' rihaan chruun xlá sa' yo', ne toco' nij nij so' rihaan nij so' rihaan yo'óó, ne na'víj nij so' rihaan Diöse a.

¹² Ne cataj nij so':

—Veé danj gaa ya ei. Ve'é inanj ca'mii ní' rihaan Diöse sí nocó' ní' man nu' cavii nu' ca'anj á. So' me sí avii ndo'o raa, ne nago' ní' graciá rihaan so', ne so' me sí nucuaj ndo'o nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei —taj nij so' ni'yaj nij so' Diöse a.

¹³ Gaa ne xna'anj yo'q' tuvi' nij sí uun chij manj, cataj so':

—Ne nij sí nuu yatzij xcaan catziji ro', me sij me nij so', ne me rej cavii nij so', rá so' ga —taj so', xna'anj so' manj a.

¹⁴ Gaa ne cataj 'unj rihaan so' a:

—Ne ne'én 'unj me sí me nij so', man señor. Tzaj ne so' me sí ne'en, raj a —taj 'unj rihaan so' a.

Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Nij sí nihánj ro', me nij sí cachén rihaan que'ee ndo'o sayuun, gaa guun sayuun nocóo rihaan chumij adonj. Ne cavi' matzinj le'ej che'é nij so', ne cayanj ton man matzinj le'ej che'é nij so', ne canoco' nij so' man matzinj le'ej, ne che'é dan naruvii sagan' nij so', ne cunuú catziji sagan' nij so', qui'yaj ton cayanj man matzinj le'ej adonj.

¹⁵ Che'é dan me nicun' nij so' rihaan xrúun Diöse chruun xlá sa', ne nuvij nigan' nicun' nij so' rá nuví nocóo ne rej xta' 'yaj suun nij so' rihaan Diöse, ne Diöse sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro', ma'an so' cayáán ga nij so', ne caráán so' rihaan sayuun che'é nij so' a.

¹⁶ Ne daj chihga mij se quina'aan uún rque nij so' do', se canacoq' nij so' na do', se go' naán xráá nij so' do', se cunuú cachi' rá nij so' do', a ma'.

¹⁷ Q' se ma'an matzinj le'ej nicun' ma'an rej rihaan chruun xlá sa' yo' ro', cutumé man nij so', ne ca'anj n'icaj so' man nij so' rej xra' na sa', ne co'q' nij so', gaa ne yo'q' gaa i'na' nimán nij so', qui'yaj na yo' a. Ne ma'an Diöse ro', me sí tñacoq' na ayanj rihaan nij so' ei —taj sí uun chij yo' rihanj a.

8

Nana nihánj taj xna'anj che'é selló yánj chij do', che'é aga' nuu squí do' a

¹ Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló chij no' tu'va yanj yo', gaa ne yuun che'e cunuú dínj rej xta' 'o' yanej orá a.

² Gaa ne quene'én 'unj chij nij se-mozó Diöse nij sí nicun' rihaan Diöse, se vaa rque níi chij chruun a'yánj rihaan nij so' a.

³ Gaa ne ca'na' yo'ó se-mozó Diöse uún, ne canicun' so' rihaan mesá altar aga' oró míi nicun' rihaan xrúun Diöse chruun xlá sa' a. Ne nocó' ra'a so' aga' acaa squí, ne aga' oró míi me aga' yo' a. Gaa ne rque ndo'o níi squí man so' che'é rej r'icatzel' so' squí rihaan mesá altar che'é níi sí vaa sa' rihaan Diöse gaa achín ni'yaj níi so' rihaan Diöse a.

⁴ Gaa ne cavii yachruu squí nocó' ra'a se-mozó Diöse yo' rihaan ma'an Diöse, gaa cachín ni'yaj nij so' rihaan Diöse a.

⁵ Gaa ne dan me se ca'anj nicaj se-mozó Diöse yo' aga' acaa squí yo' rihaan mesá altar, gaa ne caraa ndo'o so' ru'vi' ya'an man rihaan mesá altar yo' rá aga', gaa ne taguéj so' ya'an yo' rihaan chumij a. Gaa ne caguáj tu'vii, ne carín ndo'o, ne quiraan ndo'o, ne cachén ndo'o yuún, qui'yaj se-mozó Diöse yo' gaa taguéj yo' squí rihaan chumij a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'yánj nij se-mozó Diöse chij nij chruun a'yánj a

⁶ Gaa ne chij nij se-mozó Diöse nicaj chij nij chruun a'yánj ro', yuun che'e guun rá nij so' ca'yánj nij so' nij chruun a'yánj yo' a.

⁷ Gaa ne ca'yánj yo'q' so' xrúun so', gaa ne maan yahij do', ya'an do', nachej ga ton me se caman' yo' rihaan chumij a. Gaa ne cacaa nu' 'o' va'núj scuj yo'óó man rihaan chumij, ne cacaa 'o' va'núj scuj nij chruun nicun' rihaan chumij, ne nu' coj chrín' ya'lij cacaa uún a.

⁸ Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó vij chruun a'yánj, gaa ne cayuu 'o ya'an xij rque na ya'anj a. Ne ase vaa quij xcaan vaa ya'an xij yo' a. Gaa ne 'o va'núj scuj na ya'anj yo' ro', cunu ton a.

⁹ Ne cavi' 'o xcuu rihaan daj a va'núj xcuu man rque na ya'anj, ne quirí' 'o va'núj scuj nij rihoo chéé rihaan na ya'anj, qui'yaj ya'an yo' a.

¹⁰ Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó va'núj chruun a'yánj, gaa ne cavi' 'o yati' xij ndo'o rej xta', ne yati' yo' ro', ya'an inanj me yo', ne chuguun yo', ne adj' chuguun aga' taj ya'an raá ro', danj chuguun yo' a. Ne quini yati' yo' rque 'o va'núj scuj nij chraá man rihaan chumij do', rque nij na yu'uj man rihaan chumij do' a.

¹¹ Ne se-chuvij yati' yo' ro', me "yati' e'", ne cunu e' nu' na quini yati' yo' rque, gaa ne cavi' que'ee yuvij, qui'yaj na e' yo', che'é se cunu e' na yo', qui'yaj yati' a.

¹² Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó ca'anj chruun a'yánj, gaa ne quiran' chí'ij 'o va'núj scuj rihaan güi do', 'o va'núj scuj rihaan yavii do', 'o va'núj scuj nij yati' do', ne dan me se yo' q cunu rmi' 'o va'núj scuj nij yo', ne dan me se ne cuchuguun nij yo' 'o va'núj scuj rej ranga' do', ne ne cuchuguun nij yo' 'o va'núj scuj rej nij do', a ma'.

¹³ Gaa ne quene'én 'unj, ne cunó 'unj caguáj yo' o xtaa vaj tanu rihaan risca' xta', ne dan me se cunó 'unj se vaa nucuaj ndo'o caguáj xtaa yo', taj xo', ne:

—Ai. Ai. Ai. Nique nij sí ne rihaan chumij che'é sayuun quiran' nij so' asa' quisij ca'yánj ya'núj nij se-mozó Diose sí nichrun' ca'yánj chruun a'yánj á —taj xtaa, caguáj xo' a.

9

¹ Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó 'un' chruun a'yánj, gaa ne quene'én 'unj se vaa cavii yo' q yati' rej xta' quini yo' rihaan yo'óo, gaa ne rque níi raga' rihaan so' nuxra' so' tu'va yu'uj cunu ndo'o rej man nij nana chree a.

² Gaa ne nuxra' so' tu'va yu'uj cunu ndo'o, gaa ne curihanj ndo'o catze' tu'va yu'uj yo', ne ase vaa catze' avii chruun hornó xij ro', danj vaa catze' cavii tu'va yu'uj yo' a. Gaa ne caráán rihaan güii, ne guun rmi' rihaan chumij, qui'yaj catze' yo' a.

³ Gaa ne curihanj ndo'o rquíi rque catze' yo', ne ca'anj nij rquíi rihaan nu' chumij, gaa ne guun nucuaj nij rquíi yo' qui'yaj nij xo' ndaa vaa 'yaj nij xcuun, qui'yaj níi a.

⁴ Gaa ne cataj xna'anj níi rihaan nij xo' se vaa se qui'yaj sayuun nij xo' man coj chrin' do', man coj do', man cuêj do', man nij chruun do' a. Maan se qui'yaj nij xo'

sayuun man inanj nij yuvij nuvi' se-ta'nga' Diose cata' caan rihaan a.

⁵ Ne ne nó xcúun nij xo' ticavj' nij xo' man nij yuvij ma'. Maan se 'un' ya yavii qui'yaj ndo'o nij xo' sayuun man nij yuvij a. Ne a'ngaj ndo'o man yuvij rej xta' nij xo' a. Ne ase vaa sayuun 'yaj xcuun gaa xta' xcuun man yuvij vaa sayuun qui'yaj nij rquíi man yuvij yo' a.

⁶ Ne güii vaj nij rquíi yo' rihaan chumij me se guun ndo'o rá nij yuvij cavi' nij yuvij, tzaj ne se ca'vee cavi' nij yuvij a ma'.

⁷ Ne nij rquíi me se ase vaa cuayó taj sí ca'anj cunu' ro', danj vaa nij xo' curuvi' un' nij xo', ne ase vaa cachriin aga' oró míi ro', danj vaa se nuu raá nij xo' a. Ne ase vaa rihaan yuvij ro', danj vaa rihaan nij xo' a.

⁸ Ne vaa yuvé raá nij xo', ne ase vaa yuvé raá chana vaa yuvé raá nij xo', ne ase vaa cúu yan' chavaa vaa cúu yan' nij xo' a.

⁹ Ne caráán aga' hierró nu' rucuaa nij xo' a. Ne daj se uun rá' gaa unó' que'ee cuchri' xun cuayó 'anj rej cunu' níi ro', danj guun raj gaa cunój cariin scachee nij xo' gaa chéé nij xo' xta' a.

¹⁰ Ne ase vaa tane' xcuun vaa tane' nij xo', ne guun nucuaj nij xo' xta' nij xo' man yuvij, ne che'é dan guun nucuaj nij xo' qui'yaj nij xo' sayuun man yuvij 'un' ya yavii a.

¹¹ Ne se-mozó Diose sí tumé yu'uj cunu ro', uun chij so' rihaan nij rquíi yo' a. Ne se-chuvij se-mozó Diose yo' me Abaddón xna'ánj hebreo, ne Apolión cu'naj so' xna'ánj griego, ne nana yo' taj se vaa sij tiri' rasuun me so' a.

¹² Dan me se navij 'o tuvi' nij sayuun quiran' nij yuvij, ne ataa ca'na' yavij roj sayuun quiran' yuvij a.

¹³ Gaa ne dan me se ca'yánj se-mozó Diose mozó vatan' chruun a'yánj, gaa ne cunój nana ca'mii 'o so' rej tanuú nij xcúu mesá altar aga' oró míi nicun' rihaan Diose a.

¹⁴ Gaa ne ca'mii so' rihaan se-mozó Diose mozó nicaj chruun a'yánj vatan', cataj so':

—Nché so' man ca'anj nij se-mozó Diose síi tumé yu'uj chraá xij cu'naj Eufates á —taj so' rihaan se-mozó Diose yo' a.

¹⁵ Gaa ne nache so' ca'anj nij se-mozó Diose síi cune' Diose cavij maan ora' yo', maan güii yo', maan yavii yo', maan yo' ya yo', che'é rej ticavj' nij so' 'o yuvij rihaan daj a va'núj yuvij man rihaan chumij nanj adonj.

¹⁶ Ne vij cientó míj míj síi taj xraá cuayó me nij síi noco' man ca'anj nij se-mozó Diose yo', taj níi cunój a.

¹⁷ Ne dan me se gaa naquiyaa nu' rasuun nihánj rihaan 'unj, qui'yaj se-mozó Diose yo', ne quene'én 'unj man nij cuayó do', man nij síi taj xraá nij cuayó do', ne nij so' ro', me se nicaj nij so' aga' caráán rucuaa nij so', ne dan me se nō se maree ndo'o, ne

nō se maree risca', ne nō se mii, ndaa vaa chuguun yo'óo azufre acaa a. Ne ase vaa raā chuvaā vaa raā nij cuayó, ne curihanj ya'an curihanj catze' curihanj yo'óo azufre curihanj tu'va nij xo' a.

¹⁸ Ne che'é ya'an dō', catze' dō', yo'óo azufre dō', curihanj tu'va nij cuayó ro', che'é dan cavi' 'o yuvij rihaan daj a va'nuj yuvij man rihaan chumij, qui'yaj nij xo' a.

¹⁹ 'O se guun nucaj nij cuayó ticavi' nij xo' man yuvij che'é rasuun cavii tu'va nij xo' dō', che'é tane' nij xo' dō' a. 'O se ase vaa xcuáa vaa tane' nij xo', ne vaa raā xcuáa yo', ne chá nij xo' man yuvij, quene'enj a.

²⁰ Ne vaa yuvij quinanii rihaan nij cuayó yo', tzaj ne ne canicaj nimán nij so' tanáj xco nij so' chrej chi'ij ma'. Tananj yo'o na'vij nij so' rihaan nij nana chree' dō', rihaan ya'anj cacój yuvij dō', ne ya'anj cacój nij yuvij me se aga' oró mii dō', aga' platá catziji dō', aga' cobre maree dō', yahij dō', chruun dō', me uun nij yo' a. Ne dan me se nuvi' rihaan yo' ni'yaj yo' dō', nuvi' xrée' yo' cunō yo' dō', a ma'. Ne cheé nij yo' dō', a ma'.

²¹ Dan me se ne canicaj nimán nij yuvij ca'ne' rá nij yuvij ga suun ticavi' tuvi' dō', ga suun a'mii ga sii chruun dō', ga suun 'yaj cacun' ga chana dō', ga suun 'yaj ituu si'yaj tuvi' dō', a man adonj.

10

Nana nihánj taj xna'anj che'é yanj rque se-mozó Diose chá sii cu'naj Juan a

¹ Gaa ne quene'en 'unj yo'ó se-mozó Diose sii nucaj ndo'o cavii rej xta' ne nanij rihaan yo'óo, ne nu' anicaj man so' niquee' so' ngaa, ne ndá' rá se vaa nicun' xcuáa cu'lúú ro', danj vaa nicun' raā so', ne chuguun nu' anicaj raā so', ne chuguun rihaan so', ndaa vaa chuguun güii a. Ne ase vaa chraan acaa vaa tacóo so' a.

² Ne nicaj so' 'o yanj cunii a. Ne cuta' so' 'o tacóo so' rej nuva' so' rihaan na ya'anj, ne cuta' so' yo'óo tacóo so' rej nichruun so' rihaan yo'óo a.

³ Ne nucaj ndo'o caguáj so', ndá' adi' se aguáj chuvaā aguáj so' a. Ne gaa caguáj so' me se chij ya caguáj tu'vii cunōj a.

⁴ Ne gaa quisij chij caguáj tu'vii, gaa ne guun raj cachronj nana caguáj tu'vii rihaan yanj, tzaj ne cunōj nana cavii rej xta', ne nana cunōj taj:

—Ca'nej yuve' so' nana caguáj tu'vii, ne se cachron so' nana yo' rihaan yanj ma' —taj nana cavii rej xta' cunōj a.

⁵ Gaa ne se-mozó Diose sii nicun' tacóo rihaan na ya'anj dō', rihaan yo'óo dō', me se naxcaj ra'a so' rej nuva' so' rej xta',

⁶ ne cuta' so' raā Diose sii cayáan nu' cavii nu' ca'anj sii qui'yaj rej xta' ga nu' se man rej xta', sii qui'yaj chumij ga nu' se man rihaan

chumij, sii qui'yaj na ya'anj ga nu' se man rque na ya'anj, se vaa se ca'vee guun raan a doj a ma'.

⁷ Dan me se asa' quisij güii ca'yanj se-mozó Diose mozó chij chruun a'yanj me se quisij nu' se vaa guun rá Diose qui'yaj so', ndaa vaa nata' so' rihaan nij sii nata' se-nana so' sii 'yaj suun che'é so' a, taj se-mozó Diose yo' a.

⁸ Gaa ne cavii doj nana rej xta', rej cavii nana cunōj asij rque doj, ne cataj nana yo':

—Cavij so' nicaj so' yanj nicaj se-mozó Diose sii taj tacóo rihaan na ya'anj dō', rihaan yo'óo dō' á —taj nana yo' rihanj a.

⁹ Gaa ne cavii 'unj rihaan se-mozó Diose yo', ne cataj 'unj rihaan so' se vaa rque so' doj yanj cunii yo' rihanj a. Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Veé yanj nihánj nicaj so', ne chá nu' so' man yo' a. Dan me se tu'vá so' ro', gaa tzi' ndo'o ndá' adi' catzi' xtaan, tzaj ne rque so' me se guun e', qui'yaj yanj yo' adonj —taj se-mozó Diose yo' rihanj a.

¹⁰ Gaa ne dan me se nicaj 'unj yanj cunii rque se-mozó Diose yo' rihanj, ne chá nu' 'unj man yo', ne ase tzi' catzi' xtaan ro', danj vaa tzi' yo' tu'vaj a. Ne gaa quisij chay man yo', ne cunuū e' rquej, qui'yaj yo' a.

¹¹ Gaa ne cataj nii rihanj a:

—Vaa che'é ca'mii natáj uun so' che'é yuvij man que'ee chuman' man que'ee yo'óo nocoo dō', che'é yuvij a'mii que'ee xna'anj a'mii yuvij dō', che'é que'ee sii nicaj suun rey dō' ei —taj nii rihanj a.

11

Nana nihánj taj xna'anj che'é vij sii natu' rihaan yuvij che'é Diose a

¹ Gaa ne rque nii 'o rihaa ase vaa 'o vará a'neé ta'nga' manj, ne cataj Diose rihanj a:

—Cavij so' ne xcax ta'ngá' so' nuvi' nocoo rej ne Diose, ne xcax ta'ngá' so' mesá altar, ne qui'yaj contá so' nij sii na'vij rihaan Diose dō' á.

² Tzaj ne xa' rej rihaan nuvi', tzaj ne se xcax ta'ngá' so' man yo' ma'. 'O se ca'vee ca'na' nij sii yanj rej yo', ne vij chihaa vij yavii yuun che'e ru'maan che'é nij so' nu' chuman' guee' yo' adonj.

³ Ne cune' 'unj man vij roj sii nata' rihaan yuvij che'é 'unja, ne 'o mii táa yavij cientó ne táa ya'núj chihaa güii me se ca'mii natáj roj so' rihaan yuvij, ne cunuū roj so' yatzij ya' a —taj Diose rihanj a.

⁴ Roj so' ro', me roj chruun man chruj olivó raā dō', roj aga' taj aga' ya'an nicun' rihaan sii 'nij ra'a chumij nihánj dō' a.

⁵ Ne sese guun rá yo'o so' qui'yaj chi'ij so' man roj so', ne avii ya'an tu'va roj so', ne acaa sii taj ri'yunj man roj so', qui'yaj ya'an

avii tu'va roj so', ne yuun che'e cavi' sí 'na' guun rá qui'yaj chí'ii man roj so' a.

⁶ Ne guun nucuaj roj so' caráán roj so' rej xta', che'é yan se caman' a doj maan nu' güii ca'mii natáj roj so' a. Ne guun nucuaj roj so' naqui'yaj roj so' ton man na a. Ne guun nucuaj roj so' qui'yaj chí'ii roj so' man chumij ndaa vaa me rá ma'an roj so' qui'yaj roj so' a.

⁷ Ne asa' quisij ca'mii natáj roj so' se-nana roj so', gaa ne cavii xcuu yuvaá yu'uj cunuú ndo'o yo' a. Ne cunu' xo' ga roj so', ne qui'yaj canaán xo', ne ticavi' xo' man roj so' a.

⁸ Gaa ne cúu man roj so' ro', quinaj yun yo' rihaan callé rá chuman' nocoo a. Ne chuman' nocoo yo' me se sese ca'mii cachron ni', ne Sodoma do', Egipto do', cu'naj chuman' yo' a. Ne yo' me rej cachron nii rihaan rcutze man ma'an sí 'nij ra'a man roj sí nata' yo' asij rque doj a.

⁹ Ne cunudanj nij yuvii man daj a chuman' do', cunudanj nij yuvii a'mii nu' nij xna'ánj do', cunudanj nij yuvii man daj a yo'óo nocoo do', ni'yaj man roj sí cavi' va'nuj güii táa yanéé yo' a. Ne ne ca'vej rá nij yuvii yo' cachin' nii man roj so' rihaan yo'óo santó ma'.

¹⁰ Ne nu' nij sí man rihaan chumij me se guun niha' ndo'o rá nij so' che'é se cavi' roj sí nata' yo', ne ndaa narque nij yuvii rasuun rihaan tuvi' nij yuvii che'é se cavi' roj so' a. Dan me se gaa vaa i'na' roj so' me quiran' ndo'o nij yuvii sayuun, qui'yaj roj so' a.

¹¹ Ne gaa quisij va'nuj güii táa yanéé yo', gaa ne catúj uún nana rque roj so', qui'yaj Diose, ne cunuú i'na' uún roj so', ne canicun' caya roj so', ne dan me se nu' nij yuvii quene'en man roj so' me se cucu'vi' ndo'o nij so' a.

¹² Gaa ne cuno roj so' nana nucuaj sca' ndo'o cavii rej xta', ne nana yo' cataj:

—Cavii roj soj ca'na' roj soj nihánj á —taj nana yo' cuno roj so' a.

Gaa ne catúj roj so' rque ngaa, cavii roj so' xta', ne ca'anj roj so' a. Dan me se nij sí taj ri'yunj man roj so' me se quene'en nij so' se vaa cavii roj so' rej xta' a.

¹³ Ne maan orá dan cachén ndo'o yuún, ne canee 'o ve' rihaan daj a chí' ve' ne chuman' yo', ne cavi' chíj mij yuvii, qui'yaj yuún, ne cucu'vi' ndo'o yo'óo nij yuvii, ne guun che'e nij so' ca'mii sa' nij so' che'é Diose sí nicun' rej xta' a.

¹⁴ Dan me se quisij vij sayuun yo', ne nichrun' quisij sayuun va'nuj a.

Nana nihánj taj xna'anj daj guun gaa ca'yánj se-mozó Diose mozó chíj chruun a'yánj a

¹⁵ Gaa ne dan me se ca'yánj se-mozó Diose mozó chíj chruun a'yánj, gaa ne ca'mii ndo'o nij sí man rej xta', cataj nij so':

—Nihánj me yuun che'e guun chíj sí 'nij ra'a man ní', ne guun chíj sí ca'néé so' tinanii man yuvii rihaan sayuun, ne dan me se guun chíj roj so' rihaan chumij, ne dan me se yo'óo guun chíj Diose nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj —taj nij sí man rej xta' a.

¹⁶ Ne icó ca'anj nij sí uun chíj taj rihaan chruun xlá sa' rej rihaan Diose me se ca'anj canicun' ruj nij so' rihaan Diose, ne toco' nij nij so' rihaan nij so' rihaan yo'óo, ne quina'vi'j nij so' rihaan Diose a.

¹⁷ Dan me se cataj nij so':

—Narque núj graciá rihaan so', Diose sijn 'nij ra'a man núj á. So' me sí guun nucuaj qui'yaj cunudanj a. Ne sí nicun' yaj mé so', sí nicun' asij naá mé so' á. Dan me se guun ni'yaj ní' se vaa yaj me se guun nucuaj ndo'o so', qui'yáá so', ne guun chíj so' rihaan chumij a.

¹⁸ Dan me se ca'maan rá nij sí man rihaan chumij ni'yaj nij so' man so', gaa ne ca'na' so', ne ca'rij yuvaá so' man nij so' a. Ne quisij güii ca'ne' so' cacun' che'é nij sí cavi' ne naru'vee so' rihaan nij sí 'yaj suun rihaan so' nij sí ca'mii natáj se-nana so' do', rihaan nij sí vaa sa' rihaan so' do', rihaan nij sí aráj cochroj rihaan so' do' a. Dan me se ca'vee se sí nique me nij so' ni', ca'vee se sí sa' atá suun me nij so' ni', tzaj ne naru'vee so' rihaan nij so' a. Ne tiri' so' man nij sí tiri' chumij a —taj icó ca'anj nij sí uun chíj rihaan Diose a.

¹⁹ Gaa ne naxra' ta'yaa rihaan nuví nocoo rej ne Diose rej xta', ne rá nuví nocoo me se curuvi' se-chrunj Diose chrúun guee qui'yaj nii gaa ca'mii Diose se-nana Diose rihaan sí cu'naj Moisés gaa naá a. Gaa ne quiraan ndo'o, ne carin' ndo'o, ne canuú ndo'o, ne cavii ndo'o nana yuvaá, ne caguáj tu'vii, ne cachén yuún, ne caman' ndo'o maan yahij nanj adonj.

12

Nana nihánj taj xna'anj che'é chana do', che'é xcuáá tu'vii do', curuvi' rej xta' a

¹ Gaa ne dan me se naqui'yaa 'o rasuun nocoo curuvi' rej xta' rihaan 'unj, qui'yaj Diose, ne chana me yo', ne sagan' chana yo' ro', me güii, ne táa tacóo no' xraá yavii a. Ne nuú raá no' 'o cachriin nõ chuvij yati' a.

² Ne chana yo' ro', nuú rque, ne ve'ee uxrá rque no' che'é se me rá no' cuchruj no' ne'ej, ne che'é dan ta'vee ndo'o no' a.

³ Ne naqui'yaa uún yo'óo rasuun rej xta' rihaan 'unj, qui'yaj Diose, ne xcuáá tu'vii xij marge me yo' a. Ne vaa chíj raá xo', ne chí' cúu táa raá xo', ne chíj cachriin nuú raá xo' a.

⁴ Nē tane' xo' me se cuxuun yo' yo' o va' nu'j scuj nij yati' man rej xta', nē cayuu nij yati' rihaan yo'óó, qui'yaj xo' a. Nē canicun' xcuáá tu'vji yo' rihaan chana' cuchruj ne'ej, che'é rej chá nū' xo' man ne'ej cuchruj chana' yo' a.

⁵ Gaa nē cuchruj no' ne'ej sno' o, nē so' ro', me sí nīcaj vará hierró nē cūtumé man cunudan'j nij yuvi'j man rihaan chumij a. Gaa nē ca'néj nīi ta'nīi chana' yo', nē ca'an'j nīcaj nīi man ne'ej rihaan Diose rej táá so' rihaan chruun xlá sa' yo' uun chij so' a.

⁶ Gaa nē cunan'j chana' ndaa rej tacaan rej qui'yaj ma'an Diose cané no', che'é rej ca'vee cayáán no', nē ca'vee rque Diose se chá no' 'o nīj táá yav'j cientó nē táá ya'nú'j chihaa' gūii a.

⁷ Gaa nē guun che'e nij sí man rej xta' cunu' nij so' a. Dan me se se-mozó Diose sí cu'naj Migueé ga yo'óó nij se-mozó Diose nuu' rihaan so' me se cunu' ndo' o nij so' ga xcuáá tu'vji a. Nē tanan'j xcuáá tu'vji do', nij se-mozó ma'an xcuáá tu'vji do', cunu' ndo' o nij so' ga nij tuv'j se-mozó Diose Migueé,

⁸ tzaj nē ne guun nucuaj nij so' qui'yaj canaan'j nij so' man Migueé a man adon'j. Nē taj rej cumān nij so' rej xta', qui'yaj nij tuv'j Migueé a man chuguan'j.

⁹ Nē xcuáá tu'vji yo' ro', xcuáá cayáán asij naá tempó me xo', nē sí chree do', Satanás do', cu'naj xo', nē sí tiha' yu'un'j man cunudan'j nij yuvi'j man rihaan chumij me uún xo' nan'j adon'j. Nē go' nīi man xcuáá tu'vji xij yo' rihaan chumij ga nij se-mozó so' a.

¹⁰ Gaa nē cunó 'un'j nana' nucuaj ca'mii yo' so' ro' rej xta', nē cataj so':

—Nihán'j me se guun che'e Diose tinanii Diose man yuvi'j rihaan sayuun, nē guun nucuaj ndo' o so', nē guun chij ndo' o so' adon'j. Nē guun chij sí ca'néé so' tinanii man yuvi'j rihaan sayuun a. 'Q se sí cuta' cacun' xráá tinúú nī' nu'vji nigan' rihaan Diose ro', quirii yan'j nīi man so' nan'j adon'j.

¹¹ Nē qui'yaj canaan'j nij tinúú nī' man xcuáá tu'vji che'é ton cayanj man matzin'j le'ej yo' che'é nij tinúú nī', nē che'é se nata' nij so' nana' ya sa' rihaan yuvi'j ro', che'é dan qui'yaj canaan'j nij so' rihaan xcuáá tu'vji yo' nan'j ei. Nē nij so' me se ne cucu'v'j' nij so' sese cavi' nij so' che'é nana' sa' nata' nij so' ma'.

¹² Che'é dan guun niha' rá nij so'j rej xta' do', sij nē rej xta' do' ei. Tzaj nē nique' ndo' o so' sij man rihaan chumij do', na ya'an'j do', nan'j adon'j. 'Q se quiri'lj nīi man sí chree rihaan ro'j so'j, nē che'é dan nuu yuvaa' uxrá rá so' nan'j chuguan'j. 'Q se ne'en sí chree se vaa nichrun' ca'na' sayuun quiran' so' nan'j ei —taj nana' ca'mii yo' o so' rej xta' a.

¹³ Gaa nē dan me se gaa xcaj xcuáá tu'vji yo' cuentá se vaa quiri'lj nīi man xo' rihaan

chumij, gaa nē canoco' ndo' o xo' man chana' cuchruj ne'ej yo' a.

¹⁴ Tzaj nē rque' nīi v'j scachee xtaa xij man chana', che'é rej ca'vee cavij no' ca'an'j no' rej tacaan rej nē no' qui'yaj Diose, nē yo' me rej rque Diose se chá no' va' nu'j yo' táá yanéé, nē gan' ndo' o cunan'j no' rihaan xcuáá tu'vji a.

¹⁵ Tzaj nē quirii ndo' o xcuáá yo' na tu'va xo' rej vaj chana', nē ase vaa chráá vaa na ca'néé xo' rej vaj chana', che'é rej guun rá xo' rnuu chana' qui'yaj chráá yo', rá xo' a.

¹⁶ Gaa nē racuj yo'óó man chana', nē dan me se nuxra' yo'óó tu'va yo'óó, nē chumán'j yo'óó nū' chráá quirii xcuáá tu'vji tu'va yo' a.

¹⁷ Gaa nē ca'maan ndo' o rá xcuáá tu'vji ni'yaj xo' man chana', gaa nē cavii xo' cunu' xo' ga yo'óó nij ta'nīi no' sí uno rihaan Diose sí nata' se-nana' Jesucristó rihaan yuvi'j a. Gaa nē canicun' xo' rihaan yo'óó chruu' naj tu'va na ya'an'j a.

13

Nana' nihán'j taj xna'an'j che'é xcuu yuvaa' cavii na ya'an'j a

¹ Gaa nē quene'en 'un'j se vaa cavii 'o xcuu yuvaa' rque na ya'an'j, nē chij ya' raá xo', nē chí' cúu raá chí'j cúu yave' xo', nē táá chí' cachriin raá nij cúu táj raá xo' a. Nē quij ndo' o vaa se-chuv'j xo' nīi rihaan xo' a.

² Nē ase vaa sni'yó vaa xo', nē ase vaa tacóó xcuu osó vaa tacóó xo', nē ase vaa tu'va chuvaa' vaa tu'va xo' a. Nē xcuu yuvaa' cavii rque na ya'an'j ro', guun nucuaj ndo' o xo' guun chij xo', qui'yaj xcuáá tu'vji a.

³ Nē yo' o raá xo' ro', aj quiran' chí'ij ndaa se daj do'j se cavi' xo', tzaj nē quinahuun sa' uún man xo' a. Nē caráya'an'j nij yuvi'j man nū' rihaan chumij ni'yaj nij yuvi'j man xcuu yuvaa' yo',

⁴ nē quina'v'j nij yuvi'j rihaan xcuáá tu'vji yo', che'é se guun nucuaj xcuu yuvaa' yo' guun chij yo', qui'yaj ma'an xcuáá tu'vji yo' a. Nē quina'v'j uún nij yuvi'j rihaan xcuu yuvaa' uún, cataj nij yuvi'j:

—Me 'ó sí ca'vee qui'yaj ndaa vaa 'yaj xcuu yuvaa' nihán'j ga. Taj vaj a do'j sí guun nucuaj cunu' ga xo' ma' —taj nij yuvi'j ni'yaj nij yuvi'j man xcuu yuvaa' yo' a.

⁵ Gaa nē ca'vej rá Diose guun nucuaj xo' ca'mij xta' ndo' o xo' ndaa rihaan ma'an Diose a. Nē ca'vej rá Diose guun chij xo' v'j chihaa' v'j yavii a.

⁶ Gaa nē dan me se ca'mii ndo' o xo' nana' chí'ij ni'yaj xo' man Diose do', ve' mantá rej nē Diose do', che'é nij sí nē rej xta' ga Diose do' a.

⁷ Nē ca'vej rá Diose cunu' xo' ga nij sí vaa sa' nimán rihaan Diose, nē dan me se qui'yaj canaan'j yo' man nij so' a. Nē ca'vej rá

Diose guun chij xo' rihaan 'o 'o ta'aj yuvij do', rihaan nij yuvij man cunudanj chuman' naj rihaan chumij do', rihaan nij yuvij a'mii cunudanj nij xna'anj a'mii yuvij do', rihaan nij yuvij man nu' nij yo'óo nocoo do' a.

⁸ Ne quina'v'ij cunudanj nij yuvij man rihaan chumij rihaan xo' a. Ne nij sí quina'v'ij rihaan xo' me se nuvi' se-chuvij nij so' nō rihaan danj matzinj le'ej sí cavi' rihaan rcutzē, ne che'é dan se gaa i'na' nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ma'. Ne nij sí ne quina'v'ij rihaan xcuu yuvaa yo' me se aj nō se-chuvij nij so' rihaan yanj yo' asij ataa qui'yaj Diose chumij nanj adonj.

⁹ Dan me se sese taj yu'uj xréé yo' o so', ne nō xcúun so' cunō so' nana nihánj adonj.

¹⁰ Dan me se sí 'yaj atúj yuvij taga' ro', vaa güii catuu ma'an so' uun nanj adonj. Ne sí o' neé espadá man tuvi' me se cavi' ya ma'an so', qui'yaj neé espadá nanj adonj. Nihánj me se xcaj ní' cuentá che'é nij sí vaa sa' rihaan Diose, se vaa yo' o Diose gaa nucuaj rá nij so', ne yo' o Diose cuchuman rá nij so' n'iyaj nij so', ne yo' o gaa nucuaj nimán nij so' rihaan sayuun ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é xcuu yuvaa cavii rque yo'óo a

¹¹ Gaa ne quene'én 'unj yo' o xcuu yuvaa cavii rque yo'óo, ne táá v'ij cúu raá xo', ne ase vaa cúu taj raá matzinj le'ej ro', danj vaa cúu taj raá xo' a. Ne a'mii xo' ndaa vaa a'mii ma'an xcuáa tu'v'ij a.

¹² Ne dan me se ca'na' xo' rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj, ne guun chij xo' rihaan yuvij ndaa vaa uun chij ma'an xcuu cavii rque na ya'anj yo' a. Dan me se quina'v'ij nij yuvij man nu' rihaan chumij rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj xcuu nahuun sa' gaa daj doj se cavi', qui'yaj xcuu yuvaa cavii rque yo'óo yo' a.

¹³ Ne qui'yaj suun ndo' o xo' suun nocoo quene'en nij yuvij, ne ndaa cavii ya'an rej xta' nē quini'j ya'an rihaan yo'óo, qui'yaj xo' a.

¹⁴ Dan me se qui'yaj suun xo' suun nocoo rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj yo', qui'yaj ma'an xo', ne che'é suun nocoo yo' me se tiha' yu'unj ndo' o xo' man nij sí man rihaan chumij, ne cataj xo' rihaan nij so' se vaa qui'yaj nij so' 'o se-tinanga' xcuu cavii rque na ya'anj yo' xcuu quiran' chi'ii qui'yaj neé espadá ne cunuu i'na' uún a.

¹⁵ Dan me se guun nucuaj xo' qui'yaj xo' nayón nana nimán se-tinanga' xcuu cavii rque na ya'anj yo', ne qui'yaj uún xo' ca'mii se-tinanga' yo', ne taran' nij sí na'vej rá na'v'ij rihaan se-tinanga' yo' ro', me se ticavi' xo' man taran' nij so' a.

¹⁶ Gaa ne qui'yaj xcuu cavii rque yo'óo yo' fuerzá man cunudanj yuvij se vaa cuta' nii ta'nga' ra'a nij yuvij rej nuva' nij yuvij, ne

se taj, ne caan rihaan nij yuvij cata' ta'nga' a. Dan me se danj qui'yaj nii man nij sí ata suun do', man nij sí chéé ma'an do', man nij sí níque do', man nij sí ru'vee do', man nij mozó do', man nij sí ne uun mozó do' a.

¹⁷ Ne dan me se sese nuvi' ta'nga' yo' ra'a yo' o so' do', rihaan yo' o so' do', ne ne ca'vee quiraan so' rasuun do', cutu'vee so' rasuun do', qui'yaj se-tinanga' xcuu yo' a man adonj. Ne ta'nga' yo' ro', me se-chuvij xcuu cavii rque na ya'anj, ne dan me se número me yo' ei.

¹⁸ Ne nihánj me se cavi' raá soj sij nayaa nana nihánj, ne sese cuu raá soj, ne nuchruj raá soj daj taj se-número xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj yo' ei. 'Q se número yo' ro', me se-chuvij yo' o snó'o nanj chuguanj. Ne vatan' cientó táá ya'núj chihaa vatan' me número yo' ei.

14

Nana nihánj taj xna'anj che'é cientó táá yavij chihaa ca'anj m'ij nij sí vaa sa' rihaan Diose a

¹ Gaa ne quene'én 'unj se vaa nicun' matzinj le'ej yo' raá quij cu'naj Sion, ne nicun' 'o cientó táá yavij chihaa ca'anj m'ij nij so' ga so', ne nō se-chuvij matzinj le'ej do', se-chuvij Rej matzinj le'ej do', caan rihaan nij so' a.

² Gaa ne cunō 'unj se vaa ca'mii nana cavii rej xta', ne ase vaa uun ayuj vaj chraá xij do', ase uun aguáj ndo' o tu'v'ij do', danj vaa nana yo', ne ase vaa chra' achraá nii ya'anj vaa nana yo' a.

³ Ne achraá nij so' chra' naca inanj rihaan sí taj chruun xlá sa' yo' do', rihaan ca'anj nij xcuu nicun' nu' anicaj chruun xlá sa' do', rihaan nij sí uun chij do' a. Ne taj vaj a 'ó nij sí ca'vee nari' cachraa chra' yo' ma'. Maan se orún' cientó táá yavij chihaa ca'anj m'ij nij sí vaa sa' yo' ro', me nij sí guun nucuaj nari' chra' yo' nanj adonj. Nij so' ro', me nij sí narii Diose rihaan chumij, ne nij so' me sí tinani' matzinj le'ej man rihaan sayuun gaa cavi' so' a.

⁴ Ne ne cunuu chi'ii nij so' rihaan Diose che'é chana' ma'. 'Q se sí vaa sa' inanj me taran' nij so' nanj adonj. Ne sí canoco' xcó matzinj le'ej me rej ma'an vaj xo' me uún nij so' a. Ne nij so' me nij sí táá yaan rihaan taran' yo' o nij sí man rihaan chumij sí cunuu sa' rihaan Diose do', rihaan matzinj le'ej do', gaa cavi' matzinj le'ej yo' a.

⁵ Ne dan me se taj vaj a doj nana ne ne ca'mii nij so' ma'. 'Q se sij vaa sa' inanj me nij so' nanj ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj ca'mii va'nuj nij se-mozó Diose a

⁶ Gaa ne quene'én 'unj yo' o se-mozó Diose vaj tanuu rihaan risca' xta', ne nicaj so'

naná sa' naná che'é se vaa quirán' yuvij nu' cavii nu' ca'anj nata' so' rihaan nij síi man cunudanj nij yo'óo nocoo man rihaan chumij do', rihaan nij síi man cunudanj nij chuman' do', rihaan nij síi a'mii cunudanj nij xna'anj a'mii nij yuvij do', rihaan 'o' 'o ta'aj nij yuvij man rihaan chumij do' a.

⁷ Gaa ne dan me se nucuaj ndo'o ca'mii so', cataj so', ne:

—Caraa cochroj nij soj rihaan Diose, ne ve'é ca'mii soj che'é so' ei. 'O se aj quisij orá ca'ne' so' cacun' che'é yuvij nanj adonj. Dan me se na'vij soj rihaan so', che'é se so' me síi qui'yaj rej xta' do', yo'óo do', na ya'anj do', rej avii na do' a —taj se-mozó Diose yo' cunoj a.

⁸ Gaa ne canoco' yo'ó se-mozó Diose xcó tuvi' so', ne cataj so':

—Aj quiri' nu' chuman' nocoo chuman' cu'naj Babilonia, ne qui'yaj ndo'o nij síi man rihaan chumij cacun' chi'ij, qui'yaj chuman' yo', ne nihánj me se caxrij yuvaa Diose man nij so' che'é cacun' chi'ij qui'yaj nij so' chuguanj —taj yo'ó se-mozó Diose yo' a.

⁹ Gaa ne canoco' se-mozó Diose mozó va'nuj rej xcó roj tuvi' so', ne nucuaj ndo'o ca'mii so', cataj so', ne:

—Sese na'vij yo'q so' rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', ne sese ca'vej rá yo'q so' cata' ta'nga' caan rihaan so' do', ra'a so' do',

¹⁰ ne ya co'q so' na vinó sayuun nucuaj caraa Diose rque tazá, ne na vinó yo' ro', me sayuun qui'yaj Diose man so' asa' caxrij yuvaa Diose man so', ne dan me se caçaa so' rihaan ya'an do', rihaan yo'óo azufre' acaa do', ni'yaj nij se-mozó Diose mozó vaa sa' do', ni'yaj matzinj le'ej do' a.

¹¹ Ne dan me se nu' cavii nu' ca'anj cavii catze' rej quirán' nij so' sayuun, ne yo'q danj quirán' nij so' nuvij nigan' nanj adonj. Danj quirán' nij síi na'vij rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', síi ca'vej rá cata' ta'nga' se-chuvij xcuu yo' do' a —taj se-mozó Diose mozó va'nuj yo' a.

¹² Ne nihánj me rej xcax ni' cuentá che'é nij síi vaa sa' rihaan Diose, se vaa yo'q vaa nucuaj nimán nij so' rihaan sayuun ei. 'O se nij so' me síi yo'q uno naná taj xna'anj Diose, ne yo'q amán rá nij so' ni'yaj nij so' Jesucristó a.

¹³ Gaa ne cunó 'unj yo'ó naná cavii rej xta', ne naná yo' cataj rihanj a:

—Cachron so' naná nihánj rihaan yanj á. Cachron so' se vaa nij síi nocoo' man síi 'nij ra'a man soj me se sese cavi' nij so' rej rihaan yaj, ne vaa che'é guun niha' rá nij so' ei. 'O se cavii sa' nij so' nanj á. Ne Nimán Diose taj se vaa ca'ne' rá nij so' ga suun 'yaj suun, ne naraan rá nij so' a. 'O se yuun che'é cavii sa' nij so' che'é suun sa' aj qui'yaj suun

nij so' adonj, cachron so' á —taj naná cavii rej xta' yo' a.

Naná nihánj taj xna'anj che'é sayuun quirán' nij síi man rihaan chumij nihánj a

¹⁴ Gaa ne quene'én 'unj se vaa curuvi' 'o' ngaa catzii rej xta', ne táá 'o' síi nicaj yu'unj man yuvij xráá ngaa, ne nuu raá so' 'o' cachriin aga' oró mí, ne nocoo' ra'a so' 'o' aga' seraa cuyuu a'ne' coj, ne sihaa uxrá seraa yo' a.

¹⁵ Gaa ne yo'ó se-mozó Diose curihanj rque nuvij nocoo, ne nucuaj ndo'o caguaj so' rihaan síi taj xráá ngaa yo' a. Dan me se cataj so', ne:

—Tacuachén so' sagá' so' aga' sihaa tacóo nij rasuun man rihaan yo'óo, ne cutá so' se man rihaan yo'óo cuaj ei. 'O se quisij orá cutá ni' se man rihaan yo'óo nanj adonj. 'O se aj cachij nu' se man rihaan yo'óo nanj á —taj se-mozó Diose rihaan síi taj xráá ngaa yo' a.

¹⁶ Gaa ne síi taj xráá ngaa yo' ro', me se tacuachén so' saga' so' tacóo nij rasuun man yo'óo, ne dan me se cuta so' nu' rasuun cachij man rihaan yo'óo yo' a.

¹⁷ Gaa ne curihanj yo'ó se-mozó Diose uún rque nuvij nocoo ne rej xta', ne ma'an so' nicaj yo'óo aga' seraa cuyuu sihaa uún a.

¹⁸ Gaa ne curihanj yo'ó se-mozó Diose uún rej nicun' mesá altar, ne síi guun chij rihaan ya'an me so', ne nucuaj ndo'o caguaj so' rihaan síi nicaj yo'óo aga' sihaa yo' a. Dan me se cataj so', ne:

—Tacuachén so' sagá' so' aga' seraa sihaa tacóo nij rasuun man rihaan yo'óo, ne naqui'yaj chre' so' nij chruj uvá cachij rihaan yo'óo á. 'O se aj cané nu' nij chruj uvá nanj ei —taj so' rihaan tuvi' mozó so' a.

¹⁹ Gaa ne dan me se tacuachén se-mozó Diose yo' saga' so' aga' seraa tacóo nij rasuun man rihaan yo'óo, gaa ne naqui'yaj chre' so' nij chruj uvá cachij man rihaan chumij, gaa ne caraa sa' so' nij chruj uvá yo' rque 'o' xruj xij rej rii nii na man nij chruj uvá, ne dan me se rej yo' me rej quirán' uxrá nij chruj uvá yo' sayuun qui'yaj Diose vaa nanj adonj.

²⁰ Gaa ne dan me se rej tu'va chuman' quirii nii man chruj uvá, ne rej yo' me canuu nii man chruj uvá yo', ne curihanj ndo'o ton rque xruj xij yo', ne quisij ton yo' ndaa tu'va nij cuayó yo' rej nuu rtá, ne va'nuj cientó táá yo'óo icó kilómetro ya cunánj ton yo' rej gan' rihaan yo'óo a.

15

Naná nihánj taj xna'anj che'é chij se-mozó Diose nij síi nicaj sayuun a

¹ Gaa ne quene'én 'unj yo'óo rasuun curuvi' rej xta' qui'yaj Diose, ne se xij ndo'o me yo', ne rasuun caráya'anj yá' me yo' a. Dan

me se quene'enj chij se-mozó Diose, ne chij sayuun ca'na' me nicaj nij se-mozó Diose yo' a. Ne asa' quisij guun sayuun yo' rihaan chumij qui'yaj Diose, gaa ne ca'ne' rá Diose ga suun axrij yuvaa man chumij a.

² Gaa ne quene'én 'unj na ya'anj, ne ndaa raan ma'an rihaan na ya'anj yo', ne ase vaa raan vidrió ro', danj vaa raan yo', ne ase vaa ya'an vaa yo', ne nij sí qui'yaj canaán rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan número uun se-chuvij xcuu yuvaa yo' do', nij so' me nij sí nicun' rihaan na ya'anj vidrió yo', ne nicaj nij so' ta'ánj Diose nicun' nij so' yo' a.

³ Ne achraá nij so' chra' qui'yaj sí cu'naj Moisés sí qui'yaj suun che'é Diose gaa naá, ne xra' matzinj le'ej me chra' yo' a. Ne nihánj me nana cachraá nij so' a:

—Xij ndo'o ne ya'anj ndo'o vaa nu' suun qui'yaj suun so', Diose sij ne'en qui'yaj cunudanj sij 'nij ra'a man núj á. Tucuáán nica ne tucuáán ya me nu' tucuáán cuchruj so', ne sí nicaj suun rey uun chij rihaan cunudanj yuvij mé so' á.

⁴ Me sí se ca'vej rá caraá cochroj rihaan so', ga man Señor. Ve'é ca'mij cunudanj yuvij ni'yaj nij yuvij man so' a. 'Q se orún' so' me sí sa' inanj, ne ca'na' cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, ne na'vij nij yuvij rihaan so' á. 'Q se quene'enj nij so' nu' nij suun nica qui'yaj suun so' adonj —me chra' cachraá nij sí qui'yaj canaán yo' a.

⁵ Gaa ne quene'én 'unj se vaa naxra' ta'yaan rihaan nuví nocoo rej ne Diose rej xta' rej xcax yuvij cuentá che'é so' a.

⁶ Gaa ne curihanj chij nij se-mozó Diose nij sí nicaj sayuun rque nuví nocoo yo', ne nuu nij so' yatzij linó sa' inanj naruvii chuguun, ne 'nij catuun nij so' merque caxra' anó ndaa rucuaa nij so', ne merque aga' oró mii inanj me nij merque yo' a.

⁷ Gaa ne yo'o tui' ca'anj nij xcuu ro', rque xo' chij co'oo aga' oró mii rihaan chij nij se-mozó Diose, ne sayuun qui'yaj Diose caxrij yuvaa Diose man nij sí man rihaan chumij ro', maan ndaa araa ma'an sayuun yo' rque nij co'oo a. Ne Diose, tzaj ne so' me sí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

⁸ Ne che'é se ve'é ndo'o 'yaj Diose ne che'é se nucuaj ndo'o Diose, che'é dan caraa catze' rá nuví nocoo yo', ne taj vaj sí guun nucuaj catuu rque nuví nocoo yo' ndaa se quisij chij nij sayuun nicaj chij nij se-mozó Diose taguéj nij so' rihaan chumij a.

16

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun man rque co'oo nicaj chij nij se-mozó Diose a

¹ Gaa ne cunó 'unj se vaa nucuaj ca'mii 'o sí ne rá nuví nocoo yo' rihaan chij nij se-mozó Diose, cataj so':

—Cavij nij soj, tucuayuu soj se man rque se-co'oo soj rihaan yo'óo, che'é rej caxrij yuvaa Diose man nij sí man rihaan yo'óo á —taj sí ne rá nuví nocoo yo' a.

² Gaa ne guun yaan 'o se-mozó Diose, cavii so' ca'anj so', ne tucuayuu so' se nuu rque se-co'oo so' rihaan yo'óo a. Gaa ne dan me se canó ndo'o luj ri'yuj chi'ij man nij sí no se-ta'nga' xcuu yuvaa sí na'vij rihaan se-tinanga' so' a.

³ Gaa ne se-mozó Diose mozó vij, ne tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan na ya'anj yo', ne ase vaa ton man xngá ro', danj vaa nu' na ya'anj yo' a. Gaa ne cunudanj nij xcuu do', xcuaj do', cavi' rque na ya'anj yo' a.

⁴ Gaa ne se-mozó Diose mozó va'nuj, ne tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan nij chraá do', rihaan nij rej avii na do' a. Gaa ne guun ton man nu' nij na yo' a.

⁵ Gaa ne cunó 'unj ca'mii se-mozó Diose sí tumé na, se vaa cataj so':

—Cunaj uxra' yaá so' sij nicun' yaj sij nicun' asij naá, ne sij sa' inanj mé so' á. 'Q se ma'an so' me sí cataj xna'anj se vaa guun nu' nij rasuun nihánj nanj adonj.

⁶ 'Q se nij sí man rihaan chumij ro', tucuayuu nij so' ton man nij sí sa' do', ton man nij sí nata' se-nana so' do', rihaan yo'óo, ne nihánj me se rque so' ton rihaan nij so' co'o ma'an nij so' yaj adonj. Dan me se yaj me nayon ya cuentá ndaa vaa qui'yaj nij so' gaa naá eí —taj se-mozó Diose sí tumé na yo' a.

⁷ Gaa ne cunó 'unj se vaa ca'mii mesá altar, ne cataj yo':

—Veé danj vaa, Diose sij 'nij ra'a man núj sij guun nucuaj qui'yaj cunudanj a. Nana ya ne nana nica me nu' nana cataj xna'anj so' gaa ca'ne' so' cacun' che'é nij yuvij yo' —taj yo' uún a.

⁸ Gaa ne se-mozó Diose mozó ca'anj ro', me se tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan güii a. Gaa ne guun nucuaj güii cacaa nij yuvij qui'yaj güii a.

⁹ Gaa ne cacaa ndo'o nij yuvij, gaa ne dan me se nda' se Diose me sí uun chij rihaan nu' nij sayuun yo', tzaj ne ca'mii chi'ij nij yuvij ni'yaj nij yuvij man Diose, ne ne canicaj nimán nij yuvij ca'mii sa' nij yuvij che'é Diose a ma'.

¹⁰ Gaa ne se-mozó Diose mozó 'un' ro', me se tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan chruun xlá rej taj xcuu yuvaa a. Gaa ne yuun che'é cunuu rmi' nu' rej quirii ta'nga' xo' rihaan, ne dan me se que'ee ndo'o man nij sí guun chij xo' rihaan, ne ndaa chá ruj ma'an nij so' tu'va nij so' che'é yan a'ngaj man nij so' a.

¹¹ Gaa ne dan me se ca'mii chi'ij nij so' che'é Diose, che'é se que'ee ndo'o man nij so' ne canó luj chi'ij ri'yuj man nij so' a. Tzaj

ne ne canicaj nimán nij so' tanáj nij so' se chí'íi qui'yaj nij so' a ma'.

¹² Gaa ne se-mozó Diose mozó vatan' ro', me se tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan chraá xij cu'naj chraá Eufartes, gaa ne canacoq nu' na man rque chraá yo', qui'yaj so' a. Ne dan me se guun chraá yo' chrej cachén nij síi nicaj suun rey cavii rej síj güii ca'na' nij so' a.

¹³ Gaa ne quene'én 'unj se vaa curihanj va'nuj nana chí'íi tu'va xcuáá tu'vii do', tu'va xcuu yuvaa do', tu'va síi nata' nana ne do', ne ase vaa riquij vaa va'nuj nij nana chí'íi yo' a.

¹⁴ Q se nana chree me nij so', ne vaj nij so' 'yaj suun nij so' suun nocoo ne'en nij yuvii, ne dan me se cavii nij so' ca'anj nij so' rej ne nij síi nicaj suun rey uun chij rihaan nu' nij yuvii man rihaan chumii a. Gaa ne cunuq chre' cunudanj nij síi nicaj suun rey, qui'yaj nij nana chree, che'é rej cunú' nij síi nicaj suun rey yo' ga Diose asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii a. Ne Diose me síi guun nucuaj qui'yaj cunudanj ei.

¹⁵ Ne nihánj me se-nana síi 'nij ra'a man ní' a:

—Dan me se ase vaa 'na' yuve síi ituu ro', danj gaa cuchí' 'unj rihaan soj á. Ne cavii sa' síi ne otoj, ne ni'yaj ranga' nij so', ne tumé sa' nij so' sagan' nij so' yatzíj catzii á. Dan me se se gaa canj nij so' cachee nij so', ne se cunó chrej na'aj rihaan nij so' ni'yaj yuvii man nij so' ma' —taj síi 'nij ra'a man ní' ni'yaj so' man nij síi ne tumé cacun' a.

¹⁶ Gaa ne dan me se cunuq chre' nij síi nicaj suun rey yo' rej cu'naj Armagedón xna'ánj hebreo, qui'yaj va'nuj nij nana chree yo' a.

¹⁷ Gaa ne se-mozó Diose mozó chíj me se tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan nana a. Gaa ne nucuaj ca'mii síi taj chruun xlá sa' nicun' rá nuvíi nocoo, cataj so', ne:

—Quisij guun yo' á —taj so' a.

¹⁸ Gaa ne quiraan, ne caríin ndo'o, ne caguáj ndo'o tu'vii, ne cachén uxrá yuún yuvaa, ne nucuaj doj yuún yo' rihaan nu' nij yuún cachén rihaan chumii nihánj asij guun che'é yuvii cayáán yuvii rihaan chumii nihánj a.

¹⁹ Dan me se quixra' ta'aj chuman' xij nocoo yo', ne cunuq va'nuj ta'aj chuman' xij yo', ne canee cunudanj yo'ó nij chuman' naj rihaan chumii, qui'yaj yuún a. Dan me se na'nuj rá Diose chuman' nocoo cu'naj Babilonia se vaa rque so' 'o aga' na vinó 'na' sayuun co'q chuman' yo', ne na vinó yo' ro', me se vaa caxríj yuvaa Diose man chuman' yo' a.

²⁰ Gaa ne cunánj cunudanj nij yo'óo naj tanuu rihaan na ya'anj do', cayuu cunudanj

nij quij xcaan do', ne ne curuvj' a 'óo nij quij a ma'.

²¹ Ne caman' ndo'o maan yahij xraá nij yuvii, ne vj chihaa chí' kiló me 'o 'o chraan yu've' yo' cayuu xraá nij yuvii a. Gaa ne guun che'é nij so' ca'mii chí'íi nij so' ni'yaj nij so' man Diose che'é maan yahij go' xraá nij so' qui'yaj Diose a. 'Q se sayuun uxrá vaa sayuun quiran' nij so' nanj adonj.

17

Nana nihánj taj xna'anj che'é chana niha' rá ga chíi a

¹ Gaa ne dan me se ca'na' yo' o tuvi' chíj nij se-mozó Diose nicaj chíj nij co'oo, gaa ne cataj so' rihanj a:

—Cuva' so' nihánj, ne tíhaán 'unj rihaan so' daj gaa sayuun quiran' chana niha' rá ga chíi chana taj rihaan que'ee nij na ya'anj ei.

² Dan me se qui'yaj chí'íi nij síi nicaj suun rey uun chij rihaan chumii ga no', gaa ne ase 'yaj nij síi xnó ro', danj qui'yaj nij síi man rihaan chumii, che'é se qui'yaj chí'íi nij so' ga no' chuguanj —taj se-mozó Diose rihanj a.

³ Gaa ne ca'anj nimán 'unj rej tacaan, qui'yaj uún se-mozó Diose a. Gaa ne dan me se quene'én 'unj 'o chana taj xraá xcuu yuvaa maree, ne nó ndo'o se-chuvii xo' xraá xo', ne nij nana yo' me se inanj nana chí'íi me nij yo', ne vaa chíj raq xo', ne táa chí'íi cúu raq xo' a.

⁴ Ne chana yo' ro', nuú no' yatzíj tintá ga yatzíj maree, ne nó aga' oró míi do', yahij chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raan perlá tu'vee ndo'o do', nó rihaan sagan' no' a. Ne nicaj ra'a no' yo' o aga' tazá aga' oró míi, ne ndaa araa ayanj ma'an inanj nij se chí'íi rque aga' oró yo', ne dan me se inanj se chí'íi qui'yaj ma'an no' me se vaa araa man rque saga' no' a.

⁵ Ne caan rihaan no' ro', nó se-chuvii no', ne nana yuve me se-chuvii no', ne dan me se chuman' nocoo cu'naj Babilonia cu'naj no', ne nii taran' nij chana niha' rá ga chíi me no', ne nii cunudanj nij se chí'íi man rihaan chumii me uún no' a.

⁶ Gaa ne quene'én 'unj se vaa xnó chana yo', che'é se aj co'o ndo'o no' ton man nij síi vaa sa' rihaan Diose do', ton man nij síi nata' se-nana Jesucristó do' a. Ne ca'anj ndo'o raj ni'yaj 'unj man no' a.

⁷ Gaa ne xna'anj se-mozó Diose manj, cataj so', ne:

—Me che'é ca'anj rá so' ga. 'Q se cataj xna'anj 'unj rihaan so' nana yuve nana che'é chana do', che'é xcuu yuvaa ata man no' xcuu taj chíj cúu yave do', che'é chí'íi cúu taj raq chíj cúu yave xo' do' a.

⁸ Xcuu yuvaa ne'én so' ro', me sí cayáan asij rque doj, tzaj ne taj vaj so' rihaan chumij cuano ma'. Ne rej rihaan ni' me se vaa cavij uún so' yu'tuj cunuu ndo'o, gaa ne ca'anj so' rej quirí' nu' so' ei. Tananj uún, ne vaa nij sí man rihaan chumij sí ne no se-chuvji rihaan yanj no se-chuvji nij sí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj asij ataa qui'yaj Diose chumij, ne ca'anj rá nij so' ni'yaj nij so' xcuu yuvaa yo', che'é se quene'en nij so' se vaa asij rque doj cayáan xo', ne taj vaj xo' cuano ma'. Ne rej rihaan ni' me se ca'na' uún xo' adonj.

⁹ Ne nihánj me xcáj sí avii raá cuentá a. Dan me se chij nij raá xcuu yuvaa yo' ro', me chij quij, ne ne chana yo' xráá nij quij yo' a. Ne chij sí nicaj suun rey me uún chij nij raá xcuu yuvaa yo' a.

¹⁰ Dan me se 'un' nij so' ro', aj quirí' ne aj navij cachén nij so' suun a. Ne yo'ó so' ro', ne cuano, ne ataa quisij yo'ó so' uún, ne asa' ca'na' yo'ó so', ne doj cayáan so' rihaan suun nanj á.

¹¹ Ne ma'an xcuu yuvaa yo' me se sí cayáan asij rque me so', ne taj vaj so' ne cuano ma'. Ne sí nicaj suun rey tunj me so', tzaj ne yo'ó tuvi' yo'ó chij nij sí nicaj suun rey me uún so', ne cavij so', ne quirí' nu' so' nanj adonj.

¹² "Ne chí' nij cúu taj nij raá xcuu yuvaa ro', me chí' nij sí nicaj suun rey uún a. Dan me se ataa cayáan nij so' qui'yaj nij so' suun a. Tzaj ne asa' qui'yaj nij so' suun rey me se orún' orá nii guun nij so' sí nicaj suun rey ne guun chij nij so' ga ma'an xcuu yuvaa yo' ei.

¹³ Dan me se yo'ó cuyaán gaa rá taran' nij so', ne nayon xcuu yuvaa rihaan nij so' guun chij ma'an xcuu yuvaa, qui'yaj ma'an nij so' adonj.

¹⁴ Gaa ne cunu' taran' nij so' ga matzinj le'ej, tzaj ne qui'yaj canaán nij tuvi' matzinj le'ej rihaan nij so' ei. 'O se matzinj le'ej ro', me sí 'nij ra'a man nu' sí uun chij, ne sí nicaj suun rey uun chij rihaan nu' sí nicaj suun rey me uún so' adonj. Ne nij tuvi' so' ro', me nij sí canacúun so' canoco' man so', ne dan me se aj narii so' man nij so', ne yo'ó amán rá nij so' ni'yaj nij so' man so' ei —taj se-mozó Diose rihanj a.

¹⁵ Gaa ne cataj uún so':

—Nij na quene'én so' rej ne chana niha' rá ga chíi ro', me que'ee yuvij do', yuvij man que'ee chuman' do', yuvij a'mii que'ee xna'anj a'mii yuvij do' a.

¹⁶ Ne xcuu yuvaa yo' do', chí' nij cúu taj raá xcuu yuvaa do', nachri' ndo'o nij so' ni'yaj nij so' man chana niha' rá ga chíi yo' a. Ne quirí' nu' no', qui'yaj nij so', ne cánj uun gaa no', qui'yaj nij so', ne cha nij so' man no', ne cacaa nu' no', qui'yaj nij so' nanj ei.

¹⁷ 'O se ma'an Diose caxrij chrej rque nij so' se vaa qui'yaj nij so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj nij so', ne che'é dan yo'ó vaa rá taran' nij so', ne nayon xcuu yuvaa rihaan nij so' guun chij xo', qui'yaj nij so', ne veé dan guun chij ya xo' ndaa se quisij ya nu' se-nana Diose ei.

¹⁸ Ne ma'an chana quene'én so' ro', no' me chuman' nocco 'nij ra'a man nij sí nicaj suun rey uun chij rihaan chumij a —taj se-mozó Diose rihanj a.

18

Nana nihánj taj xna'anj se vaa canee nu' chuman' Babilonia a

¹ Veé dan, gaa ne quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose cavii rej xta' nanij rihaan yo'ó, ne sí nucuaj ndo'o me so' a. Ve'é ndo'o curuvi' so', ne chuguun rihaan yo'ó, qui'yaj so' a.

² Gaa ne nucuaj ndo'o caguáj so', cataj so', ne:

—Canee nu' chuman' nocco cu'naj Babilonia, ne guun chihanj nana chree man yo', ne taga' nuu nij nana chí'ij do', yachruú do', me yo' yaj ei.

³ 'O se chuman' yo' me se rque ndo'o no' na vinó co'o cunudanj nij yuvij man rihaan chumij, ne na vinó yo' ro', me sayuun quiran' nij so' che'é cacun' chí'ij qui'yaj nij so' ga no' a. Dan me se qui'yaj ndo'o nij sí nicaj suun rey cacun' ga no', ne nij sí naránj natu'vee ro', guun ru'vee ndo'o nij so' che'é rej ca'néj nu' nij so' nu' se sa' man chuman' yo' nanj adonj —taj se-mozó Diose yo' a.

⁴ Gaa ne cunó 'unj nana ca'mii yo'ó so' rej xta', ne dan me se cataj so':

—Curihanj soj sij nocco' manj chuman' yo' ei. Se guun qui'yaj soj cacun' ndaa vaa 'yaj nij sí man chuman' yo' mei. Curihanj soj do', se quiran' soj sayuun ndaa vaa quiran' nij so' ei.

⁵ 'O se aj ne'en Diose se vaa nocco ndo'o cacun' taj xráá nij so', ne nihánj me se qui'yaj Diose sayuun man nij so' chuguanj.

⁶ Dan me se ase vaa qui'yaj chuman' yo' sayuun man yuvij ro', danj gaa qui'yaj guee soj sayuun man chuman' yo', ne vij naru'vee soj sayuun man chuman' yo' ei. Dan me se rque ma'an aga' tazá tinachej chuman' yo' na co'o yuvij ro', veé maan rque aga' tazá yo' ro', vij guun che'é soj caraa soj na co'o ma'an chuman' yo' a.

⁷ Dan me se ca'mii xta' ndo'o no', ne nano' ndo'o no' se sa' gaa rihaan no', ne che'é dan qui'yaj ndo'o soj sayuun ndaa ca'ngaj ma'an nimán no', qui'yaj soj, ne ndaa que'ee ndaa cúu man no', qui'yaj soj, gaa ne xri' ndo'o rá no' ei. Dan me se taj nimán no': "Ne amán raj daj chihaa míj mei. Ma'anj me chana reiná uun chij ya, ne ne chu'vij ma'.

Nuveé cháṇa cavi' nicá mej, ñe se quirán' 'unĵ sayuun daj chiháa mĵ ma'"; taj no' a.

⁸ Ñe che'é dan rque orún' güii me se ca'ña' nu' nij sayuun quirán' no', ñe dan me se cavi' ndo'o yuviĵ rque no' do', quinano ndo'o rá nij yuviĵ do', cachén ndo'o x'naa rque no' do', cacáa nu' no', qui'yaj ya'an do', ñañj ei. 'Q se nucaĵ ndo'o Diose síi 'ñnj ra'a man soĵ síi ca'ne' cacun' che'é chuman' yo' ñañj chuguānj —taj nana ca'mii síi ca'mii rej xtá' a.

⁹ Dan me se ta'vee ndo'o nij síi nicaj suun rey uun chĵ rihaan chumiĵ ñi'yaj nij so' man chuman' yo' asa' quene'en nij so' se vaa avii ndo'o catze' rej acaa chuman' yo' a. 'Q se nij so' me síi qui'yaj ndo'o cacun' chi'ĵi ga no', ñe cutun' ndo'o nij so' se sa' ga no' a.

¹⁰ Ñe dan me se gan' canicun' nij so' rej naj chuman' yo', che'é rej cuchu'vi' nij so' quene'en nij so' sayuun quirán' no' a. Ñe cataĵ nij so':

—Ai. Ai. Ná'unĵ. Niqué so' chuman' nocoo chuman' nucaĵ chuman' cu'ñaj Babilonia ei. 'Q se rque orún' orá ca'na' sayuun rihaan so' che'é cacun' tumé so' a —cataĵ nij síi nicaj suun rey yo', ñi'yaj nij so' man chuman' Babilonia yo' a.

¹¹ Ñe nij síi naránĵ natu'veĵ rihaan chumiĵ ro', ta'vee ndo'o nij so', ñe quinano ndo'o rá nij so' ñi'yaj nij so' chuman' yo' a. 'Q se se ca'vee cane' a doĵ si'yaj nij so' rasuun,

¹² aga' oró míi do', aga' platá catziĵ do', yahĵ chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raān perlá do', yatzĵ linó do', yatzĵ sedá do', yatzĵ tintá do', yatzĵ marĵe do', nu' chruun gun' daj do', nu' rasuun rii nii man cúu marfil do', nu' rasuun rii nii man chruun sa' do', nu' rasuun rii nii man aga' bronce marĵe do', nu' rasuun rii nii man aga' hierró ndo'o do', nu' rasuun rii nii man yahĵ mármol do',

¹³ quií canelá do', coĵ gun' daj do', na gun' daj do', squíi cu'ñaj mirra do', squíi xlá do', na vinó do', casté do', hariná do', 'núú trigó do', scúĵ do', matzinĵ do', cuayó do', cuchri' do', ndáa ma'an yuviĵ guun mozó do', se cane' daj chiháa mĵ uún rasuun yo', qui'yaj nij so' a ma'.

¹⁴ Ñe nij síi naránĵ natu'veĵ ro', ca'mii nij so' rihaan chuman' yo', cataĵ nij so', ñe:

—Ñe nij chruĵ niha' ndo'o rá so' chá so' ro', navĵ nu' chruĵ yo', ñe nu' se tu'vee ndo'o do', nu' se chuguun do', ca'anĵ ni'ya nij yo' rihaan so', ñe daj chiháa mĵ se nari' uún so' man nij rasuun sa' vaa danĵ yaj a ma' —cataĵ nij síi naránĵ natu'veĵ rasuun a.

¹⁵ Ñe nij so' ro', me nij síi cunuun ru'vee qui'yaj chuman' yo', ñe gan' canicun' nij so' ga no', che'é se cuchu'vi' nij so' ñi'yaj nij so' sayuun quirán' no' a. Dan me se ta'vee nij so', ñe quinano ndo'o rá nij so',

¹⁶ ñe cataĵ nij so':

—Ai. Ai. Niqué ndo'o so' chuman' nocoo ñañj á. Chuman' nuu yatzĵ linó mé so', ñe yatzĵ tintá do', yatzĵ marĵe do', nuú so', ñe aga' oró míi do', yahĵ chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raān perlá do', nó rihaan so',

¹⁷ tzaj ñe rque orún' orá navĵ nu' nij yo' qui'ri' tanānj —cataĵ nij síi naránĵ natu'veĵ yo' a.

Ñe cunudanĵ nij síi tuguáĵ rihoo chéé rihaan na ya'anĵ do', nu' nij síi 'yaj suun rihaan rihoo chéé rihaan na ya'anĵ do', canicun' nij so' rej gan' a.

¹⁸ Dan me se gaa quene'en nij so' rej avii catze' yan acaa chuman', gaa ñe caguaj nij so', cataĵ nij so':

—Me rej naj yo'ó chuman' nocoo doĵ rihaan chuman' niháñĵ, rá soĵ yaj onĵ —cataĵ nij so' a.

¹⁹ Dan me se caraā nij so' yo'óo tachruu raā nij so', ñe ta'vee ndo'o nij so', ñe quinano rá nij so', ñe cataĵ uún nij so', ñe:

—Ai. Ai. Niqué so' chuman' nocoo ñañj á. Dan me se guun ru'vee taran' núĵ sij si'yaj rihoo chéé rihaan na ya'anĵ, qui'yaj rasuun sa' tu'vee mān rque so' tzaj man. Tzaj ñe niháñĵ me se rque orún' orá navĵ nu' so' ñañj asuun.

²⁰ Tzaj ñe guun niha' rá nij soĵ sij ñe rej xtá' do', sij vaa sa' rihaan Diose do', sij ca'neé Jesucristó nata' rihaan yuviĵ che'é so' do', sij nata' se-nānā Diose do', ñi'yaj soĵ chuman' yo' á. 'Q se qui'yaj Diose sayuun man chuman' yo' che'é cacun' qui'yaj chuman' yo' rihaan soĵ ei —cataĵ uún nij síi tuguáĵ rihoo chéé rihaan na a.

²¹ Gaa ñe yo'ó se-mozó Diose síi nucaĵ ndo'o ro', naxcaĵ so' yo'ó yuveĵ xĵj, ñe yuveĵ xĵj caxra' ndo'o me yo', ñe qui'ri' so' man yo' rque na ya'anĵ, ñe cataĵ so':

—Veé danĵ gaa quirán' gueĵ so' chuman' nocoo cu'ñaj Babilonia ei. Dan me se qui'ri'ĵj nii mán so' rque na ya'anĵ, ñe daj chiháa mĵ se nari' uún nii mán so' rque na ya'anĵ a ma'.

²² Ñe daj chiháa mĵ se cuno nii chra' rque se-callé so' chuman' a ma'. Se cuno nii cachraā ya'anĵ do', cachraā rihuu do', cachraā chruun a'yánĵ do', rque so' a ma'. Ñe se gaa síi qui'yaj me ma'an suun do', se gaa máquina vāĵ nihaĵ do', se gaa a'ó rasuun rque so' a ma'.

²³ Ñe se cuchuguun a'ó aga' ya'an rej náá so' do', se nara'aa yuviĵ rej náá so' do', se cuno nii ca'mii cachraā yuviĵ do', rque so' a ma'. 'Q se nij síi naránĵ natu'veĵ ñe rque so' ro', me se nij síi ru'vee doĵ rihaan cunudanĵ nij ru'vee mān rihaan chumiĵ me nij so' adonĵ. Ñe nij rmedió chi'ĵi cane' rque so' ro', me se tiha' yu'unĵ yo' man cunudanĵ nij yuviĵ mān rihaan chumiĵ chuguānj.

²⁴ Ñe ma'an so' tumé cacun' se vaa cavi' nij síi nata' se-nānā Diose cavi' nij síi vaa sa' rihaan Diose cavi' cunudanĵ nij síi ticavi'

nii rihaan chumiġ adonġ —taj se-mozó Diose yo', ca'mii so' rihaan chuman' nocqo cu'naj Babilonia a.

19

¹ Veé dan, gaa ne cunó 'unġ nana ca'mii nucuaj que'ee yuvij nicun' rej xta', ne cataj nij yuvij:

—Caraa guġe n' rihaan Ya'anġ ei. Diose sí nocq' n' man ro', so' me sí tinanii man n' rihaan sayuun, ne guun chij ndo'o so', ne sí nucuaj ndo'o me so' adonġ.

² 'Q se nana ya nana nica inanj me nu' nana a'mii so' gaa a'ne' so' cacun' che'é yuvij adonġ. 'Q se yaj me naru'vee Diose rihaan nij yuvij che'é nu' cacun' qui'yaj nij yuvij rihaan Diose a. Che'é dan qui'yaj so' sayuun man chuman' nocqo chuman' guun chana niha' rá ga chii, che'é se quiri' nu' chumiġ, qui'yaj no' do', che'é nu' nij sí nuu rihaan ma'an Diose sí cavi' qui'yaj chuman' nocqo yo' do' a —taj nij yuvij yo' a.

³ Gaa ne cataj uun nij sí ca'mii rej xta' yo': —Caraa guġe n' rihaan Ya'anġ ei. Ne nu' cavii nu' ca'anġ me se yo'q cavii catze' rej acaa chuman' yo' a —taj uun nij so' a.

⁴ Gaa ne canicun' ruj ico ca'anġ nij sí uun chij do', ca'anġ nij xcuu do', rihaan Diose sí taj rihaan chruun xlá sa' yo', ne na'vġ nij so' rihaan so', cataj nij so':

—Veé danġ gaa ya ei. Caraa guġe n' rihaan Ya'anġ ei —taj nij so' a.

Nana nihánġ taj xna'anġ che'é cha'anġ nara'aa matzinġ le'ej yo' a

⁵ Gaa ne cunó 'unġ doj nana cavii rej nicun' chruun xlá sa', ne cataj nana yo':

—Ca'mii sa' inanj soj rihaan Diose sí nocq' n' man á. Dan me se soj sġ 'yaj suun rihaan so' sġ aráġ cochroj rihaan so' ro', ta'aj soj me sí niqne, ne ta'aj soj me sí sa' ata suun, ne ca'mii sa' taran' soj che'é so' á —taj nana cavii rej nicun' chruun xlá sa' yo' a.

⁶ Gaa ne cunó 'unġ doj nana ca'mii que'ee ndo'o yuvij, ne ase uun rá' unó' cayuj vaj chráá xġ do', ase uun rá' unó' aguáj ndo'o tu'vii do', danġ guun raj gaa cunoj se-nana nij so', ne cataj nij so':

—Caraa guġe n' rihaan Ya'anġ ei. 'Q se guun che'e Diose sí 'nij ra'a man n' guun chij so' ei. Sí uun nucuaj qui'yaj cunudanġ me so' adonġ.

⁷ Dan me se guun niha' uxrá rá n' n', ne ca'mii sa' n' che'é so' á. 'Q se nihánġ me se anuú cha'anġ nara'aa matzinġ le'ej, ne chana xcaj so' man ro', aj quisġ qui'yaj chuvġi no' man no' nara'aa no' ga so' ei.

⁸ Ne rqe' n' yatzġ linó sa' inanj cunuú no', ne ndaa too chuguun ma'an yatzġ yo', ne naruvij sa' ndo'o yatzġ yo' a. Ne yatzġ yo' ro', me nu' se sa' qui'yaj nij sí vaa sa' rihaan Diose adonġ —cataj nij yuvij yo' a.

⁹ Gaa ne cataj yo'q so' rihanġ a:

—Cachron so' nana nihánġ rihaan yanġ á. Dan me se vaa che'é gaa niha' rá nij sí canacúún nii man cha xti'nq cha'anġ nara'aa matzinġ le'ej yo', cachron so' á —taj so' rihanġ, ne cataj uun so' —Nana nihánġ me nana ya ca'mii ma'an Diose adonġ —taj uun so' a.

¹⁰ Gaa ne canicun' ruj 'unġ rihaan so' quina'vġ 'unġ rihaan so' a. Tzaj ne cataj uun so' rihanġ a:

—Se qui'yáá so' danġ ma'. 'Q se 'unġ ro', me sí 'yaj suun ga nij tinuġ nij soj sġ nata' se-nana Jesucristó rihaan yuvij a. Rihaan orún' Diose na'vġ so' ei. 'Q se nu' nana ca'mii nij sí nata' se-nana Diose ro', me nana rqe' Nimán Diose rihaan nij so', ne se-nana Jesucristó me nana yo' adonġ —taj so' rihanġ a.

Nana nihánġ taj xna'anġ che'é sí taj xráá cuayó catziġ a

¹¹ Gaa ne quene'én 'unġ se vaa naxra' rej xta', gaa ne cavii 'o cuayó catziġ, ne sí taj xráá cuayó yo' ro', me sí cu'naj sí sa' a'mii nana ya a. Ne sí nq xcuún ata suun cu'naj uun so', ne a'ne' nica so' cacun' che'é yuvij, ne sa' uxrá unu' so' a.

¹² Ne ase vaa ya'an chuguun vaa rliġ rihaan so', ne que'ee ndo'o cachriin nuú raá so' a. Ne nó se-chuvġi so' xráá so', tzaj ne dan me se orún' so' me sí ne'en daj cu'naj so' a.

¹³ Ne nuu so' yatzġ quixġ ndo'o ton man, ne tucu'náj nii se-nana Diose man so' a.

¹⁴ Ne canoco' nij tanuu man rej xta' xcó so', ne táá nij so' xráá cuayó catziġ, ne nuu taran' nij so' yatzġ linó sa' catziġ naruvii sa' a.

¹⁵ Ne 'nij tu'va so' neé espadá sihaa, ne yo' me se vaa go' so' xráá nij yuvij man rihaan chumiġ, ne nicaj so' vará aga' hierró, ne tumé ma'an so' man nij yuvij a. Ne ma'an so' me sí ca'ne' cacun' che'é yuvij, ne quirġi so' nu' cacun' ata yuvij, ne ndá' rá se vaa ru'maan che'é nii chruj uvá ne rii nii nu' na uvá ro', veé danġ gaa guġe qui'yaj so', ne cavii nu' cacun' ata yuvij, qui'yaj so' a. Dan me se racuġi so' man Diose sí uun nucuaj qui'yaj cunudanġ axrġ yuváa Diose man nij sí tumé cacun' a.

¹⁶ Ne rihaan sagan' so' ne rihaan ta'maan so' do', nó se-chuvġi so', ne sí 'nij ra'a man nu' nij sí uun chij, ne sí nicaj suun rey uun chij rihaan nu' nij sí nicaj suun rey me se-chuvġi so' a.

¹⁷ Gaa ne quene'én 'unġ se vaa nicun' 'o se-mozó Diose tanuġ rihaan güii, ne nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan cunudanġ nij xtaa do', rihaan cunudanġ yachrúú do', cataj so', ne:

—Ca'naġ cunudanġ soj cunuġ chre' soj, ne qui'yaj chuvġi Diose cha xti'nq soj ei.

18 Ne dan me se nee man síí nicaj suun rey do', nee man tanuu uun chij doj do', nee man síí nucuj do', nee man cuayo do', nee man síí taj xraá cuayo do', nee man mozó do', nee man síí ne uun mozó do', nee man síí nique do', nee man síí sa' ata suun do', chá soj á —cataj se-mozó Diose rihaan nij xo' a.

19 Gaa ne quene'én 'unj man xcuu yuvaa yo' ga nij síí nicaj suun rey uun chij rihaan chumij ga nij tanuu nuu rihaan nij so', ne dan me se aj nuu chre' nij so' cunu' nij so' ga síí taj xraá cuayo catzii do', ga nij tanuu nuu rihaan so' do' a.

20 Tzaj ne quita'aa nii man xcuu yuvaa yo' do', man síí nata' nana ne síí quiyaj suun nocoo rihaan xcuu yuvaa do' a. Ne suun nocoo quiyaj so' me se veé danj tiha' yu'unj ndo'o so' man nij síí ca'ne' rá quino se-ta'nga' xcuu yuvaa yo' man do', síí quina'v'ij rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa che'é suun nocoo quene'en nij so' do' a. Gaa ne dan me se quiri'ij nii man roj so' rque na ya'anj rej acaa ndo'o yo'óo azufre, ne veé danj vaa i'na' roj so' quiri'ij nii man roj so' rihaan na ya'anj yo' a.

21 Gaa ne nee espada nuu tu'va síí taj xraá cuayo catzii yo' ro', me se cavi' yo'óo nij síí nocoo' xcó roj so', quiyaj nee espada yo' a. Dan me se chá nij xtaa do', chá nij yachruú do', man nee man nij síí cavi' yo' ndaa daj quisij caraa ma'an rque nij xo' a.

20

Nana nihánj taj xna'anj che'é m'ij nij yo' numij xcuáa tu'v'ij a

1 Gaa ne quene'én 'unj yo' se-mozó Diose cavii rej xta', ne nanij so' 'na' so', ne oro' so' aga' ne' ga raga' yavé 'nij tu'va yu'uj cunu' rmi' ndo'o yo' a.

2 Gaa ne quita'aa so' xcuáa tu'v'ij xcuáa cayáan gaa naa a. Ne xcuáa tu'v'ij yo' ro', me síí chre, ne Satanás cu'naj so' a. Gaa ne dan me se nicaj se-mozó Diose aga' ne' numij se-mozó Diose man so' rque 'o m'ij ya yo' a.

3 Gaa ne quiri'ij se-mozó Diose man so' rque yu'uj cunu' rmi' ndo'o, ne caxrij so' raga, ne caxrón so' 'o ta'nga' selló ya tu'va yu'uj cunu' rmi' ndo'o yo', che'é rej yo'óo qui'nij yuve xcuáa yo', gaa ne se gaa nanj tiha' yu'unj uún xcuáa tu'v'ij yo' doj man nij yuvij man rihaan chumij rque 'o m'ij ya yo' a. Dan me se gaa quisij m'ij nij yo' yo', gaa ne naché uún xcuáa tu'v'ij yo' doj tzin' a.

4 Gaa ne dan me se quene'én 'unj chruun xlá sa', ne vaa nij síí taj nij chruun xlá sa' yo' a. Dan me se ca'ne' Diose suun rihaan nij so' se vaa ca'ne' nij so' cacun' che'é nij yuvij a. Ne quene'én 'unj man yo'óo nij síí ne rej yo' a. Ne nij so' ro', me nij síí sa'

cavi' che'é se-nana Jesucristó nana nata' nij so' do', che'é se-nana Diose do' a. Ne nij so' ro', ne na'vij nij so' rihaan xcuu yuvaa do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa do' ma'. Ne ne ca'vej rá nij so' cata' se-ta'nga' xcuu yuvaa yo' caan rihaan nij so' do', ra'a nij so' do' ma'. 'O se cunuu i'na' uún nij so', ne 'o m'ij yo' cayáan nij so' ne guun chij nij so' ga Jesucristó a.

5 Ne xa' yo'óo nij síí cavi', tzaj ne ne cunuu i'na' uún nij so' ndaa se quisij ya nu' m'ij yo' yo' a. Tzaj ne nij síí taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro', nij so' me nij síí cunuu i'na' uún asino yaan rihaan cunudanj nij yuvij a.

6 Dan me se síí vaa sa' inanj me se síí cavii sa' ndo'o me nij so', che'é se síí cunuu i'na' uún asino yaan me nij so' ei. Se ca'vee daj chihaa m'ij cavi' uún nij so' a ma'. Tzaj ne guun nij so' xrej cayáan rihaan Diose do', rihaan Jesucristó do', ne guun chij nij so' ga Jesucristó nu' m'ij ya yo' yo' ei.

7 Gaa ne asa' quisij m'ij nij yo', gaa ne curihanj uún síí cu'naj Satanás taga' nuu so',

8 gaa ne cavii so' tiha' yu'unj so' man nij síí man rihaan nu' caxra' chumij adonj. Dan me se tiha' yu'unj so' man nij síí ne chuman' Gog do', man nij síí ne chuman' Magog do', gaa ne cunuu chre' taran' nij so', quiyaj so', che'é rej cunu' nij so' a. Ne ase vaa que'ee ndo'o nij yo'óo chruu naj tu'va na ya'anj ro', danj gaa que'ee nij tuvij' nij so' nanj ei.

9 Dan me se cavii nij so' rihaan taa, ne tucuachriin nij so' man rej ne nij tanuu sa' nij síí vaa sa' rihaan Diose do', man ma'an chuman' ee rá Diose man do' a. Gaa ne maan ora' yo' cavii ndo'o ya'an rej xta' nanij yo' rihaan yo'óo, gaa ne cacaa nu' nij síí chí'ij yo', quiyaj ya'an yo' nanj adonj.

10 Gaa ne dan me se síí chreé síí tiha' yu'unj man nij so' ro', quiri'ij nii man so' rque na ya'anj rej acaa ndo'o yo'óo azufre, ne yo' me rej nuu xcuu yuvaa do', síí nata' nana ne do' a. Gaa ne dan me se nuvij nigan' quiran' ndo'o nij so' sayuun nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chruun xlá xij catzii rej ca'ne' Diose cacun' che'é yuvij a

11 Gaa ne dan me se quene'én 'unj 'o chruun xlá xij catzii, ne quene'én 'unj 'o síí taj chruun xlá yo', ne cuchu'vi' ndo'o nu' chumij do', nu' rej xta' do', ni'yaj roj yo' man so' a. Dan me se naxuun roj yo' man roj yo' rihaan síí taj chruun xlá, ne 'o se ne narí' roj yo' rej quinaj roj yo' a ma'.

12 Gaa ne quene'én 'unj man nij síí cavi' uún a. Dan me se síí sa' ata suun do', síí nique do', síí nocoo do', síí cunii do', quene'én 'unj, ne nicun' nij so' rihaan síí taj chruun xlá xij catzii yo' a. Gaa ne nuxra' nii nij yanj libró a. Dan me se nuxra' nij so' man yo'óo yanj libró no se-chuvij nij síí gaa i'na'

nu' cavii nu' ca'anj ga Diose a. Dan me se ca'ne' Diose cacun' che'é nij sí cavi' yo', ne ni'yaj so' nana nõ rihaan nij yanj libró yo' nana taj xna'anj ndaa vaa qui'yaj nij so' gaa vaa i'na' nij so' rihaan chumii a.

¹³ Dan me se narqué na ya'anj nu' nij sí cavi' rque na ya'anj, ne me rej ma'an naj nij sí cavi' yo' nurihanj nij so' canicun' nij so' rihaan sí taj chruun xlá xij catzji yo' a. Dan me se ni'yaj Diose rihaan yanj libró, ne ca'ne' Diose cacun' che'é 'o 'o nij so' ndaa vaa qui'yaj 'o 'o nij so' a.

¹⁴ Dan me se ma'an ta'naj 'yaj avi' yuvij do', nu' rej naj nimán nij sí cavi' do', quiri'ij Diose man nij yo' rihaan ya'an cacaa nij yo' a. Ne rihaan ya'an yo' ro', me rej yo'o cavi' ya uún nii nu' cavii nu' ca'anj a.

¹⁵ Ne xa' taran' nij sí nuvi' se-chuvii rihaan yanj nõ se-chuvii nij sí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj, tzaj ne quiri'ij nii man nij so' rihaan ya'an, ne yo'o cacaa nij so' ei.

21

Nana nihánj taj xna'anj che'é rej xta' naca do', che'é yo'óo naca do' a

¹ Dan me se cachén nu' rasuun nga, gaa ne quene'én 'unj rej xta' naca do', yo'óo naca do' a. 'O se aj navij nu' rej xta' nga do', yo'óo nga do', ne na ya'anj me se se nuvi' yo' naj a ma'.

² 'O se 'unj sji cu'naj Juan me quene'en se vaa cavii chuman' guéé chuman' Jerusalén naca rej xta' rej ne Diose, ne nanij yo', ne ase uun rá' ni'ya' chana nara'aa ro', danj guun raj ni'yaj 'unj man chuman' yo' a.

³ Gaa ne dan me se cunó 'unj nana ca'mii sí taj chruun xlá sa', cataj so', ne:

—Ni'yaj soj ei. Nihánj me rej cayáán Diose ga yuvij a. Dan me se cayáán so' ga nij yuvij, ne taj ya'anj so' man nij yuvij, ne dan me se cayáán rcua'aan Diose ga nij so', ne Diose sí nocó' nij so' man me so' nanj adonj.

⁴ Ne ma'an Diose ro', na've nu' na ayanj rihaan nij so', ne se cavi' uún nij so' a ma'. Ne se nanó rá' nij so' do', se ta'vee nij so' a doj do', se quiran' nij so' a doj sayuun do', a ma'. 'O se aj cachén nu' rasuun nga yo' nanj adonj —taj sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' a.

⁵ Gaa ne cataj uún so':

—Ni'yaj soj ei. Nihánj me se qui'yaj naca uún 'unj man cunudanj nij rasuun nanj ei —taj so', gaa ne cataj uún so'— Cachron so' nana nihánj rihaan yanj á. 'O se nana ya me nana nihánj, ne vaa che'é gaa nucaj rá soj manj se vaa qui'yaj nu' rasuun nihánj ei —taj so' a.

⁶ Gaa ne cataj uún so' rihanj— Aj quisij qui'yáá 'unj nu' rasuun nanj á. Ne ase vaa letrá A do', ase vaa letrá Z do', vaa 'unj, ne dan me se sij nicun' asij rque mej, ne veé

'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj. Ne rihaan sí nacoó na me se rque 'unj na co'o so', ne gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj na yo' ei. Ne dan me se co'o uun so' na, ne se ca'ne'j 'unj a doj sa'anj man so' a ma'.

⁷ Ne sí 'yaj canaán ro', me se guun so' sí nica'j cunudanj rasuun si'yáá 'unj, ne 'unj ro', me se guun Diose taj ya'anj man nij so', ne nij so' ro', guun ta'nij ne'ej adonj.

⁸ Tzaj ne xa' nij sí cunánj rihaan sayuun do', nij sí ne noco' raan manj do', nij sí 'yaj se chi'ij do', nij sí ticavi' tuvi' do', nij sí 'yaj chi'ij ga chana do', nij sí chruun do', nij sí na'vij rihaan ya'anj acó' yuvij do', taran' nij sí ne do', me se vaa rej cacaa nij so' rihaan ya'an, ne rej acaa ndo'o yo'óo azufre me yo' ei. Yo' me rej cavi' uún nij so' nu' cavii nu' ca'anj nanj chuguanj —taj sí taj rihaan chruun xlá sa' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é chuman' Jerusalén naca a

⁹ Gaa ne ca'na' yo'o tuvi' chij nij se-mozó Diose sí nica'j chij nij co'oo araa ndaa ayanj ma'an chij nij sayuun a. Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Cuva' so' nihánj, ne tiháán 'unj chana xcaj matzinj le'ej man rihaan so' á —taj so' rihanj a.

¹⁰ Gaa ne dan me se ca'anj nica'j so' nimanj raq quij xcaan, gaa ne tihaan so' chuman' guéé cu'naj Jerusalén rihanj, ne cavii chuman' nu' rej xta' rej ne Diose, ne nanij yo' rihaan yo'óo a.

¹¹ Ne chuman' yo' ro', me se ma'an ta'an Diose me 'yaj chuguun cunudanj chuman' yo' nanj adonj. Ne chuguun nu' ndaa vaa chuguun yahij chuguun tu'vee ndo'o a. Dan me se ase vaa yahij jasje vaa yo', chuguun ndo'o yo' a.

¹² Dan me se nicun' 'o chingá chraan xij xcaan nu' anica'j tu'va chuman' yo', ne taj chuvij ta'yaa tu'va chingá yo', ne nicun' se-mozó Diose tu'va 'o 'o ta'yaa yo' a. Ne nó se-chuvij chuvij nij x'ne' nij yuvij israelitá rihaan chuvij nij ta'yaa yo' a.

¹³ Dan me se rej sí' giui rihaan chingá chraan ro', táa va'núj nij ta'yaa, ne rej norte rihaan chingá ro', táa va'núj nij ta'yaa, ne rej sur rihaan chingá chraan ro', táa va'núj nij ta'yaa yo' a.

¹⁴ Ne vaa chuvij yuvej xij naj tacóo che'é chingá chraan yo', ne rihaan chuvij nij yuvej yo' ro', nó se-chuvii chuvij nij apóstol cune' matzinj le'ej man nata' se-nana so' rihaan yuvij a.

¹⁵ Ne se-mozó Diose sí ca'mii ga 'unj ro', nica'j so' 'o vará aga' oró mií, che'é rej xcaj ta'nga' so' chuman' do', nij ta'yaa do', nu' chingá do' a.

¹⁶ Ne dan me se cuyaan vaa rej xcaan ga rej caxra' man chuman' yo' a. Gaa ne xcaj ta'nga' so' chuman' yo', ne vij mĭj taa' yavĭj cientó kilómetro vaa chuman' yo' rej xcaan do', rej caxra' do', rej xta' uún do' a. Dan me se cuyaan vaa rej xcaan do', rej caxra' do', rej xta' do', man chuman' yo' a.

¹⁷ Gaa ne dan me se xcaj ta'nga' so' rej xcaan xta' chingá yo', ne va'nuj chihaa ca'anĭj metró taj doj vaa chraan chingá yo' xta' a. Dan me se ase vaa xcaj ta'nga' yuvĭj rasuun ro', danĭj vaa xcaj ta'nga' se-mozó Diose yo' nu' chingá yo' a.

¹⁸ Ne inanj yahij jaspe me nu' chraan yo', ne inanj aga' oró mĭj sa' me nu' chuman' yo', ne ase vaa vidrió ro', danĭj vaa nu' aga' oró mĭj sa' yo' a.

¹⁹ Ne canó me a' yahij chuguun tu'vee ndo'o ro', nó rihaan tacóo chuman' yo' a. Dan me se yo'q yuvej xĭj naj tacóo chraan ro', me yahij jaspe, ne yo'ó yuvej ro', me yahij zafiro, ne yo'ó yuvej ro', me yahij ágata, ne yo'ó yuvej ro', me yahij esmeralda a.

²⁰ Ne yo'ó yuvej ro' me yahij ónice, ne yo'ó yuvej ro', me yahij cornalina, ne yo'ó yuvej ro', me yahij crisólito, ne yo'ó yuvej ro', me yahij berilo, ne yo'ó yuvej ro', me yahij topacio, ne yo'ó yuvej ro', me yahij crisopraso, ne yo'ó yuvej ro', me yahij jacinto, ne yo'ó yuvej ro', me yahij amatista a. Ne nu' nij yahij yo' ro', nó rihaan 'o' 'o' nij yuvej xĭj naj tacóo chingá chuman' yo' a.

²¹ Ne chuvĭj nij ta'yaa taj rej atúj yuvĭj rque chuman' ro', me rmĭi perlá nanĭj a. Dan me se orún' rmĭi perlá yo' me 'o' 'o' nij ta'yaa a. Ne inanj aga' oró mĭj sa' me nu' nij callé taj rque chuman' yo', ne ase vaa raan vidrió ro', vaa nu' aga' oró mĭj yo' a.

²² Ne nuvi' nuvĭi nocoo quene'en 'unĭj rque chuman' yo' ma'. 'Q se ma'an Diose sĭi 'nij ra'a man nĭ' sĭi uun nucuaj qui'yaj cunudanĭj ga ma'an matzinĭj le'ej me roĭ sĭi guun nuvĭi rque chuman' yo' nanĭj adonĭj.

²³ Ne ne achĭin güii do', yavĭi do', chuguun rihaan chuman' yo' a ma'. 'Q se ma'an Diose chuguun rihaan chuman' yo', ne ma'an matzinĭj le'ej yo' guun aga' chuguun rque nu' chuman' yo' nanĭj chuguānj.

²⁴ Ne cunudanĭj nij yuvĭj man rihaan chumĭj, curuvĭ' nĭ'yaj nij so' cachee' nij so', qui'yaj ma'an chuman' yo' a. Ne nij sĭi nicaj suun rey ro', me se nicaj nij so' nu' si'yaj nij so' rasuun sa', 'na' nij so' rque chuman' yo' a.

²⁵ 'Q se inanj rej ranga' gaa yo', ne daj chihaa mĭj se caráan nĭi ta'yaa taj tu'va chuman' yo' ma'. 'Q se taj vaj rej nĭi chuman' yo' ma'.

²⁶ Ne nu' rasuun sa' nicaj cunudanĭj nij yuvĭj man rihaan chumĭj me se ca'anĭj nĭcaĭ nĭi nu' rasuun sa' yo' rque chuman' yo' a.

²⁷ Tzaj ne taj vaj a doj se chi'ĭi catuū rque chuman' yo' ma'. 'Q se sĭi 'yaj se chi'ĭi do', sĭi a'mĭi ne do', se catúj nij so' daj chihaa mĭj rque chuman' yo' a man adonĭj. Tzaj ne orún' nij sĭi no' se-chuvĭi rihaan danĭj matzinĭj le'ej yanĭj libró no' se-chuvĭi nij sĭi gaa i'na' ga Diose nu' cavĭi nu' ca'anĭj ro', orún' nij so' me nij sĭi catuū rque chuman' yo' nanĭj adonĭj.

22

¹ Gaa ne tihaan se-mozó Diose yo' 'o' chráa rihaanĭj, ne chráa nuū na 'yaj vaa i'na' yuvĭj ga Diose nu' cavĭi nu' ca'anĭj me chráa yo' a. Ne ndaa chuguun raan ma'an chráa yo' a. Ne chráa yo' ro', me avĭi tacóo chruun xlá sa' xruún Diose do', xruún matzinĭj le'ej do' a.

² Ne tanuū callé nocoo taj rque chuman' yo' nicun' chruun 'yaj vaa i'na' yuvĭj ga Diose nu' cavĭi nu' ca'anĭj a. Dan me se nu' niĭa tu'va chráa yo' nicun' chruun yo' a. Ne vaa chuvĭj chruj rĭi chruun yo', ne dan me se ino' vaa chruj rĭi chruun yo' 'o' 'o' yavĭi, ne dan me se cunu' yo' mán chruj raā chruun yo' a. Ne coĭ man ra'a chruun yo' ro', 'yaj nahuun sa' cunudanĭj nij yuvĭj man rihaan chumĭj a.

³ Ne taj vaj a doj rasuun chree man yo' a ma'. Ne chruun xlá sa' xruún Diose do', xruún matzinĭj le'ej do', nicun' chuman' yo', ne yo' me rej man nij sĭi 'yaj suun rihaan so' a.

⁴ Ne rihaan ya quene'en nij so' rihaan ma'an ya Diose, ne quino' se-chuvĭi Diose caan rihaan nij so',

⁵ ne taj vaj rej nĭi quene'en nij so' rej yo' a ma'. Ne se cachĭin aga' chuguun do', naán güii do', rihaan nij so' a ma'. 'Q se ma'an Diose sĭi 'nij ra'a man nĭ' chuguun rihaan nij so', ne dan me se guun chĭj nij so' nu' cavĭi nu' ca'anĭj ga Diose nanĭj chuguānj.

Nanaĭ nihánĭj taj xna'anĭj se vaa nichrun' ca'na' uún Jesucristó a

⁶ Gaa ne cataĭj uún se-mozó Diose yo' rihaanĭj a:

—Vaa che'é gaa nucuaj rá so' man nanaĭ ya nihánĭj ei. Ne Diose sĭi 'nij ra'a man nĭ' sĭi uun chĭj nimán nij sĭi nata' se-nana' so' ro', ca'neé so' man se-mozó so' rihaan nij sĭi 'yaj suun rihaan so', che'é rej tĭhaan se-mozó so' rihaan nij so' rasuun nichrun' guun adonĭj —taj se-mozó Diose yo' rihanĭj a.

⁷ Dan me se:

—Nichrun' cuchĭj rihaan soĭ ei —taj Jesucristó rihaan nĭ' a.

Dan me se cavĭi sa' sĭi uno nu' nanaĭ no' rihaan yanĭj nihánĭj nanaĭ taj xna'anĭj daj guun rej rihaan nĭ' a.

⁸ 'Unĭj sĭj cu'naj Juan ro', me sĭi cuno nu' nanaĭ nihánĭj, ne 'unĭj me sĭi quene'en nu'

rasuun nihánj a. Dan me se gaa quisíj cunó 'unj do', quene'én 'unj do', gaa ne canicun' ruj 'unj na'vij 'unj rihaan se-mozó Diose síf tihaan nu' rasuun nihánj rihanj a.

⁹ Tzaj ne cataj so' rihanj a:

—Se qui'yáa so' danj ma'. 'Q se síf 'yaj suun rihaan Diose ga so' do', ga taran' nij tinúú so' nij síf nata' se-nana Diose síf 'yaj nu' nana no rihaan yanj nihánj do', mej nanj adonj. Rihaan orún' Diose na'vij so' á —taj so' rihanj a.

¹⁰ 'Q se cataj uún so'— Se caráán yuve so' se-nana Diose nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní' nu' nana no rihaan yanj nihánj ma'. 'Q se nichrun' quisij güii guun nu' nij rasuun nihánj nanj adonj.

¹¹ Che'é dan nij síf 'yaj cacun' ro', yo'q qui'yaj nij so' cacun', ne síf chí'ij nimán ro', yo'q gaa chí'ij nimán so' á. Ne síf vaa nicá nimán, tzaj ne yo'q naqui'yaj sa' so' nimán so', ne síf vaa sa' rihaan Diose ro', yo'q gaa sa' so' rihaan Diose á —taj se-mozó Diose yo' a.

¹² Dan me se Jesucristó taj:

—Nichrun' cuchij rihaan soj ei. Ne nijaj 'unj se naru'vee 'unj rihaan soj chuguanj. Dan me se naru'vej rihaan 'o 'o soj ndaa vaa rasuun qui'yaj 'o 'o soj adonj.

¹³ Dan me se ase vaa letrá A do', ase vaa letrá Z do', vaa 'unj a. Dan me se 'unj ro', me síf taj yaan rihaan cunudanj, ne veé 'unj me síf nocq' xcó cunudanj a. Ne veé 'unj me síf nicun' asij gaa guun chumij, ne veé 'unj ro', me síf canicun' nu' cavii nu' ca'anj a.

¹⁴ "Cavii sa' uxrá nij síf na'nu' sagan' ne navij cacun' atá so' a. 'Q se cunq' xcúún nij so' chá nij so' chruj man raq chruun 'yaj gaa i'na' yuvij ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, ne catuu' nij so' ta'yaa taj tu'va chuman' yo' a.

¹⁵ Tzaj ne xa' nij síf 'yaj ndaa vaa 'yaj chuvee, tzaj ne xe' ro', quinaj nij so' do', nij síf chruun do', nij síf 'yaj se chí'ij ga chana do', nij síf ticavi' man tuvi' do', nij síf na'vij rihaan ya'anj cacq' yuvij do', nij síf niha' rá ca'mij nana ne do' a.

¹⁶ "Q se 'unj Jesucristó ro', me se ca'neé 'unj se-mozó 'unj cuchí' so' rihaan nij soj nata' so' nana nihánj rihaan soj, che'é rej ca'anj soj cataj xna'anj soj nana nihánj rihaan cunudanj nij síf amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' adonj. 'Unj ro', me ta'nii ta'nij si'no' síf cu'naj David, ne nocq' xna'anj tuvi' so' gaj ei. Ne ase vaa yati' xta'ngaa avii nichrun' rá ranga' ro', vaa 'unj rihaan chumij adonj —taj Jesucristó a.

¹⁷ Ne dan me se Nimán Diose do', chana guun nicá Jesucristó do', taj roj so': "Cuva' so' ei", taj roj so' a. Ne síf uno nana nihánj ro', cataj so': "Cuvá' so' á", cataj so' rihaan tuvi' so' a.

Ne síf nacq' na ro', ca'na' so', ne co'q so' na 'yaj vaa i'na' yuvij ga Diose nu' cavii nu' ca'anj, sese me rá so' a. Se naru'vee so' a 'ó cha'aa che'é na yo' ma'. 'Q se co'q uun so' na yo' nanj adonj.

¹⁸ Dan me se 'unj ro', me síf nata' nu' nana no rihaan yanj nihánj rihaan nij soj, ne nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní' me nana nihánj chuguanj. Ne sese nuta' yo'q so' doj yo'ó nana uún rihaan yanj nihánj, ne quirán' so' nu' sayuun taj xna'anj yanj nihánj, qui'yaj Diose adonj.

¹⁹ Ne sese tirí' yo'q so' ta'aj nij nana no rihaan yanj nihánj nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní', gaa ne daj chihag mij se chá so' chruj man raq chruun 'yaj gaa i'na' yuvij ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ndaa vaa taj xna'anj yanj nihánj, qui'yaj Diose ma'. Ne se cayáán so' chuman' guge, ndaa vaa taj xna'anj yanj nihánj, qui'yaj Diose ma'.

²⁰ Dan me se Jesucristó síf nata' ya nana nihánj me se taj so', ne:

—Ra'yanj cuchij rihaan soj ei —taj so' rihaan ní' a.

"Veé danj gaa ya ei. Cuvá' so' Jesucristó, cuvá' so' sji'nij ra'a man nú' á", taj ní' rihaan Jesucristó adonj.

²¹ Dan me se me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sji'nij ra'a man ní' se luj che'é nij soj nanj ei. Veé danj gaa ya ei.